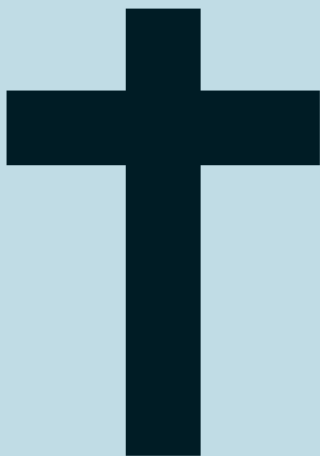

Cõãmacũ mecũã
wedesei

New Testament in Tuyuca

Cõãmacũ mecũã wedesei New Testament in Tuyuca

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tuyuca

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tuyuca

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-08-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022
a71ca523-cda5-572a-9b0b-61d9ea37d1a8

Contents

San Mateo	1
San Marcos	47
San Lucas	76
San Juan	124
Hechos	160
Romanos	202
1 Corintios	223
2 Corintios	241
Gálatas	253
Efesios	261
Filipenses	268
Colosenses	273
1 Tesalonicenses	278
2 Tesalonicenses	282
1 Timoteo	285
2 Timoteo	290
Tito	294
Filemón	297
Hebreos	299
Santiago	314
1 San Pedro	319
2 San Pedro	325
1 San Juan	329
2 San Juan	334
3 San Juan	335
San Judas	336
Apocalipsis	338

MATEO Jesucristoye quetire jóarigue

*Jesucristo ñecūsāmũã
(Lc 3.23-38)*

¹ Jesucristo ñecūsāmũãye wãme ãno jóanoã. Jesucristo Abraham pārãmi, teero biiri David pārãmi niinunãsegũ niiyigũ.

² Abraham Isaac pacũ niiyigũ.

Isaac Jacob pacũ niiyigũ.

Jacob Judá, cãũ sówūsãmũã, cãũ baira pacũ niiyigũ.

³ Judá Fares pacũ, teero biiri Zara pacũ niiyigũ. Cũã paco Tamar niyigo.

Fares Esrom pacũ niiyigũ.

Esrom Aram pacũ niiyigũ.

⁴ Aram Aminadab pacũ niiyigũ.

Aminadab Naasón pacũ niiyigũ.

Naasón Salmón pacũ niiyigũ.

⁵ Salmón Booz pacũ niiyigũ. Booz paco Rahab niyigo.

Booz Obed pacũ niiyigũ. Obed paco Rut niyigo.

Obed Isaí pacũ niiyigũ.

⁶ Isaí õpũ David pacũ niiyigũ.

David Urías nũmo niimirigomena Salomónrẽ põnacutíyigũ.

⁷ Salomón Roboam pacũ niiyigũ.

Roboam Abías pacũ niiyigũ.

Abías Asa pacũ niiyigũ.

⁸ Asa Josafat pacũ niiyigũ.

Josafat Joram pacũ niiyigũ.

Joram Uzías pacũ niiyigũ.

⁹ Uzías Jotam pacũ niiyigũ.

Jotam Acaz pacũ niiyigũ.

Acaz Ezequías pacũ niiyigũ.

¹⁰ Ezequías Manasés pacũ niiyigũ.

Manasés Amón pacũ niiyigũ.

Amón Josías pacũ niiyigũ.

¹¹ Josías Jeconías, teero biiri cãũ baira pacũ niiyigũ. Cũã niiritabere Babilonia dita macãrã

Israelya põna macãrãrẽ ñee, nêewarucuyira cããya dita Babiloniapũ.

¹² Cũãrẽ néewari siro, Jeconías Salatiel pacũ niiyigũ.

Salatiel Zorobabel pacũ niiyigũ.

¹³ Zorobabel Abiud pacũ niiyigũ.

Abiud Eliaquim pacũ niiyigũ.

Eliaquim Azor pacũ niiyigũ.

¹⁴ Azor Sadoc pacũ niiyigũ.

Sadoc Aquim pacũ niiyigũ.

Aquim Eliud pacũ niiyigũ.

¹⁵ Eliud Eleazar pacũ niiyigũ.

Eleazar Matán pacũ niiyigũ.

Matán Jacob pacũ niiyigũ.

¹⁶ Jacob José pacũ niiyigũ. José María manũ niiyigũ. Coo Jesús paco niiwõ sãa. Jesús Cõãmacũ beserigũ Cristo niĩ.

¹⁷ Teero tiiró, Abrahammena pũtociati catorce põnarĩ macãrã basocãputiyira tée David bauáritomena. Too siro Daviména pũtociati catorce põnarĩ macãrã basocãputinemoiyira, tée Israelya põna macãrãrẽ Babilonia ditapũ cããrẽ ñeewari siro. Too siro cããrẽ ñeewari siro, catorce põnarĩ macãrã basocãputinemoiyira sũcã tée Cristo bauáritomena.

*Jesucristo bauárigue
(Lc 2.1-7)*

¹⁸ Jesucristo bauárigue biiro wáayiro. María cãũ paco Joseména manacutigodo tiyigo. Cũã pũarã niĩadari suguero, Espiritu Santo tutuaremena niipacó niitoayigo.

¹⁹ José coo manũ niigũdu coo niipacó niirére ññagũ, “coore duujãgũda” jĩĩ wãcũmiyigu. Cũũ basocá ãñugú niijĩgũ, basocá tuocóropũ wedesãdugariyigu. Teero tiigú, “yayióro coore duujãgũda” jĩĩ wãcũmiyigu.

²⁰ Cũũ teero wãcũrĩ, quẽẽrõpũ ángele * cãũrẽ jĩiyigu:
—José, David pãrãmi niinũnusegu, María ññarõ tiiriwo. Boboré manirõ coomena wãmosiaya. Espiritu Santo cãũ tutuaremena coore niipacó wãari tiirigu niiwĩ.

²¹ Coo wĩmagũrẽ apagodaco. Cũũ wãmecutĩgudaqui Jesús. Cũũ wãme “basocãre netõnégũ” jĩĩdugaro tiia. Cũũ basocá ññarẽ tiiré wapare netõnégũdaqui, jĩiyigu ángele.

²² Tee niipetire Cõãmacũ jĩĩrirobirora wãaro tiiyiro. Profetare ateré jóadutiyigu:

²³ Sĩcõ numiõ ãmũmena niñaripaco, niipacó niĩ, põnacuĩgõdaco.

Cũũ wãme Emanuel niĩadacu,†

jĩĩ jóadutiyigu. Emanuel “Cõãmacũ marĩmena niĩ” jĩĩdugaro tiia.

²⁴ José wãcãgũ, ángele dutiariguere tiiyigu. Marĩare cãũya wiipũ néewayigu, numocutĩguda jĩĩgũ.

²⁵ Teero tiipacú, coo wĩmagũ apaadari suguero, coomena niñariyigu. Bauári siro, cãũrẽ “Jesús wãmecutĩgudaqui” jĩiyigu.

2

Masĩri basoca Jesurẽ ññarã jearigũ

¹ Jesús Judea dita niirĩ macã Belénpu bauáyigu. Cũũ bauárito, Herodes judiõaya dita õpũ niiyigu. Teeburecorire ãmũã masĩri basoca muĩpũ muãatirope macãrã Jerusalénpu jeariira.

² Toopú jeara, sãĩñáyira:

—¿Judea õpũ niigũdu noopú bauáyiri? Ʋsã putopũ muĩpũ muãatirope cãũyagu ñocõãwãrẽ ññawũ. Teero tiirã, cãũrẽ padeorã atiawũ, jĩiyira.

³ Tee quietre tuõrĩra õpũ Herodere wedera jeariira. Teeré tuogú, bayirõ wãcũpatiyigu. Niipetira Jerusalén macãrãcã teorora wãcũpatiyira.

⁴ Herodes niipetira paiaré dutirãre, teero biiri Moisés jóarigũ buerãre suocó, sãĩñáyigu:

—¿Cõãmacũ beserigu noopú bauãgudari? jĩiyigu.

⁵ Cãã yũũyira:

—Judea dita niirĩ macã Belénpu bauãgudaqui. Teeré jĩĩ jóarigũ niiwĩ profeta. Ateré jóarigũ niiwĩ:

⁶ Belén Judea ditapũ niirĩ macã buri niirĩ macã mee niĩã atiditapũre. Tiĩmacã macũ õpũ wãagudaqui.

Cõãmacũyara Israelya põna macãrãrẽ cotegudu niigũdaqui,* jĩĩ jóarigũ niiwĩ, jĩiyira.

⁷ Too síro Herodes yayiõremena masĩri basocare cãũ putopũ suocó, cãũrẽ sãĩñáyigu:

—¿Deero biiri peti ñocõãwũ bauári? Ññurõ wedeya múãcã, jĩiyigu.

⁸ Wedeari siro, Belénpu ticoco, cãũrẽ jĩiyigu:

—Wĩmagũ bauárigũre sãĩñarã wãaya. Cãũrẽ buarã, yũũcãrẽ wedera atiwa sũcã. Yũũcã cãũrẽ padeogú wãagudu tiia, jĩĩmiyigu.

⁹ Cũũ cãũrẽ wedeari siro, netõjõãyira sũcã. Maapu cãã wãari, ñocõãwũ cããya macãpũ cãã ññarigũra cãã suguero suguewayigu. Wĩmagũ niirõ sotoapũ jeagũra, ñocõãwũ putuãnucãyigu.

¹⁰ Teero tiirã, ñocõãwãrẽ bayirõ useniyira.

¹¹ Tiĩwiipú sããjeara, wĩmagũrẽ, cãũ paco Mariãmena niigũrẽ ññayira. Ñicãcoberimena jearcũmu, cãũrẽ padeoyira. Too síro cãã néewaretibarire pãõ, cãũrẽ oro, sĩĩpẽbiro bauré sitiaãñũre, teero biiri apeyẽ sitiaãñũrecãrẽ “mirra” wãmecutirere ticoyira.

¹² Too síro Cõãmacũ cãũrẽ quẽẽrõpũre “Herodere ññarã cãmeputãrijiãna” jĩiyigu. Teero tiirã, cããya ditapũ putuawara, apemapé putuajõãyira sãa.

Egiptopũ Jesurẽ néedutiwarigũ

¹³ Masĩri basoca putuawari siro, ángele quẽẽrõpũ Joseré jĩiyigu sũcã:

—Wãcãñã. Wĩmagũrẽ pacoménarã Egiptopũ néedutiwaya. Toopú niijãrã wãaya ména. Yũũ “ñéeputuaatiya” jĩĩrĩpũ, néeputuaatiwa sũcã. Herodes wĩmagũrẽ sããdugãgu, ãmaãdutiudu tiĩ, jĩiyigu.

¹⁴ Cãũ teero jĩĩrĩ tuogú, ñamirã wãcã, wĩmagũrẽ pacoménarã Egiptopũ néedutiwayigu.

¹⁵ Herodes catirõ põõtẽõrõ niyira toopũre. Cãã teero tiiriguemena Cõãmacũ jĩĩrirobirora wãaro tiiyiro. Profetare ateré jóadutiyigu: “Yũũ macũ Egiptopũ niimirigũre suowĩtũwũ”,† jĩĩ

* 1:20 Portugués: anjo. † 1:23 Isaías 7.14. * 2:6 Miqueas 5.2. † 2:15 Oseas 11.1.

jóadutiyaigu.

Herodes wímarārē sīacōādutirigüe

¹⁶ Too síro Herodes “masíri basoca yuure jiiditojáya” jii, bayiró cúayigu. Teero tiigú, ámuá wímarārē Belénpu niirárē, tiimacá wesapu niirácārē puacámá duaró cuoráre sīacōāpetidutiyaigu. Masíri basoca cūārē wederirobirora “nocōrōrā bucuáqui” jii wácūyigu.

¹⁷ Cūū teero tiidutirigüemena profeta Jeremías jóare diamacú wáaro tiyíro. Ateré jóarigu niiwí:

¹⁸ Ramá macāpüre basocá booritua, bayiró utiri t̄onóyira.

Raquel pārāmérā niinunusera numiāpu cúā pōnarē bayiró utiyira.

Cúā pōnarē sīārī iñarā,

“wácūtutuaya” jiiṛī booríyira,‡

jii jóarigu niiwí.

¹⁹ Herodes diari, José Egiptopura niyigu ména. Toopú ángele quēēṛōpu cūārē jiiyigu:

²⁰ —Wácāñá. Wímagūrē pacoménaṛā Israel ditapu néeputuawayá. Wímagūrē sīadugámirira diapetijōwáw, jiiyigu.

²¹ Cūū teero jiiṛī tuogú, wácā, wímagūrē pacoménaṛā néeputuaatiyigu Israel ditapu.

²² Herodes macú Arquelao cūū pacure Judea dita ṛpū wasoyigu. José tee quetire tuogú, cuiyigu. Judeapüre wáadugariyigu. Cōāmacú quēēṛōpu wedenorigu niijīgū, Galilea ditare netōjōāyigu sáa.

²³ Toopú jeagu, Nazaret macāpu niigū wáyayigu. Jesús toopú niirigüemena profetas jóare diamacú wáaro tiyíro. Ateré jóarira niiwá: “Basocá cūārē ‘Nazaret macú niwí’ jiiādacua”, jii jóarira niiwá.

3

Juan Bautista wederigüe

(*Mr 1.1-8; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28*)

¹ Teeburecorire Juan basocáre wāmeōtiri basoca Judea ditapu basocá manirōpu wáyayigu. Toopú basocá cūū putopu jearáre wedeyigu.

² Ateré jiiyigu:

—Cōāmacú dutiré marípure niidare jeadaropu tiia. Teero tiirá, muá ñañaré tiirére wácūpati, wasoyá, jiiyigu.

³ Profeta Isaías* Juan tiidare jóarigu niiwí:

Sícū yucu manirō, basocá manirōpu

bayiró busarómena wedegudaqui:

“Sícū ṛpū atiadarimarē quēnarō tiiróbiro,

marí ṛpū atiadari suguero,

muá ñañaré tiirére duujá, añurō niyueya”, jiiḡudaqui,†

jii jóarigu niiwí.

⁴ Juanyáro sutiró camello póarimena tiiríro niyiro; cūū siatúrida wáicu caseroda niyiro. Cūū yaaré yeseroa, macānucá macārā mumiāoco niyiro.

⁵ Jerusalén macārā, pau Judea dita macārā, teero biiri pau día Jordán wesa macārā cūū wederi tuorá wáyayira.

⁶ Cúā ñañaré tiirére wedenetōari siro, día Jordánpu cūārē wāmeōtiyigu.

⁷ Pau fariseo basoca, saduceo basoca wāmeōtidutira jeari iñagū, cūārē jiiyigu:

—¡Múá tiiditōrepira, jiiditōrepira niíá! “Marí wāmeōtinorira dícu niirí, Cōāmacú bayiró cúare maríṛē jearicu”, jii wácūremena atimiāḡyū muá.

⁸ Diamacúrā muá ñañaré tiirére wácūpati, wasorá, muá añurō tiirécutiremena ēñoñá.

⁹ “Ésā Abraham pārāmerā niinunusera niijirā, Cōāmacú iñacorore añurā niíá”, jii wácūrijāña. Muá wácūrére wasohéri, Abraham pārāmerā niiré wapamaníá. Cōāmacú boogú, ate útāperimenarā Abraham pārāmerārā cotowéomasíqui.

¹⁰ Muá ñañaré tiidúheri iñagū, Cōāmacú múārē cōāḡudaqui. Sicagú yucugu ñañaré ducacutirigüe cōmeāmena nucōrīmenapura páata, pecamepu sóecōārō tiiróbiro múārē tiigúdaqui.

¹¹ Ñañaré tiirére wácūpati, wasoríguere ēñorārē wāmeōtia ocoména. Āpí yuu siro atiqui. Cūū yuu nemoró tutuagu niiqui. Cūū añunetōḡū niiqui. Yuupeja cūārē sīcārībrirojācu. Cūupeja nemoró añurō tiigúdaqui múārē: Espíritu Santore ticodiocogúdaqui, múāmena niirucujāārō jiiḡū. Ñañaré sóecōārō tiiróbiro muá ñañaré tiirére cōāḡudaqui.

‡ 2:18 Jeremías 31.15. * 3:3 Isaías tiatopu Jesucristo atiditapú atiadare jóayerigu niiwí. † 3:3 Isaías 40.3.

¹² Cũũ trigore ñnanogãdu tiiróbiro niĩ. Teeperire merẽã, teesatirire merẽã cũũgãdaqui. Teeperire ñnanogãdaqui cũũye ñnanori wiĩpu. Teesatirire sõeĩgãdaqui pecame yatíherimepu, jĩiyigu Juan.

Juan Jesuré wãmeõtirigüe
(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)

¹³ Too síro Jesús Galileapu niĩarigu día Jordánpu atiyigu Juan puto pu. Cũũrẽ wãmeõtitudigu atiyigu.

¹⁴ Juanpe boorímiyigu. Cũũrẽ jĩiyigu:

—Mũũpe yũũre wãmeõtiguano niĩã. ¿Deero tiigú “wãmeõtíya yũũre” jĩĩ? jĩiyigu.

¹⁵ Jesús yũũyigu:

—Teero tiijãña ména. Niipetire Cõãmacũ marĩrẽ tiidutírobirora tiiró booa, jĩiyigu.

Juan “jáũ” jĩ, cũũrẽ wãmeõtíyigu.

¹⁶ Wãmeõtitoaari síro, Jesús maajeánucãyigu. Wãcũña manirõ ãmuãse pãõjõãyiro. Jesús Espíritu Santo sícũ bua tiiróbiro baugú díiatiri ññayigu. Cũũpũre jeapeayigu.

¹⁷ Teero wáari, ãmuãsepu wedeseri tuoyíra:

—Ñni yũũ macũ yũũ bayiró maĩgú niĩ. Cũũmena bayiró useniã, jĩiyigu.

4

Wãtĩarẽ dutigú Jesuré jĩicõããmirigüe
(Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)

¹ Too síro Espíritu Santo Jesuré basocã manirõpu néewanetõyigu, wãtĩarẽ dutigú jĩicõããarõ jĩĩgũ.

² Toopũre cuarenta bũrecori, cuarenta ñnamirĩ yaariyigu. Too síro jubabõayigu.

³ Wãtĩarẽ dutigú Jesús puto wáa, cũũrẽ jĩiyigu:

—Mũũ Cõãmacũ macũ niigũ, atepã ãtãpãre pã cotowéoya, jĩĩmiyigu.

⁴ Cũũpe yũũyigu:

—Cõãmacũye queti jóaripũpu ate jóarigüe niĩã: “Yaaré dícu basocãre catiri tiiría. Niipetire Cõãmacũye wedeserecã cũũrẽ catiri tia”,* jĩ jóarigüe niĩã, jĩiyigu.

⁵ Too síro wãtĩarẽ dutigú cũũrẽ Jerusalénpu “Cõãmacũya macã” cũũ jĩĩri macãpu néewayigu. Toopũre Cõãmacũwii sotoapu néemũã,

⁶ cũũrẽ jĩĩmiyigu:

—Mũũ Cõãmacũ macũ niigũ, ãnopũmena bupudíaya. Cõãmacũye queti jóaripũpu ate jóarigüe niĩã:

Cõãmacũ cũũyara ángeleare mũũrẽ cotedutigũdaqui.

Mũũrẽ ãtãgãpu ñaapeari jĩĩrã, bocãñeãdacua,†

jĩ jóarigüe niĩã, jĩĩmiyigu.

⁷ Jesús cũũrẽ jĩiyigu:

—Cõãmacũye queti jóaripũpu ate jóarigüe niĩã: “Cõãmacũ mũũ Õpũ wedeserere ‘¿diamacãrã niĩmĩto?’ jĩĩrã, cũũrẽ tiĩẽñodutirijãña”,‡ jĩ jóarigüe niĩã, jĩiyigu.

⁸ Too síro ãtãgũ ãmuãñetõrigũpu néemuãyigu sícã. Toopũ niipetire atibũreco maquẽ macãrĩrẽ, teero biiri teemacãrĩ cuorere ãñopetĩjãyigu.

⁹ Cũũrẽ jĩĩmiyigu:

—Mũũ yũũre ñicãcoberimena jeacũmu, “mũũ yũũ õpũ niĩã” jĩĩ padeorĩ, ate niipetire mũũrẽ ticogũda, jĩĩmiyigu.

¹⁰ Jesús cũũrẽ jĩiyigu:

—Wããgũ, Satanás. Cõãmacũye queti jóaripũpu ate jóarigüe niĩã: “Cõãmacũ mũũ Õpũ sícũrẽna padeoyá. Cũũ dutirẽ dícuere tiiyá”,§ jĩ jóarigüe niĩã, jĩiyigu.

¹¹ Wãtĩarẽ dutigú wãajõãyigu. Ángelea Jesuré tiípũra jeayira.

Jesús Galileapu buenucãrigüe
(Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)

¹² Jesús “Juanrẽ peresu sõnecoayira” jĩĩrẽre tuoyigu. Teero tiigú, Galilea ditapu wáayigu.

¹³ Nazaret macãrẽ netõwã, Capernaumpe niigũ wáayigu. Capernaum Galileataro wesa, Zabulõnya dita, teero biiri Neftalíya dita wesapu niĩã.

¹⁴ Cũũ toopũ wáari, profeta Isaias jóarirobirora wáaro tiiyíro. Aterẽ jóarigu niĩwĩ:

¹⁵ Zabulón, teero biiri Neftalícãya dita macãrã,

día pairímaa wesa macãrã,

día Jordán apeniñapũ macãrã,

* 4:4 Deuteronomio 8.3. † 4:6 Salmo 91.11-12. ‡ 4:7 Deuteronomio 6.16. § 4:10 Deuteronomio 6.13.

teero biiri Galilea dita macārã judíoa niihērã
 16 múã nañtĩārõpu niirãbiro Cõãmacũyere tuomasĩricu;
 aññurõ bóere ññarã tiirõbiro múãrẽ netõnégũdure ññaãdacu.
 Diarira tiirõbiro niirã bóaneõrã niicu;
 múã bóebatere ññarã tiirõbiro cũãrẽ ññarã, useniãdacu,*
 jĩ jóarigu niiwĩ.

17 Jesús toopú jeagu, basocãre buenucãyigu. “Cõãmacũ dutirẽ múãpure niĩadare jeaadarõpu tiia. Teero tiirã, múã ññarãrẽ tiirẽre wãcũpati, wasoyã”, jĩyigu.

Jesús bapari wai wasarĩ basocare “jãmu” jĩrìgu
 (Mr 1.16-20; Lc 5.1-11)

18 Jesús Galileataro wesapu wãayigu. Toopú wãagu, sícũpõna puarãrẽ buajeayigu. Simón, apetéro Pedro suonógũ, cãũ bai Andrés niyira. Wai wasarĩ basoca niijĩrã, bapigu cõãño, wai wasara tiyira.

19 Jesús jĩyigu cããrẽ:

—Jãmu yũũmena. Múã mecũtĩgãrẽ wai wasarĩ basoca niĩã; too síropure múã basocãre yéé quetire aññurõ wederĩ basoca wãaadacu sãa. Teerẽ wederĩ, pau padeoãdacua, jĩyigu.

20 Teerẽ tuorã, máata cããye bapiyucure toorã cũũjã, Jesuména wãajõãyira.

21 Too netõwã, ãpẽrã puarã sícũpõnarẽ ññayigu. Zebedeo põna Santiago, cãũ bai Juan niyira. Cãã pacũmena doorĩwũpu bapiyucure jeesãñãyira. Jesús cããcãrẽ “jãmu” jĩyigu.

22 Cãũ teero jĩrĩ tuorã, máata tiiwurẽ, cãã pacũre cũũ, wãajõãyira Jesuména.

Jesús pau basocãre buerìgu
 (Lc 6.17-19)

23 Jesús niipetiro Galilea ditapu judíoa neãrẽ wiseripu buewarucuyigu. Ññurẽ queti “Cõãmacũ dutirẽ múãpure niĩadare jeaadarõ tiia” jĩrẽre wedeyigu. Niipetire cãã diarecutire, cããrẽ õpũũrĩ pũnirẽ netõnégũgu.

24 Cãũ teero tiirẽ quetire niipetira Siria dita macārã masĩpetijõãyira. Teero tiirã, niipetira diarecutirare cãũ putõpu néewayira. Ñpẽrã merẽã biirẽ diarecutira, ãpẽrã õpũũrĩ pũnirẽ cuorãre néewayira. Wãtĩã sããnorirare, ñmadiare cuorãre, wãamasĩhẽrãrẽ néewayira. Jesús cããrẽ netõnégũgu.

25 Pau Galilea dita macārã, Decápolis macãrĩ macārã, Jerusalén macārã, Judea dita macārã, díã Jordán apeniñapú macārã cũãrẽ nunuyira.

5

Jesús ùtãgũpũ basocãre buerìgu

1 Jesús pau nunurĩ ññagũ, ùtãgũpũ muãwawĩ. Toopú cãũ jeanuãrĩ, ùsã cãũ buerã cãũ puto neãwã.

2 Aterẽ buewi:

Aterẽ tiirãno useniya
 (Lc 6.20-23)

3 —“Cõãmacũ tiĩápurementa dícu cãũ boorẽ tiimasĩã” jĩrãno useniya. Cõãmacũ dutirẽ cããpure jeatoaa.

4 Bóaneõrãno useniya. Cõãmacũ cããrẽ yeeripũnapu usenire ticogudaqui.

5 “Ûsã ãpẽrã nemorõ uputĩ macārã niĩã” jĩ wãcũhẽrãno useniya. Cãã Cõãmacũ “ticoguda” jĩrĩ ditare ñeeãdacua.

6 Díamacã maquẽ, teero biiri aññurẽ bayirõ tiidugãrano useniya. Cõãmacũ tiĩápurementa cãũ boorẽre tiimasĩãdacua.

7 Ñpẽrãrẽ bóaneõ ññarãno useniya. Cõãmacũ cããrẽ bóaneõ ññagũdaqui.

8 Ññurẽ wãcũ tugueñarãno useniya. Cãã Cõãmacũrẽ ññaãdacua.

9 Ññurõ niirecutire wãari tiirãno useniya. Cõãmacũ cããrẽ “yũũ põna niĩya” jĩgũdaqui.

10 Cãã Cõãmacũ boorẽre tiirẽ wapa ãpẽrã ññarõ netõrĩ tinõrãno useniya. Cõãmacũ dutirẽ cããpure jeatoaa.

11 Múã yũũre padeorẽ wapa ãpẽrã múãrẽ ññarõ jĩ, ññarõ netõrĩ tiĩadacu. Noo ññarõ niirẽ jĩditoadacu múãrẽ. Cãã teero tiirĩ, múã useniãdacu.

12 Too síropure múã ùmũãsepu pairõ wapatãre buaãdacu. Teero tiirã, bayirõ useniña. Múãrẽ tiirõbirora ññarõ tiĩãperucuyira múã suguero niirracãrẽ profetare.

* 4:16 Isaías 9.1-2.

*Jesuré padeorá móã, sîãwócore tiiróbiro niîya
(Mr 9.50; Lc 14.34-35)*

¹³ Marí yaaré poaaro jîrã, móãrê sããã. Múã móãbiro niîã atibúrecopure. Móã ocare petiri, ocanemorí tiimasîña manicú. Tee deero tiiádare mee niicu. Teero tiirã, teeré soperupótõrõ cõãjãcu. Basocã cutadiyócuã.

¹⁴ Múã sîãwócore tiiróbiro niîã atibúrecopure. Sicamacã ütãgú sotoapu niiri macãrê yayiomasîña manicú.

¹⁵ Basocã sîãwócorigare sîããri siro, moocúriya. Teero tiiróno tiirã, ãmuãrõpe péoya, niipetira tiwiipú niirãrê bóbatecoaro jîrã.

¹⁶ Tiigã sîãwócorobirora múãã basocã îñacoropure ãñurõ tiirecutiya. Múã ãñurõ tiiri îñarã, ãpêrãcã múã Pacu ãmuãseru niigúre “ãñunetõjõãgú niiqui” jîãdacua.

Moisére dutiré cûirigue maquê

¹⁷ Biiro wãcûrijãña yñre: “Moisére dutiré cûirigue, teero biiri profetas jóariguere cõãgú atigu tiiájîyi”, jî wãcûrijãña. Teeré cõãgú mee atiwu. Teeré “diamacúrã biirope niîã” jîgú atiwu.

¹⁸ Yñu ateréja diamacúrã jîã: Ëmuãse, atibúreco niiritabere Cõãmacú péerogã tee dutirére cõãriqui. Niipetire cûu “biiro wáaadacu” jîrigue diamacú wáaro tiiádacu.

¹⁹ Tee dutirére péerogã netõnucãgüno búri niigú niigádaqui Cõãmacú Òpü niirõpore. Æpêrãrê netõnucãri tiigünocã teerora biigüdaqui. Æpi tee dutirére diamacú tiigünope, ãpêrãrê teeré tiidutiguñope òpü tiiróbiro niigüdaqui Cõãmacú Òpü niirõpore.

²⁰ Múãrê ate wedea: Moisés jóariguere buerã, teero biiri fariseo basocã “üsã Cõãmacú boorére ãñurõ tia” jîmiya. Múã cûã nemorõ Cõãmacú boorépere tihéra, Cõãmacú putõru wáaricu.

*Cúare ñañaniã
(Lc 12.57-59)*

²¹ Tuojiyu múã ñecãsümuãrê wederiguere: “Basocãre sîãrijãña. Sîãgüno queti beserí basocu putõru néewa, wedesãnogüdaqui”.

²² Yñupeja múãrê ateré wedea: Cûüya wedegumena cúagüno besegú putõru néewa, wedesãnogüdaqui. Cûüya wedegure “mñu wapamanigü niîã” jî buijãgüno Judioare Dutirá Peti putõru néewa, wedesãnogüdaqui. Cûüya wedegure “wãicu tiiróbiro wãcûre cuo mñujã” jîgüñorê pecameru sõecõãriquiõniã.

²³ Teero tiigú, mñu Cõãmacúwiiiru Cõãmacúrê padeogú, apeyenó ticogudu tiicú. Ticoadari ãguerogã, wãcûbascu: “Yáa wedegu cúa niiqui yñumena; yñu cûãrê ñañarõ tiiãtu”, jî wãcûcu.

²⁴ Mñu ticoadarere duupéo, cûãrê acabóre sãisugüégu wáaya. Teero tiári siro, “Cõãmacúrê ticoguda” jîãriguere ticoya sáa.

²⁵ Mñurê wedesãrigumena queti beserõru wáarara, boyeromena quënosugüéya. Quënosugüéheri, mñurê besegúpore ticojãgüdaqui. Cûu surarapure ticojãgüdaqui sáa. Cûãpuga peresuwiiru sõnecoadacu sáa.

²⁶ Yñu mñurê ateréja diamacúrã jîã: Mñu wapatípetihegu, witicu, jîwí Jesús.

Æpi ñumorê ñeeaperijãña

²⁷ Jesús wedenemowí:

—Múã ate wederiguere tuojiyu: “Æpi ñumorê ñeeaperijãña”.

²⁸ Yñupeja ateré diamacúrã jîã: Sícü numiõrê ñañarê tiidugáremena îñagüno cûu wãcûrémenarã coomena ñañarõ tiíãrigubiro niitoaqui.

²⁹ Diamacú macã capea îñarê* múãrê ñañarére tiiri tiibócu. Teero wári, tiigaré odewecõãjãña. Teero tiiró, sicaróra múãya òpü macãrõ cõõrî, ãñujãã. Niipetiri òpü pecameru cõõrîpeja, ñañanetõjõãcu.

³⁰ Diamacú macã wãmo† múãrê ñañarére tiiri tiibócu. Teero wári, tiiwãmorê páatacõãjãña. Teero tiiró, sicaróra múãya òpü macãrõ cõõrî, ãñujãã. Niipetiri òpü pecameru cõõrîpeja, ñañanetõjõãcu.

*Ñumosãnumiãrê cõãrijãña
(Mt 19.9; Mr 10.11-12; Lc 16.18)*

³¹ Múã atecãrê tuojiyu: “Ñumorê cõãgú, ‘atewapá mñurê cõãã’ jîrípürê jóa, coore ticoro booa”.

* 5:29 “Capea îñarê” jîrê “marí ñañarê tiidugáre” jîdugaro tia. † 5:30 “Diamacú macã wãmo” jîrê “marí ñañarê tiiré” jîdugaro tia.

³² Yũpeja ateré diamacúrã jĩã: Sícũ cãũ namo ãpĩmẽna ñeeaperipacari, coore cõãgũ, coore ãmuãmena ñeeapearigo tiiróbiro putuári tiiquí. Sícũ cõãnorigomena namocutigacã ãpĩ namomẽna ñañarõ ñeeapegu tiiróbiro putuáqui.

“Teerora tiáda” jĩré maquẽ

³³ Tuojiyu sũcã múã ñecũsũmuãrẽ wederiguere: “Mũũ ‘Cõãmacũ wãmemena tiigũda’ jĩrirobirora jĩditoro manirõ tiiyá”.

³⁴ Yũpeja ateré diamacúrã jĩã: Múã ãpẽrãrẽ “teerora tiigũda” jĩrã, Cõãmacũ wãmemena jĩrijãña. “Eũmuãsemena diamacúrã jĩã”, jĩrijãña. Eũmuãsepu Cõãmacũ dutiduiqui.

³⁵ “Atibúrecomena diamacúrã jĩã”, jĩrijãña. Atibúrecocã Cõãmacũye dupori pesaró tiiróbiro niirõ tiia. “Jerusalénmenacãrẽ diamacúrã jĩã”, jĩrijãña. Tiimacãcã marĩ Òpũ tutuaguya macã niã.

³⁶ “Yáa dupumena diamacúrã jĩã”, jĩrijãña. Múã teero jĩrẽmena sicadá póadare ñĩrída o butirída wáari tiimasĩricu.

³⁷ Múã tiádara, “teerora tiáda” jĩña; tiirídara, “tiirĩcu” jĩjãña. Múã jĩnemocorepeja wãtĩ wãcũrẽ niibocu.

Ñañarõ tiirĩ, cãmertjãña
(Lc 6.29-30)

³⁸ Múã ate wederiguere tuojiyu: “Sícũ mũũrẽ capea páawari, mũũcã teerora cũũrẽ páawacãmeña. Upire páaperi, teerora cũũrẽ páapecãmeña”.

³⁹ Yũpeja ateré diamacúrã jĩã: Mũũrẽ ñañarõ tiigũnorẽ teero ññajãña. Cãmertjãña. Sícũ mũũrẽ wasopũro diamacũpere páari, apeniñapécãrẽ páaaro.

⁴⁰ Sícũ mũũrẽ queti beserĩ basocu putopu néewa, besegũre “cũũ yũre ñañarõ tiirĩgue wapa cãũyaro camisare ticodutiya” jĩboqui. Cũũ teero jĩrĩ, sotoá macãrõ mũũ sãñarõcãrẽ ticojãña, toorẽ cãũ booátã.

⁴¹ Surara apeyenórẽ sicaburo mũũrẽ néewadutiri, apeburó néewabosanemoña sũcã.

⁴² Mũũrẽ sãigũnorẽ ticoya. Apeyenórẽ mũũrẽ wasodugari, “wasoria” jĩrijãña.

Ññatutirare mãdutiugue
(Lc 6.27-28, 32-36)

⁴³ Múã ate wederiguere tuojiyu: “Mũũ menamacãrãrẽ mãñã; mũũrẽ ññatutirapere ññatuti doocãmẽña”.

⁴⁴ Yũpeja ateré diamacúrã jĩã: Múãrẽ ññatutirare mãñã. Múãrẽ ñañarõ tiirãre Cõãmacũrẽ sãĩbosáya.

⁴⁵ Múã teero tiirã, múã Pacu ãmuãsepu niigũ põna niãdadu. Cũũ ãñurã putopu, teero biiri ñañarã putopucãrẽ muĩpũ bóeri tiĩ. Cãũ boorẽ tiirã putopu, teero biiri cãũ boorẽ tiihẽra putopucãrẽ oco peari tiĩ.

⁴⁶ Múãrẽ mãĩrã dícuare mãĩrĩ, wapamanã. Romanuã òpũrẽ niyeru wapasébosari basoca teerẽ tiĩya.

⁴⁷ Múãya wedera dícuare ãñurõ tiirã, ¿ñeenó ãñunemore ãpẽrãrẽ tiĩẽñogari? Cõãmacũrẽ mãshẽrã teerẽ tiĩya.

⁴⁸ Múã Pacu ãmuãsepu niigũ ãñurẽ tiirẽcutigu tiiróbirora ãñurẽ tiirẽcutira niĩña.

6

Ññurõ tiirẽ maquẽ

¹ Múã Cõãmacũye ãñurẽre tiirã, basocã ññacoropu dícu tiĩẽñorijãña. Múã teero tiirẽcutiri, múã Pacu ãmuãsepu niigũ múã ãñurẽ tiirẽ wapa ticorẽnorẽ ticoriqui.

² Teero tiirã, múã bóaneõrãrẽ tiápuara, máata ãpĩrẽ bayiró busurómena mũũ tiápuariguere wedebatedutirijãña. Tiidítórepira teenórẽ tiirẽcuticua múã nearé wiseripure, teero biiri macã decopure. Cúã tiápuca, ãpẽrã “ãñuni” jĩãrõ jĩrã. Yũũ múãrẽ aterẽja diamacúrã jĩã: Cúã basocã teero jĩrẽ wapa wapatápetitoaya mée.

³ Múãpe bóaneõrãrẽ tiápuara, múã menamacãrãrẽ wedebaterijãña.

⁴ Ticora, ññahẽrõpu ticoya. Múã Pacu múã ññahẽrõpu tiirẽnorẽ ññagũ múã ãñurõ tiári siro, wapatãre ticogudaqui.

Cõãmacũrẽ sãirẽ
(Lc 11.2-4)

⁵ Múã Cõãmacũrẽ sãirã, tiidítórepira tiiróbiro tiirjãña. Cúã nearé wiseripu, macã decopu nucũ, basocã ññããrõ jĩrã, sãicúa. Yũũ múãrẽ aterẽja diamacúrã jĩã: Cúã basocã teero ññarẽ wapa wapatápetitoaya mée.

⁶ Múápe Cōāmācū múā Pacure sãirã, múáye sawiripũ sããwa, soperé biajã, cūãrê sãĩñá. Cūã ññabuaya manigú niipacu, múãmēna niiqui. Cūã múã ññahêropũ tiirénorê ññagú múã ãñurõ tiĩari siro, wapatáre ticogudaqui.

⁷ Cōāmācūrê sãirã, ãñurõ wãcūripacara, sãinemósãrijãña. Cōāmācūrê masĩhērã teero tiicúa, “marĩrê pee wedeseremēna tuogúdaqui” jĩrã.

⁸ Múãjã cúa tiiróbiro tiirijãña. Múã Pacu múã boorénorê sãĩãdari suguero, masĩtoaqui.

⁹ Teero tiirã, biiro jĩ sãĩñá:

Ɖsã Pacu ãmuãsepu niigú, mũurê quioníremēna padeoáda.

¹⁰ Mũu dutiré ãsãpure niĩãdare jeaaro.

Ɖmuãse macãrã mũu booré dicure tiicúa; atibáreco macãrãcã teerora tiĩaro.

¹¹ Ɖsãrê búrecoricõrõ yaaré ticoya.

¹² Ɖpērã ãsãrê ññarõ tiirãre ãsã acabórobirora mũucã ãsã ññarê tiirere acabóya.

¹³ Jĩcõãsãrenorê cãmotáya.

Ɖsãrê ññarõ wãari jĩgũ, netõñéña.

Mũu sĩcãrã dutirucugadacu. Tutuanetõjõãgũ niĩã. Mũu sĩcãrã usenipeogũno niirucujãña.

Teerora niĩãrõ.

¹⁴ Ɖpērã múãrê ññarõ tiirere acabóri, múã Pacu ãmuãsepu niigúcã múãrê acabógudaqui.

¹⁵ Múã cúa ññarõ tiirere acabóheri, múã Pacucã múã ññarê tiirere acabóriqui.

Betiré maquẽ

¹⁶ Múã beti, sãirã, tiiditõrepara tiiróbiro tiirijãña. Cúa wãcūpatirabiro baujãcua. Juabórabiro baurã wãanetõjãcua, basocã cúa betirere ññarõ jĩrã. Yũu múãrê aterēja diamacãrã jĩã: Cúa basocã teero ññarê wapa wapatápetitoaya mée.

¹⁷ Múãpe beti, sãirã, diapóa waacosé, ãñurõ wũapoarira niĩña,

¹⁸ ãpērã múã betirere masĩrijããrõ jĩrã. Múã Pacu ññabuaya manigú niipacu, múãmēna niiqui. Cūã múã ññahêropũ tiirénorê ññagú múã ãñurõ tiĩari siro, wapatáre ticogudaqui.

Ɖmuãse maquẽrê néõcũyueya

(Lc 12.33-34)

¹⁹ Atiditã maquẽrê pee néõcũrijãña. Teeré butua yaacua; cutawi bóajõãcu; yaarépira sããwa, yaapetijãcua.

²⁰ Teero tiirõno tiirã, ãmuãsepu ãñurê buari tiĩãdarepere néõcũyueya Cōāmācū booré tiirucūremēna. Teero tiirã, toopure pee ãñurê cwoádacu. Toopure múã néõcũrere butua túamasĩricua; cutawiricu; yaarépira sããwa, yaarícua.

²¹ Ɖmuãsepu múáye niirĩ, Cōāmācūye dicure wãcũãdacu.

Sĩãwócoriga

(Lc 11.34-36)

²² Múáye capeari õpũãrĩrê sĩãwócoriga tiiróbiro niĩã. Múã capeari ãñurĩ, ãñurõ ññãdacu; ãñurõ tuomasĩãdacu; ññããtã, ññaricu; tuomasĩricu.

²³ Múã ññarê capeari cwořã tiiróbiro niirĩ, múáye õpũãrĩpure naĩtĩãrõ tiiróbiro niĩã. Cōāmācūyere masĩria. Tee naĩtĩãre ññãanetõjõãã.

Niyerure maĩrã, Cōāmācūpere maĩricu

(Lc 16.13)

²⁴ Sĩcũ puarãrê padecotemasĩriqui. Sĩcũrê maĩriqui; ãpĩpère maĩquí. Sĩcũrê padeoquí; ãpĩpère netõnucãqui. Múã niyerure maĩrã, Cōāmācūpere maĩricu.

Cōāmācū dutiré mũãpure niĩãdarere boosuguéya

(Lc 12.22-31)

²⁵ Teero tiigú, múãrê ateré wedea: Múã niirecutirere wãcūpatirijãña. “¿Ñeenó yaaadari; ñeenó sñĩãdari; ñeenó sãñãadari marĩ?” jĩ wãcūpatirijãña. Marĩ catirépe yaaré nemorõ wapacutã. Marĩye õpũãrĩpe suti nemorõ wapacutã.

²⁶ Minipõnárê ññãate múã. Cúa oteriya. Oteré ñuca seeríya. Teeducare ññanore wiseripu ññanoriya. Teero tiiripacari, múã Pacu ãmuãsepu niigú cúaãrê yaaré ticoqui. Múãpe minipõnã nemorõ wapacutã.

²⁷ Múã bayirõ wãcūpatira, bucãñemoricu.

²⁸ ¿Deero tiirã múã sutipépe wãcūpatii? Coori macãñucũ maquẽrê wãcũña. Tee booró wiicũ. Paderipacaro, suti suaripacaro, suti ãñurê sãñarê tiiróbiro baua.

²⁹ Teero biipacari, yũu ateré jĩã: Salomón suti ãñurê peti sãñapacu, coorire sĩcãrĩbĩriyigu.

³⁰ Sicaburecora tee catia; apébureco sñĩãrĩguepu boea; too siro sóejãnoã. Teero wãapacari, Cōāmācū teecorire ãñurê suti sãñarõ tiiróbiro baurĩ tiii. Múãpereja ãñunemorõ cotequí. Múã péerogã padeoré cwořã niĩã.

³¹ Teero tiirá, “¿ñeenó yaaadari; ñeenó sñiñadari; ñeenó sãñaadari marí?” jĩ wãcũpatirijãña.

³² Atibúreco macãrã Cõamacũrẽ padeohera tee niipetirere wãcũpatiya. Marí Pacu ãmuãsepu niigú múã booréonorẽ masĩtoai mée.

³³ Múãpe Cõamacũ dutiré múãpũre niĩadarere boosũguéya. Teero biiri diamacá cãũ boorére tiinunúseyá. Teero tiiri, niipetire múãrẽ dusarére ticogudaqui.

³⁴ Teero tiirá, “¿ñamigãrẽ deero wáamiadariye?” jĩ wãcũpatirijãña. Apebúreco maquẽrẽ múã ñañarõ netõãdarere wãcũpatisũguerijãña. Mecũã maquẽ dícsre wãcũña. Mecũãrẽ múãrẽ wãcũpatiri tiĩadare niitoaa.

7

Ápẽrãrẽ ññabeserijãña

(Lc 6.37-38, 41-42)

¹ Ápẽrãrẽ ññabeserijãña. Múã ññabeseheri, Cõamacũcã múãrẽ ññabeseriqui.

² Múã ápẽrãrẽ wedepatirirobirora múãcã wedepatinoãdacu. Múã ápẽrãrẽ pee ñañarõ jĩrĩ, queoró múãcãrẽ jĩnoãdacu.

³ Mũya wedeguya capeapu pasarí manarõrẽ ññaã. Ññapacũ, mũya capeapu pasarí dũcapereja ññaria.

⁴ Mũya capeapu yucũdũca pasanopacũ, ¿deero tiigú mũya wedegure, “mũya capeapu pasarí manarõrẽ néecõãma” jĩrĩ?

⁵ ¡Ññañagú, tiiditõrepigu! Mũya capeapu niiri dũcapere néecõãũguéya. Cõãtoagupu, ãñurõ ññagũdacu. Teero tiigú, mũya wedeguya capeapu pasarí manarõrẽ néecõãgũdacu.

⁶ Cõamacũrẽ boohéranorẽ cũye queti ãñurére waderijãña. Cũãnorẽ wedera, díayiare ãñurére ticora tiirõbiri tiicú. Díayia cúaãmarã ãñurẽ ticopacari, múãrẽ cãmencã bacajãcua. Cõamacũrẽ padeodugãherare cũye ãñurẽ maquẽrẽ waderijãña. Cũãnorẽ wedera, yesea watoapu ññaquẽda warapacãridare déecũrã tiirõbiri tiicú. Yesea tiidaré cãtatãbatejãcua. Cõamacũrẽ boohérare búri peti cũyere wedecu.

Cõamacũrẽ sãñã

(Lc 11.9-13; 6.31)

⁷ Cõamacũrẽ sãñã. Sãñĩ, cũũ múãrẽ ticogudaqui. ãñurére ãmaãrã tiirõbirora sãñrucújãña. Sãñrucújãrã, buaãdacu. “Sope pãõña yũre” jĩgú tiirõbiri sãñdúrijãña. Sãñdúheri, “jáũ” jĩgũdaqui.

⁸ Sãñgũno cuogũdaqui. ãmaãgũno buagũdaqui. “Pãõña” jĩgũno pãõnogũdaqui.

⁹ Múã põna múãrẽ wãabere sãñĩ, cããrẽ ãtãpere ticoricu.

¹⁰ Wai sãñĩ, ãñarẽ ticoricu.

¹¹ Múã ñañarẽ tiirã niipacara, múã põnarẽ ãñurére ticomasã. Marí Pacu ãmuãsepu niigãpe cũãrẽ sãñrãnorẽ nemorõ ãñurére ticomasĩqui.

¹² Múã ápẽrãrẽ múãrẽ ãñurõ tiiri booa; múãcã teorora cããrẽ ãñurõ tiiyá. Teeré Moisére dutiré cũrigue, teero biiri profetas jóarigue tiidutia.

Esahéri sopegã

(Lc 13.24)

¹³ Esahéri sopegãrẽ sããwaya. Pecamepu sããwari sopepe esarí sope niĩã; pecamepu wãarima esarĩma niĩã. Toopere pau sããwaya.

¹⁴ Catiré petihéropu sããwari sopepeja esahéri sopegã niijãã. Toopú niijearima esahérima niĩã. Siquẽrãrã catiré petihére buaãya.

Yucũgure tiigú dũcamena ññamasĩnoã

(Lc 6.43-44)

¹⁵ Ápẽrã “ũsã profetas niĩã” jĩditorare tuorijãña. Cũã ãñurã tiirõbiri baumiya. Oveja ãñurãgã tiirõbiri baumiya. Teero haupacãra, cãã wãcũrẽpũre yãíwa cúaãmarã tiirõbiri wãcũũya.

¹⁶ Múã cããrẽ cãã tiirẽcutiremena ññamasĩãdacu. Potagũ use dũcacutiria. Wĩsõcã ipitire dũcacutiria.

¹⁷ Yucũgũ ãñurĩgũno ãñurẽ dũcacutia; sñiñatirigũno ñañarẽ dũcacutia.

¹⁸ ãñurĩgũno ñañarẽ dũcacutiricu; ñañarĩgũno ãñurẽ dũcacutiricu.

¹⁹ Ññarẽ dũcacutirigũno páata, pecamepu sóecõãjãnoãdacu.

²⁰ Teeré tiirõbirora jĩditoripirare cãã tiirẽcutiremena ññamasĩãdacu.

Niipetira Cõamacũ pũtopũ wãaricua

(Lc 13.25-27)

21 Paу унре “Өрү” јӳpacapa, сӳӳ ниipetira Cӳamacу putopу wаaricua. Yуу Pacу ӳмuӳsepu niigу boore tiirano dicu waaadacua.

22 Cӳamacу basocare wapa tiidari бuereco jeari, paу унре јӳmiiadacua: “Усӳ Өрү, мuу wӳmemena basocare buewу; мuу wӳmemena wӳtiӳrӳ cӳӳwionecowу; мuу wӳmemena pee ӳнurӳ tiӳӳnowу sӳcӳ”, јӳmiiadacua.

23 Cӳӳ teero јӳpacari, “muӳrӳ masӳria yууja” јӳgudacu. “jmuӳ ӳӳarӳ tiirӳra niӳӳ; witiwaya!” јӳgudacu.

*Phawӳ tiinucӳre queti
(Mr 1.22; Lc 6.47-49)*

24 Teero tiigу, yуу wederere tuo, yуу wederirobiro tiigano masigу tiirӳbiro niӳӳ. Masigano wii tiigу, coasawa, ӳtӳgӳpu jea, botari нucӳ, wii tiimӳaqui.

25 Too siro oco pea, dia pota, wӳno wӳӳ, tiwiipу oco ӳmatucopacari, peediaricu, ӳtӳgӳ sotoapu нucӳari wii niӳjӳrӳ.

26 Yуу wederere tuo, yуу wederirobiro tiihӳgunope tuoririgu tiirӳbiro niӳӳ. Tuoririguno wii tiigу, ditatupari yepapu wii tiimӳaqui.

27 Too siro oco pea, dia pota, wӳno wӳӳ, tiwiipу oco ӳmatucori, jӳӳcodiacu. Jӳӳcodia mutӳpetijӳacu, јӳwӳ.

28 Jesуs teere бuepetiari siro, basocӳ cӳӳ buerere tuomanijӳӳwӳ.

29 Dutirӳ cuogу tiirӳbiro buewi. Moisiсs jӳarigue buerӳ tiirӳbiro bueriwi.

8

*Jesуs ӳpӳӳ bӳagure netӳnerigue
(Mr 1.40-45; Lc 5.12-16)*

1 Jesуs ӳtӳgӳpӳ niӳarigu diijeari, paу basocӳ cӳӳrӳ нunayӳra.

2 Cӳӳ маару wari, sicу ӳpӳӳ bӳagu cӳӳ puto wӳayigu. Nicӳcoberimena jeacӳmuyigu:

—Өрү, мuу yуу diarecutirere netӳnedugagu, netӳnemasӳӳ, јӳyigu.

3 Jesуs cӳӳrӳ ӳaapeӳ, јӳyigu:

—Netӳnedugaga. Diaremanigу putuaya, јӳyigu.

Mӳata cӳӳya ӳpӳӳ bӳare yatijӳӳyiro.

4 Jesуs cӳӳrӳ јӳyigu:

—Atere ӳpӳrӳrӳ wedegu mee tiiwӳ, јӳmiyigu—. Pairӳ ӳӳogу wӳaya, “ӳӳujӳӳӳyi” јӳdutigu. Too siro sӳcӳ Cӳamacӳrӳ ticoya, мuу diarӳ netӳarigue wapa wapatirono tiigу. Teerӳ tiidutirigu niwӳ Moisiсs. Mуу teero tiyӳ, basocӳ niipetira мuу diarӳ netӳariguere masӳrӳӳ јӳgӳ, јӳyigu.

*Jesуs cien surara dutigӳre padecotegure netӳnerigue
(Lc 7.1-10)*

5 Jesуs Capernaumpу sӳӳwari, sicу cien surara dutigу cӳӳ puto atiwӳ. Cӳӳrӳ tiӳapure sӳwӳ:

6 —Өрү, yууre padecotegu wiipу cӳӳӳwӳ. Cӳӳ wӳamasӳriawӳ. Bayirӳ peti pӳnisjӳӳwӳ, јӳwӳ.

7 Jesуs cӳӳrӳ yууwi:

—Jӳӳ. Netӳnӳgӳ wӳaguda, јӳmiwӳ.

8 Cien surara dutigу cӳӳrӳ yууwi:

—Өрү, yуу бuri niigу niӳӳ. Teero tiigу, yуу мuуrӳ yӳa wiipу “sӳӳatiya” јӳmmasiriga. Mуу sӳӳwaripacari, “netӳӳrӳ” јӳcoremenarӳ yууre padecotegu netӳjӳӳgӳdaqui.

9 Yуу ӳpӳrӳrӳ dutirӳ docapu niӳӳ. Yууру surarare dutia sӳa. Yуу sicӳrӳ “wӳaya” јӳrӳrӳ, wӳai. ӳpӳrӳrӳ “atiya” јӳrӳrӳ, atii. Yууre padecotegure “biro tiyӳ” јӳrӳrӳ, tii, јӳwӳ.

10 Jesуs cӳӳ јӳrӳrӳ tuogу, tuomanijӳӳwӳ. Cӳӳrӳ нunarӳrӳ јӳwӳ:

—Yуу atereja diamacӳrӳ јӳӳӳ: Israelpure ӳni tiirӳbiro padeore cuogure buajeӳnariga.

11 Muӳrӳ atere wedea: Niipetiropу macӳrӳ paу, ӳni romanuayу tiirӳbiro Cӳamacу Өрү niirӳpу jeaadacua. Toopу Abraham, Isaac, Jacobmena yaaduiadacua.

12 Paу Cӳamacу suosӳguemirirape cӳӳ padeohere wapa naӳtiӳrӳpу cӳӳadioconoӳadacua. Toopу pӳnisӳra bacadiyӳ, utiadacua, јӳwӳ.

13 Jesуs cien surarare dutigӳre јӳwӳ:

—Mууya wiipу putuawagua. Mуу padeoariborora wӳaadacu, јӳwӳ.

Toorӳ cӳӳrӳ padecotegu netӳjӳӳyigu.

*Jesуs Pedro maӳecӳrӳ netӳnerigue
(Mr 1.29-31; Lc 4.38-39)*

14 Jesуs Pedroya wiipу wӳayigu. Tiwiipу sӳӳjeagu, Pedro maӳecӳrӳ wiorӳcutipesagore buajeӳyigu.

¹⁵ Coore wāmoru padeñáyigu. Cūu teero tiirira, wioré tatijōāyiro. Coo wāmuncā, cūārē yaaré ecayigo.

Jesús pau diarecutirare netōnérique
(Mr 1.32-34; Lc 4.40-41)

¹⁶ Náicūmuri, basocá Jesús putoru pau wātīā sāānorirare néejeayira. Cūu sīcārī wedesecoremenarā wātīārē cōāwionecoyigu. Niipetira diarecutiracārē netōnépetijāyigu.

¹⁷ Cūu teero tiiri, profeta Isaías jóarobirora wáaro tiiyiro. Ateré jóarigu niiwī: “Marī tutuherere, marī diarecutirare cūāpeja netōnéjāwī”,* jī jóarigu niiwī.

Jesuré nūnudugāmīraye queti
(Lc 9.57-62)

¹⁸ Jesús pau cūu putoru peānucārī īñagū, ūsā cūu bueráre: —Jāmu, tīāwaco iinīñaru, jīiwī.

¹⁹ Sīcū Moisés jóarigūe buegú Jesús puto wāa, jīiwī:

—Basocáre buegú, noo mūu wáaro yūu mūurē nūnugáda. Mūu buegú niidugaga.

²⁰ Jesús cūārē yūuwī:

—Wáicūra cāniré tutiri cūoóya. Minipōnā pōnacūtire sutiri cūoóya. Yūu niipetira sōwāpeja cānirō cūorīa, jīiwī.

²¹ Āpī cūārē nūnūmīārigū jīiwī:

—Ōpū, yūu pacū diari siro, yaatōaguru, mūumena wāaguda sūcā, jīimiwī.

²² Jesús cūārē yūuwī:

—Yūumena wāadugagu mecātīgārā yūure nūnūdōjāña. Yūure padeohéra diarirapu tiróbiro niitoaya. Cūā basiro cāmerī yaaáro, jīiwī.

Jesús wīnorē, ocoturīre nūcūārī tiirīgue
(Mr 4.35-41; Lc 8.22-25)

²³ Jesús dooriwūpu muāsāwī. Ūsā cūu buerá bapacūtiwū.

²⁴ Ūsā tīāwari, wīno bayirō wēēcutuatiwū. Dooriwūre ocoturī páabatesāwū. Jesupé cānigū tiiwī.

²⁵ Teero tiirā, ūsā cūu puto wāa, wācōrārā, cūārē jīiwū:

—jĪsā Ōpū, netōnéña! jMarī duadiarapu tiara! jīiwū.

²⁶ Jesús ūsārē yūuwī:

—¿Deero tiirā nocōrō cuii? Mūā péerogā padeoré cuorā niā.

Jīitoa, wāmuncā, wīnorē, ocoturīre nūcūādutiwī. Nūcūāpetijōāwū.

²⁷ Ūsā īñamanijōājīrā, cāmerī wedesewu:

—¿Nīirūno basocā niimī āni? Cūārē wīnopára, ocoturīpura yūujā, netōnucāria, jīiwū.

Gadara macārā wātīā sāānoriraye queti
(Mr 5.1-20; Lc 8.26-39)

²⁸ Jesús apeniñapū Gadara ditapu tīājeari, ūmūā puarā masācoperi watoapu niīārira cūu puto atiwa. Cūā wātīā sāānorira niiwā. Bayirō peti cūāmarā niiwā ména. Teero tiirā, basocā tiimapūre netōwāriyira.

²⁹ Jesuré īñarā, acaribjōāwā:

—Mūu Cōāmacū macū, ūsārē potocōrijāña. ¿Ūsārē ñañarō netōrī tiigū atiarī? Ūsā ñañarō netōādarō jearia ména, jīiwā.

³⁰ Cūā beru pau yesea yaanucūwā.

³¹ Wātīā basocāpūre niirā Jesuré bayirō sāiwā:

—Mūu ūsārē cōāwionecoguja, īñāi yeseapūre sāāwadutiya, jīiwā.

³² Jesús: —Teerora tiiyā, jī yūuwī.

Cūu teero jīirīrā, basocāpūre niīārira witiwa, yeseapūre sāāwatu niiwā. Niipetira yesea opatūdīpu cutūcutūbuawa, opataropū ñañūā, duajōāwā.

³³ Yesea coterī basoca cuicocūtuawa. Macāpu jeara, wātīā sāānorira niimīārirare wāaariguere wedepetirira niiwā.

³⁴ Teeré tuorā, tiimacā macārā niipetira Jesús putoru jeawa. Cūārē īñarā, biiro jīiwā:

—jWāagua! Ūsāya ditapūre putuárījāña, jīiwā.

9

Jesús wāamasīhégūrē netōnérique
(Mr 2.1-12; Lc 5.17-26)

¹ Jesús dooriwūpu muāsā, cūyaya macāpu cāmecótīāwī sūcā.

* 8:17 Isaías 53.4.

² Toopú ãpërã sîcû wáamasîhêgürê cõãrõmena Jesús putopu ñoonéjeayira. Jesús cúa padeorí ñãgû, wáamasîhêgürê jîiyigu:

—Yáa wedegu, wãcütutuaya. Mũũ ñañarê tiirére acabónotoaa, jîiyigu.

³ Sîquërã Moisés jóarigü buerá toopú niyira. Cúa Jesús jîirére tuorá, wãcüyira: “Ñni Cõãmacürê ñañarõ wedesegu tiî”, jîi wãcüyira.

⁴ Jesús cúa wãcürere masîjîgû, sãîñâyigu:

—¿Deero tiirá múã ñañarõ wãcûi?

⁵ Ñnirê “mũũ ñañarê tiirére acabónotoaa” yũũ jîirî, tee cãürê acabónoãriguere ññaricu múãjã. Yũũ “wãmũncã, wáaya” jîirîpereja, cãũ wãmũncãrî ññã múã.

⁶ Yũũ niipetira sõwũ niã. Teero tiigú, atiditapáre basocá cúa ñañarê tiirére acabómasiã. Yũũ dutirére múãrê êñogúda, jîiyigu cãũpeja.

Wáamasîhêgürê jîiyigu:

—Wãmũncãña. Mũũ cõãrõrê néeara, mũũya wiipu putuawayaya, jîiyigu.

⁷ Wáamasîhêgû niimiãrigu wãmũncã, cãũya wiipu putuajõâyigu.

⁸ Basocá teero tiirí ññarã, cuijõâyira sáa. Cõãmacürê usenire ticoyira, cãũ basocáre dutimasîrere ticori ññarã.

Jesús Mateore sũoríque

(Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)

⁹ Jesús too netõwãgu, yũũre ññabuawí. Yũũ romanuã õpãrê niyeru wapasébosari basocu niimiwã. Jesús yũũre yũũ paderõpu duiri ñña: —Jãmu yũũmena, jîiwí. Teero tiigú, wãmũncã, cãũmena wáawu.

¹⁰ Too síro yáa wiipu yaaduiwi cãũ buerãmena. Cúa yaaritabe, ãpërã pau niyeru wapasébosari basoca, ãpërã ñañarê tiirá jeawa. Cúãmena yaaduiwa.

¹¹ Fariseo basoca teerê ññarã, cãũ buerãre sãîñãwã:

—¿Deero tiigú múãrê buegá niyeru wapasébosari basocamena, ñañarê tiirãmena yaai? jîiwã.

¹² Jesús teerê tuogú, jîiwí:

—Diaremanirã ucotigure booricua; diarecutira dîcu ucotigure boocúa.

¹³ Cõãmacüye queti jóaripupu ate Cõãmacü jîiriguere buenemorã wáaya sũcã: “Wáicura sópeora dîcure ññadugariga; ãpërãrê bóaneõ ññarépere nemorõ ññadugaga”,* jîiã. Yũũpe “ãñurê dîcu tiia” jîirãrê ãmaãgũ atiriwu; ññarê tiirãpere ãmaãgũ atiwu, jîiwí.

“¿Mũũ buerá deero tiirá betirí?” jîiríque

(Mr 2.18-22; Lc 5.33-39)

¹⁴ Too síro Juan buerére nanurã Jesús puto ati, cãürê sãîñãwã:

—Ësã, teero biiri fariseo basoca betia. ¿Deero tiirá mũũ buerãpe betirí? jîiwã.

¹⁵ Jesupé cããrê jîiwí:

—Wãmosiagũdu boocõrira bóaneõrã niimasîriya, cãũ cúãmena niirî. Too síro cãũ néewanogúdaqui. Teero wáari síro, betiadacua.

¹⁶ Sîcû sutirõ bucurõre mama caseroména seeréturiqui. Teeré tiatã, coserí, mama caserõpe wéedão, bucu caserõre yigajõãrî tiicú. Teero tiirí, pairí cope yiganemocu.

¹⁷ Teerora mama vinorê wáicura caserõpori bucurõrimena posetñoricu. Teeré tiirí, wuga, teepori esarí, podojõãcu. Vino pióbatejõã, teeporicã cõõjõãcu. Teero tiirá, mama vinorê mamapõripu posetñoã. Biiro tiirí, vinorê cuo, tiipocãrê cuõrucúadacu, jîiwí.†

Jairo macõye queti; Jesuyáro sutirõ padeñárigoye queti

(Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)

¹⁸ Jesús cúãmena wedesegu tiiríra, sîcû judíoa neãrî wii dutirá menamacü jea, Jesús puto ññacõberimena jeacũmu, jîiwí:

—Yũũ macõ mecütigã diajõããwõ. Jãmu yũũmena. Ññaapeõgu atiya. Mũũ ññaapeóri, masãgõdaco, jîiwí.

¹⁹ Teero jîirî tuogú, Jesús cãũmena wáawi. Ësã cãũ buerãcã cãürê bapacutiwawu.

²⁰ Ësã cãũya wiipu wáari, sîcõ numiõ doce cãmarî beti niiré teero niirucujãgõ Jesús sucubirope ati, cãũyaro sutirõ yapapu padeñárigo niiwõ.

²¹ Coo wãcüyigo: “Yũũ cãũyaro sutirõ padeñáremenarã netõjãgõdacu”, jîi wãcüyigo.

²² Jesús cãmenacã coore ñña, jîiwí:

—Yáa wedego, wãcütutuaya. Mũũ padeojîgõ, netõñenoãrigõpu putuáa, jîiwí.

Cãũ teero jîiríra, máata diaremanigõ putuáwo.

²³ Jesús judíoare dutirá menamacãya wiipu jeagu, cúa yaará wáadari sũguerogã, cúa utiritabere puticotéadarare ññarigu niiwí. ãpërã bayirõ acaribíremena utira tiatã.

* 9:13 Oseas 6.6. † 9:17 Jesús cãũ bueré wáomasîña maniã fariseo tiirémãna jîigũ tiiyigu.

²⁴ Cúãrê jĩrigu niwĩ:

—Witiwaya. Wimagõ diarico; cãnigõ tiicõ, jĩrigu niwĩ.

Cúãpe cûãrê buijãmira niwã.

²⁵ Jesupé cúãrê witiwadutitõ, diaarigo pesarĩ tatiapu sããwarigu niwĩ. Cooya wãmorê ñeerigu niwĩ. Cũũ teero tiirĩ, coo wãmũnurigo niwõ.

²⁶ Niipetiro tiiditapure teero cũũ tiirigue queti sesajõãriro niwã.

Jesús puarã ññahẽrãrê netõnerigue

²⁷ Jesús too niãrigu maapu wáawi sũcã. Cũũ too wáari, puarã capeari ññahẽrã bayirõ busurõmena jĩnũnusewa:

—¡David pãrãmi niinũnusegu, ãsãrê bóaneõña! jĩwã.

²⁸ Jesús wiipú sããjeari, capeari ññahẽrã cûãrê nũnũsãjewa. Cúãrê sãñĩawĩ:

—¿Múã yũure “netõnemasjãqui” jĩũ padeói? jĩwĩ.

—Éjũ, padeóa, jĩwã.

²⁹ Too docare Jesús cúãye capearire ñaapeó: —Múã padeorõbirora queoró wáaaro, jĩwĩ.

³⁰ Cũũ teero jĩĩrã, ññajõãwã. Jesús: —Ateré ãpẽrãrê wedera mee tiĩadacu múã, jĩmiwĩ.

³¹ Cũũ teero wedepacari, cúãpe cũũ tiiriguere niipetiro tiidita macãrãpũre wedebatejãrira niwã.

Jesús wedesehegure wedeseri tiirigue

³² Capeari ññahẽrã niimiãrira witiwaritabe, ãpẽrã ãpĩrê nẽejeatoawa sũcã. Cũũ wãtĩ sããnorigu wedesehegu niwĩ.

³³ Jesús wãtĩrê cõãwionecoari sirogãrã, wedesehegu niimiãrigu wedesenũcãwĩ. Too macãrã ññamanijõãwã.

—Ãno Israelpure teero wáari ññahẽrã niwũ marĩ, jĩwã.

³⁴ Fariseo basocape biiro jĩwã:

—Ãni wãtĩãrê dutigú tutuaremena wãtĩãrê cõãwionecoi, jĩwã.

Jesús basocãre bóaneõ ññarigue

³⁵ Jesús niipetire macãrĩ, pacamacãrĩ, metãmacãrigãpu wãanetõwĩ. Judíõa neãrê wiseripu buewĩ. Añurê queti “Cõãmacũ dutirê mããpure niĩãdare jeaadarõ tia” jĩrêre wedewĩ. Niipetira diarecutirare, teero biiri õpũũrĩ pũnirecutirare netõnẽwĩ.

³⁶ Basocã paure ññagũ, bóaneõ ññawĩ. Cúã oveja coterĩ basocũ manirã tiirõbiri bóaneõrã, tiĩãpure manirã niwã.

³⁷ Teero tiigú, ãsã cũũ buerãre jĩwĩ:

—Pau peti yũure padeoadara niicua. Puarãgã yẽere wedeadarapeja niĩya.

³⁸ Teero tiirã, Cõãmacãrê ãpẽrã yẽe maquẽrê wedera wãaadarare bayirõ sãñã, jĩwĩ.

10

Jesús doce apóstoles ticocorigue

(Mr 3.13-19; Lc 6.12-16)

¹ Jesús ãsã cũũ buerã docere sũowĩ. Wãtĩã basocãpure niĩrãrê cõãwionecomãrere ticowĩ ãsãrê. Niipetira diarecutirare, teero biiri õpũũrĩ pũnirecutirare netõnemasĩrecãrê ticowĩ.

² Òsã doce cũũ beserira wãme ate niĩã:

Niisãgũgu Simón niwĩ. Apewãmé “Pedro” niĩã.

Cũũ bai Andrés,

Zebedeo põna Santiago,

cũũ bai Juan,

³ Felipe,

Bartolomé,

Tomás,

Mateo (niyeru wãpasẽbosari basocũ niimirigu)

Santiago (Alfeo macã)

Tadeo,

⁴ Simón (romanuã dutirãre cõãdũgara menamacũ),

Judas Iscariote (too síropũ Jesurê ññatutirãpũre wedesãcotegũdu), noquẽrãrã niwũ ãsã.

Jesús doce apóstoles wededuticorigue

(Mr 6.7-13; Lc 9.1-6)

⁵ Jesús ãsã doce cũũ beserirare ticocogu, “ateré tiĩadacu múã” jĩwĩ:

—Judíõa niñhẽrã niĩrõpu wãarijãña. Samaria ditapu niĩrê macãricãrê sããwarijãña.

⁶ Too wáarono tiirá, Israelya pōna macārāpere wedera wáaya. Cúā oveja ditirira tiiróbiro niíya.

⁷ Cúārē ateré wedera wáaya: “Cōāmacū dutiré marīpure niidare jeaaropu tia”, jīña.

⁸ Diarecutirare netōnéña. Diaarirare masōña. Ōpūūrī bóarare netōnéña. Wātīā basocápure sáārirare cōāwionecoya. Yuu tutuarere múārē wapamanirō ticoa. Teero tiirá, múācā wapamanirō cúārē tiípuya.

⁹ Múā wáara, niyeruquiri néewarijāña.

¹⁰ Wasopore ōmawarijāña. Sutí, sapatu múā sāñaré dícare néewaya. Tuurítuarigure néewarijāña. Paderáno cúā paderémena wapatá, yaamasíya.

¹¹ Múā pacamacārī, metāmacārīgāpu sáājeara, “ānirā āñuī” cúā jīgúrē āmaāña. Cūū “jáu” jīrī, “nocōrō yoari niidada” jī, cūū putopu putuácūmuña.

¹² Wiipú sáājeara, tiwií macārārē “Cōāmacū múārē āñurō niirecutiri tiiró” jī, āñudutiya.

¹³ Múārē āñurō bocari, múā āñudutire teorora wáaadacu. Múārē āñurō bocariatá, múā āñudutire múāpere putuáaro.

¹⁴ Too docare múārē ñeedugaheri, múā wederére tuodugáheri, tiwiiré o tiimacārē witi-jōāña. Witiwara, tiimacā maquē dita múāye daporipu túaarigure páabatecūña.*

¹⁵ Yuu ateréja diamacārā jīā: Cōāmacū cūū basocáre wapa tiádari bureco jeari, tiimacā macārārē bayirō ñañarō tiigúdaqui. Sodoma, Gomorra macārī macārārē tiiriro nemorō cúārē ñañarō tiigúdaqui, jīwī Jesús.

Yuuṛe padeoráre ñañarō tiípeadacua

¹⁶ Jesús jīnemowī: Ateré masīña: Yuu múārē quiorópu ticocogu tia, ovejare yáíwa watoapu ticocogu tiiróbiro. Teero tiirá, āñurō tuomasírā niíña. Ñañaré tiiró manirō niirecutiya.

¹⁷ Múā watoa niirā tiádarere āñurō wácū tugueñasugueya. Múārē dutirápure tico, judíoa neárē wiseripu tanaádacua.

¹⁸ Múā yuuṛe padeoré wapa dutirá, ōpārā putopu wéewanoádacu. Toopú cúārē, teero biiri judíoa niihérārē yé maquērē wedeadacu.

¹⁹ Múārē néewari, “¿deero jīi wedeadari; deero jīiádari marí?” jī wácūpatirijāña. Múā jearira, Cōāmacū múārē wedemasíadarere ticogudaqui.

²⁰ Múā mee wedeadacu; Espiritu Santo marí Pacu ticodiocorigu wácūrē ticorémenape wedeadacu.

²¹ Sícūpōna niipacara, dutirápure cāmerī wedesā, sīārī tiíadacua. Cúā pacusūmuā cúā pōnaré teorora tiíadacua. Cúā pōnacā cúā pacusūmuārēna netōnucā, sīārī tiíadacua.

²² Niipetira basocā múārē iñatutiadacua yuuṛe padeoré wapa. Teero múārē cúā ñañarō tiipacári, yuuṛe padeorucújarārē Cōāmacū netōnégúdaqui.

²³ Sicamacāpu múārē ñañarō tiidugára, iñanunseri, apemacāpú dutijōāña. Yuu ateréja diamacārā jīā: Niipetiro Israelya pōna macārā niiré macārīpu múā wedesaripacari, yuu niipetira sōwū putuāatigudacu.

²⁴ Sícū buegú cūūrē buegú nemorō masīgú niimasíriqui. Padecotegucā cūūrē dutigú nemorō niimasíriqui.

²⁵ Buegú ateré jīrō booa: “Yuuṛe buegú tiiróbiro niidugaga”. Padecotegucā “yuuṛe dutigú tiiróbiro niidugaga” jīrō booa. Yuu múārē buegúre “wātīārē dutigú Beelzebú niíi” jīrā, nemorōrā ñañarō jīiádacua múāpereja.

*“¿Noāpére cuiro booi?” jīrigue
(Lc 12.2-7)*

²⁶ Teero tiirá, basocáreja cuirijāña. Bauhéropu niiré bauádacu. Iñahéropu tiiré masīnoádacu.

²⁷ Yuu múārē tuohéropu jīrere tuocóropu wedebateya. Yayióropu jīrere wii sotoápu niipetira tuocóropu bayirō busurómena wedebateya.

²⁸ Múārē sīārārē cuirijāña. Múā yeeripūnaré sīācōāmasírícu. Cōāmacū sícūrā múāye ōpūūrī, múā yeeripūnaré pecamepu tiidíomasíqui. Cūū docare cuiya.

²⁹ Sicaqui niyeruquigāmena puarā minipōnágā sāinóā. Cúā wapamanípacari, Cōāmacū sícūnógārē bóaro jīripacari, yerapu ñaadía, bóariqui.

³⁰ Múāye póarire “noquē pee niíā” jīimasíjāqui.

³¹ Teero tiirá, cuirijāña. Múā paṁ minipōnā nemorō wapacutíra niíā.

*Basocā iñacoropu “Jesucristore padeóā” jīrigue
(Lc 12.8-9)*

* 10:14 Cúā teero tiirá, “atimacā macārā wapa cūoóya” jīrā tiíyira.

³² Teero tiigú, basocá ññacoropu sícú yũure “padeóa” jĩgúrẽ yũucã yũu Pacu ãmuãsepu niigú ññacoropu “yũure padeogúra niĩ” jĩ wedeguda.

³³ Basocá ññacoropu sícú yũure “cũrẽ padeogú mee niĩ” jĩgúrẽ yũucã yũu Pacu ãmuãsepu niigú ññacoropu “yũure padeogú mee niĩ” jĩgũda.

Jesuména basocáre batari tiia
(Lc 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ Múã yũure “atibãrecopure ãñurõ niirecutire maquẽrẽ néeatigu tiiqui” jĩ wãcũrijãña. Teeré néeatigu mee atiwi. Ápẽrã yũure boohéra yũure boorãmena cãmerĩtutiadacua. Teero tiigú, cãmerĩ tuuducãwarere néeatigu atiwi.

³⁵ Sícú cãũ pacu yũure padeorĩ ññagũ, “teero padeoãmajãgũ tiia muãjã” jĩgũdaqui. Teerora wãaadacu numiõpecãrẽ coo pacoména. Teerora wãaadacu sũcã macũ numorẽ coo mañecõména.

³⁶ Yũure padeogũnorẽ cãũya wii macãrãrã niijãadacua cãũrẽ bayirõ ññatutira.

³⁷ Sícũno yũure maĩrõ nemorõ cãũ pacupere, cãũ pacopere maĩnetõncãgũ, yũu buegú niimasĩriqui. Sícũno yũure maĩrõ nemorõ cãũ macũpère, cãũ macõpère maĩnetõncãgũ, yũu buegú niimasĩriqui.

³⁸ Sícú “yũu Jesurẽ padeogúja diajãbocu” jĩ cuiguno yũu buegú niimasĩriqui.

³⁹ Ápĩ sãrẽre cuiguno yũure “masĩria” jĩgũ pecameru wãagũdaqui. Ápĩrẽ yũure “masĩã” jĩ, teewapamena cãũrẽ sãrĩ, yũumena catirucujãgũdaqui.

Ãñurẽ tiirẽ wapa
(Mr 9.41)

⁴⁰ Múãrẽ bocagũno yũure bocagu tiui. Yũure bocagú yũure ticodiocorigure bocagu tiui.

⁴¹ Profetano jeari, sícú cãũrẽ bocaboqui, “cãũ profeta niĩ” jĩgũ. Cõãmacũ profetaye wapatãre ticorobiro bocagũcãrẽ wapatĩgũdaqui. Teerora basocá ãñugũno jeari, sícú cãũrẽ bocaboqui, “cãũ basocá ãñugú niĩ” jĩgũ. Cõãmacũ basocá ãñugũye wapatãre ticorobiro bocagũcãrẽ wapatĩgũdaqui.

⁴² Teerora yũu buegũno jeari, cãũ búri niigú niipacari, sícú cãũrẽ oco yusuãre tĩãboqui, “cãũ Jesús buegú niĩ” jĩgũ. Yũu ateréja diamacãrã jĩã: Cãũ wapatãre buagũdaqui, jĩwĩ.

11

Juan Bautista basocáre Jesús pãtopu ticocorigue
(Lc 7.18-35)

¹ Jesús ãsã docere tee dutirẽre wedeari siro, Galilea ditapu niirẽ macãrĩpu buegu wáawi.

² Juan peresuwiipu niigũ, Cristo tiirẽ quetire tuoýigu. Teerẽ tuoquí, cãũ buerẽre nunurãrẽ cãũ pãtopu ticocorigu niwĩ.

³ Cãũ toopũ jeara, Juan sãñĩãdutiãriguere sãñĩãwã:

—¿Mũurã niĩ “basocáre netõnẽgũdu atigũdaqui” jĩñorigu o ãpĩpère yuegarite? jĩwã.

⁴ Jesús cãũrẽ yũuwĩ:

—Juanrẽ wedera wáaya múã tuoãriguere, múã ññããriguere.

⁵ Biuro jĩñã: “Ññãhẽrã ññããya. Wáamasĩhẽrã wáaaya. Òpũũrĩ bóara yatijõãnoya. Tuohéra tuoóya. Diaarira masõnoya. Bóaneõrã ãñurẽ quetire wedenoya.

⁶ Yũure padeodũheguno useniqui”, jĩ wedera wáaya, jĩwĩ.

⁷ Cãũ wãara tiiri, Jesús Juanyẽ maquẽrẽ basocáre wedenucãwĩ:

—¿Múã basocá manirõpu ññeenórẽ ññarã jeari? ¿Cãnusirogu wĩno páapuri cãmeñãrere ññarã jearite?

⁸ ¿Ññeenórẽ ññarã jeari? ¿Ãñurẽ suti sãñãgúrẽ ññarã jearite? Suti ãñurẽ sãña niirãjã õpãrãyé wiseripu niicua.

⁹ ¿Ññeenõpere ññarã jeari? ¿Profetapere ññarã jearite? Diamacãrã Juanpeja profetas nemorõ upatĩ maquẽrẽ wedewi.

¹⁰ Cãũye maquẽrẽ Cõãmacũye quetĩ jóaripũpu aterẽ jóanoã: Yũure wedesuguegure muũ suguero ticocoguda.

Cãũ muũ wãaadarimarẽ quẽnoyũegũdaqui,* jĩ jóanoã.

¹¹ Yũu ateréja diamacãrã jĩã: Niipetira basocá watoapure Juan basocáre wãmeõtiri basocu tiirõbiro upatĩ macũ niigú manĩ. Tee biipacari, búri niigú niipacu, Cõãmacũ dutirẽre ãñurõ wãcũnunusegunope Juan nemorõ upatĩ macũ niĩ.

* 11:10 Malaquías 3.1.

¹² Juan buenacāritopure tée atitóꝛucārē Cōāmacū dutiré múāpure niīadarere ĩñadugarere bayiró ñañaró netōꝛí tiicúa. Cúa tutirémena cūārē petirí tiidugára tiicúa.

¹³ Niipetira profetas Cōāmacū dutiré múāpure niīadare jeaadarere wedesuguerira niiwā. Teero biiri Moisére dutiré cūūriguecā tee maquērēna wedea. Too síro Juancā tee maquērēna wedewi.

¹⁴ Múā yuu ĩīadarere padeoáda ĩĩrā, añuró tuoyá: Juanrā niijāgū tiii “Elías ānopú putuaatigúdaqui sūcā” ĩĩnorigu.

¹⁵ Tuodugáranu tuomasfādacua.

¹⁶ ¿Ñeenó queorémena wedegudari yuu atitó macārārē? Wīmarā macā decoru apeduiru tiiróbiro niīya. Cúa menamacārāmena biiro cāmerftuticua:

¹⁷ “Ēsā bosebureco tiirí, basaapuriawā. Ēsā booritua, utiri, utiapuriawū”, ĩĩcua.

¹⁸ Juan apetőre yaariyigu; vinocārē sīniridojāyigu. Múāpe cūū teero biirecutiri ĩñarā, “wāĩ cuoi” ĩĩā.

¹⁹ Yuu niipetira sōwpe yaa, sīniā. Múā yuu teero tiirí ĩñarā, “yaawānigū, sīniwānigū niī; niyeru wasasébosari basoca menamacū, ñañaré tiirā menamacū niī” ĩĩā. Basocā Cōāmacū masīrere cuorā cúa tiirécutiremena tee masīrere ēñomasīya, ĩĩwī.

Jesuré padeohére macārī macārāye queti

(Lc 10.13-15)

²⁰ Too síro Jesús síqueñe macārī macārārē tutiwi. Cúa āpērā nemoró cūū tutuaremena tiēñoriguere ĩñarira niipacara, cúa ñañaré tiirere wācūpati, wasoridojāra niiwā. Biiro ĩĩwī:

²¹ —Bóaneōrā niīā múā Corazín, Betsaida macārī macārā. Yuu tutuaremena tiēñoriguere ĩñarira niipacara, wasoridojāā. Tiro, Sidón[†] macārīꝛu yuu tiēñōātā, máata teemacārī macārā cúa ñañaré tiirere wācūpati, wasotóabojīya. Cúa wācūpatirere ēñorā, wācūpatire suti[‡] sāña, niĩ tuusiābojīya.

²² Añuró tuoyá: Cōāmacū cūū basocāre wapa tiādari bureco jeari, Tiro, Sidón macārā nemoró múāpere ñañaró tiigúdaqui.

²³ Múā Capernaum macārācā “Cōāmacū ꝛutopu añuró muāwaadacu” ĩĩ wācūmicu. Muāwaricu; pecamepe diiwāadacu. Yuu múā ꝛutopu tiēñorigue tiirírobiro Sodomapure tiēñōātā, tiimacā mecātīgārē niibocu ména.

²⁴ Añuró tuoyá: Cōāmacū basocāre wapa tiādari bureco jeari, múāpere Sodoma macārārē tiiriro nemoró ñañaró tiinóadacu, ĩĩwī.

Jesuména yeerisāre buaádadu

(Lc 10.21-22)

²⁵⁻²⁶ Too síro Jesús Cōāmacūrē usenire ticowi:

—ꝛacu, muu āmuāse, atiditá Ōꝛū niīā. “Ēsā masīnetōꝛucāā” ĩĩrārē muuyere masīrī tiiría; wīmarā tiiróbiro muuyere masīdugarapere teeré masīrī tia. Teeré muu teorora wāari boocū. Teero tiigū, muurē usenire ticoa, ĩĩwī.

²⁷ Too síro basocāpere ĩĩwī sūcā:

—Yuu ꝛacu niipetire masīrere yuure ticowi. Cūū sīcārā yuu niirecutirere masī. Yuupecā sīcārā cūū niirecutirere masīā. Āpērācā Cōāmacū niirecutirere masīadacu. Yuu booránorē cūūrē masīrī tiigúda.

²⁸ Múā Cōāmacūrē nunudugára bayiró pade, nacūrē ōmarā tiiróbiro páasuticu. Yuu ꝛuto atiya. Yuu múārē yeerisāre ticoguda.

²⁹ Múā yuu tiidutīreperē tiīya. Yuu tiirécutirere masīña. Yuu múārē bóaneōremena ĩña, tiápugu niīā. Teero tiirā, yuu tiidutīrere tiirā, yuumena añuró yeerisāre buaádadu.

³⁰ Yuu tiápuremena yéere tiirí, wisióridojāā. Yuu dutirere tiirécutirano nacūhēregā ōmarā tiiróbiro niīya, ĩĩwī.

12

Yeerisāri bureco niirī, trigo tānerigue

(Mr 2.23-28; Lc 6.1-5)

¹ Too síro sábadu usā yeerisāri bureco niirī, Jesús trigo oterigue watoa netōwāwi. Ēsā cūū buerá juabójōātu. Trigore tānenucāwā, yaaadara.

² Fariseo basoca usā tee tiirí ĩñarā. Jesuré ĩĩwā:

—Īñaña. Marīrē yeerisāri burecore padedutiripacari, muu buerápeja padera tiīya, ĩĩwā.

³ Jesús cūārē ĩĩwī:

[†] 11:21 Tiro, Sidón macārā apeyé macārī macārā nemoró ñañanetōjōārā niiyira, Jesús niiritore.

[‡] 11:21 Wācūpatire sutire yooména suare suti niiyiro.

—Ōpū David sicabureco juabóayigu. Cūū menamacārā juabóaramena cūū tiirriuguere múā buerá niipacara, ¿masíríi?

⁴ Cōāmacūwiipū* sāāwayigu. Toopú pā mesa sotoa pesariguere “Cōāmacūye niā” jīriuguere yaapetijāyigu cūū menamacārāmena. Paíá dícuere yaaré niimiyo.

⁵ Paíá Cōāmacūwiipū paderá yeerisāri bureco niipacari, yeerisāriya. Yeerisāripacara, Cōāmacū dutirére netōncāriya. Múā teeré buerá niipacara, ¿masírídojāi?

⁶ Āñurō tuoyá: Ānoré yuu Cōāmacūwii nemorō wpatí macū niinetōncāā.

⁷ Cōāmacūye queti jóaripūpū Cōāmacū jīriuguere múā tuomasírícu. Biuro jīi jóanoā: “Wáicura sópeora dícuere ĩnadugariga; āpērārē bóaneō ĩñarépere nemorō ĩnadugaga”,† jīiré niā. Múā teeré tuomasírājā, ñañarē tihérarena “ñañarē tiíya” jīiriboañyu.

⁸ Yuu niipetira sōwá yeerisāri bureco niirí, basocá tiádarere dutimasíā, jīiwí.

Jesús wāmo buure cuogúre netōnérigue

(Mr 3.1-6; Lc 6.6-11)

⁹ Cūū teero tiári siro, Jesús cūā neārí wiipū sāāwawí.

¹⁰ Toopú sícū wāmo buure cuogú niiwí. Fariseo basoca Jesuré wedesādugara, cūūrē sāññáwā:

—¿Marí yeerisāri bureco niirí, diarecutirare netōnémasīnogari?

¹¹ Jesús cūārē jīiwí:

—Múāyagu oveja coperu ñaasārí, marí yeerisāri bureco niipacari, múā néewionecocu.

¹² Sícū basocú oveja nemorō wapacutí. Teero tiirá, marí yeerisāri burecore āñurō tiirá, Moisés dutirére netōncārā mee tía, jīiwí.

¹³ Teero jīiári siro, basocúre: —Muyya wāmoré súucoya, jīiwí. Cūūpeja súucowi. Teero tiiríra, tiiwāmo apewāmó tiiróbiro āñurí wāmo putuáwu.

¹⁴ Fariseo basocape witiwa, “¿deero ti marí āniré sīāādariye?” jīi wedesewarira niwā.

Profeta Jesuyé maquērē jóarigue

¹⁵ Jesús cūūrē sīādugáre masijárigu niiwí. Teero tiigú, wáajōāwí. Cūū wáari, pau basocá cūūrē nunuwá. Niipetira diarecutirare netōnéwí.

¹⁶ Cūārē cūū netōnéariguere wededutirimiwí.

¹⁷ Cūū paure netōnériguemena profeta Isaías jóarigue diamacá wáawu. Biuro jóarigu niiwí:

¹⁸ Biuro jīi Cōāmacū: Āni yuure padecotegu yuu beserigu nií.

Cūū yuu maigúmena useniā. Yuu Espiriture cūūrē ticoguda.

Niipetiro macārārē wapa tiádarere masírí tiigúdaqui.

¹⁹ Jīicuaseoriqui; acaribínetōriqui.

Basocá watoapu cūū tiáriuguere bayiró busurómena wederiqui.

²⁰ Wácūtutuhegure cōāriqui. Cōārōno tiigú, wácūtutuari tiigúdaqui.

Padeotutúherare tutiriqui; cūārē āñurō tiápugudaqui.

Cūū ōpū sāāri siropū, ñañarére docacūmurí tiigúdaqui. Cūū diamacá dutigudaqui.

²¹ Niipetiro macārā cūūrē padeoáduca, jīi Cōāmacū,‡

jīi jóarigu niiwí Isaías.

Jesuré “Satanás tutuaremena wātīārē cōāqui” jīi wedesārigue

(Mr 3.20-30; Lc 11.14-23; 12.10)

²² Too síro Jesús putopu wātí sāānorigure néejeawa. Cūū capeari ĩñahēgū, wedesehegu niimiwí. Jesús cūūrē netōnéari siro, ĩña, wedesejōāwí.

²³ Niipetira basocá ĩñamanijōāwā. Cāmerí sāññáwā:

—¿Āni ōpū David pārāmi niinunusegu cūā “atigudū niíayigu” jīirigu niigari? jīiwā.

²⁴ Fariseo basocapeja cūā wedeserí tuorá, jīiwā:

—Āni wātīārē dutigú Beelzebú tutuaremena wātīārē cōāwionecoi, jīiwā.

²⁵ Jesupé cūā wácūrere masijīgū, cūārē jīiwí:

—Sicadita macārā sícāróména niihērā, cūā basiro cāmeríquērā, tiidita macārā petijōācu. Sicamacá macārā o sicawíi macārā sícāróména niihērā, cūā basiro cāmeríquērā, cūācā petijōācu.

²⁶ Satanás wātīārē cōāwionecori, cāmeríquērā, sícāróména niiriya. Teero tiiró, cūū dutiré petijōāāduca.

²⁷ Múā yuure “Beelzebú tutuaremena wātīārē cōāwionecoqui” jīiā. Teero jīiātā, múā buerére nunurā wātīārē cōāwionecora, ¿noā tutuaremena cōāwionecogari? Cūārē sāññárā wáaya. Múā wisirére cūā ēñoāduca.

* 12:4 David niiritopure, Cōāmacūwii wáicura caserimena tiirí wii niiyiro ména. † 12:7 Oseas 6.6. ‡ 12:21 Isaías 42.1-4.

²⁸ Y_{uu} Cōāmacū tutuaremena wātīārē cōāwionecojīgū, ateré múārē wedea: Cōāmacū dutiré basocápure niĩadare jeatoaa.

²⁹ Tutuaguya wiire āpī sãāwagu, cūūrē siatúcūripacu, ěmamasĩriqui; siatúcūtoaguru, cūūya wii maquērē ěmamasĩqui.[§]

³⁰ Y_{uure} boohégu y_{uure} ĩñatutigu niĩ. Y_{uure} tiápuhegu y_{uure} nunudugáre cãmotágu niĩ.

³¹ Teero tiirá, āñurō tuoyá: Cōāmacū basocáre niipetire cúā ñañaré tiirere, ñañarō wedeserere acabógudaqui. Cūū teero acabópacu, cúā Espiritu Santore ñañarō wedeseripereja, acabóriqui.

³² Y_{uu} niipetira sōwārē ñañarō wedesepacari, Cōāmacū acabógudaqui. Espiritu Santore ñañarō wedeseripereja, acabóriqui. Mecátigā, too síropacārē teerora acabóriqui.

Yucugure tiigú ducamena ĩñamasĩnoā
(Lc 6.43-45)

³³ Sicagú yucugū āñurígu niirí, tiigú ducā āñuré niĩadacu. Apegú ñañarígu niirí, tiigú ducā ñañaré niĩadacu. Yucugure tiigú ducamena ĩñamasĩnoā.

³⁴ Múā ññāā tiiróbiro ñañarā niĩā. Múā ññāarā niipacara, ¿deero tiirā āñurere wedesebogarí? Wedesemasĩria. Ñañarā niinetōnucārā ñañaré dícu wedesea.

³⁵ Basocú āñugúpure āñuré niicu. Teero tiigú, āñuré wedesei. Basocú ñañagúpure ñañaré niicu. Teero tiigú, ñañaré wedesei.

³⁶ Āñurō tuoyá: Cōāmacū cūū basocáre wapa tiiadari bareco jeari, cúā noo booró jĩāmariguere sãñágudaqui.

³⁷ Āpī cūū āñuré wedeserigue wapa Cōāmacū patoru wáagudaqui; āpīpé cūū ñañaré wedeserigue wapa pecameru wáagudaqui, jĩwĩ.

Jesuré tiĩñodutimirigie
(Mr 8.12; Lc 11.29-32)

³⁸ Too síro síquērā Moisés jóarigie buerá, teero biiri fariseo basoca Jesuré jĩwā:

—Basocáre buegú, Cōāmacū sícūrā tiimasĩrere tiĩñorí ĩñadugaga, jĩmiwā.

³⁹ Cúārē y_{uui}:

—Múā atitó macārā ñañaré tiirá, Cōāmacūrē boohéra niĩā; Cōāmacū sícūrā tiimasĩrere ĩñadugacu. Profeta Jonás tiirígue tiiróbiro niiré dícuere ĩñāadacu.

⁴⁰ Jonás itiábureco, itiāñami waiwū paigúcaya páaga popearu sãñayigu. Cūūrē tiiróbiroora y_{uu} niipetira sōwācā itiábureco, itiāñami dita popearu niigúdacu.

⁴¹ Nínive macārā Jonarē tuorá, wácūpati, wasoyíra. Múāpe ānopú Jonás nemoró masígurē tuoré peti tuoǵā. Teero tiigú, Cōāmacū cūū basocáre wapa tiiadari bareco jeari, múā cúā tiiróbiro tuorírigie wapa múārē pecameru cōāgúdaqui.

⁴² Saba dita macārā opō yoaro macō atiyigo Salomón masĩrere tuogó atigo. Múāpe ānopú Salomón nemoró masígurē tuoré peti tuoǵā. Teero tiigú, Cōāmacū cūū basocáre wapa tiiadari bareco jeari, múā coo tiiróbiro tuorírigie wapa múārē pecameru cōāgúdaqui.

Wātĩ basocúpure coesáwarigie queti
(Lc 11.24-26)

⁴³ Wātĩ basocúpure niĩarígu witiwagu, basocá manirōpu wáyayigu cūū niĩadaro āmaāgū. Buaríyigu.

⁴⁴ Buarí, “y_{uu} witiatiríropu coesáwaguda sūcā” jĩ wácūyigu. Jeagu, apeyenó manirí wii, joaári wii, āñurō quēnoāri wii tiiróbiro buajeáyigu basocúpure.

⁴⁵ Too síro wáa, siete wātĩā cūū nemoró ñañarārē “atiya múācā” jĩyigu. Cúā niipetira basocúpure sãāwa, niiyira. Basocúpe cúā teero tiirí, nemoró ñañarō netóyigu. Teerora ñañarō wáaadacu atitó macārā ñañaré tiirácārē, jĩwĩ.

Jesús paco, cūū baira jearigie
(Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)

⁴⁶ Jesús basocáre wederitabe, cūū paco, cūū baira sopepú jeanucária niiwā. “Jesuména wedesedugaga”, jĩrira niiwā.

⁴⁷ Sícu wedewi Jesuré:

—¡Coe! M_{uu} paco, m_{uu} baira sopepú jeanucáya, m_{uun}mena wedesedugaayira, jĩwĩ.

⁴⁸ Cūūrē wedearigie jĩwĩ:

—¿Noā niĩ y_{uu} paco; noā niĩ y_{uu} baira? jĩwĩ.

⁴⁹ Ĕsā cūū buerápure sírupacogura, jĩwĩ:

—Āniā y_{uu} paco, y_{uu} baira tiiróbiro niĩya.

§ 12:29 Jesús biiro jĩdugajiyi: “Y_{uu} Satanás nemoró tutuaga niĩā. Cūūrē siatúcūmasĩjigu, cūūmena paderáre cōāmasiā”.

⁵⁰ Yuu Pacu ãmuãsepu niigú boorére tiiráno cúãrã yuu bai, yuu bayio, yuu paco tiiróbiro niíya, jĩwĩ.

13

Ote wēēbategumena queoré

(Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)

¹ Tiiburecora Jesús wiipú niĩarigu witiwa, opataro wesapu jeanuãwĩ.

² Pau basocá cãũ putoapu neãwã. Cúã pau niinetõrĩ ññagũ, dooríwupu muãsã, jeanuãwĩ. Ditatuparigu pũtuãwa basocãpeja.

³ Cũũ wãcũrẽmena cúãrẽ pee queoré wedewi. Ate queorẽmena jĩñucãwĩ:

—Sĩcũ basocũ oterẽperire wēēbategu wãayigu, wiiáro jĩĩgũ.

⁴ Cũũ wēēbatewari, sĩquẽñeperi maapu ñaacũmuyiro. Minipõná ati, teeré yaapetijãira.

⁵ Apeyepéri ãtãyepa dita pẽerogã cuorõpu ñaacũmuyiro. Tiidita ãcũhẽrõgã niijĩrõ, máata manayiro.

⁶ Muĩpũ asirí, ocobopó, nacõrĩ manijĩrõ, sĩnijõãyiro.

⁷ Apeyepéri pota watoapu ñaacũmuyiro. Pota teeré wiinetõmũã, sããjãyiro.

⁸ Apeyepéri ote useniri ditapu ñaacũmuyiro. Tee ñucacutiyiro. Sicasati cienperi, apesatĩ sesentaperi, apesatĩ treintaperi ñucacutiyiro.

⁹ Tuodugárano tuomasĩadacua, jĩĩwĩ.

“¿Deero tiigú queorẽmena wedei?” jĩĩrigue

(Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)

¹⁰ Too síro ãsã cãũ buerã cãũ puto wãa, cãũrẽ sãĩñãwũ:

—¿Deero tiigú basocãre queorẽmena wedei? jĩĩwũ.

¹¹ Jesús yuuwĩ:

—Tiatopu masĩña maniriguere Cõãmacũ dutiré múãpũre niĩadarere múãrẽ masĩrĩ tiia. Cũãpere masĩrĩ tiiría.

¹² Ññurõ tuonunãseranorẽ Cõãmacũ nemorõ masĩrẽ ticogudaqui. Pairó masĩrẽ cuoádacua.

Tuodugáheranorẽ cúã masĩmiguere ãmajãgũdaqui.

¹³ Cũã ññapacara, ññamasĩhẽrãbiro niijãya; tuopacãra, tuohẽrãbiro niijãya; tuorãcã, tuomasĩriya. Teero tiigũ, cúãrẽ queorẽmena wedea.

¹⁴ Cũã biiro tiirẽmena Isaías jóarigue diamacũ wãaa. Ateré jóarigu niiwĩ:

Múã tuopacãra, múã tuoáriguere tuomasĩridojãcu.

Ññapacara, múã ññãariguere ññamasĩridojãcu.

¹⁵ Atimacã macãrã wãcũriya.

Tuodugãriya.

Capeari biaríra tiiróbiro niíya.

Teero niijĩrã, wãcũpati, wasodugãriya. Teero tiigũ, yuu cúãrẽ netõnẽria,*

jĩĩ jóarigu niiwĩ.

¹⁶ Múãpeja useniã. Múã ññarẽ, múã tuorẽre tuomasĩã.

¹⁷ Yuu aterẽja diamacũrã jĩã: Pau profetas, teero biiri pau basocã ãñurã múã ññarẽ ññadugamiyira. Ññaririra niiwã. Múã tuorẽre tuodugãmiyira. Tuorírira niiwã.

Ote wēēbategumena queorére wedequẽnorigue

(Mr 4.13-20; Lc 8.11-15)

¹⁸ Ote wēēbategu wãarigue queorẽre múãrẽ wedequẽnogũda:

¹⁹ Sĩcũ basocũ Cõãmacũ dutiré múãpũre niĩadare quetire tuopacã, teeré tuomasĩhẽrĩ, wãtĩãrẽ dutigũ ati, cãũ tuomiãriguere ãmapetijãqui. Cũũ ãmaãrigue maapu ñaacũmuãreperibiro niĩã.

²⁰ Apeyepéri ãtãyepapu ñaacũmucu. Tiidita tee quetire tuogũ tiiróbiro niicu. Cũũ máata ãñurõ useniremena tuomíqui, tuogũpeja.

²¹ Nucõrĩ manijĩgũ, yoari useniriqui. Cũãrẽ ññãrõ tiirí, o ãpẽrã tee quetire padeoré wapa cãũrẽ ññãrõ netõrĩ tiirí, máata padeodújãqui.

²² Apeyepéri pota watoapu ñaacũmucu. Tiidita tee quetire tuogũbiro niicu. Cũũ tuomíqui, tuogũpeja. Atibãreco maquẽpere bayirõ wãcũqui. “Ññurõ niigũdacu pee apeyẽ cuogũ” jĩĩ wãcũmiqui. Tee niipetire cãmotájãcu tee quetire. Ñucamanigũ tiiróbiro niiqui.

²³ Apeyepéri useniri ditapu ñaacũmucu. Tiidita tee quetire tuogũbiro niicu. Cũũ tuomasĩqui. Cũũ pee ñucacutirigu tiiróbiro niiqui. Sicasati cienperi, apesatĩ sesentaperi, apesatĩ treintaperi ñucacutirigu tiiróbiro niiqui, jĩĩwĩ.

* 13:15 Isaías 6.9-10.

Trigo watoapu táa ñañaré wiiriguemena queoré

²⁴ Jesús apeyé queorémema basocáre wedenemowí:

—Cōāmacū dutiré múāpūre niīadare atequetí tiiróbiro niīā. Sīcū basocá cūya wesepu añurēperi wēēbateyigu.

²⁵ Niipetira cānipetīari siro, cūārē iñatutigu atiyigu. Trigo watoapu ñañaré táare wēēbate, wājōāyigu.

²⁶ Trigo wiimúā, ducacatiyiro; ñañarécā wii, bauáyiro.

²⁷ Cūārē padecotera teeré iñarā, tiiwese ōpārē wedera wáyaira. “Ūsārē dutigú, mauya wesepu añurēperi dícu wēēbatere niimiwāto. ¿Noopú atiyiri ñañaré táaja?” jīyira.

²⁸ “Sīcū yuure iñatutigu tee tiijiyi”, jīyigu. Cūārē padecotera sāññamiyira: “¿Táa wēērā wáari boogári?”

²⁹ Cūāpe jīyigu: “Táa wēērījāña ména; trigosatiripere wācōāri.

³⁰ Teeménarā bucúājāārō ména, té dūca bucú niirīpu. Bucú niirī, paderáre ticocoguda, táa ñañarére wēēsugēdutigū. Opadotori siatúdutigudacu, sóeya jīgū. Túajeancō, trigore tūne, iñanodutigudacu iñanori wiirīpu”, jīyigu, jīwī.

Mostazapemena queoré

(Mr 4.30-32; Lc 13.18-19)

³¹ Jesús apeyé queorémema cūārē wedenemowí:

—Cōāmacū dutiré múāpūre niīadare sicape mostazape tiiróbiro niīā. Tiipegārē sīcū basocá cūya wesepu néewa, oteyigu.

³² Péeripegā niipacaro, wiirōpūja, apeyé oteyucu nemorō āmuārīgu bucúacu; yucūgu wājācu. Minipōná ati, tiigú dūpūripū pōnacatīca, jīwī.

Pā pūuri tiirémema queoré

(Lc 13.20-21)

³³ Apeyé queorémema cūārē wedenemowí:

—Cōāmacū dutiré múāpūre niīadare pā pūuri tiiré tiiróbiro niīā. Sīcō numīō pā tiigódo itiāpo harinapori pairi bapacapu poosāyigo. Harinamena pā pūuri tiirére wúoyigo, niipetire pūuaro jīgō, jīwī.

Queorémema wederigūe

(Mr 4.33-34)

³⁴ Tee niipetire Jesús basocáre queorémema wedewī. Cūārē cūū wederécōrō queorémema dícu wedewī.

³⁵ Cūū teero tiirémema profeta Isaías jóarigūe diamacá wáaro tiiyiro. Ateré jóarigūe niiwī: Queorémema basocáre wedegudacu.

Cōāmacū atibáreco tiirīpu masīña manirére wedegudacu,† jī jóarigūe niiwī.

Trigo, táa ñañarémena queorére wedequēnorigūe

³⁶ Jesús basocáre “wáagu tiia” jī, wiirū sāñwawī. Ūsā cūū buerá cūū putopū sāñawa, sāññawū:

—Táa ñañaré trigo wesepu queorére wedequēñoña. ¿Deero jīidugaro tiirí? jīwū.

³⁷ Cūū yuūwi:

—Yuū niipetira sōwū añurēperi oterigu tiiróbiro niīā.

³⁸ Atibáreco tiiwese tiiróbiro niīā. Cōāmacārē nūnarā añurēperi tiiróbiro niīya. Wātīārē nūnarāpeja ñañaré táa tiiróbiro niīya.

³⁹ Wātīārē dutigú ñañaré táare wēēbategu tiiróbiro niīī. Atibáreco petirí, trigo tūneritono tiiróbiro niīadacu. Ángele trigo tūnerā tiiróbiro niīya.

⁴⁰ Ñañarére táa wēē, pecamepu sóecōjānocu. Teero tiiróbirora wáadacu atibáreco petirí.

⁴¹ Yuū niipetira sōwū ángelare niipetiropu ticocogudacu. Cūā niipetira ñañaré tiirí tiirare, teero biiri niipetira Cōāmacū dutirére netōnucārārē néōādacua.

⁴² Cūārē pecamepu cōājāādacua. Toopú cūā pūnisira bacadiyō, utiadacua.

⁴³ Too siro Cōāmacū dutirére tiirāpeja marī Pacu niirōpu muipū báreco macá tiiróbiro asibatéadacua. Tuodūgáranu tuomasīādacua.

Wapapacáre yaacūremena queoré

⁴⁴ Cōāmacū dutiré múāpūre niīadare wapapacáre oterí dita popeapu yaacūre tiiróbiro niīā. Sīcū basocá teeré bua, toopára yaacūjāqui sūcā. Ūseniremena wáa, niipetire cūū cuorére dúapetijāqui. Tee dúa wapatāremena tiiditare sāññāqui.

“Perlape” wapapacáremena queoré

† 13:35 Salmo 78.2.

⁴⁵ Cōāmacū dutiré múāp̄ure niīādare sīcū dúānetōri basocu āñurēperi “perla” wāmecutirere āmaānetōgū tiirōbiro bia sūcā.

⁴⁶ Cūū sicape pairó wapacutiripere buagá, wáa cūū cuorére dúāpetijāqui. Cūū dúā wap-atāremena tiipere sāmējāqui.

Bapigūmena queoré

⁴⁷ Cōāmacū dutiré múāp̄ure niīādare atequeti tiirōbiro niīā sūcā. Wai wasará bapigucare díā pairímaapu cōāñorī, wai noo niirācōrō ñeecu.

⁴⁸ Tiigú dadari ĩña, ditatuparigupu wéemacūmu, beseduicua. Āñurārē piipu besesācu; ñañarārē cōājācuā.

⁴⁹ Atibáreco petirí, teerora wáaadacu. Ángelea ati, basocá ñañarārē beseadacua āñurā watoapu niirārē.

⁵⁰ Ángelea cúārē pecamepu cōājāādacuā. Toopú cúā pūnisíra bacadiyó, utiadacuā, jīwī.

Mama āñuré, буча āñuré maquē

⁵¹ Jesús ūsārē sāñāwī:

—¿Tee niipetirere tuoi múā? jīwī.

—Ĕjū, tuoa, jīwū.

⁵² Ĕsārē jīwī:

—Moisés jóarigue buerá síquērā Cōāmacū dutiré cúāp̄ure niīādarere āñurō tuomasīcuā. Cúā āñurō buera, masírā wáacuā. Teero tiirá, cúā wii cuorá tiirōbiro niicua. Cúā ĩñanorōpu niirére masīcuā. Teero tiirá, mama āñurére, буча āñurére néewionecomasiacuā, jīwī.

Jesús Nazaretpu coepūtárigue

(Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)

⁵³ Jesús tee queoré wedeari siro, wáajōāwī.

⁵⁴ Nazaret cūū masāri macāpu coepūtáawi. Toopú cúā neāri wiipu buenacāwī. Cūū buerere tuorá, tuomanjōā, cāmerī jīrira niiwā:

—¿Noopú bueyiri āni nocōrō masīgú? ¿Cūū deero tiigú tee tiēñoriguere tiimasī?

⁵⁵ Āni táboa paderigu macū niīi; cūū paco María wāmecutiyo; Santiago, José, Simón, Judas cūū baira niīya;

⁵⁶ Niipetira cūū baira numiācā āno marī watoapu niīya, ¿teerora? ¿Noopú tee niipetirere masiyiri? jīrira niiwā.

⁵⁷ Teeré wácūrā, cúārē padeodugáriyira. Jesupé cúārē jīwī:

—Niipetira apeyé macārī macārā sīcū profetare padeocúa. Cūūya dita macārā, cūūya wii macārā doca cúārē padeoricua, jīwī.

⁵⁸ Toopáre cúā padeohéri ĩñagū, pee cūū tutuaremena tiēñoriwi.

14

Juan Bautistare sīárigue

(Mr 6.14-29; Lc 9.7-9)

¹ Teeburecorire Herodes Galilea dita dutigú Jesús tiiré quetire tuoyigu.

² Cūārē padecoterare jīyigu:

—Cūū Juan basocāre wāmeōtiri basocu niiqui. Masāgū masājīyi. Teero tiiró, cūūpure tutuare niicu, jīmiyigu.

³ Herodes too sugerōpu Juanrē peresuwiipu néewa, siatūcūdutiyigu. Herodías cūū bai Felipe nūmo niimirigo ūsenigō niīārō jīgū, teero tiiyigu.

⁴ Juan Herodere: —Muu coore nūmocūtimasīria, jīrucuyigu.

⁵ Herodes Juanrē siādugápacu, basocāre cuiyigu. Cúāpe “Juan profeta niīi” jīyira.

⁶ Herodes cūū bauári bureco jeari, Herodías macō cūū boocórira pūtopu basaēñoyigo.

⁷ Herodes coo basaēñore bayiró tūsayigu. Teero tiigú, “niirōrā” jīgū, biiro jīyigu:

—Noo muu sāirēnorē ticoguda, jīyigu.

⁸ Coo paco wedenōrigo niījigō, Herodere jīyigo:

—Mecūtīgārā opasida bapamena Juan basocāre wāmeōtiri basocūya dupure néesā, ticoya, jīyigo.

⁹ Coo teero jīrī tuogú, Herodes wācūpatiyigu. Cūū boocórira tuocóropu “niirōrā mūnrē ticoguda” jīārīgu niījigū, ticodutiya.

¹⁰ Juanyá dupure páatadutiya peresuwiipu.

¹¹ Páataari siro, cūūya dupure opasida bapamena néesā, néewa, ticoyira. Coope coo pacopare ticonetōneyigo.

¹² Juan buerére nunamíárrira toopú wáa, cūya òpūārē née, útātutipu cūūrā wáarira niiwā. Too síro Jesuré wedera jeawa.

Jesús cinco mil ámuārē yaaré ecarígue
(Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

¹³ Jesús tee quetire tuogú, sícūrā niidugamiyigu. Dooríwupu muásā, basocá manirõpu wáajõawī. Basocápe tuojárrira niiwā. Teero tiirá, teemacārī macārā nunawárrira niiwā.

¹⁴ Jesús dooríwupu sãñaárigu duinacá, basocá paure ññawī. Cúārē bóaneõ ññawī. Diarecutira cáã néeatirirare netõnéwī.

¹⁵ Náicūmuatiri, ãsã cūu buerá cūu puto wáa, jñiwū:

–Ñamicapu niíã. Ánopú macá manirõpu niíã. Basocáre “nocõrõrã niíã” jñña. Putogã niiré macārípū cáã yaaré sãí, yaara wáaaro, jñimiwū.

¹⁶ –Wáarijãārõ. Múã cúārē yaaré ecayá, jñiwī.

¹⁷ –Jãã; sicamoquẽñepa pã, wai puarãrã cuoa, jñiwū.

¹⁸ –Néeatiya, jñiwī.

¹⁹ Too síro Jesús basocáre táa sotoapu duidutiwi. Tee sicamoquẽñepa pãrē, wai puarãrē née, ámuásepū ññamõco, Cõámacūrē usenire ticowī. Túajea, pãrē puatásã, ãsã cūu bueráre ticowī. Ësãpe basocáre batowu.

²⁰ Niipetira yaa, yapijõawā. Yaatoaari siro, doce piseri cáã yaaduaariguere seesã dadodupõwu.

²¹ Teeré yaarira ámuã dícuare bapaqueori, cinco mil watoa niiwā. Numiã, wímarã bapaqueoya maniawā.

Jesús oco sotoápu wáarigue
(Mr 6.45-52; Jn 6.16-21)

²² Too síro Jesús ãsã cūu bueráre cūu jeaariwupu jeasãduti, tãwasuguedutiwi. Ësã wáari, cáũpe basocáre “wáagu tiia” jñigū tiiyigu.

²³ Cúārē teeré jñiári siro, útãgupú cūu sícūrã Cõámacūmena wedesequ muãwayigu. Náicūmuári siro, sícūrã niiyigu.

²⁴ Ësãpe yoaropu niitoawu tãwara. Wíno páapucãmotari, ocoturi páabatesãwū.

²⁵ Bõemuáatiri, Jesús ãsã putopu atigu, oco sotoápu atijõãtiwi.

²⁶ Ësã cúārē oco sotoápu atiri ññarã, ucuápetijõawū. “¡Abu! ¡Basocá diarigu wãtí niiqui!” jñimiwū. Cuira, bayiró acaribíwu.

²⁷ Máata Jesús ãsãrē jñiwī:

–Wãcūtutuaya. Yũu niíã. Cuirijãña, jñiwī.

²⁸ Pedro cúārē jñiwī:

–Õpū, mũu niigū, yũre mũu puto oco sotoápu wáari tiiyá, jñiwī.

²⁹ –Atiya, jñiwī.

Pedro diiwá, oco sotoápu Jesús putopu wáamiwī.

³⁰ Wíno bayiró páapucori ññagū, cuiwi. Duadianacãgū, bayiró busarõmena: —¡Õpū, yũre netõnéña! jñiwī.

³¹ Máata Jesús cūya wãmomena cúārē ñee, jñiwī:

–Mũu pëerogã padeoré cuogú, ¿deero tiigú “oco sotoápu wáari tiimasñiqui” jñi wãcũãrĩ? jñiwī.

³² Cúã dooríwupu muásãrĩ, wíno netõjõawū.

³³ Teero wáari ññarã, ãsã tiuwupú niirã Jesuré padeorã ñicãcoberimena jeacūmuwū. Cúārē: —Niirõrã mũu Cõámacū macū niíã, jñiwū.

Jesús Genesaretpu diarecutirare netõnérique
(Mr 6.53-56)

³⁴ Ësã tiãjeara, Genesaretpu maajeáwu.

³⁵ Too macārã Jesuré ññamasñrã, cūu jeari ñña, niipetiro tiiditapu wededutirira niiwā. Niipetira diarecutirare cūu putopu néjeawa.

³⁶ Jesuré sãiwã:

–Mũuyaro sutiró yapa dícuare padeñáma, jñiwā.

Niipetira padeñárrira netõjõawā.

15

Basocáre ññarã wáari tiiré
(Mr 7.1-23)

¹ Too síro fariseo basoca, Moisés jóarigue buerá Jerusalénpu atiarira Jesús putopu jea, sãññawā:

² —¿Deero tiirá m̄u buerá marī ñecūsūmuā tiimúāatiriguere netōnucāi? Yaaadari s̄ugero, cūā marī ñecūsūmuā tiirucúrobiro wāmocoseriya, jīwī.

³ Jesús cūārē ȳuwi:
—¿Deero tiirá múācā Cōāmacū dutirére netōnucāi? Cōāmacū dutirére nemorō múā ñecūsūmuā tiimúāatiriguere tiidugácu.

⁴ Cōāmacū ateré dutirigu niwī: “M̄u pacu, m̄u pacore padeoyá. Cūārē ñañarō wedesegunorē siācōājāāō”, jīrigu niwī.

⁵ Múāpe merēā dutijāā. Basocáre cūā pacure, cūā pacore “ȳu múārē tiápumasīriga; yée niyeru múārē ticoboariguere Cōāmacūrē ticopetijāwū” jīdutiá múā.

⁶ Múā teero dutira, cūā pacusūmuārē “padeorjāña” jīrā tiia. Teero tiirá, Cōāmacū dutirére teero peti ññacōājāā, múā ñecūsūmuā tiimúāatiriguere tiidugára.

⁷ Múā basocá ññahērōpu ñañarē tiirā niā. Teero tiirá, tiiditōrepira niā. Isaías múā mecūtīgā tiirére diamacará jósuguerigu niwī. Cūā jōariguere āñurō tuoádu múā:

⁸ Āniā basocá useromena dīcu ȳuere padeoóya.

Cūā tagueñarepe noopá niirō niicu.

⁹ Bári peti neāāya.

Yée maquērē “bueada” jīpacara, basocá jīrere buejāya, jīiti Cōāmacū,*
jī jōarigu niwī.

¹⁰ Cūārē teero jīāri siro, basocáre neāduti, cūācārē jīwī:

—Yée maquērē tuomasfāda jīrā, tuorá atiya:

¹¹ Basocáre useropu sāāware cūārē ñañarā wáari tiiría. Cūā useropu witiatirepe cūārē ñañarā wáari tiia, jīwī.

¹² Īsā cūā buerá cūā puto wáa, jīwī:

—¿M̄u masī? M̄u teero jīāriguere tuorá, fariseo basoca cúajōāāwā.

¹³ Jesús queorémēna ȳuwi:

—Ȳu Pacu āmuāsepu niigú cūā oteririgunorē ñucōrimēna wāā, cōājāgūdaqui.

¹⁴ Teero tiirá, cūārē teero ññajāña. Cūā Cōāmacū boorere masidugahera niijrā, ññahērā, āpērā ññahērārē wéesuguera tiiróbiro niīya. Sīcū ññahēgū āpi ññahēgūrē wéesugueri, cūā puarāpura copēpu ññacosāādacua, jīwī.

¹⁵ Pedro cūārē jīwī:

—Īsārē wedeya. M̄u queorémēna jīārigue ¿deero jīdugaro tiigári? jīwī.

¹⁶ Jesús jīwī:

—¿Múācā ateré tuomasīrii ména?

¹⁷ Niipetire basocáre useropu sāāware páagapu wáa, too siro netōcōwitiwacu.

¹⁸ Īseropu witiatirepeja cūā wācūrēpu witiaticu. Teerá basocáre ñañarā wáari tiia.

¹⁹ Basocá popeapu, cūā wācūrēpure ate witiaticu:

ñañarō wācūrē,
basocáre siācōāre,
āpi ññamorē ñeeapere,
apegó manurē ñeeapere,
āpērāmēna ñañarō ñeeapere,
yaaré,
jīditore,
āpērārē ñañarō wedesere witiaticu.

²⁰ Teerá basocáre ñañarā wáari tiia. Wāmocoseripacara yaari, basocáre ñañarā wáari tiirīcu, jīwī.

*Judíoayo niñhēgō Jesurē padeorígue
(Mr 7.24-30)*

²¹ Too niārigu witiwa, Tiro, Sidón macārī wesapu wáawi.

²² Toopú sīcō numiō cananeayo tiidita niigō bayirō busurómēna ati, jīwī:

—Ȳu Ōpū, David pārāmi niinunusegu, ȳuere bóaneō ññaña. Ȳu macō wātī sāānorigo bayirō ññarō netōyo, jīwī.

²³ Jesús coore ȳurinetōnecojāwī. Īsā cūā buerá cūārē jīwī:

—Coore wáaduticoya; marī siro bayirō busurómēna sāñunúseyo, jīmiwī.

²⁴ —Cōāmacū ȳuere Israelya pōna macārā dīcure tiápudutigu ticodiocowi. Cūā oveja ditirira tiiróbiro niīya, jī ȳuwi.

²⁵ Coo cūā puto jea, ññācoberimēna jeacūmuwō.

* 15:9 Isaías 29.13.

—Ōpū, yuure tiápuya, jīwō.

²⁶ —Wīmarāpere ecasuguéro booa cūā yaadugarecōrō. Cūā yaaré ēma, cūāyara díayiare cōācūrī, āñuria, jīwī.

²⁷ Coocā queorémena yuwo:

—Ōpū, tee diamacārā niā. Díayia cūā ōpārā mesapu duirā cūā yaadiocore manarīre yaacua, jīwō.

²⁸ —Muu dōca padeoré cunetōjōāā. Muu sāīārirobirora wáaaro, jīwī.

Cūā teero jīrīrā, máata coo macō wātī manigō putuárigo niwō.

Jesús pa diarecutirare netōnérigue

²⁹ Jesús too niārigu wāa, Galileataro wesapu netōwāwi. Ūtāgūpū muāwa, jeanuāwī.

³⁰ Naīrō pa basocā cūā putopu jeara tiwā. Cūā wáamasihērārē, wāmorī, dupori posarirare, īñahērārē, wedeseherare, āpērā diarecutira paure néejeawa. Cūā putopu cūūwā. Cūārē netōnéwī.

³¹ Basocā īñamanijōāwā. Wedesehera niārira wedeseri īñarā, wāmorī, dupori posarira netōnénorī īñarā, wáamasihērā niārira wāari īñarā, īñahērā niārira īñarī īñarā, īñamanijōāwā. “Marī Israelya pōna macārā Ōpū Cōāmacū āñunetōjōāī”, jīwā.

Jesús cuatro mil āmuāē yaaré ecarigüe

(Mr 8.1-10)

³² Too síro Jesús āsā cūā bueráre suocō, jīwī:

—Yuu āniārē bóaneō īñajōāga. Cūā yuūmena niirō itiábureco netōā. Teero tiirā, cūā yaaré petinōjōāya. Yuu cūārē juabóaremena putuawadutidugariga. Maapu tuomasīre petijōābocua, jīwī.

Ūsā cūā buerápeja jīwū:

³³ —Marī āno basocā manirōpu niā. ¿Noopū āniā paure yaaré nocōrōca bua ecabógari? jīwū.

³⁴ —¿Noquēpa pā cuoi? jīwī.

—Sietepa, teero biiri wai metārāgā puarāgā cuoa, jīwū.

³⁵ Jesús basocāre yepapu duidutiwī.

³⁶ Pā sietepare, waire née, Cōāmacūrē usenire ticowi. Túajea, puatásā, āsā cūā bueráre ticowi. Ūsāpe basocāre batowu.

³⁷ Niipetira yaa, yapijōāwā. Yaatoaari siro, siete piseri cūā yaaduaariguere seesā dadodupówu.

³⁸ Teerē yaarira āmuā dícare bapaqueori, cuatro mil niwā. Numiā, wīmarā bapaqueoya maniwā.

³⁹ Basocāre putuawadutiari siro, Jesús dooríwupu muāsā, Magdala wāmecutiropu wājōāwī.

16

Jesuré tiēñodutimirigüe

(Mr 8.11-13; Lc 12.54-56)

¹ Fariseo basoca, saduceo basoca Jesús putopu jeawa. “¿Niirōrā cūā Cōāmacū ticodiocorigu niī?” jīrā, cūārē Cōāmacū sīcārā tiimasīrere tiēñodutimiwā.

² Jesupéja cūārē yuūwī:

—Muīpū sāāwari, muā āmuāsere īñarā, “muīpū āñurō sōāsāi; teero tiiró, ñamigā āñurō cāmaādadu” jīā.

³ Bóeri ñiitiáwācārī īñarā, “mecūā oco peaadacu” jīā. Ūmuāse maquē īñarā, “bi-iro wāadacu” jīmasīā. Teero masīpacara, atitō wāarepere īñarā, “biiro jīdugaro tiā” jīmasīrido jāā.

⁴ Múā atitō macārā ñañarē tiirā, Cōāmacūrē boohéra niā; Cōāmacū sīcārā tiimasīrere īñadugacu. Jonás tiirigüe tiiróbiro niiré dícare īñādadu, jīwī.

Cūārē cōāwagu, aperopū wāawi.

Fariseo basocaye pā púuri tiirigüe

(Mr 8.14-21)

⁵ Ūsā cūā buerā apeniñapū tīāwawu. Toopū jeara, pā āsā yaaadarere acabójārira niwū.

⁶ Jesús āsārē jīwī:

—Fariseo basocaye, saduceo basocaye pā púuri tiirére tuomasīrō booa, jīwī.

⁷ Ūsā cūā buerā cūā jīāriguere tuomasīrījīrā: —Pā marī néeatiriata; teero tiigú teero jīqui, jīmiwū āsā basiro.

⁸ Jesús āsā teero jīāriguere masījārigu niwī. Teero tiigú, jīwī:

—¿Deero tiirá muá “pã maniã” jĩ cãmerĩ wedesei? Muá péerogã padeoré cuorá niã.

⁹ ¿Muá tuomasĩri ména? Sicamoquẽne pãmena cinco mil ãmuã yaaari siro, ¿noquẽ piseri cáã yaaduaariguere seesã dadodupóri? ¿Wãcũrii?

¹⁰ Too síro siete pãmena cuatro mil ãmuã yaaari siro, ¿noquẽ piseri cáã yaaduaariguere seesã dadodupóri? ¿Wãcũrii?

¹¹ ¿Deero tiirá muá tuomasĩrii? Yũũ fariseo basocaye, saduceo basocaye pã pũuri tiiré wedeseu, pã meeré jĩãwũ. “Cããye pã pũuri tiiré tuomasĩrõ booa” jĩãwũ, jĩwĩ.

¹² Cãũ teero jĩĩripura, ãsarẽ tuomasĩre jeawu. “Marĩrẽ pã pũuri tiiré wedeseu mee tiãyi. ‘Fariseo basoca, saduceo basoca cáã jĩĩditoremena buerépere tuomasĩrõ booa’ jĩĩgũ tiãyi”, jĩwũ.

*Pedro Jesuré “mũũ Cõãmacũ beserigu niã” jĩĩrigue
(Mr 8.27-30; Lc 9.18-21)*

¹³ Jesús Cesarea Filipoya macã wesapu wãawi. Toopú jea, ãsarẽ cãũ bueráre sãĩñãwĩ:

—Basocã yũũ niipetira sõwãrẽ ¿deero wedesei? jĩwĩ.

¹⁴ Ƴsã jĩwũ:

—Sĩquẽrã mũũrẽ “Juan basocãre wãmeõtiri basocũ niiqui” jĩĩya. Āpẽrã “Elías niiqui” jĩĩya. Āpẽrã “Jeremías niiqui; o āpĩ profeta niigũ niiqui” jĩĩya, jĩwũ.

¹⁵ —¿Múãte “¿noã niĩ?” jĩĩ yũũre? jĩwĩ.

¹⁶ Simón Pedro yũũwi:

—Mũũ Cõãmacũ beserigu Cristo niã; Cõãmacũ catirucugũ macũ niã, jĩwĩ.

¹⁷ Jesús cãũrẽ jĩwĩ:

—Simón, Jonás macã, mũũ teero wedeseu, queoróra wedesea. Sicũ basocã mũũrẽ teeré wederijãyi. Yũũ Pacũ ãmuãsepu niigũ mũũrẽ tee masĩre ticoajyi. Teero tiigũ, usenire cuogũ niã mũũ.

¹⁸ Ate yũũ jĩĩrécãrẽ tuoyã mũũ: Mũũ Pedro niã. (Pedro “ãtãgã” jĩĩdugaro tiia.) Sicawĩ tiigũ ãtãgã sotoapu tiiri wiibiro yũũre padeorãre sicapõna macãrã wãari tiigũda.* Wãtĩ cãũyaramena yãa põna macãrãrẽ docacũmurĩ tiirĩqui.

¹⁹ Yũũ mũũrẽ ãmuãsepu marĩ Āpũ niirõpu macã sãwibiro† niirere ticogudacu. Mũũ teemãna atibãrecopure “Cõãmacũ dutiré mee niã”, jĩĩ cãmotãri, ãmuãsepuãcãrẽ cãmotãnoãdacu. Teero biiri atibãrecopure mũũ “Cõãmacũ dutiré niã” jĩĩrĩ, ãmuãsepuãcãrẽ cãmotãya maniãdacu, jĩwĩ.‡

²⁰ Too sírogã jĩwĩ sũcã:

—Yũũ Cõãmacũ beserigu Cristo niiré maquẽrẽ ãpẽrãrẽ wederijãna, jĩĩ wedewi.

*Jesús cãũrẽ siããdarere wederigue
(Mr 8.31-9.1; Lc 9.22-27)*

²¹ Ate síromena Jesús ãsã cãũ bueráre cãũrẽ too síro wããadarere wedenucãwĩ.

—Yũũre Jerusalẽpu wãaro niijãadacu. Toopure butoã dutirã, paiarẽ dutirã, Moisés jóarigue buerã yũũre bayirõ ñãnarõ netõrĩ tiãadacua. Yũũre siãdutiadacua. Cãũ teero tiipacãri, itiãbureco siro masãgũdacu, jĩwĩ.

²² Teeré tuogũ, Pedro Jesuré ãpẽrã tuohõropũ néewa, wedenucãrigũ niimiwĩ:

—Yũũ Āpũ, Cõãmacũ teero wãari jĩĩgũ, cãmotãaro. Mũũ teero jĩĩarigue wãarijããrõ, jĩĩrigũ niimiwĩ.

²³ Jesús cãmenucã, Pedrorẽ jĩĩrigũ niiwĩ:

—Satanás tiirõbiro wedeseu tiia mũũjã. “¿Satanás, wãajõãgua; yũũ putore niirijãna!” jĩĩã. Pedro, mũũ teero jĩĩgũ, Cõãmacũ yũũre dutirere cãmotãdugagu tiia. Mũũ masĩria Cõãmacũ wãcũrere; basocã wãcũrõbiro wãcũã, jĩĩrigũ niiwĩ.

²⁴ Too síro Jesús ãsarẽ jĩwĩ:

—Sĩcũ yũũre padeó, nunudugãgũno cãũ boorõ tiidugãrenorẽ tiidũjããrõ. Basocã cãũrẽ ñãnarõ jĩĩpacari, yũũre tuonũnũsearo. Teeré tiigũ, curusare apagũ tiirõbiro niigũdaqui.

²⁵ Āpĩ siãrere cuiũgũno yũũre “masĩria” jĩĩgũ pecamepu wãagũdaqui. Āpĩpẽ yũũre “masĩã” jĩĩ, teewapamena cãũrẽ siãrĩ, yũũmena catirucujãgũdaqui.

²⁶ Sicũ atibãreco maquẽ niipetirere wapatãpacũ, cãũ yeeripũnarẽ tiidióri, cãũ cuoré dee tiãdare niiricu. Cãũ catiré petihere ñeenõmena wapatĩriqui.

²⁷ Yũũ niipetira sõwũ yũũ Pacũ asibatéremena, ãngeleamena putãaatigũdacu atibãrecopure. Putãaati, niipetirare cáã tiirigũecõrõrẽ wapa tiigũdacu.

²⁸ Yũũ aterėja diamacũrã jĩĩã: Sĩquẽrã ãnopũ niirã cáã diaadari suguero, yũũ niipetira sõwũ õpũ sããgũ atiri ñããadacua, jĩwĩ.

* 16:18 Efesios 2.19-22. † 16:19 Españolmena: llave; portuguésmena: chave. ‡ 16:19 Mateo 18.18; Juan 20.23.

17

Jesús baurécutire wasorígue

(Mr 9.2-13; Lc 9.28-36)

¹ Seis burecori siro Jesús ütägú ãmuãriguru muãwawi. Tiigupú wáagu, Pedro, Santiago, cūũ bai Juanrê néewawi.

² Toopú cūã ñnarí, Jesús cūũ baurécutirere wasojõãyigu. Cūũya diapóa muĩpũ báreco macũ tiiróbiro asiyáiro. Cūũye suti bupo wããyore tiiróbiro butiré wáyairo.

³ Teero wáari, Moisés, Elías bauánucã, cūũmena wedesera tiiyíra.

⁴ Pedro Jesuré jĩiyigu:

—Ûsã Òpũ, marí ãnopú niirí, ãñunetõjõãã. Mũu boorí, ãno itiãwiigã tiigúda; sicawíigã mũũya wii, apewíigã Moiséya wii, apewíigã Elíaya wii tiigúda, jĩĩiyigu.

⁵ Cūũ wedeseгу tiiríra, òme capemóre diiáti, cūãrê tuubiátocojãyiro. Òme watoarũ sícũ wedeseri tuoyíra:

—Ãni yũu macũ yũu bayiró maĩgú niĩ. Cūũmena bayiró useniã. Cūãrê tuoyá, jĩiyigu.

⁶ Cūũ buerá teeré tuorá, bayiró cuira, ditaru diapóarire munibiácũmujeayira.

⁷ Jesús jea, cūãrê ñaapeó: —Wãmunucãña; cuirijãña, jĩiyigu.

⁸ Cūã ñnamũõcori, ãpẽrã maniýira. Jesús dícare ññayira.

⁹ Cūã ütägúpú niãrira diiátiri, Jesús jĩiyigu:

—Múã ññaãriguere wederijãwa ména; tée yũu niipetira sõwũ dia masãri siropũ, wedewa, jĩiyigu.

¹⁰ Cūũ buerá sãñáyira:

—Too docare ¿deero tiirá Moisés jóarigue buerá “Cõãmacũ beserigu atiadari suguero, Elías atisuguegudaqui” jĩĩ buei? jĩiyira.

¹¹ Jesús cūãrê yũuyigu:

—Elías atisuguerẽ, niipetire quẽnosguéadare diamacãrã niã.

¹² Yũure tuoyá: Elías jeatoawi méẽ. Cūãrê basocã ññamasĩrira niuwã. Cūãrê cūã booró tiidugãriguere tiitóarira niuwã. Teero tiiróbiro yũu niipetira sõwũcã cūã ññaarõ tiiri, ññaarõ netõgúdacu, jĩiyigu.

¹³ Cūũ teero jĩĩripura, cūũ bueráre tuomasĩre jeayiro. “Juan basocãre wãmeõtiri basocaye maquẽrê wedeseгу tiãjĩyi”, jĩĩ masĩrira niuwã.

Jesús wãtirê wĩmagũpure niãriguere cõãwionecorigue

(Mr 9.14-29; Lc 9.37-43)

¹⁴ Too síro cūã pau basocã niirõpu diijeári, sícũ Jesús putopũ wáa, ñicãcoberimena jeacũmu, jĩĩwĩ:

¹⁵ —Òpũ, yũu macũrê bóaneõña. Cūũ ñama diaré cuogú niĩ. Bayiró peti ññaarõ netõĩ. Pee peti pecamerũ ñaacũmu, diarucãrê ñaãũuãrucui.

¹⁶ Mũu bueráre néeatimiãwũ. Netõnémasĩriawã, jĩĩwĩ.

¹⁷ Jesús cūãrê jĩĩwĩ:

—Múã yũure padeoridojãã; ññaarã niã. Yũu múãmena yoari niirucujãrĩcãrê, padeorĩbocu. ¿Nocõrõ yoari múãmena põõtẽõgúdari yũu? Néeatiya ãnopé wĩmagũrê, jĩĩwĩ.

¹⁸ Jesús wĩmagũpure niãrigu wãtirê witiwadutiwĩ. Teero tiigú, witiwarigu niuwĩ. Máata wĩmagũ netõjõãwĩ.

¹⁹ Too síro ùsã Jesús buerá ãpẽrã tuohéropũ wáa, cūãrê sãñáwũ:

—¿Deero tiirã ùsã wãtirê cõãwionecomasĩriayiri? jĩĩwũ.

²⁰ —Múã péerogã padeoré cuorã niã. Yũu ateréja diamacãrã jĩã: Mostazape péeripegã niã. Múã padeoré tiipecõrõgã niirí, atigú ütãgũrê, “jõõpu wáaya” jĩĩboajiyu. Múã teero jĩĩrĩ, jõõpu wáaboajiyu. Múã padeoré cuori, wisióre maniãdacu.

²¹ Æninó wãtirê cõãwionecodugara, Cõãmacũrê sãĩ, betirémẽna dícu cõãrõ booa, jĩĩwĩ.

Jesús cūãrê sããdarere puarĩ wederigie

(Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)

²² Too síro ùsã Galileapũ niwarucuri, Jesús ùsãrê jĩĩwĩ:

—Yũu niipetira sõwũ ãpẽrãpũre ticonogúdacu.

²³ Yũure sããdaduca. Cūã teero tiipacári, itiãbureco siro masãgúdacu, jĩĩwĩ. Cūũ teero jĩĩrĩ tuorá, bayiró wãcũpatira putuáwu.

Cõãmacũwii maquẽ niãdarere niyeru wapasérigie

²⁴ Too síro ùsã Capernaumpũ jeari, Cõãmacũwii maquẽ niãdarere niyeru wapasébosari basoca Pedro putopũ wáa, sãñáyira:

—¿Múãrê buegú Cõãmacũwii maquẽ niãdarere niyeru wapatĩrigari? jĩiyira.

25 –Wapatíqui, jĩiyigu.

Wiipá sããjeari, Jesús cãurê wedesesuguewi:

–Simón, ¿ateré deero wãcũĩ mũu? Atibúreco macārã òpārã ¿noãrê niyeru wapasédutigari? ¿Cúãya wederare o aperó macārãpũre wapaségari? jĩĩwĩ.

26 –Aperó macārãpũre, jĩĩ yũwĩ.

Jesús cãurê jĩĩwĩ:

–Cúãya wedera wapatírícu.

27 Teero biipacari, marĩ cãurê merẽã wãcũdutihera wapatíada. Mũu weerida née, iitaropu wai weegu wáaya. Wai yaasuguegure weemũðcoya. Cũũya userore wãwá, niyeruquiere buagúdacu. Tiiquimena marĩ pũarãyere wapatígu wáaya, jĩĩwĩ.

18

¿Nii uputí macũ niĩ?
(Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)

1 Tiiburecora ãsã Jesús buerá cãũ puto wáa, cãurê sãĩñáwã:

–Cõãmacũ dutirére ãñurõ wãcũñunusera ¿nii ãsã watoare nemorõ uputí macũ niĩ? jĩĩwũ.

2 Jesús sícũ wĩmagũrê sũocõ, ãsã decoru nucõ,

3 jĩĩwĩ:

–Yũu ateréja diamacúrã jĩĩ: Múã niirecutirere waso, wĩmarã tiirõbiro niĩhẽrĩ, Cõãmacũ dutiré múãpũre jeaboarigue múãrê jearicu.

4 Nemorõ uputí macũ Cõãmacũ dutirére ãñurõ wãcũñunusegano ãni wĩmagũ tiirõbiro niĩ. ãni “yũu ãpẽrã nemorõ niĩã” jĩĩ wãcũriqui.

5 Sícũ ãni wĩmagũbiro biigũre ñña, “yũu Jesuré maĩã; teero tiigũ cãurê boca maĩgũda” jĩĩ wãcũboqui. Cũũ teero wãcũgũ, cãurê maĩgũ, yũucãrê maĩgũ tiĩ.

Ññaré tiirí, quio niĩ
(Mr 9.42-48; Lc 17.1-2)

6 Yũure padeorágãrê ññaré tiidutígũnorê ññanemorõ wáaadacu. Cãurê ãtãgã pairígamena cãũ wãmũãru siatũyo, día pairímaaru cõãñocori, nemorõ ãñubocu.

7 Basocãre ññaré tiidutíre ññanetõjõãã. Ññaré tiidutíre niirucua. ãpẽrãrê ññaré tiidutíri tiirãpe bayirõ ññarõ netõãdacua.

8 Mũuya wãmo, mũuya ðuro mũurê ññarére tiirí tiibócu. Teero wáari, páatacõãjãña. Sicawãmomena o sicadũpomena catiré petihéropu jeagu, ãñujãã. Pũawãmomena o pũadũpomena pecamepu cõãdioconorípeja, ññanetõjõãcu.

9 Mũuya capea ññaré mũurê ññarére tiirí tiibócu. Teero wáari, tiigaré odewecõãjãña. Sica-capeamena catiré petihéropu jeagu, ãñujãã. Pũacapãamena pecamepu mũu cõãdioconorípeja, ññanetõjõãcu.

Oveja ditirígmene queoré
(Lc 15.3-7)

10 ãniã wĩmarãrê teero ññarijãña. Yũu ateréja diamacúrã jĩĩã: Ëmũãsepu ángelea ãniãgãrê coterã yũu Pacu ãmũãsepu niigãmene niirucujãya.

11 Yũu niipetira sõwũ ditirirare netõnégũ atiwũ.

12 ‘¿Múã deero tugueñãĩ? Cien oveja cuogũ sícũ ditijõãrĩ, ¿deero tiigãri cãũ? Noventa y nueve ãtãgũpũ cũũ, ditiarigure ãmaãgũ wáaqui.

13 Cãurê buagũ, bayirõ useniqui. Yũu ateréja diamacúrã jĩĩã: ãpẽrã noventa y nueve dusaáriramena nemorõ cãmene useniqui.

14 Teerora marĩ Pacu ãmũãsepu niigũ ãniãgãrê sícũ pecamepu wáari booríqui.

Acabóre
(Lc 17.3)

15 Mũuya wedegu mũurê ññaré tiirí, mũu basiro cãũ putopu wedesegu wáaya. Cãũ ññaré tiáriguere tuomasĩrĩ tiiyã. Cãũ “jáũ” jĩĩrĩ, múã cãmerĩ wedese useniãdacu sũcã.

16 Cãũ taoriatã, sícãurê, pũarãrê suowáya; mũumena cãũ putopu wáaaro. Toopũ jea, wedeya cãũ mũurê ññaré tiáriguere. Mũu teero tiigũ, Cõãmacũye queti jóaripũru jĩĩrõbirora tiicũ. Teero tiirã, pũarã o ññãrã tee ññaré tiáriguere “diamacúrã wáawũ” o “diamacúrã wáayu” jĩĩmasiãdacu.

17 Cũãcãrê netõncãrĩ, niipetira yũure padeorãre wedewa múã neãrõpu. Cũãcãrê netõncãrĩ, yũure padeorãre jĩĩña: “Cõãmacũrê masĩhẽgũ o romanuã òpãrê niyeru wapasébosari basocãre tiirõbiro cãurê ññaña”.

18 Ynu ateréja diamacárá jĩĩ: Atibárecopure múá “jáu, teero tiyá; añuniã” jĩĩ, añuniãdacu ãmuãsepercãrê. Teero biiri atibárecopure múá “teero tiirjãña; ñañaniã” jĩĩ, ñañaniãdacu ãmuãsepercãrê.*

19 Ynu ateréja diamacárá jĩĩ sũcã: Múá menamacãrá pwarã sãcãrĩbĩro wãcũrémena “marĩ ateré Cõamacũrê sãicó” jĩĩ sãĩrĩ, ynu Pacu ãmuãsepu niigú ticogudaqui.

20 Pwarã, ñĩĩãrá yũre padeorã neãrĩ, ynu cúa watoapu niã, jĩĩwĩ.

21 Pedro Jesús putopu wáa, sãĩñãwĩ:

—Ôpũ, yáa wedegu cãũ yũre ñañarê tiirucũri, ¿noquê pee cãũrê acabógudari? ¿Sietecõrõ acabógudari? jĩĩwĩ.

22 —“Sietecõrõ” jĩĩria. “Cãũ ñañarê tiirécõrõ† acabóya” jĩĩã.

Dutibosagu acabódugahegumena queoré

23 Múãrê queorémena teeré wedeguda: Cõamacũ dutiré múãpure niãdare atequeti ti-iróbiro niã. Sãcũ ôpũ cãũye dita dutibosara wapamórerê “quênogũda” jĩĩyigu.

24 Cãũ cããrê wapasenucãrĩ, sãcũ pairó peti wapamógũrê néeatiyira.

25 Cãũ wapatire cuohéri ññagũ, cãũrê, cãũ ñumorê, cãũ põnarê, cãũ cuorére ãpêrãpũre dúadutiugu, cãũ wapamórerê wapatídutigu.

26 Teeré ññagũ, cãũre cãũ ôpũ puto ñicãcoberimena jeacũmu, sãĩyigu: “Ynu ôpũ, yũre yuesãñuã. Ynu niipetire wapatipetijãgũda”, jĩĩyigu.

27 Cãũ ôpũre cãũrê bóaneõ ññagũ, cãũ wapamórerê acabójã, cãũrê “wãagua” jĩĩyigu.

28 Cãũre wáa, ãpĩ cãũ menamacũ cãũ tiiróbiro dutibosagure buajeáyigu. Cãũre cãũrê péerogã wapamómiyigu. Cãũrê wapatídutigu, wãmuãrê ñeediyo, “mũu yũre wapamórerê wapatíya” jĩĩyigu.

29 Cãũre ñicãcoberimena jeacũmu, sãĩmiyigu: “Yũre yuesãñuã. Mũurê wapatíguda”, jĩĩmiyigu.

30 Cãũre booríyigu. Cãũrê peresuwiipu néewa, sõnecodutiugu. “Cãũ wapatípetiripu, wionécocya”, jĩĩyigu.

31 ãpêrã cãũ menamacãrá dutibosara cãũ teero tiirére bayiró bóaneõremena ññayira. Cúa ôpũpũre niipetire cãũ teero tiáriguere wedera wáyira.

32 Teeré tuogú, cãũ ôpũ cãũrê suodutiugu. Cãũrê jĩĩyigu: “¡Ñañagú! Mũu yũre sãĩrĩ, niipetire mũu wapamóretõrê acabópetijããwã.

33 Ynu mũurê bóaneõ ññãarĩrobirora mũucã mũu menamacũrê bóaneõ ññaboajĩyu”, jĩĩyigu.

34 Cãũ ôpũ cúagu, peresuwi coterĩ basocare “cãũrê bayiró ñañarõ tiyá; tée cãũ wapamóre wapatípetiripu, ñañarõ tiidúya” jĩĩyigu, jĩĩwĩ Jesús.

35 Jesús ate wede yapacutíwi:

—Ynu Pacu ãmuãsepu niigú teorora tiigúdaqui múãrê, múãya wederare bóaneõremena acabóheri, jĩĩwĩ.

19

*Múã numosãnumiãrê cõãrijãña
(Mr 10.1-12; Lc 16.18)*

1 Jesús teeré jĩĩãri siro, Galileapu niãrĩgu Judea ditapu día Jordán muĩpũ muãatirope wáawi.

2 Pacu basocã cãũrê ññuwã. Cãũ toopũ diarecutirare netõnéwĩ.

3 Fariseo basoca cãũ putopu jeawa. Cãũrê ñañarõ jĩĩrê buadugára, sãĩñãwã:

—¿Sãcũ cãũ ñumorê cãũ booró cõãjãmasĩgari? ¿Marĩrê dutiré teorora jĩĩ? jĩĩwã.

4 Jesupé yũwĩ:

—Múá Cõamacũye queti jóaripũ buerã niipacara, ¿masĩrii? Cõamacũ niipetire cãũ sãcãto tiñucãritopure ãmu, numiõ tiirĩgu niĩwĩ.

5 Ate jĩĩrĩgu niĩwĩ: “Teero tiigú, ãmu cãũ pacure, cãũ pacore merẽã witi, cãũ namoména niigúdaqui. Cúa pwarã sicaõpũũ tiiróbiro putuáadacua”, jĩĩrĩgu niĩwĩ Cõamacũ.

6 Teero tiirã, pwarã niiriya. Sãcũ tiiróbiro niĩya. Cõamacũ cããrê sicaõpũũrã tiiróbiro niĩrĩ tiirĩ siro, ãpĩ cããrê cãmerĩ cõãrĩ tiirĩjãrõ booa, jĩĩwĩ.

7 Cãũpe sãĩñãwã:

—Too docare ¿deero tiigú Moisés sãcũ cãũ ñumorê cõãgũdu “atewapã mũurê cõãã” jĩĩrĩpũrê ticodutiurĩ?

8 Cããrê jĩĩwĩ:

—Múá ñecũsumuã Cõamacũ dutirére tiidugãheri ññagũ, Moisés “múã numosãnumiãrê cõãmasiã” jĩĩrĩgu niĩwĩ. Teero jĩĩpacari, sãcãtopura numiãrê cõãrê maniĩyo.

* 18:18 Mateo 16.19. † 18:22 Pecasãyemena: setenta veces siete.

9 Y_{uu} jĩrere tuoyá: Sícú cūu n_{umo} apĩmēna ñañare tiiripacari, coore cōāgū, apegoré n_{umocutigu}, ñañarō tiigú tiiquí. N_{umo} niñhēgōmena ñeeapegu putuáqui, jĩwĩ.

10 Ĥsá cūu buerá jĩwū:

—Too docare n_{umomanirĩ}, nemorō añucú, jĩwū.

11 Ĥsārē jĩwĩ:

—Niipetira n_{umomanirā} niimasĩricua. Cōāmacū “n_{umomanirā} niĩadacua” jĩrira dícu niimasĩcua.

12 Āpērā bauárapura n_{umocutimasĩricua}. Āpērārē basocá pōnamanírĩ tiíari siro, n_{umocutimasĩricua}. Āpērā Cōāmacūye maquē dícuře tiidugára n_{umocutiricua}. “N_{umomanigū} niigūda” jĩgūno n_{umomanigū} niijāārō, jĩwĩ.

*Jesús wĩmarārē sãibosárigue
(Mr 10.13-16; Lc 18.15-17)*

13 Wĩmarārē Jesús puto néeatiwa, cūā ñaapeó, Cōāmacūrē sãibosádutira. Ĥsá cūu buerá cūārē néeatirare tutimiwū.

14 Jesupé jĩwĩ:

—Wĩmarā y_{uu} puto atiaro. Cāmotárijāña. Cōāmacū dutiréře añurō wācūn_{unuserano} añiāgā tiiróbiro wācūrā niĩya, jĩwĩ.

15 Too síro Jesús cūārē ñaapeó, Cōāmacūrē sãibosáwi. Yaponó, aperopá wáajōāwĩ.

*Mam_u pee cuogú Jesuména wedeserigue
(Mr 10.17-31; Lc 18.18-30)*

16 Too síro sícú Jesús putop_u jea, cūūrē sãĩñáwĩ:

—Basocáre buegú, ¿y_{uuu} ñeenó añurére tiigúdari, catiré petihére buadugágu? jĩwĩ.

17 Cūūrē y_{uu}wi:

—¿Deero tiigú y_{uure} añurē maquērē sãĩñái? Sícūrā añugú niĩ. Cūu dutiré tiiyá, catiré petihére buadugágua, jĩwĩ.

18 —¿Ñeerē tiigári? jĩwĩ.

Jesús jĩwĩ:

—Basocáre sãĩrjāña. Āpĩ n_{umore} ñeeaperijāña. Yaarijāña. Āpērārē jĩditoremena wedesãrijāña.

19 M_{uu} pacu, m_{uu} pacore padeoyá. M_{uu} basiro maĩrō tiiróbirora apērācārē maĩñá, jĩwĩ.

20 —Y_{uu} tee niipetirere tiimūāatimiwū. ¿Ñeenó y_{uure} d_{usai}? jĩmimwĩ.

21 —M_{uu} basocú añugú peti niidugagu, m_{uu} cuorére dúapetijāgū wáaya. Tee dúa wap-atariguere bóaneorārē batoya. Teero tiigú, Cōāmacū putop_{ure} pee añurē buagúdadu. Túajea, ati, y_{uure} n_{unawá}, jĩmimwĩ.

22 Mam_u teero jĩrĩ tuogú, wācūpati, putuajōāwĩ, pee apeyé cuogú niijgū.

23 Jesús ũsārē jĩwĩ:

—Y_{uu} ateréja diamacárā jĩā: Pee apeyé cuoráno Cōāmacū dutiréře añurō tiin_{un}usedugari, wisió niicu.

24 Y_{uu} ateré jĩnemoā sūcā: Wáicu camello wāmecutigu awigá copegāp_u sãācāmewitimasĩriqui. Toorá nemocú, pee apeyé cuoráno Cōāmacū dutiréře añurō tiin_{un}usedugaripereja, jĩwĩ.

25 Teeré tuorá, ũsā bayirō tuomanijōāwū:

—Too docare ¿noāpé netōnénoādari? jĩwū.

26 Jesús ũsārē iñagūrā, jĩwĩ:

—Basocá cūā basiro netōnémasĩriya. Cōāmacūpereja wisióre manidjōā, jĩwĩ.

27 Pedro cūūrē y_{uugu}, jĩwĩ:

—Tuoyá ména. Ĥsāpe niipetire ũsā cuoriguere cūūjōāatiw_u, m_{uumena} n_{un}uāda jĩrā. Teero tiirá, ¿ũsāpe ñeenórē ñeeādari? jĩwĩ.

28 Jesús y_{uu}wi:

—Y_{uu} ateréja diamacárā jĩā: Atibáreco petiári siro, niipetire mama wasorítabe, y_{uu} niipetira sōwū duigúdadu asibatéripirō op_u duiripirōp_u. Y_{uu} too duiri, m_{uá} y_{uure} n_{un}uĩgracā docepĩrĩ op_{arā} duirépirip_u duiadacu. Israelya pōna doce pōnarĩ macārārē beseadacu.

29 Sícāno y_{uure} padeoré wapa cūye wiseri, cūu baira, cūu pacusūmuā, cūu pōna, cūye ditare cūūjōā, cūu cūūwarigue nemorō buagúdaqui. Teero biiri apeyé Cōāmacūmena catiré petihére buagúdaqui.

30 Mecátigārē pau up_{utí} macārā too síropure bári niirā niĩadacua. Bári niirā too síropure up_{utí} macārā niĩadacua, jĩwĩ.

20

Hse wese paderámena queoré

¹ Jesús wedenemowí:
—Múárē queorémena teeré wedeguda: Cōāmacū dutiré múāpūre niīādare atequetí tiiróbiro niīā. Sīcū use wese cuogú űamisāñurō cūyaya wese padeadarare āmaāgū wáyayigu.

² Cúārē buagú, “sicabureco padegu wapatárocōrō múárē wapatíguda” jīyayigu. Cúāmena quēnotóa, cūyaya wesepū padedutigu ticocoyigu.

³ Nueve niirī, macā decopu wáyayigu. Toopú āpērā paderipacara niirārē ĩñayigu.

⁴ Cúārē jīyayigu: “Múācā use wesepū padera wáaya. Āñurō múárē wapatíguda”, jīyayigu. Cúācā padera wáyayira.

⁵ Coeritō niirī, űamica tres niirī, teerora tiyayigu.

⁶ Cinco niirī, macāpū wáa, āpērā paderipacara niirārē buajeáyayigu sūcā. Cúārē, “¿deero tiirā múā paderipacara niinañiōjōāi?” jīyayigu.

⁷ “Āpērā űsārē ‘padera atiya’ jīriawā”, jīyayira. “Múācā use wesepū padera wáaya”, jīyayigu.

⁸ ‘Nāicūmuatiri, wese cuogú paderāre dutigúre jīyayigu: “Paderāre suocó, wapatíya. Too síropū jeaarirare wapatísugueya. Suguerō jeaarirare wapatíyaponocoya”, jīyayigu.

⁹ Cinco niirīpū padenucāriira jeayira. Sicabureco padera wapatárocōrō ñeeyira.

¹⁰ Bóeripū jearirape atí, “āniā nemorō marí wapatáadacu” jī ĩ wācūmiyira. Cúācā sicabureco wapatárocōrō ñeeyira.

¹¹ Cúā tiiwese cuogúre tuticoteyira:

¹² “Īniā űsā síropū padera jeaarira sica horara padeawā. Cúācārē űsā wapatárocōrōā wapatía. űsāpeja yoari asirō doca padenañiōjōāāwū”, jīmiyira.

¹³ Cūpe sīcū teero jīrā menamacūrē jīyayigu: “Yūu menamacū, mūurē ñañarō tigú tiriá. Mūu padeadari suguerō, ‘sicabureco wapatárocōrō mūurē wapatíguda’ jī quēnoāwū mūumena.

¹⁴ Mūu wapatáre nēe, wáagua. Yūu āni too síropū padegú jeaarigūre mūurē wapatárocōrōā wapatídugaga.

¹⁵ Yēe niyeru niīā ate. Yūu booró yēe niyerumena tiimasā. ¿Yūu āñurō tiirí, mūu ĩñatutigu tiite?” jīyayigu.

¹⁶ Teero tiirā, too síropū niīārira sugueadacua; suguearira síropū niīadacua, jīwī Jesús.

Jesús cūārē sīāādarere ĩtiārī wederigūe

(Mr 10.32-34; Lc 18.31-34)

¹⁷ Too síro Jesús Jerusalénpū muāwagu, űsā cūu buerá docere merēā suocó, wedewawi. Biiro jīwī:

¹⁸ —Múā ĩñāā. Marí Jerusalénpū wáara tiia. Toopú yūu niipetira sōwū niipacari, paiarē dutirá, Moisés jóarigūe buerápūre ticoadacua. Cúā sīādutiadacua yūure.

¹⁹ Cúārā júdia niihērāpūre ticonetōneādacua. Yūure buijā, tāna, curusapū páabiatu sīāādacua. Itiábureco siro masāgūdacu, jīwī.

Santiago, Juan paco Jesurē sāibosámirigūe

(Mr 10.35-45)

²⁰ Zebedeo nūmo coo pōna Santiago, Juanména Jesús pūtopū jeawo. Cūārē sāigōdo, ĩnicācoberimena jeacūmuwō.

²¹ Cūu coore: —¿Ñeeno boogári? jīwī.

—Mūu ōpū sāāgū, āniā yūu pōna puarārē mūu duirīpīrō pūtogāpū dūpowa. Sīcū diamacūpe, āpīrē acuniñape dūpowa, jīmiwō.

²² Jesús yūuwī:

—Yūu ōpū sāāādari suguerō wáadarere múā masīria. ¿Yūu ñañarō netōādarobirora múācā ñañarō netōrā nucābógari? jīwī.

—Éjū, ñañarō netōmasīā, jīwā.

²³ —Múācā yūu tiiróbiro ñañarō netōādacu. Teeré wedemasīpacu, “sīcū diamacūpe, āpī acuniñape dūpoguda” jīmasrīga. Tee yūu dutiré niiria. Yūu Pacu toopú duidarare besetoawi, jīwī.

²⁴ űsā puamóquēñerā tee sāirere tuorá, Santiago, Juanména cūawo.

²⁵ Jesús űsārē suocó, jīwī:

—Múā masīā: Niipetire dita macārārē dutirá Cōāmacūrē masīhērā cūā booró dutiāmajāya. Cúā doca macārācā acaribíremena dutiia, cūā dutirere tiipetídutira.

²⁶ Múāpeja cūā tiiróbiro tiirjāña. Merēā tiirécutiya. Múā uputí macārā niidugara, āpērārē tiápuri basoca niīña.

²⁷ Sícū āpērā nemorō niidagagano niipetirare padecotegu tiiróbiro niirō booa.

²⁸ Yuu niipetira sōwūcā teorora tiiwú: Āpērā yuure tiiauparo jīngū mee atiwu. Yuupe basocáre tiiaupugū atigu tiiwú. Teero biiri pau basocá ñañaré tiire wapa diabosa netōnégū atigu tiiwú, jīwī.

Jesús puarārē ññarī tiirigue
(Mr 10.46-52; Lc 18.35-43)

²⁹ Ēsā Jericó niārira witiwari, pau basocá Jesuré nūnuātiwa.

³⁰ Ēsā wáarima wesapu puarā ññahērā duiwa. “Jesús too netōwái” jīrēre tuorá, bayiró busurómena jīwā:

—jŌpū, David pārāmi niinunusegu, ūsārē bóaneōña! jīwā.

³¹ Basocápe cūārē: —Nocōrōrā ditamanijōāña, jīi tutimiwā.

Cūāpe jīnemosājāwā:

—jŌpū, David pārāmi niinunusegu, ūsārē bóaneōña! jīwā.

³² Ēsupéja putuánucā, cūārē suocó: —¿Múārē deero tiiri boogári? jīwī.

³³ —Ōpū, ūsārē ññarī tiiyá, jīwā.

³⁴ Jesús cūārē bóaneō ññagū, capearire ññaepówi. Ññaepóri, ññajōāwā sáa. Ñña, cūārē nūnuātiwa.

21

Jesús Jerusalénpu sãawarigue
(Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹ Ēsā Jerusalénpu jeaadaro péero dusawú. Betfagé macāpu Ētāgū Olivo putopu jeaadara tiiwú. Toopú Jesús puarā ūsā menamacārārē tiimacāpu ticocowi.

² Cūārē jīwī:

—Iimacā marī díamacū niirí macāpu wáaya. Máata sícō burra siatúnucōārigore, wīmagūmena buajeaadacu. Jōā, cūārē néetiya.

³ Sícū múārē sãññarī, “marī Ōpū booáwi; máata wiyājāgūdaqui” jīña, jīwī.

⁴ Tee profeta jīiriborira wáaro tiiyiro. Ateré jóarigu niiwī:

⁵ Jerusalén macārārē jīñña: “Ññaña. Múā Ōpū múā putopu atitoai mée. Bári niigá tiiróbiro burra macū wīmagū sotoapu pesaatii”,* jīi jóarigu niiwī.

⁶ Cūā Jesús ticocoarira wáa, cūū tiidutiarirobirora tiirira niiwā.

⁷ Burrore cūū pacoména néetiwa. Cūā sotoapu cūāye suti sotoá maquērē tuuwépeowu. Jesús sícū sotoapu muāpeawi.

⁸ Pau toopú niirā cūārē padeorá, cūū netōwáadarimapu cūāye suti sotoá maquērē sēōcūwā. Āpērā yucu dupari tiimápú páatacūwā.

⁹ Cūū suguero wáara, cūū siro nūnurā bayiró busurómena jīwā:

—jDavid pārāmi niinunusegare usenire ticoada! ¡Āni Cōāmacū ticodiocorigu niīi! ¡Cūārē aññurō tiaró! ¡Niipetira ūmaāse macārā cūārē “aññunetōjōāi” jīi, usenire ticoaro! jīwā.

¹⁰ Jesús Jerusalénpu sãññeari, niipetira toopú niirā ññamanijōā, deero jīmasiririra niiwā.

—¿Noā niīi āni? jīi cāmerī sãññāwā.

¹¹ Āpērā yuwa:

—Cūū Jesús, profeta, Nazaret Galilea dita macū niīi, jīwā.

Jesús Cōāmacūwiipu dúari basocare cōāwionecorigue
(Mr 11.15-19; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹² Too síro Jesús Cōāmacūwiipu sãññeagu, niipetira dúari basocare, teeré sãññerārē cōāwionecowi. Niyeru wasorí basocaye mesarire tuunécōācūjāwī. Bua dúari basocaye duirépīrcārē teorora tiiwí.

¹³ Cūārē jīwī:

—Cōāmacūye queti jóaripūpu biiro jīñña: “Yáa wii ‘Cōāmacūmena wedeseri wii niīi’ jīri wii niīidacu”,† jīi jóare niā. Múāpe yaarépira dúari wii niirí tiia, jīwī.

¹⁴ Tiiwiipáre ññahērā, wáamasihērā cūū putopu atiwā. Cūārē netōnégū.

¹⁵ Paiaré dutirá, Moisés jóarigue buerápe cūū tutuaremena tiēññorí ññarā, cúawa. Wīmarā tiiwí popeapu niirā bayiró busurómena “¡David pārāmi niinunusegare usenire ticoada!” jīwā. Teecārē tuorá, cúawa.

¹⁶ Jesuré jīwā:

* 21:5 Zacarías 9.9. † 21:13 Isaías 56.7.

—¿Iniã cúa jĩrere tuoi? jĩwã.
 —Tuoã, jĩwĩ—. Múã Cõamacũye queti jóaripũ buerá niipacara, ate tiipũpu jóarere tuomasĩria ména:
 Cõamacã, mũũ wĩmarãrẽ,
 teero biiri ũpũrãrẽ
 ãñurõ useniremena mũũrẽ basapeomenirĩ tiiãwũ,‡
 jĩ jóanoã, jĩwĩ.

17 Cúaãrẽ cõãwitiwa, Betaniapũ wáawũ. Toopá ãsã cãniwã.

Jesús higuerağure sĩnirĩ tiirigue
 (Mr 11.12-14, 20-26)

18 Apebáreco bóeri Jesús Jerusalénũ cãmeputáagu, juabójãwãwĩ.

19 Maa wesapũ higuerağure iñawĩ. “Ducacuticura” jĩgũ, iñagũ wáamiwĩ. Pũĩrĩ dícu buawĩ.
 Teero tiigũ, tiigũrẽ: —Ducacutinemoricu sáa, jĩwĩ.‡

Máata higuerağũ sĩnijõãwũ.

20 Teero wáari, ãsã cúa buerá iñamanijõãrã, sãĩñáwũ:

—¿Deero tiirõ higuerağũ máata sĩnijõããrĩ? jĩwũ.

21 Jesús ãsãrẽ yũwĩ:

—Yũũ aterẽja diamacãrã jĩã: Múã padeoré cuorã, “Cõãmacũ yũũriboqui” jĩñhẽrã, yũũ tiigũrẽ tiĩãrirobiro múãcã tiimasĩãdacu. Apeyẽ, múã atigũ ãtãgũrẽ “wáa, díapũ ñaacõũãña” jĩrĩ, teerora wáaadacu.

22 Múã padeoré cuorã, Cõãmacũrẽ sãĩrenorẽ buããdacu.

Jesuré “¿noã dutirémãna teerẽ tii?” jĩrigue
 (Mr 11.27-33; Lc 20.1-8)

23 Too síro Jesús Cõãmacũwiiũ sããwawĩ. Cúa tiiwiiupũ bueritabe, paiarẽ dutirã, ãpẽrã butoã dutirã cúa pũtopũ wáa, cúaãrẽ sãĩñáwũ:

—¿Noã dutirémãna mũũ teerẽ tii? ¿Noã mũũrẽ dutirẽ ticori? jĩmiwã.

24 Jesús cúaãrẽ yũwĩ:

—Yũũcã múãrẽ sãĩñãgũda. Múã yũũre yũũri, múãrẽ “ate dutirémãna tiia yũũ” jĩgũda.

25 ¿Noã Juanrẽ wãmeõitidutigu ticocoyirĩ? ¿Cõãmacũ o basocãpe ticocoyirĩ? jĩwĩ.

Cúaãpe cãmerĩ wedesewa:

—Marĩ “Cõãmacũ ticocorigũ niwĩ” jĩrĩ, cúa marĩrẽ “too docare ¿deero tiirã cúaãrẽ padeorĩrĩ?” jĩboqui.

26 Marĩ “basocã cúaãrẽ ticocorirã niwã” jĩmasĩria, basocãre cuira. Niipetira “Juan profeta niwĩ” jĩ padeoõya, jĩyira.

27 Teero tiirã, cúa Jesuré: —Masĩriga, jĩwã.

Jesús cúaãrẽ jĩwĩ:

—Yũũcã múãrẽ “ate dutirémãna teerẽ tiia” jĩ wederia, jĩwĩ.

Sĩcãpõna puarãmãna queorẽ

28 Jesús cúaãrẽ sãĩñáwĩ:

—¿Múã deero tũgũeñã aterẽ? Sícũ puarã ãmũã põnacutiyigu. Cúa sícũ pũtopũ wáa, “macũ, use wesepũ padegu wáaya” jĩyigu.

29 Cúa macãpẽ “wãaria” jĩyigu. Too síro wãcũpati, wãcũre waso, padegu wãajõãyigu.

30 Too síro cúa pacu ãpĩ cúa macũ pũtopũ wáa, teerora jĩyigu. Cúaãpe “wãagũda” jĩpacu, wãariyigu.

31 ¿Niipẽ cúa pacu boorõbiro tiiyirĩ? jĩwĩ.

—Cúa dutisũguearigupe, jĩwã.

Jesús cúaãrẽ jĩwĩ:

—Yũũ aterẽja diamacãrã jĩã: Niyeru wapasébosari basoca, teero biiri numiã ñañarã múã sũguero wãcũpati, wasoõya. Teero tiirõ, Cõãmacũ dutirẽ basocãpũre niĩãdare cúaãrẽ múã sũguero jeaadacu.

32 Juan Cõãmacũ boorẽre múãrẽ buepacari, cúaãrẽ padeorĩwũ. Niyeru wapasébosari basocape, teero biiri numiã ñañarãpe cúaãrẽ padeowã. Cúa wãcũpati, wasorĩ iñapacara, múãpe too síro wãcũpati, wasorĩwũ. Juanrẽ padeorĩwũ, jĩwĩ.

Ñañarã padecoteramãna queorẽ
 (Mr 12.1-12; Lc 20.9-19)

‡ 21:16 Salmo 8.2. § 21:19 Higuerağũrĩ wasowitiãtari, daca metãpãgã witiaticu. Teepare sũmerẽrena yaanocu. Jesús teerẽ ãmaãmijiyi. Teepagã ñaadari siro, pacapã ãñurõ ipitire witiãtinucãcu. Metãpãgã manĩrĩ, pacapãcã witiãtiricu.

³³ Jesús cûārē wedewi sũcā:

—Apeyé queorére tuoyá sũcā: Sĩcũ ãmu dita cugú niyigu use wese oterigu. Otepetitoa, sãnisãnucõyigu. Use cûā bipesãādari copere ãtãgãpu coayigu. Teero biiri ãmuãri wii cûā coteduaidari wiire tiyigu. Aperopá wãanetõgũ wãagu, ãpẽrãrẽ tiiditare wasoyigu.

³⁴ Use dacacutiritio niiri, cûārē padecoterare ticocomiyigu. Cûaya dita cûũ wasorirare “use cûā dũa wapatãrere decomena ticocoaro yũure” jĩcomiyigu.

³⁵ Cûā toopú jeari, tiidita wasorira cûārē ñee, sĩcũrẽ páa, ãpĩrẽ sĩãjã, ãpĩrẽ ãtãperimena déeyira.

³⁶ Tiidita õpũ cûũ ticocosuguerira nemorõ ticocomiyigu sũcā. Cûācãrẽ teerora tiyira.

³⁷ Too síro sãa, cûũ macũrẽ ticocomiyigu sũcā. “Yũu macũrẽ quioniremena ñããadacua”, jĩ wãcũmiyigu.

³⁸ Õpũ macũ toopú jeari ñnarã, tiidita wasorira cãmerĩ wedeseyira: “Ãnirã niĩ too síropu atiditarẽ ñeegũdu. Jãmu, sĩãcõ. Cûũ manirĩ, atiditã marĩya dita putuãadacu”, jĩmiyira.

³⁹ Teero tiirã, cûũrẽ ñee, tiiwese wesapu néewa, sĩãcõãjãyira.

⁴⁰ Too docare tiidita õpũ toopú jeagu, ¿deero tiigũdari tiidita wasorirare? jĩwĩ.

⁴¹ Cûũrẽ jĩwã:

—Bõaneõrõ manirõ cûā ñãnarãrẽ sĩãcõãgũdaqui. Too síro cûũya ditare cûũrẽ wapatĩrucujããdarare wasogũdaqui, jĩwã.

⁴² Jesús cûārē jĩwĩ:

—Mũã Cõãmacũye queti jóaripũ buerã niipacara, ate tiipũpu jóarere tuomasĩria ména: Wii weerira ãtãquire booriyira.

Cûā booriacari, tiiquira uputĩ macãqui putuãwu tiiwĩpãre.

Cõãmacũ marĩ Õpũ teero tiirigu niiwĩ.

Cûũ tiiriguere “ãñunetõjõãã” jĩ tugueñanoã,* jĩ jóanoã.

⁴³ Teero tiirã, yũu aterẽja jĩã: Cõãmacũ dutirẽ muãpure niimiãdare use wese tiirõbiro niã. Tiwesere muãrẽ emajãgũdaqui; ãpẽrãrẽ ticogũdaqui cûũ dutirẽre tiãdarare.

⁴⁴ Tiiqui sotoapu ñaapeaguno mutãjõãgũdaqui. Tiiqui sũcũ sotoapu ñaapeatã, ãñurõ mutãpetijõãgũdaqui, jĩwĩ.

⁴⁵ Piarẽ dutirã, teero biiri fariseo basoca Jesús tee queorẽmena wederi tuorã, “marĩrena teero jĩgũ tiiqui” jĩyira.

⁴⁶ Teero tiirã, cûũrẽ ñeeãdara tiimiyira. Ñeeriwa, basocãre cuira. Basocãpe “profeta niĩ” jĩ padeowã.

22

*Wãmosĩari bosebureco boocõmirramena queorẽ
(Lc 14.15-24)*

¹ Jesús queorẽmena cûārē wedenemowĩ:

² —Cõãmacũ dutirẽ muãpure niĩdare atequetĩ tiirõbiro niã. Sũcũ õpũ niyigu. Cûũ macũ wãmosĩari bosebureco tiipẽoyigu.

³ “Yũu boocõrirare suorã wãaya”, jĩyigu cûũrẽ padecoterare. Cûũ boocõrirape “wãaria” jĩjãyira.

⁴ Too síro ãpẽrãrẽ cûũrẽ padecoterare ticocogu, jĩdutiocoyigu: “Yũu boocõrirare aterẽ wedera wãaya: ‘Yaarẽ quẽnoãrepu niitoaawũ. Yãara wecuã, teero biiri ecarã diicutiri tiirĩrãre sĩãdutĩtoaawũ. Niipetire quẽnoãrepu niã. Bosebureco ñnarã atiaro’”, jĩcoyigu.

⁵ Cûãpe yũuriyira. Sũcũ cûũya wesepu wãajõãyigu. ãpĩ cûũ apeyé dúaropu wãajõãyigu.

⁶ ãpẽrãpẽ cûā õpũ ticocoarirare ñee, ñãnarõ jĩ, sĩãjãyira.

⁷ Cûā õpũ cûā teero tiiriguere tuogũ, cúayigu. Cûũyara surarare ticocogu, cûārẽ sĩãdutiyigu. Cûãya macũrẽ sóejãdutiyigu.

⁸ Too síro cûũrẽ padecoterare jĩyigu: “Niipetire wãmosĩari bosebureco tiãdare niipetitoa. Yũu boocõmirira atihere wapa boocõnemoña manirã niijããrõ sãa.

⁹ Teero tiirã, macã decopu wãaya. Niipetira muã buajeãrãre ‘bosebureco ñnarã wãaya’ jĩñã”, jĩyigu.

¹⁰ Cûũrẽ padecotera macã decopu wedera wãayira. Niipetira cûā buajeãrãre ãñurãrẽ, ñãnarãrẽ nõõ, néewayira. Teero tiirã, tiitiatãre basocã dadajõãyira.

¹¹ Too síro cûā õpũ bosebureco atiarirare ñãgũ, sããjeayigu. Cûārẽ ñãgũ, sũcũ cûā decopu wãmosĩara sãnarõ sãñãhẽgũrẽ ñãyigu.

* 21:42 Salmo 118.22-23.

12 Cūūrē jīiyigu: “Yáa wedegu, ¿deero tiigú sããatiarĩ m̄m̄, wãmosĩari sutiro sãñaripacu?” Cūūpe ym̄masĩiyigu.

13 Cúã òpũ yaaré batorare jīiyigu: “Cūūrē wãmorĩpũ, ðaporĩpũ siatú, naĩtĩarõpũ cõãwionecoya. Toopú basocá pũnisra bacadiyó, utiadacua”, jīiyigu, jīiwĩ.

14 Jesús jīiwĩ sũcã:

–Cõamacũ paure boocõpacu, sĩquẽrãrẽ besequi, jīiwĩ.

Niyeru wapasédutire sãñárigue

(Mr 12.13-17; Lc 20.20-26)

15 Too síro fariseo basoca wáajõãwã. Cúã Jesús merẽã ym̄ri boorã, cūūrē sãñããadarere quẽnoyũerira niwã.

16 Too síro cúã buerere nãnrãrẽ, Herodere tũonũnũseramena Jesús putopũ ticocorira niwã. Cūūrē jīiwã:

–Basocãre buegũ, m̄m̄ ãñugũ niirere masĩã. M̄m̄ diamacũrã Cõamacũye maquẽrẽ buea. Basocã tusarẽ dícuere wedericu. Ɔputĩ macãrãrẽ, búri niirãrẽ, niyeru cuorãre, niyeru cuohẽrare sĩcãrĩbĩro ñña, wedea m̄m̄.

17 Teero tiigú, ¿deero wãcũĩ m̄m̄? Ɔsãrẽ wedeya: ¿Romanuã òpũrẽ cūũ niyeru wapasédutirere wapatĩadari; o wapatĩrigarite? jīiwã.

18 Jesupé cúã wãcũrere, cúã ñãnarẽ tiidugãrere masĩjãrigu niiwĩ. Teero tiigú, jīiwĩ:

–Múã ñãnarã, tiiditõrepara niã. Múã ym̄re teero jīĩ, wedesãdugara tia.

19 Niyeruqui wapatĩdariquire ãñoñã ym̄re, jīiwĩ.

Tiiquire cūūrē nẽeatiwa.

20 Jesús cúãrẽ sãñãwĩ:

–¿Noãyã diapóã, noã wãme tusai? jīiwĩ.

21 –César romanuã òpũye tusaa, jīiwã.

22 –Too docare Césaye niirere Césare wiyayã; Cõamacũyere Cõamacũrẽ wiyayã, jīiwĩ.

23 Cūũ teero jīĩrĩ tuorã, tũomanĩjõãwã. Cūūrẽ cõãwiti, wáajõãwã.

Diarira masãmuãre wederigue

(Mr 12.18-27; Lc 20.27-40)

23 Tiibũrecora sĩquẽrã saduceo basoca Jesús putõ jeawa. Cúã “diarira masãmuãricua” jīĩya. Jesurẽ sãñãwã:

24 –Basocãre buegũ, Moisés jīĩriguere jīĩãda: “Sĩcũ põnãmanĩgũ diaweori, cūũ bai cūũ nũmo niirigore dútuaro. Cūũ coomena cūũ sõwũ diarigure põnacutĩbosaaro”,* jīĩrigu niiwĩ.

25 Teerora wáayiro ãsã watoare. Sĩcũpõna siete niyira. Cúã sõwũ nũmocutiri siro, diajõãyigu. Põnãmanĩgũrã, cūũ nũmo niirigore cūũ bairẽ cũiyigu.

26 Cũũcãrẽ teerora wáayiro. Cūũ baicãrẽ teero wáayiro. Teero dícu wáayiro. Niitugupũcãrẽ teerora wáayiro.

27 Too síro cúã nũmo niimirigocã diajõãyigo.

28 Cúã niipetira coore nũmocutimiyira. Teero tiigó, diarira masãmuãrĩ, ¿nii nũmope putũãgodari? jīiwã.

29 Jesupé cúãrẽ ym̄wi:

–Múã Cõamacũye queti jóaripũ maquẽrẽ masĩria. Cõamacũ tutuarecãrẽ masĩria. Teero tiirã, wisijõãã.

30 Diarira masãmuãri siro, ãmuã, numiã wãmosĩaricua. Ángele ãmuãserũ niirãbĩro niĩya.

31 Diarira masãmuãre maquẽrẽ múã buepacara, tũomasĩria ménã. Aterẽ Cõamacũ cūũye queti jóaripũrũ múãrẽ jīĩrigu niiwĩ:

32 “Abraham, Isaac, Jacob Òpũ niĩã ym̄”,† jīĩrigu niiwĩ. Cõamacũ diarira Òpũ niirĩ; catirã Òpũpe niĩĩ, jīiwĩ.

33 Basocã cūũ buerere tuorã, tũomanĩjõãwã.

Dutirẽ Ɔputĩ maquẽ

(Mr 12.28-34)

34 Too síro Jesús saduceo basocare sãñãduri tiirĩ ñnarã, fariseo basoca neãrira niwã.

35 Too síro sĩcũ cúã menamacũ Moisés jóariguere ãñũrõ masĩgũ Jesurẽ “merẽã ym̄boqui” jīĩgũ, sãñãwĩ:

36 –Basocãre buegũ, ¿diyẽ niĩ Moisére dutirẽ cũũrigue bayirõ Ɔputĩ maquẽ? jīiwĩ.

37 Jesús cūūrẽ ym̄wi:

–“Cõamacũ marĩ Òpũrẽ maĩñã. Niipetire múã yeeripũnamena, múã wãcũrẽmena cūūrẽ maĩñã”.‡

* 22:24 Deuteronomio 25.5. † 22:32 Éxodo 3.6. ‡ 22:37 Deuteronomio 6.5.

38 Tee apeyé nemorõ niinetõnucäre niĩa.

39 Tee doca maquë tee dutirë tiirõbiro niĩa. “Muu basiro maĩrõ tiirõbirora ãpërãcãrë maĩñã”.[§]

40 Marĩ tee puawãmë dutirëre tiirã, niipetire Moisëre dutirë cũurigue, teero biiri profetas tiidutirere yuura tiicũ, jĩwĩ.

Cristo çnoã pãrãmi niĩi?
(Mr 12.35-37; Lc 20.41-44)

41 Fariseo basoca Jesús puatoru neãritabe, cããrë sãĩñãwĩ:

42 –Múã Cristo Cõãmacũ beserigure çdeero wãcũi? ÇNoã pãrãmi niinunusegu niĩi? jĩwĩ.

–Õpũ David pãrãmi niinunusegu niigũdaqui, jĩwã.

43 Jesús cããrë jĩwĩ:

–Too docare David Cristo ñecũ niipacu, çdeero tiigũ Espiritu Santo masirë ticorëmena wedeseğu, “cũũ yuu Õpũ niĩi” jĩyiri? David aterë jóarigu niĩwĩ:

44 Cõãmacũ jĩwĩ yuu Õpũrë:

“Yãa wãmo diamacãniñape duiya,

tëe mũurë ññatutirare muu dutiriguere yuu ãñurõ yuuri tiirĩpu”,*
jĩ jóarigu niĩwĩ David.

45 David “yuu Õpũ” jĩgũ, Cõãmacũ beserigure jĩgũ tiirigu niĩwĩ, cãũ pãrãmĩ niipacari. Teerë ãñurõ wãcũña, jĩwĩ.

46 Cãã sãcãnopera yuuriwa. Tiibũrecomena “sãĩñãnemoricu sãa” jĩ wãcũyira.

23

Jesús Moisés jóarigue buerã tiirëcutire, fariseo basoca tiirëcutire wederigue
(Mr 12.38-40; Lc 11.37-54; 20.45-47)

1 Too síro Jesús basocãre, ãsã cãũ buerãre jĩwĩ:

2 –Moisés jóarigue buerã, fariseo basocã Moisëre dutirë cũuriguere wederã niĩya.

3 Teero tiirã, niipetire cãã wederëre tiinunãseya. Cãã tiirëcutirepere ññacũrijãña. Cãã wederobiro tiirya.

4 Æpërãrë tiipõtëõña manirëre dutiyya. Nucãrëre siatũpeora tiirõbiro tiíyya. Tee aparãre pëerogã tiípuriyya.

5 Niipetire cãã tiirëre basocã ññaãrõ jĩrã, teerë tiíyya. Cõãmacũye queti jóaripũ sããretibari pacasãñuretibari cãoõya.* Teero biiri cãã súbuseri ññaãrõ jĩrã, ãpërã nemorõ cãã súbuseri sutiroya opadari cuorõcare sãñaãya.

6 Bosebũreco niĩrĩ, suguero maquë duirëpũ dícu duidugacua. Neãrë wiseripucãrë teerora tiidugãcua.

7 Macã decoru quioniremena ãñudutiri boocúa. Cããrë “ãsarë buerã” jĩrĩ boocúa.

8 ‘Múã doca “ãsarë buerã” jĩdutiirijãña. Múãrë buegũ sícũrã niĩ. Múã sícũpõnarã niĩa.

9 Atiditapãre sícũ basocãre “ãsã pacu” jĩrijãña. Múã sícũrã pacacũpũ; cãũ ãmũãseru niĩ.

10 Múãrë “ãsã õpũ” jĩrijããrõ. Cristo Cõãmacũ beserigu sícũrã múã Õpũ niĩ.

11 Múã menamacũ ãpërãrë tiípugu cãũrã niĩ ãpërã nemorõ uputĩ macũ.

12 Sícu cãũ basiro “ãpërã nemorõ yuure padeorĩ booa” jĩgũ búri niigũ tiinõgũdaqui. Teero jĩñhëgũnopereja Cõãmacũ ãpërãrë padeorĩ tiigũdaqui.

13 ‘Bóaneõrã niĩa múã Moisés jóarigue buerã, teero biiri fariseo basoca. Múã basocã ññacoropũ dícu ãñurõ tiia. Cõãmacũ dutirëre ãñurõ wãcũnũnuserare cãmotãra tiia. Múã Cõãmacũ dutirëre ãñurõ wãcũnũnusedugaricu; wãcũnũnusedugarare cãmotãa.

14 ‘Bóaneõrã niĩa múã Moisés jóarigue buerã, teero biiri fariseo basoca. Múã basocã ññacoropũ dícu ãñurõ tiia. Niyeru boorã, wãpewia numiãye wiserire jĩditoremena ãmacu. Múã yoari Cõãmacũmena wedesera tiirõbiro tiiditõcu basocãre. Múãrã ãpërã nemorõ ññaãrõ tiinõãdara niĩa.

15 ‘Bóaneõrã niĩa múã Moisés jóarigue buerã, teero biiri fariseo basoca. Múã basocã ññacoropũ dícu ãñurõ tiia. Día pairĩmaapu tiã, yoaro niirë macãrĩpu múã buerëre nũnũãdarare ãmaãrã wãaa. Sícurë bua, múã buerëmena cãũrë múã nemorõ pecamepu wãagudu niĩrĩ tiia.

16 ‘Bóaneõrã niĩa múã. Múã ññahërã ãpërãrë wëesuguera tiirõbiro niĩa. Múã basocãre aterë buea: “Sícu ‘Cõãmacũwiimena diamacũ jĩã’ jĩãri siro, cãũ jĩãriguere tiihëri, wapa maniã” jĩcu múã. Atepe docare “cãũ ‘Cõãmacũwii maquë oromena diamacũ jĩã’ jĩrĩ, teerora tiãro” jĩcu múã.

§ 22:39 Levítico 19.18. * 22:44 Salmo 110.1. * 23:5 Tiitibare cããye diãpõaripu, cããye wãmorĩpu siatũtuyira. Tiitibã pøpeapu sica versículo o puã versículo sããyira. Ññaña Deuteronomio 6.6-8.

17 Múá tuomasíridojácu. Oro Cōāmacūwiipu niijīrō, Cōāmacū ĩñacoropu āñurē putuácu. Teero tiiró, ¿diiyépe nemorō upatí maquē nií, oropo o Cōāmacūwiipe?

18 Múá ateré buea: “Sícū ‘Cōāmacūrē wáicura sóepeoromena diamacá jīā’ jīāri siro, cūū jīāriguere diamacá tiihéri, wapa mania” jīcu múā. Atepé docare “cūū ‘toopá wáicura Cōāmacūrē ticorémena diamacá jīā’ jīri, teerora tiáro” jīcu múā.

19 Múá tuomasíridojácu. Cōāmacūrē ticoré wáicura sóepeoro sotoapu niijīrō, cūū ĩñacoropu āñurē putuácu. Teero tiiró, ¿diiyépe nemorō upatí maquē nií, Cōāmacūrē ticorépe o wáicura sóepeorope?

20 Teero tiigá, sícū “Cōāmacūrē wáicura sóepeoromena diamacá jīā” jīgū, toopú péoarigumenacārē teerora jīgū tií.

21 Sícū “Cōāmacūwiimena diamacá jīā” jīgū, Cōāmacūmenacārē teerora jīgū tií.

22 Sícū “amāšemena diamacá jīā” jīgū, Cōāmacū duirípīrōmena, teero biiri toopú duigūmenacārē teerora jīgū tií.

23 ‘Bóaneōrā niā múā Moisés jóarigue buerá, teero biiri fariseo basoca. Múā basocá ĩñacoropu dícu āñurō tiia. Múá oteré metāgārē “menta”, “anis”, “comino” wāmecutire yaaré sitiaāñúre tiirénorē seenéó, opaquēri ticú. Pnamóquēñequēri cuorá, sicaquē Cōāmacūwiipu néewa, “yuu Cōāmacūrē ticoré niā” jī, pairé ticocu. Teero tiipacára, nemorō upatí maquēri tiiría. Moisére dutiré cūirigucārē tiiría. Basocáre queoró dutiróbiro tiiría. Bóaneōre ēñoría. Cōāmacūrē padeoría. Múá oteré cūūrē ticorucurobirora tee upatí maquēcārē tiiró booa.

24 Múá ĩñahērā āpērārē wésuguera tiiróbiro niā. Búri niirére āñurōmena tiipetipacara, upatí maquē tiirépe wácúria.

25 ‘Bóaneōrā niā múā Moisés jóarigue buerá, teero biiri fariseo basoca. Múā basocá ĩñacoropu dícu āñurō tiia. Bapari sotoapu dícu coseárigue tiiróbiro niā. Popeapure múā āpērāyére ēmaré, teero biiri nyeru cuopacára boonemósjāre dadanetōjōā.

26 Múá fariseo basoca tuomasíhērā, ĩñahērā tiiróbiro niā. Popeapu maquē cosesuguéya. Teero tiirá, bapa sotoapucārē āñurō coseári bapa tiiróbiro niādadu.

27 ‘Bóaneōrā niā múā Moisés jóarigue buerá, teero biiri fariseo basoca. Múā basocá ĩñacoropu dícu āñurō tiia. Múá diarira cūure wiseri boremena tuusiāre wiseri tiiróbiro niā. Sotoapure āñurō baucú. Popeapure diarira cōārī, niipetire bóarigue dadajōācu.

28 Múācā teerora basocá āñurā baucú āpērā ĩñacoropu. Popeapupere āñurē tiidugáre manicú sáa. Nāñaré niinetōjōācu.

29 ‘Bóaneōrā niā múā Moisés jóarigue buerá, teero biiri fariseo basoca. Múā basocá ĩñacoropu dícu āñurō tiia. Múá profetare masācoperi sotoapu āñurē wiserigá tiinacōā. Āpērā basocá āñurā niirare cūure wiserite mamōā.

30 Múá biiro jīā: “Ēsā ĩecūsūmāniārā catiritopure ūsā niirājā, merēā tiibójyū. Cūā profetare siādutíri, ūsā siādutiribojyū”, jīā.

31 Múá teeré teero jīrā, múā basiro “profetare siārira pārāmerā niinunusera niā” jīrā tiia.

32 Teero tiirá, múā ĩecūsūmā tiimúāatiriborora tiyapacútijāna.

33 ‘Múā āñāā tiiróbiro ñañaré tiirá niā. Múá deero tií Cōāmacū pecamepu ñañarō tiíadarere netōmasíricu.

34 Teero tiigá, yuu múā putopure profetare, Cōāmacū dutiré masírārē, Cōāmacūye bueadarare ticocoguda. Múāpe cūā síquērārē siā, āpērārē curusapu páabiatu siādutiadacu; āpērārē cūā nearé wiseripu tāna, cūā wáare macārīpu nunuādacu.

35 Múá teero tiirá, niipetira basocá āñurārē siārígue wapa múā wapa cuoa. Múā ĩecūsūmā Abel† basocú āñugárē siāsupguéyira. Té Zacarías‡ Berequías macūrē siāyapacútiyira. Zacariare siāyíra Āñunetōjōāri Tatia sāāwaro putopu.

36 Yuu ateréja diamacárā jīā: Múā atitó macārāpu niipetire cūā teero tiiriguere wapa cuoa, jīwī Jesús.

*Jesús Jerusalén macārārē māimíricue
(Lc 13.34-35)*

37 Jesús Jerusalén macārārē wácūgū, jīwī:

—Jerusalén macārā, múā profetare siārā niā; Cōāmacūye wederáre útāperimena déesīārā niā. Múārē maigú, pee peti néódugamíwū. Cārēquē coo pōnarē wáure docapu néócuróbiro tiidugámíwū. Múāpe booríwū.

38 Teero tiiró, múāya macá cōjōāādadu.

39 Yuu ateré jīā: Yūure ĩñanemoricu; té múā yūure “āni Cōāmacū ticodiocorigu āñunetōjōāri” jīrāpu, ĩñāādadu, jīwī.

24

*Jesús “Cõamacūwii cõãnoãdacu” jĩrigue
(Mr 13.1-2; Lc 21.5-6)*

¹ Jesús Cõamacūwii¹ niĩarigu witiwari, ùsã cūũ buerá cūũ puto wáawũ. Cõamacūwii, teero biiri tiwii²ména niiré wiserire “ãñuré wiseri niĩã” jĩ, cūũrē wedewawũ.

² Cūũpe ùsãrē jĩwĩ:

—Múã iye niipetire wiserire iñamiã. Yũũ ateréja diamacará jĩã: Too síro ùtãqui apequí sotoápu weemuãrigue putuáricu. Niipetire cõãnoãdacu, jĩwĩ.

*Atibúreco petiádari sũguero wáaadare
(Mr 13.3-23; Lc 21.7-24; 17.22-24)*

³ Too síro Ɔtãgú Olivopu jea, Jesús duirigu niiwĩ. Ɔsã cūũ buerá ãpērã tuohéropu cūũrē jea, sãñãwũ:

—Wedeya ùsãrē. Mũũ wedearigue ¿deero biiri wáaadari? ¿Ñeenómena mũũ putuatiadarere, teero biiri atibúreco petiádarere iñamasinoãdari? jĩwũ.

⁴ Jesús yũwii:

—Ñũrõ tuomasĩña, ãpērã jĩditori jĩrã.

⁵ Pau “yũurá niĩã; yũũ Cõamacū beserigu Cristo niĩã” jĩãdacua. Pau cūũrē nũũãdacua.

⁶ Apeyé, “cãmerĩsĩarã tiĩawã” jĩrĩ tuoãdacu. “Toopũ cãmerĩsĩarã tiĩayira” jĩrē queticãrē tuoãdacu. Teeré tuorã, cuirijãña. Tee wáaadare niijãrõ tiia. Teero wáapacari, atibúreco petiádarõ dusaãdacu ména.

⁷ Sicapõna macãrã apewõná macãrãmena cãmerĩsĩããdacua. Teero biiri sicadita macãrã apeditã macãrãmena cãmerĩsĩããdacua. Juabóare wáaadacu. Peeditapure dita cãmeñare wáaadacu.

⁸ Tee niipetiremena basocãre bayirõ ñãñarõ netõrē nucããdacu.

⁹ Teero wáari, múãrē ñee, dutirãpure tico, ñãñarõ tiidutiadacu. Múãrē sĩããdacua. Niipetira basocã múãrē iñatutiadacu yũure padeoré wapa.

¹⁰ Teero wáari, pau yũure padeomĩrira padeodúadacu. Cúã menamacãrã niimirare ticoadacu dutirãpure. Cãmerĩ iñatutiadacu.

¹¹ Pau “yũũ profeta niĩã” jĩãdacua. Paure jĩdito, padeorĩ tiĩadacu.

¹² Ñãñaré pee niĩadacu. Teero wáari, pau cãmerĩ maĩdúadacu.

¹³ Yũure padeorucujãrã docare Cõamacū netõnégũdaqui.

¹⁴ Niipetiro atibúrecomu ãñuré queti “Cõamacū dutiré basocãpure niĩãdare jeaadarõ tiia” jĩrēre niipetiropu wedenoãdacu, niipetire dita macãrã masĩarõ jĩrã. Tee wáari síro, atibúreco petiádacu sãa.

¹⁵ Ñãñanetõnucãgũrē* Cõamacũrē padeorĩdojãgũrē iñãadacu múã. Cūũ Cõamacūwii popeapu jeagũdaqui. Profeta Daniel tee maquẽrē wederigu niiwĩ. (Ateré buegú tuomasĩarõ.)

¹⁶ Teero wáari iñarã, Judea ditapu niirã ùtãyucupu dutijõããrõ.

¹⁷ Wii sotoápu pesagúno diiwã, wii popeapu niiré neégũ sããwaripacu, dutijõããrõ.

¹⁸ Wesepú padegãcã wiipú sutiré neégũ putuawaripacu, dutijõããrõ.

¹⁹ Teero wáare burecori niipacõsãnumiãrē, põna ùpũrã cuorãre bóaneõre burecori niĩadacu.

²⁰ “Dutiwãre burecori pũuriro niiré burecori wáarijããrõ; yeerisãri bureco wáarijããrõ” jĩ, Cõamacũrē sãñã.

²¹ Teero wáare burecori basocãre bayirõ ñãñarõ netõrē burecori niĩadacu. Cõamacū atibúreco tiirĩ sírore, tée atitõpure nocõrõ ñãñarõ netõrē manirĩro niiwũ. Too síropucãrē nocõrõ peti ñãñarõ netõrē maniãdacu.

²² Tee ñãñarõ netõrē burecorire Cõamacū dúoriatã, sícũno netõrĩdojãgũdaqui. Cõamacũpe cūũ beserirare tiigú, teero wáare burecorire dúogũdaqui.

²³ Teero wáari, síquẽrã múãrē jĩditoadacu: “Jãã, iñãña. Cõamacū beserigu Cristo ãno niĩ”, jĩmiãdacua. “Toopú niĩ”, jĩmiãdacua ãpērãpé. Cúã teero jĩrĩ, padeorĩjãña.

²⁴ Pau jĩditora niĩadacu. Síquẽrã “yũũ Cõamacū beserigu Cristo niĩã” jĩmiãdacua. “Profeta niĩã” jĩmiãdacua ãpērãpé. Pee tiẽñõre tiĩadacu, cūũrē padeoãro jĩrã. Cõamacū beserirapurena padeodúri tiidugãmiãdacua.

²⁵ Tee niĩadarerena múãrē yũũ wedesũguetoaa.

²⁶ Teero tiirã, ãpērã múãrē “jõõpu basocã manirõpu Cristo niĩãwĩ” jĩrĩ, wáarijãña. “Atiwĩ macã sawipu niĩãwĩ” jĩrĩ, padeorĩjãña.

²⁷ Apetóre bupo wããyori, muĩpũ muãatirope tée cūũ sããwarope bóesesajõãã. Teero wáarobirora wáaadacu, yũũ niipetira sõwũ atiri.

* **24:15** Pecasãyemena: “la abominación desoladora”, es decir, el Anticristo.

²⁸ Wáicu bóari, yucaa máata masícua. Cúã tiiróbirora yuu jĩĩarigue wáari ññarã, yuu atidarere máata masiãdacu.

Jesús putuaatiadare

(Mr 13.24-37; Lc 21.25-33; 17.26-30, 34-36)

²⁹ Tee ñañarõ netõrẽ burecori sirogã muipũ búreco macã naĩtĩãjõãgũdaqui. Ñami macãcã bóeriqui. Nõcõã ñaacodiadacu. Niipetira ãmuãsepu niirã cãmeñanoõdacu.

³⁰ Teero wáari, ãmuãsepu sica ñõnorẽ bauádacu. Teerẽ ññarã, yuu niipetira sõwũ atidarere masiãdacu. Teero tiirã, niipetire macãrĩ macãrã utiadacu. Yuu niipetira sõwũ õmeburuáripũ tutuaremena asibatédiatiri ññaãdacu.

³¹ Corneta busari, ángeleare ticocogũdacu. Cúã néõãdacu yuu beserirare atibúreco niipetiropu niirãrẽ.

³² Múãrẽ oterigu higuerağumena queorẽ ticogũda. Tiigũ pũũrĩ wasorĩ, “cũma wáaadaro péerogã ðusaa” jĩĩmasiã.

³³ Teerora niipetire yuu jĩĩarigue wáari ññarã, “niipetira sõwũ putuaatiadaro péerogã ðusacũ” jĩĩ masiã.

³⁴ Yuu aterẽja diamacãrã jĩĩã: Atitõ macãrã cúã diaadari suguero, tee niipetire yuu jĩĩarigue wáaadacu.

³⁵ Ëmuãse, atiditã peticõdiaadacu. Yuu wedesere doca petirĩcu. Niirucujããdacu.

³⁶ Yuu putuaatiadari bureco, tii horare masiãna maniã. Ángelea ãmuãse macãrã masĩriya. Yuu niipetira sõwũcã masĩria. Yuu Pacũ siccãrã masĩqui.

³⁷ Yuu niipetira sõwũ putuaatiadari suguerogã, Noẽ niirito wáariroero wáaadacu.

³⁸ Atibúreco ðuadari suguero, basocã yaa, sĩni, wãmosiã, cúã põna numiãrẽ numicũ tiiyira. Téee Noẽ dooriwcapu sããwaripu, tiitũcoyira.

³⁹ Cúã “merẽã wáaricu” jĩĩ wãcũpacari, oco pea, ðia duanetõrĩ, diapietijõãyira. Yuu niipetira sõwũ putuaatiricãrẽ, basocã teerora tiãdacu.

⁴⁰ Teeburecorire ãmuã puarã wesepũ niĩãdacu. Siccũ néemuãnogũdaqui; ãpĩ putuãgũdaqui.

⁴¹ Puarã numiã trigo wãñiãrã niĩãdacu. Siccõ néemuãnogõdaco; apegõ putuãgodaco.

⁴² Teero tiirã, ññacorucujãña. Múãcã yuu múã Õpũ putuaatiadari burecore masĩricu.

⁴³ Aterẽ masiãna: Wii õpũ “ñamirẽ tii hora niirĩ, yaarẽpigu jeagũdaqui” jĩĩ masiãgũ, cãnihẽgũrã coteboqui. Cũyã wiire pãõsãrĩ jĩĩgũ, cãmotãqui.

⁴⁴ Teero tiirã, múãcã ãñurõ yueya. Múã wãcũhẽritabe, yuu niipetira sõwũ putuaatigũdacu.

Puarã dutibosaramena queorẽ

(Lc 12.41-48)

⁴⁵ Múã siccũ ãmu ãñurõ masiãgũ cũũ õpũyere ãñurõ dutibosagu tiirõbiri niĩña. Cũũ õpũ aperopũ wãagu, cũãrẽ jĩĩqui: “Yãa wii macãrãrẽ burecoricõrõ yaarẽ ticoyã”, jĩĩqui.

⁴⁶ ãñurõ dutibosagu cũãrẽ dutiariguere tiirucũqui. Teero tiigũ, cũũ õpũ coerĩ, useniqui.

⁴⁷ Yuu aterẽja diamacãrã jĩĩã: Cũũ ãñurõ tiirẽ wapa cũũ õpũ niipetire cũũ cuõrẽ dutibosagu sõnecogũdaci.

⁴⁸ Æpĩrẽ “yuu õpũ máata coerĩqui” jĩĩ wãcũgũ, ñañarõ tiiqui.

⁴⁹ Padecoterare ñañarõ tiinucãqui. Cũmurãmena boseyã, sĩni tiiqui.

⁵⁰ Cũũ õpũ cũũ wãcũhẽritabe, coegũdaqui.

⁵¹ Cũũ dutiriguere tiiririgue wapa bayirõ ñañarõ tiigũdaqui. Æpẽrã ññacoropũ ðicu ãñurẽ tiiditõrirare cũũ cããrẽ cõãriropũ cũũcãrẽ cõãgũdaqui. Toopũ basocã pũnisĩra bacadiyõ, utiadacu.

25

Pñamõquẽñerã numiãmena queorẽ

¹ Cõãmãcũ dutirẽ múãpũre niĩãdare atequetĩ tiirõbiri niĩã. Pñamõquẽñerã numiã cúã siãwõcorepa nẽe, cúã menamacõ manu niigũdare bocara wáayira.

² Sicamoquẽñerã numiã tuomasĩhẽrã niiyira. Æpẽrã sicamoquẽñerã numiã ãñurõ masĩrã niiyira.

³ Tuomasĩhẽrã numiã cúãye siãwõcorepa néewapacara, use too síro písããdarere néewariyira.

⁴ ãñurõ masĩrã numiãpe usepa néewayira siãwõcorepamena.

⁵ Wãmosiãgũdu máata jeariyigu. Niipetira numiãrẽ wũgoã jeari, cãnijõãyira.

⁶ Ñami deco acaribĩri tuoyira: “¡Wãmosiãgũdu atitoail! ¡Bocara atiyã!” jĩiyigu.

⁷ Niipetira numiã wãcã, cúãye siãwõcorepare quẽnoyira.

⁸ Tuomasĩhẽrã numiãpe ãñurõ masĩrã numiãrẽ jĩiyira: “Ësãcãrẽ use ticoyã; ãsã siãwõcorepa yatiro tia”, jĩĩmiyira.

⁹ Āñurō masīrā numiāpe yuuyira: “Ticoria. ʻĪsā ticori, ūsācārē jeari, mūácārē jeari tiibócu. Múá basiro use dúari basoca putopu sáirā wáaya múá sīāwócoadarere”, jīiyira.

¹⁰ Cúá sáirā wáaari siro, wāmosiagudu jeayigu. Āñurō ĩñacoarira bosebureco tiiri wiipu cūūmena sáāwayira. Cúá sáāwari siro, sope biajōāyiro.

¹¹ Too síropu āpērā numiāpe jea, “ūsā ōpū, ūsārē sope pāōñā” jīimiyira.

¹² Cūūpe yuuyigu: “Yuu aterēja diamacárá jīā: Múārē masīriga”, jīiyigu, jīwī Jesús.

¹³ Jesús tee queorēre wedeari siro, jīwī:

—Yuu atiadari burecore tii horare múá masīria. Teero tiirá, āñurō ĩñacorucujāña, jīwī.

*Niyeruquirimena queoré
(Lc 19.11-27)*

¹⁴ Jesús ūsārē wedenemowī:

—Cōāmacū dutirē múāpure niādare atequetí tiiróbiro niā. Sīcū basocú yoaropu wáagudu tiyigu. Cūū wáadari suguero, cūūye dutibosarare suocó, cūūye niyerure cūūmena cūūyigu.

¹⁵ Sīcārē sicamoquēñepori, āpīrē puapó, āpīrē sicapo niyeruquiripori ticoyigu. Cúá paderépure ĩñaco, ticoyucoyigu. Too síro wáajōāyigu.

¹⁶ Dutibosagu sicamoquēñepori ñeorigu tee niyerumena pade, máata apeyé sicamoquēñepori wapatánemoyigu.

¹⁷ Puapó ñeorigucā teerora apeyé puapó wapatánemoyigu.

¹⁸ Sicapo ñeorigupe cope coa, cúārē dutigúye niyerure tiicopepu yaacūjāyigu.

¹⁹ Yoari síropu, cúārē dutigú coeyigu. Coe, cúārē “yé niyerure ¿deero tiiri?” jīi sáñiáyigu.

²⁰ Sicamoquēñepori ñeorigu cūū puto jeanucāyigu. Apeyé sicamoquēñepori cūū pade wapatáre neeatigu, jīiyigu: “Yuuere dutigú, sicamoquēñepori mūu yuure cūūwū. Teeména nocōrōrā pade wapatánemowū. Ate niā apeyé sicamoquēñepori”, jīiyigu.

²¹ Cúārē dutigú cūūrē jīiyigu: “Āñurō tiyú. Dutibosagu āñurō diamacú tiigú niā mūu. Yuu péerogá cūūriguemena āñurō tiyú. Mūu āñurō tiirigue wapa pee dutigú cūūgūda. Yuumena usenirucujāña”, jīiyigu.

²² Too síro puapó ñeorigu cūū puto jeanucā jīiyigu: “Yuuere dutigú, mūu yuure puapó cūūwū. Teeména nocōrōrā pade wapatánemowū. Ate niā apeyé puapó”, jīiyigu.

²³ Cúārē dutigú cūūrē jīiyigu: “Āñurō tiyú. Dutibosagu āñurō tiigú niā mūu. Yuu péerogá cūūriguemena āñurō tiyú. Mūu āñurō tiirigue wapa pee dutigú cūūgūda. Yuumena usenirucujāña”, jīiyigu.

²⁴ “Too síro sicapo ñeorigucā cūū puto jeanucā, jīiyigu: “Yuuere dutigú, mūu tutuare pade-dutigú niirere masīwū. Paderipacu, āpērā paderemena wapatáa.

²⁵ Teero tiigú, cui, mūūye niyerure dita popeapu yaacūjāwū. Ate niā mūūye”, jīiyigu.

²⁶ Cúārē dutigú cūūrē yuuyigu: “Mūu dutibosagu ñañagú, dadegú niā. Paderipacu, āpērā paderemena wapatái” jīi masīmiyu.

²⁷ Teerē masīgūjā, yé niyerure ĩñanori wiipu néewa, cūūbojīyu. Yuu coegú tee bucuáremena ñenemoboajīyu”, jīiyigu.

²⁸ Toopú niirārē jīiyigu: “Tiipore ēmajāña. Puamóquēñepori cuogúpere ticoya.

²⁹ Pee cuogúnorē nemoró ticonoādacu. Pee cuogúdaqui. Cuohégunopere cūū cuomírere ēmajānoādacu.

³⁰ Āni dutibosagu queoró tihégure nañtārōpu cōāwionecoya. Toopú pūnisíra bacadiyó, utiadacua”, jīiyigu.

Jesús niipetire dita macārārē beseadare

³¹ Yuu niipetira sōwū asibatremena putuaatiri, ōpū duirípīrōpu dutiduigadacu. Ángelea niipetira yuumena atiadacua.

³² Niipetire dita macārā yuū duiró putopu neāadacua. Teero tiigú, cúārē puapōnā batonucōgūda. Sīcū ecará coterí basocu ovejare merēā, cabrare merēā batonucōgū tiiróbiro tiigúda.

³³ Basocá āñurārē diamacúpe, āpērārē acuniñape nucōgūda.

³⁴ Too síro yuū diamacúpe nucūrārē jīīgūda: “Múá yuū Pacu āñurō tiinórira, atiya. Atibúreco nucáripu múá niādarore quēnosuguétoarigu niwī. Teerē ñeerā atiya sáa.

³⁵ Yuū juabóari, ecawū. Yuū oco sīnidugári, tīāwū. Yuū aperopú wáanetōrī, cāniró ticowū.

³⁶ Yuū sutimanírī, sáāwū. Yuū diarecutiri, ĩñacāmesāwū. Yuū peresuwiipu duiri, ĩñarā jeawū”, jīīgūda.

³⁷ “Teero tiirá, basocá āñurā jīiādacua: “ʻĪsā Ōpū, ¿deero biiri mūu juabóari, ecarí? ¿Deero biiri oco sīnidugári, tīārī?

³⁸ ¿Deero biiri aperopú wáanetōrī, cāniró ticorí? ¿Deero biiri sutimanírī, sáārī?

³⁹ ¿Deero biiri diarecutigure o peresuwiipu duigáre ĩñarā jearí?” jīiādacua.

⁴⁰ Cúārē yuuguda: “Yuu ateréja diamacárã jĩã: Múã yuure padeoráre uputí macãã nihêrãrê teero tiirã, yuurena tiirã tiiwú”.

⁴¹ Too síro acuniñape nucúrãrê jĩguda: “Múã Cõãmacú ñañarõ tiinõadara niã. Teero tiirã, ãnorê niirijãña. Pecame petihérimepu wáaya. Tiimé wãtiãrê dutigãre, cãuyara ángelea ñañarãrê quënoyúerime niã.

⁴² Yuu juabóari, ecaríwu. Yuu oco sínidugári, tãriwu.

⁴³ Yuu aperopá wáanetõrĩ, cãnrĩõ ticoríwu. Yuu sutimanírĩ, sããriwu. Yuu diarecutiri, peresuwiipu duiricãrê, ñnarã jearíwu”, jĩguda.

⁴⁴ Cúãcã teorora jĩãdacua: “Ësã Òpũ, muu juabóari, oco sínidugári, aperopá wáanetõrĩ, sutimanírĩ, diarecutiri, o peresuwiipu duiri, ¿deero biiri ãsã muurê tiápuri?” jĩãdacua.

⁴⁵ Yuu cúãrê yuuguda: “Yuu ateréja diamacárã jĩã: Múã yuure padeoráre uputí macãã nihêrãrê tiápuhera, yuurena tiápuhera tiiwú”, jĩguda.

⁴⁶ Cúã wáajõãadacua ñañarõ netõrucúããdaropu. Basocã ãñurãpe catiré petihéropu wáaadacua, jĩwĩ Jesús.

26

Jesuré ñeãdara wedeserigüe

(Mr 14.1-2; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Jesús tee niipetire wedeari siro, ãsarê jĩwĩ:

² —Múã masã: Pascua bosebureco wáadarõ puabureco dusaa. Tii bosebureco niirĩ, yuu niipetira sõwũ ãpêrãpãre ticonogũdacu. Curusapu páabia, siãdutiadacua, jĩwĩ.

³ Teeburecorire paiaré dutirá, teero biiri butoá dutirá neãyira paiaré dutigúya wiicapu. Cũũ wãmecutiwi Caifás.

⁴ Cúã Jesuré yayiõremena ñeãdarere cãmerĩ wedeseyira, siãdugãra.

⁵ Cúã jĩyira:

—Bosebureco niirĩ, tiirijããda. Basocã cúãrê maĩrã, marĩmena cúara, noo boorõ acaribíãmajãbocua, jĩyira.

Jesuré sitiaãñũre piopeorigüe

(Mr 14.3-9; Jn 12.1-8)

⁶ Jesús Betaniapu Simón õpũũ bóa netõriguya wiipu niwĩ.

⁷ Jesús yaaduiritabe, sicõ numiõ sitiaãñũriga cõogõ cũũ puto jeawo. Tiigã sitiaãñũre wapapacãre posecutíwu. Cũũya dupu sotoapu teeré piopeowo.

⁸ Coo teero tiirĩ ñnarã, ãsã cũũ buerã cúawu. Ësã basiro cãmerĩ jĩwũ:

—¿Ateré búri peti teero tiicõãĩ?

⁹ Ate sitiaãñũrere dúa, pairõ niyeru buanóboayu. Teeména bóaneõrãrê tiápuro boomíayu, jĩwũ.

¹⁰ Jesús ãsã teero jĩrĩ tuo, jĩwĩ:

—¿Deero tiirã atigore potocõĩ? Potocõrijãña. Ateré yuure piopeogo, ãñurõ tiigõ tiiyo.

¹¹ Bóaneõrã múã watoapu niirucujããdacua. Yuupeja múãmema niirucuricu.

¹² Coo ateré yuure piopeogo, yã õpũũrê coari tutipu cũũãdari suguero, sitiaãñũremena piopeore tiirõbiri tiisuguego tiiyo.

¹³ Yuu ateréja diamacárã jĩã: Niipetiro atiditapãre Cõãmacũ basocãre netõnére quetire wedewarucura, atigõ yuure tiáriguere wedeadacua, coore wãcũdutra, jĩwĩ.

Judas Jesuré cúãrê ññatutirapure ticoadare

(Mr 14.10-11; Lc 22.3-6)

¹⁴ Judas Iscariote Jesús buerã doce menamacũ paiaré dutirá putoapu wáarigu niwĩ.

¹⁵ —Yuu Jesuré múãrê ticorĩ, ¿nocõrõ niyeru yuure wapatĩadari? jĩyigu.

Cúã treinta niyeruquiri ticoyira.

¹⁶ Cúã wapatĩari siro, “¿deero tii yuure Jesuré ticoro boomíto?” jĩ wãcũnucãyigu.

Jesús cũũ buerãmema yaaturigüe

(Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1Co 11.23-26)

¹⁷ Basocã pã pũuri tiirémema wáoya maniré yaarĩ bosebureco niinucãwũ. Ësã Jesús buerã cũũ puto wãa, sãñĩwũ:

—¿Noopã marĩ Pascua bosebureco yaaadarore ãsã quënosuguéri boogãri? jĩwũ.

¹⁸ Cũũ jĩwĩ:

—Jerusalénpu wáaya. Toopã sicũ niiqui. Cũãrê ateré jĩñã: “Ësãrê buegã ateré jĩcoawĩ: ‘Yuu ñañarõ netõãdaro péerogã dusaa. Muuya wiipu yuu buerãmema Pascua boseyagudacu’”, jĩñã, jĩwĩ.

¹⁹ Cũũ buerã cũũ dutiarirobirora Pascua boseyaadarere quënoyúerira niwã.

20 Náicũmuãri siro, Jesús, ãsã cãũ buerá docemena yaaadara jeanuãwũ.

21 Ɖsã yaadũiri, jĩwĩ:

—Yũũ ateré diamacũrã jĩã: Múã menamacũ sícũ yũũre ññatutirapure ticogudaqui, jĩwĩ.

22 Ɖsã bayiró wãcũpatiũũ.

—Ɖsã Ɖpũ, ¿yũũ mee niĩ? jĩ sãññãncãwũ ãsãcõrõ.

23 Jesús ãsãrẽ jĩwĩ:

—Yũũmena atibaparã pãmena soayágura yũũre ticogudaqui.

24 Yũũ niipetira sõwãrẽ Cõãmacũye queti jóaripũpu jĩrõbirora wáaadacu. Bóaneõgũ niigudaqui yũũre ticogudũpeja. Cũũ bauáariatã, nemorõ ãñũbojũyũ, jĩwĩ.

25 Judas cãũrẽ ticogudu jĩwĩ:

—Ɖsãrẽ buegũ, ¿yũũ mee niĩ? jĩwĩ.

—Ɖjũ, mũũrã niã, jĩwĩ.

26 Ɖsã yaari, Jesús pãrẽ née, Cõãmacũrẽ usenire ticowi. Túajea, puatásã, ãsãrẽ batowi.

—Yaaya. Ate yãa Ɖpũũbiro niã, jĩwĩ.

27 Vino bapare née, Cõãmacũrẽ usenire ticowi. Túajea, ãsãrẽ tãágũrã, jĩwĩ:

—Niipetira atibaparã maquẽrẽ sñiñã.

28 Ate yée díbiro niã. Yũũ diari, yée díi õmayudiaadacu. Yée díimena pau basocã ññãrẽ tiiré wapa acabógudacu. Teeména Cõãmacũ mama netõnére quetire cũũgũdaqui.

29 Yũũ ateréja jĩã: Vino sñinemorícu sãa; tée yũũ Pacũ Ɖpũ niirõpu mama vino ññãña manirére múãmena sñingũdacu, jĩwĩ.

*Pedro Jesuré “masĩriga” jĩricue
(Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)*

30 Ɖsã sicawãme Cõãmacũrẽ basarére basapeotoaari siro, Ɖtãgũ Olivopũ wáajõãwũ.

31 Toopũ wáagu, Jesús ãsãrẽ jĩwĩ:

—Múã niipetira atiñami yũũre cõãwapetijõãadacu. Tee Cõãmacũye queti jóaripũpu niã: “Oveja coteri basocure sãcõãgũdacu. Teero tiiri, cũũyara oveja cũã booró cutubatéjõãadacu”,* jĩ jóarigue niã.

32 Teero wáapacari, yũũ diarigupũ masãri siro, yũũ múã suguero Galileapu jeatoagudacu, jĩwĩ.

33 Pedro jĩwĩ:

—Niipetira mũũrẽ cõãwari, yũũja mũũrẽ cõãwaricu, jĩmiwĩ.

34 Jesús cãũrẽ jĩwĩ:

—Yũũ ateréja diamacũrã jĩã: Mecũã macã ñami cãrẽquẽ wedeadari suguero, yũũre ñtĩãrĩ “cãũrẽ masĩriga” jĩditogudacu mũũ, jĩwĩ.

35 Pedro jĩwĩ:

—Yũũja cãã yũũre sããdugãatã, mũũmena diaguda; mũũrẽ “masĩriga” jĩricu, jĩmiwĩ. Niipetira ãsã cãũ buerá teero dícu jĩyucomiwũ.

*Jesús Getsemanĩpu cãũ Pacure sãĩrigue
(Mr 14.32-42; Lc 22.39-46)*

36 Too síro Jesús, ãsã cãũ buerãmena Getsemanĩpu jeawũ. Toopũ jeagu, ãsãrẽ jĩwĩ:

—Múã ãno duiyueya ména. Yũũ jóõpu yũũ Pacure sãigũ wáagu tiia, jĩwĩ.

37 Pedrore, teero biiri Zebedeo põna puarãrẽ cãũmena néewawi. Cũũ bayiró yeeripũnapu wãcũpati, bóaneõnucãyigu.

38 Cããrẽ jĩyigu:

—Yũũre diariõgoro, wãcũpatire niinetõjõãga. Múã ãno putuãya. Cãñirã mee tiiwã, jĩmiyigu.

39 Cãã beru yoasãñurõ wãa, yeparũ munibiácũmuyigu. Cõãmacũrẽ sãiyigu:

—Pacũ, mũũ boorí, yũũ ññãrõ netõãdare wãarijããrõ. Yũũ teero jĩpacari, yũũ boorére tiirjãña; mũũ boorépe wãari tiyã, jĩyigu.

40 Too síro cãũ buerã putopũ cãmeputãaatiyigu. Cããrẽ cãñĩrĩrapure buajeáyigu. Pedrore jĩyigu:

—¿Deero tiigũ yũũmena péerogã ñña tiirídojã?

41 Cãñirã mee tiyã. Wãtĩ múãrẽ jĩcõãsãrijããrõ jĩrã, Cõãmacũrẽ sãñã. Múã wãcũrémena ãñurére tiidugãpacari, múãye Ɖpũũrĩpe sícãrĩbĩria, jĩyigu.

42 Opatutí wãa, cãũ Pacure sãñmemóyigu:

—Pacũ, ññãrõ netõrére mũũ cãmotãdugaheri, mũũ boorõbirora wãaaro, jĩyigu.

43 Sãĩãri siro, cãũ buerã putopũ cãmeputãaatigu, cãñĩrĩrapure buajeáyigu sũcã. Cããrẽ wugoã pũñjõãyiro.

* 26:31 Zacarías 13.7.

⁴⁴ Teero tiigú, cǎārē wǎcōrǐpacu, cǎu Pacure sǎigú wáayigu sǔcǎ. Cǎu sǎiǎrirobirora sǎiyigu sǔcǎ.

⁴⁵ Too síro cǎmeputúaatigu, cǎu bueráre jǐyigu:
—¿Múá cǎnirǎ tii sǔcǎ? ¿Cǎni, yeerisǎjárǎ tii? Yǎure ticoadaro jearo tiia. Yǎu niipetira sōwǎrē ticogudaqui ñañarē tiirǎpǎre.

⁴⁶ Wǎmǎncǎña. Jǎmǎ, yǎure ticogudu atitoai mée, jǐyigu.

Jesuré ñeewarigue

(Mr 14.43-50; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

⁴⁷ Jesús ũsǎmena wedesequ tiirǎra, ũsǎ menamacú niimiǎrigu Judas jeawi. Cǎūmena pǎu basocǎ espadapǎrimena, yucǎména atiwa. Cǎǎ paiaré dutirǎ, ǎpǎrǎ butoǎ dutirǎ ticocoarira niirira niiwǎ.

⁴⁸ “Yǎu wasopúro ũpǔgú cǎūrǎ niigudaqui; cǎūrē ñee, néewawa”, jǐsǔguetoarigu niiwǐ Jesuré ticogudu.

⁴⁹ Máata Jesús pǔtopǔ jeanucǎgú: —Yǎure buegú, jǐwǐ.

Teero jǐgǎrǎ, cǎu wasopúrore ũpǔwǐ.

⁵⁰ Jesús cǎūrē jǐwǐ:

—Yǎu menamacú, mǎu tiigú atiariguere tiisǎrotiya, jǐwǐ.

Basocǎ ati, Jesuré ñeejōǎwǎ.

⁵¹ Cǎūrē ñeerǐ, sícǎ Jesuména niǎrigu cǎūya espadare tǎǎwé, paiaré dutigáre padecoteguya cǎmopérore páatacojǎwǐ.

⁵² Jesús cǎūrē jǐwǐ:

—Tiirǐjǎña. Mǎuyǎpǎrǐrē quǎnocǎña. Espadamena cǎmerǐquǎrǎno espadamenarǎ di-aadacua.

⁵³ ¿Mǎu masǎrii? Yǎu yǎu Pacure sǎiǎtǎ, máata doce pōnarǐ ángeleare yǎure tiǎpudutigu ticoco-boqui.

⁵⁴ Yǎu teero tiǎtǎ, Cōǎmacūye queti jóaripǔ jǐrōbirora wáaribocu; tee jǐrōbirora wáaro booa, jǐwǐ.

⁵⁵ Toorǎ Jesús basocǎre jǐwǐ:

—¿Yaarǐfigure tiirōburo yǎure espadapǎrimena, yucǎména ñeerǎ atiarǐ? Báreconicōrō yǎu Cōǎmacūwǐipǔ bueduiwǎ. Yǎure ñeerǐwǎ.

⁵⁶ Mecǎtigǎ múǎ tiirē niipetire profetas yǎure jóariborora wáaro tiia, jǐwǐ.

Ŭsǎ cǎu buerǎ cǎu sícǎrǎna cōǎncō, dutipetǐjōǎwǎ.

Jesuré Judíoare Dutirǎ Peti pǔtopǔ néewarigue

(Mr 14.53-65; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

⁵⁷ Jesuré ñeerira cǎūrē paiaré dutigú Caifás pǔtopǔ néewayira. Toopú Moisés jóarigue buerǎ, teero biiri butoǎ dutirǎ neǎyira.

⁵⁸ Pedrope yoasǎñurō Jesuré nǎnyǐgu, tée paiaré dutigúya wii popea macǎ yepa sǎǎwaropǔ. Toopú péero sǎǎwanemo, Cōǎmacūwǐi coterǐ basoca pǔto jeanuǎyigu, ¿deero wáamiǎdarito? jǐgǔ.

⁵⁹ Paiaré dutirǎ, niipetira Judíoare Dutirǎ Peti “¿deero tii jǐditoremena cǎūrē wedesārō boomǐto?” jǐyira, síǎdugǎra.

⁶⁰ Pǎu jǐditoremena wedesārǎ jeapacari, ñañaré buarǐyira. Yoari siro, pǎarǎ wedesārǎ jeayira.

⁶¹ —ǎni jǐwǐ: “Yǎu Cōǎmacūwǐire cōǎdiocomasǎ. Itiábureco siro túajeancōmasǎ”, jǐwǐ, jǐyira.

⁶² Paiaré dutigú wǎmǎncǎ, Jesuré sǎiñǎyigu:

—¿Mǎu deero tiigú yǎuridojǎi? ¿Deero jǐ yǎngudari cǎǎ wedesārere? jǐyigu.

⁶³ Jesupé yǎurǐyigu. Paiaré dutigú jǐyigu sǔcǎ:

—Cōǎmacú catirucugu wǎmemena mǎurē diamacú yǎurǐ booa. Wedeya ũsǎrē: ¿Mǎu Cōǎmacú macú cǎu beserigu Cristo niǐ? jǐyigu.

⁶⁴ Jesús cǎūrē jǐyigu:

—Mǎu jǐrōbirora cǎūrǎ niǎ. Yǎu aterǎja jǐǎ: Cōǎmacú tutuare cuonetōgǔ pǔto cǎu diamacǎpe duigudacu. Too siro yǎu niipetira sōwǎ toopú duiri ññǎadacu múǎ. Yǎu ðmǎyǎrǐpǔ diǎtiricǎrē ññǎadacu múǎ, jǐyigu.

⁶⁵ Paiaré dutigú teero jǐrǐ tǔogú, cǎu basiro cǎūyaro sutiroré wéeyigacojǎyigu, ǎpǎrǎrē “bayirō cúai” jǐdutigu. Cǎūrē jǐyigu:

—Cǎu teero wedesequ, Cōǎmacūrē ñañarō wedesequ tiii. ǎpǎrǎ wedesǎrǐ boonemória marǐ. Múǎ cǎu Cōǎmacūrē ñañarō wedeserere tǔotóaa.

⁶⁶ ¿Deero tugueñǎi múǎ? jǐyigu.

—Cǎu teero jǐrǎ wapa síǎjǎrō booa, jǐyira.

67 Cūūrē usesoc eobatétu, ñañarō tii, doteyira. Āpērā cūūrē diaporap̄u páara,

68 jīyira:

—Muu “Cōāmacū beserigu Cristo niia” jīgū, jībuaya. ¿Noā muurē páaarī? jīyira.

Pedro Jesuré “masīriga” jīrigue

(Mr 14.66-72; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

69 Pedro tiwīi popea macā yeparu duiyigu. Sicō paiarē dutigáre padecotego cūū puto wáa, jīyigo:

—Muu Jesús Galilea macāmena wāanetōārigura niarā, jīyigo.

70 Pedro niipetira tuocóropu: —Cūūrē masīriga; ñeenórē wedesege wedeseu, jīyigu.

71 Teero jītoa, sopepú witiwari, apégō cūūrē ññayigo. Toopú ññanucūrārē wedeyigo:

—Āni Jesús Nazaret macā macāmena wāarucuarigura niī, jīyigo.

72 —Niiria. Niirōrā cūūrē masīriga, jījāyigu.

73 Too sírogā toopú ññanucūrā Pedro puto wáa, cūūrē jīyira:

—Niirōrā muucā cūā menamacū niicu. Muu too macārā tiirōbiri wedesea, jīyira.

74 —Yuu diamacū jīhērī, Cōāmacū yuure ñañarō tiáro. Niirōrā cūūrē masīriga, jīyigu.

Cūū teero jīritabera, cārēquē wedeyigu.

75 Pedro Jesús jīāriguere wācūbuayigu: “Cārēquē wedeadari suguero, yuure ññārī ‘cūūrē masīriga’ jīgūdacu muu”, jīwī. Teerē wācūbuagu, witiwa, bayiró utiyigu.

27

Jesuré Pilatopare ticorigue

(Mr 15.1; Lc 23.1-2; Jn 18.28-32)

1 Bōeri niipetira paiarē dutirā, buōá dutirā neāyira. “¿Deero tii marī Jesuré siāādari?” jī wedeseyira.

2 Quēnotóa, Jesuré siatú, néewa, Judea dita dutigáp̄are ticoyira. Cūū Poncio Pilato wāmecutiwi.

Judas diarigue

3 Too siro Judas Jesuré ticoarigu “cūūrē siāādacua” jīrere tuoyigu. Teerē tuogú, bayiró wācūpatiyigu. Teero tiigú, niyeruquiri treintaquirire paiarē dutirāre, buōá dutirāre wiyajāmiyigu.

4 Cūārē jīyigu:

—Yuu ñañarō tiātu. Basocū āñugú, ñañaré manigárē siādutigu ticoatu, jīyigu.

—Muu teero tiirē ūsāye mee niia. Muu ye maquē niicu, jīyira.

5 Cūā teero jīrī tuogú, niyerure Cōāmacūwīip̄u cōācūyigu. Too síro wáa, cūū basiro wāmuāp̄u siatú, ñaañumu, diajōāyigu.

6 Paiarē dutirā niyeruquirire née, jīyira:

—Ate niyeru basocūre siārē wapa niia. Teero tiirā, marī Cōāmacūwīi niyeru cūūritibapu cūūmasīricu. Marirē dutirē teero tiidutiria, jīyira.

7 Cūā “¿deero tiādari ate niyerumena?” jī wedeseari siro, sotuparu weeada cūā dii cope niirī ditare siādutiyira. “Toopú aperō macārā diari, cūārē yaaádaro niādacu”, jīyira.

8 Teero tiiró, atitóre tiidita “Dii Dita” wāmecutia.

9 Cūā teero tiirēmena profeta Jeremías jóarigue diamacū wáaro tiyiro. Ateré jóarigu niwī: “Cūū treinta niyeruquiri wapacutí”, jīādacua Israelya pōna macārā.

10 Cūā tee niyerumena sotuparu weeada cūā dii cope niirī ditare siāādacua.

Cōāmacū yuure wededutirirobirora tiādacua,*

jī jóarigu niwī.

Pilato Jesuré sāñárigue

(Mr 15.2-5; Lc 23.3-5; Jn 18.33-38)

11 Too síro Jesús Judea dita dutigú díamacū nucūyigu. Tiidita dutigú: —¿Muurā niī judíoa ōpū? jī sāñáyigu.

—Muu jīrōbirora cūūrā niia, jīyigu.

12 Paiarē dutirā, teero biiri buōá dutirā cūūrē wedesārī, yuuriyigu.

13 Pilato cūūrē jīyigu:

—¿Muu cūā wedesārere tuorī? ¿Deero tiigú yuuri DOJAI? jīyigu.

14 Jesús sicawāme wedesārere yuuri DOJAI. Cūū yuheri ññagū, tiidita dutigú ññamanijōāyigu.

* 27:10 Zacarías 11.12-13.

*Jesuré sīādutrigue**(Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)*

¹⁵ Cūmarīcōrō Pascua bosebārecori niirī, tiidita dutigú sīcū peresuwiipu niigārē basocá cūā wionécodugagure wionécoruwi.

¹⁶ Teebārecorire sīcū peresuwiipu niiyigu. Cūā wāmecutiwi Barrabás. Niipetira cūā ñañaré tiirīguere masījīya.

¹⁷ Teero tiigú, Pilato basocá pau cūā putopu neārī ĩñagū, cūārē sāññáyigu:

—¿Niirē yuu wionécōri boogári, Barrabáre o Jesús cūā “Cōāmacū beserigu Cristo” jīīgáperē? jīiyigu.

¹⁸ Jesuré ĩñatutira ticoariguere Pilato masījājīyi.

¹⁹ Apeyé, cūā queti beserī basocū duirópū duiri, cūā namo cūārē queti ticocoyigo. “Muu besegudare ñañarō tiirījāña. Āñugú niiqui. Nami cūāye maquērē bayirō quioró quēēātu”, jīīcomiyigo.

²⁰ Paiaré dutirá, teero biiri butoá dutirá basocáre sādutīyira: “Barrabáperē wionécodutiya; Jesupérē sīādutīya”, jīīdutiya.

²¹ Too síro Pilato basocáre sāññánemoyigu:

—Cūā puarārē ¿niipérē wionécōri boogári? jīiyigu.

—¡Barrabáre! jīiyira.

²² Pilato cūārē jīiyigu:

—Too docare Jesús cūā “Cōāmacū beserigu Cristo” jīīgáperē ¿deero tiirī boogári? jīiyigu.

—¡Curasapū páabiatudutiya! jīiyira niipetira.

²³ —¿Ñeenó ñañaré tiarī cūā? jīiyigu.

Basocápe bayirō busarómēna: —¡Curasapū páabiatudutiya! jīīnemoyira.

²⁴ Basocá Pilato wedeserere tuodugáriyira. Teero biiri noo booró acaribíāmājāyira. Pilato teerē ĩñagū, oco néeatidutiya. Basocá ĩñacoropū wāmocose, jīiyigu:

—Āni basocáre sīārī, yuu tiirē mee niīā. Cūā diari, múāye wapa niīadacu, jīiyigu.

²⁵ Cūā niipetira yuuyira:

—Cūā diare wapa ūsā pōnamēna wapa cūoáda, jīiyira.

²⁶ Too síro Barrabáre wionécobosayigu. Jesuré tñadutītoaari siro, curusapū páabiatu sīādutīyigu.

²⁷ Too síro Pilatoyara surara cūāye wiseri popea macā yepapū Jesuré néewayira. Toopú āpērā niipetira surarare néoyira cūā putopū.

²⁸ Cūūyaro sutirorē tuuwē, aperó ōpūya sutiro tiiróbiro bayirō sōārōrē sāāyira.

²⁹ Sicabeto potamēna tiarī beto cūūya dupupure péoyira. Sicagá tuurítuarigu ōpūyagunorē cūā diamacū wāmomēna ñeedutiya. Teero tiitōa, cūā putopū ñicācoberimēna jeacūmu, cūārē buijāyira.

—Ūseniā muymēna, judíoa ōpū, jīī buijāyira.

³⁰ Cūārē ūsecó eobatétuyira. Tuurítuarigure cūārē tūāwécojā, dupupu pee páayira.

³¹ Buitōa, cūā cūārē sāāārirore tuuwécojā, cūā sāññasuguearirore sāāyira. Curusapū páabiatu wāara néewawa.

*Jesuré sīārīgue**(Mr 15.21-32; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)*

³² Jesuré páabiatu wāara néewari, sīcū basocá Cirene macā macūrē buajeáirira niiwā. Cūā Simón wāmecutiwi. Cūārē Jesús apawari curusare apadutirira niiwā.

³³ Cūā jeawa Gólgota buropū. Gólgota jīirō, “Dupucoro” jīirō tiia.

³⁴ Toopú vino sūguērēmenā wúoarīgue tñamiwā. Cūāpe teerē sīniñāmi, sīnidújāwī.

³⁵ Cūārē curusapū páabiatu siro, surara cūūye suti niimiāriguere batoadara, jīībuaapewa.

Cūā teero tiirēmenā profeta jóarīgue diamacū wāara tiiyiro. Ateré jóarīgu niiwī:

Yéē sutire cūā basiro jīībuaape batowa,†

jīī jóarīgu niiwī.

³⁶ Too síro surara cūārē coterā jeanuāwā.

³⁷ Jesuyá dupu sotoapū basocá cūārē wedesāāriguere jóatunoriro niiwū táboapīpure. “ĀNI JESÚS JUDÍOA ŌPŪ NIÍ”, jīī jóanoriro niiwū.

³⁸ Jesumēna puarā yaarēpirare páabiatuwa; sīcū diamacūpe, āpī acuniñape nēcōwā.

³⁹ Basocá toopú netōwāra, cūārē ñañarō jīirā, dupupá saguejōāruwuwa.

⁴⁰ Cūārē jīiwā:

† 27:35 Salmo 22.18.

—Júu. Mũũ “Cõamacũwiire cõägũda” jĩmiwũrã. “Itiábureco siro apewiĩ tiipetĩcojãgũda”, jĩmiwũrã mũũ. Teero jĩrigũ mũũ basirora netõnẽña. Mũũ Cõamacũ macũ niigũ, curusapũ tusagũ diiãtiya, jĩwã.

⁴¹ Paiaré dutirácã, Moisés jóarigue buerã, teero biiri bũtoá dutirãmena teerora jĩ buijãwã:

⁴² —Cũũ ãpẽrãcãrẽ netõnẽwĩ; cũũ basirope netõnẽmasĩrii. “Israelya põna macãrã õpũ niĩã”, jĩwĩ. Too docare curusapũ tusagũ cũũ basiro diiãtiaro. Cũũ basiro diiãtiri docare, padeoáda.

⁴³ Cũũ “Cõamacũrẽ padeoá” jĩwĩ. “Cõamacũ macũ niĩã” jĩwĩ. Cõamacũ cũũrẽ maigũ, cũũrẽ netõnẽãrõ, jĩ buijãwã.

⁴⁴ Yaarẽpira cũũmena curusapũ páabiancõãriracã teerora cũũrẽ ñañarõ jĩ buijãwã.

Jesús diarigue

(Mr 15.33-41; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

⁴⁵ Coeritõ niirĩ, niipetiro tiiditapũ ñañĩãjõãwũ. Tée ñamica tres niirĩpũ ñañĩãtuwu.

⁴⁶ Tii hora niirĩrã, Jesús bayirõ acaribĩwi:

—Elĩ, Elĩ, ¿lama sabactani? jĩwĩ cũũyemena. Teero jĩgũ, “Cõamacũ, Cõamacũ, ¿deero tiigũ yũũre cõãwai?” jĩgũ tiiwĩ.

⁴⁷ ãpẽrã sĩquẽrã toopũ niirã teerẽ tuorã, jĩwã:

—Ñni profeta Eliãre suocõgũ tiiquĩ, jĩmiwã.

⁴⁸ Mãata sícũ cutũwã, sicasitia nẽe, vino piyare soanẽwĩ. Sĩniãrõ jĩgũ, sicagũ cãñugũpũ siatũ, cũũrẽ sũũũõcowi.

⁴⁹ Cũũ teero tiirĩ, ãpẽrã jĩwã:

—Coteya mẽna. Eliã cũũrẽ netõnẽgũ atiboqui, jĩmiwã.

⁵⁰ Jesús bayirõ acaribĩnemo, diajõãwĩ.

⁵¹ Cũũ diari, Cõamacũwiĩ popeapũ ãñũnetõjõãri Tatia cãmotãyosari casero ãũũãrõpe yigãdiati, puacaserõpũ jeacotuariro niiwã. Dita bayirõ cãmeña, ãtãpã watijõãriro niiwã.

⁵² Ʋtãtutiri diarirare cũũre tutiri tusujõãriro niiwã. Teero wãari, diarira Cõamacũrẽ padeorira masãrira niiwã.

⁵³ Jesús cũũ masãũããri siro, ãtãtutiripũ niimiãrira witiwa, Jerusalẽnpũ sããatiwa. Cũãrẽ pau ññawã.

⁵⁴ Cien surara dutigũ, cũũ suraramena Jesurẽ coterã dita cãmeñarĩ ññarã, apeyenõ wãari ññarã, bayirõ cuira, jĩyira:

—Diamacũrã ãni Cõamacũ macũ niimiãyi, jĩyira.

⁵⁵ Pau numiãcã toopũ niiwã. Cũã Jesurẽ tiãpurira niiwã. Cũũ Galileapũ atiri, cũũrẽ ñũũãtiwa. Yoarõpũ Jesurẽ ññanucũwã.

⁵⁶ Cũãmena niiwã: María Magdalena; María (coo Santiago, José paco niiwõ); Zebedeo ñũũo niiwã.

Jesurẽ ãtãtutipũ cũũrigue

(Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁵⁷ Nãicũmurĩ, sícũ pee apeyẽ cuogũ Arimatea macã macũ jeayigu. Cũũ wãmecutiwi José. Cũũcã Jesurẽ padeogũra niiwĩ.

⁵⁸ Cũũ Pilato putõpũ sããwa, Jesuyã õpũũrẽ sãiyigu. Pilato surarare “ticoya” jĩyigu.

⁵⁹ Too siro José Jesuyã õpũũrẽ nẽedioco, sutirõ ãñurĩ casero, jũrĩ manirĩ caseromena cõmayigu.

⁶⁰ Tũãjea, cũũya tuti mama tuti ãtãgãpũ coari tutipũ cũũyigu. Tiituti José coadutiri tuti niiwã. Tiitutire ãtãqui pairiquicamena tuunẽwa, biajã, wãajõãyigu.

⁶¹ María Magdalena, apegõ María tiituti diamacũpũ ññadiyira.

Jesurẽ cũũri tutire surara coterigue

⁶² Apebũreco ãsã yeerisãri bũreco niirĩ, paiaré dutirã, teero biiri fariseo basoca Pilato putõpũ neãyira.

⁶³ Cũũrẽ jĩyira:

—Ʋsãrẽ dutigũ, ãsã jõõ niĩãrigũ jĩditorepigu catigũpũ jĩriguere wãcũã. “Yũũ itiábureco diari siro, masãgũda”, jĩrigũ niiwĩ.

⁶⁴ Teero tiigũ, surarare cũũrẽ cũũri tutipũ ticooya, ãñũrõ bia, cotearo jĩgũ. Itiáburecore ãñũrõ cotedutiya. Teero tiihéri, cũũ buerã cũũya õpũũrẽ yaajãbocua. Yaaãri siro, basocãre “diaarigũpũ niipacu, masãjõããrigũ niĩãwĩ” jĩbocua. Cũã teero jĩãtã, too suguero jĩditore nemorõ ñañããdacu, jĩyira.

⁶⁵ Pilato cũãrẽ jĩyigu:

—Surarare nẽewaya. Tiitutipũ merẽã wãari jĩrã, mãã põõtẽõrõ ãñũrõ bia, cotedutiya, jĩyigu.

⁶⁶ Teero tiirá, ütãqui biaríqui sotoa sicadaména wéediyoturira niiwã, cúã sããwari, ññamasĩãda jĩrã. Ññurõ biaári siro, surarare cotedutira cũyira.

28

Jesús masãmũãrigue

(Mr 16.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Ësã yeerisãri bureco sãbado netõári siro, apebãreco bóeri María Magdalena, apegó Mariamena tiitutire ññarã wãayira.

² Wãcũña manirõ dita bayirõ cãmeñayiro. Ángele ãmuãsepu niĩãrigu diiãtiyigu. Tiitutire wãa, cúã biamiriquicare aperopá tuunécowayigu. Too siro tiiquica sotoapu jeanuãyigu.

³ Cũã burpo wããyoro tiirõbiro asiýayigu. Cũyey suti bayirõ butiré capemóre niyiro.

⁴ Surara cũãrẽ cui, ñapõpi, diara tiirõbiro ñaacũmuyira.

⁵ Ángele numiãrẽ jĩyigu:

—Cuirijãña. Yũ masiã: Múã Jesuré cúã curusapu páabiatu sãããrigure ãmaãrã tiia.

⁶ Ñnoré maniĩ. Cũã jĩrirobirora masãtoawĩ. Jãmu, cũãrẽ cũũãrĩrore ññarã atiya.

⁷ Ññatoa, boyeromena cũã buerá niĩãrĩre queti wedera wãaya: “Diarigapu niipacu, masãjõããrigu niĩãwĩ. Cũã múã suguero Galileapu jeatoagũdaqui. Toopá cũãrẽ ññããdacu”, jĩ wedeyra. Teeré yũ múãrẽ wedegũ atiwã, jĩyigu.

⁸ Cũã teero jĩrĩ tuorã, tiitutipu niĩãrĩra boyeromena wãajõãyira. Cuipacara, useniremena cutuwãyira, Jesús buerá niĩãrĩre wedera wãara.

⁹ Wãcũña manirõ Jesús cũãrẽ bauã, ññudutiýigu. Cúã cũã puto wãa, cũyey duporire ññaapeó, padeoyira.

¹⁰ Jesús cúãrẽ jĩyigu:

—Cuirijãña. Yũ buerãre Galileapu wãadutira wãaya. Toopá yũre ññããdacua, jĩyigu.

Surara cúã ññããriguere wederigue

¹¹ Numiã wãaritabe, sũquẽã surara tiitutire cotemiãrĩra macãpu jeayira. Paiaré dutirãre niipetire toopá wãããriguere wedeyira.

¹² Teero tiirã, paiaré dutirã, butoã dutirãmena neãyira. Cúã “¿deero tiirõ booi?” jĩ wedeseyira. Wedeseari siro, surarare pairõ niyeru tico,

¹³ jĩyira:

—Ateré basocãre jĩñã: “Ññami ãsã cãñinetõritabe, Jesús buerã jeaarira niĩãwã. Cũyey õpũãrẽ yaajããrira niĩãwã”, jĩñã.

¹⁴ Pilato múã wedeariguere tuorĩ, ãsã “diamacãrã teero wãããrĩro niĩãwũ” jĩãpuada. Ësã teero jĩrĩ, múãrẽ ññããrõ wãaricu, jĩyira.

¹⁵ Surara niyeru ñee, cúãrẽ wededutirirobirora wederira niiwã. Judioa atitõpucãrẽ surara jĩãdutoriguere wedeserucujãya.

Jesús cũã buerãre dutirigue

(Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

¹⁶ Too siro ãsã Jesús buerã once Galileapu wãawũ. Ëtãgũpá Jesús ãsãrẽ wãadutirigupu wãawũ.

¹⁷ Cũãrẽ ñña, padeowũ. Æpẽãpé “¿cũãrã niĩyey?” jĩ wãcũwã.

¹⁸ Jesús ãsã putopũ ati, jĩwĩ:

—Cõãmacũ yũre õpũ sõnecotoawĩ. Niipetiro ãmuãse, atiditaré dutimasã.

¹⁹ Teero tiirã, niipetiropu macããrẽ yee quetire wedera wãaya. Cũãrẽ múã tiirõbiro yũ buerã niirĩ tiyã. Cũãrẽ wãmeõтира, yũ Pacu, yũ, Espiritu Santo wãmemena wãmeõtiya.

²⁰ Niipetire yũ múãrẽ dutiriguere cúãrẽ bueya, yũãro jĩrã. Niipetire burecori múãmena niirucujãgũdacu. Téé atibãreco petiripucãrẽ múãmena niirucujãgũdacu, jĩ wedewi Jesús.

MARCOS

Jesucristoye quetire jóarigüe

Juan Bautista wederigüe

(Mt 3.1-12; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

¹ Jesucristo Cõamacü macäyë queti niinucãrigüe.

² Profeta Isaías* ateré jóarigü niiwĩ:

Yũre wedesugügure mũũ sugüero ticocoguda.

Cũũ mũũ wãadarimarê quënoyüegüdaqui.

³ Sícü yucu manirõ, basocá manirõpũ

bayirõ busurõmena wedegüdaqui:

“Sícü õpũ atadarimarê quënarõ tiirõbiro,

marĩ Õpũ atiadari sugüero,

múã ñañarê tiirere duujã, ññurõ niyueya”, jĩgüdaqui,†

jĩ jóarigü niiwĩ.

⁴ Teero tiigü, Juan basocá manirõpũ niyigü. Basocã ocomëna dícu wãmeõtinetõyigü. Cũũ cáãrê wedeyigü:

—Múã ñañarê tiirere wãcũpati, waso, wãmeõtitudiya. Teero tiiri, Cõamacü múã ñañarê tiirere acabógüdaqui, jĩyigü.

⁵ Paũ Judea dita macãrã, ãpërã Jerusalén macãrã cũũ wederere tuorã wáyira. Cũã ñañarê tiirere wedenetõãri siro, día Jordãnpũ cũãrê wãmeõtiyigü.

⁶ Cũãyaro sutirõ camello póarimena tiiriro niyiro; cũũ siatúrida wáicu caseroda niyiro. Cũũ yeseroare, macãnucü macãrã mumiaõcore yaarucuyigü.

⁷ Juan basocãre wedeyigü:

—Yũũ siro ãpĩ yũũ nemorõ tutuagu atigüdaqui. Cũũ ññunetõgũ niiqui. Yũũpeja cũãrê sícãrĩbiridojácu.

⁸ Yũũ múãrê ocomëna wãmeõtia. Cũũpeja nemorõ ññurõ tiigüdaqui múãrê: Espiritu Santore ticodiocogüdaqui, múãmena niirucujããrõ jĩgũ, jĩyigü Juan.

Juan Jesuré wãmeõtirigüe

(Mt 3.13-17; Lc 3.21-22)

⁹ Teebũrecorira Jesús Nazaretpũ niyigü. Tiimacã Galilea ditapũ niã. Too niãrigü wáa, jeayigü Juan pũtopũ. Juan cũãrê día Jordãnpũ wãmeõtiyigü.

¹⁰ Jesús tiimaarpũ niãrigü maajeãnucãgũ, máata ãmuãse pãõrĩ ññayigü. Espiritu Santo sícũ bua tiirõbiro baugũ cũãpũre diijeáyigü.

¹¹ Teero wáari, ãmuãsepũ wedeseri tuoyíra:

—Mũũ yũũ macã yũũ bayirõ maigũ niã. Mũũmena bayirõ useniã, jĩyigü.

Satanás Jesuré jĩcõãsãmirigüe

(Mt 4.1-11; Lc 4.1-13)

¹² Máata Espiritu Santo basocá manirõpũ Jesuré wãadutiigü.

¹³ Toopũre cuarenta bũrecori wáicũra cũara watoapũ niyigü. Wãtĩãrê dutigü Satanás wãmecutigü cũãrê jĩcõãsãmiyigü, ¿niirõrã Cõamacũrê netõnucãrii? jĩgũ. Ángelea‡ Jesuré tiãpuyira.

Jesús Galileapũ wedenũcãrigüe

(Mt 4.12-17; Lc 4.14-15)

¹⁴ Juanrê peresu sõnecoari siro, Jesús Galileapũ wáyigü. Cõamacü basocãre netõnere quetire wedeyigü.

¹⁵ “Cõamacü dutirê múãpũre niãdare jeaadaropũ tiia. Teero tiirá, múã ñañarê tiirere wãcũpati, wasoyá. Teero biiri Cõamacü basocãre netõnere quetire padeoyá”, jĩyigü.

Jesús bapari wai wasari basocare “jãmu” jĩrígüe

(Mt 4.18-22; Lc 5.1-11)

¹⁶ Jesús Galileataro wesapũ wáyigü. Toopũ wáagu, Simónrê, cũũ bai Andrére ññayigü. Wai wasari basoca niijĩrã, bapigü cõãño, wai wasara tiyíra.

¹⁷ Jesús jĩyigü cũãrê:

—Jãmu yũũmena. Múã mecütigãrê wai wasari basoca niã; too síropũre múã basocãre yéë quetire ññurõ wederi basoca wãaadacu sãa. Teerê wederi, paũ padeoãdacua, jĩyigü.

* 1:2 Isaías tiibũrecopũ Jesucristo atiditapũ atadarere jóayuerigü niiwĩ. † 1:3 Isaías 40.3. ‡ 1:13 Portugués; anjo.

¹⁸ Teeré tuorá, máata cááye bapiyucare toorá cūjā, Jesuména wáajōāyira.

¹⁹ Too péero wáa, Zebedeo pōna Santiago, cūu bai Juanré ñāyigu. Cūā dooríwupu bapiyucare jeesāñāyira.

²⁰ Jesús máata cáācārē “jāmu” jīyigu. Cūu teero jīrī tuorá, cááyawu dooríwupu niirārē, cūā pacu Zebedeore, cūūrē padecoterare cūjā, wáajōāyira Jesuména.

Jesús wātīrē cōārigue

(Lc 4.31-37)

²¹ Capernaum macāpu jeayira. Judíoa yeerisāri bureco niirī, Jesús cáā neārī wiipu sāāwa, tiwīpū niirārē buenacāyigu.

²² Cūu buerére tuorá, tuomanijōāyira. Dutiré cuogú tiiróbiro bueyigu. Moisés jóarigue buerá tiiróbiro bueriyigu.

²³ Tiiwīí cáā neārī wiipu sícū basocá niiyigu. Wātī cūūpure niiyigu. Cūu acaribíyigu:

²⁴ —Muu Jesús Nazaret macā, úsārē potocórijāña. Úsārē ñañarō tiidíogu atígu tiia. Yuu muurē ñāmasiā. Cōāmacū ticodiocorigu, ñañarē manigú niia, jīyigu.

²⁵ —Ditamanijōāña; cūūpure niigú, witiwaya, jī tutiyigu Jesús.

²⁶ Wātī cūūpure niigú cūūrē ñaacūmu, ñapōpiri tiiyigu. Bayiró acaribí, witiwayigu.

²⁷ Niipetira ñāmanijōāyira. Cūā basiro cāmerī sāñā tiiyira:

—¿Ñeenó niimūto ate mama bueré? Āni basocá wātīā cōāmasīrere cuojāī. Wātīā cūu “witiwaya” jīrī, witiōāya, jīyira cáāpeja.

²⁸ Máata Jesuyé queti Galileapure sesajōāyiro.

Jesús Simón Pedro mañecōrē netōnérigue

(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)

²⁹ Máata Jesús cáā neārī wii niirigu witi, Simón, Andrécāya wiipu wáayigu. Santiago, Juan cūūmena wáayira.

³⁰ Toopú Simón mañecō wiorécutigo pesayigo. Máata teeré wedeyira Jesuré.

³¹ Jesús coo putopu sāawayigu. Coore wāmopu ñee, wéemuōdupocoyigu. Cūu teero tiirira, wioré tatijōāyiro. Coo cáārē yaaré ecaiyigo.

Jesús pau diarecutirare netōnérigue

(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)

³² Muipū sāāwaari siro, niipetira diarecutirare Jesús putopu néewayira. Wātīā sāānoriracārē néewayira.

³³ Niipetira tiimacā macārā Jesús niirī wii sopeputó neāyira.

³⁴ Niipetira noo niiré diaré cuorāre netōnépetijāyigu. Pau wātīārē cōāwionecoyigu. Cūārē wedesedutiriyigu. Cūā Jesús Cōāmacū macū niirére masīyira.

Jesús Galileapu wederigue

(Lc 4.42-44)

³⁵ Apebáreco bóeadari suguero, Jesús wācā, macā wesapu, basocá manirōpu Cōāmacūmena wedesegu wáayigu.

³⁶ Simón, cūu menamacārāmena Jesuré āmaārā wáayira.

³⁷ Cūūrē bua: —Niipetira muurē āmaārā tiáwā, jīmiyira.

³⁸ Cūūpe: —Jāmu putogā niiré macārīpu, jīyigu—. Toopácārē yéé quietire wedegu wáaguda. Ateré tiigāra yuu atiditapū atirigu niia, jīyigu.

³⁹ Niipetiro Galileapure judíoa neārē wiseripu wedewarucugu wáayigu. Wātīārē cōāwionecoyigu.

Jesús ōpūū bóagure netōnérigue

(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)

⁴⁰ Sícū basocá ōpūū bóagu cūu puto wáa, ñicācoberimena jeacūmuyigu:

—Muu yuu diarecutirere netōnédugagu, netōnémasiā, jīyigu.

⁴¹ Jesús cūūrē bóaneōgū, cūūrē ñaapeó, jīyigu:

—Netōnédugaga. Diaremanigū putuáya, jīyigu.

⁴² Máata cūūya ōpūū bóare yatijōāyiro. Diaremanigū putuáyigu.

⁴³ Jesús cūūrē máata ticocogu, dutiyigu:

⁴⁴ —Ateré āpērārē wedegu mee tiwā, jīmiyigu—. Pairé ēñogú wáaya, “āñujōāyi” jīdutigu. Moisés dutiirōbirora tiwā, basocá niipetira muu diaré netōāriguere masiārō jīgū, jīyigu.

⁴⁵ Cūūpe wáa, cūūrē wāaariguere wedenucā, niipetiropu wedepetijāyigu. Teero tiigú, Jesús macārīpure basocá ñāacoropure wāariyigu. Teemacārī wesapu, basocá manirōpu wáayigu. Cūu teero tiipacári, niipetiro macārāpu wáa, cūūrē ñāanetōyira.

2

Jesús wáamasihégurē netōnérique
(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

¹ Pee burecori wáaripacari, Jesús Capernaumpu coeputáyigu. Tiimacā macārā “cūū niiri wiipu niiri” jīrē quietire tuoýira.

² Basocá pau toopú neāyira. Tiiwiiré dadajōāyira, soperutócārē teerora. Sāawamasīña maniyiro. Cūārē bueyigu.

³ Cūū putopu sicū wáamasihégurē néjeayira. Bapari ūmuā cūūrē űoonéyira.

⁴ Cūā basocá pau niiri, Jesús putogāpu jeamasīriyira. Teero tiirá, wii sotoápu muāwa, Jesús niirō sotoapu sacope néeweyira. Tiicopepu wáamasihégurē cūū cōārōmena diocóyira.

⁵ Jesús cūā padeori iñagū, wáamasihégurē jīiyigu:

—Yáa wedegu, muu ñañarē tiirere acabónotoaa, jīiyigu.

⁶ Toopú duirá Moisés jóarigue buerá wācūyira:

⁷ “¿Āni deero tiigú biiro wedesei? Teero jīigū, Cōāmacūrē ñañarō wedeseгу tiii. Cōāmacū sīcūrā ñañarē tiirere acabomasī”, jīi wācūyira cūāpeja.

⁸ Máata Jesupé cūā wācūrere masjāyigu.

—¿Deero tiirá múā teero wācūi?

⁹ Ānirē “muu ñañarē tiirere acabónotoaa” yuu jīiri, tee cūūrē acabónoāriguere iñaricu múājā. Yuu āni wáamasihégurē “wāmuncā, muu cōārōrē néepa wáaya” jīirīpereja, cūū wāmuncāri iñāá múā.

¹⁰ Yuu niipetira sōwū niā. Teero tiigú, atiditapúre basocá cūā ñañarē tiirere acabomasīā. Yuu dutirere múārē ēñogūda, jīiyigu cūūpeja.

Wáamasihégurē jīiyigu:

¹¹ —Yuu muurē “wāmuncāña” jīā. Muu cōārōrē néepa, muuya wiipu putuawaya, jīiyigu.

¹² Wáamasihégū niimiārigu wāmuncā, máata cūū cōārōrē néepa, niipetira iñacoro wājōāyigu. Teero tiirá, niipetira iñamanijōāyira. Cōāmacūrē usenire tico, “biiro tiirere marī iñahērā niiāwū” jīiyira.

Jesús Leviré “jāmu” jīirigue
(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

¹³ Galileataro wesapu wáyigu sūcā. Niipetira basocá cūū putopu neāāri siro, cūārē bueyigu.

¹⁴ Too netōwāgu, Alfeo macūrē iñabayigu. Cūū wāmecutiýigu Leví. Cūū romanuā ōpūrē niyeru wapasébosari basocu niiyigu. Jesús cūū paderópu duiri iña: —Jāmu yuūmena, jīiyigu.

Leví wāmuncā, cūūmena wājōāyigu.

¹⁵ Too siro Jesús Leviyá wiipu yaaduiyigu cūū buerāmena. Pau niyeru wapasébosari basoca, āpērā ñañarē tiirá cūāmena yaaduiyira. Pau peti cūāno Jesuré nunuyira.

¹⁶ Moisés jóarigue buerá fariseo basoca niirā Jesús cūāmena yaari iñarā, cūū buerāre sāññáyira:

—¿Deero tiigú múārē buegū ñañarē tiirāmena, niyeru wapasébosari basocamena yaai? jīiyira.

¹⁷ Jesupé teeré tuogú, cūārē jīiyigu:

—Diaremanirā ucotigure booricua; diarecutira dícu ucotigure boocúa. “Āñurē dícu tia” jīirārē āmaāgū atiriwu; ñañarē tiirāpere āmaāgū atiwu, jīiyigu.

“¿Muu buerá deero tiirá betirí?” jīirigue
(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

¹⁸ Sicabureco Juan buerere nunarā, āpērā fariseo basoca betirá tiiyira. Cūā betirí, sīquērā Jesús puto wāa, cūūrē sāññáyira:

—Juan buerere nunarā, fariseo basoca buerere nunarācā betiýa. ¿Deero tiirá muu buerāpe betirí? jīiyira.

¹⁹ Jesupé cūārē jīiyigu:

—Wāmoslagudu boocóriua cūūrē “yaaria; betirá tia” jīiri, ñañaniā. Wāmoslagudu cūāmena niiri, betimasīña manīā.

²⁰ Too siro cūū néewanogūdaqui. Teeburecorire betiádacua, jīiyigu—.

²¹ ‘Sicū sutirō bucorore mama caseroména seeréturiqui. Teeré tiiatā, coserí, mama caserore wéeduo, bucu caserore yigajōārī tiicú. Teero tiirí, pairí cope yiganemocu.

²² Teerora sīcā mama vinorē* wáicura caseropori bucaporimena posetíriqui. Teeré tiirí, wuga, teepori esarí, podojōācu. Vīno píobatejōā, teeporicā cōōjōācu. Teero tiirā, mama vinorē mamapóripa posetíro booa, jīiyigu Jesús.

Yeerisāri bureco niirí, trigo tānerigue
(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

²³ Sicabureco judíoa yeerisāri bureco niirí, Jesús cāū buerámēna trigo wesepu netōwáyigu. Too netōwára, cāū buerá trigore tūnenucāyira, yaaadara.

²⁴ Fariseo basoca cūārē jīiyira:

—Ĩñaña. Marĩrē yeerisāri burecore padedutiripacari, ¿mūu buerápeja deero tiirā padera tiirí? jīiyira.

²⁵ Jesús cāārē jīiyigu:

—Ōpū David sicabureco yaaré manirí, juabóayigu. Cāū menamacārā juabóaramēna cāū tiiríguere múā buerá niipacara, ¿masĩrii?

²⁶ Cōāmacūwiipu sāāwayigu. Toopú pā mesa sotoa pesariguere “Cōāmacūye niā” jīiriguere yaapetijāyigu cāū menamacārāmēna. Paiá dícare yaaré niimiyiro. Davipé pai niiripacu, teeré sái, yaapetijāyigu. Abiatar paiaré dutigú niirito, David teero tiiyigu, jīiyigu.†

²⁷ Jesús jīinemoyigu:

—Cōāmacū yeerisāri burecore cūūrigu niiwí, basocáre tiápugu. Basocápe yeerisāri burecore tiápuaro jīigū mee cūūrigu niiwí.

²⁸ Teero tiigú, yūu niipetira sōwū yeerisāri bureco niirí, basocá tiádarere dutimasīā, jīiyigu.

3

Jesús wāmo bure cuogúre netōnérigue
(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

¹ Jesús cāū tiurucúrobirora judíoa neārí wiipu sāāwayigu sūcā. Toopú sīcā wāmo bure cuogú niiyigu.

² “¿Marĩ yeerisāri burecore cūārē netōnégūdari?” jīi wācūrā, ĩnananuseyira, wedesāādara.

³ Jesús wāmo bure cuogúre jīiyigu:

—Wūmanucāña basocá decopu.

⁴ Jesús too niirārē sāĩfáyigu:

—Marĩrē dutiré ¿deero tiidutí yeerisāri bureco niirí? ¿Āñurére o ñañarére tiidutí? ¿Basocáre netōnére o basocáre sīācōārere tiidutí? jīimiyigu.

Cāape yūuriyira.

⁵ Teero tiigú, Jesupé cāārē cúaremena cāmenucā ĩñagū, bayiró bóaneōgū wáyigu. Wāmo bure cuogúre: —Mūya wāmorē súucoya, jīiyigu.

Cāūpeja súucoyigu. Teero tiiríra, cāūya wāmo sicato niirirobirora putuáyoiro.

⁶ Fariseo basocape witiwayira. Máata Herodere tuonunúsaramēna “¿deero tii marĩ añiré sīāādariye?” jīi wedesewayira.

Galileataro wesapu pau basocá neārigue

⁷ Jesús cāū buerámēna Galileataro wesapu wáyigu. Pau Galilea dita macārā cūārē nuñuyira.

⁸ Cāū pee añuré tiirí tuorá, pau basocá cāū putopu wáyira. Judea dita macārā, Jerusalén macārā, Idumea dita macārā, día Jordán muĩpū muāatirope macārā, Tiro wesa macārí macārā, Sidón wesa macārí macārā Jesuré ĩñarā wáyira.

⁹ Cāū pau niirí ĩñagū, Jesús cāū bueráre sicawú dooríwa cuoyúedutiyigu, “tuudiyóbocua” jīigū.

¹⁰ Cāū pau netōnéyigu. Teero tiirā, āpērā diarecutira cūārē padeñádugara, cūārē tuudiyóatiyira.

¹¹ Wātíā cuorá Jesuré ĩñarā, cāū díamacú ĩcācoberimēna jeacūmu, bayiró busurómēna: —Mūu Cōāmacū macū niā, jīiyira.

¹² Jesús wātíārē tutuaromēna dutiyigu:

—Teeré wederijāña āpērā tuocóro, jīiyigu.

Jesús doce apóstoles beserigue
(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)

¹³ Jesús ũtāgápú muāwayigu. Toopú cāū tusararé neādutiyigu.

¹⁴ Cāū neārirapure doce ũmuārē beseyigu cāūmēna nii bueadarare.

—Yūu besearira niā múā. Yéē maquērē wedera wāaadacu, jīiyigu.

* 2:22 Portugués: vinho. † 2:26 1 Samuel 21.1-6.

¹⁵ Cũũ tiimasĩrere ticoyigu cũãrẽ, wãtĩãrẽ cõãwionecoaro jĩĩgũ.

¹⁶ Cũã noquẽrã niyira:

Simón (cũãrẽna Jesupé “Pedro” wãme tuuyigu),

¹⁷ Santiago,

cũũ bai Juan (cũã Zebedeo põna niyira. Jesús cũãrẽ “Boanerges” wãme tuuyigu. “Boanerges” cũã wedeseremena jĩĩrõ “bupo põna” jĩĩrõ tiyiro),

¹⁸ Andrés,

Felipe,

Bartolomé,

Mateo,

Tomás,

Santiago (Alfeo macã),

Tadeo,

Simón (romanuã dutirãre cõãdugara menamacũ),

¹⁹ Judas Iscariote (too síropu Jesuré ìñatutirapure wedesãcotegudu) niyira.

Jesuré “Satanás tutuaremena wãtĩãrẽ cõãqui” jĩĩ wedesãrigue

(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)

²⁰ Jesús wiipũ sãawayigu. Toopũre pau basocã neãyira sũcã. Teero tiirã, Jesús, cũũ buerã yaamasĩriyira.

²¹ Teeré Jesuyã wederã tuoyira. Cũãrẽ “mecũjõãqui” jĩĩrã, néerã wáyira.

²² Moisés jóarigue buerã Jerusalenpu atiarirape biiro jĩĩyira:

— Ñni wãtĩãrẽ dutigũ Beelzebú tutuaremena wãtĩãrẽ cõãwionecoi, jĩĩmiyira.

²³ Jesús cũãrẽ neãduti, queorẽmena wedeyigu:

— Satanás cũãrẽ padecoterare cõãriqui.

²⁴ Sicadita macãrã sũcãrõmẽna niihẽrã, cũã basiro cãmerĩquẽrã, tiidita macãrã petijõãcua.

²⁵ Sicawii macãrã sũcãrõmẽna niihẽrã, cũãcã petijõãcua.

²⁶ Satanás cũãrẽ padecoterare cõããtã, cũũ dutirẽ petijõãcu. Teemẽna yapacutijõãqui.

²⁷ “Sicũ tutuaguya wiire sãawagu, cũãrẽ siatúcũripacu, ãmamasĩriqui; siatúcũtoagupu, cũũya wii maquẽrẽ ãmamasĩqui.

²⁸ “Yũũ aterẽja diamacãrã jĩĩã: Cõãmacũ basocãre niipetire cũã ñãñarẽ tiirẽre, ñãñarõ wedeserere acabõgudaqui.

²⁹ Cũũ teero acabõpacu, cũã Espiritu Santore ñãñarõ wedeseripereja, acabõridoãgũdaqui. Cũã Espiritu Santore ñãñarõ wedeseri, wapa petiricu, jĩĩyigu.

³⁰ Teeré jĩĩyigu, cũã “wãtĩ cuoi” jĩĩrĩ tuogũ.

Jesús paco, cũũ baira jearigue

(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

³¹ Jesús paco, cũũ baira jearyira. Cũã soperũ jeanũcã, Jesuré atiduticoyira.

³² Cũũ puto duirã cũãrẽ jĩĩyira:

— ¡Coe! Mũũ paco, mũũ baira soperũ mũũrẽ atidutiayira, jĩĩyigu.

³³ — ¿Noã niĩ yũũ paco, yũũ baira? jĩĩyigu.

³⁴ Cũũ puto duirãre ñña, cũãrẽ jĩĩyigu:

— Ñniã yũũ paco, yũũ baira tiirõbiro niĩyia.

³⁵ Cõãmacũ boorẽre tiirãno cũãrã yũũ bai, yũũ bayio, yũũ paco tiirõbiro niĩyia, jĩĩyigu.

4

Ote wẽẽbategumena queoré

(Mt 13.1-9; Lc 8.4-8)

¹ Opatutĩ Jesús Galileataro wesapu buenũcãyigu. Pau basocã cũũ puto pu neãyira. Cũã pau niinetõrĩ ññagũ, doorĩwupu meãsã, jeanuãyigu. Ditatuparipu putuãyira basocãpeja.

² Cũũ wãcũrẽmena pee queoré bueyigu cũãrẽ.

³ — Tuoyã ateré, jĩĩyigu—. Sũcũ basocã oterẽperire wẽẽbategu wáyayigu, wiiãro jĩĩgũ.

⁴ Cũũ wẽẽbatewari, sũquẽñpereri maapu ñaacũmuyiro. Minipõnã atĩ, teeré yaapetijãyira.

⁵ Apeyepãri ãtãyepa dita pãerogã cuorõpu ñaacũmuyiro. Tiidita ãcũhẽrõgã niijĩrõ, mãata manamiyiro.

⁶ Muĩpũ asirĩ, ocobopó, nucõrĩ manijĩrõ, sũnijõãyiro.

⁷ Apeyepãri pota watoapu ñaacũmuyiro. Pota teeré wiinetõmũã, sããyãyiro. Ducamaniyiro.

⁸ Apeyepãri ote usenirĩ ditapu ñaacũmuyiro. Tee wii, bucũãmũã, ducacutiyo. Sicasati treintaperi, apesati sesentaperi, apesati cienperi ducacutiyo, jĩĩyigu—.

⁹ Tuodugáranu tuomasĩadacua, jĩiyigu.

*“¿Deero tiigú queorémena buei?” jĩirigue
(Mt 13.10-17; Lc 8.9-10)*

¹⁰ Basocá wáapetiari siro, Jesús sicārā niirĩ ñnarā, cūu putoḡā niĩrira, cūu buerá docemena cūūrē sãĩñáyira:

–¿Deero jĩidugaro tiii m̄u queorémena buearigue? jĩiyira.

¹¹ Jesús cūārē jĩiyigu:

–Tiatopu masĩña maniriguere Cōāmacū dutirē múāpure niĩadarere múārē masĩrĩ tiia. Yũure padeohérare queorémena wedea,

¹² yũu tiirere ñnapacara, ñnamasĩrijãrõ jĩigũ; yéé maquērē tuopacára, tuomasĩrijãrõ jĩigũ. Cūā tuomasĩrãno niirā, cūā ññarē tiirere duubójya; acabóre sãibójya; Cōāmacū cūārē acabóbójyi, jĩiyigu.

*Ote wēēbategumena queoré wedequēnorigue
(Mt 13.18-23; Lc 8.11-15)*

¹³ Cūārē wedequēnorigu:

–¿Múā ate queoré tuomasĩrii? Too docare ¿deero tii apeyé queoré tuomasĩdari?

¹⁴ Opaperire ote wēēbategu tiiróbiro niiqui Cōāmacūye quetire wedegá.

¹⁵ Āpērā basocá maapu ñaacūmuāreperibiro niicua. Cūā tee quetire tuomícua. Máata Satanás ati, cūā tuomĩariguere ěmapetiãqui.

¹⁶ Āpērā útāyepapu ñaacūmuāreperibiro niicua. Tee quetire tuorá, máata ãñurõ useniremena tuomícua, tuorápeja.

¹⁷ Nucõrĩ manijĩrā, yoari useniricua. Cūārē ññarõ tiirĩ, o ãpērā tee quetire padeoré wapa cūārē ññarõ netõrĩ tiirĩ, máata padeodũjãcua.

¹⁸ Āpērā pota watoapu ñaacūmuāreperibiro niicua. Tee quetire tuomícua, tuorápeja.

¹⁹ Atibúreco maquēpere bayirõ wácūcua. “Ññurõ niĩadacu pee apeyé cuorá”, jĩi wácūmicua. Bárecoricõrõ apenyõrē bayirõ boonemócua. Tee niipetire cãmotájã tee quetire. Ducamanirā tiiróbiro niicua.

²⁰ Āpērā useniri ditapu ñaacūmuāreperibiro niicua. Tee quetire tuorá, padeocúa. Cūā teero tiirā, ducacatiyeyuca tiiróbiro niicua. Āpērā treintaperi, ãpērā sesentaperi, ãpērā cienperi ducacatiyeyuca tiiróbiro niyucocua, jĩi wedeyigu.

*Sĩawócorigamena queoré
(Lc 8.16-18)*

²¹ Apeyé queorémena wedenemoyigu:

–Basocá sĩawócorigare moocũricua. Teero biiri cūā cãñirõ docapu sĩadupóricua. Teero tiirõno tiirā, ěmuãrõpu péocua, ãñurõ bóearo jĩĩrā.

²² Tee tiiróbirora tiatopu basocá masĩña maniriguere masĩnoãdacu. Bauhéropu niirécã bauádacu.

²³ Tuodugáranu tuomasĩadacua, jĩiyigu.

²⁴ Cūārē jĩinemoyigu:

–Múā tuorére ãñurõ wácũñunuseya. Péerogã masĩdugara, péerogã masĩadacu. Pairó masĩdugara, pairó masĩadacu. Pairó masĩdugari, Cōāmacū masĩre ticonemogũdaqui.

²⁵ Ññurõ tuonũnuseranorē Cōāmacū nemorõ masĩre ticogũdaqui. Tuodugáheranorē cūā masĩmiriguere ěmajãgũdaqui, jĩiyigu.

Oteré bucuátũãre queoré

²⁶ Apeyé queorémena wedenemoyigu:

–Cōāmacū dutirē múāpure niĩadare atequetĩ tiiróbiro niĩ: Sĩcū basocá oteréperi wēēbatequi.

²⁷ Cūū cãñirĩ, cūū wácãrĩ, búrecori, ñnamiĩ teeperi tee booró mana, wiicú. “¿Deero wiigári?” jĩimasĩriqui.

²⁸ Tiiápuro manirõ opapũnagã súuwitinucã, pũũrĩ witi, bucuátũajea, ducacaticu sáa.

²⁹ Teeperi bucuápetiri, teesatiripe sijnjõãcu. Teero wáari ñña, “tãnerĩto jeaa” jĩi, tũneneõqui, jĩiyigu.

*Mostazapemena queoré
(Mt 13.31-32; Lc 13.18-19)*

³⁰ Cūārē wedenemoyigu:

–Cōāmacū dutirē múāpure niĩadarere ate queorémena wedeguda.

³¹ Sicape mostazape tiiróbiro niĩ. Niipetire oteréperi duaró péeripegã niĩ.

³² Péeripegá niipacaro, oteri siro, wiirópuja, niipetire oteyucu nemoró ãmuãrigu busucácu. Pacadupári cuocú. Minipóná teedupuriru pesacua, miipü bayiró asirí. Toorú pónacúcu, jïiyigu.

*Queorémena wederigue
(Mt 13.34-35)*

³³ Jesús cūyue quetire wedegu, pee queorémena wedeyigu. Cúã tuomasiró jeatuaro wedeyigu.

³⁴ Cúãrē wederécōrō queorémena wedeyigu. Cūã buerápere cúã dícu niirí, niipetirere tee queorére añurō wedeyigu.

*Jesús wīnorē, ocoturíre nucāārī tiirígue
(Mt 8.23-27; Lc 8.22-25)*

³⁵ Jesús tiiburecora náicūmuatiri, cūã bueráre: —Jāmu atitaró iinīñapu, jïiyigu.

³⁶ Cúã cūã sãñãariwupu muāsã, Jesuré néetīayira. Basocápe cúã niĩariropura putuájāyira. Āpērã apeyepáwumena cūãrē bapacutiīayira.

³⁷ Cúã tiāwari, wīno bayiró wēēcutuatiyiro. Ocoturi tiwupáre páabatesāyiro. Tee páabatesārī, tiiwú duadiaropu tiimíyiro.

³⁸ Jesupé waatúropu cūyua dupure sutipó sotoápu duupéo, cānisãñājāyigu. Cūã buerá cūãrē wācōrārã, jïiyira:

—jĕsārē buegú! ¿Muu ĩnarii? Marĭ duadiarapu tiara, jïiyigu.

³⁹ Jesús wāmunacã, wīnorē nucāārī tiiyigu. Ocoturire: —jDitamanĭjōãña! jïiyigu.

Wīno netōjĭāyiro. Nucāāpetĭjĭāyiro.

⁴⁰ Cūã bueráre jïiyigu:

—¿Deero tiirã nocōrō cuii? ¿Múãrē padeorē manidĭjāĭ? jïiyigu.

⁴¹ Cúã bayiró cuirira niijrã, cãmerĭ wedeseyira:

—¿Noãno niigariye ãni? Cūãrē wīno, ocoturipura yuujã, netōnucãria, jïiyira.

5

*Gerasa macū wātīã cuogúye queti
(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)*

¹ Galileatarore Gerasa ditapu tĩājeayira.

² Jesús dooríwu niĩarigu maanucārī, sĭcū diarirare cūire coperipu niĩarigu Jesús putopu máata atiyigu. Wātīã cuogú niiyigu.

³ Cūã diarirare cūire coperipu niijāyigu. Deero tii siatumasĩña maniyigu. Cōmedárimenacārē siatumasĩña maniyiro.

⁴ Pee peti cōmedárimena cūyue wāmorĭrē, cūyue daporire siatūri, wéetajāyigu. Sĭcūno cūãrē sĭcārĭbiriyira.

⁵ Bárecori, ñamirĭ cūã ũtāyucupu diarirare yaarópu acaribínetoĭgū tiiyigu. Ũtāperimena cūã basiro cūyua ōpūãrē dote, cãmitujāĭgū tiiyigu.

⁶ Jesuré yoaropu ĩñagārã, cutuátĭ, cūã puto ñicãcoberimena jeacūmuyigu.

⁷⁻⁸ Jesupé cūãrē jïiyigu:

—Wātĭ, ānipáre niigú, witiwaya, jïiyigu.

Cūpe bayiró acaribíremena jïiyigu:

—Jesús, Cōãmacū ũmuãsepu niigú macū, yuure potocōrijãña. Cōãmacū ĩñacoropu bayiró sãñã: Yuure ñañarō netōrĭ tiirĭjãña, jïiyigu.

⁹ —¿Deero wãmecutĭi mūu? jïiyigu Jesús cūãrē.

—Ĕsã wātĭã pau niã. Teero tiigú, yuu “Legiõn” wãmecutĭa, jïiyigu.

¹⁰ Pee peti cūãrē sãiyigu:

—Ĕsãrē aperopú ticocorĭjãña, jïiyigu.

¹¹ Ĕtãĭgápú pau yesea yaanucūyira. Wātĭã bayiró sãiyira:

¹² —Ĕsãrē yesea puto wáadutiya. Ĕsã cúãpure sããwa, niãda, jïimiyira.

¹³ —Teerora tiyã, jïiyigu Jesús.

Cūã teero jĭrĭrã, basocūpure niĩarira witiwa, yeseapure sããwayira. Yeseape opatūdipu cutucutūbuawa, opataropu ñaacōñuāyira. Cúã dos mil watoa niimiãrira duajĭyira.

¹⁴ Yesea coterĭ basoca cuicocutuayira. Cúãya macã macãrãrē, cãpūrĭpu macãrãrē teerē wedeyira. Cúã wederĭ tuorã, “¿deero wãayiri?” jĭ, ĩñarã wãayira.

¹⁵ Jesús putopu jeara, pau wātĭã cuogú niimiãrigure duiirĭ ĩñayira. Cūã suti sãña, añurō wedesejāyigu sūcã. Tee niipetirere ĩñarã, cuiyira.

¹⁶ Basocú wātĭã cōãwionecori ĩñãrira cūãrē wãaariguere wedeyira āpērãrē. Yeseare wãaarigüecãrē wedeyira.

17 Teeré tuorá, Jesuré bayiró: —¡Wáagua! ʔsáya ditapure putuárijãña, jĩnucãyira.

18 Jesús dooriʔwuru muásarĩ, wãtĩa cuogú niimiãrigu cãurẽ bayiró sãimiyigu:
—Yũncã mũmena wáaguda, jĩimiyigu.

19 —Yũmena atirijãña; mũya wiipu putuawaya. Cõãmacũ mũnẽ tiiãriguere, mũnẽ bóaneõremena ñããriguere wedegu wáaya mũ puto niirãrẽ, jĩiyigu.

20 Cũũ wáa, Decápolis macãrĩpu niipetire Jesús cãurẽ tiiriguere wedenucãyigu. Niipetira cũũ wederere tuorá, tuomanijõãyira.

Jairo macõye queti; Jesuyáro sutiró padeñãrigoye queti
(Mt 9.18-26; Lc 8.40-56)

21 Jesús dooriʔwumena apeniñapú tĩãjeari, pau basocá cãũ putopu neãyira. Teero tiigú, día wedegãpu putuãncãyigu.

22 Тоорүре сiсү judiõa neãrĩ wii dutirá menamacũ jeayigu. Cũũ wãmecutiugu Jairo. Jesuré ñãgũ, cãũ puto ñicãcoberimena jeacũmu,

23 bayiró sãiyigu:

—Yũ macõ diagopu tiiãwõ. Jãmu yũmena. Ñãapeõgu atiya, coore netõãrõ jĩigũ. Mũ teero tiirĩ, catigodaco, jĩiyigu.

24 Jesús cãũmena wáayigu. Pau basocá cãurẽ tuununãseyira.

25 Cũã watoaru siccõ numiõ niyigo. Doce cãmarĩ beti niirẽ teero niirucujãyiro.

26 ʔcotira pau cãã ucotiri, teemena nemorõ ñãñarõ netõyigo. Coo niyeru cuomĩriguemena cããrẽ wapatĩma jĩigõ, petinjõãyigo. Coo diarẽ petiriyiro. Bayiró peti wáayigo.

27 Jesús basocãre netõnẽre quetire tuoýigo. Teerẽ tuogó, Jesús sucubiro basocá watoaru jea, cãũyaro sutirorẽ padeñãyigo.

28 “Yũ cãũyaro padeñãremena dícu netõjãgõdacu”, jĩ wãcũyigo.

29 Coo padeñãrĩã, coo diarẽ máata bũnucãjõãyiro. Cooya õpũũ ñũujõãriguere masĩjãyigo.

30 Jesús “yũ tutuaremena netõrĩ tiiátu” jĩ tuomasĩjãyigo. Máata cãmenucã, sãĩñãyigu:

—¿Noã yáaro sutirorẽ padeñãrĩ? jĩiyigu.

31 Cũũ buerá cãurẽ jĩiyira:

—¿Mũ ñãrĩrĩ? ¿Basocá pau tuununãseri ñãpacu, “¿noã yũre padeñãrĩ?” jĩ sãĩñãrĩ? jĩiyira.

32 Jesupé “¿noã yũre padeñãrĩ?” jĩigũ, ñããmayigu.

33 Coore coore netõãriguere masĩjõgõ, cãũ díamacũ ñicãcoberimena jeacũmuyigo. Cuigo, ñãpõpiyigo. Niipetire coore wããriguere wedeyigo.

34 Jesús coore jĩiyigu:

—Yáa wedego, mũ padeojigõ, netõnẽnoãrigopu putuáa. Diaremanigõ useniremena putuawagoa, jĩiyigu.

35 Cũũ coomena wedeseгу tiirĩ, Jairoya wii macãrã jeayira.

—Mũ macõ diajõããwõ mée. Buegure nocõrõã potocõduya, jĩiyira.

36 Jesús cãã jĩãriguere tuopacá, judiõa neãrĩ wii dutigãre jĩiyigu:

—Wãcũpatirijãña; diamacãrã padeoyá, jĩiyigu.

37 Jesús cãũmena pau bapacutiri booriyigu. Noquẽrãrẽ “jãmu” jĩiyigu: Pedrore, Santiagore, cãũ bai Juanrẽ.

38 Jesús judiõa neãrĩ wii dutigúya wiipu jeayigu. Тоорү jeagu, basocá uti, bóaneõremena acaribirare ñãyigu.

39 Tiiwiipú sããwagu, too basocá niirãrẽ jĩiyigu:

—¿Deero tiirã nocõrõ acaribĩ, uti? Wĩmagõ diarico; cãnigõ tiicó, jĩiyigu.

40 Cããpe cãurẽ buijãmiyira. Jesupé niipetirare witiwadutiugu. Cãã witiwaari siro, wĩmagõ pacũre, pacore, cãũmena niirãmena coo pesari tatiaru sããyayigu.

41 Тоорү sããjeagu, diarigo wãmorẽ ñee: —Talita, cumi, jĩiyigu cãũye arameomena. Biiro jĩigũ, “wĩmagõ, wũmũncãña” jĩigũ tiiyigu.

42 Máata wĩmagõ doce cãmarĩ cuogó wũmũncã, wáayigo. Coo masãrĩ ñãrã, bayiró ñãamanijõãyira.

43 Jesús bayiró wededutiriyigu teerẽ.

—Coore yaarẽ ecayá, jĩiyigu.

6

Jesús Nazaretpu coepũtãrigue
(Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

1 Too niãrigu cãũ masãri macãpu coepũtãyigu. Cũũ bueracã cãũmena wáayira.

2 Judiõa yeerisãri bureco jeari, Jesús cãã neãrĩ wiipu buenucãyigu. Pau basocá cãũ buerere tuorá tuomanijõã, cãmerĩ jĩiyira:

—Ñi teerẽ ãnopú bueriwi. Apĩ cãũ masĩrere ticojĩyĩ. Tee masĩremena tiiẽñoyigu.

³ Āni María macū táboa padeɡú nií; Santiago, José, Judas, Simón sōwū nií; cūā baira numiācā āno marí watoapu niíya, ¿teerora? jī wedeseyira.

Teeré wācūrā, cūārē padeodugáriya.

⁴ Jesupé cūārē jīyigu:

—Niipetira apeyé macārī macārā sīcū profetare padeocúa. Cūāya dita macārā, cūāya wedera, cūāya wii macārā doca cūārē padeoricua, jīyigu.

⁵ Toopāre cūā tutuaremena tiēñomasīriyigu. Siquērā diarecutira dícare ñaapeóyigu, cūā diarecutire netōārō jīgū.

⁶ Basocá padeohéri ñagū, ñamanijōāyigu.

Jesús cūā bueráre wededuticorigue

(Mt 10.5-15; Lc 9.1-6)

Too puto niiré macārīpu buenetōgū wáajōāyigu.

⁷ Cūā docere cūā putopu neāduti, puarācōrō dícu ticoconucāyigu. Wātīārē cōāmasīre ticoyigu cūārē.

⁸ —Múā wáara, apeyenó néewarijāña, jīyigu—. Múā tuurítuarigu dícare néewaya. Wasopo, pugue, niyeru néewarijāña.

⁹ Sapatu, suti, múā sāñaré dícare néewaya. Apeyé múā suti wasoádarere néewarijāña, jīyigu

—.

¹⁰ Múā wiipú jeara, tiimacāpu múā niíđaro jeaturo putuácūmuña.

¹¹ Apemacāpūre múārē ñeedugaheri, múā wederere tuodugáheri, tiimacārē netōjōāña. Tooré netōwára, tiimacā maquē dita múāye duporīpu túariguere páabatecūña. Teero tiirá, múā “atimacā macārā wapa cuoóya” jīrā tiíadacu, jīyigu Jesús.

¹² Cūā wáajōāyira, basocáre “múā ñañaré tiirere wācūpati, wasoyá” jīnetōrā wáara.

¹³ Teero biiri pau wātīārē cōāwionecoyira. Pau diaré cuoráre usemena tuusīā, cūārē netōnéyira.

Juan Bautistare sīárigue

(Mt 14.1-12; Lc 9.7-9)

¹⁴ Niipetirōpu Jesús tiirere tuosesājōāyira. Herodes Galilea dita dutigúćá tee quetire tuogú jīyigu:

—Juan basocáre wāmeōtiri basocu masāgū masājīyi. Teero tiiró, cūāpure tutuare niicu, jīyigu.

¹⁵ —Elías niiqui, jīyira āpērā.

—Tíato macārā profetas tiiróbiro niigú niiqui, jīyira āpērāpé.

¹⁶ Cūā teero jīrī tuogú, Herodepe jīyigu:

—Tiibureco yuu dupure páatadutirigu Juan niiqui. Cūārā mecūtīgārē masāqui, jīyigu.

¹⁷ Herodes too suguerōpu Herodías usenigō niíārō jīgū, Juanrē peresuwiipu néewa, siatúcūdutyigu. Herodías cūā bai Felipe numo niimiyigo. Teero niipacari, Herodepe coore ēma, numocutijāyigu.

¹⁸ Teeré ñagū, Juan Herodere: —Muu bai numorē numocutimasīria, jīyigu.

¹⁹ Teero tiigó, Herodías Juanména bayiró cúadoajigō, cūārē sīādutídugamiyigo. Teero wācūpaco, sīādutímasīriyigo.

²⁰ Herodepe Juanrē cuiyigu. Cūā basocá āñugú niirere, cūā Cōāmacāyere tiinunúserere masīyigu. Juan wederere tuogú, bayiró wācūpatiyigu. Teero wācūpatipacu, āñurō useniremena tuoyigu, tuogúpeja. Teero tiigú, coo ñañarō tiidugáre tiidutírimiyigu.

²¹ Herodes cūā bauári bureco jeari, bosebureco tiipéoyigu. Tiibureco Herodías Juanrē coo sīādugáre buajeáyigo. Herodes bosebureco tiigú, cūāmena paderáre, teero biiri surara dutiráre, Galilea dita macārā upatí macārārē néōco, cāāmena boseyayigu.

²² Cūā yaarōpu Herodías macō sāāwa, basaēñoyigo. Coo basaēñore Herodes, āpērā cūāmena yaaduiira bayiró tusayira. Teero tiigú, Herodes coore jīyigu:

—Noo muu boorénorē sārī, ticoguda, jīyigu.

²³ Coore jīyigu sūcā:

—Niirōrā jīā: Noo yuu dutiré dita decōmena muu dutidugari, ticojāgūda, jīyigu.

²⁴ Coo paco putopu witiwa: —¿Ñeenórē sāigōdari yuu? jīyigo.

Coo pacopé: —Juan basocáre wāmeōtiri basocuya dupure, jīyigo.

²⁵ Máata cutucutúsā, cūā ōpūrē sāiyigo:

—Mecūtīgārā opasida bapamena Juan basocáre wāmeōtiri basocuya dupure néesā, ticoya, jīyigo.

²⁶ Coo teero jīrī tuogú, Herodes bayiró wācūpatiyigu. Cūā boocórra tuocóropu “niirōrā muurē ticoguda” jīārigu niijigū, “ticoria” jīmasīriyigu.

²⁷ Máata sīcū surarare Juanyá dupure páata, néeatidutiŷigu.

²⁸ Surara peresuwiipū wáa, cūya dupure páata, opasida bapamena néesa, coore ticoyigu. Coope coo pacopáre ticoyigo.

²⁹ Juanrē teero tiiré quetire tʰorá, cūū buerére nanumiārira toopú wáa, cūya ɔpūārē née, ūtātutipū cūūrā wáayira.

Jesús cinco mil ūmuārē yaaré ecarigue
(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

³⁰ Jesús heserira buenetōāri siro, coe, Jesús putopū neāyira. Niipetire cūā tiāriguere, basocáre bueariguere cūūrē wedeyira.

³¹ Cūā putopū naīrō paū jeará, āpērā wáara niirī, péerogā yeerisā, yaa tiimasīriyira. Teero tiigú, Jesús cūārē jīyigu:

—Jāmu, wáaco marī dícu basocá manirōpū. Toopú yeerisāco péero, jīimiyigu.

³² Cūā sesaro dooríwupū muāsā, basocá manirōpū wáajōāmiyira.

³³ Paū cūā wáari īñayira. Jesuré īñarira cūū wáaropū niipetire macārī macārā cutununúsewayira. Cūā suguero cūā tiājeadarore yuetoayira.

³⁴ Jesús dooríwupū sāñārigu duinacá, basocá paure īñayigu. Oveja* coterí basocū manirā tiiróbiro niirī īñagū, bóaneō īñayigu. Teero tiigú, cūārē pee buenacūyigu sūcā.

³⁵ Nāmicapū niirī, cūū buerá cūū puto jea, jīyira:

—Nāmicapū niīā. Ānopú macā manirōpū niīā.

³⁶ Basocáre “nocōrōrā niīā” jīīña. Putogā niiré macārīpū, cāpū niiré wiseripū cūā yaaré sái, yaara wáaaro, jīimiyira.

³⁷ —Múā cūārē yaaré ecayá, jīyigu.

Cūāpe “¿deero tiigú teero jīigari?” jīimasīrijīrā, sāīñāyira:

—Ēsā cūārē ecarī, ocho† muīpūrā pade wapatáremena yaaré sāinóbocu, jīyira.

³⁸ —¿Noquēpa pā cuoi múā? Īñarā wáaya, jīyigu.

Cūā īñatoa, cūūrē: —Sicamoquēñepa rā, wai puarā niīya, jīyira.

³⁹ —Basocá taa sotoapū opaburi duiaro, jīyigu.

⁴⁰ Basocá síquēburire cien, apeyebúrine cincuenta jeanuāyira.

⁴¹ Jesús tee sicamoquēñepa pārē, wai puarārē née, ūmuāsepa īñamūōco, Cōāmacūrē usenire ticoyigu. Túajea, pārē puatāsā, cūū bueráre basocáre batodutigu ticoyigu. Waicārē teorora tiyígu.

⁴² Niipetira yaa, yapijōāyira.

⁴³ Yaatoaari siro, pā, wai cūā yaaduaariguere doce piseri seesā dadodupóyira.

⁴⁴ Teeré yaarira ūmuā dícuere bapaqueori, cinco mil niiyira.

Jesús oco sotoápu wáarigue
(Mt 14.22-27; Jn 6.16-21)

⁴⁵ Jesús máata cūū bueráre cūū jeaariwupū jeasāduti, Betsaidapū tīāwasuguedutiŷigu. Cūā wáari, cūūpe basocáre “wáagu tiā” jīīgū tiyígu.

⁴⁶ Cūārē teeré jīīari siro, ūtāgūpú Cōāmacūmena wedeseḡ muāwayigu.

⁴⁷ Nāicūmuāri siro, dooríwū tiitaro decopū niiyiro; Jesupé burusotoápu sīcārā niiyigu.

⁴⁸ Wīno páapucāmotari, cūā waawámasīhērī īñayigu. Bóemaātari, Jesús cūā putopū wáagu, oco sotoápu wáayigu. Cūārē netōjōāgūdu tiiróbiro tiyígu.

⁴⁹ Cūūrē oco sotoápu wáari īñarā, ucuápetijōāyira. “¡Abū! ¡Basocá diarigu wātī niiqui!” jīī wācūmiyira. Bayiró acaribíyira.

⁵⁰ Niipetira cūūrē īña, ucuápetijōāyira. Máata Jesús cūārē jīyigu:

—Wācūtutayya. Yūu niīā. Cuirijāña, jīyigu.

⁵¹ Cūāyawupū muāsāyigu. Cūū muāsārī, wīno netōjōāyiro. Teero wáari īñarā, bayiró ucuá, īñamanijōāyira.

⁵² Pāmena cūū tiēñōariguere cūā “¿deero jīrō tiigári tee?” jīīmasīriyira. Wācūmasīriyira. Teero tiirā, bayiró peti īñamanijōāyira.

Jesús Genesaretpū diarecutirare netōnérique
(Mt 14.34-36)

⁵³ Cūā tiitaropure tiā, Genesaretpū jeayira. Cūāyawū dooríwure siatúpaso, maajōāyira.

⁵⁴ Toopú cūā maajeánacārī, too macārā máata Jesuré īñamasīyira.

⁵⁵ Teero tiirā, cūā niipetiropū cutuwá, diarecutirare cūā cōārēmena néewayira.

* 6:34 Portugués: ovelha. † 6:37 Portugués: oito.

⁵⁶ Noo cūū wáaropure, metāmācārīgāpüre, pacamācārīpüre, cāpūpüre, cūū netōwáadaropüre diarāre néewa, cūū, yueyira. Jesuré sāiyira:
—Mūyaro sutiró yapa dícare padeñáma, jīyira.
Niipetira padeñáarira netōjōāyira.

7

Basocäre ñañarā wáari tiiré
(Mt 15.1-20)

¹ Sicabareco fariseo basoca, teero biiri síquērā Moisés jóarigue buerá Jerusalénpu niirira jea, Jesús pūtopu neāyira.

² Toopú neārā, síquērā Jesús buerá yaari ññayira. “Jūirīpire wāmorīmena yaara tiíya” jīi wācūmiyira.

³ (Fariseo basoca, teero biiri niipetira judíoa wāmocosea, cūā ñecūsūmuā tiimúāatiriguere tiinunúseya. Teeré tihéra, yaariya.

⁴ Macā decopu jeaariracā teerora tiíya. Cūā sīniré baparire, písāreparure, cōmepárure, cūā yeerisāduirere coseéya.)

⁵ Teero tiirā, fariseo basoca, Moisés jóarigue buerá cūārē sāññayira:

—¿Deero tiirā mūu buerá marī ñecūsūmuā tiimúāatiriguere tiinunúserii? Jūirīpire wāmorīmena yaara tiíya, jīyira.

⁶ Jesús cūārē yūuyigu:

—Múā basocā ññahērōpu ñañarē tiirā niā. Teero tiirā, tiiditórepira niā. Isaías múā mecūtūgā tiirére diamacará jóasuguerigu niiwī. Cūū jóariguere añurō tuōádacu múā: Ññā basocā useromena dícu yūure padeoóya.

Cūā tūgueñarepe noopú niirō niicu.

⁷ Bári peti neāya.

Yéé maquērē “bueada” jīipacara, basocā jīiré buejāya, jīiti Cōāmacū,* jīi jóarigu niiwī.

⁸ Múā Cōāmacū dutirépere duujāā. Múā ñecūsūmuā tiimúāatiriguere tiinunúsera tiia, jīiyigu.

⁹ Jesús cūārē jīinemoyigu:

—Bayiró añurē wācūrēmena Cōāmacū dutirépe jīicāmotamasā, múāyepere añurō tiimúānucāādara.

¹⁰ Cōāmacū Moisémena ate dutiyigu: “Mūu pacu, mūu pacore padeoyá. Cūārē ñañarō wedesegunorē siācōājāārō”, jīiyigu niiwī.

¹¹ Múāpe merēā dutijāā. Basocäre cūā pacure, cūā pacore “yūu múārē tiápumasīriga; yéé niyeru múārē ticoboariguere Cōāmacūrē ticopetijāwū” jīidutia múā.

¹² Múā teero dutira, cūā pacusūmuārē tiápurere cāmotára tiia.

¹³ Múā ñecūsūmuā tiimúāatiriguere tiidutira, Cōāmacū dutirépe wapamaníre tiiróbiro tiirā tiia. Apeyé pee ate tiiróbiro tiinunúsera tiia múā, jīiyigu.

¹⁴ Cūārē teero jīiari siro, basocäre neādutyigu sūcā. Cūācārē jīiyigu:

—Múā niipetira yéé maquērē tuomasīāda jīirā, tuorá atiya, jīiyigu—.

¹⁵ Basocäre useropu sāāware cūārē ñañarā wáari tiiría. Cūā popeapu witiatiupe cūārē ñañarā wáari tiia.

¹⁶ Tuodugáranu tuomasīādacua, jīiyigu.

¹⁷ Jesús pau watoapu niirigu wīipá sāāwayigu. Toopú cūū buerá cūū queorēmena wedeariguere sāññayira.

¹⁸ Jesús cūārē yūuyigu:

—¿Múācā ateré tuomasīrii? Niipetire basocäre useropu sāāware cūārē ñañarā wáari tiiría.

¹⁹ Tee wācūrēpu sāāwaricu; páagapu sāāwacu. Too síro netōcōwitiwacu, jīiyigu.

Teero jīigū, “niipetire yaaré añurē niā” jīigū tiiyigu.

²⁰ Jesús wedenemoyigu:

—Basocā wācūrēpu witiatiupe cūārē ñañarā wáari tiia.

²¹ Basocā wācūrēpure ate witiaticu:

ñañarō wācūrē,

āpērāmēna ñañarō ñeeapere,

yaaré,

basocäre siācōāre,

²² āpī numorē ñeeapere,

apegó manurē ñeeapere,

* 7:7 Isaías 29.13.

apeyeré boonemósãre,
 ñañaré tiiré,
 ãpêrãrê tiiditóre,
 ñañaré tiidúhere,
 ññatutire,
 ãpêrãrê ñañarõ wedesere,
 “ãpêrã nemorõ ãñugú niã” jĩ tãgueñare,
 noo boorõ tiiãmare witiaticu.

²³ Tee niipetire ñañaré popearũ witiatia. Teerã basocãre ñañarã wãari tia, jĩ wedeyigu.

Judíoayo niñhẽgõ Jesuré padeorigue
 (Mt 15.21-28)

²⁴ Too niãrigu witiwa, Tiro, Sidón macãri wesaru wáayigu. Toopãre ãpêrã masĩrijããrõ jĩgũ, sicawĩipũ sããwamiyigu. Teero tiipacũ, masĩãnoyigu.

²⁵ Máata wãtĩ sããnorigo paco “Jesús toopũ niãyigu” jĩrêre tuoyigo. Coo cãũ putopũ wãa, ñicãcoberimena jeacũmuyigo.

²⁶ Coo judíoayo mee niyigo. Sirofenicia ditaru bauãrigo niyigo.† Jesuré sãiyigo:

—Wãtirê cõãwionecoya yũ macõrê, jĩyigo.

²⁷ Jesús coore queorẽmena wedeyigu:

—Wimarãpere ecasũguéro booa cãã yaadugarecõrõ. Cãã yaarere ãma, cããyara díayiare cõãcũrĩ, ãñuria, jĩyigu.

²⁸ Coocã queorẽmena yũyigo:

—Õpũ, tee diamacãrã niã. Díayiapura mesa doca duirã wĩmarã yaadiocore manarĩrê yaacua, jĩyigo.

²⁹ Cãũ jĩyigu:

—Mũ ãñurõ yũa. Teero tiigó, mũya wiipũ putuawaya. Wãtĩ mũ macõpure niãrigu witiatoaqui sãa, jĩyigu.

³⁰ Coo wiipũ putuajõãyigo. Toopũ putuajeago, macõrê coo cõãrõpũ pesari ññayigo. Wãtĩ coopure niimiãrigu witiõãtoayigu.

Jesús sũcũ tuohẽgu, wedesehegure netõnẽrigue

³¹ Jesús Tiro wesaru niãrigu witi, wãajõãyigu. Wãa, Sidón netõwã, Decãpolis niirê macãri netõwã, Galileataropũ jeayigu.

³² Toopũ sũcũ tuohẽgure, ãñurõ wedesehegure Jesús puto nẽejeayira. Jesuré sãiyira:

—Cũrê ñaapeõya, netõãrõ jĩgũ, jĩyira.

³³ Jesús cãurê aperopũ, basocã ññahẽrõpũ nẽewayigu. Toopũ Jesús cãũye wãmosũãrĩmena tuohẽgure cãnopẽre sũsõnecooyigu. Ësecõ eopéo, cãũya ñemerõrê padeñáyigu.

³⁴ Ëmããsepu ññamũõco, yeerisã, cãurê jĩyigu:

—Efata, jĩyigu. “Tusuya” jĩgũ tiyigu.

³⁵ Cãũ jĩrĩrã, puacãnopẽropũ tuo, cãũya ñemerõmena máata ãñurõ wedesemasĩyigu.

³⁶ Jesús basocãre jĩyigu:

—Ãpêrãrê wederijãña, jĩmuyigu.

Cããrê “wederijãña” jĩpacari, nemorõ wedebatejãyira.

³⁷ Bayirõ ññamanijõãrã, jĩyira:

—Niipetirere ãñurõ tii. Basocã tuohẽracãrê tuorĩ tii. Wedeseheracãrê wedeseri tii, jĩyira.

8

Jesús cuatro mil basocãre yaarê ecarigue

(Mt 15.32-39)

¹ Teeburecorire pau basocã neãrĩ, cãã yaarê petirĩ ññagũ, Jesús cãũ buerãre suocõ, jĩyigu:

²—Yũ ãñiãrê bóaneõ ññajõãga. Cãã yũmena niirõ itiãbureco netõã. Teero tiirã, cãã yaarê petinjõãyiga.

³ Cããye wiseripũ yũ putuawadutiri, juabóara, maaru tuomasĩre petijõãbocua. ãpêrã yoaropũ atarira niũya, jĩyigu.

⁴—Marĩ ãno basocã manirõpure ¿deero tii ãñiã paure yaarê bua, ecabógari? jĩyira cãũ buerãpeja.

⁵—¿Noquẽra pã cuoi? jĩyigu.

—Sietepa cuoa, jĩyira.

† 7:26 Sirofenicia macãrã judíoamena cãmerĩ ññadugariyira.

⁶ Jesús basocáre yepapu duidutiyigu. Pã sietepare née, Cõãmacãrẽ usenire ticoyigu. Túajea, puatásã, cãũ bueráre batodutigu ticoyigu. Cãã basocãpũre batoyira.

⁷ Wai metãrãgã puarãgã cuoyira. Jesús cããcãrẽ Cõãmacãrẽ usenire ticotoa, teerora batodutiyigu.

⁸ Niipetira yaa, yapijõãyira. Yaatoaari siro, siete piseri cãã yaaduaariguere seesã dadodupõyira.

⁹ Teeré yaarira cuatro mil watoa niyira. Too síro cããrẽ cããye wiseripu putuawadutiyigu.

¹⁰ Máata Jesús cãũ buerãmena dooriwupu muãsã, Dalmanuta macã wesapu wãajõãyigu.

Jesuré tiĩñodutimirigüe
(Mt 16.1-4; Lc 12.54-56)

¹¹ Cãã jeari siro, fariseo basoca Jesuména cãmerĩtutira jeayira. “¿Niirõrã cãũ Cõãmacũ ticodiocorigu niĩ?” jĩrã, cããrẽ Cõãmacũ sícũrã tiimasĩrere tiĩñodutimiyira. “Cãũ teeré tiimasĩriqui”, jĩ wãcũmirena.

¹² Jesupé bayiró bóaneõremena jĩyigu:

—¿Deero tiirã atitó macãrã tiĩñodutigari? Yũ ateréja diamacãrã jĩã: Múãrẽjã tiĩñoridojãgũdacu, jĩyigu.

¹³ Cããrẽ cõãwagu, dooriwupu muãsãyigu sũcã. Apeniñapú tiãjõãyigu.

Fariseo basocaye pã pũuri tiirigüe
(Mt 16.5-12)

¹⁴ Apeniñapú tiãwara, Jesús buerã cãã yaaadarere acabõjãyira. Pã sicagãra cuoyira.

¹⁵ Jesús cããrẽ wedemiyigu:

—Fariseo basocaye pã pũuri tiirere, Herodeye pã pũuri tiirere tuomasĩrõ booa, jĩmiyigu.

¹⁶ Cãũ buerã cãũ jĩãriguere tuomasĩhãrã: —Pã marĩ cuohéri, teero jĩiqui, jĩmiyira cãã basiro.

¹⁷ Jesús cãã teero jĩãriguere masĩjãyigu. Teero tiigú, jĩyigu:

—¿Deero tiirã muã “pã maniã” jĩ cãmerĩ wedesei? ¿Muã tuomasĩrii ména? ¿Múãrẽ wãcũre manidõjãr?

¹⁸ Capeari cuorã niipacara, iñaria muã. Cãmopéri cuorã niipacara, tuoría. Yũ tiirere wãcũria muã.

¹⁹ Tiibũrecoru cinco mil ãmuãrẽ sicamoquẽñepa pãmena ecawá. ¿Noquẽ piseri cãã yaaduaariguere seesã dadodupõri? jĩyigu.

—Doce piseri, jĩyira cããpeja.

²⁰ —Apeyecãrẽ sietepa pãmena cuatro mil basocãre ecawá. Tiibũrecore ¿noquẽ piseri seesã dadodupõri? jĩyigu.

—Siete piseri, jĩyira cããpeja.

²¹ —Too docare teeré masĩpacara, ¿tuomasĩrii ména? jĩyigu cãũpeja.

Jesús Betsaidapu iñahẽgũrẽ netõnerigüe

²² Betsaida macãpu tiãjeayira. Toopú Jesús puto sícũ iñahẽgũrẽ néjeayira. Cãã Jesuré sãiyira:

—Ãnirẽ ñaapeõya, netõãrõ jĩgũ, jĩyira.

²³ Teero tiigú, Jesús iñahẽgũya wãmopu ñee, macã wesapu néewayigu. Cãũ capearipu usecó eopéo, ñaapeó, sãñĩyigu:

—¿Mũnrẽ apeyenó baumĩto? jĩyigu.

²⁴ Cãũpe iñapõnucãjea, jĩyigu:

—Basocãre iñãã, iñagũpeja. Cãã yũ iñarĩ, wãanetõrã yucubiro bauyua, jĩyigu.

²⁵ Jesús cããye capearipu ñaapeõnemoyigu. Teero tiarĩ siroru, cãũ iñarĩ, cãũ capeari quẽnojeã, ãñurõ bauyiro sãa. Niipetirere ãñurõ iñayigu.

²⁶ Jesupé jĩyigu cããrẽ:

—Mũya wiipu diamacãrã coecóputuaya. Macãpũre putuawarijãña. Teero biiri macã macãrãrẽ wederijãña, jĩyigu.

Pedro Jesuré “mũ Cõãmacũ beserigu niĩã” jĩirigüe
(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)

²⁷ Too niãrira Jesús, cãũ buerã Cesarea Filipoya macã puto niiré macãrĩpu wãayira. Cãã too wãaropu cãũ buerãre sãñĩyigu:

—¿Basocã “¿noã niĩ cãũ?” jĩ yũre?

²⁸ Cããpe jĩyira:

—Sĩquẽrã mũnrẽ “Juan basocãre wãmeõtiri basocu niiqui” jĩyia. Āpẽrã “Elías niiqui” jĩyia. Āpẽrã “profetas menamacũ niigũ niiqui” jĩyia, jĩyia.

²⁹ —¿Múãte “¿noã niĩ?” jĩ yũre? jĩyigu.

Pedro yuuyigu:

—Muu Cōamacū beserigu Cristo niia, j̄iyigu.

³⁰ —Teeré āpērārē wederijāña, j̄iyigu cūārē.

Jesús cūārē sīāādarere wederigue

(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)

³¹ Cūārē buenucāyigu sūcā.

—Yuu niipetira sōwārē bayiró ñañarō netōrō niirō tiiadacu. Butoá dutirá, paiaré dutirá, Moisés jóarigue buerá yuure booriadacua. Sīādutíadacua. Cūā teero tiipacári, itiabureco siro masāgūdacu, j̄iyigu.

³² Cūārē tuomasīrōrā wedemiyigu. Teeré tuogú, Pedro Jesuré āpērā tuohéropu néewa, weneducāyigu:

—Teeré j̄ijirjāña, j̄imiyigu.

³³ Jesús cāmenucā, cūā bueráre iña, Pedrorre j̄iyigu:

—Satanás tiiróbiro wedeseḡu tīa muujā. “¡Satanás, wáajōāḡua; yuu p̄utore niirijāña!” j̄iā. Pedro, muu masīria Cōamacū wācūrere; basocā wācūrōbiro wācūā, j̄iyigu.

³⁴ Basocāre neāduti, cūārē, cūā bueráre wedeyigu:

—Sicū yuure padeó, n̄n̄ndugāḡuno cūā booró tiidugārenorē tiidujāārō. Basocā cūārē ñañarō j̄ipacari, yuure tuonunāsearo. Teeré tiigú, curusare apagú tiiróbiro niigūdaqui.

³⁵ Ap̄i sīārere cuiḡuno yuure “masīria” j̄iḡú pecameru wāḡūdaqui. Āp̄iré yuure “masīā” j̄i, yēe quetire wedeḡupe teewapamena cūārē sīārī, yuūmena catirucujāḡūdaqui.

³⁶ Sicū atibureco maquē niipetirere wapatápacu, cūā yeeripūnarē tiidíori, cūā cuore dee tiidare niiricu.

³⁷ Cūā catiré petihére ñeenómena wapatírīqui.

³⁸ Atiditá macārā ñañaré tiirá yuure padeohéra niīya. Sicū cūā watoapu niigū, yuure “padeóa” j̄i, yēe buerére “n̄n̄nā” j̄iḡūno boborjāārō. Too síro yuu niipetira sōwū yuu Pacu asibatémena, ángeleamena p̄t̄uaatigūdacu. P̄t̄uaatigu, yuure bobosāririguge yuucā cūārē bobosārīcu; yuure “masīria” j̄iiriguge yuucā “cūārē masīria” j̄iḡūdacu, j̄iyigu.

9

¹ Cūārē j̄inmoyigu:

—Yuu ateréja diamacūrā j̄iā: Siquērā ānopú niirā cūā diaadari suguero, Cōamacū dutiré cūāp̄ure niidare tutuaremena atiri iñāādacua, j̄iyigu Jesús.

Jesús baurécutire wasorigue

(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)

² Seis b̄yrecori siro Jesús útāḡú āmuārigup̄u muāwayigu. Tiigupú wāḡu, Pedro, Santiago, Juan cūā dícuere néewayigu. Toopú cūā iñari, Jesús cūā baurécutirere wasojōāyigu.

³ Cūāyē suti bayiró butiré capemóre wāayiro. Ānopúre teero butiré tiiróbiro basocā suti coserīya.

⁴ Teero wāari, Elías, Moisémena bauánucā, Jesuména wedesera tiiyira.

⁵⁻⁶ Cūā buerá ucūānetōjōāyira. Pedro āñurō wācūripacu, cūārē j̄iyigu:

—Ēsārē buegú, marī ānopú niirī, āñunetōjōāā. Itiāwiḡā tiicó; sicawīḡā muaya wii, apewiḡā Moiséya wii, apewiḡā Elíaya wii tiicó, j̄imiyigu.

⁷ Ōme diiāti, cūārē tuubiátocōjāyiro. Ōme watoapu sicū wedeseri tuoyira:

—Āni yuu macū yuu bayiró maḡú niī. Cūārē tuoyá, j̄iyigu.

⁸ Máata cūā cāmenucā iñarī, āpērā cūāmena niārira maniyira; Jesús dícuere iñayira.

⁹ Cūā útāḡupú niārira diiātiri, Jesús j̄iyigu:

—Múā iñāriguere wederijāwa ména; téé yuu niipetira sōwū dia masāri siropu wedewa, j̄iyigu.

¹⁰ Āpērārē wederiyira. Cūā basiro cāmerī sāiñáyira:

—¿Deero j̄idugaro tiigári cūā diari siropu masārē? j̄iyira.

¹¹ Jesuré sāiñáyira:

—¿Deero tiirá Moisés jóarigue buerá “Cōamacū beserigu atiadari suguero, Elías atisuguegūdaqui” j̄i buei? j̄iyira.

¹² Jesús cūārē yuuyigu:

—Elías atisuguerē, niipetire quēnosugueádate diamacūrā niā. Yuu niipetira sōwārē profetas jóarigecā diamacūrā niā. Biiro jóare niā: “Niipetira sōwū ñañarō netōḡūdaqui; cūārē booriadacua”, j̄iā.

¹³ Yũre tuoyá: Elías jeatoawi. Cũrẽ profetas jĩrirobirora diamacá wáariro niuwã. Basocá cãrẽ cáã booró tiidugáriguere tiitóarira niuwã, jĩiyigu.

*Jesús wãtĩrẽ wĩmagũpare niĩariguere cõãwionecorigue
(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43)*

¹⁴ Jesús buerá niirõpu diijeára, paũ basocá niirĩ ñayira. Moisés jóarigue buerá, Jesús buerãmena bayiró cãmerĩtutiya.

¹⁵ Jesús jearĩ ñarã, bayiró ñamanijõãyira. Máata cãũ putõpu cutuáti, cũrẽ ãñudutiya. Cãũ cãrẽ sãĩñáyigu:

¹⁶ —¿Múã ñeenórẽ cãmerĩtutira tiárĩ cúãmena? jĩiyigu.

¹⁷ Sícũ paũ watoapu niigũ yũuyigu:

—Ësarẽ buegá, yũ macũ wãtĩ cuogúre mũurẽ néeatiawũ. Wãtĩ cũrẽ wedeseheri tiii.

¹⁸ Cãũ wáaro ñee, cõacũ. Cũũpe sobotu, bacadiyõ, bũncócũmuã. Yũũ mũũ bueráre “cõãwionecobosaya” jĩmiãwũ. Cõãmasĩriawã, jĩiyigu.

¹⁹ Jesús cãrẽ jĩiyigu:

—Múã yũre padeorĩdojãã. Yũũ múãmena yoari niirucujãrĩcãrẽ, padeorĩbocu. ¿Nocõrõ yoari múãmena põõtẽõgũdari yũũ? Wĩmagũrẽ néeatiya yũũ puto, jĩiyigu.

²⁰ Cãũ putõpu néejeayira. Wãtĩ Jesurẽ ñagũ, máata wĩmagũrẽ ñaacũmurĩ tiiyigu. Cãũpe ñaacũmu, tũnumecá, sobotuyigu. Jesús cãũ pacure sãĩñáyigu:

²¹ —¿Deero biirĩpu ate wáanucãrĩ? jĩiyigu.

—Wĩmagũpara, jĩiyigu—.

²² Pee petĩ wãtĩ cũrẽ sãĩdugágu, pecamepu ñaacũmu, díapu ñaãũñurucuri tiii. Mũũ tiápumasĩgũ, ãsarẽ bóaneõ ñagũ, tiápuya, jĩiyigu.

²³ —¿Deero tiigũ “mũũ tiápumasĩgũ” jĩĩ? Padeoráre niipetire tiápumasĩnoã, jĩiyigu Jesupéja.

²⁴ Máata cãũ pacupe bayiró busurómena jĩiyigu:

—Padeóa. Nemorõ yũre padeorĩ tiyá, jĩiyigu.

²⁵ Jesús basocá paũ cãũ putõpu cutuátiri ñagũ, wãtĩrẽ tuti, jĩiyigu:

—Wãtĩ wedeseheri, tuohéri tiigũ, yũũ mũurẽ witiwadutia. Mũũ wĩmagũpare niigũ, witiwaya; cãũpare sããwanemorijãña sãa, jĩiyigu.

²⁶ Wãtĩ acaribĩ, wĩmagũrẽ tũnumecũrĩ tii, witiyigu. Diaarigu tiirõbiri putuáyigu. ãpẽrã cũrẽ “diãjõãĩ” jĩimiyira.

²⁷ Jesús cũrẽ wãmõpu ñee, wéemũõnucõrĩ, wãmũnucáyigu.

²⁸ Too síro Jesús wiipá sããwari, cãũ buerá ãpẽrã tuohéropu cũrẽ sãĩñáyira:

—¿Deero tiirã úsã wãtĩrẽ cõãwionecomãĩriayiri? jĩiyira.

²⁹ —Ñinõ wãtĩrẽ cõãwionecodugara, Cõãmacũrẽ sãĩ, betirémene dícu cõãrõ booa, jĩiyigu.

*Jesús cãrẽ sããdarere wedenemorigue
(Mt 17.22-23; Lc 9.43-45)*

³⁰ Too niãrira Galilea ditapu netõwáyira. Cũã too wáariguere ãpẽrãre masĩrĩ boorĩyigu.

³¹ Cãũ buerá dícuere buegu tiiyigu.

—Yũũ niipetira sõwũ ãpẽrãpũre ticonogũdacu. Yũre sããdadua. Cũã teero tiipacári, itiãbureco siro masãgũdacu, jĩiyigu.

³² Cãũpe cãũ jĩĩariguere tuomasĩriyira. Tuomasĩripacara, cuira, sãĩñáiyira.

¿Nii uputĩ macũ niĩ?

(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

³³ Capernaumpu jeayira. Wiipá cãã niirĩ, Jesús cãrẽ sãĩñáyigu:

—Múã maa atira, ¿ñeenórẽ wedesera tiárĩ? jĩiyigu.

³⁴ Cãũpe yũriyira. Maapu atira, “¿nii marĩ watoare nemorõ uputĩ macũ niĩ?” jĩĩ wedeseatiyira.

³⁵ Teero tiigũ, Jesús jearuã, cãũ buerá docere neãduti, jĩiyigu:

—Sícũ uputĩ macũ niidugagu, niipetirare padecõtegu tiirõbiri niirõ booa. Teero biiri niipetirare tiápuro booa, jĩiyigu.

³⁶ Sícũ wĩmagũrẽ cãã decõpu nũcõ, cãũrẽ néeapa, jĩiyigu:

³⁷ —Sícũ ãni wĩmagũbiri biigúre ñña, “yũũ Jesurẽ maĩã; teero tiigũ cũrẽ boca maĩgũda” jĩĩ wãcũboqui. Cãũ teero wãcũgũ, cũrẽ maĩgũ, yũncãrẽ maĩgũ tiii. Yũre boca maĩgũ, yũũ dícuere maĩgũ mee tiii; yũre ticodiorigũcãrẽ teerora maĩgũ tiii, jĩiyigu.

*Marĩrẽ cãmotãhegu marĩrẽ tiápũgu niĩ
(Mt 10.42; Lc 9.49-50)*

³⁸ Juan Jesurẽ wedeyigu:

—Ēsārē buegá, sícū m̄m̄ wāmemena wātīārē cōāwionecori ĩñaāwū. Cūū marī menamacū mee niīāwī. Teero tiirá, cūārē cāmotáawū, jīīmiyigu.

³⁹ Jesupé cūārē ȳm̄yigu:

—Cāmotárijāña. Sícū ȳm̄ tutuaremena teenórē tiēñonetōnegū, too síro ȳm̄re ñañarō wedesemasīriqui.

⁴⁰ Marīrē cāmotáhegu marīrē tiápugu niīī.

⁴¹ Ȳm̄ ateréja diamacárá jīī: Sícū māárē “Cōāmacū beserigu n̄n̄urá niīīya” jīī, oco tīāgū, wapatáre buagúdaqui, jīīyigu.

Ñañaré tiirí, quio niīā
(Mt 18.6-9; Lc 17.1-2)

⁴² Jesús jīīnemoyigu:

—Ȳm̄re padeorágārē ñañaré tiidutígūnorē ñañanemorō wáaadacu. Cūārē átāgā pairígamena cūū wāmuāp̄u siatūyo, díā pairímaap̄u cōāñocori, nemorō āñubocu.

⁴³⁻⁴⁴ M̄m̄ya wāmo m̄m̄rē ñañaré tiirí tiibócu. Teero wáari, páatacōājāña. Sicawāmomena catiré petihéropu jeari, āñujāā. Puawāmómena pecamep̄u wáaripeja, ñañanetōjōācu.*

⁴⁵⁻⁴⁶ M̄m̄ya dupo m̄m̄rē ñañaré tiirí tiibócu. Teero wáari, páatacōājāña. Sicadupomena catiré petihéropu jeari, āñujāā. Puadupómena pecamep̄u m̄m̄ cōādioconoripeja, ñañanetōjōācu.†

⁴⁷ M̄m̄ya capea ĩñarē m̄m̄rē ñañaré tiirí tiibócu. Teero wáari, tiigaré odewecōājāña. Sicasapeamena Cōāmacū Ōp̄u niirōpu jeari, āñujāā. Puacaréamena pecamep̄u m̄m̄ cōādioconoripeja, ñañanetōjōācu.

⁴⁸ Pecamep̄u becoa diariya. Pecamecā yatiria.

⁴⁹ Pecame móā tiiróbiro niicu: Ñañaré maniré wáari tiicú. Teero biiri bóari tiirícu.

⁵⁰ Móā ocare yaari, āñuniā. Tee móā ocaheri, nemo ocarí tīmasīña manicú. Múā móā ocare tiiróbiro niīña. Cāmerīquēre manirō āñurō niirecutiya, jīīyigu.

10

Múā numosānumiārē cōārijāña
(Mt 19.1-12; Lc 16.18)

¹ Too niīarigu Judea ditapu wáa, díā Jordán apeniñapú jeayigu. Toopúre basocá neāyira sūcā. Cūū tiirucúrobirora cúārē bueyigu.

² Fariseo basoca cūū putopu jeayira. Cūārē ñañarō jīīrē buadugára, sãñíáyira:

—¿Sícū cūū numorē cōājāmasígari? ¿Marīrē dutiré teerora jīī? jīīyira.

³ Jesupé sãñíáyigu:

—¿Moisés deero dutiyiri? jīīyigu.

⁴ Cúāpe ȳm̄yira:

—Moisés sícū cūū numorē “atewapá m̄m̄rē cōāā” jīīrípūrē jóatoa, cōāmasīnoā, jīī jóarigu niīwī, jīīyira.

⁵ Jesús jīīyigu:

—Múā ñecūsūmūā Cōāmacū dutirére tiidugáheri ĩñagū, Moisés tee dutirére cūūrigu niīwī.

⁶ Cōāmacū niipetire cūū sicato tiinacáritopure ām̄u, numiō tiirigu niīwī.

⁷ “Teero tiigú, ām̄u cūū pacare, cūū pacore merēā witi, cūū numomēna niigúdaqui.

⁸ Cúā puarā sicaōp̄ū tiiróbiro putuáadacua”, jīīrigu niīwī Cōāmacū. Teero tiirá, puarā niiriya. Sícū tiiróbiro niīīya.

⁹ Cōāmacū cúārē sicaōp̄ūrā tiiróbiro niirī tiirí siro, āp̄i cúārē cāmerī cōārī tiirjārō booa, jīīyigu.

¹⁰ Wiipú coerá, Jesús buerá cūārē sãñíáyira sūcā tee maquērē.

¹¹ Cúārē ȳm̄yigu:

—Cūū numorē cōāgū, apegoré numocutígūno cūū numo niisuguerigomena ñañarō tiigú tiiquí.

¹² Numiōcā coo manurē cōā, āp̄imēna manucutigo, coo manū niisuguerigūmena ñañarō tiigó tiicó. Tee Cōāmacārē netōnucāre niīā, jīīyigu.

Jesús wīmarārē sãibosárigue
(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)

¹³ Wīmarārē Jesús putō néewayira ñaapeódutira. Cúārē néewarare cūū buerá tutimiya.

¹⁴ Cúā teero tiirí ĩñagū, Jesús cúāmena cúayigu. Cúārē jīīyigu:

* **9:43-44** Ареп̄у ысарп̄у versículo 44 baurícu; ареп̄у́а бау́с. Biiro jīī: 44 Pecamep̄u becoa diariya; pecamecā yatiria.

† **9:45-46** Ареп̄у́ ысарп̄у́ versículo 46 baurícu; ареп̄у́́а бау́с. Biiro jīī: 46 Pecamep̄u becoa diariya; pecamecā yatiria.

—Wimarā yuu puto atiaro. Cāmotárijãña. Cōāmacū dutirére ãñurō wācūnūnuserano ãniãgã tiiróbiro wācūrã niíya.

¹⁵ Yuu ateréja diamacúrã jĩã: ãniãgã tiiróbiro Cōāmacū dutirére ãñurō wācūnūnuse ti-ihéranorē cūū dutiré cúāpure jeaboarigue cúārē jearicu, jĩiyigu.

¹⁶ Teeré jĩtoa, wimarārē néeapa, cúārē ñaapeó, Cōāmacūrē: —Ñiārē ãñurō tiyá, jĩ sãibosáyigu.

Jesuména pee cuogú wedeserigue

(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)

¹⁷ Jesús wáagudu tiirí, sícū cutujeáyigu. Cūū puto ñicācoberimena jeacūmu, sãĩñáyigu:

—Basocáre buegú ãñugú, ¿yuu ñeenó tiigúdari, catiré petihére buadugágu? jĩiyigu.

¹⁸ Jesús cūārē yuuyigu:

—Muu yuure “ãñugú” jĩã. Cōāmacū sícūrã ãñugú niíi.

¹⁹ Muu Cōāmacū dutiré cūūriguere masícu. “Basocáre sãĩrijãña. Āpĩ numorē ñeeaperijãña. Yaarijãña. Āpērārē jĩditoremēna wedesãrijãña. Āpērãyére ěmarijãña. Muu pacu, muu pacore padeoyá”, jĩã, jĩiyigu.

²⁰ —Ēsārē buegú, yuu wĩmagūpara tee niipetirere tiimúãatimiwū, jĩimiyigu.

²¹ Jesús cūārē maíremēna iña, jĩiyigu:

—Muarē sicawāme dusaa. Muu cuorére dúapetijãgū wáyaya. Tee dúa wapatáariguere bóaneorārē batoya. Teero tiigú, Cōāmacū putopure pee ãñurē buagúdacu. Túajea, ati, yuure nuñuwá, jĩimiyigu.

²² Cūū teero jĩrĩ tuogú, tusarijõáyigu. Pee apeyé cuojĩgū, wācūpati, putuajõáyigu.

²³ Jesús cūū puto iñabate, cūū bueráre jĩiyigu:

—Pee apeyé cuorãno Cōāmacū dutirére ãñurō tiinunásedugari, wisió niicu, jĩiyigu.

²⁴ Cūū buerá cūū jĩĩariguere tuorá, tuomanijõáyira. Cúārē jĩnemoyigu:

—Yáa wedera, Cōāmacū dutirére ãñurō tiinunásedugari, wisió niicu.

²⁵ Wáicu camello wāmecutigu awigá copegāpu sããcāmewitimasĩriqui. Toorá nemocú, pee apeyé cuorãno Cōāmacū dutirére ãñurō tiinunásedugaripereja, jĩiyigu.

²⁶ Teeré tuorá, bayiró tuomanijõārã, cãmerĩ sãĩñáyira:

—Too docare ¿noãpé netónénoãdari? jĩiyira.

²⁷ Jesús cúārē iñagūrã, jĩiyigu:

—Basocá cúã basiro netónemasĩriya. Cōāmacūpereja wisióre manidójãã, jĩiyigu.

²⁸ Pedrope jĩnucáyigu:

—Tuoyá ména. Ēsãpe niipetire ãsã cuoriguere cūũjõãatiwu, muumēna nuñuãda jĩrã, jĩiyigu.

²⁹ Jesús yuuyigu:

—Yuu ateréja diamacúrã jĩã: Sícū yuure maĩgú cūūya wii, cūū baira, cūū pacusũmuã, cūū põna, cūūye ditare cūũjõã, “basocáre netónére quetire wedegu wáaguda” jĩĩgãnope

³⁰ cūū cūũwarigue nemorõ buagúdaqui. Atibúrecopure nemorõ wiserĩ, cūūya wedera, pacosãnumiã, põna, dita buagúdaqui. Āpērã cūārē ñañarõ tiipacári, teeré buagúdaqui. Too síropucãre Cōāmacūmēna catiré petihére buagúdaqui.

³¹ Mecatigãre pau uputĩ macãrã too síropure buri niirã niãdadua. Buri niirã too síropure uputĩ macãrã niãdadua, jĩiyigu Jesús.

Jesús cūārē sããdarere iĩãrĩ wederigue

(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)

³² Cúã Jerusalénpu muñwari, Jesús cúārē sugueyigu. Cūū buerá iñamanijõáyira. Basocá cúã siro nuñurãcã cuiyira. Jesús cūū buerá docere suowá, cūārē wáaadarere wedeyigu:

³³ —Múã iñãã: Marĩ Jerusalénpu wáara tiia. Toopú yuu niipetira sõwũ niipacari, pairaré dutirá, Moisés jóarigue buerápure ticoadacua. Cúã siãdutiadacua yuure. Cúãrã judíoa niĩhãrãpure ticonetõneãdadua.

³⁴ Yuure buijã, usecó eobatétu, tãna, siããdadua. Itiãbureco siro masãgúdacu, jĩiyigu.

Santiago, Juan Jesuré sãĩmrigue

(Mt 20.20-28)

³⁵ Santiago, Juan Zebedeo põna Jesús putopu jea, cūārē sãiyira:

—Ēsārē buegú, ãsã sããdarere muu ticori boogá, jĩimiyira.

³⁶ —¿Ñeenó yuu tiirĩ boogári? jĩiyigu.

³⁷ —Muu õpũ sããgũ, muu duirĩpírõ putogãpu dupowa ãsãrē. Sícū diamacápe, ãpĩrē acu-ñiãpe dupowa, jĩimiyira.

³⁸ Jesús cúārē jĩiyigu:

—Yuu òpũ sããadari suguero wáaadarere múã masĩria. ¿Yuu ñañarõ netõãdarobirora múãcã ñañarõ netõã nucãbõgari? ¿Yuuere cúa siããdarobirora múãcã cúa siãrĩ nucãbõgari? jĩyigu.

³⁹ —Ejũ, ñañarõ netõ, diamasiã, jĩyira.

Jesús jĩyigu:

—Múãcã yuu tiirõbiro posa, diaadacu.

⁴⁰ Teeré wedemasĩpacu, “sĩcũ diamacũpe, ãpĩ acuniñape dupoguda” jĩmasĩriga. Tee yuu dutiré niiria. Cõamacũ toopũ duidarare besetoawi, jĩyigu.

⁴¹ Cúa menamacãrã puamóqueñerã Santiago, Juan siãrĩ tuorã, cúayira.

⁴² Jesús cáãrẽ suocó, jĩyigu:

—Múã masiã: Niipetire dita macãrãrẽ dutirá Cõamacãrẽ masiñerã cúa booró dutiãmajãya. Cúa doca macãrãcã acaribiremena dutiia, cúa dutirere tiipetĩdutiira.

⁴³ Múãpeja cúa tiirõbiro tiirijãña. Merẽã tiirẽcutiia. Múã uputĩ macãrã niidugara, ãpẽrãrẽ tiãpuri basoca niĩña.

⁴⁴ Sĩcũ ãpẽrã nemorõ niidugagano niipetirare padecotegu tiirõbiro niirõ booa.

⁴⁵ Yuu niipetira sõwũ niipacu, ãpẽrã yuuere tiãpuaro jĩgũ mee atiww. Yuupe basocãre tiãpugu atigu tiiwá. Teero biiri pau basocã ñañarẽ tiirẽ wapa diabosa netõnẽgũ atigu tiiwá jĩyigu.

*Jesús Bartimeorẽ ññarĩ tiirĩgue
(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)*

⁴⁶ Cúa Jerusalénpu maawãra, Jericõpu jeasugueyira. Tiimacãpu Jesús cãũ buerãmema netõwãri, pau basocã cãũrẽ nunuyira. Sĩcũ capeari baunõhẽgũ maa wesapu niyeru sãĩduiyigu. Cũũ wãmecutiigũ Bartimeo, Timeo macã.

⁴⁷ “Jesús Nazaret macã macã atĩ” jĩrĩ tuogũ, Bartimeo bayirõ busurõmena jĩnucãyigu:

—Jesús, David pãrãmi niinunusegu, yuuere bóaneõña! jĩyigu.

⁴⁸ Pau cãũrẽ: —Nocõrõrã ditamanijõãña, jĩ tutimiyira.

Cãũpe jĩnemosãjãyigu:

—JDavid pãrãmi niinunusegu, yuuere bóaneõña! jĩyigu.

⁴⁹ Jesupéja putuãncã: —Atiãro, jĩyigu.

Cúa cãũrẽ jĩyira:

—Ññuãdacu. Wũmunucãcoya. Mũũrẽ atidutii, jĩyira.

⁵⁰ Teeré tuogũ, sutirõ sotoã macãrõrẽ tuuwécojã, bupucutã, Jesús puto wáyigu.

⁵¹ —¿Mũũrẽ deero tiirĩ boogãri? jĩyigu Jesús.

—Basocãre buegũ, yuuere ññarĩ tiiyã, jĩyigu.

⁵² Jesús cãũrẽ jĩyigu:

—Mũũ padeojĩgũ, netõnẽnoãrigupu putuãa. Ññurõ wãya, jĩyigu.

Cũũ teero jĩrĩrã, ññajõãyigu sãa. Ñña, maapu Jesuré nunuwáyigu.

11

*Jesús Jerusalénpu sããwarigũ
(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)*

¹ Jesús cãũ buerãmema Jerusalénpu jeaadarõ péero dusayiro. Betfagẽ, Betania macãrĩpu jeayira. Teemacãrĩ Eñtãgũ Olivo puto niĩã. Toopũ cãũ buerã puarãrẽ jĩyigu:

² —Iimacã marĩ díamacũ niirĩ macãpu wãaya. Toopũ jeara, máata sũcũ burro wĩmagũ siatúnucõãrigure buajeãdadacu. Cũũ pesaya manigũ niiqui ména. Cãũrẽ jõã, néetiya.

³ Múãrẽ “¿deero tiirã cãũrẽ jõãr?” jĩrĩ, “marĩ Opũ booãwĩ; máata wiyajãgũdaqui” jĩñña, jĩyigu.

⁴ Cúa wãa, maapu siatúnucõãrigure buajeáyira. Wii díamacãpu niiyigu. Cãũrẽ jõãyira.

⁵ Toopũ nucũrã: —¿Deero tiirã cãũrẽ jõãr? jĩyira.

⁶ Cããpe Jesús dutiarirõbirora yuuyira.

—Néewayã, jĩyira cããrẽ.

⁷ Jesús puto néewayira. Burro sotoapu cúãye suti sotoã maquẽrẽ tuuwépeoyira. Jesús cãũ sotoapu muãpeayigu.

⁸ Cãũrẽ padeorã, pau cãũ netõwáadarimapu cúãye suti sotoã maquẽrẽ sẽõcũyira. Ñpẽrã yucu dupuri puũrĩcutire cúa páata néeatiriguere cũũsugueyira.

⁹ Cũũ suguero wãara, cãũ siro nunurã bayirõ busurõmena jĩyira:

—JMarĩ Opũrẽ usenire ticoada! JÑni Cõamacũ ticodiocorigũ niĩ! Jcãũrẽ ãñurõ tiãro!

¹⁰ Jcãũ òpũ sããrĩ, ãñurõ wãaaro! JMarĩ ñecũ David òpũ niiriro tiirõbiro ãñurõ wãaaro! JNiipetira ãmããse macãrã cãũrẽ “ãñunetõjõãr” jĩl, usenire ticoaro! jĩyira.

¹¹ Jesús Jerusalénpu jeagu, Cōāmācūwiipu sãawayigu. Toopá niipetire tiwií maquērē ñapetijâyigu. Naîrõpu tiyyiro. Teero tiigú, Betaniapu cūá buerá docemena wáajõâyigu.

Jesús higuerağure sînrî tîirîğue
(Mt 21.18-19)

¹² Apebúreco bóeri Betaniapu niãrira cãmerputáari, Jesús juabóayigu.

¹³ Higuerağurã ãñurõ pũũrîcutirigure yoarõpu ññayigu. “Ducacaticura” jĩğũ, ññagũ wáamiyigu. Pũũrî dîcu buayigu. Butirîtono niiriyiro.*

¹⁴ Jesús tiiguré jĩyigu:

—Ăpērã atigú ducare yaanemoricua sáa, jĩyigu.
Cūá teero jĩrî, cūá buerá tuoyîra.

Jesús Cōāmācūwiipu dúari basocare cōãwionecorigue
(Mt 21.12-17; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹⁵ Too siro Jerusalénpu jeayira. Jesús Cōāmācūwiipu sãajeagu, dúari basocare, teeré sãinerãrê cōãwionecoyigu. Niyeru wasorî basocaye mesarire tuunécõãcũjâyigu. Bua dúari basocaye duirêpîrcãrê teerora tiyyigu.

¹⁶ Niipetirare apeyenómēna Cōāmācūwiipu sããcãmewitidugarare cãmotáyigu.

¹⁷ Basocãre bueyigu:

—Cōãmācūye queti jóaripũpu biiro jĩã: “Yáa wii ‘niipetire dita macãrã Cōãmācūmena wedeseri wii niã’ jĩrî wii niãdacu”,† jĩ jóare niã. Múãpe yaarêpîra dúari wii niirî tia, jĩyigu.

¹⁸ Paiaré dutirá, ãpērã Moisés jóarigüe buerá Jesús jĩãrigüere tuoyîra. Teero tiirã, cãã “¿deero tii marî ãnirê sããdãri?” jĩ ãmaãnucãyira. Basocã Jesús buerere tuomanîjõâyira. Teero wãari ññarã, paiaré dutirá, Moisés jóarigüe buerã cãurê cuiyira.

¹⁹ Nãicũmatiri, Jesús tiimacã niãrigu witi, putuajõâyigu sũcã.

Higuerağurã sînrîdîarigüe
(Mt 21.20-22)

²⁰ Apebúreco bóeri wáara, higuerağure nucõrîpura sînrîarigüre ññayira.

²¹ Pedro Jesús higuerağure jĩãrigüere wãcũğũ, jĩyigu:

—Ësarê bueğũ, ññaña. ñğũ muu tutiarigũ sînrîjõãyũ, jĩyigu.

²² —Cōãmācūrê padeoyã, jĩyigu Jesús cããrê—.

²³ Yuu aterēja diamacãrã jĩã: Apetó tiigú, sîcãno atigú ãtãğurê “wáa, díapu ñaacoñuãña” jĩboqui. Cūá “teerora wáaadacu” jĩ padeorî, cūá jĩãrîrobirora wáaadacu. “Õba, wãaricura” jĩrîjãrõ booa.

²⁴ Teero tiirã, ãñurõ tuoyã: Múã apeyenó Cōãmācūrê sãirã, “diamacãrã ticogudaqui” jĩ padeorã, cuoadacu.

²⁵ Múã Cōãmācūrê sãirã, ãpērã múãrê ññañarõ tiirigüere acabóya. Múã teero tiirî ññagũ, marî Pacu ãmuãsepu niğũcã múã ññañarê tiirere acabõğudaqui.

²⁶ Múãrê ññañarõ tiirãre múã acabõheri, cũcã múã ññañarê tiirere acabõriqui, jĩyigu.

Jesuré “¿noã dutirémēna teeré tii?” jĩrîğue
(Mt 21.23-27; Lc 20.1-8)

²⁷ Opatutî Jerusalénpu jeayira. Jesús Cōãmācūwiipu wãanetõrî, paiaré dutirá, Moisés jóarigüe buerã, ãpērã butoã dutirá Jesús putõpu jeayira.

²⁸ Jesuré sãñâyira:

—¿Noã dutirémēna muu teeré tiii? ¿Noã muurê dutiré ticori, muu teeré tiirî? jĩmiyira.

²⁹ Jesús cããrê yuuyigu:

—Yucã múãrê sãñãğũda. Múã yuure yuuri, múãrê “ate dutirémēna tia yuu” jĩğũda.

³⁰ ¿Noã Juanrê wãmedõtîdutigu ticocoyirî? ¿Cōãmācū o basocãpe ticocoyirî? Yuuya, jĩmiyigu.

³¹ Cããpe cãmerî wedeseyira:

—Marî “Cōãmācū ticocorigu niuwî” jĩrî, cūá marîrê “too docare ¿deero tiirã cããrê padeorî?” jĩboqui.

³² Marî “basocã cããrê ticocorira niuwã” jĩmasîrîga, jĩyira. Basocãre cuiyira. Niipetira “Juan profeta niuwî” jĩ padeoyîra.

³³ Teero tiirã, cãã Jesuré: —Masîrîga, jĩyira.

Jesús cããrê jĩyigu:

—Yucã múãrê “ate dutirémēna teeré tia” jĩ wederia, jĩyigu.

* **11:13** Higuerağurî wasowitiatiri, metãpãğã witiaticu. Teepare sãmererēna yaanocu. Jesús teerê ãmaãmijiyi. Teepagã ñaadiari siro, pacapã ãñurõ ipitire witiatinucãcu. Metãpãğã manîrî, pacapãcã witiaticu. † **11:17** Isaias 56.7.

12

*Ñañarã padecoteramena queoré**(Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)*

¹ Jesús cûârê queorémēna wēdenucāyigu:

–Sīcū ūmu niyigu use wese oterigu. Otepetitōa, sānisānucōyigu. Use cūā bipesādari copere ūtāgāpu coayigu. Teero biiri ūmuāri wii cūā coteduiadari wiire tiyigu. Aperopú wāanetōgū wāagu, āpērārē tiiditare wasoyigu. Waso, wājōāyigu.

² Use ducacutirito niirī, sīcū cūârē padecotegure ticocomiyigu. Cūāya dita cūū wasorirare “use cūā dūa wapatāre decomena ticocoaro yūre” jīlcomiyigu.

³ Cūū toopū jeari, tiidita wasorira cūūrē ñee, páa, péerogā ticoripacara, putuócojāyira.

⁴ Āpī cūūrē padecotegure ticocomiyigu sūcā. Cūūrējā dupupu cāmitu, ñañarō buijāyira.

⁵ Too sīro āpīrē ticocomiyigu sūcā. Cūūrējā diamacūrā sīājāyira sáa. Pau ticocomiyigu. Āpērārē páayira; āpērārē sīājāyira.

⁶ Cūū macū cūū bayirō maīgú dícu dūsayigu. Cūā siropu cūūrē ticocomiyigu. “Yūu macūrē quioniremena īñāadacua”, jīl wācūmiyigu.

⁷ Ōpū macū cūā putopu jeari, tiidita wasorira cāmerī wedeseyira: “Ānirā niirī too síropu atiditarē ñeegūdu. Jāmu, sīacō. Cūū manirī, atiditā marīya dita putuādacū”, jīlmiyira.

⁸ Teero tiirā, cūūrē ñee, sīā, tiiwese wesapu cūāya ōpūūrē cōājāyira.

⁹ Tiidita ōpū cūūrē tiidāre mūārē wedeguda. Cūū ati, cūāya dita wasorirare sīacōāpeti, āpērārē tiiditare ticojāgūdaqui.

¹⁰ Mūā Cōāmacūye queti jóaripū buerā niipacara, ate tiipūpu jóarere tuomasīria ména: Wii weerira ūtāquire booriyira.

Cūā booripacari, tiiquira uputí macāqui putuáwu tiwiipare.*

¹¹ Cōāmacū marī Ōpū teero tiirigu niirī.

Cūū tiiriguere “āñunetōjōāā” jīl tūgueñanoā,† jīl jóanoā, jīlyigu Jesús.

¹² Cūāpeja “tee queorémēna marīrē jīlutugu tiiqui” jīl masījāyira. Teero tiirā, cūūrē ñeeādara tiimiyira. Basocāre cui, ñeemasīri, wājōāyira.

*Wapasédutire sãñárigue**(Mt 22.15-22; Lc 20.20-26)*

¹³ Cūā aperopú wáa, síquērā fariseo basocare, Herodere tuonunuserare sãñáadutira ticooyira. Cūā Jesús merēā yūri boomiyira.

¹⁴ Jesús putopu jea, cūūrē jīlyira:

–Basocāre buegú, muu añugú niirere masīā. Muu basocāre diamacūrā añurō buegú niā. Cūā tusarē dícare wedericu. Uputí macārārē, buri niirārē, niyeru cuorāre, niyeru cuohērare sīcārībīro īña, wedea muujā. Cōāmacū cūūrē tiidutirere añurō diamacū buea. Teero tiigú, ūsarē wedeya: ¿Romanuā ōpūrē cūū niyeru wapasédutirere wapatíadari; o wapatígarite? jīlyira.

¹⁵ Jesupé cūā wācūrere, cūā ñañarē tiidugāre masījāyigu. Teero tiigú, jīlyigu:

–Mūā yūre teero jīl, wedesādugara tiia. Niyeruire néeatya; īñagūdu tiia, jīlyigu.

¹⁶ Tiiquire néeatyira.

–¿Noāyā diapóa, noā wāme tusai? jīlyigu.

–César romanuā ōpūye tusaa, jīlyira.

¹⁷ –Too docare Césaye niirere Césare wiyayá; Cōāmacūyere Cōāmacūrē wiyayá, jīlyigu.

Cūū teero yūri, cūūrē tuomanijōāyira.

*Diarira masāmuāre wederigue**(Mt 22.23-33; Lc 20.27-40)*

¹⁸ Síquērā saduceo basoca Jesús puto jeayira. Cūā “diarira masāmuāricua” jīlcua. Jesuré sãñāyira:

¹⁹ –Basocāre buegú, Moisés dutirere jīlāda. “Sīcū pōnamanīgū diaweori, cūū bai cūū numo niirigore dúutuaro. Cūū coomena cūū sōwū diarigure pōnacutibosaaro”,‡ jīl jóarigu niirī Moisés.

²⁰ Sícupōna siete niyira. Cūā sōwū numocutiyigu. Pōnamanīgūrā diajōāyigu.

²¹ Cūū siro macū cūū sōwū numorē dúutumiyigu. Cūūcā pōnamanīgūrā diajōāyigu. Cūā siro macūcā coore dúutu, pōnamanīgūrā diajōāyigu.

* **12:10** Judíoa wii tiirā, sicaqui, añurīquicare péosugueyira. Tiiqui añurō diamacū niirī, tiirī tudiri diamacū wāayiro.

† **12:11** Salmo 118.22-23. ‡ **12:19** Deuteronomio 25.5.

²² Teero dícu wáayiro. Niitugapucārē teorora wáayiro. Too síro cúã numo niimirigocã diajõâyigo.

²³ Cúã siete coore numocutimiyira. Diarira masãmuãrĩ, ¿nii numope putuágodari? jĩyira.

²⁴ Jesupé cúãrē yũyigu:

—Múã Cõamacũye queti jóaripũ maquẽrē masĩria. Cõamacũ tutuarecārē masĩria. Teero tiirã, wisijõãã.

²⁵ Diarira masãmuãri siro, ãmuã, numiã wãmosiaricua. Ángelea ãmuãsepu niirãbiro niĩya.

²⁶ Diarira masãmuãre maquẽrē múã buepacara, tuomasĩria mēna. Múã Moisés jóaripũpu járĩsati queti buemijĩyu. Tiisatĩpu Cõamacũ Moisére jĩrigu niĩwĩ: “Abraham, Isaac, Jacob Õpũ niã yũ”, § jĩrigu niĩwĩ.

²⁷ Cõamacũ diarira Õpũ niirĩ; catirã Õpũpe niĩ. Teero tiirã, múã wisinetõjõãã, jĩyigu Jesús.

Dutiré upatĩ maquẽ

(Mt 22.34-40)

²⁸ Sicũ Moisés jóarigue buegũ toopé niyigu. Jesús saduceo basocamena wedeserere tuoyigu. Jesús ãñurõ yũmenĩrĩ ãñagũ, cúã puto jea, sãñãyigu:

—¿Diyé niĩ Moisére dutiré cũurigue bayirõ upatĩ maquẽ? jĩyigu.

²⁹ Jesús cũãrē yũyigu:

—Bayirõ upatĩ maquẽ ate niã: “Israelya põna macãrã, ãñurõ tuoyã: Cõamacũ marĩ Õpũ sicãrã niĩ.

³⁰ Teero tiirã, Cõamacũ marĩ Õpũrē maĩñã. Niipetire múã yeeripũnamena, múã wãcũrēmena, múã tutuaremena cũãrē maĩñã”.*

³¹ Tee doca maquẽ dutiré ate niã: “Mũu basiro maĩrõ tiirõbirora ãpẽrãcãrē maĩñã”.† Ate puawãmé niipetire apeyé dutiré nemorõ upatĩ maquẽ niã, jĩyigu Jesús.

³² Moisés jóarigue buegũpe jĩnemoyigu sũcã:

—Ãñuniã, basocãre buegũ. Mũu diamacũ wedea. Cõamacũ sicãrã niĩ. Æpĩ cũũ tiirõbiro niigũ maniquĩ.

³³ Cõamacũrē marĩ yeeripũnamena, marĩ wãcũrēmena, marĩ tutuaremena maĩrõ booa. Teero biiri marĩ basiro maĩrõ tiirõbirora ãpẽrãcãrē maĩrõ booa. Marĩ Cõamacũwĩpu tiiré, wãicũrãre sãã sóeditiore, Cõamacũrē apeyenõ ticoré ãñuniã. Æñupacari, maĩrepe nemorõ upatĩ maquẽ niã, jĩyigu.

³⁴ Jesupé cúã diamacũ yũurĩ ãñagũ, jĩyigu:

—Cõamacũ dutiré mũurure niãdaro péerogã dusaa, jĩyigu.

Too síro cũãrē tuorã “sãñãria sãã” jĩ wãcũyira.

“Cristo ¿noã pãrãmi niĩ?” jĩrigue

(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

³⁵ Jesús Cõamacũwĩpu buegu, basocãre sãñãyigu:

—¿Deero tiirã Moisés jóarigue buerã “Cõamacũ beserigu David pãrãmi niĩ” jĩĩ?

³⁶ David basirora Espĩritu Santo masĩre ticorémena jóarigu niĩwĩ:

Cõamacũ jĩĩwĩ yũ Õpũrē:

“Yãa wãmo diamacũniãpe duiya, téẽ mũurē ãñatutirare mũu dutiriguere yũ ãñurõ yũurĩ tiirĩpu”,‡ jĩ jóarigu niĩwĩ David.

³⁷ David “yũ Õpũ” jĩgũ, Cõamacũ beserigure jĩgũ tiirigu niĩwĩ, cúã pãrãmi niipacari. Teeré ãñurõ wãcũña, jĩyigu.

Basocã pau toopãre niirã Jesús wederere useniremena tuoyira.

Jesús Moisés jóarigue buerã tiirẽcutire wederigue

(Mt 23.1-36; Lc 11.37-54; 20.45-47)

³⁸ Jesús basocãre buegu, jĩyigu:

—Moisés jóarigue buerã tiirere tuomasĩrõ booa. Cúã suti yoaretõ sãña, wãauseniya. Macã decoru quioniremena ãñudutiri boocúa.

³⁹ Neãrẽ wiserĩpu suguero maquẽ duirẽpu dícu duidugacua. Bosebũreco tiirõpucãrē teorora tiidugacua.

⁴⁰ Wapewiã numiãye wiserire jĩditoremena ãmacua. Cúã yoari Cõamacũmena wedesera tiirõbiro tiiditõya basocãre. Cúãrã ãpẽrã nemorõ ñãnarõ tiinõãdara niĩya, jĩyigu.

Wapewio bóaneõgõ Cõamacũrē ticorigue

(Lc 21.1-4)

⁴¹ Jesús Cōāmacūwiipu niigū, niyeru sãāretibari díamacū duiyigu. Teetibaripu niyeru sãārī, ññacoduiyigu. Pau niyeru cuorá pairó sãāyira.

⁴² Sicō wapewio bóaneðgō jea, puaquí wapamanírequiri sãāyigo.

⁴³ Jesús cūū bueráre atiduti, jñiyigu:

—Yuu ateréja díamacūrā jñā, jñiyigu—. Cōāmacū ññacoropu igo wapewio bóaneðgō niipetira nemorō ticonetōnucayo.

⁴⁴ Ññiāpeja cūārē dusaríguere ticooya. Coopeja coo cuomíarigüe, coo yaaré sãibóarigüegārē ticopetijāyo, jñiyigu.

13

Jesús “Cōāmacūwii cōānoādadu” jñirigüe

(Mt 24.1-2; Lc 21.5-6)

¹ Jesús Cōāmacūwiipu witiwari, sicū cūū buegú tee wiserire ñña, jñiyigu:

—Ësarē buegú, ate wiseri cūā útāquiritōmena weeriguere ññaña. Ññurē wiseri niñā, jñiyigu.

² Jesupé jñiyigu:

—Muu weere wiserire ññamiā. Too síro útāqui apequí sotoápu weemuārigüe putuáricu. Niipetire cōānoādadu, jñiyigu.

Atibúreco petiádari sugüero wáaadare

(Mt 24.3-28; Lc 21.7-24; 17.22-24)

³ Jesús cūū buerámēna Ëtāgú Olivo Cōāmacūwii díamacū niirígupū wáyayigu. Toopú duiri, Pedro, Santiago, Juan, Andrés āpērā tuohéropu cūūrē sãññayira:

⁴ —Wedeya ãsarē. Muu wedearigüe ¿deero biiri wáaadari? ¿Ñeenómēna ññamasñoādari, ate wáaadari sugüerogārē? jñiyira.

⁵ Jesús cūārē yuuyigu:

—Ññurō tuomasñña, āpērā jñiditori jñirā.

⁶ Pau “yuurā niñā; yuu Cōāmacū beserigu Cristo niñā” jñiādadu. Pau cūārē nñuñdadu.

⁷ “Cāmerisñārā tiñiwā” jñirī tuoádadu. “Toopú cāmerisñārā tiñiyira” jñirē queticārē tuoádadu. Teeré tuorā, cuirijñña. Tee wáaadare niñjārō tiia. Teero wáapacari, atibúreco petiádaro dusaádadu mēna.

⁸ Sicapōna macārā asepōnā macārāmēna cāmerisñiādadu. Teero biiri sicadita macārā apeditā macārāmēna cāmerisñiādadu. Peeditapure dita cāmeñare wáaadadu. Juabóare wáaadadu. Teemēna basocáre bayirō ññañarō netōrē nucāádadu.

⁹ Múā basiro ññurō wācū tagueñña. Múārē dutirápüre tico, judíoa nearé wiseripu tñnaádadu. Múā yuure padeoré wapa dutirá, òpārā putopū néewanoádadu. Toopú jeara, yéequērē wedemasñiádadu.

¹⁰ Atibúreco petiádari sugüero, niipetire dita macārā Cōāmacū basocáre netōnére queti tuosesáadare niirō tiia.

¹¹ Múārē dutirá putopū néewari, “¿deero jñiādari cūārē?” jñi wācūhērārā wáawa. Múā jearira, Cōāmacū múārē wācūrē ticogudaqui. Teeré wedeseya. Múā mee wedeseadacu; Espiritu Santo wedesegudaqui.

¹² Sicapōna dutirápüre cāmerī wedesā, sñārī tiídadu. Cūā pacusūmwācā cūā pōnarē dutirápüre wedesāádadu. Cūā pōnacā teorora cūā pacusūmwārē netōnucā, diari tiídadu.

¹³ Niipetira basocā múārē ññatutiadacu yuure padeoré wapa. Teero múārē cūā ññañarō tiipacári, yuure padeorucujārārē Cōāmacū netōnégudaqui.

¹⁴ Ññañanetōjōāgūrē Cōāmacūrē padeorídojōgūrē ññaádadu múā. Cōāmacūwiipu too cūūrē niidutiherore nucūrī ññaádadu.* (Ateré buegú tuomasñārō.) Too cūū nucūrī ññarā, Judea ditapu niirā Ëtāyucupū dutijōāārō.

¹⁵ Wii sotoápu pesagáno diiwā, wii popeapu niiréne néegū sãñwaripacu, dutijōāārō.

¹⁶ Wesepú padegácā wiipú sutiré néegū putuawaripacu, dutijōāārō.

¹⁷ Teero wáare burecori niipacósānumiārē, pōna ñpūrā cuoráre bóaneðre burecori niídadu.

¹⁸ “Tee puuriro niiré burecori wáaríjñārō” jñi, Cōāmacūrē sññiā.

¹⁹ Teero wáare burecori basocáre ññañarō netōrē burecori niídadu. Cōāmacū atibúreco tiirí sírore, téé atitópüre nocōrō ññañarō netōrē maníríro niiwū. Too síropucārē nocōrō peti ññañarō netōrē maniádadu.

²⁰ Tee ññañarō netōrē burecorire Cōāmacū dáoriatā, sicūno netōrídojōgūdaqui. Cōāmacūpe cūū beserirare tiigū, teero wáare burecorire dáogudaqui.

²¹ Teero wáari, síquērā múārē jñiditoadacu: “Jñā, ññaña. Cōāmacū beserigu Cristo ñno niñi”, jñimiádadu. “Toopú niñi”, jñimiádadu āpērāpé. Cūā teero jñirī, padeoríjñña.

* **13:14** Tiatopure profeta Daniel teeré jóarigu niiwī.

²² Paṁ jĩditora niĩadacua. Siquẽrã “yṁ Cõamacũ beserigu Cristo niĩã” jĩmiĩadacua. “Profeta niĩã”, jĩmiĩadacua ãpẽrãpẽ. Pee tiĩẽñore tiĩadacua, cũãrẽ padeoáro jĩrã. Cõamacũ beserirapũrena padeodũri tiĩdũgãmiĩadacua.

²³ Múã ãñurõ tuomasĩña. Tee niĩpetire niĩadarerena múãrẽ yṁ wedesuguetooa, jĩyigu Jesús.

Jesús putuaatiadare
(Mt 24.29-35, 42, 44; Lc 21.25-36)

²⁴ Jesús wedenemoyigu:

—Tee ñañarõ netõrẽ bũrecori siro muĩpũ búreco macũ naitĩãjõãgũdaqui. Ñami macũcã bóeriqui.

²⁵ Ñocõã ñaacodiadacua. Niĩpetira ãmuãsepu niirã cãmeñanoãdacua.

²⁶ Teero wáari, yṁ niĩpetira sõwũ õmebũrũáripũ tutuaremena asibatédiatiri, basocã ññaãdacua.

²⁷ Too síro ángeleare ticocogudacu. Cũã néõãdacua yṁ beserirare atibúreco niĩpetiropũ niirãrẽ.

²⁸ ‘Múãrẽ oterigu higeragũmena queorẽ ticoguda. Tiigã pũũrĩ wasorĩ, “cũma wáaadaro péerogã dũsaa” jĩmasĩã.

²⁹ Tee tiirõbirora yṁ jĩãrigue wáari ññarã, “niĩpetira sõwũ putuaatiadaro péerogã dũsacũ” jĩmasĩña.

³⁰ Yṁ aterėja diamacãrã jĩã: Atitõ macãrã cũã diaadari suguero, tee niĩpetire yṁ jĩãrigue wáaadacu.

³¹ Ɔmuãse, atiditã peticõdiadacu. Yṁ wedesere doca petiricu. Niirucujããdacua.

³² Yṁ putuaatiadari búreco, tii horare masĩña maniã. Ángelea ãmuãse macãrã masĩriya. Yṁ niĩpetira sõwũcã masĩria. Yṁ Pacu sicãrã masĩqui.

³³ ‘Múãcã tiĩbũrecore masĩria. Teero tiirã, ãñurõ wãcũtutua, ññacoja.

³⁴ Múãrẽ queorẽmena wedeguda. Sícũ basocũ niĩyigu yoaropũ wáagu. Cũũ wáaadari suguero, cũãrẽ padecoterare cũya wiire “coteya” jĩyigu. Cũãcõrõrẽ cũã padeadarere cũũyigu. Sope coterĩ basocure ãñurõ ññacodutiyigu.

³⁵ Cũã tiirõburo múãcã ññacorucujãña. Múãcã múã Ɔpũ coeãdari búrecore masĩricu. Nãicũmurĩ, ñami deco, cãrẽquẽ wederĩ, o bóeritabe niĩboqui.

³⁶ Yṁ wãcũña manirõ putuaatigu, múãrẽ cãñirãrẽ buajéadugariga.

³⁷ Yṁ múãrẽ jĩrẽre niĩpetirare jĩgũda: ãñurõ ññacorucujãña, jĩyigu Jesús.

14

Jesuré ñeeãdara wedeserigũe
(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Puabúreco dusayĩro Pascua bosebũreco wáaadaro. Tii bosebũreco niirĩ, pã pũuri tiirẽ wóoya manirẽ yaanoã. Paiarẽ dutirã, Moisés jóarigũe buerãmẽna Jesuré yayiõremena cãã ñeeãdarere cãmerĩ wedeseyira, siãdũgãra.

² —Bosebũreco niirĩ, tiirijããda. Basocã cũãrẽ maĩrã, marĩmena cúara, noo boorõ acaribĩãmajãbocua, jĩyira.

Jesuré sitiaãñũre píopeorigũe
(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

³ Jesús Betaniaru Simõn õpũũ bóa netõrigũya wiipũ niiyigu. Jesús yaaduiritabe, sicõ numiõ sitiaãñũriga cuogõ jeayigo. Tiigã sitiaãñũre “nardo” wãmecũtũre wapapacãre posecũtũyiro. Tiigã ñacõrẽ tuupécojã, cũya dupu sotoaru píopeoyigo.

⁴ ãpẽrã toopã niirã coo teero tiirĩ ññarã, cúajõãyira. Cũã cãmerĩ jĩyira:

—¿Ate sitiaãñũre wapapacãre búri peti teero tiicõãĩ?

⁵ Ate sitiaãñũrere dúa, sicacũma padegu wapatarocõrõ buanõboayu. Teemẽna bóaneõrãrẽ tiĩápuro boomĩayu, jĩyira. Coore tutiyira.

⁶ Jesús cũãrẽ jĩyigu:

—¿Deero tiirã coore potocõĩ? Potocõrijãña. Aterẽ yũre píopeogo, ãñurõ tiigõ tiyio.

⁷ Bóaneõrã múã watoaru niirucujããdacua. Múã boorõtono cũãrẽ ãñurõ tiĩápumasĩã. Yũpeja múãmẽna niirucuricu.

⁸ Atigõ yũre coo jeatuario ãñurõ tiyio. Coo sitiaãñũrere píopeogo, yũre yaarã sitiaãñũre tuusiããdaro tiirõburo tiyũetoayo.

⁹ Yṁ aterėja diamacãrã jĩã: Niĩpetiro atiditapãre Cõamacũ basocãre netõnere quetire wedewarucura, atigõ yũre tiĩãrigũere wedeadacua, coore wãcũdutira, jĩyigu.

Judas Jesuré cãurê ññatutirapurê ticoadare
(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

¹⁰ Judas Iscariote Jesús buerá doce menamacã wáa, paiaré dutiráre jñiyigu:

—Yñu múãpurê Jesuré ticoguda, jñiyigu.

¹¹ Teerê tuorá, bayiró useniyira.

—Mñurê niyeru wapatíada, jñiyira.

Teero tiigú, “¿deero tii yñure Jesuré ticoro boomíto?” jñi wãcũñucãyigu.

Jesús cãu buerámena yaaturigüe

(Mt 26.17-29; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1Co 11.23-26)

¹² Basocá pã pũuri tiirémëna wáoyá maniré yaarí bosebureco niñucãyiro. Tiibureco niirí, oveja Pascua macã niigũdure siãyira. Tiibureco Jesús buerá cãurê sãññáyira:

—¿Noorú ãsã Pascua boseyaadarere quẽnobosára wáagari? jñiyira.

¹³ Jesús puarã cãu bueráre ticocoyigu.

—Jerusalénpu wáaya, jñiyigu—. Toorú sícũ basocá ocogá turupeogure buajeaadacu. Cãurê nuñuwáwa.

¹⁴ Cãu sããwaro tiiwíi òpãrê jñiwa: “ ¿Noorú niigari yñu buerámena Pascua boseyaadari tatiá?” jñiawí ãsãrê buegá”, jñiwa.

¹⁵ Cãu ãmuãrò macã tatiá quẽnoãri tatiacapu ãñogũdaqui. Toorú quẽnoyũewa, jñicoyigu.

¹⁶ Cãu buerá wáa, Jerusalénpu jeayira. Toorú jeara, Jesús cãurê jñiãrirobirora niipetirere buayira. Toorú cãu Pascua boseyaadarere quẽnoyira.

¹⁷ Nãicũmuãri siro, Jesús, cãu buerá docemena tiwiipuré jeayigu.

¹⁸ Cãu yaadui, Jesús jñiyigu:

—Yñu ateré diamacúrã jñi: Múã menamacú sícũ yñumena yaadui yñure ññatutirapurê ticogudaqui, jñiyigu.

¹⁹ Cãu bayiró wãcũpatiyira.

—¿Yñu mee niñ? jñi sãññãñucãyira cããcõrò.

²⁰ Jesús cãurê jñiyigu:

—Sícũ múã doce menamacú yñumena atibapapú pãmena soayágura niñ.

²¹ Yñu niipetira sówãrê Cõamacũye queti jóaripũpu jñiõbirora wáaadacu. Bóaneõgũ niigũdaqui yñure ticogudupeja. Cãu bauáriatã, nemoró ãñubojũyũ, jñiyigu.

²² Jesús cãumena yaagu, pãrê néé, Cõamacúrê usenire ticoyigu. Túajea, puatásã, batogura, jñiyigu:

—Yaaya. Ate yáa òpũãbiro niã.

²³ Vino bapare néé, Cõamacúrê usenire ticoyigu. Túajea, cãu bueráre tñãyigu. Niipetira tiibapa maquẽrê sñinyira.

²⁴ Cãurê tñãgũ, jñiyigu:

—Ate yéé díbiro niã. Yñu diari, yéé díi òmayudiaadacu, pau basocá ñañaré tiirere cosebosáaro jñgũ. Teeména Cõamacũ mama netõnére quetire cũñgũdaqui.

²⁵ Yñu ateréja diamacúrã jñi: Vino sñinémõricu sáa; téé Cõamacũ Òpũ niirõpu mama vino ññaña manirere sñingũdadacu, jñiyigu.

Pedro Jesuré “masñiga” jñirigüe

(Mt 26.30-35; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

²⁶ Sicawãme Cõamacúrê basarére basapeotoari siro, Ëtãgũ Olivopu wáajõãyira.

²⁷ Jesús cãurê jñiyigu:

—Múã niipetira yñure cõãwapetijõããdadacu. Tee Cõamacũye queti jóaripũpu niã: “Oveja coterí basocure siãcõãgũdadacu. Teero tiirí, cãuyara oveja cãã booró cutubatéjõããdadacu”,* jñi jóarigüe niã.

²⁸ Teero wáapacari, yñu diarigupu masãri siro, yñu múã suguero Galileapu jeatoagudacu, jñiyigu.

²⁹ Pedro jñiyigu:

—Niipetira mñurê cõãwari, yñuja mñurê cõãwaricu, jñimiyigu.

³⁰ Jesús cãurê jñiyigu:

—Yñu ateréja diamacúrã jñi: Mecũã macã ñami puarí cãrẽquẽ wedeadari suguero, yñure ññãrí “cãurê masñiga” jñiditogudacu mñu, jñiyigu.

³¹ Pedro jñiyigu:

—Yñuja cãu yñure siãdugãatã, mñumena diaguda, mñurê “masñiga” jñiricu, jñimiyigu.

Niipetira cãu buerá teero dícu jñiyucomiyira.

* 14:27 Zacarías 13.7.

Jesús Getsemanípu cūū Pacure sãirígue
(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46)

³² Too síro Getsemanípu jeayira. Jesús cūū bueráre jĩyigu:

—Múã ãno duiyueya ména. Yũũ Pacure sãigú wáagu tiia, jĩyigu.

³³ Pedro, Santiago, Juanrẽ cūūmena néewayigu. Cūū bayiró peti yeeripũnapu wãcũpati, bóaneõnucãyigu.

³⁴ —Yũũre diariquiro, wãcũpatire niinetõjõãga. Múã ãno putáya. Cãnrã mee tiiwá, jĩmiiyigu.

³⁵ Cãã beru yoasãñurõ wáa, yeparu munibiácũmuyigu. Tee ñañarõ netõre jearijããrõ jĩũgũ, Cõãmacurẽ sãiyigu.

³⁶ Sãigú, jĩyigu:

—Pacu, niipetirere tiimasã mũũ. Yũũ ñañarõ netõãdarere netõnéña. Yũũ teero jĩpacari, yũũ boorere tiirijãña; mũũ boorere wáari tiiyá, jĩyigu.

³⁷ Too síro cūū buerá putopu cãmeputúayigu. Cúãrẽ cãniãrirapure buajeáyigu.

—Simón, ¿mũũ cãnigú tiiri? ¿Deero tiigú péerogã ñña tiiridojã? jĩyigu Pedrorẽ—.

³⁸ Cãnrã mee tiiyá. Wãtĩ múãrẽ jĩcõãsãrijããrõ jĩrã, Cõãmacurẽ sãñã. Múã wãcũrémena ãñurere tiidugápacari, múãye õpũũrĩpe sicãrĩbiria, jĩyigu.

³⁹ Cãmeputúagu, cūū Pacure sãĩãrirobirora sãiyigu sũcã.

⁴⁰ Sãĩãri siro, cūū buerá putopu cãmeputúagu, cãniãrirapure buajeáyigu sũcã. Cúãrẽ wũgoá pũnijõãyiro. Cũũrẽ deero yũũmasĩiyira.

⁴¹ Ìtĩãrĩ cãmeputúagu cúãrẽ jĩyigu:

—¿Múã cãnrã tiiri sũcã? ¿Cãni, yeerisãjãrã tiiri? Nocõrõrã niĩã. Yũũre ticoadaro jearo tiia. Yũũ niipetira sõwãrẽ ticogudaqui ñañarẽ tiirãpure.

⁴² Wũmunucãña. Jãmu, yũũre ticogudu atitoai mée, jĩyigu.

Jesuré ñeewarigüe

(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

⁴³ Jesús cúãmena wedeseгу tiirãra, máata cúã menamacũ niimiãrigu Judas jeayigu. Cūūmena paũ basocã espadapĩrimena, yucũména atiyira. Cúã paiaré dutirá, Moisés jóarigüe buerá, ãpẽrã butoá dutirá ticocoarira niiyira.

⁴⁴ “Yũũ wasopũro ãpũgũ cúũrẽ niigũdaqui. Cũũrẽ ñee, ãñurõ siatú, néewawa”, jĩsuguetoyigu Jesuré ticogudu.

⁴⁵ Máata Jesús putopu jeagu: —Yũũre buegú, jĩyigu.

Teero jĩgũrã, cūū wasopũrore ãpũyigu.

⁴⁶ Teero tiiri ññarã, Jesuré ñeejõãyira.

⁴⁷ Cũũrẽ ñeerĩ, sicũ toopú nucũgũ cúũya espadare tũãwẽ, paiaré dutigũre padecoteguya cãmpõrore páatacojãyigu.

⁴⁸ Jesús cúãrẽ jĩyigu:

—¿Yaarẽpigüe tiirõbiro yũũre espadapĩrimena, yucũména ñeerã atiarĩ?

⁴⁹ Bãrecoricõrõ yũũ Cõãmacũwiipu múãmena niuwũ, buegu. Yũũre ñeeriwu. Múã mecũtĩgã tiirẽ Cõãmacũye queti jóaripũpu jĩrõbirora wáaro tiia, jĩyigu.

⁵⁰ Cūū buerá cūū sicũrẽna cõãnucõ, dutipetijõãyira.

⁵¹ Sicũ mamu Jesús siro nãnũatiyigu. Cãnigú cõmarĩ caseromena dícu cõmarigu niiyigu. Cúã cúũrẽ ñeemiyira.

⁵² Cũũrẽ ñeema jĩrã, cūū cõmarĩ casero dícu wẽepãnecojãyira. Cũũpe sutimanigũ dutijõãyigu.

Jesuré Judioare Dutirá Peti putopu néewarigüe

(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

⁵³ Jesuré ñee, paiaré dutigũ putopu néewayira. Toopú niipetira paiaré dutirá, ãpẽrã butoá dutirá, teero biiri Moisés jóarigüe buerá neãyira.

⁵⁴ Pedrope yoasãñurõ Jesuré nãnũyigu. Paiaré dutigũya wii popea macã yeparu putúayigu. Toopú Cõãmacũwii coterĩ basoca puto jeanuã, cúãmena pecame sũmaduayigu.

⁵⁵ Paiaré dutirá, niipetira Judioare Dutirá Peti “¿deero tii cúũrẽ wedesãrõ boomĩto?” jĩyira, siãdugãra. Cũũrẽ siãdugápacara, ñañarẽ buariyira.

⁵⁶ Paũ jĩditoremena cúũrẽ wedesãmuyira. Cúã wedesãre queoró jeariyiro.

⁵⁷ ãpẽrã wũmunucã, jĩditoremena cūū jĩriguere wedesãyira:

⁵⁸ —“Yũũ atiwĩ Cõãmacũwiire basocã tiiri wiire cõãgũda. Itiãbureco siro apewĩ tũjeanucõgũda. Tiiwĩ basocã tiiri wii mee niĩãdacu”, jĩwĩ ãni, jĩyira.

⁵⁹ Teero jĩpacara, sicãrĩbiro wedeseriyira.

⁶⁰ Paiaré dutigũ cúã watoapu wũmunucã, Jesuré sãñãyigu:

—¿Muu deero tiigú yuuri DOJÁI? ¿Deero jii yuugudari cúã wedesãrere? jiiyigu.

⁶¹ Cũpe yuuriyigu. Paiaré dutigú sãĩñanemoyigu:

—¿Muarã niĩ “Cõamacũ beserigu Cristo, Cõamacũ añugú macã” cúã jiiigú? jiiyigu.

⁶² Jesús jiiyigu:

—Yurã niĩã. Cõamacũ tutuare tuonetõgũ puto cũũ diamacũpe duigu dacu. Yũ niipetira sõwũ toopũ duiri iñãadacu múã. Yũ õmẽburũaripu diiatiricãrẽ iñãadacu múã, jiiyigu.

⁶³ Paiaré dutigú teero jiiĩ tuogũ, cũũ basiro cũũyaro sutirorẽ wẽeyigacojãyigu, ãpẽrãrẽ “bayiró cúai” jiidutigũ. Cũãrẽ jiiyigu:

—Ãpẽrã wedesãri boonemória marĩ.

⁶⁴ Múã cũũ Cõamacũrẽ ñañarõ wedeserere tuotõaa. ¿Deero tũgueñã múã? jiiyigu.

Niipetira: —Cũũ teero jiiĩrẽ wapa siãjãrõ booa, jiiyira.

⁶⁵ ãpẽrã cũũrẽ usecõ eobatõtunucãyira. Cũũ capearire biaãpeyira. Cũũrẽ ñañarõ tii, páayira.

—Jiũbuaya. ¿Noã muurẽ páaarĩ? jiiyira.

Cõamacũwii coteri basocacã cũũrẽ páayira.

*Pedro Jesuré “masĩriga” jiiĩrigue
(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)*

⁶⁶⁻⁶⁷ Pedro tiwii popea macã yepapũ pecame sũmagú tiiri, sicõ paiaré dutigũre padecotego jeayigo. Coõ cũũrẽ iñagõrã iña: —Mucã Jesús Nazaret macã macãmena wãarucuarigũra niĩrã, jiiyigo.

⁶⁸ —Cũũrẽ masĩriga. Ñeenórẽ wedesege wedesecu; tuomasĩriga, jiiyigu.

Cũũ soperũ witiyeari, cãrẽquẽ wedeyigu.

⁶⁹ Paiaré dutigũre padecotego cũũrẽ iñagõ, toopũ iñanucũrãrẽ jiiñemoyigo:

—Ãni cúã menamacũ niĩi, jiiyigo.

⁷⁰ Cũũpe: —Niiria, jiiyigu.

Too sirogã toopũ iñanucũrã Pedrorẽ jiiyira:

—Niirõrã muucã cúã menamacũ niicu. Muũ Galilea macũ niijii; cúã tiirõbiro wedesea, jiiyira.

⁷¹ Cũũ jiiyigu:

—Yũ diamacũ jiihẽri, Cõamacũ yuure ñañarõ tiiáro. Yũ múã wedesegure masĩriga, jiiyigu.

⁷² Cũũ teero jiiĩritabera, cãrẽquẽ wedeyigu sũcã. Pedro Jesús jiiĩariguere wãcũbuayigu: “Cãrẽquẽ puarĩ wedeadari suguero, yuure iñiãri ‘cũũrẽ masĩriga’ jiiigũdacu muũ”, jiiyigu. Teerẽ wãcũbuagu, bayiró utiyigu.

15

*Pilato Jesuré sãĩñãrigue
(Mt 27.1-2, 11-14; Lc 23.1-5; Jn 18.28-38)*

¹ Bõeri paiaré dutirã, ãpẽrã buõõ dutirã, Moisés jóarigue buerã, teero biiri niipetira Judioare Dutirã Peti neãyira. Jesuré siãdutiadarere wedeseyira. Wedesetõaa, Jesuré siatũ, neẽwa, Pilatopure ticoyira.

² Pilato cũũrẽ sãĩñãyigu:

—¿Muarã niĩi judioa õpũ? jiiyigu.

—Muũ jiiĩõbirora cũũrã niĩã, jiiyigu.

³ Paiaré dutirã pee wedesãyira cũũrẽ.

⁴ Pilato Jesuré sãĩñanemoyigu:

—Cũã muurẽ pee wedesãrã tiĩyã. ¿Muũ yuuri DOJÁI? jiiĩyigu.

⁵ Jesús yuuriyigu. Teero tiigú, Pilato iñamanijõãyigu.

*Jesuré siãdutiĩrigue
(Mt 27.15-31; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)*

⁶ Cãmariõõrõ Pascua bõseburecori niiri, Pilato sicũ peresuwiipũ niigũrẽ basocã cúã wionécodugagũre wionécõrucuyigu.

⁷ Teeburecorire sicũ õmũ peresuwiipũ duiyigu cũũ menamacãrãmena. Cũũ wãmecutiyigu Barrabás. Cũã romanũã dutirãre cõãdugara, cãmẽrsiãyira.

⁸ Basocã Pilato pũtopũ wãa: —Muũ tiirucũbirora tiĩyã, jiiyira.

⁹ Pilato cũũrẽ sãĩñãyigu:

—¿Múã judioa õpũrẽ yũ wionécõri boogãri? jiiĩyigu.

¹⁰ Paiaré dutirã iñatutira Jesuré ticoariguere masiãyigu.

¹¹ Paiaré dutirã basocãre acaribiri tiĩyira, Barrabãpere wionécodutira.

¹² Pilato cũũrẽ sãĩñanemoyigu:

—Máá “judíoa òpá niíí” jǐǐgúpere ¿deero tiirí boogári? jǐǐyigu.

13 —¡Cǔūrē curusapũ páabiatudutiya! jǐǐ acaribíyira.

14 —¿Ñeenó ñañaré tiíarí cǔū? jǐǐyigu.

Basocápe bayiró busurómena: —¡Curusapũ páabiatudutiya! jǐǐnemoyira.

15 Pilato basocámēna añurō pũtuádugagu, Barrabáre wionécobosayigu. Jesuré tãnadutítóaari siro, curusapũ páabiatu sãadutiýigu.

16 Teero tiirá, surara cǔáye wiseri popea macá yepapũ cǔūrē néewayira. Toopú ãpērã niipetira surarare néðyira.

17 Cǔá Jesuré sicaró òpũya sutiro tiiróbiro sōã ñiisãñúrōca sǎáyira. Sicabeto potamēna tiíari beto cǔaya dupupare péoyira.

18 —Ûseniã mũmēna, judíoa òpá, jǐǐ buijáyira.

19 Sicagú cãñugũmēna cǔaya dupupare páayira. Cǔūrē usecò eobatétu, ñicãcoberimēna jeacũmu, buijáyira.

20 Cǔá cǔūrē buitóa, sōã ñiisãñúrōrē tuuwécojã, cǔū sãñasuguearirore sǎáyira. Curusapũ páabiatu wáara néewayira.

Jesuré sǎarigue

(Mt 27.32-44; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

21 Sicũ Cirene macá macũ cǎpũpũ niíarigu pũtuatigu tiyígu. Cǔū wãmecutiýigu Simón. Puarã pacũ niyígu: Alejandro, Rufo pacũ. Cǔū too netówári ññarē, Jesús apawari curusare cǔūrē apadutiýira.

22 Jesuré Gólgota buropũ néewayira. Gólgota jǐǐrō, “Dupucoro” jǐǐrō tia.

23 Toopú vino “mirra” wãmecutire wóariguemēna tĩamiyira. Siniríyigu.

24 Cǔūrē curusapũ páabiatuyira, diaaro jǐǐrã. Surara cǔáye suti niimiãriguere batoadara, jǐǐbuaapeyira, ¿noãrē pũtuáadari? jǐǐrã.

25 Cǔūrē curusapũ páabiatuiri, bóeri nueve niirí niyiro.

26 Basocá cǔūrē wedesãariguere jóatunoyiro táboapĩpũre: “JUDÍOA ÒPÈ NIÍÍ”, jǐǐyiro.

27 Jesumēna puarã yaarépirare páabiatuyira; sicũ diamacũpe, ãpĩ acuniñape nucðyira.

28 Cǔá teero tiirí, Cõãmacũye queti jóaripũpũ jóarigue diamacũ wáayiro. “ ‘Dutirére netõncãrã menamacũ niíí’ jǐǐ wãcũyia basocá cǔūrē”, * jǐǐ jóanoã.

29 Basocá toopú netówára, cǔūrē ñañarō jǐǐrã, dupupá saguejõarucuyira.

—Jũ. Mũ “Cõãmacũwiire cõãgũda” jǐǐmiwãrã. “Itiãbureco siro apewíi tiipeticojãgũda”, jǐǐmiwãrã mũ.

30 Teero jǐǐrigũ mũ basirora netõnéña. Curusapũ tusagú diiátia, jǐǐ buijáyira.

31 Paíarē dutirácã, Moisés jóarigue buerámēna teerora jǐǐ buijáyira:

—Cǔū ãpērãcãrē netõnéwĩ; cǔū basirope netõnémasĩri.

32 Cõãmacũ beserigu Cristo Israēlya põna macãrã òpã niigũjã, curusapũ tusagú cǔū basiro diiátiaro. Cǔū basiro diiátiri docare, padeoáda, jǐǐyira.

Cǔūmēna curusapũ páabianucõãriracã teerora cǔūrē ñañarō jǐǐ buijáyira.

Jesús diarigue

(Mt 27.45-56; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

33 Coeritó jeari, niipetiro tiiditapũ naĩtĩãjõãyiro. Téé ñamica tres niirĩpũ naĩtĩãtuyiro.

34 Tii hora niirĩrã, Jesús bayiró acaribíyigu.

—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? jǐǐyigu cǔáyemēna. Teero jǐǐgũ, “Cõãmacũ, Cõãmacũ, ¿deero tiigú yũare cõãwai?” jǐǐgũ tiyígu.

35 Æpērã sĩquērã toopú niirã teeré tuorã, jǐǐyira:

—¡Coel! Tuoyá. Profeta Eliãre suocõgu tiiquí, jǐǐmiyira.

36 Sicũ cutuwá, sicasitia vino piyare soayigu. Siniãrō jǐǐgũ, sicagú cãñugũpũ siatú, cǔūrē sũmũõcogura, basocãre jǐǐmiyigu:

—Coteya ména. Elías cǔū curusapũ tusagũre nédiocogu atiboqui, jǐǐmiyigu.

37 Jesús bayiró acaribí, diajõãyigu.

38 Cǔū diari, Cõãmacũwii popeapũ Æñunetõjõãri Tatia cãmotáyosari casero ãmũãrõpe yiga-diati, pũacaséropũ jeacotuariro niiwã.

39 Cien surara dutigú Jesús doca nucũgũ, cǔū teero wáa diari ññagũ, jǐǐyigu:

—Diamacũrã ãni Cõãmacũ macũ niimiãyi, jǐǐyigu.

40 Numiã yoaropũ Jesuré ññanucũyira. Cǔūmēna niyira: María Magdalena; apegó María (coo José cǔū bai Santiago paco niyigo); apegó Salomé niyira.

* 15:28 Isafas 53.12.

⁴¹ Cúã Jesuré ñanuríra numiã niyíra. Cúũ Galileapũ niirí, cūãrē ãñurõ tiápurira niyíra. Æpērã numiã pau Jesús Jerusalénũ wáari ñanuríracã toopú ññanucũyira.

Jesuré átütutipũ cūūrigue
(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁴²⁻⁴³ Judíoa yeerisári bureco suguero macã bureco niyiro. Teero tiiró, cúã yeerisári bureco maquẽ quẽnorí bureco niyiro. Náicũmurí, José Arimatea wãmecutiri macã macũ jeayigu. Cúũ Judíoa Dutirá Peti menamacũ cúã padeogú niyigu. Cúũcã Cõãmacũ dutirẽ basocápure niãdarere coteyigu. Teero tiigú, cuiro manirõ wãcũtutuaremena Pilato putopũ sããwayigu. Sããwa, Jesuyá õpũãrẽ sãiyigu.

⁴⁴ Pilato Jesús diaariguere tuogú, tuomaníjõãyigu. Cien surara dutigáre atiduti, “¿deero biiri diaarí?” jĩ sãñáyigu.

⁴⁵ Cien surara dutigú cūãrẽ wedeari siro, Jesuyá õpũãrẽ Joserẽ ticodutiyigu.

⁴⁶ José sutirõ ãñurí caserore sãí, Jesuyá õpũãrẽ néedioco, tiicaseromena cõmayigu. Túajea, sicututi ãtãgãpũ coari tutipũ cūūyigu. Tiitutire ãtãquicamena tuunéwa, biajãyigu.

⁴⁷ María Magdalena, María (José paco) Jesuré cūũãrĩrore ññayira.

16

Jesús masãmũãrigue
(Mt 28.1-10; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Cúã yeerisári bureco sãbado netõãri siro, María Magdalena, María (Santiago paco), Salomé sitiaãñũre sãiyíra. Teeména Jesuyá õpũãrẽ píopeora wáara tiimíyira.

² Æsã yeerisári bureco siro macã bureco niirí, ññamisãñurõgã Jesuré cūūri tutipũ wáayira.

³ Cúã toopú wáara, cãmerí sãñáyira:

—¿Noã tuunécobosaadari tiituti biaríquicare? jĩyira.

⁴ Toopú jea, ññacora, tiiquicare aperopú nucũrĩ ññayira. Pairíquica peti niyiro.

⁵ Tiitutipũ sããwara, wãmo diamacãniñape sícũ mamũ duiri ññayira. Cúũ sutirõ butirõ yoaroca sãñayigu. Cúã cūãrẽ ññarã, bayirõ ucũayira.

⁶ Cúũ cúãrẽ jĩyigu:

—Ëcũãrijãña. Múã Jesús Nazaret macã macãrẽ cúã curusapũ páabiatu sãããrigure ãmaãrã tiã. Cúũ masãtoawĩ. Ænorẽ manĩ. Cūãrẽ cūũãrĩrore ññarã atiya.

⁷ Cúũ bueráre, Pedrora wedera wáaya: “Cúũ múã suguero Galileapũ jeatoagũdaqui. Cúũ jĩrirobirora toopú cūãrẽ ññããdacu”, jĩwa, jĩyigu.

⁸ Tiitutipũ niãrira ucũã ñapõpirara dutijõãyira. Cuirã, ãpērãrẽ wederiyira.

Jesús María Magdalenarẽ bauásuguerigue
(Jn 20.11-18)

⁹ Yeerisári bureco niirí, Jesús cúũ masããri siro, María Magdalenarẽ bauásugueyigu. Coorena too sugueropũ siete wãtiãrẽ cõãwionecoyigu.

¹⁰ Jesuména wáanetõrirare wedego wáamiyigo. Cūãrẽ booritua, utira tiyíra.

¹¹ —Jesús catiawĩ; yũ cūãrẽ ññããwũ, jĩmiyigo.

Padeoríyira.

Jesús pñarã cūũmena wáanetõrirare bauárigue
(Lc 24.13-35)

¹² Too siro Jesús pñarã cūũmena wáanetõrirare bauáyigu cãpũpũ wáarare. Cúũ ãpĩbĩro biigú bauáyigu.

¹³ Cúã ãpērã Jesuména wáanetõrirare wedera wáamiyira. Cúãcãrẽ padeoríyira.

Jesús cúũ bueráre dutirigue
(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

¹⁴ Too siro Jesús cúũ buerá oncere bauáyigu cúã mesapũ duiráre. Cúãrẽ jĩyigu:

—¿Deero tiirã cúã wederí, yũ masãrẽ quetire tuopacára, padeoríarí? Pairó wãcũtutuare cuoríã múã, jĩyigu.

¹⁵ Cúãrẽ jĩnemoyigu:

—Niipetipopũ niipetirare yũ basocáre netõnére quetire wedera wáaya.

¹⁶ Yũre padeó, wãmeõtinogũno netõnénogũdaqui. Yũre padeohégũno ññarõ ti-ínogũdaqui.

¹⁷⁻¹⁸ Yũre padeorã yũ dutirémena wãtiãrẽ cõãwionecomasiãdacua. Æpērãyére wedese- masĩripacara, wedeseadacua. Cúã ññããrẽ ñeerí, teero biiri pũnirẽ sínirí, merẽã wáaricu.

Diaráre ñaapeóri, netōãdacua. Yũre padeorá cáã padeorére ãñorã, teeré tiimasĩãdacua, jĩyigu.

Jesuré néemuãrigue
(Lc 24.50-53)

¹⁹ Marĩ Ōpũ Jesús cúãrẽ wedeari siro, ãmuãsepu néecomuãnoyigu. Cõãmacũya wãmo diamacãniñape jeanuãyigu.

²⁰ Cãũ buerá niipetiropu cãũ netõnére quetire wedera wáawa. Cãã wederi, Jesús cãũ basirora cúãrẽ tiiápurigu niiwĩ. Cãã wederére “diamacãrã niĩã” jĩgũ, ãñurére cúãrẽ tiiẽñorĩ tiirígu niiwĩ.*

* **16:20** Ate versículos asepũ Ъысрũпу baurícu; asepũpá baucú.

LUCAS Jesucristoye quetire jóarigue

Lucas ¿deero tiigú atipürê jóayiri? jïirigue

¹⁻² Niipetire ùsã watoapu wáariguere ñnarira Jesús “wedera wáaya” jïicorira ùsãrê buewa. Pãu cúa buerirobirora jóanucãrira niwã.

³ Yũucã ate niipetire Jesús sicatorpu tiinucãriguere masïpetidugagu añurõ buewũ. Teero tiigú, Teófilo, yũu teeré jóaa,

⁴ mũurê ãpërã bueriguere “diamacãrã niã” jïimasïdutigu.

Ángele Juan Bautista bauáadarere wederigue

⁵ Herodes Judea dita macãrã õpũ niiritore, sïcũ pai Zacarías wãmecutigu niyigu. Cũũ Abiãya põna macũ niyigu. Cũũ numo Isabel wãmecutiyo. Coo Aarón pãrãmeõ niinanusego niyigo.

⁶ Cúa puarãpura Cõãmacũ ñnacore basocã añurã niyira. Cũũ dutirére añurõ tiyíra. Teero tiirã, basocã cããrê “wapa cwoóya” jïimasïriyira.

⁷ Cúa põnamaníyira. Isabel põnamanígõno niyigo. Cúa butoã niyira.

⁸ Sicabureco Zacarías pai paderé padegu tiyígu Cõãmacũwiipu. Cũũya põna macãrã paderé burecori niyiro.

⁹ Paia tiirucúrobirora sïcãrê beseyira sitiaañúre sóegudure. Tiiburecore Zacariãre beseyira. Teero tiigú, cãũpe Añurí Tatia puto macã tatiapu sóegu sããwayigu.

¹⁰ Sóeritono niirí, niipetira basocã sopepã Cõãmacũrê sãirã tiyíra.

¹¹ Sïcũ ángele* cãũrê bauáyigu. Cũũ sóemõcoro diamacãpe nucũyigu.

¹² Zacarías cãũrê ñnagũ, ucũãjóãyigu. Bayiró cuiyigu.

¹³ Ángele cãũrê jïiyigu:

—Cuirijãña, Zacarías. Cõãmacũ mũũ sãirére twoi. Mũũ, mũũ numo Isabelmena sïcũ põnacutiãdacu. Cãũrê Juan wãme tuuya.

¹⁴ Mũũ cãmẽna bayiró ùsenigãdacu. Pãu cãũ bauári, ùseniãdacu.

¹⁵ Cõãmacũ ñnacorepũre bári niigú mee niigãdaqui. Vinorê,† sibiorére sñirígudaqui. Cũũ paco páatipura Espiritu Santo cãmẽna niitoagudaqui.

¹⁶ Pãu Israelya põna macãrã Cõãmacũ cúa Òpãrê padeodúrirare padeorí tiigãdaqui sïcã.

¹⁷ Marí Òpũ sũguero jeagãdaqui. Elías tiiróbiro Espiritu Santo tutuare cwoógãdaqui. Teemẽna pacusãmũãrê cúa põnãmẽna añurõ niirecutiri tiigãdaqui. Netõnucãrãrê basocã añurã tiiróbiro wãcũrí tiigãdaqui. Basocãre “marí Òpãrê añurõ niyueya” jïigãdaqui, jïiyigu.

¹⁸ Cũũ teero jïirí, Zacarías sãĩñáyigu:

—¿Deero tii yũũ masígãdari mũũ yũũre jïiré? Yũũ bũcũ niã. Yũũ mũmocã bũcũo niyo, jïiyigu.

¹⁹ Ángele cãũrê yũũyigu:

—Yũũ Gabriel niã Cõãmacũ puto macũ. Cãũ yũũre ticodiocoawí, mũũrê queti wededutigu.

²⁰ Yũũ jïiré mũũ padeoríã. Teero tiigú, wedesemasĩhẽgũ putuãgãdacu. Yũũ jïirõbirora wãaadacu. Tee niipetire wáari siropũ, wedesegãdacu, jïiyigu.

²¹ Cúa wedesera tiirí, basocãpe Zacariãre yuera tiyíra. Cũũ Cõãmacũwiipu pearí, ñmanijõãyira.

²² Cũũ witiyeagu, wedesemasĩyigu. “Cõãmacũwiipu apeyenõ cãũrê bauáajïyu”, jïiyira. Wãmorĩmena cããrê wẽtuyigu. Wedesemasĩhẽgũ putuáyigu.

²³ Paia paderé burecori petirí, cãũya wiipu coecõputuayigu.

²⁴ Too síro cãũ numo Isabel niipacõ niinucãyigo. Sicamoquẽne mũipũrã “wiipã niijãgõda” jïiyigo.

²⁵ Coo wãcũyigo: “Cõãmacũ yũũ põnamanígõ niãrigore tiiapuawí. Basocã teero ñnacõãrĩ jïigũ, yũũre añurõ tiirí”, jïiyigo.

Ángele Jesús bauáadarere Mariãre wederigue

²⁶ Seis mũipũrã Isabel niipacõ niirõ netõyíro. Cõãmacũ ángele Gabrielre Nazaretpũ ticodiocoyigu. Nazaret Galilea ditapu niã.

²⁷ Sïcõ amãmẽna niĩhãhẽgõrê queti wededutiyigu. Òpũ David pãrãmi niinanusegumẽna José wãmecutigumẽna wãmosiãgodo tiyigo. Coo wãmecutiyo María.

²⁸ Ángele coo niirõpũ sããwa, añudutiyo:

* 1:11 Portugués: anjo. † 1:15 Portugués: vinho.

—Sãã. ¿Niiĩ mũũ? Marĩ Òpũ mũũrẽ “ãñurõ tiigũda” jĩĩwĩ. Cũũ mũũmena niiĩ, jĩĩyigu.

29 Àngele jĩĩrẽre tuogó, bayiró wácũyigo. “¿Deero jĩĩdugaro tiigári cũũ ãñudutire?” jĩĩ wácũyigo.

30 Àngele jĩĩyigu:

—Cuirijãña, María. Mũũ Cõãmacũ ãñurõ tiirẽre buaa.

31 Teero tiigó, mũũ niipacó pũtuágodacu. Sícũ põnacutĩgodacu. Cũũ wãmecutĩgudaqui Jesús.

32 Cũũ ãpẽrã nemorõ Ƴũtĩ macũ niigũdaqui. “Cõãmacũ ãmũãse niigũ macũ niiĩ”, jĩĩnogũdaqui. Òpũ David cũũ ñecũ niisotoapeogure tiirĩrobro Cõãmacũ cũũrẽ Òpũ cũũgũdaqui.

33 Israelya põna macãrãrẽ dutirucujãgũdaqui. Cũũ dutirẽ petirĩcu, jĩĩyigu.

34 María àngelere sãĩñáyigo:

—¿Deero wãabogari ate? Ƴũũ manũ manigõ niĩã, jĩĩyigo.

35 Àngele coore Ƴũũyigu:

—Espiritu Santo mũũrũre diijeãgũdaqui. Cõãmacũ ãmũãse macũ tutuare mũũrũre òmẽburũã tiiróbro diĩátĩ, tuubiãadacu. Teero tiigũ, mũũ macũ ãñugũ “Cõãmacũ macũ niiĩ” jĩĩnogũdaqui.

36 Mũũya wedego Isabel sícũ põnacutĩgodaco, bucuó niipaco. “Põnaniigõno niioyo”, jĩĩmiwã basocã. Seis muĩpũrã wãaa, coo wĩmũ buaári siro.

37 Cõãmacũrẽ tiimasĩhẽreno maniã, jĩĩyigu.

38 María jĩĩyigo:

—Ƴũũ Cõãmacũrẽ padecotego niĩã. Cõãmacũ mũũũ jĩĩrõbirora Ƴũũre tiĩáro, jĩĩyigo.

Àngele coo pũto niĩãrigũ wãajõãyigu.

María Isabelre ñĩagõ wáarigue

39 Teeburecorie María boyeromena wãajõãyigo Judea ditapu. Ƴtãyucu watoa niirĩ macãru jeayigo.

40 Toopũ jea, Zacariãya wiĩru sããwa, Isabelre ãñudutiigo.

41 Tee ãñudutire tuorĩ, coo macũ páatĩru sããñagũ cãmeñayigu. Isabelmena Espiritu Santo niiyigu.

42 Teero tiigó, coo bayiró busurẽmena wedeseyigo:

—Niipetira numiã nemorõ Cõãmacũ mũũrẽ ãñurõ tiĩ. Mũũ macũcãrẽ ãñurõ tiĩ.

43 Ƴũũ búri niigõ niipacari, mũũ Ƴũũ Òpũ paco Ƴũũre ñĩagõ atiyau.

44 Ƴũũ mũũ ãñudutirere tuorĩ, Ƴũũ macũ páatĩru sããñagũ useniremena cãmeñãti.

45 Cõãmacũ mũũrẽ jĩĩrirobirora “wãaadacu” jĩĩ padeoyũ mũũ. Atemẽna Cõãmacũ mũũrẽ usenirĩ tiiquĩ, jĩĩyigo.

46 María jĩĩyigo:

“Ƴũũ Òpũrẽ ‘ãñuniã mũũ’ jĩĩ, usenire ticoa.

47 Cõãmacũ Ƴũũre netõnẽgũmena bayiró usenigõ niĩã.

48 Ƴũũ búri niigõrẽ Cõãmacũ beseyĩ.

Mecũãmena niipetira Ƴũũre ‘Cõãmacũ ãñurõ tiiyĩ coore’ jĩĩãdacua.

49 Cõãmacũ niipetire tiimasĩgũ Ƴũũre ãñurẽre tiiyĩ.

Cũũ ãñurẽ dícuere tiiquĩ.

50 Cũũrẽ quionĩremena ñĩnarãrẽ bóaneõrucujãgũdaqui.

51 Cũũ tutuaremena pee ãñurẽ tiĩ.

Basocã ‘usã ãpẽrã nemorõ niĩã’ jĩĩ wãcũrãrẽ cõãjãqui.

52 Òpãrã duirẽpĩrĩru duirãre cõãjãqui.

Búri niirãpere Ƴũũtĩ macãrã niirĩ tiiquĩ.

53 Juabóarare pee ãñurẽ ticoqui.

Pee cuorãre ticoripacu, pũtuawadutiqui.

54 Israelya põna macãrã cũũrẽ padecoterare tiĩápuqui.

Cããrẽ wãcũjĩgũ, bóaneõqui.

55 Marĩ ñecũ Abrahamrẽ,

teero biiri niipetira cũũ pãrãmẽrã niinanuserare

‘tiĩápuguda’ jĩĩrigũ niĩwĩ”,

jĩĩyigo María.

56 María ñĩãrã muĩpũrã coo pũtorũ pũtuáyigo. Too síro cooya wiĩru coecóputuayigo.

Juan Bautista bauárigue

57 Isabel põnacutĩrito jearĩ, coo macũ bauáyigo.

58 Cooya wii pũto niĩã, cooya wedera Cõãmacũ coore ãñurõ bóaneõrigue quetire tuorã, coore useniapuyira.

⁵⁹ Ocho[‡] burecori cūu bauári siro, cūu cōnerígu yapa macā caseróre widedcōārā jeayira. § Cūu pacu tiiróbiro Zacarías tuudugamiyira.

⁶⁰ Cūu paco cúārē jīiyigo:

–Niiria. Cūu Juan wāmecutigudaqui, jīiyigo.

⁶¹ Cúāpe: –Mūnya wedera teero wāmecutira manīya, jīiyira.

⁶² Cūu pacure wāme sāñārā, wēētuyira.

⁶³ Cūupe sicapī jóaripī sāiyígu. Tiipīpu “Juan wāmecutigudaqui” jīi jóayígu. Niipetira teeré ññamanijōāyira.

⁶⁴ Máata Zacarías wedesejōāyígu sūcā. Cōāmacūrē usenire ticoyígu.

⁶⁵ Cūu teero tiirí, cúāya macā puto niirā cuiPETIJōāyira. Niipetiro too Judea dita ūtāyucu watoapu macārā teero wáariguere wedeseyira.

⁶⁶ Niipetira teeré tuorā bayiró wācūyira.

–Cūu wīmagū bucu niigū, ¿deero niigūno niigūdari? jīiyira.

Cōāmacū tutuare Juanména niyiro.

Zacarías Cōāmacūrē basapeorigue

⁶⁷ Cūu pacu Zacaríamena Espiritu Santo niyígu. Teero tiigú, Cōāmacū wededutirere wedeyígu. Biiro jīiyígu:

⁶⁸ “Cōāmacūrē usenire ticoco. Cūu marī Israelya pōna macārā Ōpū niíi.

Marī cūu beserirare netōnégū atii. Marīrē tiápurucujāi mée.

⁶⁹ Marīrē netōnégūdu tutuagure ticodiocoqui.

David cúūrē padecotegu pārámi niinunusegu niiqui.

⁷⁰ Tiatoru ‘teero tiigúda’ jīiyígu.

Teeré profetas añurā jóarira niiwā.

⁷¹ Cōāmacū niipetira marī wāpārārē, marīrē ññatutirare cāmotá,

marīrē netōnébosagudaqui.

⁷² Marī ñecūsūmuārē ‘múārē bóaneōgúda’ jīiyígu.

Cúārē ‘añurō tiigúda múārē’ jīirigue añnurére acabóriqui.

⁷³ Cōāmacū too siro tiádarere wedeyígu Abraham marī ñecūrē.

‘Biiro tiigúda’ jīiyígu:

⁷⁴ ‘Múārē ññatutirare cāmotá, múārē netōnébosagudacu.

Yuu teero tiirí, múā cuuro manirō yuu dutirére tiimasfādacu.

⁷⁵ Búrecoricōrō yuu ññacoropu añnuré tiádacu’, jīiyígu Cōāmacū.

⁷⁶ Macū, muurē basocá ‘Cōāmacū ūmuāsepu niigúyagu profeta niíi’ jūādacua.

Muu marī Ōpū atiadari suguero, maarē quēnosuguérobirora quēnosuguégu niigūdacu.

⁷⁷ Muu Cōāmacū beserirare cúā ññañaré tiirére Cōāmacūrē acabóre sáidutígdacu.

Teeména Cōāmacū netōnéreere cúārē masírí tiigúdacu.

⁷⁸ Cōāmacū marīrē bóaneōremena ññagú niijígū,

marīrē netōnégūdare ticodiocogudaqui.

Muipū muātiro tiiróbiro niigúdaqui cūu marīrē.

⁷⁹ Marī naññārōpu niirābiro niíā.

Pecamepu wáaborira niíā.

Cūu bócoremena marīrē añnurō niirecutire eñogúdaqui”,

jīiyígu Zacarías.

⁸⁰ Wīmagū bucuájōāyígu. Jōōpemenena Cōāmacūrē padeomūānucāyígu. Basocá manirōpu niisodeatiyígu. Toopúre niituyígu, tée Israelya pōna macārārē cūu wenedencāritopu.

2

Jesús bauárigue

(Mt 1.18-25)

¹ Tiatore niipetira romanuā ōpū Augusto basocáre bapaqueogudu, cúā wāmerē jóatutuyígu.

² Cirenio niirito, sicato jóature niinucāyiro. Cirenio Siria dita dutigú niyígu.

³ Niipetirare cúā ñecūsūmuā bauáre macārīpu jóatura wáadutuyígu.

⁴ Teero tiigú, José, Nazaret Galilea ditapu niirígu, Belén Judea ditapu wáayígu. Cūu ñecū David Belénpu bauáyígu. Cūu David pārámi niinunusegu niijígū, toopú wáayígu.

⁵ Cūāmena cūu wāmoslagodo María wáayigo. Niipacó niyígo.

⁶ Cúā Belénpu niirí, María pōnacutíre burecori jeayiro.

⁷ Toopáre cúa cānirí wii buaríyira. Teero tiirá, ecará cānirí wiipɔ wáayira. Toopá coo sicato wímagú apayigo. Cúarē suti caserimena cōma, ecará yaarícoropɔ sááyigo.

Ángele oveja coteri basocare bauárigue

⁸ Belén wesapɔ oveja coteri basoca niiyira. Cāpūpɔ cúáyarare coteboejóārucuyira.

⁹ Wácúña maniró cúarē sícū ángele bauáyigu. Cōāmacū asibatere cúā pɔtopɔ añuró bóesesajóāyiro. Bayiró cuiyira.

¹⁰ Ángele cúarē jīyigu:

—Cuirijāña. Múārē añuré queti wedegu atia. Niipetira tee quetire tuorá, useniādacu.

¹¹ Mecúā ñami Daviyá macā Belénpɔ múarē netónégúdu bauáawí. Cúū Cōāmacū beserigu Cristo marí Ōpá nií.

¹² Cúū wímagūrē suti caserimena cōmaārigure buajeáadacu. Wáicura yaarícoropɔ sāñagúrē ñāādacu. Múā teeré ñarā, “diamacārā wedeayi” jīādacu, jīyigu ángele.

¹³ Wácúña maniró cúū puto pau ángele bauáyira. Cúā Cōāmacūrē usenire ticora, biiro jīyira:

¹⁴ “Ūmuásepɔ niirā Cōāmacūrē ‘añunetójóāi’ jī, usenire ticoaro.

Atiditapáre cúū añuró tiinórā añuró niirecutiario”,

jīyira.

¹⁵ Ángele cúāmena niārira ūmuásepɔ muáwaari siro, oveja coteri basoca cāmerí wedeseyira:

—Jāmu too docare Belénpɔ. Toopá wáaaruigere Cōāmacū marirē wededutiariigere ññaco, jīyira.

¹⁶ Teero tiirá, boyeromena macāpɔ piyayira. Toopá piyajeera, María, Joseré buajeáyira. Wímagūrē wáicura yaarícoropɔ sāñagúrē ññayira.

¹⁷ Cúūrē ññarí siro, ángele wímagú maquērē wedearigere wedeyira.

¹⁸ Niipetira cúā wederére tuorá, tuomaníjóāyira.

¹⁹ Mariape tee niipetirere coo wácūrēpɔ ññanyigo. Bayiró teeré wácūyigo.

²⁰ Oveja coteri basoca cúā tuoárigue, cúā ññāārigue ángele wedeariobiro wáayiro. Teero tiirá, Cōāmacūrē usenire tico, “cúū añunetójóāi” jī wedesepɔtuayira.

Jesuré Cōāmacūwiipɔ néewarigue

²¹ Jesús bauári siro, ocho burecori netōrí, cúū cōnerígu yapa macā caseróre widedcōāyira. Cúārē Jesús wāme tuuyira. Tiwāmerē ángele Mariare, coo niipacó niādari sugueropɔ, tuudutiýigu.

²² Coo pōnacutiari siro, Moisére dutiré cúūrigue jīrōbirora cuarenta burecori yueyira. Too síro wímagūrē Jerusalénpɔ néewayira. Toopá Cōāmacūrē “muyaygu nií” jī ññorá wáayira.

²³ “Niipetira ūmuá bauásuguera Cōāmacūyara niiró booa”,* jī jóanoā Cōāmacūye queti jóaripūpɔ.

²⁴ Tiipūpɔ jóariborora puarā buabiro baurá o puarā bua wímarā Cōāmacūrē ticoadara wáayira.†

²⁵ Teeburecorire sícū Simeón wāmecutigu Jerusalénpɔ niyigu. Cúū basocú añugú, Cōāmacūrē padeogú niyigu. Israelya pōna macārārē netónégúdare yuegu tiyígu. Espiritu Santo Simeónmena niyígu.

²⁶ Cúū cúarē wedetoayigu: “Cristo Cōāmacū beserigure ññaripacu, mɔɔ diaricu”, jīyigu.

²⁷ Espiritu Santo masirí tiirémēna Cōāmacūwiipɔ sáawayigu. Jesús pacusumúá cūagārē néesāwayira, Moisére dutiré cúūriguepɔ jóariborora cúūrē tiibosára.

²⁸ Néesāwari, Simeón cúarē néepayigu. Néepa, Cōāmacūrē usenire ticogu jīyigu:

²⁹ “Yuu Ōpá, mɔɔ yuare wederiborora tiia mecūtígārē.

Teero tiigú, yuu mɔɔrē padecotegu useniremena diamasā.

³⁰ Āni basocáre netónégúdare yuu capearimēna ññatoaa.

³¹ Mɔɔ ññirē ticodiocoayu, niipetira basocá masiārō jīgū.

³² Āni siāwócogu tiiróbiro niigúdaqui, judíoa niñhērā diamacú maquērē masiārō jīgū.

Niipetira mɔɔyara Israelya pōna macārārē ‘Cōāmacū marirē añuró tiíawí’ jīrí tiigúdaqui”, jīyigu Simeón.

³³ Cúū teero jīrí tuorá, Jesús pacu, paco tuomaníjóāyira.

³⁴ Simeón cúarē: —Cōāmacū múarē añuró tiíaro, jīyigu.

María Jesús pacore jīyigu:

—Tuoyá. Cōāmacū ñni wímagūmena pau Israelya pōna macārārē cōārí tiigúdaqui; ãpērārē cúūmena netónégúdaqui. Pau cúarē ññarō jīādacu.

* 2:23 Éxodo 13.2,12. † 2:24 Levítico 12.6-8.

³⁵ Teero tiirémena pau wācūrere masīnoādacu. M̄upe espadamena sadero tiiróbiro p̄niré t̄agueñagōdacu, j̄iyigu.

³⁶ Toopú sícō profeta niyigo. Coo Ana wāmecutiyoigo. Fanuel macō, Aserya pōna macō niyigo. B̄ucso peti niyigo. Mamo niigō, wāmoslayigo. Coo wāmoslari siro, siete cāmarī coo manamena niyigo.

³⁷ Cūū diari siro, wapewio niirucuyigo. Ochenta y cuatro cāmarī c̄oyigo. Cōāmacāwiipure witiyigo. Toopú ñamirī, b̄urecori beti, súbubseyigo.

³⁸ Simeón Mariare, Joseré wedeseri, Ana jeayigo. Jesuré ñña, Cōāmacūrē usenire ticoyigo. Too siro niipetira Jerusalén macārā basocāre netōnégūdure coterāre Jesuyé maquērē wedeyigo.

Nazaretp̄ put̄awarigüe

³⁹ Cūā niipetire Cōāmacū dutirére tiitóa, cūāya macā Nazaret Galilea ditapu cocóputuayira.

⁴⁰ W̄imāgū masāyigu tutuagu, masīgú. Cōāmacū cūūrē ññurō tiápuyigu.

Jesús b̄ucsaññurō niigū tiirigüe

⁴¹ Jesús pacusūmuā cāmarīcōrō Pascua b̄osebureco niirī, Jerusalénpu wáarucuyira.

⁴² Jesús doce cāmarī c̄orī, cūā tiirucúrobirora toopú wáayira.

⁴³ B̄osebureco petirī, cūāya macāpu cocóput̄uamiyira. Cūū pacusūmuā masīrō manirō Jesús Jerusalénpu put̄ajāyigu.

⁴⁴ Cūā Jesuré “āpērā marī menamacārāmena wáaqui” j̄ī wācūrā, sicabureco maapure wáayira. Too siro cūāya wedera, cūā ññamasirā watoapu cūūrē āmaāmyira.

⁴⁵ B̄uariyira. Teero tiirā, cūūrē āmaārā, Jerusalénpu cāmecóputuayira.

⁴⁶ Itiábureco siro Cōāmacāwiip̄u cūūrē b̄uayira. Cūū judioare buerā watoapu duiyigu. Cūū cūārē tuo, s̄aññágū tiiyigu.

⁴⁷ Niipetira cūūrē tuorā, cūū masīrere, cūū ȳumenirere tuomanijōāyira.

⁴⁸ Cūūrē ññarā, cūū pacusūmuā ññamanijōāyira. Cūū paco cūūrē j̄iyigo:

—Macū, ¿deero tiigú teero tiarī m̄uñ ūsārē? M̄uñ pacu, ȳuñ bayirō wācūrémēna m̄uñrē āmaāwū, j̄iyigo.

⁴⁹ Jesús cūārē j̄iyigu:

—¿Deero tiirā ȳuñre āmaārī? “Ȳuñ Pac̄uya wiip̄u, cūūyere tiirō booa” j̄īrere ¿múā masīriarī?

⁵⁰ Cūū cūārē j̄īrere tuomasīriyira.

⁵¹ Too siro cūāmena wāa, Nazaretp̄ put̄awayigu. Cūārē ññurō ȳuñrucuyigu. Cūū paco tee niipetirere coo wācūrēpu ññurō ññanoyigo.

⁵² Jesús nemorō masīgú, nemorō āmuāgū wáayigu. Cōāmacū cūūrē “aññunī” j̄ī ññayigu. Basocācā cūūrē ññurō wācūyira.

3

Juan Bautista wederigüe

(Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Jn 1.19-28)

¹ Quince cāmarī Tiberio romanuā ōpū niirī, noquērā cūūrē duticotera niyira: Poncio Pilato Judea dita dutigú niyigu; Herodes Galilea dita dutigú niyigu; Herodes bai Felipe Iturea, Tracónite dita dutigú niyigu; Lisaniás Abilinia dita dutigú niyigu.

² Anás, Caifás paiare dutirā niyira. Cūā niipetira niirito, Juan Zacarías macū basocā manirōpu niyigu. Toopú Cōāmacū cūūyere wededutiyoigo.

³ Juan día Jordán wesa niipetiropu wáayigu. Basocāre wedeyigu:

—Múā ññañarē tiirere wācūpati, waso, wāmeōtitudiya. Teero tiirī, Cōāmacū múā ññañarē tiirere acabógudaqui, j̄iyigu.

⁴ Profeta Isaías cūū jóaripūpu ateré jóarigu niiwī:

Sicū yucu manirō, basocā manirōpu

bayirō busurómēna wedegudaqui:

“Sicū ōpū atiadarimarē quēnarō tiiróbiro,

marī ōpū atiadari suguero,

múā ññañarē tiirere duujā, ññurō niyueya.

⁵ Niipetire ditatūdiri yaajā, sicārībīro tiinóādacu.

Niipetire ātāyucu ññuri yepa tiinóādacu.

Maapārīrē diamacá tiinóādacu.

Maapārī maquē coperire yaanóādacu.

⁶ Niiptetira Cōāmacū basocáre netōnérere Ìñaādacua”, jīīgūdaqui,*
jīī jóayigu Isaiás.

⁷ Pau basocá Juan putopu cūūrē wāmeōtidutira wáayira. Cūū cūūrē jīīyigu:

—¡Múá tiiditórepira, jīīditorepira niīá! “Marī wāmeōtinorira dícu niirī, Cōāmacū bayiró cūare marīrē jearicu”, jīī wācūremena atimiāyiyu múá.

⁸ Diamacūrā múá ñañarē tiirēre wācūpati, wasorá, múá añurō tiirēcutiremena ēñoña. “Ūsā Abraham pārāmerā niinunūsera niijīrā, Cōāmacū Ìñacorore añurā niīá”, jīī wācūrijāña. Múá wācūrēre wasohéri, Abraham pārāmerā niirē wapamaníá. Cōāmacū boogú, ate ūtāperimenarā Abraham pārāmerārā cotowéomasīqui.

⁹ Múá ñañarē tiidúheri Ìñagū, Cōāmacū múārē cōāgūdaqui. Sicagú yucugu ñañarē ducacutirigure cōmeāmena nucōrīmenapura páata, pecamepu sóecōārō tiiróbiro múārē tiigūdaqui, jīīyigu Juan.

¹⁰ Basocá cūūrē sāññáyira:

—¿Too docare deero tiíadari?

¹¹ Cūūrē yūuyigu:

—Puaró sutiró cuogú cuohégure sicaró ticoaro. Yaaré cuogú yaaré cuohégure ticoaro, jīīyigu.

¹² Romanuā ōpārē niyeru wapasébosari basocacā wāmeōtidutira jeayira. Cūūrē sāññáyira:

—Ūsarē buegú, ¿ūsā deero tiíadari?

¹³ Cūūrē yūuyigu:

—Romanuā cūā wapasé dutirobirora wapaséya. Nemorō wapasérjāña, jīīyigu.

¹⁴ Suraracā cūūrē sāññáyira:

—¿Ūsate deero tiíadari?

Cūūrē yūuyigu:

—Basocáre cuiiri tiirijāña. Jīīditoremena wedesārijāña, cūāyere ēmadugara. Múá wapatāremena useniña, jīīyigu.

¹⁵ Basocá Cōāmacū beserigure yuera tiiyíra. “Apetó tiigú, Juan Cristo marī yoari yuerigu niiboqui”, jīī wācūmiyira.

¹⁶ Juan cūā wācūrēre yūuyigu:

—Yūū múārē ocoména wāmeōtia. Āpī yūū nemorō tutuagu atigūdaqui. Cūū añunetōgū niiqui. Yūupeja cūūrē sicārībíridojácu. Cūūpeja nemorō añurō tiigūdaqui múārē: Espírítu Santore ticodiocogūdaqui, múāmena niirucujāārō jīīgū. Ñañarēre sóecōārō tiiróbiro múá ñañarē tiirēre cōāgūdaqui.

¹⁷ Cūū trigore Ìñanogūdu tiiróbiro niīī. Teeperire merēā, teesatirire merēā cūūgūdaqui. Teeperire Ìñanogūdaqui cūūye Ìñanori wiipū. Teesatirire sóejāgūdaqui pecame yatitherimēpu, jīīyigu Juan.

¹⁸ Pee cūū teero jīī wederémēna añurē quetire wedenemoyigu.

¹⁹ Teebarecorire Herodes Galilea dita dutigú niiyigu. Cūū bai nūmorē ēma, nūmocutiyigu. Coo wāmecutiyigo Herodías. Cūū teero tiirē wapa apeyé pee cūū ñañarē tiirē wapa Juan cūūrē tutirémēna wedemiyigu.

²⁰ Herodes teeré tuogú, ñañarē tiinemóyigu: Juanrē peresuwiipū sónecodutiyigu.

*Juan Jesuré wāmeōtirigure
(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)*

²¹ Juan, cūūrē peresuwiipū sónecoadari sūguero, pau basocáre wāmeōtiyigu. Jesucārē wāmeōtiyigu. Wāmeōtiari sirogā, Jesús Cōāmacūrē usenire ticori, ūmūāse pādoyiro.

²² Espírítu Santo sícū bua tiiróbiro baugú cūūpūre diijeáyigu. Teero wāari, ūmūāsepu wedeseri tuoyíra:

—Mūū yūū macū yūū bayiró maígú niīá. Mūūmena bayiró useniā, jīīyigu.

*Jesús ñecūsūmūā
(Mt 1.1-17)*

²³ Jesús basocáre buenacāgū, treinta cūmarī cuoyigu.

Basocá cūūrē “José macū niīī” jīī wācūmiyira.

José Elí macū niiyigu.

²⁴ Elí Matat macū niiyigu.

Matat Leví macū niiyigu.

Leví Melqui macū niiyigu.

Melqui Jana macū niiyigu.

Jana José macū niiyigu.

* 3:6 Isaiás 40.3-5.

²⁵ José Matatías macū niiyigu.

Matatías Amós macū niiyigu.

Amós Nahúm macū niiyigu.

Nahúm Esli macū niiyigu.

Esli Nagai macū niiyigu.

²⁶ Nagai Maat macū niiyigu.

Maat Matatías macū niiyigu.

Matatías Semei macū niiyigu.

Semei Josec macū niiyigu.

Josec Judá macū niiyigu.

²⁷ Judá Joanán macū niiyigu.

Joanán Resa macū niiyigu.

Resa Zorobabel macū niiyigu.

Zorobabel Salatiel macū niiyigu.

Salatiel Neri macū niiyigu.

²⁸ Neri Melqui macū niiyigu.

Melqui Adi macū niiyigu.

Adi Cosam macū niiyigu.

Cosam Elmadam macū niiyigu.

Elmadam Er macū niiyigu.

²⁹ Er Jesús macū niiyigu.

Jesús Eliezer macū niiyigu.

Eliezer Jorim macū niiyigu.

Jorim Matat macū niiyigu.

³⁰ Matat Leví macū niiyigu.

Leví Simeón macū niiyigu.

Simeón Judá macū niiyigu.

Judá José macū niiyigu.

José Jonam macū niiyigu.

Jonam Eliaquim macū niiyigu.

³¹ Eliaquim Melea macū niiyigu.

Melea Mena macū niiyigu.

Mena Matata macū niiyigu.

Matata Natán macū niiyigu.

³² Natán David macū niiyigu.

David Isai macū niiyigu.

Isai Obed macū niiyigu.

Obed Booz macū niiyigu.

Booz Salmón macū niiyigu.

Salmón Naasón macū niiyigu.

³³ Naasón Aminadab macū niiyigu.

Aminadab Admin macū niiyigu.

Admin Arni macū niiyigu.

Arni Esrom macū niiyigu.

Esrom Fares macū niiyigu.

Fares Judá macū niiyigu.

³⁴ Judá Jacob macū niiyigu.

Jacob Isaac macū niiyigu.

Isaac Abraham macū niiyigu.

Abraham Taré macū niiyigu.

Taré Nacor macū niiyigu.

³⁵ Nacor Serug macū niiyigu.

Serug Ragau macū niiyigu.

Ragau Peleg macū niiyigu.

Peleg Heber macū niiyigu.

Heber Sala macū niiyigu.

³⁶ Sala Cainán macū niiyigu.

Cainán Arfaxad macū niiyigu.

Arfaxad Sem macū niiyigu.

Sem Noé macū niiyigu.

Noé Lamec macū niiyigu.

³⁷ Lamec Matusalén macū niiyigu.

Matusalén Enoc macū niyigu.
 Enoc Jared macū niyigu.
 Jared Mahalaleel macū niyigu.
 Mahalaleel Cainán macū niyigu.
 38 Cainán Enós macū niyigu.
 Enós Set macū niyigu.
 Set Adán macū niyigu.
 Adán Cōāmacū cūū sicato tiirigu niyigu.

4

*Wātīārē dutigú Jesuré jīcōāsāmirigue
 (Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)*

1 Jesús día Jordánpu niīarigu putuawayigu. Espiritu Santo cūūmena niigū, cūūrē basocá manirōpu néewanetōyigu.
 2 Toopáre cuarenta burecori niyigu. Wātīārē dutigú cūūrē jīcōāsāmiyigu, Cōāmacūrē netōnacāārō jīgū. Teeburecorire yaariyigu. Too síro juabóayigu.

3 Wātīārē dutigú cūūrē: —Muu Cōāmacū macū niigū, atigá ütāgārē pā cotowéoya, jīmiyigu.

4 Jesupé cūūrē yuuyigu:

—Cōāmacūye queti jóaripūpu ate jóarigue niā: “Yaaré dícu basocáre catiri tiiría”,* jī jóarigue niā, jīyigu.

5 Jesuré amūārōpu néewa, máata niipetire atibúreco maquē macārīrē ēñopetjāyigu.

6 Cūūrē jīmiyigu:

—Yuu mūūrē niipetire atemacārī dutigú sōnecoguda. Teemacārīpu āñuré peti niirémena muu usenigūdacu. Ate yuure ticorigue niā. Yuu ticodugagure ticoguda.

7 “Muu yuu ōpū niā” muu jī padeorī, ate niipetire mūūrē ticoguda, jīmiyigu.

8 Jesús yuuyigu:

—Cōāmacūye queti jóaripūpu ate jóarigue niā: “Cōāmacū muu Ōpū sícārēna padeoyá. Cūū dutiré dícare tiiyá”,† jī jóarigue niā, jīyigu.

9 Too síro wātīārē dutigú Jerusalénpu néewa, Cōāmacūwii sotoapu néemūā, cūūrē jīmiyigu:
 —Muu Cōāmacū macū niigū, ānopūmena bupudíaya.

10 Cōāmacūye queti jóaripūpu ate jóarigue niā:

Cōāmacū cūūyara ángeleare mūūrē cotodutigūdaqui.

11 Mūūrē ütāgāpu ñaapeari jīrā, bocañeādacua,‡ jī jóarigue niā, jīmiyigu.

12 Jesús cūūrē yuuyigu:

—Cōāmacūye queti jóaripūpu ate jóarigue niā: “Cōāmacū muu Ōpū wedeserere ‘¿diamacárā niimiito?’ jīrā, cūūrē tiīñodutirijāña”,§ jī jóarigue niā, jīyigu.

13 Wātīārē dutigú jīcōāsāre petinógū, cūū puto niīarigu wáajōāyigu ména.

*Jesús Galileapu buenncārigue
 (Mt 4.12-17; Mr 1.14-15)*

14 Jesús Espiritu Santo tutuaremena Galileapu putuawayigu. Cūūyere niipetiro Galilea macārīpu wedeseyira.

15 Jesús judíoa nearé wiseripu bueyigu. Niipetira cūūrē “āñunetōi” jīyira.

*Jesús Nazaretpu putuawarigue
 (Mt 13.53-58; Mr 6.1-6)*

16 Jesús Nazaret cūū masāri macāpu putuawayigu. Judíoa yeerisāri bureco cūū tirucúrobirora cūā neārī wiipu sāāwayigu. Cōāmacūye queti jóaripūrē buegudu, wāmynucāyigu.

17 Cūūrē “Isaias jóaripūrē bueya” jīrā, ticoyira. Tiipūrē pāo, biiro jóarigure buayigu:

18 “Espiritu Santo marī Ōpū ticodiocorigu yuūmena niī.
 Cūū āñuré quietire bóaneōrārē yuure wededutigu besewi.
 Peresuwiipu niirārē ‘wionécori bureco jeaadaro tiia’ jīdutiwi.
 Capeari ññahērārē ññarī tiidutiwi.

Āpērā ññarō tiīáperare wionécodutigu ticocowi.

19 ‘Cōāmacū basocáre netōnérito jeatoaa’ jīrēre wededutigu ticocowi”,* jī jóariguere bueyigu.

20 Tiipūrē biatóa, teepūrērē ññanogūrē wiyayigu. Wiyatóa, cūā tiirucúrobirora jeanuāyigu buegudu. Niipetira tiiwīpú niirā cūūrē ññaduriyira.

* 4:4 Deuteronomio 8.3. † 4:8 Deuteronomio 6.13. ‡ 4:11 Salmo 91.11-12. § 4:12 Deuteronomio 6.16. * 4:19 Isaias 61.1-2.

²¹ Cúãrê wedesenũcãiyigu:

—Mecũã tee jóarigie múã ññacoropũ diamacã wáaa, jĩiyigu.

²² Niipetira cũãrê ãñurõ wedeseyira. Cũã ãñurê wederere tuorã, tuomanijõãyira. Cãmerĩ jĩiyira:

—¡Acué! Ñni José macũ niĩ, ¿teerora?

²³ Jesús cúãrê jĩiyigu:

—Apetõ tiirã, yũre ate queorere jĩãdadu: “Ucotigu, mũũ basiro ucotiya”. “Mũũ Capernaumpũ tutuaremena tiĩññoriguere ãsã tuowũ. Toopũ mũũ tiĩrĩrobirora ãno mũũya macãpũcãrê tiĩññoña” jĩãdadu, jĩiyigu.

²⁴ Cúãrê jĩnemoyigu:

—Yũũ aterēja diamacũrã jĩã: Sícũ profetare cãũya dita macãrã ãñurõ bocaricua.

²⁵ Múãrê ateré masĩrĩ tiidugãga: Elías niiritopũre, Israel ditare paũ wapewia numiã niiyira. Toopũre itiãcũma apecũmã deco oco peariyiro. Teero tiirã, niipetira tiidita macãrã bayirõ juabõayira.

²⁶ Teero wãapacari, sícõ Israelya põna macõ wapewiore tiãpudutigũ Cõãmacũ Eliare tico-coriyigu. Wapewio Sarepta macã Sidõn pũto macã macõrê tiãpudutigũ ticooyigu.†

²⁷ Profeta Eliseo niiritore, tee tiĩrĩrobirora wãayiro. Israelpũre paũ õpũũrĩ bóara niiyira. Teero niipacari, Eliseo sícũ tiidita macũrê netõnériyigu. Naamán Siria dita macũpere netõnéyigu,‡ jĩiyigu Jesús.

²⁸ Niipetira tiĩwiipũ neãrira teeré tuorã, bayirõ cúayira.

²⁹ Wũmũncã, cũũ tiimacã niãriguere cõããdara néewayira. Tiimacã wesa niirĩ tudipũ néewayira, cũũrê tuunédiocodugara.

³⁰ Jesupé cúãrê netõwã, wãajõãyigu.

Jesús wãtirê cõãrigue

(Mr 1.21-28)

³¹ Jesús Capernaumpũ búawayigu. Tiimacã Galilea ditapũ niicu. Toopũ judiõa yeerisãri bũreco niirĩ, basocãre bueyigu.

³² Cũũ buerere tuorã, tuomanijõãyira. Dutiré cõogũ tiirõbiro bueyigu.

³³ Tiĩwiipũre sícũ basocã niiyigu. Wãtĩ cãũpũre niiyigu. Bayirõ acaribiyigu:

³⁴ —Mũũ Jesús Nazaret macã, ãsãrê potocõrijãña. Uãrê ñãñarõ tiidigũ atigũ tiia. Yũũ mũũrê ñãmasiã. Cõãmacũ tiodiocorigũ ñãñarê manigũ niã, jĩiyigu.

³⁵ —Ditamanijõãña; cãũpũre niigũ, witiwaya, jĩĩ tutiyigu Jesús.

Wãtĩ cãũpũre niigũ cúã ññacoropũ ñaacũmurĩ ti, witiwayigu. Cũũrê ñãñarõ tiirĩpacũ, witiyigu.

³⁶ Niipetira ññamanijõãyira. Cúã basiro cãmerĩ wedeseyira:

—¿Ate dutiré ñeenõ niimĩto? Cũũ dutirẽmena, cũũ tutuaremena wãtĩã cõãwionecori, witiwaya, jĩiyira cúãpeja.

³⁷ Niipetiro tiiditapũ Jesuyé queti sesajõãyiro.

Jesús Simón Pedro mañecõrê netõnérigue

(Mt 8.14-15; Mr 1.29-31)

³⁸ Jesús tiĩwĩ niãrigũ witiijõãyigu. Simõnya wiipũ sããwayigu. Simón mañecõ bayirõ wioré diago tiiyigo. Teero tiirã, Jesurê “netõnéña” jĩĩ sãiyira.

³⁹ Jesús coo pũto jeanũcã munibiã, wiorere tatidutiyigu. Cũũ teero tiirĩ, wioré tatijõãyiro. Máata coo wãmũncã, cúãrê yaaré ecayigo.

Jesús paũ diarecutirare netõnérigue

(Mt 8.16-17; Mr 1.32-34)

⁴⁰ Muipũ sããwari, niipetira basocã cúã pũtopũ niirã deero niiré diarecutirare cũũrê néewayira. Jesús cúãcõrõrê ñãapeõ, netõnéyigu.

⁴¹ Wãtĩã paũ basocãpũre niãrira witiwayira. Cúã witiwara, bayirõ busũromena jĩiyira:

—Mũũ Cõãmacũ macũ niã, jĩiyira.

Wãtĩã “Cristo Cõãmacũ beserigũ niĩ” jĩĩrere masiyira. Teero tiigũ, Jesús cúãrê tuti, wedesedutiriyigu.

Jesús Galileapũ wederigue

(Mr 1.35-39)

⁴² Bóecũmurĩ, Jesús tiimacãpũ niãrigũ wãa, basocã manirõpũ jeayigu. Basocã cũũrê ãmaã, bũã, “wãarijãña” jĩĩrã, ñeedugamiyira.

† 4:26 1 Reyes 17.8-16. ‡ 4:27 2 Reyes 5.1-14.

⁴³ Jesús cūārē jīiyigu:

—Apeyé macārĩpucārē Cōāmacū dutiré basocámpre niīdarere yũre wedegũ wáaro booa. Ateré tiigúdure yũre ticodiocowi, jīiyigu.

⁴⁴ Judíoa neārē wiserĩpũ tiidita niiré macārĩpũ wedewarucuyigu.

5

Jesús wai paũ sīārĩ tiirigue

(Mt 4.18-22; Mr 1.16-20)

¹ Sicabũreco Jesús Genesaretaro wesapũ niiyigu. Paũ basocá cūũ pũto tuuwáyira, Cōāmacūyere tuodugára.

² Ditatuparĩpũ doorĩwũ pũawú pasari ĩñayigu. Wai wasara jeaarira teerawũre too paso, cūāye bapĩyucare coserá tiiyira.

³ Sicawáũpũ Jesús muāsāyigu. Simónyawa niiyiro. Cūūrē: —Decosāñurō súuwionecoya, jīiyigu. Jeanuā, tiwũpú sñāgũrā basocáre bueyigu.

⁴ Cūārē bueari siro, Simónrē jīiyigu:

—Decorpũ waawáya. Toopú muāye bapĩyucare cōāñoña, wai ñeeādara, jīiyigu.

⁵ Simón cūūrē yũyigu:

—Basocáre buegú, ũsā ñamirē wasaboemiāwũ. Bũaridojāātũ. Mũurē tiigú, mũũ dutiro-birora bapĩyucare cōāñoğũda, jīiyigu.

⁶ Cūā teeyucare cōāñoĩ, paũ wai sāāyira. Teeyucu yigaropũ tiiyiro.

⁷ Teero wáari ĩñarā, cūāmena paderá apewũpú niirārē tiipudutira búaneyira. Cūā jea, waire néesārupyira. Teerawũ duadiaadaro péerogā dusayiro.

⁸ Simón Pedro teero wáari ĩñagú, Jesús pũto ñicācoberimena jeacũmu, jīiyigu:

—Ōpũ, yũũ ñañagú niĩ. Yũũmena niirijāña, jīiyigu.

⁹ Cūā, cūāmena niirā niipetira ĩñamanijōāyira, wai paũ ĩñarā.

¹⁰ Cūāmena wai dúari basoca Santiago, Juan Zebedeo pōnacā ĩñamanijōāyira. Jesús Simónrē jīiyigu:

—Cuirijāña. Mecūāmena mũũ wai wasa néogũ tiiróbiro yũre padeoádarare néogũ niigádadu, jīiyigu.

¹¹ Too siro cūā doorépaũre wéemũñecũ, niipetire cūũjā, Jesuména wáajōāyira.

Jesús ōpũũ bóagure netōnérigue

(Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)

¹² Jesús sicamacárpũ niirĩ, sicũ bayiró ōpũũ bóagu toopú niiyigu. Jesuré ĩñagú, ditapũ munibiácũmujea, jīiyigu:

—Ōpũ, mũũ yũũ diarecutirere netōnédagagu, netōnémasĩā.

¹³ Jesús cūūrē ñaareō, jīiyigu:

—Netōnédagaga. Diaremanigũ putuáya, jīiyigu.

Máata cūāyũ ōpũũ bóare yatijōāyiro.

¹⁴ Jesús cūūrē dutiyigu:

—Ateré wederijāña, jīimiyigu—. Pairé ĩñogú wáaya, “āñujōāāyĩ” jīĩdutigu. Moisés dutiro-birora tiiwá, basocá niipetira mũũ diaré netōāriguere masĩārō jīigũ, jīiyigu.

¹⁵ Jesús “wederijāña” jīĩpacari, cūāye jōōpemenena sesawaro tiiyiro. Paũ basocá cūūrē tuoádara, cūā diaré netōnédutiadara neāyira.

¹⁶ Jesupé basocá manirōpũ naĩrō wáarucuyigu, Cōāmacūmena wedeseğu.

Jesús wáamasĩhēgũrē netōnérigue

(Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)

¹⁷ Sicabũreco Jesús basocáre buegũ tiiyigu. Toopú síquerā fariseo basoca, āpērā Moisés jóarigue buerá duiyira. Cūā niipetire macārĩ macārā niiyira: Galilea dita, Judea dita, Jerusalén macārā niiyira. Jesús Cōāmacū tutuare cuoyigu diaráre netōnéğũda.

¹⁸ Jesús basocáre bueri, āpērā sicũ wáamasĩhēgũrē cōārōmena ñoonėjeayira. Cūā Jesús putopũ néesāwa, cūũdugamiyira.

¹⁹ Basocá paũ niirĩ, deero tii cūūrē néesāwamasĩriyira. Teero tiirá, wii sotoápu muāwa, sicacope néeweyira. Basocá deco Jesús niirōpũ cōārōmena cūūrē diocóyira.

²⁰ Jesús cūā padeorĩ ĩñagú, wáamasĩhēgũrē jīiyigu:

—Mũũ ñañarē tiirére acabónotoaa.

²¹ Moisés jóarigue buerá, fariseo basoca wācũyira: “Āni Cōāmacūrē ñañarō wedeseğu tii. Cōāmacũ sicũrā ñañarē tiirére acabómasĩĩ”, jīĩ wācũyira.

²² Jesús cūā wācũrere masĩjāĩgũ, jīiyigu:

—¿Deero tiirá muā teero wācũĩ?

²³ Ānirē “mūu ñañarē tiirére acabónotoa” yuu jīrī, tee cūārē acabónoāriguere ññaricu múāñā. Yuu “wāmuncā, wáaya” jīrīpereja, cūu wāmuncārī ññā múā.

²⁴ Yuu niipetira sōwū niā. Teero tiigá, atiditapúre basocá cáā ñañarē tiirére acabomasīā. Yuu dutirére múārē ēñogáda, jīiyigu cūupeja.

Wáamasīhégūrē jīiyigu:

—Yuu mūārē “wāmuncāñā” jīā. Mūu cōārōrē néeara, mūuya wiipu putuawayaya, jīiyigu.

²⁵ Máata wáamasīhégū niimiārigu cáā ññacoro wāmuncā, cūu cōārōrē néeara, Cōāmacūrē usenire ticogura, cūuya wiipu putuajōāyigu.

²⁶ Niipetira teero wáaariguere ññamanijōā, Cōāmacūrē usenire ticoyira. Bayiró cuiremena jīiyira:

—Mecūārē ññaña manirére ññā, jīiyira.

Jesús Leviré suorigue

(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)

²⁷ Too síro Jesús wáajōāyigu. Wáagu, sícū romanuā ōpūrē niyeru wapasébosari basocure ññayigu. Cūu wāmecutiyyigu Leví. Cūu paderópu duirí ññā: —Jamū yuūmena, jīiyigu.

²⁸ Leví wāmuncā, niipetire cūu paderére duujā, cūūmena wáajōāyigu.

²⁹ Too síro Leví cūuya wiipu Jesuré bosebureco tiipéoyigu. Pau niyeru wapasébosari basoca, āpērā cúāmena yaayira.

³⁰ Fariseo basoca, Moisés jóarigue buerá Jesús bueráre wedepatira, jīiyira:

—¿Deero tiirá múā niyeru wapasébosari basocamena, ñañarē tiirámēna yaa, sīnī? jīiyira.

³¹ Jesús cúārē yuuyigu:

—Diaremanirā ucotigure boorícu; diarecatira dícu ucotigure boocúa.

³² “Āñurē dícu tiia” jīrārē āmaāgū atiriwū; ñañarē tiirápere āmaāgū atiwū; cúāpere “wácūpati, wasoyá” jīīgū atiwū, jīiyigu.

“¿Mūu buerá deero tiirá betirí?” jīirigue

(Mt 9.14-17; Mr 2.18-22)

³³ Jesuré jīnemoyira:

—Juan buerére ññurā ññārō beti, súbuseya. Fariseo basoca buerére ññurācā teorora tiíya. Mūu buerápe sīni, yaa tiíya, jīiyira.

³⁴ Jesupé cúārē jīiyigu:

—Wámōslagudū boocórirare betidutímasīña maniā, cūu cúāmena niirí.

³⁵ Too síro cūu néewanogādaqui. Teeburecorire betiádaqua.

³⁶ Cúārē queorémēna wedenemoyigu:

—Sícu mamaró sutirorē taane, sutiró bucuropu seeréturiqui. Teeré tiigá, sutiró mamarōrē ññāgū tiiquí. Sutiró mamarōrē toopú seeréturi, āñurō jearia.

³⁷ Teorora sícū mama vinorē wáicūra caseropori bucuropimēna posetíriqui. Teeré tiirí, waga, teepori esarí, podojōācu. Vino píobatejōā, teeporicá cōjōjōācu.

³⁸ Teero tiirá, mama vinorē mamapóripū posetíro booa.

³⁹ Sícu vino bucū sīnirípoarigu mama tiiríguepere sīnidugáriquí. “Vino bucūpe nemoró āñuā”, jīiquí, jīiyigu.

6

Yeerisāri bureco niirí, trigo tānerigue

(Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)

¹ Sicabureco judíoa yeerisāri bureco niirí, Jesús trigo wesepū netōwáyigu. Cūu buerá trigore tāne, teeperire sāquē, yaayira.

² Siquērā fariseo basoca jīiyira:

—Marirē yeerisāri burecore padedutiripacari, ¿múāpeja deero tiirá padera tiirí?*

³ Jesús cúārē yuuyigu:

—Ōpū David sicabureco juabóayigu. Cūu menamacārā juabóaramēna cūu tiiríguere múā buerá niipacara, ¿masíríi?

⁴ Cōāmacūwiipu sāāwayigu. Toopú pā mesa sotoa pesariguere “Cōāmacūye niā” jīiriguere néē, yaapetijāyigu cūu menamacārāmēna. Paíá dícuere yaaré niimiyiro, jīiyigu.

⁵ Cúārē jīnemoyigu:

—Yuu niipetira sōwū yeerisāri bureco niirí, basocá tiíadarere dutimasīā, jīiyigu.

* 6:2 Judíoa cáā yeerisāri bureco niirí, paderiyira. Niipetire sicawese maquē tānerí, o sicagúgā maquē tānerí, “paderé niā” jīi wácūyira fariseo basoca.

Jesús wāmo bũre cuogũre netõnérigue
(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)

6 Jesús sica yeerisãri bũreco niirĩ, judıoia neãrı wiipu sããwa, basocãre bueyigu. Toopú sãcã wāmo bũre cuogú niyiygu. Diamacú macã wāmo niyiro.

7 Moisés jóarigue buerá, fariseo basoca Jesuré ãñurõ ññanũseyira. “¿Marĩ yeerisãri bũreco netõnégũdari cũũ?” jĩ wãcũyira.† Cũũrẽ wedesãrere ãmaãrã tiyĩyira.

8 Jesuré cãã wãcũrẽre masijãyigu. Wāmo bũre cuogũre: —Wũmũncãña basocã decorũ, jĩyigu.

Wũmũncãyigu.

9 Jesús too niirãrẽ jĩyigu:

—Múãrẽ sãñãgũda. Marĩrẽ dutirẽ ¿deero tiidutĩ yeerisãri bũreco niirĩ? ¿Ãñurẽre o ññañare tiidutĩ? ¿Basocãre netõnére o basocãre sãcõãrere tiidutĩ? jĩmiyigu.

10 Niipetirare ñña, wāmo bũre cuogũre: —Mũya wãmorẽ súucoya, jĩyigu.

Cũũpeja súucoyigu. Teero tiirĩra, cũũya wāmo sícato niirirobirora pũtũyiro.

11 Cããpe cãanetõjõãyira. “¿Marĩ deero tiãdari ãnirẽ?” jĩ cãmerĩ sãñãyira.

Jesús doce apóstoles beserigue
(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)

12 Teebũrecorire Jesús sicabũreco ãtãgũpú wáa, Cõãmacũmena wedeseboejõãyigu.

13 Bõecũmuãri siro, cãũ buerãre neãdutyigu. Cããpũre doce beseyigu. Cããrẽ: —Yũ besearira niĩã múã, jĩyigu.

14 Noquẽrã niyira:

Simón (cũũrẽna Jesupé “Pedro” wãme tuuyigu),

Andrés (Simón bai),

Santiago,

Juan,

Felipe,

Bartolomé,

15 Mateo,

Tomás,

Santiago (Alfeo macã),

Simón (romanuã dutirãre cõãdũgara menamacũ),

16 Judas (Santiago bai),

Judas Iscariote (too síropũ Jesuré ññatutirapũre wedesãcotegũda) niyira.

Jesús paũ basocãre buerigue
(Mt 4.23-25)

17 Jesús ãtãgũpú niãrĩgu cũũ beseariramena diiãtyigu. Toopú diiãtigu, ãtãgũ pũto macã yerapu pũtũãncãyigu. Toopú cũũ buerá paũ niyira. Cũãmena aperõ macãrãpu paũ niyira: Judea dita macãrã, ãpẽrã Jerusalén macãrã, ãpẽrã Sidón, Tiro pairĩmaa wesa niirĩ dita macãrã niyira. Cãã Jesús buerẽre tuoãdara, cãã diarẽre netõnédutiadara jeayira.

18 Wãtĩã sããnorirare netõnéyigu.

19 Niipetira cũũrẽ padeñãdũgayira. Cũũ tutuaremena niipetira cũũrẽ padeñãrãrẽ netõnéyigu.

Jesús usenirere, bóaneõrere wederigue
(Mt 5.1-12)

20 Jesús cũũ buerãre ñña, jĩyigu:

—Múã bóaneõrã useniña. Cõãmacũ dutirẽ múãpũre jeatoaa.

21 Múã mecãtĩgã juabõara useniña. Too síropũre yariadacu.

22 Múã mecãtĩgã utirã useniña. Too síropũre buiãdacu.

22 Bãsocã múãrẽ ññatuti, múãrẽ sũna, múãrẽ ññañarõ jĩ, múã wãmerẽ doorẽmena jĩñãdacu. Múã yũ niipetira sõwãye niãdarere tiirẽ wapa cãã teero tiirĩ, useniña.

23 Too síropũre múã ãmũãserũ pairõ wapatãre buaãdacu. Teero tiirã, cãã teero tiirĩ, bayirõ useniña. Cãã múãrẽ tiirõbirora cãã ñecũsũmũãcã tiyira profetare.

24 Bõaneõrã niã múã pee apeyé cuorã. Múã usenitooa mée.

25 Bõaneõrã niã múã yapirã. Too síropũre juabõaadacu.

Bõaneõrã niã múã useni buirã. Too síropũre bayirõ utiadacu.

26 Bõaneõrã niã múã niipetira ãñurõ wedesenorã. Too sugeropũ “profetas niã ãsã” jĩdutorirare múã pacusũmũã teorora ãñurõ diamacú cããrẽ wedesepadeoyira.

† 6:7 Fariseo basoca “netõnére paderẽ niã” jĩ wãcũyira. Teero tiirã, “yeerisãri bũreco niirĩ, netõnére tiirĩjãrõ booa” jĩ wãcũyira.

Īñtatuirare maĩdutríque
(Mt 5.38-48; 7.12)

- 27 'Yũre tuoräre ateré jĩĩ: Múārē ñañarō tiidugárare maĩñá. Múārē ĩñtatuirare añurō tiyá.
28 Múārē “ñañarō wáaaro” jĩĩrārē “múārē añurō wáaaro” jĩĩña. Múārē ñañarō jĩĩrārē Cōāmacūrē sãĩbosáya.
29 Sícũ mũũrē wasopúro páari, “apeniñacārē páaya” jĩĩña. Sícũ mũũyaro sutiró sotoá macārōrē néewari, camisacārē ticoya, tooré cãũ booátã.
30 Niipetira múārē sãĩrārē ticoya. Múãyere néewarare “wiyayá” jĩĩrijãña.
31 Múã ãpērārē múārē añurō tiiri booa; múãcã teorora cúārē añurō tiyá.
32 'Múārē maĩrã dícare maĩrĩ, wapamaníã. Ñañaré tiirácã teorora cúārē maĩrārē maĩya.
33 Múārē añurō tiirã dícare añurō tiiri, tee wapamaníã. Ñañaré tiirácã teorora tiyá.
34 Múã ãpērārē apeyenó wasora, “cúã wiyaádacua” jĩĩrã dícare ticori, tee wapamaníã. Ñañaré tiirácã teorora cúa menamacārārē wasooya, “cúã marĩ ticoarirocōrō wiyaádacua” jĩĩrã.
35 Teero tiirã, múārē ñañarō tiidugárare maĩñá. Ññurō tiyá. “Yũ wasoré wapa ðñeenó ticoadari?” jĩĩ wãcũripacara, wasoya. Teero tiirã, wapatäre añurē buaadacu. Cōāmacũ ãmũãsepu niigú pōna niĩadacu. Cũũrē “ãñuã” jĩĩhērārē, teero biiri ñañaré tiirãre añurō tiĩ.
36 Marĩ Pacũ bóaneōrōbirora múãcã bóaneōña.

Ãpērārē ĩñabeserijãña
(Mt 7.1-5)

- 37 'Ãpērārē ĩñabeserijãña. Múã ĩñabeseheri, Cōāmacũcã múãrē ĩñabeseriqui. Ãpērārē “cúã wapa cuooya” jĩĩrijãña. Múã jĩĩhērĩ, Cōāmacũ múãrē “cúã wapa cuooya” jĩĩriqui. Ãpērã múãrē ñañarō tiiri, acabóya. Múã cúārē acabóri, Cōāmacũ múãrē acabógudaqui.
38 Ãpērārē ticoya. Múã cúārē ticori, Cōāmacũ múãrē ticogudaqui. Sicapo añurō dadaripo, ñaadiyóaripo tiiróbiro ticogudaqui. Múã ãpērārē añurō tiiri, Cōāmacũ múãrē añurō tiigúdaqui. Múã ãpērārē ñañarō tiiri, Cōāmacũ múãrē ñañarō tiigúdaqui, jĩiyigu.
39 Jesús ate queorémenacārē wedeyigu:
—Múã tũgeñarĩ, ðsícũ ĩñahēgũ ãpĩ ĩñahēgũrē sũguemasĩgari? Cúã puarãpura copere ñaacosããdacua.
40 Sícũ buegũ cũũrē buegũ nemoró masĩgũ niimasĩriqui. Cũũ buerere buerpetiguru, cũũrē buegũ tiiróbiro masĩgũ niigúdaqui.
41 'Mũyua wedeguya carearu pasarĩ manarōrē ĩñã. ĩñaracu, mũyua carearu pasarĩ ducarereja ĩñaria.
42 Mũyua carearu niiri ducare ĩñaripacu, ðdeero tiigũ mũyua wedegure “mũyua carearu pasarĩ manarōrē néecōãma” jĩĩ? ¡Ñañagũ, tiiditórepiqu! Mũyua carearu niiri ducarere néecōãsũgueya. Cōãtoaguru, añurō ĩñagúdacu. Teero tiigũ, mũyua wedeguya carearu pasarĩ manarōrē néecōãgúdacu.

Yucũgure tiigũ ducamena ĩñamasĩnoã
(Mt 7.17-20; 12.34-35)

- 43 'Yucũgũ añurē ducacutirigu ñañaré ducacutiria. Yucũgũ ñañaré ducacutirigu añurē ducacutiria.
44 Yucũcōrōrē tiigũ ducamena ĩñamasĩnoã. Potagũ pica ducacutiria. Yucũsati use ducacutiria.
45 Teero biiri basocũ ãñugũpũre añurē niicu. Teero tiigũ, añurē wedesei. Basocũ ñañagũpũre ñañaré niicu. Teero tiigũ, ñañaré wedesei. Cũũpũre pairó niinetõñcãrere wedesequi.

Pũawĩ tiĩncãre queti
(Mt 7.24-27)

- 46 '¿Deero tiirã yũre “yũ Õpũ” jĩĩpacara, yũ dutirere tiirĩ?
47 Yũre ati, yũ wederere tuo, yũ wederirobiro tiigũ, ate tiiróbiro niĩ.
48 Wii tiigũdũ ãcũãrõpu coasãwa, ãtãgãpu jea, botarĩ nucõ, wii tiiquĩ. Día potari, tiwiipũ oco õmatucori, ãcũricu, ãtãgãpu nucõrĩ wii niijĩrõ.
49 Ñĩpé yũ wederere tuo, yũ wederirobiro tiihēgu, ate tiiróbiro niĩ: Wii tiigũdũ ãcũhērõgã coasãwa, botarĩ nucõ, wii tiiquĩ. Día õmatucori, mãata peecódiacu; peedia, mutãpetijõacu, jĩiyigu Jesús.

7

*Jesús cien surara dutigú padecotegure netōnérigue**(Mt 8.5-13)*

1 Jesús basocáre bueari siro, Capernaumu putuawayigu.

2 Toopú cien surara dutigú niyigu. Cūūrē padecotegu cūū bayiró maigú diagúpū niyigu.

3 Cien surara dutigú Jesús tiirére tuogú, judíoa butoá dutiráre cūū putopū ticocoyigu. Cūūrē padecotegure netōnégū atidutigu tiyigu.

4-5 Cūā Jesús putopū jeara, tiápure sãibosáyira:

—Ėsārē ticocoarigu basocú añugú nií. Cūū marí judíoare añurō maí. Cūūrā añurō tiigú, ũsā neārí wiire tiidutiwi. Teero tiigú, tiápurijá tiirijãña, jĩyira.

6 Teeré tuogú, Jesús cūāmena wáyigu. Wiipú jeagudu tiirí, cien surara dutigú ãpērã cūū menamacãrãre ticocoyigu Jesurē biiro wededutigu:

—“Ōpū, mũurē potocónemodugariga. Yũu búri niigú nií. Teero tiigú, yũu mũurē yáa wiipū ‘sããatiya’ jĩmasĩriga.*

7 Teero tiigú, yũu basiro mũmena wedesege wáariawū. Mũu ‘netōãrō’ jĩcoremenarã yũure padecotegu netōjōãgudaqui.

8 Yũu ãpērã dutirē docapu nií. Yũuru surarare dutia sáa. Yũu sícãrē ‘wáyaya’ jĩrĩ, wáai. Āpĩrē ‘atiya’ jĩrĩ, atii. Yũure padecotegure ‘biiro tiyá’ jĩrĩ, tií”, jĩãwĩ, jĩyira.

9 Jesús teeré tuogú, teeré jĩcoarigure tuomanijōãyigu. Cūūrē nunurãrē cãmenacã ñña, jĩyigu: —Yũure tuoyá: Israelpũre ãni tiirōbiri padeorē cugũre buajeãñariga, jĩyigu.

10 Too síro cūū ticocoarira wiipú putuajōãyira. Putuajeara, cūūrē padecotegure netōãrigũre buajeáyira.

Jesús wapewio macãrē masōrigue

11 Too síro Jesús Naín wãmecutiri macãru wáyigu. Cūū buerã, ãpērã paũ basocã cūūmena wáyira.

12 Tiimacã cūū jeatiri, sícũ diaarigure ñoonéwayira yaará wáara. Cūū wapewio macũ sícũ niigú niyigu. Pau tiimacã macãrã coore bapacutiya.

13 Coore ññagú, marí Ōpū bóaneō ññagú, coore: —Utirijãña, jĩyigu.

14 Jea, cūūrē ñoonéwari caserore padeñáyigu. Cūū teero tiirí, ñoonéwara putuãncãyira. Diaarigure jĩyigu:

—Yũu mũurē dutia: Wãmũncãña.

15 Cūū teero jĩrĩrã, diaarigu wãmũnu, wedesenacãyigu. Jesús cūū pacore wiyayigu.

16 Teeré ññarã, niipetira cuiyira. Cōãmacãrē usenirã, jĩyira:

—Sícũ profeta tutuanetōgũ marí watoapũre bauái, jĩyira—. Cōãmacũ cūūyarare tiápugu atiga tiájĩyi, jĩyira.

17 Niipetiro Judea ditapũre, too wesapũre cūūrē masōre queti sesajōãyiro.

*Juan Bautista basocáre Jesús putopū ticocorigue**(Mt 11.2-19)*

18 Juan buerére nunurã niipetire Jesús tiirére cūūrē wedeyira. Teeré tuogú, puarã cūū buerére nunurãrē atiduti, jĩyigu:

19 —Jesús putopū wáa, sãñãña: “¿Mũurã nií ‘basocáre netōnégũdu atigudaqui’ jĩnorigu; o ãpĩpère yuegarite?” jĩña, jĩyigu.

20 Cūā cūū putopū jea, jĩyira:

—Juan basocáre wãmeōtiri basocũ ũsārē mũurē sãñãaduticoawĩ. “¿Mũurã nií ‘basocáre netōnégũdu atigudaqui’ jĩnorigu; o ãpĩpère yuegarite?” jĩãwĩ, jĩyira.

21 Cūā jearira, Jesús pau diarãre, ññarō netōãrē netōnéyigu. Wãtĩã sãñonorare cōãwionecoyigu. Pau ññahērãrē ññarĩ tiyigu.

22 Teero tiitóa, cūūrē yũyigu:

—Juanrē wadera wáyaya múã ññãariguere, múã tuoáriguere. Biiro jĩña: “Ññahērã ññãaya. Wãamasñhērã wáyaya. Ōpũrĩ bóara yatijōãnoya. Tuohéra tuoóya. Diaarira masōnoya. Bóaneōrã añurē quetire wedenoya.

23 Yũure padeodũheguno useniqui”, jĩyigu.

24 Juan ticocoarira wáari siro, Jesús Juanyé maquērē basocáre wedenacãyigu:

—¿Múã basocã manirōpũ ñeenórē ññarã jeari? ¿Cãnũsirogu wĩno páapuri cãmeñarare ññarã jearite?

* 7:6 Judíoa naĩrō sããwariya judíoa niñhērãye wiserire. Cūūrē naĩrō bapacutiya. Ññãña Hechos 10.28.

²⁵ ¿Ñeenórē ñnarā jeari? ¿Ññurē suti sãñagúrē ñnarā jearite? Suti ññurē sãña niirãjã òpãrãyé wiseripũ niicua.

²⁶ ¿Ñeenópere ñnarā jeari? ¿Profetapere ñnarā jearite? Diamacúrã Juanpeja profetas nemorõ ñpũtĩ maquērē wedewi.

²⁷ Cũyũ maquērē Cõamacũye queti jóaripũpũ ateré jóanoã:

Yũũre wedesũguegure mũũ suguero ticocoguda.

Cũũ mũũ wãadarimaré quẽnoyũegudaqui,†
jĩĩ jóanoã.

²⁸ Yũũre tuoyá: Niipetira basocá watoapure Juan nemorõ niigú manĩ. Tee biipacari, Cõamacũ dutirére ññurõ wãcũñnũsegunope búri niigú niipacu, Juan nemorõ ñpũtĩ macã niĩ, jĩĩyigu.

²⁹ Cũũ teero jĩĩrere tuorá, niipetira basocá, niyeru wapasébosari basocacã Juan wãmeõtinorira “Cõamacũ diamacũ maquērē tiigú niĩ” jĩĩyira.

³⁰ Fariseo basoca, Moisés jóarigũ buerã Juan wãmeõtinoririrape Cõamacũ cããrē ññurõ tiidũgãrere boorĩyira.

Jesús jĩĩnemoyigu:

³¹ —¿Ñeenó queorémena wedegũdari yũũ atitõ macãrãrē? ¿Ñeenó tiirõbiro niĩĩ?

³² Wĩmarã macã decopũ apeduirã tiirõbiro niĩyira. Cãã menamacãrãmena biiro cãmerĩtuticua: “Ûsã bosebũreco tiiri, basaapuriawũ. Ûsã booritua, utiri, utiapuriawũ”, jĩĩcua.

³³ Juan basocãre wãmeõtiri basocũ apetóre pã yaariyigu; vinocãrē sĩnirĩdojãyigu. Múãpe cũũ teero biirecutiri ñnarã, “wãtĩ cwoi” jĩĩã.

³⁴ Yũũ niipetira sówũpe yaa, siniã. Múã yũũ teero tiiri ñnarã, “yaawãniigũ, sĩniwãniigũ niĩ; niyeru wapasébosari basoca menamacũ, ññararé tiirã menamacũ niĩ” jĩĩã.

³⁵ Basocã Cõamacũ masĩrere cuorã cãã tiirẽcutiremena tee masĩrere eñomasĩya, jĩĩyigu.

Jesús Simõnya wiipũ jearigũ

³⁶ Siccũ fariseo basocũ Jesuré: —Yũũ putopũ yaagu wãaya, jĩĩyigu.

Jesús cũyũ wiipũ sããwa, yaagudu jeanuãyigu.

³⁷ Tiimacãpũre sicõ numiõ ññagõ niiyigo. “Jesús fariseo basocũya wiipũ yaagũdaqui” jĩĩrere tuoyigo. Teero tiigõ, sitiaãñũrigare nẽe, toopã wãayigo.

³⁸ Cũũ sucubĩrope cãũye ñpõri pũto jeanucã, utiyigo. Coo yaco oco cãũye ñpõripũ ñãapeanucãyiro. Teero tiigõ, cooya pããnarõmena teeré coseyigo. Cãũye ñpõrĩre ñpũyigo. Sitiaãñũrere ñpõripũ pĩpõpõyigo.

³⁹ Coo teero tiiri ññagũ, fariseo basocũ Jesuré yaadutiirigũ wãcũyigu: “Cãũrē padeñãgõ ññagõ niyigo. Ñni profeta niigũjã, teeré masitoaboajĩyĩ”, jĩĩ wãcũyigu.

⁴⁰ Jesús fariseo basocũre jĩĩyigu:

—Simõn, mũũrē apeyenõ wededũgaga.

—Wedeya, ãsãrē buegũ, jĩĩyigu cãũpe.

⁴¹ Jesús cãũ wãcũrẽmena ate queoré wedeyigu:

—Niyeru wasorĩ basocũ pũarãrē niyeru wasoyigu. Siccũ puacũmã padegu wapatãrocõrõ, ãpĩ pũarã mũipũrã padegu wapatãrocõrõ wapamõyira.

⁴² Cãã dee tii wapatãmasĩhẽrĩ ññagũ, cãã wapamõrere teero acabõjãyigu. Mũũ yũũre wedeya: ¿Niipé niyeru wasogãre maĩ netõnucãgari? jĩĩyigu.

⁴³ Simõn yũũyigu:

—Yũũ tugueñarĩ, pairõ wapamõgũ acabõnoãrigupe, jĩĩyigu.

Jesús jĩĩyigu:

—Mũũ diamacúrã yũũa.

⁴⁴ Jesús numiõrẽ ñña, Simõnrẽ jĩĩyigu:

—Mũũ atigoré ññaña. Yũũ mũũyũ wiipũ sããatiawũ; mũũ yũũre oco ñpõ coseãdare nẽeatidutiirawũ. Atigopé yaco ocomẽna yẽe ñpõrĩre pũri tii, cooya pããnarõmena tuucosẽyo.

⁴⁵ Mũũ yũũre ññudutigũ, yũũ wasopũrore ñpũriawũ. Atigopé yũũ sããjearipũ, maĩrẽmena yẽe ñpõrĩre ñpũduriyigo.

⁴⁶ Mũũ yãa dupũpũre use pĩpõpõriawũ. Atigopé yẽe ñpõrĩpũre sitiaãñũre pĩpõpõyo.

⁴⁷ Teero tiigũ, yũũre tuoyá: Coo pee ññararé tiirẽre acabõnotooyõ. Coo biiro tiirẽmena bayirõ maĩrẽre eñõyo. Ñpĩ pẽerogã ññararé tiirẽre acabõnogũ, pẽerogã maĩrẽre eñõĩ, jĩĩyigu.

⁴⁸ Too siro coore jĩĩyigu:

—Mũũ ññararé tiirẽre acabõnotoaa.

⁴⁹ Cũũmena yaaduirã cãmerĩ sãñãñucãyira:

† 7:27 Malaquías 3.1.

—¿Noã niĩ ãni ñañare tiirere acabógu?

⁵⁰ Cãupe numiõrẽ jĩyigu:

—Mũũ padeojĩgõ, netõnõnoãrigopu putuáa. Useniremena putuawagoa, jĩyigu.

8

Jesuré tiápurira numiã

¹ Too síro Jesús niipetire macãrĩ, pacamacãrĩ, metãmamacãrĩgãpu wáanetõyigu. Ññuré queti Cõãmacũ dutiré basocãpure niĩðadarere wedeyigu. Cũũ buerá doce cũũrẽ bapacatiyira.

² Siquẽrã numiãcã cũũrẽ bapacatiyira. Cũã Jesús wãtĩã cõãnorira, diaré netõnõnorira numiã niyira. Sico María, cũã “Magdalena” jĩgõ, siete wãtĩã cõãnorigo niyigu.

³ Apegó Juana niyigo. Coo manu Cuza wãmecutiýigu. Cũũ Herodeyere dutibosagu niyigu. Apegó Susana niyigo. Ñpẽrã pau numiã cũã cõorémena tiápuýira.

Ote wẽẽbategumena queoré

(Mt 13.1-9; Mr 4.1-9)

⁴ Pau basocã peemacãrĩ macãrã Jesuré ññarã jeayira. Jesús cũã pau neãrĩ ññagũ, cũũ wãcũrémena ate queoré wedeyigu:

⁵ —Sicũ basocã oteréperire wẽẽbategu wáayigu, wiiáro jĩgũ. Cũũ wẽẽbatewari, siquẽñeperi maapu ñaacũmuyiro. Basocã teeré cutadiyójãyira. Minipõnã teeré yaapetijãyira.

⁶ Siquẽñeperi ãtãyepapu ñaacũmuyiro. Mana, sinijõãyiro, oco manijirõ.

⁷ Siquẽñeperi pota watoapu ñaacũmuyiro. Potape teeména wiimúã, sããjãyiro.

⁸ Siquẽñeperi ote useniri ditapu ñaacũmuyiro. Tee wi, cienperi ñaacutiýiro, jĩyigu.

Teeré jĩtoa, bayiró wedeseremena: —Tuodugárano tuomasfãdacua, jĩyigu.

“¿Deero tiigú queorémena wedei?” jĩrigue

(Mt 13.10-17; Mr 4.10-12)

⁹ Too síro cũũ buerá cũũrẽ sãñãyira:

—¿Deero jĩdugaro tii mũũ queorémena wedearigue?

¹⁰ Cũãrẽ jĩyigu:

—Tiatopu masiña maniriguere Cõãmacũ dutiré múãpure niĩðadarere múãrẽ masĩrĩ tiia. Ñpẽrãrẽ queorémena wedenoã, yũũ tiirere ññapacara, ññamasĩrijããrõ jĩgũ; yéé maquẽrẽ tuopacára, tuomasĩrijããrõ jĩgũ.

Ote wẽẽbategumena queorére wedequẽnorigue

(Mt 13.18-23; Mr 4.13-20)

¹¹ Yũũ queorémena wedearigue biiro jĩdugaro tiia: Cõãmacũye queti niĩã oteréperi.

¹² Basocã tee quetire tuorã maapu ñaacũmuãreperibiro niicua. Cũã tuomiãrigue wãcũrépu niirére Satanás ati, ãmapetijãqui, cũã teeré padeorĩ jĩgũ, Cõãmacũ netõnõrĩ jĩgũ.

¹³ Ñpẽrã tee quetire ãñurõ useniremena tuorã ãtãyepapu ñaacũmuãreperibiro niicua. Cũã nuõcõrĩ maniréyucu tiirõbiro niicua. Padeorucúmi, cũãrẽ ññañarõ wáari, padeodújãcua.

¹⁴ Ñpẽrã tee quetire tuorã pota watoapu ñaacũmuãreperibiro niicua. Tuopacára, atibúreco maquẽpere bayiró wãcũcua; pee cuodugácia; atibúreco usenirere bayiró wãcũcua. Tee niipetire cãmotájãcu tee quetire. Cũã ñaacũmanireyucu tiirõbiro niicua.

¹⁵ Ñpẽrã tee quetire tuorã useniri ditapu ñaacũmuãreperibiro niicua. Cũã ãñurõ tuonũnãse, Cõãmacũ boorõ diamacú tiidugácia. Cũãrẽ ññañarõ wáari, teero wãcũtutuajãcua. Cũã pee ñaacũtiireyucu tiirõbiro niicua.

Sĩãwõcorigamena queoré

(Mr 4.21-25)

¹⁶ Basocã sĩãwõcorigare sĩããrĩ siro, cõmeruména búatoricua; cũã cãñirõ docapu ñaporicua. Ñmũãrõpu péocua, toopú sĩãwarare ãñurõ bóearo jĩrã.

¹⁷ Tee tiirõbirora tiatopu basocã masiña maniriguere masiñoãdacu. Bauhéropu niiréã baurocã masiñoãdacu.

¹⁸ Teero tiirã, múã tuorére ãñurõ tuonũnãseya. Ññurõ tuonũnãseranorẽ Cõãmacũ nemorõ masĩrẽ ticogudaqui. Tuodugáheranorẽ cũã “tuomasĩã” jĩmiriguere ãmajãgũdaqui, jĩyigu.

Jesús paco, cũũ baira jeayira

(Mt 12.46-50; Mr 3.31-35)

¹⁹ Jesús paco, cũũ baira cũũ niirõpu jeayira. Basocã pau niirĩ, cũũ putopu jeamasĩriyira.

²⁰ Toopú niirira Jesuré wedeyira:

—¡Coe! Mũũ paco, mũũ baira sopepú jeanucããyira. Mũũrẽ ññadugaayira, jĩyira.

²¹ Jesús yũũyigu:

—Cõamacãye quetire tuo, cãũ dutirére tiirã, cããrã yũu paco, yũu baira niĩya, jĩiyigu.

Jesús wĩnorẽ, ocoturíre nucããrĩ tiirígue

(Mt 8.23-27; Mr 4.35-41)

²² Sicabureco Jesús cãũ buerãmena dooríwupu muãsãyigu.

—Jãmu atitaró iiniñapu, cãũ jĩĩrĩ, tãwanucãyira.

²³ Cãã tãwari, Jesús cãnijõãyigu. Tiitaropure wĩno bayiró wẽecutuatiyiro. Teero tiiró, ocoturí páabatesãyiro. Duadiariquiro wáayiro.

²⁴ Teero wáari Ìñarã, Jesús puto wáa, cãũrẽ wãcõrãrã, jĩiyira:

—jĩsãrẽ buegá, ùsãrẽ buegá! jMarĩ duadiarapu tiara!

Jesús wãmuncã, wĩnorẽ, ocoturíre nucããrĩ tiiyígu. Netõjõãyiro. Nucããjõãyiro.

²⁵ Cããrẽ jĩiyigu:

—¿Múã padeoré deero wáamĩto?

Cãã cui, Ìnmanijõãrã, cãmerĩ wedeseyira:

—¿Noãnó niigariye ãni, wĩnorẽ, ocoturíre dutigú? Tee cãũ dutiri, yũujã, netõnucãria, jĩiyira.

Gerasa macã wãtã cõogúye queti

(Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)

²⁶ Too síro Gerasa ditapu tãjeyaira. Tiidita Galilea dita apeniñapú niicu.

²⁷ Jesús maanucãrĩ, too pũtogã niirĩ macã macã cãũ puto atiyigu. Wãtã cõogú niiyigu. Suti yoari sãñariyigu. Wiipá niiriyigu. Diarirare cũure coperipu niisodeaatiyigu.

²⁸⁻²⁹ Pee peti wãtĩ basocãre ñeejãyigu. Basocã cãũye wãmorirẽ, cãũye ñaporire cõmedárimena siatúmiyira. Siatúpacari, cãũre wéetajãyigu. Wãtĩ cãũrẽ basocã manirõpu wáari tiurucúyigu. Jesurẽ ñagú, acaribĩ, cãũ puto ñicãcoberimena jeacũmujeayigu. Jesús wãtĩ cãũpure niigúre witiwadutiyigu. Cãũre bayiró acaribíremena jĩiyigu:

—Jesús Cõamacã ãmuãseru niigú macã, yũure potocõrijãña. Muurẽ bayiró sãã: Yũure ñañarõ netõrĩ tiirĩjãña, jĩiyigu.

³⁰ —¿Deero wãmecutii tuu? jĩiyigu Jesús cãũrẽ.

Wãtã cãũpure sããwarira paũ niirĩ: —Legiõn* wãmecutia, jĩiyigu—.

³¹ Ìsãrẽ niiditidiari coperu cõãdiocorijãña, jĩĩ bayiró sãiyira.

³² Ìtãgãpú paũ yesea yaanucúyira. Wãtã bayiró sãiyira:

—Cããpure sããwama, jĩiyira.

—Teerora tiiyá, jĩiyigu Jesús.

³³ Cãũ teero jĩĩrã, basocãpure niãrira witiwa, yeseapure sããwayira. Yeseape opatũdipu cutucutũbuawa, opataropu ñaacoñuã, duaõjõãyira.

³⁴ Teero wáari Ìnarã, yesea coterĩ basoca cuicocutayira. Cããya macã macãrãrẽ, cãpũrĩpu macãrãrẽ teerẽ wedeyira.

³⁵ Cãã wederĩ tuorã, “¿deero wáaayiri?” jĩĩ Ìnarã wáayira. Jesús putopu jeara, wãtã witiñoãrigure cãũ puto duiri ñayira. Cãũ suti sãña, ãñurõ wedesejãyigu sũcã. Tee niipetirere ñnarã, cuiyira.

³⁶ Wãtã witiñoãrigure netõnerĩ Ìnãrira jearãre wedeyira.

³⁷ Niipetira Gerasapu niirã bayiró cuira, Jesurẽ “wãagua” jĩiyira. Teero tiigú, Jesús dooríwupu muãsãyigu putuawaguda.

³⁸ Wãtã witiñoãrigu cãũrẽ bayiró sãimiyigu:

—Yũucã muũmena wãaguda, jĩimiyigu.

Jesús cãũrẽ jĩiyigu:

³⁹ —Muũya wiipu putuawa, Cõamacã muurẽ tiãriguere wedegu wáaya.

Cãũ wáa, niipetiro tiimacãpu Jesús cãũrẽ tiiríguere wedeyigu.

Jairo macõye queti; Jesuyãro sutirõ padeñãrigoye queti

(Mt 9.18-22; Mr 5.21-43)

⁴⁰ Jesús tãjeari, basocã useniremena cãũrẽ bocayira. Niipetira cãũrẽ yuera tiiyira.

⁴¹ Judíoa neãrĩ wii dutirã menamacã toopú niiyigu. Cãũ wãmecutiayigu Jairo. Cãũ Jesús puto ati, jeacũmu, bayiró sãiyigu:

—Jãmu yãa wiipu, jĩiyigu.

⁴² Sícõrã põnacutiayigu doce cãmarĩ cõogó. Diago tiiyigo.

Jesús cãũ putopu wáari, paũ cãũrẽ tuunãñeseyira.

⁴³ Cãã watoapu sícõ numiõ niiyigo. Doce cãmarĩ beti niirẽ teero niurucujãyiro. Paũ coore ucotipacari, netõriyiro.

* 8:30 Ejército romanopure seis mil surara niiyira sica legiõnpure.

⁴⁴ Jesús sucubírope wáa, cūyaro sutiró yapap̄u padeñáyigo. Coo padeñárĩrã, coo diaré máata m̄unucãjõâyiro.

⁴⁵ Jesús sãñáyigu:

—¿Noã ȳure padeñái?

Niipetira: —Padeñária, j̄iyira.

Teero tiigú, Pedro j̄iyigu:

—Ësãrẽ buegú, pāu m̄urẽ tuununúsera tiíya.

⁴⁶ Jesús j̄iyigu:

—Sicõ ȳure padeñáãto. Coore ȳu tutuaremena netõrĩ tiátu, j̄iyigu.

⁴⁷ Coo deero dutimasĩhẽgõ, ñapõpigora, Jesús puto ati, ñicãcoberimena jeacũmuyigo. Niipetira tuocõrop̄u coo deero tiigõ padeñáãriguere wedeyigo. Coo máata netõãriguecãrẽ wedeyigo.

⁴⁸ Jesús coore j̄iyigu:

—Yáa wedego, m̄u padeojĩgõ, netõnénoãrigop̄u putuáa. Ëseniremena putuawagoa, j̄iyigu.

⁴⁹ Cũã coomena wedeseñu tiirĩ, sicũ Jairoya wii macũ jeayigu.

—M̄u macõ diajõããwõ mée. Buegúre nocõõrã potocõduya, j̄iyigu.

⁵⁰ Jesús teeré tuo, Jairore j̄iyigu:

—Wãcũpatirijãña; diamacãrã padeoyá. M̄u macõ netõjãgõdaco.

⁵¹ Tiwĩipá jeagu, ãpẽrãrẽ sããwadutiriyigu. Pedro, Santiago, Juan, coo pacusũmuã dícre sããwadutiyigu.

⁵² Niipetira bayiró utira tiiyira. Jesús cããrẽ j̄iyigu:

—Utirijãña. Coo diarico; cãñigõ tiicó.

⁵³ Cããpe cããrẽ buijãmiyira, coo diaariguere masjĩrã.

⁵⁴ Jesús cooya wãmorẽ ñee, bayiró wedeseremena j̄iyigu:

—Wĩmagõ, wãm̄unucãña.

⁵⁵ Yeeripũna coejõã, máata wãm̄unucãyigo. Jesús: —Coore yaaré ecaýá, j̄iyigu.

⁵⁶ Coo pacusũmuã ñãmanijõâyira. Jesús ãpẽrãrẽ wededutiriyigu teero wãaariguere.

9

Jesús cãã bueráre wededuticorigue

(Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)

¹ Jesús cãã buerá docere néõyigu. Cããrẽ tutuarere, dutirére ticoyigu. Teeména wãtĩãrẽ cõã, diaráre netõnémasĩrĩ tiiyigu.

² “Cõãmacũ dutiré basocãpũre niĩãdacu’ j̄ĩrẽre wedera wáaya; diarecutirare netõnéã wáaya”, j̄ĩ ticocoyigu.

³ Cããrẽ j̄iyigu:

—Mũã wáara, apeyenó néewarijãña. Tuurítuarigu, wasopo, pugue, niyeru, suti wasoáðare néewarijãña.

⁴ Mũã wiipá jeara, tiimacãp̄u mũã niĩãðaro jeatuario putuãcũmuña.

⁵ Apemacãpũre mũãrẽ ñeedugaheri, tiimacãrẽ netõjõãña. Tooré netõwára, tiimacã maquẽ dita mũãye ðuporip̄u túaariguere páabatecũña. Teero tiirã, mũã “atimacã macãrã wapa cuoóya” j̄ĩrã tiĩãdacu, j̄iyigu.

⁶ Cãã wãajõâyira. Wáa, Jesuyé ãñurẽ quetire wedeyira. Diarecutirare netõnéyira.

Herodes Jesús tiirére tuorigue

(Mt 14.1-12; Mr 6.14-29)

⁷ Herodes Galilea dita dutigú niipetire Jesús tiirére wedeseri tuoyigu. Teeré tuogú, deero j̄ĩmasĩriyigu. Siquẽrã “Juan masãj̄iyi” j̄iyira.

⁸ ãpẽrã “Elías bauáj̄iyi” j̄iyira. ãpẽrã “tiatorp̄u macãrã profetas menamacũ masãj̄iyi” j̄iyira.

⁹ Herodepe j̄iyigu:

—Yũrã Juanyá ðupure páatadutiwu. Too docare ¿noã niigari cãã nocõrõ wedeseñu?

Teero tiigú, Herodes Jesurẽ ñãadugamiyigu.

Jesús cinco mil ãmuãrẽ yaaré ecarigue

(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Jn 6.1-14)

¹⁰ Jesús beserira coe, wedeyira cãã tiĩáriguere. Too síro Jesús cãã dícre suowáyigu Betsaida macãp̄u.

¹¹ Basocãpe tuojãyira. Teero tiirã, cããrẽ nunuwáyira. Jesús cããrẽ bocañe, “Cõãmacũ dutiré basocãpũre niĩãdacu” j̄ĩrẽre wedeyigu. Diarecutirare netõnéyigu.

¹² Ñãmicap̄u niirĩ, cãã buerá doce cãã puto wáa, cããrẽ j̄iyira:

—Basocáre “nocōrōrā niīā” jīña. Pātogā niiré macārīpu, cāpū niiré wiseripu yaaré, cānirō āmaārā wáaro. Ānopú macā manirōpu niīā, jīyira.

¹³ —Múá cūārē yaaré ecayá, jīyigu.

—Ēsā sicamoquēñepa pā, wai puarārā cūoa. ¿Ēsā cūā niipetirare yaaré sāibosára wáaro booite? jīyira.

¹⁴ Ēmuā dícare bapaqueori, cinco mil watoa niyira. Jesús cūā bueráre jīyigu:

—Basocáre sicapōnaré cincuenta duidutiya.

¹⁵ Cūā teerora niipetirare duidutiya.

¹⁶ Jesús tee sicamoquēñepa pārē, wai puarārē née, ūmuāsepu ĩñamūōco, Cōāmacūrē ūsenire tico, puatásā, cūā bueráre basocápure batodutigu ticoyigu.

¹⁷ Niipetira yaa, yapijōyira. Yaatoari siro, doce piseri cūā yaaduaariguere seesāyira.

Pedro Jesuré “mūmū Cōāmacū beserigu niīā” jīrrique

(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29)

¹⁸ Sicabureco Jesús cūā sesaro Cōāmacūmena wedeseğu tiyigu. Cūā buerá cūāmena niyira. Cūārē sāññāyigu:

—¿Basocá “¿noā niī cūā?” jīñ yūre?

¹⁹ Cūāre yūyira:

—Sīquērā mūārē “Juan basocáre wāmeōtiri basocu niiqui” jīñya. Āpērā “Elías niiqui” jīñya. Āpērā “tíatoru macārā profetas menamacū masārigu niigū niiqui” jīñya, jīyira.

²⁰ —¿Múāte “¿noā niī?” jīñ yūre? jīyigu.

Pedro yūyigu:

—Mūmū Cōāmacū beserigu Cristo niīā, jīyigu.

Jesús cūārē sīāñdarere wederigue

(Mt 16.20-28; Mr 8.3-9.1)

²¹ —Teeré āpērārē wederijāña, jīyigu Jesús—.

²² Yūmū niipetira sōwārē bayirō ñañarō netōrō niirō tiādacu. Butoá dutirá, paiaré dutirá, Moisés jóarigue buerá yūre booriadacu. Sīādutiadacu. Cūā teero tiipacári, itiábureco siro masāgūdacu.

²³ Niipetirare jīyigu:

—Sīcū yūre padeó, nūnūdugáguño cūā booró tiidugárenorē tiidujāārō. Basocá cūārē ñañarō jīpacari, yūre tuonunúsearo. Teeré tiigú, búrecorecōrō curusare apagú tiiróbiru niigūdaqui.

²⁴ Āpī sīārere cuigūno yūre “masīria” jīñgú pecamepu wáagūdaqui. Āpīpé yūre “masīā” jīñ, teewapamena cūārē sīārī, yūmūmena catirucujāgūdaqui.

²⁵ Sīcū atibúreco maquē niipetirere wapatápacu, cūā yeeripūnarē tiidióri, cūā cuoré dee tiādare niiricu.

²⁶ Sīcū bobogúno yūre “masīā” jīñdugahegure, yée bueré maquērē “padeóa” jīñdugahegure yūcā cūārē “masīriga” jīñgūdacu. Yūmū niipetira sōwū yūmū asibatéremena, yūmū Pacu asibatéremena, ángeleamena putuaatigudacu. Putuaatigu, yūre bobosārigure yūcā cūārē bobosāricu; yūre “masīria” jīñrigure yūcā “cūārē masīria” jīñgūdacu.

²⁷ Yūmū ateréja diamacārā jīñā: Sīquērā ānopú niirā cūā diaadari sūguero, Cōāmacū dutiré cūāpure niīādare atiri ĩñāñdacu, jīyigu.

Jesús baurécutire wasorígue

(Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)

²⁸ Teeré cūā wederi siro, sica semana netōrī, Jesús ūtāgūpú Cōāmacūmena wedeseğu muāwayigu. Tiigupú wáagu, Pedro, Santiago, Juanré néewayigu.

²⁹ Cōāmacūmena wedeseri, cūyua diapóa bauré wasojōyiro. Cūyue suti āñurō butiré, bayirō capemóre wáyiro.

³⁰ Puarā ūmuā cūāmena wedeseyira. Moisés, Elías niyira.

³¹ Asibatéremena bauáyira. Jesús diaadarere, Cōāmacū jīñrirobirora Jerusalénpu cūārē wáadarere wedeseyira.

³² Pedro, cūā menamacārā wugoá pūninetōpacari, ĩñayira. Wācā, Jesús asibatéremena, cūāmena nucūrārē ĩñayira.

³³ Jesuména niīārira wáara tiiri, Pedro āñurō wācūripacu, cūārē jīyigu:

—Ēsārē buegú, marī ānopú niirī, āñunetōjōāā. Itiáwiigā tiicó; sicawīigā mūyua wii, apewīigā Moiséya wii, apewīigā Elíaya wii tiicó, jīñmiyigu.

³⁴ Cūā wedeseğu tiirira, ōme diiáti, cūārē tuubiátocojōyiro. Cūārē ōme tuubiári, cuijōyira.

³⁵ Ōme watoapu sīcū wedeseri tūoyira:

—Āni yuu macū yuu beserigu niī. Cūūrē tuoyá, jīiyigu.

³⁶ Wedeseari siro, Jesús sīcārā niiyigu sáa. Teeburecorire cūu buerá cūā ĩnariguere āpērārē wedyeriyira ména.

Jesús wātīrē wīmagūpūre niīārigūre cōāwionecorigue
(Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)

³⁷ Apebúrecope ūtāgūpū niīārira diijeári, pau basocá Jesuré bocayira.

³⁸ Sīcū cūā watoapu niigú bayiró busarómēna Jesuré wedeseiyigu:

—Ēsārē buegú, mūārē bayiró sāī: Yuu macārē ĩnagū atiya. Sīcū niigú niī.

³⁹ Wātī cūūpūre niigú ĩee, acaribíri tiī. ũaacūmu, tūnumecū, soboturi tiirucú. Cūūrē ĩñañarō netōrī tiī. Duudugári.

⁴⁰ Mūu bueráre “cōāwionecobosaya” jīīmiāwū. Cōāmasīriawā, jīiyigu.

⁴¹ Jesús cūārē jīiyigu:

—Mūā yūre padeoridojāā; ĩñañarā niīā. Yuu múāmena yoari niirucujārīcārē, padeoribocu. ĶNocōrō yoari múāmena pōōtēōgūdari yuu? Mūu macārē ānopé néeeatiya, jīiyigu.

⁴² Wīmagū cūu puto wáari, wātī cūūrē ĩaacūmu, bayiró tūnumecūrī tiiyigu. Cūu teero tiiri, Jesús wātīrē witiwaduti, wīmagūrē netōné, cūu pacure wiyayigu.

⁴³ Niipetira basocá Cōāmacū uputí macū peti tiēñorere ĩñamanijōāyira.

Jesús cūārē siāādarere wedenemorigue
(Mt 17.22-23; Mr 9.30-32)

Niipetira niipetire cūu tiīariguere ĩñamanijōārī, cūu bueráre jīiyigu:

⁴⁴ —Yuu ateréja diamacārā jīīā; acabórijāña: Yuu niipetira sōwū āpērāpūre ticonogādacu, jīiyigu.

⁴⁵ Cūāpe cūu jīīariguere tuomasīriyira. Cōāmacū cūārē tuomasīhērī tiiyigu ména. Cūā Jesuré “wedequēnoña” jīīdugapacara, cuira, jīiyira.

ĶNii uputí macū niī?
(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37)

⁴⁶ Jesús buerá “Ķnii marī watoare nemorō uputí macū niī?” jīī wedesenucāyira.

⁴⁷ Jesús cūā wācūrēre ĩñamasīyigu. Teero tiigú, sīcū wīmagūrē cūu puto nucō,

⁴⁸ cūārē jīiyigu:

—Sīcū “yuu Jesuré maīā; teero tiigú, āni wīmagūrē boca maīgúda” jīī wācūboqui. Cūu teero wācūgū, cūūrē maīgú, yūncārē maīgú tiī. Yūre boca maīgú, yūre ticodiocorigucārē maīgú tiī. Mūā watoapu bári niigú cūārā niī uputí macū, jīiyigu.

Marīrē cāmotáhegu marīrē tiīapugu niī
(Mr 9.38-40)

⁴⁹ Juan jīiyigu:

—Ēsārē buegú, sīcū mūu wāmemēna wātīārē cōāwionecori ĩñañawū. Cūu marī menamacū mee niīāwī. Teero tiirā, cūūrē cāmotáawū, jīīmiyigu.

⁵⁰ Jesupé cūūrē yūuyigu:

—Cāmotárijāña. Marīrē cāmotáhegu marīrē tiīapugu niī, jīiyigu.

Jesús Santiagore, Juanrē tutirigue

⁵¹ Jesús ūmuāsepu muāwaadare niitiri, cuiro manirō “Jerusalénpu wáagudu” jīīgū, quēnonucāyigu.

⁵² Cūu sūguero āpērārē ticocoyigu. Cūā wáa, Samaria dita niirí macāpu jeamiyira, cūu jeaadarore quēnoādara.

⁵³ Tiīmacā macārāpe Jerusalénpu Jesús wáari ĩñarā, cūūrē ĩneedugariyira.

⁵⁴ Cūā teero tiiri ĩñarā, cūu buerá Santiago, Juan jīiyira:

—Ēsā Ōpū, cūārē siāādara, Ķūmuāse macā pecamerē diiátidutiri boogári? Profeta Elías teero tiiyigu,* jīiyira.

⁵⁵ Jesús cūārē ĩña, tutiyigu:

—Mūā wācūrē Espiritu Santo wācūrē ticoré mee niīā.

⁵⁶ Yuu niipetira sōwū basocāre ĩñañarō tiigú atiriwū; cūārē netōnégū atigu tiiwá, jīiyigu. Too síro apemacāpū wáajōāyira.

Jesuré nūnuđugámiriraye queti
(Mt 8.19-22)

⁵⁷ Cūā maapu wáari, sīcū basocá Jesuré jīiyigu:

* 9:54 2 Reyes 1.9-16.

—Noo m̄m̄ wáaro ym̄ m̄m̄rē n̄n̄gúda. M̄m̄ buegú niidugaga.

⁵⁸ Jesús cūārē ym̄yigu:

—Wáicura cānirē tutiri c̄oóya. Minipōnā p̄n̄acutire sutiri c̄oóya. Ym̄ niipetira s̄w̄upeja cānirō c̄oríā, j̄yigu.

⁵⁹ Jesús āp̄rē: —Jām̄ ym̄mena. M̄m̄rē ym̄ buegú niirī boogá, j̄yigu.

Cūpe ym̄yigu:

—Ōp̄, ym̄ pacu diari siro, yaatōagur̄, m̄m̄mena wáaguda s̄cā, j̄yiyigu.

⁶⁰ Jesús cūārē j̄yigu:

—Ym̄re padeohéra diarirap̄ tiiróbiro niitoaya. Cūā basiro cāmerī yaaáro. M̄m̄re Cōāmacū dutirē basocāp̄re niīadarere wedegu wáaya, j̄yigu.

⁶¹ Āp̄rē j̄yiyigu:

—Ūsā Ōp̄, ym̄ m̄m̄rē n̄n̄gúda, m̄m̄ buegú niidugaga. Yáa wii macārārē “wáagu tiia” j̄yigū wáasuguema.

⁶² Jesús cūārē j̄yigu:

—S̄icū cūā paderére paderacu, apreyenó wācūgū, āñurō tiiríqui. “Cōāmacū dutirére tiigúda” j̄ypacu, apreyenó wācūgū, dee tiigúdu niiridojāi, j̄yigu.

10

Jesús setenta y dos basocare wededitigu ticocorigue

¹ Too síro Jesús āp̄rē setenta y dos beseyigu. Cūārē p̄nar̄cōrō d̄icu ticocoyigu. Niipetire macārīp̄ cūā wáadarop̄ cūā sugero ticocoyigu.

² Cūārē wedeyigu:

—Pau peti ym̄re padeoábara niicua. P̄nar̄gā yéere wedeadarapeja niīya. Teero tiirā, Cōāmacūrē āp̄rē yé maquērē wedera wáadarare bayirō s̄āñā.

³ Múā wáaya. Ym̄ múārē quiorop̄ ticocogu tiia corderoare yáíwa watoap̄ ticocogu tiiróbiro.

⁴ Múā wáara, wasopo, niyeru s̄āñripo, sapatu apebá néewarijāña. Maap̄ putuánucā, āp̄rēmēna wedeserijāña.

⁵ Múā w̄ip̄ s̄āñwara, tiiwí macārārē āñudutira, j̄ysugueya: “Cōāmacū múāp̄re āñurō niirecutire ticoaro”.

⁶ Tiwí macārā āñurō niirecutirere c̄oatā, múā āñudutire teerora wáaadacu. Cūā āñurō niirecutirere c̄oriatā, teero wáaricu.

⁷ Múā jeaari wiira putáya. Cūā yaaré, cūā s̄inirere cūāmena yaa, niijāña. Paderáno cūā paderēmēna wapatá, yaamasíya. Apeyē wiserip̄ niirā wáarijāña.

⁸ Múā macār̄p̄ jeari, too macārā bocari, cūā ecarére yaaya.

⁹ Tiimacār̄p̄ diarecutirare netōnéña. “Cōāmacū dutirē mar̄p̄re niīadare jeaatitooa” j̄i wedeya cūārē.

¹⁰ Apetō tiirā, apemacāp̄ jeari, too macārā bocaribocua. Teero tiirī, macā decop̄ wáa, biiro j̄iña:

¹¹ “Múāya macā maquē dita ūsāye d̄porip̄ tūaariguere páabatecōāā. Múā wapa c̄orére ēñorā, teero tiia”, j̄iña. Cūārē j̄inemoña: “Múā ateré masíña: Cōāmacū dutirē múāp̄re niimīadare jeaatitoamiāyu”, j̄iña.

¹² Ym̄re t̄oyá: Cōāmacū basocáre wapa tiíadari bareco jeari, tiimacā macārārē Sodoma macārārē tiiríro nemorō ñañarō tiinóadacu, j̄yigu.

Jesurē padeohére macārī macārāye queti

(Mt 11.20-24)

¹³ Jesús apeyé macārī macārārē j̄yigu:

—Bóaneōrā niīā múā Corazín, Betsaida macārī macārā. Ym̄ tutuaremena tiēñoriguere ññarira niipacara, wasoridojāā. Tiro, Sidón* macārīp̄ ym̄ tiēñōatā, máata tee macārī macārā cūā ñañaré tiirere wācūpati, wasotóabojíya. Cūā wācūpatirere ēñorā, wācūpatire suti† s̄āña, niip̄r̄ duibojíya.

¹⁴ Cōāmacū cūā basocáre wapa tiíadari bareco jeari, Tiro, Sidón macārā nemorō múāp̄re ñañarō tiigúdaq̄i.

¹⁵ Múā Capernaum macārā “Cōāmacū putop̄ āñurō muāwaaadacu” j̄i wācūmicu. Wáaricu. Pecamep̄ diiwáadacu, j̄yigu.

¹⁶ Cūā bueráre wedenemoyigu:

* **10:13** Tiro, Sidón macārā apeyé macārī macārā nemorō ñañanetōjōārā niiyira Jesús niiritore. † **10:13** Wācūpatire sutire yoomēna suare suti niiyiro.

—Múã buerére tuogáno yũre tuogú tiii. Múãrê boohéguno yũre boohégu tiii. Yũre boohéguno yũre ticodiocorigucãrê boohégu tiii, jĩyigu Jesús.

Jesús ticocorira setenta y dos coerigue

¹⁷ Jesús ticocorira setenta y dos useniremena coerá, jĩyira:

—Ësã Òpũ, wãtĩãcã ãsã muu wãmemena dutiri, ãsã dutirobirora tiãwã, jĩyira.

¹⁸ Jesús cããrê jĩyigu:

—Satanãrê buro wããyoro tiiróbiro ãmuãsepu ñaadiatiri ññawã.

¹⁹ Yũu múãrê tutuarere ticotoawu, ãñaãrê, cutiapare cutapéoaro jĩgã; niipetire Satanás tutuarere netõnucããrõ jĩgã. Múã teeré tiiri, múãrê merẽã wáaricu.

²⁰ Wãtĩã múã dutirobirora tiiré dícare usenirijãña. Cõãmacũ putoꝝ múã wãme “jóatunorira niiã” jĩrĩ, useniña, jĩyigu.

Jesús cãã Pacure usenire ticorigue

(Mt 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Toorã Jesús Espiritu Santo usenire tiorémene cãũ Pacure jĩyigu:

—Pacu, muu ãmuãse, atiditã Òpũ niiã. “Ësã masĩnetõnucãã” jĩrãrê muuyere masĩrĩ tiiria; wĩmarã tiiróbiro muuyere masĩdugarapere teeré masĩrĩ tiia. Teeré muu teerora wãari boocú. Teero tiigú, muurê usenire ticoa, jĩyigu.

²² Too siro basocãpere jĩnemoyigu:

—Yũu Pacu niipetire masĩrere yũre ticowĩ. Cãũ sícũrã yũu niirecutirere masĩ. Yũupecã sícũrã cãũ niirecutirere masĩã. Yũu masĩrere ticonorã cãũrê masĩcua, jĩyigu.

²³ Cãũ buerãre ñña, cãã sesarore jĩyigu:

—Múãpeja yũu tiirere ññajĩrã, useniã.

²⁴ Yũre tuoyã: Paũ profetas, teero biiri õpãrã múã ññarere ññadugamiyira. Ññaririra niiwã. Múã tuorere tuodugamiyira. Tuoririra niiwã, jĩyigu.

Samaritanoãyu ãñugú

²⁵ Sícũ Moisés jóarigue buegú wũmunucãyigu. Jesuré merẽã yũri boogú, sãñĩáyigu:

—Basocãre buegú, ¿yũu ñeenó tiigúdari, catiré petihére buadugãgu? jĩyigu.

²⁶ Jesús cããrê yũuyigu:

—¿Moisére dutiré cũiriguere deero jóanoĩto? ¿Muu teeré buegu, deero tuo? jĩyigu.

²⁷ Cãũpe yũuyigu:

—Biuro jóanoã: “Cõãmacũ marĩ Òpũrê maĩñã. Niipetire muu yeeripũnamena, muu tutuaremena, muu wãcũrémene cãũrê maĩñã. Muu basiro maĩrõ tiiróbirora ãpẽrãcãrê maĩñã”, jĩã, jĩyigu.

²⁸ Jesús cããrê jĩyigu:

—Muu diamacú peti yũu. Muu teeré tiigú, catiré petihére buagúdacu.

²⁹ Cãũpe “yũu Moisére dutiré cũiriguere tiipetĩã” jĩ wãcũdugagu sãñĩáyigu:

—¿Noã niĩ “ãpẽrãcãrê maĩñã” jĩnorã? jĩyigu.

³⁰ Jesús atequetimẽna yũuyigu:

—Sícũ Jerusalén niĩarigu Jericóꝝ búawagu tiiyigu. Maaru wãari, yaarẽpira cãũrê ñee, cãũ néewarere ãmajã, sutiré tuuwenejã, páasãcũ, wãajõãyira.

³¹ Sícũ pai tiimarã búawagu tiiyigu. Wãa, cãũrê ññabuã, aperopé sodea, netõjõãyigu.

³² Cãũ siro levita basocã toopũra jeayigu. Cãũcã cãũrê ñña, aperopé sodea, netõjõãyigu.

³³ Sícũ samaritanoãyu tiimarũra búawagu tiiyigu.† Cãũrê ñña, bóaneõ ññagũ,

³⁴ cãũ putoꝝ jea, cãũ cãmirê vinomena cose, usemena ucoti, suti caserimena dadũã tiiyigu. Túajea, cãũ pesarigu burro sotoaru néepeo, néejõãyigu. Basocã wãara cãnirĩ wiĩꝝ cãũrê néeeja, coteyigu.

³⁵ Apebúreco cãũ wãadari sugero, pũaquĩ niyeruqui néewioneco, tiwiĩ dutigãre ticogu, jĩyigu: “Cãũrê ãñurõ coteya. Muu cãũrê cotegu, muuye niyerumena tiinemórĩ, nemoatigu, wapatiguda”, jĩyigu.

³⁶ Jesús sãñĩáyigu:

—¿Niipé yaarẽpira cãmituarigure maĩyiri?

³⁷ Cãũpe yũuyigu:

—Cãũrê bóaneõ ññariguere, jĩyigu.

—Mũcã teerora tiigú wãaya, jĩyigu Jesús.

Jesús Marta, Maríaya wiĩũ niirigue

³⁸ Cãã maaru wãara, sicamacãgãꝝ jeayira. Sícõ Jesuré boca, cãnirõ ticoyigo. Coo wãmecutiyo Marta.

† 10:33 Judíoa samaritanoãrê sũna niiyira. Cãã cãmerĩ tiĩãpuriyira.

³⁹ Coo bayio wāmecatiyigo María. Coo Jesús wedeserere tuogó, cū̄yē d̄upori p̄utogāpu d̄uiyigo.

⁴⁰ Martape pee paderē c̄uojīgō, bayiró wācūyigo. Coo Jesús p̄uto wáa, jīyigo:

–Ōpū, yuu bayio padedujāyo. ¿Muu teeré ññarii? Yūre tiá̄pudutiya, jīyigo.

⁴¹ Jesús coore yūuyigu:

–Marta, muu pee tiirére bayiró peti wācūjāā;

⁴² sicawāmerā up̄utí maquē niā. María ãñuré petire beseyo. Āpērā teeré ěmamasīricua, jīyigu.

11

*Cōāmacūrē s̄airé
(Mt 6.9-15; 7.7-11)*

¹ Sicabureco Jesús aperopá Cōāmacūmena wedesegu tiyigu. Wedesetoari, s̄icū cū̄ buegú jīyigu:

–Ēsā Ōpū, Juan cū̄ buerére n̄unurārē Cōāmacūmena wedeserere bueyigu. Muucā ūsārē bueya, jīyigu.

² Jesús yūuyigu:

–Múā Cōāmacūmena wedesera, biiro jīñña:

Ēsā Pacu āmuāsepu niigú, muurē quoniremena padeoáda.

Muu dutiré ūsāp̄ure niādare jeaaro.

Ēmuāse macārā muu booré dicure tiicúa; atibúreco macārācā teerora tiáro.

³ Ēsārē búrecoricōrō yaaré ticoya.

⁴ Niipetira ūsārē ñañarō tiirare ūsā acabóa. Teero tiigú, muucā ūsā ñañarē tiirere acabóya.

Jīcōāsārenorē cāmotáya.

Ēsārē ñañarō wáari jīgū, netōnéña, jīñña,

jīyigu.

⁵ Jesús jīnemoyigu:

–Apetó tiigú, s̄icū múā tiiróbiro niigú cū̄yā wedeguya wiipu ñami decopu wáa, jīboqui: “Yáa wedegu, itiága pā yūre wasoya.

⁶ Yuu menamacū aperopá wáagu yáa wiipu jeaawī. Cū̄rē ecaré cuoriga”, jīboqui.

⁷ Āpīpé wii popeapu yūboqui: “Yūre potocōrijāña. Sope biajānoāwū. Yuu pōnamena yuu cānirōpu cānigú tiia. Muurē wūmunucā, ticogu wáamasīriga”, jīboqui.

⁸ Yūre tuoyá: Cū̄yā wedegu niipacari, wūmunucā, ticogu wáariqui. Potocōnemorijāārō jīgū, wūmunucā, cū̄ boorécōrō ticogu wáaqui.

⁹ Yūre tuoyá: Múācā Cōāmacūrē s̄airé. S̄airí, cū̄ múārē ticogudaqui. Āñurere āmaārā tiiróbirora s̄airucujāña. S̄airucujārā, buaadacu. “Sope pāōña yūre” jīgú tiiróbiro s̄aidúrijāña. S̄aidúheri, “jáu” jīgūdaqui.

¹⁰ S̄aigūno cuogúdaqui. Āmaāgūno buagúdaqui. “Pāōña” jīgūno pāōnogúdaqui.

¹¹ Múā pōna yaaré s̄airí, ūtāpere ticoricu. Wai s̄airí, ãñarē ticoricu.

¹² Cārēquē diye s̄airí, cutiapare ticoricu.

¹³ Múā ñañarē tiirā niipacara, múā pōnarē ãñurere ticomasīā. Marí Pacu āmuāsepu niigúpe nemorō ãñurē ticomasīqui. Cū̄rē s̄airārē Espiritu Santore ticogudaqui, jīyigu.

Jesuré “Satanás tutuaremena wātīārē cōāqui” jīi wedesārigue

(Mt 12.22-30; Mr 3.20-27)

¹⁴ Jesús wātīrē cōāwionecogu tiyigu. Wātī basocāre wedeseheri tiyigu. Cū̄ witiwaari siro, basocū wedesejōāyigu. Teeré basocā ññamanijōāyira.

¹⁵ Siquērā jīyira:

–Āni wātīārē dutigú Beelzebú tutuaremena wātīārē cōāwionecoi, jīmiyira.

¹⁶ Āpērā “¿niirōrā cū̄ Cōāmacū ticodiocorigu niī?” jīrā, cū̄rē Cōāmacū s̄icārā tiimasīrere tiīññodutimiyira.

¹⁷ Jesupé cúā wācūrere masījīgū, cúārē jīyigu:

–Sicadita macārā s̄icārómēna niñhērā, cúā basiro cāmerīquērā, tiidita macārā petijōācu. Sicawí macārā s̄icārómēna niñhērā, cúācā petijōācu.

¹⁸ Satanás cū̄rē padecoterare cōāwionecori, cū̄ dutiré petijōāadacu. Múā yūre “Beelzebú tutuaremena wātīārē cōāwionecoui” jīññā.

¹⁹ Teero jīññā, múā buerere n̄unurā wātīārē cōāwionecora, ¿noā tutuaremena cōāwionecogari? Cū̄rē s̄airārā wáaya. Múā wisirere cúā ěñoādacua.

²⁰ Yuu Cōāmacū tutuaremena wātīārē cōāwionecojīgū, ateré múārē wedea: Cōāmacū dutiré basocāp̄ure niādare jeatoaa.

²¹ Sîcû tutuagu pee besumena cûya wiire coteri, cûyere merêã tiirîcua.

²² “Ate pee besumena añuniãdacu” jî wãcûpacari, âpi nemorõ tutuagu ati, cûurê netõnucãqui. Cûye besure êma, cûyere née, cû menamacãrãrê batojãqui, jîyigu.

Jesús jînemoyigu:

²³ —Yũre boohêgu yũre ñnatutigu niî. Yũre tiãpuhegu yũre nunudugãrãre cãmotãgu niî.

Wãti basocãpũre coesãwãrigue queti

(Mt 12.43-45)

²⁴ Wãti basocãpũre niãrigu witiwagu, basocã manirõpu wãyigu cû niãdaro ãmaãgũ. Buaríyigu. Buarí, “yũ witiãtirirõpu coesãwãgãda sũcã” jî wãcũyigu.

²⁵ Jeagu, joaári wii, ãñurõ quẽnoãri wii tiirõbiri buajeáyigu basocãpũre.

²⁶ Too síro wãa, siete wãtiã cû nemorõ ñañarãrê “atiya múãcã” jîyigu. Cãã niipetira basocãpũre sããwa, niyira. Basocãpe cãã teero tiirí, nemorõ ñañarõ netõyigu, jîyigu.

Jesús usenire maquẽrẽ wederigue

²⁷ Jesús teerẽ wedeseri, sîcõ numiõ basocã pau watoapu niigõ bayirõ busarõmena cûurê wedeseyigo:

—Mũurẽ põnacutí masõrigo ãñurõ usenico, jîyigo.

²⁸ Jesupé coore jîyigu:

—Nemorõ usenicua Cõamacũ wedesere tao, cû dutirere tiirãpeja, jîyigu.

Jesuré tiẽñodutimirigue

(Mt 12.38-42; Mr 8.12)

²⁹ Jesús cû puto pau peti neãrã tiirí, wedesenucãyigu:

—Múã atitõ macãrã ñañarẽ tiirã niã; Cõamacũ sîcũrã tiimasirere ññadagacu. Jonás tiirígue tiirõbiri niirẽ dícare ññadacu.

³⁰ Nínive macãrã cû tiiríguere ññarigue tiirõbiri múã yũ niipetira sõwũ tiirere ññadacu.

³¹ Saba dita macãrã õpõ yoaro macõ atiyigo Salomón masirere tuogó atigo. Múãpe ãnopũ Salomón nemorõ masigãrẽ tuorẽ peti tuoãã. Teero tiigũ, Cõamacũ cû basocãre wapa tiãdari bureco jeari, múã coo tiirõbiri tuorírigue wapa múãrẽ pecamepu cõãgũdaqui.

³² Nínive macãrãcã Jonarẽ tuorã, wãcũpati, wasoyíra. Múãpe ãnopũ Jonás nemorõ masigãrẽ tuorẽ peti tuoãã. Teero tiigũ, Cõamacũ cû basocãre wapa tiãdari bureco jeari, múã cãã tiirõbiri tuorírigue wapa múãrẽ pecamepu cõãgũdaqui.

Sîãwõcoriga

(Mt 5.15; 6.22-23)

³³ Basocã sîãwõcorigare sîããri siro, bauhéropu ãporiya; moocũricua. Teero tiirõno tiirã, ãmũãrõpu péoya, toopã sããjeara ññããrõ jîrã.

³⁴ Capeari múãye õpũãrĩrẽ sîãwõcoriga tiirõbiri niã. Múã capeari ãñurĩ, ãñurõ ññadacu; ãñurõ tuomasĩadacu; ññããtã, ññaricu; tuomasĩricu.

³⁵ Aterẽ tuomasĩrõ booa: Múã “ãñurõ ññãã” jîpacara, ãñurõ ññaribocu.

³⁶ Múã ãñurõ ñña, ãñurõ tuomasĩdagara, ãñurõ tuomasĩadacu. Sîãwõcoriropu niirã tiirõbiri ãñurõ ññadacu, jîyigu.

Jesús Moisés jóarigue buerã tiirẽcutire, fariseo basoca tiirẽcutire wederigue

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)

³⁷ Jesús wedeseari siro, sîcũ fariseo basocu cûya wiipu yaadutigu suowáyigu. Jesús sããwa, yaagũdu jeanuáyigu.

³⁸ Fariseo basoca cãã yaaadari suguero, cãã ñecũsũmũã tiimũãatiriguere padeorã, wãmocosetõ, yaayira. Jesupé cãã tiirucũbiri tiiríyigu. Fariseo basocu cû teero tiirí ññãgũ, ññamanijõãyigu.

³⁹ Marí Õpũ cûurẽ jîyigu:

—Múã fariseo basoca ãpẽrã ññacorõpu dícu ãñurõ tia. Baparí sotoãpu dícu coseãrigue tiirõbiri niã. Popeapũre múã ãpẽrãyére êmarẽ, apeyẽ ñañarẽ dadanetõjõãã.

⁴⁰ Múã tuomasĩrõdoãã. Sotoã maquẽrẽ tiirígura popea maquẽcãrẽ tiirígu niwĩ.

⁴¹ Múã popeapu ãñurã niudagara, bóaneõrãrẽ ticõya. Teerẽ tiirã, popeapu coserã tiirõbiri niãdacu.

⁴² Bóaneõrã niã múã fariseo basoca. Múã oterẽ metãgãrẽ “menta”, “ruda” wãmecutire, teero biiri niipetire yaarẽ sitiañũre tiirẽnorẽ seenõ, opaquẽrĩ ticũ. Pũamóquẽñequẽrĩ cõorã, sicaquẽ Cõamacũwiipu nẽewa, “yũ Cõamacũrẽ ticorẽ niã” jî, pairẽ ticocu. Teero tiipacãra, diamacã maquẽrẽ tiirã; Cõamacũrẽ maĩria. Múã oterẽre cûurẽ ticorucũbiriõra tee upũtĩ maquẽcãrẽ tiirõ booa.

⁴³ 'Bóaneōrā niā múā fariseo basoca. Múā neārē wiserip̄are suguero maquē duirépu dícu duidugaa. Macā decopu quioniremena añudutiri booa.

⁴⁴ 'Bóaneōrā niā múā Moisés jóarigue buerá, teero biiri múā fariseo basoca. Tiiditórepira niā. Múā masācoperi bauhére coperi tiiróbiro niā. Teecoperi sotoa basocá netowára, popeapu bóarere masíriya, j̄iyigu.

⁴⁵ Sícū Moisés jóarigue buegú j̄iyigu:

—Basocáre buegú, muu teeré j̄igú, úsācārē ñañarō j̄igú tiigú.

⁴⁶ Jesús cūārē j̄iyigu:

—Bóaneōrā niā múā Moisés jóarigue buerácā. Āpērārē tiipōtēōña manirére tiidutía. Teeré tiidutípacara, múāpe tiiría.

⁴⁷ 'Bóaneōrā niā múā. Múā profetaye masācoperi sotoapu añurē wiserigā tiinucōā. Cūārēna múā ñecūsūmuā siāyira.

⁴⁸ Cúā siāriguere múā tiirémēna “ájú, masíā; añunetōjōāā” j̄irā tiia. Cúā siāyira; múāpe wiserigā tiinucōā.

⁴⁹ Cōāmacū cūū masirémēna j̄iyigu: “Yuu profetare, yé maquērē wedeadarare ticocoguda. Siquērārē siāādacua. Āpērārē ñañarō tiidugára, cúā wáaro nunaādacua”, j̄iyigu.

⁵⁰ Teero tiirá, atibúreco nucārípu profetare siānucāyira. Paure siāyira. Múā atitō macārāpu cúā teero tiiriguere wapa cuoa.

⁵¹ Abelre* siāriguere té Zacariare† siāriguere múā wapa cuoa. Zacariare siāyira Āñurí Tatia sāāwaro putopu. Yuu ateréja diamacārā j̄iā: Múā atitō macārāpu cúā teero tiiriguere wapa cuoa.

⁵² 'Bóaneōrā niā múā Moisés jóarigue buerá. Múā “āpērā Cōāmacūye queti jóaripūrē buerijāārō” j̄i wācūcu. Teero wācūpacara, tiipūrē añurō bueria. Tiipū maquērē masidugare cāmōtájāā, j̄iyigu.

⁵³ Jesús wáari, Moisés jóarigue buerá, teero biiri fariseo basoca bayirō cúayira. Pee cūārē sāñā potocōnucāyira.

⁵⁴ Cūū merēā yuuri boomíyira, wedesāāda j̄irā.

12

Jesús fariseo basoca j̄iuditoremēna buerére wederigue

¹ Basocá paṁ peti Jesús putopu neāyira. Paṁ nijirā, cāmerī cutadiyóyira. Jesús cūū buerá dícuere wedesugueyigu:

—Fariseo basocaye pā púuri tiirére tuomasirō booa. Tee j̄iuditoremēna padeoré niicu.

² Bauhéropu niiré bauādacu. Īñahēropu tiiré masinoādacu.

³ Teero tiirá, ñamip̄u āpērā tuohéropu j̄irigue niipetira tuocóropu wedenoādacu. Wii popeapu yayióropu j̄irigue wii sotoāpu niipetira tuocóropu bayirō busarómēna wedenoādacu.

¿Noārē cuiro booi?

(Mt 10.28-31)

⁴ 'Múā yuu menamacārā, yuure tuoyá: Basocáre siārārē cuirijāña. Múāye opūūrē siāñri siro, múārē deero ti masiricua.

⁵ Yuu múārē “¿niipére cuiro booi?” j̄i wedeguda: Sícū dícu múā catirére petirí ti, pecamepucārē cōāmasí. Yuure tuoyá: Cūū docare cuiya.

⁶ 'Pnaquigā niyeruquirigāmena sicamoquēñerā minipōnágā sāinōā. Cúā wapamanípacari, Cōāmacūpe cúācōrōrē ĩñanunusei.

⁷ Múāye póarire “noquē pee niā” j̄iimasijāqui. Teero tiirá, cuirijāña. Múā paṁ minipōná nemorō wapacutira niā.

Basocá ĩñacóropu “Jesucristore padeóa” j̄irigue

(Mt 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ 'Yuure tuoyá: Basocá ĩñacóropu sícū yuure “padeóa” j̄igúrē yuu niipetira sōwūcā ángelea ũmuāse macārā ĩñacóropu “yuure padeogúra niī” j̄i wedeguda.

⁹ Basocá ĩñacóropu sícū yuure “cūārē padeogú mee niā” j̄igúrē yuucā ángelea ĩñacóropu “yuure padeogú mee niī” j̄igūda.

¹⁰ 'Sícū niipetira sōwūrē ñañarō wedesepacari, Cōāmacū acabógudaqui. Espírítu Santore ñañarō wedeseripereja, acabóriqui.

¹¹ 'Āpērā múārē wedesāādacua. Judíoa neārē wiserip̄u, queti beseri basoca putopu, dutirá putopu múārē néewari, “¿deero yuudari; deero j̄iādari?” j̄i wācūhērārā wáawa.

¹² Múā wedeseadarere Espírítu Santo múārē masírí tiigúdaqui, j̄iyigu Jesús.

* 11:51 Génesis 4.8. † 11:51 2 Crónicas 24.20-22.

Basocá pee cuogúye queti

¹³ Sícá basocá watoapu niigú Jesuré jĩiyigu:

—Basocáre buegu, usá pacu diagu cũiriguere yuu sówũ cuoqui. “Muu baiyére ticoya”, jĩbosaya cũurẽ.

¹⁴ Jesús cũurẽ jĩiyigu:

—Yuu múârẽ queti beseri basocá, múâyere batogu atirigu mee niia, jĩiyigu.

¹⁵ Basocáre jĩiyigu:

—Ãñurõ tiiyá. Apeyeré boonemósãrijãrõ booa. Múá cuoré, pairó niipacaro, múârẽ catiré ticonemoricu, jĩiyigu.

¹⁶ Cũũ wãcũrémēna ate queoré wedeyigu.

—Sícũ pee apeyé cuogú niiyigu. Cũũya ditapure pee ote ducacatiyiro.

¹⁷ Cũũ wãcũyigu: “¿Deero tiigúdariye yuu? Ate oteré ducare ñnanorõ mania”.

¹⁸ Cũũ basiro jĩiyigu: “Biuro tiigúda: Yuu yaaré ñnanore wiserire weebatédioco, nemorõ pacawiseri tiigúda. Tee wiseripu niipetire ote ducare, apeyé yuu cuorére ñnanogúda.

¹⁹ Tũajea, yuu basiro jĩiyigu: ‘Pecãmarĩ maquẽ niĩadare ñnannotaa. Teero tiigú, yeerisã, boseya, sñni, useni tiigúda”, jĩi wãcũmiyigu.

²⁰ Cõãmacũ cũurẽ jĩiyigu: “Muu tuomasĩridojaã. Mecã macã ñnamirã diajõãgãdacu. Muu ñnanorigue ãpẽrãrẽ putuãadacu”, jĩiyigu.

²¹ Teerora wãaa sicũ Cõãmacũrẽ wãcũhẽgã cũũye niĩadarere seenẽõ cuogúre. Cõãmacũ ñnacoropure bóaneõgũ peti niiqui, jĩiyigu.

Cõãmacũ cũũ põnarẽ cotequi

(Mt 6.25-34)

²² Jesús cũũ bueráre jĩiyigu:

—Teero tiigú, múârẽ ateré wedea: Múá niirecutirere wãcũpatirijãña. “¿Ñneenõ yaaadari; ñneenõ sãñaadari marĩ?” jĩi wãcũpatirijãña.

²³ Marĩ catirépe yaaré nemorõ wapacatía. Maríye õpũũrĩpe suti nemorõ wapacatía.

²⁴ Minipõná maquẽrẽ wãcũña mēna. Cũã oteriya. Oteré duca seeríya. Yaaré ñnanore wiseri cuoricua. Teero cuoripacari, Cõãmacũ cũãrẽ yaaré ticoqui. Múãpe minipõná nemorõ wapapacãnetõnucãã.

²⁵ Múá bayirõ wãcũpatira, bucuãnemoricu.

²⁶ Múá teero wãcũpatipacara, tee buri niirere tiimasfria. Teero tiimasfripacara, ¿deero tiirã pee wãcũpatii?

²⁷ Coori macãnucũ maquẽrẽ wãcũña. Tee booró wiicú. Paderipacaro, suti suaripacaro, suti ãñurẽ sãñarẽ tiirõbiri baua. Teero biipacari, yuu ateré jĩiã: Salomón suti ãñurẽ peti sãñapacu, coorire sicãrĩbiriyigu.

²⁸ Sicabũrecora tee catia; apẽbũreco sñniãriguepu boea; too síro sóejãnoã. Cõãmacũ teecorire ãñurẽ suti sãñarõ tiirõbiri bauri tiii. Nemorõ múãperea ãñurõ cotequi. Múá pẽerogã padeorẽ cuorã niia.

²⁹ Múá yaaadarere, múá sñniãdarere wãcũpatirijãña.

³⁰ Niipetire dita macãrã Cõãmacũrẽ padeohẽra tee niipetirere wãcũpatiya. Marĩ Pacu ãmuãsepu niigú múá boorénonẽ masĩtoai mée.

³¹ Múãpe Cõãmacũ dutiré múãpure niĩadarere boosuguéya. Teero tiirí, múãrẽ dusarere ticogũdaqui.

Apeyé ãmuãsepu niiré

(Mt 6.19-21)

³² Múá yãara oveja tiirõbiri niia. Múá pacu niirpacara, cuirijãña. Múá Pacu cũũ dutiré múãpure niĩadarere múãrẽ jeari bootõai mée.

³³ Múá cuorére dúa, bóaneõrãrẽ ticoya. Ñmuãse maquẽ Cõãmacũye niĩadarere padeya. Teero tiirí, ãmuãse maquẽ múá wapatáre petirícu. Ñmuãsepu múãye niiré petiría. Toopure múãyere yaamasfircua. Butuacã teeré tuãmasfircua.

³⁴ Ñmuãsepu múãye niirí, Cõãmacũye dícuere wãcũãdacu.

Jesús “múã ãñurõ yueya” jĩirigie

³⁵ Múá ãñurõ quẽno, suti sãña, siãwõcoriga siã, yuerá tiirõbiri niia.

³⁶ Padecotera ãñurã tiirõbiri tiiyá. Cũã õpũ wãmosiari bosebũreco wãarigu putuãjeagu, suorí, máata pãõõnecoadã jĩirã, cotecua.

³⁷ Padecotera ãñurã cũãrẽ dutirere tiurucúcu. Teero tiirã, cũã õpũ putuãjeari, usenicua. Yuu ateréja diamacũrã jĩiã: Cũã õpũ basirora cũãrẽ yaaré batogudu quẽnogũdaqui. “Yaaadara jeanuãña” jĩi, cũãrẽ batogũdaqui.

³⁸ Ñami deco, bóeri, cũũ putuãjeari, cũũ dutirere tiirã, useniãdacu.

³⁹ Wii òpá “tii hora niiri, yaarépigü jeagüdaqui” jii masigü, cãniriboqui. Cũya wiire pãõsãri jiiã, cãmotáqui.

⁴⁰ Múãcã ãñurõ yueya. Múã wãcũhëritabe, yuu niipetira sõwã pũtaaatigüdacu, jiiyigu.

Puarã dutibosaramena queoré
(Mt 24.45-51)

⁴¹ Pedro sãñãiyigu:

—Ësã Òpã, ¿mũu teeré ãsã dícare wedegu tiiarí, o niipetirare wedearíte? jiiyigu.

⁴² Jesús queorémëna yuuñyigu:

—Sicũ ãmũ ãñurõ masigü cã òpã yere ãñurõ dutibosagu niiqui. Múã cãu tiirõbiro niña. Cãu òpã aperopá wáagu, cãurë jiiqui: “Yáa wii macãrãrë bãrecoricõrõ yaaré ticoya”, jiiqui.

⁴³ ãñurõ dutibosagu cãurë dutiariguere tiirucúqui. Teero tiigá, cãu òpã coerí, useniqui.

⁴⁴ Yuu ateréja diamacãrã jiiã: Cãu ãñurõ tiiré wapa cãu òpã niipetire cãu cuorëre dutibosagu sõnecogüdaqui.

⁴⁵ Æpípe “yuu òpã máata coeríqui” jii wãcũgã, ñañarõ tiiqui. Padecoera ãmaãrë, numiãrë ñañarõ tiinucãqui. Boseya, sïni, cũmujãqui.

⁴⁶ Cãu òpã cãu wãcũhëritabe, coegüdaqui. Cãu dutiriguere tiiririgu wapa bayirõ ñañarõ tiigüdaqui. Cõãmacãrë padeohërare cõãriropũ cãurë cõãgüdaqui.

⁴⁷ Æpí dutibosagu cãu òpã boorëre masipacu, ãñurõ quëno, iñacoriqui. Cãu dutiariguere tiiriqui. Teero tiigá, bayirõ tãnanógüdaqui.

⁴⁸ Æpípe cãu òpã boorëre masihëgã, boohërenorë tiijãqui. Teero tiigá, péerosãñurõ tãnanógüdaqui. Pee masirë ticonogũ nemorõ wapasënogüdaqui. Teero biiri “nemorõ ãñurõ tiigüdaqui” jiiñogã nemorõrã “teero tiirõ booa” jiiñogüdaqui.

Jesuré padeoré wapa cãmerí tuuducãwaadacua
(Mt 10.34-36)

⁴⁹ Yuu atibãrecorũ basocã ñañarë tiirëre cõãgũ atiwũ ñañarëre sóecõãrõ tiirõbiro. Mecãtigãrë basocã ñañarë tiirëre cõãnoãrirapũ niiri tiitõadugamiga ñañarëre sóecõãre tiirõbiro.

⁵⁰ Yũre ñañarõ netõrõ niirõ tiia ména. Yuu ñañarõ netõãdarere wãcũgã, bayirõ wãcũpatia.

⁵¹ “Atibãrecorũ ãñurõ niirecutire maquëre néeatigu tiiqui”, ¿jii wãcũi múã yũre? Teerë néeatigu mee tiiwá. Cãmerí tuuducãwarere néeatigu tiiwá.

⁵² Mecũãmena sicamoquëñerã sicawii macãrã cãmerí tuuducãwaadacua. Itãrã puarãmena iñadugaridacua. Puarã itãrãmena iñadugaridacua.

⁵³ Pacũ macãmëna iñadugarigüdaqui; macũ pacãmëna iñadugarigüdaqui. Paco macõmëna iñadugarigodaco; macõ pacomëna iñadugarigodaco. Mañecõ coo macũ numomëna iñadugarigodaco; macũ numo mañecõmëna iñadugarigodaco, jiiyigu Jesús.

Atibãreco wãrecutire
(Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)

⁵⁴ Jesús basocãre jiiñemoyigu:

—Oco ñiimúãatiri, “oco peaadaro tiia” jiiã. Múã jiiãrirobirora oco peaa.

⁵⁵ Muipũ bayirõ asimúãatiri, “mecũã cãmaãdaro tiia” jiiã. Múã jiiãrirobirora cãmaã.

⁵⁶ Múã tiitidõrepara niia. Atiditã maquë, teero biiri ãmũãse maquë iñarã, “biiro wãaadacu” jiiãmasã. Teero masipacara, atitõ wãarepere iñarã, “biiro jiidugaro tiia” jiiãmasãridojãã.

Mũrë wedesãgãdure “quënocó” jiiña
(Mt 5.25-26)

⁵⁷ Múã basiro diamacã maquëre besemasirõ booa.

⁵⁸ Sicũ mũrë wedesãgũ queti beserõpũ néewaboqui. Múã wãarara, “máata quënojãco” jiiña. Quënohëri, mũrë queti beserí basocũ pũtopũ wëewagüdaqui. Queti beserí basocũ surarapure wiya, cãũpe peresuwiiũ sõnecogüdaqui.

⁵⁹ Yũre tuoyá: Mũũ wapatipetihegu, witiiricu, jiiyigu.

13

Jesús “múã niirecutirere wasoyá” jiiñyigu

¹ Teebãrecorire siquëã basocã Jesuré Pilato tiiriguere wedeyira:

—Galilea macãrã wãicura sã, Cõãmacãrë ticoadara tiiri, Pilato cããrë siãdutyigu. Basocã diari, cããye dí wãicura ye dímena wãojõãyiro, jiiyira.

² Jesús cããrë jiiyigu:

—“Cãã siãnõrira niijrã, ãpërã Galilea macãrã nemorõ ñañarë tiirira niijya”, jii wãcũcu múã.

³ Niiria. Yũre tɔoyá: Múã ñañaré tiirére wãcũpatihera, wasohéra, múã niipetira cáã tiiróbiro diaadacu.

⁴ Siloé Wii ãmũári wii jǒediari, dieciocho* diayira. “Cáã niipetira Jerusalénpu niirira nemorǒ ñañaré tiirira nijiya”, jĩ wãcũbocu.

⁵ Niiria. Yũre tɔoyá: Múã ñañaré tiirére wãcũpatihera, wasohéra, múã niipetira cáã tiiróbiro diaadacu, jĩyigu Jesús.

Higueragu ñucamanirigu

⁶ Jesús cãũ wãcũrémena ate queoré wedeyigu:

—Sícã basocá cãya ditapu sícagá higueragu oterigu cɔoyigu. “¿Ñucacutimiito?” jĩgũ, ññagũ wáyigu. Tiigupé ñucamaniyiro.

⁷ Tiidita coteri basocupe jĩyigu: “Ññaña. Yũ atigú ‘ñucacuticu’ jĩgũ, itiácãma ññagũ jeamiã. Ñucamaniã. Tiiguré páatacǒãjãña. Bári peti cãmotá nucũã”, jĩyigu.

⁸ Tiidita coteri basocupe jĩyigu: “Yũre dutigú, aticãmaré ñucǒjãña ména. Yũ dita ãñurǒ coacũ, nuãtuñagũdu tia ména.

⁹ Biiro tiiri, ñucacutibocu. Ñucamaniri ñucare, páatacǒãjãñadutiwa”, jĩyigu.

Jesús yeerisãri ñureco niirĩ, opamutĩrǒ niigǒrē netǒñérigu

¹⁰ Sicãñureco judíoa yeerisãri ñureco niirĩ, Jesús cáã neãrí wii pu buegu tiyigu.

¹¹ Toopú sícǒ numiǒ niyigo. Wãti coore dieciocho cãmarĩ opamutĩrǒ niirĩ tiyigu. Diamacú nucũmasĩriyigo.

¹² Jesús coore ñña, atidutiyaigu.

—Mũ ññaré netǒñenotoaa, jĩyigu.

¹³ Teero jĩgũrã, coore ññaapeoyigu. Máata diamacú jeaconucãyigo. “Cǒãmacú ãñunetǒjǒãgũ niĩ”, jĩ, usenire ticoyigo.

¹⁴ Jesús yeerisãri ñureco niirĩ coore netǒñérĩ ññagũ, tiwiĩ dutigú cúayigu. Basocáre jĩyigu:

—Paderé ñurecori seis ñurecori niã. Teeñurecorire netǒñédutira atiya. Yeerisãri ñureco niirĩ, atirijãña, jĩyigu.

¹⁵ Jesús cãrē yũyigu:

—Tiiditǒrepira niã múã. ¿Deero tiigári múã yeerisãri ñureco niirĩ? Múãyagu wecu, múãyagu burrore ãñurǒ tiirã, jǒã, oco tiããdara wéewacu.

¹⁶ Atigó Abraham pãrãmeǒrē wãti dieciocho cãmarĩ siatúarigobiro cãarigu niãwĩ. Atigoré yeerisãri ñureco niipacari, ãñugǒ wãari tiiró booa, jĩyigu.

¹⁷ Jesús teero jĩrĩ tuorã, niipetira cãrē ññatutira bobooro wáyira. ãpērã niipetira Jesús pee ãñurǒ tiēñore ññarã, useniyira.

Mostazapemena queoré

(Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)

¹⁸ Too siro Jesús jĩyigu:

—Cǒãmacú dutiré múãpure niãdarere ate queorémēna wedeguda.

¹⁹ Sicape mostazape tiiróbiro niã. Tiipegãrē sícã basocá cãya wesepu néewa, oteyigu. Tiipe wii, bucãaropuja, pairigu yucugu wãajãyiro. Minipǒná tiigú ñupuripu pǒnacutiyira, jĩyigu.

Pã pũri tiirémēna queoré

(Mt 13.33)

²⁰ Jesús wēdenemoyigu:

—Cǒãmacú dutiré múãpure niãdarere ate queorémēna wedeguda.

²¹ Pã pũri tiiré tiiróbiro niã. Sícǒ numiǒ pã tiigódo itiaipo harinapori pairi bapacaru poosãyigo. Harinamēna pã pũri tiirére wãoyigo, niipetire pũaro jĩgǒ, jĩyigu.

Esahéri sopegã

(Mt 7.13-14, 21-23)

²² Jesús Jerusalénpu wãagu, pacamacãrĩ, metãmacãrĩgãpu buenetǒwayigu.

²³ Sícã Jesuré sãñãyigu:

—Esã Ópũ, ¿Cǒãmacú puto wãadara puarãgã niĩ?

Jesús yũyigu:

²⁴ —Yũre tɔoyá: Pã Cǒãmacú puto sããwadugaadacua. Sããwadugapacara, sããwamasĩricua. Sããwaro esahéri sopegã tiiróbiro niã. Sããwaro wisiópacari, sããwada jĩrã, Cǒãmacũyere tiurucũjãña, jĩyigu.

²⁵ Cãrē jĩnemoyigu:

* 13:4 Portugués: dezoito.

—Biarítono jeari, wii òpũ wũmũnucã, soperãmarẽ biajãgũdaqui. Too síro múã soperũ niirã jĩãdadu: “Ûsã òpũ, pãðña ùsãrẽ”. Cũũpe yũũgũdaqui: “¿Múã noã niĩ? Yũũ múãrẽ masĩriga”.

²⁶ Múãpe jĩãdadu: “Marĩ sícãrõmẽna yaa, síniwũ; mũũ ùsãya macãpũre buenetõwã”.

²⁷ Cũũpe yũũgũdaqui: “Masĩriga. ¡Wáaya; múã niipetira ñañarẽ tiirã niĩ!” jĩgũdaqui.

²⁸ Múã cõãnoãrira ãpẽrãrẽ Cõãmacũ Òpũ niirõpũ niirĩ ññaãdadu. Abraham, Isaac, Jacob, niipetira profetare toopã niirĩ ññarã, pũnisíra bacadiyó, utiadacu.

²⁹ Niipetirõpũ macãrã Cõãmacũ Òpũ niirõpũ jeaadacu. Toopã cũũmena yaaduiadacu.

³⁰ Siquẽrã atitó macãrã búri niirã too síropũre ãpũtĩ macãrã niĩãdadu. Ñpũtĩ macãrãpe búri niirã niĩãdadu, jĩiyigu.

Jesús Jerusalén macãrãrẽ mãĩmĩrigue
(Mt 23.37-39)

³¹ Toorã síquẽrã fariseo basoca jea, cũũrẽ jĩiyira:

—Ñnorẽ niirijãña. Herodes mũũrẽ síãdugãawĩ.

³² Jesús cũãrẽ yũũyigu:

—Herodes basocũ ñañagũrẽ ateré wedera wáaya: “ ‘Bũrecoricõrõ wãtĩãrẽ cõãwionecogũda; diarecutirare netõnégũda. Apebũrecope tiitũgũda’, jĩãwĩ”, jĩñã.

³³ Mecũã, apebũreco, ñamigã bóeari bũreco yũũ paderere peotĩjãgũda mẽna. Tee petirĩ, Jerusalénpũ wãagũda. Apemacãpũ profetare díamasĩña maniã, jĩiyigu.

³⁴ Jesús Jerusalén macãrãrẽ wãcũgũ, jĩiyigu:

—Jerusalén macãrã, múã profetare sírã niĩã. Cõãmacũye wederãre ùtãperimena déesĩãrã niĩã. Múãrẽ maĩgũ, pee peti nẽõdugamiwã. Cãrẽquẽ coo põnarẽ wũure docapũ nẽõcũrõbiro tiidũgãmiwã. Múãpe boorĩwu.

³⁵ Teero tiirã, múãya macã cõõjõããdadu. Yũũ ateré jĩã: Yũũre ññanemoricu; tée múã yũũre “ãni Cõãmacũ ticodiocorigu ãñũnetõjõãĩ” jĩrãpũ ññaãdadu, jĩiyigu.

14

Jesús sícũ òpũũ docadũpõgũre netõnẽrigue

¹ Sicabũreco judíoa yeerisãri bũreco niirĩ, Jesús sícũ fariseo basocu Judíoare Dutirá Peti menamacũya wĩpũ yaagu jeayigu. Tiĩwii niirã Jesurẽ ãñũrõ ññacoteyira.

² Toopã sícũ òpũũ docadũpõgũ Jesús díamacũpũ niiyigu.

³ Jesús Moisés jóarigue buerãre, fariseo basocare sãĩñãyigu:

—¿Marĩ yeerisãri bũreco niirĩ, diarecutirare netõnẽmasĩnogari; o netõnẽmasĩña manigãrite? jĩiyigu.

⁴ Cũãpe yũũriyira. Jesús diagũre ññaapeó, netõné, “wãagua” jĩiyigu.

⁵ Túajea, cũãrẽ jĩiyigu:

—Múãyagu burro, wecu copepũ ñaasãrĩ, yeerisãri bũreco niipacari, múã máata nẽewionecocu.

⁶ Cũũ teero jĩĩrĩ, yũũmasĩriyira.

Bosebũreco boocõnoãrira wederigue

⁷ Fariseo basocu boocõnoãrira sugũero maquẽ duirẽpũ bese, duiri ññagũ, Jesús cũãrẽ queorẽmena wedeyigu:

⁸ —Múãrẽ wãmosĩari bosebũreco niirĩ boocõri, sugũero maquẽ duirẽpũ duirijãña. Apetó tiigũ, múãrẽ boocõarigu menamacũ peti jeaboqui.

⁹ Múãrẽ boocõarigu atĩ, mũũrẽ “ãñirẽ mũũ duiró ticoya” jĩĩboqui. Mũũre boborẽmena niituripĩrõpũ duigu wãabocu.

¹⁰ Teero tiigũ, mũũrẽ boocõri, niituripĩrõpũ jeanuãña. Mũũ teero tiiri ññagũ, mũũrẽ boocõarigu jĩĩboqui: “Yũũ menamacũ, ãnosãñũrõpe jeanuãña”. Cũũ teero jĩĩrĩ, niipetira mũũmena duirã padeorẽmena mũũrẽ ññaãdadu.

¹¹ Sícũ cũũ basiro “ãpẽrã nemorõ yũũre padeorĩ booa” jĩĩgũ búri niigũ tiinõgũdaqui. Teero jĩĩhẽgũperea Cõãmacũ ãpẽrãrẽ padeorĩ tiigũdaqui, jĩiyigu.

¹² Jesús cũãrẽ boocõarigũre jĩiyigu:

—Mũũ bouseyagũdu, mũũ menamacãrãrẽ, mũũ sõwũsũmũãrẽ, mũũ bairare, mũũya wederare, mũũya wii pũto macãrã pee areyẽ cũorãre boocõrijãña. Mũũ cũãrẽ boocõri, cũãcã mũũrẽ boocõcãmeãdadu. Cũũ teero tiiri, mũũ tiĩarigue wapatĩro tiirõbiro pũtuãdadu.

¹³ Teero tiirõno tiigũ, mũũ bosebũreco tiigũ, bóaneõrãrẽ, posarirare, wãamasĩhẽrãrẽ, ññahẽrãrẽ boocõya.

¹⁴ Cũã mũũrẽ wapatĩmasĩricua. Teero tiigũ, Cõãmacũ mũũrẽ bayiró usenire ticogũdaqui. Basocã diarira ãñũrã masãri bũreco niirĩ, ãñũrẽ ñeegũdadu, jĩiyigu.

Boseyaremena queoré

(Mt 22.1-10)

15 Sicú cúãmena duiǵú Jesús jĩrere tuogú, jĩyigu:

—Cõãmacá Ôpũ niirõpũ yaadutigu boocõnoãrigu bayirõ usenigũdaqui.

16 Jesús cúãrẽ queorémena wedeyigu:

—Sicú basocá bouseyagũdu pau basocãre boocõyigu.

17 Niipetire quẽnoãrepu niirĩ, cúãrẽ padecotegure wedegu wãadutiya. “Quẽnoãrepu niiãwã; yaara atiya’ jĩña”, jĩmiyigu.

18 Cúã niipetirapũra “wãamasĩriga” jĩyira. Niisuguegu jĩyigu: “Dita saiãwã. Tiiditare iñagũ wãagũdu tiia. Teerẽ mũnrẽ dutigũre wedeya”, jĩyigu.

19 Apĩ jĩyigu: “Wecúã puamõquẽnerã saiãwã. Cúãrẽ iñagũ wãagũdu tiia. Teerẽ mũnrẽ dutigũre wedeya”, jĩyigu.

20 Apĩ jĩyigu: “Yũũ puamõcutijõããwã. Teero tiigũ, wãamasĩriga”, jĩyigu.

21 Padecotegu puuawa, cúãrẽ dutigũre cúã jĩãriguere wedeyigu. Dutigũ cúãgu, cúãrẽ jĩyigu: “Macã decorũ boyeromena wãagua. Bõaneõrãrẽ, posarirare, iñahãrãrẽ, wãamasihãrãrẽ sũoãtiya”, jĩyigu.

22 Padecotegu jeagu, cúãrẽ jĩyigu: “Mũũ dutiarirobirora tiãwã. Duirẽ dusajãã mẽna”, jĩyigu.

23 Dutigũ cúãrẽ jĩyigu: “Maapãrĩpu wãagua. Mũũ buajeãrãre duucũrõ manirõ sũoãtiya, wii dadaaro jĩgũ.

24 Yũũre tuoyã: Yũũ boocõsuguerira yũũ bouseyarere yaãnaricua”, jĩyigu, jĩĩ wedeyigu Jesús.

Jesurẽ nuũndũgãri, wisio niã

(Mt 10.37-38)

25 Jesurẽ pau basocã nuũnrã tiyira. Cúãrẽ cãmenucã iña, jĩyigu:

26 —Yũũ buerere nuũngũno yũũre bayirõ maĩrõ booa. Yũũre maĩpacã, cũũ pacũre, cũũ pacore, cũũ namorẽ, cũũ põnarẽ, cũũya wederare, teero biiri cũũ catirere bayirõ maĩgũno yũũ buegũ niimasĩriqui.

27 Sicú “yũũ Jesurẽ padeogũja diajãbocu” jĩĩ cuigũno yũũ buegũ niimasĩriqui.

28 “Sicú wii pairĩ wii tiãdari suguero, cũũ saiãdarere quẽnosuguequi. Teero tiigũ, cũũ niyeru cuõrẽmena “wii peotĩgudacu” jĩĩmasĩqui.

29 Quẽnohẽgũ pẽero tiinacã, peotĩmasĩriboqui. Cũũ peotĩheri iñarã, niipetira buijãbocua.

30 “Cũũ wii tiinucãmiãyi; peotĩmasĩriayi”, jĩĩbocua.

31 Teero biiri sicadita macãrã õpũ apeditã macãrã õpũmena cãmerĩsãgũ wãaadari suguero, dui, ãñurõ wãcũqui. “Yũũ diez mil suraramena veinte mil surara cuõgũmena cãmerĩsãgũ wãagu, ¿sicãribĩgudari?” jĩĩ wãcũqui.

32 “Sicãribĩricu” jĩĩgũjã, apeditã macãrã õpũ yoarõpũ niirãrã, queti ticocoqui. “Marĩ ãñurõ niirecutiada jĩrã, ¿yũũ deero tiirĩ boogãri mũũ?” jĩĩcoqui.

33 Teero tiirã, muãcõrõ niipetire muãã cuõrere duudugãhera, yũũ buerã niimasĩricu.

Mõãmena queoré

(Mt 5.13; Mr 9.50)

34 Mõã ocare yaari, ãñuniã. Mõã ocaheri, nemo ocari tiimasĩña manicũ.

35 Oterere ãñurõ wiirĩ tiirĩcu. Cõãjãrõ booa. Muã mõã ocaherebiro niirijãña. Tuodugãrano tuomasãdacua, jĩyigu.

15

Oveja ditirigũmena queoré

(Mt 18.10-14)

1 Pau romanuã õpãrẽ niyeru wapasẽbosari basoca, ãpẽrã ñãñarẽ tiirã Jesús wederere tuõãdara jeayira.

2 Fariseo basoca, Moissẽs jõarigue buerã cúãrẽ wedepatiyira:

—Ãni ñãñarẽ tiirãre ñee, cúãmena yaarucui, jĩyira.

3 Jesús cúãrẽ queorémena wedeyigu:

4 —Cien oveja cuõgũ sicũ ditiri iñagũ, ¿deero tiigãri cũũ? Noventa y nueveve cãpũpu cũũ, ditirigure ãmaãgũ wãaqui, tẽe buagũpu.

5 Bua, usenigũ, cũũ wãmuãpu nẽepeoqui.

6 Wiirũ coegũ, cũũ menamacãrãrẽ, cũũya wii puõ macãrãrẽ suocõ, jĩĩqui: “Yũũmena useniña. Yãagu oveja ditirigure buããwã”, jĩĩqui.

⁷ Yũre tʷoyá: Ate tiiróbiro sícũ ñañaré tiigú cãũ ñañaré tiirére wácũpati, wasorí, Cõamacũ putopu usenire niinetõjõããdacu. Noventa y nueve wácũpati, wasotóarirare ññarã, useniãdacua. Cũãmena usenirõ nemorõ useniãdacua, sícũ ñañaré tiigú wácũpati, wasorí, jĩyigu.

Niyeruqui ditiriquimena queoré

⁸ Apeyé wedenemoyigu:

—Apetó tiigó, sícõ numiõ ruamóquẽne niyeruquiri wapapacárequiri cuobóco. Coore sicaqui ditiri, ãñurõ ãmaãpetijãboco. Siãwócorigare siãwóco, wiiré joaãmaboco, tée buagóru.

⁹ Buatóa, coo menamacãrãrẽ, cooya wii puto macãrãrẽ suocó, jĩco: “Yũmena useniã. Niyeruqui ditiriquire buaãwã”, jĩco.

¹⁰ Yũre tʷoyá: Teerora useniya ángelea Cõamacũyara sícũ ñañaré tiigú cãũ ñañaré tiirére wácũpati, wasorí, jĩyigu.

Macã wãa ditirigu coerigue

¹¹ Apeyé wedenemoyigu sũcã:

—Sícũ basocá ruarã rõnacutígu niyigu.

¹² Cãũ baipé cãũ pacure jĩyigu: “Pacu, yéẽ mũũ diagu cũũãdarere máata ticoweojãña”. Pacupé teeré tuogú, cãũ cuoréere cãũ ruarãrẽ batoyigu.

¹³ Yoeri sirogã, cãũ baipé niipetire cãũyere néẽ, yoaropu apeditapá wãajõãyigu. Toopú cãũ néẽwariguere cãũ booró ñañarõ tiibatéyigu.

¹⁴ Cãũ teero tiári siro, tiiditapure juabóare bayiró wãayiro. Cãũ ñañarõ netõncãyigu.

¹⁵ Teero tiigú, sícũ tiidita macãrẽ paderé sãigú wãayigu. Cãũrẽ cãpũpu yesea ecadutígu ticocoyigu.

¹⁶ Cãũ yapidugagu, yesea yaaré yaadugamiyigu. Cãũrẽ ecaríyira.

¹⁷ Toopú cãũrẽ wácũrẽ jeayiro: “Yũũ pacũya wiipure padecotera rau niipacara, pee yaaré cuocúa. Yũũre ãnopure juabóã, diagu tiigá.

¹⁸ Yũũ pacu putopu putuawaguda. Cãũrẽ jĩgũda: ‘Pacu, Cõamacãrẽ netõncãtu; mũũcãrẽ teerora netõncãtu.

¹⁹ Cõamacãrẽ, teero biiri mũũrẽ netõncãre wapa yũũre mũũ macũ tiiróbiro ññarjãña. Sícũ padegure tiiróbiro yũũre ññaña’, jĩgũda”, jĩ wácũyigu.

²⁰ Teeré wácũ, cãũ pacu putopu coecóputuayigu.

²¹ Cãũ coeputãatiri, cãũ yoaropu niirã, cãũ pacu cãũrẽ ññayigu. Bayiró bóaneõ ññayigu. Cutuwã, cãũrẽ boca, páabua, cãũ wasopũrore ãpũyigu.

²² Cãũ pacure jĩyigu: “Pacu, Cõamacãrẽ netõncãtu; mũũcãrẽ teerora netõncãtu. Cõamacãrẽ, teero biiri mũũrẽ netõncãre wapa yũũre mũũ macũ tiiróbiro ññarjãña”, jĩyigu.

²³ Pacupé cãũrẽ padecotere dutiyigu: “Boyero suti ãñurẽ petire néẽati, cãũrẽ sããña. Sicabeto wãmo sããri beto sããña; sapatu sããña.

²⁴ Wecu wĩmagũ diicutigure néẽati, siãña. Cãũrẽ yaa, yũũ macãrẽ bosebureco tiipéoada.

²⁵ Ñni yũũ macũ marí ‘diajõãjĩy’ jĩmiãrigu cati. Cãũ ditirigure marí ññaã sũcã”, jĩyigu. Teero tiirã, bosebureco tiinucãyira.

²⁶ ‘Wesepã cãũ macũ niisuguegure niyigu. Putuati, wii putopu jeagu, basaré busari tʷoyigu.

²⁷ Sícũ cãũ pacure padecotegure suocó, sãññayigu: “¿Wiipure deero tiirã tiirã?” jĩyigu.

²⁸ ‘Mũũ bai putãajeaawí. Cãũ diaremanigũ niirí ñña, mũũ pacu wecu wĩmagũ diicutigure sããdutiawí”, jĩyigu.

²⁹ Cãũre cúagu, sããwadugariyigu. Teero tiigú, cãũ pacu “sããatiya” jĩgũ, witiwamiyigu.

³⁰ Cãũre cãũ pacure jĩyigu: “Yũũ peecãmarí mũũrẽ sícãrĩ netõncãrõ manirõ padetusamiã. Sícũ marí ecagure ticoridojãã, yũũ menamacãrãmena ‘bosebureco tiiyá’ jĩgũ.

³¹ Ñni mũũ macũ numiã ñañarãmena mũũyere tiibatéyigu. Cãũ putãajearí, cãũpere wecu wĩmagũ sããbosãdutiayu”, jĩyigu.

³² ‘Cãũ pacu cãũrẽ yũũyigu: “Macũ, búrecoricõrõ mũũ yũũmena niã. Niipetire yũũ cuoré mũũye dícu niã.

³³ Marí bosebureco ti usenirõ booa. Mũũ bai marí ‘diajõãjĩy’ jĩmiãrigu cati. Cãũ ditirigure marí ññaã sũcã”, jĩyigu, jĩ wedeyigu Jesús.

16

Dutibosagu ñañagú

¹ Jesús cãũ wácũrẽmena cãũ buerãre ate queoré wedenemoyigu:

—Sícũ basocá niyeru pairó cuogú cãũyere dutibosagu cuoyigu. ãpẽrãpé wãa, cãũpurre wedesãyira: “Mũũye niyerure tiibatégu tiirí”, jĩyira.

² Cãũrẽ dutigú cãũrẽ atiduti, jĩyigu: “Mũũrẽ wedesããwã. Mũũ paderé jóaturipũrẽ yũũre wiyayã. Mũũ yéere dutibosagu niiricu sãã”, jĩyigu.

³ Cũape wãcũyigu: “Yũure dutigá yũure cõãgũdu tiii. ¿Yũu deero tiigũdari? Yũu tutuaro paderere põõtẽõricu sãa. Æpẽrãrẽ niyeru sãiduigu, bobo niigãdacu.

⁴ Jãã, yũu tiãdarere masitoaa. Biiru yũu tiiri, yũu paderẽ manirĩ, yũu masĩrã cáãye wiseripu ‘sããati, niijãña’ jĩãdadua yũure”, jĩ wãcũyigu.

⁵ Teero tiigá, cũũ wãcũãrirobirora tiiyigu: Cũũrẽ dutigãre wapamõrã niipetirare siquẽrã dícu atidutiya. Jeasuguegure sãĩñáyigu: “Mũu yũure dutigãre ¿noquẽ wapamõ?”

⁶ “Yũu use cienpa posecutirepare wapamõã”, jĩyigu. “Ajã, mũu wapamõre jóaturipũ atipũ niĩã. Año duiya. Aterẽ boyeromena wasojãña. Æse cincuentapa dícare jóatuya”, jĩyigu.

⁷ Cũũmena wedeseari siro, ãpĩrẽ sãĩñáyigu: “Mũute ¿noquẽ wapamõ?” “Cienpori trigopori wapamõã”, jĩyigu. “Ajã, mũu wapamõre jóaturipũ atipũ niĩã. Aterẽ wasojãña. Ochentapori dícare jóatuya”, jĩyigu.

⁸ ‘Niyeru pairõ cuogú, cũũyere dutibosagu ñãñagú cũũ tiimenĩrere masĩgũ, “meninetõjõããyi” jĩyigu.

Atibãreco macãrã Cõãmacũrẽ padeohẽra ãñurõ meniĩya cũã tiirẽre. Cũã Cõãmacũrẽ padeorã nemorõ meniĩya, jĩyigu Jesũs.

⁹ Cũãrẽ wedenemoyigu:

—Yũure taoyá: Mũã atibãreco maquẽ niyeru, apeyẽ cuocú. Teemẽna ãpẽrãrẽ tiãpuya. Mũãrẽ maĩdadua. Mũã cuorẽ petiãri siro, mũã tiãpurira Cõãmacũ putopu mũãrẽ bo-caadua.

¹⁰ Bãri niirẽre ãñurõ tiigũno uputĩ maquẽcãrẽ ãñurõ tiii. Bãri niirẽre ãñurõ tiihẽgunope uputĩ maquẽcãrẽ ãñurõ tiiri.

¹¹ Teero biiri mũã atibãreco maquẽmena ãñurõ tiihẽra, Cõãmacũyere ãñurõ tiiricu.

¹² Mũã ãpiyẽre ãñurõ cotebosahera, mũãye niiboariguere ñeericu.

¹³ ‘Sicũ puarãrẽ padecotemasĩriqui. Sicũrẽ maĩriqui; ãpĩpẽre maĩquí. Sicũrẽ padeoquí; ãpĩpẽre netõncãqui. Mũã niyerure maĩrã, Cõãmacũpere maĩricu, jĩyigu.

¹⁴ Jesũs jĩrẽre fariseo basoca taoyĩra. Cũã niyeru maĩrã niijĩrã, cũũrẽ buijãyira.

¹⁵ Jesũs cũãrẽ jĩyigu:

—Mũã basocã ñãcoropũ ãñurã tiirõbiri niimiã. Cõãmacũpe mũã ñãñarõ wãcũrẽre masĩjãqui. Basocã ñãñarẽre “ãñurẽ niĩã” jĩrẽre Cõãmacũ booridojãqui.

Moisẽre dutirẽ cũũrigue, Cõãmacũ dutirẽ basocãpũre niãdarere wederigue

¹⁶ ‘Moisẽre dutirẽ cũũrigue, profetas jóarigue mũãrẽ dutirẽ niirõro niiwũ, Juan jeadari sugero. Cũũ jearẽmena Cõãmacũ dutirẽ mũãpũre niãdarere wenedoã. Cũũ dutirẽ niirõpu niipetira bayirõ sããwadugacua.

¹⁷ ‘Æmũãse, atibãreco petijõããdacu. Petipacãri, Cõãmacũye queti jóaripũpũ niirẽ petiricu. Diamacũ maquẽ niirucujããdacu.

Nũmocutira cũãrẽ maquẽ

(Mt 19.1-12; Mr 10.1-12)

¹⁸ ‘Sicũ cũũ numorẽ cõãgũ, apegorẽ numocutigu, ñãñarõ tiigũ tiiquĩ. Manũ cõãnorigomena numocutigucã ñãñarõ tiigũ tiiquĩ, jĩyigu.

Pee cuogú, ãpĩ Lázaro

¹⁹ Jesũs atequetirẽ wedeyigu:

—Sicũ basocã pee apeyẽ cuogú niyigu. ãñurẽ suti wapapacãre dícu sãĩñayigu. Bãreconicõrõ boseyarucuyigu.

²⁰ Sicũ bóaneõgũ cũũya wii sããwaro yepapu duirucuyigu. Cũũya õpũũ niipetiro cãmi bóayigu. Cũũ wãmecutiya Lázaro.

²¹ Cũũ pee apeyẽ cuogũya mesapu tiibatẽdiocorere yaa, yapidũgamiyigu. Díayia jea, cũũ cãmire neniĩra.

²² ‘Sicabũreco diajõãyigu. Ángelea cũũrẽ néewayira Abraham putopu. Too siro pee apeyẽ cuogũcã diajõãyigu. Cũũrẽ yaajãyira.

²³ Pee cuogú niimiãrigu diariraniãrã niirõpu jea, ñãñarõ netõgũ tiiyigu. Toopũ cũũ ñãnũõcogu, yooropũ Abrahamrẽ ñãyigu. Lázaro cũũmena niyigu.

²⁴ Cũũrẽ ñãgũ, bayirõ wedeseremena jĩyigu: “Pacu Abraham, yũure bóaneõ ñãña. Yũu putopu Lázaro ticocoya. Cũũ ati, cũũya wãmosũãmena oco soa, yũu ñemerõrẽ yusuãsãrĩ tiigũ atiaro. Yũu atipẽcãmerũ ñãñarõ netõgũ tiigã”, jĩmiyigu.

²⁵ ‘Abraham cũũrẽ yũuyigu: “Yãa wedegu, wãcũña: Mũu catigu, ãñurẽ cuotõaawũ. Lázaro bayirõ ñãñarõ netõwĩ. Mecũtigã cũũ ãnopũre yeeripũna usenire ñeeĩ. Mũupe ñãñarõ netõgũ tia.

²⁶ Dee tii ticocomasĩriga: Marĩ decopare ucũari coaca niijãã. U̯sãmena niirã múã putoꝝ wáadugari, dee tii masĩna manĩa. Múã putoꝝ niirãcã usã putoꝝ atimasĩriya”, jĩiyigu.

²⁷ 'Pee cuogú niimiãrigu jĩiyigu: “Too docare yuu mũurẽ sãĩã, pacu. Lázarore yuu pacuya wiiru ticocoya.

²⁸ Toopãre yuu sicamoquẽnerã baira cuoa. Cũãrẽ wedegu wáaaro, ãno yuu ñañarõ netõõõõõ atirijããõ jĩigũ”, jĩimiyigu.

²⁹ 'Abraham jĩiyigu: “Cũã Moisés jóariguere, profetas jóariguere cuocúa. Teeré padeoáro”, jĩiyigu.

³⁰ 'Pee cuogú niimiãrigu yuuyigu: “Teerora niã, niirõpeja, pacu Abraham; sicũ diarigupu bauá wederi, cũã ñañarẽ tiirẽre wãcũpati, wasoádacua”, jĩimiyigu.

³¹ 'Abraham cũurẽ yuuyigu: “Moisés jóariguere, profetas jóariguere padeohéra, diarigupu bauá wederi, nemorõ padeoricua”, jĩiyigu.

17

*Ñañaré tiiri, quio niã
(Mt 18.6-7, 21-22; Mr 9.42)*

- ¹ Jesús cũũ buerãre jĩiyigu:
– Æpẽrãrẽ ñañarõ jĩicõãsãre niirucujãadacu. Ñañarõ jĩicõãsãgũnorẽ ñañanemorõ wáaadacu.
- ² Cũũ yuure padeorãgãrẽ ñañaré tiidutiri, cũurẽ nemorõ ñañarõ wáaadacu. Cũurẽ utãgã pairigamena cũũ wãmuãru siatũyo, díã pairĩmaaru cõãñocori, nemorõ ãñubocu.
- ³ Múãrẽ wedetooa mée.
'Mũuya wedegu mũurẽ ñañaré tiiri, cũurẽ “mũũ ñañaré tiíãwũ” jĩĩ wedeya. Cũũ wãcũpati, wasori, cũurẽ acabóya.
- ⁴ Cũũ sietecõrõ sicabureco mũurẽ ñañaré tiiri, sietecõrõ mũurẽ acabóre sãĩĩ, acabóya, jĩiyigu.

Jesús Cõãmacũrẽ padeorẽre wederigue

- ⁵ Jesús beserira cũurẽ sãiyĩra:
– U̯sãrẽ padeorẽ ticonemoña, jĩiyira.
- ⁶ Marĩ Ôpũ yuuyigu:
– Mostazape pẽeripegã niĩã. Múã padeorẽ tiipecõrõgã niirĩ, atigũ yucũgu pairĩguere “wããwa, díã pairĩmaa decopũ nucũrõ wáaya” jĩĩbojĩyu. Múã padeorĩ, tiigũ múã dutirobirora wáabojĩyu, jĩiyigu.

Padecotegu paderigue

- ⁷ Jesús apeyẽ queorẽmena wedenemoyigu:
– Apetõ tiirã, múã sicũ padecotegu cuobõcu. Cũũ oteguũ ditare coacũgũ jeaarigu o oveja cotegu jeaarigu coerĩ, ¿deero jĩĩgari cũurẽ? “Sããatiya. Duiya, yaagũũ jĩĩgũ”, jĩĩricu.
- ⁸ Biĩrope jĩĩcu: “Yuure yaarẽ quẽnobosáya. Sutirõ sotoã macãrõ sãña, yuu yaaadarere, yuu sñĩãdarere batoya. Yuu yaaari siroꝝ yaa, sĩnimasĩã mũũjã”, jĩĩcu.
- ⁹ Padecotegu mũũ dutirẽre tiirĩ ñapacu, cũurẽ “mũũmena ãñurõ useniã” jĩĩricu.
- ¹⁰ Teero tiirã, múãcã cũũ tiirõbirora niipetire Cõãmacũ dutirẽre tiipetĩtoara, “usã padecotera bari niirã niĩã; usãrẽ dutirẽ dícare tiíãwũ” jĩĩña, jĩiyigu Jesús.

Jesús puamóquẽnerã õpũũrĩ bóarare netõnerigue

- ¹¹ Jesús cũũ buerãmena Jerusalẽnu wáara, Galilea, Samaria puaditã watoꝝ netõwáyira.
- ¹² Sicamãaru cũã jeari, ãmuã puamóquẽnerã õpũũrĩ bóara bocayira. Yoaropu putuãnucã,*
- ¹³ suoyĩra:
– Jesús basocãre buegũ, usãrẽ bóaneõ ññaña, jĩiyira.
- ¹⁴ Jesús cũãrẽ ññagũ: –Paiarẽ ãñorã wáaya, jĩiyigu.
Cũã maaru wãari, cũãye õpũũrĩ bóare yatipetijõãyiro.
- ¹⁵ Sĩcũ yatiri ññagũ, cãmeputãyigu. Bayirõ busurõmena Cõãmacũrẽ usenire ticoyigu.
- ¹⁶ Jesús puto jea, ditaru munibiãcũmu, cũurẽ usenire ticoyigu. Cũũ Samaria díã macũ niiyigu.
- ¹⁷ Jesús jĩiyigu:
– Puamóquẽnerãrẽ netõnẽãwũ. Æpẽrã nuevepe ¿noopũ niigari?
– Æni judioayũ niĩhẽgũ dícu Cõãmacũrẽ “ãñunetõjõã” jĩĩ, usenire ticogu putuaatiayi, jĩiyigu.
- ¹⁹ Cũurẽ jĩiyigu:
– Wãmunucãña; wãagna. Mũũ padeojĩgũ, netõnénoãrigupu putuãã, jĩiyigu.

* **17:12** Moisére dutirẽ cũũrigue õpũũrĩ bóarare aperopũ niidutiyo; tee diaremanirãmena niidutiyo. Ññaña Levítico 13.46.

Cõamacū dutiré basocápure jeaadare wederigue
(Mt 24.23-28, 36-41)

²⁰ Fariseo basoca Jesuré sãĩñáyira:

—Cõamacū dutiré basocápure niĩadare ¿deero biiri jeanucãadari? jĩyira.

Cũãrē yũyigu:

—Cõamacū dutiré basocápure niĩadare baurocá jearicu.

²¹ “Ánopú niĩ; jõõpu niĩ” jĩña maniãdacu. Cõamacū dutiré basocápure niĩadare mãã watoapu niitoaa, jĩyigu.

²² Cũã bueráre jĩyigu:

—Too síro yũ niipetira sõwũ atiditapú putuaatiri bayiró boomiãdacu mãã. “Cũãrē sicabureco marĩ ñnarĩ, ãñujãboayu”, jĩpacara, yũre ñnaricu.

²³ Ápẽrá mããrē “ãno niĩãwĩ; jõõ niĩãyigu” jĩãdacu. Cũã teero jĩrĩ, wáarijãña; cũãrē nũnarĩjãña.

²⁴ Apetóre bapo wããyori, miĩpũ muãatirope tée cũã sããwarope bósesajõãã. Teero wáarobirora wáaadacu yũ niipetira sõwũ atiadari bureco.

²⁵ Teero wáaadari suguero, yũre bayiró ñnarõ netõrõ niirõ tiia ména. Atitõ macãrã yũre booriãdacu.

²⁶ Yũ niipetira sõwũ putuaatiadari suguerogã, Noé niirito wáaribiro wáaadacu.

²⁷ Noé dooriwucapu sããwaadari suguero, basocá yaa, síni, wãmosía, cũã põna numiãrē numicũ tiyira. Cũã sããwari burecore día duanetõrĩ, diapetijõãyira.

²⁸ Lot niiritocãrē teerora yaa, síni, sãĩ, dúa, ote, wiserĩ ti tiyira.

²⁹ Lot Sodoma macãpu niimiyigu. Cũã cutuwári burecore pecame, bayiró asiréperi ñapeayiro. Teeména basocá diapetijõãyira.

³⁰ Yũ niipetira sõwũ putuaatiadari burecore teerora tiãdacu.

³¹ Tiiburecore sícũ wii sotoápu pesaboqui. Cũãye wii popeapu niirére diiwá, néegũ sããwaripacu, dutijõãrõ. Wesepá padegáca wĩpá putuawaripacu, dutijõãrõ.

³² Lot numoré wáariguerẽ wãcũña.†

³³ Sícũ cũã catirĩ burecorire maigũ, catiré petihére buarigũdaqui. Cũã catirĩ burecorire maĩhẽgũpe catiré petihére buagũdaqui.

³⁴ Yũre tũoyá: Teero wáaadari ñami puarã cõãrõpu cõããdacu. Sícũ néemuãnogũdaqui; ãpĩ putuãgũdaqui.

³⁵ Puarã numiã sícãrõména trigo wãñãrã niĩdacu. Sícõ néemuãnogõdaco; apegõ putuãgodaco.

³⁶ Puarã sícãrõména wesepá niĩdacu. Sícũ néemuãnogũdaqui; ãpĩ putuãgũdaqui, jĩyigu.

³⁷ Cũãrē sãĩñáyira:

—Èsã Òpũ, ¿noopú teero wáaadari? jĩyira.

“Niipetira masĩãdacu” jĩgũ, queorémena yũyigu:

—Bóara niirõpu yuca neãca, jĩyigu.

18

Wapewiomena queoré

¹ Jesús cũã bueráre “duucũrõ manirõ Cõamacãrē sãĩrucũjãña” jĩgũ, ate queorémena wedeyiga.

² —Sicamacãpu sícũ queti beserĩ basoca niyigu. Cũã Cõamacãrē cuiyigu. Basocáre teero ññajãyigu.

³ Tiimacãpũre sícõ wapewio niyigo. Coõ cũã putopũ wáarucuyigo, coore ññarõ tiigãmẽna quẽnodutígodo.

⁴ Yoari tiãpuriyigu. Too síro wãcũyigu: “Yũ Cõamacãrē cuiyĩ, basocáre teero ññajãpacu,

⁵ atigõ wapewioyere quẽnogũda. Yũ teero tiirĩ, yũre potocõdujãgõdaco. Teero tiihẽgu, coõ naĩrõ atiri, põõtẽõribocu”, jĩyigu, jĩ wedeyigu Jesús.

⁶ Marĩ Òpũ wedenemoyigu:

—Queti beserĩ basoca ñãñagũ tiirére wãcũña. Cũã ñãñagũ niipacu, wapewiore tiãpuyigu.

⁷ ¿Nemorõ Cõamacãpũ cũã beserirare tiãpugũdari? ¿Ñamirĩ, burecorĩ cũãrē sãĩrãrē mãata yũgũdari?

⁸ Yũre tũoyá: Pearõ manirõ cũã sãĩrere yũgũdaqui. Cũã teero yũpacari, yũ niipetira sõwũ atibárecopũ putuaatiri, ¿basocá padeorémena sãĩrãrē buagũdari? Buaricu, jĩyigu.

Fariseo basocãmẽna, wapasébosari basocãmẽna queoré

† **17:32** Lot numo coõ maĩrĩ macãpu cãmẽnucã ñlaputucõma jĩgõ, moã tutu posaconucãyigo. Cõamacũ cũãrē “ñlapucorijãña” jĩsuguemiyigu. Ñaña Génesis 19.26.

⁹ Jesús puto ãpẽrã tuorã jeayira. Cũã “Cõãmacũ Ìñacoropũ ãñurẽ tiirã niã” jĩ wãcũmiyira. Cũã teero wãcũjĩrã, ãpẽrãrẽ booriyira. Teero tiigũ, ate queorẽmena cũãrẽ wedeyigu:

¹⁰ —Puarã ãmũã Cõãmacũwiipũ sũubuserã sããwayira. Sicũ fariseo basocũ niyigu. Æpĩ romanuã ðpãrẽ niyeru wapasẽbosari basocũ niyigu.

¹¹ Fariseo basocũ nucũ, sũubusegu jĩyigu: “Cõãmacũ, yũ ãpẽrã tiirõbiri niiria. Teero tiigũ, mũnrẽ usenire ticoa. Cũã ãpẽrãyẽre tiiditõremena nẽejãcua; ñãñarẽ tiihẽre wedesãcua; ñmõcutira niipacara, ãpẽrã numiãmena ñeeapecua. Yũ Ìni niyeru wapasẽbosari basocũ tiirõbiri niiria.

¹² Yũ sica semanarẽ puabũreco betia. Cien wapatãgu, puamõquẽne yũ wapatãre mũnrẽ ticoa”, jĩmiyigu.

¹³ Niyeru wapasẽbosari basocupe yoaropũ putũãncã, Ìñamõcoriyigu. Bayirõ wãcũpatijĩgũ, cãũ cutirõre pãa, jĩyigu: “Cõãmacũ, yũrẽ bõaneõ Ìñaña; yũ ñãñarẽre tiijãmiã”, jĩyigu.

¹⁴ Jesús jĩnemoyigu:

—Yũrẽ tuoyã: Niyeru wapasẽbosari basocũ Cõãmacũ acabõnoãrigupũ cũyã wiipure coeyigu. Fariseo basocupe acabõnoriyigu. “Yũ ãpẽrã nemorõ basocũ ãñugũ niã” jĩ wãcũgãrẽ “bũri niigũ niã mũn” jĩgũdaqui Cõãmacũ. Teero jĩ wãcũhẽgũperea Cõãmacũ ãpẽrãrẽ padeorĩ tiigũdaqui, jĩyigu Jesús.

*Jesús wĩmarãrẽ sãĩbosãrigue
(Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)*

¹⁵ Wĩmarãrẽ Jesús puto nẽewayira ñãapeõdutira. Jesús buerã teero tiirĩ Ìnarã, cũãrẽ nẽewarare tutimiyira.

¹⁶ Jesupẽ cũãrẽ atiduti, jĩyigu:

—Wĩmarã yũ puto atiaro. Cãmõtãrijãña. Cõãmacũ dutirẽre ãñurõ wãcũnũuserano ãniãgã tiirõbiri wãcũrã niĩya.

¹⁷ Yũ aterẽja diamacũrã jĩã: Æniãgã tiirõbiri Cõãmacũ dutirẽre ãñurõ wãcũnũuse tiihẽranorẽ cãũ dutirẽ cũãpũre jeaboariguere cũãrẽ jearicu, jĩyigu.

*Jesumẽna pee cuogũ wedeserigue
(Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)*

¹⁸ Judioare Dutirã Peti menamacũ Jesurẽ sãĩñãyigu:

—Basocãre buegũ ãñugũ, ¿yũ ñeenõ tiigũdari, catirẽ petihẽre buadagũgu? jĩyigu.

¹⁹ Jesús cũãrẽ yũyigu:

—Mũ yũrẽ “ãñugũ” jĩã. Cõãmacũ sicũrã ãñugũ niĩ.

²⁰ Mũ Cõãmacũ dutirẽ cũriuguere masĩcu. “Æpĩ numorẽ ñeeaperijãña. Basocãre sãĩrijãña. Yaarijãña. Æpẽrãrẽ jĩditõremena wedesãrijãña. Mũ rascũ, mũn rascõre padeoyã”, jĩã, jĩyigu.

²¹ —Yũ wĩmagũpũra tee niipetirere tiimũãatimiwã, jĩmiyigu.

²² Jesús cũãrẽ jĩyigu:

—Mũnrẽ sicawãme dusajãã mẽna. Mũ suorẽre dũapetijãña. Tee dũa wapatãariguere bõaneõrãrẽ batoyã. Teero tiigũ, Cõãmacũ pũtorũre pee ãñurẽ buagũdacu. Túajea, ati, yũrẽ nũnũwã, jĩmiyigu.

²³ Cũã teero jĩrĩ tuogũ, tusarijõãyigu. Cũã pee peti apeyẽ cuogũ niyigu.

²⁴ Cũã tusarijõãrĩ Ìñagũ, Jesús jĩyigu:

—Pee apeyẽ suorãno Cõãmacũ dutirẽre ãñurõ tiinũnũsedũgari, wisio niicu.

²⁵ Wãicu camello wãmecutigu awigã copegãrũ sããcãmewitimasĩriqui. Toorã nemocũ, pee apeyẽ suorãno Cõãmacũ dutirẽre ãñurõ tiinũnũsedũgaripereja, jĩyigu.

²⁶ Cũã jĩrẽre tuorã sãĩñãyira:

—Too docare ¿noãpẽ netõnẽnoãdari?

²⁷ Jesús cũãrẽ jĩyigu:

—Basocã cũã basiro netõnẽmasĩriya. Cõãmacũperea wisiorẽ manidõjãã, jĩyigu.

²⁸ Pedro jĩyigu:

—Tuoyã mẽna. Æsãpe niipetire ãsã suoriguere cũjõãatiwũ, mũnũmena nũnũãda jĩrã.

²⁹ Cũã cũãrẽ yũyigu:

—Yũ aterẽja diamacũrã jĩã: Sicũ yũrẽ maĩgũ cũyã wii, cũũ nũmo, cũũ baira, cũũ rascũãmũã, cũũ põnarẽ cũjõã, “Cõãmacũ dutirẽ basocãrũre niãdare quetire wedegu wãaguda” jĩgũnope

³⁰ cũũ cũũwarigue nemorõ buagũdaqui atibũrecõpũre. Too síropũcãrẽ Cõãmacũmena catirẽ petihẽre buagũdaqui, jĩyigu.

*Jesús cũãrẽ sããdarere Ìtãrĩ wederigue
(Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)*

³¹ Jesús cūā buerá docere suowá, jīiyigu:
—Máā īñāā: Marī Jerusalénpu wáara tíia. Toopú profetas jóarigebirora wáaadacu. Niipetire cūā “biuro wáaadacu niipetira sōwārē” jīiribirora yūure wáaadacu.

³² Toopú yuu niipetira sōwārē judíoa niihērā dutirápure ticoadacua. Yūure buijá, ñañarō jīī, usecō eobatétu,

³³ tāna, sīāādacua. Itiábureco siro masāgūdacu, jīiyigu.

³⁴ Cūā buerá teeré tuomasīiyira. “Ñeenórē wedeseḡu tīī”, jīīmasīiyira. Tuomasīīna maniréno niiyiro.

*Jesús Jericó macārē īñarī tiirígue
(Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)*

³⁵ Jesús Jericó puto pu jēagudu tiirī, sīcū maa wesapu niyeru sāiduíyigu. Cūā capeari baunóhēgū niiyigu.

³⁶ Pau basocá wáari tuogú: —¿Deero wáai? jīī sāīñáyigu.

³⁷ —Jesús Nazaret macā macū netōwágu tīī, jīiyira.

³⁸ Teero tiigú, bayiró busurómēna jīiyigu:

—Jesús, David pārāmi niinunuseḡu,* yūure bóaneōña! jīiyigu.

³⁹ Cūā puo netōwára: —Nocōrōrā ditamaníjōāña, jīī tutimiyira.

Cūupe jīīmosājāyigu:

—JDavid pārāmi niinunuseḡu, yūure bóaneōña! jīiyigu.

⁴⁰ Jesupéja putuánucā, cūārē néeatidutiyyigu. Cūā puo jeari, cūārē sāīñáyigu.

⁴¹ —¿Mūurē deero tiirī boogári? jīiyigu.

—Ōpū, yūure īñarī tiiyá, jīiyigu.

⁴² —Jáu. Īñāña sáa. Mūu padeojīgū, netōnénoārigupu putuáa, jīiyigu.

⁴³ Cūā teero jīīrīrā, īñajōāyigu sáa. Īña, Jesuré nunuwágura, Cōāmacūrē usenire ticoyigu. Niipetira cūārē teero wáari īñarā, Cōāmacūrē usenire ticoyira.

19

Jesús Zaqueomena wedeserigüe

¹ Jesús Jericópu jea, netōwágu tiiyigu.

² Toopú sīcū pee apeyé cuogú niiyigu. Romanuā ōpūrē wapasébosari basoca dutigú niiyigu. Cūā wāmecutiyyigu Zaqueo.

³ “¿Deero biigú niī Jesús?” jīī, īñadugamiyyigu. Cūā āmuhēgūgā niijīgū, deero īñamasīiyigu. Pau basocá niiyira.

⁴ “Jesuré īñagūdu” jīīgū, cūā netōwáadaropu cutuwáyigu. Cutuwá, sicagú yucugupu muāwayigu.*

⁵ Jesús too netōwágu, īñamūōco, cūārē jīiyigu:

—Zaqueo, boyero diiátiya. Mecūārē mūuya wiipu putuácūmugūda, jīiyigu.

⁶ Boyeromena diiwá, Jesuré useniremena bocagu wáyigu.

⁷ Niipetira teeré īñarā, wedepatiyira:

—Jesús ñañarē tiirépiguya wiipu putuácūmugū wáaawī, jīiyira.

⁸ Too síro Zaqueo wāmūnucā, marī Ōpūrē jīiyigu:

—Ēsā Ōpū, tuoyá ména. Yūu cuorére decomena bóaneōrārē ticoguda. Yūu jīīditoremena yaarirare baparicōrō nemorō wiyagūda, jīiyigu.

⁹ Jesús cūārē jīiyigu:

—Mecūāmena mūu, mūuya wii macārā ñañarē tiirére netōnénoā. Mūucā Abraham pārāmi niinunuseḡu niā.

¹⁰ Yūu niipetira sōwā pecameru wáaborirare āmaā, netōnégū atiwu, jīiyigu.

*Niyeruquirimena queoré
(Mt 25.14-30)*

¹¹ Jesús Zaqueomena wedeseri, too niirā tuoyíra. Cūā Jerusalénpu jēagudu tiiyigu mée. Teero tiirā, cūā “máata Cōāmacū basiro dícu dutiréno marī putoyure niīadaropu tíia mée” jīī wācūmiyira.

¹² Cūā wācūrere masīgū, queorémena wedeyigu:

—Sīcū basocá uputí macū niiyigu. Cūā ōpū sōneconogūdu tiiyigu. “Putuaatiguda” jīī, ōpū niiré sāīgū wājōāyigu yoaropu.

* **18:38** Cūā “David pārāmi niinunuseḡu” jīīgū, “mūu Cōāmacū beserigu niicu” jīīgū tiiyigu. Īñāña 2 Samuel 7.12-16. * **19:4** Tiigú pecasāyemena wāmecutiyyiro “sicómoro”.

13 Cũũ wáaadari suguero, ruamóquẽñerã cũãye dutibosarare atidutiyaigu. Cũã síquẽrãrẽ síquẽñequiri niyeruquiri ticoyigu. Teequiri pairó wapatũtĩre niyiyo. Cũãrẽ jĩiyigu: “Ate-quirimena apeyẽ sãĩ, dũa, wapatãnemoña, tẽe yũũ coerĩpu”, jĩiyigu.

14 Cũũya dĩa macãrã cũũrẽ booriyira. Teero tiirã, cũũ wáari siro, “cũũ ùsã òpũ sããrĩ boorĩga” jĩĩ wedera wáaya” jĩĩ ticocomiyira ãpẽrãrẽ.

15 Cũã teero jĩĩpacari, cũũ cũã òpũ sũneconoyigu. Too síro coepatũaatiyigu. Putũajea, cũũ niyeruquiri ticorirare atidutiyaigu. Cũãrẽ sãĩñáyigu: “¿Niyeru nocõrõ wapatãnemorĩ?”

16 Jeasũguegu jĩiyigu: “Yũũ òpũ, mũũ ticoriquimena ruamóquẽñequiri wapatãnemowũ”, jĩiyigu.

17 Cũũ òpũ cũũrẽ yũũyigu: “Ãñurõ tiiyú. Dutibosagu ãñurõ tiigú niĩ mũũ. Yũũ pẽerogã cũũremena mũũ ãñurõ tiiyú. Teero tiigú, mũũrẽ ruamóquẽñẽ macãrĩ dutigú sũnecoguda”, jĩiyigu.

18 Too síro ãpĩ jeayigu. “Yũũ òpũ, mũũ ticoriquimena sicamoquẽñequiri wapatãnemowũ”, jĩiyigu.

19 Cũũcãrẽ yũũyigu: “Mũũrẽ sicamoquẽñẽ macãrĩ dutigú sũnecoguda”, jĩiyigu.

20 Too síro ãpĩ jeayigu. “Ãjã, yũũ òpũ, mũũyaqui; sutirõ caseromena cõma, ãñanojãwũ.

21 Yũũ masiã: Mũũ bóaneõ ãñarẽ cuorĩã. Mũũ tiirĩpacu, ãpẽrã paderẽmena wapatãa. Mũũ oteripacu, ãpẽrã oteriguere nẽeã. Teero tiigú, mũũrẽ cuiwũ”, jĩiyigu.

22 Cũã òpũ cũũrẽ jĩiyigu: “Mũũ dutibosagu ãñãgũ niĩ. Mũũ wedeseremena mũũ ãñãrẽ tirẽre besenotoaa. Mũũ yũũ bóaneõ ãñarẽ cuohẽrere masiãyu. Yũũ tiirĩpacu, ãpẽrã paderẽmena wapatãrere masiãyu. Yũũ oteripacu, ãpẽrã oteriguere nẽerere masiãyu.

23 Teerẽ masĩpacu, ¿deero tiigú yẽe niyerure niyeru ãñanori wiipu bucuãdutigu cũũriri? Mũũ cũũrĩ, yũũ coegũ, tiiwĩipã bucuãremena ãeenemoboajĩyu”, jĩiyigu.

24 Toopũ niirãrẽ jĩiyigu: “Tiiquire ãmajãña. Ruamóquẽñequiri cuogũpere ticoya”, jĩiyigu.

25 Cũã jĩiyira: “Ësã òpũ, cũũ ruamóquẽñequiri cuotõai”, jĩiyira.

26 Cũã òpũ jĩiyigu: “Yũũre tuoyã: Pẽe cuogũnorẽ nemorõ ticonoãdacu. Cuohẽgunopere cũũ cuomĩrere ãmajãnoãdacu.

27 Mecũtigã yũũ òpũ sããrĩ boorĩrĩrere ãnorũ nẽeatiya. Yũũ ãñacoropũ cũãrẽ sããñã”, jĩiyigu, jĩĩ wedeyigu Jesús.

Jesus Jerusalénpu sããwarigu

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Jn 12.12-19)

28 Jesús teerẽ jĩĩtoa, Jerusalénpu wáagu, cũãrẽ sugueyigu.

29 Toopũ wáagu, Betfagẽ, Betania macãrĩpu jeagũũ tiiyigu. Teemacãrĩ Ëtãgũ Olivo putõ niĩ. Toopũ cũũ buerã ruarãrẽ jĩiyigu:

30 –Iĩmacã marĩ díamacũ niirĩ macãpu wáaya. Toopũ jeara, sícũ burro wĩmagũ siatũnucõãrigure buajeãdacu. Cũũ pesaya manigũ niiqui mẽna. Cũũrẽ jõã, nẽeatiya.

31 Mũãrẽ “¿deero tiirã cũũrẽ jõã?” jĩĩrĩ, “marĩ Òpũ booãwĩ” jĩĩña, jĩiyigu.

32 Cũũ ticocoarira wãa, cũũ jĩĩãrĩrobirora buajeáyira.

33 Cũã burrore jõãrã tiirĩ, cũũ òpãrã cũãrẽ: –¿Deero tiirã cũũrẽ jõã? jĩiyira.

34 –Marĩ Òpũ booãwĩ, jĩĩ yũũyira.

35 Jesús putõ nẽewa, burro sotoapu cũãye suti sotoã maquẽrẽ tuuwẽpeoyira. Jesuré cũũ sotoapu mũãpeadutiya.

36 Jesús cũũ sotoapu pesawari, basocã cũũrẽ padeorã, cũãye suti sotoã maquẽrẽ maapu sẽõcũyira.

37 Jesús Ëtãgũ Olivo diiwãropũ jeari, niipetira cũũ buerẽre nũnũrã cũã ãñãrigure wãcũrã, usenĩnucãyira. Niipetire Jesús tutuaremena tiĩñõriguecãrẽ wãcũrã, bayirõ busurõmena Cõãmacãrẽ usenire ticoyira.

38 –¿Cõãmacũ ticodiocorigũ marĩ Òpũrẽ ãñurõ tiĩãro! ¡Ëmũãsepũre ãñurõ niirecutiaro! ¡Niipetira Cõãmacũrẽ “ãñunetõjõãrĩ” jĩĩ, usenire ticoaro! jĩiyira.

39 Síquẽrã fariseo basoca toopũ niirã Jesuré jĩiyira:

–Basocãre buegũ, mũũrẽ nũnũrãrẽ ditamanĩdutiya, jĩiyira.

40 Jesús yũũyigu:

–Yũũre tuoyã: Cũã ditamanĩãtã, Cõãmacũ ate ãtãperire bayirõ busurõmena wedeseri tiigũdaqũ, jĩiyigu.

41 Jesús Jerusalén putopũ jea, tiĩmacãrẽ ãñacogũ, utiyigu.

42 Tiĩmacã macãrãrẽ, too síro macãrãrẽ wãcũgũ, jĩiyigu:

–Mecũãrẽ mũã ãñurõ niirecutirere Cõãmacũ ticorẽre masĩrĩ, ãñũboajĩyu. Mũã masĩdugahere wapa masĩricu.

⁴³ Múãrē ñañarō netōrē burecori atiadaçu. Teeburecorire múãrē ññatutira atimacãrē niipetireniñarĩpu cãmotaadaçu, múãrē witiwari jĩrã.

⁴⁴ Niipetire múãyere cõããadaçu. Múãrē sãĩpetjããadaçu. Múã weere wiserire ãtãqui apequĩ sotoãpu weemuãrigue putuãricu. Múã Cõãmacũ netõneri bureco jeari ññamasĩhere wapa teero wãadaçu, jĩyigu.

Jesús Cõãmacũwiĩpu dúari basocare cõãwionecorigue
(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Jn 2.13-22)

⁴⁵ Jesús Cõãmacũwiĩpu sããjeagu, dúari basocare† cõãwionecoyigu.

⁴⁶ Cããrē jĩyigu:

—Cõãmacũye queti jóaripũpu biiro jĩã: “Yáa wii ‘Cõãmacũmena wedeseri wii niãã’ jĩrĩ wii niããdu”,‡ jĩ jóare niãã. Múãpe yaarẽpira dúari wii niĩrĩ tia, jĩyigu.

⁴⁷ Burecoricõrõ Jesús Cõãmacũwiĩpu bueyigu. Paiarẽ dutirã, Moisés jóarigue buerã, ãpẽrã upatĩ macãrã “¿cũurẽ deero tii sããrõ booi?” jĩyira.

⁴⁸ Basocã niipetira Jesús wedeserere tuonũnãsera tiyira. Teero tiirã, cãurẽ dee tii masĩyira.

20

Jesuré “¿noã dutirẽmena teerẽ tiii?” jĩrigue
(Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)

¹ Sicabureco Jesús Cõãmacũwiĩpu basocãre buegu tiyigu. Cãũye ãñurẽ quetire wedegu tiyigu. Paiarẽ dutirã, Moisés jóarigue buerã Jesús putõpu jeayira butoã dutirãmena.

² Cãurẽ sãĩñãyira:

—Ësarẽ wedeya: ¿Noã dutirẽmena mũũ teerẽ tiii? ¿Noã mũũrẽ dutirẽ ticori? jĩyira.

³ Jesús cãurẽ yũyigu:

—Yũcã múãrē sãĩñãgũda. Múã yũure wedeya:

⁴ ¿Noã Juanrẽ wãmeõtidutigu ticocoyiri? ¿Cõãmacũ o basocãpe ticocoyiri? jĩyigu.

⁵ Cũãpe cãmerĩ wedeseyira:

—Marĩ “Cõãmacũ ticocorigu niĩwĩ” jĩrĩ, cãũ marĩrẽ “too docare ¿deero tiirã cãurẽ pade-orĩri?” jĩboqui.

⁶ Marĩ “basocã cãurẽ ticocorira niĩwã” jĩñãtã, niipetira marĩrẽ ãtãperimena deesããadaçu. “Juan profeta niĩwĩ” jĩ padeoõya, jĩyira.

⁷ Teero tiirã, Jesuré: —Ticocorigue masĩriga, jĩjãyira.

⁸ Jesús cãurẽ jĩyigu:

—Yũcã múãrē “ate dutirẽmena teerẽ tia” jĩ wederia, jĩyigu.

Ñañarã padecoteramena queorẽ
(Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)

⁹ Jesús basocãre ate queorẽmena wedenũcãyigu:

—Sĩcã ãmũ niyigu use wese oterigu. Oteri siro, ãpẽrãrẽ tiiditare wasoyigu. Wasoari siro, aperopã wãayigu yoari niĩgũ wãagu.

¹⁰ Ëse dũcacutirito niĩrĩ, sĩcã cãurẽ padecotegure ticocomiyigu. Cãũya dita cãũ wasorirare “use cãã dúã wapatãrere decomena ticocoaro yũure” jĩcomiyigu. Cãũ toopũ jeari, tiidita wasorira cãurẽ pãa, pãerogã ticoripacara, putuõcojãyira.

¹¹ Æpĩ cãurẽ padecotegure ticocomiyigu sũcã. Cãũcãrẽ pãa, ñañarõ buijã, pãerogã ticoripacara, putuõcojãyira.

¹² Too síro ãpĩrẽ ticoconemoyigu sũcã. Cãũcãrẽ cãmitu, cõãjãyira.

¹³ “Tiidita õpũ “¿deero tiĩgũdari yũ?” jĩ wãcũnũcãyigu. “Yũũ macã yũũ bayirõ maĩgãrẽ ticocogũda. Apetõ tiirã, cãurẽ quionĩremena ññabocua”, jĩmuyigu.

¹⁴ Õpũ macã toopũ jeari ññarã, tiidita wasorira cãmerĩ wedeseyira: “Ãñirã niĩ too síropũ atiditarẽ ñeegũdu. Cãurẽ sĩãcõ. Cãũ manirĩ, atiditã marĩya dita putuãadaçu”, jĩmuyira.

¹⁵ Teero tiirã, cãurẽ ñee, tiiwese wesapu nãewa, sĩãcõãjãyira, jĩ wedeyigu.

Jesús basocãre sãĩñãyigu:

—Tiidita õpũ cãurẽ tiãdarere múãrẽ wedegũda.

¹⁶ Cãũ ati, cãũya dita wasorirare sĩãcõãpeti, ãpẽrãrẽ tiiditare ticojãgũdaqui, jĩyigu.

Teerẽ tuorã: —jTeero wãarijããrõ! jĩyira.

¹⁷ Jesús cãurẽ ñña, jĩyigu:

—Wãadaçu. Cõãmacũye queti jóaripũ jĩrẽre tuoyã:

Wii weerira ãtãquire boorĩyira.

† **19:45** Dúari basocã waicura, bua wapapacãro dúayira. Cãurẽ sãĩnãrĩrare pairẽ ticoyira, “Cõãmacũrẽ ticorã niĩyã” jĩrã.

‡ **19:46** Isaías 56.7.

Cáã booripacari, tiiquira uputí macáqui putuáwu tiwiipáre.*

¹⁸ Tiiquí sotoaru ñaapeagu mutájōgūdaqui. Tiiquí cū sotoaru ñaapeatā, añurō mutāpetijōgūdaqui, jīyigu.

Wapasédutire sãñárigue

(Mt 21.45-46; 22.15-22; Mr 12.13-17)

¹⁹ Moisés jóarigue buerá, paíarē dutirá, “tee queorémena marĩrē jītutigu tiiquí” jī masijāyira. Toorá “¿cūārē deero tii ñeerō booi?” jīmiyira. Basocáre cuira, ñeemasĩyira.

²⁰ Teero tiirá, cūārē añurō ñnanunuse, ãpērārē ñnadutira ticocoyira. Cūārē basocá añurá tiiróbiro niidutiyira. Cáã Jesús merēã yũri boomiyira. Teeména tiidita dutigápure wedesã ticodugamiyira.

²¹ Teero tiirá, cūã ticocoarira Jesús puto wáa, sãñáyira:

—Basocáre buegú, ũsã masiã: Mũ diamacárã wedea; diamacárã buea. Basocá niipetirare sícãrĩbiro ññã. Cõamacú dutirére diamacá buea.

²² Teero tiigú, ũsārē wedeya: ¿Romanuã òpūrē cū niyeru wapasédutirere wapatíadari; o wapatíarigite? jīyira.

²³ Jesupé cáã ñañarō tiidugáre masijāyigu. Teero tiigú, jīyigu:

—Niyeruire eñõã yũre. ¿Noáyá diapóa, noã wãme tusai? jīyigu.

—César romanuã òpũye tusaa, jīyira.

²⁵ Jesús cáārē jīyigu:

—Too docare Césaye niirére Césare wiyayá; Cõamacūyere Cõamacūrē wiyayá, jīyigu.

²⁶ Jesuré basocá tuocóropu merēã yũrere buariyira. Cūã cū yũrere tuomanijōārã, ditamanijōāyira.

Diarira masãmuãre wederigue

(Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)

²⁷ Siquērã saduceo basoca Jesús puto jeayira. Cáã “diarira masãmuãricua” jīcua. Jesuré sãñáyira:

²⁸ —Basocáre buegú, Moisés dutirére jīñada: “Sicū pñamanigú diaweori, cū bai cū ñumo niirigore dútuaro. Cū coomena cū sōwū diarigure pñocutĩbosaaro”,† jī jóarigu niwĩ Moisés.

²⁹ Sicūpõna siete niyira. Cáã sōwū ñmocutiyigu. Pñamanigūrã diajōāyigu.

³⁰ Cū siro macá cū sōwū ñmorē dúutumiyigu. Cūcã pñamanigūrã diajōāyigu.

³¹ Cáã siro macūcã coore dútu, pñamanigūrã diajōāyira. Niipetira cáã siro macārãcã teorora wáyira. Cáã siete pñamanipacara, diapetijōāyira.

³² Too síro cáã ñumo niimirigcã diajōāyigo.

³³ Cáã siete coore ñmocutimiyira. Teero tiigó, diarira masãmuãrĩ, ¿ni ñmope putuágodari? jīyira.

³⁴ Jesupé cáārē yũyigu:

—Atibúrecopure ũmuã, numiã ñmocuti, manucutiya.

³⁵ Cõamacú beserira dia masãmuãri siro, ũmuã, numiã wãmosáricua.

³⁶ Angelea tiiróbiro niyia. Dianemorica sáa. Cõamacú masõrira niijrã, Cõamacú pña niyia.

³⁷ Diarira masãmuãrere Moisécã cū jóariguemena eñorigu niwĩ. Yucũ jũársati quetipu Cõamacú “Abraham, Isaac, Jacob Òpũ niã yũ”‡ jīriguere jóarigu niwĩ.

³⁸ Cõamacú diarira Òpũ niirĩ; catirá Òpũre niĩ. Cū ñnacóropu niipetira catiyya, jīyigu.

³⁹ Siquērã Moisés jóarigue buerá Jesuré jīyira:

—Basocáre buegú, mũ diamacá peti wedesea.

⁴⁰ Too siro cūārē apeyé sãñãnemodugariyira sáa, “marĩrē netõncãboqui sũcã” jīrã.

“Cristo ¿noã pãrãmi niĩ?” jīrigue

(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)

⁴¹ Jesús basocáre sãñáyigu:

—¿Deero tiirá “Cõamacú beserigu David pãrãmi niĩ” jīĩ?

⁴² David basirora Salmopũpũ jóarigu niwĩ:

Cõamacú jīwĩ yũ Òpūrē:

“Yáa wãmo diamacãniñape duiya,

⁴³ tée mũurē ñnatutirare mũ dutiriguere yũ añurō yũri tiiripũ”,§
jī jóarigu niwĩ.

* 20:17 Salmo 118.22. † 20:28 Deuteronomio 25.5. ‡ 20:37 Éxodo 3.6. § 20:43 Salmo 110.1.

⁴⁴ David “yuu Ōpū” jīngū, Cōāmacū beserigure jīngū tiirigu niuwī, cūū pārāmī niipacari. Teeré añurō wācūña, jīyigu.

*Jesús Moisés jóarigue buerá tiirécutire wederigure
(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)*

⁴⁵ Niipetira basocá tuocóropu Jesús cūū bueráre wedeyigu.

⁴⁶ —Moisés jóarigue buerá tiiróbirora tiirucurijaña. Cūā suti yoaretō sāña, wáauseniya. Macá decopu quoníremena añudutiri boocúa. Nearé wiseripu suguero maquē duirépu dícu duidugacua. Bosebureco tiirópacārē teerora tiidugacua.

⁴⁷ Niyeru boorá, wapewia numiāye wiserire jīditoremena ēmacua. Cūā yoari Cōāmacūmena wedesera tiiróbiro tiiditóya basocáre. Cūārā āpērā nemorō ñañarō tiinóadara niíya, jīyigu.

21

*Wapewio bóaneōgō Cōāmacūrē ticorigue
(Mr 12.41-44)*

¹ Jesús ññacogu, niyeru cuorá niyeru sããretibaripu* pairó niyeru sããrī ññayigu.

² Sīcō wapewio bóaneōgō puaquí wapamanírequiri sããrī ññayigu.

³ Teeré ññagū, jīyigu:

—Yuu ateréja diamacūrā jīñ: Cōāmacū ññacoropure igo wapewio bóaneōgō niipetira nemorō ticoyo.

⁴ Ññāpeja cūārē dusariguere ticooya. Coopeja coo cuomiārigue, coo yaaré sãibóarigüegārē ticopetijāyo, jīyigu.

*Jesús “Cōāmacūwii cōānoādacu” jūrigue
(Mt 24.1-2; Mr 13.1-2)*

⁵ Sīquērā cūū buerá Cōāmacūwii maquērē wedeseyira:

—Ētāquiritō añurémēna tiirí wii aññunetōjōāri wii niā. Cūā mamorecā aññunetōjōāre niā, jīyira.

Jesús cūā jīrēre tuogū, jīyigu:

⁶ —Múā ñno ññarē too síro ūtāqui apeqú sotoápu weemñarigue putuáricu. Niipetire cōānoādacu, jīyigu.

*Atibúreco petiádari suguero wáaadare
(Mt 24.3-28; Mr 13.3-23)*

⁷ Too síro cūārē sãññayira:

—Ēsārē buegú, mññ wedearigue ¿deero biiri wáaadari? ¿Ññeónomēna ññamasñoādari, ate wáaadari suguerogārē? jīyira.

⁸ Jesús cūārē yuuyigu:

—Añurō tuomasñña, āpērā jīditori jīrā. Pau “yuunrā niā; yuu Cōāmacū beserigu Cristo niā” jīñadacu. “Atibúreco petiádaro péerogā dusaa”, jīñadacu. Cūārē padeó nunurijaña.

⁹ “Cãmerisññarē tiíawā” jīñrī tuoádacu. “Toopú basocá cūā ōpārārē cōārā tiíya” jīñrécārē tuoádacu. Teeré tuorá, cuirijaña. Tee wásugueadare niirō tia. Teero wáapacari, atibúreco petiádaro dusaádacu ména, jīyigu.

¹⁰ Cūārē jīñemoyigu:

—Sicapōna macārā apēpōnā macārāmēna cãmerisññadacu. Teero biiri sicadita macārā apeditá macārāmēna cãmerisññadacu.

¹¹ Bayiró dita cãmeñare wáaadacu. Peeditapure juabóare, diarē wáaadacu. Ēmñãseppure quiorē, merēā baurē bauádacu.

¹² Tee wáaadari suguero, āpērā múārē ñee, ñañarō tiíadacu. Múārē judíoa nearé wiseripu néewa, quieti beseadacu. Peresuwiipu sōnecoadacu. Ōpārā, dutirá putopu néewa, quieti beseadacu. Tee niipetirere tiíadacu múā yuure padeoré wapa.

¹³ Cūā teero tiirí, yuu múārē tiirére wedemasññadacu.

¹⁴ Cūārē yuñadarere wācūsuguerijaña.

¹⁵ Yuu múārē masññrī tiigúda cūārē yuñadarere. Teemēna múārē ññatutira múā wedeserere sīcãññaribíricua. “Tee diamacū niiría”, jīñmasññaricua.

¹⁶ Múā pacusãmññā, múāya wedera, múā menamacārā múārē dutiráppure wedesññadacu. Cūā teero tiirí, múā sīquērārē sññajññadacu.

¹⁷ Niipetira basocá múārē ññatutiadacu yuure padeoré wapa.

* 21:1 Tee niyerumēna Cōāmacūwiire quēnoyira.

- ¹⁸ Teero tiipacári, múārē merēã wáãmaricu.
¹⁹ Yũre padeodúrijãña. Wãcũtutuarucujãña. Teero tiirá, catiré petihére bũaadacu.
²⁰ 'Múã surara Jerusalénrē niisodeari iñarã, "tiimacãrē cõããdaro péerogã dusaa" jĩmasĩadacu.
²¹ Teero wáari iñarã, Judea ditapu niirã ãtãyucupũ dutijõããrõ. Jerusalénrũ niirã aperopú wáaro. Cãpũpũ niirã tiimacãpũ putuawarijããrõ.
²² Teeburecori Cõãmacãye queti jóaripũpũ jĩrõbirora wáaadacu: Cõãmacũ Jerusalén macãrãrē ñañarõ tiigúdaqui.
²³ Teero wáare burecori niipacõsãnumiãrē, põna ãpũrã cwoarē bóaneõre burecori niĩadacu. Atiditapũre bayirõ ñañarõ netõrē niĩadacu. Cõãmacũ basocãre bayirõ peti ñañarõ tiigúdaqui.
²⁴ Æpërã cãmerĩsiãrõpũ siãnoãdacua. Æpërã ñee, niipetire ditapu nẽewanoãdacua. Apeditã macãrã judioa niihërã Jerusalénrē cõãdioco, cutamatõãdacua. Cõãmacũ cããrē dutiriro jeaturo teero tiĩadacu, jĩiyigu.

Jesús putuatiadare

(Mt 24.29-35, 42-44; Mr 13.24-37)

- ²⁵ Jesús wedenemoyigu:
 –Teero wáadari suguero, muĩpũ búreco macũ, ñami macũ, ñocõã pee merēã bauré wasoãdacu. Atibúreco niipetiropũ macãrã díã pairímaa, ocoturire bayirõ busuri tuorã, ucũãra, dee ti masĩriadacu.
²⁶ Basocã atibúrecore wáaadare wãcũrã, bayirõ cuira, tuomasĩre petijõããdacua. Niipetira ãmuãsepũ niirã cãmeñanoãdacua.
²⁷ Teero wáari, yũ niipetira sõwũ õmeburuãpũ tutuaremena asibatédiatiri iñãadacu.
²⁸ Tee niipetire wãanucãrĩ, wãcũtutua, useniña. Ñmuãsepũ iñamuõcoya. Múãrē netõnẽãdaro péerogã dusãadacu, jĩiyigu.
²⁹ Ate queorẽmena wedeyigu:
 –Higueragu, teero biiri niipetire yucu biirecutirere wãcũña.
³⁰ Pũĩrĩ wasori, "cãma wáaadaro péerogã dusaa" jĩmasĩnoã.
³¹ Tee tiirõbirora yũ jĩãrigue wáari iñarã, "Cõãmacũ dutiré basocãpũre niĩadare jeaadaro péerogã dusacũ" jĩ masĩña.
³² Yũ aterėja diamacãrã jĩã: Atitõ macãrã cãã diaadari suguero, yũ jĩãrigue niipetire wáaadacu.
³³ Ñmuãse, atiditã peticõdiaadacu. Yũ wedesere doca petirĩcu. Niirucujããdacu.
³⁴ Yũ putuatiadari burecore múã masĩricu. Teero tiirá, múã ãñurõ niyueya. Múã ñañarẽ tiirere tiirĩpori jĩã, tiirĩjãña. Cũmurijãña. Atibúreco maquẽrẽ wãcũpatirijãña. Múã wãcũña manirõ yũ putuatiadari bureco jeaadacu.
³⁵ Tiiburecore niipetiropũ macãrã tãmuãdacua. Teero tiirá, tuomasĩña.
³⁶ Múã ãñurõ iñacoya. "Tee usã ñañarõ netõãdarere netõnẽña" jĩãrã, Cõãmacũrē sãirucujãña. Yũ niipetira sõwãrẽ cuiro manirõ bocaada jĩãrã, sãirucujãña, jĩiyigu.
³⁷ Jesús búrecorecõrõ Cõãmacũwiipũ bueyigu. Ñamirĩrẽ Ñtãgã Olivopũ wáa, niirucuyigu.
³⁸ Bõerigã basocã niipetira Cõãmacũwiipũ cãũrẽ tuorã wáarucuyira.

22

Jesurẽ ñeeãdara wedeserigue

(Mt 26.1-5, 14-16; Mr 14.1-2, 10-11; Jn 11.45-53)

- ¹ Pã pũuri tiirẽ wáoya manirẽ yaari bõsebureco wáaadaro péero dusayiro. Tii bõsebureco wãmecutia Pascua.
² Paiairẽ dutirá, Moisés jóarigue buerã "¿deero tii Jesurẽ siãrõ boomĩto?" jĩiyira. Cũãrẽ siãdugãpacara, basocãre cui niiyira.
³ Judas cãã "Iscariote" jĩgũrẽ Satanás sããyigu. Jesús buerã doce menamacũ niimiyigu.
⁴ Cũã paiairẽ dutirá, Cõãmacũwii coterĩ basocãre dutirá putopũ wáayigu. Toopú jea, Jesurẽ ticoadarere cããmena wedeseyigu.
⁵ Cũã jĩrere tuorã, bayirõ useniyira.
 –Mũurẽ niyeru wapatãada, jĩiyira.
⁶ –Jãu, teerora tiiwã, jĩiyigu.
 Teero tiigũ, basocã iñahërõ cããpũre Jesurẽ ticogũdu coteyigu.

Jesús cãã buerãmena yaaturigue

(Mt 26.17-29; Mr 14.12-25; Jn 13.21-30; 1Co 11.23-26)

- ⁷ Too síro pã pũuri tiirẽmena wáoya manirẽ yaari bureco jeayiro. Tiibureco niirĩ, sicũ corderore cãã Pascua bõseyagũdure siãnoã.

⁸ Teeburecorire Jesús Pedrore, Juanrē biiro jĩicoyigu:

—Marĩ Pascua boseyaadarere quēnoyúera wáaya, jĩiyigu.

⁹ —¿Noopú ãsã quēnorĩ boogári? jĩiyira.

¹⁰ Cúãrē jĩiyigu:

—Múã macãpu wáaya. Toopú jeara, sícũ basocú ocogá turupeogure buajeaadacu. Cũãrē nunuwáwa. Cũã sããwari wiipu sããwawa.

¹¹ Tiwiĩ òpãrē jĩiwa: “¿Noopú niigari yũ buerámena Pascua boseyaadari tatia?” jĩiãwĩ ãsãrē buegú”, jĩiwa.

¹² Cũã ãmuãrõ macã tatia quēnoãri tatiacapu ēñogúdaqui. Toopú quēnoyúewa, jĩicoyigu.

¹³ Cúã wáa, toopú Jesús cúãrē jĩĩãrirobirora niipetirere buayira. Toopú cúã Pascua boseyaadarere quēnoyúera.

¹⁴ Yaaritono jeari, Jesús cúã beseriramenã yaaadara jeanuãyira.

¹⁵ Jesús cúãrē jĩiyigu:

—Yũ múãmena ate Pascua boseyarere bayiró yaadugaa, yũ diaadari suguero.

¹⁶ Yũre tuoyá: Mecúãmena Pascua yaarére yaanemoricu sáa, tée yũ Òpũ sããri siropu, jĩiyigu.

¹⁷ Teero jĩĩãri siro, vino bapare née, Cõãmacũrē usenire ticoyigu. Cũã bueráre jĩiyigu:

—Ateré cãmerĩ bato, sñiñã.

¹⁸ Yũre tuoyá: Mecúãmena yũ vino sñinemóricu sáa, tée yũ Òpũ sããri siropu, jĩiyigu.

¹⁹ Pãrē née, Cõãmacũrē usenire ticoyigu. Túajea, puatásã, batogura, jĩiyigu:

—Ate pã yũ múãrē diabosaadari òpũãbiro niã. Ateré tiyá, yũ múãrē diabosarere wãcũrã.

²⁰ Yaari siro, teerora tiyígu sñinĩ bapamena. Cũã bueráre fããgũ, jĩiyigu:

—Atibapá maquē yée díbiro niã. Yũ diari, yée díi òmayudaaadacu, múã ñañaré tiirére cosebosáaro jĩigũ. Teemena Cõãmacũ mama netónere quetire cũũgúdaqui.

²¹ Tuoyá: Año yũmema yaaduii yũre ññatutirapure ticogudu.

²² Yũ niipetira sõwãrē Cõãmacũye queti jóaripũpu jĩĩrõbirora wáaadacu. Bóaneõgũ niigúdaqui yũre ticogudupeja, jĩiyigu.

²³ Cũã buerá cúã basiro cãmerĩ sãñáyira:

—¿Noã niigariye teero tiigúdu? jĩiyira.

¿Nii uputĩ macũ niĩ?

²⁴ Too siro Jesús buerá cúã basiro bayiró cãmerĩ wedeseyira.

—¿Nii marĩ watoare uputĩ macũ niĩ? jĩiyira.

²⁵ Teero tiigú, Jesús cúãrē jĩiyigu:

—Atibúreco macãrã òpãrã cúã booró dutiãmajãya. Cúãye dita macãrãrē “ãsãrē ãñurõ tiápura niĩya” jĩĩrĩ boocúa.

²⁶ Múãpeja cúã tiiróbiro tiirijãña. Biirope tiyá. Múã menamacũ uputĩ macũ niigú niitugu tiiróbiro niirecutiario. Múãrē dutigũ padecotegu tiiróbiro niirecutiario.

²⁷ Múã tũgueñarĩ, ¿niipé uputĩ macũ niĩ? ¿Yaaduiigupe o cũãrē yaaré péocotegupe? Yaaduiigupe uputĩ macũ niĩ. Yũ doca múãmema niigũ, yaaré péocotegu tiiróbiro niã.

²⁸ Múã niã yũmema niirucujãrã. Yũre merẽã wáari, múãcã ñañarõ netóãpua.

²⁹ Teero tiigú, yũcã yũ Pacu yũre Òpũ sõnecoriborora múãrē òpãrã sõnecoguda.

³⁰ Biiro tiirĩ, múã yũ Òpũ niirõpu boseyã, duiadacu. Múã òpãrã duirépirĩpu duiadacu, Israelya põna macãrã doce põnarĩrē dutiadara, jĩiyigu.

Pedro Jesuré “masĩriga” jĩirigüe

(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Jn 13.36-38)

³¹ Jesús jĩĩnemoyigu:

—Simón, tuoyá. Satanás múã padeorére duurĩ tiijigũ, ñañodugáqui. Teero tiigú, múãrē sããrĩgu niãwĩ.

³² Cũã mũũrē ñañodugári ññagũ, yũre padeodurijããrõ jĩigũ, Cõãmacũrē sãĩbosáawũ. Teeré mũũ netõãri siro, padeó, mũũya wedera yũre padeorãre wãcũtutuari tiyá, jĩiyigu.

³³ Pedro yũyigu:

—Òpũ, mũũrē peresuwiipu néewara, yũcãrē néewaro. Mũũrē sããrã, yũcãrē sãããrõ, jĩĩãmuyigu.

³⁴ Jesús cũãrē jĩiyigu:

—Pedro, yũ jĩĩrere tuoyá: Mecúã macã ñami cãrẽquẽ wedeadari suguero, yũre ññãrĩ “cũãrē masĩriga” jĩĩditogudacu, jĩiyigu.

Jesús diaadari suguero, cúã bueráre wederigüe

³⁵ Apeyé cáārē jīyigu:

—Múārē yuu wasopori manirā, niyeru sãarepori manirā, sapatu apebá manirā ticocoritore, ¿apeyeno dusari? jīyigu.

—Dusariwu, jīyira.

³⁶ Cúārē jīyigu:

—Mecúamena wasopo cuogú néewaaro; niyeru sãaripo cuogúcá néewaaro. Espada cuohégu cáuyaro sutiró sotoá macārōrē dúa, espadare sãiarō.

³⁷ Yuure troyá: Cōāmacúye queti jóaripūpu yéé maquērē jóarigüe diamacá wáaadare niirō tiia. Ate jóanoá: “Cúucá dutirére netōnucágū niirī” jī wácūmiwā basocá cūārē,* jī jóanoá. Niipetire yéé maquērē jóarigüe diamacá wáaadacu, jīyigu.

³⁸ —Jãã, úsã Òpū, ate espada puapī niĩã, jīyira.

—Ññuãdacu, jīyigu.

Jesús Getsemanípu cūñ Pacure sãirigüe

(Mt 26.36-46; Mr 14.32-42)

³⁹ Jesús witiwa, cūñ tiurucúrirobiri Ëtãgú Olivopu wáyayigu. Cūñ buerá cūārē nanuyira.

⁴⁰ Toopú jeagu, cúārē jīyigu:

—Wãtī múārē jīcōāsãrijããrō jīrã, Cōāmacūrē sãĩñã, jīyigu.

⁴¹ Teero jītoa, cáã suguero ãtãpe déecogu jearócōrō yoaro wáyayigu. Toopú ñicãcoberimena jecũmu, Cōāmacūrē sãiyigu. Sãigú jīyigu:

⁴² —Pacu, mũñ boogú, yuu ñañarō netōãdarere netōññã. Yuu teero jīpacari, yuu boorere tiirijãña; mũñ boorere wáaaro, jīyigu.

⁴³ Sicũ ángele ãmũãse macũ cūārē bauáyigu. Bauá, cūārē tutuari tiiyigu.

⁴⁴ Cūñ ñañarō netōãdare wácũpatigu niijigũ, nemorō Cōāmacūrē sãiyigu. Cūñ usotíre paca díi tiiróbiro oco tabidiayiro.

⁴⁵ Cūñ Cōāmacūrē sãĩãri siro, wãmũncã, cūñ buerá putopu cãmeputáyigu. Cúārē cãniãrirapure buajeáyigu. Cáã bayirō wácũrecũtiarira niijirã, cãnijõayira.

⁴⁶ Cúārē jīyigu:

—¿Deero tiirã nocōrō cãniĩ? Wãmũncãña. Cōāmacūrē sãĩñã, wãtī múārē jīcōāsãrijããrō jīrã, jīyigu.

Jesuré ñewarigüe

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Jn 18.2-11)

⁴⁷ Jesús cúãmena wedeseгу tiirira, pau basocá atiyira. Jesús buerá doce menamacũ niimiãrigu Judas wãmecũtigu cūārē suosuguéyigu. Jea, Jesús puto atiyigu, cūñ wasopúrore ãpũgũdu tiirĩ.

⁴⁸ Jesús cūārē jīyigu:

—¿Judas, ãpũremena yuu niipetira sōwūrē yuure ññatutirapure ticoi?

⁴⁹ Cūñ buerá cūārē ñeeãdarere ññarã, sãĩñãyira:

—Ësã Òpū, ¿espadapĩrimena cūārē cãmotãgari? jīyira.

⁵⁰ Sicũ Jesús buegú paiaré dutigüre padecotegure páatacojãyigu. Diamacá macã cãmopérore páatayigu.

⁵¹ Jesús cūñ buerãre: —Nocōrōrã tiiyã, jīyigu.

Cãmopérore ñaapeo, netōñéyigu.

⁵² Cūārē ñeerã jearã niiyira: Paiaré dutirá, Cōāmacũwii coteri basocare dutirá, bũtoã dutirãcã niiyira. Jesús cúārē jīyigu:

—¿Yaarëpigüre tiiróbiro yuure espadapĩrimena, yucuména ñeerã atiarĩ?

⁵³ Bũrecoricōrō yuu Cōāmacũwĩpu múãmena niirĩ, ñeeriwu. Mecũtigã múã boorō tiirítõno jea. Satanás naĩtãrõpu niigú dutirëpere tiia múã, jīyigu Jesús.

Pedro Jesuré “masĩriga” jĩrigüe

(Mt 26.57-58, 69-75; Mr 14.53-54, 66-72; Jn 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ Jesuré ñeeãri siro, néewayira. Paiaré dutigüya wiipu néesãwayira. Pedrophe yoasãñurō cūārē nanuyigu.

⁵⁵ Basocã paiaré dutigüya wii popea macã yepa decopu pecame dioyira. Dioári siro, duiyira. Pedro cúãmena duiyigu.

⁵⁶ Sicō tiiwii padecotego Pedro toopú duiri ññayigo. Cūārē ññagõrã ñña: —Ñnicã ñnimena wáarucuarigüra niirã, jīyigo.

Cũupe coore:

* 22:37 Isaías 53.12.

57 —Cūūrē masīriga, jīiyigu.

58 Too sírogā āpī cūūrē īña: —Muncā ĩni menamacū niīā, jīiyigu.

Pedrope cūūrē: —Niiria, jīiyigu.

59 Sica hora siro āpī jīinemojāyigu:

—Niirōrā ānicā ĩnimena niijyi. Cūūrē Galilea macārā niīī, jīiyigu.

60 Pedrope yuuyigu:

—Ñeenórē wedeseḡu wedeseḡu, jīiyigu cūūrē.

Cūū wedeseḡu tiirira, cārēquē wedeyigu.

61 Jesús Pedrore cāmeñacoyigu. Toorā Pedro marī Ōpū cūūrē jīiāriguere wācūbuayigu: “Mecūā macā ñami cārēquē wedeadari sūguero, yuure ĩñārī ‘cūūrē masīriga’ jīīgūdacu mūu”, jīiyigu.

62 Teeré wācūbuagu, witiwa, bayiró utiyigu.

Jesuré cūā buiāperigue

(Mt 26.67-68; Mr 14.65)

63 Jesuré coterā cūūrē buijā, páayira.

64 Cūū capearire biaápeyira. Teero tii, cūūrē sāññáyira:

—Jīibwaya. ¿Noā mūūrē páaarī? jīiyira.

65 Pee apeyé jīinemo, cūūrē buijāyira.

Jesuré Judíoare Dutirá Peti putoḡu néewarigue

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Jn 18.19-24)

66 Bóeri butóā dutirá, paiaré dutirá, Moisés jóarigue buerā neāyira. Teero tiirí, Jesuré Judíoare Dutirá Peti neārī wiipu néewayira. Toopú jeari, cūūrē sāññáyira:

67 —Wedeya ūsārē: ¿Mūu Cōāmacū beserigu Cristo niīī? jīiyira.

Cūū cūūrē jīiyigu:

—Yūu múārē “cūūrā niīā” jīirī, padeorícu.

68 Yūu múārē sāññārī, yūurícu.

69 Ateré múārē wedeguda: Mecūāmena yūu niipetira sōwū Cōāmacū tutuare cuonetōḡū puto cūū diamacápe duigudacu, jīiyigu.

70 Cūā niipetira sāññáyira:

—¿Too docare mūu Cōāmacū macū niīī? jīiyira.

—Múā jīirōbirora cūūrā niīā, jīiyigu.

71 Cūā jīiyira:

—Āpērā cūūrē wedesārā āmañnemorō booríga. Marī basirora cūū “yūurā niīā” cūū jīirére tuotóaa, jīiyira.

23

Pilato Jesuré sāññarigue

(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Jn 18.28-38)

1 Cūā niipetira wāmunucā, Jesuré Pilatopure néewayira.

2 Toopú jea, cūūrē wedesānucāyira:

—Ānirē buaáwū, ūsā judíoare ñañogūrē. Cūū romanuā ōpārē wapatirere “ticorijāña” jīī. “Yūu Cōāmacū beserigu Cristo niīā; yūu múā ōpū niīā”, jīirucui, jīiyira.

3 Pilato cūūrē sāññáyigu:

—¿Mūūrā niīī judíoa ōpū? jīiyigu.

—Mūu jīirōbirora cūūrā niīā, jīiyigu.

4 Pilato paiaré dutirāre, basocā niipetirare jīiyigu:

—Ānirē ñañarē tiirigue buaríga, jīiyigu.

5 Cūāpe tutuaromena jīinemoyira:

—Cūū niipetira Judea macārārē cūū buerēmena atiditá dutirére netōnucārī tiigú tii. Galilearu teero tiinucāyigu. Mecūtīgārē atimacāpāre teerora tiigú jeari, jīiyira.

Jesuré Herodes putoḡu néewarigue

6 Teeré tuogú, sāññáyigu:

—¿Cūū Galilea macū niīī? jīiyigu.

7 —Cūūrā niīī, jīiyira.

“Herodes dutiré dita macū niīī” jīirére tuogú, cūū putoḡu ticocoyigu. Teebarecorire cūū Jerusalēnu niyigu.

8 Herodes Jesuré ĩñagū, bayiró useniyigu, yoari ĩñadugarigu niijḡū. Cūūye maquērē wedeseri tuoyigu. Cūū tutuaremena tiēñorī ĩñadugamiyigu.

⁹ Teero tiigú, cūārē pee sãñĩamiyigu. Cūãpe yũriyigu.

¹⁰ Paiaré dutirá, Moisés jóarigue buerá too ññanucũyira. Cúã bayiró Jesuré wedesārã peti tiyira.

¹¹ Herodes cūũyara suraramena Jesuré ñañarõ tiápeyira. Cūārē buijārã, sotoá macārõ añurõrē sããyira. Tooména Pilato putopu ticocoyigu sũcã.

¹² Tiiburecora Herodes Pilatomena cãmerĩ quẽnoyira. Too sugeropare cãmerĩ ññadugariyira.

Jesuré sãadutrigue

(Mt 27.15-26; Mr 15.6-15; Jn 18.39-19.16)

¹³ Too siro Pilato paiaré dutiráre, Judioare Dutirá Petire, tiimacã macārã basocãre néõyigu.

¹⁴ Cūārē jĩiyigu:

—Múã ãnirẽ yũ putopu néeatiawũ. “Basocãre ñañogú tiii”, jĩãwũ. Yũ múã ññacoropu cūārẽ sãñĩamiãwũ. Múã wedesããriguere ñañarẽ buariga.

¹⁵ Herodecã buarigarigu niãwĩ. Marĩrẽ opatutĩ ticocoarigu niãwĩ. Wapa cūārẽ sããrĩ tiiréno mania.

¹⁶ Teero tiigú, cūārẽ tãnaãri siro, wionécoguda, jĩĩmiyigu.

¹⁷ Pilato Pascuaricõrõ basocã usenirĩ boogú, sãcũ peresuwiipu niigãrẽ wionécocuyigu.

¹⁸ Cūũ jĩĩrere tuorã, niipetira sãcãrõmãna acaribiyira:

—Jesuré sãadutiya! ¡Barrabãpere wionécodutiya! jĩiyira.

¹⁹ Barrabãs romanuã dutiráre cõadugagu, cãmerĩsããyigu. Basocãre sããyigu. Teewapa peresutinoyigu.

²⁰ Pilato Jesuré wionécodugamiyigu. Teero tiigú, basocãre wedesenemoyigu sũcã.

²¹ Cūãpe acaribiyira:

—¡Curusapu cūārẽ páabiatu sãadutiya! jĩiyira.

²² Pilato itãrĩ jĩgũ tiyigu sãa:

—¿Ñeenõ ñañarẽ tiãrĩ cūũ? Wapa cūārẽ sããrĩ tiiréno buariatu. Teero tiigú, cūārẽ tãnaãri siro, wionécoguda, jĩĩmiyigu.

²³ Basocãpe putuáriyira. Bayiró acaribiyira. Cūārẽ curusapu páabiatu sãadutiya. Cúã Pilatore docacũmurĩ tiyira.

²⁴ Teero tiigú, cūã sãĩrere tiidutiya.

²⁵ Basocã wionécodutiariyigu wionécoyigu. Cūũ dutiráre cõadugare wapa, basocãre sããrẽ wapa peresuwiipu sõnecorigu niipacari, wionécoyigu. Jesuré wiyayigu, cūã boorõ tiidutiya.

Jesuré sããrigue

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Jn 19.17-27)

²⁶ Jesuré sããrã wãara néewayira. Cúã too wãari, sãcũ Cirene macã macũ cãpũpu niãrigu putuãatigu tiyigu. Cūũ wãmecutiya Simón. Cūārẽ ñee, Jesús apawari curusare cūũ siro apananuse dutiyira.

²⁷ Jesuré pau basocã nunyira. Numiã bóaneõrã bayiró uti acaribínunuseyira.

²⁸ Jesús cãmenucã ñña, cūārẽ jĩiyigu:

—Jerusalén macārã numiã, yũre utirijãña. Múãrẽ wãaadare utiya. Múã põnarẽ utiya.

²⁹ Too siro múã ñañarõ netõãdadu. Teeburecorire múã jĩãdadu: “Põnamanirã numiã, põnacutiñahẽrã, ãpũõñahẽrã usenicua”, jĩãdadu.

³⁰ Teero wãari, basocã jĩãdadu: “Ғаууысн ұсәрғе ғаарааро; opaburi ãsãrẽ ñañarõ tiirere cãmotãaro”, jĩãdadu.

³¹ Yũ wapa cõohẽguere ñañarõ tiirã, wapa cõorãpere nemorõ ñañarõ tiãdadu, jĩiyigu.

³² Puarã basocã ñañarãrẽ Jesumãna sããdara néewayira.

³³ “Dupucoro” wãmecutiropu jeayira. Toopũ jea, Jesuré curusapu páabiatuyira. Basocã ñañarãrẽ sãcũ diamacãpe, ãpĩ acuniñape nucõyira.

³⁴ Jesús jĩiyigu:

—Pacy, ãniãrẽ acabõya. Cúã teero tiirere tuomasĩriya.

Surarã cūũye suti niimiãriguere batoadara, jĩbuaapeyira.

³⁵ Basocã toopũ ññanucũyira. Judioare Dutirá Peti Jesuré buirã jĩiyira:

—Ãpẽrãcãrẽ netõnẽwĩ. Diamacãrã Cõãmacũ beserigu Cristo niigũjã, cūũ basiro netõnẽarõ, jĩiyira.

³⁶ Suraracã cūārẽ buijãyira. Cūũ puto wãa, cūārẽ vino piyare tãrã, jĩiyigu:

³⁷ —Mũũ judioa õpũ niigũ, mũũ basiro netõnẽña, jĩiyira.

³⁸ Cūũya dupu sotoarũ sicarĩ tuunoyiro. “ÃNI JUDÍOA ÒPҒ NIÍ”, jĩ jóanoyiro.

³⁹ Sãcũ basocã ñañagũ curusapu tusagũ Jesuré ñañarõ jĩiyigu:

—Muu diamacárá Cōāmacū beserigu niigū, muu basiro netōnéña; ūsācārē netōnéña, jīyigu.

⁴⁰ Āpī toopú tusagúpe cūārē tutigu jīyigu:

—¿Muu Cōāmacūrē cuiridojāi? Marirē, cūārē sīcārōména ñañarō tiirá tiíya.

⁴¹ Marirē diamacárá ñañarō tiirá tiíya, marī ñañaré tiirigue wapa. Cūū doca ñañaré tiirimiyigu, jīyigu.

⁴² Jesurē jīyigu:

—Jesús, muu Ōpū sāāgū, yūre wācūwa.

⁴³ Cūārē yūyigu:

—Yuu ateréja diamacárá jīā: Mecāārā yūmena añunetōjōārō niirōpu niigūdacu, jīyigu.

Jesús diarigue

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Jn 19.28-30)

⁴⁴⁻⁴⁵ Too síro coeritō jeari, niipetiro tiiditapu naĩtīājōāyiro. Muipū búreco macū bóeriyigu. Téé ñamica tres niirīpu naĩtīātuyiro. Teero wáari, Cōāmacūwii popeapu Āñunetōjōāri Tatia cāmotáyosari casero yigadiati, puacaséropu jeacotuayiro.

⁴⁶ Jesús bayiró acaribiyigu:

—Pacu, yáa yeeripūnarē bocañeña, jīyigu.

Teero jīgūrā, diajōāyigu.

⁴⁷ Cien surara dutigú teero wáari ĩñagū, Cōāmacūrē usenire ticoyigu.

—Diamacárá āni wapa cuohégū niimiāyi, jīyigu.

⁴⁸ Niipetira toopú ĩñarā jearira teero wáari ĩñarā, bayiró wācūpatiyira. Teero tiirá, cūā cutirōre páarara, pūtuawayira.

⁴⁹ Niipetira Jesús menamacārā, Galileapu cūārē nūnūatirira numiācā yoaropu teero wáarere ĩñanucūyira.

Jesurē ātātutīpu cūūrigue

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Jn 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Sīcū Judea macū Arimatea macū macū niiyigu. Cūū wāmecutiyigu José. Cūū āñugū, diamacū tiigū niiyigu. Cōāmacū dutirē basocápure niādarere coteyigu. Cūācā Judíoare Dutirá Peti menamacū niiyigu. Teero niipacu, cūā Jesurē sīādutīri boorimiyigu.

⁵² Cūū Pilato puto sāāwa, Jesuyá ōpūārē sāiyigu.

⁵³ Too síro curusapu tusagúre néedioco, sutirō āñurī caseromena cōmayigu. Túajea, ūtāgāpu coari tutīpu cūūyigu. Tiituti sīcāno cūūnoña manirī tuti niiyiro.

⁵⁴ Cūā yeerisāri búreco maquē quēnorī búreco niiyiro. Yeerisāri búreco jeaadarō péero dusayiro.

⁵⁵ Jesuména Galileapu atirira numiā tiitutire ĩñayira. Jesuyá ōpūārē cūūri ĩñayira.

⁵⁶ ĩñāari siro, coerá, sitiaāñūre quēnocūyira. Túajea, Moisére dutirē cūūrigue jīrōbirora judíoa yeerisāri búrecore yeerisāyira.

24

Jesús masāmūārigue

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Jn 20.1-10)

¹ Cūā yeerisāri búreco netōāri siro, bóerigā cūā sitiaāñūre quēnocūāriguere néewa, cūārē cūūri tutīpu jeayira.

² Toopú jeara, tiituti biamírīqui ūtāquicare aperopú nucūrī ĩñayira.

³ Sāājeara, Jesuyá ōpūārē buarīyira.

⁴ Teero tiirá, deero jīmasīryira. Wācūña manirō puarā ūmuā suti asiyáre sāñarira cūā putopu nucūrī ĩñayira.

⁵ Cūā bayiró cui, munibiáyira. Ūmuā cūārē jīyira:

—¿Deero tiirá catigúre diarira cūūrōpore āmaāi?

⁶ Ānorē manī. Masātoaawī. Galileapu niigū, múārē cūū wederiguere wācūña:

⁷ “Yuu niipetira sōwūrē ñañaré tiirāpūre ticonogūdacu. Cūā yūre curusapu páabiatu sīāādacua. Itiábureco siro masāmūāgūdacu”, jīmiwīrā, jīyira.

⁸ Teero jīrī tuorá, cūū wederiguere wācūbuayira.

⁹ Cūārē cūūri tutīpu jearira pūtuajeara, Jesús beserira oncere niipetirere wedeyira. Teero biiri āpērā niipetirare wedeyira.

¹⁰ Jesús beserirare queti wederira noquērā niyira: María Magdalena, Juana, María (Santiago paco), āpērā numiā niyira.

¹¹ Cūā wedeariguere padeorīyira. “Teero jījārā tiicúa”, jī wācūjāyira.

¹² Cúã teero jĩĩrĩ tuogú, Pedro cutawáyigu, cūūrē cūūri tutipũ ñĩngũ wáagu. Toopú munibiá, ñĩasōnecogu, Jesurē cōmarĩ casero dícurē ñĩayigu. Teero wáariguere ñĩamanijōã, cūū niiri wiipu putuajōāyigu.

Emaús wáarimaṗũ Jesús ɸuarārē bauárigue
(Mr 16.12-13)

¹³ Tiiburecora ɸuarā cūūrē padeorá Emaús macāṗũ wáara tiyira. Jerusalén niĩarira wáari, Emaúsṗũ jeaadaro once kilómetros niĩã.

¹⁴ Cúã niipetire wáariguere wedesewayira.

¹⁵ Teeré wedesera tiiri, Jesurá quēmũ, cúãmena wáyigu.

¹⁶ Cūūrē ñĩapacari, Cōãmacū cúārē ñĩamasĩhērĩ tiyigu.

¹⁷ Jesús cúārē sãĩñáyigu:

—¿Ñeenoré wedesewara tiii? jĩyigu.

Cúã bayiró bóaneorã putuánucāyira.

¹⁸ Cleofas wãmecutigu yuuyigu:

—¿Mũ sīcūrã Jerusalénṗũ wáanetōārigu ateburecori toopú wáariguere masĩricotei? jĩyigu.

¹⁹ Cūũpe cúārē sãĩñáyigu:

—¿Deero wáaarĩ?

Cūũpe jĩyira:

—Jesús Nazaret macūrē wáariguere wedesera tiíawũ. Cūũ profeta niimiwĩ. Cūũ Cōãmacū ñĩacoropũ, niipetira ñĩacoropũge cūũ tiirigue, cūũ wedeseriguemena tutuanetōjōāmiwĩ.

²⁰ Paiaré dutirá, Judíoare Dutirá Peti curusapũ páabiatu sĩãdutíra, romanuāṗũre ticowa.

²¹ Ɔsã cūūrē “romanuã dutirere cōã, marĩ Israelya pōna macārã õṗũ sããgũdaqui” jĩĩ wãcũmiwũ. Cūūrē sĩārĩ siro, itiábureco netōã.

²² Sĩquērã numiã ùsã menamacārã ùsarē bayiró ucuanére wedeawã. Mecūã bóeri cūūrē cūūri tutipũ jeaarira niimiãwã.

²³ Cūũya õṗũūrē buarĩarira niĩãwã. Putuajea, “ánglea bauáawã; ‘Jesús catii’, jĩĩãwã” jĩĩ queti wedeawã.

²⁴ Cúã wedeari siro, ãṗērã ùsã menamacārã cūūrē cūūri tutipũ ñĩarã jeaarira niimiãwã. Cúã numiã jĩĩariroborora buajeáarira niĩãwã cúãcã. Cūũpere ñĩariarira niĩãwã, jĩyira.

²⁵ Cúārē jĩyigu:

—Múã tuomasĩria. ¿Nocōrō yoari múã profetas jóariguere padeohéra niĩadari?

²⁶ “Cōãmacū beserigu Cristo, cūũ Õṗũ sãããdari suguero, ñãñarō netōgũdaqui”, jĩĩ jóarira niĩwã, jĩyigu.

²⁷ Niipetire Cōãmacũye queti jóaripũṗũ cūũye wedeserere wedeyigu. Moisés cūũ jóariguemena wedenucāyigu. Téé profetas jóariguemena wede yapacutiyigu.

²⁸ Cúã wáari macāṗũ jeaadara tiiri, Jesús tiimacārē netōwágudu tiiróbiro tiyigu.

²⁹ Cúũpe cūūrē bayiró sãiyira:

—Ɔsãmena putuáya. Ñamicapũ niĩã; náijōārõṗũ tiia, jĩyira.

Jesús sããwayigu cúãmena putuágudu.

³⁰ Too síro cúãmena yaagu, ɸārē néé, Cōãmacūrē usenire ticoyigu. Túajea, ɸuatásã, cúārē ticoyigu.

³¹ Toorã “Jesús niĩĩ” jĩĩ ñĩamasĩyira. Cūũpe ditijōāyigu.

³² Cúã cãmerĩ jĩyira:

—Marĩ maapũ atira, cūũ Cōãmacũye queti jóaripũ maquērē bueri, ãñurō peti tũguẽñãwũ, jĩyira.

³³ Nocōrōã Jerusalénṗũ cãmecõputuayira. Toopú jeara, Jesús beserira oncere, ãṗērã cúã menamacārãmena neããrĩrare buajeáyira.

³⁴ Too neããrĩrape cúārē jĩyira:

—Niirōrã marĩ Õṗũ Jesús diarigupũ masãarigu niĩãwĩ. Simónrē bauáarigu niĩãwĩ, jĩyira.

³⁵ Cúãcã maapũ cúārē wáariguere wedeyira. Jesús ɸã ɸuatásãrĩ cúã ñĩamasĩariguere wedeyira.

Jesús cūũ bueráre bauárigue
(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Jn 20.19-23)

³⁶ Cúã teeré wedesera tiiri, Jesús cúã decopũ bauáyigu. Cúārē ãñudutigu jĩyigu:

—Ññurō niirecutire múãṗũre niĩārō, jĩyigu.

³⁷ Cūūrē ñĩa, bayiró cuiyira. “Diarigu wãtĩ niiqui”, jĩĩ wãcũmiyira.

³⁸ Cūũ cúārē jĩyigu:

—¿Deero tiirã cui? ¿Deero tiirã “Jesús mee niĩĩ” jĩĩ wãcũĩ?

³⁹ Ìñaña yée wāmorīrē, yée daporire. Yuará niā. Yūare padeñārā atiñate. Diarigu wātī òpūcutiriq̄i.*

⁴⁰ Teero jīgārā, cūye wāmorīrē, cūye daporire ēñoyigu.

⁴¹ Cúā useni ñamanijōārā, padeoríyira ména. Teero tiigú: —¿Yaaré cuoi? jīyigu.

⁴² Wai cāārīōārī ducare ticoyira.

⁴³ Cūpe ñee, cúā ñacoro yaayigu.

⁴⁴ Cúārē jīyigu:

—Yūare wāariguere tíatoru múāmena niigū, wedewu: “Niipetire Moisére dutiré cūūrigue, profetas jóarigue, Salmopūpu jóarigue yūare wāaadare niirō tiā”, jīi wedemiwārā yuu, jīyigu.

⁴⁵ Teeré jītoa, Cōāmacūye quieti jóaripū maquērē cúārē tuomasīrī tiyigu.

⁴⁶ —Biuro jóanowū, jīyigu —. “Cōāmacū beserigu Cristo diagudaqui. Itiábureco siro masāmuāgūdaqui.

⁴⁷ Cristo basocāre tiibosárere wedenoādacu. ‘Múā ñañarē tiirere acabóri boorá, wācūpati, wasoyá’, jīi wedenoādacu. Teeré Jerusalénpu wedenacā, too síro niipetiroru wedenoādacu”, jīi jóanowū.

⁴⁸ Múā teeré wedeadera niā.

⁴⁹ Yuu Pacu múārē too sugueroru jīi robirora Espiritu Santore yuu ticoguda. Teero tiirá, yuejīña ména atimacāpá. Espiritu Santo jeagu, múārē tutuare ticogudaqui, jīyigu.

Jesuré néemuārigue

(Mr 16.19-20)

⁵⁰ Too síro Jesús cúārē Betania wesapu néewayigu. Toopú jea, cūye wāmorīrē súumuōco, “niipetire múārē añurō wāaaro” jīyigu.

⁵¹ Teero jīgārā, cúārē toorá cūū, āmuāsepu néecomuāwanoyigu.

⁵² Cúā cūārē padeoarī siro, bayiró useniremena Jerusalénpu putuajōāyira.

⁵³ Cōāmacūwīpu naīrō wāa, Cōāmacūrē “añugú niā” jīrucujāyira.

* **24:39** Pecasāyemena: no tiene carne ni huesos. Múā ñañarē, yuu brīñcutia, jīyigu.

JUAN

Jesucristoye quetire jóarigue

Jesucristo Cõamacū wācūrere wedegudu atirigue

¹ Sicatopura Cõamacū wācūrere marirē wedegudu niitoarigu niiwī. Cõamacūmena niirigu niiwī. Cūārā Cõamacū niijārigu niiwī.

² Cūū sicatopura Cõamacūmena niitoarigu niiwī.

³ Cõamacū cūāmenarā niipetirare, niipetirere tiirigu niiwī. Niipetira, niipetire cūāmenarā tiirigue niā.

⁴ Cūū catiré petihérere ticogudu niirigu niiwī. Tee catiré ticogúra basocáre sīāwócore tiiróbiro niirigu niiwī.

⁵ Basocā niirō naiftārōpu tiiróbiro niiriro niiwā. Cūū sīāwócogu toopáre sīāwócoqui. Naiftāre tee sīāwócorere cāmotámasīricu.

⁶ Cõamacū sīcū basocáre ticocosuguerigu niiwī. Cūū wāmecutiwi Juan.

⁷ Cūū sīāwócoguye quetire wedegu atirigu niiwī, niipetira tee quetire padeoáro jīgā.

⁸ Cūū sīāwócogu mee niirigu niiwī. Teero tigú, sīāwócoguye quetipere wedegu atirigu niiwī.

⁹ Sīāwócogu peti atigudu tiirigu niiwī atibárecopare. Cūū niipetirare tuomasīre ticogudu niirigu niiwī.

¹⁰ Cõamacū cūāmena atibárecore tiirigu niipacari, cūū ānopú niirī, atibáreco macārāpe cūārē iñamasīririra niiwā.

¹¹ Cūūya ditapu jeawi. Too macārā cūūya dita macārāpe cūārē bocariwa.

¹² Sīquērā cūārē boca, padeowā. Cõamacū niipetirare cūārē padeorāre cūū pōna wáari tiiwī.

¹³ Cõamacū pōna niiré marī pacusūmuā pōnacutīre tiiróbiro niiria. Marī pacusūmuā cūā tiirémena, teero biiri cūā pōnacutīdugaremena pōnacutīca. Cõamacū pōna niirépe merēā niā. Cõamacū cūū boorémena basocáre cūū pōna wáari tiiquī.

¹⁴ Cõamacū wācūrere marirē wedegudu basocū bauarigu niiwī. Cūū ūsāmena niiwī. Basocáre āñurō peti tiijāwī. Niipetire cūū wedeserigue, cūū tiirigue diamacá niiwā. Cūū asibatéere, cūū ɸpūtī macū niirecutirere iñawū. Tee ɸpūtī maquērē Cõamacū macū sīcū niigú dícu cuoqui.

¹⁵ Juan cūūye quetire wedegu, bayirō busurómena biiro jīi wedewi:

—Ānirā niīi yuu múārē wedeserigu. Biiro jīiwā: “Āpī yuu siro atiquī. Cūū yuu bauáadari sugueropare niitoayigu. Teero tigú, cūū yuu nemorō niiquī”, jīiawū, jīiwī.

¹⁶ Cūū marirē āñurō peti tiijāqui. Teero tigú, marirē āñurere ticorucujāqui.

¹⁷ Cõamacū Moisésena cūū dutirere ticorigu niiwī. Jesucristomenape cūū basocáre āñurē ticorere, teero biiri diamacá niirere masīrī tiirigu niiwī.

¹⁸ Sīcūnopera Cõamacūrē iñariqui. Cūū macū sīcū niigú cūūmena niirucugu cūū Pacure marirē masīrī tiiwī.

Juan Bautista Jesuyere wederigue

(Mt 3.11-12; Mr 1.7-8; Lc 3.15-17)

¹⁹ Jerusalén macārā judíoare dutirá Juan ɸtopu paiaré, teero biiri levita basocare sāñādutira ticocorira niiwā. Cūāpeja cūū ɸtopu jeara: —¿Niirūno basocu niimīi mñu? jīiwā.

²⁰ Cūūpe cūārē yayiōro manirō, diamacārā wedewi:

—Yuu Cõamacū beserigu Cristo mee niā, jīiwī.

²¹ —Too docare ¿niirūno niīi? ¿Mñu Elías niīi? jīiwā.

—Niiria yuuja, jīiwī.

—¿Mñu profeta, basocá cūā “atigudaqui” jīirigu niīi? jīiwā.

—Niiria, jīiwī cūāpeja sūcā.

²² Teero tiirā, cūāpeja sāñānemowā:

—Too docare ¿niirūno niīi mñu? Ūsārē yūnya; ūsārē ticocoarirare wedeadaara tiia. ¿Mñu basiro deero tugeñāi? jīi sāñāwā sūcā.

²³ Cūārē cūūpe yuuwī:

—Yuu niā yucu manirō, basocā manirōpu bayirō busurómena wedegú. Profeta Isaías wederirobirora ateré wedea yuucā:

Sīcū ōpū atiadarimarē quēnarō tiiróbiro,

marī Ōpū atiadari suguero,

múā ñañaré tiirere duujā, āñurō niyueya,

jīā, jīwī.

²⁴ Juanrē sāīnārā jeaarira fariseo basoca ticocoarira niirira niwā.

²⁵ Cūāpeja cūūrē sāīnāmewā sūcā:

—Too docare m̄m̄ Cōāmācū beserigu Cristo o Elías o profeta cūā “atigudaqui” jīrigu niiripacu, ¿deero tiigú wāmeōtīi? jīwā.

²⁶ —Ym̄ ocomēna wāmeōtia. Āpīpē mūā watoapure mūā īñamasīhēgū niīi.

²⁷ Cūū ym̄ siro atigudupe āñunetōgū niiqui. Ym̄peja cūūrē sīcārībīridojaču, jīwī.

²⁸ Tee Betania wāmecutiro día Jordán apeniñapá teero wāawu. Toopú Juan basocáre wāmeōtiwi.

Jesús cordero tiiróbiro niīi

²⁹ Apebúrecope Juan Jesús atiri īñagū, jīwī:

—jīñaña! Ānirā Cōāmācū ticodiocorigu, cordero tiiróbiro niigú niīi. Cūū diarémēna atibúreco macārā ñañarē tiirēre petirī tiigúdaqui.

³⁰ Ym̄ mūārē ateré wedeawū: “Sīcū basocū ym̄ siro atigudaqui. Cūū ym̄ bauādari sugueropu niitoayigu. Teero tiigú, cūū ym̄ nemorō niiqui”, jīāwū. Ānirēna wedeseawū.

³¹ “¿Noā niīi?” jīmasīritu mēna. Masīripacu, Israelya pōna macārā cūūrē masīārō jīīgū, cūārē ocomēna wāmeōtigu atiwu, jīwī.

³² Juan wedenemowī:

—Espíritu Santo sīcū bua tiiróbiro baugū āmuāsepu diiātiri īñawū. Ānīpūre jeapeawī.

³³ “¿Noā niīi?” jīmasīritu mēna. Ym̄re ocomēna wāmeōtidutigu ym̄re biiro jīiti: “M̄m̄ Espiritu Santo diiāti, sīcūpure jeapeari īñagūdacu. Cūūrā Espiritu Santore ticodiocogudu niīi”, jīiti.

³⁴ Cūū teero jīirīrorira ym̄ īñawū. Teero tiigú, ateré wedea: Ānirā niīi Cōāmācū macū, jīwī Juan.

Jesús buerá niisuguerira

³⁵ Apebúreco Juan toopú niīwī sūcā. Ūsā p̄warā cūū buerā cūūrē bapacutiwu.

³⁶ Juan Jesús netōwārī īñagū, ūsārē jīwī:

—jīñaña! Ānirā Cōāmācū ticodiocorigu, cordero tiiróbiro niigú niīi, jīwī.

³⁷ Cūū teero jīirī tuorā, ūsā p̄warā Jesuré n̄n̄wūwū.

³⁸ Jesús cāmenūcā, ūsā n̄n̄wī īñagū: —¿Ñeenórē āmaī, ym̄re n̄n̄wī? jīwī.

—Rabī, jīwū ūsāpe—. (Rabī “basocáre buegū” jīidugaro tia.) ¿Noopú niīārī m̄m̄? jīwī.

³⁹ —Jāmu, īñarā atiya, jīwī ūsārē.

Ūsā cūūmena wāa, cūū niirōpu īñarā jeawu. Ņamicapu niīwū. Teero tiirā, cūūmena niinañiōjōāwū.

⁴⁰ Ym̄mena Jesuré n̄n̄wū Andrés wāmecutiwi. Cūūcā Juan basocáre wāmeōtigu wed-eriguere tuowī. Cūū Simón Pedro bai niīwī.

⁴¹ Andrés cūū sōwū Simónrē máata buajeá, cūūrē jīiyigu:

—Mesías Cōāmācū “ticodiocoguda” jīirigure buajeáawū, jīiyigu. (Mesías “Cristo Cōāmācū beserigu” jīidugaro tia.)

⁴² Cūūrē Jesús putopu suojeawī. Jesús cūūrē īñagū, jīwī:

—M̄m̄ Simón niā Jonás macū. Too sīro m̄m̄rē “Cefas” jīīadacua, jīwī. (Cefas āpērāyēmena Pedro niā.)*

Jesús Felipe, Natanaelre “jāmu” jīirigie

⁴³ Apebúreco Jesús “Galileapu wāaada” jīī wācūrigu niīwī. Cūū toopú wāaadari sugueru, Felipe buajeá: —Jāmu ym̄mena, jīwī.

⁴⁴ Felipe Betsaida macā macū niīwī. Andrés, Pedro too macārārā niīwā.

⁴⁵ Felipe Natanaelre buajeá, jīiyigu:

—Moisés jóaripūpu jīirigure buajeáawū. Profetacā cūūye maquērēna jóarira niīwā. Jesús Nazaret macū, José macū cūā jīīnogū niīi, jīiyigu.

⁴⁶ Natanael jīiyigu:

—Nazaretpure sīcū āñugūno manī.

Felipe ym̄yigu:

—Jāmu, īñaco marī, jīiyigu.

⁴⁷ Jesús Natanael atiri īñagū: —Āni Israelya pōna macū peti, tiiditōre manigú niīi, jīwī.

⁴⁸ Natanael cūūrē sāīñawī:

—¿Deero tīi m̄m̄ ym̄re masīi? jīwī.

* 1:42 “Cefas” arameoyemena, teero biiri “Pedro” griegoayemena “ātāgā” jīidugaro tiicú.

—Felipe m̄urē suoádari s̄guero, ȳu m̄urē ñnatoawū mée. Yuc̄u higueraḡu docapu nīawū m̄u, j̄iwī.

⁴⁹ —Rabí, m̄u Cōāmacū macū nīā. Israelya pōna macārā ḡpū nīā, j̄iwī.

⁵⁰ —¿“Higueraḡu docapu nīawū m̄u” ȳu j̄irére t̄ogú, ȳure padeóí? Too síropure m̄u tee nemoró ãñurē petire ññaḡadacu, j̄iwī.

⁵¹ Jesús j̄inewowī:

—Ȳu m̄urē ateréja diamacárā j̄iā: Too síropu m̄á ūmuāse p̄ōrī ññādadu. Ángelea Cōāmacūyara ȳu niipetira sōwū patopu muāwa, d̄iātiri ññādadu,† j̄iwī.

2

Canápu wāmosiari bosebureco

¹ Itiábureco wáaro tiiri, Caná Galilea ditapure wāmosiari bosebureco tiipéowa. Jesús paco toopá jeawo.

² Jesuré, ūsā cū buerácārē boocórira niwā.

³ Cūā bosebureco tiiri, vino petijōāwū. Teero tiigó, Jesús pacopéja cūārē j̄iwō:

—Macū, vino petijōāyū.

⁴ Cūapeja coore ȳuwī:

—Paco, ¿deero tiigó ȳure wedei? Ȳu teeré tiiritono jearia ména, j̄iwī.

⁵ Coopeja ti bosebureco t̄ācoterare: —Cū dutiró tiyá, j̄iwō.

⁶ Toopá seisparu ūt̄aparu niwū. Ūsā judíoare dutirobirora j̄iir̄ē coseádate oco poset̄re niwū. Pacapáru niwū: Sicarare pairó oco cincuenta o setenta litros s̄awū.

⁷ Jesús t̄ācoterare: —Atepar̄pu ocoré p̄osādadodupoya, j̄iwī.

Teeparure p̄osādadorira niwā.

⁸ Teero tiári siro, Jesús cūārē j̄iwī:

—Bosebureco tiipéogure péero waané, néewaya.

Cūā “jáu” j̄i, néewawa.

⁹ Bosebureco tiipéogu tee oco vino cotowéoariguere s̄iniñawī. Jesús tiáriguere mas̄irigu niwī ména. T̄ācoterape teeparure p̄osādadod̄irā, masiwā. S̄iniñāari siro, wāmoslagure s̄uocó, j̄iwī:

—Niipetira sicato vino t̄ārā, ãñurere t̄āsuguecua. Pairó s̄iniári siropu, b̄ari niirere t̄ācua. M̄ure ãñurē vinopere síropu t̄ādutiayu, j̄iwī.

¹¹ Jesús Caná Galilea ditapu teeré tiwī. Tee cū tutuaremena sicato tiēñonucāre niwū. Teeména cū tutuarene ēñowī. Teeré ññarā, ūsā cū buerá cūārē padeowā.

¹² Too siro Jesús Capernaum macāpu búawawi. Cū paco, cū baira, ūsā cū buerá cūmena wáawu. Ūsā tiimacāpure s̄iquē burecori niwū.

Jesús Cōāmacūwiip̄u dúari basocare cōāwionecorigue

(Mt 21.12-13; Mr 11.15-18; Lc 19.45-46)

¹³ Pascua judíoa bosebureco jeaadaró péerogā dusawū. Teero tiigú, Jesús Jerusalénpu wáawi.

¹⁴ Toopá jeagu, Cōāmacūwiip̄u wáawi. Tiiwī wesa macā yepapure wáicura dúari basocare buajeáwi. Toopare wecuaré, ovejare, buare dúawa.* Āpērā apeyé dita maquē niyerure wasorí basoca toopá duiwa.

¹⁵ Cūā teero tiiri ññagū, Jesús t̄anaridare quēnowī. Tiidaména dúari basocare, cūāyara ovejare, wecuaré t̄anawionecowī. Niyeru wasorí basocaye niyerure maabatéwi. Cūāye mesarire tuunécōācūjāwī.

¹⁶ Buare dúari basocare j̄iwī:

—Āniārē néewitiwaya. Ȳu Pacūya wiire dúari wii tiir̄jāña, j̄iwī.

¹⁷ Cūā teero tiiri ññarā, Cōāmacūye queti j̄oarip̄pu ate j̄oariguere ūsā wācūwū: “Cōāmacū, ȳu m̄u ȳa wiire mainet̄ore ȳu p̄oep̄pu j̄uāwitiro tiir̄óbiro t̄ugeñaga”,† j̄i jóano.

¹⁸ Judíoare dutirápeja cū cōāwionecori ññarā, cūārē j̄iwī:

—¿Noā dutirómena cōāwionecoi? Cōāmacū dutirómena tiigúja, tiēñōña ūsarē, j̄iwī.

¹⁹ Jesupéja cūārē j̄iwī:

—Atiwiiré cōājāña. Itiábureco siro ȳu quēnogúda s̄ucā, j̄iwī.

²⁰ Judíoare dutirápeja j̄iwā:

—Atiwiiré tiirā cuarenta y seis cūmarī peawá. ¿M̄ureja itiábureco siro quēnogúdari? Tiimas̄ricu sáa, j̄iwī.

²¹ Jesupéja wiiré wedeseḡu, cūāyara ḡpūārē wáaadarere wedeseḡu tiwī.

† 1:51 Génesis 28.12.

* 2:14 Basocá wáicuraré s̄iári siro, pairé s̄iāduti, sóepeoduti yira.

† 2:17 Salmo 69.9.

²² Teero tiirá, cūū dia masāri siropu, tee cūū wedeseriguere ūsā wācūwā. Teerē wācūrā, Cōāmacūye queti jóaripūpu jóariguere, teero biiri Jesús wedeserigucārē padeowá.

Jesús basocá wācūrére masīqui

²³ Pau Jerusalénpu Pascua bosebureco neāwā. Cūā Jesús tutuaremena pee tiieñorere iñawā. Teerē iñarā, “Cōāmacū ticodiocorigu niiqui” jīrā, cūūrē padeowá.

²⁴⁻²⁵ Jesupé cūārē iñamasipetijāgū, āpērā wedero manirō cūū basiro basocá niipetira cūā wācūrére masipetijāwī. Teero tiigú, “cūā ‘padeoa’ jīpacari, diamacú padeorá mee niīya” jīmasijāwī.

3

Nicodemo Jesuména wedeserigüe

¹ Sīcū fariseo basocu niīwī. Cūū wāmecutiwi Nicodemo. Cūū judíoare dutirá menamacū niīwī.

² Sicañami Nicodemo Jesuré iñagū jeawi. Cūūrē jīwī:

—Basocáre buegú, Cōāmacū mūmēna niiqui. Teero tiigú, cūū tutuare ticorémena mūu tiieñomasīā. Mūu tiieñore iñarā, ūsā ateré masīā: Cōāmacū mūūrē ticodiocojīyi ūsārē buedutigu, jīwī.

³ Jesús cūūrē yūwī:

—Yūu mūūrē ateréja diamacārā jīā: Sīcū sīcatopu bauáriroero bauánemoripacu, Cōāmacū dutiré jeaboarigüe cūūpure jearicu, jīwī.

⁴ Nicodemo cūūrē sāñāwī:

—¿Deero tii marī bucuári siro, marī pacoya páatipu sāāwa, bauábogari sūcā? Sāāwa, bauāmasīricu, jīwī.

⁵ Jesús cūūrē yūwī:

—Yūu ateréja diamacārā jīā: Sīcū ocoména, teero biiri Espiritu Santomena bauáheri, Cōāmacū dutiré jeaboarigüe cūūpure jearicu.

⁶ Basocá pōna basocára niicua. Cūārā Espiritu Santomena bauára, Cōāmacū pōna sāācua.

⁷ Teero tiigú, mūu “niipetira sicato bauáriroero bauánemorō booa” jīrēre tuogú, tuomanirijāña.

⁸ Mūu masīā: Wīno noo booró páapucu. Wīno busari tuopacú, ¿noopé atii; noopé wáai? jīmasīricu. Espiritu Santomena bauári tiiré tee tiiróbiro wáaa, jīwī.

⁹ Nicodemo jīwī:

—¿Deero tiiró teero wáabogari? jīwī.

¹⁰ Jesús cūūrē yūwī:

—Mūu Israelya pōna macārārē Cōāmacūye maquērē buegú niipacu, ¿teerē masīrii?

¹¹ Yūu ateréja diamacārā jīā: Ūsā masīrēre, ūsā iñariguere mūārē wedea. Múāpe ūsā wederére padeoricu.

¹² Atibúrecomu wáarere yūu wederi, múā padeoría. Ūmūāsepu wáarepereja yūu wedericārē, nemorōrā padeoricu.

¹³ ‘Sīcū basocá ūmūāsepu mūāwarigu maniqui. Yūu niipetira sōwū ūmūāsepu niirigu diiātiwū.

¹⁴ Tiatorpue yucu manirōpu Moisés āña cōmeména tiirigüre yucugupu néemuñncōyigu.* Cūū āñarē néemuñncōriroborora yūu niipetira sōwūcā néemuñncōnogūdu niīā.

¹⁵ Biiro yūure tiirémena niipetira yūure padeorá catirucujāadacua, jīwī Jesús.

Cōāmacū cūū macārē ticodiocorigüe

¹⁶ Cōāmacū atibúreco macārārē bayiró mañīgū, cūū macū sīcū niigūrē ticodiocorigu niīwī. Teero tiirá, niipetira cūū macūrē padeorá pecamepu wáaricua; cūūmena catirucujāadacua.

¹⁷ Cōāmacū atibúreco macārārē “ñañarō tiigúda” jīgū mee cūū macūrē ticodiocorigu niīwī; cūārē netōnéārō jīgū ticodiocorigu niīwī.

¹⁸ Cōāmacū cūū macūrē padeorāre ñañarō tiiriqui. Cūūrē padeohérape ñañarō tiinōādara niitoaya mée Cōāmacū macū sīcū niigūrē padeohére wapa.

¹⁹ Cōāmacū macū sīāwócore néeatigu tiiróbiro atibúrecomu atiwī. Basocápe ñañaré tiirā niijirā, sīāwócore néeatigüre boorīyira. Ñañaré tiidugājirā, ñañārōpu putuadugayira. Teero tiigú, Cōāmacū cūārē ñañarō tiigúdaqui.

²⁰ Ñañaré tiigú sīāwócore cuogüre booriqui. Cūū ñañaré tiirére bauanéri boohégū, sīāwócore putopu jeadugariqui.

* **3:14** Āña bacoárica Moiséyagu āñarē iñarā, netōnénoyira. Īñaña Números 21.9.

²¹ Diamacárá ãñuré tiigúpe sñawócore néeatigure ñanurucúqui. Ññuré tiigú sñawócore putopu niirí, basocá cūu tiirére ññaáya. Cūu Cōāmacū booróbiro tiirí, ññaonā.

Juan Bautista Jesuyére wedenemorigue

²² Too síro Jesús úsā cūu buerámena Judea ditapu wáawu. Toopúre basocáre wāmeōtira, yoari mee niiwā.

²³ Juan Enón wāmecutirupu niiyigu. Enón Salim wāmecutiri macā putogā niiwā. Toopúre oco niirō niiwā. Teero tiigú, toopúre wāmeōtigu tiiyigu. Basocá cūu putopu wāmeōditutira wáayira.

²⁴ Juan cūūrē peresuwiipu sōnecoadari suguero, toopú niiyigu.

²⁵ Sicabureco Juan buerére ñanurā sícū judíoare dutirá menamacāmena bayiró cāmerí wedeseyira. Cāārē dutiré jñrōbirora cosedutíre maquērē cāmerí wedeseyira.

²⁶ Too síro cūu Juan putopu wáa, cūūrē jñyira:

—Úsarē buegú, jōō niirito, dia Jordán apeníñapú mñmēna niirigu, úsarē mñu wederigu mecátigārē wāmeōtigu tiíawí. Niipetira cūūrē ñanurā tiíawā, jñyira.

²⁷ Juan cūūrē yñyigu:

—Sícūno ãñurēre tiirí, Cōāmacū cūūrē ticorigue niā.

²⁸ Múā yñu wederiguere tuotóawu. Yñupeja “Cōāmacū beserigu Cristo mee niā” jñwū. Yñu cūu suguero ticocorigu niā.

²⁹ Queorēmena teeré wedeguda: Wāmosiagudu ñamo cūuyago niico. Cūu menamacā cūu wedeserere tuoquí. Teeré tuogú, bayiró useniqui. Teero tiigú, yñu wāmosiagudu menamacū usenirōbirora bayiró useniā.

³⁰ Basocá ññacoropu cūu yñu nemorō upatí macū wáaro booa; yñupe bári niigú putuágu dacu, jñyigu.

Īmñāsepū atirigu ye maquē

³¹ Īmñāsepū atirigu niipetira nemorō nií. Atibúreco macārāpe atibúreco maquē dícare masícua; teeré wedesecua. Īmñāsepū atirigupe niipetira nemorō nií.

³² Cūu ĩmñāsepū cūu ññariguere, cūu tuoríguere wedesei. Cūu wedeserere padeoráno manicúa.

³³ Cūu wedeserere padeogánope Cōāmacū wedeserecārē padeoquí. “Cōāmacū wedesere diamacú niā”, jñiqui.

³⁴ Cōāmacū Espiritu Santore cāmotáro manirō ticorigu niiwí Jesuré. Teero tiigú, Jesús Cōāmacū wācūrere wedesei.

³⁵ Cōāmacū cūu macūrē maígú, niipetirere, niipetirare dutimasíre ticoyigu.

³⁶ Cūu macūrē padeogáno catiré petihére cuoquí. Cūūrē tuoñéganope catiré petihére buarígudaqui. Cōāmacū bayiró cúaremena cūūrē ññarō tiigúdaqui.

4

Jesús Samaria dita macōmena wedeseriguere

¹⁻² Pau basocá Jesuré ñññwā. Juan wāmeōtiri basocu nemorō úsā Jesús buerápe basocáre wāmeōtiwu. Jesús basiro cūūrē wāmeōtiriwi. Pau basocá Jesuré ñññurē quetire, teero biiri cūu wāmeōtire quetire fariseo basoca tuoýira. Jesús “cūu tee quetire tuoáyira” jñrere tuoári síro,

³ úsā Judeapu niārira Galileapu wáawu.

⁴ Toopú wáara, Samaria ditapu netōwáro niirō tiiwá.

⁵ Tiiditapúre Sicar wāmecutiri macāpu jeawu. Tiimacā puto tñato macū Jacob sicadita sáiyigu. Too síro tiidita cūu macū Joseeré putuáviro.

⁶ Tiiditapu oco waarí cope Jacob tiirí cope niiwā. Jesús yoaro wáa, páasatigu, tiicope wesapu jeanuāwí. Coeritō niiwā.

⁷⁻⁸ Cūu toopú duiritabe, úsā yaaré sññrā wáara, macāpu piyawawu. Úsā toopú wáaari síro, sícō numiō Samaria dita macō ticopepu oco waagó jearigo niiwō. Jesús coore jñyigu:

—Yñupe oco tññā, jñyigu.

⁹ Judíoa Samaria dita macārāmena cāmerí ññadugariya. Teero tiigó, coope cūūrē jñyigo:

—¿Deero tiigú mñu judíoayu niipacu, yñu Samaria dita macōre oco sññ? jñyigo.

¹⁰ Jesús yñyigu:

—Mñu Cōāmacū basocáre ticorere masíria. Yñucārē masírícu. Mñu masírgōjā, yñupe sññbójíyu. Mñu sññrí, yñupe oco catiri tiiré petire ticoboajíyu, jñyigu.

¹¹ Coope yñyigo:

—Mñu ocore waanériru cuorí. Aticopé úcūārí cope niā. ¿Noopú mñu oco catiri tiirere buabógari?

¹² Marĩ ñecũ Jacob aticopé maquērē sñiyigu. Cũ ðõna, cãũyara ecarácã sñiyıra. Cũ marĩrē aticoperē cũũyigu. ¿Mũũpeja cũ nemorõ niĩ? jĩyigo.

¹³ Cũũpe jĩyigu:

—Niipetira aticopé maquē ocorē sñirã sñindugáadacia sũcã.

¹⁴ Yũ tiorépere sñingũno sñindugãnemoriqui. Cũũpure cãũya yeeripũnarũ oco õmayucoro tiirõbiri niĩadacia. Teemena catirucujãgũdaqui, jĩyigu.

¹⁵ —Too docare yũre teeocore ticoya. Mũ yũre tiorĩ, yũ oco sñindugãnemoricu. Teero biiri aticoperãre oco waadugãgo iñanucũnemoricu sãa, jĩyigo coopeja.

¹⁶ —Too docare mũũ manũrē sũogó wãaya, jĩyigu.

¹⁷ —Yũũ manũ manigõ niĩã, jĩyigo coopeja.

Cũũpe jĩyigu sãa:

—Mũũ “manũ maniã” jĩgõ, diamacãrã jĩã.

¹⁸ Mũũ sicamoquẽñerã ãmuãmena manũcutirigo niimiwũ. Mecũtigã mũũmena niigãcã mũũ manũ diamacũ niirĩ. Mũũ wedesere diamacãrã niĩã, jĩyigu.

¹⁹ Coope cãũrē yũũyigo sãa:

—Yũũ tũgueñarĩ, mũũ sũcũ profeta niicu.

²⁰ Ësã ñecãsũmuã Samaria dita macãrã iigũ ãtãgũpũ Cõãmacũrē padeoyıra. Mũã judíoape “Jerusalénũ Cõãmacũrē padeorõ booa” jĩã, jĩyigo.

²¹ Jesús coore jĩyigu:

—Yũũ wederere tuoyã: Iigũ ãtãgũpũ wãaripacara, Jerusalénũ wãaripacara, mũã Cõãmacũrē padeorõ jeaadarõ tiia.

²² Mũã Samaria dita macãrã mũã padeorere ãñurõ tuomasĩricu. Ësãpeja ãsã padeorere masĩ. Biirõ biia: Cõãmacũ judíoayũmena basocãre netõnégũdaqui.

²³ Basocã Cõãmacũrē diamacãrã padeorã cãũye yeeripũnarũ padeorõ jeaadarõ tiia; jeatoaa mée. Cõãmacũ cãũrē padeorãre teorã padeorĩ booqui.

²⁴ Cõãmacũ bauhégũ niĩ. Cãũrē padeorã yeeripũnarũ diamacãrã padeorõ booa, jĩyigu.

²⁵ Coopeja jĩyigo:

—Yũũ masĩã: Mesías, ãpẽrã “Cristo” jĩgũ, atigũdaqui. Cãũ atigu, marĩrē niipetirere wedegũdaqui, jĩyigo.

²⁶ —Yũũ mũũmena wedesegũ cãũrã niĩã, jĩyigu cãũpeja.

²⁷ Cũã teero jĩ wedeseritabe, ãsã jeawũ. Ësã Jesús numiõmena wedeseri iñarã, iñamanijõãwã. Sũcũopera cãũrē “¿ñeenõrē boogõ tiãrĩ?” o “¿ñeenõ maquērē wedesera tiãrĩ?” jĩ sãñãriwũ.

²⁸ Coope coo oco waarĩrũre toopãra duudũpõjã, macãpũ wãajõãwõ. Toopãre jeago, basocãre wedeyigo:

²⁹ —Jõõpũ sũcũ ãmũ niĩãwĩ. Cũũ yũũ tiirĩguere wedepetijããwĩ. Mũãcã iñarã atiya. Mũã wãcũrĩ, ¿cũũ Cristo Cõãmacũ beserigũra niigari? jĩyigo.

³⁰ Coõ teerē wederi tuorã, cãã Jesús pũtopũ iñarã jeawa.

³¹ Cũã jearitabe, ãsã Jesurē yaadutimiwũ.

³² Cũũ ãsãrē jĩwĩ:

—Yũũ yaarē cũoa. Mũã masĩricu, jĩwĩ.

³³ Teero tiirã, ãsã cãũ buerã cãmerĩ sãñãwũ:

—¿Apetõ tiirã, ãpẽrã cãũrē yaarē nẽeati, ecatõaayirite? jĩwũ.

³⁴ Jesús ãsãrē jĩwĩ:

—Yũũre ticodĩocorigũ boorõbiri tiirĩ, teero biiri cãũ dutirere tiipetĩri, yũũre yaarē tiirõbiri niĩã.

³⁵ Mũã biirõ jĩ wãcũã: “Bãpari muĩpũrã dũsaa oterigũ dũcacũtiadarõ”. Teero jĩrõno tiirã, jõõpe iñacoya. Jõõ atirã oterigũ butirē tiirõbiri niĩya padeoãdara.

³⁶ Oterigũ dũcare seenéõcũgũ cãũ paderē wapa wapatĩnogũdu niĩ. Catirē petihẽrere buerã cãũye dũca seenéõcũre tiirõbiri niĩya. Cãã padeorĩ iñarã, oterigũ seenéõcũrigũmena useniãdacua.

³⁷ Ate diamacã jĩrē niĩã: “Sũcũ otequi; ãpĩ seenéõcũqui”.

³⁸ Yũũ mũãrē seenéõcũrã tiirõbiri ticocõa ãpẽrã oterĩropũre. ãpẽrã oterĩra tiirõbiri yẽe maquērē buesũgũyĩra; mũãpe seenéõcũrã tiirõbiri basocã yũũre padeorĩ iñãadacu, jĩwĩ.

³⁹ Samaria dita macõ cooya macã macãrãrē “jõõ niĩãrigũ niipetire yũũ tiirĩguere wedepetijããwĩ” jĩ wedeyigo. Teerē tuorã, pãũ cãũrē padeorĩra niĩwã.

⁴⁰ Teero tiirã, Jesús pũtopũ jea, cãũrē cãã pũtopũ pũtuãdutiwa. Ësã cãã pũtopũre pũabũreco pũtuãcũmuwũ.

⁴¹ ãpẽrã pãũ Jesús wederere tuorã, padeorĩra niĩwã.

⁴² Tiimacã macãrã coore jĩwã:

—Ĕsā m̄uu wedeariguemena d̄icu cūūrē padeoríá. Ĕsā basiro cūūrē tuoáwū. Teero tiirá, cūūrē padeóa. Mecutígá ūsá ate diamacá maquērē masíá: Cūūrā atibúreco macārārē netónégū níi, j̄i wedesewa.

Jesús sícū dutigú macārē netónérigue

- ⁴³ P̄uabúreco Samaria dita macārāmena níiári siro, ūsá Jesuména Galilea ditapu wáawū.
⁴⁴ Too suguerop̄u Jesús ūsārē bíiro j̄iwi: “Profetare cūūya dita macārā padeorícua”, j̄iwi.
⁴⁵ Galilea dita macārācā Jerusalénpu Pascua ñnarā jearira níiwā. Toopú níipetire Jesús cūū tutuaremena tiiñoriguere ñnawā. Teero tiirá, Jesús Galileapu jeari, cūūrē ññurō bocawa.
⁴⁶ Jesús Canápu coewí. Caná Galilea ditapu níiā. Tiimacāpu cūū too suguerop̄u ocoré vino wáari tiiwí. Teeburecorire sícū dutigú Capernaum macā níiwí. Cūū Galilea dita òpū doca macā níiwí. Cūū macā diarecutigu tiiyígu.
⁴⁷ Cūū “Jesús Judeapu níiárigu Galileapu jeaayigu” j̄iirére tuoógú, Jesús putop̄u jea, j̄iwi:
 —Yuu macārē diaré netónébosagu búaatya. Cūū diaró putogāpu níiáwí, j̄iwi.
⁴⁸ Jesupé cūūrē j̄iwi:
 —Múájá yuu tutuaremena tiiñorere ññahērā, padeoríá, j̄iwi.
⁴⁹ Cūūpe j̄iwi:
 —Ōpū, jámu, búawaco, yuu macā diaadari suguero, j̄iwi.
⁵⁰ Jesupé cūūrē j̄iwi:
 —Mūuya wiīpu putuawagua. M̄uu macā catiquí, j̄iwi.
 Jesús teero j̄iirére padeogú, cūūya wiīpu putuawawi.
⁵¹ Búawa, cūūya wiīpu jeagudu tiirí, cūūrē padecotera maapu bocayira.
 —M̄uu macā catiawí, j̄i wedeyira.
⁵² —¿Deero bíiri cūū ññunucāārí? j̄i s̄iñáyigu cūūpe.
 —Ñamica coeritó siro wioré tatióðāwū, j̄i yira cúápeja.
⁵³ “Jesús yuure tii horara ‘m̄uu macā catiquí’ j̄iñáwí”, j̄i wácūgū, Jesuré padeoyigu. Teero tiirá, níipetira cūūya wii macārācā Jesuré padeoyira.
⁵⁴ Teeména Jesús Judeapu níiárigu Galileapu jeari siro, puarí cūū tutuaremena tiiñore wáaro tiiwú sáa.

5

Jesús wáamasñhégūrē wáari tiirígue

- ¹ Too síro Jesús Jerusalénpu judíoare bosebureco ññagū cāmeputuawawi sūcā.
² Jerusalénpu s̄iñawaro sicasope Oveja wāmecutiri sope níiwā. Tiisopeputo cusaáda j̄iirā quēnoritāro níiwū. Tiitaro hebreoayemena Betesda wāmecutiwu. Tiitaro wesapure sicamoquēñe tatiari biayá maniré tatiari níiwā.
³⁻⁴ Teetatiaripure pau basocá yepapu cōāwā. Cūā diarecutira, ññahērā, opayuriri wáara, buuré ñicārí cuorá níiwā. Tiitaropure wácūña manirō síquētaberí ángele diijeáyigu. Diijeá, ocoré cāmeñarí tiiyigu. Cūū teero tiirí siro, tiitaropu ññañuásuguegu netónéoyigu.
⁵ Toopúre sícū diarecutigu níiwí. Treinta y ocho cūmarí wáyairo, cūū diaré buarí siro.
⁶ Jesús tiitaro putop̄u netówágu cūūrē ññawí. Cūū toopú yoari cōārere masíwí. Teero tiigú, cūūrē s̄iñáwí:
 —¿M̄uu netónérí boogári? j̄iwi.
⁷ Cūūpe yuuwí:
 —Yuure tiápugano maní. Oco cāmeñarí cōrō yuu tiitaropu ññañuágudu tiirí, ñpí yuu suguero ññañuásuguerucul, j̄iwi.
⁸ Jesupé j̄iwi:
 —Wāmunucāña. M̄uu cōārōrē néeapa, wáagua, j̄iwi.
⁹ Máata netónénoárigupu putuáwi. Cūū cōārōrē néeapa, wāanucāwí. Cūūrē netónéri bureco sábadó níiwā.
¹⁰ Teero tiirá, judíoare dutirápeja netónénoárigure j̄i yira:
 —¿Deero tiigú m̄uu mecāā marírē yeerisādutiri bureco níipacari, m̄uu cōārōrē apawai? Marírē teero tiidutiria, j̄i yira.
¹¹ Cūūpe yuu yigu:
 —Yuure netónéarigu “m̄uu cōārōrē néeapa, wáagua” j̄iñáwí, j̄i yigu.
¹² Cūūpeja s̄iñáyira sūcā:
 —¿Noá níiári m̄uurē “m̄uu cōārōrē néeapa, wáagua” j̄iñárigu? j̄i yira.
¹³ Cūūpe masíriyigu. Jesús pau basocá watoapu netówáwí.
¹⁴ Too síro Jesús Cōāmacūwiīpu cūūrē buajeagu, j̄iwi:
 —Ññurō tiiwá. M̄uu netónénoárigupu níiā. Nemorō ññarō netōrí j̄iigū, ññaré tiinemógū mee tiiwá, j̄iwi.

15 Cũũpe judíoare dutiráre wedegu wáarigu niwí.

—Yũũre netõnéarigu Jesús niíwí, jĩyigu.

16 Jesús sábado niirí teero tiiré wapa judíoare dutirápeja cãũrê ñhatutinucãrira niwã.

17 Jesupéja cáãrê jĩwí:

—Yũũ Pacu paderucujãqui; yũũcã paderucujãã, jĩwí.

18 Cũũ teero jĩrĩ tuorá, nemorõrã cãũrê siãdugáyira. Cũã tugueñarí, cãũ judíoa yeerisãri bureco tiidutirere peotígu tiirígu niwí. Teero biiri cãũ Cõãmacũrê “yũũ Pacu nií” jĩrémene nemorõ cãyira. Teero jĩgũ, “yũũ Cõãmacũmena sicãrĩbĩro niã” jĩdugagu tiwí.

Jesús cãũye maquẽrê wederigue

19 Teero tiigũ, Jesús cáãrê yũũwí:

—Yũũ ateréja diamacũrã jĩã: Yũũ Cõãmacũ macũ yũũ basiro yũũ booró tiiría. Yũũ Pacu tiirére ñã, tee dícare tiã. Biĩro niã: Niipetire yũũ Pacu tiirénorê yũũcã tiã.

20 Yũũ Pacu yũũre maigũ, niipetire cãũ tiirénorê yũũre ãñoĩ. Yũũre ãñorigue nemorõ too síro yũũre ãñoãdaqui. Tee cãũ ãñoãdarere yũũ tiĩñorĩ, múã ñãamanijõããdacu.

21 Yũũ Pacu basocã diarirare masõ, catiré ticorobirora yũũcã cãũ macũ niijigã, catirére yũũ ticodugara dícare ticoa.

22 Basocãre wapa tiádari bureco jeari, yũũ Pacu wapa tiiríqui. Yũũre basocã tiirére besedutitoawí,

23 niipetira yũũre padeoáro jĩgũ. Cãũrê padeoróbirora yũũre padeoáro. Yũũre padeohéguno yũũ Pacucãrê padeoríqui. Cãũrã yũũre ticodiocowi.

24 Yũũ ateréja diamacũrã jĩã: Yũũ jĩréré tuogáno, teero biiri yũũre ticodiocorigure padeogáno catiré petihére cwoqui. Cãũ ñãñarõ tiinóríqui. Cãũ pecamerũ wáaboarigu catiré petihére cuotóai.

25 Yũũ ateréja diamacũrã jĩã: Basocã diarira tiiróbiro niirã yũũ Cõãmacũ macũ wedeserere tuoádacua. Cũã tuorítoto jeaadaro tiã; jeatoaa mée. Yũũ wedeserere yũũráno catirucua dacua.

26 Yũũ Pacura basocãre catiré petihére ticomasĩ. Cãũrã basocãre catiré petihére ticomasĩre yũũre ticoi.

27 Basocãre wapa tiádari bureco jeari, yũũ basocãre wapa tiigúdacu. Yũũ niipetira sówũ niirí, yũũ Pacu yũũre teero tiidutíwí.

28 Múã teeré tuorá, tuomanirijãña. Niipetira masãcoperipu niirã yũũ wedeseri tuoádacua. Cũã tuorító jeaadaro tiã.

29 Yũũ wedeseri tuorá, masãcoperipu niimiãrira witiatiadacu. ãñurõ tiirécutirira masã, catirucua dacua. Ñãñarê tiirírapeja masã, ñãñarõ tiinõãdacua.

Jesús Cõãmacũ macũ nií

30 Yũũ basocã tiirére ñãgũ, “ñãñaniã” o “ãñuniã” jĩmasiã yũũ Pacu dutirobirora. Yũũ basiro apeyenó tiiría. Yũũ booró tiidugária; yũũ Pacu yũũre ticodiocorigu booróbiro tiã. Tee tiiró, yũũ jĩrê diamacũ niã.

31 Yũũ basiro yũũ niirecutirere wederi, “mũũ wederé wapamaniã” jĩbocu múã.

32 ãrĩ nií yũũ niirecutirere wedegú. Cãũrã yũũ Pacu nií. Yũũ masiã: Yũũ niirecutirere wedegu, diamacũrã wedei.

33 Múã Juan wãmeõtiri basocũpure sãñãdutira ticocorira niwũ. Cũũcã yũũ niirecutirere diamacũ wedegú niirígu niwí.

34 Basocã yũũ niirecutirere wedeserere ãmaãgũ mee tiã. Múãrê netõãrõ jĩgũ, Juan wederiguere múãrê wãcũrĩ tiã.

35 Juan siãwócoriga tiiróbiro niwí. Siãwócoriga ãñurõ jũũboeroru basocã neãcua. Múãcã jeawũ, cãũ wederi tuorá. Tuo, yoari mee useniwã.

36 Yũũ tiiré Juan wederigue nemorõ yũũ niirecutirere ãñoã. Yũũ tiiré yũũ Pacu tiidutirera niã. Teero tiirémene “yũũ Pacu diamacũrã yũũre ticodiocowi” jĩréré ãñoã.

37 Yũũ Pacu yũũre ticodiocorigucã yũũ niirecutirere wedei. Múã cãũ wederére tuoríã; cãũ baurécãrê ñãria.

38 Cãũ ticodiocorigure padeoríã. Teero tiiró, cãũ wederé múãrê sããria.

39 Múã Cõãmacũye queti jóaripũrê quioníremene buea, “toopũ catiré petihére buaãdacu” jĩ wãcũrã. Múã tiipũ maquẽrê buera, yéẽ maquẽrẽna buemiã.

40 Teero wãcũpacara, yũũpere padeonũsedugaria. Yũũre padeonũsera dícu catiré petihére cuoádacua.

41 Basocã yũũre ãñurõ wedeserere ãmaãgũ mee tiã.

42 Yũũ múãrê ñãmasiã. Múã Cõãmacũrê maĩria.

⁴³ Yuu Pacu wāmemena yuu atipacari, múá yuure añhurō bocaria. Āpī cūū basiro cūū wāmemena atigūpere múá añhurō bocabocu.

⁴⁴ Múá basirora múá tiirére “añuā” jīrī booa. Cōāmacū sīcū niigú múārē “añuā” jīrēpere āmaāria. Teero tiirā, ¿deero tii múá yuure padeobóatau?

⁴⁵ Múá yuure “Cōāmacūpure marīrē wedesāgūdaqui” jīi wācūrijāña. “Moisés jóariguere tiirā, Cōāmacūmena añhurō niīadacu”, jīi wācūmiā múá. Moiséra múārē wedesāqui.

⁴⁶ Moisés yé maquērē jóarigu niīwī. Teero tiirā, cūū jóariguere padeorā yuucārē padeobócu.

⁴⁷ Cūū jóariguere padeohérapeja ¿deero tii múá yuu wederére padeobóatau? Padeoridojāā, jīwī.

6

Jesús cinco mil āmuārē yaaré ecarígue

(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Lc 9.10-17)

¹ Too síro Jesuména Galileataro apeniñapú tiāwawu. Tiitaro wāmecutia Tiberias.

² Basocá cūū tiīñoremena diarecutirare netōnérī iñajīrā, pau cūūrē nunuwā.

³ Ĕsā apeniñapú tiājeara, ūtāgūpú muāwa, duiwu.

⁴ Teeburecorire Pascua judíoa bosebureco wāaadaro péerogā dusawá.

⁵ Jesús pau basocá cūūrē nunurī iñagū, Felipe jīwī:

—¿Noopú marī yaaré sārā wāadari cūū paure ecaá dara? jīwī.

⁶ Felipe ¿deero yuugudari? jīīgū, teero sārāwā. Jesupé cūū tiīadarere masītoarigu niīwī.

⁷ Felipe cūūrē yuūwī:

—Ocho muīpūrā pade wapatáremena marī pā sārī, puatáco, batori, jeatuaricu, jīwī.

⁸ Ĕsā menamacū Andrés (Simón Pedro baipeja) Jesuré jīwī:

⁹ —Ānorē sīcū wīmagū niī. Cūū sicamoquēñepa pā cebadamena tiīarigue cuoi. Teero biiri wai puarā cuoi. Ate yaaré āniā paure jeatuaricu, jīwī.

¹⁰ Jesús ūsārē jīwī:

—Basocáre duidutiya, jīwī.

Toopáre táa pee niīwā. Teero tiirā, niipetira duiwa. Cinco mil āmuā niīwā.

¹¹ Too síro Jesús pārē née, Cōāmacūrē usenire ticowī. Too síro duiráre batodutiwi.

Waimenacārē teerora tiīwī. Ĕsā cūā yaadugarocōrō batowu.

¹² Cūā yaa, yapiari siro, Jesús ūsārē jīwī:

—Cūā yaaduarere cōrī jīrā, teerē seesāña, jīwī.

¹³ Sicamoquēñepa pā niimiārigue ūsā yaaduariguere seesārī, doce piseri dadodupówu.

¹⁴ Basocá Jesús cūū tutuaremena tee tiīñorī iñarā, jīwā:

—“Profeta atigūdu niīayigu” cūā jīrīgu ānirā niī. Diamacārā niyu, jīwā.

¹⁵ Cūā cūūrē bayirō tutuaremena néewa, ōpū sōnecodugamiwā. Cūūpeja cūā teero tiidugáre iñagū, sīcūrā ūtāgūpú muājōāwī.

Jesús oco sotoápu wáarigue

(Mt 14.22-27; Mr 6.45-52)

¹⁶ Too síro náicūmatiri, ūsā opataropu búawawu.

¹⁷ Náicūmuārī siro, Jesús baurīwī. Teero tiirā, Capernaumpu wáara, doorīwupū muāsā, tiitarore tiāwanucāwā.

¹⁸ Ĕsā tiāwari, wīno bayirō páapuatīwu. Teero wáari, ocoturī paca atīwu.

¹⁹ Ĕsā yoaro sicamoquēñe kilómetros wáari siro, Jesús ūsā putopu atigu, oco sotoápu atijōātiwi. Cūūrē iñarā, bayirō cuiwu.

²⁰ Cūū ūsārē jīwī:

—Yuu niā. Cuirijāña, jīwī.

²¹ Teero tiirā, useniremena cūūrē boca, muāsādutiwu. Máata ūsā wáaropu jeasirotiwu.

Opataro wesapu cōdrīra Jesuré āmaārigue

²² Apeburecope basocá apeniñapú putáarira iñaco, jīyira: “Sicawára niimiāwū; Jesús cūū buerámena tiīwure muāsāriawī; cūū buerá dícu tiāwaawā”, jīyira.

²³ Cūā teero jīcōātori, apeyepáwu jeayiro. Teepawu ūsā yaaarīropu jeayiro. (Ĕsā toopú yaawu, Jesús cūū Pacure usenire ticoari siro.) Tee Tiberias wāmecutiri macā maquēpawu niīwū.

²⁴ Jesús, teero biiri ūsā cūū buerá manirī iñarā, basocá teepawupū muāsā, Capernaumpu Jesuré āmaārā atirira niīwā.

Jesús yaaré catiré petihére ticogú

²⁵ Cūā atiniñapú tiājeara, Jesuré buajeára, cūūrē sārāwā:

—Basocáre buegá, ¿deero biiri m̄uu t̄iãjeaarĩ ãnopúre? j̄iĩwã.

²⁶ Jesupé ȳuũwí:

—Ȳuu múãrê ateréja diamacárã j̄iĩã: Múã pã yaa, yapiarigue wapa ȳuũre ãmaãã. Ȳuu tutu-aremena t̄iẽñoriguepere múã tuomasĩria. Teeré tuomasĩrãpeja, teewapa ȳuũre ãmaãboaj̄iyu.

²⁷ Yaarére bayiró boorijãrõ booa; yaaré petijõacu. Teero tiirõno tiirã, yaaré catiré petihére ticorépere ãmaãrõ booa. Cõãmacũ ȳuu Pacu ȳuũre cãũ ticodiocorigu niirére múãrê ãñotõaawĩ. Teero tiigú, ȳuu niipetira sõwũ tee yaaré catiré petihére múãrê ticoguda, j̄iĩwĩ.

²⁸ Teero tiirã, cããpe sãĩñãwã:

—¿Deero tiidari ãsã, Cõãmacũ tiidutĩre ãñurõ tiidara? j̄iĩwã.

²⁹ Cãũpeja ȳuũwí:

—Cõãmacũ múãrê tiidutĩre biiri niã: Ȳuũre cãũ ticodiocorigure padeodutĩ, j̄iĩwĩ.

³⁰ Teero tiirã, cããpeja sãĩñãwã sũcã:

—¿Ñeenõmena ãñogũdari, ãsã m̄uũrê padeorĩ? ¿Deero bauré tiigũdari?

³¹ Marĩ ñecũsũmũã yucu manirõpu manã wãmecutirere yaayira. Cõãmacũye queti jóaripũpu ate jóanoã: “Cãũ cããrê yaarigue ãmuãse maquẽrê ticoyigu”,* j̄iĩ jóanoã, j̄iĩwã.

³² Teero tiigú, Jesupé j̄iĩwí:

—Ȳuu ateréja diamacárã j̄iĩã: Ëmuãse maquẽ yaariguere Moisés mee ticoyigu; ȳuu Pacupe basocáre yaaré ãmuãse maquẽ petire ticoi.

³³ Cãũ ticoré ãmuãsepu diiátire niã. Basocáre catiré petihére ticoa, j̄iĩwĩ.

³⁴ —Õpã, tee yaarére ãsãrê ticorucujãña, j̄iĩwã.

³⁵ Jesús j̄iĩwí:

—Ȳuũrã niã yaaré catiré petihére ticogú. Ȳuũre padeonũnãserano juabõara tiirõbiri niinemorica; oco s̄inidugãra tiirõbiri niinemorica.

³⁶ Múãrê ateré j̄iĩtoawũ: Múã ȳuũre ñãpacara, padeorã.

³⁷ Niipetira ȳuu Pacu ȳuũre ticorã ȳuũre padeonũnãseadacua. Ȳuũre padeorãre ñeerjã tiirĩcu.

³⁸ Ȳuu ãmuãsepu niirigu ȳuu booré tiigú mee atiwũ; ȳuũre ticodiocorigu boorépere tiigú atiwũ.

³⁹ Ȳuu Pacu biiri booi: Ȳuũre ticorirare tiidĩorĩ boorĩ; cããrê pecamepu wãari boorĩ. Atibãreco petirĩ, ȳuu cããrê masõrĩ booi.

⁴⁰ Ȳuu Pacu biiri booi: Niipetira ȳuũre ñãrã, ȳuũre padeorã catiré petihére cõorĩ booi. Ȳuu atibãreco petirĩ, cããrê masõgũdacu, j̄iĩwĩ Jesús.

⁴¹ Judioare dutirãpeja Jesuré wedepatinũcãwã. “Ȳuũrã niã yaaré ãmuãsepu diiátirigu” j̄iĩrĩ tuorã, ñãñarõ wedesenũcãwã.

⁴² —¿Ãni teero wedesequ Jesús José macũ mee niĩ? Cãũ pacu, cãũ pacore marĩ masã. ¿Deero tiigú cãũ “ãmuãsepu niirigu diiátiwũ” j̄iĩ? j̄iĩwã.

⁴³ Jesús cããrê j̄iĩwí:

—Wedepatirijãña.

⁴⁴ S̄icãno cãũ boorõ ȳuũre padeonũnãsemasĩriqui; ȳuu Pacu ȳuũre ticodiocorigu ȳuũre ticorãno d̄icu padeonũnãsecua. Atibãreco petirĩ, ȳuu cããrê masõgũdacu.

⁴⁵ Cõãmacũye queti jóaripũpu ate jóanoã: “Cõãmacũ niipetirare bue, tuomasĩrĩ tiigũdaqui”,† j̄iĩ jóanoã. Teero tiirã, niipetira ȳuu Pacu wederére tuo, tuomasĩrã, ȳuũre padeonũnãseya.

⁴⁶ S̄icãno ȳuu Pacure ñãrã. Ȳuu Cõãmacũmena niirigu niã. Teero tiigú, ȳuu d̄icu cããrê ñãwã.

⁴⁷ Ȳuu ateréja diamacárã j̄iĩã: Ȳuũre padeorãno catirucudacua.

⁴⁸ Ȳuũrã niã yaaré catiré petihére ticogú.

⁴⁹ Múã ñecũsũmũã yucu manirõpu manã wãmecutirere yaayira. Teeré yaapacara, diajõãyira.

⁵⁰ Ȳuũre yaaré ãmuãsepu diiátirepere wedesea. Teeré yaarãno diarica.

⁵¹ Tee yaaré catiré petihére ticoré ãmuãsepu diiátirigue ȳuũrã niã. Teeré yaarãno catirucujããdacua. Ȳuu yaaré ticoré yã õpũũ niã. Yã õpũũrê atibãrecom̄u niirã catirucuarõ j̄iĩgũ, ticoguda, j̄iĩwĩ.

⁵² Judioare dutirãpeja cãmerĩ wedesewa:

—¿Deero t̄i marĩrê ãni cãũya õpũũrê yaadutibogari? j̄iĩwã.

⁵³ Teero tiigú, Jesupéja cããrê j̄iĩwí:

—Ȳuu ateréja diamacárã j̄iĩã: Múã ȳuu niipetira sõwũya õpũũrê yaaripacara, yé d̄ire s̄iniripacara, catiré petihére cõorĩcu.

* 6:31 Salmo 78.24. † 6:45 Isaías 54.13.

⁵⁴ Yáa ðpūūrē yaagánope, yéé díire sīnigánope catiré petihére cuoquí. Atibáreco petirí, cūūrē masōgādacu.

⁵⁵ Yáa ðpūūrē yaaré peti niīā; yéé díi sīniré peti niīā.

⁵⁶ Yáa ðpūūrē yaaráno, yéé díire sīniráno yuūmena niīya; yuūcā cúāmena niīā.

⁵⁷ Yuū Pacu yuūre ticodiocorigu catii. Cūū catirémena yuū catia. Teero tiiróbiro yáa ðpūūrē yaaráno yuū catirémena catiadacua.

⁵⁸ Yuūrā yaaré āmuāsepu diiátiriguere wedesea. Maná múā ñecūsūmuā yaarigue tiiróbiro niiria. Cūā teeré yaapacara, diajōāyira. Yáa ðpūūrē yaaránopeja catirucujāādacua, jīwī.

⁵⁹ Jesús cūārē teeré Capernaumpu judíoa neārī wiipu buewi.

Pañ basocá Jesuré nunudúrigue

⁶⁰ Pañ cūūrē nunumíārira cūū buerére tuorá, cāmerí jīwā:

—Cūū wederé wisiónetōjōāā. Tuomasñña maníā, jīwā.

⁶¹ Jesús cūā wedepatirere masīgū, jīwī:

—¿Múā yuū wederére ñañarō tagueñagari?

⁶² ¿Deero wáabogari yuū niipetira sōwū too sugueropu yuū niiriropu muāwari sūcā? Múā teeré ññarā, ¿deero tagueñabogari?

⁶³ Espiritu Santo catirére ticoi. Marīye ðpūūrī marīrē catiré ticoria. Yuū yaaré, sīniré maquērē wedegu, popeapu yeeripūna maquērē wedegu tiia. Yuū wederére padeoráno catirucujāādacua.

⁶⁴ Apērā múā menamacārā yuū wedepacari, yuūre padeoríya ména, jīwī.

Jesús cūūrē padeohéare sicatorpara masītoarigu niiwī. Teero biiri too síropu cūūrē ññatutirapure wedesāgūdcārē masītoarigu niiwī.

⁶⁵ Cūū jīñemowī:

—Teero tiigú, meepu múārē wedemiāwū: “Sícūno cūū booró yuūre padeonunúsemasīriqui; yuū Pacu yuūre ticoráno díicu padeonunúseca”, jīāwū, jīwī.

⁶⁶ Tiiburecomena pañ cūūrē nunumíārira cūūrē bapacutidujāwā.

⁶⁷ Cūā teero tiiri ññagū, Jesús ūsā cūū buerére sāññawī:

—¿Múācā yuūre cōājōādugai? jīwī.

⁶⁸ Simón Pedropeja cūūrē yuūwī:

—Ūsā Ōpū, ¿noāpére nunubógari? Mūū wedesere catiré petihére ticoa.

⁶⁹ Ūsā muūrē padeotōaa. Ūsā masīā: Mūū Cōāmacū ticodiocorigu, ñañaré manigú niīā, jīwī.

⁷⁰ Jesupé ūsārē jīwī:

—Yuū múā docere besewu. Yuū teero tiiri siro niipacari, sīcū múā menamacū wātīyagu niīī, jīwī.

⁷¹ Jesús teero jīgū, Judas, Simón Iscariote macūrē jīgū tiiwī. Judas ūsā menamacū niimiwī. Teero niipacu, too síropure Jesuré wedesāgūdu niirigu niiwī.

7

Jesús baira cūūrē padeorírigue

¹ Too síro Jesús Galileapu ññacāmesāwī. Judeapure ññacāmesādugariwī. Toopure Judíoa dutirá cūūrē āmaāyira, sīādugára.

² Judíoa bosebureco ūsā wiserígā tii, niīadari bosebureco* jeaadaro tiiwá.

³ Teero tiirā, Jesús baira cūūrē jīwā:

—Ānopure putuárijāña. Mūū buerére tuonunúsera toopú niirācā mūū tutuaremena tiēñorere ññarō jīgū. Judeapu boseburecore ññagū wáaya.

⁴ Basocá muūrē masīārō jīgū, yayióropu tiēñorijārō booa. Mūū tiirére niipetira ññacoropu tiēñogū wáaya, jīwā.

⁵ Cūū bairapura cūūrē padeoríwa.

⁶ Jesupé cūārē jīwī:

—Yuū toopú wáaadaro jearia ména. Múāpeja múā booró wáamasīā.

⁷ Atibáreco macārā ññarē tiirā múārē ññatutiriya. Yuū cūā ññarō niirecatirere wedea. Teero tiirā, yuūre ññatutiya.

⁸ Múā boseburecore ññarā wáaya. Yuūja wáaria ména. Yuū toopú wáarito jearia ména, jīwī Jesús.

⁹ Teero jīī, Galileapura putuájāwī.

Jesús wiserígā tiiri boseburecore ññagū wáarigüe

* 7:2 Pecasāyemena: “la fiesta de las Enramadas” o “la fiesta de las chozas” o “la fiesta de los tabernáculos” wāmecutia.

¹⁰ Cūū baira Jerusalénpu bosebureco iñarā wáari siro, Jesucā wáawi. Basocá yũre iñamasirijāārō jīgū, noo niigúbiro wáacamesāwī.

¹¹ Ti boseburecopu judíoare dutirá Jesurē āmaāyira. “¿Jōō niirigate nopopá niigari?” jīyira.

¹² Pañ basocá Jesuyé maquērē wedeseyira. Āpērā “āñugú niī” jīyira. Āpērāpē “niirī; cūū tiēñõremena basocáre tiiditōgu tiiquí” jīyira.

¹³ Judíoare dutirāre cuira, niipetira tuocoropu “Jesús biiro biīi” jīi wedeseriwa.

¹⁴ Bosebureco decocutirito, † Jesús Cōāmacūwiipū sāāwa, basocáre buewi.

¹⁵ Cūū buerére tuorá, judíoare dutirá tuomanijōāwā.

—Āni bueripacu, ¿deero tiigú nocōrōca masī? jīwā.

¹⁶ Jesús cūārē yũwi:

—Yũ múārē bueré yũ wācūrē mee niā; yũ Pacu yũre ticodiocoriguyepe niā.

¹⁷ Cōāmacū boorére tiidugáguo yũ buerére “diamacūrā niā” jīmasīqui. “Cōāmacū dutirōbiro buei o cūū wācūrēre buei”, jī besemasīqui.

¹⁸ Sīcū cūū wācūrēmena wedesegu “āñurō wedesei” jīrī tuodugáqui. Cōāmacū booró wedesegupe “Cōāmacū āñunetōjōāi” jīrī tuodugáqui. Cūupeja diamacá wedesegu niiqui; cūūpeje ñañarē buarīcu.

¹⁹ Moisés Cōāmacū dutirēre múārē ticorigu niīwī. Teero ticopacari, múā sīcūno tee dutirēre tiiría. ¿Deero tiirá múā yũre siādugái? jīwī.

²⁰ Basocápe cūūrē jīwā:

—Mũ wātī cuogú niijīgū, mecugú tiia. ¿Noā mũnrē siādugái? jīwā.

²¹ Jesupé cūārē yũwi:

—Múā yũ diarecutigure netōnérī iñawā. Yeerisāri burecore yũ teero tiirí, iñamanijōāwā.

²² Moisés múārē cōnerīgu yapa macā caseróre widecōādutirigu niīwī. ‡ (Cūū dícare teeré dutiririgu niīwī; múā ñecūsūmūāpu máata teero tiimúāatitorira niīwā. §) Múā cūū dutiré tiirá, marī yeerisāri bureco niipacari, múā pōnarē widecōācu.

²³ Múā Moisés dutirēre niipetiro tiidugájīrā, yeerisāri bureco niipacari, widecōācu. Múā teero tiirá niipacara, ¿deero tiirá yũ yeerisāri bureco niirī, sīcū niipetiri õpūrē netōnérī iñarā, yũmena cúai?

²⁴ Āñurō wācūtoarapū, basocá tiirēre diamacūrā iñabeseya, jīwī.

Jesús cūū āmūāsepu atiriguere wederigue

²⁵ Teero tiirá, siquērā Jerusalén macārā jīwā:

—Īnirā niī cūā siādugágu, ¿teerora?

²⁶ jīñaña! Niipetira iñacoropu buegu tīi. Cūā cūūrē merēā jīriya. ¿Apetó tiirá, Judíoare Dutirá Peti “āni Cōāmacū beserīgu Cristo niī” jī wācūgari?

²⁷ Āni Cōāmacū beserīgu niirīqui. Cūūya macārē marī masīā. Cōāmacū beserīgupe atiri, cūūya macārē masīña manibójīyu, jīwā.

²⁸⁻²⁹ Teero tiigú, Jesús Cōāmacūwiipū buegu, bayiró busarómena wedewi:

—Múā yũ masāri macārē masīpacara, yũ atiriro petipure masīria. Yũ booró mee atiwū atibārecopure. Sīcū diamacū niigú yũre ticodiocowi. Múā yũre masīria. Yũre ticodiocorigucārē masīria. Yũpe cūūrē masīā. Yũ cūū putopu niirigu niā, jīwī.

³⁰ Cūū teero jīrī tuorá, cūūrē peresuwiipū néewadugamiwā. Cūūrē ñeerī bureco jeariwū ména. Teero tiirá, sīcūno cūūrē ñeerīwa.

³¹ Cūā teero tiidugápacari, pañ toopú neārāpe cūūrē padeowā. Cūūpeja cāmerī sāñāwā:

—Too docare Cōāmacū beserīgu Cristo atigupeja, ¿āni tiēñõre nemoró tiigúdari? Tiirīqui, jīwā.

Jesuré peresuwiipū néewadugamirigue

³² Basocá wedeserere fariseo basoca tuoyira. Teero tiirá, paiaré dutirāmena wedeseari siro, Cōāmacūwīi coterī basocare Jesurē ñeedutira ticocorira niimīwā.

³³ Jesús jīwī:

—Yũ múāmena péero niigúdacu. Too síro yũre ticodiocorigu putopu wāagudacu.

³⁴ Yũre āmaāñunusepacara, buarīcu. Yũ wáaropure múā wáamasīricu, jīwī.

³⁵ Judíoare dutirá cāmerī sāñāwā:

—Āni “yũre buarīcu” jīgū, ¿noopú wāagudari? ¿Marīya wedera apeyé ditapu wáarira putopu wāagudari? ¿Toopūre judíoa niñhērē buecāmesāgudari?

³⁶ Cūū “yũre āmaāñunusepacara, buarīcu; yũ wáaropure múā wáamasīricu” jīārigue ¿deero jīdugaro tiigári? jīwā.

† 7:14 Wiserīgā tiirī bosebureco siete burecori niyiro. ‡ 7:22 Levítico 12.3. § 7:22 Génesis 17.10.

Oco catiré ticoré maquẽ

³⁷ Tii bõsebureco niituri bõreco ɸpɸtí niiri bõreco niiwã. Jesús tiiburecore wãmunucã, bayirõ busurõmena jĩwĩ:

—Oco s̄nidugãrano yuu pɸtopu s̄inirã atiya.

³⁸ Yũure padeogũya yeeripũnarũ oco õmayucorobiro niĩadacu. Tee oco catiré ticoré niĩadacu Cõãmacũye queti jõaripũru jĩrõbirora, jĩwĩ.

³⁹ Cũũ oco õmayucorere wedesegu, Espĩritu Santo tiĩadare maquẽrẽ wedesegu tiiwĩ. Espĩritu Santo Jesurẽ padeorãpũre too s̄iropu jeagũdu tiirĩgu niiwĩ. Jesús dia masãmuãirĩgu niiwĩ mēna. Teero tiũgã, Espĩritu Santo ticodiocoya manĩrĩgu niiwĩ mēna.

Basocã merẽã d̄icũ wãcũrigue

⁴⁰ Æpẽrã Jesus wederere tuorã, biiro jĩwã:

—Ãnirã niiqui profeta, basocã cãã “atigũdu niĩayigu” cãã jĩrĩgu, jĩwã.

⁴¹ Æpẽrã: —Ãni Cõãmacũ beserĩgu Cristo niĩ, jĩwã.

Æpẽrãpẽ: —Cõãmacũ beserĩgu ¿deero Galilea macũ niibogari?

⁴² Cõãmacũ beserĩgu David tiirõbĩro Belén macũ niigũdaqui. Cũũ pãrãmĩ niinunãsegũpu niigũdaqui. Cõãmacũye queti jõaripũ teero jĩã, ¿teerora? jĩwã.

⁴³ Basocã Jesurẽ s̄icãrĩbĩro wãcũriwa sãa. Teero tiirã, batajõãwã.

⁴⁴ Æpẽrã cãũrẽ peresuwĩpu nẽewadugamiwã. Teero tiidugãpacara, s̄icũno cãũrẽ ñeerĩwa.

Judĩoare dutirã Jesurẽ padeorĩguẽ

⁴⁵ Cõãmacũwii coterĩ basoca cãmeputãawawa pairã dutirã, fariseo basoca pɸtopu. Jeari, cããrẽ jĩyira:

—¿Deero tiirã cãũrẽ nẽeatirari? jĩyira.

⁴⁶ Cããpe yũyira:

—S̄icũno cãũ tiirõbĩro ãñurẽre wedeseri tuohẽra niĩãtu, jĩyira.

⁴⁷ Fariseo basoca cããrẽ jĩyira:

—¿Mũãcãrẽ jĩdĩtoarĩ?

⁴⁸ Æñurõ tuomasĩña: S̄icũ Judĩoare Dutirã Peti menamacã, s̄icũ fariseo basoca cãũrẽ padeorĩqui.

⁴⁹ Cãũrẽ tuorã Moiserẽ dutirẽ cũũriguere mas̄iridojãya. Cõãmacũ cããrẽ ñañarõ tiigũdaqui, jĩyira.

⁵⁰ Nicodemo too sugueropu Jesurẽ ñagũ jearĩgu cãã menamacũ niiwĩ. Cããrẽ biiro wedeyigu:

⁵¹ —S̄icũrẽ s̄iãdutiadari suguero, cãũ wedeserere, cãũ tiĩarĩguere besesuguerõ booa. Teero jĩã marĩrẽ dutirẽ, jĩmiyigu.

⁵² Cããpe cãũrẽ jĩyira:

—¿Mũucã Galilea macũ niĩ? Mũũ Cõãmacũye queti jõaripũrẽ buepetigu, atemēna putuãgũdacu: S̄icũ profeta Galileapũ atirĩqui, jĩyira.

Ñañarẽ tiigõre wedesãrigue

⁵³ Niipetira basocã Jerusalẽpu bõsebureco jearĩra cããye wiserĩpu coeputãawawa.

8

¹ Jesupẽ Ɔtãgũ Olivopu wãawi.

² Apebũreco bõeri Cõãmacũwĩpu coewĩ sũcã. Basocã niipetira cãũ pɸtopu neãwã. Cãũ jeanuã, cããrẽ buewi.

³ Cãũ bueri, Moises jõarĩguẽ buerã, teero biiri fariseo basoca cãũ pɸtopu jeawa. Cãã s̄icõ numiõ ãpĩ coo manu niĩhẽgũmena tãmuãrigore nẽejeawa. Basocã ñãacoropu coore nucõwã.

⁴ Jesurẽ jĩwã:

—Basocãre buegũ, atigõ coo manu niĩhẽgũmena ñañarẽ tiigõ tãmuãwõ.

⁵ Moises teero tiigõnorẽ ãtãperimena dẽesãdutiirĩgu niiwĩ. ¿Mũũpe deero jĩĩ? jĩwã.

⁶ Cããpeja cãũrẽ teerẽ sãñãwã, ¿deero yũugudari? jĩrã. “Cãũ merẽã yũũri, dutirãre wedesããdacu”, jĩ wãcũrira niimiwã. Jesupẽ munibiã, cãũya wãmosũãmena ditapũ jõanucãwĩ.

⁷ Cãã cãũrẽ sãñãduheri ñagũ, wãmunucã, cããrẽ jĩwĩ:

—Mũã watoapu niigũ s̄icãrĩ ñañarẽ tiihẽgũno ãtãpe nẽe, coore dẽesuguearo, jĩwĩ.

⁸ Too s̄iro munibiã, jõanemowĩ sũcã.

⁹ Cãũ teero jĩrĩ tuorã, wãanucãwã. Bucu peti wãasugewi. Cãũ siro ãpĩ bucu, cãũ siro ãpĩ, cãũ siro ãpĩ wã, wãapetijõãwã. Jesús s̄icũrã putuãwi. Numiõ toopãra nucũwõ mēna.

¹⁰ Cãũ wãmunucã, coore jĩwĩ:

—¿Mũũrẽ wedesãmiãrĩra wãapetijõããrĩ? ¿S̄icũno mũũ ñañarẽ tiirẽ wapa dẽerari? jĩwĩ.

11 —Sícánope déeriawā, jīwō coopeja.

—Yuučā m̄uūrē ñañarō tiiría. Wáagoa. Ñañarē tiinemórijǎña, jīwī cū̄peja.*

Jesús sīāwócore tiiróbiro niiré

12 Jesús basocáre wedenemowī:

—Yuuṛá niīā atibáreco macārārē sīāwócore tiiróbiro. Yuure padeonunúseguno naītīārōpu niigú tiiróbiro niinemoriqú. Sīāwócoropu niigúpe catiré petihére cuogúdaqui, jīwī.

13 Teero tiirá, fariseo basocapeja cū̄rē jīwā:

—Muu basiro dícu m̄uuyere wedea. Āpī muu wederére “teerora niīā” jīgúno maniquí. Teero tiiró, muu wederé wapamaníā, jīwā.

14 Jesupé cū̄rē yuuwi:

—Yuu basiro yéere wedepacari, yuu wederé wapacatía. Yuu niiroropu, teero biiri yuu putuawaadaropure masiā. Múájā yuu niiroropu, yuu putuawaadaropure masiridojāā.

15 Múā atibáreco macārā wácūrēmena basocá tiiré iña, “ñañaniā” jīā. Yuupeja sícūrē teeré jīria.

16 Yuu teeré jīgú, yuu Pacu yuure ticodiocorigumena basocá tiiré iña, “ñañaniā” jīgúdadu. Yuu sícūrā teeré jīria. Teero tiigú, yuu jīrē diamacá niīā.

17 Múārē dutiré biiro jīā: “Puarā sīcārībīro cūā iñariguere wederi, padeoró booa”, jī jóanoā.

18 Yuu wedeserecā teerora niīā: Yéequerē yuu wedesea; yuu Pacu yuure ticodiocorigucā yéequerē wedesei, jīwī.

19 Teero tiirá, cūā sāmíawā:

—Too docare ¿muu pacu noorú niigari? jīwā.

Cū̄pe cū̄rē yuuwi:

—Múā yuure masiria; yuu Pacucārē masiria. Yuure masirājā, yuu Pacucārē masiñoajiyu, jīwī.

20 Jesús Cōāmacūwiipu buerito, cū̄rē teero wedesewi. Niyeru sā̄retibari putopu niwī. Cū̄rē ñeeri bureco jeariwa ména. Teero tiirá, sícāno cū̄rē ñeeriwa.

“Yuu wáadaropure múā wáamasīricu”

21 Jesús cū̄rē wedenemowī:

—Yuu wáagu tiia. Yuu wáari siro, múā yuure āmaāmiādadu. Múā ñañarē tiiré acabónoña manirā diaadacu. Yuu wáadaropure múā wáamasīricu, jīwī.

22 Judíoape cāmerī sāmíawā:

—Cū̄ basiro sīā, diaboqui. Teero tiigú, “múā yuu wáadaropure wáamasīricu” jīī, ¿teerora? jīwā.

23 Jesús cū̄rē jīwī sūcā:

—Múā atiyepá macārā niīā; yuure āmuāse macū niīā. Múā atibáreco macārā niīā; yuure atibáreco macū mee niīā.

24 Teero tiigú, “múā ñañarē tiiré acabónoña manirā diaadacu” jīāwū múārē. Yuu basiro yéequerē wedeseri, “yuurá niīā” jīrere múā padeoría. Teero tiirá, múā acabónoña manirā diaadacu, jīwī.

25 Teero tiirá, cū̄apeja sāmíawā:

—¿Noāno niī muu? jīwā.

Jesupé yuuwi:

—Buenacāgūpu múārē wedetoamiwā.

26 Yuu múā ñañarē tiiré, múārē yuu wapa tiadarere pee wededagapacu, wederia ména. Yuure ticodiocorigupu diamacá wedei. Teero tiigú, cū̄ wederi, yuu tuoárigue dícuure múārē atibáreco macārārē wedea, jīwī.

27 Cū̄ teero wedesegeu, cū̄ Pacu Cōāmacūrēna wedesegeu tiimíwī. Cū̄ape teeré tuomasīriwa.

28 Teero tiigú, Jesús cū̄rē jīwī:

—Múā yuu niipetira sōwārē néemūōnūcōripū,† “yuurá niīā”‡ jīrere masiādadu. “Cū̄ booró tiirijiyi; cū̄ Pacu buerigue dícuure wedejiyi”, jī masiādadu.

29 Yuure ticodiocorigu yuūmena niīī. Yuu cū̄ tusaré dícuure tiia. Teero tiigú, yuu Pacu yuure sícārā cū̄rii, jīwī.

30 Jesús teero jīī t̄orá, ran cū̄rē padeowā.

Cōāmacū pōnaye queti; ñañarē tiidūmasihērāye queti

31 Jesús judíoa cū̄rē padeomírirare biiro jīwī:

—Múā yuu buerere yuūrucura, yuure padeonunúsera peti niīādadu.

* 8:11 Ate versículos aperiū bucipūpu bauricu; aperiūpá baucú. † 8:28 Jesús cū̄ diaadare maquērē wedesegeu tiiyigu.

‡ 8:28 Exodo 3.14.

³² Diamacá maquērē masiādacu. Teeré masirā, ñañaré tiirére tiidúmasiādacu. Teero tiirā, dutiapienori basoca witiirira tiiróbiro niīadacu.

³³ Cúā cūārē jīwā:

—¿Deero tiigú m̄m̄ “dutiapienori basoca witiirira tiiróbiro niīadacu” jīwī? ʼSā Abraham pārāmerā niinunusera niīā. ʼSā sicārī dutiapienori basoca niiritoawu.

³⁴ Jesús cūārē jīwī:

—Yuu ateréja diamacárā jīā: Niipetira ñañaré tiiráno dutiapienori basoca tiiróbiro niicua. Dutiapienori basoca witiimasiricua. Teerora ñañaré tiirácā ñañaré tiidúmasiricua.

³⁵ Sicū dutiapienori basoca cūū òp̄ya wiip̄are niirucuriqui; tiiwí òp̄ macūpe tiwiip̄are niirucuqui.

³⁶ Teero tiigú, yuu Cōāmacū macū peti niijgū, múārē dutiapienori basoca tiiróbiro niirārē witiirī timasiā. Yuu teero tiirī, witiirira peti niīadacu sáa.

³⁷ Yuu múā Abraham pārāmerā niinunusera niirére masitoaa. Teero niipacara, yuu wedeserere padeodugáricu. Teero tiirā, yuure siādugácu.

³⁸ Yuu Pacu yuure ññoriguere múārē wedemiā. Múāpeja múā pacu tiidutirere tiicú, jīwī.

³⁹ Cūāpeja cūārē yuūwa:

—ʼSā pacu Abraham niī, jīwā.

Cūāpe jīwī:

—Múā Abraham pārāmerā peti niirā, cūū tiiróbiro tiibócu.

⁴⁰ Teero tiiróno tiirā, yuu diamacá maquē yuu Pacu bueriguere wedegú niipacari, siādugáa. Abraham teero tiirígu niīwī.

⁴¹ Múāpe múā pacu tiiróbirora tiia, jīwī cūāpeja.

Cúā cūārē yuūwa:

—ʼSājā pacu manirā bauáririra niīwū. Cōāmacū sicārā ūsā Pacu niī, jīwā.

⁴² Jesupéja jīwī:

—Cōāmacū múā Pacu niīātā, yuure maībócu. Yuu cūūmena niirigura atiwu. Yuu booró atiriwu. Cūū yuure ticodiocowi.

⁴³ Múā ¿deero tiirā yuu wederére tuomasirī? Yée maquērē tuodugária.

⁴⁴ Múā pacu wātīārē dutigú niī; múā cūūyara niīā. Teero tiirā, múā pacu booró tiidugáa. Cūū sicatorpura basocáre siāgú niirigu niīwī. Péerogā diamacá maquērē tiirī. Cūū wedesegu, diamacá maquērē sicārī wedeseriqui. Jīditorepigu, jīditosuguerigu niī. Teero jīditogu, cūū niirecutirere ññoqui.

⁴⁵ Yuūpeja diamacá maquērē wedea. Teero tiirā, múā yuure padeorí.

⁴⁶ Múā watoap̄re ¿noā yuu ñañaré tiirére ññomasī? Ññomasiría. Yuu diamacá maquērē wedepacari, ¿deero tiirā yuure padeorí?

⁴⁷ Cōāmacū p̄na cūū wederére tuoóya. Múāpe cūū p̄na mee niīā. Teero tiirā, yuu wederére tuodugária, jīwī.

Cristo Abraham suguero niitoariguo

⁴⁸ Judíoare dutirápeja jīwā:

—M̄m̄ Samaritanoāȳu niicu. Diamacárā niīā ūsā jīrē: Wātī cuogú niijgū, mecūgú tiia m̄m̄jā, jīwā.

⁴⁹ Jesupé cūārē yuūwi:

—Wātī cuogú niiria. Yuu tiirémena yuu Pacure padeoré ññoā. Múāpe yuu tiirére iña, yuure ñañarō buijāā.

⁵⁰ “Basocá yuure ññurō wedesearo” jīrē āmaāgū mee tiia. Teero niipacari, sicū niī yuure ññurō wedesegu. Cūārē basocá tiirére queoró wedegudu niī.

⁵¹ Yuu ateréja diamacárā jīā: Yuu wedeseri tuo, teeré tiigúno diariqui, jīwī.

⁵² Judíoare dutirápeja jīwā:

—ʼSā jīārīrobirora teerora niīā: “Wātī cuogú niijgū, mecūgú tiia”. Abraham diajōāyigu. Profetacā diajōāyira. M̄m̄peja biiro jīā: “Yuu wedeseri tuo, teeré tiigúno diariqui”.

⁵³ M̄m̄ ūsā ñecū Abraham nemoró niiria. Cūū diajōāyigu. Profetacā diajōāyira. M̄m̄peja ¿ñiiruno niī teero jī wedesegu? jīwā.

⁵⁴ Jesupéja cūārē jīwī:

—Yuu basiro yuu tiiré ññurō wedeseri, wapamaniā. Yuu Pacu (múā “Cōāmacū ūsā Pacu” jīgárā) yuu tiiré ññurō wedesei.

⁵⁵ Múā cūārē masiricu. Yuūpeja cūārē masiā. Yuu “cūārē masiría” jīgū, múā tiiróbiro jīditorepigu niibocu. Diamacárā jīā: Yuu cūārē masiā; cūū wedeseri tuo, teeré tiia.

⁵⁶ Múā ñecū Abraham yuu atidarere “iñagūda” jī, useniwī. Teeré iñagū, bayiró useniwī, jīwī.

57 Cúápeja jīiwā:

—Muu cincuenta cūmarī cuorīpacu, ¿Abrahamrē īñarī? Īñaridojājīyu, jīiwā.

58 Jesupé yuuwī:

—Yuu aterēja diamacūrā jīiā: Abraham bauáadari sugueropu, “yuará niīā”,[§] jīiwī.

59 Cūū teero jīirī tuorá, cūūrē déesīāada jīirā, ūtāperire néemiwā. Cūūpeja cúārē dutijā, Cōāmacūwiipu niīārigu wáajōāwī.

9

Jesús īñahēgū bauárigure īñarī tiirīgue

1 Jesús netōwá, sīcū ūmu capeari īñahēgūrē īñawī. Cūū wīmagūpara capeari īñahēgū bauáyigu.

2 Ūsā Jesurē sāīñáwū:

—Ūsārē buegú, ¿deero tiigú āni capeari īñahēgū bauáyiri? ¿Noāyē wapa niī? ¿Cūūye wapa, cūū pacusūmuāye wapa niī? jīiwū.

3 Jesús ūsārē jīiwī:

—Cūū ñañarē tiirē wapa mee niīā. Teero biiri cūū pacusūmuāye wapa mee niīā. Cūūmena Cōāmacū cūū āñurō tiirēre ēñodugágu, cūūrē teero baugú bauári tiirīgu niīwī.

4 Yūure ticodiorigu padedutirere mecātīgā marīrē tiiró booa. Too síro ñami tiiróbiro niīadacu. Nami jeari, sīcūno pademasīriqui.

5 Yūu atibúrecomu niigū, basocáre sīāwōcore tiiróbiro niīā, jīiwī.

6 Jesús teero jīiāri siro, yeparu usecóre eocū, dita oocutīre maané, capearipu tuusīā,

7 cūūrē jīiwī:

—Siloétaropu mūye capearire cosegú wáaya, jīiwī.

(Siloé jīirō, “ticoconorigu” jīidugaro tiia.)

Teero tiigú, cūū toopú wáa, cūū capearire coserīgu niīwī. Cūū wiipú putuaatigu, āñurō īñarigu niīwī.

8 Cūūya wii puto macārā, āpērā cūū niyeru sāiduiri īñarucurira cāmerī sāīñáyira:

—¿Āni niyeru sāiduircuarigura niīrā? jīiyira.

9 Sīquērā “cūūrā niīr” jīiyira. Āpērāpē “niīrii; āpi cūūbiro baugú niīr” jīiyira.

—Yuará niīā, jīiyigu.

10 —¿Deero tiigú muu mecātīgārē āñurō īñāi? jīiyira cúāpe.

11 —Jōō niīārigu Jesús wāmecutigu dita oocutīremena yuu capearire tuusīā, Siloétaropu yūure cosedutiati. Teero tiigú, wáa, yuu coseári siro, āñurō īñāwū, jīi yuyyigu cūūpeja.

12 —¿Noopú niigari cūū? jīiyira.

—Masīriga. Noopú niigú niiqui, jīiyigu cūūpeja.

Fariseo basoca īñahēgū niimiārigure sāīñárigue

13 Capeari īñahēgū niimiārigu fariseo basoca putopu néewanorigu niīwī.

14 Jesús dita oocutīremena cūūrē īñarī tiirī bureco ūsā yeerisāri bureco niīwā.

15 Teero tiirā, fariseo basocapeja cūūrē sāīñáyira:

—¿Deero tiigú muu āñurō īñāi? jīiyira.

—Sīcū yuu capearire dita oocutīremena tuusīāati. Yuu coseári siro, āñurō īñāwū, jīiyigu.

16 Sīquērā fariseo basoca jīiyira:

—Cūūrē teero tiirārigure Cōāmacū ticocorijiyi. Marī yeerisāri burecore netōnucāgū tiī, jīiyira.

Āpērāpē jīiyira:

—Cūū ñañarē tiigúno niigūjā, āñurēre tiīēñoriboajīyi, jīiyira.

Cúā cūūrē sīcārībīro wācūriyira sáa. Teero tiirā, batajōāyira.

17 Teero tiirā, cúā capeari īñahēgū niimiārigure sāīñáyira sūcā:

—Muute ¿deero jīiī muurē īñarī tiirārigure? jīiyira.

—Yuuja “profeta niīr” jīiā, jīiyigu.

18 Judíoare dutirā capeari īñahēgū niimiāriguye quetire padeodugáriyira. Teero tiirā, cūū pacusūmuārē suocó,

19 sāīñáyira:

—¿Āni muā macū niīr? ¿“Wīmagūpara capeari īñahēgū bauárigu” muā jīirigura niīr? ¿Deero tiigú cūū mecātīgārē īñāi? jīiyira.

20 Cūū pacusūmuāpe yuyyira:

§ 8:58 Abraham bauáadari sugueropu, Jesús cūū Pacumena niitoayigu. Too síro Moisés Cōāmacūrē cūū wāmerē sāīñārī, “yuará niīā” jīi yuyyigu. Teero tiigú, Jesús “yuará niīā” jīirī, basocá cūūrē déesīādugamiyira.

- Éjã, ùsã macũrã niĩ. Cũũ capeari ìñahẽgũ bauámiwĩ. Tee díçure ùsã masiã.
- ²¹ Cũũ mecũtígã ìñarẽ masĩriga. Cũũrẽ ìñarĩ tiáriguçãrẽ masĩriga. Cũũ basiro yũmasĩ; wĩmagũ mee niĩ. Cũũrẽ sãĩñãña, jĩyira.
- ²² Cũũ pacusũmuã cuira, teero jĩyira. Judioare dutirá too sugueropũ ateré jĩyira: “Jõõ niãrigure ‘Cõãmacũ beserigu Cristo niĩ’ jĩgãnorẽ marĩ neãri wiipu cõãwionecoñõadacu; marĩmena niĩnemoriqũ”, jĩyira.
- ²³ Teero tiãrã, cũũ pacusũmuã “wĩmagũ mee niĩ; cũũrẽ sãĩñãña” jĩyira.
- ²⁴ Judioare dutirápeja capeari ìñahẽgũ niimiãrigure suocóyira sũcã. Cũũrẽ jĩyira:
—Cõãmacũ tuocóropũre diamacũ wedeseya. Èsã masiã: Jõõ niãrigũ ñañarẽ tiigũ niĩ, jĩyira.
- ²⁵ Cũũpe yũyigu:
—Cũũ ñañarẽ tiigũ niigũ niiqui; yũũ masĩriga. Ate díçure masiã: Yũũ capeari ìñahẽgũ niipacu, mecũtígãrẽ ìñãã sãa, jĩyigu.
- ²⁶ Cũũpeja cũũrẽ sãĩñãnemoyira:
—¿Deero mũũrẽ tiãrĩ? ¿Ñeenómena mũũrẽ ìñarĩ tiãrĩ? jĩyira.
- ²⁷ Cũũpe yũyigu:
—Mũũrẽ wedetoamiãwũ; yũũre tuorĩcu. ¿Deero tiãrã wedenemorõ booi sũcã? ¿Mũũcã cũũrẽ nunudugãgarĩ? jĩyigu.
- ²⁸ Cũũpeja cũũrẽ tutiyira:
—Mũũ cũũrẽ nunuñã. Èsãpeja Moisés dutirẽre nunuãda.
- ²⁹ Èsã masiã: Cõãmacũ Moisére wedeseyigu. Cũũrẽjã “too macũpũ niĩ” jĩmasĩriga, jĩyira.
- ³⁰ Cũũpeja cũũrẽ jĩyigu:
—¡Yo! ¿Mũũ cũũrẽ “noo macũpũ niĩ” jĩmasĩrigari? ¡Cũũrã yũũre capeari ìñarĩ tiãwĩ!
- ³¹ Marĩ ateré masiã: Cõãmacũ ñañarẽ tiãrãre cũũ sãĩrẽre yũũriqui. Cũũrẽ padeorãnorẽ, cũũ boorẽ tiãrãnorẽ yũũqui.
- ³² Sĩcãrĩ “sĩcũ wĩmagũpũra capeari ìñahẽgũ bauãrigure ìñarĩ tiãyigu” jĩrĩ tuoyã maniwã.
- ³³ Cõãmacũ cũũrẽ ticocoriatã, yũũre capeari ìñarĩ tiãrĩboajiyi, jĩyigu.
- ³⁴ Cũũpeja cũũrẽ jĩyira:
—Mũũ sicatorũra ñañagũ bauãrigũ niipacu, ùsãrẽ buemasĩricu sãa, jĩyira.
Cũũ cũũmena niimiãrigure cõãwionecoñãyira.

Ìñahẽrã tiãrõbĩro niãrãye

- ³⁵ Jesús capeari ìñahẽgũ niimiãrigure cũũ cõãwionecori tuowĩ. Cũũrẽ buajeãgu, jĩwĩ:
—¿Mũũ niipetira sõwãrẽ padeói? jĩwĩ.
- ³⁶ —¿Noã niĩ cũũ? Yũũ cũũrẽ padeodugãga, jĩ yũuwĩ.
- ³⁷ —Mũũ cũũrẽ ìñãtoã. Yũũ mũũmena wedesequ cũũrã niã, jĩwĩ.
- ³⁸ —Õpũ, mũũrẽ padeóa, jĩ, cũũ pũto ñicãcoberimena jeacũmuwĩ.
- ³⁹ Jesupé jĩwĩ:
—Yũũ atibãreçopũre basocãre cũũ ñañarẽ tiãrẽre masiãrõ jĩgũ atiwũ. Teero wãari, capeari ìñahẽrã tiãrõbĩro ìñãadacu; capeari ìñarã capeari ìñahẽrã tiãrõbĩro wãaadacu, jĩwĩ.
- ⁴⁰ Sĩquẽrã fariseo basoca cũũ pũtopũ niãrãpeja cũũrẽ tuo, jĩwã:
—Èsãcãrẽ “capeari ìñahẽrã tiãrõbĩrora niã mũũ” ¿jĩgũ tiĩ? jĩwã.
- ⁴¹ Jesupéja cũũrẽ yũuwĩ:
—Mũũ capeari ìñahẽrã tiãrõbĩro niãrãjã, yũũ tiãrẽre ìñaribojiyu. Teero tiãrã, wapa cuoribojiyu. Mũũ “ìñãmasiã” jĩ wãcũjĩrã, wapa cuorã niã, jĩwĩ.

10

Oveja coterĩ basocũmena queorẽ

- ¹ Jesús queorẽmena wedewĩ:
—Yũũ ateré diamacũrã jĩã: Sĩcũ oveja niĩrĩ sãnirõ soperẽ sããwahegu, tiãsanirõrẽ muãnetõsãwagu, yaarẽpigu niiqui.
- ² Soperẽ sããwagũpe oveja coterĩ basoca niiqui.
- ³ Sope sããwaro coterĩ basoca cũũrẽ pãõsõnecoqui. Cũũyara oveja cũũ wedeseri tuomasĩcua. Cũũcõrõrẽ cũũ wãmemena suo, nẽewitiwaqui.
- ⁴ Cũũyarare witiwapetiri ìña, cũũrẽ sugewaqui. Cũũ wedeseri tuomasĩjĩrã, cũũrẽ nunũcũa.
- ⁵ Æpĩ cũũ ìñãmasiãhẽgũrẽ nunurĩdojãcua. Cũũ wedeseri tuomasĩrĩjĩrã, cũũrẽ dutibatéjõãcua, jĩwĩ.
- ⁶ Fariseo basoca cũũ cũũrẽ queorẽmena wederĩ, “biirope jĩdugaro tiicũ” jĩmasĩriwa.
Jesús oveja coterĩ basoca tiãrõbĩro niĩ

⁷ Cúã tuohéri ìñagū, Jesús cúãrē jīnemowī:

—Yuu aterēja diamacúrá jīiã: Yuurá oveja sããwari sope tiiróbiro niĩã.

⁸ Niipetira yuu suguero atirira ñañarã, ovejare yaarépira tiiróbiro niĩya. Teero tiirã, oveja cúãrē nãurírira niĩwã.

⁹ Yuurá sope tiiróbiro niĩã. Yuurpure sããwarano netónénoãdacua. Oveja tiiróbiro sããwa, witiwa, táa buarã tiiróbiro niĩãdacua.

¹⁰ Yaarépigu cúãrē yaagúdu, sããgúdu dícu atiqui. Yuupeja cúãrē catiré ticogu atiwu, ãñurõ peti niĩãrõ jīgū.

¹¹ Yuurá ovejare ãñurõ coteri basocu tiiróbiro niĩã. Ovejare ãñurõ coteri basocu cūyuarare diabosaqui.

¹² Apípe cū òpuyarare ìñanunusegu dícu niiqui; oveja coteri basocu peti mee niiqui. Cūyara mee niicua. Teero tiigú, yáí atiri ñña, ovejare cõãncõjã, dutijõãqui. Yáipe cúãrē ñee, ãcũbatejãqui.

¹³ Ovejare ìñanunusegu dícu niijīgū, cúãrē wãcũriqui. ãñunicu cūũrējã.

¹⁴⁻¹⁵ Yuupeja ovejare ãñurõ coteri basocu tiiróbiro niĩã. Yuu Pacu yuure masī; yuucã cūũrē masīã. Teerora yuucã yáarare masīã; cúãcã yuure masīya. Yáarare diabosa, netónégũdacu.

¹⁶ Yuu ãpērã ovejare cuoa; cúã atisãñirõ macãrã mee niĩya. Cúãcãrē ñéeatiguda. Cúãcã yuu wedeseri tuo, yuunadacua. Teero tiirã, sīcũpõna niĩãdacua; teero biiri sīcũrã cúãrē cotegú niijũãqui.

¹⁷ Yáarare diabosa, too síro masãgũdacu. Teero tiigú, yuu Pacu yuure maĩ.

¹⁸ Sīcũ yuure diari tiimasĩriqui; yuu boorõ diagũda. Yuu diamasīã; too síro masãmasīã. Yuu Pacu yuure biirora tiidutíwi, jīwī.

¹⁹ Judíoape cūũ wedeseri tuorã, cūũrē sīcãrĩbĩro wãcũriwa sūcã. Teero tiirã, batajõãwã.

²⁰ Pau cūũrē jīwã:

—¿Deero tiirã múã cūũrē tuoí? Wãtĩ cuogú niĩ; teero biiri mecũgú peti tii, jīwã.

²¹ Apērãpēja jīwã:

—Wãtĩ sããnorigu teero wedeseriboqui. Wãtĩ sããnorigu capeari ìñahégũrē ìñarĩ tiimasĩriqui, jīwã.

Judíoa Jesurē boorĩrique

²² Púuriro niirĩ, Jerusalénpu ãsã judíoa bosebureco tiiwá. Too suguero macãrãpu Cõãmacũwiire yaponõari siro, bosebureco tiipéoyira. Tii bosebureco ãsã wãcũnũseri bureco niiwã.

²³ Jesús Cõãmacũwiipu biayã manirĩ tatiapu wáawi. Tiitatia wãmecũtia Pórtico de Salomón.

²⁴ Toopũ judíoare dutirãpeja cūũrē ãñurõ sodeancũjõãwã. Cūũrē sãĩñãwã:

—¿Dee biiripu ãsãrē diamacú maquẽrē wedegudari? Mũu Cõãmacũ beserigu Cristo niigũ, diamacúrá ãsãrē wedeya, jīwã.

²⁵ Jesupé cúãrē yuunwi:

—Wedemiwũ; múã tuorĩwu. Yuu Pacu wãmemena tiieñore yuu niirecutirere ãñurõ eñõã.

²⁶ Múã yáara oveja niiria. Teero tiirã, yuure padeoria.

²⁷ Yáara ovejapeja yuu wedeserere tuomasĩya. Yuucã cúãrē masīã. Cúã yuure nũnũya.

²⁸ Yuu cúãrē catiré petihére ticoa. Cúã pecameru wáaricua. Sīcũno yuu cuogãre yuure ãmamasĩriqui.

²⁹ Cúãrē yuu Pacu ticorigu niiwĩ. Cūũ niipetira nemorõ tutuagu niĩ. Teero tiigú, sīcũno yuu Pacu cuogãre ãmamasĩriqui.

³⁰ Ësã yuu Pacumena sīcũrã niĩã, jīwĩ.

³¹ Cūũ teero jīrĩ tuorã, judíoare dutirãpeja ãtãperire néemiwã sūcã, cūũrē déesĩãda jīrã.

³² Jesupé cúãrē jīwĩ:

—Yuu Pacu tutuaremena múã ìñacorpu pee ãñurē tiieñowã. ¿Ñeenó tiiré warape yuure déesĩãdugai? jīwĩ.

³³ Cúãpe yuunwa:

—Mũu ãñurõ tiiré wapa déesĩaricu. Mũu basocúra niipacu, “yuun Cõãmacũ niĩã” jīrē wapa mũurē sããda. Mũu Cõãmacũrē ñañarõ wedesequ tia, jīwã.

³⁴ Jesupé cúãrē jīwĩ:

—Múã dutiré watoapure Cõãmacũ jīriguere biiro jóanoã: “Múã Cõãmacũ tiiróbirora niirã niĩã”,* jī jóanoã.

³⁵ Marĩ masīã: Cõãmacũye queti jóaripu maquẽrē “diamacú maquẽ niiria” jīmasĩña maniã. Cõãmacũye wederirare “múã Cõãmacũ tiiróbirora niirã niĩã” jī jóadutirigu niiwĩ.

* 10:34 Salmo 82.6.

³⁶ Teero tiigú, “yuu Cōāmacū macū niīā” jīmasiā. Múāpe yuu teero jīré wapa yuure “Cōāmacūrē ñañarō wedesegu tiia” jīā. Teero niiria. Cōāmacū yuure besewi; yuure atibárecopure ticodiocowi.

³⁷ Yuu Pacu tiirere yuu tiihéri, yuure padeorjāña.

³⁸ Cūū tiirere tiiripereja, yuure padeoripacara, yuu tiieñorere padeoyá. Múā teeré padeorá, “yuu Pacu yuure niī” jīrere masiādacu. Teero biiri “yuu cūūyure niīā” jīrere tuomasiādacu, jīwī.

³⁹ Cūāpeja cūūrē peresuwiipu néewadugamiwā sūcā. Cūūpe cūārē dutijōāwī.

⁴⁰ Too síro Jesús día Jordán apeniñapú tīawawī. Toopáre Juan wāmeōtiri basocu wāmeōtirorpu putuácūmuwī.

⁴¹ Pau Jesuré iñarā jeara, jīwā:

—Juan Cōāmacū sīcārā tiimasirere tiieñoriwi. Tiiñoripacu, niipetire āniyé maquērē wedegu, diamacūrā wedeyi, jīwā.

⁴² Toopáre pau Jesuré padeowá.

11

Lázaro diarigue

¹ Sīcū basocú diarecutigu niirigu niwī. Cūū wāmecutiwi Lázaro. Cūū, teero biiri cūū sōwōsānumiā María, Marta Betania macā macārā niwā.

² Mariara niwō Jesuyé duporipure sitiañūre piopeo, coo pōañapōmena tuucosérigo. Coo bai Lázaro diarecutigu niwī.

³ Lázaro sōwōsānumiā Jesuré queti ticocorira niwā:

—Ōpū, mūu menamacū diagu tiī, jīcoyira.

⁴ Jesupé tee quetire tuogú, jīwī:

—Cūū diarecutiremena diadoariqui. Cūū diarēmena Cōāmacū tutuarere eñonóadacu. Yuu Cōāmacū macūcārē basocá “cūū tutuagu niī” jīādacua, jīwī.

⁵ Jesús cūā María, Marta, teero biiri cūā bai Lázarore maīrigu niwī.

⁶ Teero tiigú, cūū diarecutire quetire tuogú, cūū niirōpu puabáreco putuácūmunemowū sūcā.

⁷ Too síro ūsā cūū bueráre: —Jāmu Judeapu sūcā, jīwī.

⁸ Ūsāpe cūūrē jīwū:

—Ūsārē buegú, yoawaria ména judioare dutirá ūtāperimena muurē déesiādugamiwā. ¿Mūu toopú wáadugagari sūcā? jīwū.

⁹ Jesupé queorēmena yuūwī:

—Wācūpatirijāña. Múā masiā: Sicaburecore doce horari bóea. Báreco wáaguno bóeremena iñamasīqui. Teero tiigú, ñaacūmuriqui.

¹⁰ Nañtīārōpu wáagunopeja cūū wáaro siāwócore maniré wapa dupotua, ñaacūmuqui, jīwī.

¹¹ Teero jīāri siro, ūsārē jīwī:

—Marī menamacū Lázaro cānijōājīyi. Yuu cūūrē wācōgú wáaguda, jīwī.

¹² —Ōpū, cūū cāniārigu, aññijōāgūdaqui, jīwū.

¹³ Jesús “Lázaro cānijōājīyi” jīgū, “dijōājīyi” jīdugagu tiwī. Ūsāpe cāniré petire wācūjāmiwū.

¹⁴ Ūsā tuohéri iñagū, Jesús ūsārē tuomasirōrā wedewi:

—Lázaro diajōājīyi.

¹⁵ Marī toopú niihēri, aññuā. Yuu useniā; aññiādacu múārē. Toorá múā nemorō padeoádacu. Jāmu, cūūrē iñarā, jīwī.

¹⁶ Tomás (“suduárigu” ūsā jīgū) ūsārē jīwī:

—Jāmu marīcā. Marīrē buegure cūā siārī, cūūmenarā diara wáaada, jīwī.

Jesús diarirare masō, catiré ticoré

¹⁷ Jesús Lázaroya macāpu jeagudu tiiri, ūtātutipu cūūrigue quetire tuowī. Cūūrē cūūāri siro, bapari burecori netōyiro mée.

¹⁸ Betania Jerusalén putogā niwū. Pua kilómetro. ape kilómetro deco yoaro niwū.

¹⁹ Teero tiirá, pau Jerusalén macārā cūā bai diari tuorá, Marta, Mariare wācūtutuaro jīrā, cūā pūtopu iñarā jearira niwā.

²⁰ “Jesús atitoai mée” jīrī tuogó, Marta cūūrē bocago atiwo. Mariape wiipú putuáyigo.

²¹ Marta Jesús puto jeago, cūūrē jīwō:

—Ōpū, mūu ānopú niirī, yuu bai diariboajīyi.

²² Mecūtīgācārē Cōāmacū niipetire mūu sārēnorē ticoqui. Teeré masiā, jīwō.

²³ Jesús coore jīwī:

—Mūu bai masāgūdaqui, jīwī.

²⁴ Coopeja yuwo:

—Yuu masiā: Atibúreco petirí, niipetira diarira masāripu, masāgūdaqui, jīwō.

²⁵ Jesupé jīwī:

—Yuuṛá diarirare masō, catiré ticogú niā. Yuure padeogú diapasu, catigūdaqui sūcā.

²⁶ Mecatīgārē catirá yuure padeorá diari siro, dianemoricua. ¿Muu teeré padeói? jīwī.

²⁷ Coope yuwo:

—Ōpū, ateré padeóa: Muu Cōāmacū beserigu Cristo, Cōāmacū macū niā. Muu “sīcū basocū atigūdu niāyigu” cūā jīrigu niā, jīwō.

Lázarore cūūri tuti puto Jesús utirigue

²⁸ Marta Jesuména wedeseari siro, coo bayio Mariare suogó wáawo. Coore āpērā tuohéropu wedeyigo:

—Marīrē buegú jeatoaawī. Munnē suodutiawī, jīyigo.

²⁹ Coo teero jīrī tuogó, cūū putopu máata atirigo niwō.

³⁰ Jesús Marta bocaariroru niwī. Macāpūre piyawariwi ména.

³¹ Judíoa wiipú Mariare wācūtutuari tiirá tiyíra. Cūā coo boyeromena witiwari iñarā, coore nuñayíra. “Cūūāri tutipu utigo wáago tiicó”, jī wācūmiyira.

³² Mariare Jesús puto jea, cūūrē iña, cūūye dūpori putopu munibiácūmuwō.

—Ōpū, muu ānopú niātā, yuu bai diariboajiyi, jīwō.

³³ Jesús coo utiri iñagū, teero biiri judíoa coore nuñátiariracā utiri iñagū, bayiró wācūpati, ñañarō yeeripūnacutiwi.

³⁴ —¿Noopú cūūrē cūūārī? jī sāñawī.

—Jāmu, iñagū atiya, jīwā.

³⁵ Jesús utiwi.

³⁶ Cūū utiri iñarā, judíoa cāmerí jīwā:

—Iñañā. Cūūrē bayiró majāmiáyiri cūū, jīwā.

³⁷ Sīquērā jīwā:

—Āni jōō niirigu capeari iñahēgārē netōnérigura niirā. ¿Lázarocārē diari tiiriboayiri? jīwā.

Jesús Lázarore masōrigue

³⁸ Jesús Lázarore cūūri tutipu jeagu, bayiró wācūpatiremena niwī sūcā. Tiituti ātātuti niwā. Tiituti sopeputó ātāquicamena bianówā.

³⁹ Jesús cūārē: —Tiiquire néecoya, jīwī.

Marta diaarigu sōwōpe cūūrē jīwō:

—Ōpū, āni niiqui. Cūū diaari siro, bapari burecori netōā, jīwō.

⁴⁰ Jesús coore jīwī:

—“Yuure padeogó, Cōāmacū tutuarere iñagōdacu”, jī wedeawū munnē, jīwī.

⁴¹ Teero tiirā, cūā tiituti biaríquicare néecowa. Jesús iñamūōco, Cōāmacūrē jīwī:

—Pacu, yuu sāirere muu tuo. Teero tiigú, munnē usenire ticoa.

⁴² Yuu masiā: Muu yuure tuorucújāā. Āniā ānopú nucūṛāye maquērē busuṛómēna munmenā wedesea. “Yuu muu ticodiocorigu niā” jīrere masiārō jīgū, teero tiia, jīwī.

⁴³ Cūū teero jīārī siro, bayiró busuṛómēna jīwī:

—Lázaro, witiatiya, jīwī.

⁴⁴ Cūū teero jīrīrā, diaarigu niimiārigu witiatiwi. Cūūye wāmorí, cūūye dūporire sutimēna dūduanorigu niwī. Cūūya diapóacā suti caseromena cōmanórigu niwī. Jesús cūārē jīwī:

—Cūūrē jōāñā, witiatiaro jīrā, jīwī.

Jesuré ñeeādara wedeserigue

(Mt 26.1-5; Mr 14.1-2; Lc 22.1-2)

⁴⁵ Judíoa Mariare iñarā jeaarira cūū teero tiiriguere iñarā, pau cūūrē padeowā.

⁴⁶ Āpērāpé Jesús tiiriguere fariseo basocapūre wedera wáyira.

⁴⁷ Teeré tuoári siro, pairé dutirá, teero biiri fariseo basoca, Judíoare Dutirá Petimēna neáyira. Neāñari siro, jīyira:

—¿Deero tiádari marí? Jōō niāirigu pee tiēñorere tiigú tiiquí.

⁴⁸ Marí cūūrē teero iñāñārī, niipetira cūūrē padeoádacua. Romanuā ati, Cōāmacūwiire cōāādacua. Teero biiri marí dutiré cuorere petirí tiádacua, jīyira.*

⁴⁹ Sīcū cūā menamacū wāmecutiwi Caifás. Cūū tiicūmaré pairé dutigú niwī. Cūū cūārē jīyigu:

—Múā tuomasiridojāā.

* 11:48 Judíoare dutirá biiro wācūjīya: “Basocā niipetira Jesuré padeorá, cūūrē ōpū sōnecoadacua; romanuārē cōāādacua. Romanuā ōpū teeré tuogú, pau surarare ticocogūdaqui”, jī wācūjīya.

⁵⁰ Niipetira basocá maríya dita macārā diari, ñañanibocu. Biiro tiirípe, ãñucu: Sícū marí niipetiraye niíadarere diabosari, marírē ãñuádacu, jĩiyigu.

⁵¹ Caifás cūū basiro wácūrēmena teero jĩiyigu. Tiicāma cūū paiaré dutigú niirí, Cōāmacū cūūrē teero wácūrē ticoyigu. Teero jĩigū, “marí niipetiraye niíadarere Jesús diabosagūdaqui” jĩisugueyigu.

⁵² Jesús judíoa dícare diabosariyigu. Niipetira Cōāmacū pōna cūūrē padeoádarare, apeyé ditapu niirácārē diabosayigu. Sicapōna macārā sícūpōna tiiróbiro niíarō jĩigū, teero tiiyigu.

⁵³ Teero tiirá, cūā tiiburecora “¿deero tiíadari marí cūūrē siāádarā?” jĩi wácūñucāyira.

⁵⁴ Teero tiigú, Jesús pau judíoa watoapure wáanetōnemoriwi. Too niíarigu yucu manirō wesapu wáawi. Efraín wāmecutiri macāpu jea, toopú ūsāmena putuáwi.

⁵⁵ Pascua judíoa bosebureco jeaadaro tiirí, pau basocá Jerusalénpure jeawa. Cūā tii bosebureco suguero cūā ñañaré tiiríguere cosesuguéra jeara tiiyira.

⁵⁶ Jesuré āmaācāmesāyira. Cōāmacūwii wesa macā yepapu niirā, cāmerí sãñíayira:

—¿Múā deero tūgueñā? ¿Cūū boseburecore ññagū atigudari? jĩiyira.

⁵⁷ Paiaré dutirá, fariseo basocamena too sugueropu basocáre biiro dutiyira:

—Múā “jōō niíarigu toopú niíayigu” jĩirí tuorá, ūsārē wedeya, jĩiyira.

Cūūrē ñee, peresuwiipu néewadugayira.

12

Jesuré sitiaññúre píopeorigue

(Mt 26.6-13; Mr 14.3-9)

¹ Pascua bosebureco wáaadaro seis burecori dusari, Jesús cūū buerámēna Betaniapu wáawi. Too suguero tiimacāpura Jesús Lázaro diarigupure masōwí.

² Toopú Jesuré bosebureco tiipéowa. Marta yaarére batowo. Lázaro, ãpērācā Jesumēna yaaduiwa.

³ Teero tiigó, María sicagá* sitiaññúrigare Jesús puto néeatiwo. Tee sitiaññúre “nardo” wāmecutire wapapacáre niíwā. Cūūye duporipu píopeo, cooya róañapōmena tuucoséwo. Tiiwií niipetiropu sitiaññúsesajōāwā.

⁴⁻⁵ Judas Iscariote jĩiwí:

—Ate sitiaññúre sicacūma padegu wapatárocōrō dúaro boomíayu. Tee niyerure bóaneōrārē ticonoboajiyu, jĩiwí.

Cūū Jesús buegú too síropu cūūrē ññatutirapure wedesāgūda niirigu niíwí.

⁶ Diamacá bóaneōrārē tiíapudugagu mee tee jĩiwí. Biiro wedesegu niyeru yaadugágu, teero jĩiwí. Cūū usā niyeru sãñipore cotegú niimiwí. Tiipo maquē niyerure yaajárucurigu niíwí.

⁷ Jesús cūūrē jĩiwí:

—¿Deero tiigú coore potocōí? Potocōgū mee tiiyá. Coa ateré ññanocūrigo niíwō yun diaadari bureco maquērē.

⁸ Bóaneōrā múā watoapu niirucujāadacua. Yññeja múāmēna niirucuricu, jĩiwí.

Judíoare dutirá Lázarore siāadugárigue

⁹ Pau judíoa Jesús Betaniapu niiré quetire tuoyíra. Teero tiirá, cūūrē ññarā jeawa. Cūū dícare ññarā jeariwa. Cūū masōrigu Lázarocārē ññarā jeawa.

¹⁰⁻¹¹ Pau judíoa cūū masārigue quetire tuorá, paiaré dutirá dutirēre duujá, Jesuré padeowá. Teero tiirá, paiaré dutirá: —Lázarocārē siāáda, jĩimiyira.

Jesús Jerusalénpu sãñwarigue

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Lc 19.28-40)

¹² Apebureco Jerusalénpu pau boseburecore ññarā jeará “Jesús atiqui méé” jĩiré quetire tuoríra niíwā.

¹³ Teero tiirá, iquiquerire páata, cūūrē bocara atiwa. Bayiró wedeseremena jĩiatiwa:

—¡Marí Ōpūrē usenire ticoada! ¡Ñani Cōāmacū ticodiocorigu niíi! ¡Cūūrē ãñurō tiíaro! ¡Cūū marí Israelya pōna macārā Ōpū niíi! jĩiwā.

¹⁴ Jesús burro wímagūrē buajeá, cūū sotoapu muñapeawi. Cūū teero tiiríguere Cōāmacūye queti jóaripūpu jóanoá:

¹⁵ Múā Jerusalén macārā, cuirijāña.

Ññaña: Múā Ōpū atitoai méé;

cūū burra macū wímagū sotoapu pesaatii,†

jĩi jóanoá.

* 12:3 Pecasāyemēna “medio litro” niíā. † 12:15 Zacarías 9.9.

¹⁶ Tee jóariguere ūsā cūū buerá sicutopare “Jesuyé queti niicu” jīi tuomasīriwu. Too síro ūmūāsepu cūū muāwari siropu, ūsā wācūbawu. Teero tiirá, “Cōāmacūye queti jóaripūpu jīrōbirora cūūrē diamacārā wáawu” jīi cāmerī wedesewu.

¹⁷ Pau Jesús Lázaro masōrī iñarira tee quetire wedesajōāyira. “Lázaro ūtātutipu niimiārigure suowionecowi”, jīi wedeyira.

¹⁸ Teero tiirá, pau tee tiēñoriguere tuoríra Jesuré bocara atiwa.

¹⁹ Fariseo basocapeja cāmerī jīyira:

—Marī deero tiimasīritu niā. ¿Iñamiī muā? Niipetira cūūmena wáara tiíyira, jīyira.

Griegoa Jesuré iñadugarigue

²⁰ Bosebureco iñarā jeará watoapu síquerā griegoa niuwā. Cūācā Cōāmacūrē padeorá atirira niuwā.

²¹ Cūā Felipe puto jeayira. Felipe Betsaida Galilea ditapu niirí macā macū niuwī. Cūā cūūrē jīyira:

—Jesuré iñarā wáadugaga.

²² Felipe Andrére wedegu wáayigu. Cūā puarāpu Jesuré wedera jeawa.

²³ Jesús cūūrē queorēmena yuūwi:

—Máata niipetira sōwū uputí macū niiré ēñonóadacu.

²⁴ Yuū ateréja diamacārā jīi: Sícū oteré capere oteriatā, teero putuájacu. Teeperi oteri docare, ditapu bóa, wii, bucuá, pee ducacuticu.

²⁵ Atibárecopare cūū catirí burecorire mañetōnegūno pecamepu ñañarō tiinógūdaqui. Cūū catirí burecorire mañhégūnope ūmūāsepu catiré petihére buagūdaqui.

²⁶ Yuū dutirére tiidugáguno yuūre nuñuārō. Yuū niādaropare yuūmena niigūdaqui. Yuū dutirére tiinunúsegunorē yuū Pacu añurō tiigūdaqui, jīwī.

Jesús cūū diaadarere wederigue

²⁷ Jesús jīnemowī:

—Mecātīgā yuū bayirō wācūpatia. Teero tiigú, yuū deero jīimasīriga. “Pacu, yuūre ñañarō wáadarere netōñéna”, ¿jīigūdari? jīiricu. Teero ñañarō tiinógūdura atiwa.

²⁸ Pacu, “muū añunetōjōāā” jīiré ēñonā, jīwī.

Cūū teero jīiari siro, ūmūāsepu wedeseri tuowá:

—“Yuū añunetōjōāā” jīiré ēñotōawu; ēñonemógūda sūcā, jīiti.

²⁹ Basocá toopú niirā cūū wedeseri tuorá: —Buro busuati, jīwā.

Āpērā: —Ángele cūūrē wedeseati, jīwā.

³⁰ Jesús cūūrē jīwī:

—Yuūre tuodutígu mee wedeseati; muāpere tuodutígu wedeseati.

³¹ Mecātīgārē Cōāmacū atibáreco macārārē wapa tiigūdaqui. Mecātīgācārē atibáreco macārārē dutigúre cōāwionecogūdaqui.

³² Yuūpere basocá néemuñucōādada, niipetirare yuū añurō tiibosáremena ugaripéaatiaro jīigū, jīwī.

³³ Teero jīigū, “biro tiirí, diagudacu” jīigū tiiwī.

³⁴ Basocá cūūrē jīwā:

—Cōāmacūye queti jóaripūpu cūā bueñorī, biro tuonówū: “Cōāmacū beserigu Cristo catirucujāgūdaqui”. Tee diamacū niirí, ¿deero tiigúdu muūpe “niipetira sōwārē néemuñucōrō booa” jīi? Niipetira sōwū ¿niipé nií? jīi sāñáwā.

³⁵ Jesupé cūūrē jīwī:

—Yuū atibáreco macārārē siāwócore tiiróbiro niā. Yuū basocáre Cōāmacūyere añurō masīrī tiia. Muāmena péerogā niigūdacu. Yuū ānopú niirí, muā yuū buerére padeoyá. Teero tiirá, muā wācūña manirō nañtārōpu wáara tiiróbiro wáaricu. Yuūre padeohégūno nañtārōpu niigū tiiróbiro nií. Teero tiigú, añurépere besemasīriqui.

³⁶ Yuū siāwócore tiiróbiro niigú muāmena niā. Yuū muāmena niirí, yuūre padeoyá. Teero tiirá, muācā siāwócoropu niādadacu; Cōāmacūyere añurō masīādacu, jīwī.

Jesús cūūrē teero jīiari siro, dutijōāwī.

Judíoare dutirá Jesuré padeorírigue

³⁷ Jesús cūū tutuaremena pee tiēñopacari, judíoare dutirá cūūrē padeoríwa.

³⁸ Cūā padeoríriguemena profeta Isaías jóariborora wáaro tiuwá. Ateré jóarigu niuwī:

Ēsā Ōpū, noānópe ūsā wederére padeorá padeojīya. Niipetira padeopetíriya.

Cōāmacū tutuaremena tiēñorī iñapacara, padeoríya,†

jīi jóarigu niuwī.

† 12:38 Isaías 53.1.

³⁹ Teero tiirá, cúa padeomasñriwa. Isaías atecãrê jóarigu niiwí:

⁴⁰ Cõamacú cúaêrê capeari ññahêrã tiiróbiro tiiyígu.
Cũyere tuomasñhêri tiiyígu.

Teero tiirá, añurõ cãu tiirêre ññapacara, ññamasñriyira.

Cãu buerêre tuopacára, tuomasñriyira.

Cãu buerêre padeorã niirãpeja,

cúa ñañarê tiirêre duujã, acabóre sãibójíya.

Cãu cúaêrê netõnébojíyi, §

jĩ jóarigu niiwí.

⁴¹ Isaías Jesús upatí macú niirêre ññasugueyígu. Teero tiigú, cãuye maquêrê wedeseyígu.

⁴² Teero jóari siro niipacari, pañ judíoa, judíoare dutirápucã Jesuré padeomíwã. Marí neãrí wiipã niirãrê cõãwionecori jĩrã, baurócãpã Jesuré padeorêre wedeseriwa. Fariseo basocare cuiyira.

⁴³ Jesuré padeopacára, basocãpere nemorõ añurõ wãcũrĩ boojíya. Cõãmacãpereja “aññuniya” jĩsugero booríjya.

Jesús wederí tuohéra ñañarõ tiinõãdara niitoaya

⁴⁴ Jesús bayiró busarómëna jĩwí:

—Yũre padeoráno yũ dícuere padeoríya; yũ Pacu yũre ticodiocorigucãrê padeoóya.

⁴⁵ Yũre ññarãno yũre ticodiocorigucãrê ññaãya.

⁴⁶ Yũ sãwócore tiiróbiro niã. Atibãrecopure atiwũ, yũre padeoráno naĩtããrõpu putuãrijããrõ jĩgũ.

⁴⁷ Yũ buerêre tuo, teeré yũheranorê yũre ñañarõ tiiría. Yũ atibãrecopũ niirãrê ñañarõ tiigú atiriwũ; cúaêrê netõnégũ atiwũ

⁴⁸ Yũre boohérano, yũ buerécãrê yũherano ñañarõ tiinõãdarapũ niitoaya. Atibãreco petirí, yũ wederé cúaêrê ñañarõ wãari tiíadacu.

⁴⁹ Yũ booró wedería. Yũ Pacu yũre ticodiocorigũ “teero jĩ wedeya” jĩ dutirómëna wedea.

⁵⁰ Yũ masíã: Yũ Pacu dutirêre padeorã catirucujããdacua. Teero tiigú, cãu wededutirobirora basocãre wedea, jĩwí.

13

Jesús cãu bueráye ñaporire coserígue

¹ Pascua bosebũreco wãaadoro péero ñusawá. Jesús cãu atibãrecopũ niirigu máata cãu Pacu putõpu wãaadarere masítoawi. Ñsã cãu buerã atibãrecopũ niirãrê maĩnetõnejãwí. Ñsãrê cãu bayiró maĩrêre ññoãdaro péerogã ñusawá.

²⁻⁴ Wãtããrê dutigú Judas Iscariote (Simón macãrê) wãcũrê ticotoarigu niiwí. Jesuré wedesãdutirigu niiwí. Jesupéja Cõãmacú putõpu atirigüe, cãu toopú cãmerputãwãaadarere masítoarigu niiwí. Teero biiri cãu Pacu cããrê niipetire dutiré ticoriguere masítoarigu niiwí. Teeré masígu, ñsã yaaduiiri, wãmũncã, cããyaro sutiró sãñaãrìrore tuuwéwi. Òpũ decopũ oco tuucoséri caserore siatúwi.

⁵ Too siro ocoré bapapá plosã, ñsãye ñaporire cosenũcãwí. Cãu siatúari caseromëna ocoré tuucoséwi.

⁶ Cãu Simón Pedroye ñaporire cosegũdu tiirí, Pedropeja cããrê jĩwí:

—¿Òpã, yé ñaporire mũ cosegũdari? jĩwí.

⁷ —Mecãtígã yũ tiirêre mũ tuomasñricu; too síropũ tuomasñgũdacu, jĩ yũwí.

⁸ Cããpeja: —Yé ñaporire mũ coserídojãgũdacu, jĩmiwí.

—Yũ mũãrê coseriatã, mũ yũ menamacú niiricu, jĩwí.

⁹ Simón Pedro jĩwí:

—Too docare yé ñaporire cosegú, yé wãmorí, yã dupucãrê coseyã, jĩwí.

¹⁰ Jesupéja jĩwí:

—Marí cusaári sirogã, jũrĩmaníãrã niipacara, cusanemónã manicú. Wãaari siro, ñapori dícuere cosenócu. Múã jũrĩmaníãrã tiiróbiro niã. Teero niipacari, sícũ múã watoapure ñañagú jũrĩcutígu tiiróbiro nií, jĩwí.

¹¹ Jesús cããrê wedesãgũdure masítoarigu niiwí. Teero tiigú, “sícũ múã watoapure jũrĩcutígu tiiróbiro nií” jĩwí.

¹² Ñsãye ñaporire coseári siro, cãu tuuwéarìrore sãña, jeanuã, ñsãrê jĩwí:

—¿Yũ múãrê tiãriguere tuomasñ?

¹³ Múã yũre “ñsãrê buegú”, teero biiri “ñsã Òpã” jĩã. Yũ teerora niã múã jũrõbirora.

14 Y_{uu} múã Òpũ, múãrê buegú niipacu, múãye duporire coseáwã. Teero tiirá, múãcã teorora múãye duporire câmerĩ coseyã.

15 Múãrê y_{uu} tiáriguere ñnacũ, tiinunúsearo jĩngũ, tee queoré tiiññoãwã.

16 Y_{uu} ateréja diamacúrã jĩã: Sícũ padecoteguno cãurê dutigú nemorõ niiriqui. Sícũ ticoconorigacã cãurê ticocorigu nemorõ niiriqui.

17 Múã y_{uu} wedeariguere masĩ, teeré tiirá, uneniãdacu.

18 Y_{uu} múã niipetirapure wederia. Y_{uu} beserirare y_{uu} masĩã. Cõãmacũye queti jóaripũru jĩrõbirora diamacú wáaro tiíadacu. Ateré jóanoã: “Y_{uumena} yaaduiarigu y_{uure} ññatutigu peti niĩ”,* jĩ jóanoã.

19 Y_{uu} múãrê wedesuguegu tiia. Teero tiirá, too síro y_{uu} jĩãriguere diamacú wáari ññarã, “y_{uura} niã” jĩrere padeoãdacu.

20 Y_{uu} ateréja diamacúrã jĩã: Y_{uu} ticocoariguere bocagúno y_{uucãrê} bocagudaqui. Y_{uure} bocagúno y_{uure} ticodiocorigucãrê bocagudaqui, jĩwĩ.

Jesús “Judas y_{uure} ññatutirapure ticogudaqui” jĩrigue (Mt 26.20-25; Mr 14.17-21; Lc 22.21-23)

21 Jesús teeré usãrê wedeari siro, bayiró wãcũpatiwi. Tuomasĩrõã wedemiwĩ:

—Y_{uu} ateré diamacúrã jĩã: Múã menamacú sícũ y_{uure} ññatutirapure ticogudaqui, jĩwĩ.

22 Ɖsã câmerĩ ñña, “¿noãpére teero jĩngũ tii?” jĩmasĩriwu.

23 Y_{uu} Juan Jesús maĩnógũ cãũ putogã duiwu.

24 Teero tiigú, Simón Pedro súpuaremena y_{uure} sãĩñãdutiwi: “¿Noãrê wedesegu tii?”

25 Y_{uu} cãũ putogã munijeátua, cãurê sãĩñáwã:

—¿Òpũ, noã niĩ cãũ? jĩwũ.

26 Jesús y_{uure} jĩwĩ:

—Y_{uu} pã soa, ticogúra niĩ, jĩwĩ.

Cãũ teero jĩãri siro, Judare (Simón Iscariote macãrê) soa, ticowi.

27 Judas pãrê ñeeãri sirogã, Satanás cãurê sããrigu niwĩ. Jesús Judare: —M_{uu} tiíadarere máata tiisírotiya, jĩwĩ.

28 Ɖsã niipetira toopú yaaduire cãũ teero jĩrere tuomasĩriwu.

29 Siquêrã biiro wãcũwũ: “Judas niyeru sããripore cotegú niirĩ, cãurê apeyenó bosebureco maquêrê sãĩdutigu tiájĩyi; o bóaneõrãrê niyeru ticodutigu ticodutiajĩyi”, jĩ wãcũmiwũ.

30 Judas pãrê ñeeãri sirogã, witijóãwĩ. Ñamipũ niwũ.

Mama dutiré

31 Judas witiwari siro, Jesús usãrê jĩwĩ:

—Mecütigã y_{uu} niipetira sówũ uputĩ macú niirere ññoonóãdacu. Y_{uumena} “Cõãmacú uputĩ macú niĩ” jĩrécãrê ññoonóãdacu.

32 Y_{uu} “Cõãmacú uputĩ macú niĩ” jĩrere ññorĩ, cãucã y_{uu} uputĩ macú niirere máata ññoógudaqui.

33 Y_{uu} menamacãrã, y_{uu} péerogã múãmena niinemogãdacu. Múã y_{uure} ññaãmiãdacu. Y_{uu} judioare dutirãre jĩrirobirora múãrê mecütigã jĩã: “Y_{uu} wáaadaropure múã wáamasĩricu”.

34 Múãrê mama dutirere cüũ: Câmerĩ maĩñã; y_{uu} múãrê maĩrõbirora múãcã câmerĩ maĩñã.

35 Múã câmerĩ maĩrĩ, ãpêrã niipetira múãrê y_{uu} buerã niirere masĩãdacua, jĩwĩ.

Pedro Jesuré “masĩriga” jĩrigue (Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Lc 22.31-34)

36 Simón Pedro cãurê sãĩñáwĩ:

—Òpũ, ¿noopú wáagudari? jĩwĩ.

Jesús cãurê y_{uui}:

—Mecütigã y_{uu} wáaadaropure m_{uu} wáamasĩricu. Too síropu y_{uure} nunugãdacu, jĩwĩ.

37 Pedropeja cãurê sãĩñáwĩ sũcã:

—Òpũ, ¿deero tiigú y_{uu} m_{uumena} máata wáamasĩrigari? M_{uue}ye waramena y_{uu} diari, ññuniãdacu, jĩmiwĩ.

38 Jesús cãurê y_{uui}:

—¿Yée waramena diabosagudari? Y_{uu} ateréja diamacúrã jĩã: Cãrêquê wedeadari suguero, y_{uure} itĩãrĩ “cãurê masĩriga” jĩñitogudacu, jĩwĩ.

14

Jesús Cõãmacú putopu wáarima tiirõbiro niĩ

* 13:18 Salmo 41.9.

- 1 Jesús ùsàrê jîwî:
—Múá bayiró wácùpatirijãña. Cõamacùrê padeoyá. Yũncàrê padeoyá.
- 2 Yũn Pacu putopu múá niĩdare wiseri pee niĩ. Tee wiseri maniãtã, múãrê wedeboajiyu. Toorú múá niĩdarore quẽnosuiguégu wáagu tiaa.
- 3 Múá niĩdarore quẽnoãri siro, múãrê néegú atiguda. Teero tiirã, yũn niirõpũre múãcã niĩdadu.
- 4 Yũn wáaropu niirímarê múá masĩcu, jîwî.
- 5 Tomás cùurê jîwî:
—Õpũ, mũn wáadarore masĩriga. ¿Ûsã deero tii tiimarê masĩbogari? jîwî.
- 6 Jesús cùurê yũnwî:
—Yũnrã tiimã tiirõbiri niĩ; basocáre diamacá maquẽrê masĩri tiigú niĩ; teero biiri catiré petihére ticogú niĩ. Yũnre padeonũsera dícu yũn Pacu puto jeaadacu.
- 7 Múá yũnre masĩrã, yũn Pacucãrê masĩdadu. Mecããmena cùurê masĩã; cùurê ñnarã tiirõbiri niĩ, jîwî.
- 8 Felipe Jesuré jîwî:
—Õpũ, mũn Pacure ñnoã ùsàrê. Cùurê ñnarẽmena dícu ùsàrê ãñutoaadacu, jîwî.
- 9 Jesupéja cùurê yũnwî:
—Felipe, yũn múãmena yoari niĩã mée. ¿Yũnre ñnãmasĩrii ména? Yũnre ñnãgũno yũn Pacucãrê ñnã. ¿Deero tiigú “mũn Pacure ñnoã” jîwî?
- 10 “Yũn Pacupũre niĩã yũn; cũũ yũnũre niĩ” jîrêre ¿padeorí? Yũn múãrê wederere yũn booró wederia. Yũn Pacu yũnũre niigũrã yũnmena cũũ booró tii.
- 11 “Yũn Pacupũre niĩã yũn” jîrêre padeoyá. Teero biiri “yũn Pacu yũnũre niĩ” jîrécãrê padeoyá. Múá teeré padeomasĩhẽrã, yũn tiirépere yũn Pacu tutuaremena tiiri ñnã, padeosãñũña.
- 12 Yũn ateréja diamacãrã jîã: Yũnre padeorãno yũn tiirírobirora tiinũseadacu. Yũn Pacu niirõpũ yũn wáaguda. Teero tiirã, yũnre padeorãno yũn tiiriro nemorõ tiĩdadu.
- 13 Niipetire múã sãirere yũn wãmemena sãirĩ, tiigúda. Yũn teeré tiigú, yũn Pacu uputĩ macũ niirere ñnogúdadu.
- 14 Yũn wãmemena múã sãirenorê tiigúda.

Jesús “Espíritu Santore ticodiocoguda” jîrique

- 15 “Múá yũnre maĩrã, yũn dutirere tiĩdadu.
- 16 Múãrê yũn Pacure sãibosãguda. Yũn sãirĩ, cũũ múãrê ãpĩ tiĩapugudũre ticodiocogudaqui. Múãmena niirucujãgúdaqui.
- 17 Cùurã Espiritu Santo, diamacá maquẽrê wedegú niĩ. Atibúreco macãrã cùurê ñnaricua; cùurê masĩricua. Teero tiirã, cùurê booricua. Múãpeja cùurê masĩã. Cũũ múãmena niĩ; múãpũre niirucujãgúdaqui.
- 18 Yũn múãrê cõãwaricu. Múãmena niigú atiguda sũcã.
- 19 Péero dusaa yũn wáadaro. Yũn wáari siro, atibúreco macãrã yũnre ñnariadacu. Múãpeja ñnãdadu. Yũn catirucujãã; teero tiirã, múãcã catirucujããdadu.
- 20 Yũn Pacu múãrê Espiritu Santore ticodiocoari siro, “yũn Pacupũre yũn niĩã” jîrêre masĩdadu. Teero biiri “múã yũnũre niĩ; yũn múãpũre niĩã” jîrécãrê masĩdadu.
- 21 Yũn dutirere tiigúno yũnre maigũrã niiqui. Yũnre maigũnorê yũn Pacu maigúdaqui. Yũncã cùurê maigúdadu; yũn niirecutirere ñnogúdadu, jîwî.
- 22 Æpĩ Judas (Iscariote niihẽgũpe) Jesuré jîwî:
—Õpũ, ¿deero tiigú mũn niirecutirere ùsã dícu ñnogúdari? ¿Deero tiigú atibúreco macãrãrê ñnorigari? jîwî.
- 23 Jesús cùurê yũnwî:
—Yũnre maĩrãno yũn wedeseri tuonũnũsecua. Yũn Pacu cããrê maigúdaqui. Ûsã pũarãpũra cããmena niĩdadu.
- 24 Yũnre maĩhẽrãnopeja yũn wederere tuoricua. Yũn wederé yée mee niĩ; yũn Pacu yũnre ticodiocorigu wededutire niĩ.
- 25 Yũn múãmena niĩã ména; teero tiigú, teeré múãrê wedea.
- 26 Too siro yũn Pacu Espiritu Santore yũn wãmemena ticodiocogudaqui. Cũũ múãrê tiĩapugũ niigúdaqui. Cũũ niipetirere múãrê buegudaqui. Niipetire yũn múãrê bueriguere teero wãcũrĩ tiirucujãgúdaqui.
- 27 Yũn mecũtĩgã múãrê “wáagu tiaa” jîgúda. Æñurõ niirecutire múãmena niĩãrõ. Yũn Æñurõ niirecutirere cõoa. Teeré múãcãrê ticoa. Atibúreco macãrã Æñurõ niirecutirere ticooya, ticorapeja. Yũn cãã ticoré tiirõbiri ticoria. Teero tiirã, wácùpatirijãña; cuirijãña.

28 “Yuu Pacu putopu wáagu tiia” jĩĩrĩ, múã tuotóawã. “Too síro yuu múãmena niigũ atiguda sũcã” jĩĩrcãrẽ tuoáwã. Yuu Pacu yuu nemorõ niĩ. Teero tiirã, “yuu Pacu putopu wáagu tiia” jĩĩrĩ tuoĩrã, yuure diamacãrã maĩrã, useniboajiyu.

29 Yuu múãrẽ wedesuguegu tiia. Teero tiirã, yuu múãrẽ wedesugueriguere queorõ wáari, “diamacãrã jĩiyi” jĩĩãdacu.

30 Wãtĩãrẽ dutigũ atibúreco macãrãrẽ dutigũ atitoaquĩ mée. Teero tiigũ, yuu múãmena péero wedeseguda. Cũũ yuure péerogã netõnucãmasĩripacu, dutimigũdaqui.

31 Yuupeja cãũrẽ tuorĩa. Yuu Pacu dutirẽpere tiia, atibúreco macãrã “yuu Pacure maĩã” jĩĩrẽre masĩãrõ jĩĩgũ. Wũmunucãña. Jãmu, wáaco, jĩĩwĩ ãsarẽ.

15

Hsegumena queoré

1 Jesús queorẽmena ãsarẽ wedewi:

—Yuu usegu peti tiirõbĩro niĩã. Yuu Pacu tiiguré cotegũ tiirõbĩro niĩ.

2 Yéẽ dupuri ducamanire dupurire páatacõãjãĩ. Ducacutire dupuripere nemorõ ducacutiario jĩĩgũ, ñãñarẽ dupurire páatawenemoqui.

3 Yuu múãrẽ wederẽmena ñãñarẽ dupurire páatawenorira tiirõbĩro niĩã.

4 Yuumena niirucujãña yuu múãmena niirucujãrõbĩrora. Sicadupu usegupu niirucuripacaro, ducacutiricu. Ate tiirõbĩro múã yuumena niirucuripacara, ãñurẽ tiimasĩricu.

5 Yuu usegu tiirõbĩro niĩã. Múã tiigũ dupuri niĩã. Yuumena niirucurano yuu cãmena niĩrĩ, pee ãñurẽ tiimasĩcua. Múã yuumena niĩhẽrã, ãñurẽ tiimasĩricu.

6 Yuumena niĩhẽrãno páatare dupuri tiirõbĩro cõãnoãdacu. Páatacõãre dupuri sĩnijõacu. Sĩnirẽ dupurire see, pecamepu sóecõãnocu.

7 Múã yuumena niĩrĩ, yuu buerẽre wãcũrĩ, Cõãmacũ múã cãũrẽ sãĩrẽnorẽ wáari tiigũdaqui.

8 Múã pee ãñurẽ tiirẽmena “Cõãmacũ ãñunetõjõãĩ” jĩĩrẽre ãñoãdacu. Teero biiri “múã yuu buerã niĩã” jĩĩrẽre ãñoãdacu.

9 Yuu Pacu yuure maĩrõbĩrora yuucã múãrẽ maĩã. Teero tiirã, yuu múãrẽ maĩrẽre masĩjĩrã, yuure maĩrucujãña.

10 Yuu Pacu dutirẽre yuu tiiwã; cãũ yuure maĩrucuí. Cãũ tiirõbĩrora múã yuu dutirẽre tiirĩ, yuucã múãrẽ maĩrucugudacu.

11 Yuu usenirõbĩrora múãrẽ useniãrõ jĩĩgũ, teerẽ wedea. Teero tiirã, múã useninetõjõããdacu.

12 Yuu dutirẽ ate niĩã: Yuu múãrẽ maĩrõbĩrora cãmerĩ maĩñã.

13 Sícũ cãũ menamacãrãrẽ diabosaguno cããrẽ maĩnetõnequi; nemorõ maĩmasĩña manĩã.

14 Múã yuu dutirẽre tiirã, yuu menamacãrã niĩã.

15 Yuu múãrẽ “yuure padecotera niĩya” jĩĩnemoricu. Padecotera cãũrẽ dutigũ tiirẽre masĩricua. Niipetire yuu Pacu yuure jĩĩriguere múãrẽ wedepetijãã. Teero tiigũ, múãrẽ “yuu menamacãrã niĩya” jĩĩã.

16 Múã yuure beseriwũ; yuupe múãrẽ besewũ. Múã yuu boorẽre tiãro jĩĩgũ, teero biiri múã tiirẽ petirijããrõ jĩĩgũ, múãrẽ besewũ. Múã yuu boorẽre tiirĩ, múã yuu wãmemena yuu Pacure sãĩrẽnorẽ cãũ ticogudaqui.

17 Aterẽ múãrẽ dutia: Cãmerĩ maĩñã, jĩĩwĩ.

Jesuré padeorãre ññatutiadacu

18 Jesús ãsarẽ jĩĩnemowĩ:

—Atibúreco macãrã múãrẽ ññatutiri, yuure ññatutisugueriguere wãcũña.

19 Múã atibúreco macãrã peti niĩãtã, cãã menamacãrãrẽ maĩrõbĩrora múãcãrẽ maĩbõcua. Yuu múãrẽ cãã watoapu niĩrãrẽ besewũ. Yuu besenorira niijĩrã, atibúreco macãrã peti niiria. Teero tiirã, cãã múãrẽ ññatutiya.

20 Yuu múãrẽ jĩĩriguere wãcũña: Sícũ padecoteguno cãũrẽ dutigũ nemorõ niiriqui. Yuure ñãñarõ tiirã, múãcãrẽ teerora ñãñarõ tiãdacu. Yuu wederĩ tuorã, múãcãrẽ tuoãdacu.

21 Múã yuure nunurĩ ññarã, tee niipetire ñãñarẽre múãrẽ tiãdacu. Yuure ticodioriguere cãã masĩhẽre wapa teero tiãdacu.

22 Yuu cãũrẽ wedegu atiriãtã, wapa cuoribocua. Cãã mecãtĩgãrẽ deero jĩĩmasĩricua; wapa cuojãya.

23 Yuure ññatutirano yuu Pacucãrẽ ññatutiya.

24 Cãã putopure pee ññaña manirẽre tiĩẽñomiwũ. Yuu tiĩẽñohẽri siro niĩãtã, wapa cuoribocua. Cãã yuu tiirĩguere ññawã. Teerẽ ññapacara, yuure ññatutiwa. Teero biiri yuu Pacucãrẽ ññatutiwa.

²⁵ Cúã teero tiirémena Cõãmacũye queti jóaripũpũ jĩrõbirora diamacá wáaro tiia. Ateré jóanoã: “Búri peti yũre ññatutiwa”,* jĩ jóanoã.

²⁶ *Espíritu Santo múãrē tiápũgu atigũdaqui. Cũũ diamacá maquērē wedegú niĩ. Cũũrē yũũ Pacumena niigũrē ticodiocogũdacu. Cũũ atigu, yéé maquērē múãrē wedegũdaqui.

²⁷ Múãcã yũũ buenũcãripũra yũũmena niĩwũ. Teero tiirã, yéé maquērē wedeadacu, jĩwĩ.

16

¹ Jesús ùsãrē jĩñemowĩ sũcã:

–Tee niipetirere múãrē wedeawũ, yũũre padeodũrijããrõ jĩĩgũ.

² Judioare dutirá múãrē cúã neãré wiseripũ niĩrãrē cõãwionecoadacu. Too síro múãrē sããcõãrã, “marĩ Cõãmacũ boorõ tiirã tiia” jĩ wãcũmiãdacu.

³ Cúã yũũ Pacure, teero biiri yũũre masĩjĩrã, múãrē teero tiãdacu.

⁴ Yũũ múãrē wedesũguegu tiia. Teero tiirã, diamacá teero wáari, múã “teerora jĩwĩ” jĩ wãcũãdacu.

Espíritu Santoye maquē

Yũũ múãmena niijĩgũ, sicatorpũre máata teeré wederiwũ.

⁵ Mecãtigã yũũre ticodiocorigũ putopũ wáagu tiia. Yũũ teeré jĩpacari, múã sãcũnopera yũũre “¿noopũ wáai?” jĩ sãñãria.

⁶ Yũũ jĩĩãriguere tuoĩĩrã, bóaneõrã niijãã.

⁷ Yũũ múãrē diamacá maquērē jĩã: Yũũ wáari, múãrē nemorõ ãñũãdacu. Yũũ wáariatã, múãrē tiápũgu atiriqui. Yũũ wáagu, cũũrē múãrē ticodiocogũdacu.

⁸ Cũũ atigu, atibũreco macãrãrē cúã ñãñarē tiirére tuomasĩrĩ tiigũdaqui. Diamacá maquērē tuomasĩrĩ tiigũdaqui. Teero biiri cúã ñãñarē tiiré wapa Cõãmacũ cúãrē ñãñarõ tiãdãrecãrē tuomasĩrĩ tiigũdaqui.

⁹ Espiritu Santo cúãrē cúã ñãñarē tiirére masĩãrõ jĩĩgũ, ateré tuomasĩrĩ tiigũdaqui: Cúã yũũre padeohére wapa ñãñarē tiirã niicua sãa.

¹⁰ Diamacá tiirécãrē masĩãrõ jĩĩgũ, ateré tuomasĩrĩ tiigũdaqui: Yũũ diamacá tiigũ niijĩgũ, yũũ Pacu putopũ wáaa. Toopũ wáari, múã yũũre ññanemoricu sãa.

¹¹ Teero biiri “Cõãmacũ ñãñarē tiirãrē ñãñarõ tiigũdaqui” jĩĩrécãrē masĩãrõ jĩĩgũ, ateré cúãrē tuomasĩrĩ tiigũdaqui: Wãtĩãrē dutigũ ñãñarõ tiinõgũdu niitoai.

¹² Yũũ múãrē pee wededũgamiga. Mecãtigã wederi, múã tuomasĩribocu.

¹³ Espiritu Santope atigu, niipetire diamacá maquērē múãrē wedegũdaqui. Cũũ diamacá maquērē wedegú niĩ. Cũũ wãcũrémãna wederiqui; yũũ Pacu wederi tuogũ, wedegũdaqui. Too síropũ wáaadãrecãrē múãrē wedegũdaqui.

¹⁴ Yéere múãrē masĩrĩ tiigũdaqui. Cũũ teero masĩrĩ tiirémãna múã yũũre nemorõ padeoãdacu.

¹⁵ Niipetire yũũ Pacu cũoré yéé niĩã. Teero tiigũ, ateré múãrē wedetooawũ: Espiritu Santo yéere múãrē masĩrĩ tiigũdaqui.

¹⁶ *Péerogã síro múã yũũre ññaricu; too síro yũũre ññããdacu sũcã, jĩwĩ Jesús.

Bóaneõrã niimiãrira useniãdacu

¹⁷ Hsã sãquērã cãmerĩ sãññãwũ:

–Cũũ “péerogã síro múã yũũre ññaricu; too síro yũũre ññããdacu sũcã” jĩĩrécãrē tuorigã. Teero biiri “yũũ Pacu putopũ wáaa” jĩĩrécãrē tuorigã.

¹⁸ Cũũ “péerogã síro” jĩĩrē ¿deero jĩĩdũgaro tiigãri? Ñeenórē wedesegeu wedesequi, masĩrigã, jĩwũ.

¹⁹ Jesús ùsã cũũrē sãññãdũgarere masĩjĩgũ, ùsãrē jĩwĩ:

–“Péerogã síro múã yũũre ññaricu; too síro yũũre ññããdacu sũcã”, jĩwũ. ¿Teeré cãmerĩ sãññãrã tii?

²⁰ Yũũ ateréja diamacãrã jĩã: Múã uti, boorituara niĩãdacu. Atibũreco macãrãpe useniãdacu. Múã bóaneõmiãdacu. Bóaneõrã niimiãrira useniãdacu.

²¹ Queorémãna wedeguda: Sãcõ niipacó coo wĩmagũ apaadari sũguerogã, bayirõ pũninogõ, bóaneõco. Coo apaari síro, coo macũ bauári ññagõ, usenigõ, coore pũniãriguere wãcũricu.

²² Coo tiirõbiro múã mecãtigã bóaneõmiã. Too síro yũũ múãrē ññãgũda sũcã. Toorã múã useninetõjõããdacu. Sãcãno múã usenirere petirĩ tiimasĩriqui.

²³ *Teero wáaadari bũreco jeari, yũũre sãññãriãdacu. Yũũ ateréja diamacãrã jĩã: Múã yũũ wãmemãna yũũ Pacure sãirénorē cũũ ticogũdaqui.

²⁴ Múã yũũ wãmemãna sãirã ména. Sãññã. Múã sãirã, bũããdacu. Teemãna bayirõ useniãdacu.

* 15:25 Salmos 35.19; 69.4.

Jesús atibúreco maquērē docacūmurī tiitóarigue

²⁵ Yññ múārē pee queorémena wedewñ. Too síro queoré manirō tuomasírōrā yññ Pacñye maquērē wedegūdadacu.

²⁶ Teero wáaadari búreco jeari, múá yññ wámemena yññ Pacñre sáñíadacu. Yññ teero jñgū, “yññ Pacñre múārē sáñboságuda” jñgū mee tia.

²⁷ Cāūrā múārē maññ. Biíro biia: Múá yññre maññ. Teero biiri múá yññre “Cōāmacū putopñ atirigñ niññ” jññ padeóá. Teero tiigú, Cōāmacū múārē maññjñgū, múārē yññgudaqui.

²⁸ Yññ Pacñmena niirigñ atibúrecore atiwñ. Ánopú niññarigñ yññ Pacñ putopñ coepñtúawaguda sūcā, jññwí.

²⁹ Ūsā cūārē jññwā:

—Mecūtīgārē mññ queorémena wederipacñ, tuomasírōrā wedejāá.

³⁰ Mecūtīgā ūsā masíā: Mññ niipetirere masípetijāá. Ūsā mññrē sáññáādari sñguero, masítoa. Teero tiirā, mññ “Cōāmacū putopñ atirigñ niññ” jññrēre padeóá, jññwā.

³¹ Jesús ūsārē jññwí:

—¿Niirōrā; múá padeóí?

³² Múá dutiwáadaro jearo tia; jeatoaa mée. Múá síquērā wáabateadacu. Yññre sícūrā cōāññcōādacu. Sícūrā niiria, niigūpeja. Yññ Pacñ yññmena niññ.

³³ Yññ múārē yññmena aññurō niirecutire cñóáro jññgū, tee niipetirere wedeawū. Múá atibúrecore ñañarō netōādacu. Yññ atibúreco maquērē docacūmurī tiitóawñ. Teero tiirā, wācūtutuaya, jññwí.

17

Jesús cāñ bueráye niññdarere sáñbosárigue

¹ Jesús teero jññari síro, ññamññco, jññwí:

—Pacñ, mññ “teero wáaadacu” jññri búreco jeatoaa mée. Basocáre eññóá yññ mññ macū upñtí macū niiré. Mññ teero tiiri, yññ mññ upñtí macū niiré eññogūdadacu.

² Mññ yññre dutirére ticowñ. Teeména basocá niipetirare dutimasíā. Teero tiigú, niipetira mññ yññre ticorirare catiré petihére ticomasíā.

³ Cūá mññ diamacú niigārē sícū niigārē masíā, teero biiri yññ Jesucristo mññ ticodiorigucārē masíā catiré petihére cñóóadacu.

⁴ Mññ yññre tiidutirere tiipetijāwū. Teeména yññ atibúrecore mññ upñtí macū niiré eññowá.

⁵ Pacñ, atibúreco tiíadari sñguero, yññ mññmena niññwū. Mññmena niigū, mññ tiiróbiro upñtí macū niññwū. Mecūtīgārē mññ niirōpñ niigūdadacu sūcā. Yññre upñtí macū niirére ticoya sūcā.

⁶ Mññ aññiārē yññre ticowñ. Cūá atibúreco macārā watoapñ niirira niññwā. Mññ niirecutirere cūārē masírí tiñwá. Cūá mññyara niirirare yññre ticowñ. Cūá mññ wedecore eññurō tuoññrā, yññwā.

⁷ Mecūtīgārē cūá ateré masíñya: Niipetire yññ niirecutire mññ ticorigue niññ.

⁸ Mññ yññre wederiguere cūārē wedewñ. Cūá teeré padeowá. Cūá diamacūrā yññ mññ putopñ atiriguere padeowá. Teero biiri mññ yññre ticodiorigucārē padeowá.

⁹ Yññ cūáye niññdarere mññrē sáññ. Atibúreco macārāpereja sáñbosaría. Yññre mññ ticorirapere sáñbosáa; cūá mññyara niññya.

¹⁰ Niipetira mññyara, yáara niññya. Yáaracā mññyara niññya. Cūá tiirémena, cūá padeorémena yññ upñtí macū niirére masírí tia.

¹¹ Yññ mññ putopñ wáagudñ tia; atibúrecore pññuáricu. Yññ buerápeja pññuáadacu. Pacñ aññugú, mññ tutuaremena mññ yññre ticorirare coteya. Mññ teero tiirí, marí sícāróména niiróbirora cūáacā sícāróména niññadacu.

¹² Yññ cūáñmena niigū, mññ tutuare ticorigueména cūārē cotewñ. Sícāñorē ditiri tiiríwñ. Mññye queti jóaripññ jññróbirora diamacú wáaro tiñwá: “Ditigudaqui” jññrigñ dícu ditíwí.

¹³ Mecūtīgā yññ mññ putopñ wáagudñ tia. Yññ atibúrecore niigū, mññye quetire wedea. Cūá yññ tiiróbiro useniññrō jññgū, wedea.

¹⁴ Mññ wederiguere cūārē wedewñ. Cūá yññ tiiróbiro atibúreco macārā peti niiriyā. Teero tiirā, atibúreco macārā cūārē ññatutiya.

¹⁵ “Cūá atibúreco macārā watoapñ niññrārē mññ putopñ máata nééwaya”, jññ sáññ. Ateperé sáññ: “Wāññārē dutigúre cāñmotáya cūārē”, jññ.

¹⁶ Yññ atibúreco macū peti niiria. Teero tiiróbiro cūáacā atibúreco macārā peti niiriyā.

¹⁷ Mññ wederé diamacú maquē niññ. Teeména cūārē mññ booré tiíadara peti wáari tiññya.

¹⁸ Yũre mũye quetire atibáreco macārārē wededutigu ticodiocowa. Teero tiiróbiro yũcā cūārē atibáreco macārārē wededutigu ticocoa.

¹⁹ Cūāye niīdarere tiigú, yũ mũ booróbirora tiia. Cūācā mũ booróbiro tiíaro jĩgũ, cūā diamacú maquērē masĩnemoārō jĩgũ, teero tiia.

²⁰ Yũ cūā dícre sãibosária. Too síropũ cūā wederi tuo, yũre padeoádaracārē sãibosáa.

²¹ Cūā sícāróména niīārō jĩgũ, sãíā. Pacũ, mũ yũmena niiróbirora yũcā mũmena niíā. Cūācā marĩmena niīārō. Teero wáari ñnarā, atibáreco macārā “yũ mũ ticodiocorigũ niíā” jĩrere padeoádacua.

²² Mũ yũre ɸputí macū niirere ticowa. Yũcā cūārē teerá ticowa, cūā sícāróména niīārō jĩgũ. Marí sícāróména niiróbirora cūācā sícāróména niīārō.

²³ Yũ cūāmena niirĩ, mũ yũmena niiróbirora cūācā sícāróména niíadacua. Teero wáari ñnarā, atibáreco macārā ateré masíadacua: Mũ cūārē maíā yũre maĩróbirora; teero biiri “yũ mũ ticodiocorigũ niíā” jĩrere masíadacua.

²⁴ 'Atibáreco tiídari suguero, mũ yũre maíwá. Teero tiigú, mũ ɸputí macū niirere yũre ticowa. Pacũ, mũ yũre ticorigare yũmena niirĩ boogá. Yũmena niirā, yũ ɸputí macū niirere ñnaādacua.

²⁵ Pacũ, mũ diamacú tiigú niíā. Atibáreco macārā mũrē masĩriya; yũre mũrē masíā. Āniā yũ buerá mũ yũre ticodiocoriguere masĩya.

²⁶ Mũ niirecutirere cūārē masĩĩ tiiwá; teero masĩĩ tiirucújāgũda. Yũ teero tiirucúri, mũ yũre maĩróbirora cūācā cãmerĩ maíadacua; teero biiri yũ cūāmena niigúdacu, jĩ sãiwĩ.

18

Jesuré ñewarigue

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Lc 22.47-53)

¹ Jesús cūũ Pacũre sãíĩri siro, ũsã Jerusalénũ niíarira witiwawa. Cedrón wãmecutirimaarē tiíawawa. Tiimaá apeniñarú olivo yucure cūā oteriropu jeawũ.

² Judas Jesuré ticogudũ olivo niirōrē masĩtoarucuwi. Jesús too suguero pure ũsārē toopú dícu suowáruucuwi.

³ Teero tiigú, suraramena Judas jeawi. Āpērā síquērā Cōāmacūwii coterí basoca cūāmena jeawa. Paiaré dutirá, fariseo basoca cūārē ticocorira niiwā. Cūā ãñurō wãmocutirirapu niiwā. Sĩāwócore yucu, sĩāwócorepamena atirira niiwā.

⁴ Jesús cūārē wáadarere masĩtoarigu niiwĩ. Teero tiigú, suguewa, sãíñáwĩ:

—¿Noārē āmaāĩ? jĩwĩ.

⁵ —Jesús Nazaret macūrē āmaāā, jĩwā.

—Yũnrá niíā, jĩwĩ.

Judas Jesuré wedesãrigucā cūāmena niiwĩ.

⁶ Jesús “yũnrá niíā” jĩrĩ tuorá, cūā dúudicutua, ñaacũmujōāwā.

⁷ Jesús sãíñáwĩ sũcā:

—¿Noārē āmaāĩ? jĩwĩ.

—Jesús Nazaret macūrē āmaāā, jĩwā.

⁸ —Múārē wedetoawũ mée: Yũnrá niíā. Too docare yũre āmaārājā, ãniāpereja “wáaya” jĩñā, jĩwĩ.

⁹ Jesús cūũ Pacũre wedesearigue diamacú wáaaro jĩgũ, teeré jĩwĩ. Cūũ biiro wedesewi cūũ Pacũre: “Mũ yũre ticorigare sícũno ditiri tiiríwũ”, jĩwĩ.

¹⁰ Too síro Simón Pedro cūũya espadare néewionecowi. Paiaré dutigúre padecotegure diamacú macā cãmpéroro páatacojāwĩ. Cūũ wãmecutiwi Malco.

¹¹ Cūũ teero tiirí ñnagũ, Jesupé Pedroro jĩwĩ:

—Mũyapĩrē quēnocũña. Yũ Pacũ yũre ñañarō netōdutiiróbirora ñañarō netōgúdacu, jĩwĩ.

Jesuré Anás ɸuto néewarigue

(Mt 26.57-58; Mr 14.53-54; Lc 22.54)

¹² Too síro surara, cūārē dutigú, āpērā Cōāmacūwii coterí basoca Jesuré ñee, siatúwa.

¹³ Anásya wiipũ néewasuguewa. Cūũ Caifás mañecú niiwĩ. Caifás tiicũmarē paiaré dutigú niiwĩ.

¹⁴ Cūārā too suguero pure judíoare dutirare ateré jĩyigu: “Sícũ niipetiraye niíadarere diabosari, marĩrē ãñuādacu”, jĩyigu.

*Pedro Jesuré “mas̄iriga” j̄irigue
(Mt 26.69-70; Mr 14.66-68; Lc 22.55-57)*

15 Cúã Jesuré néewari, Simón Pedromenarã yũcã cúãrẽ nũnwáwu. Paiaré dutigú yũre masiwi. Teero tiigú, yũ Jesuré néewaramena wii popea macã yepapure sãawawa.

16 Pedrope soperutó sããatiorũ putãnucãwi. Cũũ teero tiiri ñagũ, yũ soperutó coteri basocomena wedese, cúãrẽ sããatidutiwu.

17 Sope coteri basoco Pedrore sãñáwõ:

—¿Mũũ ñimena buegú mee niĩ? j̄iwõ.

—Niiria, j̄iwi cúãpeja.

18 Yũsã niiwũ. Teero tiirá, tiwii padecoteri basoca, ãpẽrã Cõãmacũwii coteri basoca pecame diosũmarã tiiwá. Pedrocã cúãmena sũmagú tiiwí.

*Paiaré dutigú Jesuré sãñárigue
(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Lc 22.66-71)*

19 Paiaré dutigú Jesuré sãñáwí:

—¿Mũũ buerá, ñiirũnoã basoca peti niĩ? ¿Ñeenorẽ buei mũũ cúãrẽ? j̄iwi.

20 Jesupé cúãrẽ yũwi:

—Yũũ niipetira tuocóropũ buewũ. Judíoa neárẽ wiseripũ, ãno niiri wii Cõãmacũwiipucãrẽ niipetira judíoa neãrõpũ buewũ. Yayióropũ bueriwu.

21 ¿Yũre deero tiigú sãñá? Yũũ bueriguere tuorirapere sãñáña. Cúã mas̄icua. Cúã mũũrẽ wedeadaqua, j̄iwi.

22 Jesús teero j̄iri tuogú, sícũ Cõãmacũwii coteri basoca Jesuyá diapóare páawi. Cũũrẽ j̄iwi:

—Paiaré dutigúre teero yũrijãña, j̄iwi.

23 Jesupé yũwi:

—Yũũ ñañarõ j̄iãriguere wedeñate. “Ateré ñañarõ j̄iãwũ”, j̄iña. Yũũ diamacú maquẽrẽ j̄iãri síro niipacari, ¿deero tiigú yũre páai? j̄iwi.

24 Jesús siatúarigupũ niitoawi. Anás Jesuré ticocowi Caifás paiaré dutigú putopũ.

*Pedro j̄iditonemorigue
(Mt 26.71-75; Mr 14.69-72; Lc 22.58-62)*

25 Simón Pedro pecame wesapũga sũmanucũwí ména. Toopú niirá cúãrẽ sãñáwã:

—¿Mũũ ñimena buegú mee niĩ? j̄iwi.

—Niiria, j̄iwi.

26 Toopú sícũ paiaré dutigúre padecotegũ sũmanucũwí. Cãnopéro páatanoriguya wedegu niiwí. Cũũ Pedrore sãñáwí:

—Yũũ mũũrẽ olivo yucu oterioropũ cúãmena niiri ññatu niiãwãrã, j̄iwi.

27 —Niiria; yũũ mee niiãwã, j̄iwi sũcã.

Cũũ teero j̄iirã, cãrẽquẽ wedewi.

*Pilato Jesuré sãñárigue
(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Lc 23.1-5)*

28 Too síro Jesuré Caifáya wiipũ niãrigure tiidita dutigú niiré wiseri putopũ néewawa. Bóeropũ tiiwá. Judíoare dutirá tee wiseri popea macã yepapure sããwariwa. Toopú sããwaraja, Pascua bosebureco niiri, yaarënorẽ yaariboj̄iya.*

29 Cúã sããwaheri ñagũ, Pilato cúãmena wedesegu witiatiwi. Cúãrẽ sãñáwí:

—¿Múã ãnirẽ ñeenó wapare wedesãrã tiiri? j̄iwi.

30 —Cũũ ñañarẽ tiihégu niitã, mũũ puto cúãrẽ néeatiriboj̄iyu, j̄iwi.

31 Pilato cúãrẽ j̄iwi:

—Cũũrẽ néewaya. Múãrẽ dutiré j̄iirõbirora múã basiro cúũ tiãriguere besera wáaya, j̄iwiwí.

Judíoa yũwa:

—Ësã judíoa múã romanuã tiiróbiro siãdutiãsiriga, j̄iwi.

32 Too sugeropure Jesús “cúã teero tiiri, diagudacu” j̄i wedesuguetuarucuwi. Cũũ wedeserigue diamacú wãaaro j̄iãrã, judíoa romanuãrẽ cúãrẽ siãdutiwa.†

33 Pilato cãmecócutusãwawi sũcã. Jesuré suocó, sãñáiyigu:

—¿Mũũrã niĩ judíoa õpũ? j̄iyigu.

34 Jesupé yũyigu:

—¿Mũũ wãcũrëmena sãñá? ¿Ãpẽrã mũũrẽ yé maquẽrẽ wedearite? j̄iyigu.

* **18:28** Judíoa biiro j̄i wãcũyira: “Ësã judíoa niñhãye wiseripũ sããwara, j̄iirõbirora tiiróbiro putãcu. Siete burecori j̄iirõbirora tiiróbiro niãdacu”, j̄i wãcũyira. Cúã j̄iirõbirora tiiróbiro niirã, Pascua bosebureco maquẽrẽ yaamañiyira. † **18:32** Juan 3.14 y 12.32. Tee versículopure Jesús “yũre siãrã, curusapũ páabiatu, néemũcõadacua” j̄iũ j̄iuyigu. Judíoa curusapũ basocãre siãrã tiiriyira; romanuã dícu teeré tiiyira.

³⁵ Pilatope jĩyigu:

—Yuu judioayu mee niã. Mũya dita macārã judíoa, teero biiri paiaré dutirá mũnãrê néeatiawã. ¿Deero tiárĩ mũnũ? jĩ sãĩñáyigu.

³⁶ Jesupé cãurê yũwi:

—Yuu Òpũ niiré atibáreco maquẽ niiria. Atibáreco maquẽ niĩtã, yũre nũnũã cãmerĩsĩãboajya, judioare dutirá ñewarjããrõ jĩrã. Yuu Òpũ niiré ãnopú mee niã, jĩyigu.

³⁷ Pilato jĩyigu:

—¿Too docare òpũ niĩ mũnũ? jĩyigu.

Jesupé cãurê yũyigu:

—Mũ jĩrõbirora òpũ niã. Yuu diamacú maquẽrê wedeguda jĩgũ, ãnopú ati, bauáwu. Niipetira diamacú maquẽrê boorã yuu wederere tuoóya, jĩyigu.

³⁸ —Diamacú maquẽ ñeenoó niirõ niicu? masĩña maniã, jĩyigu Pilato.

Jesuré sããdutigie

(Mt 27.15-31; Mr 15.6-20; Lc 23.13-25)

Pilato teero jĩãri siro, judioare dutirámena wedeseğu witiatiwi sũcã. Cũãrê wedewi:

—Yuu cãũ ñãñaré tiãriguere buariatu.

³⁹ Too docare biirope tiigũda: Pascua bosebureco niirĩ, múã tiimúãatirigue tiirõbirora tiigũda: Sícũ peresuwiipu niigãrê wionécobosaguda. ¿Múã judíoa òpãrê wionécori boogãri? jĩwĩ.

⁴⁰ Niipetira acaribjõãwã:

—¿Cũãrê wionécorjãña! ¡Barrabápere wionécoyal jĩwã.

Barrabás yaarépigũ niirigu niiwĩ.

19

¹ Teero tiigũ, Pilato Jesuré tãnadutigyu.

² Tãnaãri siro, surara potamena cãũ tiãri betore cãya dupupare péorira niiwã. Sicaró òpãya sutiro tiirõbiri sõã ñiisãñũrõca sããrira niiwã.

³ —Useniã mũmũmena, judíoa òpũ, jĩ buijãyira.

Teero jĩrãrã, cãurê pee páajãrira niiwã.

⁴ Pilato popeapu niãrigu witiatiwi sũcã. Basocãre jĩwĩ:

—Yuu cãurê ñãñaré tiãriguere buariatu. Teero tiigũ, múã puto suowitiatiguda. Múã ñããdacu, jĩwĩ.

⁵ Too síro Jesús witiatiwi. Cãũ pota betore pesawi. Òpãyaro tiirõbiri sõã ñiisãñũrõ cãũ sãããrĩrore sãñawitiatiwĩ. Pilato basocãre jĩwĩ:

—¡Ñãña! Ñni niĩ, jĩwĩ.

⁶ Paiaré dutirá, Cõãmacãwii coterĩ basoca cãurê ñãrã, acaribjõãwã:

—¿Cũãrê curusapu páabiatu sããdutigya; sããdutigya! jĩwã.

Pilatope jĩwĩ:

—Múã basiro cãurê curusapu páabiatu sããrã wãya. Yũja cãurê ñãñaré tiãriguere buariatu, jĩwĩ.

⁷ Judioare dutirápeja cãurê jĩwã:

—“Yuu Cõãmacũ macũ niã”, jĩwĩ cãũjã. Ñsãrê dutiré teero wedeseğanoré sããdutigã, jĩwã.

⁸ Pilato teeré tuogũ, bayiró cuiyigu.

⁹ Cãũye wiseri popea macã yepapu cãmecósãwawi sũcã. Jesuré sãĩñáyigu:

—¿Noo macũ niĩ mũnũ? jĩyigu.

Jesupé cãurê yũyigu.

¹⁰ Pilato jĩyigu:

—¿Deero tiigũ yũre yũrii? ¿Mũ masĩrii? Yuu mũnũrê wionécogu wionécomasã. Sããdutigucã sãããdutigã, jĩyigu.

¹¹ Jesupé cãurê yũyigu:

—Cõãmacũ mũnũrê dutigũ sõnecorigu niiwĩ. Cũũ sõnecoriatã, mũnũ deero sãããdutigãsiroboajya. Teero tiigũ, yũre mũnũ putopũ ticocoarigu mũnũ nemorõ wapa cõoquĩ, jĩyigu.

¹² Cũũ teero jĩrĩ tuogũ, Pilato Jesuré, “¿deero tii yuu ãniré wionécogudariye?” jĩ wãcũmiyigu. Judioare dutirápeja bayiró acaribĩremena jĩwã:

—Mũnũ cãurê wionécogu, romanuã òpũ menamacũ niiricu. Sícũ “yuu múã òpũ niã” jĩgũãno romanuã òpãrê netõnucãgũ tii, jĩwã.

¹³ Cãũ teero jĩrĩ tuogũ, Pilato Jesuré suowitiatidutiwi. Too síro cãũ queti beserõpu wãa, duiwi. Cũũ duiro niirĩ yepa ãtãmena weeri yepapu niiwã. Hebreoayemena Gabata wãmecutiwu.

14 Judíoa Pascua bosebureco maquē quēnorí bureco niwā. Coeritó suguerogā niwā. Pilato judíoare dutirāre jīwī:

—Múā ōpūrē ññaña, jīmiwī.

15 Cúāpe acaribjōāwā sūcā:

—¡Cūūrē sīājāārō; sīājāārō! ¡Curusapu páabiatu sīādutíjāña! jīwā.

Pilatope jīwī:

—¿Múā ōpūrē curusapu páabiatu sīādutígudari? jīwī.

Paiaré dutirápeja jīwā:

—Ēsā ōpū sīcūrā romanuā ōpū dícu niī, jīwā.

16 Cúā teero jīrī tuogú, Jesuré cūārē wiyawí, curusapu páabiatuaro jīgū. Surarape cūūrē néewawa.

Jesuré sīārigue

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Lc 23.26-43)

17 Jesús curusare apawagu, “Dupucoro” wāmecutiropu wáawi. Hebreoayemena wāmecutia Gólgota.

18 Toopú cūārē curusapu páabiatuwa. Āpērā puarācārē teerora tiwā. Jesuré cúā deco nućōwā, sīcūrē diamacūpe, āpīrē acuniñape.

19 Pilato cūū jóadutiariquere curusapu tuudutirigu niwī. Biiro jóanoriro niwū: “JESÚS NAZARET MACĪ JUDÍOA ŌPĪ NIĪ”.

20 Tee jóariquere hebreoaye, griegoaye, latínmena jóadutirigu niwī. Cúā Jesuré páabiatuoriro Jerusalén pućogā niwū. Teero tiirā, pau judíoa tee jóariquere bueññawā.

21 Cúā bueññarī ññarā, paiaré dutirá Pilato pućopu wáa, cūūrē jīyira:

—Muu “judíoa ōpū niĪ” jī jóariboajiyu. “ ‘Judíoa ōpū niĪ’, jīāwī”, jī jóariboajiyu, jīmiyira.

22 Pilato yuyiyu:

—Yuu jóatoaawū; yuu jóariroborora pućuáadacu, jīyigu.

23 Too síro bapari surara Jesuré páabiatuarira cūūye sutire seenéōwā. Seenéō, cáácōrō batowa. Cūūya sutiró docasñariwucā sua cāmeyioriro niwū.

24 Teero tiirā, surara cāmerī jīyira:

—Ānorējā yigarijāāda. ¿Noārē pućuáadari? jīrā, jībuaapeada, jīyira.

Cúā teero tiirī, Cōāmacūye queti jóaripūpu jóarigue diamacá wáaro tiwā. Biiro jóanoā: “Yéé sutire batowa; sicaróre jībuaapewa”,* jī jóanoā. Tee jóariroborora surara teerora tiwā.

25 Jesuyá curusa pućopu cūū paco, cūū bugo, apegó María (coo Cleofas namo niwō), María Magdalena nucūwā.

26 Jesús cūū pacore, teero biiri yuu Juan cūū bayiró maīgārē coo wesa nucūrī ññagū, coore jīwī:

—Paco, ñni muu macū pućuái, jīwī.

27 Too síro yuure jīwī:

—Atigó muu paco pućuáyo, jīwī.

Cūū teero jīārī siro, coore yáa wiipu néepućuawawu.

Jesús diarigue

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Lc 23.44-49)

28 Too síro Jesús cūūrē tiidutiriguere masjīgū, “niipetire peotítoaa” jī wācūrigu niwī. Teero tiigú, Cōāmacūye queti jóaripūpu jóarigue wáaro jīgū: —Yuu sīnidugága, jīwī.

29 Toopú sicarú vino piyare dadaríru duiwu. Teero tiirā, surara scasítia soa, “hisopo” dupupu siatú, sūumućowa.

30 Cūū teeré sīniārī siro: —Niipetire peotítoaa, jīwī.

Teero jīārī siro, cūūya dupu ññañumu, diajōāwī.

Jesuré saderigue

31 Pascua bosebureco wáadaro sicabureco dusawá. Tii bosebureco ūsārē uputí niirí bureco niwū. Tiiburecore judíoare dutirá diaarirare curusaripure niirí boorírira niwā. Teero tiirā, judíoare dutirá Pilato pućopu wáa, cūūyara surarare cūārē máata diaaro jīrā, cúāye ñicārīrē páapedutiyira. Too síro cúāye ōpūñīrē néedioco, aperopú néewadutiyira.

32 Teero tiirā, surara toopú jea, sīcūrē páapesuguewa. Āpī Jesuména páabiatunoārigucārē teerora tiwā.

33 Jesupére diaarigupure buajeáwa. Teero tiirā, cūūrē páaperiwa.

34 Páaperono tiigú, sīcū surara Jesuré warupāmarē sadewī. Cūū teero tiirí, máata dí ocoména witiwu.

* 19:24 Salmo 22.18.

³⁵ Y_{uu} teero wáari ññawū. Teero tiigú, y_{uu} masiā: Y_{uu} jóare diamacárá niī. Múácārē teeré padeoáro jǐgū, tee diamacá maquērē wedea.

³⁶ Cōāmacye queti jóaripūpu jǐrōbirora wáaro jǐrō, teero wáawu. Biiro jóanoā: “Cūaye cōārī sicacōāno páapeya maniādacu”,[†] jǐ jóanoā.

³⁷ Tiipūpure aperopá jóanoā sūcā: “Cūā sadearigūpure ññādacua”,[‡] jǐ jóanoā.

Jesuré átūtutipu cūlrigue

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56)

³⁸ Too síro José Arimatea wāmecutiri macā macā Pilato Jesuyá ōpūūrē sāyigū. José Jesuré padeogú niīwī. Cūū judíoare dutiráre cuigu, yayióropu padeogú niirigu niīwī. Pilato “jáu” jǐrī tuogú, José wáa, Jesuyá ōpūūrē néedioco, néewawi.

³⁹ Nicodemo ñamipu Jesuména wedeseгу jearigucā jeawi. Cūū treinta kilos sitiaññurere néjeawi. Tee ate niīwū: “Mirra” wāmecutire, “áloe” wāmecutiremena wáorigue niīwū.

⁴⁰ José Nicodemomena suti caseri sitiaññure tuusiāremena Jesuyá ōpūūrē cōmawā. Judíoa diaarirare cūūri tutipu cūūđari suguero tiirucúre niīwā.

⁴¹ Jesuré curusapu páabiaturiro puto oteré oteriro niīwū. Tee oteriro deco mama tuti, átāgāpu coari tuti niīwū. Tiitutipu sicārī diaarirare cūūña maniriro niīwū ména.

⁴² Muīpū sǎāwari, ūsā yeerisāri bureco jearopu tiīwá. Teero tiirá, tiicope putogá niirī, Jesuyá ōpūūrē toopú néewa, cūūwā.

20

Jesús masāmūārigue

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12)

¹ Ūsā yeerisāri bureco síro macā bureco niirī, bóeadari suguero, María Magdalena cūūrē cūūri tutipu wáyigo. Tiituti biamiriquicare aperopá nucūrī ññayigo.

² Teero tiigó, ūsā putoru cutaputáatirigo niīwō. Y_{uu} Jesús bayiró mañógū, Simón Pedromena niīwā. Ūsārē jǐwō:

—Marī ōpūrē aperopá néjeđāārira niīwā. Noopú néewara néewaajīya, jǐwō.

³ Coó teero jǐrī tuorá, y_{uu}, Simón Pedromena cūūrē cūūriropu ññarā wáawu.

⁴ Ūsā toopú wáara, y_{uu} Pedro nemorđ cutabayíwu. Teero tiigú, y_{uu} cūū suguero jeawu.

⁵ Toopú jea, tiicopepu munibiá, ññasđnecowu. Sǎāwaripacu, cūūrē cōmaré caseri pesari ññawū.

⁶ Too síropu Simón Pedro yūre nunujeáwi. Cūūjā sǎājđawī. Cūūcā teecaserire toopú niirī ññawī.

⁷ Aperó Jesuré dupure cūā cōmarí caserocā aperopá pesari ññawī. Tuupéari casero niīwū.

⁸ Y_{uu} tiitutipure jearuguerigucā sǎāwawu. Niipetirere ññagū, padeowá.

⁹ Ūsā Cōāmacye queti jóaripū maquērē “Jesús diarigupu masāgūdaqui” jǐrēre masiriwu ména.

¹⁰ Ññāri siro, ūsāya wiipu putuawawu.

Jesús María Magdalenarē bauásuguerigue

(Mr 16.9-11)

¹¹ María Magdalenape tiituti diamacāpu utigo putuáwo. Utigora, tiitutipu munibiá, ññasđnecooyigo.

¹² Ángelea pñarā suti butiré sǎñarārē duiirī ññayigo. Cūā Jesuré cūūmiriropu duiyira, sicū dupu niimiriropu, āpī dūpori niimiriropu.

¹³ Cūā coore sǎñáyira:

—¿Deero tiigó utii? jǐyira.

Cūārē yūyigo:

—Y_{uu} ōpūrē néjeđāārira niīwā. Noopú néewara néewaajīya, jǐyigo.

¹⁴ Coó teero jǐñari siro, aperopé cāmenucāyigo. Jesús coo puto nucūrī ññayigo. “Jesús niirī” jǐ ññamasiriyigo ména.

¹⁵ Cūūpe coore sǎñáyigu:

—¿Deero tiigó utii? ¿Noārē āmaāi? jǐyigu.

“Oteré coterí basocu niiqui”, jǐ wācūgō, jǐyigo:

—M_{uu} cūūrē néewaarigu wedeya. ¿Noopú cūūārī? Y_{uu} cūūrē néegō wáagoda, jǐyigo.

¹⁶ Jesús coore jǐyigu:

—¡María!

Cūū teero jǐrī tuogó, cāmenucā: —¡Raboni! jǐyigo. (Hebreoayemena “basocáre buegú” jǐñagaro tiia.)

17 Jesús coore jĩyigu:

—Ñeerijãña yũre. Yũ Pacu putopu muãwaria ména. Yũre padeoräre wedego wáaya. “Biuro jĩãwĩ”, jĩña: “ Yũ Pacu putopu muãwagudu tiia; yũ Pacu múã Pacu niĩ; yũ Òpã múã Òpã niĩ, jĩãwĩ”, jĩ wedeya, jĩyigu.

18 Cũ teero jĩrĩ tuogó, María Magdalena ati, ùsã cũ bueräre wedewo:

—Marĩ Òpãrē ññaãwã, jĩwõ.

Cũ coore wedeariguere wedewo.

Jesús cã bueräre bauárigue
(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Lc 24.36-49)

19 Teero wáari bureco ùsã yeerisãri bureco síro macã bureco niwã. Tiibureco ñamipu ùsã cũ buerã niirira neãwã. Ùsã judíoare dutiräre cuira, ãñurõ biacósãwã. Ùsã toopã niirĩ, Jesús ùsã decopu bauánucãwĩ. Ùsãrē ãñudutiwi:

—Ññurõ niirecutire múãpãre niãrõ, jĩwĩ.

20 Cũ teero jĩãri siro, cũye wãmorĩrē, warupãmarē ãñowĩ. Ùsã cũrē ññarã, bayirõ useniwã.

21 Ùsãrē jĩñemowĩ:

—Ññurõ niirecutire múãpãre niãrõ. Yũ Pacu yũre ticodiocorirobirora yũcã yé quietire wededutigu múãrē ticocoa, jĩwĩ.

22 Teero jĩãri siro, cũ ùsãrē wĩãpũpeo, jĩwĩ:

—Múãmena Espiritu Santo niãrõ.

23 Múã ãpãrãrē cũ ññañarē tiirere acabóri, acabónoãrira putuáadacua. Múã cããrē acabóheri, acabóya manirã putuáadacua, * jĩwĩ Jesús.

Jesús Tomarē bauárigue

24 Tomás ùsã menamacũ (“suduárigu” ùsã jĩgũ) Jesús ùsã putopu bauáritore, maniwĩ.

25 Teero tiirã, ùsã cũrē jĩwĩ:

—Marĩ Òpãrē ññaãwã.

Tomapé ùsãrē jĩwĩ:

—Yũ cũye wãmorĩpu cã páabiare coperire ññahẽgũ, teecoperipu yã wãmosũãrē súusõnecohegu, teerora yã wãmorē cũ warupãmarucãrē súusõnecohegu, padeorĩcu, jĩwĩ.

26 Sica semana siro ùsã cũ buerã niirira tiwĩipũ neãwã súcã. Tomás ùsãmena niwĩ sãa. Ùsã ãñurõ biacósãpacari, Jesús ùsã decopu bauánucãwĩ súcã. Ùsãrē ãñudutiwi:

—Ññurõ niirecutire múãpãre niãrõ, jĩwĩ.

27 Too síro Tomarē jĩwĩ:

—Ññaña yé wãmorĩrē; mũya wãmosũãrē ãno súusõnecoaya. Yã warupãmarucãrē mũya wãmorē súusõnecoaya. Padeorē manigũ niirijãña. Padeoyã, jĩwĩ.

28 Tomapé jĩwĩ:

—Mũ yũ Òpã niã; mũ Cõãmacũ yũ padeogũ niã, jĩwĩ.

29 Jesupé jĩwĩ:

—Tomás, mũ yũre ññatoagupu padeóa. ãpãrã yũre ññaripacara padeorãpe useninemorã niia, jĩwĩ.

Jesuré padeodutigu atipũrē jóaa

30 Jesús ùsã ññacoropu pee apeyenó cã tutuaremena tiẽñowĩ. Tee niipetirere yũ atipũpãre jóaria.

31 Yũ atipũpã Jesús síquẽ cã tutuaremena tiẽñoriguere jóaa. Múãrē “Jesús Cõãmacũ beserigu cũ macã niĩ” jĩrere padeodutigu jóaa. Múã cũrē padeorã catiré petihere cuoádadu.

21

Jesús cã bueräre bauánemorigue

1 Too síro Jesús Tiberiataro wesapu ùsãrē bauánemowĩ. Biuro wáawu:

2 Ùsã toopãre niirã noquẽrã niwũ: Simón Pedro, Tomás (“suduárigu” ùsã jĩgũ), Natanael (cũ Canã Galilea dita macã niwĩ), ùsã Zebedeo põna, ãpãrã ùsã menamacãrã puarã niwũ.

3 Ùsã toopã niirĩ, Simón Pedro ùsãrē jĩwĩ:

—Wai wasagu wãagu tiia.

—Ùsãcã mũmena wãaada, jĩwũ.

Ùsã wãa, dooriwũpu muããwũ. Tiñamirē wai siãbóejõãmiwũ. Buarĩtu.

4 Bóecũmurĩ, Jesús tiitaro wesapu nucũwĩ. Ùsã cũrē ññamasĩriwũ.

5 Cũ ùsãrē jĩwĩ:

* 20:23 Mateo 16.19; 18.18.

—¿Wai buaári?

—Buaríatu, jǐwū.

⁶—Dooríwɔ diamacápe cōãñoña múáya bapigure sūcā. Toopé buaádacu, jǐwī.

Cūū jǐrirobirora tiiwú. Pau peti sǎári, bapigure wéemuɔcobayirita.

⁷Teero wáari ñagū, yuu Jesús bayiró mainógū Pedrorre jǐwī:

—Marí Ōpū nií.

Simón Pedro “marí Ōpū nií” jǐrī tuogá, cūyaro sutiroré máata sǎñawī; peesutimena pademasíriwi. Sǎña, tiitaropu ñaacoñuáwī.

⁸Ésá pasaró wesapu jeadaro cien metrora yoaro niuwū. Teero tiirá, dooríwɔmena wesapu waire wéepawawu.

⁹Toopú pǎájeara, pecame cūū dioárimere ñawū. Tiimepá sícū wai cǎaríðárigu pesawi. Teero biiri pá niuwū.

¹⁰Jesús úsǎrē jǐwī:

—Wai múá buaárirare néeatiya, jǐwī.

¹¹Simón Pedro dooríwɔpu muásá, bapigure wéemaatiwi. Wai pacaramena dadajóawū. Ciento cincuenta y tres sǎarira niuwū. Pau sǎápacari, bapigu yigariwū.

¹²Jesús úsǎrē jǐwī:

—Yaawácārā atiya.

Ésá cūūrē ñamasítoawu. Teero tiirá, sícūopera, “¿noá nií muu?” jǐ sǎñáriwu.

¹³Jesús pǎrē néé, úsǎrē batowi. Waicārē teorora tiiwí.

¹⁴Jesús dia masári siro, puarí úsǎrē bauátoawi. Ateména ñtǎrī wáaro tiiwú sáa.

Jesús Simón Pedromena wedeserigue

¹⁵Ésá yaaari siro, Jesús Simón Pedrorre sǎñáwī:

—Simón, Jonás macū, ¿muu ñniá nemoró yuure maí? jǐwī.

—Éjǎ, yuu Ōpū. Muu masíá yuu muurē maírére, jǐwī.

—Too docare yuure padeoráre bueya, jǐwī.

¹⁶Pedrorre sǎñáñemowí sūcā:

—Simón, Jonás macū, ¿yuure maí? jǐwī.

—Éjǎ, yuu Ōpū. Muu masíá yuu muurē maírére, jǐwī.

—Too docare yuure padeoráre coteya, jǐwī.

¹⁷Too síro jǐñemowí sūcā:

—Simón, Jonás macū, ¿yuure maí?

Pedro ñtǎrī cūūrē sǎñári ñagū, bayiró bóaneogū wáawi. Cūūrē jǐwī:

—Ōpū, muu niipetirere masíá. Muu masíá yuu muurē maírére, jǐwī.

Jesús cūūrē jǐwī:

—Too docare yuure padeoráre bueya.

¹⁸Muurē ateréja diamacárā jǐá: Muu mamu niigū ména, muu booro sutiré sǎña, muu poo wáadugaropu wáawu. Bucu wáagupe, muuye wǎmoríre súmuɔcogudacu. Ápí muurē suti sǎá, muu wáadugáheropu muurē néewagudaqui, jǐwī.

¹⁹(Jesús teero jǐgū, “Pedro biiro wáa, diagudaqui” jǐgū tiiwí. “Cūū diarémene basocá Cōamacáre ññuró wedeseadacua” jǐgū, teero jǐwī.)

Teero jǐári siro, Jesús cūūrē jǐwī:

—Yuure padeonñáserucujǎña, jǐwī.

Jesús Juanrē maírigue

²⁰Too síro Pedro cǎmenucá, yuu cūá siro nñurí ñawū. Yuu Jesús mainógū niuwū. Yuurá too sugueropure úsá yaaritore, Jesús putogá duigu, cūūrē sǎñáwū: “Ōpū, ¿noá muurē ññatutirapure ticogudari?” jǐwū.*

²¹Pedro yuure ñagū, Jesuré sǎñáwī:

—Ōpū, ¿ññirē deero wáaadari? jǐwī.

²²Jesuré cūūrē yuúwī:

—Yuu putuáatiripū cūū catiricārē, tee muuye maquē mee niá. Teeré wǎcūrijǎña. Muu yuupere wǎcūññuseya, jǐwī.

²³Cūū teero jǐrī tuorá, Jesuré padeorá “Juan diariqui” jǐrē sesajóámiwū. Jesús yuure “cūū diariqui” jǐgū mee tiiwí. Biirope jǐgū tiiwí: “Yuu putuáatiripū cūū catiricārē, tee muuye maquē mee niá”.

²⁴Yuu Juan niá, Jesús buegú niirigu. Yuu ññariguere jóaa. Teero tiigú, “diamacárā niá” jǐmasínoá.

* 21:20 Jn 13.25.

²⁵ Apeyé Jesús tiirígue pee niĩã. Yñu tũgueñarĩ, cãũ tiiríguецõrõ jóaatã, peepũrĩ peti wáabojĩyu. Teepũrĩ atibárecore dadajõãbojĩyu.

Jesucristo beserirare ESPÍRITU SANTO TIÍÁPURIGUE

Espíritu Santo atiadarere Jesús wedesuguerigue

¹ Teófilo, muärë sicapü too sugueropure jóawa. Tiipüpure niipetire Jesús basocäre buerucuriguere, cüü tiurucúriguere wedewa. Sicato cüü buenucáriguere,

² téë cüü bueyapacatiriguere wedewa. Teero biiri cüü ümuásepu muáwariguere wedewa. Jesús ümuásepu muáwaadari suguero, cüü buerá cüü beserirare dutiré cüüyigu cüá tiíadarere. Espiritu Santo masíré ticorémene teeré dutiyigu.

³ Cüü dia masári siro, Jesús bauáyigu. Cuarenta barecorire pee bauáyigu cáärë. Teero tiirá, cáürë ñnará, “marí ‘diajóääwí’ jiiárigura catíi” jiiyira. Cöamacü dutiré basocápure niíadare jeariguere wedenemoyigu sücá.

⁴ Jesús cüámena niigá, cáärë Jerusalénpu niidutiyigu ména. Cáärë jiiyigu:
—Yuu Pacu múärë too sugueropu jiiiroriborora Espiritu Santore ticodiocogudare yueya. Teeré wedetoawu.

⁵ Juan múärë ocoména wámedótiwi. Yuu Pacupeja nemoró añuró tiigúdaqui múärë: Péerogá siro Espiritu Santore ticodiocogudaqui, jiiyigu Jesús.

Jesuré Cöamacü ümuásepu néemuárigue

⁶ Cüámena neááirira cáürë sáñáyira:
—Ësá Öpü, ¿muu mecátigärë romanuärë cöájägüdari? Teero biiri ¿äpërä maríya wederere diamacárä maríre dutirá sáärí tiigüdari? jiiiyira.

⁷ Cüü yuuyigu:
—Marí Pacu sícürä masíqui. Cüü “teerora wáaaro” jiií, teerora wáaadacu. Ate masíré múäye maquë niiria.

⁸ Teero niipacari, marí Pacu cüü tutuarere múärë ticogüdaqui, Espiritu Santo múápure atiri. Múá cuiro maniró, wácütutuaremena yéë quetire basocäre wedera wáaadacu. Jerusalén macárärë, Judea dita macárärë, Samaria dita macárärë, niipetiro atibárecopu niirärë wedera wáaadacu, jiiyigu.

⁹ Teero jii wedetoaari siro, cáürë cüü Pacu néemuáwayigu ümuásepu. Cüü muáwari, cüü buerá ñnanunseyira. Cáürë ðmeburuá tuubiácójiyiro. Teero tiirá, cáürë ñnanemoriyira sáa.

¹⁰ Cüá Jesús muáwari ñnanucúrí, cüá decopu ümuá puarä suti butiré sáñarira bauánucájeayira.

¹¹ Cáärë jiiyira:
—Múá Galilea macárä, ¿deero tiirá ümuásepu ñnamüconucüí? Ñni Jesús múámena niíarigu mecátigá ümuásepu muáwaarigura atibárecopure atigüdaqui sücá. Múá cáürë muáwari ñnäärirobirora atigüdaqui, jiiyira.

Judare wasogüdüre beserigue

¹² Teero tiári siro, Jesús beserira Ëtägü Olivopu niíarira diiwá, Jerusalénpu coepütáwayira. Tiimacá putogá niíá tiigú sica kilómetro wáaro.

¹³ Jerusalénpu putuajeara, cüá cänirí wiipu wáyira. Tiiwí casacutiri wii niiyiro. Sicatatia ümuáró macá tatiaru sáawayira. Cüá niyira: Pedro, Santiago, Juan, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Santiago (Alfeo macá), Simón (romanuá dutiráre cöädagara menamacü niimirigu), Judas (Santiago macá) niyira.

¹⁴ Cüá sícáróména neá, Cöamacürë sáñrucúyira. Jesús baira, cüü paco María, äpërä numiácá cüámena neáyira.

¹⁵ Teebarecorire Jesuré padeorá neáyira sücá. Ciento veinte watoa niyira. Pedro wámunucá, cáärë wedeyigu.

¹⁶ —Yáa wedera, too sugueropu marí ñecü David Espiritu Santo masíré ticorémene Judare wáaadare jóasuguerigu niiwí. Cöamacüye queti jóaripü maquë diamacárä wáaadare niiró tiiwá. Teero tiigú, äpërärë Judas néewa, cáärë Jesuré ññowí. Cáape Jesuré ñee, néewawa.

¹⁷ Judas äsá menamacürä niimiwí. Jesús cüücärë basocäre buerere cüümiwí.

¹⁸ Cüü ñnaró tii wapatáriguemena sícadita sáñóyiro. Too síro dupupe ñaacümu, cüü páaga podo, cütamisi witibatejóyigu.

¹⁹ Niipetira Jerusalén macárä teeré tóoyira. Cüá tiiditare Acéldama jiiyira. Acéldama “Dí Dita” jiiíro tiicú cáäyemena.

²⁰ Tiatopu Salmopüpure jóagu teeré biiro jóarigu niiwí:

Cūāye niimirigue cōājānoārō.*

Cūū jóarigu niīwī sūcā:

Āpī cūū pademiriguere wasoáro,†

jīī jóarigu niīwī.

²¹⁻²² Marīmena síquērā niipetiropu wāanetōrira niīīya, marī Ōpū Jesús marīmena niīrī. Juan Jesuré wāmeōtiri, téé Cōāmacū cūūrē ūmuāsepu néemuārī, īñarira niīīya. Āniāpure sícū besero booa ūsā oncemena niīgūdure. Cūū ūsā tiiróbiro Jesús diarigūpu masārigue quetire wedegú wāagudaqui, jīī wedeyigu Pedro.

²³ Tiitatiapu niirā puarārē beseyira. Sícū José Barsabáre beseyira. Cūū wāmesotoapeore griegoayemena Justo niiyiro. Āpī Matiare beseyira.

²⁴⁻²⁵ Too síro marī Ōpūrē sāirā, biiro jīīyira:

—Ēsā Ōpū, mūū niipetira basocā wācūrere masiā. Judas wasogūdure besetoajīyu. Ēsārē ēñoá. ¿Nii niigari? Judas mūū dutiré cūūriguere duujāwī, ñañarā cūā ñañarō netōrōpu wāagu, catigu cūū āñurō tiiririgue wapa, jīī sāīyira.

²⁶ Too síro puarē ūtāpepu Matías, Barsabás wāmerē jóayira. ¿Nii marī Ōpū beserigu niīī? Jīīrā, piipu sāā, sicape néé, īñayira. Matías wāme jóaturipe niiyiro.

—Jāā, āni Matías Judas wasogú niīī, jīīyira.

Cūū āpērā oncemena Jesucristoye quetire wedegú wāayigu.

2

Espíritu Santo diijeárigue

¹ Cincuenta bñreconi Pascua netōrī siro, Pentecostés wāmecutiri bosebureco wáayiro. Tii bosebureco niīrī, niipetira Jesuré padeorá sícārómēna neāyira.

² Tiīwiipú cūā duiiri, wācūña manirō wīno bayiró atiro tiiróbiro ūmuāsepu busudiatiyiro. Tiīwī bususesajōāyiro.

³ Teero wáari, pecame jūūrípōnabiro bauré cūācōrōrē pesayucoyiro.

⁴ Niipetirarena Espiritu Santo niinucāgū jeayigu. Cūū dutirēmēna āpērā basocāye wedeserere masīripacara, wedesenucāyira.

⁵ Teeburecorire Jerusalēpure pau judíoa apéyē dita macārāpu niiyira. Cūā Cōāmacūrē quioníremēna padeorā niiyira.

⁶ Cūā tee busuri tuorá, toopú neāwayira. Deero jīīmasīyira, cūā putopu jeara. Cūā basocācōrō cūāye wedeseremēna Jesús buerāre wedeseri tuoyira.

⁷ Tuomanijōārā, cāmerī jīīyira:

—Niipetira āniā wedesera ¿Galilea macārā mee niimīī?

⁸ ¿Deero tiirā marīyere āñurō wedeseri tuoi?

⁹ Marī aperó macārā niīā. Partia macārā, Media macārā, Elam macārā, Mesopotamia macārā, Judea macārā, Capadocia macārā, Ponto macārā, Asia macārā niīā marī.

¹⁰ Frigia macārā, Panfilia macārā, Egipto macārā, Cirene putopu macārā niīā marī. Cirene Libia ditapu niīā. Síquērā Roma atirā niīīya.

¹¹ Cūā síquērā judíoa niīīya. Āpērā judíoa niīhērā Cōāmacūrē padeoóya. Āpērā Creta macārā, Arabia macārā niīīya. Marī niipetira marīye wedeseremēna tuorá tīa Cōāmacū āñurē tiirēre, jīīyira.

¹² Niipetira tuomanijōāyira.

—¿Ate deero jīīdugaro tīī? jīī cāmerī sāñāyira.

¹³ Síquērā cūārē buijāyira.

—Āniā cūmurā tīīīya, jīīyira.

Pedro basocāre wederigue

¹⁴ Cūā teero jīīrī tuogú, Pedro āpērā once Jesús beserirarena wāmūnucā, bayiró busurómēna wedeyigu:

—Yāa wedera, niipetira Jerusalēn niirā, yūū jīīrēre āñurō tuoyá.

¹⁵ “Āniā cūmurā tīīīya” jīī wācūmiā múā. Cūmurā mee tīīīya. Mecūtīgā ñamisāñurōgā nueve niīā.

¹⁶ Múā mecūtīgā tuorēre too sugueropu profeta Joel jóarigu niīwī:

¹⁷ Atibúreco petiádari suguero, Espiritu Santore niipetirare ticodiocoguda, jīīrigu niīwī Cōāmacū.

Espiritu Santore ticodiocori, múā pōna ūmuā, numiā yūū wededutirere wedeadacua.

Butoáre, mamarārē cūā quēērōpu ēñogūdacu too síropu wāaadare.

* 1:20 Salmo 69.25. † 1:20 Salmo 109.8.

¹⁸ Yũre padecoterare Espiritu Santore ticodiocogudacu.

Cáacã yũ wededutirere wedeadacu.

¹⁹ Ɔmũãsepure merêã bauré tiigúdacu.

Atiditapüre díi, pecame, òme yũ tiiêñore niiãdacu.

²⁰ Muĩpũ báreco macũ naĩtĩãjõãgũdaqui.

Muĩpũ ñami macũ díi tiiróbiro sõãgũ wáagũdaqui.

Marĩ Òpũ jeaadari bureco suguero teero wáaadacu.

Quionĩri bureco niiãdacu. Bári niiri bureco mee niiãdacu.

²¹ Sícũ: “Yũ Òpũ, yũre netõnéña” jĩ sãigũno netõnénogũdaqui,*

jĩ jóarigu niiwĩ Joel, jĩ wedeyigu Pedro—.

²² Yáa wedera, yũ jĩrere añurõ tuoýá, jĩyigu sũcã—. Jesús Nazaret macã macãrẽ múã ñãjũyũ. Cõamacũ cãmena pee añurẽ tiirigu niiwĩ. Bayirõ tutuaremena tiiêñore tiirigu niiwĩ cãmena. Teeré múã añurõ masiã.

²³ Múã cũrẽna curusapu siãdutrã, ñãñarãpure ticowũ. Cõamacũ tíatorũ “teero wáaadacu” jĩrirobirora wáawũ.

²⁴ Cõamacũ Jesurẽ diarigupure masõrigu niiwĩ. Cũ diadoaririgu niiwĩ. Masãgũdu niigũ tiyigu.

²⁵ Tíatorũ David jóasuguerigu niiwĩ Cristo Cõamacãmena wedeseadarere:

Yũ yũ Òpãrẽ yũ díamacãpu ñãrucujãwã.

Cũ yũ díamacãpe niiri, cuirã.

²⁶⁻²⁷ Teero tiigú, yũ bayirõ usenigũ wedesea. Yáa useromena bayirõ usenigũ basaa.

Yáa yeeripũnarẽ diarira ñãnorõpu mũũ cũdoaricu.

Yũre “bóarijããrõ” jĩgũdacu mũũ, yũre maigũ.

Teero tiigú, yũ añurõ cuire manirõ nijãgũdacu, mũũrẽ yuegu.

²⁸ Yũre catirẽ petihere buancãrĩ tiiwá.

Mũũrẽ ñãgũ, useniremena niigũdacu,†

jĩ jóarigu niiwĩ David.

²⁹ Yáa wedera, añurõ tuojiña ména marĩ ñecũ Daviyé maquerẽ. Cũ diajõãyigu. Cũ diari, cãurẽ yaarira niiwã. Cũ diari yaarĩ cope masãcope marĩ putopãra niã ména.

³⁰ David catigu, profeta niirigu niiwĩ. Cõamacũ too síropũ tiãdarere masĩjũgũ, wederigu niiwĩ: “Mũũ pãrãmi niĩnũnũsegũpu mũũ dutirobirora atiditaré Òpũ niigũdaqui”,‡ jĩrigu niiwĩ Cõamacũ quionĩremena.

³¹ Teero tiigú, David Cõamacũ beserigu diarigupure masõriguere ñãgũ tiiróbiro jóarigu niiwĩ: “Mũũ yũre diarira ñãnorõpu cõãdoaricu. Yáa õpũã bóaricu”.

³² Jesurẽ wáaadare jógarigu niiwĩ. Cõamacũ cũãrẽna masõrigu niiwĩ. Teeré ãsã niipetira ñãawũ.

³³ Cõamacũ cũãrẽ Ɔmũãsepũ néemũãrigu niiwĩ, cũ diamacãpe duiaro jĩgũ. Cũ Pacũ tíatorũ jĩrirobirora cãurẽ Espiritu Santore ticoyigu. Cũpe ãsarẽ ticonetõnecorigu niiwĩ. Teerã niã múã ñããrigue, múã tuoãrigue.

³⁴ Davipé cũya õpũãmena mũũãsepure mũãwaririgu niiwĩ. Mũãwaripacu, ateré jóarigu niiwĩ:

Cõamacũ jĩwĩ yũ Òpãrẽ:

“Yáa wãmo diamacãniñape duiya,

³⁵ té mũũrẽ ñãnutitare mũũ dutiriguere yũ añurõ yũri tiirĩpu”,§

jĩ jóarigu niiwĩ.

³⁶ Teero tiirã, judiã niipetira tuomasãrõ. Múã Jesurẽ curusapu páabiatu siãdutipacari, Cõamacũ cũãrẽna marĩ Òpũ wãari tiirigu niiwĩ. Cõamacũ cãurẽ ticodiocorigu niiwĩ, marĩrẽ netõnéãrõ jĩgũ, jĩ wedeyigu Pedro.

³⁷ Cũ teero jĩrĩ tuorã, bayirõ wãcũpati, sãĩñáyira:

—Ɔsãya wedera, ¿ãsã deero tiãdari? jĩyira Pedrorẽ, ãpẽã Jesús beserirare.

³⁸ Pedro cúãrẽ yũyigu:

—Wãcũpati, wasoyã múã ñãñarẽ tiirere. Jesucristore padeó, wãmeõtidutiya. Múã teero tiiri, múã ñãñarẽ tiirere Cõamacũ acabógũdaqui. Espiritu Santo múãpũre niigũ jeari tiigũdaqui.

³⁹ Cõamacũ marĩ Òpũ tíatorũ jĩrirobirora múãrẽ, múã põna niĩnũnũserare, yoaro macãrãcãrẽ, niipetira cũ beserãre Espiritu Santore ticoyũdaqui, jĩyigu Pedro.

⁴⁰ Cũ tee dícu wederiyigu. Cããrẽ wãcũtuware tico, añurõ quionĩremena wedenemoyigu:

—Atibúreco macãrã ñãñarẽ tiirere dutijõãña. Cõamacũ netõnéreperẽ ñeeña, jĩyigu.

* 2:21 Joel 2.28-32. † 2:28 Salmo 16.8-11. ‡ 2:30 Salmo 132.11-12. § 2:35 Salmo 110.1.

41 Pedro wedeariguere padeorá wãmeõtinoyira. Tiiburecora Jesuré padeorãmena tres mil watoa basocá niinemoyira.

42 Cúã Jesús beserira buerére tuorucúyira. Niipetira Jesuré padeorá câmerĩ wéepeo niijâyira. Suoyá, Cõamacãrê sãĩ tiirucúyira.

Jesuré padeorá sicato tiinucãrigue

43 Jesús beserira diarecutirare netõné, apeyé pee Cõamacũ sícũrã tiimasĩrere tiieñoyira. Cúã tiirére ñnarã, basocá niipetira cuirucuyira.

44 Jesuré padeorá sicapõna macãrã tiiróbiro niyira. Cúã cuorére câmerĩ batorucuyira.

45 Peedita cuorã, apeyenó pee cuorã teeré dúayira. Cúã dúa wapatãriguere apeyenó cuohérare batoyira.

46 Bárecoricõrõ niipetira súbusera neâyira Cõamacũwiipũ. Cããye wiseripũ useniremena câmerĩ suoyãrucuyira.

47 Cõamacãrê usenire ticorucujâyira. ãpêrãcã cúãrê ãñurõ ñna padeoyira. Bárecoricõrõ Cõamacũ padeorĩ tiiyũ cuãrê padeohérare. Jõõpemenã Jesuré paũ padeomãñncãyira.

3

Pedro, Juan wãamasĩhẽgũrê wãari tiirigue

1 Sicabureco coeritó siro tres niirĩ, Pedro, Juan Cõamacũwiipũ wãara tiyira. Tiwiipãre bárecoricõrõ tii horare Cõamacãrê basocá súbuseyira.

2 Toopũ sícũ basocá wãamasĩhẽgũ duiyigu. Sicato bauágupũra posarigu niyigu. Bárecoricõrõ Cõamacũwii sope sããwaro cuãrê néewa dupoyira. Tiisope wãmecutia ãñurĩ Sope. Too sããwarare niyeru sãĩduiyigu.

3 Pedro, Juan sããwaadara tiirĩ ñnagũ, cúãrê niyeru sãiyigu.

4 Pũarãpũra cuãrê ñnayira. Pedrope: –Ûsarê ñnaña, jĩiyigu.

5 Cũũ cúãrê bayiró ñnayigu. “Yũũre niyeru, apeyenó ticoadara tiicúa”, jĩĩ wãcũmiyigu.

6 Pedro cuãrê jĩiyigu:

–Niyeru cuorã yũũ. Teeré cuorĩpacũ, mũũrê tiápuguda. Jesucristo Nazaret macã macũ tutuaremena mũũrê jĩĩã: Wũmũncã, wãaya.

7 Tee jĩĩgũrã, cũũ duigũre diamacũ macã wãmorê ñee, wéemũõcoyigu. Cũũ wéemũõcorira, máata cũũye dupori, cũũ ãñayepã tutuajõãyiro.

8 Bupucutúa, wãmũncã, wãanucãyigu. Wãagura, bupuwã, Cõamacũwiipũ cúãmena sããwayigu. Ûsenire ticoyigu Cõamacãrê.

9-10 Niipetira Cõamacũwiipũ niirã cuãrê ñnãmasĩyira.

–Ñni jõõ bupuwãgũ, Cõamacãrê usenire ticogá ãñurĩ Sopenũ niyeru sãĩduĩarigara niirã, jĩiyira.

Cũũrê wãarere ññamanijõãyira.

Pórtico de Salomõnũ Pedro basocãre wederigue

11 Wãamasĩhẽgũ niĩarigu cúãrê duuriyigu. Basocã cuãrê ññamanijõã, Pedro, Juan putopũ cutusãjeayira. Too cúã neãrõ biayã manirĩ tãtia niãã. Tiitãtia wãmecutia Pórtico de Salomõn.

12 Cúã cutusãjeari ñnagũ, Pedro cúãrê jĩiyigu:

–Yãa wedera, ¿deero tiirã múã nocõrõca ññamanijõãĩ? ¿Deero tiirã múã ãsarê bayiró ñnaĩ? Múã ãsarê “Ñniã basocã ãñurã niijĩrã, cúã tutuaremena wãari tiiyã” jĩĩ wãcũã.

13 Marĩ ñecũsũmuã Abraham, Isaac, Jacob, ãpêrã marĩ ñecũsũmuã Opũ niirigu niĩ Cõamacã. Cũũrã “Jesús upũtĩ macũ niĩ; ãñunĩ” jĩĩ, eñorigũ niiwĩ. Jesuré múãrê dutirãpãre ticowũ. Pilato ñnacoro múã cuãrê boorĩwũ. Cũũ “Ñnirê wionécogudu tiã” jĩĩpacari, múã “wionécorijãña” jĩiwũ.

14 Jesús ññarê manigũ, ãñũre tiigũre múã boorĩwũ. Basocã sããgũpere wionécodutiwũ Pilatore.

15 Jesús marĩrê catiré ticogũpere sããdutiwũ. Cõamacũ cuãrê diarigupãre masõrigũ niiwĩ. Ûsã teeré ñnawũ.

16 Jesús cũũ tutuaremena ãni múã ññamasĩgũrê wãari tiĩarigu niiwĩ. Jesús ãsã cuãrê padeorĩ ñnagũ, múã ññacoro ãnirê ãñurõ netõnẽarigu niiwĩ.

17 Yãa wedera, múã “Cõamacũ macũ niĩ” jĩĩ masĩrijĩrã, cuãrê sããdutiwũ. Marĩrê dutirãcã teorera tiiwã.

18 Cõamacũpe Cristo cũũ beserigu ññarõ netõãdarere wedetoarigu niiwĩ. Niipetira profetas teeré jõarira niiwã. Múã cuãrê ññarõ tiiriguemena teeré wãari tiirigu niiwĩ.

19 Múã ññarê tiirére wãcũpati, wasoyã. Cõamacũ boorõbirora tiyã. Teero tiirĩ, Cõamacũ múã ññarê tiirére acabó, ãñurõ niirecutirĩ tiigũdaquũ.

- 20 Jesucārē ticodiocogudaqui sūcā. Cūū Cōāmacū beserigu Cristo niīi.
- 21 Mecātīgā cūūrē ūmūāsepu pṛtūáro booa, tée Cōāmacū niipetirere wasorípu. Teeré Cōāmacū cūūyara profetas āñurāmena wedesuguerigu niīwī.
- 22 Moisés biiro jóarigu niīwī: “Too síropu marī Ōpū Cōāmacū profetare ticocogudaqui. Yūū tiiróboro tiigúdaqui. Cūū mariya wedegū niigúdaqui. Niipetire cūū wederére tuopetijāna múā.
- 23 Āpērā cūū dutirére tiidugáherano judíoamena niinemorica; sīājānoādacua”,* jīi jóarigu niīwī Moisés.
- 24 Samuel, āpērā profetas mecātīgā wáarere jóasuguerira niīwā.
- 25 Cōāmacū cūūyara profetamena múārē wederigu niīwī. Cōāmacū múā pacūsūmaārē, teero biiri múārē cūū netónéne quetire ticowī. Tee quetire ticogu, Abrahamrē ateré jīirigu niīwī: “Mūū pārāmi niīnūnūsegūmena niipetira atiditā macārē āñurō tiigúda”, jīirigu niīwī.
- 26 Cōāmacū cūū macū diarigupure masō, marīrē ticocosuguerigu niīwī. Teeména marīrē āñurō tiirigu niīwī. Marī ñañarē tiirére duudutirigu niīwī, jīiyigu Pedro.

4

Pedro, Juan judíoare dutirá pṛtopu wáarigue

1 Pedro, Juan basocáre wedera tiirí, paia, āpī Cōāmacūwii coteri basocare dutigá, āpērā saduceo basoca jeayira.

2 Pedro, Juanména jīiyigu:
—Cōāmacū Jesuré diarigupure masōrigu niīwī. Teero tiirá, maricā diaari siro, masāādacu, jīiyigu.

Saduceo basoca, cūāmena jeaarira tee buerére tuorá, bayiró cúayira.

3 Cúa, Pedro, Juanrē ñeewayira. Muīpū sāāritopu niirī ññarā, cūārē ñeewa, peresu sōnecoyira.

4 Cōāmacūwii cūū bueariguere tuoáirira paū Jesuré padeonācáyira. Jesuré padeoráména niirā, āmūā dícuré bapaqueori, cinco mil niīyira.

5 Apebárecope judíoare dutirá, āpērā butoá dutirá, teero biiri Moisés jóarigue buerá tiimacá Jerusalénpu neāyira.

6 Cūāmena āpērā neāyira: Anás (cūū paiaré dutigá niiyigu), Caifás, Juan, Alejandro, āpērā paiaré dutiráya wedera.

7 Neātoa, Pedro, Juanrē cūā pṛtopu néeatidutiya. Cūā pṛto jeari: —¿Noā dutiréména teeré tiirí múā? jīi sāñāyira.

8 Pedro, Espiritu Santo cūāmena niirī, cūārē yūuyigu:
—Ēsārē dutirá, teero biiri butoá dutirá,

9 múā mecūā ūsārē sāñāā, ūsā āñurō tiarigue maquērē masídugara. Múā “¿ñeenóména cūūrē wáamasihégū niimiārigure netónéārī?” jīi sāñāā tiicú.

10 Múā sāñāāriguere yūuguda, múā niipetira, teero biiri niipetira Israelya pōna macārā masīārō jīigū. Jesucristo Nazaret macá macū múā curusapu páabiatudutirigu tutuaremena āni múā ññacoropu niigúre netónéāwū. Cōāmacū cūūrē diarigupure masōrigu niīwī.

11 Jesús ūtāqui múā cōāriqui tiiróboro niīi. Profeta tiiqui maquērē jóarigu niīwī: “Wii weerira ūtāquire booríyira. Cūā boorípacari, tiiquira uputí macāqui pṛtuáwū tiwiipáre”,* jīi jóarigu niīwī.

12 Āpērāpája netónemasīricua. Cūū sícūrā petihérimepu wáaborirare netónemasīi, jīiyigu Pedro.

13 Dutirá cūā cuiro manirō wederi ññarā, tuomanijōāyira. Cūā basiro cāmerī wedeseyira:
—Īñiā bári niirā, buerira mee niīya. Marī cūārē ññamasīā; Jesuména wáanetōrira niīya, jīiyira.

14 Pedro, Juan netónéārigu cūāmena nucūrī ññarā, deero jīñemomasīiyira.

15 Cūārē witiwadutiya ména. Cūā sesaro cāmerī wedeseyira:

16 —¿Deero tiādari marī Īñiārē? Niipetira āno Jerusalén macārā cūā tiieñoāriguere ññapetijāirira niīāwā. Teero tiirá, marī “tiiríawā” jīimasīricu.

17 Basocá aperó macārāpu teeré tuonemórī tiirjāāda. “Múā Jesuyére wedenemorī, múā ñañarō tiinóādacu” jīico cūārē, jīiyira.

18 Wedesetoa, cūārē sāāatidutiya sūcā. Cūā, cūā pṛtopu jeari, jīiyira:
—¿Āñurō tuoyá múā! Jesuyére péerogā wedenemoriñña; buenemoriñña sáa, jīimiyira.

19 Pedro, Juan yūuyira:
—¿Cōāmacū ññacorore ūsā múā dutirére o cūū dutirépere tiirí booi? Múā basiro beseya.

20 Ēsā ññariguere, ūsā tuoriguere wederipacara, niimasīriga, jīiyira.

* 3:23 Deuteronomio 18.15-19; 34.10. * 4:11 Salmo 118.22.

²¹ Dutirápe bayiró tutuaremena dutinemoyira, cúārē cuiaro jĩrã. Basocá cúārē wáaariquere ññarã, Cõamacũrē usenire ticoyira. Teero tiirã, cúārē ññarõ tiimasĩri, wionécojãyira.

²² Cúā netõnéarigu cuarenta cãmarĩ nemorõ cõoyĩgu.

Jesuré padeorã Cõamacũrē tiãpure sãirĩgue

²³ Cúārē wionécoari siro, Jesuré padeorã niirõpu wáayira. Pairé dutirá, ãpẽrã butoã dutirá jĩãriguere wedeyira.

²⁴ Cúā wederi tuorã, sãcãrõmẽna Cõamacũrē jĩyira:

—Ësã Òpũ, mũũ ãmũãse, atiyepã, díã pairĩmaa, niipetire atibúreco niirere tiirĩgu niĩã.

²⁵ Tãatorũ Espĩritu Santo wãcũrē ticorẽmena mũũ ãsã ñecũ Daviré wededutirĩgu niiwũ.

David mũũ wededutiriguere biiro jóarigu niiwĩ:

Judíoã niihẽrã Cõamacũmena cúara ññarã wãajãya.

Judíoapeja “marĩ biiro tiãda Cõamacũrẽ” jĩãmajãya.

²⁶ Atibúreco macãrã õpãrã neããya, Cõamacũrē netõnecã cúārē ññarõ tiidugãra.

Cũa beserigucãrẽ teerora ññarõ tiidugãya,†

jĩ jóarigu niiwĩ David.

²⁷ Cũa jóariborira wáawũ. Atimacãpũre Herodes, Poncio Pilato, ãpẽrã judíoã niihẽrã, judíoãmena neãwã. “Cũārẽ ññarõ tiãda” jĩrira niiwã mũũ macã Jesũs mũũ beserigure ññarõ tiãdara.

²⁸ Tãatorũ mũũ “teerora wáaadacu” jĩrirobirora tiirĩra niiwã.

²⁹ Ësã Òpũ, cúā ãsãrẽ bayiró tutuaremena dutiawã, cuiaro jĩrã. Cúā jĩãriguere wãcũña. Ësã mũũrẽ padecotera niĩã. Ësãrẽ mũũye quetire cuire manirẽmena wederi tiyã.

³⁰ Mũũ tutuaremena diarecutirare netõnẽña. Mũũ sãcũrã Jesũs mũũ macã cũā tutuaremena tiẽñodutiya, jĩyira.

³¹ Cúā tee jĩãri siro, cũā niirõ cãmeñayiro. Espĩritu Santo cúāpũre niyĩgu. Teero tiirã, Cõamacãye quetire cuiro manirõ wedeyira.

Jesuré padeorã cũā cuorere cãmerĩ batorigue

³²⁻³³ Jesũs cũāyere wededutigu beserira bayiró tutuaremena basocãre wedeyira: “Marĩ Òpũ Jesũs diari siro, masãrigu niiwĩ. Cũā masãri siro, cũārẽ ññawũ”, jĩyira. Niipetira Jesuré padeorã sãcãrĩbĩro wãcũrē cõoyira. Cũā cuorere “yee dícu niĩã” jĩriyira. Teero tiirã, cũā cuorere cãmerĩ batoyira. Cõamacũ cũārẽ bayiró tiãpuyigu.

³⁴⁻³⁵ Wiserĩ, dita cuorã dúayira. Cũā dúã wapatãariguere Jesũs beserirare ticoyira. Jesũs beserirape cũā ticoariguere cũā nenamacãrãrẽ apeyenõ cuohẽrare batoyira. Teero tiirã, cũāãya põna macãrã bóaneõrã maniyira.

³⁶ Teebarecorire sãcũ José wãmecutigu niyĩgu. Chipre nucãrõ macã, Leviyã põna macã niyĩgu. Jesũs beserirape cũārẽ Bernabé jĩyira. Bernabé griegoayemena “ãñurõ wãcũtutuari tiigũ” jĩrõ tiicũ.

³⁷ Sicadita cũāye oteré ditare dúayigu. Cũā dúã wapatãariguere Jesũs beserirare ticopetijãyigu.

5

Ananías, Safira jĩditorigue

¹ Æpĩ Ananías wãmecutigu, cũā nũmo Safiramena sicadita dúayira.

² Ananías cũā dúã wapatãariguere nẽeduo, dusarere ticoyĩgu Jesũs beserirare. Cũā nũmomẽna “biiro tiãda” jĩtoayigu.

³ Pedro cũārẽ jĩyigu:

—Ananías, ¿deero tiigũ mũũ Satanãrẽ yũnarĩ? Mũũ Espĩritu Santore jĩditoayu, mũũ dúã wapatãariguere nẽeduoogu.

⁴ Tiidita mũũ dúãdari sũguero, mũũya dita niiwũ. Tee mũũ dúare wapa mũũye niyeru niãjĩyu. ¿Deero tiigũ “jĩditogũda” jĩ wãcũãrĩ mũũ? Mũũ basocã dícuere jĩditogu mee tiã; Cõamacãcãrẽ jĩditogu tiã.

⁵ Teeré tuogũra, Ananías ñaacũmu, diajõãyigu. Æpẽrã tee quetire tuorã, cuipetijõãyira.

⁶ Cũā diari, mamarã tiwiipú sããwa, suti caserimena cõma, nẽewayira, cũārẽ yaarã wãara.

⁷ Itiã hora siro Safira cũā nũmo niimĩarigo sããjeayigo. Teero wáaariquere masĩriyigo.

⁸ Pedro coore sãñãyigu:

—Wedeya yũre. ¿Mũãya dita dúara, nocõõrã niyeru wapatãarĩ? jĩyigu.

—Nocõõrã wapatãawũ ãsã, jĩyigo.

† 4:26 Salmo 2.1-2.

⁹ Pedro coore jĩyigu:

—¿Deero tiirá múã sícārĩbıro wácūrēmena “marĩ Òpũ Espĩritu marĩrē ñañarõ tiirĩqui” jĩ wácũmiārĩ? Mecũtigārã mũu manu niimiĩrigure yaarã jearıra pũtaajeara tiĩya. Мучãrē teorora yaaádara néewaadacua, jĩyigu.

¹⁰ Cũũ teero jĩrĩrã, máata coocã Pedro pũto ñaacũmu, diajõãyigo. Coo manu niimiĩrigure yaarã jearıra diaarigopure buajeayira. Cũãrã coore néewa, yaarã wáyira coo manunĩgũ pũtopũra.

¹¹ Niipetira Jesuré padeorã, ãpẽrã niipetira tee quetire tuorã, bayiró cuiyira.

Pedrocã Cõãmacũ sícũrã tiimasřremena tiĩñorigue

¹² Teeburecorire Jesús beserirare Cõãmacũ cũũ sícũrã tiimasřremena pee tiĩñorĩ tiiyigu basocã watoapure. Niipetira Jesuré padeorã Pórtico de Salomón tatiapũ sícãrõmēna neayira.

¹³ Æpẽrã cũãmena bapacũti, cui niyira. Cũãrē bapacũti, cuipacara, Jesuré padeorãre ãñurõ wácũyira.

¹⁴ Hũmũã, numiã pau Jesuré padeomũãnucãyira.

¹⁵ Diarecutirare maa wesapũ néewa, cõãrē caserĩ sotoapũ cũũyira. “Pedro netõwãgu, cũũ wãtĩcõãtucoro cũã sotoa netõwãri, cũã diarē netõãdacu”, jĩ wácũyira.

¹⁶ Jerusalén wesa niirē macãrĩ macãrãcã diarecutirare néewayira. Wãtĩã ñañarõ tinórãcãrē néewayira. Niipetira netõñenoyira.

Pedro, Juan peresuwiipũ duarira wĩtirigue

¹⁷ Cũã teero tiirĩ tuorã, paiairé dutigũ, niipetira cũũ menamacãrã saduceo basoca iñatutiyira cũãrē.

¹⁸ Teero tiirã, Jesús beserirare ñee, néewa, peresuwiipũ sõnecomiyira.

¹⁹ Tiiñamirã ángele peresuwiĩ sopenãmarē pãõ, cũãrē néewitiatyigu.

²⁰ —Cõãmacũwiipũ basocãre wedera wáyira, jĩyigu —. “Jesuré padeorãre Cõãmacũ ãñurõ niirecutiri tiigũdaqui”, jĩ wedeya, jĩyigu ángele.

²¹ Cũũ jĩãrirobirora bóemuãtari, Cõãmacũwiipũ sããwa, bueyira.

Tiiburecora paiairé dutigũ, cũũ menamacãrãmena, judioare dutirã, teero biiri butoã dutirãre neãdutyira. Cũã neãpetiari siro, peresuwiipũ niirãrē néeatidutimiyira.

²² Cõãmacũwii coterĩ basoca peresuwiipũ jeara, cũãrē buarĩyira. Cũã manirĩ iñarã, wedera wáyira.

²³ Toopũ jea, cũãrē wedeyira:

—Peresuwiĩ ãñurõ biaãri wii niimiãwũ. Tiisope coterĩ basocã ãñurõ cotemiãwã. Tiisopere pãõ iñarĩ, sícãno maniãwĩ, jĩyira.

²⁴ Cũã teerē tuorã, Cõãmacũwii coterĩ basocare dutigũ, paiairé dutirã dee ti masĩyira.

—¿Deero yapacũtiadari ate? jĩyira.

²⁵ Cũã wácũrã tiirĩ, sícũ jea, wedeyigu:

—Tuoyã ména. Mũã peresuwiipũ sõnecomiařira Cõãmacũwiipũ basocãre buera tiãwã, jĩyigu.

²⁶ Cũũ wederĩ tuorã, Cõãmacũwii coterĩ basoca cũãrē dutigũmena cũãrē ñeerã wáyira. “Basocã cũãrē maĩrã marĩrē ãtãperimena déebocua” jĩrã, cũãrē néewara, ñañarõ tiirĩyira.

²⁷ Cũãrē judioare dutirã decopũ néjeeari, paiairé dutigũ cũãrē jĩyigu:

²⁸ —Hũã mũãrē “cũũye maquẽrē buenemoriãña” jĩmiãwũ. Hũã mũãrē buedutiripacari, niipetiro ãno Jerusalẽnpure mũã buerē sesajõãtoaa. Mũã buerēmena ãsãpere “cũã cũãrē siãrĩ tiiwã” jĩrĩ tiidũgãra tiia, jĩyigu paiairé dutigũ.

²⁹ Pedro, ãpẽrã Jesús beserirarena cũãrē yũnyigu:

—Basocã dutirē Cõãmacũ dutirē niihẽrĩ, Cõãmacũ dutirẽpere tiirõ booa.

³⁰ Cõãmacũ marĩ ñecũsũmuã Òpũ Jesuré diarigũpure masõrigũ niiwĩ. Jesús niĩ mũã curusapũ páabiatu diari tiirigu.

³¹ Cũũrēna masõtoa, ãmuãsepu néemuã, cũũya wãmo diamacãniñape dupoyigu. Marĩrē netõñerigu, marĩ Òpũ niãrõ jĩgũ, teero tiirigu niiwĩ. Marĩ judioa ñañarē tiirere wácũpati, wasorĩ, marĩrē acabõgũdaqui.

³² Hũã Jesús tiiriguere iñarira niijĩrã, teerē wedea. Espĩritu Santocã iñarigu niiwĩ. Cõãmacũ cũũ dutirē tiirãre Espĩritu Santore ticoqui, jĩyigu Pedro.

Gamaliel wederigue

³³ Cũũ tee jĩrĩ tuorã, bayirõ peti cúayira. Cũãrē siãdũgãmiyira.

³⁴ Cũã cúari iña, Gamaliel judioare dutirã menamacũ wãmũnucã: —Ñiãrē suowitĩwaya ména, jĩyigu.

Gamaliel fariseo basocá, Moisés jóarigue buegá niyigu. Basocá “añunií” jii padeogú niyigu.

³⁵ Cúá suowitiwari siro, toopú niirārē jiiyigu:

—Yáa wedera, añurō wācūña múá cūārē tiidugārere.

³⁶ Tiatorare sicū Teudas wāmecutigu “yuu dutigú niíā” jii wācūmiyigu. Cuatrocientos basocá cūū buerere nūnyíra. Too síro cūārē āpērā sīājāyira. Cūārē sīāāri siro, cūārē yuūmiārira cúā booró wāabatejōāyira. Nocōrōā cūū buemiārigure petijōāyiro.

³⁷ Too síro basocāre cúā bapaqueore burecori niirī, āpī Judas Galilea macū niyigu. Pau basocá cūārē nūnyī tiimíyigu. Too síro cūūcārē sīājāyira. Cūārē sīāāri siro, cūārē yuūmiārira cúā booró wāabatejōāyira.

³⁸ Teero tiigú, múārē wedea. Cūārē teero iñajāña. Basocá dutirémēna cúā bueri, petijōādadu.

³⁹ Cōāmacū dutirémēna cúā bueri docare, múā sīcārībírīcu. Múā cūārē cāmotára, Cōāmacūrē netōnucārā tiibócu, jiiyigu Gamaliel.

⁴⁰ Cūārē “jáa” jiiyira.

Jesús beserirare suocó, tāna, “Jesuyé quetire wedenemori jāña” jii, cūārē wionécojāyira.

⁴¹ Cúā judíoare dutirá putopu niārira witiyira useniremena. Cāmerī wedeseyira:

—Cōāmacū marīrē “āpērā cūārē ñañarō buijāpacari, Jesuyére bueduricua” jii masījīyī, jiiyira.

⁴² Bārecoricōrō Cōāmacūwiipu, wiseripá “Jesús Cōāmacū beserigu nií” jii wederucujāyira.

6

Apóstoles cúārē tiípuadarare beserigüe

¹ Jōōpēmena pau Jesuré padeonucārā tiiyira. Teebarecorire griegoaye wedesera hebreoaye wedeseramēna cúayira.

—Īsāya wedera wapewia numiārē bārecoricōrō péerogā yaaré ticorā niíāwā, jiiyira.

² Teero tiirā, cúā doce Jesús beserira Jesuré padeorā niipetirare wedeadera neādutiya.

—Īsā Cōāmacūyere wededu, yaaré batori, añuria.

³ Teero tiirā, siete ūmūā múāmena niirārē beseya. “Cúārā basocá añuūya” jiiā, Espiritu Santo dutirē tiirucúra, añurō masīrā niārō. Múā beseadarare yaaré batodutiadacu.

⁴ Īsāpe Cōāmacūrē sīi, cūūyere buerucujādadu, jiiyira.

⁵ Niipetira: —Teerora wāaaro, jiiyira.

Teero tiirā, sicū Esteban wāmecutigure beseyira. “Cūū añurō Cōāmacūrē padeoí; cūūmena Espiritu Santo niiquí”, jiiyira. Āpērārē Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Parmenas, Nicolás beseyira. Nicolás Antioquía macū judíoayū niiripacu, cúā tiiróbiro Cōāmacūrē padeogú wāyigu.

⁶ Cūārē besetia, Jesús beserira puto néewayira. Cúā néejeari, Cōāmacūrē sāibosáyira. Cúā besearirare ñaapeoyira, Cōāmacū múārē tiípuaro jiiā.

⁷ Too síro Cōāmacūyere pau basocá masīpetijōārā tiiyira. Jerusalén macārā pau Jesuré padeorā niinucáyira. Paiaćā pau Jesuyére tiinucáyira.

Estebanrē ñee, néewarigüe

⁸ Estebanrē Cōāmacū añurō tiípuyigu. Teero tiigú, tutuaremena Cōāmacū dícu tiimasírere basocá iñacoropu tiíñoyigu.

⁹ Cūū puto āpērā jeayira. Judíoa niyira. Cúā dutiapenori basoca niimirira niyira. Teero tiiró, cúā neāri wii “Libertado” wāmecutiyo. Āpērā cúā menamacārā judíoa Cirene macārā, Alejandría macārā, Cilicia dita macārā, Asia dita macārā niyira. Cúā cúaremena Estebanrē sīñáyira.

¹⁰ Estebanpe Espiritu Santo cūārē añurē masīrē ticorémēna wedeseyigu. Teero tiirā, cúā cūūmena wedese sīcārībírīyira.

¹¹ Sīcārībírī, āpērārē niyeru tico, jiiyira:

—Jiíditorā wāaya. “Esteban Moisére dutirē cūūriguere ñañarō wedeseawī; Cōāmacūcārē ñañarō wedeseawī”, jii wedewa basocāre, jiiyira.

¹² Cúā jiíditorarigüere tuorā, niipetira basocá, āpērā butoá dutirá, teero biiri Moisés jóarigue buerā cúayira. Cutujeá, cūārē ñee, judíoare dutirá putopu néewayira.

¹³ Jiíditoracārē néewa, wedesedutiya:

—Āni Cōāmacūwiire ñañarō jiiāwī. Moisére dutirē cūūrigüecārē teerora jiiāwī.

¹⁴ “Jesús Nazaret macā macā Cōāmacūwiire cōāgūdaqui; Moisés marīrē tiidutirigüere wasojāgūdaqui” jiiī tūoáwā, jiíditiyira.

¹⁵ Teeré tuorá, judíoare dutirá, too duirá niipetira Estebanrê bayiró Ìñayira. Cũya diapóa cúã Ìñarí, ángeleya diapóa tiiróbiro bauyíro.

7

Esteban wederigue

¹ Paiaré dutigú Estebanrê sãñíayigu:

—¿Diamacúrã nií ãniã mũurê wedesãre? jĩyigu.

² Esteban yũyigu:

—Yáa wedera, yũ pacusũmuã, ãñurõ tuoádacu múã, yũ wederi. Cõamacũ ãñurõ asibatégu marí ñecũ Abrahamrê bauyigu, Mesopotamiapu cũu niirí. Harán macãpu cũu niigũ wáaadari suguero, cũurê wedeseiygu.

³ “Mũya ditare, mũya wederare cũũjã, wáagua. Mũu wáari, mũu niíadari ditare êñogúda”, jĩyigu.

⁴ Teeré tuogú, Abraham caldeoaya ditapu niíarigu Haránpu niigũ wáayigu. Toopú cũu pacu diaweojõayigu. Cũu pacu diaweori siro, Cõamacũ cũurê atiditá atitó marí niirõrê atidutiayigu.

⁵ Cũu ãnopú jeari, dita ticoriyigu ména. Ticoripacu, “too síropu mũyey, mũu pãrãmerã niinũuseraya dita niíadacu” jĩyigu. Cõamacũ teeré wederitore, Abraham põnamaníyigu ména.

⁶ Cõamacũ cũurê apeyé wedenemoyigu: “Mũu pãrãmerã niinũusera ãpêrãyé ditapu niíadacua ména. Dutiapenori basoca niíadacua. Cuatrocientos cãmarí cũãrê padeduti, ñañarõ tiíapeadacua.

⁷ Cũãrê teero tiirí, yũ tiidita macãrãrê ñañarõ tiigúdacu. Yũ teero tiári siro, mũu pãrãmerã niinũusera witiadacua. Witi, atiditapú jea, yũ dutiré tiíadacua”, jĩyigu Cõamacũ.

⁸ Cõamacũ Abrahamrê wedecũyigu: “Niipetira ãmuãrê cúã cõnerigu yapa macã caseróre widedcõãña. Ate yũ jĩrêre tiirã, múã yũmena niirêre êñoódacu”, jĩyigu Cõamacũ. Teero tiigú, Abraham cũu macũ Isaare ocho búrecori cũu bauári siro, cũu cõnerigu yapa macã caseróre widedcõãyigu. Isaacã teorora tiiyigu cũu macũ Jacoré. Jacob teorora tiiyigu cũu põna doce põnarí pacusũmuã niíadarare.

⁹ Jacob põna marí ñecũsũmuã cúã bai Joseré Ìñatutira, Egiptopu wáarare dúayira. Cõamacũpe cũũmena niijãyigu,

¹⁰ niipetire cũurê ñañarõ netõbóarere netõrĩ tiigúdu. Faraón Egipto dita macãrã õpãmena wedeserí, Cõamacũ Joseré masíre ticoyigu. Cõamacũ Faraónrê usenirí tiiyigu Joseména. Teero tiigú, Faraón cũurê cũu doca macũ dutigú sõnecoyigu. Apeyeré, Faraón cũya wii maquẽ paderé dutigú cũũyigu.

¹¹ Too síro niipetiro Egiptopure, Canaánpucãrê juabóare wáayiro. Teero tiirã, basocã teeditapu niirã bayiró ñañarõ netõrã tiiyira. Marí ñecũsũmuãcã yaaré buamasĩriyira.

¹² Jacob “Egiptopu yaaré dúare niíayiro” jĩrê quietire tuogú, cũu põnaré, marí ñecũsũmuã niíadarare. “yaaré sãirã wáaya” jĩcoyigu. Cũu sicato ticocogu tiiyigu.

¹³ Cũã nemo jeari, José “yũ múã bai niíã” jĩ wedeyigu cũu sõwũsũmuãrê. Faraóncã “cũã José sõwũsũmuã niíãwã” jĩrĩ tuoyigu.

¹⁴ José, cũu sõwũsũmuãmena queti ticocoyigu cũu pacũpare. “Marí pacu, niipetira maríya wederamena atiaro ãnopú”, jĩcoyigu. Cũya wederape “setenta y cinco” niiyira.

¹⁵ Jacob “jáu” jĩ, Egiptopu wáajõayigu. Toopú diayigu. Cũu põna marí ñecũsũmuãcã toopúra diayira.

¹⁶ Jacob diarigu õpũurê Siquempu néewayira. Toopú Abraham cũu Hamor põnaré ãtãtuti sãirĩtupu cũũyira.

¹⁷ Abrahamrê Cõamacũ jĩrigue jeatiri, marí ñecũsũmuã pau basocãputiyira Egiptopu.

¹⁸ Cũã toopú niirĩrã, ãpĩ õpũ sããyigu. Cũu Josenígũ tiirĩguere masĩriyigu.

¹⁹ Cũu marí ñecũsũmuãrê jĩdito, ñañarõ tiíapeyigu. Cũã põna bauárare diaaro jĩgũ, cõãdutiayigu.

²⁰ Teeburecorira Moisés bauayigu. Cũu Cõamacũ Ìñarí, ãñugúgã niiyigu. Cũu pacusũmuã Ìtĩrã muĩpũrã cúãya wiipu cũurê masõmiyira.

²¹ Dee tii masĩri, cũurê cõãjãyira. Cõããri sírogã, Faraón macõ cũurê Ìñabuayigo. Ìñabuã, néema, coo macũ tiiróbiro cũurê masõyigo.

²² Egipto macãrã ãñurõ masĩrãyere bueyira Moisére. Teero tiigú, cuiro manirõ wedesequ, õpũ tiiróbiro tiirécutigũ niiyigu.

²³ Moisés cuarenta cãmarí cuogú, cũya wedera Israelya põna macãrãrê Ìñadugagu, cúã putopu wáayigu.

²⁴ Toopú jeagu, sīcūrē Egipto macū páari ñhayigu. Cūūrē cāmeboságu, Egipto macūrē páasiñjāyigu.

²⁵ Cūū basiropo wācūmiyigu: “Yūmenarā Cōāmacū yáa wederare dutiapenori basoca niirārē witiiri tiigúdaqui. Cūā ateré masīcua”, jī wācūmiyigu. Cūā cūū tiiróbiro wācūriyira.

²⁶ Apēbúreco āpērā cūya wedera puarā cāmerīquērā tiiri buajeáyigu. Cūūrē cāmerīquēduri tiidugágu, “múá sīcūya wedera niā. ¿Deero tiirā cāmerī ñañarō tii?” jī wedemiyigu.

²⁷ Āpīrē bayirō ñañarō tiigúpe Moisére tuunēcojāyigu. “Mūū ūsarē dutigú mee niā; ūsarē queti besegú mee niā.

²⁸ ¿Mūū ñamica Egipto macūrē siāñarobirora yūre siādugágu tii sūcā?” jī yūututyigu.

²⁹ Cūū teero jīrī tuogú, Moisés dutijōāyigu. Madián ditapu wāa, aperó macūpu tiiróbiro nii, puarā ūmūā pōnacutyigu.

³⁰ Moisés tiiditapure cuarenta cūmarī niyigu. Sicabureco basocá manirō Sinai ūtāgú putopu wáyigu. Toopú yucasati jūūrī ñhayigu. Pecame jūūrīpōna decopu ángele bauáyigu.

³¹ Moisés teeré ñagú, ñamanijōāyigu. “¿Deero tiiró tee wáamīto?” jī, putogāsāñurō ññaquēnogú wáyigu. Cūū putogāpu jeari, Cōāmacū tiimé decopu cūūrē wedeseyigu.

³² “Yūū Cōāmacū niā. Mūū ñecūsūmūā Abraham, Isaac, Jacob Ōpū niā”,* jīyigu. Moisés ñarōpīyigu. Cuigu, ñnadujāyigu.

³³ Cūūrē wedesenemoyigu: “Mūū yūū putora nucūā. Teero tiigú, mūū sapature tuuwéya. Tuuwégu, yūre padeorére ēñogúdaqui.

³⁴ Yáara basoca Egiptoru niirārē ñañarō tiáperi ññā. Cūā pūnisire tuo. Cūūrē netōnégūdu diiñtiawū. Teero tiigú, mūūrē Egiptoru ticocogūda”, jīyigu Cōāmacū.

³⁵ Moisére boorírira too sugueropu jīyira: “Mūū ūsarē dutigú mee niā; ūsarē queti besegú mee niā”. Cūā tee jīpacari, Cōāmacūpe Moisére cūūrē dutigūdu, netōnégūdu sōnecoyigu sáa. Cōāmacū ángelere jūūrīsatipu teeré wederi tiyigu.

³⁶ Moiséra cūūrē néewitwayigu. Cūūrā Cōāmacū sīcūrā tiimasīrere tiēñoyigu Egiptopure. Día Sōárīmaa paírīmaapucārē teerora tiēñoyigu. Cuarenta cūmarī basocá manirōpu cūā wáari, teerora tiēñorucujāyigu.

³⁷ Cūūrā Israelya pōna macārārē wederigu niwī: “Too síropu Cōāmacū profetare ticocogúdaqui. Cūū mariya wedegu niigúdaqui. Yūū tiiróbiro tiigúdaqui”,† jī jóarigu niwī Moisés.

³⁸ Moisés basocá manirōpu marī ñecūsūmūā neārī, cūāmena niyigu. Sinai ūtāgūpū ángele cūūrē wedeseyigu. Moisés Cōāmacū dutiré petihérere ñeeyigu, marīrē ticogūda.

³⁹ Cūūrē marī ñecūsūmūā tuodugáriyira. Cūūrē boohéra, Egiptoru cāmecōputuadugamiyira. ⁴⁰ Teero tiirā, Aarónrē jīyira: “Jōō niārīgu marīrē Egiptoru néeatirigu cūū bauhéro yoajōā.

¿Deero wáayiri? Marī masīria. Teero tiirā, ūsā padeoádarare weebosaya. Cūūrē marī apasugueadacu. Cūā marī wáadarimarē ēñōādacua”, jīyira.

⁴¹ Teebarecorire sīcū wecu wīmagú tiiróbiro baugú weeyira. Bosebareco tii, ecaráre siā, sóeditoyira cūā wearigure tiipéora.

⁴² Cūā teero tiirī ññagú, Cōāmacū cūā booró tiáro jīgū, cūāmena niārīgu cōājōāyigu. Cūā booró muipūrārē, ñocōārē padeoyira. Teeré profetas jóarira niwā:

Cōāmacū cūūrē jīyigu:

Múá Israelya pōna macārā,

basocá manirōpure cuarenta cūmarī niirā,

ecaráre siā sóeditoriwu, yūre padeorá.

⁴³ Āpī Moloc queoré padeorá, suti caserimena tiiri wiire apacāmesāwū.

Āpī Refán ñocōāwú múá weerigucārē padeorá, teerora tiwā.

Āniārē múá basirora weewu, padeoádará.

Teero tiigú, múārē ñee, néewadutigūda Babilonia berupu, jīyigu Cōāmacū,‡

jī jóarira niwā.

⁴⁴ Esteban wedenemoyigu:

—Marī ñecūsūmūā basocá manirōpu Cōāmacū basocámena niirī wiire cuoyira. Tiiwiiré Cōāmacū Moisére cūū ēñorobirora tiidutyigu.

⁴⁵ Marī ñecūsūmūā niinunuseraya wii putuáyi. Josuémena néeatiyira tiiwiiré. Cūā atiditá ñeerā atiri, Cōāmacū atiditá macārārē ācūcuyigu. Cūā wáaweorepure niyira. Yoari tiwīwī ānopū niyiro, té David cūū ōpū sārī síropu.

⁴⁶ David Cōāmacū āñurō tiirére buagú jīyigu: “Mūū yūū ñecū Jacob padeoríguya wiire mūū niādari wiire tiibosádugaga”, jīmiyigu.

* 7:32 Éxodo 3.6. † 7:37 Deuteronomio 8.15,18. ‡ 7:43 Amós 5.25-27.

47 Cūū tiibosádugapacari, cūū macū Salomónpu tiwiiré tiibosáyigu.
 48 Cōāmacū ūmuāsepu niigú basocá tiiré wiseripu niirii. Profeta teeré jóarigu niiwī:
 49 Yuu boorí, ūmuāse yuu duirípīrō tiiróbiro niīādacu;
 atiditapú yée dupori yeeriságūdacu.
 Teero tiirá, yáa wii niīadari wiire tiimasfria múā.
 Yuu yeerisāādarō tiimasfria.

50 Yuu ate niipetirere tiiwá, jīiyigu Cōāmacū, §
 jīi jóarigu niiwī.

51 Esteban cúārē jīinemoyigu:
 –Múā Cōāmacū dutirére netōnucānetōjōāā. Cūūrē masihērā tiiróbiro cūū wederére tuodugária. Espiritu Santo dutirére tiidugária. Múā necūsūmuā tiiróbirora tiijāā.

52 Múā necūsūmuā niipetira profetare ñañarō netōrī tiiyíra. Marirē netōnégūdu atiadarere wedesuguerirare siājáyira. Cúā wedesuguerigu añugú jeari, múā cūūrē jīiditoremēna wedesā, siādutirira niīā.

53 Múārē Cōāmacū ángeleamēna cūū dutirére cūūyigu. Teeré cūūnorira niipacara, múā netōnucānetōjōāā, jīiyigu Esteban.

Estebanrē átāperimēna déesīārigue

54 Cūū tee jīirī tuorá, cúāpe bayiró cúayira. Cúā cúare ēñorá, upire bacadiyóyira.
 55 Estebanpe Espiritu Santo cūūmēna niirī, ūmuāsepu iñamōco, Cōāmacū añurō asibatérene iñayigu. Cōāmacū diamacápe Jesús nucūrī iñayigu.

56 Cūū cúārē iñagū, jīiyigu:
 –Jāā, ūmuāse pāōrī iñāā; Cōāmacū diamacápe niipetira sōwā nucūrī iñāā yuu, jīiyigu.

57-58 Cūū tee jīirī tuorá, bayiró acaribí, tuodugáhera cúāye cānopéri paabiáyira. Cūū puto sīcārōmēna cutujéa, cūūrē ñee, tiimacā wesapu cōājáyira. Cúāye suti sotoá sñañarē tuuwé, ticoyira sicū mamurē cotedutira. Cūū wāmecatiyigu Saulo. Ticotoa, Estebanrē átāperimēna déesīāyira.

59 Cúā déesīārā tiirí, cúūpe Cōāmacūrē sāiyigu:
 –Jesús yuu Ōpū, yuu yeeripūnarē ñeeña, jīiyigu.

60 Ñicācoberimēna jeacūmujēa, bayiró acaribiremena jīiyigu sūcā:
 –Ōpū, acabóya añiārē ate cúā ñañarē tiirere, jīiyigu. Tee jīitoa, diajōāyigu sáa.

8

Saulo Jesuré padeoráre ñañarō tiirígue

1 Saulo Estebanrē siārī iñagū, “añuā” jīiyigu.
 Tiiburecora Jerusalénpure Jesuré padeoráre ñañarō netōrī tiinucáyira. Niipetira Judea ditapu, Samaria ditapu dutibatéjōāyira. Jesús beserira dícu wáariyira.

2 Apērā ūmuā Cōāmacūrē quioniremena padeorá Estebanrē yaayira. Cūūrē yaa, bayiró boorituayira.

3 Saulope Jesuré padeoráre nemorō ñañarō tiinetōnucáyigu. Cúāye wisericōrō sáāwa, ūmuārē, numiārē ñee, néewa, biadupóyigu peresuwiipu.

Felipe Samaria macārārē buerígue

4 Dutibatéwarira cúā wáaro Jesuyé quetire wedewayira.
 5 Felipe Samaria dita niirí macápu wáyigu. Toopú jēa, “Jesús Cōāmacū beserigu niirī” jīirere wedeyigu.

6-7 Cōāmacū sīcūrā tiimasfriere tiieñoyigu. Wātīā pau basocápure sāārirare witidutiugu. Witiatira, bayiró acaribiyira. Pau wáamasihērārē, opayuriri wáarare netōnéyigu. Cūū teero tiirí iñarā, niipetira cūū wederere añurō tuonunúseyira.

8 Tiimacápure bayiró useniayira.

Simón yái tiiróbiro niigú

9 Toopáre sīcū basocá yái tiiróbiro niigú niyigu. Cūū wāmecatiyigu Simón. Cūū tiirémēna Samaria dita macārārē ucuanéne tiiyigu. Cúārē “uputí macū niirī” jīi wācūrī tiiyigu.

10 Uputí macārā, bári niirā niipetira cūū jīirere añurō tuonunúseyira. “Áni Cōāmacū tutuare cuogú niiqui”, jīimiyira.

11 Yoari pee tiieñoremēna cúārē ucuanéne tiieñoyigu. Teero tiirá, cūūrē tuonunúsemiyira.

§ 7:50 Isaías 66.1-2.

¹² Felipe jea, Cōāmacū dutiré basocápure niíadare jeariguere bueyigu. “Jesús Cōāmacū beserigu basocáre netōnégū niíi” jīrere bueyigu too macārārē. Үмәә, numiā Jesuyé maquērē tuo, padeotóa, wāmeōtidutiya.

¹³ Simón “уәсә Jesuré padeóa” jīi, wāmeōtiduti, Felipe wáaro cūārē nḥuyigu. Felipe Cōāmacū sīcūrā tiimasirere tiiēñojāgū tiiyigu. Simón teeré iñagū, iñamanijōāyigu.

¹⁴ Jesús beserira Jerusalénpu niirā “Samaria dita macārā Cōāmacūyere añurō padeoáyira” jīrē quetire tuoýira. Teero tiirā, Pedro, Juanrē ticocoyira toopáre.

¹⁵ Cūā toopú jea, cūārē Cōāmacūrē sāibosáyira, cūápure Espiritu Santo niigū jeaaro jīrā.

¹⁶ Cūāmena Espiritu Santo niiriyigu ména. Jesús wāmemena dícu wāmeōtinorira niiyira.

¹⁷ Cūārē ñaapeóri, Espiritu Santo cūápure niigū jeayigu.

¹⁸ Simón teeré iñagū, Jesús beserirare niyeru ticomiyigu.

¹⁹ —Ate tiimasirere ticoya уәсәcārē, уәсә ñaapeórare Espiritu Santo cūápure niigū jeari, jīimiyigu.

²⁰ Pedro cūārē jīiyigu:

—Mḥ Cōāmacū tutuare ticorere “niyerumena sāigúda” jīi wācūmiāyju. Mḥmenarā tee niyeru pecamepu jūāterjāārō.

²¹ Cōāmacū iñarī, mḥ diamacū wācūria. Ate ūsā tiirere tiimasirira mḥ.

²²⁻²³ Уәсә iñarī, mḥ iñatutire, mḥ ñañaré tiiripore niinetōjōāā mḥrē. Teero tiigú, mḥ ñañaré wācūrere wācūpati, wasoyá. Cōāmacūrē acabóre sāiñā. Apetō tiigú, mḥ ñañarō wācūrere acabóboqui, jīiyigu Pedro.

²⁴ Simón jīiyigu:

—Tee múā jīārigue уәсә wáarjāārō jīrā, múā уәсә Cōāmacūrē sāibosáya, jīiyigu.

²⁵ Too síro Jesús beserira Jesús tiiriguere cūā bueriguere wedeyira. Teeré wedetoa, Samaria dita niiré macārī macārārē Jesuyé añurē quetire wedepuayira, Jerusalénpu puḥara.

Felipe Etiopía macārē wederigue

²⁶ Felipere sícū ángele bauá, wedeyigu:

—Jerusalén niwarima Gaza macā búarimpu wáaya. Tiimá basocá manirōpu niiwacu, jīiyigu.

²⁷ Felipe tiimapú búayigu. Toopú wáagu, sícū Etiopía dita macārē buajeayigu. Tiidita ópō doca macū niipetire cooye niyerure coterí basocū niiyigu. Jerusalénpu Cōāmacūrē padeogú jearigu

²⁸ coeputáagu tiiyigu. Cūyaywḥ tūnuríwḥ caballoo wéeriwḥpḥ sāñawayigu. Profeta Isaías jóariguere buegu tiiyigu.

²⁹ Espiritu Santo Felipere: —Iiwaré quēmḥ, tiiwú putogā wáaya, jīiyigu.

³⁰ Felipe tiiwú putogāpu cutajégu, Isaías jóariguere bueri tuoýigu. Teeré tuogú: —¿Mḥ buerere tuogári? jīi sāiñáyigu.

³¹ Cūāre cūārē уәсәyigu:

—Tuoríga. Уәсә wedegú manií. Jāmḥ, muāsāña; уәсә puḥo sāñagū atiya, jīiyigu.

Cūā muāsáyigu.

³² Cōāmacūyere queti jóaripū maquē cūā bueriguere ate niyiro:

Oveja cūā sīgúḍure ñeewaro tiiróbiro basocáre ñeewayira.

Oveja wīmagūrē póare cūā súari cūā ditamanírōbirora basocácā ditamaniyigu.

³³ Cūārē buijáyira. Cūā ñañaré tiiripacari, cūārē wionécori booriyira.

Cūā ñañarō tiiriguere deero wedemasīña maniā.

Atiditapú cūā niiré petirí tiiyira,*

jīi jóariguere bueyigu. Ateré buegu tiiyigu Etiopía macā.

³⁴ Etiopía macū teeré buetoanucō, Felipere sāiñáyigu:

—¿Isaías cūā jīigú noā niigari? ¿Cūā basirope o āpī niigari? jīi sāiñáyigu.

³⁵ Felipe cūā bueriguere wedesugue, niipetire Jesuyé quetire wedeyigu.

³⁶ Maapu wáara, oco niirōpu jeayira. Etiopía macū jīiyigu:

—Iñañā. Jōō oco niā. ¿Mḥ уәсә wāmeōtiri, ñeeno cāmotābogari? jīiyigu.

³⁷ —Mḥ Jesucristore añurō padeorī, cāmotáre manicú, jīiyigu Felipe.

—Уәсә Jesuré padeóa. Cūārā Cōāmacū beserigu niíi, jīiyigu Etiopía macā.

³⁸ Caballoo wéeriwḥ waatúgure puḥáñucāduḥtiyigu. Tiiwuré puḥáñucōtoa, cūā puarā diinacā, oco niirōpu búa, wabawía, Felipe cūārē wāmeōtiyigu.

³⁹ Cūā wabapārī, Espiritu Santo Felipere aperopú néecocutayigu. Teero tiigú, Etiopía macū Felipere iñanemoriyigu. Үseniremena cūā wáarimpu wáayigu sáa.

* 8:33 Isaías 53.7-8.

⁴⁰ Felipepe aperopá bauágu, “Azotopu niíá” jĩ ĩñamasĩyigu. Tiimacārē netōwá, macārĩcōrō Jesuyé añuré quetire wedewarucu, Cesarea macāpũ wedejeayigu.

9

Saulo Jesuré padeonucārigue

(Hch 22.6-16; 26.12-18)

¹ Saulope Jesuré padeoráre ĩñatutigu, cúārē sĭājāgūda jĩgũ, pairaré dutigáre ĩñagũ wáayigu.

² Cũārē sĭiyigu:

—Yũu Damascopũ wáagu tiia. Dutirépũrĩrē jóabosaya yũure. Teepũrĩrē judíoa neárē wiseri macārā dutirápũre wiyagúdu tiia. Mama bueré padeorá ĩnuá, numiárē ñeegúda. Cúārē néeatigúda ño Jerusalénpu peresu tiigúdu, jĩyigu.

³ Too síro teepũrĩmena Damascopũ wájōāyigu. Toopú jeagudu tiirí, wácũña manirō ĩnuásepu cũu puto bōediatiyiro.

⁴ Teero wáari, ñaacũmu, sĭcũ cũūrē wedeseri tuoyigu:

—Saulo, ¿deero tiigú yũure ñañarō tiinunásei? jĩyigu.

⁵ —¿Noá niíĩ mũu? jĩyigu Saulo.

⁶ —Yũu Jesús, mũu ñañarō tiinunásegura nií. Mũu basirope ñañarō tiigú tiia, yũure teero tiigú, jĩyigu.

⁷ Saulo cui, ñapōpigu, jĩyigu:

—Ōpũ, ¿deero yũu tiirí boogári?

Jesús cũūrē jĩyigu.*

—Wãmũnucáña. ĩimacāpũ wáaya. Toopú sĭcũ wedegudaqui mũu tiídarere, jĩyigu.

⁸ Saulomena wáarira wedesere tuorá, wedesemasĩrijōāyira. Teeré tuopacára, wedesegure ĩñariyira.

⁹ Saulo wãmũnucá, cũu capearire ĩñapōmiyigu. Baunóriyigu. Cúā cũuya wāmorē ñee, Damascopũ tũāwáyira.

¹⁰ Itiábũreco ĩñari, yaari, sĭniriyigu.

¹¹ Damascopũre sĭcũ Jesuré padeogú niiyigu. Cũu wāmecutiyyigu Ananías. Cũu cānirĩpacari, quēēōpũ tiirōbiro Jesús cũūrē wedeseyigu:

—Ananías, jĩyigu.

—¿Deero jĩĩ, yũu Ōpũ? jĩĩ yũuyigu.

¹² Jesús cũūrē jĩyigu:

—Diamacá niwarimapu wáaya. Toopú Judaya wiipu Tarso macūrē sĭĩñáña. Cũu wāmecutii Saulo. Cũu yũure sĭigú tií.

¹³ Cũu quēēgũ tiirōbiro ate ĩñāwĩ: Sĭcũ Ananías wāmecutigu cũu pũtopũ sĭāati, cũūrē ñaapeó tiíawĩ, ĩñāārō jĩgũ, jĩyigu.

¹⁴ Ananías jĩyigu:

—Ōpũ, paũ basocá queti wedeawā. Cũu Jerusalénpu niigũ, mũũrē padeoráre ñañarō tiigú tiíayigu.

¹⁵ Año macārācārē mũũrē padeoráre ñeegũ jeayigu. Pairaré dutirá dutirigue cwoáyigu, jĩyigu Ananías.

¹⁶ Jesús cũūrē jĩyigu:

—Wáagua. Yũu cũūrē yēe quetire wedegudare besetoawũ. Cũu niipetire dita macārārē, cúā ōpārārē, Israelya pōna macārārē wedewarucũ wáagudaqui.

¹⁷ “Jesuré padeóa” cũu jĩĩrēmena cũu bayirō ñañarō netōādarere yũu basiro cũūrē masĩĩ tiigúda, jĩyigu.

¹⁸ Cũu teero jĩĩari siro, Ananías toopú wáa, tiwiipá sĭāwa, Saulore ñaapeó, jĩyigu:

—Yáa wedegu, marĩ Ōpũ Jesús, mũu maapu atiri bauárigu, yũure ticocoawĩ, mũũrē “ĩñāārō sĭcā” jĩgũ. “Espíritu Santo mũũmena niíārō”, jĩicoawĩ, jĩyigu.

¹⁹ Máata cũu capearipu wai nutārĩ tiirōbiro bauré tusaarigue ñaacodiayiro. Āñurō ĩñayigu sĭcā. ĩña, wãmũnucá, wāmeōtinoyigu.

²⁰ Too síro yaa, tutuajōāyigu sĭcā.

Saulo Damascopũ buerigue

Jesuré padeorá Damascopũ niirāmena yoasāñurĩ pũtuáyigu.

²¹ Máata judíoa neárē wiseripu “Jesús Cōāmacũ macũ niíĩ” jĩĩrēre wedenucāyigu.

²² Niipetira cũu wederi tuorá, tuomanljōāyira.

* 9:6 Versículo 5 yարարս, versículo 6 տինսհրօրս արքի Բսարքիս Բարիս; արքիս Բաւսի.

—Āni Jerusalénpu niigū, Jesuré padeoráre ñañarō tiirígura niirā. Ānopúcārē Jesuré padeoráre ñeegū atigu tiimíayigu, Jerusalénpu cúārē néewa, paiaré dutirápure ticogudu, jīyira.

²² Saulope cūū wederécōrō jōōpemena nemorō wedemūānucāyigu. Wācūtutuaremena “Jesús diamacárā Cōāmacū beserigu niirī” jīī ēñopetjāyigu. Ateména Damasco macārā judíoare jīīwisiojārucuyigu.

Damasco macārā Saulore sīādugámirigue

²³ Yoari siro, judíoa neā, Saulore sīādutladarere wedeseyira.

²⁴ Cūūpe cūūrē sīāādare quetire tvojāyigu. Cūū búrecori, ñamirī, tiimacā witiwarepu cotemiyira, cūūrē sīāādara.

²⁵ Teero tiirā, ñamipu Saulo buerā cūūrē “dutiwáya” jīī, pairi piimena cūūrē sāā, tiimacā sānirō macā sopegāpu duunūnūsediooyira.

Saulo Jerusalénpu coepūtáirigue

²⁶ Cūū Jerusalénpu jeagu, āpērā Jesuré padeorámena niidugamiyigu. Niipetira “cūū Jesuré padeogá mee niirī” jīī, cuiyira.

²⁷ Cūū cuipacari, Bernabé cūūrē tiápuga, Jesús beserira patoru néewayigu. Toopú jea, Saulo maapu Jesuré ññariguere, cūū cūūmena wedeseriguere, cūū Damascopu Jesuyé quetire wācūtutuaremena wederiguere wedeyigu.

²⁸ Bernabé wederipu, Saulo cūūmena niinucāyigu. Jerusalénpucārē wācūtutuaremena Jesuyé quetire wedeyigu.

²⁹ Āpērā judíoa griegoaye wedeseramena cāmerī sāñā, wedeseyigu. Cūūpe cūūrē sīādugápacara, deero tūi sīāmasīriyira.

³⁰ Cūū teero tiidugari ññarā, āpērā Jesuré padeorā cūūrē néebuayira Cesareapu. Toopámena cūūrē Tarsopu ticocoyira sāa.

Jesuré padeorá yeerisārigue

³¹ Teeburecorimena Jesuré padeorā yeerisāyira. Jōōpemena niipetira Judea, Galilea, Samaria macārā nemorō wācūtutua, padeonemóyira. Jesús dutirére quioníremena tirucujāyira. Espiritu Santo tiápuremena paū āpērā Jesuré padeohéra niirāira padeonucāyira.

Pedro Enearē netōnérigue

³² Pedro niipetire macārípure ññanetōgū, Jesuré padeorā Lida macāpu niirārē ññagū jeayigu.

³³ Toopú sīcū buajeayigu. Ocho cāmarī netōyíro cūū wāamasīhégū pesaró. Cūū wāmecutiayigu Eneas.

³⁴ Pedro cūūrē jīiyigu:

—Eneas, Jesucristo mūūrē netōnéí. Wāmūnucāñā. Mūū cōārōrē ññanoña, jīiyigu.

Cūū teero jīirā, máata Eneas wāmūnucāyigu.

³⁵ Niipetira Lida, Sarón macārī macārā cūūrē ññarā, cúācā Jesuré padeonucāyira.

Dorcas masārigue

³⁶ Jope wāmecutiri macāpu sīcō numiō Jesuré padeogó niiyigo. Coo wāmecutiayigo Tabita. Griegoayemena coo wāme Dorcas niyiro.† Coo āñurō tiirucujāyigo. Bóaneōrārē āñurō tiápuyigo.

³⁷ Teeburecorire diarecuti, diajōāyigo. Coo diaari siro, cúā tiirucúbirora cooya ōpūārē coseyira. Cosetóanucō, sicutatia āmūārō macā tatiapu péoyira.

³⁸ Jope Lida putogā niicu. Teero tiirā, Jope macārā Jesuré padeorā “Pedro Lidapu niīayigu” jīirī tuorā, āmūā pñarārē “Pedro boyero atiaro” jīī duticoyira.

³⁹ Cūū Lidapu jeari, máata Pedro cūūmena wāyigu. Toopú jeari, coo diaarigo pesari tatiapu cūūrē néemūāwayira. Tiitatiapu wapewia numiā Pedro wesa neānucāyira. Cūū utirara, docasāñare, apreyé suti sotoā sāñarē coo catigo cúārē jeebosariguere ēñoyira.

⁴⁰ Pedro niipetirare witiwadutiayigu. Cūū witiwaari siro, ñicācoberimena jeacūmu, Cōāmacūrē sāiyigu. Sāitōa, cāmenucā, diaarigore jīiyigu:

—Tabita, wāmūnucāñā.

Cūū teero jīirā, coo capearire ññarō, Pedrore ññagōrā, jeaconuāyigu.

⁴¹ Cooya wāmoru ñee, coore wéemūnucōyigu. Wapewia numiārē, āpērā Jesuré padeorámena sāāatiduti, catigōpu wiyayigu.

⁴² Niipetiro Jopepu tuosesájōāyira. Teero tiirā, paū Jesuré padeonucāyira.

⁴³ Pedro Jopepure peburecori Simón wáicura caseri quēnogūya wiipu putuāyigu.

† 9:36 Dorcas griegoayemena “Ñama” jīidugaro tiicú.

10

Cornelio Pedrone atidutirigüe

¹ Cesareapu sícü cien surara dutigú niyigü. Cüü wãmecutiwigü Cornelio. Tii põna macãrã surara wãmecutiwigü Italiano.

² Cornelio añuniwigü. Cãüya wii macãrã niipetira Cõãmacürë quioníremena ñña, padeorã niyigü. Cornelio judíoa bóaneõrãrë niyeru ticorucuyigü. Cõãmacürë säirucújayigü.

³ Sicabureco ñamica tres niirí, cãnirípacu, quëëgü tiiróbiro ññayigü. Ángele cüü puto sããjeari añuró ññajãwigü.

—Cornelio, jñyigü.

⁴ Cornelio bayiró cuiremena ññayigü cãürë.

—¿Deero jñí? jñi yuuyigü.

Ángele cãürë jñyigü:

—Cõãmacü müü säirucúre “jáu” jñãwí. Müü bóaneõrãrë niyeru ticorécãrë useniremena ññãwí.

⁵ Jope wãmecutiri macãpu müü ãmuãrë ticocoaya. Simón Pedro wãmecutigüe atidutiya.

⁶ Cüü wáicura caseri quënogüya wiipu niiqui. Cüücã wãmecutii Simón. Cãüya wii pairímaa wesapu niã, jñyigü.

⁷ Ángele cãürë wedetöa, wãajõãwigü. Cüü wáaari siro, Cornelio cãüya wii padecotera puarãrë, sícü surara cãürë añuró tiãpugüe atidutiyigü. Suraracã Cõãmacürë padeogára niyigü.

⁸ Niipetire cãürë wedetöa, Jopepu ticocoyigü.

⁹ Apebãreco coeritó niirí, cãã Jopepu jeadaara tiyira. Pedro cãü niirí wii sotoapu Cõãmacürë sãigü muãwayigü.

¹⁰ Juabóanucãgü, yaadugayigü. Tiiwii macãrã cãã yaaré doari, cãnirípacu, quëëgü tiiróbiro ññayigü.

¹¹ Ñmuãse pãõrí ññayigü. Toopú sicaró sutiróbiro baurí caseroca ditapu diiãtiyiro. Bapari wesari siaríro niyigü.

¹² Tiicasero popeapure niipetiracõrõ wáicura páira, yepapu wéera, wuurrã sãñayira.

¹³ Sícü cãürë wedeseri tuoyigü:

—Jãã, Pedro, añiãrë sãyáya, jñyigü.

¹⁴ Pedrope cãürë yuuyigü:

—Yaaria, yuu Òpü. Ñañarã üsã judíoa yaaya manirãno niíya. Yuu añiãnorë yaahegu niutu, jñyigü.

¹⁵ Wedeseri tuonemóyigü:

—Cõãmacü cãü “añurã niíya” jñrãrë müupe “ñañarã, yaaya manirãno niíya” jñrijãña, jñyigü.

¹⁶ Ññãrí wedeseri siro, máata tiicasero ãmuãsepu muãjõãyiro sücã.

¹⁷ Pedro bayiró wãcurecutiyigü. “¿Deero jñdugaro tiigári tee yuu quëëgü tiiróbiro ññãrigüe?” jñi wãcüyigü. Teerë cãü wãcügü tiiri, Cornelio ticocoarira jeayira. “Simónya wii ¿noopú nií?” jñi sãñããri siro, cãüya wiipu jeayira.

¹⁸ Jea, bayiró busarómena sãñãyira:

—¿Simón Pedro wãmecutigü atiwiré nií? jñyira.

¹⁹ Pedro cãü ññãrigüere wãcügü tiirí, Espiritu Santo cãürë jñyigü:

—Ññãrã ãmuã müurë ãmaãrã tiíya.

²⁰ Boyero diiwágua. Cããmena wáagua. “Cãã judíoa mee niíya; yuu cããmena wáari, ññãñibocu”, jñi wãcüríjãña. Yuu cãürë ticocoawü, jñyigü.

²¹ Pedro diiwá: —Yuu niã müã ãmaãgü. ¿Deero tiirónomena atiarí müã? jñyigü.

²² Cãã yuuyira:

—Sícü cien surara dutigú Cornelio wãmecutigü ticocoawí. Cãü basocü añugü, Cõãmacürë quioníremena ññagü nií. Cãürë niipetira judíoa “añuniñ” jñyia. Sícü ángele cãürë bauá, cãüya wiipu müurë atiaro jñyigü, müü wederére tuoáro jñgü, jñyira.

²³ Cãã jñãrigüere tuogü, Pedro cãürë sããatiduti, cãü niirí wiipu cãnidutiyigü.

Apebãreco cããmena wãajõãwigü. Æpërã tiimacã Jope macãrã Jesuré padeorã cãürë bapacutiwayira.

²⁴ Apebãrecope jeayira Cesareapure. Corneliöpe cãüya wederare, cãü menamacãrãrë néo, yueyigü.

²⁵ Pedro toopú jeari, Cornelio cãürë bocagu witiwayigü. Toopú quioníremena cãürë padeogü, ñicãcoberimena jeacümumiyigü.

²⁶ Pedro cãürë wéemõco: —Nucñã; yuucã basocü niã, jñyigü.

²⁷ Pedro cūāmena wedeapugu sãawayigu. Toopú sãājeagu, pau basocá neãārirare buajeáyigu.

²⁸ Cúārē jīiyigu:

—Ēsā judíoare dutirére múā āñurō masīcu. Múā judíoa nihērāye wiseripure naīrō sãāwadutiria. Múārē naīrō bapacutidutiria. Teero niipacari, yūre Cōāmacū asepónā macārārē “ñañarā niīya” jīudutiriawī.

²⁹ Teero tiigú, āniā yūre “jāmu” jīrī, atiawū. “Wáaria”, jīriawū. Yū masīdugaga; múā ħdeero tiídara yūre atidutiarī? jī sãñáyigu.

³⁰ Cornelio cūārē yūyigu:

—Mecūāmena bapari burecori netōā, ate wáari siro: Yū ati horonorā atiwī yáa wiipū beti, Cōāmacūrē sãigú tiíawū. Wácūña manirō sicū āmu suti asiyāre sãñarigu bauāawī yū putoru.

³¹ Cū yūre jīāwī: “Cornelio, Cōāmacū mu sãirére tuoāwī. Mu bóaneōrārē niyeru ticorécārē useniremena ĩñaawī.

³² Teero tiigú, Joperu mu āmuārē ticocoaya. Simón Pedro wāmecutigere atidutiya. Cū wáicura caseri quēnogúya wiipū niiqui. Cūcā wāmecutii Simón. Cūya wii pairímaa wesapu niīā”, jī wedeawī yūre.

³³ Teero tiigú, máata atidutigu ticocoawū. Mu āñurō tiigú atiyu. Marī niipetira Cōāmacū ĩñacoropū niīā. Niipetire muērē Cōāmacū wededutiariquere wedeya. Tuoáara tia, jīiyigu.

Pedro Cornelioya wiipū wederigue

³⁴ Pedro wedeyigu:

—Yū mecūtígā tuomasīā: Cōāmacū niipetirare sīcārībīro ĩñaqui.

³⁵ Niipetire pōnarī macārā cūārē quioníremena ĩñarārē, cū boorē tiirāre bocaqui.

³⁶ Múā masīcu: Cōāmacū Israelya pōna macārārē cūye quetire ticocorigu niīwī, Jesucristomena āñurō niirecutirere buaáro jīgū. Jesucristo niipetira Ōpū niī.

³⁷ Niipetiropū āsā judíoa niirī ditapu wáariguere tuoījyu múācā. Teerē tiinucāwū Galileapu, Juan basocāre “wāmeōtidutiya” jīrī siro.

³⁸ Cōāmacū Jesús Nazaret macā macārē tutuare ticorigu niīwī. Espiritu Santo cūāmena niirī tiirīgu niīwī. Jesús cū noo wáaro āñurē tiiwāwi. Niipetira wātī ñañarō tiirirare netōnēwī. Teerē tiiwī, Cōāmacū cūāmena niirī.

³⁹ Ēsā judíoa niirī ditapure, Jerusalénpūre cū tiirīguere āsā ĩñapetijāwū. Cūārēna āpērā curusapu páabiatu sīādutiwa.

⁴⁰ Cōāmacūpe itiábureco siro cūārē masōrigu niīwī. Masōari siro, āsā putoru cūārē bauānemorī tiirīgu niīwī.

⁴¹ Basocā niipetirare bauáriwi. Ēsārē bauáwi. Ēsārē tiatopū Cōāmacū beserigu niīwī, Jesús tiíadarere ĩñapetijāārō jīgū. Cūārē masōari siro, āsā cūāmena yaa, sīni tiiwá.

⁴² Ēsārē cūye quetire wededutiwi. “Basocā catirāre, diarirare wapa tiigúdure cūirigu niīwī Cōāmacū Jesurē” jīrēre wededutiwi āsārē.

⁴³ Cōāmacū niipetira Jesurē padeorāre cūāmena cúā ñañarē tiirēre acabógudaqui. Teerē jóarira niīwā niipetira profetas, jīiyigu.

Judíoa nihērārē Espiritu Santo diijeárigue

⁴⁴ Pedro teero jīrīrā, Espiritu Santo diijeáyigu Pedro wederere tuorápure.

⁴⁵⁻⁴⁶ Teero tiirā, cúā āpērāyēmena wedesenucāyira masīripacara. Cōāmacūrē “āñuniā mu” jī, usenire ticoyira. Judíoa Pedrore bapacutiatirira teerē tuorā, tuomanjōāyira.

—¡Acué! Judíoa nihērāpucārē Cōāmacū Espiritu Santore niigū jeari tii, jīiyira.

⁴⁷ Pedro jīiyigu:

—Cōāmacū Espiritu Santore ticoi āniācārē marī judíoare tiirīrobirora. Teero tiirā, “wāmeōtirijāña” jī cāmotāmasīria, jīiyigu.

⁴⁸ Teero tiigú, cúārē Jesucristo wāmemena wāmeōtidutiyyigu. Too siro cúā cūārē jīiyira:

—Ānopú putuácūmuña ména sīquē burecori āsāmena, jīiyira.

Teero tiigú, cúāmena putuáyigu.

11

Pedro Jerusalénpu Jesurē padeorāre wederigue

¹ Jesús beserira, Jesurē padeorā Judeapu niirā atequetī tuoýira: “Judíoa nihērā Cōāmacūye quetire booáyira” jīrēre tuoýira.

² Teero tiirā, Pedro Jerusalénpu putuajeari, judíoa Jesurē padeorā sīquērā cūārē sãñáyira:

³ —Mu judíoa nihērāya wiipū sãawayiro. Cūāmena yaayiro, jīiyira.

⁴ Pedro cūārē toopú wáariguere āñurō wedemuānucāyigu cúārē:

5 —Yuu Jopepu niigū, súbusegu tiiwá. Yuu cānirípacu, quēēgū tiiróbiro iñawá. Ūmuásepu sicaró sutiróbiro baurí caseroca yuu putoꝝ diátiwu. Too bapari wesari siaríro niiwá.

6 Yuu tiicasero popeapu niirére iña, “¿ñeenó niíi?” jī wācūgū, iñaqueñowá. Niipetira wáicura páira, macānucū macārā, yepapu wéera, wuwrá sãñawá.

7 Yuu teeré iñarī, sicū yuure wedeserī tuowú: “Jáá, Pedro, ãniārē siáyaya”, jīwī.

8 Yuupe cūārē yuuwu: “Yaaria, yuu Ōpū. Ñañarā ūsā judíoa yaaya manirāno niíya. Yuu ãniānorē yaahegu niitu”, jīwū.

9 Ūmuásepu wedesegu yuure jīnemowī: “Cōāmacū cūū ‘ãñurā niíya’ jīrārē muupe ‘ñañarā, yaaya manirāno niíya’ jīrijãña”, jīwī.

10 Ítīārī wedeseari siro, niipetiremena ūmuásepu muãjōãwū.

11 Teero wáarira, ítīārā ūmuã Cesarea macārā yuu puto ticocoarira jearira niiwá yuu niirī wīipure.

12 Espíritu Santo yuure cúāmena wáadutiwi. “ ‘Cúā judíoa mee niíya; yuu cúāmena wáari, ñañanibocu’, jī wācūrijãña”, jīwī. Ñniā seis Jesuré padeorá yuūmena jeawa. Ūsā toopú jea, yuure boocóriguya wīipu sãñeawu.

13 Ūsā toopú sãñeajari, tiiwī macū ūsārē wedewi: “Sicū ángele yáa wīipu nucūri iñãawū. Cūū yuure jīlāwī: ‘Jopepu muu ūmuārē ticocoaya. Cúārē Simón Pedro wāmecutigure atidutiya.

14 Cūū Cōāmacūyere muurē wedegudaqui. Muu, muuya wii macārāmena netōñéadare quetire wedegudaqui’, jī wedeawī yuure ángele”, jīwī.

15 Yuu cūārē wedesenucārīrā, sicato marīrē diijeárirobirora Espíritu Santo diijeárigu niiwī cúāpure.

16 Teeré iñagū, Jesús marī Ōpū jīriguere wācūwū: “Juan múārē ocoména wāmeōtiwi. Yuu Pacapeja nemorō ãñurō tiigúdaqui múārē. Péerogā siro Espíritu Santore ticodiocogudaqui”, jīwī.

17 Teero tiigú, yuu wācūtu: “Cōāmacū marīrē ticodiocoribirora cūārē ticodiocorigu niiwī, cúā Jesucristo marī Ōpūrē padeorī. Teero tiigú, yuu Cōāmacūrē netōncāmasírītu”, jīyigu Pedro.

18 Cūū tee jīrī tuorá, cūūrē jīmemoriyira sáa. Cōāmacūrē usenire ticoyira:

—Judíoa niñhērācā cúā ñañarē tiirére wācūpati, wasorá, Cōāmacū netōñérira niñdaduca. Cúācārē catiré petihére ticogudaqui, jīyira.

Antioquia macārā tiirécutirigue

19 Judíoa Estebanrē siarī siro, Jesuré padeoráre ñañarō netōrī tiíyira. Teero tiirá, dutibatéjōãyira. Āpērā Fenicia ditapu, āpērā Chipre nucūrōpu, āpērā Antioquiapu jeayira. Cúā toopú jeara, judíoa dícuere Jesuyé quetire wedeyira.

20 Siquērā cúāmena dutiwáirira Antioquiapu jea, judíoa niñhērācārē wedeyira. Cúā Chipre macārā, Cirene macārā niíyira. “Jesús marīrē netōñégū niipetira Ōpū niíi”, jī wedeyira.

21 Cōāmacū cūārē ãñurō tiápuyigu. Teero tiirá, pau too macārā Jesuré padeonucáyira.

22 Jerusalén macārā Jesuré padeorá tee quetire tuoyira. Teeré tuorá, Bernabére Antioquiapu ticocoyira.

23 Cūū tiimacāpu jea, Cōāmacū cūārē tiápurere iña, bayiró useniyigu. Cúārē wācūtutuare tico, wedeyigu:

—Jesuré múā wācūdurijãña. Cūū dutirére ãñurō tiirucújãña, jīyigu.

24 Cūū ãñuniwī. Espíritu Santo cūūmena niirigu niiwī. Ññurō Cōāmacūrē padeorucúrigu niiwī. Pau basocá cūū wedeserere tuorá Jesuré padeoyira.

25 Bernabé Antioquiapu niigū, Tarsopu Saulore ãmaãgū jeayigu.

26 Cūūrē buajeá, Antioquiapu néepuuyayigu. Cúā tiimacāpure Jesuré padeorámena sicasūma niíyira. Pau basocáre bueyira. Toopú Jesuré padeoráre “cristiano” jīñucāyira.

27 Teebarecorire Jerusalén macārā profetas Antioquiapu jeayira.

28 Sicū cúāmena jearigu wāmecutiyigu Agabo. Cūū Espíritu Santo masírē ticorémena wedeyigu:

—Niipetiropu juabóare wáaadacu, jīyigu. Juabóare wáawu Claudio romanuã ōpū niirito.

29 Teeré tuorá, Jesuré padeorá cāmerī wedeseyira:

—Marī niyeru ticocoadá Judeapu niirārē Jesuré padeoráre. Marī cuoró jeatuuro tico-coada, jīyira.

30 Cúā jīrirobirora niyerure néó, Bernabé, Saulomena ticocoyira Judeapure. Cúārē jīyira:

—Ateré ticowa batoá dutiráre, jīyira.

12

Santiago diarigüe; Pedrore peresuwiipũ sōnecorigue

¹ Teeburecorire Herodes Judea dita òpũ niiyigu. Cũũ sīquērã Jesuré padeorãre ñañarõ tiápeyigu.

² Juan sōwũ Santiagore espadamena sãdutiýigu.

³⁻⁴ Cũũrẽ sãrĩ ññarã, judíoa useniýira. Cũã usenirĩ ññagũ, Pedrore ñeeduti, peresuwiipũ sōnecodutiýigu. Baparipõna surara waso, cũũrẽ coterucuyira. Sicapõna macãrã bapari dícu niiyira. Pascua burecori niirĩ, Herodes teero tiyígu. “Pascua burecori siro Pedrore néewioneco, basocã ññacoropũ sãdutiýuda”, jĩ wãcũmiyigu.

⁵ Teero tiirã, Pedrore cotemiyira peresuwiipũ. Cũũ toopũ niirĩ, Jesuré padeorãpe Cõãmacãrẽ bayiró sãrã tiyira.

Ángele Pedrore peresuwiipũ netõnérigue

⁶ Herodes cũũrẽ sãdutiadari sũguero macã ñnamirẽ Pedro surara puarã decorũ cãnigũ tiyígu. Cõmedã puadãmena siatúnoyigu. Ápērã surara sopepũ peresuwiire cotera tiyira.

⁷ Wãcũña manirõ sícũ ángele cũũ niirõpũ bauáyigu. Ññurõ bóejõãyiro. Cũũrẽ warupũ paacaré, wãcõyigu.

—Boyero wãmũncãña, jĩyigu ángele.

Cũũ teero jĩñrã, cõmedãri Pedroye wãmõrĩrẽ siatúaredari jõãcõdiayiro.

⁸—Sitũrũda siatũya. Mũũye sapaturre sãñaña, jĩyigu.

Pedro cũũ jĩñrirobirora tiyígu.

—Mũũyaro sutiró sotoã macãrõ sãñaña. Jãmũ, yũũre nũññã, jĩyigu.

⁹ Pedro cũũ siro nũññawitíwayigu. “¿Diamacũrã niigari ate ángele yũũre néewitiware? Apetó tiigũ, quẽẽgũ tiibócu”, jĩ wãcũmiyigu cũũpeja.

¹⁰ Surara niisuguerare netõwáyira. Too síro surara ãpērãrẽ netõwáyira. Tiiwií sããwaro cõme sopepãma niirõpũ jeayira. Tiipãma basiro pãjõãyiro. Cũã tiisopere witiwayira. Maapu yoasãñurõ wãa, ángele ditijõãyigu.

¹¹ Pedro ãñurõ tuomasĩncãjea, wãcũyigu: “Diamacũrã niiaýu yũũ ññaãrigue. Niirõrã Cõãmacũ yũũre netõnégũdu ángelere ticocoayĩ, Herodes sãrĩjããrõ jĩgũ. Judíoa niipetire yũũre ñañarõ wãare ññadugarere cãmotãayi”, jĩ wãcũyigu.

¹² Teeré masĩtoa, wãajõãyigu Juan Marcos pacoaya wiipũ. Coo wãmecutiýigo María. Tiiwiipãre paũ basocã neã, Cõãmacãrẽ sãrã tiyira.

¹³ Toopũ jea, sicato sããrõ macã sopepãmapũ doteyigu. Tiiwií padegó, Rode wãmecutigo, “¿noã niirĩ?” jĩ sãñãgõ wáyigo.

¹⁴ Pedro wedeserere tuomasĩ, bayiró useniýigo. Usenipaco, pãõriyigo. Cãmecutúsã, cũũrẽ: —Pedro sopepũ niãti, jĩ wedemiýigo.

¹⁵—Mũũ teero jĩñãmajãgõ tiia, jĩyira.

—Diamacũrã jĩã, jĩyigo.

—Too docare Pedrore cotegũ ángele niiqui, jĩmiyira.

¹⁶ Cũã teero jĩcõãtorito, Pedro dotejãgũ tiyígu. Cũã wãa, pãõ, Pedrore ñña, ññamanijõãyira.

¹⁷ Cũũrẽ wãmomena wẽẽtucoyigu, nocõrõ wedeseya jĩgũ. Cõãmacũ cũũrẽ peresuwiipũ néewitiwaariguere wedeyigu.

—Santiagore, ãpērã Jesuré padeorãre teeré wedeya, jĩyigu.

Tiiwií niãrigu witi, wãajõãyigu aperopũ.

¹⁸ Bõeri surara Pedro manirĩ ññarã, bayiró wãcũpatiýira. “¿Deero wãaayiriye?” cãmerĩ jĩyira.

¹⁹ Herodes “Pedro maniãwĩ” jĩñrĩ tuogũ, surarare “ãmaãrã wãaya” jĩcoyigu. Cũã ãmaãmiyira. Buarĩyira. Herodes Pedrore cotemiãrãre bayiró sãññarucu, cũũrẽ sãjãdutiýigu.

Too síro Herodes Judea ditapũ niãrigu Cesareapũ niigũ wáyigu.

Herodes diarigüe

²⁰ Herodes bayiró cúayigu Tiro, Sidón macãrĩ macãrãmena. Cũã Herodeya ditapũ yaaré sãñrucuyira. Cũũ cããmena cúagu, yaaré dúadutiýigu. Teero tiirã, cũũrẽ ññarã wãayira. Herodeyere dutĩbosagũmena tiápure buayira. Cũũ wãmecutiýigu Blasto. Cũũ tiãpuremena ãñurõ niirecutirere sãyira Herodere.

²¹—Tiibüreco niirĩ, múãrẽ wedegũda, jĩyigu Herodepe.

Cũũ jĩñri büreco jeari, Herodes cũũye òpũ suti ãñuróre sãña, òpũ duirĩpĩrõpũ dui, basocãre wedeyigu.

²² Cũũ teero wederi, basocã acaribíyira:

—Ate sícã cõãmacũ wederé niã; basocã wederé mee niã, jĩyira.

²³ Cūupe “niiria; yuu basocá niia; cōāmacū mee niia” jīriyigu. Teero tiigú, wācūña manirō ángele cūūrē diarecutiri tiiyigu. Teero tiirá, cūūrē becoa yaasiājāyira.

²⁴ Niipetiroru Jesuyé queti sesajōāyiro. Teero tiirá, paū Jesuré padeonemóyira.

²⁵ Bernabé, Saulomena Jerusalénru Jesuré padeoráre tiáputo, cāmecóputuayira Antioquíaru. Juan Marcove cūāmena néewayira.

13

Bernabé, Saulo Jesuyé quetire apyē macārūru buenucārigue

¹ Antioquíapure Jesuré padeorāmena niyira profetas, āpērā Jesuyére buerá. Noquērā niyira:

Bernabé,

Simón (cūūrēna “Ñigū” jīyira),

Lucio (Cirene macā macū),

Manaén (Herodes Galilea ōpūmena sīcārōména masārigu),

Saulo niyira.

² Sicabureco cūā beti, Cōāmacūrē sāi, usenire ticora tiirí, Espiritu Santo cūārē jīyigu:

—Bernabé, Saulore beseya, yuu cūārē “tiyá” jīrere tiirá wáari, jīyigu.

³ Teero jīrī tuo, beti, Cōāmacūrē sāiāri siro, cūārē űaapeó, “wáaya” jīyira.

Chiprepū Bernabé, Saulo buerigue

⁴ Teero tiirá, Espiritu Santo ticocoarira niijrā, wáyira. Seleucia macāru búawasugueyira. Too macārā doorigwūmena wáa, Chipre nūcārōru jeayira.

⁵ Salaminaru niirā, judíoa nearé wiseripu Jesuyé quetire bueyira. Juan Marcos cūārē tiáputu wáyigu.

⁶ Tiimacā niirira wáa, tiinucārōpūre Jesuyé quetire buesugocōjāyira. Tée apeniñá Pafos macāru buejeayira. Tiimacāpure sīcū judíoayū yái tiiróbiro niigārē buajeáyira. Cūū wāmecutiýigu Barjesús. “Yuu profeta niia”, jīditonetóyigu.

⁷ Tiinucārō dutigá bayiró masigú menamacū niyigu. Cūū wāmecutiýigu Sergio Paulo. Cūū Cōāmacūye quetire tuodugágu, Bernabé, Saulore suodutiýigu.

⁸ Cūā jeari, yái tiiróbiro biigú cūā buerére cāmotádugamiyigu. Cūūrē Elimas jīyira griegoayemena. Cūū tiinucārō dutigá Jesuré padeorí booriyigu.

⁹ Saulo, āpērā “Pablo” jīgú, Espiritu Santo cūūmena niirí, cūūrē bayiró űña,

¹⁰ jīyigu:

—Muu jīditorebacu, muu booró tiigú, wātí tiiróbiro tiigú, āñurē tiirere űnatutigu niā muu. Cōāmacū diamacú wederere “diamacú niiria” jīi wedewisiogu tiia.

¹¹ Muurē mecútigá Cōāmacū űñarō tigúdaqui. Muu capeari űnahēgū putuágudacu; yoari nuipū bóerere űnaricu, tée Cōāmacū booró jeatuario, jīyigu Pablo.

Máata cūūrē naűtiājōyiro. Paaāmanucū, cūūrē wéewaadarare āmaāyigu.

¹² Teero wáari űnagū, tiinucārō dutigá quioníremena Jesuyé buerere űnamanijōāgū, Jesuré padeonucāyigu.

Antioquía Pisidia ditapu Bernabé, Pablo buerigue

¹³ Pablo, cūū menamacārāmena Paforu niirira tīāwa, Panfilia ditapu jeayira. Tiiditapu jea, Pergepū wáyira. Cūā Pergepū jeari, Juan Marcos cūārē toorá cūū, coecóputuayigu Jerusalénru.

¹⁴ Tiimacāru niirira wáyira apemacā Antioquíaru. Tiimacā Pisidia ditapu putuāa. Judíoa yeerisāri bureco niirí, cūā nearí wiiru sāāwa, duiyira.

¹⁵ Moisére dutiré cūūriguere, profetas jóariguere buetoari, tiuíi dutirá cūārē wededu-tiyira:

—űsāya wedera, basocāre wededugara, wedeya, cūārē wācūtutuaaro jīrā, jīyira.

¹⁶ Pablo “jáu” jīi, wāmunucā, wāmo wēētuyigu, ditamaníña jīgū. Teero tiitóa, cūārē wedeyigu:

—Yáa wedera Israelya pōna macārā, Cōāmacūrē quioníremena űnarācā, yuure tuoyá:

¹⁷ Cōāmacū Israelya pōna macārā Ōpū niirigu niiwí. Cūū űsā űecūsūmuārē besecūrigu niiwí. Cūā āpērāyē dita Egiptoru niirí, cūārē paū basocáputiri tiirigu niiwí. Too síro cūā tiiditapu niirārē cūū tutuaremena néewitiatirigu niiwí.

¹⁸ Cuarenta cūmarí basocá manirōru cūā cūūrē netōnucāriguere nūcārigu niiwí.

¹⁹ Too síro cūā Canaán ditapu jeari, tiidita macārā siete pōnarí macārārē cōārí tiirigu niiwí. Tiiditare űsā űecūsūmuārē cūūrigu niiwí.

²⁰ Tiiditapu cūārē cūūāri siro, cuatrocientos cincuenta cūmarí niyira.

'Cúã toopá niirí, Cõãmacú cúãrê queti beseadarare cûyiygu. Tée profeta Samuel niiré burecoripû dutituyira.

²¹ Samuel niirito, basocá sîcú cúã òpû niigûdare sâiyira. Cõãmacú cúã òpûrê sõnecoyigu. Cûü wãmecutiyigu Saúl. Cûü pacú Cis wãmecutiyigu. Cúã Benjamínya põna macãrã niiyira. Saúl cuarenta cûmarí cúã òpû niiyigu.

²² Cõãmacú cûürê òpû niiré wionécoari siro, Daviré cúã òpû sõnecoyigu. Cõãmacú Daviyé maquêrê wedeyigu basocãre: “Yuu ñnarí, David, Isaí macá, yuu tusarére tii. Niipetire yuu tiidutíre tiigúdu niirí”, jîyigu.

²³ “Sîcú David pãrãmi niinunusegupu Israelya põna macãrãrê netõnégûdare ticocoguda”, jîi wedeyigu Cõãmacú úsã ñecúsûmuãrê. Jesús Cõãmacú jîirigura niirí.

²⁴ Jesús buenacãadari sugero, Juan Israelya põna macãrãrê bueyueyigu: “Múã ñañarê tiiré wãcûpati, waso, wãmeòtidutiya”, jîyigu.

²⁵ Juan cûü tiiré petiáaro tiirí, jîyigu: “Yuu múã wãcûgû mee niã. Yuu siro ãpí atiqui. Cûü ãñunetõgû niiqui. Yuupe cûü duaró búri niigú niã”, jîyigu.

²⁶ Yáa wedera Abraham pãrãmerã niinunusera, Cõãmacûrê quioníremena ññarãcã, tuoyá. Cõãmacú maríre cûü netõnêre quetire ticocorigu niirí.

²⁷ Jerusalén macãrã, cúãrê dutirácã Jesuré ññamasíyira. Cúã yeerisãre burecoricõrõ profetas jóariguere buepacara, tuomasíyira. Jesuré siãdutíri, tee jóaripû jîrõbirora tiyira.

²⁸ Cûürê siãrí tiiréno wapa buaripacara, Pilatore “siãdutiya cûürê” jîi sâiyira.

²⁹ Cõãmacûye queti jóaripû jîrõbirora cûürê tiipetíra, curusapu niigárê néedioco, ãtãtutipû cûümüyira.

³⁰ Cõãmacûpe cûürê diarigupure masõrigu niirí.

³¹ Jesús cûü masãri siro, pee burecori bauáyigu cûümena Galileapu niirí, Jerusalénpu bapacuti jearirare. Cúãrã cûü masãrigure ññarira basocãre wedeeya.

³² ‘Ûsãcã múãrê teeréna wedea. Cõãmacú marí ñecúsûmuãrê cûü jîirõbirora

³³ maríre cúã pãrãmerã niinunuserapure teeré tiêñoyigu. Tee Jesús diarigupure masõrigue niã. Salmopûcãrê teeré biiro jóanoã: “Muu yuu macú niã. Mecûãmena yuu muu pacu niirére masiãdacu”,* jîi jóarigue niã.

³⁴ Cûü diarigupu masõãdare, cûüya òpûú bóariadarecãrê biiro jóanoã: “Niipetire yuu Daviré jîirigucõrõ muurê ãñurõ tiiboságudacu”,† jîi jóanoã.

³⁵ Salmopûpu David biiro jóarigu niirí sîcã: “Muu ‘bóarijããrõ’ jîigûdacu muu maigúrê”,‡ jîi jóarigu niirí.

³⁶ Davipé Cõãmacú dutirére tii, cûü dutirito macãrãrê tiiaipu, too siro diajõã, cûürê yaaári siro, bóawejõãjîyí.

³⁷ Cõãmacú masõrigupe bóaweririgu niirí.

³⁸⁻³⁹ Yáa wedera, yuu múãrê wederére masíri booa. Múã Moisére dutiré cûüriguere tiipacãra, acabóre buarícu. Jesuména, cûürê padeorã, tee niipetire acabóya maniriguere acabóre buamasícu.

⁴⁰ Profetas jóarigue múãrê wãari jîirã, ãñurõ wãcûña. Biiro jóarira niirí:

⁴¹ Múã Cõãmacûrê buijãrã, ãñurõ tiiyá.

Múã catiré burecorire yuu tiádarere êñogúda.

Ãpêrã múãrê teeré ãñurõ wedepacari, padeorídojãcu.

Teero tiirã, ññamanijõã, diajõããdacu múã,§

jîi jóarira niirí, jîi wedeyigu Pablo.

⁴² Cúã witiwari, cúãrê sâiyira:

—Ape yeerisãri bureco niirí, ateré buewa sîcã úsãrê, jîyira.

⁴³ Tiirí neãñirira witiabewara, pañ judío, judío niiréã Cõãmacûrê useniremena padeorã cúãmena bapacutiwayira. Pablo, Bernabé cúãrê jîyira:

—Cõãmacú múãrê ãñuré ticorére wãcûdurijãña. Cûürê padeorucújãña, jîi wedeyira.

⁴⁴ Apesemána yeerisãri bureco niirí, niipetira tiimacã macãrã Cõãmacûye quetire tuoãdara neãyira.

⁴⁵ Pañ neãrí ññarã, judío bayiró pesucutiyira. Teero tiirã, ññarõrõ wedeseremena Pablo buerére “diamacá niiría” jîi buijãyira.

⁴⁶ Pablo, Bernabé teeré tuorã, cuiro manirõ cúãrê jîyira:

—Múã judíoare ãpêrã sugero Cõãmacûye quetire buerõ niirõ tiiwá. Múã teeré tuopacãra, booríã. “Cõãmacú catiré petihére ticorére cuobórano mee niã”, jîirã tiia múã. Teero tiirã, úsã mecútgãrê judío niiréãrê Cõãmacûye quetire bueadacu sãa.

* 13:33 Salmo 2.7. † 13:34 Isaías 55.3. ‡ 13:35 Salmo 16.10. § 13:41 Habacuc 1.5.

47 Cōāmacū teeré jīi dutirigu niīwī ūsārē cūāye maquē jóaripūrpare:

Үнн мннрē sīāwōcore tiiróbiro cūūā judíoa niīhērāpape.

Үнн netónere quetire buegādacu niipetire macārpu,*
jīi jóarigue niīā, jīiyigu Pablo.

48 Teeré tuorá, judíoa niīhērā bayiró useniyira. “Cōāmacūye queti āñunetōjōāā”, jīiyira. Cōāmacū catirē petihére ticonoādara padeonucāyira.

49 Tiiditapure Jesuyé quetire wedewarucuyira.

50 Judíoape Pablo, Bernabére cōādugayira. Cūā masīrā numiārē cúari tiiyira. Cūā numiā cūāmena nairó súubusera neārā niiyira. Basocá āñurā numiā niiyira. Үмнācārē teerora cúari tiiyira. Cūā ūmūā ʁpūtí macārā niiyira tiimacāpape. Pablo, Bernabére ñañarō tiinucārí ti, cūāya ditapu niīārire cōājāyira.

51 Cūāpe tiimacā maquē dita cūāye dūpori túaariguere páabatecōāyira. “Múā basiro wapa cūoa” jīirā, teero tiiyira. Iconio macāpu wājōāyira.

52 Jesuré padeorá Espiritu Santo cūāmena niirī, bayiró useniremena putuáyira.

14

Iconiopu Pablo, Bernabé tiirigue

1 Pablo, Bernabé Iconiopure judíoa neārí wiipu sāāwa, wedeyira. Cūā tuoríāñuremena wederī, pau judíoa, āpērā judíoa niīhērā Jesuré padeonucāyira.

2 Judíoa Jesuré padeohéra judíoa niīhērārē cúari ti, ñañarō wācūrī tiiyira Pablo, Bernabére.

3 Teero tiirā, Pablo, Bernabé yoari putuáyira tiimacāpape. Cuiro manirō marī Ōpūyere wedeyira. Cōāmacāpe “diamacārā wedeeya” jīīgū, cūū tutuaremena tiīēñorī tiiyigu.

4 Tiimacā macārā p̄ap̄onā batoyira. Āpērā judíoa tiiróbiro wācūyira; āpērāpē Jesús beserira tiiróbiro wācūyira.

5 Teero tiirā, judíoa niīhērā, judíoa, cūārē dutirāmena neā, wedeseyira:

—Jāmu, Pablo, Bernabére ñañarō jīi, ūtāperimena déesīāāda marī, jīimiyira.

6 Pablo, Bernabé cūārē ñañarō tiidugārere tuorá, dutijōāyira. Licaonia ditapu jea, too maquē macārī Listra, Derbe, apeyé macārīpucārē jeayira.

7 Toopūre Jesuyé āñurē quetire wedewarucuyira sūcā.

Listrapu Pablora ūtāperimena déerigue

8 Listrapu sīcū basocā wāamasīhēgū duiyigu. Sicato bauágupura dūpori posarigu niiyigu.

9 Toopū duiyū, Pablo basocāre wederere tuoyigu. Pablo cūārē iña, “āni Jesuré cūāye dūpori netónemasīrere padeói” jīi wācūyigu.

10 Teero tiigū, bayiró wedeseremena: —Muu dūporimena āñuripī wūmūncāña, jīiyigu. Cūū teero jīirā, bupucutūa, wāanucāyigu.

11 Pablo teero tiirī iñarā, Licaonia macārā cūāyemena bayiró busurómena wedeseyira:

—Cōāpōna basocā tiiróbiro ōpūcūtira marī putopu diijeáaya, jīiyira.

12 Bernabére cūāyagu cōāmacū Zeus wāmecutigu wāme tuuyira. Pablopere, cūū wederī iñarā, āpī cūāyagu cōāmacū Hermes wāmecutigu wāme tuuyira.

13 Tiimacā witiwaropu Zeure padeorī wii niiyiro. Tiwií macū pai wecuā ūmūārē coorimena mamōārīrare tiimacā sāāwaropu néeatidutiugu. Pai, āpērā too macārā Pablo, Bernabére padeoáda, wecuarē sīādugāmiyira.

14 Cūā teeré tiidugārī tuorá, Pablo, Bernabé cūā basiro cūāye sutire wéeyigājāyira. “Múā tiīādare bayiró ñañāā” jīirā, teero tiiyira. Cūā pau decopu cutawá, cūārē bayiró busurómena jīiyira:

15 —¡Múā ūsārē teeré tiirījāña! Ūsācā múā tiiróbirora basocā niīā. Múā biiro tiirēcutirere nocōrōrā duujāña. Múā padeorē wapamanīā. Cōāmacū catigūpere padeonucāña. Cūū ūmūāse, atiditā, día pairīmaa, niipetire atibāreco niirēre tiirigu niīwī. Teeré múārē wedera atira tiīāwū.

16 Cōāmacū tiatopure niipetire dita macārī macārā cūā booró tiirī, cāmotāririgu niīwī.

17 Basocā cūārē padeorīpacari, cūū niirecutirere cūū āñurē tiirēmēna ēñoi niipetirare. Cūū oco pearī tiirēmēna ote dūcacutirī tiī. Marīrē āñurō yaaré tico, useniremena niirī tiī, jīiyira.

18 Wāicūrare sīā, cūārē padeoáda tiimiyira. Péerogā dusaátiri, Pablo, Bernabé cūārē cāmotājāyira.

19 Antioquía macārā, āpērā Iconio macārā jeayira toopūre. Judíoa niiyira cūā. Basocāre wācūre wasorī tiiyira. Pablora ūtāperimena dée, “diājōāi” jīimiyira. Macā wesapu wéewa, cūūjāyira.

* 13:47 Isaías 42.4; 49.6.

²⁰ Jesuré padeorá cūārē ĩñasodeanucāyira. Cūāpe wām̄nucā, macāp̄u piyajōāyigu sūcā. Apebúreco Bernabémena Derber̄u wáajōāyigu.

²¹ Cūā toopú jea, Jesuyé añuré quetire wedeyira. Too macārā pau cūā buerére padeonucāyira. Too síro cūā cāmer̄putáatiyira Listrap̄u. Too macārā Iconiop̄u, too macārā Antioquíap̄u put̄uajeyira.

²² Teemacār̄ip̄ure Jesuré padeoráre wácūtuturare ticoyira. “Jesuré padeorucujāña”, j̄īyira. “Mar̄i Cōāmacū Ōp̄ū niirōp̄u wáaadari suguero, pee ñañaré wáari, wácūbayijārō booa”, j̄īyira.

²³ Jesuré padeoré pōnar̄icōrō butoá dutiráre beseyira. Cūārē cūūrā, beti, Cōāmacūrē sāiyira. “Mar̄i Ōp̄ū múā padeogú tiápuaro múārē” j̄ī, wáajōāyira.

Antioquia Siria ditap̄u Pablo, Bernabé put̄uárigue

²⁴ Pablo, Bernabé Pisidia ditap̄u netōwá, Panfilia ditap̄u jeayira.

²⁵ Pergep̄u wedetoo, Atalia macāp̄u búajeyira.

²⁶ Too macārā door̄iw̄mena wáyira Antioquíap̄u wáara. Tiimacā macārā cūārē sicato ticocora, “Cōāmacū múārē añurō cotearo” j̄ī ticocoyira. Cōāmacū tiidutirere tiirā wáadutiya. Cūāpe teeré tiipet̄itoo, put̄uajejōāyira.

²⁷ Tiimacāp̄u coerá, Jesuré padeoráre néō, Cōāmacū cūāmena tiir̄iguere wedeyira. “Cōāmacū judíoa niihērācārē netōnérere ticowī”, j̄ī wedeyira.

²⁸ Cūā yoari put̄uáyira Jesuré padeorámena.

15

Jerusalén̄p̄u neārigue

¹ Cūā toopú niir̄i, ãpērā Judea dita macārā cūā put̄op̄u jeayira. Jesuré padeoráre bueyira: —Múā Moisére dutiré cūūrigue tihéri, múā cōner̄igu yapa macā caseróre widecōāhērī, Cōāmacū múārē netōnér̄iqui, j̄īyira.

² Pablo, Bernabé cūāmena bayirō cāmer̄i wedeseyira. Teero tiirā, Antioquia macārā Jerusalén̄p̄u ticocoadara, Pablo, Bernabé, ãpērā too macārārē beseyira. Cūārē j̄īyira:

—Jerusalén̄p̄u wáaya. Jesús beseriramaena, ãpērā butoá dutirám̄ena wedesera wáaya tee mar̄i wedesere maquērē, j̄ī ticocoyira.

³ Jesuré padeorá cūārē ticocori, Fenicia dita, Samaria ditap̄u netōwáyira. Teemacār̄ip̄u netōwára, judíoa niihērā cūā Jesuré padeonucār̄iḡue quetire wedeyira. Tee quetire tuorá, niipetira Jesuré padeorá bayirō useniyira.

⁴ Cūā Jerusalén̄p̄u jeari, Jesuré padeorá, Jesús beserira, ãpērā butoá dutirá cūārē bocayira. Cūārē Cōāmacū cūāmena tiir̄iguere wedeyira.

⁵ Toop̄ure síquērā fariseo basoca Jesuré padeorá niyira. Cūā wām̄nucā, wedeseyira:

—Judíoa niihērā cūā Jesuré padeorí, cūā cōner̄igu yapa macā caseróre widecōādutiro booa. Moisére dutiré cūūriguere tiidutiro booa, j̄īmiyira.

⁶ Teero tiirā, Jesús beserira, ãpērā butoá dutirá neā, wedeseyira tee maquērē.

⁷ Cūā yoari cāmer̄i sāiñā wedeseari siro, Pedro wām̄nucā, cūārē j̄īyigu:

—Yáa wedera, múā masiā: Cōāmacū jōō niiritop̄u, judíoa niihērārē cūāye quetire wededutigu, yuure beser̄igu niiwī. Cūācārē teeré tuo, “Jesuré padeoáro” j̄īrigu niiwī.

⁸ Cōāmacū niipetire basocá wácūrere masiá “yáara niíya cūā” j̄īrére ēñogá, Espiritu Santore ticorigu niiwī cūārē mar̄irē cūā ticorirobirora.

⁹ Mar̄irē cūāmena tuuducáwar̄ir̄igu niiwī. Cūācārē Jesuré padeorí, cūā ñañaré tiirere acabór̄igu niiwī.

¹⁰ Múā Cōāmacūrē “m̄u cūārē netōnemas̄ricu, cūā Moisére dutiré cūūriguere tihéri” j̄īrā tiicú. Mar̄i ñecūsūmuā Moisére dutiré cūūriguere ti sicār̄ibir̄iyira; mar̄icā sicār̄ibir̄icu.

¹¹ Cōāmacū judíoa niihērārē tiiróbiro mar̄irē netónéqui. Jesús mar̄i Ōpārē padeorí, wapa booró manirō mar̄icārē netónéqui, j̄īyigu Pedro.

¹² Teeré tuorá, niipetira ditaman̄ijōāyira. Bernabé, Pablo wedeserecārē añurō tuoyira. Judíoa niihērā put̄op̄u Cōāmacū cūāmena tiēñonetōriguere wedeyira.

¹³ Cūā wedetoari, Santiago wedeyigu:

—Yáa wedera, tuoyá.

¹⁴ Cōāmacū judíoa niihērāp̄ure cūāyara niādarare besesuguer̄iguere wedeawī Simón Pedro.

¹⁵ Profetas teerora jóarira niiwā. Cūā jóariguere añurō tuoyá:

¹⁶ “David dutir̄iḡue petir̄i siro, cūā p̄ar̄m̄erā niñunusera dutir̄iḡue petir̄i sirop̄u,

sĩcũ David pãrãmi niinunãsegure

γυυ cũã òpã sònecogudacu sũcã.

¹⁷ Teero tiirã, judĩoa niihẽrã γυυre padeoadacua,

γυυ beserira niijĩrã”,

¹⁸ jĩrigu niiwĩ Cõãmacũ.

Tiatopu teerẽ jĩrigu niiwĩ Cõãmacũ, basocãre masĩdutigu,*

jĩ jõarira niiwã.

¹⁹ “Too docare judĩoa niihẽrã Jesurẽ padeonũcãrãrẽ “dutipotocõrijããda sãa” jĩ wãcũã γυυ.

²⁰ Aterẽ jõaada cũãrẽ: Wãicũra dii cũã padeorãre ticoariguere yaarijãña. Æpẽrãmẽna ñãñarõ ñeeaperijãña. Wãicũra dii dũ cõãña manirẽ diirẽ yaarijãña. Wãicũra diire sĩnirjãña, jĩ jõaada.

²¹ Mũã masĩã: Tiatopu marĩ yeerisãre bũrecoricõrõ Moissẽre dutirẽ cũũriguere wedenucãjĩya. Marĩcã atitõre buedecocutia. Teerẽ niipetire macãrĩpu judĩoa neãrẽ wiserĩpu bueyya, jĩyĩgu Santiago.

Judĩoa niihẽrãrẽ jõarĩpũ

²² Teero tiirã, Jesús beserira, ãpẽrã butoã dutirã, niipetira Jesurẽ padeorãmẽna jĩyĩra: “Marĩ ticocoadarare beseri, ãñuãdacu. Pablo, Bernabẽmena cũãrẽ ticococo Antioquiãpu”, jĩyĩra. Judare beseyira. Cũũrẽna ãpẽrã Barsabãs jĩyĩra. Æpĩ Silas niyĩgu. Cũã pũarã cũã ãñurõ padeorã niyira.

²³ Cũãmẽna atipũ ticocoyira:

“Ûsã Jesús cũũyere wededutigu beserira, ãpẽrã butoã dutirã mũã judĩoa niihẽrãrẽ ãñudutia. Mũã ùsã baira tiirõbĩro niirã Antioquiãpu, Siriãpu, Ciliciãpu niirãrẽ jõa.

²⁴ Siquẽrã ãno macãrã ùsã menamacãrã ùsã dutirõ manirõ mũã putopu wãayira. Mũãrẽ potocõãyira. Cũã wederẽmena mũãrẽ wedewisioayira.

²⁵ Teerẽ tuorã, ùsã sũcãrĩbĩro wãcũrẽmena ùmũã siquẽrãrẽ mũã putopu bese, ticocori, ‘ãñuãdacu’ jĩãwã. Cũã wãaadacua Bernabẽ, Pablo marĩ bayirõ maĩrãmẽna.

²⁶ Bernabẽ, Pablo sũãrĩquiõro tiyĩra, Jesucristo marĩ Òpãyere buera.

²⁷ Judas, Silas ùsã ticocora wedeadacua atipũ maquẽrẽ.

²⁸ Ûsãrẽ Espĩritu Santo wãcũrẽ ticorobirora pee dutirẽ mũãrẽ cũũricu. Ate bayirõ boorẽ díccure mũãrẽ cũũãda:

²⁹ Wãicũra dii cũã weerirare ticoariguere yaarijãña. Wãicũra diire sĩnirjãña. Wãicũra dii dũ cõãña manirẽ diirẽ yaarijãña. Æpẽrãmẽna ñãñarõ ñeeaperijãña. Mũã ate dutirẽre tiirã, diamacã tiirã niãdacu. Nocõrõrã niã”, jĩ jõayira.

³⁰ Cũã “wãara tiia” jĩ, Antioquiãpu wãajõãyira. Toopã jea, basocãre neãduti, tiipũrẽ wiyayira.

³¹ Tiipũrẽ bueri tuorã, wãcũtutuare ñeerã, ãñurõ useniayira.

³² Judas, Silas profetas niijĩrã, yoari wedeyira. Æñurõ wãcũtutuare, ãñurõ yeeripũnacutire ticonemoyira cũãrẽ.

³³ Yoasãñurĩ niyĩra cũãmẽna. Too sũro “wãara tiia” jĩ, wãajõãyira. Too macãrãpe “Cõãmacũmẽna wãaya mũãrẽ ticocorira putopu” jĩcoyira.

³⁴ Silape “wãagu tiia” jĩpacu, “γυυ ãno putuãguda” jĩ, putuãjãyĩgu.

³⁵ Pablo, Bernabẽcã too Antioquiãpu putuãjãyira. Pau ãpẽrãmẽna too macãrãrẽ Jesuyẽ quetire bueyira.

Pablo, Bernabẽ cãmerĩ cõãrigue

³⁶ Nocõrõ yoari siro, Pablo Bernabẽre jĩyĩgu:

–Jãmu sũcã, wãaco marĩ Jesuyẽ quetire buerẽ macãrĩcõrõ. Jesurẽ padeonũcãrĩrãre ñãñetõãda, ¿deero niirecutimĩ cũã? jĩrã, jĩmiyĩgu.

³⁷ Bernabẽ nẽewadugamiyĩgu Juan Marcõre.

³⁸ Pablope jĩyĩgu:

–Too suguerõpu bueyapacutiriwi cũũ. Panfliãpu marĩ niirĩ, cõãcoputuaatiwi. Marĩmẽna wãanemorĩ boorĩga, jĩyĩgu.

³⁹ Cũã basiro bayirõ cãmerĩ wedese, cũa, cãmerĩ cõãjãyira. Bernabẽpe doorĩwãmẽna Chipre nucũrõpu Marcõre nẽewayĩgu.

⁴⁰ Pablope Silare beseyĩgu. Jesurẽ padeorã “Cõãmacũ cũũ ãñurẽ ticorẽmẽna mũãrẽ cotearõ” jĩ sãibosãari siro, wãajõãyĩgu.

⁴¹ Wãa, Siria, Cilicia ditãpu netõwãyĩgu. Jesurẽ padeorãre wãcũtutuare ticonemoyĩgu.

* 15:18 Amõs 9.11-12.

16

Silas, Timoteore Pablo néewarigue

¹ Pablo Derbe, Listra macārípüre jeayigu. Toopú sícū Jesuré padeogüre buajeáyigu. Cāū wāmecutiýigu Timoteo. Cāū judíoayo Jesuré padeogó macū niýyigu. Pacapé griegoayo niýyigu.

² Jesuré padeorá Listra, Iconio macārā cāūrē “āñunī” jīi wedeseyira.

³ Pablo cāūrē bapacutiario jīigū, néewadugayigu. Judíoare tiigū, Pablo Timoteo cōnerigu yapa macā caseróre widecōādutiýigu. Judíoa niipetira tiidita macārāpe Timoteo pacu griegoayo niirere masiyira.

⁴ Teero tiitóa, macārípüre netōwáyira. Jerusalén macārā Jesús beserira, āpērā butoá dutirá dutiré cūriguere wede, “teeré tiiyá” jīinetōwayira.

⁵ Teero tiirá, Jesuré padeorá wācūtutuanemoyira. Jesuré padeodúriyira. Búrecoricōrō āpērācā Jesuré padeonucáyira.

Pablo quēēgū tiiróbiro Macedonia macārē tñarigue

⁶ Too siro cūā Asia ditapu Jesuyé quetire buera wáadugarare Espíritu Santo cāmotáyigu. Teero tiirá, Frigia, Galacia ditape tātāwa,

⁷ Misia dita táariropu jeayira. Toopú jea, Bitinia ditapu wáajōāmiyira. Espíritu Santo toopúcārē wáadutiýyigu.

⁸ Teero tiirá, Misia netōwá, búawayira Troaspu.

⁹ Toopú ñami Pablo quēēgū tiiróbiro sícū Macedonia dita macū cāū puto wedesenucūri ññayigu:

—Ūsā Macedonia macārārē tiipugu tīātiya, jīiyigu.

¹⁰ Cāū quēērōpu tiiróbiro ññaari siro, máata ūsārē néewaadariwure āmaāwū.* “Cōāmacū marīrē Macedonia macārārē Jesuyé āñurē quetire wededutigu tiijīyi”, jīi wācūwū.

Filipospu Lidia padeonucārigue

¹¹ Ūsā Troaspu niārira dooriwumena diamacārā Samotracia nucārōpu wáajōāwū. Apebúreco Neápolis macāpu wáawu.

¹² Too macārā Filipospu maajeáwu. Romanuā tiiri macā niā. Macedonia ditapure Filipos buri niiri macā mee niā. Tiimacāpüre síquē búrecori putuáwu.

¹³ Judíoa yeerisāri búreco niiri, tiimacārē witiwa, día wesapu jeawu. “Judíoa súbusero toopú niibocu”, jīi wācūwū. Numiā neārirare buajeá, cāāmena dui, wedewu cūārē.

¹⁴ Toopüre sícō Tiatira macā macō niiwō. Coo suti wapapacāre sōā ñiisāñúre dúago niiwō. Cōāmacūrē padeogó niiwō. Coo wāmecutiwo Lidia. Coo Pablo wederere tuorí, Cōāmacū coore āñurō tuonanáseri tiiwí.

¹⁵ Coore, cooya wii macārārē wāmeōtiari siro, ūsārē jīiwō:

—Yūre “diamacārā Jesuré padeogó niyo” jīi wācūrā, jāmu, yāa wiipu putuáya, jīiwō.

Coo bayiró putuáadutiri tuorá, putuáwu.

Pablöre, Silare peresuwiipu sōnecorigue

¹⁶ Sicabúreco ūsā Cōāmacūrē súbuseropu wáara, sícō numiō wātí sāānorigore bocawu. Coo āpērārē dutiapenori basoco niiwō. Wātí masiré tiorémena too síropu wáaadarere wedemasíwō. Coo teero wederémena coore dutiopera pairó niyeru wapaséwa.

¹⁷ Pablöre, ūsārē bayiró busurómena jīinunusewo:

—Āniā Cōāmacū ūmuāsepu niigūrē padecotera niíya. Cōāmacū basocāre netónere quetire wedeeya, jīiwō.

¹⁸ Pee búrecori teero jīinunusewo. Pablöre páasuti, cāmenucā, wātí coomena niigūrē jīiwí:

—Muu coomena niigūrē Jesucristo wāmemena witiwadutia, jīiwí.

Máata witiijōārigu niiwí.

¹⁹ Coore dutiopera “deero tii niyeru wapatánemoricu coomena” jīiwā. Teero tiirá, Pablo, Silare ñee, tiimacā decopu dutirápüre néewawa.

²⁰ Queti beserí basoca putopüre néjea, jīiwā:

—Āniā judíoa niíya. Maríya macā macārārē wedeñañorā tiíya.

²¹ Apeyé niirecutirere bueeya. Marí romanuā niijírā, teero niirijārō booa. Marí teeré tiimasíría, jīiwā.

²² Toopú neāñiracā Pablo, Silamena cúajōāwā. Queti beserí basoca Pablo, Silare cúāye sutire tuuwédui, tñnadutiwa.

²³ Cūārē bayiró tñnatóa, peresuwiipu tuunecosōnecowa. Tiiwí coterí basocure dutiwitwari jīirā, āñurō biájādutiwa.

* **16:10** Lucas atipū jóarigu Troaspu niijīyi. Pablo toopú jeari, Lucas cūāmena wáayigu Macedoniapa.

²⁴ Cúã teero jĩrĩ tuogú, peresuwii coteri basocu niituri tatiapu tuunecosõnecoyigu cúãrẽ. Puagú yucugu tusure coperi watoapu cúãye duporire súucũduti, siatú, biadupójãyigu.

Cõãmacũ dita cãmeñarĩ tiirĩgue

²⁵ Nami deco Pablo, Silas Cõãmacürẽ sãĩ, basapeoyira. ãpẽrã peresu niirã cúã basari tuoyĩra.

²⁶ Wãcũña manirõ dita bayirõ cãmeñayiro. Cúã niiri wii maquẽ botari cãmeñayiro. Máata tiiwii biare soperãmarĩ pãõpetijõãyiro. Niipetira peresuwiipu niirãrẽ cõmedárimena siatúarigüe jõãpetijõãyiro.

²⁷ Tiiwii coteri basocu wãcã, tee pãõarigüe soperire iña, “dutipetijõããya” jĩ wãcũmiyigu. Teero tiigú, cuigu, cãũ basiro espada née, sããgũdu tiimiyigu.

²⁸ Pablope cãürẽ bayirõ wedeseremena jĩyigu:

—Mũũ basiro ñañarõ tiirijãña. Ësã ãnopú niipetijãã, jĩyigu.

²⁹ Teero jĩrĩ tuogú, cúãrẽ coteri basocupe sããwócõre néeatiduti, sããcutúsãyigu Pablo, Silas niirõpu. Cuigu, bayirõ ñapõpigu, cúã putõ ñicãcoberimena jeacũmuyigu.

³⁰ Too síro wãmunucã, cúãrẽ néewitiwa, sãñãyigu:

—¿Deero tiibógari yũũ, Cõãmacũ yũũre netõnéãrõ jĩgũ?

³¹ Cúã yũũyira:

—Mũũ ãsã Òpũ Jesuré padeogú, netõnénogũdadu. Mũũya wii macãrãcã padeorã, netõnénoãdaua, jĩyira.

³² Cãürẽ, cãũya wii macãrãrẽ Cõãmacũye quetire wedeyira.

³³ Nami tii horara cúã tãnaãrigüe cãmire cosegũdu néewayigu. Coseári siro, máata cãũ, cãũya wii macãrã wãmeõtinoyira.

³⁴ Tiiwii coteri basocu cãũya wiipu néemuãwa, cúãrẽ yaaré ecayigu. Cãũ, cãũya wederemena bayirõ useniyira Cõãmacürẽ padeonucãrã.

³⁵ Bõeri queti beseri basoca tiimacã coteri basocare jĩyira:

—Ñiãrẽ wionécodutira wáaya, jĩyira.

³⁶ Tiimacã coteri basoca toopú jea, cúã jĩãriguere tiiwii coteri basocare wedeyira. Teeré tuo, cãũpu Pablore wedeyigu sãa:

—Múãrẽ queti beseri basoca “wionécoaro” jĩãrira niãwã. Teero tiirã, ãñurõ wáaya, jĩyigu.

³⁷ Pablope tiimacã coteri basocare jĩyigu:

—Ësã romanuã niipacari, queti beseri basoca ãsã tiãriguere beseripacara, ãsãrẽ basocã ññacorõpu tãnarĩ tiãwã. Peresuwiipu tuunésõnecori tiãwã. Mecátigã ãsãrẽ basocã ññãhẽrõpu wionécodugacu. Niiria. Cúã basiro atijĩrã, ãsãrẽ néewionecora atiarõ, jĩyigu.

³⁸ Tiimacã coteri basoca queti beseri basocare wedera wáayira.

—Ñiã “romanuã niã ãsã” jĩ wedeawã, jĩyira.

Teeré tuorã, queti beseri basoca cuiyira.

³⁹ Tiiwiipú jea, cúãrẽ acabóre sãiyira. Sãitõa, cúãrẽ peresuwiipu niirãrẽ néewioneco: —Atimacãrẽ niirijãña; wáaya, jĩyira.

⁴⁰ Pablo, Silas peresuwiipu niãrira wáa, Lidiaya wiipu sããwayira sũcã. Toopú Jesuré padeorãre iña, wãcũtutuare tico, wãajõãyira.

17

Pablo Tesalónicapu tiirĩgue

¹ Pablo, Silas netõwáyira Anfípolis, Apolonia macãrĩrẽ. Too netõwã, jeayira Tesalónica macãpu. Tiimacãpũre judíõa neãri wii niyiro.

² Pablo cãũ tiurucúrobirora tiwiipú sããwayigu. Itiã semana cúã yeerisãre burecoricõrõ Cõãmacũye queti jóaripũ maquẽrẽ wedeyigu.

³ Tiipũ maquẽrẽ cúãrẽ wede, “Cõãmacũ beserigure ñañarõ netõ diari siro, masãgũdaqui” jĩ wedeyigu.

—Jesús yũũ múãrẽ jĩãrigu Cõãmacũ beserigura niĩ, jĩyigu.

⁴ Cãũ wederi tuorã, sũquẽrã judíõa “teerora niã” jĩ, Pablo, Silamena niinucãyira. Teero biiri pau griegoa Cõãmacürẽ padeorã, pau uputí macãrã numiã cúãmena niinucãyira.

⁵ Teero tiirã, ãpẽrã judíõa ññatutiyira Pablo, Silare. Teero tiirã, ãmuã daderãre, ññarã niisodeaatirare néõ, tiimacã macãrãrẽ cúaaro jĩrã, acaribídutiyira. Cúã cúara, Jasónya wiipu wáayira. Pablore, Silare basocã decõpu néewaadara ãmaãrã wãamiyira.

⁶ Buariyira. Cúãrẽ buahéra, Jasónrẽ, ãpẽrã Jesuré padeorãre ñee, wéewayira. Acaribíwa, tiimacã dutirã putõpu jea, wedesãyira:

—Ñiã niipetiro cúã wãarõpũre wedemecũõrã tiicúa. Mariya macãrẽ teorora tiijeáaya.

7 Jasón cǎârē cǎya wiipũ cuoárigu niĩawĩ. Cǎa niipetire romanuĩ ðpũ dutirére netõnucǎrǎ tiĩawǎ. “Ápĩ ðpũ niĩ, Jesús wámecutigu” jĩrǎ tiĩawǎ, jĩyira acaribíremena.

8 Cǎa teero jĩrǎ tuorǎ, niipetira, cǎârē dutirácǎ dee tii masĩyira.

9 Jasónrē, cǎũ menamacǎrǎrē niyeru cũdutiya cǎámena.

—Ate wisióre quẽnojeáripũ, wiyaáda múârē tee niyerure, jĩyira.

Niyeru cũũari siro, cǎârē duujǎyira.

Pablo Bereapũ tiĩrigue

10 Máata tiĩnamirǎ Jesuré padeorǎ Pablo, Silare wáadutiya Berea macǎpũ. Toopú jea, judíoa neári wiipũ sǎawayira.

11 Berea macǎrǎpe Tesalónica macǎrǎ nemoró basocǎ añurǎ niyira. Cǎa wederére tuoséniyira. Teeré tuorǎ, ¿diamacǎrǎ niimĩ? jĩ masĩdagara, búrecoricõrõ Cõámacũye queti jóaripũrē teero buerucujǎyira.

12 Teero tiirǎ, pau Jesuré padeonucǎyira. Basocǎ añurǎ griegoa numiǎ, ãmuǎcǎ pau padeonucǎyira.

13 Tesalónica macǎrǎ judíoa Pablo Bereapũ “Cõámacũye quetire wedegu tiĩáyigu” jĩrēre tuoyira. Teero tiirǎ, toopú wáyira. Wedemecãõ, cúari tiyira.

14 Teero tiirǎ ñnarǎ, Jesuré padeorǎ máata Pablora día pairímaapu wáadutiya. Silas, Timoteo tiimacǎpura putuájǎyira.

15 Pablora néewarira Atenaspũ jea, cǎũrē toopú cũjǎ, cǎmecóputuayira. Cǎámenarǎ Pablo queti ticocoyigu:

—Boyero Silas, Timoteo atiaro ãnopú, jĩyigu.

Pablo Atenaspũ tiĩrigue

16 Pablo Atenaspũ cǎârē yuegu, tiimacǎ macǎrǎ pee cǎa padeorǎ weerirare ñnagũ, bayiró wǎcũyigu.

17 Teero tiigú, judíoa neári wiipũ sǎawa, judíoaмена, ãpērǎ Cõámacũrē padeorámena wedeseyigu. Búrecoricõrõ macǎ decopũ cǎũ buajeáramena wedeseyigu.

18 Ápērǎ epicúreoyere buerǎ, estoicoyere buerǎ Pablomena wedeseyira. Cǎũ Jesuyé quetire, diarirapu masǎrēre wedeyigu cǎârē. Cǎa basiro cǎmerĩ sǎiñáyira:

—¿Deero jĩdugagu tii ãni, teero wedeseãmajǎgũ? jĩyira.

Ápērǎpé jĩyira:

—Apeditǎ macǎrǎ cǎa padeorǎye maquērē wedesegu niitu niĩ, jĩyira.

19 “Jǎmu” jĩ, cǎũrē néewayira Areópago burõpũ, dutirǎ neárucuropũ. Cǎũrē jĩyira:

—Mũu mama bueré wederére tuodugága.

20 Mũu tuoyǎ maniriguere wedesea. Teeré masĩdagaga. ¿Deero jĩdugaro tii? jĩyira.

21 Atenas macǎrǎ, aperó macǎrǎ toopú jea niirǎ mama queti dícare tuo, wedese usenicua.

22 Pablo Areópagõpũ neǎrǎ decopũ wũmunucǎ, jĩyigu:

—Múã Atenas macǎrǎ, múãyarare bayiró padeóa, yũ ñnarǎ.

23 Yũ ññanetõgũ, múã súbuserere ñnagũ, sicaró múã súbuserõpũ jóaturiguere ññawũ: “MASIÑA MANIGÛRÉ SÛBUSERO NIIÁ”, jĩ jóaturigue niĩawũ. Múã masĩripacara súbusegurena yũ múârē wedea.

24 ‘Cõámacũ atibúrecore, atibúrecopũ niirécārē tiĩrigu niiwĩ. Ŝmuǎse, atiyepǎ Òpũ niĩ. Teero tiigú, basocǎ cǎa tiiré wiserire niiriqui.

25 Marĩ paderémena cǎũrē tiápumasĩña manicú. Apeyenó dusarĩcu cǎũrē. Cǎũ niipetirare catiri, yeerisǎre, apeyē niipetirare ticoqui.

26 ‘Sicũ basocámenarǎ niipetire põnarĩ macǎrǎ wáari tiĩrigu niiwĩ. Cǎârē atibúreco niipetiropũ wáa, niirĩ tiĩrigu niiwĩ. Cǎũrǎ niipetire põnarĩrē “atiditapú nocõrõ yoari niĩadacua” jĩ cũũrigu niiwĩ.

27 Cõámacũ teero tiĩrigu niiwĩ, cǎũrē ãmaããrõ jĩgũ. Ññurõ ãmaãmasĩhērǎ niipacara, buabócu. Cũu marĩ siquērǎ putogǎ niiqui. Yoarõpũ niiriqui.

28 Cũu tutuaremena marĩ cati, wáamasĩ, niĩã. Múã basarere jóarira biiro jóarira niiwã: “Marĩcǎ cũu põna niĩã”.

29 Marĩ Cõámacũ põna niijĩrǎ, oro, plata, ãtámena tiirirare “Cõámacũ niĩ” jĩ wǎcũrijǎrõ booa. Marĩ wǎcũremena Cõámacũ queoré tiimasĩricu.

30 Cõámacũ too suguero macǎrǎpura cǎũrē masĩrijĩrǎ, cũu dutirére tiihérare teero ññajǎrigu niiwĩ. Atitóre niipetirare niipetiropure cǎa ññarē tiirére wǎcũpati, wasodutiqui.

31 Cõámacũ niipetirare wapa tiĩdari búrecore besetoayigu. Tiibureco jeari, queoró jĩrémene wapa tiigúdaqui. Cũu beserigumena teero tiigúdaqui. “Cǎũrǎ múârē wapa tiigúdu niĩ” jĩ ãñogũ, diarigupure masõrigu niiwĩ, jĩyigu Pablo.

³² Diarirapu masārere wederi tuorá, síquērā buijâyira. Āpērâpé: —Too síro m̄m̄ wedeseri tuoáda teeréja, j̄j̄yira.

³³ Pablo cūā too niirīrā, wáajōāyigu.

³⁴ Síquērā Jesuré padeó, Pablöre nunuyira. Sícū Areópagoru dutirámēna neārucugu niyigu. Cūū wāmecutiyigu Dionisio. Apegó Dámaris wāmecutiyigu. Āpērā cūāmena niyira.

18

Corintopu Pablo tiirigue

¹ Too síro Pablo Atenaspu niirīgu Corinto macāpu wáajōāyigu.

² Toopú jeagu, judíoaym Ponto dita macārē buajeáyigu. Cūū wāmecutiyigu Aquila. Pablo toopú wáadari suguero, Claudio romanuā ðpū judío Romapu niirārē witidutiyigu. Aquila, cūū numo Priscilamēna Italiapu niirāra witi, jeayira tiimacā Corintore. Pablo cūārē ñngū wáayigu.

³ Cūū cūā paderēnorā padegú niijgū, cūāmena padegudu putuáyigu. Wáicura caserimēna wiseri tiirā niyira.

⁴ Judíoa yeerisāre burecoricōrō cūā neārī wiipu wedegu wáayigu. Judíoare, judíoa niihērārē padeodugári tiidugágu tiimíyigu.

⁵ Silas, Timoteo Macedoniaru niirāra jeari, Pablo wederé dícu wedeyigu. “Jesús Cōāmacū beserigu niirī”, j̄j̄i wedemiyigu judíoare.

⁶ Cūāpe cūū wederere cāmotānūcūyira. Cūūrē ñañarō j̄j̄yira. Teero tiigú, Cōāmacū cūārē ñañarō tiidarere ñngū, cūū sotoá sññāñirōre, tuuwé páabateyigu. Cūārē j̄j̄yigu:

—Múā pecamepu wáari, múāye wapa niādadu; yēe wapa mee niādadu. Teero tiigú, mecāāmena judíoa niihērārē wedegu wáaguda, j̄j̄yigu.

⁷ Tiwií niirīgu witiwayigu. Apewií putogā niirī wiipu sāāwayigu. Tiwií Ticio Justoya wii niyiro. Cōāmacārē padeogú niyigu cūū.

⁸ Judíoa neārī wii dutigú, cūūya wii macārāmēna Jesuré padeoyira. Cūū wāmecutiyigu Crispo. Pāu too macārācā Pablo wederere tuorá, Jesuré padeoyira. Padeó, wāmeōtinoyira.

⁹ Sicañami Pablo cānirīpacu, quēēgū tiiróbiro Jesús cūūrē wederi tuoyigu. Cūūrē j̄j̄yigu:

—Cuirijāña. Yēere wederucujāña. Wededujā tiirijāña.

¹⁰ Ym̄ m̄m̄mēna niirucujāā. Basocá m̄m̄rē ñañarō tiimasīricua. Atimacārē pāu ym̄re padeoádra niirīya, j̄j̄yigu.

¹¹ Teero tiigú, Pablo sicačama apēcūmā deco toopú putuáyigu. Cōāmacūye quetire bueyigu.

¹² Teeburecorire sícū Acaya dita dutigú niyigu. Cūū wāmecutiyigu Galión. Cūū dutigú niirito, judíoa sícārībiro wācūrā Pablöre ñee, queti beserōpu néewayira.

¹³ Galiónrē j̄j̄yira:

—Āni Cōāmacūrē padeodutire romanuā ðpū dutirēre netōnucāre niā, j̄j̄yira.

¹⁴ Pablo wedegudu tiirī, Galión judíoare wedesuguecojāyigu:

—Āni apreyenó ñañōātā, basocāre ñañarō tiātā, múārē añurō tuobóaj̄yū.

¹⁵ Múāye, múā judíoa dutiré niirī, múā basiro quēñoñā. Ym̄ teenorē besegudu mee niā, j̄j̄yigu.

¹⁶ Cūā queti beserōpu niirirare cōāwionecoajāyigu.

¹⁷ Niipetira Sóstenes judíoa neārī wii dutigūre ñee, queti beserī wii díamacū páayira. Galiónpe “cūā booró tiáro” j̄j̄j̄ayigu.

Antioquiaru Pablo coeputuarigue, too síro cūū wedewanemorigue

¹⁸ Pablo peeburecori putuáyigu Corintopu. Too síro Jesuré padeorāre “wáagu tiia” j̄j̄i, dooríwumēna wáajōāyigu Siria ditapu wáagu. Priscila, Aquila cūūmēna wáayira. Cencreapu búawasugueyira. Toopú Pablo Cōāmacūrē “biiro tiigúda” j̄j̄iiriborora tiigú, cūū póare pedecōājāyigu.

¹⁹ Too macārā Éfesopu tīajeayira. Tiimacāpu Pablo cūūyigu Priscila, Aquilare. Cūūpe judíoa neārī wiipu sāāwa, judíoare wedeyigu.

²⁰ Cūūrē yoasāñurī putuādutimiyira. Cūūpe booríyigu.

²¹ —Jerusalénpu ym̄re wáaro booa, bosebureco ñngū wáagu. Múārē ñngū atinemogūdadu, Cōāmacū boorī, j̄j̄yigu.

“Wáagu tiia” j̄j̄i, wáajōāyigu dooríwumēna.

²² Cesareapu jea, Jerusalénpu maawáyigu. Toopú Jesuré padeorāre añnudutiyigu. Too macū Antioquiaru wáajōāyigu.

²³ Toopūre péero nií, wáajōāyigu sūcā. Galacia dita maquē macārīrē, Frigia dita maquē macārīrē netōwáyigu. Niipetira Jesuré padeorāre wācūtutuare ticonemoyigu.

Apolos Éfesopu buerigue

²⁴ Tiatore judíoaya Alejandría macā macā Éfesopu jeayigu. Cūū wāmecutiayigu Apolos. Cūū ãñurō wedemenigū niyigu. Cōāmacūye queti jóaripū maquērē ãñurō masígū niyigu.

²⁵ Marí Ōpū “biiro niirecutiro booa” jĩrere buenorigu niyigu. Juan basocāre wāmeōtigu buerigue dícare masīpacu, diamacú Jesuyére bueyigu useniremena.

²⁶ Cūū judíoa neári wiipū cuire manirōmena wedenucāyigu. Priscila, Aquila cūūrē tuo, néewa, Cōāmacūye quetire ãñurō diamacú wedenemoyira.

²⁷ Cūū Acayapu “wáagudu tiia” jĩrĩ, Jesuré padeorá “ãñurō wáaya” jĩyira. Cūūrē paperapū jóabosayira. Jesuré padeorá Acayapu niirārē “Apolore ãñurō bocaya” jĩ jóayira. Cūū toopú jeagu, Cōāmacū tiápuremena Jesuré padeorāre ãñurō tiápuyigu.

²⁸ Cūū niipetira Iñacoropu judíoare cūū wedemeniremena docacūmurĩ tiyigu. Cōāmacūye queti jóaripū cūūrē bue, “Jesús Cōāmacū beserigu niĩ” jĩrere ññoiyigu.

19

Éfesopu Pablo buerigue

¹ Apolos Corintopu niirito, Pablope ãmuãreburire netōwá, Éfesopure jeayigu. Toopú síquērā Cōāmacūrē padeorāre buajeáyigu.

² Cūūrē sãñáyigu:

—Múā Cōāmacūrē padeorí, ¿Espíritu Santo múāmena niinucārĩ? jĩyigu.

Cūāpe yuyira:

—Ōba. Ėsā Espiritu Santo niirere tuohera niitu, jĩyira.

³—Too docare ¿noā wederiguere padeojĩrā, wāmeōtidutiri? jĩyigu.

—Juan wederiguere padeojĩrā, wāmeōtidutiwu, jĩyira.

⁴ Pablo jĩnemoyigu:

—Juan basocāre wāmeōtiyigu. Teeména cūā ñañarē tiirere wācūpati, wasorere ññoiyira. Juan biiro wedeyigu: “Yuu siro ãpĩ atigudaqui. Cūūrē padeoyá”, jĩyigu. Cūū teero jĩ wederigara niĩ Jesús, jĩyigu.

⁵ Cūū teero jĩrĩ tuorá, Jesús wāmemena wāmeōtidutiya.

⁶ Pablo cūūrē ñaapeorí, Espiritu Santo cūāpure niigū diijeáyigu. Āpērā basocāye wedeserere masīpacara, wedesenucāyira. Cōāmacū wededutirere wedeyira.

⁷ Cūā niipetira niirā, doce ãmuā niyira.

⁸ Pablo tiimacāpu judíoa neári wiipū wáarucuyigu. Iñārā muĩpūrā tiwiipure cuire manirōmena wedeyigu. “Cōāmacū dutirē basocāpure niĩadare jeatoa” jĩréména Jesuré padeorí tiijādugagu tiyigu.

⁹ Síquērā cūū wederere tuodugariyira. Padeoríyira. Mama buerere basocá tuocóropu ñañarō wedeseyira. Teero tiigú, Pablo witiweojōáyigu; Jesuré padeorāre néewitiwayigu. Bárecoricōrō Tiranoya wiipū neáyira. Tiwií buerí wiipū bueyigu sūcā.

¹⁰ Pucāmá bueyigu. Teero tiirā, tiidita Asia macārā tuopetijōáyira Jesuyé quetire. Judíoa, judíoa niñhērācā teerē tuoýira.

¹¹ Cōāmacū cūū sícūrā tiimasīrere Pablomena tiññoiyigu. Cūūmena Iñaña manirere tiyigu.

¹² Cūū paacōāre caserire, cūūya ōpū pñiārigue caserire néewayira diarecutirare. Teeména netōnéyira; wātĩ sãñorirare cōāwionecoyira.

¹³ Síquērā judíoa wāanetōrā wātĩrē cōāwionecora niyira. Cūā marí Ōpū Jesús wāmeména wātĩrē cōāwionecodugamiyira.

—Jesús Pablo wedewarucugu wāmeména múārē witiwadutia, jĩmiyira wātĩrē.

¹⁴ Teerora tiirā tiimíyira Esceva pōnacā. Esceva judíoayū, paiarē dutigú niyigu. Cūū pōna siete niyira.

¹⁵ Cūā teero tiirí, wātĩ cūūrē yuyigu:

—Jesuré yuu masīā. Pablocārē masīā. ¿Múāpeja noāno niĩ? jĩyigu.

¹⁶ Basocú wātĩ sãñorigu cūāpure bupuñápeayigu. Cūā niipetira nemorō tutuanetōnucājāyigu. Cūūrē ñañarō peti tiyigu. Sutimanirā, cāmicutira tiwií niñārira cutucōwitiwayira.

¹⁷ Cūūrē teero wāare quetire Éfeso macārā tuopetijōáyira. Niipetira judíoa, judíoa niñhērācā tuoýira. Bayiró cuiyira sáa. Marí Ōpū Jesuyére ãñurō quioniremena wedeseyira sáa.

¹⁸ Pau too sugueropu Jesuré padeonucārira jea, cūā ñañarē tiirere wedeyira.

¹⁹ Pau yaso doarira cūā bueré papera tutirire néeneō, sócōājāyira niipetira Iñacoropu. Teetutiri wapa cūā bapaqueori, “cincuenta mil” niyeruquiri plataquiri wapacūfimiyo.

²⁰ Ateména marí Ōpūye queti sesajōārō tiyiro. Cōāmacū tutuaremena pau padeonemōrā tiyira.

²¹ Ate wáari siro, Pablo wácũyigu: “Yuu Jerusalénpu putuawaguda. Toopú wáadari suguero, Macedonia, Acaya ditapu ññanetõgũ wáaguda. Jerusalénpu jea, niári siro, Romapu ññagũ wáaro boocú”, jĩ wácũyigu.

²² Teero tiigú, puarã cãurẽ tiiapurare ticocosugueyigu Macedoniapu. Cãã niyira Timoteo, Erasto. Cũupe putuájãyigu ména toopú Asia ditapu.

Éfesopu cúasore wáarigue

²³ Tiatorena mama bueré padeorémene bayiró cúasore wáayiro.

²⁴ Cúasori tiinucãyigu sicũ plata padegá. Cũũ wãmecutiyigu Demetrio. Platamena cãã padeogóya wii tiiróbiro biiré wiserigã tii, dúagu niyigu. Cãã padeogó weerigo wãmecutiyigo Artemisa. Tee wiserigãrẽ dúara, Demetrio, cãurẽ padecoteracã pairó wapatáruucuyira.

²⁵ Cãurẽ padecotera, ãpẽrã plata paderãre néõyigu. Cããrẽ jĩyigu:

—Múã ãñurõ masiã: Marĩ ate paderémene ãñurõ wapatá niijãmiiã.

²⁶ Año Éfesopure Pablo paure cãũ wederémene nunurĩ tiitõai mée. Año Asiapucãrẽ múã ññarõbirora, teero biiri múã tuorõbirora pau niicua. Basocã tiiriraja “padeorã mee niĩya” jĩñawĩ cãũdu.

²⁷ Ate bayiró quioa. Marĩ tiiré búri niiré putuábocu. Artemisa ãñunetõjõãgõya wiicã búri niiri wii putuábocu. Coo Asia macãrã padeogó niipetira atibúreco macãrã padeogó niyo. Coo upatĩ macó niirere basocã ññarõ wedesenucãri, búri niiré putuábocu, jĩyigu.

²⁸ Cãũ teero jĩrĩ tuorã, bayiró cúa, acaribíyira:

—Artemisa ãñunetõjõãgõ Éfeso macãrã padeogó niyo, jĩyira.

²⁹ Cãã acaribíri, pau tiimacã macãrãcã “¿deero wáai?” jĩ masĩripacara, acaribípetijõãyira. Sicãrõména cãã neãrõpu cutuwáyira. Pablomena bapacutiwarirare bayiró ñee, néewayira. Cãã niyira Gayo, Aristarco. Macedonia macãrã niyira.

³⁰ Pablo basocã decoru sããwadugamiyigu. Jesurẽ padeorãpe cãurẽ wáadutiriyira.

³¹ ãpẽrã Pablöre mairã queti ticocoyira. Cãã siquẽrã Asia macãrã dutirá niyira. “Pablo usã neãrõpu sããatirijããrõ”, jĩcoyira.

³² Toopú niirã ãpẽrã cãã booró acaribíyira. ãpẽrã apeyenó acaribíyira. ãpẽrãcã teerora jĩñamajãyira. “¿Marĩ ãnopú deero tiirã neããrĩ?” jĩ masĩriyira.

³³ ãpẽrã judíoa Alejandreore ññabuayira. Basocã díamacũpu cãurẽ tuunéconucocoyira, wedearo jĩrã. Cããrẽ “ditamanjõãña” jĩdugagu, wẽẽtucomiyigu. “Usã wapa cuoria”, jĩdugamiyigu.

³⁴ “Cãũ judíoayũ niĩ”, jĩ ññamasĩrã, acaribínemoyira. Pua hora sicãrĩbĩro acaribíyira.

—Artemisa ãñunetõjõãgõ Éfeso macãrã padeogó niyo, jĩyira.

³⁵ Sicũ tiimacã macãrãrẽ dutigú too acaribírare ditamanírĩ tiyigu. Cããrẽ jĩyigu:

—Múã Éfeso macãrã, yũure tuoyá. Niipetiro macãrã ateré masĩcua: Marĩ atimacã Éfeso macãrã Artemisa ãñunetõjõãgõ padeorĩ wiire coterã niã. Coo queorẽ ãmuãsepu diiãtiriguere coterã niã.

³⁶ Sicũ “teero mee niã” jĩmasĩriqui. Teero tiirã, nocõrõrã acaribíyira. ãñurõ wácũsugueya, noo booró tiãmarĩ jĩrã.

³⁷ ãniã múã néeatiarira apeyé marĩ padeorĩ wii maquẽrẽ yaaríarira niñawã. Marĩ padeogóre ññarõ wedeseriarira niñawã.

³⁸ Demetrio, ãpẽrã plata paderãmene wedesãre cuogú, queti beserõpu wáaaro. Tee niãdarerena queti beseró, queti beserĩ basocacã niĩya. Toopú cãmerĩ wedesããrõ.

³⁹ Múã apeyenó sãndugãra, tiimacã macãrã dutirãmene cãã neãrõpu wedesera wáaya. Cãã múãrẽ wedeadacua.

⁴⁰ Mecũã marĩ acaribíariguere romanuã dutirá marĩrẽ wedesãrĩquiro tiirã tiia. Marĩ teero peti acaribíro bauró acaribíãmajãrã tiãwũ. Teero tiirã, romanuã cãã wedesãrĩ, marĩrẽ deero jĩ yũmasĩña maniãdadu, jĩyigu.

⁴¹ Teero wedeseyapacutĩ: —Nocõrõrã niã, jĩyigu.

20

Macedoniapu, Greciapu Pablo wáarigue

¹ Cúasore petiári siro, Pablo Jesurẽ padeorãre neãdutyigu. Cããrẽ wãcũtutuare tico, “wáagu tiia” jĩ, Macedoniapu wãajõãyigu.

² Too maquẽ macãrĩpu netõwágũ, too macãrãrẽ cãũ wederémene wãcũtutuare ticonemowayigu. Teero tii, jeayigu Greciapu.

³ Toopú itĩārā muĩpūrā putuáyigu. Cũu Siriapũ dooriwumena wáagudu, judíoa cũūrē siādugáre quetire tuoyigu. Teero tiigú, “Macedonia wáarimarũra cámeputúawaguda sũcā” jĩ wáčũyigu.

⁴ Cũu wáari, āpērā cũūrē bapacutiwarira niiwā. Cũā niiwā: Sópater Berea macā macū (cũu Pirro wāmecutiũ macū niiwĩ); Segundo, Aristarco (cũā ruarā Tesalónica macārā niiwā); Gayo Derbe macā macū; Timoteo; Tíquico, Trófimo (cũā ruarā Asia macārā niiwā).

⁵ Cũā ūsā suguero wáa, Troaspu ūsārē yuerira niiwā.*

⁶ Ūsā Filipospũ putuáwũ. Toopú pā pũuri tiirēmena wáoya maniré pārē yaari bosebureco iñawũ. Nocōrōrā nii, wáajōāwũ dooriwumena. Cinco burecori siro jeawũ Troaspu. Toopú sica semana putuáwũ.

Troaspu Pablo iñanetōgũ wáarigue

⁷ Yeerisāri bureco niirĩ, ūsā neāwũ bocaadara. Apeburecope Pablo wáagudu niijĩgũ, cũūrē wedewĩ. Ñami deco niirĩ, wedegu tiiwĩ ména.

⁸ Ūmuārō macā tatiā ūsā neārĩ tatiapũ pee siāwócorepa niiwũ.

⁹ Sicũ mamũ ventana sopepu duiũg wũgoá jeanowĩ. Cũu wāmecutiwi Eutico. Pablo yoari peti wedegu tiirĩ, cānicónuārigu niiwĩ. Yeparũ ñacodiawi. Cũu duiariro itiacasa sotoapu niiwũ. Cũāpe cutuáiwā, diaarigũpũre néemuōcowa.

¹⁰ Pablocā diiwáwi. Cũu sotoa munibiá, cũūrē ñeediyo, cũūrē jĩwĩ:

—Nocōrōca ucuárijāña. Catijāi ména, jĩwĩ.

¹¹ Muāwa, cũūrē pā bato, yaa, wedeseboejōā, wáajōāwĩ.

¹² Mamũpere wiipú néejōāwā. Cũu catiri, āñurō yeeripũnacutira niiwā sũcā.

Troaspu niārira Mileto macāpu wáarigue

¹³ Pablo ūsārē jĩrirobirora dooriwumena cũu suguero Asopũ wáajōāwũ. Pablo ūsārē: —Yũu maapu wáa, Asopũ muārē bocaguda, jĩwĩ.

¹⁴ Asopũ ūsāmena buajeá, ūsā atiriwũpu sāāwĩ. Too síro Mitilenepũ tiāwawũ.

¹⁵ Too macārā apebureco Quío nucārō díamacũpu tiājeawũ. Maawáriuũ. Too macārā apebureco Samospũ tiājeawũ. Too macārā apebureco Miletopũ jeajōāwũ sáa.

¹⁶ Ūsā Miletopũ wáara, Éfeso diamacũ netōjōāwũ. Pablo Asiapũ yoari putuádugariwi. Cũūrē basioatā, Jerusalēnpũ Pentecostés bosebureco iñadugawi.

Pablo Éfeso macārā butoá dutirāre wedeyaponorigue

¹⁷ Pablo Miletopũ niigũ, Éfeso macārā Jesuré padeorā butoá dutirāre atiduticowi.

¹⁸ Cũā jeari iña, cũūrē jĩwĩ:

—Múā āñurō masĩcu yũu múā watoapũre tiirēcutiũguere. Yũu sicato Asiapũ jeagu, tée yũu niitũgũpũ tiitũcoriũguere āñurō masĩcu.

¹⁹ Yũu marĩ Ōpũ dutirō tiigú, “āpērā nemorō āñurē tiia” jĩ wáčũriuũ. Múāmena utiwũ. Judíoa yũure ñañarō tiidugári, ñañarō netōwá.

²⁰ Niipetire múā āñurō niĩadarere wedepetijāwũ. Basocā neārōpũ, múāye wiserĩpu teero wederucujāwũ.

²¹ Judíoare, judíoa niihērācārē ateré sicārĩbĩro wedewũ: “Múā ñañarē tiirēre wáčũpati, wasoyá; Cōāmacũyere āñurō tiinucāña; Jesús marĩ Ōpūrē padeoyá”, jĩ wederucujāwũ.

²² Yũu mecūtĩgā wáagu tiia Jerusalēnpũ Espĩritu Santo yũure dutiriobirora. Toopú yũure deero wáaro wáaadacu masĩriga.

²³ Ate dícuere masĩā: Basocā ñañarō netōrĩ tii, yũure peresuwiipũ sōnecoadacua. Ateré macārĩcōrō Espĩritu Santo yũure wedei.

²⁴ Ateré masĩpacũ, wáčũpatiria. Yũu catirēre maĩría. Marĩ Ōpũ Jesús cũu paderé cũũriguere peotidugaga. Cōāmacũ basocāre netónēre quetire wededutiwi yũure.

²⁵ Yũu múā putopũ niigũ, Cōāmacũ dutiré basocāpũre niĩadare jeariguere wedewarucuwũ. “Múā sicũno yũure iñanemoricu sáa”, jĩ tũgueñajāga.

²⁶ Teero tiigú, mecũā múārē wedea: Yũu wederiguere tuorĩra pecamepu wáari, yée wapa niiricu.

²⁷ Yũu múārē niipetire Cōāmacũye quetire wderijā tiirĩwũ.

²⁸ Teero tiirā, múā basiro coteya. Jesuré padeorĩ pōna macārācārē āñurō cote, buenemoña. Múārē Espĩritu Santo cũũrigu niiwĩ, cũūrē iñanunusearo jĩigũ. Cōāmacũ cũu macũye dímina cũūrē cũũyara wáari tiirĩgu niiwĩ. Teero tiirā, oveja coterĩ basoca tiirōbĩro cũūrē tiápũya.

* 20:5 Lucas atipũ jóarigu Filipospũ niijiyi, Pablo toopú jeari.

²⁹ Yũũ tũgueñarĩ, yũũ wáari siro, ãpērã jĩĩditorepira múãmena niirã jeaadacua. Yáíwa ovejare sããrã tiiróbiro múã Jesuré padeorére petirĩ tiidugáadacua.

³⁰ Siqũerã múã menamacãrãcã wedewisioadacua, Jesuré padeorã cúãrẽ tũonũnũsearo jĩĩrã.

³¹ Teero tiirã, ãñurõ tuomasĩ niĩña. Múã ateré acabóricu: Itiãcũma múã niipetirare ãñurõ tiiadarere bóaneõremena búrecori, ñamirĩ wedewũ.

³² Yũũ wáagu tiia. Cõãmacũ múãrẽ ãñurõ cotearo. Cũũ maĩré quetimensa múãrẽ tutuare ticoaro. Tee queti múãrẽ wãcũtutuari, padeonemórĩ tiimasĩcu. Tee quetire padeorĩ, ãpērã Jesuré padeorãmena múãrẽ ãñurẽ ticogudaqui Cõãmacũ.

³³ Æpērãyé niyeru, oro, suti boonemósãriwũ yũũ.

³⁴ Múã masĩcu: Yé wãmorĩmena padewũ. Teeména yũũ, yũũ menamacãrã booríguenorẽ buawá.

³⁵ Niipetire yũũ tiiriguemena múãrẽ ãñowũ. Marĩ paderémema bóaneõrãrẽ tiápuro booa. Marĩ Õpũ Jesús cúũ jĩĩriguere wãcũrõ booa: “Ticogúpe ñeegũ nemorõ useniqui”, jĩĩyigu, jĩĩwĩ Pablo.

³⁶ Teeré jĩĩtoanucõ, cúã niipetiramena ñicãcoberimena jeacũmu, Cõãmacũrẽ sãĩwĩ.

³⁷ Niipetira bayiró utiwa. Cũũrẽ páabua, wasopúro ãpũ tiiwá.

³⁸ Cũũ “múã yũũre ññanemoricu sãã” jĩĩãriguere wãcũrã, nemorõ bóaneõrã putuáwa. Too síro dooriũwũ cúãrẽ cúũcora wáawa.

21

Jerusalénpu Pablo wáarigue

¹ Æsã Æeso macãrã butoá dutirãre “wáara tiia” jĩĩtoa, dooriũwũ muãsã, wáajõãwũ. Wáa, diamacá wáa, Cos macãpu jeawũ. Apebúreco Rodas macãpu, too macãrã Pátara macãpu jeawũ.

² Toopú Feniciapu wáariwũcare buajeáwũ. Tiiwũpú muãsã, wáajõãwũ.

³ Wáa, Chipre nucũrõrẽ ññawa, tiinucũrõ acuniñape putuáwũ. Too netõwá, Siria ditapure jeawũ. Jea, Tiro macãpu maajeáwũ. Toopú tiiwá macãrã apeyé cúã néewariguere apamonecõadara tiiwá.

⁴ Toopú ãsã Jesuré padeorãre ãmaã, buajeáwũ. Cúãmema sica semana putuáwũ. Cúã Espiritu Santo masĩré ticorémema Pablõre “Jerusalénpu wáarijãña” jĩĩmiwã.

⁵ Cúã teero jĩĩpacari, tii semana petirĩ, wáajõãwũ sũcã. Cúã niipetira, cúã numosãnumiã, cúã põna ãsãrẽ hapacutibuawa macã wesapu. Ditaturaripu ñicãcoberimena jeacũmu, Cõãmacũrẽ sãĩwá.

⁶ Sãĩtõa, “wáara tiia” jĩĩ, dooriũwũcapu muãsãwũ. Cúãpe cúãye wiseripu putuajõãwã.

⁷ Tiropu niĩãrira wáa, Tolemaida macãpu jeawũ. Toopú Jesuré padeorãre ãñuduti, sicabureco putuáwũ cúãmema.

⁸ Apebúreco wáa, Cesareapu jeawũ. Toopú jeara, Felipe Jesuyé queti wedegúya wiipu sããwawũ. Felipe Jesuré padeorã siete yaaré batorira menamacũ niirigu niiwĩ. Cũũ putopu putuáwũ.

⁹ Cũũ põna numiã manũmanirã bapari niiwã. Cúã profetas niiwã.

¹⁰ Yoari ãsã niiripacari, sícũ Judeapu niĩãrigu jeawĩ. Profeta niiwĩ. Cũũ wãmecutiwi Agabo.

¹¹ Æsã puto jea, Pabloyada siatúridare née, cúũ basiro cúũye dupori, cúũye wãmorĩpu siatúwi. Siatútoa, ãsãrẽ jĩĩwĩ:

—Espiritu Santo jĩĩwĩ yũũre: “Judíõa Jerusalénpu atidã õpũrẽ siatúadacua ãno muu siatúro tiiróbiro. Cũũrẽ judíõa niĩhẽrãpũre ticoadacua”, jĩĩwĩ Agabo.

¹² Cũũ teero jĩĩrĩ tuorã, ãsã Pablõre: —Jerusalénpu wáarijãña, jĩĩmiwũ.

Cesarea macãrãcã: —Wáarijãña, jĩĩmiwã.

¹³ Cũũpe jĩĩwĩ:

—Utirijãña. Yũũre bayiró wãcũpatiri tiirã tiia. Jerusalénpu Jesuyé wapa yũũre siatú, sããdugápacari, wáaguda, jĩĩwĩ.

¹⁴ Cũũ “jáũ, ãñuã” jĩĩhẽrĩ ññarã: —Cõãmacũ booró tiiarõ, jĩĩjãwũ.

Nocõrõrã ditamanirã putuáwũ.

¹⁵ Æsã too niĩãrira ãsãye ññanotoa, wáajõãwũ Jerusalénpu.

¹⁶ Siqũerã Cesarea macãrã Jesuré padeorã wáawa ãsãmema. Cúã ãsãrẽ néewawa Mnasónya wiipu. Cũũ Chipre macũ niirigu niiwĩ. Yoari Jesuré padeogũ niiwĩ. Toopú cãniwã.

Pablo Santiagore ññagũ wáarigue

¹⁷ Æsã Jerusalénpu jeari, Jesuré padeorã useniremena bocawa ãsãrẽ.

¹⁸ Apebúreco Pablo ãsãmema Santiagore ññagũ wáawi. Toopú niipetira butoá dutirã niiwã.

19 Pablo cúãrê ãñudutiwi. Judíoa niñhêrârê Cõãmacû cûãmena tiiríguecõrõ ðuaró manirõ wedemuãñucãwí.

20 Teeré tao, Cõãmacûrê usenire ticowa. Pablöre jñiwã:

—Ësãya wedegu, mũu masícu: Paũ peti judíoa Jesuré padeorá niñya. Cúã “Moisére dutiré cûñriguere tiipetiro booa” jñrã tiñya.

21 Cúã ate wedepatirere tuoáyira: Mũu judíoa niñhêrãye ditapu niigã, judíoa toopú niirãrê Moisés dutirére “tiirijãña” jñyiro. Cúã pñnarê cõnerígu yapa macã caseróre “widedcõãrijãña” jñyiro. Teero biiri marí judíoa tiirêcutirenocãrê “tiirijãña” jñyiro. Teeré taoyíra.

22 “¿Deero tiigúdari cûã?” jñ wedeseawã usã mũurê. Cúã mũu “ãnopú jeaayigu” jñrêre tuoádacua.

23 Teero tiirá, usã biiro wãcũãwã: Ëmuã bapari Cõãmacûrê “biiro tiíada” jñãrira niãwã.

24 Mũu cûãmena Cõãmacûwiipu wãari, ãñubocu. Mũucã cúã tiirõbitora tiyá. Cúã marí tiirénonrê tiirá tiíawã. Atebúrecorire ñañarê tiíariguere acabóre sãñrã tiíawã. Niipetire wáicura cúã Cõãmacûrê ticoadarare mũu sãibosáya. Mũu teero tiári siro, cúã póare pedecõãdutiadacua. Mũu biiro tiíariguere masíra, niipetira judíoa mũu ye quetire “teero jñãmajãrã tiñya” jñãdacua. “Cũãcã Moisére dutiré cûñriguere ãñurõ tiigú niñ”, jñãdacua.

25 Jesuré padeorá judíoa niñhêrãpere “biiro tiirí ãñuãdacu” marí jñriguere jóacotoawu: Wáicura dii cúã padeorãre ticoariguere yaarijãña. Wáicuraye díre sñinrjãña. Wáicura dii díi cõãña maniré diiré yaarijãña. Æpêrãména ñañarõ ñeeaperijãña, jñ jóawu, jñiwã.

Pablöre peresuwiipu néewariguere

26 Apebúrecope Pablo cúã baparire néewawi. Pablo cûũ ñañarê tiíariguere acabóre sãñtorari, Cõãmacûwiipu sããwayira. Pablo pairé wedeyigu:

—Sica semana ðusaa ãniã ñañarê tiíariguere acabóre sãñãdaro. Niituri burecore cáãcõrõ wáicura sãñduti, ticoadacua Cõãmacûrê, jñyigu.

27 Cúã siete burecori peotíadara tiirí, judíoa Asia macãrã Pablöre Cõãmacûwiipu niirí ññayira. Cũurê ññarã, ãpêrãrê cúarosãñrã tiyíra. Cúã cũurê ñee, acaribíyira:

28 —Ësãya wedera, tiápura atiya. Ænirã niñ niipetiropu niipetirare ñañarõ buewarucugu. Cũũ marí judíoa maquêrê, Moisére dutiré cûñriguere, teero biiri atiwíi maquêrê ñañarõ wedesewarucuyigu. Apeyeréja, griegoare atiwíipãre néesããwí. Cũũ biiro tiigú, atiwíi ñañarê manirí wiire ñañogú tiñ, jñyira.

29 Ate suguero Trófimo Éfeso macû Pablomena macãpu niirí ññayira. Teero ññarira niñjñrã, cúã “cũurê Cõãmacûwiipu néesããjñyi” jñ wãcũrira niimiwã.*

30 Cúã wedesãñrã tuorã, niipetira tiimacã macãrã acaribibatejõãwã. Cutjeáwa. Pablöre ñee, wéecowitiawa, téee Cõãmacûwii sopeputõpu. Máata sopepãmarirê biajãwã.

31 Pablöre siããdarapu tiirí, ãpêrã basocã surara dutigúpure wedera wãarira niwã:

—Niipetira atimacã Jerusalén macãrã neã, cúã, acaribíra tiíawã, jñyira.

32 Cũũ tee quetire tuogú, cũũyara surarare, cúãrê dutirãre néõ, diíati, cutuátiwa cúã putõpu. Surara dutigú suraramena cutuátiiri ññarã, Pablöre páarira duujãwã.

33 Surara dutigú Pablo putõpu jea, surarare ñeeduti, puadá cõmedaména siatúdutiwi. Basocãre sãññãwí:

—¿Noã niñ ãni? ¿Deero tiíarí? jñimiwí.

34 Basocãpe ãpí merêã, ãpêrãcã merêã noo booró acaribíãmajãwã. Teero tiigú, surara dutigúpe ãñurõ tuobáariwi. Cũũyara surarare néewadutiwi cúã niirí wiicapu.

35 Tiñwií muãwarõpu jeari, basocã bayiró tuudiyówa. Teero tiirá, surara Pablöre néeapa néecomuãwã.

36 Niipetira cúã siro tuudiyóatira: —Siãcõãjãña, jñ acaribíwa.

Pablo “yũu wapa cñoria” jñriguere

37 Tiñwiipú sñnecoadara tiirí, Pablo surara dutigúre sãññáyigu:

—Yũu mũumena wedeseri, ¿ãñuniãdari? jñyigu.

Cũurê yũuyigu:

—¡Ayó! Mũucã griegoayere wedesemasjããyo.

38 ¿Mũu Egipto macû usã romanuãrê cõãdugamirigu mee niñ? Cũũ cuatro mil basocãre siãrêpira dutigú niyigu. Cũũyarare néõ, basocã manirõpu néewayigu, jñyigu.

39 Pablo yũuyigu:

—Yũu cũũ mee niã. Judíoyu niã. Tarso Cilicia ditapu niirí macã macû niã. Búri niirí macã macû mee niã. Yũu ãniãrê wededugaga. Mũu boorí, wedeguda, jñyigu.

* 21:29 Cõãmacûwii Jerusalénpu niimiri wiipure judíoa niñhêrârê sããwadutiwiyira.

40 Surara dutigú “jáu” jĩyigu. Teero tiigú, too muãwaropu nucũgũrã, wẽẽtucowi. Cũã ditamanĩrĩ ñña, hebreoayemena wedewi cããrẽ:

22

1 –Yáa wedera, yuu pacusũmuã, yũre tuoýá ména. Yuu muãrẽ yée maquẽrẽ wedeguda, muã yũre “wapa suorĩ” jĩãrõ jĩgũ, jĩwĩ.

2 Cũã hebreoayemena wederi tuorã, nemorõ ditamanijõãwã. Pablo cããrẽ jĩwĩ:

3 –Yuu judiõayũ niã. Tarso Cilicia ditapu niiri macãru bauáwu. Atimacãpú masãwũ. Gamaliel yũre buewi. Cũã Moisés marĩ ñecãsũmuãrẽ dutiré niipetirere buepetijãwĩ yũre. Muã atitóre Cõamacũ dutirere tiirẽcutirobirora yũcã ãñurõ tiirucujãã.

4 Yuu tiibũrecopu mama buerére padeorãre ñãñarõ tiirucũwu. Siquẽrãrẽ siãdutũwu. Eũmuã, numiãrẽ ñee, cããrẽ peresuwiipu sõnecodutirucuwũ.

5 Paiares dutigú, niipetira Judiõa Dutirá Peti “teerora tiwĩ” jĩ masĩcua. Cũãrã yũre dutirẽpũrĩrẽ jóabosarira niuwã. Teepũrĩrẽ née, marĩya wedera Damascopu niirãrẽ ticogudu tiimiwũ. “Mama buerére padeorãre ñee, siatú, néewaguda Jerusalẽnu, cããrẽ ñãñarõ tidutiguda”, jĩmiwũ.

Pablo wasorigue quieti
(Hch 9.1-19; 26.12-18)

6 Maa wáagu, Damascopu jeagudu tiiri, coeritõ niiri, wãcũña manirõ ãmuãsepu bóediatu yuu putõ bayirõ capemórõ bóewu.

7 Teero wáari, yuu ditapu ñaacũmujõãwũ. Sícũ yũre wedeseri tuowú: “Saulo, ¿deero tiigú yũre ñãñarõ tiinunãsei?” jĩwĩ.

8 “¿Noã niĩ mũu?” jĩwũ. “Yuu Jesús Nazaret macã macũ mũu ñãñarõ tiinunãsegura niã”, jĩwĩ.

9 Yũmena wáariracã tee bóediatiriguere ñña, “cuijõããwũ” jĩwũ. Cũã yũmena wedeseriguere “tuoriatu” jĩwũ.

10 Yuu cããrẽ sãĩñãwũ: “Õpũ, ¿deero tiiri boogãri?” jĩwũ. Cũã yũre yũwĩ: “Wũmunucãña. Damascopu wáaya. Toorú mũurẽ sícũ wedegudaqui niipetire mũu tiãdare Cõamacũ quẽnorẽrẽ”, jĩwĩ.

11 Yũmena wáarira yũre tããwãta, Damascopu wáara. Yũre asibatére capeari bauhéri tiwũ.

12 Tiimacãpũre Ananías wãmecutigu niuwĩ. Cõamacũrẽ quioniremena padeogũ, Moisére dutiré cũũriguere tiigú niuwĩ. Niipetira judiõa tiimacã niirã cããrẽ “ãñunũ” jĩ ññawã.

13 Yũre ññagũ jea, yuu wesapu nucũ, yũre jĩwĩ: “Yáa wedegu Saulo, ññamũcõcõya sũcã”, jĩwĩ. Wãcũña manirõ cããrẽ ññamũcõcowu.

14 Yũre jĩnemowĩ: “Tiatoru Cõamacũ marĩ ñecãsũmuã padeorigu mũurẽ besetoayigu, cãũ boorere mũurẽ masiãrõ jĩgũ. Cũã macũ ãñugũrẽ ñña, cãũ wedeserere tuoáro jĩgũ, beseyigu.

15 Mũu cãũyere wedegu wáagudacu. Niipetirare niipetiropu mũu ññãriguere, mũu tuoãriguere wedewarucugu wáagudacu.

16 Teero tiigú, yõari yuerijãña mũu. Wũmunucãña. Marĩ Õpũrẽ padeojĩgũ, mũu ñãñarẽ tiirere acabóre sãĩñã. Sãitõa, wãmeõtidutiya”, jĩwĩ.

Pablo judiõa niñhẽrã putopu wãadutiriguere wederigue

17 Too síro Jerusalẽnu putãyeagu, Cõamacũwiipu cããrẽ sãĩgũ jeawu. Yuu cããrẽ sãĩgũ tiiri, cãñiripacu, quẽẽrõpu tiirõbiro Jesurẽ ññawũ.

18 Jesús yũre jĩwĩ: “Boyero atimacã Jerusalẽnrẽ witiwaya. ãno macãrã yée quietire mũu wederi, booriãdacua”, jĩwĩ.

19 Yuu cããrẽ jĩwũ: “Õpũ, cãã ãñurõ masĩcua: Niipetire judiõa cãã neãrẽ wiseripu mũurẽ padeorãre tãnadutĩ, peresuwiipu sõnecorucuwũ.

20 Esteban mũu ye quieti wederigure cãã siãritore, yũcã toopúra ññanucũwũ. Cããrẽ siãrãye suti sotoã maquẽrẽ cotebosawu. ‘ãñurõ tiirã siããya’, jĩ wãcũmiwũ”, jĩ wedemiwũ Jesurẽ.

21 Cũã yũre jĩwĩ: “Wáaya. Yuu aperopá yõaropu ticogudacu mũurẽ judiõa niñhẽrã putopu”, jĩwĩ.

Pablo surara dutigũmena wedeserigue

22 Nocõrõrã ãñurõ tuotũwa. Teerẽ tuorã, bayirõ acaribíwa sũcã.

–Cããrẽ siãcõãjãña. Cããrẽ booridojãã, jĩ acaribíwa.

23 Acaribãra, cãã cãarere eñõrã, cããye suti sotoã sãñarere tuuwé, wẽẽtuwa. Dita maaná, débatecowa.

24 Cúa teero tiirí ñagü, surara dutigú Pablöre sōnecojãdutiwigü cãya wii popeapu. Sōnecotoançõ, Pablöre “¿deero tiirã basocã m̃nãrẽ acaribĩ?” jĩ wederĩ tiidugãgü, cũãrẽ tãnagũdu siatũdutiwigü.

25 Siatũari siro, Pablöre cãũ puto nucũgũ cien surara dutigãre jĩyigü:

—Mũã yũnẽ buri peti tãnamasĩricu; romanuãrẽ dutirẽ teero tiidutiĩria. Yũn romanuãyũ niiã; queti beserĩ basoca yũn tiãriguere beseriya ména, jĩyigü.

26 Cúa teero jĩrĩ tuogũ, cien surara dutigú cãũrẽ dutigũpũre wedegũ wãayigü.

—Mũn ãñũrõ tiiyã. Jõõ niãrigü “romanuãyũ niiã” jĩãwĩ, jĩyigü.

27 Teerẽ tuogũ, surara dutigú sãñãgũ wãayigü:

—¿Niirõrã m̃nã romanuãyũ niĩ? jĩyigü.

—Ëjũ, cãũrã niiã, jĩyigü Pablo.

28 Surara dutigũpũre: —Yũn pairó niyeru wapatĩwũ, romanuãyũ niirẽre sããgũdu, jĩyigü.

—Yũnũjã mãata bauãgũpũra romanuãyũ niirigü niĩwũ, jĩyigü Pablo.

29 Teerẽ tuorã, cãũrẽ tãnaãdara tiimĩãrira mãata aperopẽ jeaconçãyira. Surara dutigũcã cui niiyigü. “Romanuãyũre ‘tãnañã’ jĩgũ, siatũdutiĩyũ” jĩ wãcũgũ, cuijõãyigü.

Pablo Judioare Dutirã Peti putoyũ wederigüe

30 Teero tiigũ, judioa cãũrẽ wedesãre diamacũ maquẽrẽ masĩdũgagũ, apẽbũrecope paiarẽ dutirãre, teero biiri niipetira Judioare Dutirã Petire nõõyigü. Pablöre jõãduti, nõediati, cãã ññacoropũ nucũdutiwigü.

23

1 Pablo Judioare Dutirã Petire ñña, jĩyigü:

—Yãa wedera, yũn catirẽ bũrecorĩre tẽe mecããpũmena Cõãmacũ ññacoropũ ãñũrõ yeeripũnacutiã, jĩyigü.

2 Ananias paiarẽ dutigú teerẽ tuogũ, Pablo wesa nucũrãrẽ useropũ páadutiĩyigü cãũ teero jĩrẽ wapa.

3 Teero tiigũ, Pablo cãũrẽ jĩyigü:

—Cõãmacũ m̃nãrẽ ñañarõ tiigũdaqui. Mũn tiiditõrepigü niiã. Mũn too duia, yũnre queti besegũdu Moisés dutirẽ jĩrõbirora. Mũn basirora tee dutirẽre netõnõcãgũ tiã, yũnre páadutiĩgũpejã, jĩyigü.

4 Too nucũrã cãũrẽ jĩyigü:

—Biĩro ñañarõ wedeserijãrõ booa paiarẽ dutigú Cõãmacũ cũũrigü, jĩyigü.

5 Pablo cãũrẽ jĩyigü:

—Yãa wedera, cãũ paiarẽ dutigú niirẽre yũn masĩriatu. Cõãmacũye queti jóaripũpũ biĩro jóare niĩã: “Mũãya macã macãrãrẽ dutigãre ñañarõ wedeserijãña”, jĩã, jĩyigü.

6 Pablo too niirã saduceo basoca, ãpẽrã fariseo basoca niirĩ ññagũ, bayirõ busũrõmena wedeseyigü:

—Yãa wedera, yũn fariseo basocũra niiã yũn pacusũmãã tiirõbirora. Basocã diarira masãrẽre yũn padeõã. Ate yũn padeorẽ wapa mãã yũnre ãno queti beserõpũ nõeatia, jĩyigü.

7 Teerẽ tuorã, fariseo basoca, saduceo basocamena bayirõ cãmerĩ jĩyigü. Teero tiirã, sicãrõmẽna niimiãrira batajõãyira.

8 Saduceo basoca diarirapũ masãrẽre, teero biiri ãngelea, wãtĩã niirẽre padeorĩya. Fariseo basocape teerẽ padeoõya.

9 Cúa bayirõ acaribĩyira. Teero tiirã, sĩquẽrã Moisés jóarigüe buerã wãmũnçãyira. Fariseo basoca niiyigü. Bayirõ cũasoremẽna wedemiĩyira:

—Ñnirẽ wapa ñañarẽ bũarĩã. Apetõ tiigũ, ãngele cãũrẽ wedesejĩyĩ, jĩmiyigü.

10 Cúa bayirõ cãmerĩ jĩnemorĩ ññagũ, surara dutigú Pablöre wẽetamõtõrĩ jĩgũ, cuiyigü. Teero tiigũ, Pablo cãã watoapũ niigũrẽ surarare nõeatidutiwigü. Cúa niirĩ wiicapũ nõewadutiwigü sũcã.

11 Tiiñami Jesús Pablo puto bauã, jĩyigü:

—Wãcũtutuaya. Atimacã Jerusalẽnũ yẽe quetire wedeariõbirora Romapũcãrẽ wedegũdacu, jĩyigü.

Judioa Pablöre sããdũgãmirigüe

12 Apẽbũrecope ãpẽrã judioa yayiõropũ neã, “Pablöre siããda” jĩmiyigü. “Mecããmena yaari, sãnirĩnũcããda; Pablöre siãtõarapũ, yaaada. Cãũrẽ siãriatã, Cõãmacũ marĩrẽ ñañarõ tiãro”, jĩmiyigü.

13 Teero wedesera cuarenta nemorõ niiyigü.

14 Cúa paiarẽ dutirã, ãpẽrã butoã dutirã putoyũ wãã, cãũrẽ jĩyigü:

—Ësã Cõãmacũ ññacoropũ yaarinũcããwũ; Pablöre siããdari sũguero, yaaria.

¹⁵ Teero tiirá, máã, niipetira múãmena dutirá* surara dutigáre queti ticocoya. Cũ Pablore néediatiaro. “Ûsã cũ tiáriguere ãñurõ sãñãdugaga”, jĩcoya. Pablo múã puto jeaadari suguero, cãurẽ sããdara, cũmuãdacu, jĩmiyira.

¹⁶ Pablo bayio macũ cãã sããdugáre quetire tuogú, surara niiri wiicapũ sããwa, Pablore queti wedehyu.

¹⁷ Pablope cãũ wederi tuogú, sicũ cien surara dutigáre atiduti, jĩyigu:

— ãñirẽ mũũ dutigú putopũ néewaya. Queti wedegũdu tiáyigu cãurẽ, jĩyigu.

¹⁸ Cãurẽ surara dutigú putopũ néewa, jĩyigu:

— Pablo marĩ peresu cuogú yũũre atiduti, ãñirẽ mũũ putopũ néeatidutiawĩ. Queti wedegũdu tiáyigu mũũrẽ, jĩyigu.

¹⁹ Surara dutigú mamurẽ wãmopũ ñee, néewa, basocá tuohéropũ sãñãyigu:

— ¿Ñeenó queti wededugai yũũre? jĩyigu.

²⁰ Mamupe cãurẽ wedehyu:

— Judíoa mũũrẽ queti ticocoadacua. Niipetira “biro tiáda” jĩãyira. Pablore ñamigã Judíoare Dutirá Peti neãrõpũ néewadutiadacua mũũrẽ. “Cũũ tiáriguere ãñurõ sãñãdugaga”, jĩditoadacua.

²¹ Cãurẽ tuorijãña. Cãã menamacãrã cuarenta nemorõ ãmuã cãurẽ duti, coteadacua. Cãã yaari, sñiriadacua; cãurẽ sããtõarapũ, yaaadacua. Cãã “marĩ teero tiiriatã, Cõãmacũ ñañarõ tiáaro” jĩãyira. Quenotõayira cãã tiádarere. Mecátigã mũũ “jáũ” jĩrẽ dícare yuera tiícua, jĩyigu.

²² Surara dutigúpe jĩyigu:

— Sícãnorẽ “teerẽ cãurẽ wedeawũ” jĩrijãña. Nocõrõã niã, jĩyigu.

Surara dutigú Pablore Félix putopũ ticocorigue

²³ Surara dutigú cien surara dutirá puarãrẽ atiduti, wedehyu:

— Surarape quẽnodutiya. Cãã mecãã ñami nueve niiri, wãaadacua Cesareapũ. Doscientos surara dupomena wãaaro; setenta caballoamena pesawaaro; doscientos saderéyucure néewaaro.

²⁴ Pablo cãũ pesawaadara caballoacãrẽ quẽnoãrõ. Apeyenó merẽã wãaro manirõ Félix atiditã dutigúpure néewaya, jĩyigu.

²⁵ Wedetoa, paperapũ jóayigu. Ate cãũ jóarigue tiirõbiro niã:

²⁶ “Yũũ Claudio Lisias, mũũ Félix Judea dita dutigáre ãñudutia.

²⁷ Yũũ mũũrẽ ticocogure judíoa ñeejããwã. Cãurẽ sããdara tiimããwã. Yũũ cãũ romanuãyũ niirẽre tuogú, suraramena cãurẽ netõñéãwũ.

²⁸ “¿Ñeenó wapa cãurẽ wedesãrẽ?” jĩ masĩdugagu, Judíoare Dutirá Peti neãrõpũ cãurẽ néediwaawũ.

²⁹ Judíoare dutirẽ maquẽ dícare ‘netõnucããwĩ’ jĩ wedesããwã. Tee dícare cãurẽ wedesãrẽ, ñeenó wapa sããmasĩña maniãwũ; cãũ ñañarõ tiiripacari, peresuwiipũ sõnecomasĩña maniãwũ.

³⁰ Æpẽã judíoa ‘cãurẽ sãããda’ jĩrẽ queti yũũpure jeaawũ. Teero tiigú, máata mũũpure ticocoa. Cãurẽ ãnopú wedesããrĩrare mũũpure ‘wedesãã wãaya’ jĩãwã. Nocõrõã niã”, jĩ jóayigu.

³¹ Tiĩñami surara cãũ dutiarirobirora Pablore néewa, néejeayira Antípatri macãpũ.

³² Apebãrecope surara dupomena wãarira toorã cãmecõputaatiyira cúãya wiicapũra sũcã. Caballoamena wãarira dícu Pablomena netõwáyira.

³³ Cãã Cesareapũ jea, surara dutigú jóaripũrẽ ticoyira tiidita dutigáre. Pablocãrẽ cãũpure ticoyira.

³⁴ Cãũ tiipũrẽ buetoa, Pablore sãñãyigu:

— ¿Noo macãpũ niĩ mũũ? jĩyigu.

— Cilicia macũ niã, jĩyigu.

³⁵ — Mũũrẽ wedesãrã ãnopú jeari, mũũrẽ tuogúda, jĩyigu.

Teero jĩtoa, Pablore Herodeniya wiicapũ cotedutiya.

24

Félix putopũ Pablore wedesãrigue

¹ Sicomquẽñe burecori siro paiarẽ dutigú Ananías, sĩquẽrã buetoã dutirãmena Cesareapũ jeayira. Basocãre wedesãrĩrare wedesebosagu cúãmena jeayigu. Cãũ wãmecutiya Tértulo. Félixpure Pablore wedesãyira.

² Pablore néejeari, Tértulo cãurẽ wedesãñucãyigu:

* 23:15 Cããmena dutirá Judíoare Dutirá Peti niyira. Pecasãyemena “junta suprema” jĩcua.

—Ēsārē dutigá, m̄m̄ dutirémēna añurō niirecutia ūsā. M̄m̄ masīrēmenarā atiditá añurí dita wáaro tia.

³ Niipetiroḡm̄ niipetire m̄m̄ ūsārē tiibosárere ūseniremena iñāñ.

⁴ M̄m̄rē páasutiri tiidugáriga. Teero tiigú, péero wedesecoguda. Ēsārē péero tuocójiña ména.

⁵ Ēsā iñarí, āni ñañoí. Niipetiroḡm̄ judíoare sīcārómēna niimirare cāmerí batarí tiinetōí. Nazaret macū buerigüe n̄m̄rārē suguegú nií.

⁶ Cōāmacūwiire ñañodugámiyigu. Teero tiirá, ūsā cūūrē peresu ñeewū. Ēsā judíoare queti beserobirora cūūrē queti besedugamiwā.

⁷ Ēsā teero tiádara tiirí, Lisias surara dutigú ūsā p̄to s̄āāti, tutuaromena cūūrē néejōāwí.

⁸ Ēsā cūūrē wedesárere m̄m̄p̄ure wedesādutiwi. M̄m̄ basiro cūūrē s̄āñáte. Teero tiigú, ate niipetire ūsā wedesárere “niirōrā niicu” jī masīgūdacu m̄m̄, jīiyigu.

⁹ Judíoa “ájū, teerora wáawu” jīnemocoyira.

Pablo Félixre wederigüe

¹⁰ Félix Pablöre iñayigu, wedeseya jīgá. Pablo wedeseyigu:

—Ym̄ masīā: M̄m̄ yoari atiditá macārārē queti beserí basoca niíā. Teero tiigú, ūseniremena m̄m̄rē wedeguda yēe maquērē.

¹¹ Niipetire ym̄ tiiriguere, m̄m̄ s̄āñārí, paḡ basocá m̄m̄rē wedemasīca. Doce b̄recori netōā, ym̄ Jerusalénpu jearí siro. Toopú Cōāmacūrē padeogú jeawu.

¹² Āniā ym̄re āpērāmēna cāmerí ñañarō jīirí buajeáriwa. Cōāmacūwiipu, ūsā nearé wiseripu, teero biiri macāpu ym̄ basocáre cūari tiirí buajeáriwa.

¹³ Cūā wedesárere “biiro tiíawí” jīmasīriya.

¹⁴ Ym̄ tiirēre wedeguda. Mama bueré jīirōbirora ym̄ Cōāmacū ūsā ñecūsāmuā padeorigüe padeóa. Āniā mama buerēre padeorí booriya. Ym̄ doca niipetire Moisére dutiré cūiriguere, teero biiri profetas jóariguere padeóa.

¹⁵ Ym̄ āniā tiirōbirora Cōāmacū tiádarere yuea. Cūā basocá diarirapu masōgūdaqui, añurē tiiráre, ñañaré tiiráre teerora.

¹⁶ Teero tiigú, ym̄ masīrō jeatuaro wapa cuohégm̄ niidugaga, Cōāmacū iñacoropu, basocá iñacoropu teerora.

¹⁷ Ym̄ peecūmarí aperopú wāanetōārigu Jerusalénpu jeawu sūcā. Judíoa bóaneōrārē niyeru ticogm̄ jeawu. Teero biiri Cōāmacūrē padeogú apeyenó ticogm̄ jeawu.

¹⁸ Ym̄ teeré tiigú tiirí, sīquērā Asia macārā judíoa ym̄re buajeáwa Cōāmacūwiipu. Ym̄re too sugueropu Moisés cosedutirōbirora cosetóawu. Ym̄re buarí, paḡ basocá maniwā. Acaribíre maniwā.

¹⁹ Cūā ym̄re buajeárita m̄m̄p̄ure atiro booa, ym̄re wedesādugaraja, ym̄re wedesāre cuorája.

²⁰ Cūā atitheri, āniā wedearo. Ym̄ Judíoare Dutirá Peti p̄topu nucūrí, cūā ñañaré buariguere wedesārō.

²¹ Ate docare ym̄re wedesāmasīya. Ym̄ cūā p̄topu niigú, bayirō busurómēna jīwū: “Basocá diarira masārēre padeóa ym̄. Ate ym̄ padeoré wapa muā mecūā ym̄re āno queti beserōpu néeatia”, jīwū, jīiyigu.

²² Félix mama bueré maquērē añurō masīgú niijīgú, cūārē jīiyigu:

—Nocōrōrā tuogúda. Lisias surara dutigú jearipu, muā wedesāre maquērē nemorō añurō s̄āñágúda, jīiyigu.

²³ Teero jītoa, cien surara dutigüre jīrigu niiwí:

—Ānirē añurō cotedutiya. Cūā niirōp̄m̄ wāanetō, niijāārō. Cūā menamacārā cūūrē tiíapudugari, cāmotárjāñā, jīrigu niiwí.

²⁴ Pee b̄recori wāaripacari, Félix, cūā numo Drusilamena jeayigu sūcā. Coo judíoayo niyigo. Pablöre néeatidutiya. Jesucristore padeorēre wederí, tuoyigu.

²⁵ Pablo wedegu, jīiyigu:

—Cōāmacū marí añurō tiirí booi. Marí ñañarére tiidugápacara, tiirjārō booa. Atibáreco petirí, Cōāmacū wapa tiigúdaqui, jīiyigu.

Félix teero jīirí tuogú, cuijōāyigu. Pablöre wáadutiya jīiyigu:

—Apetó apeyenó tiiré manirí, m̄m̄rē atidutigúda sūcā, jīiyigu.

²⁶ Naírō Félix Pablöre atiduti, cūāmenā wedeseyigu. “Cūā ym̄re niyeru ticori boomíga, cūūrē wionécogudm̄”, jī wācūmiyigu.

²⁷ Puacámā siro Félix dutigú niirēre witiyāyigu. Cūā wasoró s̄āāgú wāmecutiya Porcio Festo. Félix judíoamēna añurō putuádugaga, Pablöre toopára cūūjāyigu.

25

Pablo Festore wederigue

¹ Festo tiiditapu jeayigu, dutigú niiré sããgũ jeagu. Itiábureco siro Cesareapu niiařigu Jerusalénpu wáayigu.

² Toopú paiaré dutirá, ãpẽrã judíoa uputí macãrã Pablöre cúa wedesãriguere wedeyira cãürẽ sũcã.

³ Cãürẽ tutuaremena sãiyíra:

—Ûsãrẽ tiápuya. Pablöre ãno Jerusalénpu néeatidutiya, jĩĩmiyira.

Cúa cãürẽ maapu atigúre siããdarere quẽnorã tiimiyira.

⁴ Festo cãürẽ jĩiyigu:

—Pablo Cesareapu cotenoqui. Yũu máata putuawaguda toopáre.

⁵ Teero tiirã, múã menamacãrã teerẽ añurõ wedesemasíã yũumena wáaaro. Cũũ ñañarẽ tiigú niirĩ, toopú wedesããrõ, jĩiyigu.

⁶ Festo puamóquẽne burecori duaró niiyigu toopáre. Too siro putuajõãyigu Cesareapu. Cũũ putuajeari bureco, apebãrecope queti beserĩ basoca duirõpu dui, Pablöre néeatidutiya.

⁷ Pablo toopú sããjeari, judíoa Jerusalénpu atiarira cũũ putõpu neãnucãyira. Pee ñañanetõjõãre cãürẽ wedesãmiyira. Cúa wedesãrere “diamacãrã niã” jĩĩ ñomasĩriyira.

⁸ Pablo “yũu wapa cuoríã” jĩĩgũ, wedeyigu:

—Judíoa dutirere netõncãgũ mee niã yũu. Cõãmacũwiire ñañoríwũ. Romanuã õpãrẽ netõncãriwũ, jĩiyigu.

⁹ Festore judíoaмена añurõ putuãdugagu, Pablöre sãĩñáyigu:

—¿Jerusalénpu wáadugagari? Mũũ wáari, yũu toopú mũũye maquẽrẽ besegudacu, jĩĩmiyigu.

¹⁰ Pablo cãürẽ yũuyigu:

—Yũu ãno romanuãrẽ queti beserõpu nucũã. Ñoporã yũure besero booa. Mũũ añurõ masĩcu: Yũu judíoare ñañarõ tiiríwũ.

¹¹ Yũu ñañarẽ tiiríguno niigũjã, “cãürẽ siãrõ booa” jĩĩrĩ docare, “añurõ diaguda” jĩĩjãbocu. Cúa wedesãre diamacũ niihẽrĩrã, siãcãnopera yũure judíoaPURE ticomasĩrii. Teero tiigú, romanuã õpã yũure besearo sãa, jĩiyigu.

¹² Festo cãürẽ tiápuri basocamena wedesetoa, jĩiyigu:

—Mũũ romanuã õpãPURE beserĩ booa. Too docare mũũ cãũPURE besedutigu wáagudacu, jĩiyigu.

Festo, Agripare Pabloye maquẽrẽ wederigue

¹³ Pee burecori wáaripacari, tiidita õpũ Agripa, Berenicemena Cesareapu wáayigu Festore añudutigu wáagu.

¹⁴ Cúa toopú peeburecori niirĩ, Festo Agripare wedeyigu Pabloye maquẽrẽ.

—Félix peresu cũũrigu sicũ niĩ.

¹⁵ Yũu Jerusalénpu niirĩ, paiaré dutirá, judíoa butoá dutirá cãürẽ wedesãwã yũũPURE. “Cãürẽ siãdutiya”, jĩĩmiwã.

¹⁶ Yũu cãürẽ yũũwũ: “Ûsã romanuã teero peti ‘siãjãña’ jĩĩmasĩriga. Sicũ wedesãnorigu, cãürẽ wedesãriramena queti beserõpu wedesesugero booa. Cúa wedesãrigure ‘wederijããrõ’ jĩĩrĩ, queti besemasĩña maniã”, jĩĩwã.

¹⁷ Teero tiigú, cúa ãno jeari bureco apebãrecope pearó manirõ yũu queti beserĩ basoca duirõpu duijigũ, cãürẽ néeatidutiwũ.

¹⁸ “Too nucũrã pee ñañarẽ cãürẽ wedesããdacua”, jĩĩ wãcũmiwã. Manirĩro niiwã.

¹⁹ Cúa padeorẽ maquẽ dícuere cãürẽ wedesãwã. Apeyẽ, sicũ Jesús wãmecutigu cãũ diarigu niipacari, Pabloye “catii” jĩĩwĩ.

²⁰ Yũu aterẽ deero tii masĩhẽgũ, Pablöre sãĩñãwũ: “¿Jerusalénpu wáadugagari? Mũũ wáari, toopú mũũye maquẽrẽ besenoãdacu”, jĩĩmiwã.

²¹ Cãũpe “romanuã õpã yũure besearo” jĩĩwĩ. Teero tiigú, cãürẽ ãnorã cũũjãdutiwũ sũcã, tée marĩ õpãPURE ticocoripũ, jĩiyigu.

²² Agripa Festore jĩiyigu:

—Yũucã cãũ wedeserĩ tuodugága, jĩiyigu.

—Jãu, ñamigã tuogúdacu, jĩiyigu cãũpe.

²³ Apebãreco Agripa, Berenicemena cúa añurẽ õpãrã suti sãñarira niiwã.* Basocã ññacorõpu añurõ tiẽñõwa, sããwawa neãrĩ tatiacapu. Surara dutirá, uputí macãrã too macãrã cúaмена sããwawa. Cúa neãpetiri, Festo néeatidutiwi Pablöre.

²⁴ Cũũ sããjeari, Festo jĩĩwĩ:

* 25:23 Lucas atipũ jóarigu Cesareapu niijigũ, cãũ ãpẽrãména neãjĩyi Agripare ñãgã. Ñãña Hechos 27.1.

—Ēsā òpū Agripa, múā niipetira ūsāmena neārā tʷoyá. Ānirā niīi niipetira judíoa wedesārīga. Jerusalén macārā, teero biiri āno macārā yuɲpure “sīārō booa” jīi acaribíwa.

²⁵ Cúā teero jīipacari, ñeenó wapa sīāmasīña maniwú, yuɲ tugueñari. Cūu basiro “romanuā òpū yuɲre besearo” jīirī, “toopára ticocoguda” jīiwā cūūrē.

²⁶ Yuɲ cūūrē ticocogu, marī òpūrē ñeenó jóamasīrīga. Teero tiigú, cūūrē néeatidutiawū múā putopu. Muurē tiigú, néeatidutiawū, ūsā òpū Agripa. Marī cūūmena wedeseari siro, cūūrē wedesāre maquērē añurō jóabocu.

²⁷ Peresupu niigūrē ticocogu, “ate wedesāwā cūūrē” jīi jóacoheri, ñañaniā, yuɲ wācūrī, jīiwī.

26

Pablo Agripare wederigue

¹ Agripa Pablora jīiwī:

—Mecūtīgā yuɲya muurē cúā wedesārere, jīiwī.

Pablo wedeguda jīigū, wāmorē wēētu, wedewi:

² —Ēsā òpū Agripa, mecūtīgā muɲ yuɲre wededutiri, añurō useniā. Teero tiigú, judíoa yuɲre wedesāre niipetirere muurē wedeguda.

³ Muɲ judíoa niirecutirere, teero biiri ūsā sīcārībīro padeohérecārē masīpetijāgū niirī, bayiró useniā. Teero tiigú, yuɲre añurō tʷocóduiya.

⁴ Niipetira judíoa yáa dita macārā, Jerusalén macārā yuɲ mamupura cúāmena niirecutiriguere masīya.

⁵ Cúācā yuɲ fariseo basocu niirere yoari masīya. Fariseo basocu niijīgū, āpērā judíoa nemoró Moisés dutirere añurō tiipetijāwū. Cúā muurē wededugara, teeré wedemasīya.

⁶ Cōāmacū ūsā ñecūsūmuārē cūu tiádarere wedeyigu. Yuɲ cūu tiádarere padeoré wapa judíoa yuɲre queti besedutiwa.

⁷ Teerēna yuera tiia ūsā doce pōnarī macārā. Teero tiirā, búrecori, ñamirī Cōāmacūrē padeorucujāā. Yuɲcā teeré yuegu tiia. Ēsā òpū, tee yuɲ yueré wapara judíoa yuɲre wedesārā tiīya.

⁸ Múāpe ¿deero tiirā Cōāmacū basocá diarirapure masóre padeorí?

⁹ Yuɲja too sugueropu Jesús Nazaret macā macārē padeorāre “ñañarō tiiró boocú yuɲre” jīi wācūmiwū.

¹⁰ Jerusalénpu teero tiimíwū. Pairé dutirá cúā dutiriguemena pau Jesuré padeorāre ñee, peresu tiirucúmiwū. Cúārē sīārī, “teerora sīārō booa” jīirucumiwū.

¹¹ Pee judíoa neārē wiseripu wáa, Jesuré padeodúaro jīigū, ñañarō tiirucúmiwū. Bayiró cúāmena cúagu, téa apeyé ditapu cúārē ñañarō tiinanúsemiwū.

¹² Teeré tiigú, wáamiwū Damascopure pairé dutirá yuɲre dutirépūrī jóabosariguemena.

¹³ Maapu yuɲ wáari, coeritó niirī, ámuásepu muipū búreco macū bóero nemoró bódiatiri iñawū. Yuɲ puto yuɲmena wáarira putopucārē bósesajōāwū.

¹⁴ Teero wáarira, ūsā niipetira ñaacūmujōāwū ditapu. Sīcū yuɲre hebreoayemena wedeseri tʷowá: “Saulo, ¿deero tiigú yuɲre ñañarō tiinanúsei? Muɲ basirope ñañarō tiigú tiia, yuɲre teero tiigú”, jīiwī.

¹⁵ “¿Noā niīi muɲ?” jīiwū cūūrē. “Yuɲ Jesús muɲ ñañarō tiinanúsegura niā.

¹⁶ Wūmɲncāña. Yuɲ muurē ‘wedecotearo’ jīigū, muurē bauáa. Mecūtīgā muɲ iñarere, yuɲ muurē too síropu bauáadarere wedegu wáagudacu.

¹⁷ Judíoa, judíoa niihērā muurē ñañarō tiirī, yuɲ muurē netōnégādacu. Muurē cúāpure ticocoa.

¹⁸ Muɲ yéere wedegu, cúā capearire iñarōrī tiigú tiiróbiro niigúdacu. Nañtārōpu tiiróbiro wáarare bóeropu wáari tiinucágúdacu muɲ. Cúā Satanás dutirere duujā, Cōāmacū dutirépere tiáro jīigū, muurē tiicocoa yuɲ. Cúā ñañarē tiirere acabóre ñeeārō jīigū, ticocoa. Cúā yuɲre padeorámēna niārō jīigū, ticocoa”, jīiwī yuɲre.

¹⁹ Teero tiigú, ūsā òpū Agripa, ámuásepu dutirigue quēērōpu tiiróbiro yuɲ tuoriguere netōncāriwū.

²⁰ Wedenucāwū Damasco macārārē. Too síro Jerusalén macārārē, niipetiro Judea dita macārārē, teero biiri judíoa niihērācārē wedewu. Cúārē “múā ñañarē tiirere wācūpati, wasoyá” jīiwū. “Cōāmacūrē padeonucāña”, jīiwū. “Múā añurē tiirēmēna múā wasorere ēñoñá”, jīiwū.

²¹ Yuɲ teeré wederé wapa judíoa Cōāmacūwiipu yuɲ niigūrē ñee, sīādugámiwū.

²² Cúā teero tiidugápacari, Cōāmacūpe yuɲre tiápurucujāi. Teero tiigú, yuɲ atitóre upatī macārārē, āpērā bárī niirācārē Cōāmacūye quetire wedea. Tiatopu Moisés, āpērā profetas síropu wáaadarere jóarira niiwā. Cúā jīirirobirora yuɲ wedea:

²³ “Cristo Cōāmacū beserigure ñañarō netōādarō niirō tiyiro. Diatoa, cūārā diarigupū masāsuguegūdaqui. Teero tiigū, cūū netōnēre maquērē wedegūdaqui judioare, judioa niñhērārē”,* jī jōarira niwā, jī wedewi Pablo.

²⁴ Cūū teero jīrīrā, Festo bayirō wedeseremena jīwī:

–Pablo, mūū mecūgū tiia. Mūū basiro pee buenetōjīgū, mecūgū tiia, jīwī.

²⁵ Pablope jīyigu:

–Ēsārē dutigū Festo, yūū mecūgū mee tiia. Yūū wederē diamacārā niā. Quioniremena wedea.

²⁶ Marī ōpū Agripa tee maquērē aññurō masīqui. Teero tiigū, cuiro manirō wedea cūārē. Ate yūū wedeariguere tuopetjājīyi. Yayiōropū wāariyiro.

²⁷ Mūūte ūsā ōpū Agripa, ζmūū profetas jōariguere padeoi? Yūū masīā: Mūū padeocū, jīwī.

²⁸ –iNocōrōgā wedepacu, yūūre Jesurē padeogū wāari tiidugācu! jīwī Agripa Pablōre.

²⁹ –Cōāmacū boorī, péerogā o pairō wedepacu, teerē padeogū wāari tiidugāga. Mūū, teero biiri niipetira yūūre mecūā tuorā yūū tiirōbiro niirī boogā. Peresu niirē dícare múārē boosāriga, jīwī.

³⁰ Agripa, Festo wāmūnacārī, Berenice, cūāmena duirácā wāmūnacāwā.

³¹ Witiwa, cāmerī wedeseyira:

–Īni cūū tiirēmēna peresu tiimasīña maniā. Teero tiirā, ζñeenó wapa cūārē sīābógari? jīyira.

³² Agripa Festore jīyigu:

–Īni “romanuā ōpū yūūre besearo” jīriatā, cūārē wionécoboaājīyu, jīyigu.

27

Romapū Pablōre ticocorigue

¹ Festo Italiapū ticocomasīrī ññagū, Pablōre, teero biiri āpērā peresu niirārē Julio cien surara dutigārē cotedutiwi. Julio romanuā ōpūya pōna macārā surara dutigū niwī.

² Ēsā Adramitio macāwū dooriwūpū mūāsāwū. Tiwū Asia dita maquē petaripū wāadaro tiwū. Sīcū Tesalónica macā macū ūsāmena wāawi. Cūū wāmecutiwi Aristarco. Cūūya macā Macedonia ditapū niyiro.

³ Apebūreco Sidónpūre jeawū. Julio Pablōre aññurō tiwī; cūārē cūū menamacārā niirira putopū ññagū wāadutiwi, cūū boorēnorē “ticoaro” jīgū.

⁴ Too niārira tiwūmēna wāawū sūcā. Wīno ūsā díamacūpe bayirō páapuwū. Teero tiirā, Chipre nūcārōrē díamacūpe netōwāwū. Toopē wīno páapubayiriwū.

⁵ Cilicia, Panfilia dita netōwā, Mirapū jeawū Licia ditapūre.

⁶ Toopū cien surara dutigū Italiapū wāadariwūre buajeárigu niwī. Alejandría macāwū niwū. Ēsārē tiwūpū cūūwī.

⁷ Wāa, peebūrecoi aññurōgā wāawū. Bayirō ñañarō netōrēmēna jeawū Gnido macā díamacūpūre. Wīno bayirō páapucāmotawū mēna. Teero tiirā, Creta nūcārōpūre wāa, Salmónrē netōwā, Creta acuniñape sodeawū.

⁸ Bayirō ñañarō netōrēmēna sicapeta Āñurī Peta wāmecutiri petapū jeawū. Tiipeta Lasea macā puto niwū.

⁹ Ēsā yoari pearēmēna péerogā dūsawū púuriro, wīno bayirō páapūre wāadari sūguero. Teero tiirō, bayirō quiowū, wāari. Teerē masīgū, Pablo cūārē wedemiwī:

¹⁰ –Marī netōwāri, quio niīadacu, yūū tugueñarī. Múā néeware, múāyawū, marī catirécārē tiidióbocu, jīmiwī.

¹¹ Cūū teero jīpacari, cien surara dutigū Pablo wedeariguere padeoriwi. Tiwū waatūgu, tiwū dutigūpere padeowī.

¹² Tiipetape púuriro niirī, ñañaniyiro. Teero tiirā, pau tiwū macārā “Fenicēpū wāañāada, púuriro netōāda jīrā” jīmiwā. Fenice macā peta Cretapū niyiro. Tiipeta muīpū sāawaro niirī peta niijirō, wīno bayirō páapuriyiro.

Pairīmaapū oco wīnomēna pearigue

¹³ Wīno aperopē péero páapatiri, “jāmu, jeajōāādacu” jīmiwā. Teero tiirā, tiwūpū māāsā, Creta wesagāpū wāamiwā.

¹⁴ Ēsā péerogā wāari siro, wācūña manirō wīno bayirō tiinūcārō putope páapuwū, Nordeste cūā jīrē.

¹⁵ Wīno ūsārē aperopē néejōāwū. Wīno atirōpe deero tii ūsā wāamasīriwū. Teero tiirā, “teerora too wāajōāārō” jī, wīno noo páapucorope wāajōāwū.

* 26:23 Isaías 42.6; 49.6.

¹⁶ Cauda nūcārōpᵃ netōwáwu. Tiinūcārō apeniñapé wáari, wīno bayiró jeariwu. Toopá yucusóro cúá siatú wéeriwure bayiró paderémena wéecowu pairíwu wesapu.

¹⁷ Wéemūōcotoa, siatúpeowu. Ʋsá wáariwucare watirí jīrā, cúá pūūgūdūpōrimena siatúdiyowa. Sirte ditatupari niirōcapu páapucori jīrā, cui niiwā. Teero tiirā, wīno ñeeré caserire jōādíocowa. Cúá jōāāri siro, wīno páapucorope wáawu.

¹⁸ Apebúreco oco pea, páapu, ocoturi paca niirí ñnarā, apeyé cōāduowa.

¹⁹ Itiábareco wáaromena, cúá basiro tiiwá maquērē cōāduowa sūcā.

²⁰ Pee b̄urecori muipū b̄ureco macū, ñocōā bauríwa. Oco pea, teerora páapujāwū. Teero tiirā, “deero tii marí catiricu” jīi wācūmiwū.

²¹ Yoari yaaheri ñagū, Pablo cúá decopu jeanūcā, jīiwī:

—Yuu menamacārā, múā yūure t̄oatā, āñuniboajiyu; Cretare witiiriboajiyu; dooríwu maquērē ñañoriboajiyu; marí cōāāriguere c̄uobóajiyu ména.

²² Marírē teero wáapacari, wācūtutuaya. Sícū diaricu. Atiwá dícare tiidióadacu.

²³ Yuu Cōāmacārē padeogú niā. Cūū dutirére tiia. Cūū ñami yuu putopu ángelere ticocoarigu niāwī.

²⁴ Ángele yūure wedeawī: “Pablo, cuirijāña. M̄urē romanuā ōpū putopu jearo booa. M̄urē tiigú, Cōāmacū m̄uu menamacārārē netōnégūdaqui sícū diaro manirō”, jīiāwī.

²⁵ Teero tiirā, múā wācūtutuaya. Yuu Cōāmacārē padeōa. Cūū yūure jīiārirobirora wáaadacu.

²⁶ Teero āñurō wáapacari, atiwá nūcārōpᵃ sūuñacūmuādacu, jīiwī Pablo.

²⁷ Pua semana ūsā Cretare witiwari siro, pairímaa Adriaticopu wīno bayiró páapucoremēna wáawu. Ñami deco tiiwá macārā paderā “marí dita putopu jeara tiitú niā” jīiwā.

²⁸ Cúá ¿nocōrō ūcūāmī? jīiā, opada cānotí, duudíoco, queoñawā. “Treinta y seis metros ūcūāā”, jīi ñnawā. Péero wáa, queoñawā sūcā. “Veintisiete metros ūcūāā”, jīiwā sáa.

²⁹ Ʋtāpapū ñaapeari jīi, cuiwa. Teero tiirā, bapari cōmepírī* teeyapupu siatúredarimēna cōāñowā, waatúrope wéēñepasoaro jīiā. “Boyero bóeri boomíga”, jīiwā.

³⁰ Tiiwá macārā paderā dutijōādugamiwā. “Ʋsā cōmepírírē waasugúerope cōāñōādara tiia”, jīidito, péeriwugārē néediocora tiimíwā díapu.

³¹ Pablope cien surara dutigáre, suraracārē jīiwī:

—Āniā atiwupú putuáheri, múā sícū catiricu, jīiwī.

³² Teero tiirā, surarape wéēñeredarire páata, tiiwugārē ñañorí tiiwá.

³³ Bóeadari suguero, Pablo ūsārē “yaaya” jīigū, niipetirare jīiwī:

—Pua semana netōā, múā āñurō yaaripacara, “¿deero wáaadari marí?” jīicotero.

³⁴ Teero tiirā, múā āñurō niāda jīiā, yaaro booa. Mecūtígā marírē ñañarō wáapacari, múārē merēā wáaricu, jīiwī.

³⁵ Teeré jīi, pārē nēe, niipetira ñnacoropu Cōāmacārē usenire tico, pārē puatá, yaanūcāwī.

³⁶ Wācūtutua, cúācā yaawa.

³⁷ Ʋsā niipetira tiiwupú niirā doscientos setenta y seis niiwū.

³⁸ Cúā yaadugarere yaaari siro, trigoporire cōāñojāwā, tiiwá nūcūhēriwu putuáaro jīiā.

Dooríwu ditatupari buropu sugacūmurigue

³⁹ Bóecūmurí, ditare ñnarā, “¿Noopú nií?” jīimasíríwa. Opacoca ditatuparigu niirōrē ñnawā. —Toopá wáaada; ditatuparigupu sūumacūmubocu, jīiwā.

⁴⁰ Teero tiirā, cōmepírírē cōōtērijāārō jīiā, wéēñeāredarire widetácodiocowa. Waarípirí waatūgu waatúrepírírē jōādíocowa. Waasugúero niirí caserore wéemūōtucowa, wīno néewaaro jīiā. Teero tiirā, tiiwurē ditatuparipu ticocomiwā.

⁴¹ Wáa, wācūña manirō ditatupari buro oco watoa niirí buropu sugacopeawu waasugúerope. Cāmeñariwu. Waatúrope ocoturi páapusācori, watijōāwū.

⁴² Teero wáari ñnarā, surara jīiwā:

—Jāmu, marí peresu tiirāre siājāco; cúā báapā dutijōābocua, jīiwā.

⁴³ Cien surara dutigápe “Pablora siābócuā” jīigū, cāmotáwi. Báamasírārē: —Ñaañuásugue, ditapu báapāña, jīiwī—.

⁴⁴ Āpērā táboapírímena, tiiwá maquē watiárepírímena pasapāwaya, jīiwī.

Teero tiirā, ditapu jea, niipetira netōpetjāwū.

28

Malta nūcārōpᵃ Pablo tiirígue

¹ Ʋsā ditapu jeapetira, t̄owú: Tiinūcārō Malta wāmecutiwu.

² Too macārā basoca āñurō tiiwá ūsārē. Oco pea, yusuári ñnarā, pecame diobosáwa.

—Sūmarā atiya múā niipetira, jīiwā.

* 27:29 Pecasāyemena: anclas.

³ Pablo peca seegú wáa, néeati, cūū wāātīārī, āña tiidotopu niīārīgu asiré cuigu, witiwi. Pabloya wāompu bacañāñumuwī.

⁴ Tiinucūrō macārā āña cūūya wāompure tusari iñarā, cāmerī jīwā: “Āni basocá sīārīgu niiqui. Cūū día pairímaapu netōārīgu niipacu, cūū ñañarē tiiré wapa diagudaqui”, jīwā.

⁵ Cūūpe pecamepu wēēbatesoewi añarē. Pūniriwi cūūrē.

⁶ Too macārāpe wācūmiyira: “Bipijōāādacu. Bipiriatā, wācūña manirō ñaacūmu, diajōāgūdaqui”, jīmiyira. Cūū yoari yuemi, cūūrē merēā wāaheri iña, merēā wācūyira sūcā. “Āni basocá mee niiqui; sīcū basocá padeogū niigū niīāti”, jīwā.

⁷ Too putogā tiinucūrō macārā dutigūya dita niiwū. Cūū wāmecutiγīgu Publio. Cūū ūsārē bocawi. Itiábureco ūsā cūū puto niirī, añurō tiiwī.

⁸ Publio pacu wioré, yoopote diagū pesawī. Pablo cūū niirōpu sāāwa, Cōāmacūrē sāibosá, cūūrē ñaapeó, netōnéwī.

⁹ Cūū teero tiirī iñarā, āpērā tiinucūrō macārācā diarā atirucuwa. Netōnénowā.

¹⁰ Ūsārē pee apeyenó ticowa. Too síro ūsā wāaadara tiirī, ūsārē dusarécōrō ticowa.

Rompu Pablo jearigüe

¹¹ Itiārā muipūrā niiwū ūsā toopúre. Alejandría macā macāwu téé púuriro wāapetiripu niiwū tiinucūrōpure. Tiiwū ēquēāpu cūā padeorā Cástor, Pólux queoré cūā páatature tusawa. Ūsā tiiwupú muāsā, wājōāwā.

¹² Wáa, Siracusa macā petapu jeawu. Toopú itiábureco putuáwu.

¹³ Too macārā tiinucūrō wesa wáa, Regio macāpu jeawu. Sicabareco siro ūsā sirope wīno páapuatiwu. Puabáreco siro Puteoli macāpu jeawu.

¹⁴ Toopúre āpērā Jesuré padeoráre buajeáwu. Cūū ūsārē: —Sica semana ūsā puto putuáya, jīwā.

Too putuári siro, maapu wáa, Romapu jeawu sáa.

¹⁵ Āpērā Roma macārā Jesuré padeorā ūsā Romapu wáare quetire tuotóayira. Teeré tuo, téé Foro de Apio macāpu ūsārē bocara jeawa. Āpērācā Tres Tabernas wāmecutiropu ūsārē bocawa. Pablo cūūrē iñagū, Cōāmacūrē usenire tico, wācūtutuare buanemówī.

¹⁶ Ūsā Romapu jeari, too macārā dutirá jīwā:

—Pablo merēā niidugari, añuniādacu.

Cūūmena surara sīcū cūūrē cotegudare cūūwī.

Rompu Pablo tiirigüe

¹⁷ Itiábureco siro Pablo judíoa uputí macārārē neādutiwi. Cūā neātoari, jīwī:

—Yáa wedera, yuu maríya wederare, marí ñecūsūmuā tiirécutiγiguere netōnucāriwu. Netōnucāripacari, Jerusalénpu judíoa yuere ñee, romanuārē dutirápure tico, yuere peresu tiidutiwa.

¹⁸ Romanuārē dutirá yuere sāñāpeti, sīārī tiiréno wapa buariwa. Wionécodugamiwā.

¹⁹ Judíoape booriwa. Teero tiigú, yuu “romanuā ōpū yuere queti besearo” jīwū. Yuupe yáa wederare wedesāre cuoríwu.

²⁰ Teero tiigú, múārē iña, wedeseguda jīgū, boocóawū. Cōāmacū beserīgu marí Israelya pōna macārā yoari yuerigūyere yuu wederé wapa atidá cōmedá siatúarīgu niīā, jīwī.

²¹ Cūā cūūrē jīwā:

—Ūsā sicapū Judea macārā mūyue maquērē cūā jóaripūrē ñeerīwu. Teero biiri too macārā maríya wedera ānopú jeara, ñañarō wedeseriwa mūurē.

²² Ūsā masiā: Niipetiropure mama buerére “ñañaniā” jīcua. Ūsā mūu padeorére tuodugága, jīwā.

²³ Cūā neāādari burecore wedecūjā, wājōāwā. Tiibureco niirī, pau basocá cūū niirī wiipu jeawa. Bóeri wedenucāriγu wedenañiōjōāwī. Cōāmacū dutiré basocāpure niīadare jeariguere wedewī. Moisére dutiré cūūriguemena, profetas jóariguemena wedeyapono, “Jesús Cōāmacū beserīgu niirī” jī padeorí tiijādugagu tiimūwī.

²⁴ Sīquērā Pablo wederére tuorā “niirōrā niīā” jīwā. Āpērāpē padeoríwa.

²⁵ Cámerī wedesetōa, sīcārībíro wācūri, wājōāwā. Cūā wāaadari suguerogā, Pablo jīwī:

—Profeta Isalás múā ñecūsūmuārē jóariguere tuoyá. Diamacú maquērē Espiritu Santo biiro cūūrē jóari tiirīgu niiwī:

²⁶ Basocāre wedegu wáaya:

“Múā tuopacára, tuomasíriadacu; iñapacara, iñamasíriadacu”, jīñña cūūrē.

²⁷ Cūūpe añurō wācūdugaricua;

tuodugáricua;

iñadugaricua.

Cúã ãñurõ tão, ãñurõ ìña, wãcũré wasoátã,
 yuu cúãrẽ netõnéboajĩyu,* jĩĩ wedeya,
 jĩĩ jóarigu niĩwĩ.

²⁸ Teero tiirã, ãñurõ masĩña múã: Cõãmacũ cúũ basocãre netõnére quetire judíoa niĩhẽrãrẽ wedenoãdacu. Cũãpe tãoãdacua, jĩĩwĩ.

²⁹ Cũũ teero jĩĩãri siro, judíoa cúã basiro bayiró cãmerĩ wedesece, witiwawa.

³⁰ Pũacũmã Pablo cúã waso, wapatídutiri wiĩpũ niĩwĩ. Toopũ cúũrẽ ìñarã jearãre useniremena bocarucuwi.

³¹ Cuiro manirõ Cõãmacũ dutirẽ basocãpũre niĩãdare jeariguere, teero biiri marĩ Òpũ Jesucristoyere wederucujãwĩ ãpẽrã cãmotáro manirõ.

* 28:27 Isaias 6.9-10.

ROMA MACĂRĂRE Pablo jóaripũ

Ăñuditorique

¹ Yũ Pablo, Jesucristore padecotegu, cũyere wededutigu beserigu niĩ. Cũ yũre Cõamacũ netõnere quetire wededutigu boorigu niĩwĩ.

² Profetamenapura “netõnere quetire ticoguda” jĩ wedesuguetoarigu niĩwĩ. Tee maquẽre marĩ buea Cõamacũye queti jóaripũru.

³ Tee queti Cõamacũ macũye maquẽre wedea. Cũ marĩ tiirõbiri biigũ, õpũ David pãrãmi niĩnũsegu niĩyigu.

⁴ Ñañarẽ tiihẽgu niĩyigu. Cũ diari siro, Cõamacũ cũrẽ masõyigu. Teero cũ masõriguemena Cõamacũ basocãre “yũ macũ niĩ” jĩriguere tutuaremena eñoyigu. Cũ macũ marĩ Õpũ Jesucristo niĩ.

⁵ Jesús yũre ãñurẽ ticorigu niĩwĩ. Yũre cũyere wededutigu besewi. Niipetiropu basocã Jesurẽ padeoãro jĩgũ, cũ dutirẽre tiĩãro jĩgũ, yũ cũye quetire wedebatea. Niipetira Jesurẽ maĩãrõ cúãcã jĩgũ, wedebatea.

⁶ Cõamacũ múãcãrẽ boorigu niĩwĩ Jesucristomena niĩadarare.

⁷ Múã Cõamacũ maĩrãrã niĩ. Múãrẽ beserigu niĩwĩ cũ põna niĩadarare. Teero tiigũ, yũ niipetira múã Roma macãrãrẽ ãñudutia.

Cõamacũ marĩ Pacu, teero biiri marĩ Õpũ Jesucristo múãrẽ ãñurẽ ticoaro; ãñurõ niirecãtiri tiĩãro.

Pablo Romapu wáadugamirige

⁸ Aterẽ múãrẽ wedesuguea: Niipetiro macãrãru múã Jesurẽ padeorẽre wedesecua. Teerẽ tãogũ, Jesucristo wãmemena Cõamacũrẽ usenire ticoa.

⁹ Cõamacũrẽ maĩrẽmena padecotea. Teero tiigũ, cũ macũye netõnere quetire wedebatea. Cũ masĩqui: Yũ cũmena wedeserẽcõrõ múãye maquẽrẽ sãibosãrucua.

¹⁰ Teero biiri aterẽ cũrẽ sãirucũjãã: “Cõamacũ, mũũ boorĩ, yũ Romapu wáguda; too macãrã mũũrẽ padeorãre iñadugamiga”, jĩ sãimã. Yoajõãã yũ múã putopu wáadugamiriro.

¹¹ Múãrẽ nemorõ wãcũtutuare bayirõ boosãjĩgũ, Espiritu Santo yũre masĩrẽ ticorẽmena múãrẽ tiãpudugaga. Teerẽ tiigũ, toopũre wáadugamiga.

¹² Marĩ cãmerĩ tiãpuadacu. Múã yũ Jesurẽ padeorẽre iñarã, teerora wãcũtutuagadacu.

¹³ Yãa wederabiro niirã, múãrẽ aterẽ masĩrĩ boogã: Sĩcãrĩ mee múã putopu “wáguda” jĩmiã. Dee ti wãamasĩña manĩã mẽna. Aperopũ macãrã judioa niĩhẽrãrẽ yũ Jesurẽ padeorẽ boosãrirobirora múãcãrẽ Jesurẽ padeorẽ boosãgũ wedegu wáadugamiga.

¹⁴ Cõamacũ cũye quetire niipetirare yũre wededutiwi. Griegoaye wedeserare, griegoaye wedesemasihẽrãcãrẽ wededutiwi. Masĩrãrẽ, masihẽrãcãrẽ wededutiwi.

¹⁵ Tee tiigũ, múã Romapu niirãrẽ Cõamacũ netõnere queti cũriguere bayirõ wededugaga.

Netõnere queti tutuare cõoa

¹⁶ Yũ Cõamacũ netõnere quetire boborõ manirõ wedea, tee queti tutuare cõorĩ iñagũ. Cõamacũ niipetirare tee quetire padeorãre netõnẽqui. Judioare netõnẽqui; judioa niĩhẽrãcãrẽ teerora netõnẽqui.

¹⁷ Tee quetimena marĩ aterẽ masĩã: Cõamacũ Jesurẽ padeorãre “ãñurãrã niĩya” jĩ iñaqũ. Jesurẽ padeorã dícare teero iñaqũ. Teero padeorãre Cõamacũye queti jóaripũru biiro jóanowũ:

Cõamacũ cũrẽ padeogãnorẽ “ãñugũrã niĩ” jĩ iñaqũ;

cũrẽ catirẽ petihẽre ticogũdaqũ,*

jĩ jóanowũ.

Niipetira wapa cõoõya

¹⁸ Marĩ masĩã: Cõamacũ cũrẽ netõncãrãrẽ, teero biiri ñañarẽ tiirãre ñañarõ tiiquĩ. Cũã ñañarẽ tiirẽmena ãpẽrã díamacũ maquẽrẽ masĩrĩ tiirĩcua. Cũã teero tiirẽ wapa Cõamacũ ãmũãsepmenarã cũ bayirõ cúarere marĩrẽ eñogũ tiiquĩ.

¹⁹ Cũã Cõamacũye maquẽ siquẽrẽ masĩmicua. Cũ basiro teerẽ ãñurõ masĩrĩ tiirĩgu niimiwi.

²⁰ Cõamacũ atibũreco maquẽ tiirĩguere iñarã, cũrẽ iñaripacara, “niiquĩ” jĩmasĩnoã. Cũ tiirĩguemena cũ tutuare cõonetõjõãre baucũ. Teero tiirã, deero jĩmasĩricua; wapa cõojãcua.

* 1:17 Habacuc 2.4.

²¹ Cúã “cúãjã teero biigúno niiqui” jĩ masĩpacara, cúãrẽ quionĩremena ññariyira. Sicãrĩno cúãrẽ usenire ticoriyira. “Cúãjã teero biigúno niiqui” jĩrõno tiirã, queoró wáari tiihẽrepere wácũyira. Jõõpemena nemorõ ñañarõ wácúãmajãyira.

²² Cúã “masĩnetõjõãã” jĩrã niipacara, tuomasĩhẽrã wáayira.

²³ Cõãmacũ catirucugure asibatere cuogúpere booriyira. Cúãpere boorõno tiirã, basocã cúã weerirapere padeoyira. Basocã bóadiaadara queorẽre, minipõnã queorẽre, wáicura queorẽre, pĩnoã queorẽre wee, padeoyira.

²⁴ Cúã teero tiirẽ wapa Cõãmacũ cúã boorõ tiidugárenorẽ tiijããrõ jĩgũ, cõãjõãrigu niiwĩ. Teero tiirã, ñeeapera, cúã basirora basocã tiinõña manirẽnorẽ tiicãmẽsãjãyira.

²⁵ Cõãmacũye queti diamacũ niirẽpere booriyira. Jĩditorepere booyira. Niipetire tiirigupere súbusepeoriyira. Cúãpere súbusepeoronõ tiirã, cúã tiiriguepere súbusepeoyira. Marĩrẽ Cõãmacũrẽ usenipeorucujãrõ booa. Teerora tiirõ booa.

²⁶ Teero tiigũ, Cõãmacũ cúã bayirõ ugaripẽarere tiijããrõ jĩgũ, cúãrẽ cõãjõãyigu. Numiãpura ãmuãmena dícu ñeeaperenorẽ duujã, cúã basiro numiã sesaro ñañarẽ tiiyira.

²⁷ Teerora ãmuãcã numiãmena dícu ñeeaperenorẽ duujã, ãpẽrã ãmuã sesaro bayirõ ñeeapedugayira. Ɛmuã basirora ãpẽrã ãmuãmena ñeeape, bobooro wáari tiirẽre tiiyira. Teero tiirã, cúã ñañarẽ tiirẽ wapa cúãye õpũãrĩpure, teero biiri cúã wácũrẽpure ñañarõ wáari tiiyira.

²⁸ “Marĩ Cõãmacũrẽ wácũre wapamaniã”, jĩyira. Teero tiigũ, Cõãmacũpe cúã basiro wácũrẽre “wapamanire niijãadacu” jĩyigu. Toorã nemorõ ñañarõ tiãmajãrucuyira sãa.

²⁹ Niipetire ñañarẽ tiirẽnorẽ tiirucujãcua. Æpẽrãrẽ ñañarõ netõrĩ tiiadarere wácũcua. Apeyenõ cuopacãra, boonemõjãcua. Ate niipetire ñañarẽre tiidugãcua. Doecua. Cãmerĩsãcua. Cãmerĩtuti, cãmerĩquẽcua. Tiiditõcua. Ñañarẽ tiidugáre tiirucúcia. Wedepaticua.

³⁰ Æpẽrãrẽ ñañarõ wáari tiidugãra, wedesããmajãcua. Cõãmacũ doonorã niicua. “Marĩ uputi macãrã niijãrã, marĩ tiidugárere tiiãda”, jĩ wácũcua. “Marĩ ãpẽrã nemorõ niinetõnucãã”, jĩ wácũcua. “Biirõ biirãno niã ãsãjã”, jĩcua. Ñañarẽre tiibúajãcua. Cúã pacusũmuãrẽ netõnucãjãcua.

³¹ Æñurõ diamacũ wácũricua. Cúã “teerora tiijããda” jĩmiãriguere tiirícua. Cúãya wederare maiĩrenorẽ masĩricua. Bõaneõ ññaricua.

³² Aterẽ ãñurõ masĩmicua: Cúãnorẽ cúã teero tiirẽ wapa Cõãmacũ cúãrẽ pecamepu cõãgũdaqui. Teerẽ masĩpacara, ñañarẽre tiirucujãcua. Æpẽrãrẽ ñañarẽ tiiri ññarã, “ãñuniã” jĩcua.

2

Cõãmacũ diamacũrã wapa tiigũdaqui

¹ Muãcã basocãra niipacara, ãpẽrãrẽ “cúã ñañarã niĩya” jĩ ññabeserijãña. “Cúã wapa cuoõya” jĩrã, múã basiropecã wapa cuoádarara niirã tia. Muãcã cúã tiirõbirora tiicú. Teero tiirã, Cõãmacũrẽ deero jĩ netõnucãmasĩricu; múãcã wapa cuorãra niicu.

² Aterẽ marĩ masiã: Cõãmacũjã ñañarẽ tiirãre diamacũrã wapa tiigũ, diamacũrã tiigũ tiiqui.

³ Múã ãpẽrãrẽ “cúã ñañarã niĩya” jĩpacara, cúã tiirõbirora tiijãã. Teero tiirã, “Cõãmacũ ãsãpẽreja ‘múã ñañarã niã’ jĩriiqui” jĩ wácũrijãña. “Múãcã ñañarãrã niã”, jĩgũdaqui.

⁴ Cõãmacũ múãrẽ bóaneõ ññagũ máata ñañarõ tiiriqui mēna. Cũũ múãrẽ bóaneõ ññapacari, múã cúãrẽ teero ññajãã. Aterẽ múã tuomasĩricu: Cõãmacũ múã ñañarẽ tiirẽre wácũpati, wasoáro jĩgũ, ãñugũ niijĩgũ, máata ñañarõ tiiriqui mēna.

⁵ Cũũ teero tiipacari, múã ñañarẽ tiirẽre wácũpati, wasodugáricu. Múã jõõpemena ñañarẽre tiinemõsãjãjãrã, Cõãmacũrẽ cúarosãrĩ tiirã tia. Too síro basocãre wapa tiiadari bureco jeari, Cõãmacũ bayirõ cúagu múãrẽ wapa tiiadarere ãñogũdaqui.

⁶ Basocãcõrõ tiiriguepure ññaco, wapa tiigũdaqui.

⁷ Æñurẽ tiirucũranopere cúã putõpu catirẽ petihẽre ticogũdaqui. Cúã Cõãmacũmena niirucujãre boocúa. Cõãmacũ cúãrẽ “ãñurõ tiãwũ” jĩrẽre tuodugãcua.

⁸ Æpẽrãmẽnapere Cõãmacũ bayirõ cúagũdaqui. Cúã Cõãmacũrẽ netõnucãrã, cúã boorẽ dícre tiidugãcua. Diamacũ maquẽrẽ boohera, ñañarẽpere tiinunúsecua.

⁹ Niipetira ñañarẽ tiirẽcutirano ñañarõ netõãdacua; teero biiri ñañarõ tugueñarucujããdacua. Judioare teero wáaadacu; judioa niñhẽrãcãrẽ teerora wáaadacu.

¹⁰ Niipetira ãñurõ tiirẽcutirapere Cõãmacũ “múã ãñurõ tiwũ” jĩgũdaqui. Niipetira ññacorõpu cúãrẽ ãñurõ tiigũdaqui. Cúãrẽ ãñurõ niirecutiri tiigũdaqui. Judioare teero tiigũdaqui; judioa niñhẽrãcãrẽ teerora tiigũdaqui.

¹¹ Cõamacū sica dita macārārē “múã dícu añurã niia” jĩriqui; niipetire dita macārārē sícãrĩbĩro ñaqui.

¹² Niipetirare Moisére dutiré cūũriguere cuorĩpacari, cúã ñañaré tiirécũtĩre wapa pecamepu wáarora niijãadacu. Tee dutirére cuorãpecãrē netõnucãre wapa diamacãrã wapa tiinõadacua tee dutiré jĩrõbirora.

¹³ Tee dutirére taorémēna dícu Cõamacū ññacoropure añurã mee niĩya. Tee dutirébirora tiiri siro niiatã, “añurãrã niĩya” jĩgũdaqui Cõamacū.

¹⁴ Judíoa niihērã Moisére dutiré cūũriguere ticonoripacara, cúã basiro añurére tiirã, tee dutirénorēna tiirã tiicúa. Cãã basiro tiirémēna tee dutirére masĩrã tiirõbĩro niĩya, tee dutirére cuorĩpacara.

¹⁵ Añuré tiirémēna cúã diamacú wãcũrére ãñocúa. Tee dutirére masĩrã tiirõbĩro niicua. Añurõ weeripũnacuĩra niicua. Teero tiirã, añurére tiãrira “añuniãwũ” jĩmasĩcua; ñañarére tiãrira “ñañaniãwũ” jĩmasĩcua.

¹⁶ Teero tiigú, Cõamacū cūũ basocãre wapa tiãdari bureco jeari, Jesucristore wapa tiidutĩgũdaqui. Tiibureco jeari, Jesucristo niipetira cúã ñañaré wãcũré wapa, teero biiri cúã ãpērã ññahērõpu tiirĩgue wapacãrē cúãrē wapa tiigũdaqui. Yũũ Cõamacū netõnére queti cūũriguere wedegũ, teeré wederucua.

Judíoa, teero biiri Moisére dutiré cūũrigue

¹⁷ Apetõ tiirã, múã judíoa wãcũbocu: “Ësã judíoa niia; Moisére dutiré cūũriguere cuoa; Cõamacū ãsã judíoa yagura niia; teero tiirã, ãsã dícu Cõamacū põna niia”, jĩ wãcũmicu.

¹⁸ “Ësã Cõamacū boorénorē masiã. Moisére dutiré cūũriguere masĩrã niijĩrã, ãsã añuré petire besemasĩã”, jĩ wãcũmicu.

¹⁹ “Capeari bauhéare wéewasũguera tiirõbĩro judíoa niihērãrē buemasĩjãã. Naĩtĩãrõpu niirãrē sãwõcora tiirõbĩro Moisére dutiré cūũriguere masĩhērãrē wedemasĩã”, jĩ wãcũmicu.

²⁰ “Ësã Moisére dutiré cūũriguere cuojĩrã, diamacú maquērē masiã. Teero tiirã, tuomasĩhērãrē, sicato buemãocorare buemasĩã”, jĩ wãcũmicu.

²¹ Múã “ãpērãrē buerã niia” jĩrã, múã basirope buesũguero booa ména. ãpērãrē “yaarĩjãña” jĩ wedepacara, ãpērãyére yaajãcu.

²² “Múã nũmosãnumiã niihērãrē, múã manũsumũã niihērãrē ñeaperĩjãña” jĩpacara, ñeapejãcu. Múã ãpērã weerirare, cúã padeorãre doopacãra, cúã padeoré wiserĩpu niirére yaajãcu.

²³ “Ësã Moisére dutiré cūũriguere cuojĩrã, ãpērã nemorõ niia”, jĩ wãcũmicu. Teero wãcũpacara, tee dutirére netõnucãjãcu. ãpērã múã netõnucãrĩ ññajĩrã, Cõamacũpere ñañarõ wedesecua.

²⁴ Cõamacũye queti jóaripũpu múã teero tiirénorē biiro jóanowũ: “Múã tiibuyére wapa judíoa niihērãpe Cõamacũrē ñañarõ wedesecua”,* jĩ jóanowũ.

²⁵ Múã Moisére dutiré cūũriguebirora tiiatã, múã cõnerĩgu yapa macã caseróre widedcõãrecã wapacutã. Múã tee dutirére netõnucãrã doca, widedcõãnoña manirã tiirõbĩro putũacu.

²⁶ Apetóre sicũ widedcõãnoña manigũpe Moisére dutiré cūũriguere tiiquĩ. Teeré tiigú, Cõamacū ññacoropure widedcõãnorigu tiirõbĩro niiquĩ.

²⁷ Múã judíoa Moisére dutiré cūũriguere cuomiã. Widedcõãnorira niipacara, tee dutirére netõnucãjãcu. ãpĩ widedcõãnoña manigú niipacu, tee dutirére masĩripacu, tee dutiré jĩrõbirora tiiquĩ. Cũũ teero tiiri, niipetira múã wapa cuorére añurõ ññamasĩjãnoãdacu.

²⁸ “Judíoa yũ peti niia” jĩgũno sotoã maquē dícare tiinõrigu mee niiquĩ. Cũũye õpũũ maquē dícare widedcõãnorigu mee niiquĩ.

²⁹ Judíoa yũ peti niigũpe cūũ wãcũrẽpure Cõamacú dutirére useniremenã tiiquĩ. Cũũpe ñañarõ wãcũrẽre widedcõãnorigu tiirõbĩro niiquĩ. Espĩritu Santo marĩ wãcũrẽre wasorĩ tiiquĩ. Tee dutirére tiirémēnape marĩ basiro wasomasĩricu. Basocã teero wasonõrirare “añurãrã niĩya” jĩripacari, Cõamacũpe teeré jĩgũdaqui.

3

¹ Yũũ teero jĩgũ, “judíoa niiré wapamaniã” jĩgũ mee tiãwũ. Teero biiri “cõnerĩgu yapa macã caseróre widedcõãrecã wapamaniã” jĩgũ mee tiãwũ.

² Teero wapacũtrucujãã. Ateré wedesũguegũda: Cõamacū marĩ judíoaarena cũũye quetire wedearõ jĩgũ, cūũyigu.

³ ãpērã judíoa Cõamacú dutirére tiidũjãmicua. Cõamacũcã cúã tiirõbirora cūũ “tiigũda” jĩriguere çtiidũjãgari?

* 2:24 Isaiã 52.5.

⁴ Tiidúriqui. Ateré wãcũrucujãña: Cõãmácũ cũũ jĩĩrirobirora queoró tiirucúqui. Marĩpe niĩã “tiĩáda” jĩĩmiãriguere tiihẽrapeja. Cũũye queti jóaripũpu tee maquẽrẽ biiro jóanowã:

Мнѹ jĩĩrẽ diamacárã niijãrõ tiia.

Teero tiirã, мнѹrẽ wedesãmasiĩna maniã.

Мнѹrẽ wedesãpacari, netõncãrucujãgãdacu,*

jĩĩ jóanowã.

⁵ Teero tiigú, sĩcũ ñaňarõ wãcũgũno biiro wãcũboqui: “Yũũ ñaňarẽ tiirẽmena Cõãmácũ ãňurõ tiirẽpe nemorõ ãňurõ baujããdacu sãa”, jĩĩmiqui. Too síro jĩĩnemoboqui: “Yũũ teero tiĩárigue wapa niipacari, Cõãmácũ yũũmena cũagu, ñaňarõ tiiqui”, jĩĩ wãcũboqui.

⁶ Teero mee niĩã. Cũũ teero jĩĩrẽno diamacú niirẽno niĩãtã, Cõãmácũ sĩcũnorẽ cũũ ñaňarẽ tiirẽ wapa diamacú bese, ñaňarõ tiimasĩriboqui.

⁷ Apĩ ñaňarõ wãcũgũno jĩĩnemojãboqui: “Yũũ jĩĩditoremena Cõãmácũ diamacú wedeserepere ãňurõ wedesenoãdacu. Yũũ jĩĩditoremena ãňurõ wedesenopacu, ¿deero tiigú Cõãmácũ yũũre yũũ jĩĩditore wapa ñaňarõ tiibógari?” jĩĩmiqui. Cũũ teero jĩĩrẽ jĩĩãmare niĩã.

⁸ Cũũ teero jĩĩrẽno diamacú niirẽno niĩãtã, biirope puťuáboyu: “Marĩ ñaňarẽ tiiri, Cõãmácũ ãňurõ tiirẽpe nemorõ masiãdacu. Teero tiirã, ãňurẽ wãaro jĩĩrã, ñaňarẽpere tiĩáda”, jĩĩjãbocu. Apẽrã yũũre, yũũ menamacãrãrẽ merẽã wãcũãrõ jĩĩrã, “Pablo teerẽ buequi” jĩĩditocua. Cũã teero jĩĩditore wapa Cõãmácũ cũãrẽ diamacárã wapa tiigú, ñaňarõ tiigúdacu.

Niipetira wapa cũoóya

⁹ Too docare ¿deero puťuánoãdari sãa? ¿Cõãmácũ iñacoropure marĩ judiõa apẽrã nemorõ ãňurã niinetõncãrĩ? Niiria. Niipetira judiõa, judiõa niihẽrã Cõãmácũrẽ netõncãrã niijĩrã, sĩcãrĩbĩro wapa cuorã dícu niĩã. Múãrẽ teerẽna wedetoawa.

¹⁰ Tee maquẽrẽ Cõãmácũye queti jóaripũpu jóanoã:

Sĩcũno ãňurẽ tiigú maniĩ.

¹¹ Sĩcũno Cõãmácũye maquẽrẽ tuomasĩgũ maniĩ.

Sĩcũno Cõãmácũrẽ masĩdugarii; cũũrẽ wãcũnũusedugarii.

¹² Niipetira Cõãmácũyere duujã, posapetijõãya.

Niipetira ñaňarẽ tiĩya.

Sĩcũno apẽrãrẽ ãňurõ tiigũno maniĩ.†

¹³ Cũã wedesere masãcope tusuri coperpũ ãniwiõnecoro tiirõbĩro niĩã.

Tee ãniwiõnecore tiirõbĩro basocã ñaňarẽre wedeseya.

Jĩĩditorucuya.‡

Ãñaã useropũ nima cuorã tiirõbĩro bayirõ pũnirõ wedeseya.§

¹⁴ Apẽrãrẽ doajãya; bayirõ tutiia.*

¹⁵ Cũã basocãre siãdugãra, boyeromena siãrã wãaaya.

¹⁶ Cũã wãaro basocãre ñaňarõ peti tiĩya.

Cũũyere ñaňopetijã, bóaneõrã puťuári tiĩya.

¹⁷ Apẽrãrẽ ãňurõ niirecutiri tiirĩya.†

¹⁸ Cõãmácũrẽ quionĩremena iñariya. Cũũrẽ cuiiriya,‡

jĩĩ jóanoã.

¹⁹ Marĩ masiã: Cõãmácũye queti jóaripũ maquẽ marĩ judiõarena jĩĩjãrõ tiia, “ãňurã niĩã ãsã” jĩĩrijããrõ jĩĩrõ. Niipetirapũra wapa cuorã dícu niijãcu.

²⁰ Moisére dutirẽ cũũriguemenarã marĩ ñaňarẽ tiirĩra Cõãmácũrẽ “ãsã мнѹ dutirẽre netõncãjãtũ” jĩĩmasiñoã. Teero tiigú, Cõãmácũ sĩcũnorẽ “мнѹ tee dutirẽre tiipetijãrigũ niijgũ, ãňugũrã niĩã” jĩĩ iñariqui.

Jesuré padeorẽmena netõnénoãdacu

²¹ Atitõre Cõãmácũ Jesuré padeorãre “ãňurãrã niĩya” jĩĩ iñaquĩ. Marĩ “Moisére dutirẽ cũũrigue jĩĩrõbirora tiãwã” jĩĩripacari, “ãňurãrã niĩya” jĩĩ iñaquĩ. Moisés, teero biiri profetas Cõãmácũ teero marĩrẽ tiibosãadarere cũũye queti jóaripũpu jóarira niiwã.

²² Niipetirare Jesucristore padeorẽmena Cõãmácũ “ãňurãrã niĩya” jĩĩ iñaquĩ. Cõãmácũ niipetirare sĩcãrĩbĩro iñaquĩ.

²³ Marĩ niipetira ñaňarẽ tiirã niĩã. Marĩ niipetirare pairó dusaa; marĩ ãňurã niiridojãã Cõãmácũ niirẽ tiirõbĩro.

²⁴ Teero niipacari, Cõãmácũ marĩrẽ ãňurẽ ticogú Jesucristo wapatĩbosariguemena marĩrẽ “wapa cuohẽra puťuãaro” jĩĩyigu. Tee wapatĩbosariguere teerora ticojãyigu.

* 3:4 Salmo 51.4. † 3:12 Salmo 14.1-3. ‡ 3:13 Salmo 5.9. § 3:13 Salmo 140.3. * 3:14 Salmo 10.7. † 3:17 Isaias 59.7-8. ‡ 3:18 Salmo 36.1.

²⁵ Too sugero macārāpūre cūā ñañarē tiipacári, ñañarō tiiríyigu. Bóaneō ññarē cuojīgū, cūāmena cūū cúarere ññoríyigu ména; teerora ññajāyigu. Too síro Cōāmacū Jesuré marirē diabosari tiiri, cūūye díi ōmayudiyiro. Marí cūū diabosariquere padeorí, Cōāmacū marímena cúanemoriqui. Teeména Cōāmacū cūū “diamacūrā tiigú niā” jīrere ññoiygu.

²⁶ Atitócārē Cōāmacū cūū “diamacūrā tiigú niā” jīrere ññoquí. Diamacūrā tiirécutiīgū, Jesuré padeorāre “wapa cuohérara niīya” jī ññamasíqui.

²⁷ Teero tiirā, marí “biiro tiirécutirano niā ūsājā” jīmirigie wapamaníā. Marí Moisére dutirē cūūriguere tiipetirapeja, teerē jīmasinobojīyu. Cōāmacū marí Jesuré padeorípere ñña, “añurārā niīya” jīqui. Teero tiirā, “biiro tiirécutirano niā ūsājā” jīmasíña maniā.

²⁸ Ateména putuáa sáa: Marí Jesuré padeorí, Cōāmacū marirē “wapa cuohérara putuáya” jī ññaqui. Moisére dutirē cūūriguere tiirígue wapa mee niicu.

²⁹ Too docare ¿Cōāmacū judíoayagu dícu niigari? Niirí. Judíoa niñhērāyagucā niíi.

³⁰ Cōāmacū sícūrā niíi. Cōāmacū judíoa Jesuré padeorí ññagū, “wapa cuohéra, añurārā niīya” jīqui. Judíoa niñhērācārē Jesuré padeorí ññagū, teerora jīqui.

³¹ Too docare marí Jesuré padeojírā, “marirē Moisére dutirē cūūriguepe wapamaníā” ¿jīrā tií? Jīridojā. Biirope jīā: “Jesuré padeorémēna dícu tee dutirere tiimasíā”, jīā.

4

Abraham Cōāmacūrē padeorígue

¹ Mecátigārē Abraham marí ñecūrē wáarigie quetimēna wedenemogūda. Múā masíā: Cūū judíoayu niisuguerigu niīyigu.

² Cōāmacū Abraham tiirere ñña, “mūū añugúrā niā” jī ññariyigu. Teero jīri siro niātā, Abraham “añurē tiigú niíi” jīñorigu niā yūuja” jībojīyi. Cōāmacū ññacoropure teenorē jīmasíña maniā.

³ Cōāmacūye queti jóaripūpu biiro jóanoā: “Abraham Cōāmacūrē padeoyígu. Teero tiigú, Cōāmacū cūūrē ‘añugúrā niíi’, jī ññayigu”.*

⁴ Queorémēna múārē wedeguda. Sícanorē wapatíra, teero ticora mee tiíya. Cūū paderé wapa wapatíra tiíya.

⁵ Cōāmacūpe teero tiiríqui. Marí añurē tiiré wapa mee “wapa cuohéra niīya” jī ññaqui. Basocá Cōāmacūrē “mūū ūsārē ñañarē tiirécutimirare acabócu” jī, cūūrē padeorípere, “añurārā niīya” jīqui.

⁶ Ōpū Davicā yūū jīñariborora jóarigu niíwí. “Cōāmacū basocá basirora tiirere ññaripacu, cūūrē padeorípere cúārē ‘añurārā niīya’ jī ññaqui. Teero tiigú, cúārē usenirā niirí tiigúdaqui” jīrē quetire jóarigu niíwí.

⁷ Tee maquērē biiro jóarigu niíwí:

Cōāmacū cūūrē netōñcārārē acabóri, useniya.

Cúā ñañarē tiiré wapacārē ñañarō tiñhéri, useniya.

⁸ Cōāmacū “āniyé wapare ññanemoricu sáa” jīñogūcā useníi,† jī jóarigu niíwí David.

⁹ ¿Noñópe tee usenirere cuomasígarí? ¿Cōñerígu yapa macā caseróre widecōñorira dícu o widecōñoña manirácā tee usenirere cuomasígarite? Niiria. Ateré yūū jītoaawū: Cōāmacū Abrahamrē cūū padeorémēna “añugúrā niíi” jīyígu.

¹⁰ ¿Deero biiripe Cōāmacū Abrahamrē “añugúrā niíi” jīyiri? ¿Cūū widecōñori siro, o cūū widecōñoñadari suguerope teero jīyirite? Widecōñoñadari sugueropu teero jītoayigu.

¹¹ Abraham widecōñoñadari suguero, Cōāmacūrē padeotóayigu. Teero cūū padeorí siropu, Cōāmacū cūūrē widecōñodutiyigu. Cōāmacū Abraham widecōñoñoremēna cūūrē too sugueropu “añugúrā niíi” jīriguere ññoiygu. Teero tiigú, Abraham niipetira padeoádara ñecū putuáyigu, cúā widecōñoña manirā niipacari. Cōāmacū cúācārē teerora “añurārā niīya” jī ññai.

¹² Widecōñoriracārē Abraham cúā ñecū niíi. Abraham padeoré cuoyígu, widecōñoñadari suguero. Teero tiirā, widecōñorira Abraham tiiróbigo padeoré cuorí, Cōāmacū cūūrē Abraham pñāmerā niññusera wáari tiíqui.

Abraham padeojīgū ticonorigue

¹³ Cōāmacū Abrahamrē, teero biiri cūū pñāmerā niññuserare “atibúreco niirere múārē putuári tiigúda” jīyígu. Cōāmacū cūū dutirere tiirí ññagū mee teero jīyígu. Cūū padeorépere ññagū, teero jīyígu. Cūū padeorémēna “añugúrā niíi” jī ññayigu.

* 4:3 Génesis 15.6. † 4:8 Salmo 32.1-2.

¹⁴ Moisére dutiré cūūriguere tiirápere Cōāmacū “atibúreco niirére múārē putuári tiigúda” jīri siro niātā, marī Cōāmacūrē padeorépe wapamanibojīyu. Teero biiri cūū Abrahamrē “ticoguda” jīriguecā queoró wáaribojīyu sáa.

¹⁵ Basocáre dutiréno manirī siro niātā, netōnucāre manibójīyu. Cōāmacū Moisére dutiré cūūriguere cuopacára, marī netōnucārī ñagá, cúagu, ñañarō tiigúdaqui.

¹⁶ Teero tiigú, Abraham padeorírobo padeonunúsera dícare Cōāmacū “teeré ticoguda” jīriguere ticojágúdaqui sáa. Cūū marirē añurō tiijǵú, teeré ticoqui. Moisére dutiré cūūriguere cuorá dícare ticoriqui. Niipetira Abraham padeorírobo padeorápere ticogúdaqui. Abraham niipetira padeorá ñecū niī.

¹⁷ Cōāmacūye queti jóaripūpu ateré jóanoā: “Muarē pee pōnarī macārā ñecū sōnecoa sáa”, jīyigu Cōāmacū Abrahamrē. Abraham teeré padeoyīgu. Teero tiigú, Cōāmacū ññacoropure pee pōnarī macārā ñecū putuáyīgu. Cōāmacū niipetirere tiimasī. Diarirare masōqui. Marī putopu wáaadare baurīpacari, cūūpere bausugúepetitoacu mée.

¹⁸ Cōāmacū Abrahamrē “muu pāramerā niinunúsera pee pōnarī macārā niīadaca” jīritore, pōnucatígano mee niimiyīgu cūūpeja. Teero pōnamanígano niipacu, Cōāmacū cūūrē “pau peti basocáputiri tiigúdaqui” jīriguere padeojáyīgu.

¹⁹ Abrahampe “yuu cien cūmarī cuogú niitoaa; yáa òpū maquē wīmagū buarī tiiréno diarigue tiiróbro cuogúpu niā; Sarayaru niisutirocā diariro tiiróbro niijācu sáa” jīréno maniyíro. Añurō Cōāmacūrē padeorucúyīgu.

²⁰ “Apetó tiigú, cūū ‘tiigúda’ jīriguere tiimasīriboqui” jīréno maniyíro. Teero jīrōno tiigú, Cōāmacūrē padeonemójáyīgu. Cūūrē jīyigu: “Añugú peti niīa muu; tutuagu peti niīa”, jīyigu. Teero tiigú, tutuare buayīgu.

²¹ “Cōāmacū yuure cūū ‘tiigúda’ jīriguere tiimasīqui”, jīyigu.

²² Cūū padeorí ñagá, Cōāmacū Abrahamrē “añugárā niī” jīyigu.

²³ Tee jīré Abraham dícare jī jóanoriyiro.

²⁴ Marīpacārē teorora jī jóanoyiro. Marī Cōāmacūrē padeorí, Abrahamrē jīriroborora marirē “añurārā niīya” jīqui. Cūūrā marī Ōpū Jesús diarigupure masōrigu niīwī.

²⁵ Cōāmacū marī cūūrē netōnucāre wapa Jesuré diari tiiyīgu. Cōāmacū marirē “añurārā niīya” jīgúda, cūūrē masōjārigu niīwī.

5

Cōāmacūmena añurō niimasīā

¹ Teero tiigú, Cōāmacū marī Jesucristore padeorēmena “añurārā niīya” jī ññaqi. Teero tiirá, marī Ōpū Jesucristo marirē diabosariguemena Cōāmacūmena añurō niirecutia sáa.

² Jesucristo marirē diabosariguere padeojīrā, diamacú Cōāmacūmena wedesemasīā. Teero biiri Cōāmacū marirē tiiapure marīye niīa. Marī cūū putopu añurē baurére ññadara niirā tiia. “Teeré ññajādacu” jī coterā, tee maquērē añurōmena wedesea.

³ Tee dícare wedesericu. Marirē ñañarō netōré wáaricārē, añurōmena wedesecu. Marirē ñañarō netōré wáaricārē, nucājārāno niimūānucācu sáa.

⁴ Nucārīpora niirā, basocá añurā niimūānucācu. Teero niimūānucārā, cūū marirē añurō tiíadarere wācūrā, useniyuetoacu.

⁵ Cōāmacū Espiritu Santore marīpure ticorigu niīwī. Cūūmena Cōāmacū marīpure cūū maírere masīrī tiiqui. Teero cūū maírere cuorá niijīrā, boboró manirō “Cōāmacū marirē añurō tiigúdaqui” jīrere diamacú tiijágúdaqui” jī useniyuetoacu sáa. Teero tiirá, añurōmena wedesemasīcu sáa.

⁶ Marirē marī basirora deero tii netōmasīña manimírira niīwū. Marī tee niiríto, Cristo marirē ñañaré tiiré wapa diabosarito jeayiro.

⁷ Marī doca āpērārē diabosadugáricu. Sīcū añurō yuugúno niipacari, diabosaricu. Apetó tiigú, sīcū āpērārē añurere tiibosárucugare diabosagu diabosaboqui.

⁸ Cōāmacū doca marī ñañaré tiirā niipacari, cūū maírere ēñogú, Cristore marirē diabosari tiiyīgu.

⁹ Cūūye dí òmayudiaremena Cōāmacū marirē “añurārā niīya” jī ññaqi. Teero tiirá, marī nemoró ateré masīmasīcu: Cōāmacū marīmena bayiró cúagu, Jesucristo tiibosáriguere ññagá, cūū marirē ñañaré tiimíadarere netōnéjágúdaqui.

¹⁰ Marī Cōāmacūmena cāmerī ññadugahera niirira niipacari, cūū macūrē marirē diabosari tiiyīgu. Cūū diabosariguemena marī Cōāmacūmena bapacutimasīā sūcā. Teero tiirá, marī mecūtīgārē cūūmena bapacutimasīrā niijīrā, ateré nemoró masīā: Jesucristo masāmūarigu niijǵú, marirē ñañaré tiimíadarere netōrī tiigúdaqui.

¹¹ Netõnõnõre dícuere buarí tiibosárijíyi. Marí Òpū Jesucristo diabosariguemena Cõãmacū marí cūmēna bapacutimasĩre buarí tiijíyi sūcā. Teero tiirā, marí nemorõ useniremena wedesea sáa.

Adán, teero biiri Cristo tiirígue

¹² Sicū basocú Adán wāmecutígumena ñañaré tiiré pūtocutiyyiro. Teewapara diaadarecā pūtocutiyyiro. Adán tiibuyériguemenarā basocā niipetirapure ñañaré tiiré pēnipēpetijōāyiro. Teewapara niipetirapure diaadarecā sesapetijōāyu.

¹³ Cõãmacū cū dutiré Moisémena cūūadari sugueropu, basocā ñañarére tiitōayira. Dutiré manirí, basocáre “wapa cuóoya” jĩmasĩña maníā.

¹⁴ Teero biipacari, Adán síro macārā té Moisés niirito macārāpu teerora diarira niiwā. Cáājā Adán tiiróbiro Cõãmacū dutirére netõnucāripacara, diarira niiwā.

Adán, teero biiri Jesucristo basocā biadarere tiisugéirira niíya. Adánpe pūtocutirigu niiwí ñañaré tiiré. Jesucristope pūtocutirigu niiwí añurõ tiiré.

¹⁵ Sicū basocú netõnucārigue wapamena pau dianunuseyira; Jesucristomenapereja Cõãmacū paure nemorõrā añuré ticobosarigu niiwí. Wapaséro manirõ teero ticojāqui. Teero tiiró, Cõãmacū basiro basocáre ticobosarigupe Adán netõnucārigue wapa tiiróbiro niiridojācu.

¹⁶ Sicū basocú cū sīcārīrā netõnucārigue waparena pau “wapa cuorā niíya” jĩnorira niiwā. Bayiró peti basocā netõnucājāri siro, Cõãmacū basirora ticobosarigue pau petire “añurārā niíya” jĩnorí tiia. Teero tiiró, sīcārīrā netõnucārigue wapapeja Cõãmacū basocáre ticobosarigue tiiróbiro niiridojācu.

¹⁷ Sicū basocú sīcārīrā netõnucārigue wapamenarā diaré sesajōāyu. Teero wāapacari, nemorõrā Cõãmacū añurõ tiinórāpe añurére buaadacua. Cūā Cõãmacū basiro añuré ticobosariguerē ñeeadacua. Teero biiri cū “añurārā niā múā” jĩrére tuoadacua. Sicū basocúye tiibosariguemene catiré petihére cuonunéseadacua. Cūārā Jesucristo nií.

¹⁸ Biiro putuájíyu sáa: Sicū basocú sīcārīrā netõnucārigue wapamenarā niipetira ñañarõ tiinóadara putuári tiyígu. Teerora sicū basocú sīcārīrā añurõ tiibosariguemenarā niipetirare “añurārā niíya” jĩmasĩrī tiigú tiirígu niiwí; catiré petihére buamasĩrī tiigú tiirígu niiwí.

¹⁹ Sicū basocú Cõãmacūrē yuririgue wapamena paure ñañaré tiirā putuári tiyígu. Teerora sūcā sicū basocú Cõãmacūrē yuririgue wapamena paure “añurārā niíya” jĩgūdaqui.

²⁰ Basocā cūā basiro dutiré cuorí siro niipacari, Moisére dutiré cūūriguecā jeanemoyiro sūcā. Teemēna basocā nemosañurõ netõnucārere ñamasíyira. Tee tiiró, ñañaré tiiré tiinemoróbirora Cõãmacūpe nemosañurõ basocáre añuré ticorígu niiwí.

²¹ Ñañaré tiirígue wapamena niipetira diaadare wāayiro. Tee tiiróbirora Cõãmacū basiro añuré ticorépecā basocáre añurārā, wapa cuohéra putuári tiimasĩre wāayiro. Teemēna Cõãmacū marí Òpū Jesucristomena catiré petihére ticomasĩqui.

6

Cristomena mama catiré tiiróbiro cuorécutia

¹ Too docare ¿deerope putuánoadari sáa? “Cõãmacū basiro maríre añuré ticonemoārõ jĩrā, ñañaré tiirucújāāda”, ¿jĩādarite?

² Jĩrijāāda. Jesucristo curusapu diarito, marícā cūmēnarā diarirapu tiiróbiro wáarira niiwā. Marí diarira tiiróbiro niijĩrā, ñañarére tiihéra niirõ booa. ¿Deero tiirā marí too sugueropu ñañarére tiinunserirobiro tiinunéseboatau? Tiiricu sáa.

³ Múā masĩcu: Niipetira marí wāmeōtinorira Jesucristo diarirobiro diasotoapeora tiiróbiro tiirā tiijíyu.

⁴ Jesús diari siro, masācopepu cūūnoyigu. Marí wāmeōtinoremena cūūrē cūūiro tiiróbirora marícārē marí ñañaré tiirécā cūūnoriro niiwū. Marí Pacu cū tutuaremena Jesucristore diarigupure masōrigu niiwí. Marípe cūmēna masārira tiiróbiro niijĩrā, cūmēna mama catiré tiiróbiro cuorécutia.

⁵ Marí Jesucristomena diarira tiiróbiro niijĩrā, cū diarigupu masāriro tiiróbirora sīcārōmēna marícā masāādacu sūcā.

⁶ Ateré masiā: Marí too sugueropu ñañarõ niirecutirere Jesucristo diariguemena curusapu páabiatunoriro tiiróbiro wāayiro. Marí bayiró ñañaré tiidugáre petijōārõ jĩrõ, teero tiinóyiro. Teero tiirā, ñañarére tiirjārõ booa. Maríre ñañaré bayiró peti tiinunseri tiirjārõ booa sáa.

⁷ Sicū diarigupu cū catigu ñañaré tiiríguere netōrígupu niíqui.

⁸ Marí Jesucristomena diarira tiiróbiro niijĩrā, “cū tiiróbirora catiadacu” jĩrécārē padeóa.

⁹ Ateré masiā: Jesucristo diarigupu masōnorigu dianemoriquí. Cūūrē dianemorí tiimasĩricu.

¹⁰ Jesucristo diagu, sīcārīrā basocā ñañarē tiiré wapare diabosayigu. Mecātīgārē cūū catigú niijīgū, sīcārōména Cōāmacūmena duurō manirō catirucuqui.

¹¹ Tee tiirá, marīcā “Jesucristomena diarira tiiróbiro niīā” jī tagueñaāda. Diarira tiiróbiro ñañarē tiirjāāda. Teerora sūcā marīcā sīcārōména Jesucristomena niijīrā, “Cōāmacūmena duurō manirō catirucuaadacu” jī tagueñaāda.

¹² Teero tiirá, marīcē tiidugáre marī wācūrēpure jeapacari, teero nacājāāda.

¹³ Marīye ōpūū maquē tiirēmena wapa cōorá putuárijāāda. Teero tiirá, biirope niīāda: Marī dia masārira tiiróbiro niijīrā, marīye ōpūū maquērē Cōāmacūyepere tiicotéri tiāda sāa. Temēna cūū dutirē āñurēpere tiicotērucuāda.

¹⁴ Marījā Moisés dutirēmena niiriā; Cōāmacū marīrē āñurē ticorēmenape niīā. Teero tiiró, ñañarē marīrē dutinetōncārī, tiirjārō booa.

Marī padecotera tiiróbiro niiré

¹⁵ Too docare ¿deerope putuánoādari sāa? Marījā Cōāmacū marīrē āñurō tiibosáremena niīā. Moisés dutirēmenape niiriā sāa. Teero tiirá, “ñañarē tiijāco” ¿jīādari? Jīirjāāda.

¹⁶ Múā masīcu: Āpī dutirēye yuucucura, cūūrē dutiopenori basoca sārā tiia; cūū múā ōpū putuágu tiiquí. Tee tiiróbiro niīā, múā ñañarē tiirucúra. Ñañarē tiiré wapa pecamepu wáarere buaádadu. Cōāmacū dutirēye yuucurapeja, cūūrē padecotera tiiróbiro niīā. Cūū dutirēye yuura, āñurō tiimasīrere buaádadu.

¹⁷⁻¹⁸ Too sugueropu múā ñañarē tiirucúrira niijīyu ména. Tee biirira niipacara, Jesucristoye quietre bueri tuorá, āñurō yuuyiro. Teero tiirá, ñañarē tiirucūmirira āñurēpere yuuyiro sāa. Yuu múārē teero tiiriguere wācūcogu, Cōāmacūrē usenire ticoa.

¹⁹ Múārē wisióro tagueñarijāārō jīīgū, biiro wedea: Múā too sugueropure múāye ōpūū maquēmena ñañarē tiirucūjīyu. Jōōpemena ñañarē tiidōajīyu. Atitōpere múāye ōpūū maquēmena āñurēre tiyá. Teero tiirá, āñurēre tiirucúra putuádadu.

²⁰ Too sugueropure múā ñañarē tiirucúra niijīrā, āñurēpere tiibórano mee niijīyu ména.

²¹ Múā ñañarē tiirigū wapare ¿ñeenō āñurēre buayiri? Atitōre múā too sugueropu ñañarē tiiriguere wācūrā, bobocú. Tee ñañarē tiirigū wapamena pecamepu wáare dicare buabójīyu.

²² Atitōre múā netōñenorira niijīrā, ñañarēre tiirīcu sāa. Cōāmacūrē padecotera niicu. Cūūrē padecotere wapa āñurō tiimasīre buaádadu. Teewapamena catiré petihére buaádadu.

²³ Ñañarē tiiré wapare diadoarere buanócu. Cōāmacū marīrē wapamanirō ticorēja catiré petihére buarī tiiré niicu. Marī Ōpū Jesucristomena “sīcārōména niīya” jīīgū, teeré ticoqui.

7

Wāmosiare maquēmena queoré

¹ Yáa wedera, múā basocāre dutirēre masīrā niicu. Teero tiirá, múā ateré masīcu: Marī catirī burecopu dicare basocāre dutirēre yuumasīcu.

² Queorēmena múārē wedeguda. Marīrē dutiré biiro niīā: Sicō wāmosiarigo coo manu catiritabere ména cūū nūmo niīyo. Cūū diaari siro docare, cūā wāmosiarigū petijōācu; coo manu manigō putuájāco.

³ Coo manu catipacari, āpīmēna niīgō, ñeeaperepigo putuáco. Coo manu diaari siro docare, cūā wāmosiarigū petijōācu. Teero tiigó, āpīmēna dúutugo, ñañarō tiigó mee tiicó.

⁴ Yáa wedera, tee tiiróbirora wáajīyu marīrē. Marī Cristomena diasotoapeorira niīā. Mecātīgārē Moisére dutiré cūūrigūmena mee niīā. Teero tiirá, āpīmēna dúutumasiīgō tiiróbiro niimasīā. Marī dúutugu diarigupu masōrigu niī. Marī cūūmena niijīrā, āñurō niirecatirere buaádadu.

⁵ Tiatorpūre marī ñañarēre tiirī basoca niirucuwu. Moisére dutiré cūūrigūere tuoári siro, nemosāñurō ñañarēpere tiidugáwu. Tee ñañarēre tiirigū wapa diadoare buaábara niimiwā.

⁶ Atitōre Moisés dutiré marīrē dutimasīria. Teeré netōrīrapu niīā. Teero tiirá, Moisés dutiré jōarigūere tiicotéria. Espiritu Santo boorēpere tiicotéa.

Āñurēre tiidugápacu, ñañarēpere nemorō tiicú

⁷ Too docare ¿deerope putuánoādari sāa? “Moisére dutiré cūūrigū ñañaniā”, ¿jīādari? Jīirjāāda. Tee dutiré maniātā, marī tiirére “ñañarē tiiré niicu” jīimasīribójīyu. Tee dutiré watoapūre sicawāme biiro jīā: “Āpērāyēre ūgorijāña”, jīā. Tee jīirōno manidójāātā, too docare yu “ugorecūtre ñañarē niicu” jīimasīña manibójīyu.

⁸ Tee dutiré yuure ñañarē tiirére āñurō tagueñamasīrī tiipacari, yuure nemosāñurō ñañarēre tiidugágu putuájāā. Tee dutiré maniātā, ñañarē tiirīgu niipacu, wācūña manibójīyu.

⁹ Tiatorpūre ména yu tee dutirēre masīritopūre wācūpatiro manirō yu niijāmiwū. Too síro tee dutirēre yu masīrī sāa, ñañarē tiiré yuure dutinācawū. Teero tiigú, “pecamepu wāgudacu” jī tagueñamitu.

¹⁰ Teero tiiré wapa ñañaré tiinögäduru nijjägü tiirigu niimiwä. Tee dutiré basocäre Cõamacämena añurõ putuári tiiré niipacaro, yuupere wapa cuogú, diagudu putuári tiiwü.

¹¹ Yuu tee dutirépere wácünunuseboarigüre ñañaré yuupere niiré yuure ñañaré wácünunuseri tiiámajámitu. Tee dutirére masipacu, yuu ñañaré tiiré wapamena diadoarere buajjägüdu tiimírigu niiwä.

¹² Teero tiiró, Moisére dutiré cüurigue ñañaré maniré peti niä. Tee dutiré niipetirepara ñañaré maniré, diamacü maquë, añuré niä.

¹³ Too docare tee dutiré añuré niipacaro, ¿yuure diadoarere buajjägüdu putuári tiigáři? Tiiricu. Yuu netõncäre wapamenape diadoarere buajjägüdu putuámitu. Teero tiiró, yuu tiirécutirepe tee dutiré añuréména ñañářipeje, ñañaré tiiré niiriro niiwü. Ateména putuáa: Tee dutirére toomasipacu netõncájigü, ñañaré tiiré “bayiró ñañaré niä” jiiimasinoä.

¹⁴ Marí masiä: Moisére dutiré cüurigue Cõamacü ticorigue niiró tia. Yuupe ñañaré tiisuguénucárigu nijjägü, ñañaréna tiurucúgu tiiróbiro niigü niä.

¹⁵ Yuu tiidugáre tiiría; yuu tiiriporepere tiurucújaga súcä. Yuu basiro yuu tiirucúre toomasiriga. Deero tiigü teero tiiáta yuu.

¹⁶ Yuucä yuu tiidugáherere tiurucújigü, Moisére dutiré cüuriguere tiiripacu, “añuréna niä” jiiapujää.

¹⁷ Yuu basiro mee ñañaré tia. Yuupere ñañaré tiiré nijjiró, yuure ñañaré tiirí tiigá.

¹⁸ Ateré yuu masiä: Yuu basirora yuu ñañaré tiisuguénucárigu nijjigü, añurépere “añuró tiijjägüda” jiiárigu niipacu, tiimasiriga.

¹⁹ Añuré yuu tiidugáre tiiróno tiigü, ñañaré yuu tiidugáherere tiurucüa.

²⁰ Yuu tiidugáherere tiigü, yuu basiro mee teero tia. Yuupere ñañaré tiiré nijjiró, yuure ñañaré tiirí tiigá.

²¹ Ate wáarucua yuure: Yuu “añurére tiijjägüda” jiiipacu, ñañarére tiyapácutirucujaga.

²² Yuu basiropeja Cõamacü dutiré tusanetõjamiga.

²³ Tee tiiró, yuu tugueñari, yuu ñañaré tiisuguérigue yuu añuró tiidugárepere wácünunusedugari, bayiró cãmeríquërobiró tugueñaga. Wácünunusedugamiáriguere ñañarépe dutinetõncájacu.

²⁴ Ñañaré tiiré duumasirijigü, ñañaró tugueñaga. ¿Noä yuu diadoaboarigüre catiré petihérepere buari tiimasiriga?

²⁵ Cõamacü sicurä marí Opü Jesucristomena yuure catiré petihére buari tiimasiqui. Teero tiigü, Cõamacüre usenire ticoa. Ateména putuáa: Yuu wácüréména Cõamacü dutirére tiicotégü niä. Yuu ñañaré tiisuguériguere tiurucúgu nijjigü, ñañarépere tiicotégura niä.

8

Espíritu Santore cuorá niirecutire

¹ Teero tiirä, marí Jesucristomena niiräjä ñañaré tiinóricu; pecamepu wáaricu.

² Espiritu Santo marirë mama catirére Jesucristomena cuorí tiirigu niiwí. Cüü catiré ticorigueména marí ñañaré tiirécutirere tiidúmasiä sáa. Diadoaborere netõrirapu niä sáa.

³ Marí ñañarépere tiisuguénucárika nijjirä, Moisére dutiré cüuriguere añuró tiimasihërä nijjiyu. Tee dutirépeja marirë netõri tiimasiría. Cõamacü dícu netõri tiimasiqui. Cüü macüre ticodiocorigu niiwí, marí ñañaré tiiré dia wapatibosadutigu. Cüü macü marí ñañaré tiisuguénucárika õpüücutiro tiiróbirora õpüücutiyigu. Tiipõümenä diagu, marí ñañaré tiiré wapare wapatipetijjãbosarigu niiwí.

⁴ Teeré wapatigu, marirë Cõamacü dutiróbiro tiiró jiiägü, teero tiibosáyigu. Teero tiirä, marí ñañaré tiisuguénucáriguere tiinunúsera mee niä sáa; Espiritu Santo tutuaromena cüü booróbiro tiirécutirape niä.

⁵ Basocá cüü ñañaré tiisuguénucáriguere tiinunúseraja tee dícuere wácünunusecua. Basocá Espiritu Santo boorére tiirécutirapeja tee dícuere wácünunusecua.

⁶ Basocá cüü ñañaré tiisuguénucárigue dícuere wácünunuserapeja diarä tiiróbiro niitoacua. Espiritu Santo boorénoeré wácünunuserapeja catiré petihére cuoádara niitoacua; añuró niirecutirere cuoádara niitoacua.

⁷ Basocá cüü ñañaré tiisuguénucárigue dícuere wácünunuserapeja Cõamacüre iñadugahera tiiróbiro niicua. Cüü dutirére tiidugárijirä, tiimasihërä niicua.

⁸ Cüü ñañaré tiisuguénucárigue dícuere tiurucújirä, Cõamacüpere usenirí tiimasiricua.

⁹ Múäpe múä ñañaré tiisuguénucáriguere tiirécutiricu. Espiritu Santo múäpüre niigü cüü múäre tiidutirenoré tiirécuticu sáa. Sicånoré Espiritu Santo cüüpure manirí, Jesucristomena niiriqui.

¹⁰ Cristo muápure niitã, múáye òpũürĩ bóaadari òpũürĩ niipacari, múáye yeeripũnarĩpe catiré petihére cuotóacu. Ñañaré tiiré wapa múáye òpũürĩ bóaadacu. Cõamacũpe múãrê “añurãrã niĩya” jĩnoremema catiré petihére cuotóacu.

¹¹ Cõamacũ Jesuré diarigupure masõrigu niiwĩ. Espiritu Santo múãmema niirĩ ññagũ, Cõamacũ múáye òpũürĩ bóaadare òpũürĩ niipacari, catiri tiigũdaqui. Teeré tiigũdaqui Espiritu Santo múápure niigãmema.

¹² Teero tiirã, yãa wadera, Espiritu Santo marĩrê tiidutĩrobirora tiirucũro booa. Marĩ ñañarere tiisugũenũcãriguere tiirjãrõ booa sãa.

¹³ Marĩ ñañarere tiisugũenũcãriguere tiirãja, diadoaadara niĩadacu. Tee ñañarere tiisugũenũcãriguere Espiritu Santo tiãpuremena tiidũrapeja catirucuaadacu.

¹⁴ Niipetira Espiritu Santo dutirobiro tiinanũserano Cõamacũ põna niĩya.

¹⁵ Cõamacũ marĩrê Espiritu Santore ticorigu niiwĩ. Espiritu Santo marĩmenarã niigũ, marĩrê cuiri tiiriqui; ñañarõ netõãdarape cuiremena niirucucua. Espiritu Santo marĩrê “diamacũ Cõamacũ põnabiro putuãra tiia” jĩmasĩrĩ tiirĩgu niiwĩ. Teero tiirã, cãmnenarã Cõamacũrê “Pacu” jĩmasiã.

¹⁶ Espiritu Santora marĩ wãcũrẽpure “Cõamacũ põna niitooa” jĩ tugueñarĩ tiiquĩ.

¹⁷ Cõamacũ cuoré cãm macãmema putuãadacu. Marĩ Cõamacũ põna niirĩ, Cristore putuaréno marĩcãrê putuãadacu. Teeré ñeeãdari suguero, Jesucristo ñañarõ netõrĩrobirora ñañarõ netõãpuro booa mēna. Too siropucãrê sĩcãrõmēna Cõamacũ añuré cuorére Cristomena cuoãdacu marĩ.

Marĩ Cõamacũ añuré cuorēmema niĩadacu

¹⁸ Marĩ atibũrecomũ ñañarõ netõã. Too siropũ Cõamacũ marĩrê ãmuãsepu añurere ticoad-
arere wãcũrã, mecãtigã marĩ ñañarõ netõrê “bayirõ niiré mee niĩã” jĩ wãcũã.

¹⁹ Too siro Cõamacũ marĩrê “yũũ põna niĩya” jĩigũ, cãm añuré cuorére ticogũdaqui. Cãm teeré ticoadari burecore niipetire cãm bauanérigue coterõ tiicũ.

²⁰ Niipetire Cõamacũ bauanérigue cãmre netõnũcãripacaro, bóaadare putuãyu. Cõamacũ “bõaditire putuãdoaricu tiirõpuja” jĩigũ, teeré teero wãari tiijãrigu niiwĩ.

²¹ Too siropũreja cãm bauanérigue bóaadare mee niĩadacu; netõnõnoãdacu sãa. Cõamacũ põna cãm añurere cuorõbirora cãm bauanériguecã cuoãdacu.

²² Marĩ ateré masiã: Atitõre niipetire Cõamacũ bauanérigue pũnirere tugueñacu mēna. Sĩcõ numiõ wĩmagũ apagodo pũnirere tugueñarõbiro tugueñacu.

²³ Tee bauanérigue dũcu pũniré tugueñarõ mee tiia. Marĩ Espiritu Santore cuorãcã pũniré tugueñarõbiro niijãã. Cõamacũ marĩrê Espiritu Santore ticosuguerigu niiwĩ mēna. Teero tiirã, ateré cotera tiia sũcã: Too siropũ Cõamacũ niipetira tuocõropũ marĩrê “yũũ põnabirora putuãjãrã tiĩya” jĩãdarere cotea. Teero biiri “Cõamacũ marĩrê niirucujããdare òpũürĩrê ticogũdaqui” jĩrã cotea.

²⁴ “Teeré ñeejããdacu” jĩ wãcũremema padeosugũejĩrã, netõnõnowã. Sĩcãnõrê “ticogũda” jĩriguere ñeetoarigũpuja cotenemoriqũ sãa; diyenõpere cotemasĩna manicũ.

²⁵ Marĩpe too siropũ ñeeãdarere cotea. Potocõrõ manirõ cotea.

²⁶ Apetõ marĩ wãcũbayiripacari, Cõamacũrê diamacũ añurõ sãimasĩripacari, Espiritu Santo tiãpuqui. Marĩ ñañarõ netõrĩ, Cõamacũrê añurõ sãimasĩrõ mee wãacu. Teero tiigũ, Espiritu Santope marĩrê tiãpugu marĩ sãibõariguere sãibosãqui. Marĩ sãimasĩna manirere sãimasĩqui.

²⁷ Cõamacũpe marĩ boorere tugueñamasĩgũ niijĩgũ, Espiritu Santo sãibosãrere añurõ masĩtoaqui. Espiritu Santo Cõamacũ basiro cãmre padeorãre boosãrenorê bayirõ sãibosãqui.

Ñañarere añurõ netõnũcãjããdacu

²⁸ Cõamacũ marĩrê cãm boorõbiro tiãro jĩigũ, beseyigu. Teero tiirã, marĩ ateré masiã: Marĩ cãmre maĩrãrê tiãpurucujãqui; niipetire marĩrê noo niiréno wãapacari, Cõamacũ añurere marĩrê wãari tiiquĩ.

²⁹ Cõamacũ sicutõpura cãmre padeoãdarare masĩpetitoayigu. Cũã niĩãdare maquẽrê biiro jĩiyigu: “Cũãrã yũũ macũ niirobirora niĩadacua; cãm niirecutirebirora niimuãnũcããdacua”, jĩiyigu. Teero tiigũ, cãm macũrê “niipetira yũũre padeorã sõwũ tiirõbiro niigũ putuãgũdaqui” jĩitoayigu.

³⁰ Cõamacũ “yũũ macũ niirecutirebirora niimuãnũcããdacua” jĩnõrirarena cãm põna ti-
irõbirora putuãri tiirigu niiwĩ. Cãm põna tiirõbiro putuarãre “añurãrã niĩya” jĩrigu niiwĩ. “Añurãrã niĩya” jĩrãrê cãm macũbiro putuãri tiirigu niiwĩ.

³¹ Teero tiirã, marĩ tee niipetirere wãcũjĩrã, “marĩrê Cõamacũ diamacũrã tiãpujãgũdaqui” jĩmasiã. Cãm tiãpuri, ãpẽrã marĩrê ñañarõ tiipacãri, wãcũpatiria. Cũã ñañarõ tiiré niidoaricu.

³² Cõamacũ cãm macũ peticãrê maĩpacũ, marĩye wapare diaboladutigu, basocã cãmre sãĩrĩ tiijãrigu niiwĩ. Teero cãm macũrê ticorigu niijĩgũ, niipetire marĩrê tiãpurecãrê ticogũdaqui.

³³ Sícāno Cōāmacū cūū beserirapure “ñañarā niīya” jīmasīriqui. Cōāmacū basirope “añurārā niīya” jītoarigu niīwī.

³⁴ Sícāno marīrē “ñañarō tiiró booa” jīsuquemasiīriqui. Jesucristope marīrē diabosarigu niīwī. Diatoa, masārigu niīwī. Teero tiigú, mecūtīgārē cūū Pacu diamacápe duijīgū, marīrē sāibosāgu tiiqui.

³⁵ Sícūno Cristo marīrē maīrécārē cāmotámasīriqui. Marī ñañarō netōpacári, marī ñañarō tugueñarucupacari, marīrē ñañarō tiipacári, marīrē juabóare wáapacari, marī sutí cuoripacari, marī quioré watoapu niipacari, marīrē siāpacári, Cristope maīrucujāqui.

³⁶ Cōāmacūye queti jóaripūpacā teerora jī jóanoā:
Muarē padeoré wapa wācūhērō siānóādarapura niīā.
Ovejare siāādara tiiróbiro ūsārē tugueñaya,*
jī jóanoā.

³⁷ Marīpure noo niiré wáapacari, Jesucristo marīrē maīgú tiiapuremena añurō netōnucājāadacu.

³⁸ “Cōāmacū marīrē maīrēre apeyenó cāmotámasīricu”, jī padeomasījā yuuja. Diarénocā, teero biiri catiré; ángelea, teero biiri wātīārē dutirā; atitó wáarecā, teero biiri too síropu wáaadare; tutuare cuoracā,

³⁹ teero biiri amuarōpu wáarecā, ūcāārōpu wáare; teero biiri dee biiré Cōāmacū bauanériguenocā cūū marīrē maīrēre cāmotámasīricu. Cōāmacū cūū maīrēre ñnogárā, marī Ōpū Jesucristore marīye wapare diabosadutirigu niīwī.

9

Israelya pōna macārāye queti

¹ Yuu Jesucristore padeojīgū, jīditorio manirō, diamacá wedea. Espíritu Santocā yuu jīrere “diamacūrā jīgū tii” jīmasīqui.

²⁻³ Yuu bayiró wācūpati, ñañarō yeeripūnacutiga, yáa wedera Israelya pōna macārā Jesuré padeohéri ñagū. Yáa pōna macārā diamacá Jesuré padeorí boogú, pecamepu cūū wári booriga. Teero tiigú, yuupe cūāmena wasodugamiā. Wasogú, yuupe pecamepu wáagudacu; Cristore ñnaribocu.

⁴ Cūājā biirope jīnorira niīya:
Israel pārāmerā niinunusera niīya;
Cōāmacū cūū pōna tiiróbiro putuáaro jīgū, cūārē beseyigu;
cūū bóebaterere cūā ññayira;
cūārē “biirope cāmerí tiirécutiada” jīyigu;
cūārē dutiré cuoáadarecārē cūūrigu niīwī;
“yáa wiipure yuupe padeorá, biiro tiirécutiya” jīrigu niīwī;
cūārē “añurō tiāpurucujāgūdacu” jīrigu niīwī;
⁵ cūā Abraham, Isaac, Jacob pārāmerā niinunuserapu niīya;
Cristocā basocú bauājīgū, cūāya pōna macārā niirigu niīwī sūcā.
Cūū Cōāmacūrā niiqui.
Niipetirere dutimasīgū niiqui.
Teero tiirā, “muu añugú niīā” jī, usenire ticorucujārō booa.
Teerora jīrō booa.

⁶ Cōāmacū Israelya pōna macārārē añurō tiipacári, pau cūūrē padeoríya. Cūā padeohéri, “Cōāmacū Israelya pōna macārārē ‘añurō tiigúda’ jīriguere tiiríqui” jīgū mee tiia. Cōāmacū cūū jīrere diamacá tiiqui. “Cōāmacū niipetira Israel pārāmerā niinunuserare beseriyigu”, jīdugaro tiia.

⁷ Teero biiri niipetira Abraham pārāmerā niinunuserare beseriyigu. Cōāmacū Abrahamrē jīyigu: “Isaac pārāmerā niinunusera muu pārāmerā peti niīadacua”, jīrigu niīwī.

⁸ Biiro jīdugaro tiia: Cōāmacū niipetira Abraham pārāmerā niinunuserare “yuu pōna niīya” jīriqui. Abrahamrē “sícū pōnacutīgūdacu” jīrigu pōna dícu Abraham pārāmerā niinunusera niicua Cōāmacū ññacorpu.

⁹ Cōāmacū Abrahamrē cūū pōnacutíadare maquērē wedesuguegu, biiro jīrigu niīwī: “Atitónorā yuu atiri, Sara macācutigopu niigōdaco méé”, jīrigu niīwī.

¹⁰ Apeyé niinemoā sūcā: Too síro marī ñecū Isaac numocutiyigu. Cūū numo Rebeca suduárirare niipacó niiyigo. Cūāgā Isaac sícūpōnarā niiyira.

* 8:36 Salmo 44.22.

11-12 Cúã bauáadari sugueropura, añurê, ñañarêe cúã tiiripacarira, Cõãmacû sîcûrêna besesuguetoyigu. Teero tiiriguemena Cõãmacû cûu “besea” jîlrêe êñoyigu. Basocá tiirêre ññagû mee cûu besedugarare besequi. Teero tiigú, Rebecare jîrîgu niîwî: “Cûu sôwape cûu bairé padecotegu sããgûdaqui”.*

13 Cõãmacûye queti jóaripûpu ate jóanoã: “Jacoré maîwú; Esaúpere boorîwu”,† jî jóanoã.

14 Too docare ¿deerope putuánoãdari sáa? “Cõãmacû diamacú tiihégu niiqui too docare”, ¿jîãdarite? Jîrîjããda.

15 Cõãmacû sicutopura Moisére “yuu bóaneõ ññadugagunorê bóaneõ ññagûda”‡ jîrîgu niîwî.

16 Teero tiirá, marî ateré masîã: Cõãmacû cûu bóaneõ ññadugarare bóaneõ ññagû. Basocá basiro bóaneõ ññadutiri mee bóaneõ ññagû. Teero biiri añurõ tiiré wapa mee bóaneõ ññagû.

17 Teero tiirõ sûcã, Cõãmacûye queti jóaripûrucãrê Cõãmacû Faraónrê “tee biigudacu” jîrîguere jóanorî niîwî: “Yuu tutuarere munnena êñogûda jîgû, munnê õpã wáari tiiwú. Niîpetiro macãrã yuu tutuarere masîãrõ jîgû, teero tiiwú”,§ jîrîgu niîwî Cõãmacû.

18 Teero tiigú, Cõãmacû cûu bóaneõ ññadugagunorê bóaneõ ññagû. Cûu basirora ãpêrãrê tuodugáhera niirî tiiqui.

19 Sîcãno yuu teero jîãriguere tuogú jîboqui: “Too docare Cõãmacû basiro basocãre tuodugáhera niirî tiipacá, ¿deero tiigú cúãrê ‘wapa cuorã niîya’ jîbogari? Cûu basirora tiidutîrenorê ‘tiiría’ jîmasîña manimicura”, jîboqui.

20 Cõãmacûrê teenorê jîrîjãrõ booa. Teero jîgûnojã Cõãmacûrê “diamacú tiiría muujã” jîãmajãgû niiqui. Sotucaru weearîru tiirurê weearigore “¿deero tiigó biiro baurîru weearî?” jîmasîricu.

21 Diî weegóno sicaburua niipacari, coo tiidugáro weemasîco. Decomena añurêparu coo dúaadareparure weemasîco. Apeburuaména coo cuoadareparure weemasîco.

22 Teerora Cõãmacûcã tiiqui. Cûu bayiró cúare, teero biiri cûu tutuarere êñogûda jîgû, cúã ñañarê tiirã niipacari, teero ññajãqui ména. “Ñañarõ tiinõãdarapu niitoaya mée” jîgû, teero ññajãqui.

23 Teero tiigú sûcã, cûu basirora bóaneõ ññarirapereja añurõ tiiapugûdaqui. Cûu añurêre cuoáro jîgû, besetoajîyi.

24 Marî cûu bóaneõ ññarã niîã. Marî judíoare, ãpêrã judíoa niihêrãcãrê beserîgu niîwî.

25 Oseas Cõãmacû wederiguere tee jî jóatoarîgu niîwî mée:

Basocá yãa põna macãrã niihêrãpere “yãa põna macãrã niîya” jîgûdacu;

yuu maîrã niihêrãpere “yuu maîrã niîya” jîgûdacu,*

jî jóarîgu niîwî.

26 Teero biiri

“mããjã yuu menamacãrã mee niîã” jîñori dita macãrãpurena

“cúã Cõãmacû catigú põna niîya” jîñoãdacu,†

jî jóarîgu niîwî.

27 Israelya põna macãrã maquêrê Isaías biiro jóarîgu niîwî:

Israel pãrãmerã niinunusera

ditatupari díã pairímaa wesapu niirê tiiróbiro pau niipacara,

puarãgãsãñurõ netónénoãdacua.

28 Cõãmacû cûu jîrîrobirora diamacú tiigûdaqui.

Cûu teerê tiíadari bureco jearîpureja,

pearõ manirõ máata atibúreco macãrãrê ñañarõ tiigûdaqui,‡

jî jóarîgu niîwî.

29 Isaías basirora tee maquêrê biiro wedesuguetoarîgu niîwî:

Cõãmacû niipetire sotoapu niigú marîya põna macú sîcûnorê dñarídojããtã,

marîcã petibóñyu Sodoma macãrã, Gomorra macãrã petirírobirora,§

jî jóarîgu niîwî.

Cristoyere judíoa boorîgu queti

30 Too docare ¿deerope putuánoãdari sáa? Biiro niîã: Judíoa niihêrãpe “ateré tiirî, Cõãmacû marîrê ‘añurãrã niîya’ jîgûdaqui” jîrênorê tiinunúsericua. Tiinunúseripacara, Jesuré padeorémenape “añurãrã niîya” jîñorã niicua.

31 Judíoape “Moisére dutirê cúûrigue tiirêcutiremena Cõãmacû ãsarê ‘añurãrã niîya’ jîgûdaqui” jî wãcûmîyira. Teero wãcûpacara, tee dutirêbiro tiirîyira.

* 9:11-12 Génesis 25.23. † 9:13 Malaquías 1.2-3. ‡ 9:15 Éxodo 33.19. § 9:17 Éxodo 9.16. * 9:25 Oseas 2.23.

† 9:26 Oseas 1.10. ‡ 9:28 Isaías 10.22-23. § 9:29 Isaías 1.9.

³² ¿Deero tiigú Cōāmacū cūārē “añurārā niīya” jīriyiri? Cāape Jesucristore padeoripacara, Cōāmacūpe “añurārā niīya” jīri tʷodugāmiyira. “Marī tiirécutiremenape marīrē ‘añurārā niīya’ jīngūdaqui”, jī wācūmiyira. Teero tiirā, Jesús ātāgā tiiróbiro biigúre padeorijīrā, tiigapá dʷopotua, ñaacūmucua.

³³ Tee maquērē Cōāmacūye queti jóaripūpu jóanoā: Jerusalénpure sicaqui ātāqui cūūā. Tiiquipu basocá dʷopotua, ñaacūmuādacua. Cūārē padeogúno “bári peti padeotá” jīriqui,* jī jóanoā.

10

¹ Yaa wedera, Israelya pōna macārārē netōnéri bayiró boosāā. Teero tiigú, bayiró Cōāmacūrē sāibosāā.

² Cūā Cōāmacū boorere añurō tiidugāmicua. Teero tiidugāpacara, añurō tʷomasīricua. Yuu masīā cūā tiidugāre.

³ Cōāmacū cūārē Jesurē padeorémenape “añurārā niīya” jīrere tʷodugāricua. Cūārē dutirere yuúréménape añurārā niidugacua Cōāmacū ññacoropure. Teero tiirā, Cōāmacū “Jesupere padeoyá” jīrere booríca.

⁴ Jesurē padeogúno doca “dutrere tiirémenape Cōāmacū ññacoropure añugárā niīā” jī wācūnʷuseriqui; “Jesurē padeorémenape Cōāmacū ññacoropure añugárā niīā” jī wācūnʷusequi.

⁵ Āpērā Moisés dutirémēna Cōāmacū “añurārā niīya” jīrere tʷodugāya. Moisés tee maquērē biiro jóarigu niīwī: “Ate dutirē cūirigue maquērē tiirucūgu, catirē petihére bʷagúdaqui”,* jī jóarigu niīwī.

⁶ Āpērāpē cūā Cōāmacūrē padeorémēna cūū “añurārā niīya” jīrere tʷodugāya. Tee maquēcārē Moisés biiro jóarigu niīwī: “¿Noā ūmuāsepu muāwagudari?” jī wācūrijāña”, jī jóarigu niīwī. Moisés biiro jīdugayigu: “¿Noā ūmuāsepu marīrē netōnégūdure wogú wāagudari?” jī wācūnemorijāña; atitoarigu niīwī”.

⁷ Atecārē jóarigu niīwī: “¿Noā niiditidari copepu diiwágudari?” jī wācūrijāña”, jī jóarigu niīwī. Biiro jīdugayigu: “¿Cristo diarira watoapu niigārē ¿noā masāmuāatiri tiigúdari?” jī wācūnemorijāña; masāmuātoarigu niīwī”.

⁸ Teenórē “wācūnemorijāña” jī jóaari siro, ateré jī jóarigu niīwī: “Cōāmacū basocáre netōnére queti marī watoapu niitoa; marī teeréna wedea; teeréna sūcā wācūnʷusea”,† jī jóarigu niīwī. (Marī tee quetirena wedea; “Jesurē padeoyá”, jī wedea.)

⁹ “Jesucristo yuu Ōpū niī” jī wedegúno “Cōāmacū Jesucristo diarigupure masōyigu” jī padeó wācūnʷusegu, netōnégūdaqui.

¹⁰ Jesucristore padeó wācūnʷusegunorē Cōāmacū “añugárā niī” jīqui. Cūārā “Jesucristo yuu Ōpū niī” jī wederi, Cōāmacū netōnégūdaqui.

¹¹ Cōāmacūye queti jóaripūpu ateré jóanoā: “Cūārē padeogúno ‘bári peti padeotá’ jīriqui”,‡ jī jóanoā.

¹² Cōāmacū judíoare, judíoa niihērārē sīcārībīro ññaqi. Cūū sīcārā niipetira Ōpū niī. Niipetira cūūrē padeorémēna sāirārē pee añurere ticogūdaqui.

¹³ Cōāmacūye queti jóaripūpu biiro jóanoā sūcā: “¿Ōpū, yuure netōnéña’ jī sāigúno netōnégūdaqui”,§ jī jóanoā.

¹⁴ ¿Deero tii basocá Jesurē netōnére sāiādari, cūūrē padeoripacara? ¿Deero tii cūūrē padeoādari, cūūye quetire tuoripacara? ¿Deero tii cūūye quetire tuoādari, tee quetire wederi basoca manipacári?

¹⁵ ¿Deero tii cūā tee quetire wedeadari, sīcāno cūā putopu “wedegu wāaya” jīgú manipacári? Cōāmacūye queti jóaripūpu tee maquērē biiro jóanoā: “Marīrē añuré quetire wedeadari jeari ññarā, bayiró useniā”,* jī jóanoā.

¹⁶ Pau judíoa añuré quetire tuopacára, niipetira padeoríya. Isaías teeréna biiro jī jóarigu niīwī: “Ūsā Ōpū, noānope ūsā wederere padeorá padeojíya. Niipetira padeopetíríya”,† jī jóarigu niīwī.

¹⁷ Ateména putuáa: Tʷogúno padeoré bʷaquí. Cūū bʷaquí Cristoye queti wederi tuorémēna.

¹⁸ Yuupe ateré sāiñáa: ¿Apetó tiirā, Israelya pōna macārācā tuorídojāyiri? Tʷomíjīya. Cōāmacūye queti jóaripūpu ate jóanoā:

* 9:33 Isaías 28.16. * 10:5 Levítico 18.5. † 10:8 Deuteronomio 30.12-14. ‡ 10:11 Isaías 28.16. § 10:13 Joel 2.32. * 10:15 Isaías 52.7. † 10:16 Isaías 53.1.

Cúã wederé quetire niipetiro macãrã tuopetjõãyira.

Cúã wederé atibúreco niipetiroꝑu sesajõãyiro,[‡]
jĩ jóanoã.

¹⁹ Ateré sãĩñãnemoã: ¿Apetó tiirá, Israelya põna macãrã ãñuré quetire tuomasĩriyiri? Tuomasĩmijya. Yũũ teeré Moisés jóariguemena wedesũguguda. Cũũ Cõãmacũ wedeseriguere biiro jĩ jóarigu niĩwĩ:

Judíoa niĩhẽrãcãrẽ ãñurõ tiigúda.

Teero cúãrẽ tiiri, múã ññatutiadacu.

Múã “Cõãmacũyere tuomasĩriya” jĩrẽ dita macãrãrẽ yũũ ãñurõ tiiri,

múã cúaadacu,[§]

jĩ jóarigu niĩwĩ.

²⁰ Too siro Isalacã Cõãmacũ wedeseriguere cuiro manirõ biiro jĩ jóanemorigu niĩwĩ:

Ãmaãhẽrãpe yũũre buawá.

Yũũre “¿deero biirecutigari?” jĩ sãĩñãhẽrãpere masĩrĩ tiiwá,*

jĩ jóarigu niĩwĩ.

²¹ Isaias Israelya põna macãrãpere Cõãmacũ wedeseriguere biiro jĩ jóarigu niĩwĩ sũcã: “Búrecoĩ yoaro yeẽ wãmorĩrẽ sũunucũmiwũ, ‘sũnarãrẽ, netõnucãrepirare boca ñeegúda’ jĩgũ”,[†] jĩ jóanemorigu niĩwĩ.

11

Israelya põna macãrãrẽ síquẽrãrẽ Cõãmacũ beserigüe

¹ Ateré sãĩñãnemogúda: ¿Cõãmacũ cũyayarare cõãjõãyiri? Cõãwaririgu niĩwĩ. Yũũcã Israelya põna macãrã niĩã. Abraham pãrãmi niĩnunusegu, Benjamĩnya põna macãrã niĩã.

² Too sugueropu Cõãmacũ Israelya põna macãrãrẽ beseyigu, cũyara niĩãrõ jĩgũ. Atitócãrẽ cúãrẽ cõãwariqui. Elías Cõãmacũye queti jóaripũ jĩriguere múã tuomijiyu. Cũũ Cõãmacũpũre Israelya põna macãrãrẽ tiirẽre biiro wedeyigu:

³ “Ópũ, cúã mũyara profetare sãĩpetjãrira niĩwã. Mũũrẽ padeorã wáicurare sópeorere tiibatéjãrira niĩwã. Yũũ sũcũrã dusaa mũũrẽ padeogú. Yũũcãrẽ siãdugára, ãmaãrã tiicúa”, jĩyigu.*

⁴ Cõãmacũpe cũũrẽ yũyigu: “Cúã teero tiipacãri, siete mil basocã yũũre padeorã dusaáya.

Cúãjã Baalbiro baugú weerigüe padeoriya”,[†] jĩyigu.

⁵ Atitópucãrẽ péerora Israelya põna macãrãrẽ Cõãmacũ cũũ ãñurõ tiirẽmena besequi.

⁶ Cũũ basocãre ãñurõ tiigú niijĩgũ, cúãrẽ besequi; cúã ãñurõ tiiré wapa mee besequi. Cúã ãñurõ tiiré wapa cúãrẽ beseatã, “cũũ basocãre ãñurẽ ticogú niĩã” jĩrẽ wapamanibojiyu.

⁷ Too docare ¿deerope putãadãri? Israelya põna macãrã “Cõãmacũ ãñurãrã niĩyã” jĩgũdãqui marĩrẽjã” jĩ wãcũmijiyã. Cõãmacũpe cũũ beserira dícare “ãñurãrã niĩyã” jĩrigu niĩwĩ. Æpẽrã besenoña manirã niijĩrã, tuomasĩre manidõjãrã putããjãyira.

⁸ Tee maquẽ Cõãmacũye queti jóaripũpu jóanoã:

Cõãmacũ Israelya põna macãrãrẽ cũũyere tuomasĩhẽrĩ tiiyigu.

Cúãrẽ capeari ññahẽrã, cãmopéri tuohẽra tiiróbiro niirĩ tiiyigu.

Téee atitópucãrẽ teerora niijãya ména,[‡]

jĩ jóanoã.

⁹ Davicã tee maquẽrẽ Cõãmacũmena wedesequ, biiro jĩrigu niĩwĩ:

Israelya põna macãrã cúã boseyara, mũũrẽ wãcũricua.

Cúã teero tiiré wapa cúãrẽ ñãñarõ netõrĩ tiiyá.

¹⁰ Cúãrẽ tuomasĩhẽrã tiiróbiro, ññahẽrã tiiróbiro niirĩ tiiyá.

Pee nũcãrẽ apara, sucubírocõã tãtãro tiiróbiro ñãñarõ netõrĩ tiiyá,[§]

jĩ jóarigu niĩwĩ.

Judíoa niĩhẽrãrẽ netõnérigüe

¹¹ Apeyé múãrẽ jĩnemogúda. Judíoa Jesucristore padeohéri, ¿Cõãmacũ cúãrẽ cõãpetijãyiri? Cõãpetirijiyi. Cõãmacũ cúã netõnucãrĩ ñãgũ, netõnére quetire wederãre judíoa niĩhẽrãpere wededutirigu niĩwĩ. Too docare judíocã “marĩcã padeoáda” jĩãrõ jĩgũ, teero tiirigu niĩwĩ.

¹² Judíoa Jesucristore padeohéri, Æpẽrã atibúrecom niirãrẽ ãñurõ wáaa. Cõãmacũ “yũũ põnarẽ ãñurẽ ticoguda” jĩriguere judíoa ñeeriwa; judíoa niĩhẽrãpe ñeeyã. Judíocã Jesucristore padeorító jeari, niipetira atibúrecom niirãrẽ nemorõrã ãñurõ wáaadacu.

‡ 10:18 Salmo 19.4. § 10:19 Deuteronomio 32.21. * 10:20 Isaias 65.1. † 10:21 Isaias 65.2. * 11:3 1 Reyes 19.10,14. † 11:4 1 Reyes 19.18. ‡ 11:8 Deuteronomio 29.4; Isaias 29.10. § 11:10 Salmo 69.22-23.

¹³ Mecátigá múá judíoa niihērā dícare wedegudu tiia. Jesucristo yñare múārē cūyere wededutigu besecūwī. Yñu iñarī, yñu paderē búri niirē mee niā.

¹⁴ Yñu múāpere tee quetire wederi iñarā, yāa wedera judíoacā “padeoró boocú” jīlbocua. Teero tiirá, cúācā netōnénobocua.

¹⁵ Judíoa Cōāmacū menamacārā niimirira cūārē padeorījīrā, cōānoyira. Tee tiigú, judíoa niihērāpere cūū menamacārā wáari tiiyígu. Too síro cūū cúārē ñeenemoī, ãñunetōjōādadu. Diarirapu masōrira tiiróbiro niīādacu.

¹⁶ Queorémēna múārē wedeguda: Pā tiirá decomena née, “Cōāmacūye tiīadare niīā” jīlcua. Tee jīlparari, Cōāmacū dšarécārē “yéera niīā” jīi iñaquī. Teerora niīā sūcā yucugymenacārē. Tiigú nucōrī Cōāmacūye niicu. Teeré tiiróbirora Cōāmacū teeduparicārē “yéera niīā” jīi iñaquī.*

¹⁷ Hsā judíoaja olivogu dupu macārā peti tiiróbiro niīā. Síquērā teeduparire dūpotécōāriro tiiróbiro Cōāmacū síquērā judíoare cōārigu niīwī. Too síro teedupari niīāriropu apegú olivo macāncū macū dūparire wiiñēdutigu toopú tuuqui. Tuuari síro, ãñurō wīicáméyio, wīmañadacu tiigú dūpari tiiróbirora. Teeré tiiríro tiiróbiro wáayiro múā judíoa niihērācārē. Cōāmacū múārē cūyara wáari tiirígu niīwī. Múā judíoa niiripacara, niipetire Cōāmacū Abraham pārāmerārē “ãñurē ticoguda” jīriuguere ñeēadacu.

¹⁸ Teeré ñeēadara niipacara, “marījā judíoa nemorō ãñucu” jīi wācūrijāña. Múā dūpari tiiróbiro dícu niicu. Nucōrī tiiróbiro sñonírā mee niicu múájā.

¹⁹ Múā judíoa niihērā ateré jīlbocu: “Síquē ñañarē dūpari dūpotécōānorigue tiiróbiro Cōāmacū judíoare cōārigu niīwī. Apegú maquē dūparimēna wasotūnorigue tiiróbirora ũsāpere cūyara wáari tiirígu niīwī”, jīlbocu.

²⁰ Teerora biia, biiropeja. Cōāmacū cúā padeohéri iñagú, cōārigu niīwī. Múāpe cūārē padeorā niijīrā, cūyara niīā. Teero tiirá, “ũsā judíoa nemorō niīā” jīi wācūrijāña. Teero wācūrōno tiirá, Cōāmacūmena tuomasísāñu niīña, ũsācārē cōārī jīrā.

²¹ Cūārā judíoare olivogu niisuguerē dūparire dūpotécōāriro tiiróbiro tiirígu niīwī. Múā judíoa niihērācārē cūārē padeohéri, teerora tiigúdaqui.

²² Ateré acabōrijāña: Cōāmacū basocāre bóaneō iñagú niiqui. Teero biiri ñañarē tiirāre queoró diamacārā ñañarō netōrī tiiqui. Cūārē padeohérare ñañarō netōrī tiiqui. Múā docare bóaneō iñagú niiqui. Teero tiirá, múārē cūū bóaneō iñarēre wācūrā, padeorucújāña. Múā duucūrī, ñañarē dūpari dūpotécōāriro tiiróbiro múācārē cōāgūdaqui.

²³ Judíoacā cōānorira niipacari, Jesucristore padeorī, cúācārē ãñurō tiigúdaqui. Dūpari dūpotécōārigue tiiróbiro niimirare tiigupāra tuunemorō tiiróbiro tiigúdaqui sūcā. Cūyara wáari tiigú, teero tiigúdaqui. Cūū teeré tiimasjījāqui.

²⁴ Múā judíoa niihērā macāncū macū olivogu dūpari tiiróbiro niirira niīā. Cōāmacū teeduparire ãñurīgupare tuurigue tiiróbiro múārē cūyara wáari tiiyígu. Judíoa doca olivogu maquē dūpari peti tiiróbiro niīya. Cōāmacū teeduparire tiigú basiropare tuuri, nemorō ãñurō wījōācu. Teero tiigú, Cōāmacū múārē cūyara peti niiripacari, cūyara niirī tiirígu niīwī; judíoapereja nemorōrā cūyara niirī tiigúdaqui sáa.

Judíoare netōnéadare

²⁵ Yāa wederabiro niirā, “Cōāmacū ũsāpere judíoare nemorō maīqui” jīrī booriga. Teero tiigú, too suguerō macārāpu masīña maniriguere múārē masīrī boogá. Ate niīā: Pau judíoa cāmopéri tuohéra tiiróbiro niīya: Jesurē padeorīya ména. Téé judíoa niihērā Jesuyé maquērē tuopetī, pau padeoári síro, padeoádacu.

²⁶ Teero wáari, niipetira judíoa netōnénoādacu. Tee maquērē Cōāmacūye queti jóaripūpu jóanoā:

Basocāre netōnégādū Jerusalén macārāya pōna macū niigūdaqui.

Jacob pārāmerāye ñañarēre cōāgūdaqui.†

²⁷ Cūāye ñañarēre acabōri, yñu too sugueropu jīrigue diamacú wáaadacu,‡ jīi jóanoā.

²⁸ Pau judíoa Jesús basocāre netōnére quetire padeodugáricua. Cúā padeohére wapa múāpere Cōāmacū ãñurō tiiqui. Cúā padeodugáripacari, cúārē maīqui. Sicatopara cúā ñecūsūmuārē beserigu niijīgū, cūū beserira pārāmerā niinunseracārē maīqui.

²⁹ Cōāmacū judíoare cūū “ãñurēre ticoguda” jīriuguere ticorijā tiirīqui. ãñurē ticoriguere putuāneriqui. Teero biiri cūū beseri pōna macārārē cōārīqui.

³⁰ Too sugueropu múā Cōāmacūrē netōncārira niīwū. Atitóre Cōāmacū judíoa netōncārī iñagú, múāpere bóaneō iñaquī.

* 11:16 Judíoa ñecūsūmuā Abraham, Isaac, Jacob tiigú nucōrī tiiróbiro Cōāmacūyara niīya. Cúā pārāmerā niinunseracā tiigú dūpari tiiróbiro niijīrā, Cōāmacūyara niīya. † 11:26 Isaías 59.20. ‡ 11:27 Jeremías 31.33-34.

³¹ Teerora wáaadacu judíoacārē. Cúã Cõãmacūrē netõnucãya. Too síro Cõãmacū múãrē bóaneõ ññariborira cúãcārē bóaneõ ññagúdaqui.

³² Cõãmacū niipetirapure bóaneõ ññadugaqui. Teero tiigú, niipetirapure sícãrĩbíro “netõnucãrã niĩya” jĩ ññaqui.

³³ ¡Ññunetõjõãgũ niĩ Cõãmacū! Cũũ marĩrē bayirõ ññurere tiimasĩrĩ tiiqui; cũũ masĩrē, cũũ tugueñare ññunetõjõãre niicu. Cũũ “biiro tiigúdacu” jĩ wãcūrere wedemasĩña maniã; cũũ tiirere tuomasĩña maniã. Cũũ sícãrĩ masĩqui.

³⁴ Cõãmacū marĩ Òpũ wãcūrere sícãno masĩriqui. Sícu cũũrē “biirope booa” jĩmasĩriqui. §

³⁵ Teero biiri sícãno “Cõãmacū yũre wapamóqui yũ cũũrē ticorigue wapa” jĩmasĩriqui. *

³⁶ Niipetire cũũ tiirigue dícu niã. Teeré cũũ cotequi. Teeménarã cũũ booró tiidugáro tiijáqui. Teero tiirã, niipetira Cõãmacūrē “cũũ niipetirere dutimasĩqui” jĩrucujããda. Teerora niĩrõ.

12

Jesuré padeorãre tiidutire

¹ Yáa wedera, Cõãmacū marĩrē ññurõ bóaneõ ññarucuqui. Teero tiirã, Cõãmacūrē múã basiro múãye òpũrĩ, wãcūrē, niipetiremena “mũyera niã” jĩña. Wáicurare síãduti ticoriborira múãye òpũrĩ catiré niipacari, cũũrē ticoya. Múãye òpũrĩ ññaré maniré niirĩ, Cõãmacū múãmena usenigúdaqui. Múã tee tiirémena cũũrē padeorãre diamacú ññoãdacu.

² Múã atibúreco macãrã tiurucúre ññarã, cúã tiirõbiri tiirjãña. Biirope tiiyã: Múã wãcūrere wasowáya. Teeména múã niirecutirere wasojããdacu; Cõãmacū boorépere masiãdacu. Cũũ boorere masjĩrã, ññurere tiíãdacu; Cõãmacūrē usenirĩ tiíãdacu. Cũũ booré diamacú niã.

³ Cõãmacū ññuré ticojú yũre beserigu niiwĩ, cũũye quetire wedearo jĩgũ. Teero tiigú, múã niipetirapure jĩã: Sícãno “niipetire tiipetjãmasiã” jĩ wãcũrijãrõ booa. Queorõ wãcũrepe biiro niã: “Jesucristore padeojĩgũ, cũũ tiimasĩre ticoré jeatuario tiimasĩã”, jĩña.

⁴ Queorémena wedeguda: Marĩya òpũũ sicaòpũũ niipacaro, pee òpũũ maquẽ cuojãã. Niipetire tiòpũũ niiré merẽã dícu padea.

⁵ Teerora niã marĩ Jesuré padeorã. Marĩ paũ niipacara, Cristomena niijĩrã, sicaòpũũ niiré tiirõbiri niã. Tiòpũũ niiré merẽã dícu niipacaro, sicaòpũũrã niã.

⁶ Cõãmacū marĩ niipetirapure merẽã dícu tiimasĩrepe cũũrigu niiwĩ. Cũũ ññuré ticojugarere ticoqui. Teero tiirã, teeména ññurõ tiápuada. Cõãmacū marĩ síquẽrãrē cũũ wededutirere wedemasĩrepe ticoqui; teero tiirã, marĩ padeorõ jeatuario ãpẽrãrē wedeada.

⁷ Marĩ síquẽrãrē tiápumasĩrepe ticoqui; teero tiirã, ãpẽrãrē ññurõ tiápuada. Síquẽrãrē cũũye maquẽrē buemasĩrepe ticoqui; teero tiirã, ññurõ buearo.

⁸ Síquẽrãrē wãcũbayiri tiimasĩrepe ticoqui; teero tiirã, wãcũbayiri tiíãro. Síquẽrãrē niyeru o apeyenóména tiápumasĩrepe ticoqui; teero tiirã, tee ticojããrõ. Síquẽrãrē ãpẽrãrē dutimasĩrepe ticoqui; teero tiirã, ññurõ dutimasĩãrõ. Síquẽrãrē bóaneõ ññarere ticoqui; teero tiirã, useniremena tiápuaro.

Jesuré padeorã biiro tiirecutiro booa

⁹ Tiiditõro manirõ ãpẽrãrē maĩñã. Ññarere boorijãña. Ññurerepe booyã.

¹⁰ Jesuré padeojĩrã, sícũpõna tiirõbiri cãmerĩ maĩñã. Múã basiro múã maĩrõ nemorõ ãpẽrãcãrē cãmerĩ quoniremena maĩñã.

¹¹ Marĩ Òpãrē padecotera niijĩrã, niipetire múã tiirere sõnoremena tiirjãña; ññurõ tusaréména tiiyã.

¹² “Cõãmacū too síropure ññurõ tiigúdaqui” jĩrã, useniyueya. Merẽã wáari, ññarõ netõrã, wãcũbayijãña. Duurõ manirõ Cõãmacūrē sãrucujãña.

¹³ Jesuré padeorãre apeyenõ dusarĩ, tiápuya. Múã putopu jearãre ññurõ ñeeña.

¹⁴ Múãrē ññarõ tiirã “ññurõ wáaaro” jĩ, Cõãmacūrē sãĩbosáya. “Ññarõ wáaaro” jĩrijãña.

¹⁵ Usenirãnoré useniapuya. Utirãnoré utiapuya.

¹⁶ Sícãrĩbíro ññurõ niirecutiya. “Marĩ ññiã nemorõ niã”, jĩ wãcũrijãña. Teero jĩrõno tiirã, búri niirãména sícãrĩbíro niã. “Masĩrã peti niã”, jĩrijãña.

¹⁷ Múãrē ññarõ tiirĩ, cúãrē cãmerijãña. Niipetira ññacorõpore ññuré dícu tiurucúna niã.

¹⁸ Múã niirõ põõtẽõrõ niipetirãména ññurõ niirecutiya.

¹⁹ Yáa wedera, múãrē ññarõ tiirĩ, cãmerijãña. Cõãmacũpe cúãrē ññarõ netõrĩ tiíãro. Tee maquẽrē Cõãmacũye queti jóaripũpũ jóanoã: “Yũũ cãmebosãguda; yũũ wapa tiigúdacu”, jĩyigu Cõãmacũ”, * jĩ jóanoã.

²⁰ Atecã jóanoã: “Mũurê ññatutigu juabóari, ecaýá. Cãũ oco sñnidugári, tñña. Mũũ cãũrê teero ãñurõ tiiri, cãũ ññañarê tiiriguere bobogãdaqui”,† jñ jóanoã.

²¹ Ññañarê múãrê docacũmurí tiirjããrõ. Múã ãñurõ tiirémenape ññañarêre docacũmurí tiiyá.

13

¹ Cõãmacũ dícu macãrĩ dutirãre sõnecori tiiquí. Cãũ cũũrira niĩya. Teero tiirã, niipetira ãñurõ yũya cããrê.

² Dutirãre netõnucãgũno Cõãmacũ dutirécãrê netõnucãgũrã tiii. Teero tiirã, netõnucãrãno ññañarõ tiinõãdacua.

³ Dutirãre ãñurõ yũnyũnusera cuiro manirõ niijãcua. Netõnucãrãpeja cui niicua dutirãre. Cuire manirã niidugara, ãñurõ tiiyá. Múã teero tiirí, dutirã “múã ãñuniã” jñãdacua.

⁴ Cõãmacũ múãrê tiápuaro jñgũ, cããrê sõnecorigu niiwĩ. Múã cããrê netõnucãrã doca, cuiya. Dutirãcã netõnucãrãnorê ññañarõ tiimasãcua. Netõnucãrãrê ññañarõ tiirã, Cõãmacũ dutirãre tiirã tiicúa.

⁵ Teero tiirã, marĩrê dutirãre yũro booa. “Ûsãrê wapa tiibócu” jñrémema dícu yũra mee tiiyá. Atecãrê wãcũña: “Ûsãru ññañarõ yeeripũnacu tidugariga” jñrémema wãcũrã yũya.

⁶ Teero tiirã, dutirã niyeru wapasédutirere múã wapatícu. Dutirã cãã paderere diamacũ tiirã, Cõãmacũrê padecotera tiirõbiro niicua.

⁷ Dutirã múãrê dutiri, cãã dutirõbirora tiiyá. Cãã wapasédutiri, wapatíya. Cãã dutirã niiri, cããrê quioníremena ññaña. Cãã ãñurõ tiiri, cããrê ãñurõ wedeseya.

⁸ Æpêrãrê wapamõrijãña; máata wapatípetijãña. Cãmerĩ maĩrêpere wapatípetimasãricu. Teero tiirã, cãmerĩ maĩrucujãña. Æpêrãrê maĩgũno Moisére dutirê cũũriguere diamacũ tiigũ tiiquí.

⁹ Tee dutirê aterê jñã: “Ãpi ñumõrê ñeeaperijãña; apegó manurê ñeeaperijãña.* Basocãre sãñrijãña.† Yaarjãña.‡ Æpêrãyere ugõrijãña,§ jñã. Tee niipetire dutirê cũũriguere sicawãmerã néõnucõcu: “Mũũ basiro maĩrõ tiirõbirora Æpêrãcãrê maĩñã”,* jñã.

¹⁰ Marĩ Æpêrãrê maĩrã, cããrê ññañarõ tiirícu. Teero tiirã, Æpêrãrê maĩrémema Moisére dutirê cũũriguere tiipetíra tiirõbiro tiirã tiicú.

¹¹ Teerê tiáda, marĩ catirí bãrecõrere ãñurõ wãcũrã niirã. Cãñirã tiirõbiro niirijããda. Marĩ sicato Jesucristore padeõnucãrã, “ãmuãsepu marĩ wãaadaro dusanetõjõãcu” jñimiwã. Atitóre marĩ masĩá sãa: Péerogã dusacú Jesucristo putuaatiadaro.

¹² Atebãrecõrere ñami naĩtãrõ tiirõbiro ññañarê tiirê niinetõjõãã. Bõemuãatiro tiirõbiro Jesucristo putuaatiadaro péerogã dusacú. Teero tiirã, noo boorõ naĩtãrõpu tiãmajãrenorê tiiduro booa. ãñurõ bõerõpu niirã tiirõbiro niijãrã, bõerõpu tiirêno dícuere tiurucujããda.

¹³ Bãrecõpu tiirêcutirobirora tiirucuro booa. Bosebãrecõ niiri, cũmu, Æpêrãrê acaribijããda. Cũmurijããda. Ñeeaperijããda. Sõñorõ jñrijããda. Æpêrãyere ugõrijããda.

¹⁴ Biirope tiáda: Marĩ Ôpu Jesucristomena niijãrã, cãũ tiirõbiro ãñurõ niinũnuseada. Marĩ ññañarê tiidugãrere wãcũnũnuserijããda.

14

*Jesuré ãñurõ masĩrã, cãũrê ãñurõ masĩhêrãye maquê
(1Co 8.1-13)*

¹ Sicũ Jesuré ãñurõ masĩhêgũ múã putõpu jeari, cãũrê ãñurõ bocaya. Cãũ Jesuré ãñurõ masĩhêrĩ ññañã, cãũrê jñipotocõrõ manirõ ññañãña.

² Sicũ “yũũ niipetirere yaari, merêã wáaricu” jñ wãcũqui. Æpi Jesuré ãñurõ masĩhêgũpe “yũũ oterê dũca dícuere yaagũda, Cõãmacũrê netõnucãrĩ jñgũ” jñ wãcũqui.

³ Niipetire yaagũpe oterê dũca dícu yaagũre “tee tiãmajãgũ tia” jñrijãrõ booa. Teerora sũcã, oterê dũca dícu yaagũpecã niipetire yaagũre “mũũ wáicu dírore yaari, ññañaniã” jñ wedepaticoterijãrõ booa. Niipetire yaagũre Cõãmacũ cãũ macũ wári tiitõayigu.

⁴ Marĩ Æpêrãrê padecotegure “mũũ ññañarõ tia” jñ wedepaticoterijãrõ booa. Cãũrê dutigũ dícu “queorõ tiãwũ o ññañarõ tiãwũ” jñmasĩqui. Cõãmacũcã cãũrê padecotegure queorõ tiigũ wáari tiimasĩqui. Teero tiigũ, Cõãmacũ cãũmena usenigũdaqui.

⁵ Teerora Æpêrã “sicabãrecora apeyê bãrecõri nemorõ Cõãmacũrê padeorõ booa” jñ wãcũcua. Æpêrãpê “niipetire bãrecõri sicãrĩbõ Cõãmacũye niã” jñ wãcũcua. Teero tiirã, múã niipetirãpũra múã wãcũrõpũre “Cõãmacũ boorõ tia” jñrõ booa.

† 12:20 Griegoayemena aterê jñã: “Mũũ cãũrê teero ãñurõ tiigũ, nitĩ asiyãreperire cãũya dupu sotoaru maarpõgu tiirõbiro tiigũdacu”. Ññaña Proverbios 25.21-22. * 13:9 Êxodo 20.14. † 13:9 Êxodo 20.13. ‡ 13:9 Êxodo 20.15. § 13:9 Êxodo 20.17. * 13:9 Levítico 19.18.

⁶ Sīcā sicabarecore “Cōāmacūya bareco peti niā” jīgāno Cōāmacūrē padeogūda, teero jīqui. Niipetire yaagūcā cūu yaarēnorē “Cōāmacū tīcorē niā” jī, yaaqui. Teero tiigū, Cōāmacūrē usenire ticoqui. Āpī wāicu diiroke yaahegūcā cūu yaarēnorē “Cōāmacū tīcorē niā” jī, yaaqui. Teero tiigū, Cōāmacūrē usenire ticoqui.

⁷ Marī catira, diaracā, marī basiro “ууу booró tiigūda” jīrijārō booa.

⁸ Marī catiró jeaturo marī Ōpūrē “mūu booró tiiyá” jījārō booa. Marī diaró putogāpu niirācā, “mūu booró tiiyá” jījārō booa. Teero tiirā, catirá, diaró putogāpu niirācā cūuyara niā.

⁹ Cristo diarigu niipacu, catijāwī. Teero tiigū, cūu catirá Ōpū, teero biiri diarirapu Ōpū niiqui sāa.

¹⁰ ¿Deero tiirā múāya wedegu tiiróbiro niigūrē wedepaticotei? ¿Deero tiirā cūūrē “tee tiāmājāgū tiā” jī besei? Cōāmacū basocāre wapa tiādari bareco jeari, marī niipetira cūu putopu jeaadacu. Cūu basiro marī tiiriguere besegudaqui.

¹¹ Tee maquērē Cōāmacūye queti jóaripūpu jóanoā:

Ууу múā Ōpū catirucugu niā;

ууу wedesere diamacá petira niā.

Teero tiigū, ateré jīā:

Niipetira ууу díamacūpu ñicācoberimena jeacūmuādacua.

Niipetirapara уууre “Cōāmacū, mūu diamacá maquē dícu tiā” jīādacua,*

jī jóanoā.

¹² Tee jóariguere tuorá, marī ateré masiā: Marī niipetirapara marī tiiriguere Cōāmacūrē “teerora tiiwú” jī wedeadacu.

Jesuré padeorá padeorére ñañorijāña

¹³ Teero tiirā, cāmerī wedepaticoterijāñā. Biiope tiāda: Apeyenómena Jesuré padeorére ñañaré tiiri tiibuyérijāñā. Teero biiri cūu padeorére ñañorī tiirijāñā.

¹⁴ Ууу marī Ōpū Jesuré padeojīgū, “niipetire yaarē añurē niā” jīmasiā. Āpīpé “ate yaaya maniréno niā” jī wācūrī, cūu basiroperēja diamacūrē yaaya maniréno niā.

¹⁵ Mūu cūu yaaherenorē cūu iñacoro yaari, cūucā yaajāboqui. Cūu yaatoaari siro, “atenorē yaahegu niimiāwūrā” jī, ñañarō tagueñaqui. Cūu iñacoro yaaēñogū, cūūrē maigū mee tiicū. Cristo cūacārē diabosayigu. Mūu yaarémēna āpī padeorére ñañorī tiibuyérijāña.

¹⁶ Teero tiirā, múā tiiré añurē niipacari, āpērāpé “ ‘ñañaniā’ jībocua” jī wācūrā, teeré tiieñorijāña.

¹⁷ Cōāmacū dutiré marīpure niiré yaa, sīni tiiré mee niā; āpērārē añurē tiiré, āpērāmēna añurō niirecutine, cāmerī usenirepe niā. Espiritu Santo tiāpuremena teeré tiinóā.

¹⁸ Teeré tiigūno Cristo booró tiigū niī. Cōāmacū cūu tiirére iña, useniqui. Teero biiri basocācā cūūrē “añurō tiigū niī” jīcua.

¹⁹ Teero tiirā, sīcārómēna añurō cāmerī wépeo, añurō niirecutirere amaāñā. Marī sīcārómēna niirecutira cāmerī tiāpuada, Jesuré nemoró padeoáda jīrā.

²⁰ Múā yaarémēna āpī Jesuré padeorére ñañorijāña. Niirōrā niipetire yaarē añuniā. Teero biipacari, āpērā cūu padeorá yaaherenorē múā yaari iñabocua. Cūacā múārē iñacū, yaajābocua. Teeré yaagūno “ñañaré tiātu; Cōāmacū boorére tiihégu niā” jī wācūgū, padeodúboqui. Múā cūūrē teero tiibuyéri, ñañaniā.

²¹ Marī āpī Jesuré añurō masihégūrē “Jesuré padeodúri tiibócu” jīrā, biiro tiiró booa: Cūu wāicu dii yaaherere yaarijārō booa; vino cūu sīnihérere sīnirijārō booa; apeyenó cūūrē Jesuré padeodúri tiirēnorē tiibuyérijārō booa.

²² “Cōāmacū iñacoropu ууу tiiré añuniā” jī tagueñagūno cūu sīcūrā teeré wācūārō. Teero tiigū, āpērā padeorére ñañorijīgū, wapa cuohégu, usenigū niī.

²³ “Ateré yaagu, Cōāmacūrē netónucāgū tiibócu” jī wācūgūno teeré yaagu, “Cōāmacū boorére tiā” jīmasiriqui. Teero tiigū, Cōāmacūrē netónucāqui. Niipetire marī tiiré “Cōāmacū boorére tiigū tiā” jīgū tiiró booa. “Cūu booré mee niibocu” jīpacu, “tiigūda” jī, cūu basirora ñañarō tiigū tiiqui.

15

Marī tusaré dícuere wācūrijārō booa

¹ Jesuré añurō masihērā cūu “teeré tiirijārō booa” jīrī, marī Jesuré añurō masirāpe cūārē maījīrā, “jáu” jījārō booa. Marī tusaré dícuere tiirijārō booa.

² Cūu tusarēpere wācū, cūārē tiāpuro booa. Cūārē nemoró Jesuré masiārō jīrā, teero tiiró booa.

* 14:11 Isaías 45.23.

³ Cristo basirocā cū túsarē dícare tiiriyigu; ñañarō netōrécārē, ñañarō wedeserecārē nəcājāyigu. Tee maquērē Cōāmacūye queti jóaripūpu jóanoā:

Мунгэ ĩñatutira, мунгэ ñañarō wedesera, унурәе ĩñatutira tiíya,*
jĩ jóanoā.

⁴ Niipetire too sugueropu Cōāmacūye queti jóaripū maquē marĩrē masíditiro jóanoyiro. Marĩ ñañarō netōrā, tee jóariguere buera, nəcājāā. Wācūtutuanemoā. Cōāmacū cū tiádarere useniremena yuea.

⁵ Cōāmacū marĩrē merēā wáari, wācūtutuari tiiquí. Marĩrē nəcājārĩ tiiquí. Cū Jesucristo booró múārē sícārómēna niirecutiri tiáro. Cōāmacū múārē teero tiirí, Jesucristo tiiriborira tiirá niádadu.

⁶ Teero tiirá, múā Cōāmacū marĩ Ōpū Jesucristo Pacure sícārómēna usenire ticoadacu.

Judíoa niihērārē Jesucristoye quetire wederigue

⁷ Teero tiirá, Cristo marĩrē ñeeriborira cāmerĩ ñeeña. Múā teero tiirá, Cōāmacū uputí macū petí niirere ēñonóadacu.

⁸ Aterē acabórjāña: Cōāmacū marĩ ñecúsámupure cū “tiigúda” jĩriguere diamacú tiirigu niiwí. Teero tiigú, Cristora judíoa tiápugu atirigu niiwí. Cū teero tiirémena Cōāmacū “tiigúda” jĩriguere ēñorigu niiwí.

⁹ Atecarē acabórjāña: Judíoa niihērā “Cōāmacū usārē bóaneō ĩñagú aññunetjōāĩ” jĩdutigu, Cristo atirigu niiwí. Tee maquērē Cōāmacūye queti jóaripūpu biiro jóanoā:

Teero tiirá, judíoa niihērā watoapu munre usenipeori tiigúda; munre basapeori tiigúda,†
jĩ jóanoā.

¹⁰ Aperopúcārē biiro jóanoā:

Múā judíoa niihērā, cūyaramena useniña,‡
jĩ jóanoā.

¹¹ Aperopúcārē biiro jĩnemoā:

Niipetira múā judíoa niihērā, Cōāmacūrē “mun aññunetjōāgū niā” jĩñña.

Niipetiro macārāpura Cōāmacūrē “aññunetjōāgū niĩ” jĩñārō,§

jĩ jóanoā.

¹² Isaiacā biiro jóarigu niiwí:

Isai* pārami niinunusegu bauágudaqui.

Cū judíoa niihērā Ōpū niigádu niigádaqui.

Cúā cūārē “usārē netōnégū niigádaqui” jĩ padeoádadu,†

jĩ jóarigu niiwí.

¹³ Cōāmacū marĩrē wācūbayirere ticogú múārē usenirĩ tiáro. Múā cūārē padeorí, aññurō niirecutiri tiáro. Múārē Espíritu Santo tutuaromena bayiró wācūbayirere ticoaro.

¹⁴ Yáa wedera, múārē biiro tugueñaā: Múā āpērārē aññuró ticú; Jesucristoyere aññuró masícu; cāmerĩ wedequēnomasícu.

¹⁵ Múā masírā niipacari, atipūpüre múārē síquē apeyé diamacúrā jóawū, múā tuoriguepure acabórjāñārō jĩgū. Cōāmacū yūre aññurē ticogú yūre sōnecorigu niiwí,

¹⁶ judíoa niihērārē Jesucristoye quetire buearo jĩgū. Paía basocā néeatirere Cōāmacūrē ticoro tiiróbirora yū judíoa niihērārē cūārē ticođugaga. Espíritu Santo cúārē Cōāmacūyara sārĩ tiigúdaqui. Teero tiirí, Cōāmacū cúārē “yáara niíya” jĩ ñeeğúdaqui.

¹⁷ Jesucristo tiápurementa Cōāmacū yūre cūiriguere aññuró tiia. Teero tiigú, yū paderere aññuró tugueñaā.

¹⁸ Cristo yūmēna judíoa niihērārē Cōāmacūrē yūni tiirigu niiwí. Cū yūmēna tiirigue dícare múārē wedegudacu. Yū buerémena, teero biiri yū tiirémena Cristo judíoa niihērārē padeorí tiiwí.

¹⁹ Apeyecārē, Cōāmacū tutuaremena cū sícārā tiimasĩrenorē tiieñowū. Espíritu Santo tutuaremena buewa. Teerē tiigú, Jerusalénpu tée ĩliria ditapu Cristo basocāre netōnere quetire wedetugu jeawu.

²⁰ “Cristoye quetire āpērā buenoña manirōpure wedeguda” jĩ wācūrigu niijgū, tee tiiwú. Āpērā cúā buerigue macārīpure buenunusedugariwu.

²¹ Yū teero tiirere Cōāmacūye queti jóaripūpu biiro jóanoā:

Cūye quetire sicato masihērārē wedenoádadu.

Cūyere cúā tuoriguere tuomasídadu,‡

jĩ jóanoā.

* 15:3 Salmo 69.9. † 15:9 2 Samuel 22.50; Salmo 18.49. ‡ 15:10 Deuteronomio 32.43. § 15:11 Salmo 117.1.

* 15:12 Isai David pacu niirigu niiwí. † 1 Samuel 16. ‡ 15:12 Isaias 11.10. § 15:21 Isaias 52.15.

Pablo “Romaḡ wáadugaga” jī wācūrigue

²² Yḡḡ teemacāḡḡḡ buewarucujīgū, múā pḡḡḡ wáamasīriwu ména.

²³ Atitóre teemacāḡḡḡ bueyapanoā. Teero tiígú, tiiburecopḡ múārē īnadugarigu niijīgū,

²⁴ Españaḡ wáagu, múā pḡḡḡ netōwáguda. Múārē īna, useni, péero niigáda. Too síro Españaḡ yḡḡ wáari, múā yḡḡre tiíapudugari, āñunetōjōāādacu.

²⁵ Yḡḡ Jerusalénḡ wáagudu tiia ména. Too macārā Jesuré padeoráre tiíapugḡ, niyeru néewabosagu tiigáda.

²⁶ Jesuré padeorá Macedonia, Acaya dita macārā niyeru néōḡira niiwā. “Jerusalénḡ niirā bóaneōḡārē Jesuré padeoráre ticocoda”, jīḡira niiwā.

²⁷ Cúā wācūrōmena “ticocoda” jīḡira niiwā. Āñurō tiirā teero jīḡira niiwā. Judíoa Jesuyé quetire wederémena judíoa niihērārē tiíapua. Judíoa niihērā Jesuré padeojḡrā, cúācā Cōāmacū “ticoguda” jīḡiguere ħeerira niiwā. Teero tiirā, cúā cuorémena judíoapere tiíapuro booa.

²⁸ Yḡḡ tee niyerure Jerusalén macārārē ticotoagu, Españaḡ wáagu, múārē īfanetōwaguda. ²⁹ Biuro wācūā: Yḡḡ múā pḡḡḡ jeari, Cristo yḡḡmena niijīgū, múārē cūū āñurō tiiré ticonemogádaqui.

³⁰ Yáa wedera, múācā Jesucristore padeóā; Espíḡitu Santo marīḡ cāmerī maīḡ tii. Teero tiirā, yḡḡ Cōāmacārē sāirōbirora múācā sāirápua. Yé maquē niíādarere bayiró sāibosáya.

³¹ Biuro sāibosáya: “Judeapḡ niirā Jesuré padeohéra Pablora ħañarō tiirjāārō. Teero biiri Jerusalén macārā Jesuré padeorá Pablo cúārē néewaadarere useniremena ħeeārō” jī sāibosáya.

³² Yḡḡre āñurō wáari, Cōāmacū boorī, múā pḡḡḡ useniremena jeagudacu. Toorú yeerisāgádacu.

³³ Cōāmacū āñurō niirecutirere ticogú múā niipetirama niīārō. Teerora tiíaro.

16

Roma macārāḡḡre āñuduticorigue

¹ Sicō Jesuré padeogó múā pḡḡḡ wáago tiyo. Coo wāmecutiyo Febe. Cencrea macārā Jesuré padeorí pōna macārārē tiíapura menamacō niyo.

² Múā Jesuré padeorá useniremena coore bocaya. Marī Jesuré padeoráre āñurō bocaro booa. Coo paḡre tiíapuco. Yḡḡcārē tiíapuyo. Teero tiirā, coore apeyenó dasarī, ticowa.

³ Aquila, cūū namo Priscila āñuārō. Yḡḡ Jesucristoyere bueri, cúācā yḡḡre bueapuwa.

⁴ Āpērā yḡḡre sīādugari, cúācārē sīārīquiopacari, yḡḡre tiíapua. Cúā teero tiirīguere yḡḡ dícu usenire ticoria; niipetira judíoa niihērā Jesuré padeorácā usenire ticooya.

⁵ Jesuré padeorí pōna macārā cúāya wiipḡ neārācā āñuārō.

Āpī yḡḡ maīgú Epeneto āñuārō. Cūūrā Asia ditapḡre āpērā suguero Cristore padeosugúerigu niī.

⁶ Mariacā āñuārō. Múārē tiíapugo bayiró padebosaayigo.

⁷ Yáa wedera Andrónico, Junias āñuārō. Cúācā yḡḡmena peresuwiipḡ niiwā. Cúā yḡḡ suguero Cristore padeoríra niiwā. Jesús cúāyere wededutigu beserira cúārē “āñurā niīya” jīāyira.

⁸ Marī Ōpārē padeogú yḡḡ maīgú Ampliato āñuārō.

⁹ Urbano marīmena Cristoye quetire wedegú āñuārō. Teero biiri yḡḡ maīgú Estaquis āñuārō.

¹⁰ Apeles āñuārō. Cūū Cristore āñurō padeogú niī. Niipetire cūū tiirére īnarā, “Jesuré āñurō padeogú niī” jī īnaāya.

Aristóbuloya wii macārācā āñuārō.

¹¹ Yáa wedegḡ Herodión āñuārō.

Teero biiri Narcisoaya wii macārā marī Ōpārē padeorá āñuārō.

¹² Trifena, Trifosa marī Ōpāyere bayiró paderá āñuārō.

Īsā maīgō Pérsida marī Ōpāye maquērē bayiró peti padegó āñuārō.

¹³ Rufo āñuārō. Niipetira cúārē “marī Ōpārē āñurō padeóí” jīīya. Cūū pacocā āñuārō. Coore yḡḡ pacore tiiróbiro īnaā.

¹⁴ Asíncrito, Flegonte, Hermes, Patrobas, Hermas, āpērā Jesuré padeorá cúāmena niirā āñuārō.

¹⁵ Filólogo, Julia, Nereo, teero biiri cūū bayio, Olimpás, niipetira Jesuré padeorá cúā pḡḡḡ niirā āñuārō.

¹⁶ Múā cāmerī maīrémena āñudutiya.

Niipetira Cristore padeoré pōnarī macārā múārē āñuduticoya.

¹⁷ Yáa wedera, múã padeorére ñañorãnorê, múãrê batanucãjeari tiibuyéranorê ññamasíña. Cúã múãrê buerigue maquêrê buericua. Teero tiirá, cúãnorê tuorjãwa.

¹⁸ Cúãno marí Òpũ Cristo booró tiirá mee tiicúa; cúã boorépe tiirá niicua. Cúã ãñurõ wedesemeniremena diamacú wedesera tiiróbiro wedesecua. Bayiró peti ãñurõ tuomasíbayiherare jĩditoremene padeorí tiijãcua.

¹⁹ Múãpeja ãñurõ Jesús booró tiirá tiáiyiro. Niipetira múãrê teero jĩñya. Teero tiigú, múãmena bayiró useniã. Múãrê ãñurépere tiimasírĩ boosáã; ñañarépepe tiimasírĩ booría.

²⁰ Múã ãñurépere tiimasírĩ, péerogã siro Cõãmacú ãñurõ niirecutirere ticogú múãrê Sataanáre docacũmubosari tiigúdaqui. Jesucristo marí Òpũ múãrê ãñurê ticoaro.

²¹ Timoteo yũmena Jesuyé quetire wedegú múãrê ãñuduticoi. Yáa wedera Lucio, Jasón, Sosípater cúãcã múãrê ãñuduticoya.

²² Yũ marí Òpũrê padeogú atipũrê Pablora jóabosagu múãrê ãñudutia. Yũ wãmecutia Tercio.

²³ Gayo múãrê ãñuduticoi. Jesuré padeorí põna macãrã cũya wiipũ neãrucuya. Yũ Pablo tiiwipũ cãniã. Erasto atimacã macãrã paderãre wapatícotegũ ãñuduticoi. Teero biiri apĩ Jesuré padeogú Cuarto ãñuduticoi.

²⁴ Jesucristo marí Òpũ múã niipetirare ãñurê ticoaro. Teerora tiíaro.

Pablo useniremena jóayaponorigue

²⁵ Marí Cõãmacũrê “ãñunetõjõãĩ” jĩãda. Yũ cũye quetire ãñurêre bueri, teero biiri yũ Jesucristo maríre tiibosáriguere wederi, cúã múãrê nemorõ padeorí tiimasíqui. Yũ wederé maquêrê too suguero macãrãpũ tuomasírĩyira; yoari masíña manirígue niiriro niiwã.

²⁶ Atitõpere Cõãmacũ cũyara profetaye jóariguemena niipetire põnarí macãrãrê masírĩ tiiquí. Cõãmacũ catirucugũ cũ netõnére quetire wededutiqui, basocã cũãrê padeoáro jĩgũ, teero biiri cũ boorépe tiíaro jĩgũ.

²⁷ Cõãmacũ sícũrã niigú niipetirere masípetigure “ãñunetõjõãĩ” jĩãda. Jesucristo tiíápuromena Cõãmacũ niirecutirere wãcũrã, teerora jĩrucujããda. Teerora jĩãda.

Nocõrõrã jóaa.

CORINTO MACĀRĀRĒ Pablo jóasugueripū

Āñuduticorigue

¹ Yuu Pablo Cōamacū booró cū beserigu niā Jesucristoyere wededutigu. Sóstenes maríya wedegumena

² Múā Cōamacūrē padeoráre Corintopu niirārē āñudutia. Múā Jesuré padeoráre Cōamacū beserigu niiwī, cū pōna niirārō jīgū. Niipetiro macārārē marī Ōpū Jesuré padeoráre beserigu niiwī. Jesucristo niipetira cūrē padeorā Ōpū niī. Cūcā marī Ōpū niī.

³ Cōamacū marī Pacu, Jesucristo marī Ōpū múārē āñurē ticoaro; āñurō niirecūtiri tiáro.

Cōamacū Cristomena āñurē titoré

⁴ Múā Jesuré padeorā niirī, Cōamacū múārē āñurē torigu niiwī. Cū teero tiirére iñagū, cūrē usenire titorucua.

⁵ Múā Jesucristomena niirī, Cōamacū múārē cūye niipetire āñurēre torigu niiwī. Teeré ticogu, múārē cūyere āñurō masīrī tiirigu niiwī. Āpērārē múā cūye quetire āñurō wederi tiirigu niiwī.

⁶ “Cristo āñurō tiigúdaqui” jīrigue, múā padeorī, diamacū wáawu.

⁷ Teero tiirā, múā marī Ōpū Jesucristo pūtaatiadarere yueri, Cōamacū āñurē tiimasīrere titoré dusarīa.

⁸ Cū múārē padeorucūjārī tiigúdaqui, té atibáreco * petirīpu. Teero tiirā, marī Ōpū Jesucristo pūtaatiri, wapa cuohéra niīadacu.

⁹ Cōamacū cū jīrēre diamacū tiigú niī. Cūrā múārē beserigu niiwī, cū macū Jesucristo marī Ōpūmena sīcārómēna āñurō niidutigu.

Siquērā batarjāña

¹⁰ Yáa wedera, marī Ōpū Jesucristo wāmemena múārē ateré jīā: Múā sīcārībīro wācū, useniremena cāmerī wedeseya. Siquērā batarjāña. Sīcārómēna wācū tūgueña, niirecūtiya.

¹¹ Yūre Cloé wāmecutigoya wii macārā múā cāmerī iñadugaherere wedewa.

¹² “Basocá merēā dīcu wācūrā tiīya”, jīwā. Sīcū “yuu Pablomena niā” jīāyigu. Āpī “yuu Apolomena”, āpī “yuu Pedromena”, āpī “yuu Cristomena niā” jīāyira.

¹³ Teero jīrijārō booa. Marī Cristore padeorā niijrā, sicarōna macārā niā. ¿Yuu Pablo múārē curusapu diabosari? Diabosariwu. Múārē wāmeōtira, ¿Pablo wāmemena wāmeōtiri? Wāmeōtirijya.

¹⁴ Cōamacūrē usenire tiorémēna ateré jīmasīā: Yuu múārē wāmeōtiriwu. Crispo, Gayo dīcure wāmeōtiwu.

¹⁵ Teero tiirā, sīcāno “Pablo wāmemena wāmeōtinorigu niā” jīmasīriqui.

¹⁶ Abenacuē, Estéfanyaya wii macārācārē wāmeōtiwu. Yuu wācūātā, āpērārē yuu wāmeōtinemoriwu.

¹⁷ Cristo yūre wāmeōtidutigu cūiririgu niiwī. Basocare netōnére quetipere yūre wededutigu cūirigu niiwī. Teeré yūre cūgū, masīrī basoca wedeserobiro wedesedutiririgu niiwī. Yuu masīrī basocabiro wedesatā, yūre tuorā ateré jībojya: “Pablo āñurō wedesemasīqui”, jībojya. Tee dīcure wācūrā, Cristo cūrē curusapu diabosarigupere tuomasīribojya.

Cōamacū tutuarere, cū masīrēre Cristomena masīnoā

¹⁸ Cristo curusapu marīre diabosarigue quetire marī wederi, pecamepu wáadara “teero jīāmajārā tiīya” jī wācūcua. Marī cū netōnénorirapereja tee queti Cōamacū tutuarere ēñoā.

¹⁹ Cōamacūye queti jóaripūpu teeré biiro jóanoā:

Cōamacū jīwī:

“Atibáreco macārā masīrī basoca cūā masīrēre buri niirē pūtuári tiigúda;

cūā tuomasīrere ēmajgūda”,†

jī jóanoā.

²⁰ ¿Deero pūtuái “masīpetijāā” jīrā, teero biiri bueri basoca, teero biiri sūcā atibáreco maquērē wedesemenirācā? Cōamacū atibáreco maquē cūā “tuomasīā” jīrēre buri niirē pūtuári tiiqui.

* 1:8 “Atibáreco” pecasāyemena: “este mundo” jīdugaro tiia. † 1:19 Isaías 29.14.

²¹ Cõamacū masĩgú niijĩgũ, atibúreco macārã cúa masĩremena cūurẽ masĩri boorĩyigu. Netõnere quetire wederẽmenape tee quetire padeorãre netõnẽdugayigu. Cūurẽ padeohẽrapere tee quetire wederẽ bári niirẽ baucũ.

²² Judioa “Cõamacũ tutuaromena tiiẽnorĩ ñnatoarũ, múa wederẽre padeoáda” jĩĩya. Griegoa atibúreco maquẽ masĩrere amaãya.

²³ Ƴsãpeja Cristo curusapũ diarigũye quetire wedea. Judioa teerẽ tũorã, ñañarõ jĩrõbiro tugueñaya. Griegoacã tee quetire tũorã, “teero jĩĩamajãrã tiiya” jĩĩya.

²⁴ Marĩ Cõamacũ beserirapeja, judioa, griegoa, Jesucristoye quetire tũorã, Cõamacũ tutuarere, cūũ masĩnetõjõãrere tuomasĩã.

²⁵ Atibúreco macārã Cõamacũ masĩrere bári niirẽ wãcũyũ. Niiria. Cõamacũ masĩrere basocã masĩrẽ nemorõ niĩã. Apeyerẽja, Cõamacũrẽ tutuhegu tiirõbiro ññaãya. Niiria. Cūũ tutuarere basocã tutuarerẽ nemorõ tutuanemore niĩã.

²⁶ Yãa wedera, múa too sugueropũ niiriguere wãcũña. Cõamacũ múarẽ beseri, puarãgã atibúreco maquẽrẽ masĩri basoca niiwũ. Puarãgã dutirã niiwũ. Puarãgã õpãrãya wedera niiwũ.

²⁷ Cõamacũ biiro tiiyĩgu: Cūũ atibúreco maquẽ masĩri basocare bobodutĩgu, cúa “tuomasĩhẽrã niĩya” jĩĩrãrẽ beseyigu. Dutirãre bobooro wãadutĩgu, dutirẽ cuohẽrere beseyigu.

²⁸ Cõamacũ basocãre besegu, bári niirãrẽ, ãpẽrã doonõrãrẽ, wapamanĩrãrẽ beseyigu. Cūũ teero tiigũ, Ƴpũtĩ macārã bári niirã pũtũãaro jĩĩgũ, teero tiiyĩgu.

²⁹ Teero tiirã, marĩ Cõamacũ ññacoropũ jearĩ, sĩcũ “yũũ ãpẽrã nemorõ niiwũ” jĩĩmasĩriqui.

³⁰ Cõamacũ basiro múarẽ Jesucristomena sĩcãrĩ niirĩ tiiyĩgu. Cristomenarã marĩ masĩrẽ cuoa. Cūũmenarã Cõamacũ marĩrẽ “cúa ãñurãrã niĩya” jĩĩñaqũ. Marĩrẽ cūũ põna niirĩ tiirĩgu niiwĩ. Teero biiri marĩrẽ netõnẽrĩ tiirĩgu niiwĩ.

³¹ Teero tiirã, Cõamacũye queti jóaripũ jĩĩrẽmena pũtũãã. Biiro jóanoã: “Yũũja ãñunetõjõãgũ niĩã; biiro tiigũno niĩã” jĩĩdugagũno jĩĩrijãrõ booa. Biirope jĩĩrõ booa: ‘Marĩ Ƴpũ ãñunetõjõãgũ niĩ; biiro tiirĩgu niiwĩ’ jĩĩrõ booa”, jĩĩ jóanoã.

2

Cristo curusapũ diarigue queti

¹ Yãa wedera, yũũ múa pũtopũ Cõamacũye quetire wedegu jeagu, biiro tiiwũ: Tuomasĩrõrã wedewũ. Wisĩõre wãmemena, atibúreco macãrãye masĩremena wederiwũ.

² Yũũ múa pũtopũ niigũ, “Jesucristoye queti, cūũ curusapũ diarigue dícare wedeguda” jĩĩ wãcũwũ.

³ Múarẽ wedegu, tutuhegu niiwũ. Bayirõ cuigu, ñapõpiremena niiwũ.

⁴ Yũũ múarẽ padeori boogũ, atibúreco macãrãye masĩremena wedeseriwũ. Teero wedeserono tiigũ, yũũ wedeseri, Cõamacũ cūũ Espĩritumena cūũ tutuarere eñõrigũ niiwĩ.

⁵ Teero tiigũ, atibúreco macãrãye masĩremena múarẽ padeori tiiriwũ. Cõamacũ cūũ tutuaromenape múarẽ padeori tiirigu niiwĩ.

Cõamacũ masĩrere Espĩritu Santomena tuomasĩã

⁶ Teero niipacari, Jesurẽ ãñurõ padeorãpũre masĩrere wedea. Tee masĩrẽ atibúreco macãrãye masĩrẽ mee niĩã; cúaẽrẽ dutirãye masĩrẽ mee niĩã. Cúa mãata petiãdacua.

⁷ Ƴsãpe wedera, Cõamacũye masĩrere wedea. Cūũ masĩrẽ too suguero macãrãpũ masĩña manĩriguere wedea. Atibúreco tiãdãri suguero, Cõamacũ tee yayiõrere “biiro tiigũda” jĩĩ wãcũtoayigu. Marĩrẽ netõnẽãdarere, marĩrẽ ãmũãsepũ ãñurõ tiãdarere wãcũyetoayigu.

⁸ Sĩcũno atibúreco macãrã dutigũ teerẽ tuomasĩriyigu. Tuomasĩrã doca, marĩ Ƴpũ ãñunetõjõãgũrẽ curusapũ sĩãrĩbojĩya.

⁹ Cõamacũye queti jóaripũpũ teero jóanoã: Cõamacũ cūurẽ maĩrãrẽ ãñurẽ quẽnoyũeyigu.

Sĩcũno ññarĩriguere, cūũ tũorĩriguere, cūũ wãcũrĩriguere quẽnoyũeyigu,* jĩĩ jóanoã.

¹⁰ Tee ãñurẽ marĩ masĩrĩriguere Cõamacũ Espĩritu Santomena marĩrẽ masĩrĩ tii. Espĩritu Santo niipetire wisĩõnetõnũcãrere, Cõamacũ tiãdarere masĩpetijãĩ.

¹¹ Marĩ ãpĩ cūũ wãcũrere masĩria. Cūũ sĩcũrã cūũ wãcũrere masĩqui. Tee tiirõbiro sĩcũno Cõamacũ wãcũrere masĩriqui; Espĩritu Santo díca cūũ wãcũrere masĩĩ.

¹² Atibúreco macãrã wãcũrẽmena Cõamacũ marĩrẽ ticoriguere tuomasĩria. Espĩritu Santo Cõamacũ marĩrẽ ticodiocorigũ wãcũrẽ ticorẽmenape tuomasĩã.

¹³ Ƴsã teerẽ wedesera, Espĩritu Santo “biiro bueya” jĩĩrẽmena wedesea. Ƴsã basiro masĩremena wedeseria. Espĩritu Santo buedutirobirora cūurẽ cuorãre buea.

‡ 1:31 Jeremías 9.24. * 2:9 Isaías 64.4.

¹⁴ Espírítu Santore cuohégupeja Espírítu Santo buerére booríqui. “Teero jĩĩamajārã tiiíya”, jĩĩqui. Espírítu Santo tiiápuremena dícu Cõãmacũyere tuomasĩnoã; “¿diamacárã niiĩ?” jĩĩ besemasĩnoã. Teero tiigú, Espírítu Santore cuohégu cũũ buerére tuomasĩriqui.

¹⁵ Espírítu Santore cuogúpeja niipetire Cõãmacũyere tuomasĩqui; “¿diamacárã niiĩ?” jĩĩ besemasĩqui. Cũũrẽna Espírítu Santore cuohégupe tuomasĩriqui; “¿diamacárã tiigári cũũ?” jĩĩ besemasĩriqui.

¹⁶ Cõãmacũye queti jóaripũpu teero jóanoã:

Sĩcũnopera marĩ Òpũ wãcũrere masĩriqui.

Sĩcũnopera Cõãmacũrẽ “ateré biiro tiiyã” jĩĩ dutimasĩriqui,†
jĩĩ jóanoã. Marĩpe Cristo wãcũrere tuomasĩã.

3

Cõãmacũrẽ padecoteraye maquẽ

¹ Yãa wedera, múãrẽ Jesuré ãñurõ padeorãpure tiirõbiro wedemasĩriwũ. Atibãreco macãrãrẽ tiirõbiro wedewũ. Cristoyere wĩmarãrẽ wedegubiro wedewũ.

² Múãrẽ wĩmarãbiro wisioheregãrẽ wedewũ. Múã wisiorere tuomasĩhẽrã niuwũ ména. Sĩcũ wĩmagũ òpẽã ùpũgũrẽ yaaré ecaróno tiirã, òpẽcóre tĩãcua. Teerora múãrẽ tiiwá. Teerora yũũ mecũtiigãrẽ wisiorere wederi, tuorĩbocu.

³ Múã atibãreco macãrãbiro niicu ména. Múã cãmerĩ ugora, cãmerĩ ìñadugahera atibãreco macãrãbiro niicu; cũã booró tiidugãrãbiro tiicũ.

⁴ Múã sũquẽrã biiro wedesea: “Yũũ Pablomena niiã”, ãpẽrã “yũũ Apolomena niiã” jĩĩã. Teero jĩĩrã, atibãreco macãrãbiro wedesera tia.

⁵ ¿Noã niiĩ Apolos? ¿Noã niiĩ yũũ? Ësã Cõãmacũrẽ padecoteri basoca niiã. Ësã wederiguenena múã marĩ Òpũrẽ padeowá. Ësãcõrõ Cõãmacũ tiidutĩrere tiiwá.

⁶ Yũũ sícato otegú tiirõbiro múãrẽ weneducãwũ. Apolos yũũ oteriguere oco píogu tiirõbiro múãrẽ benemoyigu. Cõãmacũpe teeré bucuári tiiqui.

⁷ Oteré otegú, oco píogu ʷputĩ macãrã mee niiíya; Cõãmacũpeja ʷputĩ macũ niiqui. Cũũrã ãsã oteriguere bucuári tiigú tiirõbiro basocãre padeonemórĩ tiiqui.

⁸ Oterĩ basoca, oco píori basoca sũcãrĩbĩro niííya. Cõãmacũ cũãrẽ cũã paderiguedcõrõ wapatĩgũdaqui.

⁹ Ësã Cõãmacũrẽ padecoteri basoca sũcãrõména padea. Múã cũũye oteré cuorĩ dita tiirõbiro niiã.

Teero biiri múã sicawĩ Cõãmacũ tiinucãri wii tiirõbiro niiã.

¹⁰ Cõãmacũ yũũre buemasĩre ticorémene wii nucõmenigũ tiirõbiro múãrẽ ãñurõ buenucãwũ. Æpĩ múãrẽ buenomogũ, wiiré tiinemómũãgũ tiirõbiro tiigú tii. Wiiré padeapura ãñurõ tiirõ booa.

¹¹ Botarĩ nucõãri siro, ãpĩ nucõquẽnõmasĩriqui. Jesucristo botarĩ nucõrigue tiirõbiro niĩĩ.

¹² Jesucristoyere ãñurõ diamacũ buerã oro, plata, apeyé ùtãperi wapapacãremena wii tiinemómũãrã tiirõbiro tiicúa. Æpẽrã merẽã buerãpe yucu pãaremena, táamena, muĩmena tiinemómũãrã tiirõbiro tiicúa.

¹³ Atibãreco petirĩ, pecame atiadacu. Tii pecamerã niipetira basocã tiirĩguere baurocã ãñoãdacu. Cõãmacũ basocã tiirĩguere jũũrĩ ìñagũ, besegũ tiirõbiro bese, wapatĩgũdaqui.

¹⁴ Sĩcũ ãñurõ tiigú, wii wapapacãremena tiinemómũãgũ tiirõbiro niiqui. Cũũ paderigue jũũricu. Netõãri siro, wapatĩnogũdaqui.

¹⁵ Æpĩ cũũ paderigue jũũãdacu. Teero wãari, niipetire cũũ tiirĩgue ditipetijõãdacu. Cũũ sũcãrã pecamerẽ dutiwĩtũwarigu tiirõbiro netõgũdaqui.

¹⁶ ¿Múã masĩri? Múã Cõãmacũwii tiirõbiro niiã. Espírítu Santo múãpure niĩĩ.

¹⁷ Sĩcũ Cõãmacũwiire ñãnorĩ, Cõãmacũ basirora cũũya wiire ñãñoãrigure ñãñarõ tiigũdaqui. Cõãmacũwii ãñunetõjõãri wii niiã. Múãrã tiiwĩ niijãrã tia.

¹⁸ Wisirĩjãña. Sĩcũ biiro wãcũboqui: “Yũũ atibãreco macãrãye masĩrẽ masĩpetijãã”, jĩĩ wãcũboqui. Teero wãcũgãno masĩhẽgũbiro niijããrõ. Cũũ teero niirĩ, Cõãmacũ cũãrẽ ãñurõ masĩgũ putuári tiigũdaqui.

¹⁹ Atibãreco macãrãye masĩrẽ Cõãmacũ ìñacorõpure teero jĩĩamajãre niiã. Cõãmacũye queti jóaripũpu teero jóanoã: “Cõãmacũ atibãreco macãrãrẽ cũã tiiditõmeniremena ñãñarõ putuári tiiqui”,* jĩĩ jóanoã.

²⁰ Aperopãre Cõãmacũye queti jóaripũpure ate jóanemonoã: “Marĩ Òpũ ateré masĩqui: Masĩri basoca wãcũrẽ búri niiré niiã”,† jĩĩ jóanoã.

²¹ Teero tiirá, “Inimena niía; cūū biiro tiigú niíi” jīi wācūrijārō booa. Cōāmācū múārē āñurō wāari boogú, niipetirere, niipetirare tiiapudutigu ticooyigu.

²² Yūū Pablo, Apolos, Pedro, ūsā múārē tiiapura niía. Atibáreco maquē, catiré, diaadare, atitó maquē, too síro maquē múārē tiiapure niía. Niipetire múāye niía.

²³ Múāpe Cristomena niía. Cristope Cōāmācūmena niíi.

4

Cristoye quetire wederá paderigue

¹ Múā ūsārē biiro wācūrō booa: “Cristore padecoteri basoca niíya; Cōāmācūye quetire too suguero macārāpu masīña maniríguere wedecotera niíya”, jīi wācūrō booa.

² Wedecoteguno cūūrē dutiarirocōrō diamacá tiiró booa. Teero tiirá, āpērā cūūrē padeoádacua.

³ Múā yūū paderére beseri, péerogā wācūpatiria. Queti beserí basoca beseri, wācūpatiria. Yūū basiro yūū tiirére beseria.

⁴ Yūū paderére wācūgū, “ñañarō tiiatu” jīi wācūria. Teero wācūripacu, “āñurō paderucua” jīi besemasīriga; marí Ōpū dícu yūū tiirére besequi.

⁵ Teero tiirá, āpērā tiirére besesuguerijāña. Marí Ōpūrē yueya. Cūū putuaatigu, niipetire basocá masīña manimíriguere bauanégūdaqui. Āpērā apeyenó tiirá wāari, cūā wācūwarere masīña maniā. Cōāmācū teecārē baurocá bauanégūdaqui. Tiibureco niirí, Cōāmācū niipetirare cūā tiirígue pōtōtōrō āñurē ticoogūdaqui.

⁶ Yáa wedera, teeré wedegu, múārē āñurere boosāgū wedea. Teero tiigú, Apolos, yūū ūsāye maquēmena múārē queoré ticoawū. Múā Cōāmācūye queti jóaripū jīrōbirora queoró tiiaro jīigū, tee queoré ticoawū. Teemēna múā ateré jīinemoribocu: “Ūsārē buegúpe múārē buegú nemoró āñurō buenemol”, jīiribocu sáa.

⁷ Múā āpērā nemoró āñurā niiria; masīnetōnucārā niiria. Niipetire múā cuoré Cōāmācū ticorigue dícu niía. Cūū ticorigue niipacari, ¿deero tiirá múā basiro buaríra tiiróbiro tugeñaí?

⁸ Múā niipetire cuorábiro tugeñaacu. Teero biiri Cōāmācū tiimasīre ticorére cuopetirábiro tugeñaacu. Ōpārābiro tugeñaarā, ūsārē booríra. Múā ōpārā niirí, nemoró āñuniādacu ūsārē. Múā diamacārā ōpārā niiatā, ūsācā múāmena dutiapubocu.

⁹ Yūū biiro tugeñaā: “Ūsā siācōādarabiro niirā tiia”, jīi tugeñaā. Siācōānoādara watoapu Cōāmācū ūsārē Jesús cūūyere wededutigu beserirare niituropu cūūrirabiro tugeñaā. Atibáreco macārā, ūmūāse macārā ūsārē iñanucūcua, “deero wáaadari” jīirā.

¹⁰ Ūsā Cristoye dícuere wederé wapa basocá ūsārē biiro wācūcua: “Tuomasīhērā, tutuhera, bári niirā niíya”, jīi wācūmicua. Múā basiro dícu biiro wācūcu: “Ūsācā Cristomena niijirā, tuomasīpetira, tutuara, quioníremena iñanorā niía”, jīi tugeñaamicu.

¹¹ Siatopura ūsā ñañarō netōnucāwā. Atitócārē teorora yapacutjīā. Juabóara niía; oco sīnidugára niía; suti cuohéra niía. Basocá ūsārē ñañarō páaapeya. Ūsāya wii peti maniā.

¹² Ūsā boorénorē sārādara, ūsā basiro bayiró padea. Basocá ūsārē ñañarō wedeseri, cūārē ūsāpe “āñurō wáaaro” jīi sārībosáa. Ūsārē ñañarō tiirí, teero tugeñaajāā.

¹³ Basocá ūsārē ñañarō wedepatiri, cūārē āñurōmena quēnoā. Atibáreco maquē cūā cōārē tiiróbiro, cūā boohérebirō ūsārē iñāya. Siatopura doonucārira teorora doorucujāya.

¹⁴ Múārē bobodutigu mee jóaa; múārē maigú, yūū pōnabiro diamacá wācūrī boogú wedea.

¹⁵ Múā pau diez mil Cristoye quetire buerére cuomasīā. Teero pau cuopacári, sícārē niíi múārē wedesuguerigu. Yūūrā niía “Jesucristo basocáre netōnégū atirigu niíwi” jīiré quetire wedesuguegu. Múā tee quetire tuorá, cūūrē padeonucāwā. Teero tiigú, yūū múā pacūbiro niía.

¹⁶ Teero tiigú, múārē biiro tiirí boogá: Yūū tiirécutirere iñacu, tiinanúseya.

¹⁷ Yūū teeré boosāgū, Timoteore múā putopu ticoogu tiia. Cūūrē maīā. Cūū yūū macūbiro niigú niíi. Marí Ōpūyere diamacá tiirucú. Yūū Cristore padeogú tiirécutirere cūū múārē wedegūdaqui. Yūū niipetiropu niipetira Jesuré padeoré pōnarí macārārē wederénocārē wedegūdaqui.

¹⁸ Síquērā múā menamacārā biiro wācūcua: “Ūsā Pablo nemoró Cōāmācūyere tuomasīā. Teero tiigú, cuigu, atiriqui” jīi wācūmicua.

¹⁹ Yūūpe “Cōāmācū boorí, máata múā putopu wáaguda” jīi wācūā. Toopú wáagu, teero wedesera wederére masīgáda. Tee dícuere masīricu. “¿Diamacúrā Cōāmācū tutuaremena cūūyere tiirára tii cūā?” jīi masīgáda.

²⁰ Cōāmācū dutiré marípure jeari, marí wedeseremena dícu teeré ēñorí; cūū tutuaremena nape ēñonóā.

²¹ ¿Ñeereē tiiri boogári múā? ¿Yuu múā putopu wáagu, pacu cūū pōnarē ñañarō tiiróbirora múārē ñañarō tiiri boogárite? ¿Maírēmenapere wederi boogárite?

5

Ñañaré tiigúre cōādutire

¹ Múāmena niirā cūā tiiré queti ānopú jeatoaa. Biiro tuonóā: Sícū múā menamacū cūū pacu dúuturigore ēma, numocutiayigu. Biiro tiirénorē Cōāmacūrē padeohéacā “teero tiirijāña; bayiró ñañaré niia” jīcua.

² ¿Āpērā nemorō niinetōncāā” jīgari múā ména? Wācūpatirono tiirā, múā wācūpatiriayiro. Wācūpatirapeja, cūārē cōābojīyu; múāmena neādutiribojīyu.

³ Yuu ānopú niipacu, yuu wācūrēmēna múā putopu niigābiri tagueñaā. Teero tiigú, yuu wācūrēpure teero ñañaré tiigúre “cōārō booa” jītoaa.

⁴ Múā neārī, yuncā yuu wācūrēpu múā putopu niipuguda. Marī Ōpū Jesús tutuarecā múāmena niīadacu.

⁵ Múā teero neārā, cūārē cōājāña. Wātīrē wiyayá, cūūya ōpūrē ñañarō netōrī tiiaro jīrā. Teero ñañarō netōgú, duubóqui. Cūū teerē duurī, marī Ōpū Jesús putuaatigu, cūū yeeripūnarē netōnégūdaqui.

⁶ Teero tiirā, “ūsāpe āpērā nemorō niinetōncāā” jīrijāña. Múā ateré masīā: Pā tiirā púuaro jīrā, pā púuri tiirére wúocua. Cūā péerogā wúoari siro, tee niipetiropu sesajōacu. Teerora basocā ñañaré tiirére pēnicúa.

⁷ Teero tiirā, pēnirī jīrā, ñañaré tiigúre cōājāña. Múā teero tiirā, añurā putuāadacu. Judíoa Pascua boseburecore pā púuremena wúoya maniré dicure yaacua. Wúoya maniré tiiróbiro niirā niia múā. Cristo basirora marī ñañaré tiirére cōāgū, siānórigu niīwī marīye wapa. Cūūrā Pascua niirī, oveja cūā siānórīgubiro niī.

⁸ Teero tiirā, pā púuri tiirére cōārābiro ñañaré tiirére duuáda. Pā púuri tiirére wúoya manirébiro niīda. Teero tiirā, añurē tiidagāra, tiiditóre manirō Cristo marīrē tiibosáriguere useniremena tiīda.

⁹ Yuu too suguero jóaripūpu biiro jóawu: “Ñeeapesodeaatiramena bapacutirijāña”, jī jóawu.

¹⁰ Yuu teero jóagu, “atibúreco macārā ñañaré tiirāmena wedeserijāña” jīgū mee tiiwú. Múā “ñeeapesodeaatiramena, ugorepiramena, yaari basocamena, weerirare padeorāmena wedeseria” jīrāpeja, atibúrecore cōāwitiwabojīyu.

¹¹ Yuu biirope jīdagagu tiiwú: “Sícū ‘Jesuré padeóa’ jīpacu, ñeeapesodeaatigu niirī, cūūmena bapacutirijāña. Teero biiri ugorepigumena, weerirare padeogumena, quetipigumena, cūmurépigumena, yaarépigumena bapacutirijāña. Cūūnomēna sičārīno yaarijāña”, jīwū.

¹²⁻¹³ Yuu Jesuré padeohéare beseria. Cōāmacū basiro cūārē bese, diamacārā wapa tiigúdaqui. Múāmena niirāpere besero booa. Teero tiirā, Cōāmacaye queti jóaripū jīróbirora tiiyá: Múā watoapu ñañaré tiigúre cōājāña.

6

Jesuré padeorā cāmerī wedesāre

¹ Múā Jesuré padeorā cāmerī wedesārā tiīayiro. Sícū āpīrē ñañaré tiīajīyi. Teero tiiarī siro, ¿deero tiirā Jesuré padeohéare queti beserī basocā quēnodutī? ¿Deero tiirā Jesuré padeorāpere suocó, quēnodutīrii?

² ¿Ateré múā masīrite? Atibúreco petiari siro, Cōāmacūrē padeorā atibúreco macārārē beseadacu. Múā atibúreco macārārē beseadara niipacara, ¿deero tiirā teegārē múā basiro quēnomasīrii?

³ ¿Atecārē masīriite? Atibúreco petiari siro, marī ángleare beseadacu. Cūārē beseadara niijīrā, múārē wáarepere nemorō quēnomasīrō booa.

⁴ Múā cāmerī wedesārā, ¿deero tiirā Jesuré padeohégure múā quioníremēna iñahégūrē quēnodutī?

⁵ Múārē boboáro jīgū, teero jīā. Múā cāmerī wedesārī, ¿múā watoapure sícū Jesuré padeogú quēnomasīgūno manidójāite?

⁶ Cūārē besedutirono tiirā, múā Jesuré padeorā niipacara, Jesuré padeohéra putope quēnodutīra wáacu.

⁷ Múā basiro cāmerī wedesārā, bayiró ñañaré tiirā tia; múā sičārōmēna niimiārigue petimasīrōpejōacu. Múārē ñañaré tiirére teero tagueñajārī, nemorō añubocu. Múāyere yaarī, teero iñajārī, nemorō añubocu.

⁸ Múā teero iñajārōno tiirā, múā basirora Jesucristore padeorā múāya wederare ñañarō tii, cúāyere yaajācu.

⁹ ¿Ateré múá masĩriite? Ñañaré tiirá Cõãmacũ Õpũ niirõpũ jearicua. Wisirijãña. Ñeeapesodeaatira, weerirare padeorã Cõãmacũ Õpũ niirõpũ jearicua. Teero biiri wãmosiarira niipacara ãpẽrãmẽna ñeeapera, ãmuã sesaro numiãmena niirãbiro tiirá, numiã sesaro ãmuãmena niirãbiro tiirá Cõãmacũ Õpũ niirõpũ jearicua.

¹⁰ Yaarẽpira, ugorepira, cũmurẽpira, quetipira, tiiditõrepira Cõãmacũ Õpũ niirõpũ jearicua.

¹¹ Tiatorũre múá sũquẽrã teerora tiirẽcutimĩrira niuwũ. Teero tiiri siro niipacari, Cõãmacũ múá ñañaré tiirere coserĩgu niiwĩ; múãrẽ cũ põna niiri tiirĩgu niiwĩ. Marĩ Õpũ Jesumẽna, Espĩritu Santomẽna Cõãmacũ múãrẽ “ãñurãrã niĩya” jĩ ñĩquĩ.

Múãye õpũũrĩ Cristoya õpũũmena cãmeyioa

¹² Múá sũquẽrã biiro wedeseçu: “Marĩ tiidugãrere tiimasĩã”, jĩçu. Teerora niĩã, niirõpeja. Apetõ tiirõ, marĩ tiidugãre marĩrẽ tiiapuricu. “Marĩ tiidugãrere tiimasĩã” jĩrẽ diamacũ niipacari, marĩ tiidugãre marĩrẽ dutirijããrõ.

¹³ Apeyẽ cãã wedesere diamacũ niĩã: “Yaarẽ páaga maquẽ tiirĩgue niĩã; páagape yaarẽ boocũ”. Cõãmacũpe tee puarõpũre petirĩ tiigũdaquĩ. Apeyepẽ diamacũ niiria. Cõãmacũ õpũũrĩrẽ tiigũ, ñeeapesodeaatidari õpũũrĩrẽ tiirĩyigu. Marĩye õpũũrĩ Jesús boorõ tiidare õpũũrĩ niĩã. Jesupẽ teeõpũũrĩ Õpũ niĩĩ.

¹⁴ Cõãmacũ Jesurẽ masõrigu niiwĩ. Teerora cãũ tutuaremena marĩcãrẽ masõgũdaquĩ.

¹⁵ ¿Ateré múá masĩriite? Múãye õpũũrĩ Cristoya õpũũmena cãmeyioa. ¿Marĩ Cristoya õpũũrẽ ñeeape wapatãri basocoya õpũũmena cãmeyioadari? Tiirĩdojãã.

¹⁶ ¿Atecãrẽ masĩriite? Ɔmu ñeeape wapatãri basocomẽna niigũ, cãã puarã sicaõpũũ tiirõbiro putuãcua. Cõãmacũye queti jóaripũpu tee maquẽ jóanoã: “Cãã puarã sicaõpũũ tiirõbiro putuãdadua”,* jĩ jóanoã.

¹⁷ Teerora sũcã sũcũ Jesucristo marĩ Õpũũmena niigũ, cãũ wãcũrẽmena cãũũmena cãmeyioquĩ.

¹⁸ “Ãpẽrãrẽ ñeeapedugamiga” jĩ wãcũrõno tiigũ, teerẽ dutiwayã. Apeyẽ marĩ ñañaré tiirẽ marĩye õpũũrĩrẽ ñãforicu. Marĩ ñeeapesodeaatirape, marĩye õpũũrĩ petire ñãforã tiã.

¹⁹⁻²⁰ ¿Múá masĩriite? Marĩrẽ Cõãmacũ Espĩritu Santore ticorigu niiwĩ. Marĩye õpũũrĩ Espĩritu Santoya wiibiro niĩã. Cãũ marĩũmena niĩĩ. Cõãmacũ wapapacãremẽna marĩrẽ wapatãrigu niiwĩ. Teero tiirá, marĩye õpũũrĩmẽna marĩ boorõ tiimasĩña manĩã. Marĩye õpũũrĩ, marĩ wãcũrẽ Cõãmacũye niĩã. Marĩye õpũũrĩmẽna ãñurẽ tiidã, ãpẽrã Cõãmacũrẽ ãñurõ wãcũãrõ jĩrã.

7

Numocutire maquẽ

¹ Mecũtigãrẽ múá jóaripũpu sãĩñãriguere yũũguda. Numocutĩheri, ãñũjãã, ãñũrõpeja.

² Teero niipacari, numocutĩhera noo boorõ ñeeapesodeaatibocua. Teero tiirá, ãmuã cããcõrõ numocutiro booa. Numiãcã cããcõrõ manucutiro booa.

³ Ɔmu cãũ numomẽna ãñũrõ niĩãrõ. Coocã cãũũmena teerora niĩãrõ.

⁴ Manucutigore cooya õpũũ dícu niiria; cãũ manu boorõbirora cãũũmena niirõ booa. Coomanucãrẽ cãũya õpũũ dícu niiria; cãũ numo boorõbirora coomẽna niirõ booa.

⁵ Cãã biiro tiãro: Numiõ coo manu coomẽna niidugari, yũũaro. Cãũcã coore yũũaro. Apetõ tiirá, cãã biiro cãmerĩ jĩbocua: “Marĩ tiirucũbiro tiirjããda mẽna; Cõãmacũpere sũubuseada”, jĩ wedesebocua. Cãã “noquẽ bũrecori sũubuseada” jĩ quẽnoãri siro, sũubusecua. Sũubuseari siro, too suguero niirecutiãrõbirora manũũmena, numomẽna niĩãrõ. Teero tiihẽri, cãã wãcũtutuhẽri. Satanã ñañaré tiidutĩboquĩ. ãpẽrãmẽna noo boorõ ñeeaperi tiibõquĩ.

⁶ Yũũ múãrẽ teerẽ dutirẽbiro jĩigũ mee tiã. “Múá teero tiiri, ãñũãdadu” jĩigũ, teero jĩĩã.

⁷ Yũũ biiro wãcũã: Yũũ múá niipetirare yũũ tiirõbiro numomanirã niirĩ boomĩga. Cõãmacũpe basocãcõrõrẽ cãã tiidarere cũũrigu niiwĩ. ãpẽrãrẽ numomanidutigu, manũũmanidutigu cũũrigu niiwĩ. ãpẽrãpẽre numocutidutigu, manucutidutigu cũũrigu niiwĩ.

⁸ Mecũtigã múá numomanirãrẽ, manũũmanirãrẽ, wapewia numiãrẽ jĩigũã. Múá yũũ tiirõbiro numocutĩheri, manucutĩheri, ãñũniã.

⁹ Ɔmuã numiãmẽna niidugara nucãhẽrãno numocutiaro. Numiãcã teerora manucutiaro. Cãã numocutiri, manucutiri, nemorõ ãñũã. Teero tiirá, cãã numiãmẽna, ãmuãmẽna niidugare dícare wãcũricua.

¹⁰ Yũũ wãmosiãrãre biiro dutia: Ate marĩ Õpũ dutirẽ niĩã; yũũ dutirẽ mee niĩã: Numiõ coo manũrẽ cõãrijããrõ.

* 6:16 Génesis 2.24.

¹¹ Cōāgō, sīcōrā putuáaro; o coo manū niimirigumena quēnoārō; cūūmena niīārō sūcā. Ūmucā teerora cūū numorē cōārijāārō.

¹² Āpērārējā yuu wācūrere biiro jīgāda. Ate wācūrē marī Ōpū yuure wederé mee niīā. Apetō tiigú, sīcū múā menamacū Jesuré padeohégore numocutiboqui. Coo cūūmena niirucudugari, cōārijāārō.

¹³ Teerora sūcā padeohégure manucutigocā coomena cūū niirucudugari, cōārijāārō.

¹⁴ Padeohégū numo coo Jesuré padeoré wapa coo manucā Cōāmacū āñurō tiinórigo niiqui. Teerora padeohégo manū cūū Jesuré padeoré wapa cūū numocā Cōāmacū āñurō tiinórigo niico. Teero tiirā, cūā pōna Jesuré padeohéra pōna tiiróbiro niiricua. Teero tiigú, Cōāmacū cūā pōnarē āñurō tiiqui.

¹⁵ Jesuré padeohégūno cūū numorē cōādugagu, cōājāārō. Jesuré padeohégocā coo manurē cōādugago, cōājāārō. “Yuure cōārijāña; yuūmena niijāña”, jīmasiña maniā. Cōāmacū marirē cāmeriquērō manirō niirecutiri booi.

¹⁶ Jesuré padeogó coo manurē Jesuré padeohégure “yuūmena niigū, padeogúdaqui” jīmasiña maniā. Teerora sūcā Jesuré padeogúcā cūū numo Jesuré padeohégore “yuūmena niigō, padeogódaco” jīmasiña maniā.

¹⁷ Tee biipacari, ateré yuu niipetiro macārā, Jesuré padeoré pōnarī macārārē dutia: Múācōrō Cōāmacū múārē sicato cūū pōna putuári tiiróbirora atitócārē teerora niirō booa.

¹⁸ Cōāmacū āpērārē cōnerigu yapa macā caseróre widecōānorirare cūū pōna putuári tiibóqui. Cūā widecōānorira niīārō. Widedcōānoña manirārē cūū pōna putuári tiiricārē, teerora widedcōānoña manirā niīārō.

¹⁹ Widedcōānorigu niirī, o widedcōānoña manigú niiricārē, wapamaniā. Cōāmacū booró tiirépe wapacutinetōncāā.

²⁰ Niipetira Cōāmacū cūārē sicato cūū pōna putuári tiirito cūā niisuguerobirora niirucujārō booa.

²¹ Dutiapenori basocare* Cōāmacū cūū pōna putuári tiirī, cūā dutiapenorere wācūpatirijāārō. Apetō cūārē dutirā “wáaya” jīrī, witijōāārō.

²² Cōāmacū marī Ōpū Jesuré padeodutigu múārē beserigu niiwī. Teerora sīcū besenucāritore, dutiapenori basocu niirigu niiwī. Atitóre biiro niīā: Teero dutiapenori basocu niipacu, Jesumēna niijigū, dutiaperere wiritigu tiiróbiro niiqui. Jesuyé maquērē padequi. Āpī cūū besenucāritore, dutiapenoña manigú niirigu niiwī. Atitóre Cristore padecoteri basocu tiiróbiro niiqui sáa.

²³ Cōāmacū múārē wapapacāremena wapatirigu niiwī. Teero tiirā, āpērā dutiapenori basoca tiiróbiro niirijāña.

²⁴ Cōāmacū sicato besenucārito, múā niirecutirobirora niijāña. Cūūmena āñurō niīña.

²⁵ Wāmosiāherare marī Ōpū dutiré maniā. Marī Ōpū yuure bóaneō iñarēmēna múārē yuu wederere tuorī tiirigu niiwī. Teero tiigú, yuu wācūreperē wedeguda.

²⁶ Biiro wācūā: Atitóre pee ñañarō netórē niīā. Teero tiigú, sīcū cūū niiróbirora putuājāārō.

²⁷ Numocutigu coore cōārijāārō. Numomanigū numo āmaārijāārō.

²⁸ Numocutigu Cōāmacūrē netōncāgū mee tiī. Numiōcā wāmosiāgo, Cōāmacūrē netōncāgō mee tiīyo. Teero niipacari, wāmosiārirare cūā catirī burecorire pee ñañarō netórē niīā. Yuu cūā ñañarō netórere boosārimiga.

²⁹ Yáa wedera, yuu múārē ateré wededugaga: Atibáreco petiádarō péero dusaa. Teero tiirā, mecūāmena numocutira numomanirā tiiróbiro niirō booa.

³⁰ Boorituari basoca boorituahera tiiróbiro niirō booa. Ūsenirācā tusahera tiiróbiro niirō booa. Apeyenó sārīā cūāye niidoaadarere tiiróbiro tagueñarijāārō.

³¹ Atibáreco maquēmēna āñurō netórā tee dícare wācūrijāārō. Atibáreco maquē marī iñarē ditiwaro tiia.

³² Múārē wācūpatiro manirō niirī boogá. Numomanigū marī Ōpūye maquērē bayirō wācūqui, Jesucristo ūsenirī boogá.

³³ Numocutigupe atibáreco maquērē bayirō wācūqui, cūū numorē ūsenirī boogá.

³⁴ Cūū numo, teero biiri Jesucristo ūsenirī boogá, cūū tiidugáre puarō niicu. Numiācārē teerora niīā. Manumanigō marī Ōpūye maquērē bayirō wācūco. Cooya ōpūūmena, coo wācūrēmēna Cōāmacū booró tiidugáco. Manucutigope atibáreco maquērē bayirō wācūco, coo manurē boosāgō.

³⁵ Yuu múārē āñurē boosāgū wede, jóacoo. Múā tiirére cāmotādugariga. Teero tiiróno tiigú, múārē āñurō niirī boogá. Teero biiri marī Ōpūye dícare wācūrī boogá.

* 7:21 Pecasāyemēna “esclavos” niīña.

³⁶ Sícū cūū macō bucōó wáari íñagū,[†] biiro wácūqui: “Yuu macōrē aññurō tiiríga; coo manacutiri, aññubocu”, jī wácūqui. Teero jīgūno numicūārō. Teero tiiré ñañaré tiiré mee niīā.

³⁷ Āpīpēja cūū aññurō wácūāri siro, “yuu macōrē numicūricu” jīiqui. Cūū teero tiidugāre aññuniā. Yuu macō manacutirijāārō jīgū, aññurō tiigú tiiquí.

³⁸ Biiro niīā: Numicūgū aññurō tiigú tiiquí. Numicūhēgūcā toorā aññunemorō tiiquí.

³⁹ Marīrē dutiré biiro niīā: Manacutigo coo manacutiri, cūūmena niirucujāārō. Cūū diari siro, coore cāmotāre manirī, coo tusagūmena manacutimasīco. Cūū Jesurē padeogú niīārō.

⁴⁰ Yuupe biiro wácūā: Coo āpīmēna dūutuhego, nemorō useniremena niico. Yuucā Espiritu Santore cuojīgū, teero wedesea.

8

Weerirare wáicu diiré ticoré maquē

¹ Yuu mecūtīgārē apeyé múā sáñíariguere yuuguda. “¿Wáicura dii cūā weerirare ticoariguere yaajārō booi?” jīiriguere yuuguda. “Weerirare cūā padeoré wapamanīā; teeré masítoaa”, jīicu múā. Teerora niīā, niirōpeja. Teero jīrā, biiro jīrā tiicú: “Ēsapeja āpērā nemorō masīnetōncāā”, jīāmajārā tiia. Marī cāmerī mairā, biirope tiicú: Āpērārē tiáipucu, Cōāmacūrē padeonemōārō jīrā.

² “Masīnetōnegū niīā” jīgūno aññurō peti masīgú mee niiqui. “Biirope aññurō masīrō boocú”, jīimasīriqui.

³ Cōāmacū cūūrē maīgārē masítoaqui.

⁴ Wáicura dii cūā weerirare ticoarigūe maquēpere biiro wedeguda: Marī masīā: Cūā weerira wapamanīca; Cōāmacū sīcārā niiqui.

⁵ Āpērā cūūrē padeohēra paū cōāpōnapere padeocúa. Ēmuāsepu niirārē, atibārecomū niirārē padeocúa. Cūūrē marī Cōāmacūrē padeorōbiro tūgueñacua. “Marī ōpārā niīya”, jīicua.

⁶ Marīpe ateré masīā: Cōāmacū marī Pacū sīcārā niiqui. Cūū niipetire atibāreco maquērē bauanēyigu. Marī cūū pōna cūū dutirō tiádara niīā. Jesucristo sīcārā marī Ōpū niī. Cūūmenarā niipetire bauanēnoriro niīwā. Marīcārē cūūmena niirī tiirīgu niīwī.

⁷ Niipetira Jesurē padeorā teeré masīriya. Cūā sīquērā too sūgueromū weerira dicure padeomīwā. Mecūtīgārē weerirare ticoarigūe diiré yaara, biiro wácūcua: “Teeré yaara, weerirare padeorā tiia”, jīicua. Padeobayíhera yaara, wapa cuorā tiirōbiro tūgueñacua. Teemēna cūā wácūrēre ñañocúa.

⁸ Marī yaaré, marī yaaherecā marīrē Cōāmacūrē masīrī tinemória. Marī yaara, nemorō aññurā wáaricu. Yaahera, ñañarā wáaricu.

⁹ Teero niipacari, aññurō tiiyá múā. “Niipetirere yaamasīā” múā jīirēmena āpī aññurō padeobayíhegure ñañaré tiirī tiirjāña.

¹⁰ Biiro niīā: Muu “cūā weerirare wapamanīā” jīimasīpacu, cūā weerigūre sūbusepeoromū yaagu wáabocu. Āpī padeobayíhegu muu teero tiirére íñaboqui. Muurē íñacūgū, cūūcā weerirare ticoariguere yaagu wáaboqui.

¹¹ Muu masīpacu yaagu, padeobayíhegūpere “yuu ñañaré tiigú tiigá” jī wácūrī tiigú tiia. Cristo cūūcārē diabosarigu niīwī. Muu yaarēmena cūū padeorére ñañorī tiibuyérijāña.

¹² Atemēna putúaa sáa: Múā padeobayíhegure ñañaré tiibuyéra, Cristorena ñañaré tiirā tiia.

¹³ Teero tiirā, marī yaarēmena marīya wedegu padeobayíhegure ñañaré tiirī tiirā, diamacārā wáicura diiré yaanemorijārō booa, cūūrē ñañaré tiibuyéri jīrā.

9

Apóstoles cūā wederēmena wapatā, yaamasīcua

¹ Yuucā Jesús cūūyere wededutigu beserigu niīā. Āpērā cūū beserira tiirōbiro tiimasīā. Yuucā marī Ōpū Jesurē íñawū. Múārē marī Ōpūye quetire wedewu. Múā teeré tuo, padeowú. Teero tiirā, yuu Jesús beserigu niirére masīā.

² Āpērā yuure “cūū Jesús cūūyere wededutigu beserigu mee niī” jīrā niicua. Múāpeja teero jīria. Yuu múārē Jesuyé maquērē wederi siro, padeowú. Teero tiirā, múā āpērā nemorō yuure “Jesús cūūyere wededutigu beserigu niī” jīmasīā.

³ Āpērā yuure wedepatira, “cūū Jesús beserigu mee niī” jīicua. Cūūrē biiro yuua:

⁴ Yúu Jesús beserigu niijīgū, yuu buerére tuorāre “ecayá yuure” jīimasīā.

⁵ Yuucā āpērā Jesús beserira, Jesús baira, teero biiri Pedrobirora yuu tiirī, aññubojuyu. Cūā numosānumiā Jesurē padeorāre cūūmena néewayā.

[†] 7:36 Apepū biiro tuonóā: Sícū cūū numo niigōdo bucōó wáari íñagū, ...

⁶ ¿Deero wācūi múā? ¿Ūsā dícu Bernabé, yuu Jesuyé quetire wederá yaacatidugara, padedumasirigari?

⁷ ¿Surara cūu yaarére cūu basiro wapatígari? Wapatíriqui. ¿Ūsere oterí basocu teeducare yaarigari? Yaaqui. ¿Oveja coterí basocu oveja òpécòre bipegá sīnirigari? Sīniquí.

⁸ Yuu tee queorémena wederi, yuure “basocá wācūrē dícuere wedei” jīrijāña. Moisére dutiré cūūrigecā teeré jóanoā.

⁹ Tee dutirépure biiro jóanoā: “Wecu trigare wāñiārī, useropu tuusāri betore tuusārijāña. Yaadugagu, yaaaro”, jīi jóanoā. Cōāmacū teeré jīīgū, wecuá dícuere jīīgū mee tiyígu.

¹⁰ Cūu teeré jīīgū, ūsā cūāye quetire wederāre queorémena wedegu tiyígu. Ditare coamutòsuguegu, āpī trigare wāñiāgū “tiidita oteré ducare ñeeādacu” jīirā, padecua.

¹¹ Ūsā otenucārira tiiróbiro Jesuyé quetire booré wācūrē múārē weneducāwū. Otegu tee oteré ducare ñeeróbirora múācā ūsā bueré wapa apeyenó múā cuorére péero ūsārē ticori, āñuniā.

¹² Múā āpērā múārē buerāre teero ticojācu. Ūsāpereja nemocū.

“Ūsārē ticoya” jīimasīpacara, “ticoya” jīiria. Teero jīirōno tiirā, teero nucājāwū. Biiro wācūwū: “Marī sārī, Cristoye quetire booribocua”, jīi wācūwū.

¹³ ¿Ateré múā masīriite? Cōāmacūwiipu paderi basocá Cōāmacūrē padeorā yaaré nécati cūūriguere yaacua. Teerora tiwiipū wāicurare sīārōpu paderacā tee diiré yaacua.

¹⁴ Cūā tiiróbiro Jesuyé quetire wederācārē “cūā tee wederémena wapatáyaaro” jīirigu niwī marī Ōpā.

¹⁵ Teero jīipacari, yuu sīcārī “ticoya yuure” jīiricu. Mecūtīgārē múārē apeyenó ticodutigu mee teero jóaa. Bayiró juabóarera diadugapacu, múārē yuu wederé wapa yaaré sārīcu.

¹⁶ Yuu Jesuyé quetire wedegú niijīgū, “āpērā nemoró āñugú niīā” jīimasīria. Tee Cōāmacū yuure padedutire niīā. Yuu teeré wedeheri, yuure ñañanibocu.

¹⁷ Yuu boorémena wedegu doca, wapatábojīyu. Cōāmacū yuure wededutiripeja, cūu yuure cūūrigue dícuere tiigú tiia.

¹⁸ Teero tiiró, yuu āñuró usenire yuu wede wapatárebiro niicu. Yuu wapaséro maniró netónere quetire basocāre wederémenape āñuró useniā. Jesús beserigu niijīgū, “wederé wapa ticoya yuure” jīimasīpacu, jīiria.

¹⁹ Pau Cristore padeori boosāgū, biiro tūgueñaā: Sīcūrē padecotegu niiripacu, yuu basiro niipetirare padecotegu tiiróbiro tūgueñaā.

²⁰ Judíoa putopu niigū, cūārē Cristore padeori boosāgū, cūā tiiróbirora tiia. Yuu Moisére dutiré cūūriguemenena niiripacu, tee dutirémena niirā putopu wāagu, cūā tiiróbiro tee dutirére tiia. Cūārē Cristore padeori boosāgū, teero tiia.

²¹ Tee dutirémena niihērā putopu wāagu, cūārē Cristore padeori boosāgū, tee dutirémena niihēgābiro niīā. Teero niipacu, “Cōāmacū dutirére tiihēgu niīā” jīīgū mee tiia. Yuu Cristo boorére tiidugāgu niijīgū, Cōāmacū dutirémenape niīā.

²² Yuu padeobayíheramena niigū, cūārē Cristore padeonemórī boogú, cūābirora tiia. Ateperé tiinemoā sūcā: Niipetirare “¿deerope yuu tiirí, netōdugāmī cūā?” jīīgū, cūā tiirucúrobirora tiia.

²³ Tee niipetirere tiia, niipetiro macārā Jesuyé quetire tuoáro jīīgū. Teero tiigú, yuucā cūāmenarā Cristo ticoadarere ñeegūdacu.

²⁴ Múā masīā: Cuturópu wāara, niipetira cutucú, “¿noāpē cutubayínemo?” jīirā. Niipetira cutupacára, sīcūrā wapatáqui. Múācā Cōāmacū ticoadarere wapatádugara, cuturi basoca tiiróbiro tutuaremena Cōāmacū boorépere tiiró booa.

²⁵ Niipetira cūā cutuādari suguero, bayiró cutubocua. Too suguero cūāye òpūūrīrē ñañoriguere duujācua. Cūā pūūmena tiirí betore wapatádugara, teero tiisuguecua. Tiibeto máata bóajōācu. Marī ñeeādarepeja petirícu.

²⁶ Teero tiigú, yuu cuturi basocú capea iñahēgū tiiróbiro noo booró tiiría. Cámerīquēri basocu āñuró cámerīquēmasihēgū cūu booró tiijāqui. Yuupeja cūābiro tiidugāhegu, yuu tiíadarere āñuró wācūsuguea.

²⁷ Yáa òpūūrē quēnojeādutigu, ñañarē tiidugārere nucājāā. Yáa òpūū yuure dutiria; yuu basiro yáa òpūūrē dutia. Teero tiiriatā, Jesuyé quetire āpērārē wedegú niipacu, Cōāmacū iñacoropure ñañaró putuábocu.

10

Weerirare padeorijāña

¹ Yáa wedera, múārē ateré múā masīri boogá: Niipetira ūsā ñecūsūmuā òmeburuá doca niyira. Niipetira Día Oco Sōārīmaarē tīawayira.

² Niipetira “Moisémena niīā” jīirére ēñorā, òmeburuáre nūnu, tiimaarē tīawayira. Cūā òmeburuáre nūnu, tiimaarē tīawariguemenena wāmeōtinorirabiro putuáyira.

³ Niipetira maná wãmecutirigue Cõamacũ ticoriguere yaayira.

⁴ Niipetira oco Cõamacũ ticoriguere sîniyira. Tee oco ãtãgãpũ witiyiro. Tiigá ãtãgã Cõamacũ ticoriga niyiro. Cristora tiigabiro niĩ. Cúã noo wáaro cúãmena wiiyigu.

⁵ Cõamacũ cúãrẽ teero tiipacári, cúãpe cãurẽ usenirĩ tiiriyira. Cãurẽ netõnucãrĩ ññagũ, paure yucu manirõpũ diari tiiyigu.

⁶ Cúãrẽ teero wáarigue marĩrẽ queoré ticoré niã. Marĩrẽ cúã tiirírobiro ñañarere ugaripéarijããrõ jĩrõ, teero wáayiro.

⁷ Teero tiirã, cúã siquẽrã tiirírobiro weerirare padeorijãña. Cõamacũye queti jóaripũpũ cúã tiiriguere jóanoã: “Cúã yaa, sîni, too síro cúã booró bosebureco tiinucãyira”,* jĩ jóanoã.

⁸ Marĩpeja siquẽrã cúã tiirírobiro noo booró ñeeaperijããda. Cúãcã teero tiirigue wapa sicaburecore veintitrés mil diayira.

⁹ Teero biiri siquẽrã cúã tiirírobiro marĩ Òpũrẽ cúari tiirijããda. Cúãcã teero tiirigue wapa paũ ãñaã bacasiãnoyira.†

¹⁰ Teero biiri sũcã cúã siquẽrã Cõamacũrẽ wedepatirírobiro wedepatirijãña. Cúãcã wedepatirigue wapa ángele sããdutinorigu cúãrẽ sãiyigu.‡

¹¹ Atibãreco petiwáro tia. Teero tiigú, Cõamacũ marĩ atitõ macãrãrẽ masĩdutigu, cúãrẽ teero tiiyigu. Cũũ cúãrẽ wáariguere jóadutirigu niĩwĩ, marĩrẽ cúã tiirírobiro tiirijããrõ jĩgũ, cúãrẽ wáarirobiro marĩrẽ wáari jĩgũ.

¹² Teero tiigú, sícũ “yũpeja ãñurõ padeogú niã; ñañaré tiiría” jĩ wãcũgãno ãñurõ tuomasĩña, ñañaré tiiri jĩgũ.

¹³ Apetõ múã ñañaré tiidugácu. Múã dicure teero wáaricu; niipetirapure teero wáacu. Cõamacũpe múãrẽ tiipurucugu niijĩgũ, múã nocõrõ nucãrere masĩjĩgũ, múãrẽ ñañaré tiidugãnemore jeari tiiriqui. Ñañaré tiidugãre jeari, Cõamacũ múãrẽ tutuare ticogudaqui, ñañaré tiirijããrõ jĩgũ.

¹⁴ Teero tiirã, yũũ maĩrã, múã cúã weerirare padeorijãña, ñañarõ wáari jĩrã.

¹⁵ Múã ãñurõ masĩrã niã. Teero tiirã, múã basiro yũũ wedeserere “diamacú niã” o “merẽã niã” jĩãdacu.

¹⁶ Marĩ bocara, sînirĩ bapa sîniãdari sũguero, Cõamacũrẽ usenire ticoa. Tiibapare sînirã, “Cristoye dí marĩrẽ õmayudiabosariguemenarã marĩ cãũmena niã” jĩdugara tia. Pãgãrẽ bato yaara, “Cristoya õpũũ cũũ diari õpũũmenarã marĩ cãũmena niã” jĩdugara tia.

¹⁷ Marĩ sicagá maquẽ pãrẽ yaaa. Teero tiirã, marĩ paũ niipacara, sicaõpũũ tiiróbiro niã.

¹⁸ Israelya põna macãrãrẽ wãcũña. Cúã Cõamacũrẽ padeorã, wáicurare sãpéocua. Tee diiré yaara, “Cõamacũmena niã” jĩrã ticúa.

¹⁹ ¿Deero jĩdugagu tiĩ yũũ teeména? “Wáicura dii cúã weerirare ticoariguere marĩ yaara, weeriramena niãdacu”, ¿jĩdugagu tiigári? “Weerira caticua”, ¿jĩdugagu tiigári? jĩria.

²⁰ Biirope jĩdugagu tia: Cõamacũrẽ padeohéra cúã weerirare wáicura diiré ticora, Cõamacũrẽ ticora mee tiíya; wãtĩãpere ticora tiíya. Múãrẽ wãtĩãmena niirĩ boorúa.

²¹ Marĩ Òpũrẽ padeorãmena vinorẽ sînirã, pãrẽ yaara, marĩ Òpũrẽ padeorere wiyarã tia. Teeré yaaarira wãtĩãyere sîni, yaaro boorúa.

²² Marĩ Òpũrẽ doeri tiidugáricu. Cũũ marĩmena cúari, marĩ cãũmena sãcãrĩbrícu; tutuagu niiqui.

Marĩ booró tiirã, ãpẽãrẽ maĩrĩbocu

²³ Múã siquẽrã biiro wedesecu: “Marĩ tiidugãrere tiimasã”, jĩcu. Teerora niã, niirõpeja. Apetõ tiirõ, marĩ tiidugãre marĩrẽ tiãpuricu. “Marĩ tiidugãrere tiimasã” jĩrẽ diamacú niipacari, teepé ãpẽãrẽ Cõamacũrẽ ãñurõ padeorĩ tiirícu.

²⁴ Múãye dicure wãcũrijãrõ booa; ãpẽãrẽ niãdarecãrẽ wãcũrõ booa.

²⁵⁻²⁶ Cõamacũye queti jóaripũpũ biiro jóanoã: “Niipetire atibãrecoyũ niiré marĩ Òpãye niã”, § jĩ jóanoã. Teero tiirã, yaaré dúaropũ dúarere noo booró sãĩ, yaaya. “¿Weerirare stiubusepearigue dii niĩ?” jĩ sãĩñãrijãña, wapa cuorã tugueñarĩ jĩrã.

²⁷ Apetõ tiigú, sícũ Jesuré padeohégũ múãrẽ cãũ pũtopũ yaadutiboqui. Múã cãũ pũtopũ wáadugara, niipetire cãũ ecarere yaaya. “¿Ate deero tiãrígũ dii niĩ?” jĩ sãĩñãrijãña, wapa cuorã tugueñarĩ jĩrã.

²⁸ Toopú niirĩ, ãpẽãrẽ múãrẽ biiro jĩbocua: “Ate weerirare cúã ticoarígũ dii niã”, jĩbocua. Múã cúã padeorere ñañorĩ jĩrã, tee diiré yaarijãña, wapa cuorã tugueñarĩ jĩrã.

²⁹ Múãye maquẽrẽ wederia. Múã yaara, ñañarõ tugueñaricu. Cúã tugueñare maquẽrẽ wedegu tia. “Yaaya maniréno niã”, jĩ tugueñacua.

* 10:7 Éxodo 32.6. † 10:9 Números 21.5-6. ‡ 10:10 Números 16.41-49. § 10:25-26 Salmo 24.1.

Múã yũre sãñábocu: “¿Deero tiirá ãpërã tũgueñaremena ùsãpe ùsã yaadugarere yaarigari? 30 Ùsã yaarere Cõãmácũre usenire ticori, ãpërã ùsã yaarere merẽã jĩĩmasĩricua”, jĩĩbocu.

31 Yũpeja múãrẽ biiro wedea: Marĩ yaarẽmena, marĩ sĩnirẽmena, marĩ booró tiirẽmena Cõãmácũre usenirĩ tiáda, ãpërãcã Cõãmácũrẽ “ãñunetõjõãĩ” jĩĩãrõ jĩĩrã.

32 Múã tiirẽmena sĩcanorẽ ñañarẽ tiĩñorijãña; niipetira Cõãmácũ põnarẽ, judíoare, judíoa niĩhẽrãrẽ ñañarẽ tiĩñorijãña.

33 Yũcã teerora tia. Niipetire yũ tiirẽmena niipetirare ãñurõ tiidugáa. Niipetira netõnerĩ boogú, cúãye niĩadarere boosãã; yũpeja yé dí cure ãmaãria.

11

1 Múãcã yũ Cristore nũnũrõbirora teerẽ ññacũ, yũre nũnũñã.

Numiã Jesurẽ padeorã neãrõpũ tiirẽ maquẽ

2 Múã yũ tiirĩguere teero wãcũpetirucujããyiro. Yũ múãrẽ buerigüecãrẽ diamacá tiáyiro. Teero tiigú, múãmena yũ bayirõ useniã.

3 Apeyerẽ aterẽ múãrẽ masĩrĩ boogá: Cristo niipetira ãmãã sotoa niĩ. Ëmũpe cãũ nũmo sotoa niĩ. Cõãmácũ Cristo sotoa niĩ.

4 Ëmũ súubusegu, cúãya dupupu sapeare pesarijãrõ booa.* Cãũ Cõãmácũ wededutirere wedegu, teerora pesarijãrõ booa. Pesagúpeja bobooro tiigú tiiquĩ. Cãũ teero tiigú, marĩ Òpũ Jesucristore quionĩremena padeorĩqui.

5 Numiõpeja súubusego, cooya dupupu suti caserore pesaro booa. Coo Cõãmácũ wededutirere wedego, teerora tiirõ booa. Pesahegopeja bobooro tiigó tiicó; marĩ Òpũ Jesucristore quionĩremena padeorico. Póare súa pedenorigo tiirõbiro niico.

6 Sícõ numiõ pesarĩ casero pesahego, sica diamacãrẽ coo póare súacõãjããrõ. “Yũre súapetiãtã, o pedeatã, bobooro tũgueñabocu” jĩĩgõ, suti caserore pesaaro.

7 Ëmũpe Cõãmácũ niirẽre, cãũ dutimasĩrere ãñõĩ. Teero tiigú, pesarijãrõ booa. Numiõpe coo manũ ãñurõ dutimasĩrere ãñõyo. Teero tiigó, suti caserore pesaro booa.

8 Múã masiã: Sicatopũra Cõãmácũ basocãre tiigú, ãmũrẽ numiõya cõãmena tiiriyigu; numiõpere ãmũya cõãmena tiiyigu.

9 Cõãmácũ Adãnrẽ tiigú, Evare tiápuaro jĩĩgũ mee tiiyigu. Evare tiigúpeja, Adãnrẽ tiápuaro jĩĩgũ tiiyigu.

10 Teero tiirá, múã neãrõpũre niirã, numiã suti caserore pesaro booa. Teero tiigõno coo manũ dutirẽmena niirẽre ãñõco. Ángeleacã coo teero tiirẽre ññacua.

11 Teero niipacari, marĩ Jesurẽ padeorã cãmerĩ tiápuã. Ëmũã cúã nũmosãnumiã tiápure manirõ niimasĩricua. Numiãcã cúã manasũmãã tiápure manirõ niimasĩricua.

12 Ate diamacãrã niã: Cõãmácũ numiõrẽ ãmũya cõãmena tiiyigu; teero biiri ãmãã numiãpũre bauãcua. Niipetira Cõãmácũ tiirĩra dícu niĩya.

13 Numiã Cõãmácũrẽ sãirã, dupupu suti caserore pesaheri, ¿ãñũĩ? Múã basiro beseya.

14 Niipetira aterẽ masiã: Ëmũ póañapõ yoari, bobo niã.

15 Numiõpe póã yoariñapõ cũgõ boborico; tee póãmena usenico. Coo póãmena suti caserore pesagobiro tiicó.

16 Yũ wedeserere “diamacũ niiria” jĩĩgãnorẽ biiro jĩĩgũda: “Ùsã teero dícu tiirucúa. Teero biiri Jesurẽ padeorẽ põnarĩ macãrãcã teerora tiirucúca”, jĩĩgũda.

Neãyara diamacũ tiirĩrigue

17 Mecãtigã múãrẽ apeyerẽ jóãã. Aterẽ jóãã, múãmena useniria. Múã neãrã tiirẽ múãrẽ Jesurẽ padeonemórĩ tiirõno tiirá, padeorẽre ñañorã tia.

18 Múãrẽ aterẽ jĩĩsũgẽgũda: Múã neãrã, sĩcãrõmẽna yaariayiro. Teerẽ tuoãwã. Yũ tũgueñarĩ, yũre diamacũ maquẽrẽ wedecoaya.

19 Ate diamacãrã niã: Múã bataricãrẽ, ãñuniã. Teemẽna “¿noãpẽ diamacũ Jesurẽ padeorã niĩto?” jĩĩrẽre ãñõãdacu.

20 Múã neãyara, marĩ Òpũ cãũ buerãmena yaaturirobiro diamacũ tiiriyiro.

21 Múã yaarẽ néewarere noo booró yaanucãjããyiro. Æpërã juãmẽna putuã, ãpërã sĩni, cũmu, tiáyiro.

22 Múã pairó yaa, sĩnidugãra, múãye wiseripu teero tiiyã. ¿Múã ãpërãrẽ Jesurẽ padeorãre doo niĩ? Æpërã bóaneõrãrẽ bobooro wãari tiirá tiáyiro. Múã teero tiirẽ quetire tuogú, ¿deero jĩĩgũdari yũ múãrẽ? “Múãmena useniã” ¿jĩĩgarite? Jĩĩridojãgũdacu.

* 11:4 “Jesurẽ padeorãmena neãgũ, sapeare pesariqui”, jĩĩdugaro tia. Cãũ sĩcãrã niigũ, sapeamena súubuseri, ãñuniã.

*Jesús cūā buerámēna yaaturigüe**(Mt 26.26-29; Mr 14.22-25; Lc 22.14-20)*

²³ Y_{uu} múārē bueriguere marī Ōpū y_{uu}re buewi. Biiro niīā: Jesuré iñatutirapure ticoadari ñamirē cūā pārē née,

²⁴ Cōāmacūrē usenire ticoyigu. Yaponó, puatásā, jīyigu: “Ate pā y_{uu} múārē diabosaadari ōpūūbiro niīā. Ateré tiiyá, y_{uu} múārē diabosarere wācūrā”, jīyigu.

²⁵ Yaaari siro, teerora tiyigū sīniri hapamēna. Cūā bueráre tīāgū, jīyigu: “Atibapá maquē yēe díbiro niīā. Yēe díimēna Cōāmacū mama netōnére quetire cūūgūdaqui. Múā tiipapare sīnirécōrō y_{uu}re wācūña”, jīyigu.

²⁶ Teero tiirā, múā pārē yaara, tiipapare sīnirā, marī Ōpū marīrē diabosariguere ēñorā tiia, téē cūā putaaatiripu.

Bocaadari sugüero, wācūdutire

²⁷ Bocaadara quioníremēna tiíaro. Quioníremēna iñahēgū yaa, sīni, Jesuré ñañarē tiiquí; Jesuyá ōpūā, cūāye díre búri niirē tagueñaqui.

²⁸ Marī niipetira bocaadari sugüero, marī tiiriguere “ñañarē tiitá” jīi, wācūsugüero booa.

²⁹ Sīcū marī Ōpū marīrē diabosariguere wācūripacu, pārē yaa, sīnigū, ñañarō tiinógūdaqui.

³⁰ Teero tiirā, múā pau diarecutira, tutuhera niicu. Sīquērā diajōātoyira.

³¹ Marī bocaadari sugüero, wācūpatisugueatā, Cōāmacū marīrē teero ñañarō tiiriqui.

³² Marīrē teero ñañarō tiigū, marīrē marī ñañarē tiirere duudutigu tiiquí. Marīrē āpērā cūūrē padeohéramēna pecamepu wáari booriqui.

³³ Teero tiirā, yáa wedera, neāyara, biiro tiiyá: Sīcārōmēna yaaadara, niipetirare yueya.

³⁴ Juabóaguno cūāya wiipu yaaaro. Teero tiigū, Cōāmacū múā añurō neārī iñagū, ñañarō tiiriqui. Apeyeré múā putopu wáagu, quēnogūda.

12*Espíritu Santo basocácōrōrē tiimasīrere tioré*

¹ Yáa wedera, Espíritu Santo múārē tiimasīrere ticoqui, Jesuré padeorí pōna macārārē tiíapuro jīigū. Múārē teeré masīrī boogá.

² Múā ateré masīā: Múā Jesuré padeoádari sugüero, múā menamacārā weerirare padeorā wáari iña, múācā wáarira niiwū. Weerira cūā padeorā catirá mee niīya; wedeseriya.

³ Teero tiigū, y_{uu} múārē ateré masīrī boogá: Sīcāno Espíritu Santo tiorémēna wedesegu ateré jīimasīriqui: “Jesús ñañarō wátērījāārō”. Āpīpēja “Jesús marī Ōpū niīi” jīigū Espíritu Santo tiorémēna dícu teeré wedesemasīqui.

⁴ Espíritu Santo tiimasīre ticogu, merēā dícu marīrē batoqui. Espíritu Santo tee niipetirere ticogú sīcārā niiqui.

⁵ Marī merēā dícu paderé cūoa, Jesuré padeorí pōna macārārē tiíapuro jīirā. Marī Ōpū tee niipetirere cūūrigu sīcārā niīi.

⁶ Marī merēā dícu padea. Cōāmacū marīrē paderi tiigú sīcārā niiqui. Niipetire tee marī paderere añurō wáari tiiquí.

⁷ Espíritu Santo cūā tiimasīre tiorémēna marī niipetirare cūū marīmenā niirere ēñoquí. Tee tiimasīrere ticoqui, cāmerī tiíapuro jīigū.

⁸ Cōāmacū Espíritu Santomēna sīquērārē añurō masīrémēna wedesemasīrere ticoqui. Āpērārē cūūmenarā añurō tuomasīremēna wedemasīrere ticoqui.

⁹ Āpērārē cūūmenarā padeorere ticoqui. Āpērārē cūūmenarā diarecutirare netōnémasīrere ticoqui.

¹⁰ Āpērārē Cōāmacū sīcārā tiimasīrere tiēñomasīrere ticoqui. Āpērārē Cōāmacū wede-dutirere wedemasīrere ticoqui. Āpērārē besemasīrere ticoqui. Tee masīrémēna “āni wātī tutuaremenā biiro tiīi” o “Espíritu Santo tutuaremenā biiro tiīi” jīi besemasīqui. Āpērārē āpērāyere máata wedesemasīrere ticoqui, cūā tee wedesere tuohéra niipacari. Āpērārē tee wedesere “biiro jīidugaro tiia” jīi wedemasīrere ticoqui.

¹¹ Espíritu Santo basiro tee niipetirere tiiquí. Cūārā basocácōrōrē cūū ticodugarere ticoqui.

Marī sicaōpūūbiro niīā

¹² Marīya ōpūā maquē pee niīā. Pee niipacaro, sicaōpūūrā niīā. Cristocā teerora niīi. Marī cūūrē padeorā pau niipacara, sicaōpūūbiro niīā.

¹³ Marī niipetira Espíritu Santo sīcūmenā wāmeōtinowū. Teero tiigū, marī judíoa, griegoa, dutiāpenorī basoca, dutiāpenoña manirā sicaōpūūbiro niirī tiīi. Marī niipetira sīcārēna cūoa Espíritu Santore.

¹⁴ Sicaōpūū sicawāme dícu niiria; sicaōpūū pee ōpūā maquērē cūoa.

¹⁵ Maríya dupo wedeseri dupo niirō, biiro jĩbocu: “Wāmo niiria; maríya òpũu maquẽ niiria”. Teero jĩpacaro, toopára nijãã.

¹⁶ Maríya cãmopéro wedesebocu: “Capea niiria; maríya òpũu maquẽ niiria”. Teero jĩpacaro, toopára nijãã.

¹⁷ Maríya òpũu capea dícu niirĩ, ¿deero tii marĩ tuobóatau? Maríya òpũu cãmopéro dícu niirĩ, ¿deero tii marĩ wĩniĩãboatau?

¹⁸ Cõãmacũ marĩrẽ tiigũ, niipetire maríya òpũu maquẽrẽ cũũ cũũdugaropu cũũrigu niiwĩ.

¹⁹ Sicaòpũũpũre niiréno sicawāme dícu niĩatã, basocúya òpũu niiribojĩyu.

²⁰ Biirope niĩã: Sicaòpũũ pee wāme cuopacári, sicaòpũũrã niĩã.

²¹ Capea wāmorẽ “mũũrẽ booríga” jĩĩmasĩricu. Dupucã duporire “booríga” jĩĩmasĩricu.

²² Teero jĩrõno tiirã, maríya òpũu maquẽ apeyerẽ “tutuhere niĩã” jĩĩpacari, tee manirĩ, ãñurõ catimasĩricu.

²³ Maríya òpũu maquẽrẽ apeyerẽ búri niirẽ tugueñaã. Teero tiirã, teerẽ ãñurõ bauáro jĩĩrã, ãñurõ quẽnoã. Apeyerẽ bobooro tugueñarã, teerẽ yayiõra, sutirẽ sãñaã.

²⁴ Apeyẽ ãñurẽ baurépereja quẽnorĩã. Cõãmacũ maríya òpũu maquẽrẽ teero cũũrigu niiwĩ, búri niirẽre wapapacároburo iĩñaãrõ jĩĩgũ.

²⁵ Cũũ niipetire maríya òpũu maquẽ sĩcārõmẽna paderi booquí; teero biiri sĩcārõmẽna cãmerĩ tiĩápuri booquí.

²⁶ Maríya òpũũpũre sicutabe pũnirĩ, niipetiropu sesajõãã. ãñurõ wáaricãrẽ, niipetiropu ãñurõ tugueñaremena useniã.

²⁷ Teero jĩĩgũ, biiro jĩĩgũ tiia: Múã Cristore padeojĩrã, cũũya òpũũbiro niĩã. Basocãcõrõ cũũya òpũũ maquẽbiro niĩũya.

²⁸ Cõãmacũ Jesurẽ padeorĩ põna macãrã watoapũre Jesús cũũyere wededutigu beserirare niipetira sotoapu cũũrigu niiwĩ.

Cúã docare cũũ wededutirere wederãre cũũrigu niiwĩ.

Cúã docare cũũye quetire buerãre cũũrigu niiwĩ.

Cúã docare cũũ dícu tiimasĩrere tiĩẽñorãrẽ cũũrigu niiwĩ.

Cúã docare diarecutirare netõnẽrãrẽ,

tiĩápurare,

dutirãre,

ãpẽrãyẽre wedeserare cũũrigu niiwĩ.

²⁹ Niipetira Jesús cũũyere wededutigu beserira niiriya. Niipetira Cõãmacũ wededutirere wederã niiriya. Niipetira Cõãmacũye quetire buerã niiriya. Niipetira Cõãmacũ dícu tiimasĩrere tiĩẽñomasĩriya.

³⁰ Niipetira diarecutirare netõnẽmasĩriya. Niipetira ãpẽrãyẽre wedesemasĩriya. Niipetira cúã wedesere “biiro jĩĩdugaro tiia” jĩĩ wedemasĩriya.

³¹ Teero tiirã, Espĩritu Santo nemorõ ãñurõ tiimasĩre ticorẽre booyã. Mecũtĩgãrẽ yũũ múãrẽ nemorõ ãñurẽre wedegda.

13

Cãmerĩ maĩrẽ

¹ Marĩ ãpẽrãyẽre wedesemasĩpacara, ángeleyere wedesemasĩpacara, cãmerĩ maĩhẽrĩ, marĩ wedesere wapamanicu. Yucututi páara o cõmequirirẽ páacarerabiro marĩ wedesere busucu.

² Cõãmacũ marĩrẽ wededutirere wedemasĩpacara, cãmerĩ maĩhẽrã, búri niirã putuáã. Marĩ niipetire basocã masĩña manirẽre masĩpacara, niipetire Cõãmacũyere tuomasĩrã niipacara, cãmerĩ maĩhẽrã, búri niirã putuáã. Marĩ bayirõ padeorẽmena ãtãgũrẽ aperopũ wãadutimasĩpacara, cãmerĩ maĩhẽrã, búri niirã putuáã.

³ Marĩ cuorẽ niipetirere bóaneõrãrẽ ticobocu. Marĩ cúãrẽ maĩrĩpacara ticora, Cõãmacũ marĩrẽ “ãñurõ tiiwũ” jĩĩriqui. Marĩ Cõãmacũyere tiirĩ, cãũrẽ padeohẽra marĩrẽ sóedutibocua. Cũũyere tiipacãrã, cãmerĩ maĩhẽrĩ, Cõãmacũ marĩrẽ “ãñurõ tiiwũ” jĩĩriqui.

⁴ Marĩ cãmerĩ maĩrã, biiro tiia: ãpẽrã marĩrẽ merẽã tiirĩ, cúã tiirẽre nucãjãã. Niipetirare ãñurõ tiia. ãpẽrãrẽ iĩnatutiria. “Biuro biigũno niĩã yũũja”, jĩĩ wãcũria. “Ûsã ãpẽrã nemorõ niinetõnucãrã niĩã”, jĩĩ wãcũria.

⁵ ãpẽrãrẽ padeorẽmena wedesea. Maríyẽ niĩãdare dícuire wãcũria. Máata cúaria. ãpẽrãrẽ yoari cúãñaria.

⁶ ãpẽrã ñãñarẽ tiirĩ iĩnarã, useniria. Cúã diamacũ maquẽpere tiirĩ, useniapua.

⁷ Marĩ maĩrãrẽ cúã ñãñarẽ tiirĩ, maĩdúria. “Too síro cúãcã ãñurẽpere tiimasĩãdacua”, jĩĩ wãcũã. Wãcũtutuarucujãã. Cúã ãñurẽre tiirĩ yuea.

⁸ Marí cāmerí maíre petirícu. Cōāmacū wededutirere wedere petiádacu. Āpērāyere máata wedesemasíre petiádacu. Cōāmacūyere tuomasíremena wedemasíre petiádacu.

⁹ Marí niipetirere Cōāmacūyere tuomasípetiria. Cōāmacū wededutirere wedepacara, wedepetiria.

¹⁰ Jesús putaaatiri, masípetijāādacu; “teeré tuomasíriga” jīnemoricu sáa.

¹¹ Yñ wīmagū niigū, wīmagūbiro wācū, wedesewñ. Выв wáagu, wīmagū niigū tiiríguere duujāwñ.

¹² Teerora sūcā atitóre marí añurō tuomasíria. Ēñorō bucaropñ marí ñnarébiro niia; añurō bauria. Too síropñ añurō baurō ñnaadacu. Mecūtígārē marí péerogā masiā. Too síropñ cūñ marírē masírōbira masípetijāādacu.

¹³ Teero tiirō, ate itiáwāme niirucujāādacu: Cōāmacūrē padeoré, “cūñ marírē añurō tiigúdaqui” jī useniyuere, cāmerí maíre niirucujāādacu. Itiáwāme watoare cāmerí maírepe upatí maquē niia.

14

Āpērāyere máata wedesemasírā biiro tiirō booa

¹ Āpērārē mañrucújāña. Cōāmacū Espiritu Santomena tiimasíre ticorécārē bayirō booyá. Cōāmacū wededutirere wedemasíre boonetōnacāña.

² Āpērāyere máata wedesemasígūno Cōāmacū dícu wedesequi. Basocáre wedeseriqui. Cūñ wedesere tuoricua. Espiritu Santo tutuaromena masíña manirere wedesequi.

³ Cōāmacū wededutirere wedegúpe basocáre wedesequi. Cūñ wederi tuoráre Cōāmacūrē padeonemórí tiiquí. Cūñrā wācūtutuari, añurō tugeñarí tiiquí.

⁴ Āpērāyere máata wedesemasígūno cūñ basiro Cōāmacūrē padeonemogū tiiquí. Cōāmacū wededutirere wedegúpe Jesuré padeorí pōna macārārē padeonemórí tiiquí.

⁵ Múā niipetira āpērāyere máata wedesemasírí boomíga. Tee nemorō múā Cōāmacū wededutirere wederi bayirō boosāmiā. Cōāmacū wededutirere wederepe āpērāyere máata wedesere nemorō wapacutía. Sícū āpērāyere máata wedeseari siro, cūñ wedeseariguere āpí wederi, añunicu. Teero wedegñ, niipetira Jesuré padeorí pōna macārārē padeonemórí tiiquí.

⁶ Teero tiigú, yáa wedera, yñ múā putopñ wáagu, āpērāyere máata wedeseri, tee wedesere múārē tiápuricu. Cōāmacū yñre wederé múārē bueripereja, tiápuco. Cōāmacūyere yñ añurō tuomasírere múārē wederi, tiápuco. Cōāmacū yñre wededutirere wederi, tiápuco. Yñ apeyeré buenemorí, tiápuco.

⁷ Queorémena múārē wedeguda: Tōōrōriwñ noo booró putiámajārí, “¿ñeenó basaré niigari?” jīmasíña mania. Búapātērōcā noo booró búapātēámajārí, “¿ñeenó basaré niigari?” jīmasíña mania.

⁸ Surara cāmerísiārā wáara, cornetare añurō putihéri, cūāyere quēnorícu.

⁹ Múācā teerora niicu. Múā tuomasíhēre wedeseri, “biiro jīdugara tiíya” jīmasíña mania. Teero wedeseámajāre niicu.

¹⁰ Atibúrecopñree pee merēá dícu wedesere niicu. Niipetire tee wedeserecōrō tuomasínoā.

¹¹ Yñ āpērā wedeserere tuohégñ, aperó macūbiro niia. Yñ wedeseri tuohégñ, cūñcā aperó macūbiro niiquí.

¹² Múācā āpērāyere tuoricu. Teero tiirá, múā Espiritu Santo tutuaromena tiimasíre ticoré boorá, Jesuré padeorí pōna macārārē añurō padeonemórí tiimasíreperere boonetōnacāña.

¹³ Teero tiigú, āpērāyere máata wedesemasígūno Cōāmacūrē biiro sáirō booa: “Yñ wedesere ‘biiro jīdugaro tiia’ jī wedemasírere ticoya” jī sáirō.

¹⁴ Yñ āpērāyere máata wedeseremena súbusegñ, yeeripūnamena súbusea. Yñ wācūrēmenape “biiro jīgū tiia” jīmasíricu.

¹⁵ Too docare ¿deero tiigúdari yñ? Biirope tiigúda: Yñ súbusegñ, yeeripūnamena súbuseguda; teerora yñ wācūrēmenacārē súbuseguda. Yñ Cōāmacūrē basapeogñ, yeeripūnamena basaguda; teerora yñ wācūrēmenacārē basaguda.

¹⁶ Mñ yeeripūnamena dícu Cōāmacūrē “añunetōjōgū nií” jīrí, āpí mñ wedeserere tuoríqui. Tuoríjīgū, “teerora niia” jīapumasíricu.

¹⁷ Mñ teero usenire ticorí, añuniā, añurōpeja. Cūāpere Cōāmacūrē padeonemórí tiirícu.

¹⁸ Āpērāyere máata wedeserere yñrā múā niipetira nemorō wedesea. Teero tiigú, Cōāmacūrē usenire ticoa.

¹⁹ Teero jīpacu, Jesuré padeorá neārōpñ yoari āpērāyere máata wedesegñ, buri peti wedesecu. Too niirā tuorícu. Basocáre buedugagñ, cūñ tuorémena wederipereja, péerogā wedepacari, nemorō añuniā.

²⁰ Yáa wedera, wīmarābiro wācūríjāña. Múā wīmarā ñañaré wācūhērābiro wācūpacara, apeyerépe butóábiro wācūña.

²¹ Cōāmacāye queti jóaripūpu ateré jóanoā: “Marī Ōpū Cōāmacū biiro jīī: ‘Yuu atiditá macārārē āpērāyémēna wedeseguda. Teeménacārē nemorōrā padeoriadacua’, jīīyigu”,* jīī jóanoā.

²² Teero tiigú, Cōāmacū āpērārē āpērāyére máata wedeseri tiiquí, Jesuré padeohéra “Cōāmacū cúāmena niiquí” jīīārō jīīgū. Jesuré padeorápe teeré masítoacua. Cōāmacū āpērārē cúū wededutirere wederi tiiquí, Jesuré padeorá “Cōāmacū marírē wedesequi” jīīārō jīīgū. Jesuré padeohérape teeré tuomasricua.

²³ Múā niipetira neārōpu neārā, niipetira āpērāyére máata wedeseri, Jesuyé maquērē masihērā o Jesuré padeohéra sājēabocua. Múā wedeserere tuorá, “mecārā tiíya” jīībocua.

²⁴ Múā niipetira Cōāmacū wededutirere wederipereja, Jesuré padeohégū o Jesuyé maquērē masihégū sājēaboqui. Múā wederere tuogú, “yuu ñañagú niiga” jīī tugeñaboqui. Múā niipetira wederi tuogú, cúū tiiriguere wácūboqui.

²⁵ Cúū popeapu ñañaré wácūrere wácūboqui. Teero tiigú, Cōāmacūrē padeogú cúū díamacūpu ñicācoberimēna jeacūmugúdaqui. “Cōāmacū díamacúrā múāmena niiquí”, jīīgúdaqui.

Múā neārōpu añurō tiiyá

²⁶ Yáa wedera, múārē ateré wedea: Múā neārā, múā síquērā Cōāmacūrē basapeocu; āpērā Cōāmacūyere buecua; āpērā Cōāmacū cúārē wederere múārē buecua; āpērā āpērāyére máata wedesecua; cúū wedeseariguere āpērāpé wedecua. Teemēna niipetira Jesuré padeorí pōna macārārē cámeri Cōāmacūrē padeonemórí tiíaro.

²⁷ Āpērāyére máata wedeseri, puarā o itíārā wedesearo. Sícu wedesesugue, too síro āpī wedesearo. Cúā wedeseariguere āpī wedearo.

²⁸ “Biuro jīīdugaro tiia” jīī wedegú manírī, wedeserijāārō. Cúā basiro wácūrēpu Cōāmacūrē wedesearo.

²⁹ Cōāmacū wededutirere wederácā puarā o itíārā wedearo. Āpērā cúā wederere besearo, “¿díamacúrā nií?” jīīrā.

³⁰ Sícu wedeseri, Cōāmacū āpírē toopú duigúre wededutiri, wedesesuguearigu díamaníārō.

³¹ Teero tiirá, niipetira Cōāmacū wededutirere wederá wedesemasícua. Sícu wedesesugue, too síro āpī, āpī wedesewacua. Teero tiirí, niipetira too niirā masíadacua; niipetira wácūbayiadacua.

³² Múā Cōāmacū wededutirere wederá “aterá basocáre mecātígā wederi, añutu niíā” jīī wácūsugue, wedeya. Āpērā wederitabe, wederijāña.

³³ Cōāmacū díamacú tiirí boocu; noo booró tiirere booriqui.

Niipetira Jesuré padeoré pōnarí macārā neārā, cúā tiirere tiinunáseya:

³⁴ Múā neārōpure numiā wedeserijāārō. Cúārē wedesedutirijāña. Cúā manusūmúārē añurō yuñaro Cōāmacūye queti jóaripū dutirobirora.

³⁵ Cúā tuoríariguere masídugara, wiipú cúā manusūmúārē sáññáārō. Múā neārōpu numiā wedeseri, ñañaniā.

³⁶ Múā niipetira ateré masícu: Cōāmacūye queti múāmena nucārírro niíwā. Múā dícu teeré padeorá niiria.

³⁷ Sícu múā menamacū “yuu Cōāmacū wededutirere wedegú niíā; Espíritu Santo wácūrē ticorémēna wedea” jīībocui. Teeré jīīgúno yuu jóariguere tuoarí siro, biuro jīīgúdaqui: “Marī Ōpū dutiré ticoré niíā”, jīī masígúdaqui.

³⁸ Yuu jóariguere “teerora niíā” jīī padeohégunoré padeoríjāña múācā.

³⁹ Yáa wedera, Cōāmacū wededutirere wedemasírere booyá. Múā menamacārā āpērāyére máata wedeseri, “wedeseera mee tiiyá” jīīrjāña.

⁴⁰ Niipetire múā tiirere quioníremēna tiiyá. Teeré añurō tiiyá; noo booró tiirijāña.

15

Cristo masāriqúe

¹ Yáa wedera, yuu múārē too sugueropu bueriguere Jesús basocáre netōnére quetire mecātígārē wácūrí boogá. Múā teeré tuorá, padeowá. Atitócārē padeóa.

² Cōāmacū tee quetimenarā múārē padeorí tiigú tií. Múārē yuu wederigúe quetire padeó, wácūnnuseri, netōnégúdaqui. Díamacú padeohéri, netōnériqui.

³ Yuñre bueriguere múārē wedewu. Tee buerigúe uputí maquē niíā. Biuro niíā: Cōāmacūye queti jóaripū jīīrōbirora Cristo marí ñañaré tiiré wapa marírē diabosarigu niíwā.

* 14:21 Isafas 28.11-12.

⁴ Cũ diaari siro, átãtutipũ cũirira niiwã. Itiábureco siro Cõamacũye queti jóaripũ jĩrõbirora masãrigũ niiwĩ.

⁵ Teero wáari siro, Pedrore bauásũgueyigu. Too síro ãpẽrã cũ beserirare bauáyigu.

⁶ Too síro sícãrõména paũ quinientos nemorõ cãurẽ padeorãre bauáyigu. Paũ cãurẽ ñnarira caticua ména; ãpẽrã diajõãtoyira.

⁷ Too síro Santiagore bauáyigu. Too síro niipetira cãũyere wededutigũ beserirare bauáyigu.

⁸ Niipetirare bauári siropũ, yũre bauáwi. Cãã siro macũ bucũapetiririgubiro yũ niipacari, yũcãrẽ bauáwi.

⁹ Yũ niipetira Jesús cãũyere wededutigũ beserira duaró wapacutia. Too sugueropũ yũ Jesuré padeorẽ põnarĩ macãrãrẽ ññarõ tiurucúmiwã. Yũ ñañagũ niipacari, Jesús yũre bauáwi. Yũre bauáriatã, yũ cã beserigu niiribocu.

¹⁰ Cõamacũ yũre ãñurẽ ticorémema atitõre merẽã niã. Teero tiigú, Cõamacũ yũre “buri peti cãurẽ ãñurẽ ticowũ” jĩriqui. Yũ cãã niipetira nemorõ padea. Yũ basiro teero tiirã; Cõamacũ yũre ãñurẽ ticogú yũmena niigũ, yũre tiáruqui.

¹¹ Yũ mũãrẽ wederẽ, ãpẽrã Jesús beserira mũãrẽ wederẽ sícãrĩbiro niã; sicaquetira wenedoã. Teerena mũã padeowã.

Diarira masãré

¹² Cristo dia masãrigue quetire buenoã. Teerẽ buepacari, ¿deero tiirã mũã síquẽrã “diarira masãriya” jĩgari?

¹³ Diarira masãriatã, Cristocã masãribojĩyũ.

¹⁴ Cũ masãriatã, ãsã buerẽ wapamanĩbojĩyũ. Mũã padeorẽcã wapamanĩbojĩyũ.

¹⁵ “Cõamacũ Cristore masõyigu” jĩrẽ quetire wedewũ. Tee queti diamacũ niiriatã, ãsã Cõamacũyere jĩditora niibocu. Diamacũrã diarira masãriatã, Cõamacũ Cristore masõribojĩyũ.

¹⁶ Diarira masãriatã, Cristocã masãribojĩyũ.

¹⁷ Cũ masãriatã, mũã padeorẽ wapamanĩbocu. Mũã too suguero ññarẽ tiiriguere teerora acabõnoña manirẽ nijãbocu.

¹⁸ Teero niãtã, Cristore padeorã diarira pecamepũ wãabojĩyũ.

¹⁹ Marĩ atibãrecopũ dícurẽ Cristore padeorĩ, cãũmena catirẽ petihẽre maniãtã, marĩ ãpẽrã nemorõ bóaneõrã peti niibocu. Buri peti padeobõcu.

²⁰ Ate diamacũ niã: Cristo diarigupũ niipacu, masãrigũ niiwĩ. Cũ ãpẽrã niipetira diarira watoapure masãsũguerũ niiwĩ.

²¹ Biĩro niã: Sícũ basocãmema basocã diarẽ nucãyĩro. Teerora sícã sícũ basocãmema basocã masãrẽcã nucãyĩro.

²² Marĩ niipetira Adãn põna niirẽ wapa diaadacu. Teerora sícã niipetira Cristomena niĩrãcã catirucujãadacu.

²³ Cõamacũ marĩrẽ masãdutiri, masãadacu. Cristo masãsũguetoarigu niiwĩ. Too síro cũ pũtuãatiri, marĩ cãũmena niĩrã masãadacu.

²⁴ Teero wáari, atibãreco petijõãadacu. Teebãrecori jeari, Cristo atibãrecopũ niĩrãrẽ, ãmũãsepũ niĩrãrẽ, cã õpãrãrẽ cõãpetijãgũdaqui. Cũ teero tiĩari siro, cũ Pacure cũ niipetira Õpũ niirẽre wiyagũdaqui.

²⁵ Cristo tee Õpũ niirẽre cwojúdaqui, tee Cõamacũ cãurẽ ññatutirare cũ dutiriguere ãñurõ yũri tiĩirũ.

²⁶ Cũ niipetira cãurẽ ññatutirare cõãpetiari siropũ, diarẽcãrẽ petirĩ tiigũdaqui.

²⁷ Cõamacũye queti jóaripũ jĩrõbirora niipetirere, niipetirare Cristo docapũ pũtuári tiiyigu. Teero jĩrõ, “Cõamacũ Cristo docapũ niĩr” jĩrõ mee tia. Cõamacũrã niipetirere, niipetirare Cristo docapũ pũtuári tiiyigu.

²⁸ Cũ teero tiĩari siro, cã macũ basiro cũ Pacũ doca pũtuãgũdaqui. Teero tiigú, Cõamacũ niipetire, niipetira Õpũ niigũdaqui.

²⁹ Apeyerẽ ãpẽrã biĩro tiicũ: Puarĩ wãmeõtiduticua. Cũ biĩro jĩ wãcũpaticua: “Yũ menamacũ diaadari suguero wãmeõtidutiriwĩ”, jĩcua. Teero tiirã, sícãrĩ cã basiro wãmeõtiduticua; too síro sícũ diariguyẽ niiboariguere wãmeõtiduticua. ¿Deero tiirã cã teero tiigãri? Cũ “diarira masãriya” jĩ wãcũpacara, cã diariraye niiboariguere wãmeõtidutire wapamanã.

³⁰ Apeyerẽ, ãsã “diarira masãadacua” jĩ buerẽ wapa ãpẽrã ãsãrẽ ññarõ tiidũgãrucujãya. Teero quiorẽ watoapũ niipacara, teerẽ buerucujã.

³¹ Bãrecoricõrõ basocã yũre siãdũgãcua. Tee diamacũrã niã. Atecã teerora diamacũ niã: Yũ mũã marĩ Õpũ Jesucristore padeorẽ wapa useniã.

³² Éfeso macãrã yũre wãicura cãarabiro ññarõ tiiwã. Diarira masãriatã, buri peti cãã tiiriguere ññarõ netõbojĩyũ. “Diarira masãricua” jĩrẽ diamacũ niãtã, marĩcã ãpẽrã

wedeserucubiro wedesebocu. Biiro j̄ibocu: “J̄amu yaara; j̄amu s̄inir̄ā; mar̄i ñamiḡā diaj̄oãbocu”, j̄ibocu.

³³ ãp̄er̄ā múārē merēã padeodut̄iri, padeor̄j̄ãña. Ate basoc̄ã wedesere diamac̄ãr̄ã niã: “Ñãñar̄ãmena bapacut̄iri, múã ãñur̄o tiir̄ecut̄irere ñãñoãdacu”.

³⁴ Teero tiir̄ã, múã too suguero wãc̄uriobiro diamac̄ã ãñur̄o wãc̄ũña s̄uc̄ã. Teero biiri ñãñar̄ere tiir̄j̄ãña. Siq̄uer̄ã múãmena niir̄ã Cõamac̄ur̄e mas̄iriya. Múārē bobodut̄igu, teero j̄iã.

Diarira mas̄ãre òp̄ũr̄ĩ çdeero bauãdari?

³⁵ Apet̄o tiiḡã, s̄ic̄ũ sãñãboqui: “Diarira çdeero tii mas̄ãbogari? Cũã mas̄ãre òp̄ũr̄ĩ çdeero baur̄e òp̄ũr̄ĩ c̄uoãdari?”

³⁶ Teero sãñãḡũ tuomas̄ir̄iqui. Mar̄i oter̄ipe oteri, wiiãdari suguero, bõacu.

³⁷ Mar̄i otera, wiiãriḡueyucure oteria; opaperi ñicure otea. Trigoperi o apeyenõperire otea.

³⁸ Too s̄iro Cõamac̄ũ c̄ũ tusar̄õbiro wiir̄i tiiqui. Deero baur̄e ñaca niir̄igue teenor̄ã wiir̄i tiiqui s̄uc̄ã.

³⁹ Niipetire òp̄ũr̄ĩ s̄ic̄ãr̄ibiro niir̄icu. Basoc̄ãye òp̄ũr̄ĩ, wãicuraye òp̄ũr̄ĩ, minipõnãye òp̄ũr̄ĩ, waiye òp̄ũr̄ĩ mer̄ẽã ñic̄ũ niicu.

⁴⁰ Teerora s̄uc̄ã ãmuãse maquẽ òp̄ũr̄ĩ, atiyepã maquẽ òp̄ũr̄ĩ niã. Ñmuãse maquẽ òp̄ũr̄ĩ mer̄ẽã peti ãñur̄e niã. Atiyepã maquẽ òp̄ũr̄ĩc̄ã ãñur̄e niã.

⁴¹ Muip̄ũ b̄ãreco mac̄ũ ãñur̄e asiyãqui. Ñami mac̄ũ mer̄ẽã ãñur̄e bõequi. Ñocõãc̄ã mer̄ẽã ãñur̄e bõecua. Ñocõã s̄ic̄ãr̄ibiro bõericua.

⁴² Teerora wãacu diarira mas̄ãr̄ec̄ã. Diariḡure yaari, c̄ũya òp̄ũ bõaadacu. Too s̄iro apeõp̄ũ mas̄ããdacu. Tiip̄ũã diaricu sãa.

⁴³ Mar̄i b̄ari niir̄e òp̄ũr̄ĩr̄e yaajãã. ãñur̄e òp̄ũr̄ĩr̄e mas̄ããdacu. Mar̄i tutuhere òp̄ũr̄ĩr̄e yaajãã. Tutuare òp̄ũr̄ĩr̄e mas̄ããdacu.

⁴⁴ Mar̄i atib̄ãreco maquẽ òp̄ũr̄ĩr̄e yaajãã. Ñmuãse maquẽ òp̄ũr̄ĩ tiir̄õbiro baur̄epe mas̄ããdacu. Atib̄ãreco maquẽ òp̄ũr̄ĩ c̄uor̄ã, ãmuãse maquẽ òp̄ũr̄ĩ c̄uoãdacu.

⁴⁵ Cõamac̄ũye queti j̄oarip̄ũ biiro j̄oãõã: “Cõamac̄ũ basoc̄ã niisuguerigu Adãnr̄e catir̄ere ticoyigu”,* j̄iã j̄oãõã. Cristope ãmuãse mac̄ũ niij̄iḡã, catir̄e petih̄ere ticoqui.

⁴⁶ Cõamac̄ũ mar̄ir̄e ãmuãse maquẽ òp̄ũr̄ĩr̄e ticosuguerigu niuw̄i. Atib̄ãreco maquẽ òp̄ũr̄ĩr̄e ticosuguerigu niuw̄i. Too s̄iro ãmuãse maquẽ òp̄ũr̄ĩr̄e ticogudaqui.

⁴⁷ Basoc̄ã niisuguerigu atib̄ãreco mac̄ũ ditamena weenor̄igu niuw̄i. Cũã siro mac̄ũpe ãmuãse mac̄ũ niã.

⁴⁸ Atib̄ãreco mac̄ãr̄ã ditamena tiinõrigubiro òp̄ũcut̄iya. Ñmuãsepu wãaadarape too mac̄ũbiro òp̄ũcut̄iadacu.

⁴⁹ Mar̄i ditamena weenor̄igubiro baua. Teerora s̄uc̄ã too s̄irop̄ũ ãmuãse mac̄ũbiro bauãdacu.

⁵⁰ Yãa wedera, ater̄e múārē wededugaga: Mar̄i ate òp̄ũr̄ĩmena† Cõamac̄ũ Òp̄ũ niir̄õp̄ũ wãamas̄iña manã. Toop̄ũ niir̄e niirucujããdare niicu. Teero tiir̄ã, bõaadarere toop̄ũ c̄uomas̄iña manã.

⁵¹⁻⁵² Apeycãr̄e, too suguero mac̄ãr̄ãpu mas̄iña manir̄iguere wedeguda: Niipetira diaricu. Wãc̄ũña manir̄õ, bibitarobiro, ángele cornetare putit̄uri, mar̄i wasoj̄oããdacu. Tiuwã bas̄ari, diarira mas̄ããdacua; c̄ũã mas̄ãr̄ã, dianemorica sãa. Teerora mar̄icã wasoãdacu.

⁵³ Cõamac̄ũ mar̄iye òp̄ũr̄ĩ diaadare òp̄ũr̄ĩr̄e wasogudaqui, niirucujããdare òp̄ũr̄ĩr̄e c̄uoãro j̄iãḡã.

⁵⁴ Mar̄i diaadare òp̄ũr̄ĩr̄e niirucujããdare òp̄ũr̄ĩr̄e wasor̄i, c̄ũye queti j̄oarip̄ũ j̄iir̄õbirora wãaadacu. Biiro j̄oãõã: “Mar̄ir̄e diari tiir̄e petiãdacu”.‡

⁵⁵ “Diar̄e cuinemicu; mar̄i dianemicu. Booritanemicu; mar̄i catirucujããdacu”.§

⁵⁶ Basoc̄ã ñãñar̄e tiir̄ã, diar̄e cui niicua. Moiser̄e dutir̄e c̄ũriḡue j̄iir̄õbirora ñãñar̄e tiir̄ã diaadacu.

⁵⁷ Teero niipacari, mar̄i Òp̄ũ Jesucristo tiir̄emena mar̄i dianemicu sãa. Teero tiir̄ã, Cõamac̄ur̄e usenire ticoada.

⁵⁸ Teero tiir̄ã, yãa wedera, padeoruc̄j̄ãña. Mar̄i Òp̄ũyere j̄õõp̄emena nemor̄õ padenemoña. Múã ater̄e mas̄iã: Cũyere padera, b̄ari peti padeãmajãr̄ã mee tia.

16

Jerusalénpu niyeru ticocoadare nẽõrigue

1 Niyeru nẽõre maquẽr̄e wedeguda. Múã ãp̄er̄ã Jesur̄e padeor̄ãre ticocoadara niyeru nẽõr̄ã, yãã Galacia mac̄ãr̄ãr̄e dutir̄irobirora tiiyã. Biiro j̄iwũ:

* 15:45 Génesis 2.7. † 15:50 Pecasãyemena: carne y sangre. ‡ 15:54 Isaías 25.8. § 15:55 Oseas 13.14.

² “Semanarĩcõrõ yeerisãri bũreco niirĩ, múãcõrõ múã wapatáro jeaturo péero merẽã ñãnoña”. Múã teero tiiyũera, yũu jearipũ, néõdũgara tiirĩcu.

³ Yũu múã putopũ jeagu, múã niyeru néõrĩguere múã beserirarena Jerusalẽnpu ticocoguda. Sicapũ yũu jóaripũrẽ cúãmena ticocoguda: “Atipũ néewara Corinto macãrã beserira niĩya”, jĩgũda.

⁴ Yũure “wáaro booa” jĩãtã, cúã yũumena wáaadacua.

Pablo “wáaguda” jĩ wãcũrigue

⁵ Macedonia ditapu wáasũgueadacu. Too netõwágu, múã puto jeagũda.

⁶ Múãmena yoasãñurĩ niibocu. Apetõ tiigũ, niipetiro pũuriro niirĩ, niidiojãbocu. Teero tiirã, múã yũu aperõ wáadũgari, yũure tiãpuadacu.

⁷ Yũu múãrẽ búri peti ñãnetõwadũgariga. Teero tiigũ, marĩ Õpũ boorĩ, yoari múãmena niigũdacu.

⁸ Año Efesopũ niigũdacu ména, tée Pentecostés bosebũreco jearipũ.

⁹ Ñonorẽ pee paderé niã. Pau niĩya marĩ Õpũyere tuodũgãra. Teerora teeré cãmotãracã pau niĩya.

¹⁰ Timoteo múã putopũ jeari, cũũrẽ ãñurõ bocaya. Múã teero tiirĩ, cũũ wãcũpatiro manirõ, bóaneõrõ manirõ niigũdaqui. Cũũ yũu tiirõbiri marĩ Õpũyere padei.

¹¹ Teero tiirã, múã cũũrẽ teero ñãarijãña. Cũũ ãnopũ atiadare maquẽrẽ tiãpuya. Teero tiirĩ, cúã useniremena yũu putopũ atigũdaqui. Yũu ãpẽrã Jesuré padeorãmena cũũrẽ yuegu tiã.

¹² Apoloye maquẽrẽ wedeguda: Yũu Apolore bayirõ peti múã putopũ ñãgũ wáadutimiwũ marĩya wederamena. Cũũ mecãtĩgãrẽ wáadũgari. Cũũrẽ basiori, wáagũdaqui.

Ãñudutiyaponorigue

¹³ Múã ãñurõ tuomasĩ, niĩña. Padeodúrijãña. Cuiro manirõ niĩña. Cõãmacũ tutuaremena niĩña.

¹⁴ Niipetire apeyenórẽ tiirã, ãpẽrãrẽ maĩrémena tiiyã.

¹⁵ Yãa wedera, múã Estéfanaya wii macãrãye quetire masiã: Cúã Acaya ditapure ãpẽrã suguero Jesuré padeosũgũerira niĩya. Teero biiri cúã Jesuré padeorãre bayirõ tiãpura niĩya.

¹⁶ Teero tiirã, cúã tiirõbiri niirã múãrẽ dutiri, yũuya. Teero biiri niipetira Jesuyere bayirõ paderã múãrẽ dutiricãrẽ, yũuya.

¹⁷ Estéfanas, Fortunato, Acaico ãnopũ jearémena bayirõ useniã. Cúã múã yũure tiãpuboriguere tiãpuya.

¹⁸ Yũure wãcũtutuari tiiwã. Múãcãrẽ teerora tiijĩya. Teero tiirãnorẽ “ãñurõ tiirã tiiyã” jĩrõ booa.

¹⁹ Asia dita macãrã Jesuré padeoré põnarĩ macãrã múãrẽ ãñudutiyã. Aquila, Priscila, teero biiri Jesuré padeorã cúãya wiipũ neãrã múãrẽ bayirõ ãñudutiyã.

²⁰ Niipetira Jesuré padeorã múãrẽ ãñudutiyã. Múã basiro cãmerĩ maĩrémena ãñudutiyã.

²¹ Yũu Pablo ate niituredarire múãrẽ ãñudutire ticogu, yũu basiorora jóaa.

²² Marĩ Õpũ Jesucristore maĩhẽgũnorẽ ñãñarõ wáaaro. “Efsã Õpũ, putuaatiya”.

²³ Jesucristo marĩ Õpũ múãrẽ ãñurẽ ticoaro.

²⁴ Múã niipetira Jesucristomena niirãrẽ bayirõ maĩã. Teerora niirucujããrõ.

Nocõrõrã jóaa.

CORINTO MACĂRĂRE Pablo puarí jóaripü

Ãñuduticorigue

¹ Yũu Pablo, Timoteo maríya wedegumena múãrê ãñudutia. Yũu Cõamacü booró Jesu-cristoyere wededutigu beserigu niĩã. Yũu atipürê múãrê Cõamacürê padeorí põna macãrã Corintopũ niirãrê jóaa. Teero biiri niipetira Jesuré padeorã Acaya ditapũ niirãcãrê jóaa.

² Múãrê Cõamacü marí Pacu, Jesucristo marí Öpũ ãñurõ ticoaro; ãñurõ niirecutiri tiãro.

Pablo ñañarõ netõrígue queti

³ Cõamacü Jesucristo marí Öpũ Pacure usenire ticoada. Cũurã maríre bóaneõ ññaĩ. Maríre wãcütutuari tiurucú.

⁴ Æsã ñañarõ netõrêcõrõ Æsãrê wãcütutuari tiii. Teero tiirã, Æsãcã ãpêrã ñañarõ netõrãrê wãcütutuari tiimasfã. Æsãrê Cõamacü wãcütutuari tiirõbirora cããrê wãcütutuari tiimasfã.

⁵ Cristo ñañarõ netõrõbirõ Æsãcãrê bayirõ ñañarõ netõrê jeaa. Teerora sũcã Æsã Cristomena niirãcãrê, Æsãrê pee wãcütutuare jeaa.

⁶ Æsã múãrê wãcütutuari boorã, múãrê netõrĩ boosãrã, teero ñañarõ netõpãcãra, nucãjãã. Cõamacü Æsãrê wãcütutuare tiorĩ, Æsãcã múãrê wãcütutuari tiãdadu. Múã wãcütutuara, múã Æsã tiirõbirora ñañarõ netõrã, tutuaromena nucãjããdadu.

⁷ Múã Æsã tiirõbirõ ñañarõ netõrĩ, Cõamacü múãcãrê wãcütutuari tiigũdaqui. Teero tiirã, “padeodúbocua” jĩrõ manirõ múãrê bayirõ wãcũria.

⁸ Yãa wedera, Æsãrê Asia ditapũ wãariguere múãrê masĩri boogã. Æsã toopãre bayirõ peti ñañarõ netõwã. “Sĩcãrĩbĩricu; diajõããdadu”, jĩmiwũ.

⁹ “Æsãrê sãããdadu”, jĩ wãcũmiwũ. Teero wãcũrã, Æsã basiro dee ti masĩriwũ. Teero tiirã, Cõamacü diarirare masõgãpere tiãpurere sãĩwã.

¹⁰ “Æsãrê sãããdara tiĩya”, jĩrĩ, Cõamacü netõnẽwĩ. Atitõre netõnẽrucujãĩ. “Too síropucãrê Æsãrê ñañarõ cãã tiidugãri, netõnẽgũdaqui”, jĩ padeõa.

¹¹ Cõamacãrê múã Æsãrê sãĩbosãri, teero tiigũdaqui. Pau Æsãrê sãĩbosãri, Cõamacü ãñurõ Æsãrê tiãpugũdaqui. Cãũ teero tiirĩ ññarã, pau usenire ticoadacua.

Pablo Corintopũ wãariguere wederigüe

¹² Æsã aterê wãcũrã, bayirõ useniã: Atibãrecopure basocãre tiiditõro manirõ ãñurõ tiirẽcutira niirucuwũ. Múã watoapucãrê teerora tiiwã. Teero tiirã, Æsã wapa cuohãra, ãñurõ tuãgueñaã. Æsã basiro Æsã masĩrẽmena teerê tiimasfria; Cõamacü Æsãrê ãñurõ tiirẽmenape teerê tiimasfã.

¹³⁻¹⁴ Múãrê Æsã merẽã jóaria; tuomasfreno dí cure jóarucua. Múã pãerogã tuomasfõbirora niipetirere ãñurõ tuomasfpetiri boogã. Teero tiirã, marí Öpũ Jesús putuãatiri bareco jeari, múã Æsãmena useniãdadu; Æsãcã múããmena useniãdadu.

¹⁵ “Teero wãaadacu” jĩ wãcũgũ, múãrê ññagũ wãasuguedugamiwũ. Múãrê usenirĩ tiidugãgu, puarí múã putopũ wãadugamiwũ.

¹⁶ Macedonia ditapũ wãagu, múãrê ññanetõwãdugamiwũ. Toopũ jearigu, coeputãatigu, múãrê ññacãmerputãatidugamiwũ. Too yũu jeari, múã yũu Judeapũ wãaadare maquẽrê tiãpuboĩyu.

¹⁷ Yũu toopũ wãaheri ññarã, “¿ãñurõ wãcũripacu, ‘wãaguda’ jĩ wedeseyiri?” ¿jĩgari múã? Múã yũure “atibãreco macãrãbirora ‘wãaguda’ jĩrigu niipacu, ‘wãaria’ jĩgãno niiqui” ¿jĩgari?

¹⁸ Niiria. Yũu Cõamacü diamacü maquẽrê wedegũ wãmemena múãrê jĩã: Æsã múãrê wederere wasoria.

¹⁹ Jesucristo Cõamacü macü wasorĩqui. Yũu, Silvano, Timoteocãmena múãrê cãũye quetire wedetoawũ. Cãũ “tiigũda” jĩpacu, “tiirĩcu” jĩriyigu. Cãũ jĩrê diamacü maquẽ niã.

²⁰ Niipetire Cõamacü “ãñurõ tiigũda” jĩrigue Jesucristo tiirĩguemena yaponõĩ. Teero tiirã, Cõamacãrê usenire ticora, Jesucristo wãmemena “Cõamacü teerora tiãro” jĩã.

²¹ Cõamacãrã Æsãrê, múãcãrê Cristore padeorucũjãrĩ tiii. Cũurã maríre Cristomena niãdarare beserigu niĩwĩ.

²² Maríre cãũ põna wãari tiirĩgu niĩwĩ. “Cãũ põna niã” jĩrẽre masĩdutigu, Espĩritu Santore marĩpãre ticoðiocorigu niĩwĩ. Espĩritu Santore maríre ticojĩgũ, nemorõrã “ãmuãsepu maríre ãñurẽre ticogũdaqui” jĩmasĩrĩ tiii.

²³ “Yũu Corintopũ wãaguda” jĩrigu niipacu, wãariwũ. “Yũu wãaheri, múãrê nemorõ ãñucu” jĩ wãcũwũ. Múãrê boboooro wãari ññadugahegu, wãariwũ. Cõamacü yũu teero wãcũriguere masĩqui.

²⁴ Múārē “biirope padeoyá” jīgū mee tiia. Múā ãñurō padeóa. Múārē ãñurō useniremena niinemoārō jīgā, teero tiápudugaa.

2

¹ Teero tiigú, múārē bóaneōrā niirī tiidugáhegu, wáariwu sūcā.

² Yñu múārē bóaneōrā niirī tiirí, ¿noápé yñure usenirī tiibógari? Yñu bóaneōrī tiirá yñure usenirī tiimasfíricua.

³ Teero tiigú, toopú wáarono tiigú, múārē quēnojeáduṭigu jóawu. Teeré jóagu, biiro wácūwā: Yñu máata wáaatā, múā yñure usenirī tiiróno tiirá, yñure wácūpatigu niirī tiibócu. Yñu biiro wácūā: Yñu useniremena jeari, múácā usenibojīyu.

⁴ Yñu tiipūrē jóagu, bayiró bóaneōremena, utirēmena jóawu. Múārē bóaneōrā niirāō jīgū mee jóawu. Múārē yñu mañetōrere masíduṭigu jóawu.

Ñañaré tiiríguṛe acabóduṭirigue

⁵ Sícū basocú múā watoapu niigú marirē bóaneōrā niirī tiirígu niirī. Yñu dícuṛe teero tiirígu niirī; múácārē teerora tiirígu niirī. Múā niipetirapure bóaneōrī tiiríjīyi. “Múā niipetirapure bayiró bóaneōrī tiirígu niirī” jīgūjā, jīñemosañu wedebocu.

⁶ Múā pau “cūārē biiro ñañarō tiáda” jī, tiitóayiro. Nocōrōrā ñañarō tiiyá.

⁷ Ñañarō tiinemórōno tiirá, cūārē acabóya. Cūārē wácūutuari tiiyá. Múā teero tiihéri, cūū bayiró bóaneōgū wáaboqui.

⁸ Teero tiigú, múārē cūārē mañrére ññodutía sūcā.

⁹ Yñu múārē too sūgueropure ate maquērē jóawu: “¿Tee yñu duṭiriguere diamacárā tiidugámī cūā?” jī masíduṭigu jóawu.

¹⁰ Cūū tiiriguere múā acabóri, yñucā acabóya. Yñu wácūrī, yñure ñañarō tiiríjīyi. Teero niipacari, múārē maigú, cūārē acabóya. Diamacárā Cristo ññacoropu acabóya.

¹¹ Marí cūārē acabóri, Satanás marirē netōnucāmasfíricui. Cūū tiirécutirere marí ãñurō masíā.

Pablo Troaspu wácūpatirigue

¹² Yñu Troas macāpu Cristoye quetire buegu jeari, pau cūāye quetire tuodugáwa. Marí Ōpū cūārē tuodugári tiirígu niirī. Teero tiigú, buemiwā.

¹³ Yñu Tito maríya wedegure buajeáhegu, bayiró wácūpatiwu. Teero tiigú, cūārē “wáagu tiia” jī, Macedoniapu wáajōwā.

Cristomena ñañaré netōnucārā niā

¹⁴ Cōāmacūrē usenire ticoa. Cūārā Cristore ñañaré netōnucārī tiirígu niirī. Ēsā cūūmena niijīrā, ñañaré netōnucārābiro niā. Sitiaññūre niipetiropu sesarobirora Cōāmacū ūsāmena cūūye quetire niipetiropu masipetijōārī tiī.

¹⁵ Cristo paíá tiirucúrobiro sitiaññūremena Cōāmacūrē sóepeogubiro tiiquí. Ēsā cūūye quetire wedera, sitiaññūwarebiro niipetiropu wáaa. Netōnénorira putopu, pecamepu wáaadara putopucārē cūūye queti jeaa.

¹⁶ Pecamepu wáaadara “sitiaññūre pūni niicu” jī wácūrābiro ūsā wederére tusaricua. Netōnénorirape ūsā wederére bayiró tusacua; “catiré ticoré niā” jī wácūcua. Cōāmacū tiápuriatā, noápé tee quetire wedemasíña manibójīyu.

¹⁷ Ēsā ãpērā tiiróbiro Cōāmacūye quetire wedera, wapasécāmesāria. Teero tiiróno tiirá, Cōāmacū ticocorira Cristomena niijīrā, Cōāmacū ññacoropure cūūye quetire jīdutor maniró wedea.

3

Mama netōnére quetire bueré

¹ Ēsā “Cōāmacūye quetire diamacárā buea” jīrā, ūsā basiro ūsāye maquērē ãñurō wedesera mee tiia. Ēsā basiro “diamacárā buea ūsājā” jīria. Teero biiri “cūā diamacárā bueeya” jīirípūrē ãpērā ūsārē jóabosari booríā. Múā teero jīirípūrē ūsārē jóaricārē booríā. Ąpērājā teero jīirípūrē “jóabosaya” jī saícúa; ūsāpeja saíría.

² Múārā “cūā Cōāmacūyere ãñuró bueeya” jīirípūbiro niijārā tiia ūsārē. Ēsā múārē “tiipūbirora niijārā tiíya” jī, ãñuró yeeripūnacutía. Niipetira múārē masíari siro, “Pablocā cūārē diamacárā buejīya” jīcua ūsārē.

³ Ēsā múārē bueri siro, múā niirecutiremena “Cristo jóaripū niijārā tiia” jī ññoā. Tiipūrē jóarigumena jóaya maniwá; ūtāpīpure jóaya maniwá. Espiritu Santo múā wácūrēpure jóarigu niirī. Múā wácūrere wasorígu niirī.

⁴ Ʋsã Cristomena niijĩrã, Cõamacãrẽ bayiró padeojĩrã, múãrẽ “Cristo jóaripũ niijãrã tia” jĩã.

⁵ Apeyenó tiimasĩrere “ũsã basiro masĩwũ” jĩmasĩña maniã. Niipetire ũsã tiimasĩre Cõamacũ ticoré niã.

⁶ Cõamacũ ũsãrẽ basocãre buemasĩrere ticorigũ niĩwĩ. Teero tiirã, mama netõnére quetire buea. Tee quetire basocãre buera, “ate jóariguere tiyã” jĩ bueria; “Espĩritu Santo boorẽpere tiyã” jĩ buea. Dutiré jóariguere tihẽra pecamepũ wáacua. Espĩritu Santope catiré petihẽre ticogũ niĩ.

⁷ Cõamacũ Moisere cũũ dutiré cũũriguere ticogu, ãtãpĩpu jóayigu. Tee dutiré marĩ netõnũcãre wapa sãcõãdũtĩre niĩyiro. Marĩrẽ sãcõãdũtĩre niipacaro, ãñunetõjõãre niĩyiro; asibatẽremena jeayiro. Moiseya diapóacã bayiró asibatẽyiro. Teero tiirã, Israelya põna macãrã cũũya diapóare ãnacõãtumasĩriyira. Jõõpemena cũũ asibatẽre petiwãyiro. Tee dutiré ãñuré niĩyiro.

⁸ Toorã nemorõ Espĩritu Santo basocãmena niĩadare quetipe ãñunemoã.

⁹ Tee dutiré “basocã netõnũcãrãrẽ ñañarõ tiĩadacu” jĩrigue asibatẽremena jeayiro; ãñunetõjõãre niĩyiro. Toorã nemorõ “Cõamacũ basocãre ‘ãñurãrã niĩya’ jĩ ãñagũdaqui” jĩrẽ quetipe ãñunemoã.

¹⁰ Tee ãñunemorepe marĩ ãñurõ ãñarĩpereja, tee dutiré ãñuré asibatẽremena jearigüepe búri niĩrẽ putãjãã sãa.

¹¹ Tee dutiré ãñuré asibatẽremena jearigüepe petiãdare niĩyiro. ãñunemorepe petiriãdare niã. Teero tiiró, tee dutiré nemorõ ãñunetõnũcãã.

¹² Ʋsã petiriãdarere cotera, usenyuetoaa. Teero tiirã, diamacã, cuiro manirõ wedea.

¹³ Ʋsã Moisés tiĩrobiro tiirã. Cũũya diapóa asibatẽre “mãata petiãdacu” jĩgũ, suti caseromena búatoyigu, Israelya põna macãrã tee petiwãri ãñarĩjããrõ jĩgũ.

¹⁴ Cãã tuorĩyira. Atitócãrẽ tee bucu dutirẽre bueri tuorã, tuorĩya. Tiisuti caserora Cõamacũ asibatẽrere búatorobiro niitoaa cũãrẽ. Teero tiirã, netõnére maquẽrẽ tuorĩya. Jesurẽ padeorĩpereja, Cõamacũ cũãrẽ tuorĩ tiĩquí.

¹⁵ Atitócãrẽ Moisés jóariguere bueri tuorã, tuorĩya. Cãã tuomasĩre suti casero búatorobiro niijãã mẽna.

¹⁶ Marĩ Ɔpãrẽ padeogũno dícu tuoquí. Cõamacũ cũũrẽ tuorĩ tiĩquí; tiicasero pãõrõbiro wãacu sũcã.

¹⁷ Marĩ Ɔpũ, Espĩritu Santomena sãcãrã niĩ. Teero tiirã, Espĩritu Santo marĩmena niĩrĩ, marĩ cãmotãro manirõ Jesumẽna ãñurõ niimasĩã.

¹⁸ Teero tiirã, marĩ niipetira dupupũ búatori casero manirã niijĩrã, cũũ ãñurõ asibatẽrere ãñamasĩã.* Teero tiirã, jõõpemena cũũbiro wãara tia; cũũyere cuonemõã. Tee niã marĩ Ɔpũ tiirẽ. Cũũrã, Espĩritu Santomena sãcãrã niĩ.

4

¹ Cõamacũ ũsãrẽ ãñurõ tiigũ, Jesuyé quetire wedeadarare cũũrigũ niĩwĩ. Teero tiirã, wãcũtutuhera niĩria.

² Bobooro tiirẽre, basocã ãñahẽõpũ ñañarẽ tiirẽre doo niã. Cõamacũye quetire jĩĩditoremena weteria. Teero jĩrõno tiirã, tee quetire wasoró manirõ, diamacã wedea.

³ Teemẽna Cõamacũ ãñacoropure ũsã wederẽre basocã “diamacũrã wedeeya” jĩ wãcũrĩ booa.

⁴ Basocãre netõnére quetire ũsã wederĩ, ãpẽrã cãã wãcũrẽre búatonorirabiro niicua; tuorĩcua. Tee quetire tuohẽrano pecamepũ wãaadara niicua.

⁵ Cũã padeohẽre wapa atibũreco macãrã õpũ Satanãs cũãrẽ tuõñemasĩhẽrã wãari tiĩquí. Teero tiirã, basocãre netõnére queti bóere niipacari, ãñamasĩricua. “Cristo ãñunetõjõãgũ Cõamacũ niĩrẽre ãñogũ niĩ” jĩrẽre tuomasĩricua.

⁶ Ʋsã basocãre wedera, “biĩro niã ũsãjã” jĩ weteria; “Jesucristo basocã Ɔpũ niĩ” jĩrẽpere wedea. Ʋsãyepereja wedera, “Jesurẽ mãĩrẽmena múãrẽ padecotera niã” jĩ wedea.

⁷ Biĩro niã: Cõamacũ basirora sicatorũ atibũreco naĩtĩãrõ niimĩriguere bóeri tiĩrigũ niĩwĩ. Teerẽ tiĩrĩbiro cũũrã marĩye yeeripũnarĩpu bóeri tiĩrigũ niĩwĩ. Teero tiirã, marĩ Cristore masĩrẽmena Cõamacũ ãñurõ niirecutĩrere masĩã.

Marĩye õpũãrĩ mama õpũãrĩmena wasoãdacu

⁸ Ʋsã Cõamacũye queti wederã búri niĩrã niã. Diimẽna tiirẽparũ wapapacãre posecutĩreparubiro niã. Teero tiigũ, Cõamacũ ũsã wederẽmena cũũ tutuarere ãñogũ. Ʋsã basiro tutuare cuoria.

* 3:18 O “cũũ ãñurõ asibatẽrere ãñomasĩã”.

⁸ Pee ñañarére netōpacára, bayiró peti wácūpatiria. Wácūpatipacara, “¿deero wáadariye?” jīria.

⁹ Basocá ūsārē ñañarō tiidugápacari, Cōāmacū ūsārē cōāwarii. Ūsārē páanecōācūpacara, sīārīya.

¹⁰ Ūsā noo wáaro Jesurē sīārīrobirora ūsācārē sīājāmiwā. Ūsā ñañarō netōrīra niipacara, catia. Teero tiigú, Jesús cūū catirére ūsāmena ēñōī.

¹¹ Ūsā catiró jeaturo Jesuyé quetire wederé wapa sīārīquio niā. Teeména Jesús ūsāye ōpūūrī bóaadare ōpūūrīmena cūū catirére ēñōī.

¹² Ūsāpere sīārīquio niā. Múāpe catiré petihére buaa.

¹³ Cōāmacāye queti jóaripūpu biiro jóanoā: “Yūu padeowá; teero tiigú, wedesewa”. Teerora jīā ūsācā: Ūsā padeóa; teero tiirá, wedesea.

¹⁴ Ūsā ateré masījīrā, wedesea: Cōāmacū Jesús marī Ōpūrē diarigupure masōrigu ni-iwī. Teero tiigú, ūsācārē cūūmena masōgūdaqui. Ūsārē, múārē sīcārōména cūū putopu néewagūdaqui.

¹⁵ Ūsā múāye añurē niīadarere boosārā, niipetire ūsā ñañarō netōrēre nucājāā. Teeména āpērācā Cōāmacū añurē ticorére masījīrā, cūūrē ūsenire ticoadacua. Jōōpemenā paū peti cūūrē ūsenire tico, “añūnetōjōāgū niī” jīnemoādacua.

¹⁶ Teero tiirá, wácūtutuarucujāā. Sotoāpere butoá wáapacara, pōpeapure búrecoricōrō nemorō tutuanemoā.

¹⁷ Biiro wácūā: Ūsā atibúrecopu ñañarō netōrē máata petiádate niā. Tee ñañarō netōrē wapa apēyē nemorō añurē buaádadu. Bayiró ūseniremena cūū putopu niirucujāādadu.

¹⁸ Ūsārē baurocá wáarere wácūnūnuseria. Bauhérepere wácūnūnusea. Baurocá wáare petiádadu. Bauhérepe niirucujāādadu.

5

¹ Marīye ōpūūrī muī wiseri marī niiré wiseribiro niā. Tee wiseri tiiróbiro marīye ōpūūrī bóaadadu. Cōāmacūpe ūmuāsepu añurē wiseri petiríadarere quēnoyúetoaqui. Tee wiseri basocá tiirigue mee niicu.

² Ate diamacūrā niā: Marī ānopú niirā, ñañarō tūgueñaā, ūmuāse niirí wiipu wáadugara.

³ Tiiwīl sutiró tiiróbiro cāmotádadu, sutimanírābiro niirijāārō jīrā.

⁴ Marī atibúrecopure ate ōpūūrīmena ñañarō netōā. Teero tiirá, ñañarō tūgueñaā. Marīye ōpūūrīrē cōādugara mee teero jīā, ūmuāsepu niīadare ōpūūrīpere wasorí boorá. Tee niirucudari ōpūūrī wasorí, bóaadari ōpūūrī petiádadu.

⁵ Cōāmacūrā marīrē teero wáaadare quēnoyúerigu niwī. Cūū marīrē añurō tiīadarere masīyuguedutigu, Espírītu Santore ticodiosoguerigu niwī.

⁶ Teero tiirá, padeorucúa. Ateré masīā: Ūsā ate ōpūūrīmena niirā, Cōāmacūmena niiria ména.

⁷ Cūūrē ññaripacara, cūū jīiriguere padeonūnūse; teeména niā.

⁸ Teero tiirá, ateré wácūrā, padeóa: Ate ōpūūrīrē cōājādugamiga, Cōāmacūmena niirā wáadugara. Cūūmena niirí, nemorō añūniādadu.

⁹ Teero tiirá, ate ōpūūrīmena niirā, o niirucudare ōpūūrīmena niirācā, Cōāmacūrē teerora ūsenirí tiirucujādugaga.

¹⁰ Cristo wapa tiīadari bureco jeari, marī niipetira toopú niādadu. Basocācōrōrē marīye ōpūūrīpu tiiriguere Cristo masīqui. Āpērā añurēre ñeeādacua; āpērāpē ñañarére ñeeādacua.

Cōāmacūmena añurō niirecutire maquē

¹¹ Ūsā teeré masījīrā, marī Ōpūrē quioníremena ññarā, basocáre “ūsā wederére diamacū maquē niā” jī pānarí tia. Cōāmacūpe ūsārē masītoai. Múācārē teerora ūsārē masīrī booa.

¹² Ūsā basiro ūsāye maquērē añurō wedesera mee tia sūcā. Ūsārē añurō masī, ūseniremena wácūārō jīgū, múārē jóaa. Teeré masīrā, āpērā buerí basoca ūsārē ñañarō wedeseri, múā cūārē yūūmasīādadu. Cūā sotoā maquē dícu baurére wácūrā, yeeripūna maquērē wácūhērā niicua.

¹³ Múā ūsārē “mecūrā tiīya” jībocu. Ūsāpe “Cōāmacū booró tiirá tia” jī yūūadacu. Múā apetóre ūsārē “mecūrīya” jībocu. Ūsāpe “múā añurō niīadarere boosārā, teero tia” jī yūūadacu.

¹⁴ Cristo ūsārē maīrī ññarā, cūū dutirére tia. Ateré masīnoā: Sīcū niipetirare diabosarigu niwī. Teero tiirá, niipetira cūūmena diarira tiiróbiro putuájīyu.

¹⁵ Cristo niipetirare diabosarigu niwī. Catiré petihérere cuorá cūā booró tiiríjāārō jīgū, teero tiirigu niwī. Cūū boorépere tiiró jīgū, cūārē dia masābosarigu niwī.

¹⁶ Teero tiirá, úsã basocãre Ìña, wãcũrã, atibúreco macãrã wãcũrõbirora wãcũria. Too sũgueropũre úsã Cristore atibúreco macãrã wãcũrõbirora wãcũmiwã. Mecãtigãrẽ teero cũãrẽ wãcũria sãa.

¹⁷ Cristo cãũmena niigãnorẽ cũũ niirecutirere wasorí tiiquí. Cũũ too sũguero tiiriguere tiinemóriqui sãa; mama dícu niicu cãũpũre.

¹⁸ Cõãmacũrã niipetirere teero wãari tiiquí. Cũũrã Cristo diariguemena úsãrẽ cãũmena ãñurõ niirecutiri tiirigu niiwĩ. Niipetirare teero niirĩ boogú, úsãrẽ cãũye quetire wededutigu cũũrigũ niiwĩ.

¹⁹ Tee queti biiro niã: Cõãmacũ Cristo diariguemena atibúreco macãrãrẽ cãũmena ãñurõ niirecutiadarere cũũrigũ niiwĩ. Cũã ñañaré tiirere petiri tiirigu niiwĩ. Niipetirare cãũmena ãñurõ niirecutiri boogú, úsãrẽ cãũye quetire wededutigu cũũrigũ niiwĩ.

²⁰ Teero tiigú, Cõãmacũ úsãrẽ Cristore wasorã niirãrõ jĩigũ, ticocorigũ niiwĩ. Cõãmacũ úsã wederemena basocãre boocói. Teero tiirá, Cristo wãmemena Cõãmacũmena basocãre ãñurõ niirecutidutia.

²¹ Cristo përogã ñañaré tiiripacari, Cõãmacũpe marĩ ñañaré tiiré wapa cũũrẽ ñañaré tiirigubiro ñañarõ netõrĩ tiirigu niiwĩ. Teero tiiriguemena marĩ Cristomena niirĩ, Cõãmacũ marĩrẽ wapa cuohéare tiirõbiro ñañã.

6

¹ Úsã Cõãmacũyere padeapuri basoca niijĩrã, “cũũ múãrẽ ãñurẽ ticorere teero ññacõãrijãña” jĩã.

² Cõãmacũye queti jóaripũpu biiro jĩ jóanoã: Cõãmacũ ateré jĩĩ:

“Yũũ basocãre ãñurõ tiirito niirĩ, mũũ sãĩriguere tuowá.

Yũũ netõneri bureco niirĩ, mũũrẽ tiãpuwu”,*

jĩ jóanoã. Tuoyá. Mecãtigã cũũ teero tiirito niã. Mecãtigã cũũ netõneri bureco niã.

³ Æpëãrẽ úsã Cõãmacũye paderẽ ñañarõ wedeseri booria. Teero tiirá, basocãre ñañaré tiieñoria, “Cõãmacũrẽ padeoribocua” jĩrã.

⁴ Biirope tia: Niipetire úsã tiirémema, úsãrẽ wãaremema “Cõãmacũye paderã niã” jĩrere ãñoã. Úsãrẽ merẽã wãari, nucãjãã; apetó bayiró ñañarõ netõã; úsãrẽ apeyenó dusaa; wisióre tugueñãã;

⁵ úsãrẽ tãnaãya; peresu wiipu sõnecoya; acaribítutire wãaa; bayiró padea; apetóre cãnría; teero biiri juabóaa.

⁶ Æpëãrẽ ñañarõ tiiria; diamacũ maquẽrẽ masiã; úsãrẽ merẽã wãari, potocõrõ manirõ niã; ãpëãrẽ bóaneõ ññãã; Espiritu Santo tiãpuremena padea; ãpëãrẽ jĩiditoro manirõ maĩã;

⁷ diamacũrã wedea; Cõãmacũ tutuarere cuoa. Úsã Cõãmacũyere paderã surarabiro niã. Úsã wãmocutire úsã diamacũ tiiré niã. Teemena surara cãmerĩsĩãrã wãarabiro Cõãmacũyere wedera wãaa; úsãrẽ cãmotãdugara úsãrẽ docacũmurĩ tiimasĩriya.

⁸ Æpëã úsãrẽ padeorémema ññããya; ãpëãpé padeoriya. Æpëã úsãrẽ ãñurõ wedeseya; ãpëãpé ñañarõ wedeseya. Úsã diamacũ maquẽrẽ wedepacari, ãpëã úsãrẽ “jĩiditori basoca niĩya” jĩ ññããya.

⁹ Niipetira úsãrẽ masĩpacara, sĩquẽrã úsãrẽ ññamasĩhẽrã tiirõbiro ññããya. Apetóre úsãrẽ siãdugãpacari, niirucua. Cũã úsãrẽ ñañarõ tiipacãra, siãriya.

¹⁰ Úsã bóaneõpacara, usenirucujãã. Úsã apeyenó cuorĩpacara, úsã buerémema ãpëãrẽ pee cuorãbiro niirĩ tia. Apeyenó cuorĩpacara, niipetire cuorãbiro niã.

¹¹ Yãa wedera Corinto macãrã, yayiõro manirõ múãrẽ úsã wãcũrere wedepetijãã. Úsã múãrẽ bayiró maĩrere ãñoã.

¹² Cãmerĩ maĩrẽ manirĩ, múãye wapa niã; úsãpe múãrẽ bayiró maĩmĩã.

¹³ Sícũ cãũ põnarẽ wederobirora yuucã múãrẽ wedeguda: Úsã múãrẽ diamacũ maĩrõbirora múããã úsãrẽ maĩñã.

Marĩ Cõãmacũwiibiro niã

¹⁴ Jesurẽ padeohéramena cãmeyiorijãña. Diamacũ tiirã diamacũ tiihéramena niimasĩricua. Bóeropũ niirã naĩñãrõpũ niirãmena niimasĩricua.

¹⁵ Cristocã Satanãmena sĩcãrĩbĩro wãcũricua. Teerora sũcã padeogú, padeohégumena sĩcãrĩbĩro wãcũricua.

¹⁶ Cõãmacũwiipũre Cõãmacũ dícuere padeoró booa; weerirare padeorĩjãrõ booa. Marĩpe Cõãmacũ catirucugumena niijĩrã, Cõãmacũwiibiro niã. Cãũ basiro biiro jĩrigũ niiwĩ:

“Cũãmena niigũdacu; cũã watoapũ cãmesãgũdacu.

* 6:2 Isaías 49.8.

Yuu cúa Òpū niigūdadacu; cúa yáara niiādadacu.†

17 Teero tiirá, ñañarā putopu niimiārira witiwajōāña”, jīī marī Òpū.

“Niipetire ñañarē tiirére tiirjāña.‡

Teero tiirí, yuu múārē ñeegūda.

18 Yuu múā Pacu niigūda;

múā yuu pōna niiādadacu”, jīī marī Òpū tutuanetōjōāgū.§

7

1 Teero tiirá, yáa wedera, yuu maĩrā, Cōāmacū “teero tiigūda” jīiriguere masĩrā, niipetire marī ñañarē tiirére duujāada. Marīye òpūārīrē ñañorére, marī wācūrē ñañorére duuáda. Cōāmacūrē quoníremena padeojĩrā, cūū booré dí cure tiíada.

Corinto macārā wācūre wasorigue

2 Ēsārē maĩñā. Sīcārī múārē ñañarō tiirīwu; múā padeorécārē ñañorīwu; múāyere jīīditoremena néeriwu.

3 Yuu múārē “wapa cuorā niĩya” jīīgū mee tiia. Yuu too suguero jīīrirobirora múārē maĩā. Teero tiirā, marī catira, sīcārōmēna niā. Diaracā, sīcārōmēna niirucuadacu.

4 Yuu múā āñurō tiirē quetire tuogū, “teerora tiirucúadacu” jīī wācūwū. Āpērārē múā āñurō tiirére useniremena wedea. Teero tiigū, ñañarō netōpacū, wācūtutua, bayirō useniā.

5 Macedoniapu coerī siro, ūsā yeerisāre buarīwu. Ēsā noo wáaro ñañarō netōwū. Āpērā ūsāmena cāmerī cūasodugawa. Múā ūsā buerirare wācūgū, bayirō wācūpatiwu.

6 Cōāmacū bóaneōremena niirārē wācūtutuari tiigúpe Tito ūsā putopu jearémēna ūsārē wācūtutuari tiiwī.

7 Cūū jearémēna dícu wācūtutuariwu. Múā cūārē wācūtutuari tiiriguere tuorā, nemorō wācūtutuanemowū. Múā yuure ñadugarere, múā wācūpatiriguere, múā yuure wācūrēre wedewī. Teerē tuogū, toorā nemorō useninemowū.

8 Yuu múā ñañarē tiirére múārē jóaripūmena múārē bóaneōrā niirī tiiwū. Mecūtīgārē teerē wācūpatiria. Too suguero “yuu jóaheri āñunibojīyu” jīī wācūmiwū. Teerē mecūtīgā wācūria. Múārē bóaneōrī tiipacū, yuari bóaneōrī tiirjīyu.

9 Mecūtīgā yuu useniā. Múā bóaneōriguere wācūgū mee useniā. Múā bayirō bóaneōriguere múārē wācūpati, wasorī tiiyiro. Teero tiigū, useniā. Cōāmacū booróbirora múā ñañarē tiiriguere wācū, bóaneōyiro. Teero tiirō, ūsā múārē jóacoripū múārē ñañarō tiirjīyu.

10 Marī Cōāmacū booróbirora bóaneōrā, wācūpati, wasoa. Teemēna netōnénoā. Too síro “ñañarē tiitá” jīīña maniā. Atibáreco macārāpe cúa ñañarē tiiriguemena bóaneōjācua. Bóaneōpacara, pecamepu wáacua.

11 Múāpe Cōāmacū tusaróbirora bóaneōrī, ate āñurē putuáiyiro: Múā watoapu wáariguere “quēnoāda” jīīyiro; “too sugueropare marī diamacū tiirjīyu; mecūtīgā diamacū tiia sáa”, jīīyiro; múā watoapu wáariguere múā yuari teero ñañariguere wācūrā, cúayiro; “Cōāmacū marīrē ñañarō tiibóqui”, jīī wācūrā, cuijōāyiro; yuu múārē ñagū wáari booáyiro; diamacū maquērē tiidugáayiro; “ñañarē tiigúre diamacū ñañarō tiíadacu”, jīīyiro. Niipetire teero múā tiirémēna múā wapa cuohéere ēñoyiro.

12 Teero tiigū, múārē jóagu, ñañarē tiiriguyere, teero biiri ñañarē tiinógūye dí cure wācūriwu. Múāye niíadarere bayirō wācūwū. Múā Cōāmacū ñañacoropu ūsārē bayirō maĩā sáa. Teerē masĩdutigu múārē jóawu.

13 Teero tiirá, múā āñurō tiirémēna ūsā wācūtutuawu.

Teero wācūtutua, Tito bayirō usenirī ñañarā, toorā nemorō useninemowū. Múā niipetirapara cūārē āñurō tuagueñarī tiirīra niiwū.

14 Tito múā putopu wáaadari suguero, yuu múāmena usenirere cūārē wedewu. Cūū toopú jeari, yuu jīīrirobirora wáayiro. Niipetirere ūsā múārē wederiguere diamacārā wedewu. Teerora ūsā Titore múāye maquērē wederiguēcā diamacārā niiwū.

15 Múā cūārē quoníremena bocayiro. Cūū dutirere yuuyiro. Múā teero tiiriguere wācūgū, múārē nemorō maĩnetōnei.

16 Yuu múārē padeoá; “āñurō tiíadacu” jīīgū, bayirō useniā.

8

Ticodugaro jeatuaro ticodutire

1 Yáa wedera, ūsā ateré múārē masĩrī boogá: Macedoniapu Jesuré padeorē pōnarī macārārē Cōāmacū āñurē ticorigu niiwī.

† 6:16 Levítico 26.1; Ezequiel 37.27. ‡ 6:17 Isaías 52.11. § 6:18 2 Samuel 7.14; 1 Crónicas 17.13.

2 Cúã bayiró ñañarõ netõpacára, diamacá tiiríra niiwã. Teero ñañarõ netõpacára, bayiró useniwã. Cúã bóaneõrã peti niipacara, pee apeyé cuorá tiirõbiri ãpêrãrê ãñurõ tiápua.

3 Cúã booró cúã cuoró jeatuario cúã cuorére ticowa. Cúã “ticoada” jĩĩriro nemorõ ticowa. Yũũ cúãrê teero tiirí ññawũ.

4 Ɖsãrê sicãrĩ mee biiro jĩwã: “Cõamacãrê padeorã bóaneõrãrê ãsãcã niyerure ticoada”, jĩwã.

5 Cúã ãsã wãcũriro nemorõ tiiwã. Cúã marĩ Ɖpãrê “mũũ booré díccure tiáda” jĩĩsugewa. Too síro ãsãrê “múã dutirére tiáda Cõamacũ boorõbirora” jĩwã.

6 Teero tiirã, ãsã Titore múã putopu wáadutia. Cúũ too sugueropu múã puto niigũ, niyerure néõnucãyigu. Teeré peotídutira cãurê ticocoa. Teero tiirã, múã ãñurõ useniremena néõnucãriguere diamacá tii yaponóadacu.

7 Múã niipetirere ãñurõ tiia: ãñurõ padeorã; Cõamacũyere ãñurõ buea; teeré ãñurõ masĩã; useniremena ãñurõ tiia; ãsãrê maĩã. Múã tee niipetirere ãñurõ tiirõbirora niyeru ticorécãrê teerora tiiyã.

8 Teeré jĩgũ, múãrê dutiré peti tiirõbiri jĩgũ mee tiia. Yũũ múãrê “apemacãrĩ macãrã useniremena niyeru néõtoawa, ãpêrãrê tiápura” jĩĩ wedegu, ateré masĩdugaga: “¿Múãcã bóaneõrãrê maĩrêre ãñoãdari cúãrê tiápuremena?”

9 Marĩ Ɖpũ Jesucristo marĩrê ãñurõ tiirĩguere múã masĩã: Cúũ niipetire cuogú niipacu, marĩye ãñuré niĩadarere boosãgũ, bóaneõgũbiri wáarigu niiwĩ. Cúũ bóaneõgũ wáariguemena marĩpere pee cuorãbiri wáari tiirĩgu niiwĩ.

10 Múãrê ãñurõ niirĩ boogũ, yũũ wãcũrêre múãrê jĩgũda. Biiro niĩã: Iicãmamena múã apemacã macãrã suguero niyeru néõnucãrira niiwũ. Teeré néõrã, useniremena néõrira niiwũ.

11 Teero tiirã, múã tiinucãrirobirora tii yaponóña. Múã useniremena “ticoada” jĩĩrirobirora teerora tii yaponóña. Múã ticodugaro jeatuario ticoya.

12 Marĩ diamacãrã ticodugari, marĩ ticodugaro jeatuario ticori, Cõamacũ teeména useniqũ. Marĩ cuohérere Cõamacũ sãirĩqui.

13 Múã ãpêrãrê tiápũjĩrã, múãpere cuohéra putuári booríã.

14 Sicãrĩbiri cuorí booa. Mecãtigã múã cuorémema cúã boorére tiápua. Too síropu cúãcã cúã cuorémema múã boorére tiápuadacua. Teero tiirã, sicãrĩbiri cuoádacu.

15 Tee Cõamacũye jóaripũru biiro jóanoã: “Pee seerĩgucã cuonetõriwi; péerogã seerĩgucãrê dusarĩwu”,* jĩĩ jóanoã.

Tito cúã menamacãrãmena Corintopu wáaadare

16 Yũũ múãye maquêrê wãcũã. Yũũ wãcũrõbirora Titocãrê Cõamacũ wãcũrĩ tiiyigu. Teero tiigũ, Cõamacũrê usenire ticoa.

17 Yũũ Titore “Corinto macãrãrê ññagũ wáaya” jĩĩrĩ, máata yũũwĩ. Mecãtigãrê cúũ múãrê ññadugãjĩgũ, cúũ ãñurõ tũsarómena múã putopu wáagudaqui.

18 Titomena ãpĩ ticocoadacu. Cúũ marĩya wedegu niĩ. Niipetira Jesuré padeoré põnarĩ macãrã cãurê biiro wedeseya: “Cúũ Jesuyé quetire ãñurõ wedel”, jĩĩya.

19 Apeyecãrê, Jesuré padeoré põnarĩ macãrã cãurê beserira niiwã, ãsãmena niyeru néõriguere néewadutira. Ɖsã bóaneõrãrê niyerure ticora, marĩ Ɖpãrê ãñurõ wedesedutira, teero ticoa. Teero biiri ãsã useniremena tiápudugarere ãñoã, teero tiia.

20 Ɖsã pairó niyeru néõriguere néewara, basocã ãsãrê “niyeru tiidójiyu” jĩĩrĩ booríã.

21 Teero tiirã, ãsã marĩ Ɖpũ, teero biiri basocã ññacoropure diamacá tiidugãã.

22 Cúãmena ãpĩ marĩya wedegucãrê ticoconemoã. Cúũ bayiró tiápudugarere ãsãrê naĩrõ ãñoĩ. Mecãtigãrê múãrê “cúã diamacãrã tiádacua” jĩgũ, nemorõ tiápudugai.

23 Titoye maquêrê ãpêrã sãñĩarĩ, biiro jĩĩña: “Pablo menamacũ cúãmena padegũ ãsãrê tiápugu niĩ”, jĩĩña. ãpêrã puarãrê sãñĩarĩpereja, biiro jĩĩña: “Jesuré padeoré põnarĩ macãrã cúã ticocorira niĩya. Cúã tiirémema Cristore ãñurõ wedeseri tiiyã”, jĩĩña.

24 Teero tiirã, maĩrémema cúãrê bocaya. Múã teero tiirĩ, Jesuré padeoré põnarĩ macãrã múã maĩrêre tuoádacua. Ɖsã cúãrê biiro jĩwũ: “Corinto macãrã basocãre ãñurõ bocaaya”, jĩwũ. Múã teero tiirĩ tuorã, cúã ãsã jĩĩriguere “diamacãrã niĩãyu” jĩĩadacua.

9

Niyeru néõre

1 Múã niyeru néõrere Jesuré padeorãre ticoadare maquêrê jóanemoria; múã masĩtoaa.

* 8:15 Éxodo 16.18.

² Yuu múã tiípudugarere masítoaa. Useniremena Macedonia macārārē biiro wedea: “Iicūmama Acaya* dita macārā ‘tiípuada’ jīñucāwā”, jīi wedea. Teeré tuorá, pau Macedonia macārā “úsācā tiípuada” jīiwā.

³ Teero niipacari, Titore cūū menamacārāmena múã putopu ticocoguda. Yuu Macedonia macārārē jīiriguere diamacá wáari booa. Yuu “Corinto macārā niyeru néó, cuoyúeada” jīiwū.

⁴ Apetó yuu múã putopu wáari, Macedonia macārā yuumena wáabocua. Ɔsā toopú jeara, múã niyeru néóhērā niiri buajeádugariga. Yuu “cúã néótoajīya” jīirigue wapa bayiró bobooro wáabocu. Múãcā teerora bobobócu.

⁵ Teero tiigú, yuu biiro wácūā: Yuu múã putopu wáaadari suguero, Titocārē wáadutia. Cúã múã “ticoada” jīi néóre re quēnosuguéada. Cúã teero tiiri, úsā jeadari suguero, múã cuotóadacu. Teero tiirá, āpērā múārē “ticoya” jīiripacari, múã wácūrō ticoadacu.

⁶ Múã ateré wácūña: Oterí basocu péerogā oterí, péerogā ducacutiri iñaqui. Pee oterigupeja pee ducacutiri iñaqui.

⁷ Marí “nocōrō ticoguda” jīi tugueñarōcōrō ticoro booa. Marí ticodugahera, o āpērā ticodutiri ñañarō tugueñarā, ticorijārō booa. Useniremena ticorāre Cōāmacū maíqui.

⁸ Cōāmacū niipetire āñurē múārē ticonemomasī. Cūū teero tiiri, múārē dusariadacu. Múārē ticorémena múāpe āpērārē tiípumasīadacu.

⁹ Tee Cōāmacūye queti jóaripupu biiro jóanoā:

Āñugú bóaneōrārē āñurō ticoqui.

Teero tiiró, cūū āñurō tiiré niirucujāadacu,†

jīi jóanoā.

¹⁰ Cōāmacūrā niíi oteréperire ticogú, teero biiri yaarére ticogú. Tee tiiróbiro cūūrā múācārē niipetire múã cuoádarere ticogudaqui. Oteréperi wíi ducacutirobiro múã cuorére nemoró wáari tiigúdaqui. Teeména múã āpērārē āñurō tiípumasīadacu.

¹¹ Teero tiirá, pee cuojīrā, āpērārē tiípuadacu. Múã ticorére úsā ticobosari, tee niyerure ñeerā Cōāmacūrē usenire ticoadacu.

¹² Múã Cōāmacūrē padeorá bóaneōrārē tiípura, cúārē dusaré dícuere ticora mee tia; Cōāmacūcārē usenire ticora tia.

¹³ Múã cúārē tiípuremena múã Cristoyere padeorére, cúūrē yuurére ñeño. Cúã teeré iñarā, Cōāmacūrē usenire ticoadacu. Teero biiri múã cúārē, niipetirare tiípurí iñarā, teeré tiíadacu.

¹⁴ Cúãcā Cōāmacū múārē āñurō tiirére iñarā, bayiró maírémēna Cōāmacūrē múāye niíadarere sáibosáadacu.

¹⁵ Cūū marírē ticorigue āñunetōjóāre niíā. Tee āñunetōjóāre dee jīi wedesemasīña maniā. Teero tiirá, Cōāmacūrē usenire ticoada.

10

Pablo “apóstol niíā” jīi wederigue

¹ Yuu Pablo múārē tiidutiguda. Yuurá niíā basocá biiro jīi wácūnorigu: “Cūū marímena niigú, búrí niigúbiro wedesei; marírē jóagupe, tutuaromena jóai”, jīicua. Múã Cristo niirecutirere masíā; cūū bóaneó iñarémēna tiidutíyigu.

² Teero tiigú, yuu cūū tiiróbiro niidugagu, ateré múārē tiidutia: Yuu múã putopu jeari, múã síquērāmena tutuaromena wedeseri tiiríjāña. Síquērā múã menamacārā úsārē biiro jīiáyira: “Cúã atibáreco macārā tiiróbiro Cōāmacū booré tiirícuā”, jīiáyira. Yuu teero jīiránorē diamacúrā tutuaromena wedeseguda.

³ Ɔsā atibárecopu niipacara, atibáreco macārābiro cāmeríquēria; Cōāmacū wāmocutíre ticorémēnape cāmeríquēā.

⁴ Ɔsā wāmocutíre atibáreco maquē mee niíā; āmuāse maquē, Cōāmacū tutuare cuorépe niíā. Teeména ñañarē tutuarere docacūmurí tia.

⁵ Cōāmacū wāmocutíremēna basocá cúã wácūrémēna buerére diocóā. Cúã wederémēna múārē pānarí tiidugácu; múã Cōāmacūrē masírí boorícuā. Ɔsā cúã buerére diocóari siro, Jesús boorépere cúārē tiidutia.

⁶ Múã Cristo dutirére āñurō yuuri iñāari siro, úsā biiro tiimasíadacu: Niipetira netōnucārārē ñañarō tiíadacu.

⁷ Múã sotoá maquē dícuere iñāā. “Cristomena niíā” jīigúno ateré masírō booa: Cūū diamacú Cristomena niigú, “Pablocā Cristomenarā niíya” jīi masígudaqui.

* 9:2 Corinto Acaya ditapu niíyiro. † 9:9 Salmo 112.9.

⁸ Yuu múārē wedegu, ūsā dutirére “jīnemosāñu wedetu” jīpacu, boboríá. Marí Ōpū ūsārē tee dutirére ticorigu niiwī, múá cūārē padeonemóārō jīgū. Múá padeorére ñañoārō jīgū mee tee dutirére ticorigu niiwī.

⁹ Yuu jóarepūrīmena múārē ucñádutigu mee jóaa.

¹⁰ Āpērā yuure biiro jīcua: “Cūū jóare bayirō tutuaremena dutia. Cūū baurocápereja tutuhugabiro bauwī. Cūū wedesercārē bayirō tusaya maniā”, jīcua.

¹¹ Yuure teero jīrāno ateré masīrō booa: Ĕsā yoaropu niirā jóacoriobirora múá putopu jearacā, teerora tutuaromena wedeseadacu.

¹² Siqerā múá watoapu niirā cūā basiro cāmerī padeorā biiro jīcua: “Marīpeja āñurō tiia”, jī cāmerī wedesecua. Teero jī wedesepacara, masīricua. Ĕsāpe cūā tiiróbiro ūsā āñurō tiirére péerogā wedeseñaria; yuu tiiré cūā tiirémēna queodugária.

¹³ Ĕsārē tiiriguere jīnemosāñu wederia. Cōāmacū ūsārē Cristoye quetire wededutirigu niiwī. Cūū tiidutire dícare tiia. Cūūrā ūsārē múá putopucārē tee quetire wededutirigu niiwī.

¹⁴ Teero tiirā, múá putopu wáara, Cōāmacū wáadutiheropu wáara mee tiia. Múāmena niisuguewu. Ĕsārā múārē āñurē “Cristo basocáre netōnér” jīrē quetire wedesuguewu.

¹⁵ Ĕsārē Cōāmacū wededutigu cūūriro jeatuaro wedea. Āpērā tiiriguerpe “yuu tiirigue niia” jīria. Teero jīrōno tiirā, múārē padeonemórī tiidugáa. Múá padeonemórī iñarā, ūsā múārē nemorō buemasīā. Cōāmacū ūsārē cūūriro jeatuaro bueadacu.

¹⁶ Too síro múá nemorō niiré macārīpu Jesuyé quetire wedegada. Cūūye quetire wedeya maniré macārīpu wáadugaga. Āpērā cūā paderiguerpe “yuu paderé niia” jīdugahegu, teero tiidugáa.

¹⁷ Cōāmacūye queti jóaripūpu ateré jóanoā: “‘Yuuja āñunetōjōāgū niia; biiro tiigáno niia’ jīdugagano jīrījārō booa. Biirope jīrō booa: ‘Marí Ōpū āñunetōjōāgū niia; biiro tiirigu niiwī’, jīrō booa”,* jī jóanoā.

¹⁸ Sīcū cūū basiro wedeseğu “yuu āñurō tiia” jīgūrē “cūū āñugú niia” jīmasīña maniā. Marí Ōpū sīcānorē “āñugú niia” jīrī, āñugú peti niia.

11

Pablo jīditori buerí basocare jīrigue

¹ Mecūtīgā múārē yēe maquērē wededugaripacu, wedegada. Yēe maquērē wedegu, jīāmagū tiiróbiro tugueñaā. Yuu jóarere páasutiro manirō buerí boogá.

² Cōāmacū cūū pōnarē āpīrē padeorí boorīqui. Cūū múārē doerobirora yuucā múārē doea. Múá yuu Cristoyere wederí tuorá, padeowú. Teero tiigú, Cristo múá manu niigádubiro niia. Múá sīcō numiō manucutigodo tiiróbiro niia. Sīcō numiōrē ñañarē manigōrē wiyagádubiro múārē wiyadugáa.

³ Teero wiyadugápacu, Evare wáariobirora múācārē “wáabocu” jīgū, bayirō wácūā. Pīno āñurō cūū jīditomeniremena coore jīcōāsāyigu. Āpērā cūūbiro jīditora, múá “Cristo booré dícare diamacú tiáda” jī wácūrere wasorí tiibócu.

⁴ Múá biiro tiáyiro: Āpērā múārē buera jeari, merēā wedepacari, múá āñurō tuousénicu. Cūāpe ūsā Jesuyere diamacú wederirobirora wedericua. Espiritu Santoyere merēā buerí, cūā buerere ñeeāyiro. Cōāmacū basocáre netōnére quetire cūā buerí, merēā niipacari, múá āñurō tuocú.

⁵ Múārē buerá Jesús cūūyere wededutigu beserira nemorō tugueñacua. Yuupe “cūā docapu niia” jī tugueñaria.

⁶ Yuu āñurō wedeseri basocu tiiróbiro wederipacu, Cōāmacūyepere āñurō masīā. Tee masīrere niipetire yuu tiirémēna múārē ññoāwū.

⁷ Yuu Cōāmacūyere basocáre netōnére quetire wederé wapa múārē wapaséhegu, ¿ñañarō tiirí? Búrī niigábiro pade, wapatá, yaawu múārē netōnére maquērē boosāgū.

⁸ Yuu múārē tiápugu, āpērā Jesuré padeoré pōnarí macārā yuure niyeru ticocorira niiwā. Yuu teeré ñeegū, cūāye niyerure néedogubiro tugueñawū.

⁹ Yuu múāmena niigū, apeyenó dusarí iñagū, sīcārē potocōriwu. Maríya wedera Macedonia macārā jeara, yuure dusarēnorē ticowa. Teero tiigú, múārē sāi potocōriwu. Teerora yapacutijāgūda.

¹⁰ Yuu diamacárā Cristoye maquērē masīā. Teeré masīrōbirora atecārē masīā: Yuu bueré wapa apeyenó sārīcu; sīcū Acaya dita macū “Pablo cūū bueré wapa wapaséi” jīmasīriqui.

¹¹ ¿Deero tiigú biiro wedesegari yuu? ¿Múārē mañhégū teero jīgarite? Niiria. Yuu múārē mañrē Cōāmacū masīqui.

* 10:17 Jeremías 9.4.

¹² Yũũpeja yũũ tiurucúbirora tiurucúguda. Āpērāpēja yũũ tiiróbiro “tiirá tia” jĩmicua. Teero tiirícua. Cúã bueré wape wapasécua; yũũpe wapaséria. Teero tiirá, cúã “āpērā Jesús beserira tiiróbiro tia” jĩmasírícuca.

¹³ Cúã “Jesús cūũyere wededutigu beserira niã” jĩrã, teero jĩãmajãrã tiíya. Cúã tiiditóra niíya. Sotoá dícu Jesús beserira tiiróbiro bauúya.

¹⁴ Teero tiiré wisióricu. Satanácã teorora tiimasĩqui. Apetó cūũ ángele ãñugúbiro, asibatégubiro baugú wáaquí.

¹⁵ Teero tiirá, cūũrē padecoteracã cūũ tiiróbiro tiicúa. Sotoá dícu ãñurē tiirábiro baucúa. Cúãpeja cúã ñañarē tiiré wapa pecamepũ yapacutídiaadacua.

Pablo ñañarō netōrĩgue

¹⁶ Yũũ too sũguero jóariborora múãrē jóanemogúda. Yéé maquērē wededugaripacu, wedeguda. Teeré yũũ wederí, “zapeyé cūũye maquē dícuere wedejĩgũ, mecágú tií?” jĩ wãcũrijãña. Teero wãcũrãpeja, “cūũ booró wedejããrō” jĩña ména. Āpērã cúãye maquēcãrē bayiró wedecua, múãrē padeorã jĩrã. Teero tiigú, yũũcã yũũ tiirĩguere péero wedeguda.

¹⁷ Marí Ōpũ teenorē wededutirirĩgu niimiwĩ. Teero tiigú, “mecãrĩ basocabiro wedeguda” jĩã.

¹⁸ Pau múãrē buerá noo booró cúã basiro dícu ãñurō wedeseya. Cúã teero tiirí, yũũcã yũũ basiro ãñurō wedeseguda.

¹⁹ Múã “masĩnetōrã niã” jĩ wãcũrã niipacara, mecãrĩ basoca wedeserí, ãñurō useniremena nucãjãmasĩcu.

²⁰ Biuro tiirácãrē nucãjããyiro: Múãrē dutiaperare, múãyere néerãrē, múãrē dutirãbiro tiãperare, múã nemoró uputí macãrãbiro múãrē tiirãre, múãrē diapórapũ páaracãrē nucãjããyiro.

²¹ ¿Ñũũjãĩ múãrē cúã teero tiirí? Acuéi, ¿cúã tutuanetōjōãrã nií? Ēsãpe cúãbiro tutuaría. Teero tiirá, cúãbiro ñañarō tiiría.

Cúã “biuro biia usãjã” jĩ ãñurō wedecua. Teero tiigú, yũũcã cúãbirora yéé maquērē wedeguda, wededugaripacu.

²² Cúã “hebreoa niã” jĩcua. Yũũcã cūũrã niã. Cúã “Israelya pōna macãrã niã” jĩcua. Yũũcã cūũrã niã. Cúã “Abraham pãrãmerã niinũnũsera niã” jĩcua. Yũũcã cūũrã niã.

²³ Cúã “Cristore padecotera niã” jĩcua. Yũũpeja cúã nemoró cūũrē padecotegu niã. Yũũ teero jĩgũ, wedeseãmagũbiro wedesea. Yũũ cúã nemoró padenetōnucãwũ. Cúã nemoró peresuwiseripũ sōneconowũ. Yũũre cúã nemoró tãnawã. Pee sããrĩquiro niíwũ.

²⁴ Judíoa sicamoquēne yũũre ñeenucōjĩrã, wecu caserodamena tãnawã. Cúã yũũre tãnarécōrō treinta y nueve tãnawã.

²⁵ Ītĩãrĩ yucuména yũũre páawa. Sícãrĩ utãperimena yũũre déewa. Ītĩãrĩ usã wãari, dooriwũ duadiawũ. Sícãrĩ duagu, sicañami, sicabũreco tiimaapũre pasawũ.

²⁶ Pee wãanetōwũ. Diare tĩãwagu, duariquiro netōwũ. Yaarí basoca watoa, yãa wedera judíoa putopũ, judíoa niĩhãrã putopũ quiorémena wãanetōwũ. Teero biiri macãpũre, basocã manirópũre, díã pairĩmaapũre quiorémena cãmesãwũ. “Jesuré padeorã niã” jĩditori basocã watoapũcãrē quiorémena cãmesãwũ.

²⁷ Yũũ padegu, ñañarō netōwũ. Pee ñamirĩ cãniriwũ. Juabóawũ. Oco sĩnidugãwũ. Pee betiwũ. Yũũnãbũawũ. Apetóre yũũre suti maniwũ.

²⁸ Apeyeréja, búrecoricōrō yũũ niipetiro macãrãrē Jesuré padeorã pōnarĩ macãrãrē bayiró wãcũã.

²⁹ Tutuhegũno niirĩ, yũũcã cūũbirora tutuhegu tũgeñeãrapua. Sícũrē āpērã ñañarē tiidutĩrĩ, cūũ ñañarē tiirĩ, yũũ ñañarē tiidutĩramena cúaa.

³⁰ Yéé maquērē wedegu, “biuro tiigũno niã yũũja” jĩria. Teero jĩrõno tiigú, “yũũ tutuhegu niã” jĩã.

³¹ Cõãmacũ marí Ōpũ Jesús Pacu yũũ wederere “jĩditogu mee tií” jĩmasĩqui. Cūũrēna usenire ticorucujãrō booa.

³² Yũũ Damascopũ niirĩ, tiimacã dutigú yũũre ñeedugagu, biuro tiirĩgu niíwĩ: Tiimacã wĩtiware soperĩpũre surarare cũũrigũ niíwĩ cotedutigu. Cúã tiidita ōpũ Aretas wãmecutĩgu doca macũ niíwĩ.

³³ Yũũ menamacãrãpe yũũre biuro tiiwã: Piimena tiimacã sãnirō macã sopegãpũ duunũnũsediocowa. Teero tiigú, yũũ cúãrē ñeōrĩwũ.

¹ Yéequē wēdēdugari pacari, múā yūre wēderi tiia sūcā. Yéequē yū basiro añurō wēderi, múārē tiápuria. Teero biipacu, marí Ōpū quēēōpūre tiiróbiro yūre ēñoriguere wedeguda.

² Cristore padeorí siro, biiro wáawu: Quēēōpūre tiiróbiro Cōāmacū yūre cū pūtopu néemūawawī. Teeré yū īñari siro, catorce cūmarí netōā. Yáa ōpūmēna o yeeripūnamēna dícu wáagu wáajiyu; masíriga. Cōāmacū dícu masíqui.

³⁻⁴ Ateré masíā: Cōāmacū ūmūāsepu Paráiso wāmecutiropu yūre néjeawī. Yáa ōpūmēna o yeeripūnamēna dícu néewagu néewajiyi; masíriga. Cōāmacū sícūrā masíqui. Yū toopú niigū, basocāre wedemasíña manirére wedeseri tuowá. Yū toopú tuorigue basocāre wededutire mee niiwā.

⁵ Yūre toopú néewariguere añurō wedeguda. Yū añurō tiirígueperea wēderia. Yū “basocá dícu niijigū, tutuhegu, ñañarō netōā” jīrēre añurō wedeguda.

⁶ Teero jīpacu, yū basiro añurō wedesedugagu, wedesemasíā. Diamacú maquēre wēdeseri, “mecūrī basocū nií” jīmasírīya. Yéequē wēdesemasípacu, wēdeseria. Yū basiro yū añurō wēdeseremēna yūre padeorí booria. Yū tiiré īñatoarapu, yū wēderére tuotóarapu, padeorí booa.

⁷ Cōāmacū yūre ēñorigue añurē peti niiwā. Yū teeré wācūgū, yū basiro “añugú niā” jīrīquio niiwū. Teero tiigú, Cōāmacū yūre teero wācūrī jīgū, biiro tiwí: Satanás yáa ōpūārē pūnirō tiirí, teero īñajírīgu niiwí. Tee pūniré potaga sāwwarobiro pūniā.

⁸ Īñārī yū marí Ōpūrē “tee pūniré netōnéña” jī sāmīwū.

⁹ Cūre yūre ateré jīwí: “Yū mūārē añurō tiia. Teero tiiró, mūārē apeyenó dūsaría. Basocá tutuhera niirí, yū tutuarere nemorō ēñomasíā”, jīwí. Teero tiigú, yū tutuhegu niirēmēna useniā. Yū tutuheremēna Cristo cū tutuarere añurō ēño.

¹⁰ Teero tiigú, yū tutuhegu niirére useniremena nucājāā. Yū Cristore padeoré wapa āpērā yūre ñañarō jīpacari, yūre apeyenó dūsapacári, āpērā yūre ñañarō tiipacári, yūre wisiórerere tugueñapacu, useniremena nucājāā. Nemorō tutuhegu niirōno tiigú, nemorōrā tutuanemogū wáaa.

Corinto macārārē Pablo bayiró wācūrigue

¹¹ Yū basiro yéequē añurō wedesegu, mecūgūbiro wedesegu tiia. Múāpeja yū wedesedugaherere yūre wēdeseri tiia. Múā yūre añurō wedeseatā, añunibojiyu. Múārē jīditoremēna buerá Jesús cūyere wededutigu beserira nemorō tugueñacua. Yūre “cāā docapu niā” jī tugueñaria. Yū bári niigú niipacu, teero bueāmajārā doca niiria.

¹² Yū múā pūtopu niigū, potocōrō manirō pee Cōāmacū dícu tiimasírere tiēñowū. Teemēna diamacárā “yū Jesús cūyere wededutigu beserigu niā” jīrēre ēñowū.

¹³ Āpērā Jesuré padeoré pōnarí macārārē, múācārē sícārībīro tiiwū. Ate dícare tiirīwu: Múārē wapasériwu. Múā tugueñarí, teemēna ¿múārē ñañarō tiirí? Ñañāatā, yūre acabóya.

¹⁴ Yū múā pūtopu wáaguda jīgū, quēnotóaa. Mecūtīgā yū wáaremēna Īñārī wáaadacu. Toopú jeagu, múārē “niyeru ticoya” jī potocōricu. Múāyere booria; Cristoyepere múārē tinemórí booa. Múā masíā: Basocá cáā pacusūmūārē niyerure quēnocūbosaricua; pacusūmūāpe cáā pōnarē niyerure quēnocūbosaricua.

¹⁵ Teero tiigú, yū suorócōrō múārē tiápuguda. Niipetire yū tutuaremena múāye niíadarere tiápuguda. Teero yū múārē bayiró maírī, ¿deero tiirā múāpeja yūre dūaró maígári?

¹⁶ Yū múārē potocōririguere masípacara, biiro jīcua: “Cū menijigū, marírē jīditoqui; too síro maríyere néewagudaqui”, jīcua.

¹⁷ ¿Yū múā pūto ticocoriramenā yū múāyere jīditoremēna ēmarí? Ēmarīwu.

¹⁸ Yū Titore múā pūtopu wáadutiwū. Teero biirí āpí Jesuré padeogú maríya wedegure cūmēna ticocowu. ¿Tito múā pūtopure jīditoremēna múāyere ēmarí? Ēmariyigu. Múā añurō masíā: Ēsā Titomēna sícārībīro tiirā niā. Cūcā múārē buegu, añurē dícare tiirígu niiwí.

¹⁹ Apetó tiirā, múā ūsārē “añurō wācūdutira tiíya” jī wācūbocu. Niiria. Biirope niā: Ēsā Cōāmacū Īñacoropure Cristomēna niijírā, wedesea. Yū maírā yáa wēdera, niipetirere ūsā wedesea, múārē Cōāmacūrē nemorō padeonemóārō jīrā.

²⁰ Apetó tiirā, yū múā pūtopu jeari, yū booróbiro tiiríbocu. Teerora yūrecā múā booróbiro tiiríbocu. Teeré wācūgū, cuiga. Apeyeréja, yū múārē “biiro tiibócu” jī wācūā: “Cāmerítutira, Īñatutira, cūara, cūāye dícare wācūrā, queti jīrā, āpērārē ñañarō jīrā, ‘ūsājā āpērā nemorō añunetōncāā’ jīrā, noo booró tiāmajārā tiibócu”, jīga.

²¹ Teero tiigú, múā pūtopu wáanemorí, Cōāmacū yū Ōpū múā ñañarē tiirucūre wapa yūre boboro wáari tiibóqui. Múā āpērāmēna múā booró ñañarō ñeapererere, múā nūmosānūmīā

múã manúsamúã niihērārē ñeeaperere, múã boboró manirō tiirére wasohére wapa bayirō utibocu.

13

Wedeyaponorigue

¹ Mecūtīgā yuu múã putoꝝ wáaadaremena ññārī wáaadacu. Yuu toopú jeari, sīcū ãpīrē wedesādugagu, Cōāmacūye queti jóaripūꝝ jīrōbirora tiáro. Biiro jóanoã: “Puarã, ññārã ññari siro, marī ãpērã tiirīguere wedesãmasinoã”.

² Too sugueropu múã putoꝝ jeagu, “ñañaré tiirére ñañarō tiigádacu” jīi wedetoawu. Teero biiri niipetirare wedetoawu. Mecūtīgā yoaropu niipacu, wedenemoã sūcã: Yuu múã putoꝝ wáanemogū, ñañaré tiirére bóaneō ññaricu sáa.

³ Teero tiirã, múã ateré diamacú masiãdacu: Cristo yuꝝpure wãcūrē ticorémene wedesea. Cristo múãrē dutīgú tutuhegu niiriqui; múã watoapure tutuanetōjōãgū niī.

⁴ Ate diamacúrã niã: Cãu curusapu tutuhegubiro páabiatunoyigu. Teero tiinórigu niipacu, cãu Pacu tutuaremena cati. Ësãcã cãubirora tutuhera niã, niirãpeja. Teero niipacara, cãumena niijĩrã, Cōāmacū tutuaremena catia. Teero tiirã, tee tutuaremena múãrē wedera, tiãpuadacu.

⁵ Múã basiro ateré naĩrō sãññãña: “¿Diamacúrã Jesuré padeorãra niī marī?” jīñña. Múã basiro teeré ññate. ¿Múã masĩte Jesucristo múãmena niirére? Masĩcu sáa. Apetó tiirã, diamacú cãurē padeorícu.

⁶ Ësãpe diamacúrã cãurē padeóa. Múãrē teeré masĩri booa.

⁷ Ësã múãrē ñañaré tiirjããrō jīrã, Cōāmacūrē sãĩbosãa. Basocã yuꝝre “Corinto macãrãrē ãñurō padeorí tiiwí” jīrere ãmaãgū mee tia. Múã ãñurere tiiri boogã. Ësãrē “teero jīãmajãrã tiiwã” jīrĩ, ãñuniã.

⁸ Múã diamacú maquērē tiiri, ãsã “teerora tiiyã” jīãdacu; diamacú maquērē cãmotãria.

⁹ ãpērã ãsãrē tutuherabiro ññarĩ, ãñuniã. Múãpe padeotutũara niirĩ, useniã. Teero tiirã, múãrē Cōāmacūrē sãĩbosãnemoãdacu, diamacúrã padeorã niĩãrō jīrã.

¹⁰ Yuu múã putoꝝ wáaadari suguero, atipūrē jóaa. Toopú jeagu, tutuaremena múãrē dutidugariga. Marĩ Òpũ yuu múãrē dutimasĩrere ticorigu niiwĩ. Tee dutirémene múãrē padeonemórĩ boosãã; múã padeorere ñañodugãria.

¹¹ Yãa wedera, múãrē ãñurō wáaaro. Múã ñañaré tiirére quẽnoñã. Cãmerĩ wãcũtutuari tiiyã. Sicãrómene ãñurō niirecutiya. Teeré tiiri, Cōāmacū marĩrē maĩgú marĩrē ãñurō niirecutirere ticogú múãmena niigũdaqui.

¹² Múã basiro cãmerĩ maĩrémene ãñudutiya.

¹³ Niipetira Jesuré padeorã múãrē ãñudutiya.

¹⁴ Jesucristo marĩ Òpũ múã niipetirare ãñuré ticoaro. Cōāmacū múãrē maĩgú múãmena niĩãrō. Espĩritu Santo múãrē bapacutiaro.

Nocõrõrã jóaa.

GALACIA DITA MACĀRĀRĒ Pablo jóaripũ

Āñuduticorigue

1-2 Yũũ Pablo múã Galacia macārārē Jesuré padeoré pōnarī macārārē jóaa. Niipetira yũũ menamacārā wāmemena múārē āñuduticoa. Yũũ Jesucristo cūyere wededutigu beserigu niiã. Yũũre basocá mee beserira niiwā; Jesucristo basiro cūũ Pacumena beserira niiwā. Cōāmacūrā Jesucristo diarigupure masōrigu niiwī.

3 Cōāmacū marī Pacu, teero biiri Jesucristo marī Ōpũ múārē āñurē ticoaro; āñurō niirecutiri tiáaro.

4 Cōāmacū marī Pacu boosārrirobirora Jesucristo marī ñañaré tiirére acabóaro jĩgũ, diabosarigu niiwī. Marī cūũ teero tiiriguemena atibáreco macārā ñañaré tiirucúre tidiújamasĩã.

5 Teero tiirã, Cōāmacūrē “mũũrã uputi macū peti niigũ tiaa” jĩrucujããda. Teerora tiáada.

Cristore padeorémēna dīcu netōnénoãdacu

6 Cōāmacū múārē beserigu niiwī, Cristo tiibosáremena múārē āñurō tiáaro jĩgũ. Múãpe cūũ teero beserira niipacara, máata peti cūũrē padeodujārã tiáayiro. Āpērã buerépere nunurã tiáayiro. Múã teero tiirī tuogũ, yũũre tuomanijōãga.

7 Cúã buerē netōnére queti mee niã. Cúã múārē wedewisiora tiáayira; Cristoye quetire ñañodugára tiáayira.

8 Ūsã múārē āñurē queti Cōāmacū basocáre netōnére quetire diamacú wedetoawu mée. Múārē merēã wedegunorē Cōāmacū bayiró ñañarō tiáaro. Sīcũ ūsãno o ángele ūmũãsepu diiãtiariguno merēã wedericārē, ñañarō tiáaro.

9 Ūsã too sugueropu wederiguere yũũ mecūtīgārē wedenemoã sūcã: Netōnére queti múã padeoriguere múārē merēã wedewisiogunorē Cōāmacū bayiró ñañarō tiáaro.

10 Yũũ teerē jĩ jóagu, basocá yũũmena useniārō jĩgũ mee jóaa; Cōāmacūpe yũũmena useniārō jĩgũ jóaa. Yũũ too sugueropure “basocá yũũmena useniārō” jĩ wãcũrucumiwũ. Atitóre teero wãcũgãjã, Cristore padecoteri basocu mee niibocu.

Cōāmacū Pablora wededutigu cĩũrigue

11 Yáa wedera, yũũ múārē ateré masĩrĩ boogá: Yũũ netōnére queti wederē sīquērã basocá wãcũre mee niã.

12 Tee quetire basocá mee yũũre tuomasĩrĩ tiiwá. Teero biiri basocá mee yũũre buewa. Jesucristo basiro tee quetire yũũre masĩrĩ tiirigu niiwī.

13 Yũũ too sugueropure niirecutiriguere múã tuoĩyũ: Judíoa tiirécutirere nunugũ niirucumiwũ. Atecārē tuoĩyũ: Jesuré padeoré pōnarī macārārē bayiró ñañarō tiirī basocu niirucumiwũ; Jesuré padeorãno manijããrō jĩgũ, cūãrē cōãpetijãdugamiwũ.

14 Yũũ mamũ niigũ, judíoa tiirécutirere āñurō tiinunúserucumiwũ. Āpērã yũũ menamacārã nemorō ūsã ñecũsũmũã tiimũãatiriguere tii, netōnucãrucumiwũ.

15 Yũũ teero tiipacári, Cōāmacū yũũ bauáadari sugueropu, cūũ tiidutĩadarere “tiigũdaqui” jĩtoatu niirigu niiwī. Yũũre āñurō tiigũ, beserigu niiwī.

16 Cōāmacū cūũ macārē yũũre “ẽñogũda” jĩrĩ bũreco jearĩ, ẽñowĩ. Yũũre judíoa niihērãrē cūũ macãye quetire wederi boorigu niiwī. Teero tiigũ, ãpērãpũre “¿yũũ deero tiigũdari?” jĩ sãĩĩãgũ wãariwũ.

17 Teero biiri Jerusalénpu Jesús yũũ suguero besesugueriracārē ñãgũ wãariwũ. Teero tiiróno tiigũ, diamacú wãajõawũ Arabia ditapu. Toopũ niãirigu Damascopu cãmepũtaatiwũ sũcã.

18 Itiãcãma siro Jerusalénpu Pedroro sicato ñãgũ jeawũ. Cũũmena puã semana putuáwũ.

19 Āpērã Jesús cūyere wededutigu beserirare ñãritu. Santiago marī Ōpũ bai dícare ñãwã.

20 Yũũ múārē jóare niirō maquẽ niirō tiaa. Yũũ múārē jĩditogu mee tiaa; Cōāmacū teerē masĩqui.

21 Too síro Siria ditapu, teero biiri Cilicia ditapu wáawũ.

22 Jesuré padeoré pōnarī macārã Judeapu niirã yũũre ñãmasĩriwa ména.

23 Yéẽ quetipu dícare tuoĩyã. “Marĩrē ‘ñañarō tiigũda’ jĩgũ nunurucúmirigu mecūtīgārē ‘Jesuré padeoyá’ jĩ wedewarucugu tiáayigu; too sugueropure marī Jesuré padeodúri tiidugãmirigura niãiyigu”, jĩriguere tuoĩyã.

24 Yũũ Jesuré padeorĩ tuorã, Cōāmacūrē usenire ticoyira.

2

Pablo Jesuyé maquērē dutirí basocamena wedeserigüe

¹ Catorce cūmarí Jerusalénpu yuu putuajeari siro, Bernabémēna toopú wáawu sūcā. ʔsā menamacū Titocārē néewawu.

² Cōāmācū yuure toopú wáari bootú niirigu niiwī. Teero tiigú, wáawu. Toopú jea, basocá niipetirāmena neāriwu; Jesuyé maquērē dutirí basocamena dīcu neāwū. Judíoa niihērārē netōnére queti yuu wederiguere cūārē wedewu. Yuu sicutopu wēdenūcāriguere, yuu mecūtīgā wederere “¿deero jīimiādari cūā?” jīīgū wedewu. “Muu wederé wapamāniā” jīārō jīīgū, wedeñamiwū.

³ Cūā merēā jīiriwa. Yuu menamacū Tito griegoayu niipacari, cūcārē ūsā judíoa tirucūrenorē tiidutiriwa. Cūārē “cōnerīgu yapa macā caseróre widedcōārō booa” jīiriwa.

⁴ Āpērā Jesurē padeorāmena bapacutirira niiwā. “ʔsācā Jesurē padeorā niā” jīidito, iñadutiri basoca niirira niiwā. Marí masīā: Jesurē padeorēmēna netōnénoā. Cūāpe “marí ñecūsūmuā dutimūāatiriguere tiipetīheri, netōnénoña maniā” jīiwā. Teero tiirā, Jesurē padeorā tiirēcutirere iñarā tiirira niiwā, ūsā ñecūsūmuā dutimūāatiriguere tiidutiadara.

⁵ Cūā teero tiidutīpacari, ūsā péerogā cūā tiidutirere “tiiró boocú” jīiriwu. “Jesurē padeorēmēna netōnénoādacu” jīirē queti dīcure wedea, múā diamacū maquērē masīārō jīirā.

⁶ Jesuyé maquērē dutirí basoca “yuu biiro buea” jīirī t̄worá, merēā jīāmariwa. (“Jesuyé maquērē dutirí basoca niīya” jīirā āpērā nemorō niiriya, yuu wācūrī. Cōāmācū marí niipetirare sīcārībīro iñaqui.) Cūā yuure “atepē tiidutiya judíoa niihērārē” jīi wederiwa.

⁷ Teero wederono tiirā, ateré jīiwā: “Cōāmācū muurē judíoa niihērārē netōnére quetire wededutiīyi. Pedrore judíoapere wededutirobirora muurē cūāpere wededutiīyi”, jīiwā.

⁸ Cōāmācū Pedrore beserigu niiwī, judíoare wedearo jīīgū. Cūārā yuucārē beserigu niiwī, judíoa niihērāpere wedearo jīīgū.

⁹ Jerusalénpure Santiago, Pedro, teero biiri Juan Jesuyé maquērē dutirí basoca niiwā. Cūā yuure jīiwā: “Cōāmācū muurē judíoa niihērārē wededuticōjīyi”, jīiwā. Teero tiirā, yuu, teero biiri Bernabére ateré jīiwā: “Marí sīcārīmēna padeadacu”, jīiwā. Cūā ūsarē “Jesuyé quetire judíoa niihērārē wedera wáaya” jīiwā. “ʔsāpe judíoare wedeada”, jīiwā.

¹⁰ “Bóaneōrārē tiiapuya” jīirē dīcure wededutiwa. Teerā niitoawu yuu “āñurō tiigúda” jīi wācūrigue.

Pablo Pedrore tutirigüe

¹¹⁻¹⁴ Too siro yuu Antioquíapu niirī, Pedro toopú jeawi. Cūā sicutō jeaari sirogā, judíoa niihērāmena yaa, niijāmiwī. Too siro Santiago menamacārā jeawa.* Pedro cūārē cuirigu niiwī, “yuu widedcōānoña manirāmena yaaré quetire Jerusalén macārārē wedebocua” jīīgū. Teero tiigú, judíoa niihērāmena yaadu, bapacutinemoriwi. Pedro menamacārā judíoacā teerora tiiwā. Bernabépara teerora tiinunūsejāwī. “Cōāmācū niipetira Jesurē padeorāre sīcārībīro iñaqui” jīirēre wederira niipacara, cūā bueriguere tiināmi, tiidūjāwā. Cūā netōnére quetire masīrā niipacara, tee queti diamacū maquērē tiihéri iñawū. Teero tiigú, Pedrore pau basocā iñacoropu tutiwu. Cūārē jīiwū: “Muu judíoayu niipacu, judíoa niihērāmena yaamiāwū; cūā tiiróbiro tiirēcutimiāwū. Muu teero tiirigüe āñunimiāwū ména. Mecūtīgā ¿deero tiigú cūāmena yaari, bapacutiri tii sáa? Muu buerirobiro tiiría. Teemēna judíoa niihērārē ‘judíoa tiiróbiro tiiyá’ jīīgū tiite. Muu teero tiirē ñañaniā”, jīiwū.

Judíoa, judíoa niihērā padeorēmēna netōnénoādacu

¹⁵ “Marí puarā bauarapara judíoa niitoarira niiwū. Judíoa niihērā Moisére dutiré cūūriguere tiiriya. Teero tiirā, ‘ñañarā niīya’ jīimiwū.

¹⁶ Marí tee dutirēre masīpacara, atepécārē masīā: Moisére dutiré cūūriguere tiirānorē Cōāmācū ‘āñurārā niīya’ jīi iñariqui; Jesucristore padeorānopere ‘āñurārā niīya’ jīi iñaqui. Teero tiirā, marí judíoacā Jesucristore padeóa, Cōāmācū marirē ‘āñurārā niīya’ jīiārō jīirā. Moisére dutiré cūūriguere ‘tiíada sūcā’ jīiria. Atemēna putuáa: Tee dutiré tiirāre Cōāmācū ‘āñurārā niīya’ jīi iñariqui.

¹⁷ Marí ‘Cristomēna dīcu netōnénoādacu’ jīirē quetire wederi, marīya wedera judíoa marirē wedepatiadacua. Biiro jīiādacua: ‘Múā ñañaniā. Múā marí ñecūsūmuārē dutiriguere tiiría. Múā judíoa niihērāmena yaajirā, cūā tiiróbiro ñañarē tiirā niā’, jīiādacua marirē. Teero jīirā, ‘Cristo ñañarō suotígu tii múārē’ jīirā tiíadacua. Cūā teero jīirē diamacū mee niíadacu. Cristo ñañarēre suotiriqui.

* **2:11-14** Santiago Jerusalénpu niyigu. Cūā menamacārā toopú niirira Antioquíapu jeayira. Cūā judíoa niyira. Santiago cūārē ticocorijiyi; masīña maniā.

¹⁸ Marí ñecūsāmaārē dutirige marirē netōrī tiiricu', jīi wedetoawu mée. Tee dutiriguere suotīnemogū, yuūrā suo netōnucāgū nijābocu.

¹⁹ Yuu Moisére dutiré cūiriguere tiipetidugapacu, tiipetimasīriwu. Teeré tiigú, 'catiré petihére yuu buaricu' jīi wācūwū. Teeré wācūāri siro, Cōāmacūmena āñurō niirecatirere buawá.

²⁰ Cristo curusapu diariborora yuucā diagu tiirōbiri wáarigupu niigú tiia.† Tee tiigú, yuu too sugueropu niirōbiri niiria sáa. Yuu basiro tiidugáreere tiiria; Cristo yuūmena niigú tiidutirere tiia. Cūū yuure maīrigu niiwī; yuure diabosarigu niiwī. Yuu mecūtīgā Cōāmacū macārē padeó, cūū tiidutirere tiia.

²¹ Moisére dutiré cūirige basocá tiipetijāātā, Cōāmacū 'āñurārā niīya' jīi iñāātā, Cristo bári peti diaboijyi. Teero tiigú, Cōāmacū yuure āñurō tiirére 'bári niiré niā' jīiria yuū", jīiwū Pedrore.

3

Moisére dutiré cūirige o Jesuré padeoré maquē

¹ Múā Galacia macārā, tuomasīhērā tiirōbiri tiirá tiíayiro. ¿Noā múārē jīiditocāmesāmīrto apeyeré padeodutira? ʔsá toopúre niirā, múārē Jesucristo curusapu diabosarigue maquērē diamacū wedewu. Āñurō ūsā wederiguere tuomíwārā múā.

² Ate dicare múārē sāñágūda: ¿Múā Moisére dutiré cūiriguere tiinunúsera, Espiritu Santore buarí? Buaríjyu. Jesucristoye quetire tuo, padeorí, Espiritu Santo múāmena niinucāijyi.

³ Múā sicato Jesuré padeonucārā, Espiritu Santo tutuaremena múā ñañarē tiiriguere wasorira niiwū. Múā biro tiinucārira niipacara, mecūtīgārē múā basiro tutuaremena "āñurārā niādacu" ¿jīi wācūgari? ¿Múārē tuomasīre petijōāi?

⁴ Jesuré múā sicato padeonucārí, āpērā múārē ñañarō tiirira niiwā. Mecūtīgārē cūūrē padeodúra, "bári peti ñañarō netōijyu" ¿jīirā tii? Yuu tugueñaātā, bári peti ñañarō netōrijyu.

⁵ Cōāmacū múārē Espiritu Santore ticodiocorigu niiwī. Cūū tutuaremena múā watoapare pee tiēñorigu niiwī. ¿Deero tiigú teero tiigári, múā tugueñarí? Jesucristoye quetire múā tuo padeorí, teero tiigui. Moisére dutiré cūiriguere tiiríperaja, teero tiiríboqui.

⁶ Marí ñecū Abraham Cōāmacūrē padeoyigu. Teero tiigú, Cōāmacū cūūrē "āñugárā niī" jīi iñayigu.*

⁷ Teero tiirá, ateré masīña: Cōāmacūrē padeorá niīya Abraham pārāmerā niinunusera diamacū.

⁸ Judíoa niñhērācārē Cōāmacūrē padeorí, "āñurārā niīya" jīi iñagūdaqui. Tee maquērē wedenoā Cōāmacūye queti jóaripūpare. Cōāmacū tee queti, āñuré quetire Abrahamrē wedesuguerigu niiwī: "Mūūmena niipetire dita macārārē āñurō niiré maquērē ticogūda", jīirigu niiwī.†

⁹ Abraham Cōāmacūrē padeorigu niiwī. Teero tiigú, Cōāmacū cūūrē āñurō niiré maquērē ticorigu niiwī. Atitōcārē niipetira Cōāmacūrē padeoráre āñurō niiré maquērē ticoqui.

¹⁰ Āpērā "Moisére dutiré cūiriguere tiirá, netōnénoādacu" jīi wācūmicua. Teero wācūrārē Cōāmacū ñañarō netōrī tiigūdaqui. Cōāmacūye queti jóaripūpu ate jóanoā: "Niipetire Moisére dutiré cūiriguere tiipetihegu ñañarō netōgūdaqui",‡ jīi jóanoā.

¹¹ Cōāmacūye queti jóaripūpu ate jóanoā: "Cōāmacū cūūrē padeogúre 'āñugárā niī' jīi iñaquí; cūūrē catiré petihére ticogūdaqui",§ jīi jóanoā. Teero tiirá, marí masītoaa: Moisére dutiré cūiriguere tiigúre Cōāmacū "āñugárā niī" jīi iñaríqui.

¹² Tee dutirére tiigú Cōāmacūpere iñapeoríqui. Tee dutiré biirope jīi jóanoā: "Niipetire tee dutirére tiipetigu catiré petihére buagūdaqui",* jīi jóanoā.

¹³ Tee jīipacari, ūsā judíoa teeré tiipetimasīria. Teero tiirá, Cōāmacū ñañarō netōrī tiinóadara niitoamiwā. Teero biiri iñagū, Cōāmacū Cristopere maríye wapa wapatibosaro jīigū, ñañarō netōrī tiirigu niiwī. Cōāmacūye queti jóaripūpu tee maquērē jóanoā: "Niipetira yucugupu siatuyorira Cōāmacū ñañarō netōrī tiirirapu niīya",† jīi jóanoā.

¹⁴ Jesucristo maríye wapa diabosarigu niiwī. Teero tiigú, cūūrē padeorémena Cōāmacū Abrahamrē "āñugárā niī" jīiriborora judíoa niñhērācārē "āñurārā niīya" jīi iñagūdaqui. Teero biiri Jesucristore marí padeorí iñagū, Cōāmacū cūū jīiriborora maríre Espiritu Santore ticoqui.

Abrahamye maquē, Moiséye maquē

† 2:20 Diarira catirápu ñañarē tiirucúriguere tiimasīricua. Teero tiirá, marí Cristomena diarirabiro niijrā, cūū booré dicare tiidugáro booa. * 3:6 Génesis 15.6. † 3:8 Génesis 12.3. ‡ 3:10 Deuteronomio 27.26. § 3:11 Habacuc 2.4.

* 3:12 Levítico 18.5. † 3:13 Deuteronomio 21.23.

¹⁵ Yáa wedera, mecütigãrê basocá cúa tiirucúremena múãrê sicaró queorémema wedeguda. Sicú basocú ãpîrê “biirora tiigúda” jîgû, queti beserî basocú паtopи wáa, paperapûpû cûú tiíadarere jóadutiqûi. Æñurô jóaquênotoa, cûú wãme jóapeoqui. Too sírore ãpî tiipûpû jóariguere cosemasîriqûi; teero biiri jóanemomasîriqûi.

¹⁶ Cõamacú Abrahamrê “biiro tiigúda” jîrigue tee tiiróbirora niíã. Cõamacú Abrahamrê “mûú pãrãmi niinunusegumena niipetire dita macãrãrê ãñurô niirê maquêrê ticoguda” jîyigu. “Mûú pãrãmerã niinunusera paumena teerê ticoguda”, jîriyigu. Biirope jîyigu: “Sícúmenarã ticoguda”, jîyigu. Cõamacú teero jîgû, Cristoyere wedesuguegu tiyigu.

¹⁷ Yûú múãrê jîãrigue biiro jîudugaro tia: Cõamacú Abrahamrê “mûú pãrãmi niinunusegumena biiro tiigúda” jî quênorî siro, cuatrocientos treinta câmarî siro Cõamacú Moisémena cûú dutirê cûúyigu. Teerê cûúgû, cûú too sugueropû Abrahamrê “biiro tiigúda” jî quênoriguere acabóridojaqûi.

¹⁸ Abraham Cõamacúrê padeorî, wapaséro manirô Cõamacú cûãrê “ãñugúrã nií” jî ññayigu. Maricã Cõamacúmena ãñurô niidugara, Abraham padeorîbirora Cõamacúrê padeorô booa. Marî Moisére dutirê cûúriguere tiirémema Cõamacúmena ãñurô niimasîricu.

¹⁹ Too docare ¿deero tiigú Cõamacú Moisémena tee dutirêre cûúyiri? Biiro niíã: Marîrê “ñãñarã, netõnucãrepira niíã” jî tuomasîãrô jîgû, cûúyigu. Tee dutirémema niirucuwû, téé Jesucristo jearipû. Jesucristo jearî siro, cûúmena Cõamacú “ãñurô tiigúda” jîrigue diamacãrã wáariro niíwû. Tee dutirêre Cõamacú ãngeleare wededuticoyigu Moisére. Moisépecã teerê tuogú, basocãpure wedenetõnecoyigu.

²⁰ Abrahampere Cõamacú cûú ãñurô tiíadarere ãpîrê wededuticoriyigu; cûú basiro wedeyigu. Teero tiiró, Abrahamrê jîriguepeja Moisére jîrigue nemorô wapacutíyiro.

²¹ Too docare Cõamacú Abrahamrê “mûú pãrãmi niinunusegumena niipetire dita macãrãrê ãñurô niirê maquêrê ticoguda” jîyigu. Too síro Cõamacú Moisémena cûú dutirêre cûúyigu. Tee dutirêre ticoriguemena Cõamacú Abrahamrê jîriguere acabóriyigu. Tee dutirêre basocá tiipetidugapacara, tiipetimasîricua. Teero tiirã, catirê petihêre buaricua. Tee dutirêre tiipetimasîãtã, Cõamacú cûãrê “ãñurãrã niíya” jîbojîyi.

²² Teero jîrõno tiigú, Cõamacú cûúye queti jóaripûpû ate jóari tiirígu niíwî: “Niipetira basocá ñãñarêre tiidúmasîricua”, jî jóanoã. Teero tiigú, Cõamacú Jesurê padeorã dícare ãñurô niirê maquêrê ticoqui. Cûãrê ãñurê ticorî, Abrahamrê jîriguebirora wáaa.

²³ Jesurê padeorê maquêrê tuoãdari suguero, ãsã Moisére dutirê cûúriguemena niíwû. Tee dutirêre yuarô niirô tiirucuwû, téé Jesurê padeorê maquêrê masîrîpû.

²⁴ Tee dutirémema Cõamacú ãsarê “ñãñarê tiirã niíã” jî tuomasîdutigû cûúyigu. Teerê tuomasîrã, Cristo jearî, cûúrê padeonucãwû. Cûúrê padeorî, Cõamacú ãsarê “ãñurãrã niíya” jî ññamasîqûi.

²⁵ Mecütigãrê marî basocá Jesurê padeorãpû niíã. Teero tiirã, Moisés dutirémema niiria sãa.

²⁶ Múã niipetira Jesucristore padeorémema Cõamacú põna niíã.

²⁷ Teero tiirã, wãmeõtinorira niíwû. Múã Jesurê padeorî, Cõamacú múãrê cûú tiiróbiro niirecutîri tiirigu niíwî.

²⁸ Cõamacú judioare, judioa niihêrãrê sicãrîbíro ññaqui. Dutiapenori basocare,† dutiapenoña manirãrê sicãrîbíro ññaqui. Teero biiri ãmúãrê, numiãrê sicãrîbíro ññaqui. Cõamacú múã niipetira Jesucristore padeorãre sicãrîbíro ññaqui.

²⁹ Múã Cristore padeorã niijîrã, Abraham pãrãmerã niinunusera díamacú niíã. Teero biiri Cõamacú Abrahamrê “ãñurô niirê maquêrê ticoguda” jîrirobirora múãcãrê ticogudaqûi.

4

¹ Múãrê queorémema wedenemogúda. Sicú wîmagurê cûú pacu cûú cuorêre cûúqui. Cûú wîmagú masãtuajearipacu, cûúye niíadarere ñeeriqui. Tee niipetire cûúye niipacari, padecoteri basocú tiiróbiro niíqui ména.

² Æpêrã cûãrê masõcua. Teero biiri ãpêrã cûúye niíãdarecãrê ññanunusebosacua, téé cûú pacu “cûãrê teerê ticowa” jî wederi bureco jearipû.

³ Teerora wáawu maricãrê. Wimarã niirã, marî Pacuêre “ticorijãña ména” jîñnorira tiiróbiro niíwû. Marî ñecãsúmuã tiidutímúãatiriguemena niíwû.

⁴ Cõamacúpe cûú queorî bureco jearî, cûú macãrê ticodiocorigu niíwî. Numiõpûre bauári tiirígu niíwî. Cõamacú macú marî tiiróbiro bauárigu niijîgû, cûúcã basocáye dutirémema niirígu niíwî.

⁵ Cõamacú cûú macãrê bauári tiyigu, marî Moisére dutirê cûúriguemena niimirare netõnêãrô jîgû. Marîrê netõnêãri siro, Cõamacú marîrê cûú põna wári tiirígu niíwî.

† 3:28 Pecasãyemena: esclavos.

⁶ Cōāmācū marīrē “yuu pōna niitoaya” jījīgū, marīpure cūū macāmena Espiritu Santore ticodiocorigu niiwī. Teero tiirā, Cōāmācūrē “Pacu” jīmasiā.

⁷ Cōāmācū marīrē tiibosáriguemena padecoteri basoca tiiróbiro niinemoria sáa; Cōāmācū pōna niitoaa. Cūū pōna niijīrā, niipetire marīrē “āñurē ticoguda” jīriguere cūoa.

Pablo bayiró wācūpatirigue

⁸ Múā too sūgueropure Cōāmācūrē masīhērā niimirira niiwū. “Cōāpōna” cūā jīrārē padeomírira niiwū. Múā padeoríra Cōāmācūbiro niiriya. Múā cūārē yuunūnusera, dutiapienori basoca tiiróbiro niimirira niiwū.

⁹ Atitóre múā Cōāmācūpere masītoaa sáa. Biirope jīdugagu tiia: Cōāmācūpe múārē masīsuguetojīyi. Cūūrē masīpacara, ¿deero tiirā āpērāyē dutirémēna niidugara tii sūcā? Cūā dutirémēna catirē petihēre buayá manicú. Dutirére yuunūnuserano dutiapienori basoca tiiróbiro niīya. ¿Múā dutiapienori basoca tiiróbiro niidugara tii sūcā?

¹⁰ Múā judíoa tiiróbiro cāa yeerisāre bārecoricōrō, mama muipūrācōrō, bosebārecoricōrō cūā tiirucúrenorē tiíayiro.

¹¹ ¿Yuu múārē buri peti wedeyiri? jījīgū, ñañarō tūgueñaga.

¹² Yáa wedera, yuu múāmena niigū, judíoa tiirucúrere tiēñoriwu. Múācārē yuu tiiróbirora boosāga. Too sūgueropu yuu múārē iñagū jeari, yuure āñurō bocawu.

¹³ Ateré wācūna sūcā: Yuu diarecutijīgū, múā putore putuáwu. Toopú niijīgū, múārē āñurē quetire wedenucāwū.

¹⁴ Yuu diarecutigu niipacari, yuure bocarijā, cōājā tiiríwu. Múā “diarecutigu niī” jī iñapacara, yuure dooriwu. Biirope tiiwá: Sicū āngelere, Jesucristore tiiróbiro yuure bocawu.

¹⁵ Múā too sūgueropu yuūmena usenimirigue ¿deero wáari? Múā tíatore yuure maírā, yuure tiápudugara, múāye capearire odewe, yuure sādūgamíwū.

¹⁶ ¿Yuu diamacú wederigue wapa yuure iñatutira tii? ¿Diamacú maquērē wederére tuodugárigari?

¹⁷ Múārē merēā buenetōri basocá “āsā múārē bayiró tiápudugaga” jīpacara, tiápudugaricua. Yuu múārē bueriguere wācūrijāārō jīrā, cūā buerépere “āñunetōjōāā” jīārō jīrā, buecua.

¹⁸ Āpērā múārē tiápuri, āñunicu, āñurē maquē tiápuatā. “Tiápura tiia” jīrā, teero tiápurucujāārō. Yuu toopú niirí dícu tiápuditorijāārō.

¹⁹ Yuu maírā, múārē bayiró wācūpatia. Sicō niipacó coo macūrē apaadari sūguerogā, ñañarō pūnirē tūgueñaco. Coo tiiróbirora yuucā múārē Cristore padeorí boosāgū, bayiró ñañarō netōā. Múā Cristore āñurō yuunūnuseripū, yeerisāgūda.

²⁰ Yuu múā putopu bayiró niidugamíga. Múāmena wimesegu, yuu mecūtīgā jóaro tiiróbiro tutirémēna wedeseribocu. Yuu yooropu niijīgū, deero tiimasíriga.

Agar, Saraye queti

²¹ Múā Moisére dutiré cūūriguere tiidugámicu, Cōāmācūmena āñurō putuáada jīrā. Tee dutirére múā buepacara, ¿tuomasírigrari?

²² Moisés Abrahamyere biiro jóarigu niiwī: Abraham puarā ūmūā pōnacutíyigu. Sicūrē dutiapienori basocmena pōnacutíyigu. Āpērē cūū nūmo díamacūmena pōnacutíyigu.

²³ Dutiapienori basoco āpērā numiā tiiróbirora wīmagū bua, pōnacutíyigo. Cōāmācū Abrahamrē “mūnūmo pōnacutígodaco” jīyigu. Coo pōnamanígō niimirigo niipaco, cūū jīrirobiroora wīmagū bua, pōnacutíyigo.

²⁴⁻²⁵ Cūā puarā numiārē wáariguemena ateré wedeguda: Dutiapienori basocore wáarigue ūtāgū Sinai wāmecutirīgūpure wáarigue tiiróbiro niā.* Agar dutiapienori basoco niyigo. Teero tiigū, coo macūcā dutiapienori basocu niirigu niiwī. Niipetira tii pōna bauānūnuseracā dutiapienori basoca niicua. Ītāgū Sinai Arabia ditapu niicu. Toopú Cōāmācū Moisére cūū dutirére cūūrigu niiwī. Apeyeréja sūcā, atitó āpērā Jerusalénpure Moisére dutiré cūūriguere tiirā niicua. Niipetira tee dutirére tiirāno Agarya pōna macārā tiiróbiro dutiapienori basoca niīya.

²⁶ Marī Jesurē padeorápeja dutiapienori basoca mee niā. Jerusalén ūmuāsepu niirí macā macārā niā. Dutirémēna niiria; Sara pōnabiro niā.

²⁷ Cōāmācūye queti jóaripūpu ate jóanoā:

Mūnū numiō pōnamanígō, useniña.

Pōnacutiadari sūguerogā, pūnirénorē tūgueñañaripaco, useniremena acaribíya.

Mūnū “pōnamaníyo” jī, cōānorigope too síropure mūnū pārámerā paū niādacua.

Mūnū apregó manucutigo nemorō pāramérā cūogódacu,†

* 4:24-25 Sinaipū Cōāmācū Moisére cūū dutirére cūūyigu. Iñaña Éxodo 19 y 20. Tee dutirémēna niirā tee dutirére dutiapienorā tiiróbiro niīya. † 4:27 Isaías 54.1.

jĩ jóanoã.

²⁸ Yáa wedera, Cõamacũ Abrahamrẽ jĩrirobirora Isaac bauáyigu. Teerora Cõamacũ “mũũ pãrãmerã paũ niãdacua” jĩrirobirora marĩpucãrẽ Abraham põnabiro wáari tiĩqui.

²⁹ Tiatore Sara macũ Espíritu Santo tiãpuremena bauáyigu. Dutiapenori basoco macũ Ismael iñatutiremena cãurẽ nunurucúyigu. Atitócãrẽ teerora wáaa: Dutirémene niirã Jesuré padeorãre nunurucúcia.

³⁰ Cõamacũye queti jóaripũpu Ismael, Isaaye maquẽrẽ ate jóanoã: “Dutiapenori basoco macãrẽ cãũ pacũ cuorigue putuáricu. Sara macãpere putuácu. Teero tiiró, dutiapenori basoco coo macãmenarã cõãjãña”,[‡] jĩ jóanoã.

³¹ Yáa wedera, ateména putuáa: Marĩ dutiapenori basoco pãrãmerã niinunuserabiro niiria. Sara pãrãmerã niinunuserabirope niã sáa.[§]

5

Moisére dutiré cũũriguemena niiria

¹ Cristo marĩrẽ marĩ ñecãsũmuã tiimúãatriguemena niimirare netõnerigu niiwĩ, dutia-penori basoca tiiróbiro niirijããrõ jĩgũ. Teero tiirã, “Moisére dutiré cũũriguere tiiyã” jĩrãrẽ yũũrijãña. “Dutiapenori basoca tiiróbiro niãda sũcã”, jĩrijãña.

² Tugueñate. Yũũ Pablo múãrẽ ateré jĩã: “Cõnerigu yapa macã caseróre widecõãña”, jĩ dutirãre múã “jáu” jĩrã, Cristo múãrẽ ãñurõ tiibosárigue “wapamaniã” jĩrãbiro tiirã tia.

³ Múãrẽ jĩñemogũda: “Widecõãña” jĩ dutirãre yũũgũno niipetire Moisére dutiré cũũriguere tiipetĩjãrõ booa.

⁴ Múã “Moisés dutirémene netõãdacu” jĩrã, Cristore duurã tia. Cãũ maĩrémena múãrẽ ãñurẽ ticoriguere tiidiõra tia.

⁵ Ësãpeja Espíritu Santo tiãpuromena ateré wãcũã: Ësã Jesuré padeorã niiri, Cõamacũ ãsãrẽ “ãñurãrã niĩya” jĩgũdaqui. Teero cãũ jĩrẽre useniremena yuea.

⁶ Marĩ Jesucristore padeorã ate masiã: Widecõãñorira niiri, o widecõãñoña manirã niirĩcãrẽ, wapamaniã Cõamacũrẽ. Jesuré padeorã niijãrã, ãpẽrãrẽ maĩmasiã. Tee doca wapacutia.

⁷ Sicato múã Jesuyére tuorã, cãũye buerere ãñurõ nunurã tiimíwũ. ¿Noã múã diamacũ maquẽrẽ nunumírare wedemecũõmirĩto?

⁸ Teeré Cõamacũrẽ diorijãña. Cãũrã múãrẽ Jesuré padeoáro jĩgũ, beserigu niiwĩ.

⁹ Merẽ wederã puarãgã niipacara, pã pũuri tiiré tiiróbiro niicua. Pã pũuri tiiré pëerogã sããpacari, pã tiiribũũapure sesapetiõacu. Tee tiiróbiro Jesuré padeorãre ñañarã tiicua.

¹⁰ Cãã teero tiirére yũũ wãcũpatiria. Múãcã yũũ tiiróbiro Jesuré padeorã niã. Teero tiirã, múã, yũũ tugueñarĩ, yũũ tiiróbiro padeorucujããdacu. Cõamacũ múãrẽ ñañodũgãgũnorẽ ñañarõ netõrĩ tiigũdaqui.

¹¹ Yáa wedera, yũũ “widecõãrõ booa” jĩrẽ maquẽrẽ wederia. Æpẽrã yũũre “tee maquẽrẽ wedei” jĩrã, jĩãmajãrã tiicua. Yũũ tee maquẽrẽ wedeatã, judiõa yũũre ñañarõ tiiribocua. Yũũ “Jesucristo curusapu diabosariguemena netõnénoãdacu” jĩrẽ maquẽrẽ dicure wedea. Tee maquẽrẽ yũũ wederé wapa yũũre ñañarõ tiiya.

¹² Múãrẽ “widecõãña” jĩrãno cãã basiro bayisãñurõ widetãri boomiga.

¹³ Yáa wedera, Cõamacũ múãrẽ dutiapenori basoca tiiróbiro niãrõ jĩgũ mee beserigu niiwĩ. Múã Moisés dutirémene niiria sáa. Teero tiirã, “marĩ boorõ ñañarẽ ugaripéarenorẽ tiãda” jĩ wãcũrijãña. Teero wãcũrõno tiirã, cãmerĩ maĩrémena tiãpu, niirecutiya.

¹⁴ Marĩ niipetire Moisére dutiré cũũriguere sicarõ dutirómenarã putuámasiã. Biiro niã: “Mũũ basiro marĩ tiiróbirora ãpẽrãcãrẽ maĩñã”, jĩã.

¹⁵ Múã basiro cãmerĩtutira, cãmerĩ ñañarõ jĩrã doca, wãicura tiiróbiro cãmerĩquẽcõãtõrã tiãdacu. Múã basirora teeré tiirã, basocãpetiadacu. Teero wáari jĩrã, tuomasĩ, niirecutiya.

Espíritu Santo tiidutĩrere tiiró booa

¹⁶ Múãrẽ biiro wedegũda: Espíritu Santo múãrẽ tiidutirobirora tiirucujãña. Múã teero tiirucura, ñañarẽ múã ugaripéarere tiiricu.

¹⁷ Marĩ ñañarẽ ugaripéareno Espíritu Santo boosãre mee niã. Espíritu Santo boosãrepeja marĩ basiro ugaripéare mee niã. Ate puaró cúsorobiro biicõãtõã. Teero tiirã, marĩ ñañarẽ tiidũgãri, Espíritu Santo “tiirjãña” jĩqui.

¹⁸ Espíritu Santo tiidutĩrere marĩ tiirã, “Moisés dutirémene marĩ netõnénoãdacu” jĩ wãcũricu sáa.

[‡] 4:30 Génesis 21.10. [§] 4:31 Sara macũ cãũ pacũyere ñeero tiiróbirora marĩ Cõamacũ cãũ põnarẽ ticoadarere ñeãdacu.

¹⁹ Ñañaré ɣgaripéare maquērē masīnotoaa. Teeré tiiráno ateré tiicúa: Cúã namosānumiã, cúã manusūmuã niihērārē ñeeapecua; ãpērāména cúã booró ñañarō ñeeapecua; ateré tirécutirano sicū tuomasīhēgū tiiróbiro tiirécuticua;

²⁰ basocábiro bauráre, wáicurabiro bauráre weerirare padeocúa; síquerã yáiwã jīditoremēna tiiráno wātã dutirémēna tiirucúcia; ññatuticua; cãmerī ññadugaricua; ãpērārē doecua; péerogã tiipacári, cúajácua; cúã booré dícre tiidugácua; ãpērã ññurō wácūrēre tuodugáricua; wáabatejōārī tiicúa;

²¹ ãpērãyére ñña, ɣgorepira niicua; basocáre siãcōãcua; búrecoricōrō cūmucua; bosebureco niirī, cūmu, ãpērārē acaribícua; teero biiri apeyé pee tee tiiróbiro bauré tiicúa. Múãrē too ɣgueropu jīrirobirora wedenemogáda sūcã: Teenó tiirécutirano Cōãmãcū dutiré marīpüre jeariguenorē buarícua.

²² Yucugū ññurígūno ññurē ducacutia. Teero tiiróbiro Espíritu Santo ateré marī wácūrēpure witiatiri tiicuí. Cãmerī maicú; usenire cuocú; ññurō niirecutirere cuocú; marīrē merēã wáari, potocōrō manirō niimasīcu; ãpērārē bóaneō ññacu; cúãrē ññurō tiicú; “marī tiáda” jīrēre queoró tiicú;

²³ “ãpērã nemorō niã”, jīi tugeñaricu; ññañarō wácū tiidugápacara, tiirīcu. Sicaró dutiró tee maquērē “tiirjãña” jīi cãmotáro maniã.

²⁴ Marī Jesucristore padeorã niijrã, ññañaré ɣgaripéamiriguere duujãã sãa.

²⁵ Espíritu Santomena catiré petihére cuoa. Teero tiirã, cúã tiidutírobirora tiirucújãrō booa.

²⁶ Marī “ãpērã nemorō niã” jīi tugeñarjããda. “Mũũ nemorō ññurō tiimasīã teerēja”, jīirjããda. Cãmerī ɣgorijããda.

6

Cãmerī tiápuya

¹ Yãa wedera, sicū Jesuré padeogú apeté ññañaré tiibóqui. Múã Jesuré ññurō padeoráno cúũ teero tiirī ññarã, tiápuya. Ññurō bóaneōremēna cúũrē wedeya. “Mũũ ññañaré tiirēre Cōãmãcū boorīqui; teero tiigú, wácūpati, wasoyá”, jīiña. Múãcã ññañaré tiirī jīrã, wácūtutuaya.

² Múãrē merēã wáari, cãmerī ññurō tiápuya. Teeré tiirã, Cristo dutirēre queoró tiádadu.

³ Apeté sicū “yũũ ãpērã nemorō niã” jīi wácūmiqui. Cúã nemorō niiripacu, búri peti wácūãmajãqui. Teero jīi wácūgū, cúũ basirora jīiditogu tiicuí.

⁴ Marī basiro marī tiirēre “¿ññunigari?” jīi wácūãri siro, besero booa. Ññurō tiári siro, “cúã nemorō ññurō tiájīyu” jīi wácūrijãña. Marī basiro tiirigüepere useni, niijãrō booa.

⁵ Æpī marī tiimasīrenorē tiimasīricu. Marīpecã cúũ tiimasīrenorē tiimasīricu. Marī basiro Cōãmãcū tiidutirere tiiró booa.

⁶ Múãrē Jesuyé quetire bueré wapa cúãrē niyerumēna, yaarémēna, apeyenómēna tiápuro booa.

⁷ Múã ateré masībocu: “Yũũ ññañaré tiirī, Cōãmãcū teero ññajãqui” jīi wácūgūno cúũ basiro jīiditogu tiirī. Queorémēna wedeguda: Sicū oterí, cúũ oterigüe wii, ducacuticua.

⁸ Sicū ññañaré ɣgaripéarere tiigú ññañaré otegú tiiróbiro niiqui; ññañarēre buagúdaqui. Æpī Espíritu Santo boorēre tiigúpe ññurē otegú tiiróbiro niiqui; catiré petihére buagúdaqui.

⁹ Teero tiirã, marī ññurō tiirēre páasutirijãrō booa. Marī páasutihēri, sicū otegú cúũ oterigüe ducã ññurēre seenéogū tiiróbiro niídadu; ññurēre buaádadu.

¹⁰ Teero tiirã, marī jeatuario niipetirare ññurō tiáda. Jesuré padeorápere nemosãññurō tiápua.

Wedeyaponorigue

¹¹ ññaña. Yũũ basirora jóagu paca jóaremēna múãrē jóagu tiia.*

¹² Múãrē widecōãdutira judíoamēna ññurō putuáada jīrã, teero tiiduticua. Cúã Jesucristo marīrē curusapũ diabosarigüe queti dícre wedeatã, judíoã cúãrē tuti, ññañarō tiibócuã. Ññañarō netodugáhera, Jesucristoye maquērē, teero biiri widecōãre maquērē buecua.

¹³ Cúã widecōãnorira niipacara, Moisére dutiré cūñrigüere tiipetírīya. Teeré tiipetírīpacara, múãrē widecōãdutiayira. Biiro jīi wedebatedugacua: “Ësãrã Galacia dita macãrãrē widecōãrī tiwú”, jīidugacua.

¹⁴ Yũũ doca yũũ basiro tiirigüere wedebateridojãã; Jesucristo tiirigüepere wedebatea. Biiro jīi wederucua: “Jesucristo marīrē curusapũ diabosarigü niwĩ”, jīi wedea. Teero tiigú, atibúreco macãrã cúã ñña ɣgaripéarere “búri niiré peti niã” jīi ññãã; teeré tiinemódugariga. Cúãpecã yũũ Cristoye quetire wederucurere “búri niiré peti niã” jīicua; teeré tuodugáricua.†

* 6:11 Æpī jóabosajīyi ména. Niituedaripüre Pablo basiro jóajīyi. Basocã teeré ññarã, “cúãrã jóajīyi” jīimasījīya. † 6:14 Pecasãyemēna: “el mundo está muerto para mí y yo estoy muerto para el mundo”.

¹⁵ Widedcōānorira niirī, o widedcōānoña manirā niirīcārē, Cōāmacūrē wapamaníā. Marī ñañaré tiirécutiriguere wasoré, teero biiri marī Jesuré padeoré doca wapacutía.

¹⁶ Niipetire yuu wederére tiinunúseranorē Cōāmacū āñurō niirecutiri tiíaro; cúārē bóaneō iññārō. Cúārā Cōāmacūyara díamacū niíya.

¹⁷ Yuu Jesuyé quetire wederé wapa cáā yuure tñnarígue cāmi tusaa. Tee cāmimena “yuu Jesuré padecotegu niíā” jī ēñoā. Teero tiirā, mecūāmena sīcū yuure potocōnemorijāārō. Teero biiri yuu wederére wedemecūōrijāārō.

¹⁸ Yáa wedera, marī Ōpā Jesucristo múārē āñuré ticoaro. Teerora wáaaro. Nocōrōrā jóaa.

ÉFESO MACĀRĀRĒ Pablo jóaripū

Āñuduticorigue

¹ **Yuu** Pablo Cōāmacū booró Jesucristoyere wededutigu beserigu niā. Múā Éfeso macārā Cōāmacūrē padeorá Jesucristore āñurō padeorāre āñuduticoa.

² Cōāmacū marī Pacu, Jesucristo marī Ōpū múārē āñurē ticoaro; āñurō niirecutiri tiáro.

Cristomena Cōāmacū marīrē āñurō tiiré

³ Cōāmacū Jesucristo marī Ōpū Pacure usenire ticoada. Cūu marīrē niipetire āñurō yeeripūnacutire maquērē ticodiocorigu niiwī. Cūu marī Cristomena niirārē āñurō tiirigu niiwī.

⁴ Cūu marīrē āñurō tiirigue biiro niā: Atibáreco tiádari suguero, cūu marīrē Cristomena niīdarare besetoarigu niiwī. Marīrē cūu iñacoropure ñañarē manirá, ñañarē tiiririrabiro niirī boogú, teero tiirigu niiwī.

⁵ Cōāmacū too sugueroꝑu marīrē maigú, Jesucristomena marīrē “yuu pōna niirī tiigúda” jīrigu niiwī. Teeré tiigú, cūu tiidugárirorira tiirigu niiwī.

⁶ Cūu macú cūu bayiró maigúmena marīrē āñunetōjōāre tigorigu niiwī. Teero tiirá, cūu āñurē ticoriguere wácūrā, cūūrē usenire ticoa.

⁷ Marī cūu macúmena niā. Cūāye dímena marī ñañarē tiiré wapare wapatíbosarigu niiwī. Teeména Cōāmacū marī ñañarē tiiré acabórigu niiwī. Cūu marīrē āñurō tiidugágu, teero tiirigu niiwī.

⁸ Cūu marīrē niipetire masírē, tuomasíre ticogu, cūu maírē ēñorigu niiwī.

⁹ Cūu “tiigúda” jīriguere too suguero macārāꝑu masíña maniriguere marīrē masírī tiirigu niiwī. Cristo tiiriguemena teeré masírī tiirigu niiwī.

¹⁰ Cōāmacū “teero tiigúda” jīrī búreco jeari, cūu jīrīrorira wáaadacu. Cristore niipetirere, niipetirare dutiri tiigúdaqui. Ūmuāseꝑu niirārē, atibárecoꝑu niirārē Cristo dutigúdaqui.

¹¹ Cōāmacū cūu booróbirora niipetire cūu “biiro tiigúda” jīrēre tiigú. Cūu too síroꝑu tiīdarare wácūtoarigu niiwī. Teero tiigú, marīrē beserigu niiwī. Cūu marīrē besegu, too síro Cristomena cūu “ticoguda” jīriguere maricārē ticogúdaqui.

¹² Cūu teero tiigú, ūsā Cristore padeosugúerirare āñurō niirī booquí. Basocá ūsā āñurō niirēre iñarā, Cōāmacū āñurō tiirēre usenipeoadacua.

¹³ Múācā diamacú maquē quietire tuojírā, netónere quietire tuojírā, Cristore padeojírā, cūūmena niā. Teero tiigú, Cōāmacū “yáara niílya” jīgū, múārē Espíritu Santore ticodiocorigu niiwī. Espíritu Santo Cōāmacú “múārē ticodiocoguda” jīrigura nií.

¹⁴ Cōāmacú Espíritu Santore marīrē ticotoarigu niiwī. Teero tiirá, marī ateré masíā: Cōāmacú niipetira cūu pōnarē cūu ꝑutoꝑu néewagúdaqui. Toopú niipetire cūu “ticoguda” jīriguere ticogúdaqui. Cūu teero tiirī, basocá cūūrē usenipeoadacua.

Pablo Éfeso macārārē sáibosárigue

¹⁵⁻¹⁶ Teeré wácūgū, Cōāmacūrē usenire ticoa. **Yuu** múā marī Ōpū Jesuré padeorére tꝑowá; teero biiri múā niipetira Cōāmacūrē padeorāre maírécārē tꝑowá. Teero tiigú, múārē sáibosárecōrō Cōāmacūrē usenire ticoa.

¹⁷ Cōāmacū marī Ōpū Jesucristo Pacu āñunetōjōāgūrē múāye niīdarare biiro sáīā: “Cōāmacú, Espíritu Santo cūārē masírere jeari tiiyá; muu niirecutirecārē āñurō masírī tiiyá”, jīā.

¹⁸ Atecārē sáīā: “Cōāmacú, cūārē ateré āñurō masírī tiiyá: **Muu** cūārē ‘āñurō tiigúda’ jīgū, beserigu niiwá; niipetira muurē padeorāre āñurē petire ticogudacu;

¹⁹⁻²⁰ **Muu** tutuanetōjōāgū niā; tee tutuaremena ūsā Cristore padeorāre tiíāꝑua”, jī sáīā. Tee tutuanetōjōāremena Cōāmacú ateré tiirigu niiwī: Cristo diarigupere masárī tiirigu niiwī; cūu masāmuári siro, cūūrē cūu ꝑuto ūmuāseꝑu ōꝑū duirípīrō diamacáꝑe ꝑꝑoyigu.

²¹ Cūūrē niipetira Ōpū peti sáārī tiiyigu. Teero tiigú, ōꝑārā atibárecoꝑu niirā, ūmuāseꝑu niirā Ōꝑū peti nií. Áꝑī cūu sotoa macú maní. Cūu atibáreco macārā sotoa macú nií; too síro macārā sotoa macú niirucugúdaqui.

²² Cōāmacú niipetirere, niipetirare Cristo doca ꝑuáari tiiyigu. Teero biiri Cōāmacú niipetira Jesuré padeorí pōna macārārē dutigúre sōnecorigu niiwī; cūu marī dupu tiiróbiro nií.

²³ Marī cūūrē padeorí pōna macārā cūāya ōꝑū tiiróbiro niā. Cūu marī niipetiramena wáaqui. Cūu niipetiroꝑu nií; atibárecoꝑu, ūmuāseꝑu teerora niigui.

2

Cõamacū marĩrē maĩgū netõnérigue

- ¹ Too sugueropu múá ñañaré tiirira nijĩrã, diarira tiiróbiro niirira niiwĩ.
- ² Atibáreco macārã tiiróbiro ñañaré tiirira niiwã. Wãtĩarē dutigú boorére tiinanúsewu. Cũu atibáreco macārã Cõamacūrē netõnacārãrē dutigú niĩ.
- ³ Too sugueropu marĩ niipetira cãã tiiróbirora ñañaré tiirucúwu. Marĩ ñañaré tiidugáre uregaripéawu. Marĩ noo booró ñañaré tiíadarere wácúwũ. Teeré wácúari siro, teeré tijãwũ. Teero tiigú, Cõamacū marĩmena cúanetõjõãyigu. Āpērã tiiróbirora marĩcã ñañarõ tiinõbojĩyu.
- ⁴ Cõamacūpe marĩrē bayiró maĩgú, bóaneõ ññarigu niiwĩ.
- ⁵ Marĩ ñañaré tiirira nijĩrã, Cõamacū ññacoropure diarira tiiróbiro niiwũ. Teero ññapacu, marĩrē Cristomena catiré petihére cuorã niirĩ tiirĩgu niiwĩ. Cõamacū múãrē cũũ ãñurē ticorémena netõnérigu niiwĩ.
- ⁶ Marĩ Cristomena masãmuãrira tiiróbiro niirĩ tiirĩgu niiwĩ. Jesucristo ãmuãsepu duirobirora marĩcã cãumena toopú duirã tiiróbiro niirĩ tiirĩgu niiwĩ.*
- ⁷ Too síro macārãpure cũũ marĩrē ãñurē ticoriguere ãñogúda jĩgũ, teero tiirĩgu niiwĩ. Cũũ marĩrē tiípugu, Jesucristomena niirĩ tiirĩgu niiwĩ.
- ⁸ Marĩ Jesucristore padeorĩ, Cõamacū marĩrē cũũ ãñurē ticorére ãñogú, netõnérigu niiwĩ. Tee marĩ basiro tiirĩgue mee niã; Cõamacū ticorigue niã.
- ⁹ Marĩ ãñurõ tiirére ññagũ mee netõnéwĩ. Teero tiigú, sícũno “yũũ ãñurõ tiirĩgue wapa Cõamacū yũũre netõnéwĩ” jĩmasĩña manĩã.
- ¹⁰ Marĩ cũũ tiirira niã. Marĩ ãñurõ tiirémena basocãre tiípauo jĩgũ, marĩrē Jesucristomena niirĩ tiirĩgu niiwĩ. Marĩ ãñurõ tiíadarere Cõamacū too sugueropu quẽnotãyigu.

Marĩ Cristomena ãñurõ niirecutijãã

- ¹¹ Teero tiirã, ateré wácũña: Múã judíoa niihẽrã bauãrira niiwã. “Widecõãnoña† manirã niicua”, jĩwã judíoa múãrē. Cããpe “widecõãnorira niã ãsãjã” jĩwã, cããya õpũũ maquẽru dícare widecõãnorira niipacara.
- ¹² Too sugueropure múã Cristomena niihẽrã niiwũ; Israelya põna macārãmena niiriuw; Cõamacū “netõnégũdure ticocoguda” jĩrere múã pacusũmuãrē wederiyigu; diari siro, ¿deero wãaadari? jĩmasĩriwu; atibáreco macārã tiiróbiro Cõamacūrē masĩriwu.
- ¹³ Múã yoaro macārã tiiróbiro niirã nijĩrã, cũãrē masĩriwu. Atitóre Jesucristomena nijĩrã, cũũye dí õmayudiariguemena Cõamacūrē masĩã; putogã macārã tiiróbiro niirã putuãã.
- ¹⁴ Cristo niĩ marĩrē ãñurõ niirecutirere ticogú. Judíoare, judíoa niihẽrãrē sicapõna macārã niirĩ tiirĩgu niiwĩ. Marĩ cãmerĩ ññadugarimirigu opatũdi tiiróbiro niiwã. Cũũ tiitũdure cõãrigu niiwĩ.
- ¹⁵ Cũũ diariguemena judíoare dutirére “biiro tiyã”, “biiro tiirjãña” jĩrere duurĩ tiirĩgu niiwĩ. Teero tiiriguemena puapõnã macārã niimirirare sicapõnarã putuãrĩ tiirĩgu niiwĩ. Marĩ cũũmena sícãrõmẽna nijĩrã, sicapõna macārã niã. Teero tiirã, judíoa, judíoa niihẽrã sícãrõmẽna ãñurõ niirecutimasĩã.
- ¹⁶ Cũũ curusapu diariguemena marĩ cãmerĩ ññadugaririguere petirĩ tiirĩgu niiwĩ. Cũũ diariguemenarã puapõnã macārã niimirirare sicapõnarã niirĩ tiirĩgu niiwĩ. Teero biiri teemẽnarã Cõamacũmena bapacutimasĩã sũcã.
- ¹⁷ Cristo múã yoaro macārã tiiróbiro niimirirare ãñurõ niirecutire maquẽrē wedegu atirĩgu niiwĩ. Ũsã putogã macārã tiiróbiro niimiriracãrē teerora wedeyigu.
- ¹⁸ Cristo marĩrē tiibosãremena marĩ niipetira Espĩritu Santo sícũmenarã marĩ Pacũmena wedesemasĩã.
- ¹⁹ Teero tiirã, mecũtũgãrē múã aperó macārã wãanetõri basoca tiiróbiro niiria. Āpērã Cõamacūrē padeorãmena sicamacã macārã tiiróbiro niã; Cõamacũyawũ macārã tiiróbiro niã.
- ²⁰ Jesucristo cũũyere wededutigũ beserira, teero biiri profetas múãrē Cõamacũyere wedenũcãrira niiwã. Teero tiirã, cãã wii tiíadaritabebiro niicua. Basocã wii tiinũcãrã, supisabotarire nucõsugucua, wii tutuariwii niãrõ jĩrã. Jesucristo teebotaribiro niigũ niĩ.
- ²¹ Teebotarĩ ãñurõ nucõãri siro, apeyé botarire diamacũ nucõwãcu. Āñurĩ wii, Cõamacũ dícare padeorĩ wii tiimũãwanocu.
- ²² Marĩ Jesurē padeorã nijĩrã, teebotaribiro niã; wiiré biarĩ tũdibiro niã. Wiiré peotĩari siro, basocã toopú niirucuya. Espĩritu Santo tiwiipã nijĩgũ, Cõamacū toopãra niirucuqui.

* 2:6 Too sugueropu õpãrãmẽna duirã cãũmena dutiyira. † 2:11 Cõnerigu yapa macã caseróre.

3

Pablöre judíoa niñhērārē buedutigu cūirigue

¹ Teero tiigú, yuu Pablo Cōāmacū múārē añurō tiiriguere añurō tuomasfārō jīgū, sãia. Yuu múā judíoa niñhērārē Jesucristoye quetire wederé wapa peresuwiipū niñā.

² Yuu wācūri, múā ateré tuoñyū: Cōāmacū yuure añurō tiigú, múārē tiápudutirigu niñwī.

³ Cōāmacū too sūgueropū masiña maniriguere yuure masiri tiwī. Yuu tee maquērē péero jótoawū.

⁴ Múā yuu jóaariguere buera, ateré jñādacu: “Pablo Cristoye queti too sūgueropū masiña maniriguere añurō masiqui”, jñādacu.

⁵ Too sūguero macārāpū tee quetire añurō tuomasñiyira. Atitópāre Cōāmacū masiri tiiqui. Cūū cūyere wededutigu beserira añurārē, teero biiri cūū wededutirere wederāre Espiritu Santomena masiri tiiqui.

⁶ Tee masiña manirigue ate niñā: Cristore padeorēmena múā judíoa niñhērā judíoabirora Cōāmacū ticoadarere ñeēadacu. Cristomena niñjīrā, judíoamena sicapōna macārā niñā; Cōāmacū judíoare “biiro tiigúda” jñiriguere múācā yuea.

⁷ Cōāmacū yuure añurē ticogū, cūū tutuaremena yuure añurē quetire wedegú niñri tiirigu niñwī.

⁸ Yuu Cōāmacūrē padeorā watoapū bári niigú peti niipacari, ate añurēre yuure tiidutirigu niñwī: Cūū yuure judíoa niñhērārē Cristoye añunetōjōārere wededutirigu niñwī. “Cristo añunetōjōāgū niñi” jñirēre marī masī sīcārībīria.

⁹ Apeyeré Cōāmacū yuure tiidutirigu niñwī: Tee masiña manirigue quetire niipetira tuomasfārō jīgū, wededutirigu niñwī. Sicato tee queti Cōāmacū niipetire bauanérigu wācūriguepū niñriro niñwū.

¹⁰ Teero tiirō, atitóre Jesurē padeorī pōna macārāmena biiro wāaa: Cūā puapōnā niimirira sicapōna wāari ññarā, ūmūāse macārā dutirá, teero biiri cūā doca macārā dutirá biiro jñādacua: “Cōāmacū masñetōñē; niipetire cūū tiirēmena cūū masirēre ññōi”, jñādacua.

¹¹ Sicatopāra Cōāmacū “teerora tiigúda” jñiyigu. Cūū jñirōbirora wāari tiirigu niñwī marī Ōpū Jesucristo tiirigumena.

¹² Marī cūūmena niñjīrā, cūūrē padeojīrā, cuiro manirō Cōāmacūmena wedesemasīā sáa.

¹³ Teero tiirā, yuu múārē wederé wapa ññarō netōri tuorā, wācūpatirijāña. Biirope wācūña: “Marīrē maiñjīgū, peresu ñeeriquoro niipacu, marīrē Jesuyé quetire wedetoawī”, jñi wācū, useniña.

Cristo basocāre maīquí

¹⁴ Teeré wācūgū, ñicācoberimena jeacūmu, marī Pacūre múārē sãibosáa.

¹⁵ Cōāmacūrā pacū niisuguerigu niñi. Cūūmena “pacū” jñirē nucāā. Cūū niipetire pōnarī macārā ūmūāsepu niñrā, atibúrecopū niñrā sīcārōmēna niñri tiirigu niñwī.

¹⁶ Marī Pacūra pee añurēre cūoquí. Teero tiigú, Espiritu Santomena múā wācūrēpure tutuare ticori boogú sãibosáa.

¹⁷ Cūū teeré ticori, múā Cristore padeorī, Cristo múāmena niirucugudaqui. Apeyeréja, múā Cristore añurō maīfārō jīgū, āpērācārē añurō maīfārō jīgū, sãibosáa.

¹⁸ Teero tiirā, múā niipetira Cōāmacūrē padeorāmena Cristo múārē maīrēre masīadacu. Cūū marīrē bayirō peti maīquí.

¹⁹ Cūū maīrēre tuomasñetinoña manipacári, múā cūū maīrēre tuomasñemoārō jīgū, sãibosáa. Cūū maīrēre tuomasñemorā, Cōāmacū tiirōbiro niirecutirere cūonemōādacu.

²⁰ Marī “Cōāmacū tutuanetōjōāgū niñi” jñāda. Cūū tutuare marīpure niñā. Teero tiigú, cūū niipetire marī sãirē nemorō, marī tugueñare nemorō ticomasiqui.

²¹ Teero tiirā, marī Jesucristore padeorī pōna macārā niñjīrā, teero biiri marī Jesucristomena niñjīrā, Cōāmacūrē usenire ticorucuada. Atitō macārā, too síro macārācā teerora Cōāmacūrē usenire ticorucuaro. Teerora wāaaro.

4

Jesurē padeorāre sīcārōmēna niidutirigue

¹ Yuu marī Ōpūyere wederé wapa peresuwiipū niigū múārē biiro tiiri bayirō boogá: Añurō tiirēcutiya. Cōāmacū múārē beserigu teero tiiri booquí.

² “Āpērā nemorō añurē tiia” jñi wācūrijāña; cūaro manirō niñña; cūañañarijāña; āpērārē maiñjīrā, cūā diamacū tiñhēri ññarā, teero tugueñajāña.

³ Añurō niirecutijīrā, Espiritu Santo tiápūremena “sīcārōmēna niñāda” jñi wācūrucuya.

⁴ Marī sīcāōpūñbiro niñā. Espiritu Santo sīcū niipacu, marī niipetiramena niiqui. Marī Cōāmacū beserira niñjīrā, ate dīcare yuea: “Marīrē añurō tiigúdaqui”, jñiā.

⁵ Marī Ōpū sīcārā niñi. Marī cūūrē sīcārībīro padeóa. Marī sīcārībīro wāmeōtinowū.

⁶ Cōāmacū marī niipetira Pacu sīcārā niiqui. Cūū marī niipetira sotoa macū niiqui. Marīmena cūūye maquērē tiirī tiiqui. Marī niipetirarena niiqui.

⁷ Cristo marī niipetirare merēā dīcu tiimasīrere ticoqui. Cūū marī niipetirapure sīcārībīro ticoḡgarījīyi. Teero tiigú, cūū booróbirora ticorigu niīwī.

⁸ Teero tiiró, Cōāmacūye queti jóaripūpu ate jóanoā:

Cūū ūmuāsepu muāwagu, cūū űeerirare néewayigu.

Too ūmo basocāre āñurēre ticoyigu,*

jī jóanoā.

⁹ “Cūū ūmuāsepu muāwayigu” jī jóare ate jīḡḡaro tia: Muāwaadari suguero, atibārecopu diiātiyigu.

¹⁰ Cūūrā sūcā atibārecopu diiātirigu ūmuāsepu niipetira Őpū peti niigūdu muāwarigura niiqui. Teero tiigú, niipetiropu dutiqui.

¹¹ Cristo cūūrē padeorāre niipetirapure tiimasīrere ticorigu niīwī. Sīquērārē cūūyere wededutigu beserira sārāi tiirīgu niīwī; āpērārē Cōāmacū wededutirere wederā sārāi tiirīgu niīwī; āpērārē āñurē quetire wedewarucuri basoca sārāi tiirīgu niīwī; āpērārē cūūrē padeorāre coterā, cūūrē buerā sārāi tiirīgu niīwī.

¹² Teero tiigú, marī cūūrē padeorāre cūūye maquērē padearo jīḡḡ, teero tiirīgu niīwī. Cūūrē padeotutūaaro jīḡḡ, teero tiimasīrere ticorigu niīwī.

¹³ Teero wāari, marī sīcārībīro marī Őpūrē padeoādacu; sīcārībīro Cōāmacū macūrē āñurō masīādacu. Teero biiri Cristoye maquērē āñurō tuomasīādacu; Cristo niiróbirora niirecutiādacu.

¹⁴ Teero tiirā, wīmarā tiiróbiro niirijāada. Wīmarā jīḡḡitorere tuoḡjīrā, pūūrī wīnomēna páapucoronó tiiróbiro noo niirē buerēre padeonanāseya. Cūū tiiróbiro marī jīḡḡitomenirā buerēre tuorā, padeonanāserijāada.

¹⁵ Birope tiāda: Cāmerī maīrēmēna Cōāmacūye diamacú maquērē wedeada. Jōōpēmēna diamacú maquērē padeonemóādacu. Cristomēna niirā niijīrā, niipetire marī tiirénorē cūū boorēre tiinemómuaādacu. Cūūrā niīl cūūrē padeorī pōna macārā dupu.

¹⁶ Cristo marī dupu tiiróbiro niijīḡḡ, marīrē duti. Sīcāpūū pee ḡpūū maquē cūocú. Niipetire tiīḡpūū maquē dupu dutirēre tiirī, tiīḡpūū diaremanirō bucūā, tutuanemojōācu. Tee tiiróbiro niīā marī. Marī Cristo dutirēre tiirā, sīcārībīro niīādacu. Teero tiirā, cāmerī maīādacu. Teemēna padeotutūaadacu.

Cristomēna mama niirecutire cūoa

¹⁷ Teero tiigú, marī Őpū wāmēmēna muārē ateré duticoa: Muā āpērā Cōāmacūrē masihērā tiirénorē tiinemórijāña. Cūū wācūrē wapamanīā.

¹⁸ Cōāmacūyere wācūḡḡahera, tuomasīhērā tiiróbiro niīya. Teero tiirā, naītīārōpu niirābiro diamacú maquērē tuomasīriya; catirē petihēre Cōāmacū ticorē cūoricua.

¹⁹ Cūū ñañarē tiirēre boborídoḡya. Teero tiirā, cūū noo booró ñañarē tiisodēaatiya. Niipetire cūū tusarē ñañarēre tiīya.

²⁰ Muāpe Cristore masīnacārā, cūū teero ñañarē tiirénorē buenorijīyu.

²¹ Muā diamacārā cūūye maquērē tuoḡjīyu. Teero biiri muā Jesumēna niijīrā, cūūyere diamacú maquērē buenojīyu.

²² Teero tiirā, muā too sugueroḡpū ñañarē tiirīguere duujāña sáa. “ḡgaripéaremēna useniādacu”, jī wācūmijīyu muā. Niiria. Teero wācūrē tiiditóre niīā.

²³ Cōāmacū muā wācūrēre wasoáro.

²⁴ Mama niirecutire cūoyā. Cōāmacū muā mama niirecutire cūū niiróbirora tiirīgu niīwī. Teemēna āpērārē āñurō tiīādacu; ñañarē manirā niīādacu.

²⁵ Teero tiirā, jīḡḡitonemorijāña. Marī Cristoya ḡpūū maquē tiiróbiro niīā. Teero tiirā, marī niipetirapure cāmerī diamacú wedesero booa.

²⁶ Muā cūara, ñañarē tiirījāña. Cūanañiḡrijāña,

²⁷ wātīārē dutigú muārē ñañarō wāari tiirī jīrā.

²⁸ Yaarépimirigu yaanemórijāārō. Yaaróno tiigú, padearo. Cūū āñurō pade, wapatāremēna bóaneḡrārē ticomasīḡḡadaqui.

²⁹ Ñañarēre wedeserijāña. Āñurēpe dīcure wedeseya. Muā wedeseremēna āpērārē tiīapuya. Muā teero tiirī, muā wedeserere tuorā āñurō niīādacua.

³⁰ Muā tiirēmēna Espīritu Santore wācūpatiri tiirījāña. Cōāmacū muārē Espīritu Santore ticorigu niīwī, “yāara niīya” jīrēre eñogú. Espīritu Santo muāmēna niirucugudaqui, tee Jesucristo muārē ūmuāsepu néewaadari būreco jearipū.

* 4:8 Salmo 68.18.

³¹ Niipetire cãmerĩ ñañarõ tũgueñare, pũnirõ wedesere, cúare, cúara acaribĩre, teero biiri ãpẽrãrẽ ñañarõ wedeserecãrẽ duujãña. Sicũrẽ ññatutirijãña.

³² Biirope tiyã: Cãmerĩ ãñũrõ tiãpu, bóaneõña. Cõãmacũ Cristomena múãrẽ acabórirobirora múãcã cãmerĩ acabóya.

5

Cõãmacũ põna biiro niirõ booa

¹ Múã Cõãmacũ põna cãũ maĩrã niã. Teero tiirã, cãũ tiirébiro tiyã.

² Jesucristo maĩrrobirora cãmerĩ maĩrucujãña. Cãũ marĩrẽ maĩjĩgũ, diabosayigu. Cãũ marĩrẽ diabosarigüe Cõãmacũ ññacoropũ sitiaãñũre busemũõcore tiirõbiro cãũ tusarẽ niyiro.

³ Múã Cõãmacũ põna niijĩrã, múã numosãnumiã, múã manusũmuã niihẽrãrẽ ñeeaperijãña; bobooro tiẽñorijãña; cuopacãra, boonemórjãña. Múã teerẽ tiihẽri, múãrẽ ñañarõ wedepetire maniãdacu.

⁴ Ñañarẽ wedese buirijãña; wapamanĩre maquẽrẽ wedeserijãña; noo boorõ wedeseãmarijãña. Múãrẽ teenórẽ wedeserijãrõ booa. Biirope tiyã: Cõãmacũrẽ usenire ticoya.

⁵ Aterẽ múã masĩcu: Cristo cãũ Pacumena niirõpũ sĩcũ cãũ boorõ ñeeapesodeaatiguno wãariqui. Bobooro ñañarõ tiẽñogũno teerora wãariqui. Cuopacũ boonemógũcã teerora wãariqui. Boonemógũ Cõãmacũrẽ padeorõno tiigũ, cãũ boorẽ maquẽ dícare padeoquí.

⁶ Cãũ wapamanĩre wedeseremena múãrẽ jĩditoremena wedeadacu. Cãũrẽ padeorijãña. Cõãmacũ cãũrẽ netõnucãrãrẽ teero tiirĩ ññagũ, bayirõ cúaremena cáãrẽ ñañarõ tiigũdaqui.

⁷ Cãũrẽ péerogã bapacutirijãña.

⁸ Múã too sugueropure naĩtĩãrõpũ niirãbiro niiwũ. Atitõreja bóeropũ niirãbiro marĩ Õpãmema niã. Teero tiirã, bóeropũ niirãbiro tiyã.

⁹ Bóeropũ niirã biiro tiyã: ãñũrẽre tiyã; diamacũ maquẽrẽ tiyã; niirõ maquẽrẽ wedeseya.

¹⁰ Niipetire múã tiirénorẽ “¿marĩ Õpũ usenigũdari?” jĩ wãcũña.

¹¹ Bũri peti tiirãnorẽ bapacutirijãña. Cãũ naĩtĩãrõpũ niirãbiro niicua. Cãũ ñañarẽ tiirẽre cáãrẽ masĩrĩ tiyã.

¹² Cãũ yayiõropũ tiãriguere marĩ wedeseri, bobo niã.

¹³ Cãũ tiãriguere masĩrĩ tiirĩ, sãwõcoropũ niirébiro putãacu.

¹⁴ Cãũ basiro cãũ ñañarẽ tiãriguere ññamasĩãri siro, “ñañaniã” jĩmasĩcua. Teero tiirõ, aterẽ jĩnoã:

Mũũ cãnigũbiro biigũ, wãcãñã.

Diãrigubiro biigũ, masãmuãña.

Mũũ teero tiirĩ, Cristo mũũrẽ bóeropũ niigũ niirĩ tiigũdaqui,

jĩnoã.

¹⁵ Teero tiirã, múã tiirẽre ãñũrõ wãcũña. Cõãmacũyere masĩhẽrãbiro tiirjãña. Cãũyere masĩrãbirope tiyã.

¹⁶ Atitõre basocã pee ñañarẽ tiyã. Múãpe niipetire tiirẽcõrõ ãñũrẽ tiyã.

¹⁷ Cõãmacũyere tuomasĩhẽrãbiro niirijãña. “¿Ñeenõpere Cõãmacũ marĩrẽ tiirĩ boogãri?” jĩ wãcũña.

¹⁸ Cũmurijãña, noo boorõ ñañarẽ tiirĩ jĩrã. Cũmurõno tiirã, Espĩritu Santo boorẽpere tiyã.

¹⁹ Salmopũpũ jóariguemena, Cõãmacũyere basarẽmena cãmerĩ wedeseya. Marĩ Õpũrẽ bayirõ useniremena basapeoya.

²⁰ Marĩ Õpũ Jesucristo wãmemena niipetirere Cõãmacũ marĩ Pacure usenire ticorucujãña.

Sicawĩ macãrãrẽ dutirẽ

²¹ Múã Cristore quioniremena ññã. Teero tiirã, cãmerĩ yũyũ.

²² Manũcutira numiã, marĩ Õpũrẽ yũrobirora múã manusũmuãrẽ yũyũ.

²³ Múã manusũmuã múãrẽ dutirã niĩyã, Cristo cãũrẽ padeorĩ põna macãrã dutigũ niirõbirora. Cristo cãũrẽ padeorĩ põna macãrã dupubiro niĩ. Marĩ cãũyã õpũũ maquẽbiro niirãrẽ netõnégũ niĩ.

²⁴ Cristoya põna macãrã cãũrẽ yũrobirora numosãnumiã niipetiremena cáã manusũmuãrẽ yũro booa.

²⁵ Numocutira, Cristo cãũyã põna macãrãrẽ maĩrrobirora múã namosãnumiãrẽ maĩñã. Cristo marĩrẽ maĩgũ, marĩye niãdarere diabosayigu.

²⁶ Marĩrẽ ñañarẽ manirã niãrõ jĩgũ, teero diabosayigu. Marĩ cãũyẽ quetire ãñũrõ padeorĩ, ocomẽna coseãrirabiro wãari tiirigũ niiwĩ.

²⁷ Teero tiirigu niivī, cūya pōna macārārē āñunetōjōārā buajeádugagu. Cū putuaatigu, cūārē suti jūirīmanirē, opasūsūrō manirēbīro niirārē cūmena néewadugagui. Ñañarē manirā, ñañarē tiiririrabīro buadugagui.

²⁸ Tee tiirōbirora numocutira cūā numosānumiārē maīrō booa. Cūā basiro maīrōbirora maīrō booa. Cūū numorē maīgūno cūū basiro maīgū tiiqui.

²⁹ Sicū cūya ōpūārē maīrjā tiirī. Teero tiirōno tiigū, āñurē yaa, cūya ōpūārē cotequi. Cristo cūya pōna macārārē teorora tiiqui.

³⁰ Marī cūūrē padeorī pōna macārā cūya ōpūābīro niā.

³¹ Tee maquē Cōāmacāye queti jōaripūpu biiro jōanoā: “Teero tiigū, ūmu cūū pacare, cūū pacore cōāwitiwa, cūū numoména niigūdaqui. Cūā puarā sicaōpūū tiirōbīro putuāadacua”,* jū jōanoā.

³² Tee tuomasīna manirē niā. Teero niipacari, yuu wācūrī, “Cristo sicaōpūūbīro niiqui cūya pōna macārāmena” jūidugaro tiia.

³³ Teero jūpacu, atecārē jūgūda: Numocutiracōrō mūā basiro maīrōbirora mūā numosānumiārē maīñā. Numiācā, mūā manusūmuārē padeoyā.

6

¹ Wīmarā, mamarā, Jesurē padeorā niijrā, mūā pacasūmuā dutirēre āñurō yūya. Teero tiirē āñuniā.

² Cōāmacāye queti jōaripūpu tee dutirē biiro jōanoā: “Muu pacu, muu pacore padeoyā”, jū jōanoā. Cōāmacū puamōquēñe dutirē watoapu tee dutirē tiigūnorē “āñurō tiigūda” jūirigu niivī. Tee “āñurō tiigūda” jūirē biiro jōanoā:

³ “Muu usenigūdadu; atibūrecopure yoari catigudacu”,* jū jōanoā.

⁴ Pōnacutira, mūā pōnarē bayirō tuti, cūari tiirjāña. Āñurō tiirēre buemasōña. Cūā ñañarē tiirēre quēnojeári tiiyā. Cūārē marī ōpū boorēre wedeya.

⁵ Dutiapenori basoca, āno atibūrecopu mūārē dutiaперare yūya. Padeorēmena, quioniremena, tiiditōro manirō cūārē yūya. Cristo dutirēre yūnrobīro cūācārē yūya.

⁶ “Cūā iñacoropu dīcu āñurō padeada”, jū wācūrjāña. Siquērā cūāmena āñurō putuādugara teero tiicūa. Mūāpe Cristore padecoteri basoca niijrā, Cōāmacū boorōbīro āñurō tusarēmena padeya.

⁷ Ūseniremena marī ōpūārē padebosarabīro tugueñaña. Basocā dīcure padebosarabīro tugueñarijāña.

⁸ Marī ōpū āñurō tiirirare wapatigūdaqui. Dutiapenori basocare, dutiapenoña manirārē teorora wapatigūdaqui. Mūā teerē masītoacu.

⁹ Basocāre dutiapera, mūācā teorora mūā dutiaперare āñurō tiiyā. “Mūārē ñañarō tiigūda”, jūinemorijāña. Mūā masīcu: Cūā ōpū mūā ōpūcā niiqui; cūū ūmuāsepu niiqui. Cūū niipetira basocāre batoro manirō, sicārībīro iñaqui.

Cristore padeorā wātīārē cāmotāre

¹⁰ Ate tiidutiremena wedeyaponogūda: Mūā marī ōpūāmena niā. Teero tiirā, cūū tutuānetōremena wācūbayiya.

¹¹ Cōāmacū marīrē cāmotāre ticoriguere cuoyā. Teero tiirā, teerē cuorā niijrā, wātīārē dutigū jūiditorere cāmotāmasīadacu.

¹² Marī surara tiirōbīro niipacara, basocāmena cāmerīquēria; wātīā ūmuāsepu niirāmenape cāmerīquēñe. Cūā niicua: Wātīā dutirē tutuare cuorā, cūā doca macārā dutirā, atibūreco maquē nañtīārōpu tiirōbīro niirēre dutirā, basocāre wācūrēpure ñañarē tiidutira niicua.

¹³ Teero tiirā, niipetire Cōāmacū marīrē wātīārē cāmotāre ticoriguere cuoyā. Teerē cuorā, niipetire wātī mūārē ñañarē tiidutiri, netōnucājāadacu. Mūā teerē cuopetira, wācūtuturara niīadacu.

¹⁴ Āñurō wācūtuturara niīña. Surara cūyaro sutirorē wéemuōco, siatūqui sitūrūdamena. Tiidā sitūrūda diamacū maquē marī padeorēbīro niā. Surara cūū cutiirōre cōmequimēna cāmotāqui. Tiiqui cōmequī marī āñurē tiirēbīro niā.

¹⁵ Surara sapature sāñaqui, wāaguda jūgū. Cūū tiirōbirora mūācā āñurē quetire wedeada quēnoyūya. Tee queti “Cōāmacū cūūrē padeorāre āñurō niirecutirere ticoqui” jūirē queti niā.

¹⁶ Surara cūya ōpūārē cāmotāriquire wāmopu cuoquí. Cūūrē buedugari, buereyucu jūūatiri, tiiquimena cāmotāqui. Mūāpe wātīārē dutigū mūārē ñañarō tiidugari, Cōāmacūrē padeorēmena cāmotāmasīcu.

* 5:31 Génesis 2.24.

* 6:3 Éxodo 20.12; Deuteronomio 5.16.

¹⁷ Surara cūya dupure cāmotágu, cōmecororé pesaqui. Cūya dupure cāmotárirobirora wātí múā wācūrere ñañodugári, “Cōāmacū netōnénorira niā” jīrēmena cāmotáya. Surara espada pairípīrē néewaqui. Cū tiipīmena cāmerīquēmasīrōbirora múāpe Cōāmacūye queti jóaripū wedeseremena wātīrē cāmotáya. Cōāmacūye wedesere espada Espiritu Santo múārē ticoripībīro niā.

¹⁸ Noo múā niirō Cōāmacūrē sāirucújāña. Espiritu Santo masīrē ticorēmena sāīñá. Āñurō tuomasīña. Sāidúrījāña. Niipetira Cōāmacūrē padeoráre sāibosárucujāña.

¹⁹ Yūucārē sāibosáya. Āñurē quetire yūu wederécōrō Cōāmacū cū wedeserere yūure āñurō wedeseri tiáro. “Cuiro manirō āñurē quetire basocá masīña maniriguere wedearo”, jī sāibosáya.

²⁰ Tee quetire wederé wapa peresuwiipu niā. Cōāmacū yūure tee quetire wededutigu ticocorigu niwī. Yūure tee quetire cuiro manirō wedearo jīrā, sāibosáya.

Āñudutiyaponorigue

²¹ Tiquico múā putopu wáagudaqui. Cū yūu menamacū, yūu maīgá, marī Ōpārē padecotegu āñurō tigú niī. Cū múārē niipetire yé maquērē wedegudaqui.

²² Múārē ūsāye maquērē masīārō jīgū, ticocoa. Teero biiri cū múārē wācūtutuari tiáro jīgū, ticocoa.

²³ Cōāmacū marī Pacu, teero biiri marī Ōpū Jesucristo múā Jesurē padeoráre āñurō niirecūtire ticoaro; múā Cristore padeonemórī, cāmerī mañemórī tiáro.

²⁴ Cōāmacū niipetira marī Ōpū Jesucristore mañrucúrare āñurē ticoaro. Nocōrā jóaa.

FILIPOS MACĂRĂRĂ Pablo jóaripũ

Ăñuduticorigue

¹ Yũũ Pablo, teero biiri Timoteo múã Cõamacũrẽ padeorã Filipospũ niirãrẽ ãñudutia. Ʋsã Jesucristore padecotera múãrẽ niipetira cãũmena niirãrẽ, múãrẽ sũonírãrẽ,* teero biiri cããrẽ tiápuracãrẽ† jóaa.

² Múãrẽ Cõamacũ marĩ Pacũ, Jesucristo marĩ Őpũ ãñurẽ ticoaro; ãñurõ niirecatĩri tiáro.

Jesuré padeorãre Pablo sãĩbosárigue

³ Yũũ múãrẽ wãcũrecõrõ yũũ Őpũ Cõamacũrẽ usenire ticoa.

⁴⁻⁵ Sicato múã padeonũcãrito, tẽe atitõpũcãrẽ ãñurẽ queti maquẽmena múã yũũre tiárua. Teero tiigũ, yũũ sãĩrecõrõ múã niipetirare useniremena sãĩbosáruca.

⁶ Múã Jesuré padeonũcãrĩ, Cõamacũ múãrẽ ãñurõ tiigũ, wasorĩ tiirĩgũ niĩwĩ. Yũũ ateré masiã: Teero múãrẽ wasomũãnũcãrĩ tiigũdaqui, tẽe Jesucristo putũaatĩripũ.

⁷ Múã niipetirare yũũ teero wãcũpadeori, ãñuniã. Yũũ múãrẽ majĩgũ, teero wãcũã. Cõamacũ marĩrẽ sĩcãrĩbĩro tiápurĩgũ niĩwĩ. Yũũ peresuwiĩpũ duiĩ, teero tiápurĩgũ niĩwĩ. Teero biiri yũũ queti beserĩ basoca putõpũ niirĩ, ãpẽrã Jesuyẽ quetire ñãñarõ jĩdũgarĩ, “diamacũrã niã” jĩ yũũ wederĩ, teerora tiápurĩgũ niĩwĩ.

⁸ Cõamacũ yũũ múãrẽ bayirõ maĩrẽre masĩqui. Jesucristo cãũ múãrẽ maĩrõbirora yũũcã maĩã.

⁹ Yũũ Cõamacũrẽ múãye maquẽrẽ sãĩgũ, “cãmerĩ maĩnemõãrõ” jĩã. “Masĩrẽmena cãũ maĩrẽre ãñõãrõ” jĩã.

¹⁰ Teero maĩrã, ãñurẽre besemasĩãdacu. Cristo putũaatĩri, ñãñarẽ manĩrã, wapa cõohẽra buajeãnoãdacu.

¹¹ Jesucristo múãrẽ ãñurẽre tiirucũra niirĩ tiáro. Basocã múã teero tiirĩ ñãrã, Cõamacũrẽ “ãñunetõjõãrĩ” jĩãdacua.

Yũũ catĩgũja, Cristomena niã

¹² Yãa wederabiro niirã, ateré múãrẽ masĩrĩ boogã: Yũũre wãaremena ãñurẽ queti nemorõ sesajõãã.

¹³ Teero tiirã, niipetira romanuã õpũye wiserĩpũ coterĩ basoca “cãũ Cristoyere wederẽ wapa peresuwiĩpũ niĩrĩ” jĩĩyã. Æpẽrã ãnopũ niirãcã teerẽ masĩyã.

¹⁴ Paũ Jesuré padeorã yũũ peresuwiĩpũ duirẽre tuoĩrã, marĩ Őpũrẽ padeotutãnemocua. Teero tiirã, Cõamacũye quetire cuiro manirõ, wãcũtutuaremena wedecua.

¹⁵ Sĩquẽrã yũũre ññatutira, yũũre netõnũcãdũgara, Cristoyere wedeayira. Æpẽrãpẽ ãñurõ tiidũgãremena cãũyere wedeayira.

¹⁶⁻¹⁷ Cããjã yũũre maĩyã. Ateré masĩyã: Cõamacũ yũũre ãno cũũrigũ niĩwĩ, ãñurẽ queti “diamacũrã niã” jĩ wedearo jĩĩgũ. Yũũre ññatutirape yũũ nemorõ niidũgara, Cristoyere wedeayira. Basocã padeoãro jĩrã mee buecua. Yũũ peresuwiĩpũ duiĩ, yũũre ñãñarõ wãcũrĩ tiidũgãra tiicũa.

¹⁸ Æñũjããdacu. Yũũre ñãñarõ tiidũgãpacara, o apeyẽ diamacũ maquẽrẽ wededũgara, Cristoyerena wedecua. Cãũye maquẽrẽ wederĩ tuogũ, useniã.

Teero usenirucujãgũdacu.

¹⁹ Ateré masĩjĩgũ, useniã: Múã sãĩbosãremena, teero biiri Espĩritu Santo Jesucristo ticorigũ yũũre tiápuremena niipetire yũũre wãare ãñurõ yapacutĩãdacu.

²⁰ Yũũ Jesucristoyere wedehẽgũ, bobobõcu. Biĩrope booa: Cuiro manirõ, tutuaremena cãũyere wederucudũgaga. Yũũ tiirucũrobirora tiidũgãga. Teero tiigũ, mecãtĩgãrẽ, too sĩropũcãrẽ yũũ catĩgũ o diagũ, yũũ tiirẽmena “Cristo ãñuniĩ” jĩrĩ tiigũdacu.

²¹ Yũũ catĩgũja, Cristomena niã; cãũyere tiirucujãgũdacu. Diarĩ, ãñũãdacu yũũre; cãũmena niirucujãgũdacu.

²² Yũũ catĩrĩ burecorĩ dũsarĩ, Cristoye maquẽrẽ pademasĩã mẽna. Teero tiigũ, yũũ diarĩ, o yũũ catĩrĩ, ¿deerope tiigũdarĩ? jĩĩmasĩrĩga.

²³ Ate pũawãmẽ beserĩ, wisió niã. Ateré wãcũsũguea: Diadũgãga Cristomena niigũdũ. Yũũre nemorõ ãñũãdacu.

²⁴ Too sĩro ateré wãcũã: Yũũ catĩgũpe, múãrẽ nemorõ tiápurũdacu.

* 1:1 Pecasãyemena: obispos. † 1:1 Pecasãyemena: diáconos.

²⁵ Teero tiigá, “diaria ména” jĩ wácũgá, catigadacu, múá niipetirare tiápugudu. Múá yuu tiápuremena jōōpemená nemorō padeó, useniádadu.

²⁶ Yuu múáména niirĩ sũcã, múá Jesucristore bayiró usenire ticoadacu.

²⁷ Ateré añurō tuoyá: Cristoye queti añuré queti jĩrōbirora tiirécutiya. Múá teero tiirĩ, yuu múá puto o aperopú niigú, atequetiré tuodugáa: Filipos macārã sãcãrĩbíro padeorã tiáyira; sãcãrĩbíro añuré quietire padeoré “diamacá maquẽ niã” jĩ wedera tiáyira;

²⁸ “cũārẽ cãmotárare cuiyaiyira” jĩrẽ quietire tuodugáa. Múá teero tiirĩ, múārẽ cãmotára pecamepu wáadarere tuomasĩadacua; múá Cõamacũ netõnéadara niirẽpere ñhamasĩadacua. Cõamacũ cũārẽ teeré masĩrĩ tiiquí.

²⁹ Cõamacũ múārẽ añurō tiirigu niiwĩ. Cũ añurō tiiréména puaró cũirigu niiwĩ. Sicaró ate niã: Múá Cristore padeocú. Aperó ate niã: Múá Cristore padeoré wapa ñañarõ netõádacu.

³⁰ Múá Jesuré padeoré wapa yuu tiirõbiri ñañarõ netõáyiro. Yuu ñañarõ netõrĩ, múá ññawũ. Teerora sũcã mecũtigá yuure wáarecãrẽ tuocú.

2

Jesucristo tiirõbiri tiidutrigue

¹ Cristo múārẽ wãcututuari tiiquí; cũ múārẽ maĩjĩgá, añurō yeeripũnacutira niirĩ tiiquí; Espiritu Santo múáména niiquí; Cristo múārẽ maĩgá, bóaneõ ññaquí.

² Teero tiirã, múá tiirécutiremena yuure bayiró usenigũ niirĩ tiiyá. Ateré tiirécutiya: Añurõ tuomasĩrã niĩña; cãmerĩ maĩñá; sãcũpõna tiirõbiri niirecutiya; sãcãrĩbíro wãcũña.

³ Múáye dícare boosãriyãña; “ãpërã nemorõ niã” jĩ wãcũrĩjãña. Teero wãcũrõno tiirã, ãpërã múá nemorõ tiimasĩrere wãcũ, cũārẽ añurõ tiiyá.

⁴ Múáye maquẽ dícare “añurõ wáaaro” jĩ wãcũrĩjãña. ãpërãcãrẽ “añurõ wáaaro” jĩrã, tiápuyá.

⁵ Múá Jesucristo wãcũrirobirora wãcũña:

⁶ Cũ Cõamacũ niirecutirere cuopacá, atibárecopu jeagu, “yuu ãmuãsepũ niigũ niirecutirere duuricu” jĩ wãcũriyigu.

⁷ Teero jĩrõno tiigá, cũ booró cũ òpã niirẽre duujã, padecotegu tiirõbiri wáyigu.

Marĩ tiirõbirora bauáyigu.

⁸ Teero tiigá, atibárecopu niigũ, “yuu booró tiirã” jĩ wãcũrucuyigu.

Cũārẽ sãadugári, “Cõamacũ booró tiigáda” jĩyigu.

Curusapũ bobooro netõ, diapacu, netõncãriyigu.

⁹ Cũ teero tiiré wapa Cõamacũ cũārẽ niipetira sotoapu dutigudare cũirigu niiwĩ. Cõamacũ cũārẽ apurũ maquẽ wãmerẽ ticoyigu.

¹⁰ Teero tiirã, niipetira ãmuãsepũ niirã, ditapu niirã, dita docapu niirã Jesús wãmerẽ tuorã, cũ diamacũpu ñicãcoberiména jeacũmuãdadu.

¹¹ Teero biiri niipetira biiro jĩñadacu: “Jesucristo niipetira Òpũ niĩ”. Teero jĩrã, Cõamacũ Jesús Pacure “añunetõjõãrĩ” jĩrã tiádadu.

Jesuré padeorã sãwõcore tiirõbiri niĩya

¹² Teero tiirã, yuu maĩrã, yuu múáména niirĩ, añurõ yuurã niiwũ. Mecũtigãrẽ yuu aperopú niirĩ, nemorõ teeré tiiyá. Múá netõnénorira niã. Teero tiirã, Cõamacũrẽ cuiremena ññaña, cũārẽ netõncãrĩ jĩrã. Cũ múārẽ “añurõ tiirécutira niĩya” jĩrĩ tuodugára, añurõ tiyapãcutiya.

¹³ Cõamacũ múārẽ cũ booré añurére tiidugári tiiquí. Cũrã múārẽ tiápuqui, cũ boorére peotimasĩarõ jĩgũ. Teero tiirĩ booqui.

¹⁴ Niipetire apuyenórẽ tiirã, cúaro manirõ, ñañarõ jĩrõ manirõ tiiyá.

¹⁵ Teero tiirã, ñañarõ tiiririrabiro ñañaré tiihéra niádadu. Atibáreco macārã ñañaré tiirã, añurõ tiiré boohéra watoapu múá Cõamacũ põna ñañaré manirã niã. Múá añurõ tiiréména sãwõcore tiirõbiri cũārẽ diamacũ tiirére eñõñá.

¹⁶ Teero biiri cãrẽ catiré petihére ticoré quietire wedeya. Múá teero tiirĩ, Cristo putuaatiri burẽco jearĩ, yuu bayiró useniãdadu. “Búri peti Filipos macãrãrẽ bueriyu”, jĩmasĩgúdadu.

¹⁷ Basocã múārẽ ñañarõ tiipacári, múá Jesuré padeorucúayiro. Múá padeoré Cõamacũrẽ añuré ticoré tiirõbiri niã. Yuu Jesuyére wederé wapa sãábocua. Yuure sãrĩ, yéé dí múá Cõamacũrẽ añuré ticoré sotoa vino pílopeore tiirõbiri niádadu. Teero tiipacári, yuu useniãgúdadu. Múãcã useniapuyá.

¹⁸ Múãcã yuu tiirõbirora usenirõ booa. Yuure sããpacári, yuume ññaména useniña.

Timoteo, Epafroditoye maquẽ

¹⁹ Marí Òpū Jesús boorí, máata Timoteore múá p̄top̄m̄ ticocoguda, múāye quetire tuogú, usenigüda jĩgü.

²⁰ Timoteo dícu yuu tiiróbiro wácũi; cãũ yuu tiiróbiro múārē ãñurō wáari boogú, bayiró wácũrecutii.

²¹ Āp̄ērā cãāye dícuere wácũrecuticua; Jesucristoyepere wácũrecutiricua.

²² Múāpeja Timoteo diamacú tiirére masítoacu. Sícũ cãũ pacumena padegú tiiróbiro yũre ãñurē quetire bueparucui.

²³ Teero tiigú, yũre wáaadarere yuu masíari siro, cãũrē múá p̄top̄m̄ ticocoguda.

²⁴ Marí Òpū yũre wácũtutuari ticorémena ateré jĩā: Yũcã máata múá p̄top̄m̄ wáagudacu.

²⁵ “Múá p̄top̄m̄ yuu baibiro biigú Epafroditore ticocoro booa”, jĩ wácũā yuu. Múá basiro yũre tiápudutira, cãũrē ticocorira niiwū. Cãũ yuu menamacá, yũre bueparugu, surara ñañarō netórobirora yũmena ñañarō netógú nií.

²⁶ Cãũ múārē bayiró ññadugai. Cãũ diarecutire quetire múá masíri tuogú, bayiró wácũrecutiwí.

²⁷ Diamacárā niā: Bayiró peti wáawi. Diaré p̄top̄m̄ niiwí. Cãũ bayiró diarecutipacari, Cõamacá bóaneō ññawí. Cãũ dícuere bóaneō ññariwi; yũcārē bóaneō ññawí, yũre nemoró boorituari jĩgü.

²⁸ Múá cãũrē ññarā, useniādacu. Teero tiigú, cãũrē boyeromena ticocodugaa. Múá usenire quetire tuogú, yũcã usenigüdacu.

²⁹ Teero tiirá, useniremena cãũrē bocaya. Marí Òp̄ārē padeoräre bocarirobirora cãũrē bocaya. Niipetira cãũ tiiróbiro niiräre quioniremena ññaña.

³⁰ Cãũ Cristoyere padecotegu niijigü, diajõāmiwí. Diaró p̄to niipacu, múá tiápuboriguere yũre tiápuwi.

3

Biuro niirecutiro booa

¹ Yáa wedera, mecütigärē múá marí Òp̄āmena niijirā, useniña. Yuu too suguero wed-eriguere wedenemorí, yũre potocõria. Yuu wedenemorí, múārē tiápuu.

² Ñañarē tiiräre cuiya. Cãũrē “díayia cúra tiiróbiro niíya” jĩā yuu. “Cõnerigu yapa macã caseróre widedõaña, catiré petihére buaáro jĩrā”, jĩñya.

³ Maríye òp̄ārirē tiiré marirē ãñurārā niirí tiiria. Teero widedõārõno tiirá, Espiritu Santo tiápuremena Cõamacürē ãñuró padeóa. Teero biiri Jesucristo marirē tiibosárere “ãñunetõjõäre niā” jĩ wedea. Teeré tiirá niijirā, Cõamacú ññacorop̄m̄ widedõānorira peti tiiróbiro niā; cãũyara diamacú niā.

⁴ Marí tiirémena marí Cõamacú ññacorop̄m̄ ãñurārā niimasíatā, yuu ãñugürā niibojíyu cãũ ññacorop̄m̄. Yuu ãp̄ērā nemoró tii netõnucāmiwā.

⁵ Ate niā yé queti: Ocho burecori yuu bauári siro, yũre widedõārira niiwā. Yuu Israelya p̄õna macú niā. Benjamínya p̄õna macú niā. Yuu pacusũmã hebreao niiwā. Teero tiigú, yuu hebreaoyu peti niā. Moisére dutiré cũriguere tiipetiguda jĩgü, fariseo basocu wáawu.

⁶ Cõamacú ññacorop̄m̄ tee dutirére bayiró tiipetidugagu, Jesuré padeorí p̄õna macārärē siādugágu, nũnucucúwu. Tee dutirére ãñuró tiigú niirí, sícũ yũre “tee dutirére ãñuró tiirí” jĩgüno maniwí.

⁷ Too suguerop̄m̄ yuu tiirécutirigue yũre wapapacá niimiwā. Mecütigärē yuu Jesucristore padeogú niijigü, “niipetire too suguerop̄m̄ yuu tiirigue wapamaníā” jĩ tugueñaā.

⁸ Yuu cuomirigue nemoró yuu Òpū Jesucristore masiré wapacatíneomã. Jesucristore padeoré wapa niipetire too suguerop̄m̄ yuu tiiriguere apeyenó marí boohéere cõārā tiiróbiro cõāwū. Jesucristo yuu Òp̄ārē cuodugágu, teero tiiwá.

⁹ Yuu cãũmena niidugaga. Moisére dutiré cũriguere tiirigue wapa Cõamacúmena niimasíria; Cristore padeoré wapape cãũmena niimasíā. Cristore padeorémena dícu Cõamacú basocáre “ãñurārā niíya” jĩ ññaqi.

¹⁰ Ateré boogá: Cristore ãñuró masidugaga. Cõamacú cãũ tutuaremena Cristore masõrigu niiwí; yuu tee tutuarere masidugaga. Cristo ñañaró netó, diarirobirora yũcã ñañaró netó tugueñadugaga.

¹¹ Teero tiigú, yũcã diarira masãmuããdarobirora masãmuãdugaga.

Marí ãñuró peotidugara, wácũtutuario booa

¹² Tee yuu boorére “tiipetitoawu” jĩgü mee tia. Niipetirere diamacú tiiria ména. Teero tiiripacu, Jesucristo tiiróbiro niidugagu, tutuaromena cãũyere tiirucúa. Cãũ yũre beserigu niiwí, teero tiíaro jĩgü.

¹³ Yáa wedera, “yuu Jesucristobiro tiipetía” jĩria. Biirope tiia: Too suguero yuu ti-irucúriguere wácúria; yuu Òpá “¿deero tiirí booi yuure?” jĩgá, bayiró cūyere tiirucújāā.

¹⁴ Añuró peotídugaga, Cōāmacū yuure cūū “ticoguda” jĩriguere ñeegūda jĩgá. Marí Jesucristomena niirārē teeré ticogudaqui.

¹⁵ Niipetira Jesuré padeotutúarano yuu jĩārirobirora wácūrō booa. Múā merēā wácūrī, Cōāmacū múārē diamacū wácūrī tiigúdaqui.

¹⁶ Cōāmacū marīrē tuomasĩre ticoró jeatuario diamacū tiirécútiro booa.

¹⁷ Yáa wedera, yuu tiirére añuró ñnacūña. Āpērārē usā tiiróbiro tiirácārē ñnacūña.

¹⁸ Too sugueropu pee múārē wedetoawu. Utirēmēna jĩnemogūda sūcā. Pau “Cristore padeóá” jĩpacara, cūūrē ññatutira tiiróbiro niĩya. Cūā cūū curusapu diabosariguere boohérabiro niĩya.

¹⁹ Cūā too síropure pecamepu yapacutíadacua. Cōāmacū boorére tiidugáripacara, cūā booré dícare tiidugáya. Boboro tiirére boboró maniró “tiijāāwū yuujā” jĩ wedeeya. Atibáreco maquē dícare wácūya.

²⁰ Marípeja āmuāsepu wáari basoca niā. Toopá maríya macā peti niicu. Marīrē netōnégū āmuāsepu niigú putuaatiadare yuera tiia. Cūūrā marí Òpá Jesucristo niĩ.

²¹ Cūū putuaatigu, maríye òpūrī bári niirére wasogúdaqui. Waso, cūūya òpūā añurí òpūā tiiróbiro tiigúdaqui. Cūū niipetirere cūū docapu putuári tiimasĩqui. Teerora cūū tutuaromena marícārē wasorí tiigúdaqui.

4

Jesucristomena usenirucudutire

¹ Teero tiirá, yáa wedera yuu maĩrā, yuu múārē wedearirobirora marí Òpūrē pade-orucújāña. Múārē ññadugaga. Múā yuure usenirí tiirá niā. Yuu múā padeorére āpērārē useniremena wedea.

² Evodiare, Síntiquere ateré jĩā: “Múā marí Òpūrē padeorá numiā niijĩrā, múā cāmerí ññadugaherere duujāña; añuró niirecutiya”, jĩā.

³ Mūū yuu menamacū, cūūrē tiápuya, añuró niirecutiario jĩgá. Cūācā ñañaró netōpacára, añuré quetire yuu, Clemente, teero biiri āpērāmēna wedewa. Catiré petihérene cuorá wāmerē jóaturipūru cūā wāmerē jóatunocu.

⁴ Múā marí Òpūmenā niijĩrā, usenirucujāña. Jĩnemogūda sūcā: Usenirucujāña.

⁵ Múā āpērārē bóaneō ññarére niipetira masiārō. Marí Òpū putuaatiadaro péero dusacú.

⁶ Múārē noo booró wáarere wácūparitirijāña. Biirope tiiyá: Niipetire múārē wáarenorē Cōāmacūrē wede, cūūrē tiápure sāññā. Cūūrē sāññā, usenire ticoya.

⁷ Múā teero tiirí, Cōāmacū añuró niirecutíri tiigúdaqui. Tee añuró niirecutire múāpūre jeari, múā basiro ññamanijōāadacu. Múā Jesucristomena niijĩrā, tee añuró niirecutiremena añuró wácū, añuró yeeripūnacutiadacu.

Āñurére wácūnunusedutire

⁸ Yáa wedera, múārē ateré wedeyaponogūda. “Niirōrā niā” jĩrere wácūña. Teero biiri quioníremēna ññaré, diamacū niiré, ññaré maniré, Cōāmacū tusaré, basocá añuró wedesere, añuré, usenirí tiirére wácūña.

⁹ Yuu múārē buegú niiwá; yuu bueriguere múā tuowú. Yuu āpērāmēna añuró wedea-puriguere tuowú; yuu tiiriguere ññawū. Teero tiirá, yuu tiirírobirora tiiyá. Múā teero tiirí, Cōāmacū añuró niirecutirere ticogú múāmenā niigúdaqui.

Filipos macārā Pablora niyeru tiápurigie

¹⁰ Mecápura múā yuure tiápuarira niāwū sūcā; yuure wácūāyiro. Teero tiigú, marí Òpūrē usenire ticoa. Múā yuure wácūrucumiriguere masiā. Wácūpacara, deero tii tiápurere ticocomasírira niiwū.

¹¹ “Apeyenó yuure dasaa”, jĩgá mee tiia. Yuu cuorénomena usenimasīā.

¹² Yuu bóaneōgū niimasīā; teero biiri cuonetōgū niimasīā. Yuure noo niiré wáari, useniremena niimasīā. Yapigu, juabóagu, cuonetōgū, cuohégucā niimasīā.

¹³ Yuure noo niiré wáari, Jesucristo yuure tutuare ticogūmenā niipetirere nucāmasiā.

¹⁴ Yuu nucāmasiāpacari, teero yuu ñañaró netōritabe, yuure tiápura, añuró tiirira niiwū.

¹⁵ Múā Filipos macārā ateré masiā: Yuu múāya dita Macedoniaru añuré quetire wēdenucāritabe, toopá niārigu wáari, múā dícu yuure tiápuwu. Āpērā Jesuré padeorí pōna macārā cūā añuré quetire ñeere wapa yuure apeyenórē ticoririra niiwā.

¹⁶ Yuu Tesalónicarū niirí, teerora tiiwá: Apeyenó yuu boorére pee ticocorucirira niiwā.

¹⁷ Yuu múãrê apeyenó tioré díçure boogú mee tia. Múã yuure tiiápurí, Cõãmacũ múãrê ãñunemorõ tiigúdaqui. Teepére Ìñadugaa.

¹⁸ Niipetire múã ticocorigue jeatoaa. Teero tiigú, yuu booré nemorõ çua. Múã Epafroditomena ticocorigue ñeewũ. Teero tiiró, yuure ðsaría. Múã ticocorigue Cõãmacũrê tioré tiiróbiro niã. Cũ Ìñacoropure sitiaãñũre busemũõcore tiiróbiro cũ ðsaré niicu.

¹⁹ Cõãmacũ yuu Òpũ múãrê niipetire ðsarére ticogudaqui. Cũ Jesucristomena pee peti ãñurére çonetõncãqui.

²⁰ Marí Pacũ Cõãmacũrê “ãñunetõgũ nií” jĩrucujããda. Teerora jĩãda.

Ãñudutiyaponsorigue

²¹ Niipetira Cõãmacũrê padeorá Jesucristomena niirã ãñuãrõ. Maríya wedera ãno yuumeña niirã múãrê ãñuduticoya.

²² Niipetira ãno macãrã Cõãmacũrê padeorá, romanuã õpũya wiipũ niirãcã bayiró ãñuduticoya.

²³ Marí Òpũ Jesucristo múãrê ãñuré ticoaro.

Nocõrõã jóaa.

COLOSAS MACĀRĀRĒ Pablo jóaripũ

Āñuduticorigue

1-2 Yũũ Pablo Cõamacũ booró Jesucristoyere wededutigu beserigu niĩ. Múá Colosas macārā Cõamacũ beserirare Cristore ãñurõ padeoräre ãñuduticoa. Marĩya wedegu Timoteocā ãñuduticoi.

Cõamacũ marĩ Pacu múärē ãñurē ticoaro; ãñurõ niirecatiri tiáro.

Pablo Colosas macāräre Cõamacūrē sãibosárigue

3-4 Múäye quetire tuowú: Múá Jesucristore padeoräre, teero biiri múá niipetira Cõamacūrē padeoräre maĩrere tuowú. Teero tiirá, ãsã múärē sãibosárecõrõ Cõamacūrē marĩ Òpũ Jesucristo Pacure usenire tiorucua.

5 Múá too sugueropũ diamacũ maquē, ãñurē quetire tuorára, Cõamacũ cũrē padeoräre ãmuãsepu ãñurõ tiádarere tuomasĩyiro.

6 Āpērãcã teorora tee quetire tuorá, múãbirora tiirá tiáyira. Niipetiroppũ Jesuré padeorá ãñurere tiáyira. Niipetiroppũ pau basocá Jesuyere padeorá tiáyira. Cõamacũ basocäre ãñurõ tiirere múá sicato tuopacára, “diamacũ maquērã niĩ” jĩ, tuomasĩnucãrira niĩwũ.

7 Epafras ãsã bayiró maĩgũ múärē tee quetire wederigu niĩwĩ. Cũũ ãsãrē padeapugu niĩ. Cristore ãñurõ padecotegu niĩjgũ, múärē diamacũ maquērē wederigu niĩ.

8 Cũũ basirora múäye quetire néjeawĩ. Espĩritu Santo múärē cãmerĩ maĩrĩ tiirĩguere wedewĩ.

9 Teero tiirá, tee quetire tuorĩ burecomena Cõamacūrē múärē sãibosárucujãã. Biiro jĩ sãibosáa: “Cõamacũ, tuomasĩrere ticonemoña cúärē. Mũũ teeré ticori, mũũ boorere ãñurõ masĩpetiadacua. Mũũyere tuomasĩrã, ãñurõ masĩrã niĩadacua”, jĩã.

10 Teeré sãibosáa múärē, Cõamacũ põna tiirõbirora niirecutiario jĩrã. Múá teero niirecutira, múá tiirécutire cũrē usenirĩ tiádadu; pee ãñurere tiinemóãdadu; Cõamacūrē masĩnemoãdadu.

11 “Cõamacũ, mũũ bayiró tutuaremena wãcũtutuari tiiyá cúärē”, jĩ sãibosáa. Cõamacũ wãcũtutuarene ticori, múärē merẽã wáari, múá useniremena, cúaro manirõ wãcũtutuajããdadu;

12 marĩ Pacure usenire ticoadacu. Cũũrã múärē ãmuãsepe wáaadara niirĩ tiiyĩgu. Toopú niipetira cũrē padeorá, múãcã cũũ ticorere ñeeãdadu.

13-14 Sicatoppure marĩrē wãtã dutirira niĩwã. Marĩrē teero biiri ñnagũ, Cõamacũ cũũ macūrē bayiró maĩgũrē ticodiocorigu niĩwĩ. Cũũ macũ marĩ ñañarē tiirere acabó, netõnõrĩgu niĩwĩ. Teero tiigú, Cõamacũ marĩrē ñañĩrõppũ niimirare wionéco, cũũ macũ dutirémenape cũũrĩgu niĩwĩ sãa.

Basocá Cõamacũmena ãñurõ niirecutire

15 Cõamacũ bauhégu niĩqui. Cũũ macũ atibárecoppũ atigu, Cõamacũ niirecutirere, cũũ tiirécutirere ãñoyĩgu. Cũũ niipetire Cõamacũ bauanérĩgue nemorõ uputĩ macũ niĩ.

16 Cõamacũ niipetirere tiigú, cũũ macũmenarã tiirĩgu niĩwĩ. Ūmuãse maquērē, atibáreco maquērē, baurere, bauhére, õpãrã ãmuãsepu niirãrē, atibárecoppũ niirãrē, teero biiri niipetirere cũũmenarã tiirĩgu niĩwĩ. Teeré tiigú, “yũũ macũye niĩdadu” jĩyĩgu.

17 Cristo niipetire bauanẽdari sugueropũ niĩtoayĩgu.* Cũũmenarã cũũ bauanérĩguerũra teorora niirucujãã.

18 Cristo niipetira cũrē padeoräre dutigú niĩ. Cũũrã niĩ cũrē padeoräre catirere ticogú. Cũũrã niĩ sũcã niipetira diarira suguero masãsuguerĩgu. Teero tiigú, niipetirare, niipetirere niĩsuguerĩgu niĩ.

19 Cõamacũ biiro jĩyĩgu: “Yũũ macũ yũũ tiirõbirora niigũdaqui”. Teero tiiró, niipetire Cõamacũ niirecutire† Cristoppure niĩ.

20 Cõamacũ cũũ macūrē marĩrē diabolosari tiirĩgu niĩwĩ. Niipetire, niipetira cũũmena ãñurõ niirecutirere wáari tiigũda jĩgũ, Cristo curusapu tusagu, dí õmayudiari tiiyĩgu. Cũũye díĩmena Cõamacũ atibáreco macãrãmena, atibáreco maquẽmena, ãmuãse niirãmena, ãmuãse niirẽmena niĩmasĩjãqui.

21 Múá too sugueroppure Cõamacūrē masĩriyiro mēna. Múá ñañarē tiirã niĩjãrã, múá yeeripũnarĩpure Cõamacũmena cãmerĩ ññadugahera tiirõbiri niirucuyiro.

* **1:17** Juan 1.1-18. † **1:19** Cõamacũ niirecutire ate niĩ: Cũũ tutuanetõjõãgũ niĩqui; basocäre maĩqui; diamacũ maquērē tiigú; niipetirere masĩqui; niipetiroppũ wáarere masĩqui; basocã wãcũrere masĩqui.

²² Teero múá niipacari, Cõamacû múâmena aññurõ niirecutimasĩqui sũcã. Cristo marĩ tiirõbiro õpũcutigũ tiipũmenarã ñañarõ netõ, diayigu. Cũũ diariguemena Cõamacû múá ñañarẽ manirã, ñañarẽ tiirĩrabiropu tuári tiyĩgu. Cõamacû múãrẽ cãmna niĩãrõ jĩgũ, teero tiyĩgu.

²³ Múá cãye quetire padeorucũri, cãm boorẽre tiurucũri, teero tiigũdaqui. Múá tee quetire tuoári siro, “Cõamacũmena niirucujãadacu” jĩyiro. Teero tiirã, cãmna niĩadarere useniremena yuencãyiro. Teero tiirã, cãmye quetire padeodũrijãña. Tee queti niipetiro macãrãpũre wedenoã. Yũcã tee quetire wedegũra niã.

Cõamacũ Pabloure Jesurẽ padeorãre tiĩapudutirigue

²⁴ Múãrẽ tiĩapunemodugama jĩgũ, ñañarõ netõã. Mecũtĩgã yũũ ñañarõ netõpacã, useniremena niã. Cristo cãmre padeorãye niĩadarere tiigũ, ñañarõ netõõayigu. Teero tiigũ, yũcã cãm netõrĩrobirora cãmre padeorãre tiĩapunemodugaga, ñañarõ netõã.

²⁵ Cõamacũ yũre cãmre padeorãre tiĩapudutirigu niĩwĩ. Teero tiigũ, Jesurẽ padeorãre wedegũ niã. Cãmye quetire tuomasĩpetijããrõ jĩgũ, wedea.

²⁶ Tee queti too sugero macãrãpũre masĩña manirigue niimiriro niĩwã. Cãmre yayiõre quetibiro niimiriro niĩwũ. Atitõre Cõamacũ cãmre padeorãre tee quetire wederẽmena tuomasĩrĩ tiirĩgu niĩwĩ.

²⁷ Cãmre Cõamacũ tee masĩña maniriguere, teero biiri cãm judiõa niĩhẽrãrẽ aññurõ tiĩadarere masĩrĩ boorigũ niĩwĩ. Ate niã: Cristo múâmena niĩqui; cãm múâmena niĩrĩ, aññurẽ múã ãmũãsepn cõõadarere masĩ, useniyuetoacu.

²⁸ Ɔsã cãmye quetire wedea. Niipetirare aññurẽ tiidutĩa, cãmna niirucujããrõ jĩrã. Niipetirare, tuomasĩãrõ jĩrã, aññurõ masĩrẽ cãm ticorẽmena buea. Niipetira Jesurẽ padeorãre padeotutũaaro jĩrã, teero tiã.

²⁹ Teerẽ múãrẽ boosãgũ, yũũ tutuaro põõtẽõrõ padea; niipetire cãm yũre wãcũtutuare ticorẽmena buea.

2

¹ Yũũ múãrẽ bayirõ wãcũrẽre masĩrĩ boogã. Laodicea macãrãrẽ, teero biiri niipetira yũre ññahẽrãcãrẽ teerora wãcũã.

² Múãrẽ biiro jĩ sãibosãrucua: “Cõamacũ, cãmre yeeripũnarĩrẽ wãcũtutuare ticoya. Cãm cãmẽrĩ mãrẽmena sũcũpõna tiirõbiro niĩãrõ. Cãmã aññurõ mũye maquẽrẽ tuomasĩpetijããrõ. Teerẽ tuomasĩpetira, too sugero macãrã masĩña maniriguẽcãmre tuomasĩãadacu”, jĩ sãibosãa. Tee masĩña manirigue Cristora niĩ.

³ Cristo niipetire masĩrẽre cõõqui; niipetirere tuomasĩqui.

⁴ Teerẽ múãrẽ wedea, ãpẽrã múãrẽ “diamacũ niĩhẽre quetimena jĩditobocua” jĩgũ.

⁵ Yũũ aperopũ niipacu, múâmena niigũ tiirõbiro tugueñaga. Múã sũcũpõna tiirõbiro niirecutirere tuogũ, teero biiri Cristore bayirõ padeorẽre tuogũ, useninetõjõãga.

⁶ Múã scatopũre marĩ Ɔpũ Jesucristore padeonũcãrĩrobirora cãmna niirucujãña.

⁷ Cãmre aññurõ masĩnemoña. Cãmre padeorã niijĩrã, cãm boorẽre tiurucujãña Epafras múãrẽ buerĩrobirora. Teero tiirã, Cõamacũrẽ usenire ticorucujãña.

Cristore padeohẽra padeirigue

⁸ Múã tuomasĩremena niĩña: ãpẽrã múãrẽ “diamacũ maquẽrẽ buera tiã” jĩpacara, diamacũ maquẽrẽ buericua. Wapamanĩrere, cãm basiro wãcũrẽre, cãm tiurucũrere, atibũreco niirã dutirẽre buecua. Múã cãm tee jĩ buerẽre tuomasĩrã, “Cristoye mee niã” jĩ, cãm buerẽre tuonũserijãña.

⁹ Cristo marĩ tiirõbiro õpũcutipacu, niipetire Cõamacũ niirecutirere cõõgũ niĩ.

¹⁰ Múãcã Cristomena niijĩrã, Espĩritu Santore cõõnetõjõacu. Cristo niipetira ãngeleare, wãtĩãrẽ, cãm õpãrãrẽ, teero biiri cãm doca niyucorare dutigũ niĩ.

¹¹ Múã Cristomena niinũcãrito, widecõãnorira* tiirõbiro puũãrira niĩwũ. Múãjã cõnerĩgu yapa macã caserõre widecõãña maniyĩro. Cristo, múãrẽ widecõãrõno tiigũ, diabosarĩgu niĩwĩ. Cãm diariguemena ñañarõ múã tiirẽcutirere cõserĩgu niĩwĩ. Teerã marĩrẽ widecõãnorira tiirõbiro niĩrĩ tiã.

¹² Cristo diaari siro, scatuti coari tutipu cũũnoyigu. Múãcã ocomẽna wãmeõtinorã, tiitutipu cãmnenarã cõãrira tiirõbiro niĩrã tiyĩro. Múã “Cõamacũ cãm tutuaremena Cristore masõyigu” jĩrẽre tuoyĩro. Teerẽ padeorã niijĩrã, wãmeõtiari siro, “Cristomenarã masãrira tiirõbiro niĩcu marĩcã” jĩ tuomasĩyiro.

¹³ Múã too sugerõpũre Cõamacũ tiidutĩriguere masĩrijĩrã, widecõãnoña manirã niirira niĩwũ. Teero biiri ñañarẽ tiirẽcutirecãrẽ cõsenõña manirã niirira niĩwũ. Teero tiirã,

* 2:11 Pecasãyemena: circuncidados.

diarirabiro[†] niirucujiyu ména; catiré petihére[‡] ticoya maniyíro múārē ména. Atitóre Cōāmacū niipetire múā ñañaré tiirére acabótoayigu sáa. Cristomenarā múārē catiré petihére ticotoayigu.

¹⁴ Marī Cōāmacū dutirére netōncāwū. Cūū tee marī ñañaré tiirére Cristo curusapu diabosariguemena cosepetirigu niiwī.

¹⁵ Cristo diarigu niipacu, masājīgū, wātīārē dutirāre netōncārigu niiwī. Cúārē netōncāre ereñogū, niipetira ññacorpu tiirigu niiwī.

Atibúreco maquērē wācūrijāña; Cristo boorépere wācūrucujāña

¹⁶ Teero tiirā, āpērā múā yaarere, múā sīnirere ññarā, wedepatibocua. Cāmarīcōrō, muīpūrācōrō, semanarīcōrō múā cūā tiiróbiro neāricu; cūā tiiróbiro yeerisāre burecori cūoricu. Teero tiirā, múārē wedepatibocua. Cūā wedepatirere tuonunúserijāña.

¹⁷ Cōāmacū teerē scatopure Cristore queoré ticosuguegu tiiyigu. Cūū macāye maquērē masiārō jīgū, teero tiiyigu. Mecātīgārē Cristo jeatoai. Teero tiirā, Cristore tiinunúsero booa sáa.

¹⁸ Āpērā múārē biiro jīditocua: “Ūsā añurā niā. Cōāmacū ūsārē añurō wācūārō jīrā, beti súubusea. Ángeleare padeóa. Ūsā cānirīpacara, quēērdpu tiiróbiro Cōāmacūyere ññā. Teero tiirā, ūsā āpērā nemorō Cōāmacūye maquērē añurō masiā. Múācā ūsā tiiróbirora tiyā. Múā teerē tiihēra, wapa cūoádacu”, jīcua. Múārē teero jīrī, péerogā tuonunúseridojāña. “Masīrā peti niā ūsājā”, jī wācūcua. Teero jīāmajārā tiyā. Cūā bueré cūā basiro jīāmare dícu niā.

¹⁹ Cūā Cristomena niiricua. Cristo cūūmena niirā dícuere dutigú niī. Marī cūūmena niirī, marīrē padeonemóre ticoqui. Cōāmacū booróbirora cāmerī mai, cāmerī tiāpu tiādacu.

²⁰ Cristo diari, múā cūūmena diarirabiro niyiro. Sīcū diarigupu atibúreco catirā dutirére tiirīqui. Diarigupu tiiróbiro múārē atibúreco niirā dutirére tiirījārō booa. ¿Deero tiirā múāpe cūā dutirére tiirucūgari?

²¹ Biiro duticua: “Neerijāña; yaarijāña; padeñārijāña”, jīcua.

²² Cūā teero jīrā, atibúreco maquē máata petiádarere wedesera tiyā. Basocā wācūrēmena dutiré niā.

²³ Cūā dutirére añurē tiiróbiro tuobócu múā, bári niiré niipacari. Cūā tee dutirére tiirā, Cōāmacūrē usenire ticoré diamacū maquērē tiiróbiro tiīñocua. Teero biiri cūārē dutirā doca niirere ññārō jīrā, niipetira ññacorpu tee dutirére “añurō ynaa” jīcua. Cūā basiro cūāye ōpūūrīrē ññārō netōrī tiicua. Teero tiirēmena cūā ññañaré tiidugāre “petijōāādacu” jī wācūmicua. Cūā teero tiirā, añurē buarīcua; teerora putuājācua sūcā.

3

¹ Cristo dia masāmuārigu ūmuāsepu Cōāmacūya wāmo diamacūniñape duiqui. Múācā cūūmena dia, cūūmena masārira niijīrā, “cūū booré dícuere tiāda” jī wācūnunuseya.

² Atibúreco maquērē wācūrijāña; Cristo boorépere wācūrucujāña.

³ Múā Cristomena dia masārira niijīrā, catirére buayíro. Múā Cristomena catiré buarīgue Cōāmacū putopu niitoaa basocā ññahērdpu.

⁴ Cristo múārē catirére ticogū putuatiiri, múācā cūūmena atiadacu sūcā. Cūū tiiróbiro asibatēadacu.

Too sugueropu tiirécutiriguere duujāña

⁵ Múā atibúreco maquē ññañaré tiidugārere duujāña: Āpērāmēna ññārō ñeeaperijāña; āpērāmēna múā boorō ñeeaperijāña; teerē tiidugāpacara, tiirījāña; ññañarē ugaripēarijāña; niyerure, apeyénorē boonemósārījāña. Teerē boonemósārāno Cōāmacūrē wācūricua; cūāye dícuere wācūjācua. Teero tiirā, basocā weerirare padeorābiro tiicua.

⁶ Cōāmacū teerē tiirānomena cūānetōjōāqui; cūārē bayirō ññārō tiigūdaqui cūārē netōncāre wapa.

⁷ Múā too sugueropure teerē tiirécutirira niimiyiro.

⁸ Atitóre ate niipetire duujāña: Múā āpērāmēna cūare, cūāremena wedesere, āpērārē ññārō tiirē, āpērārē ññārō wedesecotere, ññārō múā jīrere duujāña sáa.

⁹ Cāmerī jīditiirijāña. Múā too sugueropu niirecutiriguere, teero biiri múā tiirécutirigecārē duujāyiro.

¹⁰ Atitō múā niirecutire merēā niā sáa; añurē niā. Cōāmacū múārē tiirīgu cūū tiiróbiro niirecutiario jīgū, múā niirecutirere wasomāñncārī tiigú tiiquí. Teemēna múā cūārē masīnemorucujāādacu.

[†] 2:13 “Diarirabiro” ati versículopure “muertos espiritualmente” jīdugaro tia pecasāyemena. [‡] 2:13 “Catiré petihére” pecasāyemena “vida eterna” jīdugaro tia.

¹¹ Teero tiirá, ateména putuáa: Marí Cristore padeorá watoapure sícū āpērā nemorō uputí macā maniquí. Judíoa, judíoa niihērā sícārībīro niirā tiia; widedcōānorira, widedcōānoña manirā sícārībīro niirā tiia; griegoaye wedesemasihērā, romanuā niihērā, dutiapienori basocá, * dutiapienoña manirā sícārībīro niirā tiia. Cristo sícūrā niī uputí macā. Cūū niipetira cūūrē padeorámēna niiquí.

¹² Cōāmacū múārē maī. Cūū múārē cūūyara niīārō jīgū, beseyigu. Teero tiirá, biiro tiirécutiya: Āpērārē bóaneō iñña; cūārē āñurō useniremena tiíapuya; “āpērā nemorō āñurā niīā” jī wācūrijāña; cúaro manirō yūya; cúañañarijāña;

¹³ āpērā múārē naīrō potocōrī, teero tugueñajāña; āpērāmēna cúaracā, cūūrē acabóya. Marí Ōpū múārē acabóriobirora múācā acabóya.

¹⁴ Cāmerī maīñā múā. Teero maīrā, niipetire yūw wedeariguere tiipetjāādacu. Sícāpōna tiiróbiro cāmerī sūoníādacu.

¹⁵ Cōāmacū múārē, sícāpōna tiiróbiro niīārō jīgū, beseyigu. Cristo múārē āñurō niirecutire ticoyigu. Teero tiirá, sícāpōna tiiróbiro āñurō niirecutiya. Cōāmacūrē usenire ticorucujāña.

¹⁶ Cristoye quetire āñurō wācūnūseye. Cūū masīré ticorémēna cāmerī bueya; cāmerī wedeya, tuomasfārō jīrā. Múā yeeripūnaru useniremena Cōāmacūrē basapeo, cūūrē usenire ticoya. Salmopūpu jóriguere, Cōāmacūye maquē basarére, cūūrē usenirī tiirére basaya.

¹⁷ Niipetire múā wedeserenorē, múā tiirēnorē marí Ōpū Jesús wāmemēna tiirucujāña. Jesús tiíapuremena Cōāmacū marí Pacure usenire ticoya.

Jesuré padeoráre tiidutírigue

¹⁸ Manucūtira numiārē ate dutia: Múā manusūmūārē yūya. Múā Jesuré padeorá niirī, teeré tiidutía.

¹⁹ Numocūtira ūmūārē ate dutia: Múā namosānumiārē maīñā. Cúare manirémēna cūūrē sūoníña.

²⁰ Wīmarā, mamarārē ate dutia: Niipetire múā pacusūmūā dutirére āñurō yūya. Múā teeré tiirī, Cōāmacū useniquí.

²¹ Wīmarā pacusūmūārē ate dutia: Múā pōnarē naīrō tuti, cúari tiirijāña, cūāpu bóaneōrā niirī jīrā. Cūā bóaneōrā, múā dutirére tiirícua.

²² Dutiapienori basocare ate dutia: Atibáreco macārā múārē dutiopera dutiri, niipetirere yūya. Āpērā cūūrē dutiopera iñacoro dícu āñurō padecua, cūāmēna āñurō putuādugara. Cūā manirī, padericua. Múāpe Cōāmacūrē padeorá niijīrā, tiidítóro manirō padeya.

²³ Niipetire múā paderēnorē useniremena tiiyá. “Jesucristo dutiré tiiróbirora niicu teecā”, jī wācūtutujāña. “Basocá dutiré dícare tiirá tiijāmiā”, jī wācūrijāña.

²⁴ Múā Cristore padecoteri basocā niī. Cūūrā múā Ōpū diamacá niī. Teero tiigú, cūūrā múārē ūmūāsepu āñurére ticogudaqui. Múā teeré masítoacu.

²⁵ Ñañarē tiigúnopereja Cōāmacū ñañarō netōrī tiigúdaqui. Niipetira ñañarē tiirirare sícārībīro ñañarō netōrī tiigúdaqui.

4

¹ Basocáre dutiaperacārē ate dutia: Múā basocá dutiaperare āñurō cuoyá. Múā masícu: Múā Ōpū ūmūāsepu niigúpecā múā tiirére iññaqui.

² Cōāmacūrē naīrō sáirucujāña. Āñurō tugueñasugueremēna sáirucúya. Sáirā, Cōāmacūrē usenire ticorucujāña.

³ Múā Cōāmacūrē sáirā, ūsācārē sáibosáya. “Pau Cristoye quetire masihērārē tuodugári tiíaro”, jī sáibosáya. Cūūye queti too suguero macārāpu cūā masíña manirigue āñurē queti niī. Tee queti yūw wederé wapa peresuwipi duiğa.

⁴ Cristoye quetire basocá āñurō tuomasfārō jīrā, sáibosáya, Cōāmacū yūwe wededutirirobirora wedearo jīrā.

⁵ Múā Jesuré padeohéra watoapure āñurē tiēñorecutiya. Múā teero tiirī, āñurē quetire múā wederi, tuoádacu.

⁶ Cūāmēna wedesera, ñañarō wedesero manirō, āñurē wedeseya. Teeré tiirá, múārē cūā sáñārī, niipetirare yūmmasíādacu.

Āñudutiaponorigue

⁷ Ūsā menamacū Tíquico ūsā maigú múā putopu wáagudaqui. Cūū yūmēna Cristore padecotegu, marí Ōpūye maquērē āñurō padeapugu niī. Cūū niipetire yūwe wáare quetire múārē wedegudaqui.

* 3:11 Pecasāyemēna: esclavos.

⁸ Yñu cūārē múā pūtopu ticocogudu tiia, ūsāye maquērē masīārō jīīgū. Ūsā niirecūtire quetire tuorá, wācūtutuare ðuanemóādacu.

⁹ Ūsā menamacū Onésimo ūsā maīgú cūūmena wáagudaqui. Cūū múāya macā niirucurigu niīī. Cūū jīīrcōrō añurō tiinunésegu niīī. Cúā niipetire ānopú wáarere múārē wedeadacu.

¹⁰ Aristarco múārē añudutii. Cūūcā yñūmena peresuwiipu duīī. Marcos (Bernabé tēñucā) múārē añudutii. Apetó tiīgú, cūū múā pūtopu wáanetōboqui. Cūū jeari, yñu múārē too sugueropu jīīcoriobirora cūārē añurō bocawa.

¹¹ Āpī Jesús, cúā “Justo” jīīgú, múārē añudutii. Pau judíoa Jesuré padeorá watoapure cúā ĩtīārārā yñure padeapuya. Cúācā “Cōāmacū dutiré basocápure jeatoa méé” jīīré quetire wederá niīya. Cúā yñure wācūtutuari tiīya.

¹² Epafras múāya macā niirucurigu múārē añudutii. Cūū Cristore padecotegu niīī. Múārē bayiró sāībosárucui. Múārē Jesuré padeorucújārī booquí; teero biiri múārē Cōāmacū booré dícare tiirí booquí.

¹³ Cūū múārē, Laodicea macārācārē, teero biiri Hierápolis macārācārē bayiró wācūrucui. Teero tiīgú, yñūmena niīgū, naīrō múārē sāībosárucugu tiīī.

¹⁴ Lucas ucotiri basocu ūsā bayiró maīgú múārē añudutii. Āpī Demas añudutire ticoi.

Wedeyaponorigue

¹⁵ Laodicea macārā Jesuré padeorá añuārō. Ninfacā añuārō. Teero biiri cooya wiipu neārucura Jesuré padeorí pōna macārā añuārō.

¹⁶ Múā atipūrē buepetiarī siro, Laodicea macārāpure ticocoya sūcā. Cúācā cúā neārī wiipu tiipūrē bueēñoārō. Laodicea macārārē yñu jóaripūrē múācā bueya.

¹⁷ Arquipore biiro jīīña: “Marī Ōpū padedutigu cūūriguere añurō padeyaponoña”, jīīña.

¹⁸ Yñu Pablo ate niituredarire múārē añudutire ticogu, yñu basirora jóaa. Cōāmacūrē sāīrā, wācūña yñu peresuwiipu niiré. Cōāmacū múārē añurē ticoaro.

Nocōrōrā jóaa.

TESALÓNICA MACĀRĀRĒ Pablo jóasugueripũ

Āñuduticorigue

¹ Ὑμῶν Pablo, ὑμῶν menamacārā Silvano,* Timoteomena múā Tesalónica macārā Jesuré padeorí pōna macārārē āñudutia. Múā marí Παύλῳ Cōāmacū, marí Ὀυῖνῳ Jesucristomena āñurō niijācu.

Cōāmacū múārē āñurē ticoaro; āñurō niirecutiri tiiáro.

Tesalónica macārā āñurō tiiēñorigue

² Múā niipetirare ūsā Cōāmacūmena wedeserecōrō cūārē ūsenire ticorucujāā.

³ Cōāmacū marí Παύλῳmena wedesera, múā āñurō tiirēre wācūā. Múā Jesuré padeorémena āñurō tiirēcuticu. Múā maírére ēñorā, āpērārē āñurō tiiapucu. Marí Ὀυῖνῳ Jesucristo putuaatiadarere ūseniyuera niijirā, ñañarō netōrā wācūtutuacu.

⁴⁻⁵ Múārē Jesuyé quetire wedera, ūsā wedeseremena dícu wederiwu; Espírítu Santo tutuaremena wedewu. Múārē wedera, “ūsā wederé diamacárā niīā” jīmasiwā. Teero tiirā, ūsā masiā: Cōāmacū múārē maí; múārē beserigu niíwí.

Múā masícu: Ūsā toopú niirā, múārē maírā, múārē āñurō tiirā niíwū.

⁶ Múā ūsā tiirēre iñarā, ūsā tiiróbirora tiiríra niíwū. Teero biiri marí Ὀυῖνῳ tiiróbirora tiiríra niíwū. Múārē Espírítu Santo ūsenire ticorémena bayiró ñañarō netōpacára, Jesucristoye quetire ñewū.

⁷ Teero tiirā, niipetira Jesucristore padeorā Macedoniapu niirā, āno Acayapu niirā múā tiirēre tuorā, “cūā tiiróbirora tiiró booa marícārē” jīyira.

⁸ Múāmena marí Ὀυῖνῳ Jesuyé queti niipetiroru sesajōāā. Macedonia, āno Acaya dícuere sesaro tiiría. Niipetiro macārāpu múā Cōāmacūrē padeorére masítoacua. Teero tiirā, noānópere wedemasíriga sáa.

⁹ Cūā múā tiirēcutirere wedeseya. Ūsā múā putopu niirí, múā ūsārē āñurō tiiríguere wedeseya. Múā weerirare padeodúriguere wedeseya. Teeré duu, Cōāmacū catigú diamacú niigúpere padeó, cūā dutirére tiíyiro.

¹⁰ Cōāmacū cūū macū diarigupare masórigu niíwí. Cūū macū ἄμωσῆσενυ niigú putuaatiadarere ūseniyuera tiíyiro. Cūārā nií Jesús marí bayiró ñañarō netóbórirare netōnérigu.

2

Pablo Tesalónicapu buerigüe

¹ Múā yáa wederabiro niirā ateré masícu: Ūsā Tesalónicapu niirā, bári peti niiririra niíwū. Ūsā wederiguere tuorā, múā pau Jesuré padeowá.

² Ūsā múā putopu jeadari sugero, Filipospu niíwū. Toopú niirí, too macārā ūsārē ñañarō netóri tii, ñañarō jīwā. Múā teeré masícu. Múāya macā macārācā ūsā wederiguere cāmotādugamiwā. Cūā teero tiipacári, Cōāmacū ūsārē wācūtutuare ticowi. Teero tiirā, cūāye quetire wedewu.

³ Múārē wedera, merēā wederiwu. Múā menamacārā numiārē ñañarō ñeeapedugaremena wedera mee tiíwá. Tiiditóriwū.

⁴ Cōāmacū beserigu niíwí ūsārē Jesuyé quetire wedeadarare. Teero tiirā, wedea. Basocá ūsāmena ūseniārō jīrā mee wedea; Cōāmacū marí wācūrēre masígúpe ūseniārō jīrā wedea.

⁵ Múā masícu: Ūsā toopú niirā, āñurō múārē wedese jīditiariwū. Cōāmacū masíqui: Múārē buera, niyeru múārē ēmaādara mee tiíwá.

⁶⁻⁷ Ūsā Cristo cūāyere wededutigu beserira niíā. Teero tiirā, “ūsārē dutirábiri iñaña” jī dutimasíbojīyu. Teeré dutiria. Múācārē, āpērārē teeré dutiria. Múārē āñurō tiíwá. Múā putopu niirā, sícō numiō coo pōnarē maíróbiri múārē maíwí.

⁸ Múārē āñurēre boosārā, Cōāmacūye queti dícuere wederiwu. Ūsā jeaturo ūsā tiiapumasírere tiíapuwu, múārē bayiró maírā.

⁹ Ūsā toopú niirā paderiguere múā wācūcu. Múārē Cōāmacūye quetire wedera, potocódugariwū. Teero tiirā, ūsā basiro padewu. Ñamirí, búrecori, yoari ūsā yaaadarere, ūsārē dúsarēnorē sáidara padewu.

* 1:1 Silvanorē āpērā “Silas” jīyira.

¹⁰ Ɖsǎ tiirécutiriguere múǎ masĩcu. Cõãmacũcǎ masĩqui. Ɖsǎ ñañarõ tiiró manirõ, diamacǎrá tiiwú múǎ Jesuré padeorǎ ññacoropure. “Cǎǎ wapa cuoóya” jĩĩrõ manirõ niijǎwũ úsǎ.

¹¹⁻¹² Múǎ masĩcu: Sĩcũ pacu cũũ põnarẽ wedero tiirõbirora úsǎ múácõrõrẽ wederucujǎwũ. Ññurõ tugueñaãrõ jĩĩgũ, wǎcũtutuare múǎrẽ ticowu. Cõãmacũ põna tiirõbirora niirecutidutiwu. Múǎrẽ Cõãmacũ cũũ põna niiaãrõ jĩĩgũ, beserigu niiwĩ. Cõãmacũ cũũ dutirẽ múǎpure niirĩ tiirĩgu niiwĩ; cũũ asibatere múǎrẽ jeari tiirĩgu niiwĩ.

¹³ Múǎ Cõãmacũye quetire wederi tuorǎ, “Cõãmacũ wedesere niia” jĩĩrǎ, padeowǎ. “Basocǎ wedesere mee niia”, jĩĩ masijǎwũ. Teero tiirǎ, múǎ padeorere wǎcũrǎ, Cõãmacũrẽ usenire ticorucujǎǎ. Ɖsǎ múǎrẽ wederigue Cõãmacũ wedesere peti niiwũ. Teemena cũũrẽ padeorǎ múǎ niirecutire wasoa.

¹⁴ Múǎ Jesucristore padeorĩ, múǎya dita macǎrǎ múǎrẽ ñañarõ netõrĩ tiiyira. Jesuré padeorẽ põnarĩ macǎrǎ Judeapu niirǎrẽ wǎarirobirora wǎayiro múǎrẽ. Judeapure cúǎya wedera judioa cũũrẽ ñañarõ netõrĩ tiiyira.

¹⁵ Cǎǎ judioara marĩ Ɖpũ Jesuré sǎiyira; profetare sǎiyira; úsǎrẽ cõǎjǎwǎ. Cõãmacũrẽ cúari tiiyira. Niipetiramina cǎmerĩtutire boojǎya.

¹⁶ Judioa niihẽrǎ netõãrõ jĩĩrǎ, úsǎ Jesuyẽ quetire wederi, cǎmotáya. Cǎǎ ñañarẽ tiirẽ jõõpemená pairõ peti wǎaro tia. Cõãmacũ cǎǎ teero tiirẽ wapa netõneridojǎqui sǎa.

Pablo Tesalónica macǎrǎrẽ ññagũ wǎanemodugamirigue

¹⁷ Ɖsǎ múǎrẽ cõãatiari sirogǎ, máata múǎrẽ ññadugamiwũ sũcǎ. Ɖsǎye õpũũrĩ ãno niipacari, múǎ putopu yeeripũnacutiwu. Toopure bayirõ wǎadugamiwũ.

¹⁸ Yũũ Pablo “wǎaguda” jĩĩrucumiwũ. Ɖsǎ toopũ wǎadugarecõrõ Satanás úsǎrẽ cǎmotátu niiwĩ.

¹⁹⁻²⁰ Múǎrǎ niia úsǎrẽ usenire ticorǎ. Teero tiirǎ, múǎrẽ bayirõ ññadugaga. Marĩ Ɖpũ Jesús cũũ putuaatiri, cũũrẽ wedeada múǎye quetire. Biiro jĩĩada: “Ññiãrǎ niilya úsǎrẽ usenire ticorǎ. Cũũrẽ búri peti mũũye quetire wederiwu. Cǎǎ teerẽ tuorǎ, mũũrẽ ññurõ padeowǎ. Teero tiirǎ, bayirõ useniǎ cǎãmena”, jĩĩada Jesuré.

3

¹ Múǎye queti diamacũ tuodugǎra, sǎcǎrĩbĩritu sǎa. Teero tiirǎ, “úsǎ puarǎ wǎaweonõrira niiaãdacu ãno Atenaspu” jĩĩwũ.

² Teero jĩĩrǎ, marĩ menamacũ Timoteore wǎadutiwu. Cũũ Cõãmacũrẽ padecotei Jesuyẽ quetire wederemena. Cũũrẽ ticowuwu, múǎrẽ Jesuré padeonemõ, wǎcũtutuari tiiaõ jĩĩrǎ.

³⁻⁴ Ɖpẽrǎ basocǎ múǎ Jesuré padeorĩ ññarǎ, ññatuti, buijǎcuá. Cǎǎ teero tiirĩ, Jesuré padeodũriããrõ jĩĩrǎ, Timoteore wededutira ticowuwu. Ɖsǎ toopũ niirǎ, múǎrẽ aterẽ wedesũguetoawu: “Marĩ Jesuré padeorǎrẽ ññarõ netõrĩ tiiaãdacua”, jĩĩwũ. Ɖsǎ jĩĩrirobirora wǎaa. Múǎ teerẽ masĩcu.

⁵ Teero tiigũ, wǎcũ sǎcǎrĩbĩhegu, múǎye quetire néeatidutiwu, “¿padeomĩ cúǎ?” jĩĩgũ. Apetõ tiigũ, Satanás múǎrẽ wedesǎjǎyĩ; úsǎ “búri peti buejyura” jĩĩ wǎcũmitu.

Tesalónica macǎrǎye queti

⁶ Mecũtigǎrẽ Timoteo múǎ putopu ññagũ jearigu putuaajeawĩ. Múǎyere ãñurẽ queti néeputuajeai. Múǎ Jesuré padeorucũrere, múǎ ññurõ cǎmerĩ maĩrécutirere wedeawĩ. Ɖsǎrẽ maĩremena wǎcũrucujǎyiro. Ɖsǎrẽ bayirõ ññadugaayiro úsǎ múǎrẽ ññadugarobirora.

⁷ Teero tiirǎ, úsǎ múǎ Jesuré padeorucujǎrĩ tuorǎ, ññarõ netõpacǎra, wǎcũtutuara niia sũcǎ.

⁸ Marĩ Ɖpũrẽ múǎ padeo wǎcũtutuari tuorǎ, úsǎ yeerisǎã sũcǎ.

⁹ Múǎ úsǎrẽ bayirõ peti usenirĩ tiijǎã. Teero tiirǎ, úsǎ Cõãmacũrẽ deero tii usenire ticopetimasĩricu.

¹⁰ Ñnamirĩ, búrecori Cõãmacũrẽ bayirõ sǎirucujǎã, múǎrẽ ññadugara. Múǎrẽ Jesuyere wededugaga, padeonemõãrõ jĩĩrǎ.

¹¹ Cõãmacũ marĩ Pacu basiro marĩ Ɖpũ Jesumena úsǎrẽ tiiaũpuro múǎ putopu wǎaadarere.

¹² Marĩ Ɖpũ Jesús múǎrẽ cǎmerĩ maĩnemõrĩ tiiaõ. Ɖsǎ múǎrẽ maĩrõbirora múǎcǎrẽ niipetirare maĩrĩ tiiaõ.

¹³ Cũũ teero tiirĩ, múǎ cũũ ññurõ tiiaũpuremena wǎcũtutuara, wapa cuohẽra niiaãdacu Cõãmacũ marĩ Pacu ññacoropure. Marĩ Ɖpũ Jesús cũũyaramena atibúrecopu putuaatiri, teerora niiaãdacu.

4

¹ Mecūtīgārē Jesús wāmemena múārē wācūtutuare ticoa sūcā. “Biuro tiirécutiya” jīrēre, teero biiri Cōāmacū tusarēre múārē wedewu. Tee maquērē tiíayiro. Teerē tiinemóña.

² Ūsā wederiguere múā masīcu. Tee maquērē wedera, Jesús marī Ōpū dutirēmēna múārē wedewu.

³ Cōāmacū múārē ñañarē manirā niirī booquí. Teero tiirā, āpērāmēna ñañarō ñeaperijāña.

⁴ Múācōrō quoníremēna ñañarē tiieñorō manirō wāmosía, namocutiya. Múā teero tiirī ññarā, āpērā “añurō tiíya” jīñadacu.

⁵ Cōāmacūrē masihērā tiiróbiro numiārē ñañarē tiidugáremēna ugaripéarijāña.

⁶ Āpī numorē ñeapera, coo manūrē ñañarō tiirā tiicú. Teerē tiirjāña. Cōāmacū tee tiirāre ñañarō tiigúdaquí ūsā múārē wederiobirora.

⁷ Cōāmacū marīrē ñañarē tiíaro jīgū mee beserigu niiwī. Ñañarē manirā niirī booquí.

⁸ Tee wederi boohégano ūsarē boohégua mee tiiquí; Cōāmacū Espírítu Santore ticorigupere boohégua tiiquí.

⁹ Cámerī maírēre deero jóanemomasīriga múārē. Cōāmacū múārē cámerī maídutítoarigu niiwī.

¹⁰ Múā teerora tiíayiro. Niipetira Jesuré padeorá Macedonia macārārē maíayiro. Maīpacári, múārē “bayirō mañemóña” jīicoa.

¹¹ “Āñurō niíada”, jīñña. Múāye niihēreere wedepatirijāña. Múāye maquēpere wācū, añurō pade, niijāña. Múārē teerē dutítoawu.

¹² Múā padera, teemēna catiadacu, āpērāyére sáirīpacara. Múā teero tiirī, Jesuré padeohéra múārē añurō wedeseadacu.

Jesús putuaatiadare

¹³ Diarirare wáaadare múā masihērā niirī booríga. Jesuré padeorá diara, cūāmena niirā wáaadacu. Múā teerē masírā, Jesuré padeorá diari, āpērā tiiróbiro nocōrōca boorituaricu.

¹⁴ Marī Jesús diarigupu masāmāriguere padeojírā, atecārē padeóa: Jesuré padeorá diarirare Cōāmacū Jesuré masōriobirora cáācārē masōgūdaquí.

¹⁵ Marī Ōpū Jesús wederiguere múārē wedera tiia: Jesús putuaatiri, cūārē padeorá cūārē bocara wáaadacu. Cūārē bocara, marī catirá āpērā diarira sugero wáaricu.

¹⁶ Biurope wáaadacu: Marī Ōpū basiro āmuāsepa diiátigudaquí. Cūā diiátiri, ateré tuoádadu: Dutirēmēna wedesere, ángele uputí macū peti wedesere, Cōāmacūyawa corneta busurí tuoádadu. Teero wáari, Jesuré padeoríra diarira masāsugueadacu.

¹⁷ Cūā siro marī catirá ōmeburáiripu cūāmena néemuāwanoádadu. Toopú Jesuré bocaadacu. Teero tiirā, cūāmena niirucujāadacu.

¹⁸ Múā teerē cámerī wedeya. Teero tiirā, cámerī wācūtutuari tiíadacu.

5

¹ Jesús putuaatiadari sugerogā wáaadare maquērē múā masīcu. Teero tiigá, múārē deero tii wedenemomasīriga.

² Múā añurō masítoacu: Yaarépigū ñamipu atigúbiro marī Ōpū Jesús putuaatigudaquí.

³ Basocá “ūsā cuiro manirō añurō niirecutijāā” jī wācūbocua. Teero cūā wācūpacari, wācūña manirō pee ñañarē cūārē wáaadacu. Teerora biia, sícō niipacō wīmagū apaadari sugero: Wācūña manirō coo pūnirē tgueñanucāco. Tee ñañarē wáaadare netóricua.

⁴ Múāpeja naítīārōpu niirābiro niiria. Teero tiirā, Jesús putuaatiadari búreco jeari, yaarépigū múārē ñeerī, ucuárabiro wáaricu.

⁵ Múā niipetira bóero niirā, búreco niirābiro niirjā, Cōāmacū “tiigúda” jīriguere wáanucāñi ññamasíā. Marī naítīārō, ñamipu niirābiro niirjā, ññamasíribocu.

⁶ Marī cānirābiro niirijāāda. Basocá Jesús putuaatiadarere wācūhērā, cānirābiro niicua. Marī cūā putuaatiadarere añurō ññacorucujāāda; marī tiirēre añurō wācū, niijāāda.

⁷ Cānirā ñamirē cāñiya. Cūmurā ñamirē cūmuŷya.

⁸ Marīpeja búreco niirābiro niirjā, marī tiirēre añurō wācū, niijāāda. Sícū cámerīsīārōpu wáagu, cūya ōpūārē cāmótágu, cōme sitirore sāñaquí. Cūā tiiróbiro marī wātírē cāmótára, Cōāmacūrē padeorucujāāda; cámerī maíāda. Dupure cāmótágu, cōmecororē pesaquí. Cūā tiiróbiro marī wātírē cāmótára, “Jesús marīrē netónérigu niiwī; cūāmena niirucujāadacu” jī wācūāda.

⁹ Cōāmacū cūā ñañarō tiíadara meerē marīrē cūūrigu niiwī. Marī Ōpū Jesucristomena netōādarere cūūrigu niiwī.

¹⁰ Jesús marīrē diabosarigu niiwī. Teero tiirā, marī catirá, diarira cūāmena niirucujāadacu.

¹¹ Teero tiirā, múā cámerī wācūtutuari tiiyá. Cámerī padeonemórī tiiyá múā tiirucúobirora.

Wedeyaponorigue

¹² Múârê bayiró wedea sũcã. Múã menamacãrã Cõãmacãye queti wederãre quioníremena ññaña. Cúã múãmena pade, múã niãdarere wede, múã ãñurõ tiãdarere wedeeya.

¹³ Múã cúã tiãpurere ññarã, cúãrê mã, bayiró padeoyã. Múã cãmerĩ ãñurõ niirecutiya.

¹⁴ Múârê wãcütutuare ticoa sũcã. Daderã niirãrê cúã padeadare maquêrê ãñurõ wedeya. Wãcütutuhare wãcütutuari tiyã. Wãcũbayiherare tiãpuya. Niipetirarena cúaro manirõ ãñurõ niñña.

¹⁵ Múârê ãpĩ ññarõ tiirĩ, cũãrê ññarõ tiicãmérjãña. ãñurêpere tiirucújãña múã menamacãrãmena, teero biiri niipetirarena.

¹⁶ Ûseniremena niirucujãña.

¹⁷ Cõãmacãrê sãirucujãña.

¹⁸ Múârê wãarecõrõ Cõãmacãrê usenire ticorucujãña. Cõãmacũ teeré tiirĩ booquí múã Jesucristore padeorãre.

¹⁹ Espíritu Santo múã wãcũrêpure wederi, cãmotãrjãña.

²⁰ Espíritu Santo masiré ticorémarena wederere boorjã tiirjãña.

²¹ ãpêrã wederere ãñurõ wãcũ beseya, “¿diamacũ niĩ?” jĩrã. ãñurê niirĩ, teeré tiyã.

²² Niipetire ññaré tiirjãña.

²³ Cõãmacũ ãñurõ niirecutirere ticogũ múârê ññaré manirã niirĩ tiãro. Múã wãcũrere, múãye òpũãrĩrê cotearo. Múârê wapa cãohera niirĩ tiãro. Cũã teero tiãro, tée marĩ Òpũ Jesucristo pũtaatiripũ.

²⁴ Cõãmacũ teerora tiigũdaqui. Cũã múârê beserigu cũã jĩrirobirora tiigũ niĩ.

²⁵ Múãcã Cõãmacãrê ùsãrê sãĩbosãya.

²⁶ Niipetira too macãrã Jesuré padeorãre mãirémarena ãñuduticoya.

²⁷ Marĩ Òpũ dutirómena múârê wedea: Niipetira Jesuré padeorãre atipũrê bueẽñoña.

²⁸ Marĩ Òpũ Jesucristo múârê ãñurê ticoaro.

Nocõrõrã niã.

TESALÓNICA MACĀRĀRĒ Pablo puarī jóaripū

Āñuduticorigue

1 Уни Pablo, уни menamacārā Silvano,* Timoteomena múā Tesalónica macārā Jesuré padeorī pōna macārārē āñudutia. Múā marī Пацу Cōāmacū, marī Ōpū Jesucristomena āñurō nijācu.

2 Cōāmacū marī Пацу, Jesucristo marī Ōpū múārē āñuré ticoaro; āñurō niirecutiri tiáro.

Jesús putuaatiri, Cōāmacū ñañarārē cōāāđare maquē

3 Múā ūsāya wederabiro biirā, marī Ōpū Jesuré padeonemórā tiiáyiro. Cāmerī mañnemóāyiro. Teero tiirā, ūsā tiirucúrobirora Cōāmacūrē usenire ticorucujārō booa.

4 Múāye maquērē ūsā noo wáaro Cōāmacūrē padeorāre wedea. “Tesalónica macārā cúārē ñañarō tiipacári, ñañarō netōpacára, wācūtutua, padeorucújāyira”, jīi, useniremena wedea.

5 Múārē ñañarō wáapacari, múā wācūtutuaremena Cōāmacū diamacú tiirére ēñorā tiicú. Cōāmacújā basocáre cúā tiirīrocōrō ĩña, wapa tiiquí. Teero tiirā, múā cúū putopu jeaadara niā sāa. Cōāmacū dutiré múāpure jeari, ñañarō netōrā tiiáyiro.

6 Cōāmacū diamacú maquērē tiigú nijīgū, múārē ñañarō netōrī tiirāre ñañarō netōrī tiigúdaqui.

7 Múā ñañarō netōrāpere yeerisāre ticogudaqui ūsārē ticoadarobirora. Tee wáaadacu marī Ōpū Jesús putuaatiri. Cūū putuaatigu, cūūyara ángelea tutuaramena ūmūāsepu diiátigudaqui. Jūūrémēna asiyádiatigudaqui.

8 Cōāmacūrē masīhērārē, marī Ōpū Jesuyé quetire netōncārārē bayirō ñañarō tiigú atigudaqui.

9 Cúā ñañaré tiiré wapa cōādiocogudaqui. Teero tiirā, cúā cúū niirō berupu cōānoādadua. Cūū āñurō tiiré, cúū tutuarere ĩñariadua.

10 Teeré wáaadacu Jesús putuaatiri burecore. Tiiburecore cūūyara cúūrē usenipeoadua; niipetira cúūrē padeorā petija cúūrē ĩñamanijōādadua. Múācā ūsā wederiguere padeojīrā, cúāmena usenipeoropu niīdadua.

11 Teero tiirā, Cōāmacūrē múāye maquērē sāibosárucua. Cūū múārē beserigu nijīgū, múārē cúū tiirōbirora niirecutiri tiáro. Múā āñurō tiidugārere tiipetiri tiáro. Múā cúūrē padeorā nijīrā, cúū tutuaremena tiirére tiipetiri tiáro.

12 Múā teero tiirémēna marī Ōpū Jesús quioníremēna usenipeonogúdaqui. Teero biiri basocá múācārē quioníremēna usenipeoadua. Cōāmacū, marī Ōpū Jesucristo múārē āñuré ticorémēna ĩñajīrā, teero usenipeonoādua.

2

Jesús putuaatiadarere wedequēnorigue

1 Mecātīgā marī Ōpū Jesucristo putuaatiadarere, marī cūūmenā neāādarere wedeguda.

2 “Marī Ōpū putuaatiadari bureco jeatoaa méé” jīiré quetire tuobócu. Múārē tee quetire wederā ateré jīibocua: “Ēsā Espírītu Santore cuojīrā, tee múārē wedea”, jīibocua; o “Pablocā tee jīi wedewa” o “Pablocā tee ūsārē jóarira niiwā”, jīibocua. Teeré tuopacára, wācūsugueriguere wasorī tiirījāña; wācūpatirijāña.

3 Cúārē jīiditonorijāña. Cūū putuaatiadari bureco suguero biiro wáaadacu: Паи basocá Cōāmacūrē netōncāādadua; teero biiri sícu ñañagú peti bauáēñogúdaqui. Too síropu cúū pecamepu jūūtērījāgúdaqui.

4 Cūū Cōāmacūrē, teero biiri niipetire basocá padeoré maquērē boorīgúdaqui. Cūū dícuere padeodutígu, “niipetira nemorō uputí macā niā униja” jīīgúdaqui. Cōāmacúwii Jerusalén niiri wiipure dui, “уни Cōāmacú niā” jīīgúdaqui.

5 Уни múā putopu niigū, teeré wedewu. ¿Múā teeré wācūrii?

6 Cúūrē cāmotārere múā masīcu méé. Cūū bauáēñomasīriqui Cōāmacū cúū jīiritono jeaheri ména.

7 “Cōāmacūrē bayirō netōncāre wáaadacu” jīiirō jearipacari, wáaropu tiia méé. Ñañarēre cāmotāgu mecātīgārē cāmotárucujāqui ména. Coterucugudaqui, téa aperopú néewanogūpu.

* 1:1 Silvanorē āpērā “Silas” jīiyira.

⁸ Toorá ñañaǵú peti bauáéñogúdaqui sáa. Cũarē marī Ōpū Jesús cūū wīāpūremenarā siājāgūdaqui; cūū asibatéremena pūtuaatigū, cūūrē cōadiocogūdaqui.

⁹ Cūū ñañaǵú peti sicato bauáéñogū, Satanás tiápuremena jeagūdaqui. Cūū tutuare cuogūdaqui. Cūū tiēñogūbiro tiirémena basocáre jīditogūdaqui.

¹⁰ Ñañarémena pecamerū wáadarare tiiditōēñopetijāgūdaqui, cūā diamacá maquē maírere booririgue wapa. Cūā netōnerere booritoaya mée.

¹¹ Teero tiigú, Cōāmācū cūārē diamacá maquērē ññamasīrī tiirīqui, cūā jīditorere padeoáro jīgū.

¹² Cōāmācū diamacá maquērē boohérare, ñañarē tiūsénirārē “múā wapa cuoa” jīgūdaqui.

Cōāmācū múārē netōnéādarare beserigu niiwī

¹³ Múā marī Ōpū maírārē sicatorpura Cōāmācū beserigu niiwī, netōnégūda. Cōāmācū múārē cūūyara sārī tiirigū niiwī Espiritu Santo tutuaremena, teero biiri múā diamacá maquērē padeorémena. Ūsā tee niipetirere wācūrā, Cōāmācūrē usenire ticorucujāada.

¹⁴ Ūsā múārē Jesuyē quietire wederiguemena Cōāmācū múārē netōnérigū niiwī, múācā marī Ōpū Jesucristo añūrē cuoré maquērē cuoáro jīgū.

¹⁵ Teero tiirā, padeo wācūtutuaya. Ūsā múārē bueriguere tiinunáseya. Tee bueriguere múārē wedewū; teero biiri tee bueriguere paperapūpū jóawū.

¹⁶⁻¹⁷ Jesucristo marī Ōpū basiro, teero biiri marī Pacu Cōāmācū múā yeeripūnarīrē wācūtutuari tiáro; múārē padeorucujārī tiáro, niipetire múā wedesere, múā tiirē añūrē dícu niirō jīgū. Cōāmācū cūū añūrō tiirémena marīrē maīqui; marīrē wācūtutuare niirucujāadare ticoqui; marīrē too síropū añūrō niidarecārē masīrī tiiqui.

3

Sāibosáducorigue

¹ Ūsāya wederabiro niirā, ūsārē biiro sāibosáya: “Ūsā Ōpū, muuyē quieti aperopú boyerom-ena sesaaro; ūsārē wāariborira padeorémena ñeenoārō”, jī sāiñā.

² Niipetira marī Ōpū Jesuré padeoríya. Teero tiirā, basocā ñañarā ūsārē tiidugárere netōnéārō jīrā, sāiñā.

³ Marī Ōpū cūū jīrrirobirora tiiqui. Teero tiigú, múārē wācūtutuari tiinemógūdaqui; múārē ñañarō wāari jīgū, cāmótāgūdaqui.

⁴ Ūsā tiidutiriguere múā diamacá tiirā tiicú; teerora tiiwárucujāadacu. Marī Ōpū múārē “teerora tiirucúri tiigūdaqui” jī padeóā ūsā.

⁵ Marī Ōpū múārē Cōāmācū maírere masīrī tiáro. Cristo ñañarō netōgú wācūtutuarirobirora múārē wācūtutuari tiáro.

“Padeya” jīcorigue

⁶ Jesucristo marī Ōpū wāmemena múārē ateré tiidutía: Jesuré padeogúno daderi, ūsā dutiriguere tiihéri, bapacatinemorijāña.

⁷ Múā masīcu: Ūsā tiiriguere ññacūrō booa. Ūsā múāmena niirā, sica diamacá niirā mee tiiwá.

⁸ Atecarē sīcūnorē wapatiripacara, yaariwū. Teero tiiróno tiirā, ñamirī, búrecori bayirō peti padewū, múārē potocōdugahera.

⁹ “Ūsā bueré wapa ūsārē wapatíya”, jī dutimasīpacara, dutiriwū. Ūsā padewū, añūrē bueré ticodugara, múārē ññacūrō jīrā.

¹⁰ Múāmena niirā, ateré tiidutiwū: “Padedugahegunojā yaarijāārō”, jīwū.

¹¹ Síquērā múāmena niirā daderá niiré quietire tuowú. Paderipacara, āpērāména wedesodeaatiayira.

¹² Marī Ōpū Jesucristo wāmemena teero tiirāre ūsā biiro tiidutí, wācūtutuare ticoa: Añūrō yeeripūnacutiremena padeya, múārē dusarénorē sāiñadara.

¹³ Ūsāya wederabiro niirā, páasutiro manirō añūrere tiirucujāña.

¹⁴ Ūsā atipūména duticorere netōnucāgūnorē ññamasī, bapacutirijāña, bobooro netōārō jīrā.

¹⁵ Teero tiipacára, cūūrē ññatutirijāña. Cūūrē biirope wedequēñoña sícū múāya wedegure wederobirora.

Wedeyaponorigue

¹⁶ Marī Ōpū basiro añūrō niirecutire maquērē ticogú múārē merēā wāari, añūrō niirecutire maquērē ticorucujāārō. Marī Ōpū múā niipetirapure niirō.

¹⁷ Yū Pablo ate niituredarire múārē añūdutire ticogu, yū basirora jóaa. Yū jóarepūrcōrō teero jóaa. Teero tiirā, múā “cūārā jóayi” jī ññamasīadacu.

¹⁸ Marĩ Őpũ Jesucristo mũã niipetirapũre ãñũré ticoaro.
Nocõrõrã niĩã.

TIMOTEORE Pablo jóasugeripü

Äñuduticorigue

¹⁻² Timoteo, yuu Pablo muerë ãñudutia. Cõãmacü marîrë netõnerigu, teero biiri Jesucristo too síropu putuaatigudu dutirõmena yuu cüuyere wededutigu beserigu niã. Muu Jesuré padeogú, yuu macü tiiróbiro niã.

Cõãmacü marî Pacu, teero biiri Jesucristo marî Öpü muerë ãñurë ticoaro; bóaneõ ññaãrõ; ãñurõ niirecutiri tiãro.

Diamacü niihëre buedutirigie

³ Yuu Macedonia ditapu wáagu, muerë bayiró jĩrirobirora tiimacá Éfesopu putuácũmuña. Toopãre diamacü bueherare teerë buedutirijãña.

⁴ Atibúreco maquë wedeseamarere tuonunuserijããrõ. Teero biiri cáãya wedera tíatoru macãrã cáã jĩmuãatiriguere tuonunuserijããrõ. Teerë tuonunusera búri peti cámerí cúsori tiãdacua; Cõãmacü tiidutirere tiirícua. Cũãrë padeonemóricua.

⁵ Múãrë cámerí maĩrí boogú, teero dutia. Ñañaaré manirã, ãñurõ yeeripünacutira, jĩdutoro manirõ padeorã cámerí maĩãdacu.

⁶ Äpërá teero biiriya. Noo booró wedesejãya.

⁷ Moisére dutirë cüuriguere buedugamicua. Äñurõ tee buerë maquëre masĩrìpacara, diamacü tiiróbiro bueya.

⁸ Marí masiã: Tee dutirë ãñuniã, marí teerë ãñurõ bue, diamacü tiãtã.

⁹ Aterë tuomasĩrõ booa: Äñurõ tiirã dutirëre booriya. Biirõ tiirãpere dutirëre cüürõ booa: Dutirëre netõncãrãrë; dutirëre tuorídojãrãrë; ñañaãrë; Cõãmacü dutirëre netõncãrãrë; Cõãmacürë quoniremena ññaãrãrë; cüuye buerë maquëre boohëre; pacuré, pacorë siãrãrë; niipetira basocãre siãrãrë;

¹⁰ äpëramëna ññaãrõ ñeeaperare; ãmuã sesaro numiãmena tiiróbiro tiirãnorë; basocãre yaa, dúarare; jĩdutorëpirare; “Cõãmacümena jĩã” jĩdutorare; Cõãmacü buerë niipacari, merëã buecoterare cüürõ booa.

¹¹ Tee buerë Cõãmacü netõnerë queti maquë niã. Cüü ãñunetõjõãgü yuure tee ãñurë quetire buedutiwi.

Cõãmacü Pablöre bóaneõ ññarigie

¹² Marí Öpü Jesucristore usenire ticoa. Cüü yuure ññagü, “yuu dutirëre ãñurõ tiigúdaqui” jĩ wãcügü, cüü buerëre buenunsegudare sõnecorigu niiwí. Teero sõnecogu, yuure tutuarere ticorigu niiwí.

¹³ Too sugueropu yuu cüürë ññaãrõ wedesepacari, cüürë padeorãre ññaãrõ netõrí tiipacári, cüuye maquëre buijãpacari, yuure sõnecorigu niiwí. Yuu cüürë padeorëre masĩriwu ména; yuu tiirëre tuomasĩriwu. Teero tiigú, yuure Cõãmacü bóaneõ ññarigu niiwí.

¹⁴ Marí Öpü ãñurë petire yuure ticowi. Cüü yuure Jesucristore ãñurõ padeorí tiiwí. Cámerí maĩrí tiiwí.

¹⁵ Ate yuu wedeseadare diamacü niã; niipetira aterë padeoró booa: Jesucristo Cõãmacü dutirëre netõncãrãrë netõnegüdu atibúrecompãre atirigu niiwí. Yuurã niipetira nemorõ netõncãrigu niã.

¹⁶ Teero niipacari, Cõãmacü yuure bóaneõ ññawí. Cüü yuure teero tiirëmena Jesucristore padeoãdarare cüü bóaneõ ññarëre ëñosugúewi. Cüü bóaneõ ññarë petirícu. Yuure bóaneõ ññariborora cüürë padeoãdarare bóaneõ ññagúdaqui. Cüürë cüümena catiri tiigúdaqui.

¹⁷ Teero tiirã, Cõãmacürë padeorë cõoáro; cüü ãñurõ tiirëre usenire ticoaro. Cüü Öpü niirë petirícu; diariqui; cüü bauhégu niiqui; sicürã niiqui; masígu niiqui. Cüü niipetira Öpü niirucujããrõ. Teerora niãrõ.

¹⁸ Timoteo, muu yuu macü tiiróbiro niã. Teero tiigú, muerë dutia. Too sugueropu maríya wedera Cõãmacü wãmemena muerë wedewa. Cáã wederiborora yuucã muerë aterë dutia: Tutuaromena duuró manirõ ãñurõ tiirëre tiirucujãña.

¹⁹ Diamacü padeoyã. Äñurõ yeeripünacutirucujãña. Siqüerã ãñurõ catiri yeeripüna cuodugãhera cáã Cõãmacürë padeorëre ditiri tiicúa.

²⁰ Teerora wáayu Himeneorë, Alejandrorë. Teero tiigú, “Satanás booró tiãro” jĩwü. Cáã cüü booró ti, ññaãrõ netõãri siro, Cõãmacürë ññaãrõ wedesenemoribocua sücã.

2

Cõamacūrē usenire tioré buerigue

- ¹ Ateré dutisugueguda: Cõamacūrē usenire tiorémena niipetiraye niĩadarere sãibosáya.
- ² Ôpãrãrê, niipetira dutirãre sãibosáya. Cãmerĩquere manirõ añurõ niirecutiada jĩrã, Cõamacú boorere tiãda jĩrã, basocãmena queorõ niirecutiaro jĩrã, cúãrê sãibosáya.
- ³ Marĩ teero tiiré añuniã. Cõamacú marĩrê netõnégũ teero tiirĩ tusaquí.
- ⁴ Cõamacú niipetira netõnenorira niirĩ booquí. Teero biiri diamacú maquêrê masĩrĩ booquí.
- ⁵ Cõamacú sícũrã niiqui. Basocú sícũrã niiqui basocãre Cõamacúmena wedesebosagu; Jesucristo cãũrã niĩ.
- ⁶ Cũũ niipetira basocã ñãñaré tiiré wapa wapatĩgu, diabosarigu niiwĩ. “Teero wãaadacu” jĩrito jearĩ, tee quietire wedebauanenoyiro.
- ⁷ Cũũye quietire wededutigu, cũũ beserigu niirĩ, Jesús yũre sõnecorigu niiwĩ. Judíoã niĩhẽrãrê buedutirigu niiwĩ. Teero tiigú, diamacú maquêrê buegu, “tee maquêrê padeoyá” jĩrĩ buea. Diamacúrá jĩã. Jĩditogu mee tiã.
- ⁸ Teero tiigú, noo marĩ wãaropũ ãmuãrê cúare manirã, tutiré manirã, ñãñaré manirã wãmo sũumũõco, Cõamacūrê sãĩrĩ booa.
- ⁹ Numiãcã cúã sãñarucurobirora sãñarõ booa. Cúãrê añurõ jearenorê sãñarõ booa. Cúãye póã wapapacãremena mamarijããrõ; teero biiri cúãye õpãũrĩrê oromena, perla wapapacãreperimena mamarijããrõ; teero biiri suti wapapacãre sãñarã, “biiro biã yũũja” jĩrĩ wãcũrã mee sãñããrõ.
- ¹⁰ Biirope tiãro: Añurõ baudugãra, Cõamacūrê padeorã numiã tiurucũrenorê tiãro. Añurõ tiirémena añurã niãrõ. Æpẽrãrê tiãpu, añurõ tiãro.
- ¹¹ Ditamanirõ, padeorémena añurõ buerere tuoãro.
- ¹² Basocã neãrĩ, ãmuãrê suguero numiãrê buesuguerijãrõ booa; ãmuãrê dutirijããrõ. Dita-manirõ niijããrõ.
- ¹³ Biirope niã: Cõamacú Adãnrê tiisuguéyigu. Too síro Evare tiiyigu.
- ¹⁴ Adãnrê jĩditonoriyigu. Numiõpe jĩditonoyigo. Teero tiinõrigo niijĩgõ, Cõamacú dutirére netõncãyigo.
- ¹⁵ Coo teero tiirĩ siro niipacari, numiã põnãcutĩri, cúãrê netõrĩ tiigúdaqui. Cúã diamacú tiirémena Cõamacūrê padeorĩ, Æpẽrãrê marĩrê, ñãñaré manirã niirĩ, teero tiigúdaqui.

3

Suonĩrã maquê

- ¹ Ate diamacúrá niã: Jesurê padeorĩ põna macãrãrê suonĩgũ* sããdugagu, añurere tiidugágu tiĩ.
- ² Teero tiidugáguano biiro niigú niirõ booa: “Ñãñaré tiigú niĩ cũũ” jĩnoña manigú; sícõrã nyõcutigu; ñãñaré tiidugágu wãcũtutuagu; añurõ wãcũ besemasigũ; Æpẽrãrê quionĩremena ñãnogũ; wãari basoca cũũya wiipũ jearĩ, añurõ bocagú; Æpẽrãrê añurõ buemenigũ niirõ booa.
- ³ Teero biiri cũmugú, cãmerĩquẽgũ niirijãrõ booa; tutiro manirõ basocãre añurõ tiigúno niirõ booa. Niyeru bayirõ peti ugaripéagu niirijãrõ booa.
- ⁴ Cũũ cũũya wii macãrãrê añurõ dutimasigũ niirõ booa. Cũũ põnarê padeorémena yũũri tiigú niirõ booa.
- ⁵ Cũũ cũũya wii macãrãrê dutimasĩhẽgũ, Cõamacūrê padeorĩ põna macãrãrê toorã nemorõ cotemasĩrĩboqui.
- ⁶ Sicato padeonãcãgũ niirijãrõ booa. Apetõ tiigú, cũũ “yũũ Æpẽrã nemorõ uputĩ macũ niã” jĩrĩ wãcũboqui. Cũũ teero wãcũgũ, Satanás tiirõburo ñãñarõ wãcũgũ tiiqui. Cũũcãrê Satanãrê tiirõbirora Cõamacú ñãñarõ tiigúdaqui.
- ⁷ Teero tiirã, Jesurê padeohẽracã “cũũrã añurõ tiĩ” jĩnogũ niirõ booa. Teero jĩriatã, cúã cũũrê wedesãbocua; Satanás cũũrê diocõjãboqui sãã.

Tiãpura maquê

- ⁸ Tiãpuracã† suonĩrã tiirõburo padeonõrã niirõ booa. Diamacú wedeserano niirõ booa. Vno wãnrã, ñãñaré tiirémena niyeru wapatãra niirijãrõ booa.
- ⁹ Jesucristo too suguero masĩña manirĩguere ãñorĩgu niiwĩ. Teeré masĩjĩrã, añurõ yeeripũnãcutĩremena padeorã niirõ booa.

* 3:1 Españolmena: obispo, obispado, episcopado; portuguésmena: bispo. † 3:8 Tiãpura suonĩrãrê tiãpuyira ateména: Cõamacũyere bueyira; Cõamacũyere buerĩ wiire quẽnocotẽyira; niyeru seecotẽyira. Pecasãyemena: diãcono.

¹⁰ Cúãrê sōnecoadari suguero, cúã tiirêcutirere ãñurō masīrō booa. “Ñañarê tiirá niīya cúã” jīnoña manirārê ñnarā, sōnecoro booa.

¹¹ Cúã namosānumiācā teerora niirō booa: Padeonórā; queti jīlhērā; ñañarê tiidugára, wācūtutuara; ãñurō tiirá niirō booa.

¹² Tiápura sicōrā nūmocutiario. Cúã pōnarê, cúāya wii macārārê ãñurō dutimasīārō.

¹³ Cúã tiápupere ãñurō tiirí, cúãrê basocá “ãñurō tiīya” jīñadacua. Jesucristore cúã padeorêre cuiro manirō wedenemoñadacua.

Marī padeoré maquē

¹⁴⁻¹⁵ Timoteo, “yuu mūu putopu máata wáaguda” jī wācūmiā. Apetó tiigú, máata wáaribocu. Máata wáahegu, Cōāmacūyara niirecutirere masīārō jīgū, mūurê jóaa. Marī Cōāmacūyara Jesurê padeorí pōna macārā niīā. Marīrā Cōāmacū catirucuguye diamacú maquērê wederá niīā.

¹⁶ Marī padeoré tiatopu masīña maniré niimiyiro. Mecútīgá “uputí maquē niīā” jīmasīā marī. Ateré wācūña:

Cristo marī tiirōbīro òpūcutigu bauáyigu.

Espírītu Santo cūūrê “ãñugú peti niī” jī masīrī tiīyigu.

Ángelea cūūrê ññayira.

Cūūye quetire niipetire dita macārārê wedenoa.

Atibúrecopure basocá cūūrê padeooya.

Cōāmacū cūūrê ūmūāsepu néemūāwayigu.

4

Diamacú padeohéra tiiré

¹ Atibúreco petiádari suguero wáadarere Espírītu Santo marīrê ãñurō masīrī tiīquí. Sīquērā Jesurê padeodúadacua. Wātīā jīñitorere, teero biiri wātīā buerere tuonunūseadacua.

² Cúãrê buerá diamacú wederábiro wedepacara, jīñitoya. Cúã wācūrēpu “ñañaniā” jīrēre yuunemoriya.

³ Basocá wāmosíadugari, cāmotáaya. Sīquēñe yaarere yaadutiriya. Cōāmacūpe tee yaarere tiirīgu niīwī. Teero tiirá, marī Jesurê padeorá diamacú maquērê masīrā cūūrê usenire ticoari siro, yaamasīā.

⁴ Niipetire Cōāmacū tiiré ãñurê niīā. Doorjārō booa. Cūūrê usenire ticotoa, yaari, ãñuniā.

⁵ Cōāmacū teeré “ãñuniā” jītoayigu. Teero tiirá, marī cūūrê usenire ticorí, tee yaarere ãñurê wáari tiīquí.

Timoteore tiidutirique

⁶ Mūu Jesurê padeoráre teeré wedegu, Jesucristore ãñurō padecotegu niicu. Teero tiigú, “marī Jesurê padeoré maquērê yuu buerucua” jīrēre ãñogúdadu. Teero biiri “marī bueré ãñurere yuu tuonunūsea” jīrēre ãñogúdadu.

⁷ Atibúreco maquē wedeseāmarere tuorjāña. Tee marī niirecutirere tiápura. Jīāmare niīā. Nemoř Cōāmacū boorere tiirucújāña.

⁸ Marīye òpūārī tutuari tiiré marī tiirucúri, ãñuniā. Cōāmacū boorēpere tiiríporipereja, toorá ãñunemoā. Teero tiirō, marī catirí burecorire, too síropu marī niīadari burecorire ãñurō wáari tiicú.

⁹ Tee diamacārā niīā; niipetira teeré padeoró booa.

¹⁰ Cōāmacū catirucugu niī. Cūū niipetirere netōnégú niipacu, cūūrê padeorá dícare netōnégú niī. Cūū too síro marīrê ãñurō tiíadarere wācūā. Teeré useniremena wācūrā, Jesucristoyere wede, ñañarō netō, bayiró padea.

¹¹ Teeré bue, tiidutíya.

¹² Mūu mamū niirēmena ãpērā mūurê tuodugáribocua. Teero wáari jīgū, Jesurê padeoráre ãñurê queoré ãñoñā. ãñurō wedeseya; ãñurō tiirêcutiya; cāmerí mañá; Jesurê ãñurō padeoyá; ñañarê manigú niīña.

¹³ Yuu toopú jeadari suguero, neārārê Cōāmacūye queti jóaripūrê bueñoña; cúãrê “biirope niirecutiya” jī wedeya; Jesuyé padeoré maquērê bueya.

¹⁴ Cōāmacū mūurê “biiro tiigúdu niigúdaqui” jīriguere tiirucújāña. Butoá mūurê ñaapeórito, teeré Cōāmacú ticorigu niīwī.

¹⁵ Teeré wācūnūnuse, ãñurō tiirucújāña. Teero tiirí, niipetira mūu ãñurō tiiwáre ññādadua.

¹⁶ Mūu tiirêcutirere, mūu buerere ãñurō wācūña, “¿diamacú niimiito?” jīgū. Teeré tiirucújāña. Teeré tiirá, mūu, teero biiri mūurê tuorácā netōnēnoñadacua.

5

Jesuré padeorámēna biiro tiyá

¹ Bwacure tutirijāña. Mm̄ pacure wācūtutuare ticogú tiiróbiro wedeya. Mamarārē mm̄ baira tiiróbiro wedeya.

² Butoá numiārē mm̄ pacosānumiā tiiróbiro wedeya. Mamarā numiārē mm̄ baira numiā tiiróbiro ñañarō wācūrō manirō wedeya.

³ Wapewia numiā tiápuñoña manirārē tiápuro booa.

⁴ Wapewio coo pōna, coo pāramērā cuorí, cúa coore tiápuaro. Cúa tiápuremena cúāya wederare cúa padeorēre ēñosuguearo. Teero tiirá, cúa pacasūmuārē, ñecūsūmuārē tiápucāmecua cúārē masōrigue wapa. Teero tiiré Cōāmacū ññacoropu aññurē niā. Cūū teerē ññagū, useniqui.

⁵ Wapewio tiápuya manigō sicō niigōpe Cōāmacū tiápurere yueco. Teero tiigō, bárecori, ñamirí teero sāirucújāco.

⁶ Wapewio coo booró tiāmājgō, catigō niipaco, diarigobiro niitoaco.

⁷ Teerē niipetirare tiidutíya, “cúa wapa cuoóya” jñña manirā niārō jñgū.

⁸ Mariya wederare wépeero booa. Nemorō mariya wii macārāpere wépeero booa. Wépeohera cúa “Jesús dutirēre tiáda” jñrira niipacara, “cūū dutirēre tiinemória” jñrāno niíya. Jesuré padeohéra nemorō ñañarā niicua.

⁹ Wapewia numiārē tiápuñoñadarare biiro biigōnorē jóatuya: Bwacuó sesenta cūmarí nemorō cuogóre, sicūrē manucutimirigore jóatuya.

¹⁰ Basocá “coo aññurō tiyo” jñnorigo niārō; coo pōnarē aññurō masōrigo niārō; basocá cooya wiipu jeari, aññurō tiirigo niārō; Jesuré padeorāre tiápurigo niārō; ñañarō netōrārē tiápurigo niārō; aññurē apeyenō tiirucúrigo niārō.

¹¹ Wapewia numiā mamarārē jóaturijāña. Apetó tiirá, Cristoyere tiidugáro nemorō am̄mēna niidugara, manucutidugacua.

¹² Cúa “Cristoye dícare tiáda” jñriugere tiidúra, cúa basiro wapa cuocúa.

¹³ Wiseripú dícu wáara, daderá posacua. Daderá dícu posaricua; quetipíra posacua. Āpērārē niipetire cúāyere sāññā, wedeseya manirēnorē wedepaticua.

¹⁴ Teero tiigú, wapewia numiā mamarā niirānorē manucutiri booa sūcā. Pōnacutíaro. Cúāye wiseri macārārē aññurō ññanunsearo. Cúa teero tiirí, marirē ññatutira “cúa ñañarē tiíya” jñmasírícuā.

¹⁵ Siqñērā wapewia numiā Cristoyere tiidútoa, Satanás boorēpere tiirá tiáyira.

¹⁶ Jesuré padeogú o padeogó cúāya wedego wapewiore tiápuaro. Jesuré padeorí pōna macārārē cotedutirijāārō. Teero tiirá, āpērā wapewia numiā tiápuya manidōjārāpere tiápumasīādacua.

¹⁷ Butoá dutirá múārē aññurō dutirāre āpērā nemorō padeoró booa. Butoá dutirá múārē Cōāmacūye buerāpere toorá nemorō múā cuorémēna tiápuro booa.

¹⁸ Cōāmacūye queti jóaripūpu tee maquērē queorémēna jñā: “Wecu trigore wāññārí, useropu tuusārí betore tuusāríjāña. Yaadugagu, yaaaro”. Aperopá jñā: “Padegúre cūū paderē wapa wapatíro booa”.

¹⁹ Butoá menamacārē sicū wedesārí, tuorijāña. Puarā, ññārā ññarira wedesārípu, tuoyá.

²⁰ Cúa ñañarē tiirucúrare niipetira ññacoropu tutíya, āpērā cuiaro jñgū.

²¹ Cōāmacū ññacoropu, marí Ōpú Jesucristo ññacoropu, ángelea cūū beserira ññacoropu mm̄rē dutia: Ym̄ mm̄rē tiidutirere niipetirare sicāríbiro tiyá. Mm̄ tusará dícare aññurō tiirijāña.

²² Cōāmacūye padeadarare sōnecoadari suguero, aññurō ññaña mm̄ ññamasírēmēna potocōrō manirō. Mm̄ ñañarē tiirāre besegu, cúa tiiróbirora tiigú niisotoapeobocu.

²³ Mm̄rē páaga pñirí, oco dícu sñirijāña. Vino péero sñññā. Nairō diagu wāmecutia mm̄.

²⁴ Siqñērārē cúa ñañarē tiiré masínotoaa, cúārē cúa ñañarē wapa ticoadari suguero. Āpērāpēre cúa ñañarē tiiré too síropu masínoādacu.

²⁵ Teerora aññurō tiirēcā máata masínoā. Apeyé aññurō tiiré masíña manipacáro, bauhéropu niidoa tiirícu.

6

¹ Jesuré padeorá padecotera cúārē dutirāre bayiró padeorémēna ññarō booa. Cúa teero tiirí, Cōāmacūrē, marí buerēre āpērā ñañarō wedesericua.

² Cúārē dutirá Jesuré padeorá niirí, bayiró cúārē padeoró booa. “Marí tiiróbiro Jesuré padeorá niā” jñpacara, “marirē duti netōnucāmasíríya” jñrijārō booa. Toorá tiinemósāññu cúa dutirēre aññurō padecotera booa. Cúa biiro padecotera, cúa tiiróbiro padeorá, cúa maírārē tiápura tiíya. Teerē bue, wācūtutuare ticoyā cúārē.

Merēā buerá tiiré

³ Sícū núārē merēã buegáno marí Òpū Jesucristoye añurē buerēre padeoríqui. “Cõãmacū boorēre tiirucújãña” jīi buerēre booríqui.

⁴ “Ãpērã nemorõ masīgú niã” jīi wãcūpacu, masīridojàqui. Basocá wedeserecõrõ “niiria” jīirucūqui, cãmerĩtutidugagu. Teeména cãmerĩ ĩñatutire, cãmerĩ ĩñadugahere, ñañarõ buijãre, ãpērãrē ñañarõ wãcūre wãanucãã.

⁵ Cúã ñañarē dícu wãcūrucura, diamacá maquērē masĩhērã, cãmerĩtuticua. “Cõãmacūyere padera, pairó wapatáadacu”, jīi wãcūcua. Cúãnorē ðapacutirijãña.

⁶ Cõãmacūyere añurõ padera, añurē peti cuotóaa. Teerora niã, marí cuorémēna usenirĩ.

⁷ Marí atibúrecopure bauára, apeyenó néeatiriwu; diaracã, apeyenó néewaricu.

⁸ Marí suti cuorémēna, yaaré cuorémēna useniãda.

⁹ Pee cuodugára ñañarē tiidugárere nucãricua. Satanás cúãrē máata diocomasĩqui. Cúã boonemósãre maquē dícuere wãcūcua. Tee maquērē bayiró wãcūrēmēna ñañarõ netõ, ñañarõ tiinõadacu.

¹⁰ Niyeru bayiró peti ugaripéaremēna niipetire ñañarē niinucãã. Ãpērã niyeru boonemósãremēna Jesurē padeorēre duujãcua. Teero tiirã, cúã catirí bucore ñañarõ netõcúa.

Pablo Timoteore añurē tiidutirigue

¹¹ Mũũpeja Cõãmacūrē añurõ maígú, tee niipetirere boosãrijãña. Biirope tiiyá: Ññurēre tiirucújãña; Cõãmacū boorēre tiirucújãña; cúãrē padeoyá; cãmerĩ mañã; ñañarõ netõpacú, wãcūtutuaya; ãpērãrē añurõ tiirucúya.

¹² Mũũ tutuaro jeatuario wãcūtutua, Cõãmacūrē padeorucújãña. Catirē petihérere durijãña. Cõãmacū catirē petihére ticogú mũũrē beserigu niĩwĩ. Paũ tuocóropũ mũũ Jesurē padeorēre wedewũ.

¹³ Cõãmacū niipetirare catirē ticogú ĩñacoropũ, teero biiri Jesucristo cúã niirecutirere Poncio Pilatore wederigu ĩñacoropũ mũũrē tiidutía:

¹⁴ Yũũ dutirē niipetirere wasoró manirõ wedeya. “Cũũ wapa cuoi” jīĩña manigú niĩña, tée marí Òpū Jesucristo putuaatiripũ.

¹⁵ Cõãmacū queorí buereco jeari, Jesús putuaatigudaqui. Cõãmacū aññunetõjõãgũ niĩi; cúã sícũrã niipetirare dutigú niĩi. Òpãrã Òpũ niĩi.

¹⁶ Cũũ sícũrã catirucugu peti niĩi. Cũũ bayiró asibatégũ niirõpũ sícũ basocá jeamasĩriqui. Sícũ cúãrē ĩñariyigu; cúãrē ĩñaña maniã. “Cũũrē niipetira padeoaró; cúã tiidugárere tiirucújãqui” jīĩãrõ niipetira. Teerora niĩãrõ.

¹⁷ Pee apeyé cuorã “ãpērã nemorõ niã” jīĩrijããrõ. Cúã cuorémēna “aññurõ wáaadacu” jīi usenirijããrõ. Cúã cuorē petijõããadacu. Teero jīĩrõno tiirã, “Cõãmacūmēna aññurõ wáaadacu” jīi useniãrõ. Cõãmacū marĩrē niipetire marí cuorēre ticoi, useniãrõ jīĩgũ.

¹⁸ Pee apeyé cuorã aññurē tiãro; pee aññurõ tiirēre cuoaró. Cúã cuorémēna tiãpũaro.

¹⁹ Cúã teero tiirĩ, Cõãmacū putopũ cúãye aññurē niĩãdacu. Toopú niirē petirĩcu. Teero tiirã, catirē petihére buããdacua.

Dutiyaponorigue

²⁰ Timoteo, Cõãmacū mũũrē wededutigu cūũriguere aññurõ tiiyá. Atibúreco maquē wedesere bári niirēre tuorijãña. Noo booró bueãmajãrãrē tuorijãña. Cúã “masĩã” jīĩrē masĩrē peti mee niã.

²¹ Siquērã tee masĩrēre buerã Jesurē padeomĩriguere duujãrira niĩwã.

Cõãmacū mũũrē aññurē ticoaro.

Nocõrõrã niã.

TIMOTEORE Pablo puarí jóaripũ

Ãñuduticorigue

1-2 Timoteo, yũ Pablo mũũrẽ ãñudutia. Yũ Cõãmacũ boorõ Jesucristoyere wededutigu beserigu, cãũ ticocorigu niã. Teero biiri ateré cãũ “tiigúda” jĩriguere yũũ wederi booquí: “Cõãmacũ Jesucristomena niirãrẽ catiré petihére ticoquí”. Timoteo, yũũ mũũrẽ maĩã; mũũ macũ tiirõbiri niã.

Cõãmacũ marĩ Pacu, teero biiri Jesucristo marĩ Ôpũ mũũrẽ ãñurẽ ticoaro; bóaneõ ññaãrõ; ãñurõ niirecutiri tiãro.

Jesucristoye quetire padeó, buerucuya

3 Yũũ ñecũsumãã Cõãmacũrẽ padeorĩrobirora yũũcã ãñurõ yeeripũnacutiremena padeóa. Ñamirĩ, búrecori yũũ sãirécõrõ mũũrẽ wãcũã. Mũũrẽ wãcũgũ, Cõãmacũrẽ usenire ticoa.

4 Yũũ wáari búreco mũũ utiriguere wãcũrucua. Teero tiigú, yũũ bayirõ usenigũda jĩgũ, mũũrẽ bayirõ ññadugaga.

5 Mũũ jĩdutoro manirõ Jesucristore padeorẽre yũũ wãcũã. Mũũ ñecõ Loida, teero biiri mũũ paco Eunice padeosũguéwa. Yũũ masjãã: Mũũcã teerora padeonũnãsegũ tiicũ.

6 Teero tiigú, ateré mũũrẽ wãcũrĩ tiã: Too sugueropũ yũũ mũũrẽ ñaareórĩ, Cõãmacũ mũũrẽ “biiro tiigúdu niigũdaqui” jĩrigu niĩwĩ. Tee masĩre ticoaré tiurucũjãña.

7 Cõãmacũ marĩrẽ Espĩritu Santore ticogu, cuiro manirõ niãrõ jĩgũ ticorigu niĩwĩ. Teero cuirõno tiigú, Espĩritu Santo marĩrẽ tutuari tiiquĩ; cãmerĩ maĩrĩ tiiquĩ; ãñurõ tiirere bese-masĩrĩ tiiquĩ.

8 Teero tiigú, marĩ Ôpãye quetire wedegu, boborĩjãña. Yũũ teeré wederé wapa peresuwiĩpũ duigũcãrẽ bobosãrijãña. Biĩrope wãcũña: “Tee queti wederé wapa yũũcã ññaãrõ netõpacú, Cõãmacũ tutuare ticoarémena nucãjãgũda”, jĩ wãcũña.

9 Cõãmacũ marĩrẽ netõnérigu niĩwĩ. Marĩ cãũyara ãñurã niirĩ boogú, beserigu niĩwĩ. Marĩ ãñurẽ tiirĩ ññagũ mee beserigu niĩwĩ. Cãũpe marĩrẽ ãñurõ tiigúda jĩgũ, beserigu niĩwĩ. Biĩro biã: Atibúreco tiãdari suguero, Cõãmacũ marĩrẽ ãñurõ tiigúda jĩgũ, Jesucristo marĩrẽ netõnẽãdarere wãcũrigu niĩwĩ.

10 Atitõ marĩrẽ ãñurõ tiirere ññogũ, Jesucristo marĩrẽ netõnégũrẽ ticodiocorigu niĩwĩ. Jesús marĩ dianetõborirare netõnérigu niĩwĩ. Marĩ cãũ netõnere quetire padeorã “catiré petihére cnoa” jĩmasĩã.

11 Cõãmacũ tee netõnere quetire yũũre wededutirigu niĩwĩ. Tee quetire yũũre buedutirigu niĩwĩ. Cãũyere wededutigu yũũre beserigu niĩwĩ.

12 Tee quetire wederé wapa yũũ bayirõ ññaãrõ netõã. Teero ññaãrõ netõpacú, boborĩã. Yũũre tee queti wededutiriguere masĩã. Teero tiigú, ateré jĩã yũũja: “Cãũ yũũre cũiriguere coteyapacutigũdaqui, tãe cãũ pũtaatigũpũ”.

13 Yũũ mũũrẽ diamacũ bueriguere bueya. Jesucristore padeorẽmena, cãmerĩ maĩrẽmena bueya.

14 Æpẽã tee quetire wasorĩ jĩgũ, Espĩritu Santo marĩpũre niigũ tiãpuremena Cõãmacũ mũũrẽ wededutigu cũiriguere diamacũ bueya.

15 Mũũ masĩtoacu: Niĩpetira Jesucristore padeorã Asia macãrã yũũre cõãwapetijõãwã. Cããmena niiracã Figelo, teero biiri Hermógenes teerora tiiwã.

16 Onesiforo doca teero tiirĩwĩ. Cõãmacũ cãũrẽ, cãũya wĩ macãrãrẽ bóaneõ ññaãrõ. Sicãrĩ mee Onesiforo yũũre wãcũtutuari tiiwĩ. Yũũ peresuwiĩpũ niĩpacari, yũũre bobosãriwĩ.

17 Bobosãrõno tiigú, Romapũ jeagu, yũũre ãmaãrigu niĩwĩ, tãe buagũpũ.

18 Marĩ Ôpũ basocãre wapa tiãdari búreco jearĩ, Onesifore bóaneõ ññaãrõ. Cãũ Éfesopũ marĩrẽ tiãpuriguere mũũ ãñurõ masĩcu.

2

Surara ãñugũ tiirõbiri niĩña

1 Timoteo yũũ macũ tiirõbiri niigũ, Jesucristo mũũrẽ ãñurõ tiiquĩ. Tee ãñurõ tiirẽmena Cõãmacũ mũũrẽ tutuarere ticoaro.

2 Yũũ pãũ basocã tũocõropũ bueriguere mũũ tũowũ. Teeré buemasĩrãrẽ mũũ padeorãre buenetõneña. Mũũ teero tiirĩ, cããcã Æpẽãrẽ bueadacua.

3 Mũũ surara ãñugũ tiirõbiri niĩña; Jesucristo mũũrẽ dutigũ niĩ. Surara ññaãrõ netõgũ nucãrõbĩroga nucãñã mũũcã.

4 Surara cãurê dutigú cãmëna useniãrõ jĩgũ, surara niihërãbiro tiirĩqui.

5 Teerora sũcã cãturi basocu “biirope wáaya” jĩ dutirere tiihëgu, wapatãriqui.

6 Teerora wesepã ãñurõ padegúcã tiiwese maquẽ ote dacacutirere dúa wapatãmasĩqui.

7 Tee yũ wederere wãcũnunuseya. Mũ teero tiiri, marĩ Òpũ niipetirere mũarẽ tuomasĩri tiigúdaqui.

8 Jesucristore wãcũña: Cũ diarigu niipacu, masãrigu niiwĩ; David pãrãmi niinunusegu niĩ. Yũ cãye queti ãñurẽ quetire wedegu, teerẽ wedea.

9 Tee queti wederẽ wapa yũ ñañarõ netõgã; ñañarẽ tiigú tiirõbiro peresuwiipũ niĩ. Cõamacãye quetipeja niipetiorũ niipetitooa. Tee quetipe yũ peresuwiipũ biadupõrigu tiirõbiro niiria.

10 Teero tiigú, Cõamacũ beserirare ãñurõ wáaaro jĩgũ, ñañarõ netõã. Jesucristo cãarẽ netõnerĩ boogã. Teero biiri cãã cãmëna cã ãñurõ niirõpũ niirucuri boogã.

11 Ate diamacá jĩrẽ niĩã:

Marĩ Jesucristomena diarirabiro niirã,

cãmëna catirẽ petihére cuoãdacu.

12 Marĩ ñañarõ netõrere nucãjãrã,

cã Òpũ niirõpũ cãmëna dutirã niĩadacu.

“Cãurẽ masĩriga” jĩrĩ, cãmãcã “masĩria” jĩgúdaqui.

13 Marĩ cãurẽ ãñurõ padeoriatã, cãpe niipetire “biiro tiigúda” jĩriguere diamacá tiirucúqui. Cãm sãcãrĩ jĩditomasĩriqui.

Cõamacãrẽ ãñurõ padecotegu

14 Mũ buerãre teerẽ wãcũrĩ tiiyã. Teero biiri marĩ Òpũ tuocõropure cãarẽ “nocõrõrã wedeseya buri niirẽ wedesere maquẽrẽ” jĩña. “Tee wedesere wapamaniã; múarẽ tuorãre ñañarã tia”, jĩña.

15 Mũpe Cõamacũ mũarẽ “ãñurõ tii” jĩrĩ tuodugãgu, mũ jeatuario niirucujãña. Cãyere diamacá wedeya. Teerẽ tiigú, boboricu.

16 Atibãreco maquẽ wedeserere buri niirẽre tuorĩjãña. Teerẽ wedesera jõõpemena nemorõ ñañarã wãacua.

17 Cãã wedesere cãmi marĩye õpũrĩpũ sesajõãrõ tiirõbiro ãpërãrẽ pënipéawacu. Himeneo, Fileto wãmecutira cãã buerëmena tee bóare tiirõbiro basocãre ñãñoãyira.

18 Diamacá maquẽrẽ wederiyira; merẽãpe wedeyaira. “Diarira masãtoarira niiwã”, jĩ wedeyaira. Cãã teero wederëmena ãpërãpẽ “¿sããpeja deero padeoãdariye?” jĩ wãcũyira.

19 Cõamacũ wedesere cũirigue doca tutuari wii weencõirigue tiirõbiro niĩã. Cãm wedesere wasoria. Biiro niĩã: “Marĩ Òpũ cãurẽ diamacá padeorãre masĩqui”;* teero biiri “niipetira Jesucristo yũ Òpũ niĩ” jĩrã ñañarẽ tiirere duujããrõ”, jĩ jóatunoã.

20 Ate queorere wedeguda: Sãcã pee apeyẽ cuogãya wiipure pee niicu. Oromena tiirigue, platamena tiirigue niicu. Teero biiri apeyẽ yucumëna tiirigue, diimëna weerigue niicu. Ñañarã jearã jearã, ãñurẽre péocua. Apebãrecorire buri niirẽ péocua.

21 Marĩ ate tiirõbiro ñañarere tiihëra, ãñurẽ dícu péore tiirõbiro niĩadacu. Marĩ Òpãyara peti niĩadacu. Cãm niipetire ãñurõ tiidutirere diamacá tiĩadacu.

22 Teero tiigú, mũ mamaraã bayirõ ugaripëarenorẽ tiirĩjãña. Biirope tiiyã: ãñurere tiirucujãña; Cõamacãrẽ padeoyã; cãmerĩ maĩñã; ãñurõ niirecutiya. Ñañarẽ tiiheramena Cõamacãrẽ sãrãmëna niĩña.

23 Cãmerĩtutidugara wedeseãmajãrere jĩapurĩjãña. Mũ masĩcu: Mũ cãmëna teero wedeserĩ, cãmerĩtutire wãaadacu.

24 Marĩ Òpãrẽ padecotegũ cãmerĩtutirĩjãrõ booa. Biirope booa: Niipetiramena ãñurõ niirõ booa; ãñurõ buemasĩrõ booa; basocã noo boorõ tiĩmajãrere teero tũgũñãjãrõ booa;

25 merẽã wãcũrãrẽ cãaro manirõ “biirope niĩã” jĩ wedero booa. Cõamacũ cãarẽ cãã ñañarẽ tiirere wãcũpati, wasorĩ tiibóqui; cãã waso, diamacá maquẽrẽ masĩadacu.

26 Teerẽ masĩrã, cãniwãcãrãbiro niĩadacu. “Wãtãrẽ dutigú marĩrẽ peresu niirãbiro cuomĩrigu niiwĩ, cãm boorere tiĩadarare”, jĩ masĩrã, cãm dutirere tiidũjãadacu.

3

Atibãreco petiãdari suguero wãaadare

1 Mũ aterẽ tuomasĩña: Atibãreco petiãdari suguero pee ñañarẽ wãari, wisio niĩadacu Jesurẽ padeorãre. Biiro wãaadacu:

* 2:19 Números 16.5.

² Basocá cǎ́ye maquē dí cure booádacua; niyerure maíádacua; “biiro biiráno niíá úsájá” jǐ wǎcúádacua; “ápērǎ nemoró niinetónucǎá” jǐ wǎcúádacua; ñañaró jǐádacua; cǎ́ pacúsúmwǎrē netónucǎ́jǎádacua; áperǎ cǎ́rē áñuró tiipacári, “múá úsárē áñuró tiíáwǎ” jǐriiadacua; Cǎ́amacǎ́rē quioníremena íñariadacua;

³ cǎ́aya wederare maíriadacua; bóaneó íñaridojǎádacua; queti jǐámajǎrǎ niíadacua; cǎ́a booró ñañaré tiídugáre tiíadacua; áperǎrē ñañaró netórí tiíadacua; áñurere booriadacua;

⁴ cǎ́a menamacǎ́rǎ niimirare ñañaró tiíadacua; “deero wáaadari” jǐ wǎcúhērǎ, noo booró tiíámajǎádacua; “ápērǎ nemoró wputí macǎ́rǎ niíá” jǐ wǎcúádacua; Cǎ́amacǎ́pere wǎcúróno tiirǎ, úsenire dí cure wǎcúádacua;

⁵ Jesuré padeorǎ tiiróbiro baupacǎ́ra, Cǎ́amacǎ́ cǎ́u tutuaremena cǎ́árē wasorí boorícu. Cǎ́ánomena bapacutiámarijǎña.

⁶ Cǎ́a menamacǎ́rǎno biiro tiicúa: Basocáre íñarǎ jea, wedesemeniremena cǎ́́ye wiseripu sǎ́awacua. Toopǎ numiá wǎcútutuhare tiiditócua. Cǎ́a numiá pee ñañaré tiiré wapa cuorǎ niijǎrǎ, cǎ́a ñañaré tiiré dí cure wǎcúcu. Teero tiirǎ, jǐditora “múárē áñuró bue, tiíápuada” jǐrǐ, úseniremena tuocúa.

⁷ Cǎ́a pee tuopacǎ́ra, diamacǎ́ maquērē tuomasíridojácu.

⁸ Cǎ́árē jǐditora, Janes, Jambres tiiróbiro niicua. Cǎ́a Moisére netónucǎ́yira.* Tee tiiróbiro jǐditorape diamacǎ́ maquērē cǎ́motácua. Ñañaró wǎcúriporira niicua; diamacǎ́ padeomasíricua.

⁹ Cǎ́a teero tiipacǎ́ra, yoari jǐditomasíriadacua. Máata niipetira cǎ́a wedeseri tuorǎ “jǐditorepira niíya” jǐádacua. Teero wáayiro Janes, Jambremena.

Pablo Timoteore dutiturigie

¹⁰ Mǎ́upeja yuu buerere, yuu tiirécutirere, yuu tiídugáre mǎ́u tuonunúsea. Yuu Cǎ́amacǎ́rē padeorere, cúaherere, cǎ́merǐ maíre, meréǎ wáari wǎcútutuarere mǎ́u masíá.

¹¹ Basocá yuere ñañaró tiirí, yuu ñañaró netóreere masíá. Antioquíaru, Iconioru, Listraru yuere wáariguere, yuu ñañaró netóríguere mǎ́u masíá. Yuu ñañaró netópacári, teero wáarecóró marí Ópǎ yuere netórí tiiwí.

¹² Ate diamacǎ́rǎ niíá: Niipetira Jesucristore padeorǎ Cǎ́amacǎ́ booré tiídugáre ñañaró tiinóádacua.

¹³ Ñañarǎ, jǐditori basoca ñañanemoró tiíadacua. Áperǎrē jǐditorobirora cǎ́ácǎ jǐditonoádacua.

¹⁴ Mǎ́upeja mǎ́nrē bueriguere, mǎ́u “diamacǎ́rǎ niíá” jǐriguere padeorucújǎña. Mǎ́nrē buerirare mǎ́u áñuró masíá.

¹⁵ Mǎ́u wímagǎpura Cǎ́amacǎ́ye queti jóaripǎ maquērē masínucǎ́wǎ. Teeré buegu, ateré masíwǎ: Jesucristore padeoremena netónónoǎ.

¹⁶ Cǎ́amacǎ́ cǎ́́ye queti jóaripǎ maquērē jóarira cǎ́u masíre ticorémena jóarira niiwǎ. Teero tiiró, tiipǎ maquē maríre buea; marí ñañaré tiirere masíri tiia; marí ñañaré tiirere quénodutǎ; marí áñuró tiíadarere buea.

¹⁷ Cǎ́amacǎ́ tiipǎrē cǎ́́rigu niiwí, cǎ́árē padeonunúserare niipetire áñurere tiíaro jǐgǎ.

4

¹ Jesucristo marí Ópǎ putáatigudaqui. Cǎ́u atigu, catirǎre, diarirare wapa tiigúdaqui. Marí Ópǎ niijǐgǎ, dutigudaqui. Teero tiigú, cǎ́u íñacororu, teero biiri Cǎ́amacǎ́ íñacororu mǎ́nrē ateré tiidutǎ:

² Cǎ́amacǎ́ye quetire wedeya. Mǎ́u noo wáaro basocǎ́ tuodugáre, teero biiri tuodugáheracǎ́rē jǐnemoña. Cǎ́árē diamacǎ́ wǎcúrí tiiyǎ; cǎ́a ñañaré tiirí, áñurómena wedeya; “biirope niirecutiya” jǐ wedeya. Teeré buegu, cúaro maniró wedeya.

³ Too síropure basocǎ́ áñuré buerere booriadacua. Cǎ́árē bueadarare ámaáadacua. Cǎ́a booré dí cure tiídugári, cǎ́árē buerápe cǎ́a tuousénire dí cure wedeadacua.

⁴ Cǎ́a diamacǎ́ maquērē tuoriadacua. Niipetire jǐámajǎrepere tuorǎ wáaadacua.

⁵ Mǎ́upeja mǎ́u tiirere áñuró wǎcǎ́, niijǎña. Mǎ́nrē ñañaró tiirí, teeré nucǎ́ñá. Áñuré quetire wedeya. Mǎ́nrē paderé cǎ́́riguere peotíjǎña.

⁶ Yuu catinemoritu niiga. “Yuere síáádaró péerogǎ dusacú”, jǐ tuguéñá.

⁷ Cutǎ́rǐ basocu cutǎ́jeágudu tiiróbiro yuere paderé cǎ́́riguere yaponógǎ tiia. Niituropu cutǎ́jeágú tiiróbiro yuu paderere peotítóaa. Yuu sicato padeoríguere padeoyapácutitooa.

* 3:8 Éxodo 7.9-13.

⁸ Mecātīgārē yuu añurō tiirigue wapa ticonoādare ūmuāsepu niitoacu. Marī Ōpū wapa tiigú niī. Cūārā cū basocāre wapa tiādari burecopu yuure tee añurere ticogudaqui. Yuu dícuere ticoriqui; niipetira cūārē padeoráre cū putuatiadarere yuerácārē ticogudaqui.

Pablo cūaye maquērē wederigue

⁹ Máatasañurō yuure Iñagū atiya.

¹⁰ Demas atibúreco maquērē mañetōncāqui. Teero tiigú, Tesalónicapu yuure cōājōāwī. Crescente Galaciapu wáawi. Tito Dalmaciapu wáawi.

¹¹ Lucas dícu yuūmena niī. Marcote añmañña; muūmena atiaro. Cū yuure añurō tiápumasī.

¹² Yuu Tíquicore Éfesopu ticocowu.

¹³ Muu atigu, yáaro sutirō asibusúro sotoá macārōrē néeatiya. Too Troas macā Carpoya wiipu cūwā. Teero biiri yé paperatūnurirē néeatiya. Wáicura caserimena jóarigue, yé caserire bayirō boogá.

¹⁴ Alejandro cōmeména apeyenó tiigú yuure ñañarō tiiwī. Cōāmacū marī Ōpū cū tiiriro jeatuaro cūārē ñañarō tiigúdaqui.

¹⁵ Muupeja cūārē cuiya, yuure teero tiiri jīgū. Cū marī buerere booridojāwī.

¹⁶ Queti beserī basoca yuure sãññancāri bureco sīcūnopera yuure tiápura jeariwa. Niipetira yuure cōāwarira niwā. Cōāmacū cū teero tiiriguere acabóaro.

¹⁷ Cōāmacupeja yuure tiápuwi; yuure tutuare ticowī. Teero tiigú, Jesucristoye quetire wedepetijāwū, niipetira judíoa niihērā tuoáro jīgū. Cōāmacū yuure quioré watoapu niigārē netōnéwī.

¹⁸ Teero biiri marī Ōpū niipetire yuure ñañarō wáaadare netōrī tiigúdaqui. Ūmuāsepu cū Ōpū niirōpu yuure néewagudaqui. “Añunetōgū niī”, jīrucujāāda cūārē. Teerora niārō.

Añudutiyaponorigue

¹⁹ Prisca,* Aquila añuārō. Teero biiri Onesíforoya wii macārācā añuārō.

²⁰ Erasto Corintopu putuácūmuwī. Trófimo diarecutigure Miletopu cūūatiwu.

²¹ Muu máatasañurō púuriro suguero atiya. Eubulo, Pudente, Lino, Claudia, teero biiri niipetira Jesuré padeorá muurē añudutiya.

²² Marī Ōpū muūmena niārō. Cōāmacū múā niipetirare añuré ticoaro.

Nocōrā jóaa.

* 4:19 Āpērā coore Priscila jīiyira.

TITORE Pablo jóaripũ

Āñuduticorigue

¹ Yũũ Pablo Cõãmacũrẽ padecotegu Jesucristo cãũyere wededutigu beserigu niĩã. Cõãmacũ cãũ beserira cãũrẽ ãñurõ padeorẽmena niirecutiario jĩĩgũ, yũũre wededutigu cũũwĩ. Diamacũ maquẽrẽ cãã masiãrõ jĩĩgũ, yũũre cũũwĩ. Cãã tee padeorẽ cuorã Cõãmacũ boorere tiicua.

² Cũã padeorẽmena “Cõãmacũ marĩrẽ catirẽ petihẽre ticotoajiyi” jĩĩ wãcũbayaadacua. Cõãmacũ cãũ atibãreco tiĩadari suguero, “catirẽ petihẽre ticoguda” jĩĩtoarigu niĩwĩ. Cũũ jĩĩditoriqui.

³ Mecãtigã cãũ jĩĩrito jeari, cãũye queti masĩnorĩ tiii. Cõãmacũ marĩrẽ netõnẽgũ yũũre tee quetire wededutiwi.

⁴ Tito, yũũ mũũrẽ ãñudutia. Marĩ siccãrĩbĩro Jesurẽ padeorã niĩã. Teero tiigũ, mũũ yũũ macũ tiirõbĩro niĩã.

Cõãmacũ marĩ Pacũ, teero biiri Jesucristo marĩrẽ netõnẽgũ mũũrẽ ãñurẽ ticoaro; bõaneõ ñããrõ; ãñurõ niirecutiri tiãro.

Pablo Titore buedutirigue

⁵ Yũũ mũũrẽ Creta nũcãrõpũ cũũatiwũ, marĩ tiirĩguere peotĩaro jĩĩgũ. Macãricõrõ butoã dutirãre sõnecoya, Jesurẽ padeorãre suonĩãrõ jĩĩgũ yũũ mũũrẽ dutirõbĩrorã. Biiro jĩĩwũ:

⁶ “Butoã menamacũ niĩgũdu wapa cuohẽgu niĩãrõ; siccõrã numocutĩgu niĩãrõ; cãũ põna Jesurẽ padeorã niĩãrõ; ‘cãũ põna duurõ manirõ ñãñarẽ tiĩya’ jĩĩña manirã niĩãrõ; ‘dutirẽre tuorĩdojãrã niĩya’ jĩĩña manirã niĩãrõ”, jĩĩwũ.

⁷ Siccũ Jesurẽ padeorãre suonĩgũ Cõãmacũye maquẽrẽ dutibosagu niĩĩ. Teero tiigũ, “cãũrã ñãñagũ niĩĩ” jĩĩña manĩgũ niĩãrõ. Cũũ boorõ dĩcu tiidũgãgu niirijããrõ. Cũagu, cũmugũ, cãmerĩquẽgũ, ñãñarẽ tiirẽmena niyeru wapatãgu niirijããrõ.

⁸ Wãari basocã cãũya wiipũ jeari, boca, cãnirẽ ticogũ niĩãrõ. ãñurẽ tiigũ niĩãrõ. ãñurõ wãcũ besemasĩgũ niĩãrõ. Āpẽrã ñũacorõpũ diamacũ maquẽrẽ tiigũ niĩãrõ. Cõãmacũ boorõ tiurucũgu niĩãrõ. Ñãñarẽ tiidũgãpacũ, tiihẽgu niĩãrõ.

⁹ Cõãmacũye diamacũ maquẽrẽ cãũrẽ bueriguere tiidũrijãrõ booa. Teero tiigũ, ãpẽrãrẽ Jesucristoye queti diamacũ buerẽmena wãcũtutuari tiimasĩqui. Tee buerẽre merẽã wedesecoterare diamacũ wãcũrĩ tiimasĩqui.

¹⁰ Pau dutirẽre tuorĩdojãrã niĩya. Cũã noo boorõ wedesenetõrã, teero biiri jĩĩditoremena wederã niĩya. Pau teero tiirẽcutira niicua “cõnerĩgu yapa casero widetãya” jĩĩrĩ põna menamacãrã.

¹¹ Cããrẽjã buerijãrõ booa. Cũã buerẽmena pau siccũpõna sicawĩĩ macãrãrẽ posari tiicua. Niyeru wapatãdũgara, bueya manirẽnorẽ bueãmajãcua.

¹² Too sugueroũpũ tiĩnũcãrõ Creta macũ queti jóari basocũ tiidita macãrãrẽ jóarigu niĩwĩ: “Creta macãrã jĩĩditorepira niĩya. Wãicũra cũara tiirõbĩro bõaneõ ñãnarẽ cuohẽra ãpẽrãrẽ ñãñarõ tiĩya. Yaawãnirã, sũnarẽpira niĩya”.

¹³ Cũũ diamacũ jóagũra tiiyĩ. Teero tiigũ, too macãrã Jesurẽ padeorãre ãñurõ jĩĩmeniremena wedeya, cãã diamacũ padeoãrõ jĩĩgũ.

¹⁴ Mũũ teero tiihẽri, cãã judioa cãã wedeãmare quetire tuonũnũsebocua; diamacũ maquẽrẽ boohẽraye dutirẽre tiĩnũnũsebocua.

¹⁵ Basocã sĩquẽrã ãñurẽ wãcũ tũgueñãrãrẽ niipetire ãñurẽ niicu. Āpẽrã padeohẽra, ñãñarõ wãcũ tũgueñãrãrẽ ãñurẽ manicũ. Cũã wãcũrẽpũra ñãñatoacu mée. Cũã ñãñarõ yeeripũnacutitoacua mée.

¹⁶ Cãã “Cõãmacũrẽ masiã” jĩĩpacara, marĩ cãã tiirẽre ñãrĩpẽreja, Cõãmacũrẽ masihẽrã tiirõbĩro tiĩya. Cãã ñãñãnetõjõãrã, Cõãmacũ dutirẽre netõnũcãrã, ãñurẽre tiimasihẽrã niĩya.

2

Buerẽ diamacũ dutirẽ

¹ Mũũ buerẽ doca, diamacũ buerẽ niĩãrõ.

² Butoã dutirã biiro niirecutiario: Cũã quionĩrã, padeonõrã, ãñurẽre besemasĩrã niĩãrõ; diamacũ padeorẽ cuoãro; cãmerĩ maĩrẽcutiario; ñãñarõ netõpacãra, wãcũtutuaro.

³ Butoã numiã teerora niirecutiario. Cũã Cõãmacũrẽ padeorã numiã tiirẽcutira tiirõbĩro tiãro; queti jĩĩãmãhẽrã niĩãrõ; cũmurã niirijããrõ; ãñurẽre tiĩẽñoãrõ.

⁴ Cúã teeré tiirá, mamarã numiārē buemasĩadacua. Biiro buearo: Múã manusũmuãrē, múã põnarē maiñã;

⁵ ãñurõ wãcũ besemasĩ, niirecutiya; ñañarére boorĩjãña; múãye wiseripure ãñurõ pade niirecutiya; ãñurõ niñña; múã manusũmuã dutirére ãñurõ yũya. Æpẽrã múã teero tiirĩ ññarã, “Cõamacũye quieti ñañaniã” jĩmasĩricua.

⁶ Mamarã ãmuãcãrē teerora wãcũtutuare ticoya, cúã ãñurõ wãcũ bese, niimuãñucãrõ jĩgũ.

⁷ Mũũ basirora niipetire ãñurõ tiisaguéya, cúãrē ññacũãrõ jĩgũ. Cúãrē buegu, niipetirere jĩdutoro manirõ, quioniremena bueya.

⁸ Diamacũ wedeseya, wedesãnorĩ jĩgũ. Mũũ teero tiirĩ, sícũ merẽã jĩdugapacu, bobogúdaqui, “cúã ñañaniya” jĩrē maquẽrē buahégũ.

⁹ Padecotera cúã dutirére yũurucuarõ. Cúãrē usenirĩ tiáro. Yúunerepira niirijããrõ.

¹⁰ Cúã õpãrãyerẽ pẽerogã yaarijããrõ. Æñurõ tiirémena cúãrē padeorĩ tiáro. Cúã teeré tiirĩ, Cõamacũ marĩrē netõnégũye bueré ãñuré peti bauádacu.

¹¹ Biiro biia: Cõamacũ marĩrē ãñurõ tiigũ, niipetira atibúreco macãrã cúã ñañaré tiirére netõnégũgagu, Jesucristore ticodiocorigu niiwĩ.

¹²⁻¹³ Jesucristo marĩ Òpũ tutuanetõgũ, marĩrē netõnégũ niĩ. Too síro cúũ ãñurõ asibatéremena putãaatigudaqui. Atitõ cúũ atiadarere yueritonorẽ Cõamacũ marĩrē ñañarére, ñañarõ ugaripeáre duudutĩ. Apeyónorẽ tiádari suguero, besesguedutii. Teero biiri diamacũ tiirécuti, ãñurõ padeodutii.

¹⁴ Jesús marĩrē diabosarigu niiwĩ. Cúũ diarémena marĩrē niipetire marĩ ñañaré tiirére acabó, netõnégũ niiwĩ; marĩ ñañarã niirirare cosepetijãrigu niiwĩ. Cúũ teero tiijiyi, cúũyara niĩãrõ jĩgũ. Teero tiirá, ãñuré dícare tidugãra niĩãã.

¹⁵ Mũũ dutirére cuorémena teeré wedeya; wãcũtutuare ticoya; cúã ñañaré tiáriguere cúãrē tuomasĩrĩ tiyã. Sicãno mũũrē tee ññacõãrijããrõ.

3

Jesuré padeorã tiirécutire

¹ Creta macãrãrē ateré wãcũrĩ tiyã: Òpãrã, dutirá tiidutirere tiáro. Yũũnũsera niĩãrõ. Æñuré paderére “jáũ” jĩrã dícu niĩãrõ.

² Æpẽrãrē ñañarõ wedeserijããrõ. Æñurõ niirecutirere booarõ. Basocãre ãñurõ tiáro. Niipetirare maĩrémena tiurucúaro.

³ Too sugueropure marĩ niipetira biirora niurucumiwũ: Tuomasĩhẽrã, Cõamacũ dutirére netõnucãrã, diamacũ niĩhẽrepere tiinũnũsera, ñañarẽpere tiicotéra, usenirucuya manirẽpere tiicotéra niurucumiwũ. Búrecoricõrõ ñañarã, ãpẽrãyerẽ ugorepira niurucumiwũ. Cúã doonórã, marĩ menamacãrãmena cãmerĩ ññatutirepira niurucumiwũ.

⁴ Marĩ teero tiipacári, Cõamacũ marĩrē ãñurére tiirigu niiwĩ. Marĩrē maĩrigu niiwĩ.

⁵ Teero tiigũ, marĩrē netõnégũ niiwĩ. Marĩ ãñurõ tiirére ññagũ mee netõnégũ niiwĩ. Cúũ bóaneõ ññaré cuojĩgũ, marĩrē netõnégũ niiwĩ. Cúũ coserémena wĩmarã sicato bauára tiirõbiro tiirigu niiwĩ. Espiritu Santomena marĩ atibúrecopure “mama wãcũrere cuorã niĩãdacu” jĩrigu niiwĩ.

⁶ Jesucristo marĩrē netõnégũmena Espiritu Santo tutuarere pairõ marĩrē ticorigu niiwĩ.

⁷ Cõamacũ cúũ ãñurõ tiirémena marĩ wapa cuohera wãari tiirigu niiwĩ. Teero tiirá, catiré petihẽropu cúũ “ticoguda” jĩriropu ññããda jĩrã, yuea.

⁸ Tee maquẽ diamacúãrã niã. Mũũ tee maquẽrē cúãrē jĩnemosãrĩ boogã, Cõamacũrē padeorã ãñuré dícare tiirã niĩãrõ jĩgũ. Tee maquẽ ãñuré, basocãre tiápure niã.

⁹ Basocã cúã wedeseãmãrere jĩãpurijãña. Cúãya wedera tiatopu macãrã cúã jĩmuãatiriguere wedeseri, jĩãpurijãña. Cúã Moisére dutiré cũũriguena cãmerĩ cúasori, mũũ wãcũrere wederijãña. Teero jĩ, cúã cúasore wapamaniã. Bári niiré niã.

¹⁰ Jesuré padeorĩ pona macãrã niãrirare batari tiigúnorẽ cúũ tee ñañarõ tiirére cúãrē wedeya. Mũũ sícãrĩ, puarĩ wedemiãri siro, cúũ múãmena niãrigu witiããrõ.

¹¹ Cúũ ãñuré tiimãriguere cõãgũ niĩ. Cúãrē wãaadarere cúũ basiro masiqui.

Æpẽrãrē tiáputire cũũrigue

¹² Yũũ Artemarẽ o Tiquicore mũũ putõ ticocori, mũũpe Nicópolisu yũũre ññagũ atiya. “Yũũ wãagu, sícãrĩbiribocu”, jĩ wãcũgũ mee atiya. Púuriro niirĩ, too netõnégũda.

¹³ Zenas basocã wedesãnoãrirare wedesebosagure tiápuya mũũ tiápumasiremena. Apolocãrē teerora tiyã, cúã díã wãaropure apeyenõ dusarĩ jĩgũ.

¹⁴ M^{uu} menamacãrã Jesuré padeorácã ãñuré tiirípora niiãrõ. Æpërã tiiápure boorá niirĩ, tiiápuaro. Ate cúã tiirécature búri peti niiré mee niiãdacu.

Wedeyaponorigue

¹⁵ Niipetira y^umena niirã m^ugẽ ãñudutiya. Marĩ menamacãrã Jesuré padeorá ãñuãrõ. Cõãmacũ múã niipetirare ãñuré ticoaro. Nocõrõrã niia.

FILEMÓNĚ Pablo jóaripũ

Pablo FilemónĚ jóarigue

¹ Yũũ Pablo Jesucristoyere wederé wapa peresuwiĩũ niigú múārē añudutia. Timoteo marĩya wedegubiro biigúcā añudutii.

Filemón, mũũ ūsā menamacũ Jesucristoyere wedeapugare añudutia.

² Apia ūsāya wedego tiiróbiro biigóca añuārō. Teero biiri Arquipo ūsā tiiróbiro Jesucristoyere wedegú tutuaromena padegú añuārō. Teero biiri mũũya wiĩũ neārā Jesucristore padeorĩ pōna macārā añuārō.

³ Cōāmacũ marĩ Pacũ, Jesucristo marĩ Ōpũ múārē añuré ticoaro; añurō niirecutiri tiáro.

Pablo Filemónye maquēĚ wedeserigue

⁴⁻⁵ Yũũ Cōāmacũrē sãirécōrō mũũrē wãcũ, ūsenire ticoa. Mũũye queti tĥoa: Mũũ marĩ Ōpũ Jesuré maĩãyiĩro; cũũrē padeoáyiĩro. Teero biiri niĩpetira Jesuré padeorácãrē maĩãyiĩro; cũũrē padeoáyiĩro.

⁶ Mũũ padeorére ãpērãrē wedenetōnerĩ boogú, sãĩbosáa. Jesucristo marĩrē añurō tiirére masĩpetiario jĩĩgũ, sãĩã.

⁷ Yáa wedegu, mũũũ Jesuré padeorãre wãcũpatire manirã putuári tiáyiĩro. Mũũ maĩrere tuogú, yũũcã bayiró ūseniã; yáa yeeripũnamena ūseniapua.

“Onésimorē añurō ñeeña” jũĩrigue

⁸ Teero tiigú, yũũ Cristo dutirẽmena mũũ tiidugãrere tiidutĩmasĩpacũ, mũũrē dutiria.

⁹ Yũũ mũũ cãmerĩ maĩrere masĩjĩgũ, mũũrē sãĩã. Yũũ Pablo bũcũ niigú, mecũtĩgãrē Jesucristoyere wederé wapa peresuwiĩũ niigú mũũrē sãĩã.

¹⁰ Mũũ añurō tiiri boogá Onésimorē. Yũũ ãno peresuwiĩũ niirĩ, cũũ Jesucristore padeorére bũawĩ. Teero tiigú, cũũ yũũ macũ tiiróbiro biigú niĩ.

¹¹ Too sũgueropũre Onésimo añurō mũũrē tiápubosaribojĩyi.* Mecũtĩgãrē marĩ pũarãrē tiáapũgu niĩ.†

¹² Yũũ cũũrē wiyapũtuócoa mũũrē. Cũũ yũũ bayiró maĩgãrē añurō bocaya.

¹³ Añuãtã, ãnorã putuácũmudutibojĩyu. Yũũ Jesuyé quetire wederé wapa peresuwiĩũ niiritabe, cũũ mũũ padeboarere padebosai.

¹⁴ Mũũrē sãĩĩnãsũgueripacu, “mũũ ãno putuáya” jĩĩmasĩriga. Teero tiigú, cũũrē wiyapũtuócoa, mũũ basiro añuré bese, tiáro jĩĩgũ.

¹⁵ Apetó tiiró, biiro wáaro wáajĩyu: Onésimo péerogã mũũ pũtore manicũtiarigu niĩãwĩ. Mũũrē cũũrē sũorucũjããrō jĩĩrō, teero wáajĩyu.

¹⁶ Atitóre mũũrē dutiapenori basocũ dícu niiriqui sáa. Nemorō añurō tiáapũgu niigũdaqui. Marĩya wedegubiro biigú, marĩ bayiró maĩgũ niĩ. Yũũ cũũrē bayiró maĩã. Mũũ doca nemorō maĩcũ. Mecũãmena mũũrē dutiapenori basocũ dícu niirii; cũũ Jesuré padeogú niijĩgũ, mũũya wedegu tiiróbiro niĩ.

¹⁷ Marĩ pũarã Jesuré padeorã niĩã. Teero tiigú, Onésimorē añurō bocaya, yũũre bocagu tiiróbirora.

¹⁸ Cũũ areyenó posari tiiri siro niirĩ, o mũũrē wapamórĩ, yũũre teeré wapaséwa.

¹⁹ Yũũ Pablo yáa wãmomena ateré jóaa: Wapatĩguda. Ateré mũũrē wãcũrĩ tiidugãripacu, wãcũrĩ tiigũdadacu: Yũũ Jesucristoye quetire mũũrē padeorĩ tiiwá. Teero tiiré wapa mũũ yũũre wapamóã.

²⁰ Yáa wedegu, mũũ Jesuré padeogú niijĩgũ, Onésimorē añurō bocari boogá. Cristo tiáapũremena yũũre añurō yeeripũnãcutĩri tiyá.

²¹ Yũũ mũũmenã añurō putuãã, mũũ tiáãdarere masĩjĩgũ. “Tiigũdaqui” jĩĩ masĩtoaa. Teero tiigú, jóaa. Yũũ sãĩãrĩro nemorō tiigũdadacu.

²² Atecãrē jĩĩsirotĩguda: Yũũ cãniãdarore quẽnoyũeya. Cōāmacũ múã sãĩrere tũorĩ, múã pũtopũ wãagũdadacu.

Wedeyaponorigue

²³ Epafras mũũrē añudutii. Cũũ yũũmena Jesucristoyere wederé wapa peresuwiĩũ niĩ.

²⁴ Yũũre Jesucristoyere wederẽmena tiáapũra Marcos, Aristarco, Demas, Lucas añudutiyã.

²⁵ Marĩ Ōpũ Jesucristo múārē añuré ticoaro.

* **1:11** Onésimo FilemónĚ dutiapenori basocũ niimiyigu. Filemónyere yaaari sirogã, dutijãyigu. Too síro Pablo pũtopũ jeayigu. † **1:11** Onésimo wãme “tiáapũgu” jĩĩdũgaro tiã.

Nocõrõrã jóaa.

HEBREOARE jǎaripú

Cǎamacū cū macūmena basocáre wedeyigu

¹ Too sgueromu Cǎamacū cūyara profetamena marī ñecásũmãrē wedeyigu; sǐcãrī mee wedeyigu. Cūwederécǎrǎ merēã dǐca wederucuyigu.

² Atitǎ niiture bũrecorire cūwederigũ niĩwĩ. Cǎamacū cūwederigũ niĩwĩ. Cǎamacū cūwederigũ niĩwĩ. Cǎamacū cūwederigũ niĩwĩ. Cǎamacū cūwederigũ niĩwĩ.

³ Cūwederigũ Cǎamacū cūwederigũ niĩwĩ. Cūwederigũ Cǎamacū cūwederigũ niĩwĩ. Cūwederigũ Cǎamacū cūwederigũ niĩwĩ. Cūwederigũ Cǎamacū cūwederigũ niĩwĩ.

Cǎamacū macū ángelea nemorǎ uputĩ macū niĩ

⁴ Cǎamacū cūwederigũ niĩwĩ. Cūwederigũ Cǎamacū cūwederigũ niĩwĩ. Cūwederigũ Cǎamacū cūwederigũ niĩwĩ. Cūwederigũ Cǎamacū cūwederigũ niĩwĩ.

⁵ Cǎamacū cūwederigũ niĩwĩ.

Mũũ macū niĩã.

Mũũ macū niĩã. Mũũ macū niĩã. Mũũ macū niĩã.

Sǐcũ ángelere teero jĩriyigu. Teero biiri cūwederigũ niĩwĩ.

Yũũ cūwederigũ niĩwĩ.

Cūwederigũ niĩwĩ.

Sǐcũ ángelere teero jĩriyigu.

⁶ Basocã sǎwũ jĩriyigu atibárecoru ticodioconemorĩ, cūwederigũ niĩwĩ.

Niĩpetira ángelea cūwederigũ niĩwĩ.

jĩ jǎanoã.

⁷ Ángeleapere cūwederigũ niĩwĩ.

Ángelea Cǎamacū padecotera niĩwĩ.

cūwederigũ niĩwĩ, wĩno tiirǎbũro wãacua.

Cūwederigũ niĩwĩ pecame tiirǎbũro niĩwĩ.

⁸ Cūwederigũ niĩwĩ jĩriyigu.

Mũũ Cǎamacū niĩã; mũũ Ópũ niĩwĩ petirĩcu.

Mũũ niĩpetirare diamacãrã dutigũdacu.

⁹ Mũũ diamacũ tiirere booa; netǎnũcãrepere boorĩã.

Teero tiigũ, Cǎamacū mũũ Ópũ niigũ mũũrē bese, ópũ sǎnecowĩ.

Mũũ menamacãrã nemorǎ mũũrē usenire painemorǎ ticowĩ, §

jĩ jǎanoã.

¹⁰ Atecã cūwederigũ niĩwĩ jĩriyigu.

Basocã Ópũ, sicutopũre mũũ basirora atibárecore bauanewũ;

ũũũãse niĩwĩcãrē tiĩwã.

¹¹ Mũũ tiirĩgue petijǎãdacu;

mũũrepeja niĩrucujãgũdacu.

Niĩpetire mũũ tiirĩgue suti tiirǎbũro bóadiaadacu.

¹² Mũũ teeré suti tiirǎbũro tuupégũdacu.

Niĩpetire wasonǎdacu.

Mũũrepeja wasorĩcu.

Mũũ catiré petirĩcu,*

jĩ jǎanoã.

¹³ Cǎamacū atecãrē cūwederigũ niĩwĩ jĩriyigu.

Yãã wãmo diamacũniĩape duiya,

té mũũrē niĩatutirare mũũ dutiriguere yũũ ãũũrǎ yũũrĩ tiirĩpũ.†

Sǐcũ ángelere teero jĩriyigu.

¹⁴ Niĩpetira ángelea bauhãrã niĩwĩ. Cũã cūwederigũ niĩwĩ tiicotãrã niĩwĩ. Cũã cūwederigũ niĩwĩ netǎnũnorirare tiĩãpudutigu ticodiocora niĩwĩ.

* 1:5 Salmo 2.7. † 1:5 2 Samuel 7.14; 1 Crónicas 17.13. ‡ 1:7 Salmo 104.4. § 1:9 Salmo 45.6-7. * 1:12 Salmo 102.25-27. † 1:13 Salmo 110.1.

2

Cõamacū basocáre netõnére quetire tuonunásedutire

¹ Teero tiirá, cūu macáye quetire marí tuoáriguere nemorõ añurõ tuonunásero booa. Tuonunáseco, padeodúrijáada jĩrã.

² Too suguerõpore Cõamacū ángeleamena cūu dutirére* wedecoyigu. Cūu dutiré diamacárã niirõ tiiriro niiwã. Diamacá maquẽ niipacari, basocápe netõnucãyira. Cūã netõnucãrecõrõ ñañarõ tiinóyira.

³ Teero tiirá, marĩre netõnére quetire añunetõjõãrere teero iñajãrã, Cõamacū ñañarõ tiíadarere netõricu. Tee quetire marí Òpũ wedesuguerigu niiwĩ. Too síro cūu wederiguere tuorira marĩre wedenetõnecowa. “Netõnére quetire diamacárã niia”, jĩwã.

⁴ Cõamacūcã tee quetire “diamacárã niia” jĩgũ, cūu sícũrã tiimasfrere pee tiiẽñorĩ tiirigu niiwĩ. Teero biiri Espiritu Santomena maricõrõ tiimasfrere ticorigu niiwĩ. Pee merẽã tiimasfrere ticoqui, cūu ticodugarobirora.

Jesús basocá wárigue

⁵ Cõamacū atibúreco petiári siro, apebúreco jeari, ángleare “máã niipetirare dutiadacu” jĩriyigu.

⁶ Biirope Cõamacáye queti jóaripũpore sícũ tee maquẽrẽ jóarigu niiwĩ: Cõamacá, ¿deero tiigú muu nocõrõca basocáre wãcũjãĩ?

¿Deero tiigú nocõrõca cúãrẽ añurõ iñanunusejãĩ?

⁷ Muu basocáre ánglea doca niirã niirĩ tiirigu niiwã ména.

Peerogã siro basocáre pee dutirére añurõ asibatéremena ticorigu niiwũ.

⁸ Niipetire muu bauanériguere basocá dutiario jĩgũ, cūũrigu niiwũ,[†]

jĩ jóarigu niiwĩ. Cõamacū basocáre dutirére cūũgũ, niipetirere dutiario jĩgũ, cūũrigu niiwĩ. Teero tiirá, cúã “dutimasĩña mania” jĩrẽ mania. Teero niipacari, marí atitóre basocá niipetirere dutiri iñaria ména.

⁹ Ánglea docagã niimirigupereja masinoã. Cūũrã Jesús niĩ. Cūu Cõamacū basocáre añurõ tiirére ñnogũ, marĩre diabosarigu niiwĩ. Cūu diagu, bayiró ñañarõ netõrigue wapa Cõamacū añurõ asibatéremena cūũrẽ marí Òpũ sõnecorigu niiwĩ.

¹⁰ Cõamacū niipetirere, niipetirare bauanérigu niiwĩ, niipetira cúãrẽ “añugũrã tiyĩ” jĩãrõ jĩgũ. Cūũrã paure ãmuãsepu waaadarimarẽ maa ñnosuguegudu, cúãrẽ netõnégũdure biiro tiirigu niiwĩ: Niipetirere añurõ tiĩñápetijããrõ jĩgũ, ñañarõ netõrĩ tiirigu niiwĩ. Cõamacú teero tiigú, diamacá tiirigu niiwĩ.

¹¹ Marĩre marí ñañarẽ tiirére acabórigu, teero biiri marí cūu acabónorira sícũpõna tiiróbiro niirã tia sáa. Teero tiigú, cūu marĩre “yáa wedera niĩya” jĩgũ, bobosáricui.

¹² Teero tiiró, cūu Pacure wedeserere biiro jóanoã:

Mũũye maquẽrẽ yáa wederare wedegũda. Basocá neãrucuorũ “Cõamacú añunetõjõãĩ” jĩ basapeoguda muurẽ,[‡] jĩ jóanoã.

¹³ Atecã jóanoã:

Yuu Cõamacũrẽ padeorucúa,[§]

jĩ jóanoã. Atecã jóanemonoã:

Cõamacú põna cūu yuure ticoriramena ãno niia,* jĩ jóanoã.

¹⁴ Marí diaadari õpũũrĩrẽ cuoa. Teerora Jesucã marĩbirora õpũũcutirigu niiwĩ. Cūu marí tiiróbirora õpũũcutirigu diajõãyigu. Teeména Satanás dia ditijõããdarere dutigúre docacũmurĩ tiirigu niiwĩ.

¹⁵ Teeménarã diarẽ cuimirare netõnérigu niiwĩ sáa. Teerẽ cuira, búrecoricõrõ ñañarõ yeeripũnacutimiyira.

¹⁶ Teero tiirá, aterẽ masinoã: Cūu ángleapere tiápuu mee atirigu niiwĩ; Abraham pãrãmerã niinunuserapere tiápuu atirigu niiwĩ.

¹⁷ Marí cūũya wederare tiápuu, marĩbirora baurigu niiwĩ. Marĩbiro niihẽgũjã, marĩrẽ tiápuribojyi. Marĩbirora niijigũ, paíarẽ dutigú sããrigu niiwĩ. Paíarẽ dutigú sããrigu Cõamacú boorere tiigú niĩ; marĩrẽ bóaneõ iñaqui. Marĩrẽ diabosarigu niijigũ, paíarẽ dutigú niijigũ, marí ñañarẽ tiirére Cõamacũrẽ acabóre sãibosáricui.

¹⁸ Satanás cúãrẽ ñañarẽ tiidutiri, bayiró ñañarõ netõpacú, ñañarẽ tiiriyigu. Cúãrẽ teero wáari, wãcũtutuayigu. Teero tiigú, marĩrẽ ñañarõ wáari, tiápuqui.

* 2:2 La Ley de Moisés. † 2:8 Salmo 8.4-6. ‡ 2:12 Salmo 22.22. § 2:13 Isaías 8.17. * 2:13 Isaías 8.18.

3

Jesús Moisés nemorō niī

¹ Teero tiirá, yáa wedera, ñañaré tiirére acabónorira, ámuãsepu wáaadara, Jesús marí padeogüre wácúnunuseya. Cúu Cõãmacú beserigu, cúuyere wededutigü ticoconorigü niī. Teero biiri paiaré dutigú, Cõãmacürē maríye niíadarere sãiboságu niī.

² Jesús Moisés tiiróbiro Cõãmacú cüürē cüüriguere diamacú tiigú niirigu niiwī. Moisés Cõãmacürē padeoräre suonigü niirigu niiwī.

³ Jesurē Moisés nemorō ãñurō wácünetõncãrō booa. Queorémena wedeguda. Sícü wii tiiquí. Tiiwii tiirigupe tiiwii nemorō ãñurō wedesenoqui. Jesurá wii tiirigu tiiróbiro niī.

⁴ Wiiré ñña, ateré jĩmasiã: “Sícü tiiwiiiré tiirigu niiwī”. Cõãmacüpeja niipetirepürena tiisguérigu niiwī.

⁵ Moisépe Cõãmacürē padecotegu niijigü, Cõãmacürē padeoräre ãñurō coterigu niiwī. Cúu Cõãmacú too síro wedeadare maquécãrē wederigu niiwī.

⁶ Cristope tiiwii õpü macú niijigü, tiiwii macãrãrē ãñurō cotequi. Marí Cõãmacürē padeorá tiiwii macãrã niirã tia. Marí Cõãmacürē padeorucúra, tiwiipára niijãrã tia. Teero biiri “too síropü cãü ticoadarere maríre ticogudaqui” jĩ padeorucúra, teerora niirucujãadacu.

Cõãmacürē padeorá yeerisãcua

⁷ Teero tiirá, Espíritu Santo jĩriguere wácúnunuseya. Cúu jĩrigue Cõãmacüye queti jóaripüpu biiro jĩ jóanoã:

Mecüã múã Cõãmacú wedeserere tuorá,

⁸ yuurijá tiirijãña.

Too suguero macãrãpu cüürē netõncãrira tiiróbiro niirijãña.

Cúã yucu manirō, basocá manirõpu niiritore, Cõãmacú wederi tuorírucuyira.

“¿Niirõrã maríre ñañarō tiigúdari cüü? Tiiríqui”, jĩyira.

⁹ Cõãmacú jĩyigu: “Cúã cuarenta cãmarí yuu ãñurō tiirére ññarucumiwã.

Teeré ññapacara, ¿niirõrã maríre ñañarō tiigúdari cüü? Tiiríqui”, jĩ wácüwã.

¹⁰ Teero tiigú, yuu cúãmena cúatu.

Cúãrē biiro jĩwã: ‘Múã diamacú maquērē masípacara, noo booró tiijã; yuu dutirére booríã’, jĩwã.

¹¹ Teero tiigú, cúãmena cúagu, jĩwã: ‘Diamacúrã biiro tiigúda:

Yuu múãrē ticoadari ditare jearicu; yuümena yeerisãricu’, jĩwã”, jĩyigu Cõãmacú,*

jĩ jóanoã.

¹² Yáa wedera, cãmerí coteya. Sícü ñañarō wácü, padeohégu niirijãrõ. Ñañarō wácürã, padeodúra, too síro múã Cõãmacú catirucugure cõãrã tiibócu.

¹³ Biirope tiyá: Búrecoricõrõ Cõãmacú cüü “Mecüã” jĩri búreco niirí, cãmerí wácütutuari tiyá. Teero tiihéra, múã síquērã jĩditorere tuorá, ñañarére tiíadacu. Cõãmacürē yuühera putuáadacu.

¹⁴ Marí sicato padeoríguere padeorucújãrã, Cristore hapacutira niíadacu.

¹⁵ Yuu jĩñariborira jĩ jóanoã:

Mecüã múã Cõãmacú wedeserere tuorá, yuurijá tiirijãña.

Too suguero macãrãpu Cõãmacürē netõncãrira tiiróbiro niirijãña,†

jĩ jóanoã.

¹⁶ Too suguero macãrãpu Cõãmacú wedeserere tuopacára, cüürē netõncãyira. Cúã niipetira Egiptoru niimirira Moisés néewitiwarira niiyira.

¹⁷ Cuarenta cãmarí Cõãmacú cúã ñañaré tiirí ññagü, cúãmena cúayigu. Teero tiirá, cúã yucu manirō, basocá manirõpu diayira.

¹⁸ Cõãmacú cüürē netõncãrírare biiro jĩyigu: “Diamacúrã biiro tiigúda: Yuu múãrē ticoadari ditare jearicu; yuümena yeerisãricu”, jĩyigu.

¹⁹ Teero tiirá, marí masítoa: Cãã Cõãmacürē padeoríjãrã, cüü ticoadari ditare jeamasíriyira. Cüümena yeerisãre buaríyira.

4

¹ Cõãmacú too suguero macãrãpüre “yuümena yeerisãrã atíya” jĩrirobirora marícarē jĩgü tiiquí. Teero tiirá, ãñurō wácüãda. Apetó tiirá, múã síquērã tee yeerisãre buaríbocu.

² Maricã too suguero macãrãpu tiiróbirora Cõãmacüye queti ãñuré quetire wedenorira niíã. Cúãpe búri peti tee quetire tuoyíra. Padeoríyira. Teero tiirá, ãñurére buaríyira.

³ Marípe tee quetire padeorãpeja Cõãmacümena yeerisãre बातóaa. Tee maquērē Cõãmacú wedesequ, biiro jĩyigu:

* 3:11 Salmo 95.7-11. † 3:15 Salmo 95.7-8.

“Teero tiigú, cáãmena cúagu, ateré jĩwũ:

‘Diamacúrã biiro tiigúda:

Уны муãrê ticoadari ditare jearicu; унымена yeerisãricu’, jĩwũ”, jĩyigu Cõãmacũ,*

jĩ jóanoã. Cõãmacũ atibúreco yaponóãri siro, yeerisãyigu.

4 Atecã Cõãmacũye queti jóaripũru cãũ atibúrecore yaponóãri bureco síro macã burecore biiro jóanoã:

Seis burecori siro apebúreco jeari,† Cõãmacũ niipetirere tiári siro, yeerisãyigu,‡

jĩ jóanoã.

5 Ateré jóanemonaã:

Уны муãrê ticoadari ditare jearicu; унымена yeerisãricu,§

jĩ jóanoã.

6 Too suguero macãrãru ãñurê quetire tuosuguéria niipacara, Cõãmacũrê netõnucãyira. Cáã netõnucãrigue wapa cãũmena yeerisãre buarýyira. Basocã cãũmena yeerisãre buaáدارو dusaá ména.

7 Teero tiirá, Cõãmacũ apebúreco beseýigu sũcã. Cãũ beserí bureco “Mecũã” jĩnoyiro. Marĩ ñecũsumã netõnucãri siro, peecũmarĩ siro, Cõãmacũ David jóariguemena teeré wedeyigu.

Cãũ wederiguere уны муãrê biiro jóatoawũ:

Мecũã муã Cõãmacũ wedeserere tuorã, унурijã tiirjãña,*

jĩ jóanoã.

8 Josué Israelya põna macãrãrê yeerisãrere ticoatã, Cõãmacũ too síropu “Mecũã унуре унурã yeerisãre buaádadua” jĩrê maquêrê wedenemoribojlyi.

9 Teero tiirá, Cõãmacũ yeerisãrirobirora marĩ Cõãmacũrê padeorácã yeerisãmasũcu.

10 Cõãmacũ niipetirere tiári siro, yeerisãyigu. Teero tiiróbiro Cõãmacũrê padeorácã paderé yaponóãrirabiro yeerisãcu.

11 Teero tiirá, marĩcã wãcũtutuaro booa, Cõãmacũmena yeerisããda jĩrã. Too suguero macãrãru Cõãmacũrê netõnucãriro tiiróbiro tiinunúserijãrõ booa.

12 Cõãmacũ wedesere catirébiro niirucujãã; tutuanetõjõãã. Saderipĩ puanĩña asoyóaripĩbiro niã. Tiipĩ nemorõ Cõãmacũ wedeserepeja marĩ popeapu, marĩ yeeripũnapu, marĩ wãcũrépu, niipetiropu sããwacu. Cõãmacũ wedesere tuorã, marĩ tugueñare, teero biiri marĩ “biiro tiáda” jĩ wãcũrê “ãñuniã” o “ñañaniã” jĩ besemasã.

13 Marĩ Cõãmacũ tiirira niijrã, cãũrê yayiomasãria. Cãũ niipetire marĩ wãcũrêrê ñãmasãĩ. Cãũ marĩrê “¿deero tiirá teero tiirí?” jĩ sãñãrĩ, wedenetõnoãdacu.

Jesús paiaé dutigú niĩ

14 Jesús Cõãmacũ macã, Cõãmacũ putopu jearigu, paiaé dutigú niĩ. Teero tiirá, “Jesuré padeoã” jĩrêrê padeorucujãrõ booa.

15 Jesurã paiaé dutigú marĩ wãcũbayiheri ññagũ, marĩrê bóaneõ ñãmasãiqui. Cũcã niipetira basocã tiiróbirora niipetire jĩcõãsãnomiyigu. Jĩcõãsãpacari, sãcãrĩ ñañarê tiiriyigu.

16 Teero tiirá, cuiro manirõ Cõãmacũ marĩrê maigúrê sããda. Marĩ sãirécõrõ marĩrê bóaneõ ññagũdaqui; marĩrê ãñurê ticodugarigu niijigũ, tiãpugudaqui.

5

1 Paiã cããrê dutigũdure besera, cáã watoa niigúrê beseeya. Cãũ basocãye maquêrê Cõãmacũrê sãĩbosãgũdure sõneconoĩ. Cãũrã basocã Cõãmacũrê ticodugarere ticobosai. Cáã ñañarê tiiriguere acabóre sãĩbosãgu, wãicurare siã sõemonecobosai.

2 Cãũ basocã niijigũ, wãcũbayihegu niĩ. Teero tiigú, tuomasãñhãrãrê, noo booró tiirãre bóaneõ ññagũ.

3 Tutuhegu niijigũ, cãũ basirocã ñañarê tiirigue wapa ãpẽrãrê tiibosárobirora wãicurare siã sõemonecomasãĩ.

4 Sãcũ cãũ basiro “уны paiaé dutigú niigũda” jĩ sããmasãriqui. Cõãmacũ cãũrê bese sõnecoqui, cãũ Aarõnrê bese sõnecoribirora.

5 Teerora wãayiro Cristore. Cãũ basiro paiaé dutigú sããgũ, cãũ basiro beseriyigu. Cõãmacũre cãũrê bese sõnecoyigu. Cõãmacũrã cãũrê jĩrigu niiwĩ:

“Муны уны macã niã. Mecũãmena уны тнуч pacu niirêre masããdadua”, jĩrigu niiwĩ,*

jĩ jóanoã.

6 Atecãrê Cõãmacũ cãũye queti jóaripũru biiro jĩrigu niiwĩ:

“Муны pai niirucujãgũdadu.

Melquisedec niiribirora niigũdadu”, jĩrigu niiwĩ,†

* 4:3 Salmo 95.11. † 4:4 Pecasãyemena: el séptimo día. ‡ 4:4 Génesis 2.2. § 4:5 Salmo 95.11. * 4:7 Salmo 95.7-8. * 5:5 Salmo 2.7. † 5:6 Salmo 110.4.

jī jóanoā.

⁷ Jesús atiditapá niigū, Cōāmacū cūū diaadarere netōnémasīgūmena wedeseiygu. Bayirō busurōmena, utirēmena cūūrē sāimiyigu. Cōāmacū cūūrē quioníremena padeorí ñāgū, cūū sāirere tuoyigu.

⁸ Cōāmacū macū niipacu, ñañarō netōyigu. Teero netōpacú, Cōāmacū dutirere añurō yuugú wáyigu.

⁹ Ñañarō netōriguemenā tiiñāpetijāyigu. Teero tiigú, niipetira cūūrē yuarere netōnégū, catiré petihere ticogú wáyigu.

¹⁰ Cōāmacū cūūrē paiaaré dutigüre sōnecorigu niiwī Melquisedec niirirobirora.

Padeodúri jīrā, wācūtutuaya

¹¹ Melquisedeye maquērē múārē pee wededugamiā. Múārē ūsā wederé wisió niicu. Múā peanetōjōāā masidugara.

¹² Múā yoari Jesuré padeóa. Mecatīgārē āpērārē buerāpu niitoabocu. Teero tiiróno tiirá, Cōāmacūyere buesuguerere wedequēnorí booa sūcā. Yaarere yaaróno tiirá, mecatīgārē ōpēcó ūpūrā tiiróbirō niā ména.

¹³ Ōpēcó dícare ūpūgūno wīmagū peti niī. Teero tiigú, añurō tiirere, ñañarō tiirere besemasiriqui ména.

¹⁴ Yaaré bayirépe butoá yaaré niā. Cúā añurō buenorira tuomasí, añurere, ñañarere ññamasí, beserāpu niicua.

6

¹ Teero tiirá, tutuanemorepere buenemoāda, Cristoyere añurō tuomasínemoāda jīrā. Marí buesugueriguere buerijāāda ména. Marí Cristoye buesuguerigüe ate niiwū: “Múā ñañarē tiiré wapa pecamepu wáaadacu; teero tiirá, wācūpati, wasoyá” jīrere buenowū. “Cōāmacūrē padeoró booa” jīrere buenowū.

² Teero biiri wāmeōtirere, ñapeōrere buenowū. Teero biiri sūcā “diarira masāadacua; ñañarē tiirira pecamepu ñañarō tiinóadacua” jīrere buenowū.

³ Mecatīgā Cōāmacū boorí, Cristoye maquērē añurō tuomasínemoādacu.

⁴ Āpērā Jesús basocāre netōnére quetire añurō tuomasímiyira. Cūūrē añurōpura masímiyira. Espiritu Santore cuomíyira.

⁵ Cōāmacū cūūrē padeorāre “añurere tiigúda” jī jóarigüe cūūrē padeoré jeamiyiro. Teero biiri atitóre Cōāmacū tutuaremena tiēñorí ññarā, “marí diari siropure, nemorō añurē tiigúdaqui” jīmiyira.

⁶ Teero jīrira niipacara, padeodúyira. Cúā padeodújīrā sáa, “wācūpati, wasoyá” jīrere tuonemórā, wasomasíricua. Cúārā Cōāmacū macūrē curusapu pábiaturabiro tiicúa. Teeména āpērā cūūrē buijārí tiicúa.

⁷ Ate queorémena padeodúraye maquērē wedeguda: Naírō oco peacu sicaditapare. Tiidita oco añurō sínicu. Teero tiiró, ducacaticu. Tiidita ōpū cūya wii macārāmena teeducare yaacua. Cōāmacū tiiditare añurō tiiquí; nemorō ducacatiri tiiquí.

⁸ Tiiditapura pota, ñañaré dícu wiiri, wapamaníri dita niicu. Cōāmacū tiiditare ñañarō tiiquí; sócōāqui, ducamanijāārō jīgū.

Cōāmacū “añurō tiigúda” jīriguere tiigúdaqui

⁹ Yū maírā, padeodúraye maquērē wedepacu, “múā padeodúyiro” jīgū mee tiia. Múā añurere, netōnére maquērē buatōyiro.

¹⁰ Múā Cōāmacūrē maírere ēñorā, āpērā Jesuré padeorāre tiápuyiro. Teero tiápuruucujāyiro ména. Teero tiigú, Cōāmacū diamacú tiigú nijīgū, teeré múā tiirere acabóríqui.

¹¹ Múā ateré bayirō tiirí booa: Āpērārē tiápura, múā niipetira ūseniremena añurō tiidugáre teerora tiyapacútiñā. Teero múā tiirí, Cōāmacū “ticoguda” jīriguere queoró múā wācūrōbirora wáaadacu.

¹² Teero tiirá, daderá niirijāña. Teero daderóno tiirá, āpērā Jesuré añurō padeorāre ññacūña. Cúā Cōāmacūrē padeocúa; cūū “ticoguda” jīriguere potocórō manirō yuecua. Teero tiigú, Cōāmacū cūūrē cūū “ticoguda” jīriguere ticogu tiiquí. Múācā cūūrē ññacū, tiinunáseyā.

¹³ Cōāmacū Abrahamrē “mūūrē añurō tiigúda” jīgū, āpí wāmemena wāmepeoriyigu; āpí cūū nemorō niigú maniquí. Teero tiigú, cūū basiro wāmepeoyigu.

¹⁴ Abrahamrē biiro jīyigu: “Diamacúrā jīā: Mūūrē añurō tiigúda; mūū pārāmerā pau basocáputiadacua”, jīyigu.

¹⁵ Abraham potocórō manirō yuejīgū, cūūrē “añurō tiigúda” jīriguere buayigu.

¹⁶ Múā masíā: Sícu “yūū diamacúrā jīā” jīdugagu, Cōāmacū wāmemena wāmepeoqui. Cūū teero jī wāmepeori tuorā, “diamacúrā jīgū tiiquí” jīrā, cámerí jīnemoricua.

¹⁷ Teerora Cõamacū tiiyigu. Cūū “ticoguda” jĩriguere “diamacārā wáaadacu” jĩgū, cūū basiro wāmepeoyigu. Teeména marĩ cūū añurõ ticoadarere yuerá ateré jĩmasiã: “Cõamacū cūū ‘añurõ tiigúda’ jĩriguere wasorĩqui”, jĩmasiã.

¹⁸ Teero tiiró, puaró niã wasomasĩña maniré: Cõamacū jĩditore manigú niijigū, cūū wāmepeoriguere, teero biiri cūū jĩriguere wasomasĩriqui. Cūū diamacū wedeseremena marĩrē cūū netõnérirare wācūtutuari tii. “Cūū marĩrē ‘añurõ tiigúda’ jĩrirobirora tiigúdaqui”, jĩnoã.

¹⁹ “Cūū ‘añurõ tiigúda’ jĩriguere tiigúdaqui”, jĩ wācūbayijĩrā, yuea. Tee wācūbayire yucusóro siatúpasori tutu bayirĩ tutubiro niicu. Peecūmúrõ manirõ niirucujãadacu. Marĩ yucusóro añurõ siatúpasoriwubiro niicu. Tiiwuré siatúpasori tutu Cõamacū niirõpu nucūrĩ tutubiro niicu.

²⁰ Toopú Jesús marĩ sũguero jeasũgueyigu. Toopú paiaré dutigú niijigū, marĩrē sãibosáqui. Cūū pai Melquisedec niirrobirora niirucujãgúdaqui.

7

Jesús Melquisedec niirrobirora pai niiré

¹ Melquisedec wāmecutigu Salem macārā õpū niiyigu. Teero biiri pai niiyigu; Cõamacū ãnuãseru niigú cūūrē pai sõnecoyigu. Cūūrā Abrahamrē bocagu jeayigu. Abrahamcā õpārãména cãmerĩsiãpetitoa,* coerpútãatĩri, Melquisedec cūūrē bocagu, cūūrē jĩyigu: “Cõamacū mũurē añurõ tiiaró”, jĩyigu.

² Abraham cūū cãmerĩsiãrā wapatãariguere puamóquẽñeburi batocūyigu. Sicabú maquērē Melquisedere ticoyigu. Melquisedec jĩrõ “Õpū diamacū maquē tiigú” jĩdugaro tiia. Cūū Salem macārā õpū niiyigu. Salem “Añurõ niirecutire” jĩdugaro tiia. Teero tiigú, cūū “Õpū añurõ niirecutire ticogú” niiyigu.

³ Melquisedec pacusãmuãrē, cūū ñecūsãmuãrē masĩña maniã. Cūū bauáriguere, cūū di-arigucārē masĩña maniã. Teero tiigú, Melquisedec Cõamacū macū tiiróbiro pai niirucuqui.

⁴ Múã Melquisedec apurĩ macū niirére wācũña: Marĩ ñecū peti Abraham cūū siãtãriguere puamóquẽñeburi cūū seenéõcũriguere cūūrē sicabú maquērē ticoyigu.†

⁵ Niipetira judíoa cūū oterére puamóquẽñeburi seenéõcũrere sicabú maquērē Levĩ pãrãmerã niinunusera paia niirãrē ticooya Moisére dutiré cūũrigue jĩrõbirora. Cūūrē ticorã Abraham pãrãmerã niĩya. Cúãya wedera niipacari, wapaséya.

⁶ Melquisedejea Levĩ pãrãmi niinunusegu niiripacu, Abraham sicabú maquērē ticori, ñeeyigu. Teero biiri Abrahamrē Cõamacū “añurõ tiigúda” jĩnorigure “Cõamacū mũurē añurõ tiiaró” jĩyigu.

⁷ Múã masiã: “Cõamacū múarē añurõ tiiaró” jĩgúno cūū nemorõ apurĩ macū niigú niiqui.

⁸ Paia marĩ watoa niirã ãpērã ticorére ñeerã marĩ tiiróbiro diaadara niĩya. Abraham ticoriguere ñeeriguperejea Cõamacūye queti jóaripũpu “diayigu” jĩ jóanoña maniã. Catirucugu tiiróbiro niigúrē jóanoã.

⁹ Ateré wācũña: Levĩ teero biiri cūū pãrãmerã niinunusera cūū basocã ticoriguere ñeepacara, Melquisedere ticoyira. Abraham ticoriguemenarã cūãcã ticorira tiiróbiro niiyira.

¹⁰ Melquisedec Abrahamrē bocagu jeari, cūū Abrahammena bauãadara niijĩrã, cūūmena niirã tiiróbiro niitoayira.

¹¹ Paia Leviyã põna macārã cūū paia dutirére cuocúa Moisére dutiré cūũriguepure. Cūū tee dutirére tiirã, basocãre añurã quẽnojeári tiimasĩricua. Cūū quẽnojeári tiirĩ siro niĩatã, Cõamacū ãpĩ pai sõnecoribojĩyi. ãpĩrē sõnecogu, Aarón pãrãmi niinunusegure sõnecoriyigu. Melquisedec tiiróbiro niigúpere sõnecoyigu.

¹² ãpĩ pai sããrĩ, dutirécãrē wasopetjãrõ booa sãa.

¹³⁻¹⁴ Melquisedec tiiróbiro niigú maquērē jóanoã Cõamacūye queti jóaripũpure.‡ Cūũjã Leviyã põna macū mee niiyigu. Marĩ masiã: Marĩ Õpū Judayã põna macūpe niiyigu. Tii põna macū sicū pai sããriyigu. Moisés paiaýe maquērē wedesegu, sicãrĩ “Judayã põna macārã paia sãããdacua” jĩriyigu.

¹⁵ Teeré nemorõ masiãnoã ãpĩ pai jeariguemena. Cūūrã Melquisedec tiiróbirora niigú niiyigu.

¹⁶ Leviyã põna macārã dicu, Moisére dutiré cūũrigue jĩrõbirora paia sããrira niiwã. Jesupé Levĩ pãrãmi niiripacu, cūū tutuaremena catiré petihére cuogú niijigū, pai sããyigu.

¹⁷ Cõamacūye queti jóaripũpu Jesuré teerora jĩ jóanoã:

* 7:1 Génesis 14.14-20. † 7:4 Génesis 14.20. ‡ 7:13-14 Salmo 110.4.

Muu pai niirucujãgãdacu.

Melquisedec niirrobirora niigãdacu,[§]
jĩ jãnoã.

¹⁸ Paia Leviyã pãna macãrã dutirẽ petijãyiro. Basocã tee dutirẽre tiinunãsera, acabõrere, netõnerere buaricua.

¹⁹ Moisére dutirẽ cũrigue basocãre ãñurã quẽnojeãri tiiriyiro. Tee dutirẽre tiirõno tiirã, marĩpeja nemorõ ãñurẽre cwoa: Jesucristo pai sããriguemena marĩ Cõãmacũmena bapacutimasã. Cũũ putopũ wãaadarere useniremena yuea.

²⁰ Cõãmacũ cũũ macũrẽ pai sõnecogu, cũũ basirora “diamacũrã yuu wãmemena mũũrẽ aterẽ jĩã” jĩyigu.

²¹ Æpẽrã paia sããrã, teero jĩnoña maniyira. Cõãmacũ cũũ macũrẽ sõnecogu, cũũ basirora “diamacũrã yuu wãmemena mũũrẽ aterẽ jĩã” jĩyigu. Cõãmacũye queti jõaripũpũre biiro jãnoã:

Cõãmacũ basirora “diamacũrã yuu wãmemena mũũrẽ aterẽ jĩã” jĩyigu.

Cũũ teero jĩrigue wasonõña maniãdacu.

“Muu pai niirucujãgãdacu”, jĩyigu,*

jĩ jãnoã.

²² Teero tiigũ, Cõãmacũ Jesumẽna tiirẽ Moisére dutirẽ cũrigue nemorõ ãñurẽ niã. Jesús marĩrẽ nemorõ ãñurẽ tiirucũgãdaqui.

²³ Paia paũ peti sããrucuyira. Cũã diari, cũã paia niirẽ petijãyiro; ãpẽrã wasorucuyira.

²⁴ Jesupẽja catirucugu niijĩgũ, pai niirucujãgãdaqui; ãpi cũũrẽ wasorĩqui.

²⁵ Catirucugu niijĩgũ, mariye niãdarere Cõãmacũrẽ sãibosãrucuqui. Cũũ wãmemena Cõãmacũrẽ sããñanorẽ diamacũrã netõnemasĩqui.

²⁶ Teero tiigũ, Jesús paiarẽ dutigũ peti niĩ. Cũũ tiirõbiro niigũrẽna marĩ booa. Cũũ biiro niĩ: Ñãñarẽ manigũ, ãñurẽ tiigũ, ñãñarẽ tiihẽgu niĩ; marĩ ñãñarẽ tiirã tiirõbiro niirĩ; niipetira ãmũãsepu niirã nemorõ quioniremena ñãanogũ niĩ.

²⁷ Cũũ ãpẽrã paiarẽ dutirã tiirõbiro tiirĩqui. Cũã búrecoricõrõ wãicũrere sãã, cũã ñãñarẽ tiãriguere acabõre sãicũa. Too siro ãpẽrãyẽre teerora tiibosãcua, cũã ñãñarẽ tiãrigue wapa. Jesupẽ biirope tiyigu: Sicãrĩrã diayigu. Cũũ diãriguemena basocã ñãñarẽ tiirẽre wap-atipetijãyigu.

²⁸ Moisére dutirẽ cũriguepu paiarẽ dutirãre besedutire biiro niã: Cãã wãcũbayihera niipacari, paia sõneconowã. Tee dutirẽ cũũri siro niipacari, Cõãmacũpe cũũ wãmemena cũũ macũrẽ paiarẽ dutigũ sõnecoyigu. Cũũ macũpẽ cũũ tiidutĩriguere tiipetĩrigu niijĩgũ, ãñugũ peti niĩ.

8

Mama netõnerẽ queti Jesumẽna jeawũ

¹ Niipetire yuu jõarigue maquẽ ate niã uputi maquẽ: Marĩ sicũ paiarẽ dutigũre cwoa. Cũũ ãmũãsepu õpũ duiripĩrõ Cõãmacũ tutuanetõgũ putopũ cũũ wãmo diamacũniñape jeanuãjeayigu.

² Cũũ ãmũãsepu ãñunetõjõãri Tatiãpũre paiarẽ dutigũ niiqui. Cõãmacũ basiro tiiwĩrẽ tiyigu; basocã mee tiyira.

³ Niipetira paiarẽ dutirãre sõnecorira niiwã, wãicũrere sãã sõemonecoaro jĩrã. Teero biiri oterẽ ticoaro jĩrã, sõneconorira niiwã. Teero tiigũ, Jesucristocã pai niijĩgũ, Cõãmacũrẽ apeyenõ ticoarẽ caorõ booa.

⁴ Jesucristo atibúrecopũre putũãgũpeja, pai niiribojĩyi. Æpẽrã paia Moisére dutirẽ cũrigue jĩrõbirora Cõãmacũrẽ basocã nẽeatirere ticoarã niitoaya.

⁵ Paia cũã paderẽre tiirã, basocã tiiri wiipũre padeeya. Tiwiũ ãmũãsepu niirĩ wii queorẽ dũcu niicu. Marĩ teerẽ masãã Cõãmacũ Moisére jĩriguemena. Wiirẽ tiidutĩgu, biiro jĩyigu: “Niipetire yãa wii maquẽrẽ mũũrẽ ãtãgũpũ ãñoriborora tiyã; merẽã tiirĩjãña”, jĩyigu.

⁶ Mama netõnerẽ queti Moisére dutirẽ cũrigue nemorõ ãñurẽ niã. Marĩ Jesurẽ padeorãre “ãñurẽre buããdacu” jĩrigue too sũguero macãrãrẽ jĩrigue nemorõ ãñurẽ niã. Teero tiigũ, Jesús pai niigũ tiirẽ ãpẽrã paia tiirẽ nemorõ ãñurẽ niã.

⁷ Moisére dutirẽ cũriguere basocã niipetirere tiipetijããtã, Cõãmacũ mama netõnerẽ quetire Jesumẽna cũũribojĩyi.

⁸ Tiipetimasihẽri ñãagũ, biiro jĩyigu:

Cõãmacũ biiro jĩĩ: “Too sĩropũ yuu Israelya pãna macãrãrẽ, teero biiri Judayã pãna macãrãrẽ

§ 7:17 Salmo 110.4. * 7:21 Salmo 110.4.

mama netõnére quetire cūũgūda.

⁹ Too sugueropu cūã ñecāsūmuārē cūũriguebiro niiriadacu.

Cūãrē Egiptopu niirārē nēwewiatigu, tee dutirére cūũmiwū.

Cūãpe yuu dutirére tiiriwa.

Teero tiigú, cūãrē cōãjāwū”, jĩĩ marĩ Ōpū.

¹⁰ “Too siropu Israelya pōna macārārē mama netõnére quetire cūũgūda.

Biuro tiigúda: Yuu dutirére cūã wācūrēpure jeari tiigúda;

cūãrē yuu dutirére useniremena yuuri tiigúda.

Teero tiigú, yuu cūã Ōpū niigūdacu.

Cūãcā yāara niĩadacu.

¹¹ Cūã sīcānorē cūã menamacārārē, cūãya wederare ‘Cōãmacūrē masĩña’ jĩĩ bueriadacu.

Teero bueripacari, niipetira yuure masĩadacu.

Wĩmarā, teero biuri butoá masĩadacu.

¹² Cūã ñañarē tiirére acabógūda.

Cūã ñañarē tiiriguere wācūnemoricu sáa”, jĩĩ Cōãmacū, *
jĩĩ jóanoã.

¹³ Cōãmacū mama queti wederēmena Moisére dutiré cūũrigue petirĩ tiirigu niiwĩ. Bucu niĩã.
Niipetire bucu niisuguerigue boonóña maniã. Péero dusaa petiádro.

9

Cōãmacūwii āmuãsepu niiri wii; atibárecopu niiri wii maquē

¹ Moisére dutiré cūũriguepure Cōãmacūrē súbusedutriguere, teero biuri súbuseri wii atiditá niiri wii tiíadare maquērē jóanuyiro.

² Tiiwii wáicura caserimena tiiri wii niuyiro. Sicato sããjeari tatiã Ññuri Tatiã wāmecutiri tatiã niuyiro. Toopúre sīawócore yucu pesarigu siete sēnerīcutirigu nucūyiro. Teero biuri Cōãmacūrē ticoré pã péori mesa nucūyiro.

³ Tiitatia berupu apesutí casero usebetiri caserore netõsāwaropu apetatia niuyiro. Ññunetõjõãri Tatiã wāmecutiuyiro.

⁴ Tiitatiapu sitiaañũre sóepeoro oromena tiinóriro niuyiro. Teero biuri Cōãmacū dutiré jóature cūorítiba, oromena sotoá cōmanóritiba niuyiro. Tiitiba popeapu sicarú oromena tiinóriru niuyiro. Tiirupá yaaré maná wāmecutire sãñayiro. Teero biuri Aarónyagu tuurítuarigu sooriwirigu sãñayiro. Teero biuri útãpírĩ Cōãmacū dutiré jóarepírĩ sãñayiro.

⁵ Tiitiba sotoapu puaníñayapapu ángelea queoré pesayira. Cūã toopú niiri, Cōãmacū toopú niirére ññooyiro. Ángelea wáure tiitiba sotoapu súuyiro. Mecátũgārē niipetire tiiwii maquērē wedenemoria.

⁶ Tiiwiiré quēnorí siro, paiá cūã paderére tiirá, sicato sããjeasugueri tatiapure sããwarucujāya.

⁷ Apetatiapére pairaré dutigú dícu sicacūmarē sicabureco sããwaqui. Toopú sããwagu, wáicuraye díre néesāwaro dícu néesāwarucuqui. Cūũ basiro, teero biuri basocá cūã masĩripacara, ñañarē tiicúa. Tee ñañarē tiirigue wapare acabóre sãigú toopú díre wēbatepeoqui.

⁸ Teero tiiriguemena Espírítu Santo ateré tuomasírĩ tiiquí: Tiiwii niiritore ména, basocá Ññunetõjõãri Tatiapure sããwamasĩricua ména.

⁹ Tee niipetire too suguero maquēpu atitó maquē queoré niĩã. Cōãmacūrē ticoré, cūã wáicurare sóemonecore basocáre Cōãmacūmena añurõ tugueñarĩ tiimasĩricu.

¹⁰ Moisére dutiré cūũrigue basocáre “teeré yaarijãña; teeré sñirijãña; biirpore coseyá” jĩĩre dutiré dícu niĩã. Tee dutiré sotoá maquē niiré dícu niĩã. Tee dutiré añurã putuári tiiría. Cōãmacū tee dutirére basocáre tiidutirigu niiwĩ, tée Jesús jearipu. Cūãmenarã Cōãmacū niipetirere wasorí tiirigu niiwĩ.

¹¹ Cristope atitoarigu niiwĩ. Atitóre cūãrã pairaré dutigú peti niĩĩ. Cūũ marĩrē añurere néeatirigu niiwĩ. Cūũ pairaré dutigú tiirucúrenorē āmuãse macã wiipu tiigú tiiquí. Tiiwii atibáreco macã wii nemorõ pairí wii, nemorõ añurí wii niicu. Basocá tiirí wii mee niicu. Atibáreco macã wii mee niicu.

¹² Cristo āmuãse macã wii Ññunetõjõãri Tatiapure sããwarigu niiwĩ. Toopú sããwagu, cabraye dímena, wecuá wĩmarāye dímena sããwaririgu niiwĩ. Teero tiiróno tiigú, cūãye dímena sīcārĩrã sããwarigu niiwĩ. Teeména marĩrē netõngū catiré petihére buarí tiirigu niiwĩ.

¹³ Moisére dutiré cūũrigue jĩĩrõbitora basocá diaarirare padeñããri siro, Cōãmacū ññacoropure jũĩrĩpıra putuáya. Teero tiirá, wecuá āmuãye díre, cabraye díre, teero biuri

* 8:12 Jeremías 31.31-34.

wecu wĩmagõrẽ sóerigue nitĩmena jũĩrĩpirare wẽẽbatepeoya. Cũãrẽ Cõãmacũ ññacoropure jũĩrĩmanirã putuãdutura teero tiimĩya. Cũã sotoã dícu ãñurã putuãya.

¹⁴ Cristoye dípe nemorõ marĩrẽ ãñurõ tiãpua. Cristo ñññaré manigú Espĩritu Santo niirucugu tutuaremena cũya õpũãrẽ Cõãmacũrẽ wiyayĩgu. Cũyue dímena marĩ ñññaré tiirere acabõrigu niĩwĩ. Marĩ acabõnorira niĩjĩrã, ãñurõ tũgueñaã sũcã. Teero tiirã, Cõãmacũ catiré cuogũ boorere tiimasfã.

¹⁵ Teero tiigũ, Cristo mama netõnere quetire neeatirigu niĩ. Tee quetimensa Cõãmacũ beserira cũãrẽ “ticoguda” jũiriguere ñeeãdacua. Cũũ “ticoguda” jũirigue petirĩcu. Basocã Moisésre dutiré cũũriguemena niimĩrira teeré netõnucãrã Cristo diariguemena acabõre buayĩra.

¹⁶⁻¹⁷ Biĩro niã: Sĩcũ cũũ diaadari suguero, “yũũ cuoré yãa wederare putuãdadacu” jũĩ jõacũqui. Cũũ catipacari, cũũya wedera cũũ jõacũripũ jũĩrõbirora tiimasĩricua mēna. Cũũ diari ñña, cũũrẽ yaatõa, cũũ jõacũripũ dutirobirora tiicũa.

¹⁸ Tee tiirõbirora wãayiro Moisésre dutiré cũũriguecã: Dí ñmayucoremena nucãyĩro.

¹⁹ Moisés biĩro tiiyĩgu: Cũũ niipetire tee dutirere niipetira tuocõropu bueyĩgu. Buetoa, wecuã wĩmarãye díre, cabraye díre ocomēna wão, hisopo wãmecutiri dupurire peene, ovejaye põa sõãrēmena siatũ, díre soanēyĩgu. Teemēna Cõãmacũye dutiré jõaripũrẽ, teero biĩri basocã niipetirare wẽẽbatepeoyĩgu.

²⁰ Cũũ teero tiãri siro, cũãrẽ jũiyĩgu: “Ate dímena Cõãmacũ marĩrẽ dutiré cũũrigue nucãã. Tee dutirere tiurucũjãrõ booa”, jũiyĩgu.

²¹ Teerora sũcã Moisés sũbuseri wiire dímena wẽẽbatepeoyĩgu. Teero biĩri niipetire tiĩwĩ popeapu niirere wẽẽbatepeoyĩgu.

²² Cõãmacũ dutiré jũĩrõbirora niipetire ãñurẽ niĩhēre dímena ãñurẽ putuãa. Dí ñmayucore manirĩ, Cõãmacũ basocã ñññaré tiirere acabõriqui.

Jesús cũũ diariguemena basocã ñññaré tiirere acabõre

²³ Tiĩwĩ maquẽ ãmũãsepu niĩri wii maquẽ queoré dícu niipacari, biĩro tiiyĩra: Wãicũrare siã, cũũye dímena wẽẽbatepeoyira. Teemēna Cõãmacũ ññacoropu ãñurẽ putuãyĩro. ãmũãsepu niĩri wii maquẽpeja wãicũraye díre boorĩcu; ãñunemorepere boocũ; Cristoye dí ñmayudiarigupere boocũ.

²⁴ Cristo atibũrecomu niigũ, ãñunetõjõãri Tatiapure sããwariyĩgu. Tiĩwĩ basocã tiĩri wii niã; ãmũãsepu niĩri wii queoré dícu niã. Cũũ ãmũãsepu niĩri wiipere sããwayĩgu. Atitõre cũũ Cõãmacũ putopu marĩrẽ sãĩbosãgu tiiquĩ.

²⁵ Paĩaré dutigũ judõoyu ãñunetõjõãri Tatiapure cũmarĩcõrõ sããwaqui. Cũũye díre neesãwariqui; wãicũraye dípere neesãwaqui. Cristopeja ãmũãsepu sũcãrĩrã cũũye díre neesãwayĩgu.

²⁶ Cũmarĩcõrõ neesãwarigu niigũjã, atibũreco nucãrĩpara pee peti ñññarõ netõ, diaru-cubõjĩyĩ. Teero tiirõno tiigũ, atitõ niiture bũrecorire sũcãrĩrã bauayĩgu. Cũũrã sũcã niipetiraye niãdarere diabosayĩgu. Cũũ diariguemenarã marĩ ñññaré tiirere acabõrigu niĩwĩ.

²⁷ Marĩcã niipetira sũcãrĩrã diaadacu. Diari siro, Cõãmacũ dũirõ diamacũ jeaadacu. Toopũ cũũrẽ padeorãre ãñurõ wãaadare wedegudaqui; cũũrẽ padeohẽrare ñññarõ wãaadare wedegudaqui.

²⁸ Cristocã sũcãrĩrã diayĩgu. Cũũ diari, cũũye dí ñmayudiyĩro. Teemēna pau basocã ñññaré tiirere diabosayĩgu. Too siro putuãatigudaqui. Basocã ñññaré tiirere diabosagu mee atigudaqui. Cũũrẽ yuerãpere netõnere neeatigudaqui.

10

¹ Cõãmacũ basocãre “too siropu ãñurã peti putuãri tiigũda” jũirere tuomasĩnguearo jũigũ, Moisésmena dutirere cũũrigu niĩwĩ. Tee dutiré queoré dícu niã. Teero tiirõ, tee dutiré basocãre Cõãmacũmena ãñurõ niĩrĩ tiĩricu. Cũã cũmarĩcõrõ wãicũrare siã sóemonecore Cõãmacũ ññacoropure ãñurã peti putuãri tiĩricu.

² Tee basocãre ãñurã putuãri tiimasfãtã, cũã wãicũrare sóemonecore duujãbojĩya. Cũã sũcãrĩ sóemonecoremenarã cũã ñññaré tiirere acabõnorirapu putuãtoabojĩya; ñññaré tiĩrĩrira tiirõbiro tũgueñaabojĩya.

³ Biĩrope niyĩro: Cũã wãicũrare sóemonecore, cũã ñññaré tiĩriguere cũmarĩcõrõ wãcũrã, teero tiyĩra.

⁴ Wecuãye dí, cabraye dí ñññaré tiĩriguere cosemasĩricu.

⁵ Teero tiirõ, Cristo atibũrecomu atirigu Cõãmacũmena wedeseriguere jõanoriro niĩwũ. Biĩro jõanoã:

Wãicũrare siãrēmena, teero biĩri oteré ticorēmena muũ useniria.

Teero tiigũ, muũ yũũre õpũũcutigu bauãri tiĩrigu niĩwũ, basocã ñññaré tiiré wapa diabosadutigu.

⁶ Wáicurare sóemonecori, teero biiri wáicurare sóeditori, m̄uarē usenirī tiiría.

⁷ Teero m̄uu usenihēre wapa yuu m̄uarē biiro j̄iwū:

“Cōāmacū, m̄uue queti jóarip̄upu yēe maquērē jóariborora m̄uu boorére tiigú atigu tiiwá”,*
j̄i jóanoā.

⁸ Cū tiip̄upure Cōāmacūrē ateré j̄isuguerigu niwī: “Wáicurare s̄iāremena, oteré ticorēmena, wáicurare sóemonecoremena, wáicurare sóeditioremena m̄uarē usenirī tiiría”, j̄isuguerigu niwī. Moisére dutiré cūirigue teeré tiidutipacari, Cōāmacūrē usenirī tiiría.

⁹ Teeré j̄iāri siro, tiip̄upure Cristo Cōāmacūrē ateré j̄irigu niwī: “M̄uu boorére tiigú atigu tiiwá”, j̄irigu niwī. Teero j̄igū, cū diariguemena too sugeropu cūa tiirécutiriguere wasoyiga.

¹⁰ Jesucristo Cōāmacū boorére tiij̄igū, diarigu niwī. Cū s̄icārīrā marī niipetirare diabosarigu niwī. Cū teero tiirémēna marīrē añurā putuári tiirigu niwī.

¹¹ Niipetira judíoa paía bárecoricōrō nucūj̄irā, wáicurare s̄iā sóemonecorucuya. Cūa teero tiipacári, basocá ñañaré tiirére cosemasiña manía.

¹² Jesucristopeja s̄icārīrā cūa diariguemena basocá ñañaré tiirére cosepetirigu niwī. Cūa teero tiiré siro, Cōāmacūya wāmo diamacūniñape jeanuájeyaygu.

¹³ Too síro Cōāmacū niipetira Jesucristore iñatutirare cūa dutiriguere añurō yuarī tiigúdaqui. Jesucristo toopú duigu, teerora wáaaro j̄igū, yuegu tiiquí.

¹⁴ Marī ñañaré tiirére acabógu, s̄icārīrā cūa diariguemena marīrē añurā putuádoari tiiyigu.

¹⁵ Tee diamacárā niirī, Espiritu Santocā marīrē “teerora niā” j̄i wedequi. Cūa biiro j̄isuguequi:

¹⁶ “Too síropu yuu cúārē ‘mama netōnére quetire cūūgūda’ j̄irigue biiro niā”, j̄iyigu Cōāmacū. “Cúārē yuu dutirére useniremena yuarī tiigúda.

Teero biiri yuu dutirére cūa wácūrēpure jeari tiigúda”, j̄iyigu.†

¹⁷ Too síro biiro j̄inemoqui:

“Cúā ñañaré tiirére, cūa netōncārere wácūnemoricu sáa”, j̄irigu niwī,‡
j̄i jóanoā.

¹⁸ Teero tiirá, marī ñañaré tiiré wapare acabónorira niij̄irā, wáicurare sóemonecorere boonemóricu sáa.

Jesucristoye dímena Cōāmacūmena wedesemasā

¹⁹ Teero tiirá, yáa wedera, Jesuyé dímena marī cuiro manirō Ññunetōjōāri Tatiapure s̄iāwara tiiróbiro niā, cūāmena wedeseada j̄irā.

²⁰ Ññunetōjōāri Tatiapu cāmotári casero Jesuyé ḡpūū queoré niicu. Jesús diari, tiicasero yigajōāyiro.§ Teero tiigú, Jesús cūa diariguemena Cōāmacū niirōpure p̄āyoygu. Cūa p̄āoremēna marī Cōāmacūmena bapacutimasā.

²¹ Jesús paíarē dutigú peti ūmuāsepu Cōāmacūwiipu mariye niíadarere s̄iāboságu nií.

²² Cūārē marī “ñañaré tiirá niā” j̄i t̄ugueñamirirare wapa cuohéra putuári tiirigu niwī. Oco j̄iirīmaníremēna mariye ḡpūūrī cusionorira tiiróbiro niā. Marī ñañaré tiiriguere cosepetinorirapu niā. Teero tiirá, Cōāmacūrē diamacú wácūrēmēna, añurō padeorēmēna s̄iāíada. “Teero padeoāmajārā tiicú” j̄iirō manirō s̄iāíada.

²³ Cōāmacú “teero tiigúda” j̄iriguere tiigúdaqui. Teero tiirá, wasoró manirō padeorucúj̄iāda.

²⁴ Marī basiro biiro wácūāda: “Cāmerī maíārō j̄irā, añurére tiáro j̄irā, ¿deerope cúārē tiápuadari?” j̄i wácūāda.

²⁵ Jesuré padeorámēna neādurij̄iāda s̄iquērā tiirucúbiro. Cūa tiiróbiro tiiróno tiirá, cāmerī wácūtutuari tiíada. “Marī ḡpū putuāatiadaro péero dusaa” j̄i wácūrā, nemorōrā cāmerī wácūtutuari tiíada.

²⁶ Marī diamacú maquērē mas̄ipacara, ñañaré tiinemówara, ¿noāyē dímena teeré coseré buagári? Buayá manicú.

²⁷ Ñañarō tiiré peti Cōāmacū tiirépere buaádacu. Pecame asiríme cūūrē iñatutirirare sóerimepure jeaadacu.

²⁸ Too sugeropure Moisés dutirére netōncāriganoré puarā o iñārā iñāirira wedesāāri siro, cūūrē bóaneōrō manirō s̄iācōāyira.

²⁹ Múā wácūrī, Cōāmacú macarē “booridojāga” j̄iigúnopere ¿nocōrō ñañarō tiinógudari? Bayiró ñañarō wáaadacu cūūrē. Cūa Jesuré “booríā” j̄iré dícu j̄iiriqui. Jesuyé dí cūūrē cosepacári, tee díre “wapamaníā” j̄i wedesequi. Teero biiri Espiritu Santo cūūrē añurō tiimiriguere ñañarō j̄iiqui.

* 10:7 Salmo 40.6-8. † 10:16 Jeremías 31.33. ‡ 10:17 Jeremías 31.34. § 10:20 Mt 27.51; Mr 15.38.

³⁰ Cōāmacū ateré wedeseriguere marī masīā: “Yuu cāmeboságuda; yuu wapa tiigúdacu”,* jī jōanoā. Apeycārē jōanoā: “Marī Ōpū cūyārare cūā ñañarē tiiré wapare ñañarō tiigúdaqui”,† jī jōanoā.

³¹ Cōāmacū catirucugu basocāre ñañarō tiiré bayirō quioré niā.

³² Múārē sicato wāariguere wācūña. Tíatore múā Jesús basocāre netōnére quetire tuomasīari siro, ñañarō netōyiro. Múā teero netōpacāra, wācūtutuarira niiwū.

³³ Siqērā basocā ññacoropu ñañarō jī buijñanorira niiwū; ñañarō tiāpenorira niiwū. Apetō múā menamacārā teero ñañarō netōrírare tiāpurira niiwū.

³⁴ Múā peresuwiipū niirārē bóaneō ññarira niiwū. Āpērā múāyere ēmarī, useniremena nucārira niiwū. Múā ūmuāsepu cūoadarepere “atiditā maquē nemorō ññunetōnacāre niicu” jīñira niiwū. “Tee petiricu” jīñrā, wācūtutuarira niiwū.

³⁵ Teero tiirā, cuiro manirō padeoyā. Teero padeorucūra, nemorō ññurere ññeēdadacu.

³⁶ Múā ñañarō netōrā, wācūtutua, padeorucujārō booa. Teero tiirā, Cōāmacū boorere tiiri siro, cūā “ticoguda” jīriguere múā ññeēdadacu.

³⁷ Cōāmacūye queti jōaripūpu biiro jī jōanoā:

“Atiguda” jīrigu máata atigudaqui. Pearō manirō jeagúdaqui.

³⁸ “Āñugūrā niī” yuu jīgūno cūā padeorémēna niirucugudaqui. Yuure padeodujāātā, cūāmena useniricu,‡

jī jōanoā.

³⁹ Marīpeja Jesuré padeorere duurábiro niiria. Teero tiirā, marī pecamepu wáaricu. Marī cūrē padeorā, netōnénoādara niā.

11

Cōāmacūrē padeorīaye queti

1 Marī padeorémēna biiro jīmasīā: Cōāmacū “teero tiigúda” jīriguere diamacārā tiigúdaqui. Teero biiri marī ññaripacara, “diamacārā niicu” jīmasīā.

2 Too sūgueropu marī ññecūsūmuā Cōāmacūrē padeoyira. Teero tiigú, Cōāmacū cūrē “āñurārā niīya” jīyigu.

3 Marī Cōāmacūrē padeojīrā, biiro masīā: Cūā atibúreco niirere niipetirere bauanégū, cūā dutirémēna bauanérigu niiwī. Teero tiirō, atibúreco maquē marī mecūtīgā ññarē sicutopre ññaña manirigū niā.

4 Abel Cōāmacūrē padeojīgū, biiro tiiyigu: Cōāmacūrē ticogu, oveja āñugūrē siā sóemonecoyigu. Cūā sōwū Caín ticoriguere nemorō ññurē ticoyigu. Cōāmacū Abelre “āñugūrā niī” jī ññagū, cūā ticoriguere ññeyigu.* Teero tiirō, Abel diari siro niipacari, cūā Cōāmacūrē padeoriguere atitócārē marīre buerē néeatia.

5 Enoc Cōāmacūrē padeojīgū, diaripacari, Cōāmacū cūrē cūā putopu néemuāwayigu. Āpērā cūrē āmaāmiyira. Buarīyira. Cōāmacūye queti jōaripūpu biiro jōanoā: “Cōāmacū Enorē useniremena ññayigu. Teero tiigú, cūrē néemuāwayigu”,† jī jōanoā.

6 Marī Cōāmacūrē padeojīrā, cūrē usenirī tiimasīria. Cōāmacūmena bapacutidugaguno “diamacārā niiqui” jīrō booa. Teero biiri “cūrē yuu padeorémēna sārī, āñurō tiigúdaqui” jīrō booa.

7 Noé Cōāmacūrē padeojīgū, doorīwu pairīwure tiiyigu. Cōāmacū cūā too síro tiādarere Noerē wedeyigu. Noé teero wāadarere ññaripacu, Cōāmacūrē quioniremena ññajīgū, cūāyua wederare netōnégúda jīgū, tiiwurē tiiyigu.‡ Teero padeorémēna tiiwurē tiigú, too macārā duadarere, teero biiri cūā pecamepu wāadarere tuomasīrī tiimiyigu. Cūā padeorī, Cōāmacū cūrē “āñugūrā niī” jī ññayigu.

8 Abraham Cōāmacūrē padeojīgū, cūā jīñrirobirora tiiyigu. Cōāmacū cūrē apeditapū cūrē ticoadari ditapu wāadutirī, wáyigu. Cūāyua macārē witiwagu, “tiiditapu wáagu tiā” jīrō manirō wājōāyigu.§

9 Cōāmacūrē padeojīgū, cūrē “ticoguda” jīñri ditapu jea, niiyigu. Cūāyua dita niipacari, sicadita waso, niiyigu. Wáicura caserimēna tiirī wiipū niiyigu. Cūā macā Isaac, teero biiri cūā pāramī Jacob teerora niinunuseyira. Cōāmacū cūrē tiiditare “ticoguda” jīyigu.*

10 Abraham macā manigū niijīgū, āñurō tiirī macā cūā niirucujāādari macāpere yueyigu. Tiimacā, ūmuāsepu niirī macā, Cōāmacū tiirī macā niā.

* 10:30 Deuteronomio 32.35. † 10:30 Deuteronomio 32.36. ‡ 10:38 Habacuc 2.3-4. * 11:4 Génesis 4.3-7. † 11:5 Génesis 5.21-24. ‡ 11:7 Génesis 6.13-22. § 11:8 Génesis 12.1-5. * 11:9 Génesis 23.4; 26.3; 35.12,27.

11 Abraham Cōāmacūrē padeojīgū, bacu peti niipacu, Saracā pōnamanigō niipacari, tutuare buayigu. Cūūrē Cōāmacū tutuare ticoriguemena pōnacūtiyigu. Cūū biiro wācūyigu: “Cōāmacū yūre ‘pau pārāmērācutigudacu’ jīri guere queorō tiigūdaqui”, jī wācūyigu.†

12 Teero tiigū, Abraham bacu peti niipacu, macūcutiyigu. Macūcuti, too siro pau peti pārāmērācutiyigu. Nōcōārē, ditatuparire queopetimasīña manirōbiro cūū pārāmērāre queopetimasīña maniā.‡

13 Cūā niipetira Cōāmacū cūārē “ticoguda” jīri guere ñeeripacara, diajōāyira. Cūā padeojīrā, cūū ticoadarere yooropu īñarābiro nijāyira. “Teerē cuoādacu” jī wācūrā, useniyira. Cūā teerē wācūrā, “atiditapere wāanetōri basoca niā” jīyira.

14 Teerē jīrāno cūā niādari dita petire āmaārā tiīya.

15 Cūā witiwari ditapere wācūrājā, coebōjīya.

16 Cūā niimiri dita nemorō āñurō niādari dita petire booyira. Ūmuāsepare niidugayira. Teero tiigū, Cōāmacū cūā “āsā Ōpū niī” jīrī, bobosāriyigu. Teero bobosārijīgū, cūā niādari macārē Ūmuāsepare quēnoyūetoayigu.

17-18 Abraham Cōāmacūrē padeojīgū, cūū macū Isaare wāicure sīā sōmonecorobiro tiigūdu tiimiyigu. Cōāmacū “¿diamacūrā yūre padeomī cūū?” jīgū, teero tiiduti yigu. Cōāmacū Abrahamrē “Isaac pārāmerā niinunsera mū pārāmerā peti niādacua” jīri siro niipacari, Abraham cūū macū sicū niigūrē sīāgūdu tiimiyigu.§

19 Abraham biiro wācūyigu: “Cōāmacū diariraparena masōmasī”, jī wācūyigu.* Teero tiirā, marī biiro jīmasīā: “Abraham cūū macūrē diarigupure masōrigū tiirōbiro cuoyīgu”, jīmasīā.

20 Isaac Cōāmacūrē padeojīgū, cūū pōna Jacoré, Esaūre cūārē too siro wāaadarere wedecūyigu.†

21 Jacob Cōāmacūrē padeojīgū, cūū diaadari suguerogā, José pōnarē too siro wāaadarere wedecūyigu. Teero wedesequ, cūū tuurituari gumenā tuāñe, Cōāmacūrē “āñuniā mū” jīyigu.‡

22 José Cōāmacūrē padeojīgū, diagūdu, cūūya wederare cūā too siropu Egiptopu witiwari, cūūye cōārīrē néewaduti yigu.§

23 Moisés pacusūmuā Cōāmacūrē padeojīrā, Moisés bauári, cūūrē itīārā muīpūrā yayiō, cuoyira. “Āñugū peti niī”, jī īñayira. Egipto macārā ōpū wīmarā ūmuārē Israelya pōna macārārē sīāduti pacari, criyira.*

24 Moisés Cōāmacūrē padeojīgū, bucuāgu, “Egipto macārā ōpū macō macū niī” jīrēre booriyigu.†

25 Coomena putuāgu, Cōāmacū boorere tiirīpacu, apeyenō āñurere cuobōjīyī; atibūrecopure usenibōjīyī. Toopāre putuārono tiigū, Cōāmacūrē padeorāmenape ñañarō netōāpudugayigu.

26 Cūū Cristo atibūrecopu niigū ñañarō netōādare tiirōbiro ñañarō netōyīgu. “Yū teero ñañarō netōre Egipto macārā cūā cuorē nemorō wapacutīā”, jī wācūyigu. Cōāmacū cūūrē too siropu ticoadarere wācūgū, teero jīyigu.

27 Cōāmacūrē padeojīgū, Egiptopu niārīgu witiwayigu.‡ Too macārā ōpū cūagu niipacari, cuiro manirō witiwayigu. Cōāmacū bauhégure īñagū tiirōbiro padeorucūjāyigu.

28 Cōāmacūrē padeojīgū, Pascua sicato nacārī burecore Cōāmacū tiiduti rere tiiyigu. Israelya pōna macārārē corderoare sīāduti, cūūye díimena wiserī sopepāmarī wesarire tusīāduti yigu. Teero tiigū, ángelepe tee díire īñājīgū, bauásuguerigure sīārīyigu.§

29 Israelya pōna macārā Cōāmacūrē padeojīrā, díā Sōārīmaarē tīawayira. Maa āñurō boporīmaarē tiirōbiro tīawayira. Egipto macārāpe cūā siro tīawama jīrā, duapetijōāyira.*

30 Israelya pōna macārā Cōāmacūrē padeojīrā, Jericó wāmecutiri macā wesare siete burecori sodeayira. Cūā Cōāmacūrē padeorēmēna tiimacā wesa niirī sānirō ūtāmena weeri sānirōca peecūmūjōāyiro.†

31 Rahab ūmuāmena ñeeape wapatāri basoco Cōāmacūrē padeojīgō, Israelya pōna macārā īñadutira jearāre āñurō bocayigo.‡ Teero tiigō, tiimacā macārā Cōāmacūrē netōnucārāmena diariyigo.§

† 11:11 Génesis 15.6; 17.19; 18.11-14; 21.2. ‡ 11:12 Génesis 22.17. § 11:17-18 Génesis 21.12; 22.1-14. * 11:19 Génesis 22.5. † 11:20 Génesis 27.27-29, 39-40. ‡ 11:21 Génesis 48.1-20. § 11:22 Génesis 50.24-25; Éxodo 13.19; Josué 24.32. * 11:23 Éxodo 1.22-2.2. † 11:24 Éxodo 2.10-12. ‡ 11:27 Éxodo 13.17-14.30. § 11:28 Éxodo 12.21-30. * 11:29 Éxodo 14.21-31. † 11:30 Josué 6.12-21. ‡ 11:31 Josué 2.1-21. § 11:31 Josué 6.22-25.

³² ¿Ñeerē wedenemogādari yuu? Niipetiraye quetire wedemasña maniā. Gedeón,* Barac,† Sansón,‡ Jefté,§ David,* Samuel,† teero biiri āpērā profetas tiiriguere wedepetiriga.

³³ Cúā Cōāmacūrē padeojirā, biiro tiiyira: Apeditári macārāmena cāmerisñā, netōnucāyira; cúāya wederare diamacurā dutiyira; Cōāmacū “tiápuguda” jīriguere ñeyira; yáíwa niirōpu biadupópacari, cúā padeorēmena yáíwaye userire biarí tiiyira;‡

³⁴ pairime pecame jūārōpu sōnecoricārē, jūuriyira;§ āpērā cúārē espadamena siādugári, dutijāyira; tutuarimirira tutuara wáyira; cāmerisñārā wáara, nemorō tutuara wáyira; cúā wāpārāmena cāmerisñārā, cúārē netōnucāyira.

³⁵ Siqērā numiā cúā pōna diaarirare masōārirapure wiyanóyira sūcā.*

Āpērāpē ñañarō tiinóyira. Cúā padeodúatā, peresuwiipu niirārē wionéconobojiya. Cúāpe āmuāsepu catirē petihēre cuodugāra, padeodúyira.

³⁶ Āpērā ñañarō bui, tñanóyira.† Āpērā cōmedárimena siatú, peresuwiipu daponoyira.‡

³⁷ Āpērā útāperimena déesiñoyira.§ Āpērā cúāye ōpūūrī deco widetánoyira. Āpērā espadamena páatasñāyira.* Āpērā suti manirā oveja caseri, cabra caserimena dícu sñañarira cuicāmesāyira. Cúā bóaneōrā, ñañarō tiinóyira, cāmitunorira niiyira.

³⁸ Cúā atibáreco macārā† nemorō aññurā niipacari, atibáreco macārā cúā aññurēre ññadugariyira; cúārē cōādugayira. Cōāmacūrē padeorē wapa cúārē ñañarō tiirí, cuira, basocá manirō, yucu manirōpu, útāyucupu, útātutiripu, ditacoperipu niisodeaatiyira.

³⁹ Cōāmacū cúā niipetira padeorí ññagū, “aññurārā niíya” jīyigu. Cūū teero jīri siro niipacari, cūū cúārē “ticoguda” jīriguere ñeeriya ména.

⁴⁰ Cúā ñeeādari suguero, Cōāmacū marirē nemorō aññurē tiisuguédugarigu niiwí. Cūū teero tiirí siro, cúā marimena sicāróména aññurā quēnojeádadacu.

12

Jesuré ññudutíre

¹ Teero tiirá, cúārē wācūāda. Cúā pau duuró manirō “Cōāmacū ‘ticoguda’ jīriguere ticogudaqui” jīi padeorucúyira. Cúā padeoríguere wācūrā, maricā teorora padeorucújāāda. Cūturi basocū máata jeadugagu tiiróbiro niíāda. Cūū niipetire ññucārēre cūūjā, cūtwáqui. Cūū ññucārēre cūūre tiiróbiro marí niipetire ññañarē tiirēre duujārō booa. Teeré duurá, Cōāmacū boorépere tiirucújārō booa.

² Jesuré wācūññusero booa. Cūūrā marirē sicato padeorí tiiwí. Cūūrā marirē padeoyapácutiri tiigúdaqui. Cōāmacūrē padeojigū, cūū too siro usenire buaádarere wācūgū, curusapu páabiaturre ññcājāyigu. Boboró manirō diayigu. Teero tiigú, mecátigārē Cōāmacūya wāmo diamacáññape jeanuāqui.

³ Múā Jesús ñañarō netóríguere wācūña. Ñañarā cúārē bayiró ñañarō tiiyira. Teero tiirá, múācā ñañarō netōrā, páasutiro manirō cúārē padeorucújāña.

⁴ Ñañarā cúā ñañarē tiirí, múā wederē wapa múārē siārí tugeñañaria ména.

⁵ Siću basocú cūū pōnarē wederébiro Cōāmacū múārē wedeí. Cūāye queti jóaripūpu wederiguere ¿wācūrigari? Biiro jīiā:

Yuu macū, Cōāmacū ññurē bayiró wederéména quēnojeádutiri, teero ññacōññijāña.

Cūū ññurē tutiri, páasutirijāña.

⁶ Cōāmacū cūū maírārē bayiró quēnojeári tiiquí.

Niipetira cūū pōnarē cúā ññañarē tiirí, ññañarō tiiquí,* jīi jóanoā.

⁷ Múā ññañarō netōrā, “Cōāmacū marirē quēnojeádutigu tiiquí” jīrā, ññcājāña. Cōāmacū múārē cūū pōnabiro tiiquí. Niipetira pacusámuā cúā pōnarē quēnojeári tiicúa.

⁸ Cōāmacū niipetira cūū pōnarē quēnojeári tiiquí. Cūū múārē quēnohērí, cūū pōna díamacū mee niicu. Pacu manirā, teero buarira tiiróbiro niicu.

⁹ Apeyeréja, marí wímarā niirí, marí pacusámuā marirē quēnojeári tiiwá. Cúā teero tiiríguere marí padeowá. Teero tiirá, marí Pacu āmuāsepu niigūpereja toorá nemorō yūno booa. Teero yūnrucujārā, catirucujāādadacu.

* 11:32 Jueces 6-8. † 11:32 Jueces 4-5. ‡ 11:32 Jueces 13-16. § 11:32 Jueces 11-12. * 11:32 1 Samuel 16.1-1 Reyes 2.11. † 11:32 1 Samuel 1.1-25.1. ‡ 11:33 Daniel 6. § 11:34 Daniel 3. * 11:35 1 Reyes 17.17-24; 2 Reyes 4.25-37. † 11:36 Jeremías 20.2; 37.15. ‡ 11:36 1 Reyes 22.26-27. § 11:37 2 Crónicas 24.21. * 11:37 Jeremías 26.20-23. † 11:38 “Atibáreco macārā” jīinoā Cōāmacūrē padeohérare. * 12:6 Proverbios 3.11-12.

¹⁰ Marĩ pacasũmuã atibárecopu macārã, marĩ cáãmena niirĩ, marĩrẽ quẽnojeári tiiwã. Cũã ãñurõ niidutira, cáã põõtẽõrõ quẽnowã. Cõãmacũpe marĩrẽ cãũ tiirõbiro ñañaré manirã niidutigũ, quẽnojeári tiiquĩ.

¹¹ Diamacũrã niã: Marĩrẽ quẽnojeári tiirĩtabere tusaya maniã. Pũni niã. Teero niipacari, quẽnorẽmena ãñurõ wãari tiia. Too síropure ãñurõ cãũ boorõbiro diamacũ tiiãdacu; ãñurõ niirecutirere buaãdacu.

Cõãmacũyere tuodugãheri, quio niã

¹² Teero tiirã, basocã wãmorĩ, dupori tutuhera tiirõbiro niirijãña; wãcũbayinemoña.

¹³ Múã diamacũ tiirã, maarẽ sugewara tiirõbiro niãdacu. Múã teero tiirĩ, opayuriro tiirõbiro wãagucã múãrẽ ãñurõ nunugãdaqui; padeotutũanemogãdaqui. Opayuriro tiirõbiro wãanemoriquĩ.

¹⁴ Niipetiramena cúaro manirõ ãñurõ niirecutiya. Ñañaré tiirõ manirõ niña. Ñañaré tiirã marĩ Òpũrẽ ññariadacu.

¹⁵ Múã tuomasĩña: Sícũno Cõãmacũ marĩrẽ ãñurẽ ticorẽre duurijããrõ. Sícũno cãũ wedeseremena, cãũ tiirẽmena ãpẽrã padeorẽre ñañorijããrõ. Teerẽ tiigũ tãa ñañaré tiirõbiro niiquĩ. Tãa ñañaré wiirõ, oterere ñañocũ.

¹⁶ Teero biiri sícũno cãũ numo niihẽgõmena ñañaré tiirjããrõ. Teero biiri sícũno Cõãmacũ marĩrẽ ticoadarere “bãri niirẽ niã” jĩ wãcũrijããrõ. Esãu teero tiiyĩgu. Juabõagu, cãũ basocã sõwũ niirere yaarẽmena cãũ baipere wasoyĩgu.

¹⁷ Múã masicu: Too síro Esãu cãũ pacu “mũurẽ ãñurõ wãaadacu” jĩ wedecũri boomiyĩgu. Cãũ pacupe “mũũ bairẽ teerẽ cũũpetitoaawũ” jĩyĩgu. Cãũ teero jĩrĩ tuogũ, bayirõ utiyĩgu. Teero utipacari, cãũ pacu cãũ bairẽ cũũriguere wasomasĩña maniyĩro.

¹⁸ Múã tiato macārã Israelya põna macārã tiirõbiro ãtãgũ padeñãmasĩrigupure jearia. Tiigupure bayirõ jũyĩro. Toopure bayirõ naĩtĩayiro. Buro pãa, wĩno bayirõ wãayiro.

¹⁹ Teero biiri múã tiato macārã tiirõbiro corneta busurere tuoria. Cõãmacũ wedeserẽcãrẽ tuoñãria. Cũãpeja cãũ wedeseri tuorã, cuiremena “nocõrõrã wedeseoro sãa” jĩyira.

²⁰ Cõãmacũ dutiariguere cuinetõnerã, teero jĩyira. Cãũ dutiarigue biiro jĩyiro: “Atigũ ãtãgũpũre cutacũgũnorẽ ãtãperimena dẽesĩãña; o saderĩgumena siãña. Wãicuracãrẽ teerora tiiyã”, jĩyĩgu Cõãmacũ.

²¹ Teero wãarigue quionetõjõayiro. Teero tiigũ, Moisés basiro biiro jĩyĩgu: “Yũũ cuinetõgũ, ñapõpiga”, jĩyĩgu.

²² Múãpeja tiigupũ jearono tiirã, Cõãmacũ patopũ jeacu. Toopũ Cõãmacũ catirucuguya macã, ãmuãsepu niirĩ macã niã. Tiimacã Jerusalén wãmecutiri macã niã. Ëtãgũ Sion wãmecutirigucã niã. Tiimacãpu ángelea pau peti niicua.

²³ Cũã neã, cãũrẽ usenipeocua. Cõãmacũ põna cãũ “ticoguda” jĩriguere ñeeãdaracã toopũra niicua. Cũã wãmerẽ ãmuãsepu jõatunore niicu. Toopũra Cõãmacũ niipetirare besegũ niiquĩ. Teero biiri too suguero macãrãpu diarira marĩmena sícãrõmẽna ãñurã quẽnojeãrira toopũ niicua.

²⁴ Jesús toopũ niiquĩ. Cãũ mama netõnerẽ quetire nẽeatirigu niĩ. Jesuyẽ dí marĩ ñañaré tiirere coserẽ toopũ niicu. Cũãye dí Abelye dí niemorõ wapacutã.†

²⁵ Teero tiirã, Cõãmacũ múãrẽ wedegũre sũnarjãña. Too suguero macãrãrẽ Cõãmacũ atibárecopure baurocã wedeseyigu. Cũã cãũrẽ sũnayira. Teero tiirã, Cõãmacũ cúãrẽ ñañarõ tiiãdarere dutiwãmasĩriyira. Marĩpereja Cõãmacũ ãmuãsepu wedesequi. Teero tiirã, marĩ cãũrẽ sũnarĩ, nemorõ ñañarõ tiigũdaqui. Dutiwãmasĩña maniãdacu.

²⁶ Tiatorpũre Cõãmacũ wedeseri, dita cãmeñayiro. Atitõpere cãũ “tiigũda” jĩriguere cãũye queti jõaripũpũre buenoã: “Sícãrĩ dita cãmeñarĩ tiinemõgũda. Dita dicure cãmeñarĩ tiiricu; ãmuãsepu niirẽcãrẽ cãmeñarĩ tiigũda”,‡ jĩyĩgu.

²⁷ Cãũ “sícãrĩ dita cãmeñarĩ tiinemõgũda” jĩgũ, aterẽ jĩgũ tiii: Niipetire cãũ buanerĩguere nẽecomasiñerõrẽ cõãgũdaqui. Nẽecomasiña manirẽ dicu putããdacu.

²⁸⁻²⁹ Cõãmacũ Òpũ niirõ marĩ cãũmena niãdaro nẽecomasiña maniã. Teero tiirã, Cõãmacũrẽ usenire ticoada. Cãũ tusarõpura cãũrẽ marĩ padeorẽre wiyããda. Marĩ Òpũ Cõãmacũ niipetire ñañaré ãñurõ jũãpetiri tiirĩmebiro niĩ. Teero tiirã, cãũrẽ padeorã, quioniremena padeoãda.

13

Cõãmacũ tusarere tiiyã

¹ Múã Jesurẽ padeorã sícũpõna tiirõbiro cãmerĩ maĩrucũjãña.

† 12:24 Génesis 4.10. ‡ 12:26 Hageo 2.6.

² Múáye wiseripu jearáre añurõ bocaya. Teeré acabórijãña. Æpërã teero tiirá, ángelea jearirare bocayira. “Ángelea niicua”, jĩ masĩiyira.

³ Peresuwiipũ niirãrẽ wãcũña. Cúãmena toopú niirã tiiróbiro tũgueñaña. Ñañarõ netõ, cãmitunoriracãrẽ wãcũña. Múãcã cúãbirora õpũcutia. Teero tiirá, ñañarõ netõápumasã.

⁴ Niipetira wãmosiarirare quioniremena iñaña. Múã numosãnumiã niihërãmena, múã manusũmã niihërãmena ñeeaperijãña. Numomanirã, manumanirã noo boorõ ñeeapecãmesãrãrẽ Cõãmacũ ñañarõ tiigúdaqui. Teero biiri wãmosiarira niipacara, Æpërãrẽ ñeeaperare ñañarõ tiigúdaqui.

⁵ Niyerure bayirõ peti ugaripëarijãña. Múã cuorëmena useniña. Cõãmacũ biiro jĩrigu niiwĩ: “Mũnrẽ sícãrã duucũricu; cõãwaricu”,* jĩrigu niiwĩ.

⁶ Teero tiirá, wãcũbayiremena biiro jĩmasiã:

“Marĩ Õpũ yũre tiápugu niĩ. Sícũ yũre ñañarõ tiidugãri, cuirã”,† jĩmasiã.

⁷ Múãrẽ suonirirare Cõãmacũye queti múãrẽ wederirare wãcũrucujãña. Cúã añurõ tiirécuti yapacutĩriguere wãcũña. Cúã padeorĩrobiro tiinanúseya.

⁸ Jesucristo wasoriqui. Too sugueropũ, mecütigãrẽ, too síropure teerora niirucugudaqui.

⁹ Teero tiirá, Æpërã múãrẽ merẽã wederi, tuonunúserijãña. Cõãmacũ cũũ añurẽ ticorëmena marĩrẽ yeeripũnarĩpũ wãcũtutuari tiáro. Marĩ yaarẽ marĩ yeeripũnarĩrẽ wãcũtutuare ticoricu. Teero tiirá, múãrẽ “ateré yaaya; teeré yaarijãña” jĩrĩ, tuorijãña.

¹⁰ Jesús marĩ ñañarẽ tiiré wapa siãnórigu niiwĩ. Cõãmacũwiipũ paiá wãcurare siãrã, teemëna Cõãmacũrẽ acabóre sãirã tiimicua. Teero tiirá, cúã Jesús acabórere masĩricua.

¹¹ Paiarẽ dutigú Æñunetõjõãri Tatiapãre wãcuraye diire néesãwaqui. Tee diire Cõãmacũrẽ ticoqui, basocã ñañarẽ tiárigue wapare acabóre sãigú. Cúãye õpũãrĩrẽ macã wesapũ néewa, sóeduti qui.

¹² Teero tiiróbiro Jesús macã wesapũ ñañarõ netõ, diayigu. Cúãye dímena marĩrẽ añurã putuãri tiigú, teero tiyigu.

¹³ Cũũ macã wesapũ diarigue “bobo niã” jĩnoyiro. Cũũ diari, basocã cũũrẽ tuti, doojãyira. Maricãrẽ Æpërã tuti, doopacãri, cũũrẽ nũnũãda. Cúã doorere teero tũgueñajããda.

¹⁴ Atibãrecore marĩ niirĩ macãrẽ niidoaricu. Apemacã too síropũ marĩ niirucudari macãrẽ yuera tiia.

¹⁵ Teero tiirá, Cõãmacũrẽ usenire ticorucujããda Jesucristo marĩrẽ añurẽ tiiriguemena. Tee marĩ Cõãmacũrẽ ticorẽ niã. Cũũmena usenirã niijĩrã, Æpërãrẽ biiro jĩiãda: “Cũũ marĩ Õpũ niĩ; Æñunetõjõãrĩ”.

¹⁶ Teero biiri Æpërãrẽ añurõ tiirere acabórijãña. Múã cuorëmena Æpërãrẽ tiápuya. Múã teero tiiré múã Cõãmacũpũre ticorëbiro niã. Múã teero tiirĩ, useniqui.

¹⁷ Múãrẽ suonirãrẽ yũya. Cúã dutirere tiyã. Cúã múãrẽ apyepere padeorĩ jĩrã, iñanunuse, buerucucua. Cúã ateré masĩcua: Too síro Cõãmacũ cúãrẽ “¿diamacũ bueri; o merẽã buerite?” jĩ sãĩnãgúdaqui. Múã cúã dutirere yũri, useniremena múãrẽ coteadacua. Cúãrẽ bóaneõrã niirĩ tiirijãña. Múã cúãrẽ netõnucãrĩ, cúã múãrẽ añurõ tiápumasĩribocua.

¹⁸ Æsãrẽ Cõãmacũrẽ sãibosárucujãña. Æsã añurõ diamacũ tiijĩrã, añurõ yeeripũnucutia. Niipetirere añurõ tiidugãa.

¹⁹ Múã yũre bayirõ sãibosãri booa. Múã sãirĩ, Cõãmacũ boorĩ, máata múã putopũ niigúdacu sũcã.

Wedeyaponorigue

²⁰ Cõãmacũ múãrẽ añurõ niirecutirere ticogú niĩ. Cũũrã Jesurẽ oveja cotegú tiiróbiro niigú añugãrẽ diarigũpũre masõrigu niiwĩ. Cũũrã marĩ Õpũ Jesucristoye dímena mama netõnédoare quetire jeari tiirigu niiwĩ.

²¹ Cũũrã múãrẽ diamacũ quënojeãri tiáro. Niipetire múã tiirëmena añurã niirĩ tiáro. Teero tiirĩ, cũũ boorere tiimasãdadu. Cũũrã Jesucristo tutuaremena marĩ cũũ tusarere tiirá niirĩ tiáro. Cristore usenipeorucuada. Teerora tiãda.

²² Yãa wedera, yũũ múãrẽ wederere añurõmena tuoyã. Ate yũũ múãrẽ jóacorpũ yoeripũ niã.

²³ Múãrẽ ateré wedea: Marĩya wedegũ Timoteo peresuwiipũ niãrigure wionécotoayira mée. Cũũ máata yũũ putopũ jeari, múã putopũ wãagu, cũũrẽ néewaguda.

²⁴ Niipetira múãrẽ suonirã añurõ. Niipetira Jesurẽ padeorãcã añurõ. Italia macãrã múãrẽ añudutiya.

²⁵ Cõãmacũ múã niipetirare añurẽ ticoaro. Teerora tiáro.

* 13:5 Deuteronomio 31.6. † 13:6 Salmo 118.6-7.

SANTIAGO Jóaripũ

Ãñuduticorigue

¹ Yũ Santiago múãrê ãñudutia. Yũ Cõãmacũrê padecotegu, teero biiri marĩ Õpũ Jesucristore padecotegu múãrê Israelya põnarĩ macãrã doce põnarĩ macãrãrê apenyé ditapu wãabaterirare jóaa.

Masĩrê ãñurê Cõãmacũmena atia

² Yãa wedera, múãrê noo niiré ñañarõ wáari, “usenirã niĩãda” jĩĩã.

³ Múã masiã: Múãrê ñañarõ wáari, múã Cõãmacũrê padeorére ãñomasã sũcã. ãñurõ padeorĩ, wãcũtutuare múãrê jeanemoã.

⁴ Tee wãcũtutuare múãpũre jeapetiario. Tee jeari, padeotutũara, basocã ãñurã, pãerogã padeoré dusanõhãrã niĩãdacu.

⁵ Masĩrê cuohãrano Cõãmacũrê sãĩãrõ. Ticogũdaqui. Cõãmacũ tutiro manirõ niipetirare cãã sãiré nemorõ ticonemoqui.

⁶ Padeorẽmena sãĩãrõ. “Õba, ticoriboqui” jĩĩrõ manirõ sãĩrõ booa. Teero jĩĩrãno día pairĩmaa maquẽ ocoturĩ tiirõbiro niĩya. Tee wĩno páapuri wãajõãrucu, atijõãtirucú tĩa.

⁷ Cõãmacũ teero wãcũrãnorê ticoridojãqui.

⁸ Sicabũrecore merẽã, apebãrecore merẽã wãcũcua; sica diamacũ wãcũhãrã niĩya.

⁹ Jesuré padeorã búri niirã ñnanopacara, usenirõ booa; Cõãmacũ ñnacorpure búri niirã mee niĩcua.

¹⁰ Pee apenyé cuorácã Jesuré padeorã usenirõ booa. Cũã padeoré cãã cuoré nemorõ wapatũtia. Cũã cuorẽpeja coori sñidĩaro tiirõbiro petidĩaadacu.

¹¹ Tãa muĩpũ bayirõ asirĩ, sñinjõãcu. Tee cooricã budujõãcu; ãñuré niĩãrigue niipacaro, peticũ. Tee tiirõbiro pee apenyé cuorácã cãã niyeru wapatãriromena diajõããdacua.

Jĩĩcõãsãrere Cõãmacũ mee tiidutĩ

¹² Ñañarõ wãapacari, wãcũtutuarano usenicua. Cõãmacũ cãã padeorére duuhãri ññagũ, cũãrẽ catiré petihẽre ticogũdaqui. Teeré “ticogũda” jĩĩrigu niĩwĩ cũãrẽ maĩãrãrẽ.

¹³ Sũcãno ñañaré tiidugãro jeari, “Cõãmacũ yũre teero tiidutĩ” jĩĩrijãrõ booa. Cõãmacũ ñañaré tiidugãgu mee niĩ. Cũũ ãpẽãrẽ ñañarére jĩĩcõãsãgũno mee niĩ.

¹⁴ Biirope biia: Ñañaré tiidugãrere wãcũsũgũeari siro, ññagũ jĩĩcõãsãrõ tiirõbiro wãacu. Teero tiigũ, apenyõ ñañaré tiidutĩrere pãerogãmenarã “jáũ” jĩĩjãqui.

¹⁵ Cũũ tee ñañaré tiidugãremena ñañarére tiiquĩ. Cũũ niipetire tiirĩpojĩgũ, catigũ niipacu, diarigu tiirõbiro niitoaqui.

¹⁶ Yãa wedera, wisirjãña.

¹⁷ Niipetire ãñuré, teero biiri diamacũ maquẽ marĩrẽ diijeácu; teeré ticoqui Cõãmacũ ãmuãsepu niigũ. Cũãrã niiqui niipetira sããwõcorare, ãmuãsepu baurãre tiirigu. Cũũ wãsorĩqui; cũũrẽ cãmotãreno manicũ.

¹⁸ Cõãmacũ cũũ boorĩbirora cũũye queti diamacũ maquẽmena marĩrẽ catiré petihẽre ticorigu niĩwĩ. Teero cũũ diamacũ bueré cũũriguere ãñurõ padeosũguẽjĩã, ote daca cuorigu butisũguerepa tiirõbiro niĩcu. Butisũguerepa Cõãmacũrẽ usenire ticorẽpa niĩrucuyiro.*

Cõãmacũrẽ padeorã diamacũ tiirẽcutire

¹⁹ Yãa wedera, ateré masiã: ãpẽãrã wederi, tuomasĩãda jĩĩrã, ãñurõ tuoýã. Múã cãã wederẽre tuotõã, wãcũtoarapu wedeseya; mãata cúarjãña.

²⁰ Marĩ cúara, Cõãmacũ boorõ tiirĩcu.

²¹ Teero tiirã, niipetire múã ñañarõ wãcũrẽre, ñañaré tiirẽcutirere duujãña. Cõãmacũrẽ “jáũ” jĩĩ, cũũye queti marĩrẽ cũũ cũũrere diamacũ padeoyã. Tee quetire tuo, padeorã, múã netõnẽnoãdacu.

²² Cõãmacũye quetire búri peti tuorjãña. Tuorã siro, tee queti dutirẽre tiiyã. Tiihãrano cãã basiro jĩĩditora tiĩcũã.

²³ Tee quetire tuo, tee dutirẽre tiihẽgũno biiro biii: Cũũya diapõare ãñorõpũ ññagũ.

²⁴ Cũũ baurẽre ãñurõ ññãari siro, cãmenũcã witiwagura, acabõjãqui.

* 1:18 Êxodo 23.16,19.

²⁵ Āpīpé cūu Cōāmacūye tuoáriguere wācūrucu, acabóriqui. Cōāmacū dutiróbirora cūu tiirucújāqui. Cūu teero tiirécutiremena Cōāmacū cūūrē usenirí tiigúdaqui. Cōāmacūye queti diamacúrá niia. Teeména marí ñañaré dīcu tiidugámiāriguere tiiduri tiirigu niíwī.

²⁶ Āpī “yuu Jesuré padeogú niia” jīi wācūmiqui. Teero jīipacu, āpērārē ñañarō wedesequi. Teero tiigú, cūu basiro jīiditogu tiiquí. Cūunorē padeoré buri niiré niia.

²⁷ Cōāmacū marí Pacure diamacú padeogúpeja biiro tiirécutiro booa: Pacu manirārē, wapewia numiārē cūārē merēā wáari, tiápuro booa. Teero biiri atibáreco maquē ñañarére tiinunáserijārō booa.

2

Basocáre sīcārībīro iñaña

¹ Yáa wedera, múa marí Ōpū Jesucristo añunetōjōāgūrē padeojīrā, basocáre sīcārībīro tiiyá.

² Apetó tiigú, ūmu sīcū múa neári wiipu sáāatiboqui. Cūu wāmosūā tuusári beto oro beto, suti añurē sāñagú niiboqui. Toorá āpī apeyenó cuohégū sutiró busegionārō sāñagú sáāatiboqui sūcā.

³ Múāpe padeorémēna suti añurē sāñagūrē iñña, cūūrē “āno añurōpu duiya” jīibocu. Apeyenó cuohégupereja “jōō nucūña” o “āno yepapu duijāña” jījābocu.

⁴ Múā teero tiirémēna basocáre sīcārībīro tiihéna tiicú. “Suti añurē sāñagú bóaneōgū nemorō wapapacái”, jīi wācūmicu. Tee wācūrē ñañaré niia.

⁵ Yáa wedera, yūre tuoýá: Apeyenó cuohéranorē Cōāmacū besequi, cūā padeoré pairó wapacutiro wáaro jīigū. Cūu putopu wáaro jīigū, besequi. Cūu jīiribirora cūūrē maīrā cūu putopu niīadacu.

⁶ Múāpe apeyenó cuohérese doo, bobosácu. ¿Noā múārē tiápei? Pee cuorá tiápecua. ¿Noā múārē ñee, queti beserí basocu putopu néewadutií? Cūārā tiicúa.

⁷ Cūārā múā padeogú wāmerē buijācua. Múāpe cūu wāmerē padeorémēna jīicu.

⁸ Múā Cōāmacū dutirére añurō tiipetidugara, cūāye queti jóaripūpu jīiróbirora tiiyá: “Muu basiro maīrō tiiróbirora āpērācārē maīñá”.* Teeré tiirā, diamacú tiirā tiia.

⁹ Múā basocáre sīcārībīro tiihéna, ñañarére tiirā tiia; Cōāmacū dutirére netōnucārā tiia.

¹⁰ Sīcāno Moisére dutiré cūūrigue niipetirere tiipetipacu, sicawāme tiihérogāmenarā, tee dutiré niipetirere netōnucāgū niiqui.

¹¹ “Āpī numorē ñeeaperijāña”, teero biiri “basocáre sīārījāña” jīirére dutirigu niíwī Cōāmacū. Múā sīcūrē sīārā, āpī numorē ñeeaperipacara, Moisére dutiré cūūriguere netōnucārā tiicú.

¹² Cōāmacū múārē mama dutiré cūūriguemēna† múā tiiriguere iñña, wapa tiigúdaqui. Teero tiirā, añurō wedeserecuti, āpērārē añurō tiirécutiro booa.

¹³ Āpērārē bóaneō iñahēri siro, Cōāmacūcā bóaneōrō manirō wapa tiigúdaqui. Bóaneō iñarirapeja cūu wapa tiirópure cuiro manirómēna añurére ñeerā wáaadacu.

Āñurē tiirémēna Jesuré padeoró booa

¹⁴ Yáa wedera, sīcū “yuu Jesuré padeóa” jīiboqui. Teero jīipacu, āpērārē añurē tiieñoriboqui. Cūu padeoré ¿ñeenómēna wapacutibogari? Teero padeoré cūūrē netōrī tiiricu.

¹⁵ Apetó tiirā, Jesuré padeorá suti wasoré cuohéra, yaaré cuobayíhera múāmenā niibocua.

¹⁶ Sīcū múā menamacū cūārē ateré jīiboqui: “Múā añurō wáaya; yusuári, asibusúre suti sāñajīrā niñña; múā yaadugarecōrō yaaya”, jīiboqui. Cūu cūā boorére ticoripacu, cūu tee jīiré wapamaníā.

¹⁷ Marí padeoré tee queoré tiiróbiro niia. Marí padeopacára, āpērārē tiápuheri, wapamaníā.

¹⁸ Apetó tiigú, yuu jīiāriguere padeohéguno ateré jīiboqui: “Sīcū añurére tiiripacu, Jesuré padeoquí. Āpīpé añurépere tiiquí”. Cūu teero jīirére biiro wedeguda: “Cūu añurē tiiripacari, ¿deero tī marí cūu Jesuré padeorére iñamasíboatau? Cūu añurē tiieñoremena cūu Jesuré padeorére iñamasíboocu”.

¹⁹ Cūūpe “Cōāmacū sīcūrā niiqui” jīi padeoquí. Tee añuniā añurōpeja. Wātīcā padeocúa tiirápūja. Tee wācūrā, ñapōpīcua cuira.

²⁰ Cūu tuomasíridoogū niíi. Yuu jīiāriguere wācūbua, ateré masíro booa: Marí “Jesuré padeóa” jīipacara, āpērārē añurō tiihéri, marí padeoré wapamaníā.

²¹ Marí ñecū Abrahamye maquērē wedeguda. Abraham cūu macū Isaare ütábú sotoápu siatúpeomiyigu. Cōāmacū cūu tiirére iñagū, cūūrē “añugārā niíi” jīi iñayigu.

* 2:8 Levítico 19.18. † 2:12 Mama dutiré cūūrigue “āpērārē maīñá” jīiré niia.

²² Atecārē tuomasīrō booa: Abraham Cōāmacūrē padeoyīgu. Teeména Cōāmacū t-idutīrobirora tiyīgu. Teero tiigú, cūū tiirémena cūū padeoré tiiyapácutiyoigu.

²³ Teero cūū tiiriguemena Cōāmacūye queti jóaripū niiré diamacá wáaro tiirōro niuwā. Tiipū biiro jīā: “Abraham Cōāmacūrē padeoyīgu. Teero tiigú, Cōāmacū cūūrē ‘añugárā niī’, jīī ññayigu”,[‡] jīī jóanoā. Too síro Cōāmacū Abrahamrē “мѹм ѹм менamacū niā” jīīrigu niiwī.

²⁴ Tee quetimena ateré añurō masīnoā sáa: Marī Cōāmacūrē padeorá añurō tiirī, Abrahamrē tiirōbiro marīrē “añūrārā niīya” jīī ññaqi. Userimena dícu “Cōāmacūrē padeoá” jīīrārē “añūrārā niīya” jīī ññariqui.

²⁵ Teerora wáayiro too suguero macōpu ūmuārē ñeeape wapatárigore. Coo Rahab wāmecutiyoigo. § Judíoa cooya macā macārā wāpārā niiyira. Coo Cōāmacūrē padeojīgō, judíoa jeari, añurō bocayigo. Too síro cūū dutiwáadarimarē ññocóyigo. Cōāmacū coo tiirére ññagū, coore “añugōrā niīyo” jīī ññayigu.

²⁶ Ateména pētúáa: Sīcū Jesuré padeopacá, añuré tihéri, cūū padeoré wapamaníā. Cūū padeoré sicaōpū yeeripūna duuári siro tiirōbiro niicu; catiricu.

3

Ñemerōrē cāmotámasīrō booa

¹ Yáa wedera, múā watoapure pau peti basocáre buerá niirijārō booa. Múā masīcu: Cōāmacū usā Jesuyere bueré wapa usā tiiriguere āpērā nemorō añurō besegudaqui, usārē wapa tiádari suguero.

² Marī niipetira pee ñañaré tiirucúa. Sīcū péerogā ñañaré wedesehegano añugú peti niiqui. Cūū wedeseāmajādugarere cāmotámasīgū, niipetire cūū ñañaré tiidugārecārē cāmotámasīqui.

³ Marī cōmebetórigārē caballoaye useripu sāāā, caballoa marīrē yuūaro jīīrā. Teebetorigāmena marī wáadugaropu cūāmena wāamasīā.

⁴ Teerora niā dooriwucārē. Tiīwú pairīwu niipacari, wīno bayirō páapucopacari, tiīwaré waatūgu péeripīgāmenarā cūū wáadugarope waatūcoi.

⁵ Marīya ñemerōmena teerora wáacu. Marīya ñemerō marīya ōpūū duarógā niipacaro, pee peti wedeseremena paure ñañomasīā. Pecame péerimegā niipacaro, marī siāyócori, pairō macānucū niīarīrore jūūpetiri tiia.

⁶ Pecame tiirōbiro niā marīya ñemerō. Péerogā niipacaro, pee ñañaré wedesemasīcu. Noo boorō niipetire ñañaré wáari tiicú. Tee ñañarō wedesere wātīmena pautocuticu. Niipetiro marī catirī burecorire añurō niimlāriguere ññocú.

⁷ Basocá niipetira wáicurare, wuūrāre, yepapu wéerare, día macārārē yuūri tiimasīcu. Cūū sicutopura yuūri tiimasīnotoarira niiwā.

⁸ Marīya ñemerō docare yuūri tiimasīricu. Añuré dícu wedesedugapacara, ñañaré wedesecu. Añā bacarī, cūū nima ticoro tiirōbiro marī wedesere basocáre ñañarō tiicú.

⁹ Marīya ñemerōmena Cōāmacū marī ōpūrē marī Pacure usenire ticopacara, basocáre cūū tiirōbiro baurā tiinórirare ñañarō wedesea.

¹⁰ Sicauseromena Cōāmacūrē usenire ticoa; tiuseromenarā āpērārē ñañarō wedesea sūcā. Yáa wedera, teeré tiirijārō booa.

¹¹ Sicaope oco witiirī cōpēpēre oco añuré, oco ñañaré witiiricu.

¹² Narañagū pica ducacutiricu. Picagu use ducacutiricu. Tee tiirōbiro oco móā ocare witiirī cōpēpēre oco móā ocahere witiiricu.

Diamacá tuomasīrā tiiré

¹³ Múā watoapure añurō tugueñapōtēōnucōrā, tuomasīrā niicua. Cúā añurō tiirécutirere ññocōrō “yuū tiirére ññaña” jīīrō manirō. Biiro tiigúno tuomasīgū peti niī.

¹⁴ Múā tuomasīpetipacara, āpērārē doe, cūārē pesucutira, “āpērā nemorō tuomasīā” jīīrijāña. Múā teeré tiirécutira, diamacá maquērē cōārā tiia.

¹⁵ Tee cūā tuomasīmiārigue Cōāmacū ticoré mee niā. Atibáreco maquē wācūrē niā; basocá cūā basiro wācūrē niā; wātīā wācūrēno niā.

¹⁶ Múā watoapu doere, teero biiri pesucutire niirī, sīcārōména niirecutiherecā niīadacu. Noo boorō niipetire ñañaré wáadacu.

¹⁷ Cōāmacū tuomasīre ticoré cuorápeja ñañarére āmaārō manirō niicua. Cúājā biiro niicua: Añurō niirecutirere boorā, basocáre añurō wéepeora, wederére añurō tuōñerā, āpērārē bóaneō ññarā, niipetirare añuré tiirā, niipetirare sīcārībīro tiirā, tiiditōro manirō añurō tiirécutira niicua.

¹⁸ Ññurõ niirecutirere tiidugáranõ ññurõ niirecutire maquẽrẽ wedesecua. Too síropure cáã teero jĩĩariguemena diamacá niirecutirere ññãadacu.

4

Atibúreco maquẽrẽ maĩrẽ

¹ ¿Ñeeména cámerĩquẽĩ? ¿Ñeeména cámerĩtutii? Múã popeapu ññañarẽ tiidugáre, wácũñunuseremena teero wáaa.

² Múã apeyenõ cuodugápacara, buamasĩricu. Cuodugára, ãpẽrã cuoráre sãacú. ãpẽrã cuorére ññajĩrã, ññatuticu. Múã boorére buamasĩhẽrã, cámerĩtutiãmajãcu; cámerĩquẽcu. Múã boorére buamasĩricu, ¿deero tiirã? Cõãmacũrẽ sãirĩjĩrã.

³ Sãĩpacári, Cõãmacũ ticoriqui. Ññurõ wácũrẽmena sãĩricu; múã cũũ ticorẽmena ññañarẽ tiidugácu.

⁴ Múã sícõ numiõ manucutipaco, apegó manurẽ maĩgõ tiiróbiro niicu. Atibúreco maquẽrẽ maĩrãno Cõãmacũrẽ ññatutira tiiróbiro niicua. Múã teerẽ masĩcu. Teero tiirã, atibúreco maquẽrẽ maĩdugáranõ Cõãmacũrẽ ññatutigu tiiróbiro wáacua.

⁵ Cõãmacũye queti jóaripũpu búri peti ate jóanonõ mee tiia: “Cõãmacũ marĩrẽ Espĩritu Santore ticorigu niijĩgũ, ãpẽrãrẽ nemorõ cũrẽ marĩ maĩrĩ booquí”,* jĩĩ jóanoã.

⁶ Cõãmacũ marĩrẽ ññurõ tiigũ tiiapunemomasĩqui. Teero tiirõ, cũũye queti jóaripũpu ate jóanoã:

“ãpẽrã nemorõ niĩã” jĩĩrã Cõãmacũ tiiapurere cuorĩcua.

Teero jĩĩhẽrãpe cũũ tiiapure cuocúa,†

jĩĩ jóanoã.

⁷ Teero tiirã, Cõãmacũ dutirére ññurõ yũnrã niĩña. Satanás múãrẽ jĩĩcõãsãrĩ, wácũtutuaya. Wácũtutuari, yolari mee ni, wáajõãgũdaqui.

⁸ Cõãmacũrẽ wácũrucujãña. Múã teero tiirĩ, Cõãmacũ múãmena niirucujãgũdaqui. Múã ññañarẽ tiirére tiidujãña. Múã Cõãmacũrẽ, teero biiri atibúreco maquẽrẽ sícãrõména maĩdugára múã teero wácũrẽre wasoyã.

⁹ Múã ññañarẽ tiirére wácũ, wácũpati, utiya. Múã buimĩrigue utiré wasoáro. Múã usenimĩrigue bóaneorõ tũgũẽnare wasoáro.

¹⁰ Múã marĩ Õpũ ññacoropure “yũn búri niigũ niĩã” jĩĩ wácũrucuri, cũũ múãrẽ upetĩ macãrã wáari tiigũdaqui.

Marĩ “pecamepu wáagudu niĩ” jĩĩmasĩricu

¹¹ Yãa wedera, cámerĩ buiãperijãña. Sicãrĩbíro padeopacá, sícũ ãpirẽ buijãgũ, cũũrẽ “pecamepu wáagudu niĩ” jĩĩgũ tiiqui. Teero jĩĩgũno Cõãmacũ dutirére buijãgũ tiiqui. “Cõãmacũ dutiré nemorõ masiã yũnja” jĩĩdugagu niiqui. Teero jĩĩgũ tee dutiré maquẽrẽ tiirĩqui. Ññurõ “jãu” jĩĩrõno tiigũ, “Cõãmacũ dutiré queorõ niiria” jĩĩgũ tiiqui.

¹² Cõãmacũ sícũrã dutirére ticogũ niĩ. Cũũ dicũ marĩ tiirére ññurõ ñña, “pecamepu wáagudu niĩ” jĩĩmasĩqui. Cũũ dicũ marĩrẽ netõnémasĩqui. Cũũrã sũcã pecamepu wáadutimasĩqui. Múãpe “pecamepu wáagudu niĩ” jĩĩmasĩricu.

Ññamigã wáaadare masiãña maniã

¹³ Múã biiro jĩĩrecutia: “Mecũã o ññamigã tiimacãpu wáaguda. Toopú sicasũma ni, pade, pairó niyeru wapatãguda”, jĩĩcu. Múã teero jĩĩrẽcutirano yũnre tuoýã:

¹⁴ Múãrẽ ññamigãno merẽã wáaadare masĩricu. Múã catiré õme tiiróbiro niĩã; péerogã bau, too síro ditijõã.

¹⁵ Teero jĩĩrõno tiirã, biirope jĩĩrõ booa: “Apetó tiigũ, Cõãmacũ boorĩ, cũũ catiré ticori, teerẽ tiinóãdacu”, jĩĩrõ booa.

¹⁶ Múãpe teero jĩĩria. “Ûsã basiro too síro tiiwáadarere masiã” jĩĩsuguea. Niipetire teero jĩĩsuguereno ññañaniã.

¹⁷ Sícãno ññurẽ tiirére tiimasĩpacu, teerẽ tiihéguno Cõãmacũrẽ netõnucãgũ tiiqui.

5

Pee apeyé cuoráre wederigue

¹ Pee apeyé cuorã, yũnre tuoýã: Múãrẽ ññañarõ netõré niĩadacu. Tee ññañarõ netõãdare wácũrã, bayiró acaribiremema utirã niĩña.

² Múã pee cuorẽ bóajõãadacu. Múãye sutire butua weejããdacua.

³ Múãye oro, múãye niyerupe cutawi bóajõãadacu. Cõãmacũ cũũ basocãre wapa tiiadari búreco jeari, cũũ múã ññacoropu tee cutawiriguere ññagũdaqui. Tee cutawirigue múã niyeru

* 4:5 Éxodo 20.5. † 4:6 Proverbios 3.34.

maĩrĩ siro, múã ãpẽrãrẽ tiiápuheri siro, teero ãñoãdacu. “Múã pecamepũ wáaadaa niitoaa mée”, jĩrõ tiiádacu. Atibúreco petiádari bũreco niipacari, múã búri peti pairó niyeru ññanomiã.

⁴ Múã ãmuãrẽ oteré dũca seedutĩpacara, wapatĩpetiririra niuwã. Tee cúãrẽ niyeru wapatĩriguere Cõãmacũ ññaquĩ. Paderá bayiró bũsũromena “queoró wapatĩriawã” jĩrẽre Cõãmacũ niipetire sotoapu niigũ tiquĩ.

⁵ Múãpe atiditapũre pee peti cuonetonũcãã. Múã tusarénorẽ tiidugãpetira niã. Múã wecuã ãñurõ diicutira tiirõbiro niicu; wecuã cúãrẽ siããdari bũrecore masĩricua.

⁶ Múã ãpẽrãrẽ cúã bayiró peti wapa cuorĩpacari, queti beserĩ basocu putopũ néewa, “wapa cuoóya” jĩcu. Cúãrẽ siãdutĩcu. Cúãpe deero tii masĩricua.

Jesucristo putuaatiadari suguero, wãcũtutuadutire

⁷ Yáa wedera, múã masiã: Marĩ Òpũ putuaatigudaqui. Cũũ putuaatiadari suguero potocõrõ manirõ yueya. Sicũ otegũ cúũ oteré dũcacutĩri cotequi, ãñurõtõpũ yaaada jĩgũ. Cũũ oteri siro, oco peaaró jĩgũ, potocõrõ manirõ yuequi.

⁸ Cũũ tiirõbiro múãcã “marĩ Òpũ putuaatigudaqui” jĩrã, potocõrõ manirõ yueya. Wãcũtutuaya. Cũũ putuaatiadaro jeaadaro péerogã dũsacú.

⁹ Yáa wedera, cãmerĩ wedepatirijãña, Cõãmacũ marĩrẽ ññañarõ tiiri jĩrã. Cõãmacũ basocãre wapa tiádari bũreco jeaatiro tia.

¹⁰ Profetas tiirĩguere wãcũña. Cúã Cõãmacũye quetire wederi, ãpẽrã cúãrẽ ññañarõ tiiyira. Cúãrẽ teero tiipacari, ññañarõ netõpacãra, wãcũtutua, nucãjãyira. Cúã tiirĩrobirora múãcã tiiyã.

¹¹ Basocãre ññañarõ wáapacari, cúã wãcũtutuari, cúã doca “ãñurã niuwã” jĩã marĩ. Job wãmecutiguere queti maquẽrẽ múã masĩcu. * Cũũrẽ ññañarõ wáapacari, wãcũtutuayigu. Too síro Cõãmacũ cúũrẽ ãñurõ tiirĩguercãrẽ masĩcu. † Tee quetimenapũra “Cõãmacũ bóaneõ ññaré cuogũ niĩ” jĩrẽcãrẽ ãñurõ ññamasĩnoã.

¹² Cõãmacũrẽ wãmepeorijãña. Tee uputĩ maquẽ niã. Múãrẽ sãñĩarĩ, “tiãwũ” o “tiirĩawũ” jĩrẽ dícu jĩñña. Jĩnemorijãña, Cõãmacũ marĩrẽ ññañarõ tiiri jĩrã.

¹³ Sicũ Jesurẽ padeogũre ññañarõ wãari, Cõãmacũrẽ tiápũre sãirõ booa. Ušenigũnope Cõãmacũrẽ basapeoro booa.

¹⁴ Diarecutiguno Jesurẽ padeorã menamacãrã butoã dutirãre boocõro booa, cúũrẽ use tuusiãrõ jĩgũ. Cõãmacũ netõnéãrõ jĩgũ, sãĩdutĩbosaro booa.

¹⁵ Cúã padeorẽmena sãĩrĩ, diarecutigu netõnénogũdaqui. Cõãmacũ cúũrẽ diaré netõrĩ tiigũdaqui. Cũũ ññañaré tiiri siro niirĩ, Cõãmacũ cúũrẽ acabógũdaqui.

¹⁶ Teero tiirã, múã ññañaré tiirĩguere cãmerĩ wedenetõña. Cõãmacũrẽ sãĩbosãya, diarecutirãre netõnéãrõ jĩrã. Sicũ basocã ãñugũ padeorẽmena sãĩrĩ, Cõãmacũ yuuriã tiirĩqui.

¹⁷ Elías marĩ tiirõbiro basocũ niyigu. Cũũ Cõãmacũrẽ “oco pearijããrõ” jĩ bayirõ sãiyigu. Itiãcũma apecãmã deco atiditapũre oco peariyiro. ‡

¹⁸ Too síro Cõãmacũrẽ sãiyigu sũcã. Teero tiirõ, oco peayiro. §

¹⁹ Yáa wedera, apeté tiigũ, sicũ múãmena niirĩgu merẽã wãcũrẽ wasonóboqui. Cũũrẽ teero wãari ññagũ, ãpĩ cúũrẽ ãñurẽpere wasorĩ tiibóqui sũcã.

²⁰ Wasorĩ tiigũno ññañaré tiãrigure ateré tiiquĩ: Diari siropũre, ññañarõ netõbóarigure netõrĩ tiiquĩ; acabóre buarĩ tiiquĩ.

Nocõrõrã niã.

* 5:11 Job 1.1-2.10. † 5:11 Job 42.10-17. ‡ 5:17 1 Reyes 17.1; 18.1. § 5:18 1 Reyes 18.42-45.

PEDRO jóasugueripũ

Ãñuduticorigue

¹ Yũu Pedro Jesucristo cãũyere wededutigu beserigu múãrẽ Cõãmacũ beserirare ãñudutia. Múã yũu jóacora múãya ditare cõã, aperopũ wãabaterira niuwũ. Teero tiigũ, múã Ponto, Galacia, Capadocia, Asia, Bitinia dita niirãpũre jóacoa.

² Cõãmacũ marĩ Pacu too sugueropũ cãũ boorĩobirora múãrẽ cãũ põna niirãõ jĩgũ, bese-toarigu niuwĩ. Espĩritu Santomena múãrẽ ñañarẽ manirã niirĩ tiirigu niuwĩ, cãũ dutirere tiãro jĩgũ. Jesucristoye dĩimena múãrẽ cãũyara niirĩ tiirigu niuwĩ.

Cõãmacũ múãrẽ ãñunemore ticoaro; ãñurõ niirecutiri tiinemõãrõ.

Cõãmacũ ticoadarere yuerẽ

³ Cõãmacũ Jesucristo marĩ Ôpũ Pacure usenire ticoada. Cõãmacũ marĩrẽ bayirõ bóaneõ ññaqui. Teero tiigũ, Jesucristo diarigupũ masãriguena marĩrẽ bauãnemorira tiirõbiro tiiyigu. Cãũ teero tiirĩ, marĩ “too síropũ cãũrẽ ññaãda” jĩmasĩã.

⁴ Teerẽ masĩjĩrã, Cõãmacũ marĩrẽ ticoadarere yuea. Cãũ ticoadare petirĩcu; ñañarẽ manirẽ niicu; teero biiri cãũ ticoadare coori tiirõbiro sĩnĩrĩcu. Cõãmacũ cãũ ticoadarere ãmũãsepu quẽnocũbosaqui marĩrẽ.

⁵ Múã Jesurẽ padeocũ. Teero tiigũ, Cõãmacũ cãũ tutuaremena múãrẽ cotequi. Múãrẽ ãñurõ tiãdare quẽnorĩguerpũ niicu. Atibũreco petirĩ, teerẽ ãñogũdaqui.

⁶ Teerẽ wãcũrã, usenicu. Atitõpere múã merẽã ñañarõ netõrã tia ména.

⁷ Múã Jesucristore padeorẽ oro tiirõbiro niicu. Basocã çorora niirĩ? jĩrã, pecame sotoapu asiopéocua. Ocoãari siro, ñañarẽ poca merẽã jeapeacu; ãñurẽ oro dícu putuãcu. Ate tiirõbiro múãrẽ çJesucristore diamacũrã padeomĩ? jĩrõ, ñañarõ netõrĩ tiicũ ména. Múã ñañarõ netõjĩrã, tee oro basiro tiirõbiro putuãadacu. Teero tiirã, ãñurõ padeonemõrã niĩadacu sãa. Jesucristore padeodũheri ññarã, basocã múãrẽ “cãũrẽ diamacũrã padeoõya” jĩ ññaãdacua. Oro wapapacã niã. Wapapacãre niipacaro, petijõãcu. Múã Jesucristore padeorẽpe oro nemorõ wapacutã. Tee doca petirĩcu. Teero tiigũ, Jesucristo múãrẽ atibũrecopure putuãatigu, “yũure ãñurõ padeowã” jĩgũdaqui.

⁸⁻⁹ Múã Jesucristore ññaririra niipacara, cãũrẽ maĩcũ. Atitõre cãũrẽ ññaripacara, padeocũ. Múã cãũrẽ padeorĩ, múãrẽ pecamepũ wãaborirare netõnẽqui. Teero tiirã, múã Cõãmacũ putopũ wãaadare wãcũrã, bayirõ usenicu. Múã usenire diamacũrã niijãrõ tiicũ. Teero tiirã, “teero useniãmajãrã tia” jĩmasĩña manicũ.

¹⁰ Profetas cãũ múãrẽ ãñurẽ ticoadarere wedesuguetoyira. Basocãre netõnẽãdarere tuomasĩãda jĩrã, cúãcã ãñurõgã buemiyira.

¹¹ Cristo cããmena niiyigu. Cãũ Espĩritu Santo tiãpurementa cããrẽ too síropũ wãaadare masĩrĩ tiitõamiyigu: “Cristo ñañarõ netõgũdaqui; too síro Cõãmacũ cãũrẽ pee dutirere ticogudaqui” jĩrẽre masĩrĩ tiitõamiyigu. Cãã “çdeero biiri niĩãdari? çÑeenõ wãaadari?” jĩrã, bayirõ masĩdugamiyira.

¹² Cõãmacũ cãã masĩdugari ññagũ, cããrẽ biiro masĩrĩ tiiyigu: “Múã wederẽ queti múã niiritopũ wãaricu ména” jĩrẽre masĩrĩ tiiyigu. Múã atitõpũ niirãpe ññaãdare niyiro. Cãã wederẽ queti múã tuotõacu. Atitõre tee quetire wederã Espĩritu Santo ãmũãsepu ticodiorigu tutuaremena múãrẽ wedeyira. Jesucristoye queti ãñurẽ queti niã. Ángelea tee queti basocãre netõnẽre quetire “çdeero peti niirĩ?” jĩ tuomasĩdugamicua.

Ñañarẽ manirã niidutire

¹³ Teero tiirã, “Cõãmacũ boorẽre tiirucũjããda” jĩ wãcũyueya. Múã tiãdarere ãñurõ wãcũtoarapũ tiiyã. “Cõãmacũ marĩrẽ ãñurẽ ticogudaqui Jesucristo putuãatiri” jĩ wãcũrã, useniremena coteya.

¹⁴ Múã Jesurẽ masĩãdari suguero, cãũ boorẽre masĩrĩrira niuwũ. Bayirõ ñañarẽre tiidugãjĩyu. Atitõre múã Cõãmacũ põna niijĩrã, too sugueropũ múã ñañarẽ tiirĩguenorẽ tiirjãña.

¹⁵ Biirope tiiyã: Cõãmacũ múãrẽ beserigu ñañarẽ manigũ niiqui. Teero tiirã, múãcã niipetire múã tiirẽmena ñañarẽ manirã niĩña.

¹⁶ Cõãmacũye queti jóaripũpũ tee maquẽ jóanoã: “Yũu ñañarẽ manigũ niã. Yũu tiirõbiro múãcã ñañarẽ tiirjãña”,* jĩ jóanoã.

* 1:16 Levítico 11.44-45.

¹⁷ Cōāmacū niipetirare sīcārībīro bese, queoró wapa tiiquí; sīcārē duaríqui. Teero tiirá, múā cūūrē “Пац” jījīrā, múā catiré burecorire cūūrē quioníremena ĩñaña.

¹⁸ Múā ñecūsūmuā tiirécutiriguere múācā tiimúāatirira niimiwū. Cúā tiirécutirigue bári niiré niā. Cōāmacū múārē teero tiirécutimirare netōnérigu niiwī. Múā ateré añuró masīā: Múārē netōnégū petirénomena (oromena, niyerumena) wapatiririgu niiwī.

¹⁹ Cristoye dímenape wapatirigu niiwī. Cūūye díi wapapacáre niicu. Cūūye díi cordero posarigu niihēgū, cāmimanigūye díi tiiróbiro niicu.†

²⁰ Cōāmacū cūū atibáreco tiádari suguero, “Cristo basocáre netōnégūdaqui” jīitoayigu. Teero jīipacu, máata ticodiocoririgu niiwī. Atitópū maríye niādarere netōnégūdure ticodiocoririgu niiwī.

²¹ Múā Cristo tiiriguere masījīrā, Cōāmacūrē padeocú. Cūūrā Cristo diarigupure masōrigu niiwī; cūūrē āmuāsepu pee añuré ticoyigu. Teero tiirá, múā Cōāmacūrē padeocú. “Diari siropu, cūūmena niādadu”, jīicu.

²² Múā diamacú niiré ye uujīrā, Jesucristore padeorá tiiríra niiwū. Cūūrē padeojīrā, múā ñañaré tiiré tiidúirira niiwū. Teero tiirá, múā atitóre Jesuré padeoráre añuró cāmerī wépeomasīcu. Jīiditoro manirō maīcú. Cāmerī maīrā, wedeseremena dícu maīrījāña. Niipetire múā tiirémēna maīñā.

²³ Múā ateré masīcu: Múā bauánemorira tiiróbiro niirā niicu. Cōāmacū ticoré catiré petihére cuocú. Tee petirícu. Marī pacusūmuā catiré ticoriguepe bóadiacu. Cōāmacūye queti añuró quetipe múārē catiré petihére cuotóari tiicú. Tee queti diamacú maquē niirucujāādacu.

²⁴ Cōāmacūye queti jóaripūpu tee maquērē jóanoā:

Basocá taa tiiróbiro niicua.

Taa sīnijōāā.

Cáā uputí maquē cuoré macānucū maquē coori tiiróbiro niicu.

Coori buducodiaa.

²⁵ Marī Ōpū wedesere doca petirícu. Diamacú maquē niirucujāādacu,‡

jīi jóanoā. Tee wedesere Jesuyé añuré queti niā. Tee queti múārē wēdenoriro niiwū.

2

¹ Teero tiirá, niipetire ñañaré tiiré tiidújāña. Jīiditonemoriñāña. Tiiditóriñāña. ĩñatutirijāña. Queti jīinemoriñāña.

²⁻³ Marī Ōpū múārē añuré ticorére péero masītoajīrā, nemoró masīdugara niīña. Ūpūrāgā ōpēcó bayiró boóoya; teeména bucuáaya. Múāpe cūā tiiróbiro diamacú maquērē bayiró masīdugaya. Teeména marīrē netōnére quetire tuomasīnemoādadu.

Ītāqui wīi weenucāriqui tiiróbiro niīi Jesucristo

⁴ Teero tiirá, Jesucristore añuró padeoyá. Cūū ūtāqui wīi tiiríqui tiiróbiro niīi. Tiiqui catiré cuocú. Wīi tiirāpe tiiquire boorímiwā. Cōāmacūpe tiiquire beserigu niiwī. Cūū ĩñacoropu wapapacáricu niiriro niiwū.

⁵ Múācā Jesucristo menamacārā niijīrā, ūtāquiri catiré cuoréquiri tiiróbiro niicu. Cōāmacū múā ūtāquiritiiróbiro niirāmena sicawīi tiiróbiro tiigú tiiquí. Toopú múā paíā tiiróbiro niādadu. Jesucristo tiápurementa Cōāmacū dutiré dícuere tii, cūūrē usenire ticoadacu; múā añuró tiirécārē cūūrē usenipeoadacu.

⁶ Cōāmacū tee maquē wedeserere jóanoā cūūye queti jóaripūpu:

Tuoýā: Jerusalénpure sicaqui ūtāqui cūūā.

Tiiquire besewu. Wīi weenucāriqui, wapapacáricu niīā.

Tiiqui “basocáre netōnégūdu” jīidugaro tiia.

Cūūrē padeogáno “bári peti padeotá” jīiríqui,*

jīi jóanoā.

⁷ Teero tiigú, cūū wapapacá niīi múārē, cūūrē padeoráre. Cūūrē padeohérapere Cōāmacūye queti jóaripūpu ateré jīiā:

Wīi weerira ūtāquire booríyira.

Cáā boorípacari, tiiquira uputí macāqui putuáwu tiiwīipáre,†

jīi jóanoā.

⁸ Atecārē jīiā:

Ītāqui basocáre dapotua, ñaacūmurī tiicú,‡

† 1:19 Israelya pōna macārā Egiptopu witiadari suguero macā ñami, wisericōrō sīcū corderore sīāyíra. Cáāye dímena tuusīāyira sopepāmāri wesarire. Tiiñami ángele sīāgá wáagu, tee díre ĩñagū, tiiwīi macārārē sīāriyigu. ‡ 1:25 Isaías

40.6-8. * 2:6 Isaías 28.16. † 2:7 Salmo 118.22. ‡ 2:8 Isaías 8.14.

jī jóanoā. Cúā Cōāmacūye queti jīrēre padeoríya; teecārē netōnucāya. Teero tiirá, d̄putuara tiiróbiro niíya. Tíatopura máata Cōāmacū “cúā biiro tiíadacua” jītoayigu.

⁹ Múā docare Cōāmacū beserigu niiwī, cūyara niirō jīgū. Múā paíá tiiróbiro niirā niicu, Cōāmacū marī Ōpārē usenire ticorá niijrā. Sicadita macārā āñurē dícare tiirá tiiróbiro niicu. Cōāmacūyara niicu. Cūū múārē beserigu niiwī, cūū āñurō tiirēre wedearo jīgū. Cūū múārē naítīārōpu tiiróbiro niimirare beserigu niiwī. Teero tiirá, múā cūūmena niirā niijrā, cūū bóebatecorōpu niirā tiiróbiro niicu. Cūū bóere āñunetōjōāā.

¹⁰ Too sugueropure múā cūū pōna mee niuwā ména. Atitóreja cūū pōna niā sáa. Too sugueropure múārē bóaneō ĩñaririgu niiwī ména. Atitópereja múā cūū bóaneō ĩnarēre masícu sáa.

Biirōpe tiirécutiya

¹¹ Yūū múārē maíā. Teero tiigú, múārē tiidutíá. Múā atibárecopure wáanetōri basocá tiiróbiro niā. Múā niíadarō peti ūmúāsepu niicu. Teero tiirá, ñañarēre tiidugárijāña. Ñañarē tiidugáre āñurō tiidugárepere cāmotácu múā yeeripūnapure.

¹² Jesuré padeohéra múā āñurō tiirécutirere ĩñapacara, múārē wedesārā tiíáyira; múā āñurē tiipacári, teero jīāmajāyira. Teero jīāmapacara, múā āñurē tiirēre ĩñaáyira. Teero tiirá, Jesús patuaatiri bareco jeari, biiro jīādacua: “Cōāmacū āñugú nií; cūārā niijīyi cúārē āñurēre tiidutírigu” jīādacua.

¹³⁻¹⁴ Marī Ōpā Jesús biiro tiiró booquí: Romanuā ōpārē, cūū doca macārā dutiráre, teero biiri niipetira atiditá macārā dutiráre yūuro booa. Romanuā ōpā cūū doca macārārē netōnucārānorē ñañarō tiidutíqui. Āñurō yūurápere “āñurō tiíawū múājā” jīidutíqui.

¹⁵ Cōāmacūyere masídugaherape bári peti múārē ñañarō wedepatiāmajābocua. Múā āñurēre tiirí docare, cúā deerope jīmasricua. Teero tiigú, Cōāmacūpe múārē āñurē dícare tiirucúri booquí.

¹⁶ Múā Moisés dutirēre tiicotémirira teeré wítirira tiiróbiro niicu. Teero tiirá, teeré wítirira niijrā, āñurō niijāña. Siquērā “tee dutirēre wítirirapu niā” jīrā, ate wácūbocua: “Teeré wítirirapu niijrā, cuuro manirō ñañarē tiimasíā”, jī wácūbocua. Niiria. Múā Cōāmacūrē padecotera niā. Teero tiirá, cūū boorēre tiirucújāña.

¹⁷ Niipetirare quioníremena ĩñaña. Jesuré padeoráre maíñā. Cōāmacūrē quioníremena ĩñaña. Romanuā ōpūcārē quioníremena ĩñaña.

Padecotere tiidutíre

¹⁸ Múā siquērā āpērārē padecotera niicu. Múā padecotere wiseri ōpārārē quioníremena yūuya. Tutirē manirō múārē āñurō tiirá dícare yūurijāña; ñañarō tiirácārē yūuya.

¹⁹ Apetó tiirá, múā āñurō tiipacári, múārē dutirá múārē ñañarō tiibócu. Cúā teero tiirí, múā Cōāmacūrē padeorá niijrā, cúārē puaniña jīrijāña. Múā teero tiirí, Cōāmacū múārē “āñurēre tiirá tiíya” jī ĩñagūdaqui.

²⁰ Apetó tiirá, múā ñañarō tiíarigue wapa páacua. Cúā páari, múā nucājārī, Cōāmacū ĩñacoropure wapamaniā. Cúā páare múāye wapa niā. Apetó tiirá, múā āñurō tiipacári, múārē ñañarō netōrī tiibócu. Múā cúaro manirō nucārī, Cōāmacū ĩñacoropure wapacutía.

²¹ Cōāmacū marī teero tiíadarare beserigu niiwī. Cristo marīrē netōnégū ñañarō netō, diawī. Āñurō tiipacári, cūūrē ñañarō tiirí, teero nucājāwī. Teero tiigú, marīrē cūū tiiróbirora tiinunáseri booquí.

²² Cūū ñañarēre tiiríwi. Jīiditōriwi. §

²³ Cūūrē ñañarō jīrī, cúārē puaniña jīriwi. Basocá cūūrē ñañarō tiirí, cúārē “ñañarō tiigúda múārē” jīriwi. “Cōāmacūpu ñañarē tiirāre wapa tiigúdaqui” jī masíjigū, “teerora tiigúdaqui yūure ñañarē tiirāre” jīrigu niiwī.

²⁴ Teero tiigú, cūū basirora marī ñañarē tiiré wapa wapatígu, curusapu diabosarigu niiwī. Cūū teero tiirēmena marī ñañarē tiirēre tiidúmasíā. Teero biiri marīrē ñañarēre nūnūmirirare āñurē Cōāmacūyepere nūnūrī tiiwī. Cūūye cāmimena marīrē netōnérigu niiwī.

²⁵ Marī oveja ditirira tiiróbiro niimiwū. Atitóre cūū buarira tiiróbiro niicu. Cristo oveja cotegó tiiróbiro marīrē cote, ĩñanunūsequi.

3

Wāmoslarirare tiidutíre

¹⁻² Numiā manūctira, teerora múā manūsmūārē yūuya. Múā manūsmūā siquērā Jesuyé quetire padeoricua. Múā cúārē quioníremena ĩñaña. Múā tiirécutire ñañarē manirē niirō.

Cáã teeré ññaadacua. Teero tiirá, múá cúārē “padeoró booa” j̄iripacari, wasobócuá múá tiirécutirere ññarā.

³ “Áñurā bauádacu” j̄irā, múāye póamena mamaré dícuere wācūrijāña; múāye òpūñirē oromena mamaré dícuere wācūrijāña; suti wapapacáre sãñaré dícuere wācūrijāña. Tee niipetire sotoá maquē niicu.

⁴ Múá popea maquē áñurī, múá áñurā bauádacu. Tee petirícu. Teero tiirá, áñurō yeeripūnacutiro booa. Cōāmacū ññacoropu tee wapapacá niĩā.

⁵ Tíato macārā numiā yuu múārē j̄irōbirora áñurā bauyíra. Cúā Cōāmacū booró tiusénirā numiā niyira; Cōāmacū wederére padeorá numiā niyira. Cúā manusūmúārē yuuremena áñurā bauyíra.

⁶ Sara Abraham numo teerora tiyigo. Abrahamrē tuoýigo. Cūārē coo manurē “yuu òpū” j̄iyigo. Múācā áñurō tiirá, cuiro manirō coo tiiróbiro niĩadacu.

⁷ Ūmúā numocutira teerora múá numosánumiāmena áñurō niĩña. Coore quioníremena ññaña. Coo múá tiiróbiro tutuarico. Cōāmacū coocārē áñuré ticogú catiré petihére ticoqui múārē ticorrobirora. Teero tiirá, coore áñurō tiápuya. Teero tihéra, Cōāmacārē áñurō tugueñarōmena sãimasñña manicú.

Cāmerl áñurō wépeodutire

⁸ Ateména putuáa: Múá niipetira sícārībīro áñurō niirecutiya; cāmerl bóaneō ññaña; sícūpōna tiiróbiro mañrecutiya; áñurō niĩña ápērāména; “úsā ápērā nemoró áñuré tiia”, j̄ir wācūrijāña.

⁹ Ápērā múārē ññañarō tiirí, cúārē ññañarō tiicámérījāña. Múārē ññañarō j̄irī, ññañarō j̄icámérījāña. Teero j̄irōno tiirá, “Cōāmacū cúārē áñurō tiáro” j̄ir sãibosáya. Cōāmacū mañrē teero tiidutígu cūūrigu niiwī. Teero tiirí, Cōāmacū múārē áñurō tiigúdaqui.

¹⁰ Ate maquē Salmopūpure jóanoā:

Múá catirí burecorire useniremena niidugara, ññañaré wedeserijāña; j̄iditorijāña.

¹¹ Ññañaré tiidugárenorē tiirijāña; áñurépere tiyá.

“Áñurō niirecutirere boogá” j̄ir wācū, áñurō niirucujāña.

¹² Basocá áñurārē marí Òpū cotequi.

Cúā cūārē sãirere tuoquí.

Ññañaré tiirápereja cúaremena ññaqui,*
j̄ir jóanoā.

¹³ Múá áñurépe bayiró tiidugári, ¿noápé múārē ññañarō tiápebogari? Ññañarō tiirícuá.

¹⁴ Apetó tiirá, múá áñuré tiipacári, ápērā múārē ññañarō netōrī tiibócuá. Teero tiirí ññagū, Cōāmacū múārē usenirí tiigúdaqui. Teero tiirá, cúārē cuirijāña. Múārē tiíadarere wācūrijāña.

¹⁵ Teero wācūrōno tiirá, “Cristo úsā Òpū niĩ” j̄ir wācū, cūārē padeoyá. Ápērā múārē sãñábocua: “Múá Jesuré padeorá, ¿ñeenó áñurére yuera tiirí?” j̄ir bocua. Múá yuunasirā niirucujāña. Múá yuura, tutiro maniró yuuya. Cúārē quioníremena niirére ññoñā.

¹⁶ Múá Cristore padeoré wapa ápērā múá áñurō tiiré ññañarō j̄ir adacua. Teero j̄ir pacari, múápe áñurō tiyá, áñurō catirí yeeripūna cuorucujāada j̄irā. Múá teero tiirí, múārē ññañarō j̄irāira boboadacua.

¹⁷ Apetó tiigú, Cōāmacū basirora cūārē padeoráre ññañarō netōrī booquí. Múá ññañarō netōré múá áñurō tiárigue wapa niirō; múá booró ññañaré tiárigue wapape niirijāārō.

¹⁸ Cristocá áñugú niipacu, ññañarō netōwī. Cūū ññañaré manigú, marí ññañaré tiiré wapare dia wapatibosarigu niiwī. Ññañarē diabosagu, teero tiwī. Marirē netōnégū, sícārírā diawi. Cūū teero tiirémena cūū Pacu putopu marirē jeamasirí tiwī. Cūūya òpūñirējá diajōāwī. Diatoo, too síro masárigu niiwī. Cūūya yeeripūnapeja diaririro niiwū.

¹⁹ Teero tiigú, cūū yeeripūnamena witinucājōāyigu. Witi, ángelea ññañaré tiirírare wedegu wáyigu biadupónorira putopu.

²⁰ Cúā Noé niiritopu macārā niyira. Noé dooríwure tiiré burecorire Cōāmacū basocá cúā ññañaré tiipacári, yoarí nucājōāyigu ména. Tiirwuré peotíari siro, ocho basocá sãawayira. Teero tiirá, oco dúupacari, netōñenoyira.

²¹ Tee oco marirē wāmeótire tiiróbiro queoré niiriro niiwū. Teeménarā marí netōñenoyira niĩā. Marirē wāmeótiremena maríye òpūñirí j̄irí túariguere coseríro niiwū. Teero coseróno tiirá, marirē wāmeótiremenape Cōāmacūrē “áñurō yeeripūnacutidugaga” j̄ir sãirira niiwū. Teero tiinórina Jesucristo diarigupu masáriguemena netōñenoyira niiwū.

²² Jesucristo Cōāmacū putopu muáwarigu Cōāmacúya wāmo diamacúñiñape niiqui. Cūū niipetira Òpū niiqui. Ángelea, niipetira òpārā ūmásepu niirā sotoa macūpu niiqui.

* 3:12 Salmo 34.12-16.

4

Tiatopu ñañaré tiimírira tiidúrigue

1 Teero tiirá, Cristo cūya òpūmēna ñañarō netōríguere wācū, múacā cūu tiiróbiro wācūtutuaremena niíña. Sicūno cūya òpūmēna ñañarō netōgú, ñañarēre tiidugānemoriqui sáa.

2 Teero tiigú, cūu catiré burecori jeatuario “basocá ñañaré tiidugārenoré tiigúda” jīi wācūriqui sáa; “Cōāmacū boorépere tiigúda” jīi wācūqui.

3 Múā Cōāmacūrē masihērā tiirécutirenoré tiitóarira niiwū. Múā ñañaré tiirécutirira niiwū; ñañarēre bayiró tiidugárika niiwū; cūmurépira niirira niiwū; numiāmena ñeeaperepira niirira niiwū; boseburecori niirí, cūmu, āpērārē acaribírira niiwū; Cōāmacū dutirére netōnucārā, basocá weerirapere padeoríra niiwū.

4 Atitóre múā menamacārā niimirira múārē “jāmu” jīipacari, múāpe múā too sugueropu ñañaré tiiríguere tiidugáhera, “wáaria ūsājā sáa” jīijācu. Múā teero tusaheri, tuomanijōācu. Teero tiirá, múārē iñatuti, wedepaticua.

5 Cūā tee wedepatipacari, Cōāmacūpe “¿deero tiirá múā ñañaré tiirí? Wedeñate” jīi sāñāgūdaqui. Catirāre, teero biiri diariracārē sāñāpetijāgūdaqui. Cūā wedeari siro, cūārē wáadarere queoró wedegūdaqui.

6 Niipetira basocá diaadacua. Jesuré padeorírape cūāye òpūārī bóapacari, Cōāmacū putopu catirucujāadacua. Teero tiirá, cūā atiditapú catiri ména, cūārē Jesuyé quietire wedenoyiro.

7 Atibúreco petiádaró péerogā dusacú. Teero tiirá, múā tiádarere añuró tugeñasugue, tiirécutiya; múā tiádarere añuró wācūtoarapu tiyá, “Cōāmacūmena añurópara wedese-masíadacu” jīirā.

8 Bayiró cámerī maññā. Tee upatí maquē niíā. Marī bayiró maññā, marīrē ñañarō tiirāre máata acabócu.

9 Wáari basocá Jesuré padeorá múāye wiseripū jeari, cúaro maniró cūārē añuró bocaya.

10 Cōāmacū marīrē Jesuré padeorāre niipetirapure marī tiimasírere ticoqui. Tee ticorémena cūyere añuró tiimasíā. Teeré ticoqu, sicārībīro ticoriqui. Cūu ticoró jeatuario āpērārē tiápututigu ticoqui. Marī āpērārē tiápara, cūu ticorére diamacú tiirá tia.

11 Āpīrē pau watoapu Cōāmacūyere wedemasírere ticoqui. Teero cūu wederé Cōāmacūye wederé tiiróbirora niārō. Āpīrē apeyenómēna tiápumasírere ticoqui. Cūu Cōāmacū tutuare ticoriro jeatuario tiápuaro. Niipetire múā tiimasírēmena teerora tiápuya, basocá Cōāmacūrē usenire ticoaro jīirā. Jesucristo teeré wáari tiiquí. “Cōāmacū niipetirere dutimasíqui; cūu tiidugárere tiimasíqui” jīārō niipetira. Cūu niipetira Ēpū niirucujāārō. Teerora niārō.

Jesuré padeorá ñañarō netōré

12 Yūu maññā, apeyé múārē wedenemogūda. Múā Jesuré padeoré wapa ñañarō netōré wáari, iñamanijōārijāña. Tee marī ñañarō netōrére wācūtutuara, diamacúrā Jesuré padeorére ēñonóā. Teero tiirá, múārē bayiró ñañarō netōré wáari, “acuéi, ‘ate marīrē wáaricu’ jīimiwū” jīirijāña.

13 Teero jīirōno tiirá, useniña. Múā Cristo ñañarō netórobirora netōnunúsera tiicú. Too siro cūu putuaatiri, múā cūu añuró asibatérese iñarā, bayiró useniādacu.

14 Cristore padeoré wapa basocá múārē ñañarō jīirí, useniró booa. Cūā teero tiirí, ateré masíña: Espiritu Santo asibatégu múāmenā niirucuqui.

15 Sicū múā menamacū ñañarō netōrí, cūu booró ñañaré tiiríguere wapa mee niārō. Cūu basocāre sīaríguere wapa, cūu yáaríguere wapa, cūu ñañaré tiiríguere wapa, teero biiri cūāye niiripacari dutidugaríguere wapa mee niārō.

16 Sicū Jesuré padeoré wapa ñañarō netōgú, boboríjāārō. “Āpērā yūu Jesuré padeorére iñarā tiílya” jīigū, Cōāmacūrē usenire ticoaro.

17 Cōāmacū wapa tiádari bureco jeaadaropu tiicú. Marī Jesuré padeorá tiiríguere iñasugue, wapatíguadaqui. Marīrē cūu iñapetiari siropure, cūāye quietire padeohéra tiiríguerepere iñagūdaqui. Cūārē bayiró ñañarō wáadacu.

18 Too sugueropu profeta tee ñañarō netōré maquērē biiro jóarigu niiwí:

Basocá añurá imuāsepu wáadari sugueropu, ñañarō netōādacua ména.

Toorá nemoró ñañarō netōādacua padeorídojārāpeja, cūā diari siropure,* jīi jóarigu niiwí.

19 Teero tiirá, Cōāmacū booróbirora marī ñañarō netōrā, añuró tiirére tiirucujārō booa. “Cōāmacū marīrē cotegūdaqui”, jīiāda. Cūu marīrē tiirígu niijīgú, cūu marīrē jīiróbirora añuró tiigūdaqui.

* 4:18 Proverbios 11.31.

5

Jesuré padeorá biiro tiiró booa

¹ Mecütügärē Jesuré padeorá butoá dutiräre* jóaguda. Yuccā butoá menamacū niā; Cristo ñañarō netōrī ññawā. Cūū putuaatiri, Cōāmacū niipetirare Jesucristo asibatēre, cūū tutuarere ññogúdaqui. Teeré yuccā niipetira cūūrē padeorámēna niisotoapeonemogádaqui. Yūū teero niijīgū, múārē wācūtutuare ticoa:

² Cōāmacū cūūrē padeoräre cotedutigu múārē cūūyigu. Oveja coterí basocu cūūyara ovejare añurō cotequi. Cūū tiiróbirora múācā Cōāmacūrē padeoräre añurō coteya. Cotedugahera tiiróbiro coterijāña. Tusarémēna coteya. Cōāmacū múā teero tiirí booquí. “Cūārē cotequ, niyeru wapatáguda”, jīī wācūrijāña. “Cūārē tiápuguda”, jīī wācūña.

³ Múā cotedutirare múā booró dutiaperijāña. Cūā múā tiirēre ññāadacua, múā tiirēcutire tiiróbiro tiáda jīīrā. Teero tiirā, añurō tiirēcutiya.

⁴ Ovejare cotequ peti putuaatigu, múārē wapatígudaqui. Cūū wapatíre niirucujāādacu. Cūū putopu asibatēre, catirē petihēre ticogádaqui.

⁵ Múā mamarācā, butoá dutiräre yūūya. Niipetira cāmerī tiápuya. “Yūū cūā nemorō niirī, cūā yūūre tiápuaro”, jīī wācūrijāña. Cōāmacūye queti jóaripūpu ate jóanoā: “Āpērā nemorō niā” jīīrā Cōāmacū tiápurere cuorícua.

Teero jīīñērāpe cūū tiápure cuocúa,†
jīī jóanoā.

⁶ Teero tiirā, múā niipetirapūra biiro wācūña: “Yūū boorēre tiidú, Cōāmacū niipetire tutuare cuogú boorēpere tiigúda”, jīī wācūña. Múā teero tiirí, Cōāmacū cūū boorí bureco múārē upatí macārā niirī tiigúdaqui.

⁷ Cōāmacū múārē maigú, cotequi. Teero tiirā, niipetire múā wācūrēre, múārē merēā wáarere Cōāmacūpure ticoya.

⁸ Múā tiádarere añurō wācūtoarapū tiiyá. Āñurō tuomasīrā niīña. Satanás múārē wedesāgū múā Jesuré padeorēre peotídugaqui. Yáí‡ juabóagu yaarēre āmaāgū tiiróbiro tiiquí.

⁹ Múāpe Jesuré añurō padeó, Satanárē “mūū dutirēre tiiría” jīīña. Múā masiā: Niipetirapūre basocá múā tiiróbiro Jesuré padeocúa. Cūācā múā ññañarō netōrōbirora ññañarō netōcúa.

¹⁰ Marī atiditapūre ññañarō netōrucúa ména. Teero netōāri siro, Cōāmacū marīrē quēnojeāri tiigúdaqui sūcā; wācūtutuari tiigúdaqui; tutuari tiigúdaqui; nemorō padeorá wáari tiigúdaqui. Cōāmacū marīrē añurō tiigú tiápurucujāqui. Cūū macū Jesucristo diarigūmena marīrē netōnérigu niiwī. Cūūrā marīrē cūū asibatēropu cūūmena niirucujādutigu beserigu niiwī.

¹¹ Teero tiirā, niipetira jīīñārō: Cōāmacū niipetira sotoarapū Ōpū peti niirucujāārō. Teerora niārō.

Āñudutiyaponorigue

¹² Silvanomena yūū múārē atipūpūre jóaa. Cūū yūūre bapacutii. Jesucristore padeogú añurō tiirēcutigu niī. Teero tiigú, cūū diamacú tiirí ññagū, cūūrē padeóa. Múārē wācūtutuadutigu, usenidutigu, atipūrē jóaa. “Cōāmacū marīrē diamacúrā añurō tiiquí”, jīīgū jóaa. Cōāmacūrē teero padeorucujāña.

¹³ Atimacā Babilonia§ macārā Jesuré padeorá neārā āñuduticoya. Múā tiiróbiro cūācā Cōāmacū beserira niīya. Teero biiri Marcos yūū macū tiiróbiro niigúcā múārē āñuduticoi.

¹⁴ Múā basiro useniremena cāmerī āñudutiya. Cōāmacū múā niipetira Cristomena niirārē añurō niirecutiri tiáro.

Nocōrōrā jóaa.

* 5:1 Butoá dutirá Jesuré padeorí pōna macārārē dutirábiro niicua. Tee pōnaricōrō butoá niicua. Cūāya pōna macārārē cotequa. † 5:5 Proverbios 3.34. ‡ 5:8 Españolmena: león; portuguésmena: leão. § 5:13 Apetóre Jesuré padeorá Romarē “Babilonia” jīiyira.

PEDRO marĩ jóaripũ

Ññuduticorigue

¹ Yũũ Simón Pedro Jesucristore padecotegu cãũyere wededutigu beserigu múãrẽ ãñudutia. Niipetira ãsã tiiróbiro padeorãre atipũrẽ jóaa. Marĩ Jesucristore padeorẽ ãñurẽ peti niĩã. Jesucristo marĩ Òpũ marĩrẽ netõnégũ diamacũ tiigũ niĩi. Teero tiigũ, marĩrẽ sícãrĩbĩro cãũrẽ padeorĩ tiirĩgu niĩwĩ.

² Múã Cõãmacũrẽ, teero biiri marĩ Òpũ Jesuré masĩrĩ, ateré sãibosáa: Cõãmacũ, cúãrẽ nemorõ ãñurẽ ticoya; cúãrẽ ãñurõ niirecutĩri tiinemõña, jĩi sãĩã.

Jesuré padeorã biiro tiiró booa

³ Cõãmacũ ãñugũ niijĩgũ, teero biiri diamacũ tiigũ niijĩgũ, marĩrẽ beserigu niĩwĩ. Marĩrẽ cãũrẽ masĩrĩ tiirĩgu niĩwĩ. Cãũrẽ masĩjĩrã, cãũ boorere tiimasfã. Cãũ tutuaronena cãũ boorõ tiimasĩrere marĩrẽ ticorigũ niĩwĩ; teero biiri catiré petihére marĩrẽ ticorigũ niĩwĩ.

⁴ Cãũ diamacũ tiigũ niijĩgũ, marĩrẽ “ãñurẽ múãrẽ tiigũda” jĩirigu niĩwĩ. Cãũ “ãñurẽ múãrẽ tiigũda” jĩirigue bayirõ wapapacãre niĩã. Teemena múã cãũ tiiróbiro niirecutimasĩãdacu; teero biiri atibúreco maquẽ múãrẽ ñãñarõ wãari tiidugãre netõnenoãdacu.

⁵ Cõãmacũ múãrẽ teeré tiiri, múã Jesucristore padeojĩrã, múã tutuaro jeatuario ateré tiinemõña: Basocã ãñurã niĩña. Basocã ãñurã, múã padeorere tuomasĩnemoña.

⁶ Teeré masĩrã, ñãñarõ wãcũpacara, nucãjãña. Nucãrã, ñãñarõ netõpacãra, wãcũtutuaya. Wãcũtutuara, Cõãmacũ boorere tiiyã.

⁷ Cãũ boorere tiirã, múã Jesuré padeorã sícũpõna tiiróbiro cãmerĩ maĩñã. Cãmerĩ maĩrã, niipetirare maĩñã.

⁸ Múã tee niipetirere nemorõ tiinemõwara, yucũũ ducamanirigu tiiróbiro niiricu; marĩ Òpũ Jesucristore padeorẽ “diamacũrã niĩã” jĩĩãdacu.

⁹ Sícũno tee niipetirere tiihégupe capeari ãñurõ ññahégũ tiiróbiro niiqui. Cãũ tíatorũ ñãñarẽ tiirĩguere Jesucristo acabóriguere wãcũriqui.

¹⁰ Yãã wedera, múã Cõãmacũ beserira niĩã. Teero tiirã, “marĩ tiirémene teeré ãñoãda” jĩi bayirõ tiiyã. Múã teeré tiirã, bayirõ ñãñarẽ tiirã wãaricu sãã.

¹¹ Teero biiri múã marĩrẽ netõnégũ marĩ Òpũ Jesucristo cãũ Òpũ niirucuropũ sããwãadacu. Cõãmacũ múãrẽ sope pãógũdaqui.

¹² Yũũ múãrẽ jóariguere naĩrõ wãcũrĩ tiigũda. Múã teeré masĩpacari, teeré “diamacũ maquẽ niĩã” jĩĩpacari, yũũ múãrẽ wãcũrucujãrĩ tiigũda.

¹³ Yũũ catirõ jeatuario yũũ múãrẽ jóariguere wãcũrĩ tiigũda. Yũũ teero tiiri, ãñuniã, yũũ wãcũrĩ.

¹⁴ Péerogã dusacũ yũũ diaadaro. Marĩ Òpũ Jesucristo teeré yũũre wedetoawĩ.

¹⁵ Niipetire yũũ jeatuario múãrẽ ãñurõ wedea, yũũ diari siro, yũũ wederiguere wãcũrucujããrõ jĩĩgũ.

Pedro Jesucristo ãtãgũpũ wasorĩ ññarigue

¹⁶ Marĩ Òpũ Jesucristo tutuarere, teero biiri cãũ putuaatiadarecãrẽ ãsã múãrẽ wedewũ. Teeré wedera, basocã wedeseãmare quetire wederiwũ. Ësã cãũ uputĩ macũ niirere ññawũ.

¹⁷ Cõãmacũ Jesucristo Pacũ cãũrẽ usenire ãñowĩ. Cãũrẽ ãñurõ asibatere ticogũ wedeseri tuowũ: “Ñni yũũ macũ yũũ bayirõ maĩgũ niĩi. Cãũmena bayirõ useniã”, jĩiti.

¹⁸ Cãũ ãmũãsepu wedesediocori, ãsã basiro tuowũ. Ësã Jesucristomena tiigũ ãtãgũpũ niĩwũ, teero wãari.

¹⁹ Teeré ññarã, profetas jóariguere nemorõ padeoã. Múãcã cúã jóariguere wãcũñunuseya. Cãũ jóarigue naĩtĩãrõpu sããwócori bóere tiiróbiro niĩã. Téẽ Jesucristo putuaatirĩpu, teeré wãcũñunuseya. Ñocõãwũ muãjeari bóemuãatiro tiiróbiro Jesucristo putuaatĩgu, marĩ masĩhẽrere masĩrĩ tiigũdaqui.

²⁰ Atepére ãñurõ tuomasĩña: Profetas jóariguere marĩ basiro wãcũrémene “biiro jĩidugaro tiã” jĩĩmasĩricu. Espĩritu Santo tiãpuremena marĩ teeré tuomasĩã.

²¹ Profetas cúã wãcũrémene dícu wederirira niĩwã. Biirope wãayiro: Cúã Cõãmacũyere wederĩ, Espĩritu Santo cúã wãcũrẽpure jea, cúã wedeadarere wãcũrĩ tiiyĩgu.

2

Jĩditoremena bueré
(Jud 4-13)

¹ Tíatopure síquērã Israelya põna macārã “úsã profetas niĩã” jĩditoyira. Cũã teero ti-irírobirora muã putopu niirãcã teerora tiĩadacua. Yayiõro, jĩditoremena diamacũ tiirõbiri bueadacua. Teero tiirã, muã padeorere ñañoãdacua. Jesucristo cũã ñañaré tiiré wapa dia, wapatírigupere booriadacua. Cũã teero tiiri, Cõamacũ wãcũña manirõ cũãrẽ ñañarõ tiigũdaqui.

² Pau cũã ñañaré tiirere ññarã, teerora tiinunúseadacua. Jesurẽ padeohérape cũã teero tiiri ññarã, Jesuyé diamacũ maquērẽ ñañarõ wedeseadacua.

³ Teeré buerã niyeru boorã niicua. Teero tiirã, muãyere nẽeãdara, jĩditoremena múãrẽ bueadacua. Cũã teero tiiré wapa cũãrẽ ñañarõ tiĩadare niitoacu. Netõricua. Tíatopu Cõamacũ “cũã ñañarõ tiinõadacua” jĩitoarigu niuwĩ.

⁴ Cõamacũ too sugueropure ángelea niimirare, cũã ñañaré tiiri, cõãyigu. Cũãrẽ wapa tiigũ, naĩtĩarõpu siatũcũyigu, tẽe cũũ basocãre wapa tiĩadari bureco jearipu.

⁵ Teero biiri Noé niiritocãrẽ, Cõamacũ tiibureco niirãrẽ cõãyigu.* Noé Cõamacũye ãñurere wederigure, teero biiri ãpẽrã siete basocã dí cure netõnéyigu. ãpẽrã basocã ñañarãrẽ dúucõãyigu.

⁶ Teero biiri Cõamacũ Sodoma, Gomorra wãmecutire macãrĩ macãrãcãrẽ cõãyigu. Teemacãrĩrẽ basocãmenarã sóecõãpetijãyigu. Nitĩ mana dícu putuãyiro. Teero tiigũ, “too síro ñañaré tiirãre teero wãabocu sũcã” jĩ wãcũãrõ jĩgũ, teero tiiyigu.†

⁷ Cõamacũ teero tiigũ, Lot basocã ãñugãrẽ netõnéyigu. Lot teemacãrĩ macãrã ñañanetõjõãrã cũã ñañaré tiidúheri ññagũ, páasutijõãyigu.

⁸ Cũũ basocã ãñugũ cũã watoapu niyigu. Cũã tiirere ññayigu; tuoyigu. Bárecoricõrõ cũã ñañanetõjõãrĩ ññagũ, bóaneõremena wãcũpatiyigu.

⁹ Teero tiigũ, Cõamacũ cũãrẽ padeorãre ñañarõ wãari, netõnémasĩqui. Ñañarãpere ñañarõ tiigũdu siatũcũrira tiirõbiri cuoquí, tẽe cũũ basocãre wapa tiĩadari bureco jearipu.

¹⁰ Nemorõ ñañarõ tiigũdaqui ãpẽrãména ñañarõ ñeeaperare, teero biiri cũũ dutirere netõnucãrãrẽ.

Jĩditoremena buerã cũã boorõ dícu tiidugãcua. Cuiro manirõ ãmuãse macãrã ãñurãrẽ ñañarõ jĩcua.

¹¹ Ángeleape jĩditoremena buerã nemorõ tutuanetõnucãrã niipacara, Cõamacũmena cũã tiiriguere wedesera, cũãrẽ ñañarõ jĩricua.

¹² Jĩditoremena buerãpe cũã tuomasĩhẽrere ñañarõ wedesecua. Wãicura tiirõbiri niicua: Wãicura wãcũripacara, niirucucua; cũã ñee, sãñnõãdara bauãyaya. Teero tiirã, cũãcã wãicura tiirõbiri diaadacua.

¹³ Cũã ãpẽrãrẽ ñañarõ netõrĩ tiicúa. Cũã teero tiiré wapa cũãcã ñañarõ netõãdacua. Burecopu cũã boorõ ñañarere tiusénicua. Ñañanetõjõãrã, boboooro wãari tiinõrã niicua. Múãmena yaadui, múãrẽ tiiditõri ñña, cũã wãcũrẽmena buijãcua.

¹⁴ Numiãrẽ ññarã, ñañarõ wãcũrẽmena dícu ññacua. Cũã ññarécõrõ ñañaré tiidugãcua; ñañarere tiidúugaricua. Padeobayĩherare wãicura yoorãbiri wãari tiicúa. Cũã ññarécõrõ boorã niijĩrã, boonemõjãcua. Cũã ñañarõ tiinõãdara niicua.

¹⁵ Cõamacũye diamacũ maquērẽ duurã, diamacũ niĩhẽrepere nunucúa. Cũã Beor macũ tiirõbiri tiicúa. Cũũ Balaam wãmecutiyigu. Cũũ niyeru mãyigu. Ñañaré tiirẽmena niyeru wapatãdugayigu.

¹⁶ Cũũ ñañaré tiigũ wãari, cũũyago burra cũãrẽ tutiyigo. Burra wedesemasĩhẽgõ niipaco, basocã wedesero tiirõbiri Balaamrẽ wedeseyigo. Coo teero wedeseremena cũũ mecũgãbiri tiirere duusãñyigu.‡

¹⁷ Jĩditorepira oco niiré coperi sibiariro tiirõbiri niĩyia, basocãre tiĩapuhera. Õme ñiitiãmuãati, oco peahere tiirõbiri niĩyia, ãñurõ basocãre tiĩhẽra. Ñañarõ tiinõãdara niitoaya. Teero tiirã, naĩtĩarõpu diadiacua.

¹⁸ Cũã wedesere wapamaniã. Masĩrã tiirõbiri tiicúa; jĩditoremena buecua. Biiro jĩcua: “Marĩ noo boorõ marĩ tiitusãreno tiiri, ãñuniã”, jĩcua. Teero jĩrẽmena ãpẽrãrẽ ñañocúa. Ñañarere tiidúmiãrĩrere ñañarere ugaripeãri tiicúa sũcã.

* 2:5 Génesis 6.1-7.24. † 2:6 Génesis 19.1-25. ‡ 2:16 Números 22.21-35.

¹⁹ Cúã biiro jĩcua: “Múã ãpērã dutirémēna niiria. Teero tiirã, múã booró tiiyá”, jĩcua. Teero jĩpacara, cúã basiro ñañaré tiidúmasĩricua. Niipetire marĩ ñañaré tiirére duumasĩhērã, teerora teemēna niirucujãadacu.

²⁰ Jĩditorepira marĩ Ōpũ Jesucristo marĩrē netōnégũrē masĩmijĩya. Teero biiri atibúreco maquē basocáre ñañorĩ tiirére netōnénomijĩya. Netōnénorira niipacara, teeré tiinucájĩya sũcã. Too síro teeré tiidúmasĩricua sáa. Teero tiirã, too suguero niiriro nemorõ ñañarã putuácu.

²¹ Cúã diamacá maquē Cõamacũyere masĩriatã, nemorõ ññunibojĩyu cúãrē. Cõamacũ tiidutĩre ññurere masĩpacara, too síro teeré duuri, ññanemorõ wáacu cúãrē.

²² Cúã ñañaré tiinemópeora, basocá cúã wedesereno tiirã tiiyã. Biiro wedesenoã: “Díayi ʘsotiari síro, cúã ʘsotiariguerena yaaqui sũcã. Teero biiri yese cusoari síro, putuawa, jĩĩrĩpĩropũ cõãquĩ”.

3

Marĩ Ōpũ putuatiadare

¹ Yũu maĩrã, múãrē sicapũ jóatoawũ. Ate puapũmena múãrē bueriguere acaborijããrõ jĩgũ jóaa, diamacá wãcũãrõ jĩgũ.

² Too suguero macãrãpũ profetas ññurã cúã jóasugueriguere wãcũña. Teero biiri marĩ Ōpũ marĩrē netōnégũ dutirére wãcũña. Teeré ʘsã Jesucristo cãũyere wededutigu beserira múãrē wedewũ.

³ Ateré masĩsugueya: Atibúreco petiádari suguero, basocá Cõamacũyere buijãadacu. Cúã ñañaré tiidugãrere tiiadacu.

⁴ Biiro jĩãadacu: “Cristo cãũ ‘atiguda’ jĩrigue ¿deero wáamiĩto?” jĩãadacu. Biiro jĩ buijãadacu: “Marĩ ñecũsãmuã diapetitoaya. Atibúreco tiinucãriro tiirõbiro teerora niirucujãã. Atiriquĩ”, jĩãadacu.

⁵ Biiro wáarigüepere wãcũdugãricua: Too suguero Cõamacũ cãũ wedeseremēna ãmuãse, atiditã bauãri tiirĩgũ niĩwĩ. Oco watoa atiditaré bauãri tiiyĩgu. Teero biiri ocomēna atiditaré bucuãri tiirĩgũ niĩwĩ.

⁶ Ocomēnarã sũcã Cõamacũ atiditaré duari tiiyĩgu.* Cãũ teero tiirémēna atiditã niimirigüe petijõãyiro.

⁷ Cõamacũ wedeseremēnarã atitõ niirécã ãmuãsepũ niiré, atiditã pecamemēna sóenoãdare niĩã. Cõamacũ cãũ basocáre wapa tiádari bureco jeari, sóegũdaqui; tiiburecora ñañarã pecamepũ cõãnoãdacu.

⁸ Yũu maĩrã, ateré wãcũña: Marĩ tũgueñarĩ, mil cũmarĩ yoanetõjõãã. Cõamacũpere mil cũmarĩ sicabureco tiirõbiro niicu. Sicabureco cúãrē teerora mil cũmarĩ tiirõbiro niicu.

⁹ Basocá síquẽrã marĩ Ōpũ putuatiadare “pea niicu” jĩ wãcũpacari, pearĩcu. Cãũ putuatiadare suguero basocáre bóaneõrere eñogũ tiiquĩ. Sicãrē pecamepũ wáari booriqui. Niipetira cúã ñañarere wãcũpati, wasorĩ booquí. Teero tiigũ, atiriqui mēna.

¹⁰ Marĩ Ōpũ putuatiadari bureco marĩ wãcũhẽritabe, jeaadacu. Sicũ yaarépigu wãcũña manirõ jeagũ tiirõbiro jeaadacu. Tiiburecopure biiro wáaadacu: Bayirõ busarõmēna niipetire ãmuãse maquē petijõãadacu. Niipetire sóenoãdacu. Atiditã, teero biiri atiditã maquē jũũpetijõãadacu.

¹¹ “Niipetire petijõãadacu” jĩrere masĩ, ¿deerope tiádari marĩ? Ñañaré tiirére duu, Cõamacũ boorẽpere ññurõ tiáda.

¹² Teerora tiáda, marĩ Ōpũ putuatiadarere coterã. Máata putuatiario jĩrã, ññurõ tiirucúada. Cãũ putuatiadari bureco jeari, niipetire ãmuãse maquē jũũpetijõãadacu. Teero biiri atiditã maquē jãũ, sipipetiadacu.

¹³ Marĩpeja mama ãmuãse, mama dita cotea. Cõamacũ “mama ãmuãse, mama dita tiigũda” jĩtoayigu. Toopũre niipetira Cõamacũ booré dícuere tiiadacu.

¹⁴ Teero tiirã, yũu maĩrã, teero wáaadare mũa coterã, niipetire múã põõtẽõrõ ññurõ niirecutiia. Biiro tiirĩ, Jesucristo putuatiigu, múãrē ññurã, ñañaré manirã, Cõamacũmēna ññurõ niirãrē buajeágũdaqui.

¹⁵ Ateré wãcũña: Marĩ Ōpũ marĩrē bóaneõ ññajĩgũ, basocá netõãrõ jĩgũ, cotequi mēna. Marĩya wedegũ Pablo marĩ maĩgũcã teerora múãrē jóarigu niĩwĩ. Cõamacũ cúãrē masĩrẽ ticorēmēna teero jóarigu niĩwĩ.

¹⁶ Niipetire cãũ jóarepũrĩcõrõ teeréna jóarigu niĩwĩ. Apeyé síquẽ cãũ jóarigue wisió niĩã. Masĩhērã, teero biiri padeotutũherã tee cãũ jóariguere wedewisiojãcu. Teerora tiicũa apeyé Cõamacũye queti jóaripũpũ jóarigüecãrē. Teero tiirã, cúã basiro ñañarõ tiirĩ tiinõadacu.

* 3:6 Génesis 7.11-24.

¹⁷ Yñũ maĩrã, cãã wedewisioremena wedeadarere múã masĩtoaa. Ñañarã cãã jĩĩditoremena wederere tuonunúserijãña, cãã tiiróbiro putuári jĩĩrã, múã padeotutúarere ditiri jĩĩrã.

¹⁸ Teero ditiri tiiróno tiirã, marĩ Ópũ Jesucristo marĩrẽ netónégũpere masĩnemoña. “Cũũ marĩrẽ maĩ” jĩĩrere masĩrã, cãũrẽ nemorõ padeoyá. “Ñũnetõjõãĩ”, jĩĩrucujããda. Teerora jĩĩrucujãrõ booa.

Nocõrõrã jóaa.

JUAN jóasugueripũ

Jesucristo catiré petihére ticogú

¹⁻² Yũũ múārē Jesucristoye maquērē, cūũ niirecatirere jóagu tia. Biiro niĩ: Cūũ atibáreco tiĩdari suguero, cūũ Pacumena niitoarigu niĩwĩ. Too síro atibárecopare bauárigu niĩwĩ. Cūũ Cōāmacũ wācūrere wedegú niĩ; teero biiri marĩrē catiré petihére ticogú niĩ. Ɖsā cūūrē iñawũ; cūũ wedeseri tuowũ; cūūrē padeñawũ. Ɖsā basirora cūūrē iñawũ; cūūrē añurō masĩwũ. Teero tiirá, ũsā cūūrē iñariguere múārē wedea.

³ Ɖsā marĩ Pacũ Cōāmacũmena, teero biiri cūũ macũ Jesucristomena añurō niirōbirora múārē ũsāmena añurō niiri boogá. Teero tiirá, ũsā iñariguere, ũsā tuoriguere múārē wedea.

⁴ Ateré múārē jóacũ, marĩ niipetira usenirere buaáda jĩrã.

Cōāmacũ sñawócore tiiróbiro niigũ

⁵ Jesucristo ũsārē wederiguere múārē wedenetōneã. Cūũ biiro jĩwĩ: “Cōāmacũ añugũ, sñawócore tiiróbiro niigũ niĩ. Cūũpare ñañaré, naĩtĩare manĩã”, jĩwĩ.

⁶ Sĩcũ “yũuja Cōāmacũmena añurō niijãã” jĩboqui. Cūũ teero jĩpacu sũcã, ñañarére tiirucúqui; diamacá maquērē netōnacáqui. Teero tiigũ, jĩdito, naĩtĩarõpu niigũ tiiróbiro niiqui.

⁷ Añurere tiirucúgunopeja Cōāmacũ niiróbiro sñawócorõpu niigũ tiiróbiro niĩ. Āpērāmēna añurō niiqui. Teero biiri Cōāmacũ macũ Jesucristoye díicã niipetire cūũ ñañaré tiirere cosecũ.

⁸ “Yũuja ñañarére tiiría” jĩgũno cūũ basiro jĩditogu tiiqui; cūũ wācūrē diamacá niiricu.

⁹ Cōāmacũ diamacá tiirucúgu niiqui; cūũ jĩrirobirora tiigũ niiqui. Teero tiigũ, sũcũ cūũ ñañaré tiiriguere wedenetõrĩ, Cōāmacũ acabógudaqui. Niipetire cūũ ñañaré tiirigue wapare ñañarõ tũguelanemorĩ tiiriqui.

¹⁰ “Yũuja ñañarére tiiría” jĩgũno Cōāmacũ jĩriguere jĩditorigue tiiróbiro wáari tiiqui;* cūũ wedeserere tuodugáhegu tiiróbiro niiqui.

2

Cristo cūũ Pacure marĩrē wedesebosaqui

¹ Múã yũũ pñabiro niirãrē teeré jóaa, ñañarére tiirĩjããrõ jĩgũ. Jesucristo diamacá tiirucúgu niiqui. Teero tiigũ niijgũ, marĩ ñañaré tiiri, cūũ Pacure marĩrē wedesebosaqui.

² Cūũ diariguemena marĩ ñañaré tiirere acabóre buamasĩã. Marĩ ñañaré tiiré díicure diabosarigu niĩwĩ; niipetira atibáreco macãrã ñañaré tiirécãrē diabosarigu niĩwĩ.

³ Marĩ Cōāmacũ dutirere tiirã, “diamacúrã Cōāmacūrē masĩtoaa” jĩmasĩã.

⁴ Sũcũ cūũ dutirere tiirĩpacu, “yũũ cūūrē masĩtoaa” jĩboqui. Teero jĩgũ jĩditorepigu niiqui; cūũ wācūrē diamacá niiricu.

⁵ Cōāmacũ dutirere tiirucúguno Cōāmacũ booróbirora cūūrē maĩmasĩqui. Teemēna “diamacúrã Cōāmacũmena niijãã” jĩmasĩqui.

⁶ “Yũũ cūũmena niijãã” jĩgũno Jesucristo tiirécutirrobirora tiinunásearo.

Cãmerĩ maĩñã

⁷ Yũũ maĩrã, yũũ múārē jóare apeyé mama dutiré mee niĩ; bucũ dutiré múã sicatoru cuoriguera niĩ. Múã tee bucũ dutirere tuotóajĩyu.

⁸ Teero niipacari, yũũ múārē jóare mama dutiré tiiróbiro wáaa. Yũũ jóare diamacá maquē niĩ. Jesucristo basirora teeré ñowũ; múãcã teeré ñorã tia. Múã ñañarére tiijĩrã, naĩtĩarõpu niirira tiiróbiro niimiwũ. Añurẽpere tiijĩrã, bóerõpu niirã wáara tia sáa.

⁹ Sũcũ biiro jĩboqui: “Yũũ bóerõpu niigũ tiiróbiro niĩã”. Teero jĩpacu, Jesuré padeorãre iñatutiqui. Teero tiigũ, naĩtĩarõpu niigũ tiiróbiro niijãqui ména.

¹⁰ Jesuré padeorãre maĩgũnopeja bóerõpu niigũ tiiróbiro niiqui. Tee bóeremena ñañarére iñasugemasĩjgũ, “tee ñañarére tiiría” jĩqui.

¹¹ Jesuré padeorãre iñatutiguno naĩtĩarõpu niigũ tiiróbiro niirecatiqui. Teero biiri naĩtĩarõpu niigũ tiiróbiro tiirécutiqui. Cūũ ñañaré tiiré wapa capeari baunóhẽgũ tiiróbiro niiqui. Teero tiigũ, añurẽpere besemasĩriqui.

¹² Múã yũũ pñabiro niirãrē jóagu tia. Cōāmacũ Jesucristo diabosarigue wapa múã ñañaré tiirere acabótoajĩyi.

¹³ Múã butóare jóagu tia. Cristo sicatoru niirigure múã añurõ masĩcu.

* 1:10 Proverbios 20.9.

Múá mamarārē jóagu tiia. Satanárē múá netõncārira niiwā.

¹⁴ Múá yuu põnabiro niirārē jóaawū. Marī Pacure múá masītoacu.

Múá butoáre jóaawū. Sicatopu niirigure múá masītoacu.

Múá mamarārē jóaawū. Múá padeotutúa niicu; Cõamacū wedeserere múá wācūrucucu; wātīārē dutigūre múá netõncārira niiwā.

¹⁵ Atibúreco macārā ñañarē tiurucúrenorē, teero biiri atibúrecomu niirere mañrjãña. Sīcū atibúreco macārā tiiróbiro tiigúno Cõamacúpere mañriqui.

¹⁶ Atibúreco macārā tiirē biiro niā: Noo booró tiidugáre, bayiró ugaripéare, “ápērā nemoró niigú niā yuuja” jīrē niā. Tee Cõamacūye mee niā. Tee niipetire atibúreco macārā tiirēpe niā.

¹⁷ Atibúreco, atibúreco macārā ñañarē tiidugáre petijõãadacu. Cõamacū boorere tiigúnopēja niirucujãgádaqui.

Jesuyé queti jīdítore mee niā

¹⁸ Múá yuu põnabiro niirā, niiture burecori jeatoacu. Atibúreco petiádari suguero, sīcū Cristore ñatutinetõjõägū atigúdaqui. Múá teerē tuotóarira niiwā. Atitóre pau Cristore ñatutira jeatoawa. Teero tiirā, “niiture burecori jeatoaa” jīmasiā.

¹⁹ Cristore ñatutira marī menamacārā niimirira niipacara, marīrē cõājāwā. Cúā marī menamacārā peti mee niiwā. Marī menamacārā peti niirjãñ, marīmenarā niibocua ména. “Marīrē cõājāwā” jīrā, ateré masiā: Cúā niipetira marī menamacārā mee niiwā.

²⁰ Cristo múārē Espírítu Santore ticorigu niiwī. Teero tiirā, múá niipetira diamacú maquērē masītoacu.

²¹ Múá diamacú maquērē masiariatā, múārē jóaribocu. Múá Jesucristoyere diamacú masīcu. Teero tiigú, múārē jóaa. Múá ateré masītoacu: Cūyē queti jīdítore mee niā.

²² Jīditorepira biiro jīcua: “Cõamacū beserigu Jesús mee niī”, jīcua. Teero jīrā Cristore ñatutira niilya. Cúā marī Pacu Cõamacūrē, cū macū Jesucristomenarā sūnacúa.

²³ Cū macūrē sūnarāno marī Pacūmena niiricua. “Jesús Cõamacū macū niī” jīrãnopeja marī Pacūmena niicua.

²⁴ Teero tiirā, múá sicato tuoríguere wācūrucujãña. Múá sicutopu tuoríguere wācūrucura, Cõamacū macūmena niirucujãadacu; cū Pacūmenacārē niirucujãadacu.

²⁵ Cū marīrē jīrirobirora tiigúdaqui: Marīrē catiré petihére ticogúdaqui.

²⁶ Múārē jīditodugaraye quetire jóaa, múārē añuró masiārõ jīgū.

²⁷ Espírítu Santo Jesucristo ticorigu múápure niiqui. Teero tiirā, ãpī múārē “nemoró bueguda” jīgūrē boorjãña. Espírítu Santo múārē niipetirere buequi. Cū jīdítore manirõ diamacú maquērē buequi. Cū bueróbirora Jesucristomena niijãña.

²⁸ Mecátigãcārē múá yuu põnabiro niirā, cūmena niirucujãña. Marī teero tiirā, cū putuaatiri, boboricu. “Marī Cõamacū boorere tiirā niā”, jīmasiãadacu.

²⁹ Múá cū diamacú tiurucúrere masītoaa. Teero tiirā, “niipetira diamacú tiiráno Cõamacū põnarā niilya” jīrēre masiãoã.

3

Cõamacū põna tiirécúture

¹ Cõamacū marī Pacu marīrē bayiró mañre wācūñate múá. Marīrē bayiró mañgū, “yuu põna niilya” jīiqui. Teerora niā marī. Atibúreco macārā Cõamacūrē masiñjīrã, marī cūārē padeorã tiirécúturere tuomasiricua.

² Yuu mañrã, mecátigã marī Cõamacū põna niā. Too síropu marīrē wáaadare añurõ masiña mania ména. Ate dicure masiã: Jesucristo putuaatiri, cū baurere ññãadacu. Cūārē ññajrã, cū tiiróbiro wáaadacu.

³ Cūārē ñañarē mania. Maricã cū tiiróbiro “añurã wáaadacu” jīrēre wācūã. Teero tiirā, ñañarere tiirjãrõ booa.

⁴ Ñañarē tiirē Cõamacū dutirere netõncãre niā. Teero tiigú, ñañarere tiurucúguno Cõamacū dutirere netõncãgū niiqui.

⁵ Múá masītoaa: Jesucristo marī ñañarē tiirere cõägū atirigu niiwī. Cūpure péerogã ñañarē mania.

⁶ Cūmena niigúno ñañarē tiirécútiri. Ñañarere tiirécútingonope Cristore padeoriqui; cūārēna masiñgū niiqui.

⁷ Múá yuu põnabiro niirā, múārē ãpī jīdítorijããrõ. Añurõ tiurucúguno Jesús tiiróbiro añurõ tiigú niī.

⁸ Sicutopura wātīārē dutigú ñañarē tiimúãatirigu niiqui. Teero tiigú, ñañarē tiirécútinguno cūyagu niiqui. Cõamacū macū wātīārē dutigú tiirere cõägū atirigu niiwī.

⁹ Cōāmacū cūū pōnarē cūū tiiróbiro niirecutiri tiirigu niuwī. Teero tiirá, Cōāmacū pōna ñañarē tiirucúricua.

¹⁰ “¿Noāpē niī Cōāmacū pōna?” teero biiri “¿noāpē niī wātīārē dutigú pōna?” jīi masidugara, ateré masīña: “Ñañarē tiirecutira, āpērārē mañhērāno Cōāmacū pōna mee niīya”, jīinocu.

Cāmerī maīré

¹¹ “Cāmerī maīrō booa” jīiré queti múā sicutopu tuorigue niā.

¹² Cain tiiróbiro niirijāada. Cūū wātīārē dutigú menamacū niijīgū, cūū bai Abel wāmecutigure sīāyīyigu. ¿Deero tiigú cūūrē sīāyīri? Cain tiirecutire ñañarē niyyiro; cūū bai tiirecutirepe añurē niyyiro.

¹³ Yáa wedera, teeré wācūrā, atibáreco macārā múārē ññatutiri ññarā, “¿deero tiirá yūne ññatutii?” jīi wācūrijāña.

¹⁴ Marī Jesuré padeoráre mañjīrā, ateré masīā: Cōāmacū marī pecamepu wáaborirare catiré petihére cuorī tiirígu niuwī. Jesuré padeoráre mañhégūno catiré petihére cuoríqui.

¹⁵ Jesuré padeoráre ññatutiguno basocáre sīgū tiiróbiro niiqui. Múā masītoa: Basocáre sīgūno catiré petihére cuoríqui.

¹⁶ Ateména cāmerī maīrére masīā: Jesús marīrē diabosarigu niuwī. Teero tiirá, marīcā Jesuré padeoráre “diabosaguda” jīi wācūrō booa.

¹⁷ Pee apeyé cuogúno sīcū Jesuré padeogúre bóaneōgū niirī ññapacu, cūūrē tiápuridojāboqui. Cūū teero tiirīpacu, ¿deero tiigú “Cōāmacūrē maīā” jīibogari?

¹⁸ Múā yūu pōnabiro niirā, marī wedeseremena dīca “cūārē maīā” jīirijārō booa. Marī tiápuremenape cūārē maīrére diamacārā tiēñorō booa.

Cōāmacūrē padeorá cuiro manirō niimasīā

¹⁹⁻²⁰ Apetō sīcū marī menamacū biiro wācūqui: “Yūu ñañanetōjōāgū niiga” jīi wācūpacu, cūū āpērārē maīré wapa Cōāmacūmenape cuiro manirō niiqui. Marī cūū pōna niā. Cūū marīye maquērē masīpetijāqui. Cūū marī ñañarē tiiríguere acabōqui.

²¹⁻²² Marī yeeripūnapu “āpērāmēna añurō niā” jīi tugeñarā, cuiro manirō Cōāmacūrē sāimasīā. Cūū dutirére, cūū boorére tiiri, Cōāmacū niipetire marī sāirére ticogudaqui.

²³ Cūū dutiré ate niā: Cūū macū Jesucristore padeoáda. Teero biiri cūū dutirotirora cāmerī maīāda.

²⁴ Niipetira cūū dutirére tiirāno cūūmena niicua; cūūcā cūūmena niiqui. Marīrē Espiritu Santore ticorigu niuwī. Teero tiirá, Cōāmacū marīmena niirére masīā.

4

Cōāmacūye wederáre ññabesedutire

¹ Yáa wedera, niipetira Cōāmacūyere wederī basoca wederére padeorījāña. Cūā wederére “¿diamacūrā Cōāmacūye niimiito?” jīi tuosugúya. Pañ basocá “āsā Cōāmacūyere wederá niā” jīidito buecāmesāya.

² Ateména diamacū Cōāmacūyere wederáre ññabesemasīādacu: “Jesucristo basocúra atiyigu” jīigúno diamacūrā Cōāmacūyere wedequi.

³ Teeré wedehugno diamacū Cōāmacūyere wederiqui. Cūūrā Cristore ññatutinetōjōāgūyere wedequi. Múā Cristore ññatutinetōjōāgū atidarere tuotōajīyu. Cūū basocá watoapu niitoaqui.

⁴ Múā yūu pōnabiro niirā, múā Cōāmacū pōnarā niā. Cōāmacū múārē tutuarere ticoqui. Atibáreco macārārē tutuare ticogúpeja Cōāmacūbiro tutuariqui. Teero tiirá, atibáreco macārā múārē cūā jīiditorere padeorī tiimasīricua.

⁵ Jīiditoremēna buerāpe atibáreco macārā niīya. Teero tiirá, atibáreco maquē dīcure bueeya. Atibáreco macārā cūā buerére tuonunúsecua.

⁶ Marīpeja Cōāmacū pōnarā niā. Cōāmacūrē masīgúno marīrē tuonunúsequi. Cōāmacūrē masīhégūnopeja marīrē tuonunúseriqui. Marī teeré tuomasīrā, “diamacūrā Cōāmacūye niā” o “jīiditore niā” jīi besemasīādacu.

Cōāmacū basocáre maīqui

⁷⁻⁸ Yūu maīrā, Cōāmacū basocáre maīqui. Teero tiirá, marīcā cāmerī maīāda. Cāmerī maīrāno Cōāmacū pōnarā niicua. Cūā Cōāmacūrē masīcua. Cāmerī mañhērānopeja Cōāmacūrē masīricua.

⁹ Cōāmacū marīrē maīrére ateména ēñorigu niuwī: Cōāmacū cūū macū sīcū niigúrē atibárecopare ticodiocorigu niuwī. Marīrē catiré petihére cuoáro jīīgū, cūūrē diabosadutirigu niuwī.

¹⁰ Marī Cōāmacūrē maīrīrira niīwā. Cūāpe marīrē maīgū, marī ñañarē tiirēre acabódugarīgu niīwī. Teero tiīgú, cūā macūrē ticodiocorigu niīwī, diabosaaro jīīgá. Cūā marīrē biiro tiibosárigue maīrē peti niicu.

¹¹ Yuu maīrā, Cōāmacū teero tiirīgu niījīgá, marīrē bayiró maīquí. Teero tiirá, marīcārē cāmerī maīrō booa.

¹² Sīcū basocá Cōāmacūrē ññarīgu manīquí. Marī cāmerī maīrī, cūā marīmena niīqui; cūā booróbirora cūūrē maīmasīā.

¹³ Cōāmacū marīrē Espírītu Santore ticorigu niīwī. Teero tiirá, Cōāmacū marīmena niirēre masīā; teero biiri marī cūāmenarā niirēcārē masīā.

¹⁴ ʃsā basirora Cōāmacū macūrē ññawū. Aterē wedea: Cōāmacū cūūrē atibúreco macārā ñañarārē netónédutīgu ticodiocorigu niīwī.

¹⁵ “Jesús Cōāmacū macū niī” jīīgúnorē Cōāmacū cūāmena niīqui; cūācā Cōāmacūmenarā niīqui.

¹⁶ Cōāmacū marīrē maīrēre masīā. “Cūā marīrē maīrē diamacū maquē niā” jīirēre padeóa. Cōāmacū basocāre maīquí. Cāmerī maīrucúgūno Cōāmacūmena niīqui; Cōāmacūcā cūāmena niīqui.

¹⁷ Marī Cōāmacū booróbirora cūūrē maīmasīā. Jesucristo atibúrecomu niīgá, cūā Pacure maīwī. Cūā maīrīrobirora marīcā Cōāmacūrē maīmasīā. Teero tiirá, Cōāmacū basocāre wapa tiīadari búreco jearī, cūūrē cuiricu.

¹⁸ Cōāmacūrē maīgūno cūūrē cuirīqui. Cōāmacū booróbirora cūūrē maīgú, cuiro manirō niīqui. Cuire cūogūno “yūre ñañarō tiibóqui” jīī wācūqui; Cōāmacū booróbirora cūūrē maīrīqui.

¹⁹ Cōāmacū marīrē maīsguérīgu niīwī. Teero tiirá, marī cāmerī maīā.

²⁰ Sīcū “Cōāmacūrē maīā” jīīpacu, Jesurē padeorāre ññatutīgu, jīīditorepīgu niīqui. Basocá cūā ññarācārē maīhégū, nemorō Cōāmacū bauhégupereja maīmasīriqui.

²¹ Cōāmacūrē maīgūno Jesurē padeorācārē maīrō booa. Teerē Cōāmacū marīrē tiidutīrigu niīwī.

5

Atibúreco maquē ñañarēre cāmotámasīre

¹ “Jesús Cōāmacū beserīgu Cristo niī” jīī padeoráno Cōāmacū pōnarā niicua. Āpērārē maīrāno cūā pōnacārē maīcúa.

² Marī Cōāmacūrē maī, cūā dutirēre tiirá, “cūā pōnacārē maīā” jīīmasīadacu.

³ Cōāmacūrē maīrāno cūā dutirēre tiīya. Cūā dutirē wisiória.

⁴ Marī Cōāmacū pōna atibúreco maquē ñañarēre tiiría. Jesucristore padeorémēna aññurēre tiinóā.

⁵ Marī Jesurē “cūā Cōāmacū macū niī” jīī padeóa. Teemēna dícu atibúreco maquē ñañarēre cāmotámasīcu.

Jesucristo Cōāmacū macū niī

⁶ Jesucristo Cōāmacū macū niī. Cūā atibúrecomu niirī, Juan cūūrē wāmeōtiwi. Cūūrē wāmeōtīgu, ocomēna wāmeōtiwi. Too síro cūā curusapu diajōāwī. Biiro tiirēmēna “yuu Cōāmacū macū niā” jīirēre eñowī. Cūūrē wāmeōtirīguemēna dícu eñorīwi. Cūā diarīguemēnacārē eñowī. Espírītu Santo “Jesucristo Cōāmacū macū niī” jīirēre marīrē eñoquí. Cūūrā diamacū maquērē wedegá niī.

⁷ Atequetirē cūā basirora eñooya. Cūā ññārā ūmuāsepu niīya: Pacu, macū, teero biiri Espírītu Santo. Cūā ññārāpu niīpacara, sícūrā niī.

⁸ Atibúrecomu Espírītu Santo wederēmēna “Jesús Cōāmacū macū niī” jīirēre masīnoā. Teero biiri Jesús cūā Cōāmacū macū niirēre cūā wāmeōtinorīguemēna, cūā diarīguemēna eñorīgu niīwī.

⁹ Basocá cūā ññarīguere wedericārē, marī padeóa. Cōāmacū basocá wederē nemorō diamacū wedei. Cūūrā cūā macū niirecutirere wederīgu niīwī.

¹⁰ Cōāmacū macūrē padeogūno Cōāmacū wederēre padeoquí. Cōāmacū wederēre padeohégūno cūā jīirīguere jīīditorigue tiiróbiro wáari tiīquí; cūā Cōāmacū cūā macū niirecutirere wederēre padeorīqui.

¹¹ Cōāmacū aterē wedequi: Cūā marīrē catirē petihēre ticorigu niīwī. Tee catirē petihēre cūā macūpure niicu.

¹² Cōāmacū macūmena niīgūno catirē petihēre cūoquí; cūā macūmena niīhégūno catirē petihēre cūorīqui.

Wedeyaponorigue

¹³ Múã Cõãmacũ macũrẽ padeorãre atipũrẽ jóaa, múã “catirẽ petihẽre cwoa” jĩ masĩãrõ jĩgũ.

¹⁴ Marĩ masĩtoaa: Cõãmacũ boorõno sãĩrĩ, marĩ sãĩrẽre tuoquí. Teerẽ masĩrã, cãũrẽ cuiro manirõ sãĩmasĩã.

¹⁵ “Cõãmacũ marĩ sãĩrẽre tuoquí” jĩmasĩrõbirora “cãũ marĩ sãĩrĩgucãrẽ ticotoai” jĩmasĩnoã.

¹⁶ Apetõ tiigũ, Jesurẽ padeogũno ñañarẽ tiirĩ, sĩcũno ññaboqui. Cãũ ñañarẽ tiirẽ acabõmasĩreno niirĩ, Cõãmacũrẽ sãĩbosãaro. Sãĩbosãri, tee ñañarẽ tiirẽ acabõmasĩreno niirĩ, Cõãmacũ cãũrẽ catirẽ petihẽre ticogudaqui. Apeyẽ ñañarõ tiirẽ acabõnoña manirẽ niicu. Teerẽ “sãĩbosãya” jĩñña maniã.

¹⁷ Niipetire ñañarẽ tiirẽ Cõãmacũrẽ netõnucãre niipacari, apeyẽ ñañarẽ tiirẽ acabõmasĩreno niicu.

¹⁸ Marĩ aterẽ masĩtoaa: Cõãmacũ põna ñañarẽ tiirẽcutiricua. Jesús cããrẽ cotequi. Teero tiigũ, wãtĩãrẽ dutigũ cãã padeorẽre ñañomasĩriqui.

¹⁹ “Marĩ Cõãmacũ põna niã” jĩrẽre masĩã. Atecãrẽ masĩã: Wãtĩãrẽ dutigũ niipetira atibũreco macãrãrẽ dutiqui.

²⁰ Apeyecãrẽ masĩã: Cõãmacũ macũ atirigũ niiwĩ; marĩrẽ tuomasĩrere ticorigũ niiwĩ. Teemẽna Cõãmacũ diamacũ niigũrẽ masĩã. Cõãmacũmenarã niã. Teero biiri cãũ macũ Jesucristomenacãrẽ niã. Jesucristo Cõãmacũ diamacũ macũ niigũ niiqui. Cãũrã niiqui sũcã catirẽ petihẽre ticogũ.

²¹ Múã унũ põnabiro niirã, “cõãpõnarẽ basocã weerirare padeobõcu” jĩrã, Jesurẽ wãcũrucujãña.

Nocõrõrã niã.

JUAN puarĩ jóaripũ

Cãmerĩ maĩdutĩre

¹ Yũũ mũũ Cõãmacũ beserigore, teero biiri mũũ põnarẽ añudutia. Yũũ butoá dutirá* menamacũ múãrẽ niirõrã maĩa. Yũũ dícu múãrẽ maĩgũ tiirĩa; niipetira diamacũ maquẽrẽ masĩrã múãrẽ maĩya.

² Diamacũ maquẽrẽ cwoa marĩ. Tee marĩmena niirucujãadacu.

³ Cõãmacũ marĩ Pacu, teero biiri cãũ macũ Jesucristo marĩ Ôpũ múãrẽ añurẽ ticoaro; bóaneõ ññaãrõ; añurõ niirecutiri tiáro. Cãũ teerẽ tiiri, diamacũ maquẽrẽ masĩ, cãmerĩ maĩadacu.

⁴ Siqũerã mũũ põnarẽ buajeáwũ. Cũãrẽ Cõãmacũ marĩrẽ dutirobirora diamacũ niirecutiri ññawũ. Teerẽ ññagũ, bayirõ useniwũ.

⁵ Mecatĩgã mũũrẽ aterẽ bayirõ jĩĩgũda: Marĩ cãmerĩ maĩrõ booa. Tee mama dutirẽ mee niĩa; máatarũra marĩ padeonacãrãrẽ dutirẽ cũũrigue niĩa.

⁶ Marĩ cãmerĩ maĩrã, Cõãmacũ dutirẽre tiirã tiia. Cũũ marĩrẽ cãmerĩ maĩdutĩyigũ. Ate múã tuotóarepu niĩa.

Jĩĩdorepira maquẽrẽ wederigue

⁷ Atibúrecopũre pau jĩĩdorepira wáanetõya. Cũã “Jesucristo basocá marĩ tiiróbiro õpũũcutigũ bauárigũ niĩwĩ” jĩĩrẽre padeorĩa. Cũãno jĩĩdorepira, Cristore ññatutira niĩya.

⁸ Añurõ tuomasĩña, Cõãmacũ múãrẽ ticoadarere “tiidióbocu” jĩĩrã, Cõãmacũ niipetire múãrẽ ticoadarere añurõmena ñeeãda jĩĩrã.

⁹ Cristo buerẽre cãũ basiro cãũ wãcũrẽmena “nemosãñurõ buegũda” jĩĩgũno Cõãmacũrẽ suorĩqui. Cristo buerẽre tiirucũgũpeja Cõãmacũrẽ, teero biiri cãũ macũrẽ cwoquí.

¹⁰ Apetõ tiigã, sícũ múã putopũ jeagũ Cristo buerẽre wederiboquí. Cũũnorẽ múãye wiseripũ ñeerijãña. Añudutirijãña.

¹¹ Múã cãũrẽ añudutira, cãũ ññaãrõ buerẽre niisotoapera niĩadacu.

Wedeyaponorigue

¹² Yũũ pee peti jĩĩdũgare cwomiã, cwojúpeja. Atipũpũre teerẽ jóaria. Máata marĩ ññaãdacu, Cõãmacũ boorĩ. Toopã cãmerĩ wedeapudacu. Marĩ teero tiirã, añurõ useniãdacu.

¹³ Mũũ bayio põna mũũrẽ añudutiya. Cwoã Cõãmacũ beserigo niyo.

Nocõrõrã jóaa.

* 1:1 Ññaña “butoá dutirá” glosariopũre.

JUAN ĩtĩarĩ jóaripũ

Gayo añurõ tiirĩgue

¹ Gayo yuu bayirõ maĩgú, yuu mũũrẽ añudutia. Yuu butoá dutirá menamacũ mũũrẽ niirõrã maĩã.

² Yuu mũũrẽ Cõamacũrẽ sãĩboságu tiia, niipetire mũũrẽ añurõ wáaaro jĩĩgũ. Mũũ Cõamacũmena añurõ yeeripũnacutirobirora mũũrẽ ñañaré, diaré wáari tiirĩjããrõ.

³ Yuu bayirõ useniã. Sĩquẽrã Jesuré padeorã mũũye quetire wedejeawa. Mũũ diamacũ maquẽrẽ padeorucúayiro. Mũũ añurõ Cõamacũ boorẽre tiigú tiíayiro.

⁴ Yuu buerira diamacũ maquẽrẽ tiirĩ tuogú, useniã. Deero tii apeyeména useninemoria.

⁵ Mũũ Jesuré padeorãre añurõ tiigú tiíayiro. Āpẽrã Jesuré padeorã jearácãrẽ mũũ ññamasĩhẽrã niipacari, teerora tiíayiro.

⁶ Cũã usã neãrõpu mũũ cãmerĩ maĩrẽcutirere wedeeya. Mũũ pũtopũ jearãre teero tiíapurucujãña Cõamacũ boorõbirora.

⁷ Cũã Jesuyé quetire wedenũcãwara niĩya. Jesuré padeohẽra tiíapurere ñeeririra niiwã.

⁸ Teero tiirã, cũã tiirõbiri tiirãre marĩrẽ tiíapuro booa. Marĩ teero tiirã, diamacũ maquẽrẽ wederãre tiíapura niĩã.

Diótfes ñañarõ tiirĩgue

⁹ Yuu too macãrã Jesuré padeorãre sicapũ jóawũ. Diótfes niipetirare dutigú niidugagu usã dutirẽre boorĩayigu.

¹⁰ Teero tiigú, yuu múã pũtopũ wáagu, cũũrẽ múã ññacoropũ wedeguda cũũ usãrẽ wedepatirere, usãrẽ jĩĩditorere. Apeyeré tiíayigu: Jesuré padeorã toopú jeari, cũũrẽ ñeeriyigu. Cũũrẽ añurõ ñeedugara tiirĩ ññagũ, ñeedutihegu, cõãwionecojãrucuayigu.

¹¹ Yuu bayirõ maĩgú, ñañaré tiirẽre ññacũrijãña; añurõ tiirẽpere ññacũña. Āñurõ tiirãno Cõamacũ põna niĩya; ñañaré tiirãno Cõamacũrẽ masĩricua.

Demetrio añurõ tiirĩgue

¹² Niipetira Demetrioere añurõ wedeseya. Cõamacũ boorõbirora diamacũ tiíayigu. Usãcã cũũrẽ teerora jĩĩ wedesea. Mũũ masĩcu: Usã diamacũ maquẽrẽ wedesea.

Wedeyaponorigue

¹³ Yuu pee peti jĩĩdugare cuomĩã, cuogúpeja. Atipũpãre teeré jóaria.

¹⁴ Máata marĩ ññããdacu, Cõamacũ boorĩ. Toopú cãmerĩ wedeapudacu.

¹⁵ Āñurõ niirecutire wáaaro mũũrẽ. Usã menamacãrã mũũrẽ añudutiya. Marĩ menamacãrã toopú niirãcõrõ añuãrõ.

Nocõrõrã niĩã.

JUDAS jóaripũ

Ññuduticorigue

¹ Yũũ Judas Jesucristore padecotege, Santiago bai muãrê ãñudutia. Muã marĩ Pacu Cõãmacũ beserira, cãũ maĩrã niiã. Jesucristo muãrê cotequi.

² Cõãmacũ muãrê bóaneõ ññanemoãrõ; ãñurõ ñirecutiri tiinemóãrõ; cãmerĩ maĩrĩ ti-inemóãrõ.

Jĩditoremena buerá tiirêcutirigue (2Pe 2.1-7)

³ Yũũ maĩrã, Cõãmacũ yũure, teero biiri muãrê netõnérigu niiwĩ. Marĩ netõnére maquêrê muãrê bayiró wededugagu, jóagudu tiimiãwũ. Jóaria ména. Apeyé maquê jóaro niirõ tiia. Jesuré padeoré maquêrê wedewisiora muã pũtopu jeayira. Teero tiigú, jóaa. Cõãmacũ marĩ padeoré maquêrê marĩ Jesuré padeoráre cũurigu niiwĩ. Cũũ cũurigue wasoricu. Teero tiirã, tutuaremena padeoró booa.

⁴ Muã ññamasĩripacari, jĩditoremena buerá muãmena neãnucãyira. Cúã ate tiiróbiro jĩcua: “Cõãmacũ marĩ cũurê padeoráre ãñurõ tiijĩgũ, marĩrê ññanarõ netõrĩ tiiriqui”, jĩcua. Teero tiirã, cúã ññanarê tiirére duurĩcua. Jesucristo marĩ Ôpũ sĩcũ niigãrê booricua. Cõãmacũ tiatopu “cúãno pecamepu wáaadacua” jĩtoayigu.

⁵ Teero tiigú, yũũ muã masipetiriguere wãcũrĩ tiidugága sũcã. Ateré wãcũsugueya: Marĩ Ôpũ niipetira Israelya põna macãrãrê Egiptopu wionécoyigu. Too síro cũurê padeohérare diari tiiyigu.

⁶ Ángeleare wáarigüecãrê wãcũña: Cúã ãmuãsepu tutuare, dutirére cãopacára, teeré duu, cúã booró tiirã wáayira. Cõãmacũ cúãrê cõmedári cúã jóãmasĩhêredarimena siatúcũdutiayigu sãa. Naĩtãrõpũ niicua, téé Cõãmacũ cúãrê wapa tiádari bureco jearipu.

⁷ Ángelea ññanarõ ññeaperiobiro Sodoma macãrã, Gomorra macãrã, teamacãrĩ wesari macãrãcã teerora tiiyira. Ëmuã dícu numiãmena tiirénorê tiiyira. Cõãmacũ teamacãrĩrê sóecõãyigu sãa. “Niipetira ññanarã cúã tiiróbirora pecame petihérimepu ññanarõ tiinõãdacua” jĩirére masĩsuguedutigu, cúãrê teero tiirigu niiwĩ.

⁸ Muãrê jĩditoremena buerá teerora tiicúa: Cúã booró wãcũãmajãcua. Cúã wãcũrõbirora tiĩ, cúã basiro cúãye õpũãrĩrê ññanocúa; Cõãmacũ dutirére booricua; upũtĩ macãrã ãñurãrê ññanarõ jĩcua.

⁹ Miguel ángeleare dutigú Satanãmena cãmerĩ jĩrĩ, ate wáayiro: Cúãcõrõ Moiséniyũya õpũãrê boomiyira. Miguel basiro Satanárê ññanarõ jĩriyigu. “Mũũ Cõãmacũrê netõnucãgũ peti niĩã”, jĩriyigu. Biirope jĩiyigu: “Yũũ Ôpũ mũũrê mũũ ññanarê tiirére wedearo”, jĩiyigu.

¹⁰ Muãrê jĩditoremena buerãpeja ãñurõ tuomasĩripacara, ññanarõ wedesecua. Apeyé cúã boorére tiicúa. Wáicãracã teerora tiicúa. Tuomasĩhêrãrã cúã tiirémena cúã yeeripũnarĩrê ññanarõ tiãdacua.

¹¹ Bóaneõrã niĩya cúã. Caĩn* tiiróbiro ññanarê tiicúa. Balaam† tiiróbiro noo booró tiãdacua niyeru maĩrã. Coré‡ tiiróbiro Cõãmacũrê netõnucãrã diajõããdacua.

¹² Muã Jesucristore padeorã neã, yaaritabe, cúã muãrê bayiró bobooro wáari tiicúa. Cuiro manirõ cúã booró yaa, yapijãcua. “¿Yaré niipetirare jeatua?” jĩ wãcũricua. Cúã õme oco manirê, wĩno néewanore tiiróbiro niicua; basocãre tiãpuricua. Ducacutirito, cúã ducamanire yucu tiiróbiro niicua. Nucõrĩmena wããrigue yucu tiiróbiro niicua.

¹³ Cúã bobooro tiirêcutire sobo jũrĩpirere ocoturi día wesa páaputucore tiiróbiro niicua. Ññocõã noo booró wãa, ditirãbiro niicua. Cõãmacũ cúãrê naĩtãrõpũ cúã niirucuaropu “wãadutiguã” jĩtoayigu niiwĩ méé.

¹⁴ Enoc jĩditoremena buerãre wáaadarere wedeyigu. Cũũ profeta niiwĩ. Cũũ Adán pãrãmi niĩnũnusegu niiyigu; seis põnarĩ siro macũ niiyigu. Cũũ biiro wederigu niiwĩ: “Marĩ Ôpũ pau ángeleamena atigũdaqui.

¹⁵ Cũũ niipetira basocã tiiriguere besegũdaqui. Ññanarã niipetire cúã ññanarê tiiriguere, cúã cũurê ññanarõ jĩriyiguere besegũdaqui. Cúã ññanarê tiirigue wapa cúãrê pecamepu cõãgũdaqui”, jĩ wedesugueyigu Enoc.

* 1:11 Génesis 4.1-16. † 1:11 Números 22.1-35; Apocalipsis 2.14. ‡ 1:11 Números 16.1-35.

¹⁶ Múārē jīditoremena buerá niipetire āpērā tiirére ñañarō wedesecua; wedepatirepira niicua. Cúā túsarē dí cure tiidugácu. Cúā tiirére bayiró busurómena wedetusacua. Cúārē tiíápumasírārē jīditoremena usenipeocua, cúāyere cuodugára.

Jesuré padeoráre wederigüe

¹⁷ Yññ maírā, múāpeja marī Ōpū Jesucristo cúāyere wededutigu beserira wedesugueriguere wācūña.

¹⁸ Múārē ateré wedecowa: “Atibúreco petiádari sugero maquē burecoripare Cōāmacūyere buijāādacua. Cúā booró dícu tiidugára, ñañarē tiirére tiíāmajāādacua”, jīcowa.

¹⁹ Cúārā Jesuré padeoráre batarí tiicúa. Cúā booró tiicúa. Espíritu Santore cuorícua.

²⁰ Yññ maírā, múāpeja Jesuré nemoró padeó, wācūtutuarucujāña. Múā padeoré diamacú niiré niíā. Cōāmacūrē sáirā, Espíritu Santo masírē ticorémena sáñña.

²¹ Cōāmacū múārē maírere wācūrā, maíōrābiri niíña. Marī Ōpū Jesucristo múārē bóaneō ññagū, cúāmena catiré petihére ticogudaqui. Cūā ticoadarere useniremena coteya.

²² Āpērā Jesucristoyere “¿diamacūrā niigariye?” jīrārē añurómena wedeya.

²³ Āpērā jīditoremena buerere nunurārē quēnojeári tiyá; basocá pecameru jūārārē netōnērā tiiróbiro tiyá. Āpērā ñañarē tiiríporare tiíapudugara, bóaneō ññaña. Múāru cúā ñañarē tiirére pēnirī jīrā, cúā teero tiirére bayiró booríjāña.

Cōāmacūrē usenipeore

²⁴⁻²⁵ Cōāmacū marīre netōnégū sícārā niiqui. Múā ñañarē tiiri jīgū, cotemasíqui. Tee coterémena múā ñañarē manirā cúā putopu jeari tiimasíqui. Múārē toopá cúā añuró asibatéropu usenirī tiigúdaqui. Teero tiirā, Jesucristo marī Ōpū tiíápurementa niipetira Cōāmacūrē ateré jīārō: “Mññ niipetirere dutimasíā; mññ añunetōjōgū niíā; mññ tiidugáre re tiimasíā; mññ niipetire dutirere cuoa”, jīārō. “Mññ too sugeropu teero niirigu niwā; atitóre teerora niíā; too síropu teerora niigúdadu”, jīārō. Tee niipetire niíārō.

Nocōrōrā jóaa.

TOO SÍROPŪ WÁAADARERE Juanrē ēñorigue

Jesucristo Juanrē quēērōpū tiiróbiro ēñorigue

¹ Ate Jesucristore Cōāmacū ēñorigue niā. “Péerogā siro biiro wáaadacu” jīīgū, ēñodutíyigu cāūrē padecoterare. Jesucristope ángelere “Juanrē ateré ēñogú wáaya” jīicoyigu.

² Yūu Juan niipetire ángele ēñoriguere ĩnarigu niijīgū, Cōāmacū wedesere, Jesucristo wed-erigucārē diamacá jóaa.

³ Atipū jóarirobiro wáaadaro péero dusaa. Teero tiigú, ate Cōāmacū ticorigue maquērē busurómena buegáno usenigūdaqui. Ateré bueri tuo, ateré tiirá useniādacua.

Juan Jesuré padeoré pōnarī macārārē jóarigue

⁴ Yūu Juan múā Asiapu niirā Jesuré padeorá siete pōnarī macārārē jóaa. Cōāmacū atitóre niirucujāgū, too sugueropū niirigu, too síropū atigudū múārē āñurē ticoaro; āñurō niirecutiri tiáro. Espíritu Santo siete maquē āñurē tiimasīre ticoré cuogú* Cōāmacū duiripīrō pto niigú teerora tiáro.

⁵ Jesucristocā teerora tiáro. Cūū Cōāmacūyere wasorō manirō wederucugū niīī. Cūūrā niipetira diarira suguero masāsuguerigū niīī. Cūū atibáreco macārā ōpārārē dutigú niīī. Cūū marīrē maī. Cūūye dímena marī ĩñarē tiiré wapare netōnéwī.

⁶ Cūū marīrē ōpārā, paia wáari tuiyī, Cōāmacū cūū Pacū dutirére tiáro jīīgū. Teero tiirá, niipetira ateré jīārō: “Cūū niipetirere dutimasīqui; cūū tiidugáre teimasīqui”, jīārō. Cūū niipetira Ōpū niirucujāārō. Teerora niīārō.

⁷ Cūū ōmeburuáripū díātigudaqui.

Niipetira cāūrē ĩñaādacua.

Cāūrē sīārírácā ĩñaādacua.

Niipetire macārī macārā cūūrē ĩnarā, utiadacua.

Teerora wáaaro.

⁸ “Yūūrā niisuguegu, niitugu niīā”, jīīwī Cōāmacū marī Ōpū niipetire tutuare cuogú. Cūū atitóre niirucujāgū, too sugueropū niirigu, too síropū atigudū niīī.

Juan Jesucristore quēērōpū tiiróbiro ĩnarigue

⁹ Yūu Juan múāya wedegu tiiróbiro niīā. Yūu múā tiiróbiro Jesuré padeóa. Yūu múā tiiróbiroga ĩñarō netōgū, Cōāmacū dutiré yūurpūre niirī, wācūtutuajāā. Yūure Patmos nacārōpū, netōnucārī basocare cūūri nacārōpū cūūwā. Cōāmacūye quieti, Jesuyére wederé wapa ānopú cūūnorigū niīā.

¹⁰ Sicabureco yeerisārī bureco niirī, cānirīpacari, Espíritu quēērōpū tiiróbiro yūure ēñowī. Wācūīña manirō yūu sucubírope bayirō busurómena wedeseri tuowá. Cūū wedesere corneta tiiróbiro bayirō busuwū.

¹¹ Cūū yūure jīīwī:

–Yūūrā niisuguegu, niitugu niīā. Mūū ĩnarére sicarpū jóaya. Mūū jóariguere Asiapu niirā siete pōnarī yūure padeoré pōnarī macārārē ticocoya. Cūā Ēfeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia, Laodicea macārī macārā niīya, jīīwī.

¹² “¿Noā yūumena wedesei?” jīī, cāmenucā ĩñawū. ĩñacoma jīīgū, siete sīāwócore pesaré yucū oro yucūre ĩñawū.

¹³ Teeyucū watoapu basocábiro baugáre ĩñawū. Cūū yoaroca sutirō sāñawī. Cutiropū suti casero oromena tiirī caserore siatúrigū niīwī.

¹⁴ Cūūya dupu maquē póa āñurō butiré niīwā. Cūū capeari pecarpōna tiiróbiro asiyáwū.

¹⁵ Dupori asipóarīrī sipioárebiro asiyáwū. Cūū wedesere oco pairō ōmasānucrórobiro busuwū.

¹⁶ Diamacá macā wāmorē siete ñocōā cuowī. Useropū espada pūanīña asoyóaripī súuwitiwū. Cūūya diarpóa muīpū tiiróbiro bayirō asiyáwū.

¹⁷ Cāūrē ĩña, diagabiro cūūye dupori pūtopū ĩnacūmuwū. Cūūpe diamacá macā wāmomena yūure ĩaapēō, jīīwī:

–Cuirijāña. Yūūrā niisuguegu, niitugu niīā.

¹⁸ Catigú peti niīā. Yūū diarigu niīwū. Diarigū niipacu, catirucujāā. Yūū diarira yeeripūna niirōpū macā sawirire† cuoa.

¹⁹ Mūū ĩñaāriguere, mecūtīgā ĩñarére, too síro wáaadare jóaya.

* 1:4 Isaías 11.2. † 1:18 Españolmena: llave; portuguésmena: chave.

²⁰ Siete ñocõã yáa diamacá macã wãmopure cuorí, mũũ ññaãrigue, teero biiri siete siãwócore pesaré yucu oro yucu maquẽ biiro jĩdugaro tiia: Siete ñocõã siete ángelea jĩdugaro tiia. Cãã siete yũre padeorẽ põnarí macãrayara niĩya. Siete siãwócore pesaré yucu siete põnarí yũre padeorẽ põnarí macãrã jĩdugaro tiia, jĩwĩ.

2

Éfeso macãrãrẽ jóarigue

¹ Jesucristo ateré jĩwĩ:

Éfeso macãrã yũre padeorí põna macãrãyagu ángelere* ateré jóaya:

“Yũũ siete ñocõãrẽ diamacá macã wãmope cuogú, siete siãwócore pesaré yucu oro yucu watoapu ññanetõgũ ateré jĩã:

² Múã tiirére yũũ masiã. Yéẽ maquẽrẽ múã bayiró padea. Múã padeo yapacutía. Ñañaré tiirére múã booríã. Ápẽrã Jesús cãũyere wededutigu besenoña manipacára, ‘úsãcã Jesuyéere wededutigu beserira niã’ jĩũya. Múã ‘¿diamacárã jĩmĩ cãã?’ jĩ, tugueñamasiã. Cúã buerére tuorã, ‘cãã jĩditora niĩya’ jĩmasijãã múã.

³ Padeó yapacutía. Yéẽ wapa bayiró ñañarõ netõwú múã. Teeré ñucãjãwã.

⁴ Tee niipetire ññurẽ tiipacári, ate dícu ñañaã múãrẽ: Múã sicatoru yũre maĩrĩrobro maĩría.

⁵ Sicatoru yũre ññurõ maĩriguere wãcũña. Teero tiidúmiriguere wãcũpati, wasojãña sũcã. Sicatoru tiiriguere tiiyá. Múã wasohéri, múãya siãwócorigu múã putoru niiriguere ãmajãgũda.

⁶ Apeyé ate múã tiiré ññuniã: Nicolaitayere buerã tiirére múã booríã. Yũũcã teeré booríã.

⁷ Tuodugárano Espiritu Santo yũre padeorẽ põnarí macãrãrẽ wederére tuomasĩãdacua.

Ññurõ padeó cãmewitranorẽ yucuu catiré ticorigu† ducare yaari tiigũda. Tiigũ Cõãmacã niirõ ññunetõjõãrõru niã”, jĩ jóaya, jĩwĩ.

Esmirna macãrãrẽ jóarigue

⁸ Jesucristo jĩñemowĩ sũcã:

Esmirna macãrã yũre padeorí põna macãrãyagu ángelere ateré jóaya:

“Yũũrã niisuguegu, niitugu, diariguru niipacu, catirucujãgũ ateré jĩã:

⁹ Múã ñañarõ netõrẽre, múã apeyenó cuohéere masiã. Teero cuorigapacã, petiríadarepere cuorã niã. ‘Judíoa niã’ jĩrã múãrẽ ñañarõ wedeserere masiã. Yũũ ññacoropu cãã judíoa mee niĩya; Satanás dutirére tiirã niĩya.

¹⁰ Múã ñañarõ netõãdarere cuirijãña. Satanás múã siquẽrãrẽ peresuwiipu sõnecori tiigũdaqui, múã padeorére duudutigu. Múã puamóquẽñe burecori ñañarõ netõãdacu. Múã padeorẽ wapa siãdugári, padeodurijãña. Múã teero tiiri, yũũ catiré petihéere ticogũdacu múã padeorẽ wapa.

¹¹ Espiritu Santo yũre padeorẽ põnarí macãrãrẽ wedei. Tuodugárano tuoáro. Ññurõ padeó cãmewitranõ cãã diari siro, pecamepu wáaricua. Pecamepu wáare dianemore tiirõbiri niã”, jĩ jóaya, jĩwĩ.

Pérgamo macãrãrẽ jóarigue

¹² Jesucristo jĩñemowĩ sũcã:

Pérgamo macãrã yũre padeorí põna macãrãyagu ángelere ateré jóaya:

“Yũũ espada puaniña asoyóaripi cuogú ateré jĩã:

¹³ Múã niiri macã maquẽrẽ yũũ masiã: Satanás too macãrã õpũ niĩ. Múã toopũ niipacara, yéere tiinunserucujãã. Yũũre padeodúriwu, cãã Antipare siãrítocãrẽ. Cũũ yéere wede, padeotúcowi, téẽ cãũrẽ siãcõãritopu. Teero wáawu múãya macã Satanás niirí macãpu.

¹⁴ Ate dícu ñañaã múã: Balaam tiidutíre tiirõbiri múã siquẽrã tiinunúsea. Cũũ Balare Israelya põna macãrãrẽ ñañaré tiidutíyigu. Balac cãũrẽ wáicura dii cãũ padeorãre ticoariguere yaari tiiyígu; ñañarõ ñeeaperi tiiyígu.

¹⁵ Nicolaitayere buerã tiidutírecãrẽ múã siquẽrã teerora tiinunúsejãã.

¹⁶ Múã cãũrẽ ‘teeré buerijãña’ jĩria. Teewapare wãcũpati, wasoyá. Múã wasohéri, máata múã putoru jeaguda. Jea, yáapĩ useropu súuwitiripĩmena cãã buerére tuonunúseramena cãmẽrĩsĩãgũda.

* 2:1 Ángele “Cõãmacũyere wedecotegu” jĩdugaro tiia. † 2:7 Génesis 2.9.

¹⁷ Espírítu Santo yũre padeoré põnarĩ macãrãrê wedei. Tuodugáranu tuoáro. Ñũurõ padeó cãmewitiranorê maná yayíoriguere ecagúdadu. Cúãrê ütãpe butirípere ticoguda. Tiiperu mama wãmerê jóatunoãdadu. Sicũ teewãmerê masĩriqui. Tiipere cuogú dícu masigúdaqui”,
jĩ jóaya, jĩwĩ.

Tiatira macãrãrê jóarigue

¹⁸ Jesucristo jĩnemowĩ sũcã:

Tiatira macãrã yũre padeorĩ põna macãrãyagu ángelere ateré jóaya:

“Yũ Cõãmacũ macũ, capeari pecapõnabiro asiyágu, dupori asipóapĩri sipioárebro asiyágu ateré jĩã:

¹⁹ Múã tiirére yũ masiã. Múã maĩré, múã padeoré, múã ãpẽrãrê tiápure, múã padeoy-apacũtirere masiã. Atecãrê masiã: Múã sicutopũ tiirĩro nemorõ atitóre ãñurõ tiirã tiã.

²⁰ Ate dícu ñañaã múã: Jezabel múãrê ñañaré buepacari, teero ññajãã. ‘Cõãmacũyago profeta niĩã’, jĩmiyo coo. Coo yũre padecoterare jĩdityo. Cúãrê ñañarõ ñeeapere bueyo.

Wáicura dii ãpẽrã cúã padeorãre ticoariguere yaari tiyo coo buerémema.

²¹ Coo ñañaré tiirére wãcũpati, wasoádarere yuemiwũ. Wasodugáriyo. Coo ñañarõ ñeeaperere duudugáriyo.

²² Teero tiigú, coore diarecutĩri tiigúda. Coomena ñañarõ ñeeaperere bayirõ ñañarõ netõrĩ tiigúda, coomena cúã ñañaré tiirére wãcũpati, wasohéri.

²³ Coo põnarê sãjãgúda. Yũ teero tiirĩ, niipetira yũre padeoré põnarĩ macãrã ateré masiãdadua: Yũ múã tiidugáre, múã wãcũrere masipetijãã; múã tiirĩro jeatuaru wap-atigúda.

²⁴ Múã Tiatira macãrã ãpẽrã coo buerére boorĩa. Satanáye buerére ‘upatĩ maquẽ niĩã’ cúã jĩrécãrê bueriwũ. Múãrê ateré jĩã: Múãrê apeyẽ dutinemoricu.

²⁵ Ate dícuere tiyã: Múã diamacũ tiirére duurjãña, tée yũ putuaatiripu.

²⁶ Ñũurõ padeó cãmewitĩ, yũ tiidutĩrere tiyapacũtiranorê dutiré ticoguda. Peedita macãrãrê dutiadacua,

²⁷ yũ Pacu yũre niipetire macãrĩ macãrãrê dutiré ticorirobirora. Cõmegũmẽna diipáruere páamutõrõ tiirõbiro yũre netõnucãrãrê ñañarõ tiíadacua.

²⁸ Teero tiiranorê ñocõãwũ boerigare ticoguda.

²⁹ Espírítu Santo yũre padeoré põnarĩ macãrãrê wedei. Tuodugáranu tuoáro”,
jĩ jóaya, jĩwĩ.

3

Sardis macãrãrê jóarigue

¹ Jesucristo jĩnemowĩ sũcã:

Sardis macãrã yũre padeorĩ põna macãrãyagu ángelere ateré jóaya:

“Yũ siete tutuare Espírítu Santoyere cuoa. Siete ñocõãrê cuoa. Yũ teeré cuogú ateré jĩã: Múã tiirére yũ masiã. ãpẽrã yũre padeoré põnarĩ macãrã múãrê ñña, biro jĩiã: ‘Cúã Cõãmacũ catiré ticorére cuoóya; Cõãmacũ dutirére tiíya’ jĩiã. Teero jĩpacari, diarira tiirõbiro niĩã múã; Cõãmacũ dutirére tiirĩa.

² Ateré wãcũña: Múã ãñurõ tiiré petirõ tiã. Teero tiirã, ãñurére tiinemõña sũcã, petirĩ jĩrã. Yũ ññarĩ, Cõãmacũ ññacoropũ múã tiiré dasajãã.

³ Múãrê bueriguere, múã teeré padeoriguere wãcũña. Tee buerére nunuã. Múã teeré nunurĩguere wãcũpati, wasoyã. Múã ãñurõ tuomasĩhẽrĩ, wãcũña manirõ yaarẽpigũ tiirõbiro jeagudacu.

⁴ Múã menamacãrã Sardispũ niirã diarira tiirõbiro niipacara, siquerã cúãye suti jũĩrĩmanĩre tiirõbiro niíya. Cúã ãñurõ tiiré wapa suti butiré sãña, yũmena bapacũtiadacua.

⁵ Ñũurõ padeó cãmewitirano cúã tiirõbiro suti butiré sãñarĩa niíadacua. Catiré petihérere cuorã wãmerê jóaturipũ cúã wãmerê coserĩcu sãa. Yũ Pacu, cũyara ángelea ññacoropũ yũ ‘cúãrê masiã’ jĩgúda.

⁶ Espírítu Santo yũre padeoré põnarĩ macãrãrê wedei. Tuodugáranu tuoáro”,
jĩ jóaya, jĩwĩ.

Filadelfia macãrãrê jóarigue

⁷ Jesucristo jĩnemowĩ sũcã:

Filadelfia macãrã yũre padeorĩ põna macãrãyagu ángelere ateré jóaya:

“Yuu ñañaré manigú, diamacú niigú nií. Daviyá sawire cuoa. Yuu pãõrĩ, ãpĩ biamasĩrii. Biarĩ, ãpĩ pãõmasĩrii. Yuu dıcu teeré tiimasıgũ niijıgũ, múãrê ateré jĩã:

⁸ Múã tiirére yuu masıã: Múã péerogã tutuare cuopacára, yuu dutirére yuu. Yuure masıhêramena wedesera, ‘úsãjã cãürê masıriga’ jĩria múã. Teero tiigú, yuu múãrê sicasope pãõncõwũ. Tiisopere ãpĩ biamasĩriiqui.

⁹ Múãya macã macãrã Satanás dutirére tiirã ‘úsã judıoa nií’ jĩıya. Yuu İñacoropu judıoa mee niııya; jĩıditorepina niııya. Cũãrê múã putopu ati, ñicãcoberimena jeacũmurĩ tiigúdadu. Yuu múãrê maırére masıri tiigúda.

¹⁰ Yuu múãrê yuu dutirére ‘wãcũtutuaremena tiirucújãña’ jĩıdutiwu. Múã yuure padeoré wapa ñañarõ netõpacára, teero tiirucújãwã. Teero tiigú, niipetira atıbãreco macãrã ñañarõ netõrıtabe, múãrê coteguda. Niipetira atıbãreco macãrãrê ‘¿deero padeomıfı cãã?’ jĩıgũ, cããrê ñañarõ netõrı tiigúda.

¹¹ Máata putuaatiguda. Múã diamacú tiirére duurijãña, pesarĩ beto* Cõãmacú múãrê ticoadari betore tiidióri jĩrã.

¹² Ññurõ padeõ cãmewitiranoré yuu Pacu puto cũügũda. Cũıya wii macã botarĩ tiirõbıro toopú niıãdadu. Witiridojããdadu. Yuu Pacu wãmeré cããpıre jóatuguda. Yuu Pacıya macã wãmecãrê jóaguda. Tiimacã Mama Jerusalén wãmecũtia. Őmuãsepu niiri macã atiditapú diıatiadadu. Teero biiri yuu wãme mama wãme cããpıre jóatuguda.

¹³ Espıritu Santo yuure padeoré põnarĩ macãrãrê wedei. Tuodugáranu tuoóro”, jĩ jóaya, jĩıwı.

Laodicea macãrãrê jóarigue

¹⁴ Jesucristo jĩnemowı sũcã:

Laodicea macãrã yuure padeorı põna macãrãyagu ángelere ateré jóaya:

“Yuu wasoró manırõ Cõãmacũyere diamacú wederucua. Cõãmacú yuımena niipetirere tiıwı. Yuu teeré tiirıgu ateré jĩã:

¹⁵ Múã tiirére yuu masıã. Yusuáracã niiria; asıracã niiria. Múã yusuári, o asırı, ãñuboyu múãrê.

¹⁶ Múã asıbusúra nií; yusuária; asırı.† Teero tiigú, múãrê cõãgũdu tiia, sıcũ asıbusúre sındıgáhegu eobatıbıro.

¹⁷ Múã jĩımiã: ‘Cuopetjãã; niipetire yuure ãñurõ wãaa; dũsarıa’ jĩımiã. Múã tuomasıria: Dũsapetjãã. Ñañaré dıcu wãanorã, bóaneõrã, niyeru manırã, İñahêrã, sutımanırã tiirõbıro nií.

¹⁸ Teero tiirã, múãrê ateré wedesuguea: Oro pecamepu sóesıporıguere sãıãdara tiirõbıro yuure padeoré sãırã atıya, Cõãmacú putopu pee ãñurõ cuoáda jĩrã. Suti butıré sãıãdara tiirõbıro yuure acabõre sãırã atıya, bobooõ netõrı jĩrã. Capea pıore uco sãıãdara tiirõbıro masırére sãırã atıya, yéere ãñurõ İñamasıãda jĩrã.

¹⁹ Yuu maırãrê ñañaré tiirı, ‘teeré tiinemõrijãña’ jĩã. Teero tiirã, yéere ãñurõ tiıyã. Yuu dutirére múã tiihéra, wãcũpati, wasoyã.

²⁰ Yuu suogú tiia, sope dotenucũgũ tiirõbıro. Sıcũ yuu wedeseri tuogú, yuure sope pãõsõnecogubıro niı. Teero tiıgũnomena cãmerı suoyára tiirõbıro useniãdadu.

²¹ Ññurõ padeõ cãmewitiranoré yuımena yuu duırıpırdõpu duıadacua. Yuucã Satanás yuure wedesãpacari, netõncãjãwã. Teero tiigú, yuu Pacımena cãıyapırdõpu duia.

²² Espıritu Santo yuure padeoré põnarĩ macãrãrê wedei. Tuodugáranu tuoóro”, jĩ jóaya, jĩıwı yuure.

4

Őmuãsepu Cõãmacãrê sũubusepeore

¹ Too sıro yuu İñawũ sũcã. Őmuãsepu sicasope tusuri İñamũcõwu. Yuu tuosugúerıgu yuure wedeserıgu cornetabıro busugáre tuowú:

—Ánopú muãatiya. Too sıro wãaadare meurê ĩñogũdu tiia, jĩıwı.

² Máata yuu cãnırıpacari, Espıritu quẽẽrdõpu tiirõbıro yuure ĩñowı sũcã. Yuu İñacoropu Őpũ duırıpırdõ niıwũ ũmuãsepu. Tiıpırdõpu sıcũ duıwı.

³ Too duıgũ ũtãpe jaspe o cornalına tiirõbıro ãñurõ asıyãwi. Tiıpırdõ sicadá bueda popeapu niıwũ. Tiıdá ãñurõ sãmerıda esmeralda wãmecũtıripe tiirõbıro sãmewũ.

⁴ Veinticuatro õpãrã duırıpıri tiıpırdõrê niisodeawũ. Veinticuatro bũtoã dutırã teepırdõpu duıwa. Suti butıré sãñarına niıwã. Cããye dupupã sotoapu oro betori pesawũ.

* **3:11** Pecãşyemena: corona. † **3:16** “Yusuãrãbıro niırã Jesuré padeohéra niııya”, jĩıdugaro tiicú. “Asırãbıro niırã Jesuré ãñurõ padeorã, cãũ dutirére useniremena tiirã niııya”, jĩıdugaro tiicú. “Asıbusũrãbıro niırã Jesuré padeopacára, cãũ dutirére ãñurõ tiırıya; cãıyere ãñurõ tuosẽnırıya”, jĩıdugaro tiicú.

⁵ Tiipīrōpure bupo wāāyore bauwá. Basuré, bupo páare busuwitiwa. Tiipīrō díamacú siete sīāwócore tuturi jūñucūwā. Teetuturi Espiritu Santo siete tutuare cuore niā.

⁶ Tiipīrō díamacū díá pairímaabiro niīwā. Bídrubiro āñurō ocosusúrimaa niīwā.

Tiipīrōrē bapari catirá niisodeawa. Cúā díamacūpe, sucubírope pee capeari cuowá.

⁷ Catigú niisugueḡ yáibiro* bauwí. Cū siro macū wecubiro† bauwí. Cū siro macū basocábiro diapóa cuowí. Cū siro macū cáapacu wuugúbiro bauwí.

⁸ Bapari catirá cúācōrō seis wáure cuowá. Niipetire cúāye ḡpūirīpure, cúāye wáure docapure capeari cuosugójāwā. Búrecori, ñamirí yeerisārō manirō biiro jīrucujāwā:

Ñañaré manigú; ñañaré manigú; ñañaré manigú niī Cōāmacū marí Ōpā tutuanetōjōāgū.

Cū atitōre niirucujāgū, too sugueropu niirigu, too síropu atigūdu niī, jīwā.

⁹ Cúā bapari catirá tiipīrōpu duigú catiré petihére cuogúre “niipetirere dutimasīa muu” jīwā; cūārē padeowá; cūārē usenire ticowa.

¹⁰ Cúā teero tiirécōrō veinticuatro butoá dutirá tiipīrōpu duigú puto ñicācoberimena jeacūmurucuwa. Catiré petihére cuogúre padeowá. Cúā pesaré betorire née, cūāyapīrō díamacūpu cūwā. Biiro jīwā:

¹¹ Cōāmacū ūsā Ōpā, niipetirere bauanérigu niīa muu.

Muu boorómenarā ate niipetire niīa.

Teero tiirémena muu ūsā usenipeogunorā niīa.

Usenipeonojīgū, biiro jīnoā muu:

Muu niipetirere dutimasīgū niīa;

ūsā muurē padeóa;

ūsā muurē “tutuanetōjōāgū niī” jīā,

jīwā.

5

Cordero opatūnurē néerigue

¹ Yuu iñawū sūcā. Tiipīrōpu duigú díamacú macā wāmope sicutūnu cuowí. Pñañāpau jóaritūnu niīwā. Siete pirabiaturigue cuowá.

² Toopú sicū ángele tutuagure iñawū. Cū bayiró busurómena wedewi:

—Ñañarére nucājāriguno dícu pirabiaturere pñecojá, iitūnurē jōāmasīqui. ¿Noñó niigari iitūnurē jōāgūdu? jīwí.

³ Ūmuásepu, ditapu, dita docapure tiitūnurē jōāmasīgū, tee jóariguere buemasīgūno maniwí.

⁴ Tiitūnurē jōāmasīgū, tee jóariguere buemasīgūno manirí iñagū, yuu bayiró utiwa.

⁵ Sicū butoá dutirá menamacú yuure jīwí:

—Utigu mee tiyá. Sicū niī, Judayá pōna macū yái sōāgū* tutuagu tiiróbiro. Cūārā David pārami niinunasegu, cūārē netōnucādugamirirare cāmewitírigu niī. Teero tiigú, cū siete pirabiaturere pñejā, iitūnurē jōāmasīqui, jīwí.

⁶ Tiipīrō deco, bapari catirá deco, veinticuatro butoá dutirá deco Cordero cúā sīānórigu niipacu, catigú nucūrī iñawū. Cū siete capesári, siete capeari cuowí. Tee capeari Espiritu Santo siete tutuare cuogú niipetiro atibárecopu ticodiocorigu jīudugaro tiia.

⁷ Cordero wáa, tiipīrōpu duigú díamacú macā wāmope cuorítūnurē néewí.

⁸ Cū tiitūnurē néerí, bapari catirá, veinticuatro butoá dutirá Cordero díamacū ñicācoberimena jeacūmuwā. Cúācōrō búapātērē,† oro baparire cuowá. Teebaparipure sítiaññúre busemuócore dadaro niīwā.

⁹ Cúā mama basaré basara, biiro jīwā:

Muu sīānórigu niīa. Cōāmacūrē muuye díimena basocáre wapatibosarigu niīwā.

Muu wapatibosarira niipetire pōnarí macārā, niipetire wedesera, niipetire macārí macārā, niipetire dita macārā niīya.

Muu teero tiirigu niijīgū, tiitūnurē née, teeperire pñemasīa.

¹⁰ Muu cúārē ḡpārā, paí wáari tiyú, ūsāyagu Cōāmacú dutirére tiíaro jīgū.

Cúārā niipetire dita macārārē dutiadacua,

jī basawa.

¹¹ Yuu iñawū sūcā. Pau ángelea tiipīrōrē, catiräre, butoá dutiräre niisodeanucājeawa. Pau peti niīwā. Cúārē bapaqueopetimasīña manitú niīwā. Cúārē tuowá.

¹² Bayiró busurómena jī basapeowa:

* 4:7 Españolmena: León; portuguésmena: leão. † 4:7 Españolmena: toro; portuguésmena: touro. * 5:5 Españolmena: León; portuguésmena: leão. † 5:8 Pecasāyemena: arpas.

Cordero basocáye wapa siānórigu niī.

Teero tiinóriguemena basocá usenipeogunorā niī. Ūsenipeonojīgū, biiro jīi basanoā cūārē:
“Cūū tutuanetōjōāgū niī; niipetirere cūoi; niipetirere masī; cūū tiidugárere tiimasī;
padeonógū niī; niipetirere dutimasī; āñugū niī” jīinoā,
jīi basawa.

¹³ Āpērārē tuowá sūcā. Niipetira Cōāmacū tiirira ūmūāsepu niirā, ditapu niirā, dita docapu niirā, díā pairímaapu niirā jīi basapeowa:
Tiipírōpu duigáre, Corderore “āñurā niā múā” jīārō;
múārē padeoáro; “múā niipetirere dutimasī” jīārō;
“múā tiidugárere tiimasī” jīārō.
Teerora jīrucujāārō múārē,
jīi basawa.

¹⁴ –Teerora jīrō booa, jīiwā bapari catirácā.

Butoá dutirape ñicācoberimena jeacūmu, sūubusepeowa.

6

Siete pirabiaturigue

¹ Yūū iñawū sūcā. Cordero tiitūnu siete pirabiaturre cuorītūnurē jōānucāwī. Niisuguerore pānecojāwī. Sícū bapari catirá menamacū wedeserere tuowá. Būpo páari busurē tiiróbiro wedesewi:

–Atiya, jīiwī.

² Cūū teero jīārī sirogārā, yūū iñawū sūcā. Caballo butigú witiatiwi. Cūū sotoapu pesagú bueripírē cuowī. Cūūya dupu pesari betore ticonowī. Cāmerfisiā netōnucātoarigu cāmerfisiā netōnucāgū witiwawī sūcā.

³ Cordero síro macārō pānecorira sūcā, āpī catigú wedesewi:

–Atiya, jīiwī.

⁴ Āpī caballo witiatiwi. Sōāgú niiwī. Cūū sotoapu pesagúre cāmerfisiāādare dutirére ticonowī. Teero tiigú, atibáreco macārārē āñurō niirecatimlārīrere cāmerfisiārī tiigú witiwawī. Cūū espada pairípī ticonowī.

⁵ Cordero puaró pāneāri siro, aperó pānerī, āpī catigú wedesewi:

–Atiya, jīiwī.

Yūū iñawū sūcā. Āpī caballo witiatiwi. Ūñigú niiwī. Cūū sotoapu pesagú nacūrē queorōre* ñoonéwī.

⁶ Catirá watoapure sícū wedeseri tiiróbiro tuowá:

–Sica kilo trigo sicabureco pade wapatárocōrō wapacutía. Itiá kilos cebada sicabureco pade wapatárocōrō wapacutía. Ūse yaarépure ayiorére, vinorē ñañorī tiirjāña, jīiwī.

⁷ Cordero itiáro pāneāri siro, aperó pānerī, āpī catigú wedesewi:

–Atiya, jīiwī.

⁸ Yūū iñawū sūcā. Āpī caballo witiatiwi. Butiwiyásāñugú niiwī. Cūū sotoapu pesagú wāmecutiwi Diaré Ōpū. Cūārē nanugú wāmecutiwi Diarira Yeeripūnarī Niirōpu. Cūā dutimasīrere ticonowā. Tee dutirē cuorémena atibáreco macārā sicaníña deco macārārē† siāwā. Cāmerfisiāremena, juabóaremema, diarémema siāwā. Wáicura cúcaracā siāápuwa.

⁹ Cordero bapari pirabiare pāneāri siro, aperó pānerī, diarira yeeripūnarīrē iñawū. Cūā Cōāmacáye quieti, Jesuyére wederige wapa siānórira niiwā. Cūā Cōāmacūrē wáicura sóepeoro tiiróbiro bauró docapu niiwā.

¹⁰ Cūā bayiró busurómena wedesewa:

–Ōpū ñañaré manigú, diamacú niigú, ¿deero biiri mūū iiburecope niirārē bese, ñañarō tiicāmégudari, cūā ūsārē siārigue wapa? jīiwā.

¹¹ Cūācōrō suti butiré ticonowā. Cūārē jīiwī:

–Āpērā múā menamacārā Jesuyére wederā, teero biiri múā tiiróbiro padeorā siānóādacua. Yeerisāña ména, té cūārē siāpetiripu, jīiwī.

¹² Cordero sicamoquēñe pirabiare pāneāri siro, aperó pānerī, ateré iñawū: Dita bayiró cāmeñawā; muīpū búreco macū bayiró ñligūca wáawi. Muīpū ñami macū díi tiiróbiro bayiró sōāwī.

¹³ Nōcōā ditapu ñaacodiawa; wīno bayiró páapuri, díawe bududiaro tiiróbiro wáawa.

¹⁴ Ūmūāse ditijōāwū opacaserore paatūnúācojārō tiiróbiro. Niipetire ūtāyucu, nacūrī aperopá jeabatanucājōāwū.

* 6:5 Pecasāyemena: balanza. † 6:8 La cuarta parte de la gente del mundo.

¹⁵ Atibúreco macārā òpārā, uputí macārā, surarare dutirá, pee apeyé cuorá, tutuara, niipetira dutiapienori basoca, dutiapienoña manirá ütätutiripü dutiwá. Этäуиса мақуē ütäquiritò watoapucārē dutiwá.

¹⁶ Этäуиса, ütäquiritòrē basocá niiripacari, cúa jīmwá:
—Èsarē cāmotáya; üsá sotoa ñaapeajeaya, tiipiròpü duigú üsarē ñabuarijāārò jīrā. Cordero bayiró cúagu üsá ñañarē tiiré wapa cüü ñañarò tiidarecārē cāmotáya.

¹⁷ Cúa üsámena bayiró cúari bureco jeatoaa sáa. ¿Noá sícārīlbogari teeré? jīwá.

7

Israelya pōna macārārē Cōāmacū wāmerē ñaadiyóturigie

¹ Too síro yuu ññawū sūcā. Bapari ángelea ditapure nucūrī ññawū, sīcū muipū muāatirope, āpī muipū sāāwarope, āpī nortepe, āpī surpe. Wīno cúa pto jearére cāmotáwa. Teero tiiró, wīno ditapure, díá pairímaapure, yucupure páapucoriwū.

² Cúa ditare, díá pairímaarē ñañodutinoyira. Āpī ángelere ññawū. Cüü muipū muāatirope atiwī. Cüü Cōāmacū catigú wāme jóatunoñirore cuowí. Cüü cúa baparire bayiró busurómena jīwī:

³ —Dita, pairímaa, yucurē ñañoríjāña ména. Téé marīyagu Cōāmacū padecoterare cūāye diapóaripü cüü wāmerē ñaadiyótuari siropü, ñañoñā, jīwī.

⁴ “Noquērā niīya” jīi wederi tuowú. Ciento cuarenta y cuatro mil basocá niiwā. Cúa Israelya pōna macārā doce pōnarī macārā cūāye diapóaripü Cōāmacū wāme ñaadiyótunorira niiwā:

⁵ Judayá pōna macārā doce mil basocá,

Rubenyá pōna macārā doce mil,

Gadya pōna macārā doce mil,

⁶ Aserya pōna macārā doce mil,

Neftalíya pōna macārā doce mil,

Manaséya pōna macārā doce mil,

⁷ Simeonyá pōna macārā doce mil,

Leviyá pōna macārā doce mil,

Isacarya pōna macārā doce mil,

⁸ Zabulónya pōna macārā doce mil,

Joseyá pōna macārā doce mil,

Benjamínya pōna macārā doce mil basocá niiwā.

Niipetira cūāye diapóaripure Cōāmacū wāme ñaadiyótunorira niiwā.

Paü suti butiré sñañarare ññarigie

⁹ Too síro yuu ññawū sūcā. Paü basocá niipetire dita macārā, niipetire pōnarī macārā, niipetire macārī macārā, niipetire wedeserare ññawū. Cúa tiipiró díamacū, Cordero díamacū nucūwā. Cúārē bapaqueopetimasīña manitú niiwā. Cúa suti butiré sñañarira iquiquerire cuowá.

¹⁰ Cúa bayiró busurómena wedesewa:
Marīyagu Cōāmacū tiipiròpü duigú marīrē netónérigu niiwī.
Corderocá marīrē netónérigu niiwī,
jīwá.

¹¹ Niipetira ángelea tiipiròrē, butoá dutiráre, bapari catiráre nucūsodeawa. Ángelea tiipiró pto jea, cūāye diapóarire munibiácūmujeawa. Cōāmacūrē padeowá.

¹² Biiro jīwá:

Èsāyagu Cōāmacūrē “añugú niā” jīārò;

“niipetirere dutimasī; niipetirere masī” jīārò;

“bayiró useniā mūmēna; mūurē padeoa” jīārò;

“mūu tutuanetòjōāgū niā; mūu tiidugárere tiimasīā” jīārò.

Teerora jīrucujāārò mūurē,

jīwá.

¹³ Sīcū bucū yūure sññāwī:

—Ññiā suti butiré sñañarira ¿noo macārā niīi? ¿Noopú atiyiri? jīwī.

¹⁴ Yūu cūārē yūuwū:

—Mūu masīcu.

Cūupe yūure jīwī:

—Ññiā bayiró ñañarò netōré burecori wáaritore, ñañarò netōrira niīya. Cúa Corderoye díimēna cúa ñañarē tiiriguere cosenórira niīya. Teero tiiró, cūāye suti butiré “ñañarē manirá niīya” jīdugaro tia.

¹⁵ Teero tiirá, cúa Cōāmacūyapīrō díamacū niīya. Cūāya wii ūmāše macā wiipare búrecori, ñamirí cūū dutirére tiīya. Tiipīrōpu duigú cūāmena nii, cūārē cotegudaqui.

¹⁶ Cúa jwabōanemicua; oco sīnidugānemicua. Cūārē muīpū sónemoriqi; asiré tunemóricua.

¹⁷ Cordero tiipīrō decopu niigú ovejare tiiróbiro cūārē cotegudaqui. Cūārē catiré petihére ticogudaqui oveja coterí basocu cūāyarare oco witiirí copepu néewaro tiiróbiro. Cōāmacū niipetira cúa yaco ocoré cosegudaqui, jīwī.

8

Niituro pirabiariro; sitiaññure busemūōcoriga

¹ Cordero niituro pirabiariro pānerí, ūmāsepu ditamaníjōāwū. Sica hora deco teero wáawu.

² Yuu iñawū sūcā: Siete ángelea Cōāmacū díamacū nucūrí iñawū. Cūārē siete putirépawure ticowí.

³ Āpí ángele ati, wáicura sópeero tiiróbiro baurópu jeanucāwī. Sitiaññure busemūōcoriga orogare cuowí. Cūū pairó sitiaññure cūū buseadarere ticonowí. Tiipīrō díamacūpu sitiaññure sópeero oromena tiinóriro niīwū. Sitiaññure néewawi toopá, niipetira Cōāmacūrē padeorá sáirémena muāwaaro jīgū.

⁴ Ángele yoonerigapu sitiaññure ōme witiwū. Cōāmacūrē padeorá sáiré tee ōmemena bocamā, Cōāmacū putopu busemūājewawū.

⁵ Tee tiári siro, ángele sópeero maquē níti asiyáre sitiaññure sóerigapu néesādadowí. Tiigaré atibúrecopu déediocowí. Cūū déedioconi, bupo páare, busuré, bupo wāyore wáawu. Dita cāmeñawū.

Ángelea putirépawure putirigue

⁶ Siete ángelea siete putirépawure cuorá cúa basiro quēnowā, teeré putiádera.

⁷ Niisuguepu putiwí. Cūū putirí, atibúrecopure ocopéri yusúareperi* déedioconowū; pecame dímena wóorigue déedioconowū. Teero wáari, atibúreco decomena duaró† jūūtuwū. Yucacā decomena duaró jūūtuwū. Tāa niipetire jūūpetijōāwū.

⁸ Cūū siro macū putiwí. Cūū putirí, ūtāgú pairígu jūūrō tiiróbiro día pairímaapu déedioconowū. Tiimaá decomena duaró dímaa wáawu.

⁹ Wai decomena duaró‡ diawa. Doorépawutō decomena duaró§ watibatéjōāwū.

¹⁰ Puará siro āpí putiwí. Cūū putirí, ñocōāwú paigú ñaacodiawí. Ñaadiagu, sīawóconi tutu tiiróbiro jūūdiawí. Cūū díamaarí niirére, oco witiiré coperi niirére decomena duaró sotoapu ñaapeawi.

¹¹ Ñocōāwú wāmecutiwi “sūguégú”.* Teero tiiró, oco sūguērē wáawu.† Basocá tee oco sīnirā, pau diawa.

¹² Itiārā siro āpí putiwí. Cūū putirí, muīpū búreco macū, ñami macū, ñocōā decomena duaró posajōāwū. Teero tiiró, decomena duaró ñaitiājōāwū; búreco decomena duaró bauríwū; ñamicā teerora.

¹³ Yuu iñawū sūcā. Cáapacu ūmāsepu wuarí iñawū. Bayiró busurómena wedesewi:

—Bóaneōrā niíadacua atibúreco macārā, dusarépawu busurí. Itiārā ángelea teepawure putiádera dusaáya ména, jīwī.

9

¹ Bapari siro āpí putiwí. Cūū putirí, ñocōāwú atibúrecopu ñaadiarigure iñawū. Cūū sicasawi niiditidiari cope sáawaro macā sawire ticonowí.

² Cūū tiicope sáawarore sawipōwí. Cūū pāōrī, ōme pairó busewitiwū wese jūūrō tiiróbiro. Tiicope maquē ōme muīpūrē ñaitiājōārí tiwú.

³ Tee ōmemena pau yeseroa atibúrecopure wawáwā. Cúa tomasirere ticonowā. Tee dutirémena atiditá macārē cutiapa tiiróbiro tóawa.

⁴ Táare, pūrē, yucaré ñañoríwa. Basocá Cōāmacū wāme cūāye diapóaripu cuohéra dícare tóawa.

⁵ Cūārē toásiādutiriwi. Teero siārōno tiigú, sicamoquēñe muīpūrā cūārē teero tóarucujāwā. Cúa tóare cutiapa tóarobiro pūniwū.

⁶ Teebúrecorire basocá diarére āmaāmiadacua. Buarícu. Bayiró diadugapacara, diamasíricua.

* 8:7 Pecasāyemena: granizo. † 8:7 La tercera parte. ‡ 8:9 La tercera parte. § 8:9 La tercera parte. * 8:11 Pecasāyemena: ajenjo. † 8:11 La tercera parte de las aguas.

⁷ Yeseroa yuu ñnarĩ, caballoa cãmerĩsĩarã wãaadara quẽnoãrira tiiróbiro bauwá. Cããye dupupápu oro betoribiro baurére pesawa. Basocãbiro diapóacutiwa.

⁸ Numiãbiro póañapõcutiwa. Yáiwabiro upicutiwa.

⁹ Cãã cutiroke cãmotáre cõme caserobiro bauré niuwã. Cãã wuuri, bayiró busuwu. Basocã cãmerĩsĩarã wãara, paũ caballoa wéewarecori boyeromena wãarobiro busuwu.

¹⁰ Cãã pĩcõõrĩpũre cutiapa tiiróbiro tóarepa cõowá. Teeména sicamoquẽñe muĩpũrã basocãre tóawa.

¹¹ Yeseroa õpũ niiditidiari cope dutigú niĩ. Cãũ hebreoyemena wãmecutii Abadón. Griegoayemena wãmecutii Apolión.*

¹² Ññarõ netõsugüere wãaa mée. Puaró dusaa ména.

¹³ Sicamoquẽñerã siro ãpi putiwí. Cãũ putirí, Cõãmacũ díamacãpu sitiaãñũre sópeoro oromena tiiró bapari capesári cuoró watoapu sicũ wedeseri tuowá.

¹⁴ Tiuwá putiãrigure jĩiti:

—Bapari ángelea Cõãmacũre netõnucãrigu menamacãrã siatúnucõnorira día Éufrates puto niĩya. Cããrẽ jõãñá, jĩiti.

¹⁵ Cãũ teero jĩrĩ tuogú, bapari ángeleare jõãwĩ. Cãã basocãre decomena duaró† siããdara niuwã. Cãã tii hora, tiibureco, tiimuĩpũ, tiicãma niirĩ, “siããdacu” jĩnorira niyira.

¹⁶ Cãã menamacãrã caballoa sotoa pesarã doscientos millones surara niuwã. “Noquẽrã niĩya” jĩrĩ tuowá.

¹⁷ Caballoa, teero biiri cãã sotoa pesarãre biiro baurãre ññawũ: Cãã cutiroke cãmotáre sõãrõ, sũmerõ, ewaro niuwã. Caballoa yáíwa tiiróbiro dupupácutiwa. Cãã useripu õme, pecame witiwu. Azufre jũãrẽ póasusuwitiwu.

¹⁸ Basocã decomena duaró siãñowã ate itiáro ññarémene: õme, pecame, azufre cãã useropu witiřemena.

¹⁹ Caballoa cãã useripu witiřemena, cããye pĩcõõrĩmena siãmasĩre ticonowã. Cããye pĩcõõrĩ ãñabiro bauwá. Ñña dupupá tiiróbiro baurémene basocãre cãmituwa.

²⁰ Æpẽrã siãnóriarirape teorora ññarẽ tiirucújãwã. Cãã ññarẽ tiirre “nocõrõ tiidúada” jĩ wãcũpatiriwa; wasoríwa. Cãã wãtiãrẽ, oromena weerirare, platamena weerirare, bronce-mena weerirare, ãtãperimena tiirĩrare, yucuména tiirĩrare padeorucújãwã. Cãã padeorãpe ññariya; tuoríya; wãamasĩriya.

²¹ Basocãre siãdúriwa; yáíwa oco sitarã jĩditoremene tiirénorẽ tiidúriwa; ãpẽrãména ññarõ ñeeapeduriwa; yaadúriwa; wãcũpati, wasorídojãwã.

10

Péeritũngãrẽ ángele cuorígue queti

¹ Yuu ññawũ sũcã. Æpi ángele tutuagu ãmuãsepu niĩãrigu diiãtiwi. Cãũ õmeburũari watoapu diiãtiwi. Bueda cãũya dupu sotoare niuwã. Cãũya diapóa muĩpũ tiiróbiro asiyáwu. Cãũye ñicãrĩ jũãrẽ botari tiiróbiro bauwá.

² Cãũya wãmopu pupioáritũngãrẽ cuowí. Diamacá macã dupomena pairímaapu cutacũwĩ. Acuniña macã dupomena ditapu cutacũwĩ.

³ Yáí busuró tiiróbiro bayiró acaribíremena wedesewi. Cãũ wedeseri, siete bupoa wedesewa.

⁴ Siete bupoa wedeseari siro, teeré jóagudu tiimíwã. Teeré jóagudu tiirí, ãmuãsepu wedeseri tuowá:

—Siete bupoa wedeseariguere ãpẽrã masĩrijããrõ. Jóarijãña, jĩwĩ.

⁵ Ditapu, día pairímaapu nucũrĩ yuu ññarigu diamacá macã wãmomena ãmuãsepu sũumuõcowi, “diamacũrã jĩgũ tia” jĩgũ.

⁶ Cõãmacũ catirucugu, ãmuãse, ãmuãse maquẽ, dita, dita maquẽ, pairímaa, pairímaa niiré tiirĩgu wãmemena jĩwĩ:

—Yoari cotenemorõ maniãdacu sãa.

⁷ Niitugu ángele putinucãritabere Cõãmacũ “biiro tiigúda” jĩrirobirora wãaadacu. Tĩatopu cãũyara profetas cãũ tiĩadarere wederibirora wãaadacu, jĩwĩ.

⁸ Æmuãsepu wedesearigu yũre wedesewi sũcã:

—Ángele díapu, ditapu nucũgú putopu wãa, cãũya wãmopu cuorítũnu pupioáritũnurẽ néeña, jĩwĩ.

⁹ Cãũ teero jĩrĩ tuogú, ángele putopu wãawu.

* 9:11 Apolión griegoayemena “Ñañogú” jĩdugaro tiicú. † 9:15 La tercera parte.

—Pupioáritünugārē ticoya, jīiwā.

—Née, yaajāña. Мнн ɯseropɯre mumiā oco tiiróbiro ipítiadacu ména. Мнн páagapɯ jearo, sǫguē niīadacu, jīiwī.

¹⁰ Cǫūya wāmopɯ ɯɔrítünugā pupioáritünugārē née, yaawɯ. Үнн ɯseropɯre mumiā oco tiiróbiro ipítiwɯ. Үнн yaasōnecori, páagapɯ sǫguē niitu.

¹¹ Үннre jīiwī sūcā:

—Peemacārī macārārē, peedita macārārē, pee wedesere wedeserare, pau ḡpārārē Cōāmācū wededutirere wedegɯ wáaya sūcā, jīiwī.

11

Puarā Cōāmācūyere wederáye queti

¹ Wii tiirá queorígubiro baurígure ticonowū Үнн. Ticogɯ, Үннre jīiwī:

—Cōāmācūwiire, sitiaññure sōpeorore queogú wáaya. Tiiwiipú niirā Үннre padeoráre bapaqueoya.

² Tiiwí wesa macā yepare queoríjāña. Judíoa niihērārē ticori yepa niā. Cúā cuarenta y dos muǫpūrā Jerusalénrē bayiró potocōrō wáanetōḡadacu, jīiwī.

³ Cūū jīinewowī:

—Puarā yéere wedeadarare ticocogadacu. Cúā mil doscientos sesenta burecori Үнн wededutirere wedeadacu. Bóaneḡrere ēñorā, bóaneḡre sutire sñañarā niīadacu, jīiwī.

⁴ Cúā puagú olivo yucu tiiróbiro niirā niīya.* Cúārā sūcā puagá siñwócore pesaré yucu tiiróbiro niirā niīya. Cōāmācū puto macārā niīya.

⁵ Āpērā cúārē ñañarō tiidugári, cúā ɯseripɯ pecame jūūwitiremena cúārē iñatutirare sōeditiojācu. Cúārē ñañarō tiidugáguno teeména siñḡḡadaqui.

⁶ Cúā oco peaheri tiimasīcu Cōāmācū cúārē wededutirere wederē burecorire. Ocoré díi posari tiimasīcu. Cúā boorō tiidugárecōrō atibúrecore ñañarō wáari tiimasīcu.

⁷ Cúā Cōāmācū wededutirere wedeyaponoári siro, quioḡá peti niiditidiari cope macā cúāmena cāmerīsiñḡḡadaqui. Cúārē netōñucā, siñjāḡadaqui.

⁸ Cúāye ḡpūūrīniārē macācapɯ basocá wáanetōrōpɯ cōānoḡdacu. Tiimacā cúā ḡpūrē curapɯ siñārī macā niā. Tiimacā “Sodoma, Egipto tiiróbiro niā” jīiya.

⁹ Itiábureco apebúreco deco niipetire macārī macārā, niipetire pōnarī macārā, niipetire wedesera, niipetire dita macārā cúāye ḡpūūrīniārē iñaadacu. Tee ḡpūūrīniārē útātutipɯ cūūdutiriadacu.

¹⁰ Cúā puarā atibúreco macārārē ñañarō netōrī tiiríra niiwā. Teero tiirá, cúāye ḡpūūrīniārē iñārā, ɯseniādacu. Cúā bayiró ɯsenirā, apeyenó cāmerī ticoadacu.

¹¹ Itiábureco apebúreco deco wáaromena Cōāmācū cúārē catiré ticowí sūcā. Teero tiirá, wāmɯñucāwā. Basocá cúārē iñārā, bayiró cuiwa.

¹² Sicā ɯmúāsepu niigú bayiró ɯɯsúrōmena wedeseri tuowá:

—Ānopú muāatiya, jīiti.

Teero tiirá, ḡmebuɯaména muāwawa. Cúā muāwari, cúā wāpārā iñawā.

¹³ Toorá dita bayiró cāmeñawū. Tiimacāpɯre pee† wiseri peecódiawɯ. Siete mil basocá diawa. Āpērā dusaárirā bayiró cuiwa. “Cōāmācū ɯmúāsepu niigú dícu niipetirere dutimasīqui”, jīiwā.

¹⁴ Puarīmena ñañarō netōrē wáatoaa mée. Máata apeyē ñañarē atiadacu.

Ángele niitugɯ putiríque

¹⁵ Ángele niitugɯ putiwí. Cūū putirí, ɯmúāsepu niirā bayiró ɯɯsúrōmena wedesewa:

—Basocá ḡpārā dutiré nocōrōrā petia.

Cúā dutimiāriguere marí ḡpū Cōāmācū dutigudɯ tiii;

cūū beserigɯ Cristo teorora dutigudɯ tiii.

Dutirucujāḡḡadaqui sáa, jīiwā.

¹⁶ Cōāmācū díamacū veinticuatro butoá dutirá cúā duiréḡrīpɯ duirá cúāye diapóarire munibiácūmujeawa. Cūūrē padeorá,

¹⁷ biiro jīipeowa:

—Cōāmācū ɯsā ḡpū, mɯñ tutuanetōjōḡḡū, niirucujāḡḡū, too sugueropɯ niirigu niā.

Mɯñ tutuanetōjōāremena dutinucāā. Teero tiirá, mɯñrē ɯsenire ticoa.

¹⁸ Niipetire dita macārā mɯñmena cúamiwā.

Mɯñ cúāmena bayiró cúarito jeaa, diarirare wapa tiídarito teorora.

* 11:4 Zacarías 4.3,11-14. † 11:13 La décima parte de la ciudad.

Niipetira mũũrê padecoterare wapatĩgudacu. Cũã mũũyara profetas niĩya. Mũũrê padeorãre wapatĩgudacu. Ʋputĩ macãrã mũũrê quionĩremena Ìnarĩ, cũãcãrê wapatĩgudacu. Bãri niirã mũũrê quionĩremena Ìnarĩ, cũãcãrê wapatĩgudacu. Atiditã macãrãrê posari tiirãre cõããdare jeaa, jĩwã.

¹⁹ Cũã teero jĩãri siro, Cõãmacũwii ãmuãsepu niirĩ wii pãõnowũ. Tiiwii popeapure sicutiba niuwũ. Tiitiba Cõãmacũ dutirê jóaturigwe cuorêpĩrĩ sãñarĩtiba niuwũ. Bupo wããyore, busurê, bupo páare wáawũ. Dita cãmeñawũ. Ocopéri yũsuãreperi bayirõ peti ñaawũ.

12

Numiõye queti; pĩnocabiro baugũye queti

¹ Ʋmuãsepu merẽã baurê peti baurêre Ìñawũ. Toopũ sĩcõ numiõ niuwõ. Coo sãñarõ muĩpũ búreco macũ asiyãrobro bauwũ. Ñami macũ muĩpũ sotoa cooye dapõrre péojĩgõ niuwõ. Cooya dupupãre doce ñocõã cuorĩbeto pesawũ.

² Coo niipacõ niuwõ. Põnacutiadari suguerogã, pũnirêre pũninogõ acaribiwo.

³ Ʋmuãsepu merẽã baurê Ìñawũ sũcã. Sĩcũ pĩnocabiro baugũ* sõãgũcare Ìñawũ. Cũũ siete dupupã cuowĩ. Pũamóquẽñe capesãricutigu niuwĩ. Siete pesarê betori tee dupupãpãre pesawũ.

⁴ Cũũ pĩcõõmena ãmuãsepu niimirira pau† ñocõãrê páabatediowũ ditapu. Cũũ põnacutiãgodo puto nucũwĩ, coo macũ bauãri, yaaguda jĩĩgũ.

⁵ Coo sĩcũ wĩmagũ põnacutiwo. Cũũ niipetire dita macãrã Ʋpũ niigũdu niuwĩ. Tutuaromena dutigũdu niuwĩ. Too siro coo macũ Cõãmacũ pũtorũ mãata nẽewanowĩ cũũmena dutigũdũre.

⁶ Numiõpe basocã manirõpu dutijõãwõ Cõãmacũ coore quẽnobosãriropũ. Toopũ coore mil doscientos sesenta búrecori yaarê ecanõwõ.

⁷ Ʋmuãsepu cãmerĩquẽre wáawũ. Miguel, ãpẽrã cũũyara ángelea pĩnocamena cãmerĩquẽwã. Pĩnoca, teero biiri cũũyara cãmerĩquẽpacara,

⁸ netõncãmasĩriwa. Teero tiirã, cũã ãmuãsepure niinemomasĩriwa.

⁹ Pĩnoca cõãjãnowĩ. Cũũrã sicato macũ pĩno, wãtĩãrê dutigũ, Satanás, niipetiro macãrãrê jĩditogu niĩ. Cũũ, cũũyaramena ditapu cõãdiocõjãnowĩ.

¹⁰ Teero wããari siro, ãmuãsepu wedeseri tuowũ. Bayirõ busurõmena jĩwĩ: —Marĩrê netõnêre jeatoaa.

Cõãmacũ tutuare, cũũ marĩ Ʋpũ niirê jeatoaa.

Cũũ beserigu Cristo dutiadarocã jeatoaa.

Marĩ menamacãrê Cõãmacũrê padeorãre wedesãrigũ ãmuãsepu niimiãrigũ cõãdioconoãwĩ.

Cũũ búrecori, ñamirĩ ãsãyagu Cõãmacũ Ìñacoropũ cũãrê wedesãrucuwi.

¹¹ Cordero diagu, díi õmayudiabosariguere padeorĩra niijĩrã, Cõãmacũye quetire wederucurira niijĩrã, cũũrê netõncãwã.

Ãpẽrã cũãrê Cristoye wederê wapa sĩãdũgãpacari, cuiro manirõ wederucuwã.

¹² Teero tiirã, ángelea, niipetira ãmuãsepu niirã, useniña.

Atibúreco macãrãpe, díã pairĩmaa macãrãcã, bóaneõrã niĩãdacu múã.

Satanás “péerogã ñusaa yũre cõããdaro” jĩĩ masĩjĩgũ,

bayirõ cũaremena múã puto diiwãawĩ,

jĩwĩ.

¹³ Pĩnoca ditapu cõãdiocori Ìñagũ, macũcutirigore nunuwãwi ñãñarõ tiidũgãgu.

¹⁴ Coore cárapũ wũurere ticonowõ, basocã manirõpu wũuwãgodo. Too coo niirõpu itĩãcãma apẽcãmã deco yaarê ecanõwõ, pĩnoca coore bũamãshẽrõpu.

¹⁵ Too wãarigore pĩnoca ocorê díã tiirõbiri eoyũcomiwĩ, coore duari tiidũgãgu.

¹⁶ Cũũ teero tiirĩ, Cõãmacũ ditare yetiri tiiwĩ, coore tiipãgu. Yeticutã, pĩnoca eoyũcoremena díã wãari tiimiãriguere nẽecosãwũ.

¹⁷ Teero wãari Ìñagũ, pĩnoca numiõmena cãnetõjõãwĩ. Coo pãrãmerã niinunusera ñusarãmena cãmerĩsĩãgũ wáawĩ. Cũã Cõãmacũ dutirêre tiirã, Jesuyêre wederã niĩya.

¹⁸ Pĩnoca pairĩmaa wesapu jeanucãwĩ.

13

Pũnarã quiorãye queti

¹ Yũũ Ìñawũ sũcã. Sĩcũ quiojú peti díã pairĩmaapu pãmũpasãwi. Cũũ pũamóquẽñe capesãricutiwi. Siete dupupã cuowĩ. Pũamóquẽñe pesarê betori tee capesãricõrõ pesawũ. Cũũye dupupãpãre Cõãmacũrê ñãñarõ peti wedesere wãme jóatunoriro niuwũ.

* 12:3 Pecasãyemena: dragón. † 12:4 La tercera parte.

² Quiogú peti yuu ñnarigu yái dodogúbiro baugú* niuwī. Cūū bucobiro† dupericutiwi. Cūū yáibiro‡ userocutiwi. Pínoca cūūrē cūū tutuare, cūū pee tiimasfirere ticowi. Cūūrē cūū duirípīrōpū duperowi, “dutiya” jīīgā.

³ Sicadupupure cāmīrōca niuwā. Catiri tiirí cāmīrōca mee niuwā. Teero niipacaro, yatiriro niuwā. Teero tiirā, atibúreco macārā quiogú petire ñnamanijóārā, cūūrē nunajāwā.

⁴ Basocá pínocare padeowá, cūū quiogú petire tiimasfirere ticori ñnarā. Quiogú peticārē padeorá jīiwā:

—Quiogú peti tiiróbiro tutuagu manī. Sicūno cūūmena cāmerīslāmasīriqui, jīimiwā.

⁵ Pínoca cūū “dutiya” jīīārigure biiro jīidutiwi: “Cōāmacū tiimasfirere tiimasfā yuucā; yuu niipetire dutimasīgūno niā”, jīimiwī. Cuarenta y dos muipūrā cūū tiimasfirere tiirí, Cōāmacū teero ññajāwī ména.

⁶ Cōāmacūrē ñañarō wedesewi. Cūū wāmerē, cūū niirōrē, ũmāsepu niirārē ñañarō wedesewi.

⁷ Cūū Cōāmacū padeorāre cāmerīslā netōnucārī, Cōāmacūpe cūūrē teero ññajāwī ména. Cūū niipetire pōnarī macārārē, niipetire macārī macārārē, niipetire wedeserare, niipetire dita macārārē dutimasfirere ticonowī.

⁸ Niipetira atibúreco macārā cūūrē padeoádacua. Cāā niīya Cordero cūā sāmīriguyapūpu cūā wāmerē jóatunoña manirā. Tiipūpare catiré petihēre cuorāye wāme dícu jóatunoā. Cūā wāme jóatunoyiro atibúreco nucārīpu.

⁹ Tuodugárano tuomasfādacua:

¹⁰ “Peresu sōneconoádacua” jīīnorira

peresu wáaadacua, Cōāmacū cūūrē “teero tiinóádacua” jīīrirobirora.

“Espadamena siānóádacua” jīīnorira

espadamena siānóádacua, Cōāmacū cūūrē “teero tiinóádacu” jīīrirobirora.

Teero wáapacari, Cōāmacūrē padeorá wácūtutua, cūūrē añurō padeoró booa.

¹¹ Yuu ññawū sūcā. Āpī quiogú peti dita popeapu muāatiwi. Cūū sīcū corderobiro puaró capesaricutiwi. Cūū wedesere sīcū pínoca busuobiro tuonówū.

¹² Cūū niisuguerigu quiogú peti dutirénorē niipetirere cuoquí. Cūū ññacoropu tee niipetiremena dutimasfī. Cūū atibúreco niirārē niisuguerigu cāmīrō yatinorigure padeorí tīi.

¹³ Cūū merēā baurētó tiēñoi. Basocá ññacoropu ũmāse macā pecamerē ditapu dílatiri tīi.

¹⁴ Cūū niisuguerigu quiogú peti ññacoropu merēā bauré tiēñoi, Cōāmacū teero ññajāi.

Cūūpe tee tiēñoremena atibúreco macārārē jīiditōi. Tee jīiditoremēna niisuguerigu queorēre weedutii. Niisuguerigura niī espadamena cāmitunorigu niipacu, catigú.

¹⁵ Niisuguerigu cūū sīro dita popeapu muāatirigure catiri tiirēre ticowi. Teemēna niisuguerigu tiiróbiro baugú weerigupure catiré ticowi. Teero tiigú, weerigu wedesemasfīwī; cūūrē padeohéare siārī tiwī.

¹⁶ Niipetirare cūāye diapóarire o cūāye diamacú maquē wāmorīrē cūū queorēre jóatunorī tiigú. Teero tiirā, búri niirā, upatī macārā, pee apeyē cuorā, bóaneōrā, dutiapienori basoca, dutiapienoña manirā teeré cuoádacua.

¹⁷ Cūū queoré jóatunoña manigú sāmāsfīriqui; dúamasfīriqui. Tee queoré quiogú peti wāme o cūū wāme bapaqueoro niā.

¹⁸ Ateré tuomasfīrō booa: Tuomasfīrāno quiogú petiye wāmerē bapaqueoaro. Basocá teeré bapaqueomasfīcua. Cūūye wāme bapaqueoro seiscientos sesenta y seis niā.

14

Ciento cuarenta y cuatro mil basocá Cōāmacūrē basapeorigue

¹ Yuu ññawū sūcā. Cordero ũtāgú Sionpu nucūwī. Cūūmena ciento cuarenta y cuatro mil basocá niuwā. Cūā Cordero wāmerē, cūū Pacu wāmerē cūāye diapóaripure jóatunorira niuwā.

² ũmāsepu busurī tuowá. Oco pairó ōmasānucōrōbiro, bupo bayiró páarobiro busuwu. Pau búapūtērā cūāyere búapūtērē* tiiróbiro busuwu.

³ Cūā tiipīrō putopu, bapari catirā, butoá dutirā ññacoropu mama basaré basawa. Basocá tee basarére masfīmasfīriwa; ciento cuarenta y cuatro mil basocá dícu teeré basamasfīwā. Cūā atibúreco macārā watoapure netōnénorira niuwā.

⁴ Cūā sīcārīno numiāmena ñañarē tiirfira mee niuwā. Cūā Cordero cūū noo wáaro nunuáya. Cōāmacūrē, Corderore ticosugueadore tiiróbiro niīāda jīīrā, cūā atibúreco macārā watoapure netōnénorira niuwā. Teero tiirā, ote duca butisuguerēpa Cōāmacūrē ticorépa tiiróbiro niicua.

⁵ Cūā sīcārīno jīīditorira mee niuwā. Cōāmacū ññacoropure ñañarē manirā niīya.

* 13:2 Pecasāyemena: leopardo. † 13:2 Españolmena: oso; portuguésmena: urso. ‡ 13:2 Españolmena: león; portuguésmena: leão. * 14:2 Pecasāyemena: arpas.

Īñārā ángelea wederigue

⁶ Үнн ĩñawū sūcā. Āpī ángele ūmuāsepu wūnetōwī. Cūū atibúreco niirārē, niipetire dita macārārē, niipetire pōnarī macārārē, niipetire wedeserare, niipetire macārī macārārē quetiré wedegú niwī. Tee queti padeorucúre maquē niā.

⁷ Cūū bayiró busurómena jīdiocowi:

—Cōāmacūrē quioníremena ĩñaña. “Cūū niipetirere dutimasīqui”, jīñña. Cūū wapa tiíadarito jeatoaa. Cūū ūmuāsepe, atiditaré, día pairímaarē, niipetire ocowitire coperire tiwī. Teero tiirā, cūūrē padeoyá, jīwī.

⁸ Āpī ángele cūū siro macū wūnāti, jīdiocowi:

—Babilonia upatī niimiri macā petijōāā. Petijōāā. Tiimacā macārā apeditā macārārē cūā weerirare padeorī tiwá. Teero tiirā, cūārē ñañarō ñeeapera, cūmu mecārā tiiróbiro wáari tiwá, jīwī.

⁹ Āpī ángele puarā ángelea siro macū wūnāti, bayiró busurómena jīdiocowi:

—Quiogú petire, cūū tiiróbiro baugú weerigare padeogáno, cūū queorére cūūya diaporápu, cūūya wāmoru jóatunorigure

¹⁰ ñañarō tiigúdaqui Cōāmacū. Cōāmacū cūūmena bayiró cúagu, tutuaromena, bóaneōrō manirō ñañarō tiigúdaqui. Pecame, azufre jūarémena bayiró ñañarō netōrī tiigúdaqui. Ángelea ñañaré manirā ĩñacoropu, Cordero ĩñacoropu teero tiigúdaqui.

¹¹ Pecame cūārē ñañarō tiirime teero buserucujāā. Petirícu. Quiogú petire, cūū tiiróbiro baugú weerigare padeorā, cūū queorére jóatunorira búrecorī, ñamirī yeerisāre buarícu.

¹² Teero tiirā, Cōāmacūrē padeorā wācūtutuario booa. Cūā Cōāmacū dutirére tiirā, Jesuré padeorucúra niilya, jīwī.

¹³ Үнн ūmuāsepu wedeseri tōowú sūcā:

—Ateré jóaya: “Mecūāmena marī Ōpūrē padeorucújārira diarā useniādacua”, jīwī.

Espíritu Santo: —Teerora niā, jīwī—. Ñañarō netōpacára, Cōāmacūyere paderucurira niijīrā, yeerisāādacua. Cōāmacū cūā ūmuāsepu jeari, cūā ãñurō tiirigue wapa cūārē ãñurō tiigúdaqui, jīwī.

Atibúreco maquē oterigue

¹⁴ Үнн ĩñawū sūcā. Ōmeburā butirībura bauáwu. Tiiburua sotoapu basocábiro baugú duiwī. Cūūya dupupure oro beto pesawu. Wāmorure diipī[†] asoyóaripī cuowī.

¹⁵ Āpī ángele Cōāmacūwii ūmuāse niirī wiipu niārigu witiatiwī. Cūū ōmeburápu duigáre bayiró busurómena jīwī:

—Mūyapīmena oteriguere páataneōña. Atibúreco maquē oteré duca seeritono jeatoaa. Bucátuajea méé, jīwī.

¹⁶ Cūū teero jīrī tuogú, atibúreco maquē oteriguere páataneōwī. Teeducare seenēōwī.

¹⁷ Āpī ángele Cōāmacūwii ūmuāse niirī wiipu niārigu witiatiwī. Cūūcā diipī asoyóaripī cuowī.

¹⁸ Āpī ángele wáicura sópeoro tiiróbiro baurópu witiatiwī. Cūū pecamerē dutimasírere cuoi. Cūū diipī asoyóaripī cuogáre bayiró busurómena jīwī:

—Mūyapī asoyóaripīmena atibúreco maquē usetōrīrē páataneōña. Tee ñiijōātoaa méé.

¹⁹ Cūū teero jīrī tuogú, cūūyapīmena atibúreco maquē usere páataneōwī. Teeré née, use cutamatōrī coperu cōāwī. Tee cutamatōre “Cōāmacū ñañarāmena bayiró cúare” jīdugaro tiia.

²⁰ Teeusere tiimacā wesapu cutamatōnowū. Cūā cutamatōrī, díi pairó witiwu. Tee díi caballoa wāmuā decoru duatuwu. Wāmuā decoru duarócōrō ōmayuyutiawu trescientos kilómetros yoaro.

15*Ángelea ñañarō tiitúadarigue*

¹ Үнн ĩñawū sūcā. Apeyē merēā bauré bayiró ucuanérere ūmuāsepu ĩñawū. Siete ángelea niiwā. Cūā siete ñañarē tiitúadarere cuoádara niiwā. Teeména Cōāmacū bayiró cúare tiíadare petiádacu.

² Día pairímaabiro ĩñawū. Ññurō ocususúrimaa, bídru pecamemena wáoarimaa tiiróbiro bauwá. Tiimaá putoru basocá nucūwā. Cūā “quiogú petire, teero biiri cūūrē weerigare padeoyá” jīi dutiriguere netōncārira niiwā. Cūā “cūū queorére jóatuya” jīrīcārē, netōncārira niiwā. Cūā Cōāmacū ticorigue búapātērērē cuowá.

[†] 14:14 Pecasāyemena: hoz.

³ Cúã Cõãmacurê padecotegu Moisés basariguemena basapeowa. Corderoyere basapeowa. Biuro jĩwã:

Cõãmacú ùsã Òpũ tutuanetõjõãgũ, niipetire mũũ tiiré ãñurõ ññariãñure niã.

Teeré ññarã, ùsã ññamanijõãã.

Mũũ niipetire dita macãrã Òpũ niã.

Mũũ tiirécutire ãñuré niã; diamacú niã.

⁴ Niipetira mũũrê cuiro booa.

Niipetira mũũrê padeoró booa.

Mũũ sícũrã ññaré manigú niã.

Niipetire dita macãrã mũũ puto jeará mũũ ãñurõ tiiré ññarira nijĩrã, mũũrê padeoádacua, jĩ basawa.

⁵ Too síro yũ ññawũ sícã. Cõãmacúwii ãmũãsepu niiri wii popeapu ãññunetõjõãri Tatia pãõnowũ. Tiitatia popeapu Cõãmacú dutiré jóature cuorépiri sãñaritiba niwã.

⁶ Cúã siete ángelea tiitatiapu niãrira witiatiwa. Cúã suti butiré jũĩrmaníre bayiró asiyáre sãñarira niwã. Cutiropũ oro caserore siatúrira niwã. Siete ññaré tiitúadarere ñeeãdara witiatiwa.

⁷ Sícu catirá menamacú cúã siete ángeleare siete oro baparire ticowi. Teebaparipure Cõãmacú catirucugu ññarãmena bayiró cúare tiádare maquẽ dadajãwã.

⁸ ãññunetõjõãri Tatiapu cãũ asibatéremena, cãũ tutuaremena òme busesesajõãwã. Teero tiiró, tiitatiapure sããwamasĩña maniwũ; tee siete ángelea cúã siete ññaré tiári siropũ, sããwamasĩnowũ.

16

Siete ññaré tiitúadare cuoré bapari

¹ Yũ tuowũ sícã. Yũ Cõãmacúwii pu wedeseri tuowũ. Siete ángeleare bayiró busurómena jĩti:

—Múãye bapari maquẽrê píobatediocora wáaya. Tee maquẽ Cõãmacú ññarãmena bayiró cúare ññoãdare niã, jĩti.

² Niisuguegu wáa, cũãya bapa maquẽrê atiditapú píobatediocowi. Teero tiári siro, basocá quiogú petire weerigure padeó, cũãrê queorére jóatunorirare cãmi bóare wáawa. Docore, pũñiré niwã.

³ Cũũ siro macú cũãya bapa maquẽrê díã pairímaapu píobatediocowi. Tiimaá dímaa wãajãwã. Diariguye díbiro niwã. Tiimaapú niãrã diapetijõãwã.

⁴ Puarã siro macú cũãya bapa maquẽrê díamaarĩpu, oco witiiré coperipu píobatediocowi. Teemaarĩ, teecoperi dí posajõãwã.

⁵ Ángele ocoré cotegú wedeseri tuowũ:

—Òpũ, mũũ ññaré manigú niã.

Mũũ cúãrê teero wapa tiigú, diamacú maquẽ tiigú tia.

Mũũ niirucujãgũ, too sugeropũ niirigu niã.

⁶ Cúã mũũrê padeorãre, mũũyara profetare síãyíra.

Cúãye dí õmayucori tiyíra.

Cúã teero tiiré wapa mũũ cúãrê dí sínidutíwu, jĩwĩ.

⁷ Cõãmacurê wáicũra sópeoro tiiróbiro baurópu wedesewionecori tuowũ:

—Teerora niã. Cõãmacú ùsã Òpũ tutuanetõjõãgũ, mũũ cúãrê wapa tiiré diamacú niã; mũũ diamacú besea, jĩti.

⁸ ññarã siro macú cũãya bapa maquẽrê muĩpũ búreco macú sotoapu píobatediocowi. Teeména muĩpũ bayiró asi, basocáre sóewi.

⁹ Basocá bayiró sóenowã. Teero sóenopacara, cúã ññaré tiirére wãcũpati, wasoríwa. “Cõãmacú niipetirere dutimasĩqui”, jĩriwa. Ññarõ peti jĩtutiwa cũãrê, tee ññaré wáari tiipetimasĩjãgũ niipacari.

¹⁰ Bapari siro macú cũãya bapa maquẽrê quiogú petiyapĩrõpu píobatediocowi. Niipetiro cãũ dutirá niirõpu naĩñjãjõãwã. Basocá pũñinorã, cúãye ññemerõrĩre bayiró bacadiyówa.

¹¹ Cúã cãmi bóarere ññapacara, pũñinopacara, Cõãmacú ãmũãsepu niigú ññarõ peti jĩtutiwa. Cúã ññaré tiirére wãcũpati, wasoríwa.

¹² Sícamoquẽñerã siro macú cũãya bapa maquẽrê díã Éufratespu píobatediocowi. Tiimaá sibipetijõãri tiinowũ, muĩpũ muãatiro macãrã õpãrã tíwaaoro jĩrõ.

¹³ Yuu ññawū sūcā. Pīnocaya useropu, quioḡu petiya useropu, corderobiro puaró capesáricatigu “Cōāmacū tiimasíre tiimasíā yuucā” jīiditoriguyā useropure ññārā wātīā witiatiwa. Tuburoabiro baurá niuwā.

¹⁴ Wātī tutuaremena tiēñowā. Niipetiro macārā ōpārārē neādutira witiatiwa, Cōāmacūyaramena cāmerísīāāda jīirā. Cūā cāmerísīāādari bureco Cōāmacū netōñucāādari bureco peti niīadacu.

¹⁵ “Ññurō tiyā. Wācūña manirō yaarēpigu atiro tiiróbiro yuu atiguda. Ññacorano cūāye suti sñāñādarere quēnoyūera, yuu atiri, ññurō useniādacua. Teero tiihēra, sutimanirā basocā cūārē ññārī, boboadacua”.

¹⁶ Wātīā tuburoabiro baurá atibúreco macārā ōpārārē neārī tiiwā. Cūā neārō hebreoayemena “Armagedón” wāmecutia.

¹⁷ Angele niitugu cūāya bapa maquērē píobatediocowi. Cūū teero tiirī, Cōāmacūwīi ūñuāse niirī wīi niirípīrōpu bayirō busuró wedesere witiwu.

—Niipetire tuajeanoā sáa, jīitī.

¹⁸ Buro wāāyore, busurē, burō páare wáawu. Dita bayirō cāmeñawū. Basocā atibúreco pu niñucārī sirore, atitócārē dita nocōrōca cāmeñaria. Bayirō peti cāmeñawū.

¹⁹ Uputī niirī macā itiaropu yetinucājōāwā. Niipetire macārī jōēdiwawu. Cōāmacū uputī niirī macā Babilonia macārārē acabóriwi, “cūārē wapa tiigúda” jīirigu niijīgū. Cūāmena bayirō cūarigu niijīgū, bóaneōrō manirō cūārē wapa tiiwī.

²⁰ Niipetire nucārī duacodiawu. Uťayucu cōājānowū.

²¹ Ocopéri yusuáreperi bayirēperitō basocā sotoapu ññaapeawu. Sīquēñeperi cuarenta kilos nucūwū. Cōāmacū teeperimena cūārē bayirō peti ññārō tiirī ññārā, “ññārō peti tiigú niī cūū” jījāwā.

17

Uñuāmena ñeeape wapatárigore wapa tiirígue

¹ Sicū siete ángelea siete bapari cuorira menamacū ati, yuure jīiwī:

—Jāmu, díamaarī sotoa duigó ūñuāmena ñeeape wapatárgore Cōāmacū wapa tiíadare maquērē ēñomā.

² Atibúreco macārā ōpārā coomena ññārere tiíya. Coo ññārē tiirēmena atibúreco niirā cūmu mecārā tiiróbiro wáaaya, jīiwī.

³ Yuu cāniripacari ññārōpure Espiritu quēērōpu tiiróbiro ēñonemōwī sūcā. Quēērōpu ángele yuure basocā manirōpu néewawi. Toopú sicōrē ññawū. Coo quioḡu peti sotoapu pesawo. Cūū sōāḡu niiwī. Quioḡu petiya ōpūūpure pee Cōāmacūrē ññārō peti wedesere wāme jóatunoriro niiwū. Cūū siete dupupá, puamóquēñe capesári cuowī.

⁴ Numiō ñamu tiiróbiro sōā ññisññūrōcare, teero biiri bayirō sōārōrē sññawō. Oro, ūťaperi wapapacāremena, “perla” wapapacāremena mamonorigo niiwō. Sicabapa oro bapa cuowō. Āpērāmēna ññārō ñeeapere tiibapapure dadajāwū. Coo ūñuāmena ññārō ñeeaperecā toopú niiwū.

⁵ Cooya diapóapure wāme jóatunoriro niiwū: “Yuu Babilonia Uputī Niirī Macā niīā; Numiā Uñuārē Ñeeape Wapatára Paco niīā; Āpērāmēna Ññārō Ñeeapera Paco niīā”, jīi jóatunoriro niiwū. Teewāme “biiro jīidugaro tiia” jīimasíña maniwū.

⁶ Coo Jesuré padeorā cūūyere diamacū wederé wapa cūārē sīādutirigo niiwō. Cūā diari ññanemodugago, cūmugō sñinemodugago tiiróbiro niiwō.

Coore ñña, bayirō ññamanijōāwū.

⁷ Ángele yuure jīiwī:

—¿Muu tuomasírgari ññamanijōāḡū? Numiōye maquērē, teero biiri coo pesagūye maquērē muarē masíri tiigúda. Coo pesagū quioḡu peti siete dupupá, puamóquēñe capesári cuogú niī.

⁸ Quioḡu peti muñ ññarigu too sugueropu niimiwírā; mecátigārē maní; niiditidari coperu muāatigudu tií; pecamepu wáa, yapacutjāḡudu niī. Teero tiinóādari suguerore, atibúreco macārā quioḡu petire “niimiwí; maní; atigudu tií” jīirigu jeari ññārā, ññamanijōāādacua. Cūā Corderoyapūpu cūā wāmerē jóatunoña maníā. Atibúreco nucārīpu tiipūpure catirē petihēre cuoádera wāmerē jóatunoña.

⁹ Ateré tuomasíró booa. Siete dupupá siete ūťayucu jīidugaro tiia. Coo tee ūťayucu sotoapu duiyo. Tee dupupára sūcā siete ōpārā jīidugaro tiia.

¹⁰ Sicamoquēñerā ōpārā peticódíawa mée. Sicū dutii. Āpī maní ména. Cūū atigu, péerogā dutigudaqui.

¹¹ Quioḡu peti niimirigu, mecátigā manigú, siete ōpārā siro macū niī. Cūū siete ōpārā menamacū niigárā niī. Pecamepu wáa, yapacutjāḡudu niī.

¹² Pnamóquēñe capesári m̄uu ññaárigue pnamóquēñerā òpārā j̄iḍugaro tia. Cúá dutiriya ména. Quiogú petimena òpārā tiiróbiro dutiré ñee, sica hora dutiadacua.

¹³ Cúá sicārībīro wācūādacua. Cúá dutirá niipacara, quiogú petire “m̄uu sicārā dutiya; ūsā m̄uu doca macārā niīadacu” j̄iīadacua.

¹⁴ Cúá Corderomena cāmer̄isīāādacua. Cūū niipetira òpārā nemorō up̄tī macū ni-ijīgū, cúārē netōnucājāgūdaqui. Cāūmena niīadara Cōāmācū booríra, cūū beserira niīya. Cōāmācūrē padeodūrira niīya, j̄iīwī.

¹⁵ Ángele j̄iīnemowī yūre:

—M̄uu numiō díamaarī sotoapu duii ññaāwū. Teemaarī “niipetire macārī macārā, niipetire pōnarī macārā, niipetire dita macārā, niipetire wedesera niīya” j̄iḍugaro tia.

¹⁶ Pnamóquēñerā òpārā m̄uu ññaáriga quiogú petimena ññaagōrē ñnatutiadacua. Cooyere ĕmapetijā, sutimanīgō putuārī tiīadacua. Cooya òpūrē yaaadacua; cōārīrē sóecōājāādacua.

¹⁷ Cōāmācū cúārē sicārībīro wācūrī tiīgūdaqui. Teero tiirā, cúá quiogú petire cúá sotoa macū òpū sōnecoadacua. Cúāpe “ūsā boorómena teero tia” j̄iī wācūmicua. Quiogú peti cúá òpū niitugūdaqui, té Cōāmācū “biiro wāaadacu” j̄iīrirobirora wári sirōpu.

¹⁸ Numiō m̄uu ññaárigo “tiimacā up̄tī niirī macā” j̄iḍugaro tia. Tiimacā òpū atibúreco macārā òpārārē dutigū niīgūdaqui, j̄iīwī.

18

Babilonia petirígue

¹ Too síro yūu ññawū sūcā. Āpī ángele ūm̄uāsepu niīárigu diiátiwi. Cūū dutiré cuogú peti niīwī. Cūū asibatéremena atibúreco bóebatejōāwū.

² Bayiró busarómena wedesewi:

—Babilonia up̄tī niimiri macā petijōāā. Petijōāā.

Wātīā, minipōná booribasoca niirō posajōāā.

Niipetira w̄uarā ūniré yaará niirī macā posajōāā; basocá cúá doorácā niīya.

³ Tiimacā numiō ññaarō ñeeape wapatágo tiiróbiro ugaripéanori macā niīā.

Coomena niipetire dita macārā cūmu mecārā tiiróbiro wáawa.

Atibúreco macārā òpārā coo weerirare padeojrā, ññaarō ñeeapera tiiróbiro niīwā.

Coo ugaripéa netōnucāgō, pee peti apeyé bári niiré wapatīmajāwō.

Teero tiirā, niipetire dita macārā dúari basoca pee apeyé cuorā putuáwa, j̄iīwī.

⁴ Āpī ūm̄uāsepu niīgú wedeseri tuowú:

—Múā, yūu beserira niirā, tiimacārē witiya,

múācā cúá tiiróbiro ññaaré tiirī.

Cúá tiiróbiro tiirā, ññaarō tiinóboco.

⁵ Cúá ññaaré tiiré pairó peti bucuácu.

Teero tiigú, Cōāmācū cúá ññaaré tiiré añurō masīl.

⁶ Tiimacā macārā āpērārē ññaaré tiirígue wapa teerora cúārē ññaarō tiicāméarō.

Āpērārē posari tiiróbiro p̄uarī nemorō posari tiáro.

Bóaneō ññarō manirō nemorō cúārē ññaarō tiáro.

⁷ Tiimacā macārāpe “āpērā nemorō añunetōnucāā” j̄iīmiwā.

Cúá teero j̄iīrigue wapa cúá ññaarō j̄iīriro jeatuario bayiró pūnirō tiáro.

Cúá ugaripéa netōnucārā, noo booró apeyenórē wapatīmajāwā.

Cúá teero tiāmārigue wapa cúá ññaarō tiiróbiro jeatuario bayiró boorituari tiáro.

Tiimacā macārā wācūūya: “Ūsā atiditā òpō tiiróbiro niīā; wapewio tiiróbiro niiria; boorituridojāādacu”, j̄iī wācūmiya.

⁸ Teero j̄iīrē wapa wācūña manirō sicaburecora ate cúārē ññaaré wāaadacu:

Basocá diajōādacua; āpērā boorituadacua; juabóare wāaadacu.

Pecamena sóecōānoādacua. Cōāmācū marī Ōpū cúārē diamacú wapa tiigūdu tutu-
anetōjōāgū niīi, j̄iīwī.

⁹ Atibúreco macārā òpārā tiimacā macārāmena cōāpōnarē weerirare padeowá. Cúá tiiróbiro ugaripéa netōnucārā, noo booró apeyenórē wapatīmajāwā. Teero tiirā, tiimacā j̄uū, ōme buse nucūrī ññarā, “ade, ade” j̄iī, utiadacua.

¹⁰ “Maricārē ññaarō tiirī” j̄iīrā, yoarōpu ññaconucūādacua. Biiro j̄iīādacua:

—Ade, ade, Babilonia up̄tī niimiri macā, “petirícu” j̄iīmiwā.

Wācūña manirō cúá ññaaré tiiré wapa wapa tiiré jeatoaa, j̄iīādacua.

¹¹ Niipetire dita macārā dúari basoca cúāye apeyeré sārā manirī ññarā, tiimacārē utiadacua. “Ade, ade”, j̄iīādacua.

¹² Cúã dúare noquẽ niimiyo: Oromena tiiré, platamena tiiré, ùtãperi wapapacáreperi, “perla” wapapacáreperi; teero biiri suti ãñurõ butiré, suti ñamu tiirõbiri sõã ñiisãñúre, suti “seda”, suti bayirõ sõaré; teero biiri niipetire yuca sitiaãñúreyuca, “marfilmena” tiiré, sawirigumena tiiré, “broncemena” tiiré, cõmeména tiiré, “mármolmena” tiiré;

¹³ teero biiri “canela” wãmecutire, yaaré poari tiiré, sitiaãñúre busere, “mirra” wãmecutire; teero biiri sñipëbiri bauré sitiaãñúre, vino, olivogu ñuca use, harina ãñurõ pã tiiré, trigo; caballo wérecori niimiyo. Æpërã niimiyo: Wáicura apeyé õmarã, oveja, caballo, dutiapenori basocã niimiyo.

¹⁴ Dúari basocã tiimacãrẽ jñãdacua:

–Múã bayirõ maímírigue petijõãã.

Niipetire múã ãñuré cuomírigue ditijõãã.

Dee tii buariadacu, jñãdacua.

¹⁵ Teeré dúari basocã, tiimacãpu pairõ dúã wapatãmíarira yoarõpu putuãncããdacua, “maricãrẽ ñañarõ tiiri” jñã. Utiréména

¹⁶ biiro jñãdacua:

–Ade, ade, uputí niimiri macã ñañanetõjõãrõ wáajãã.

Tiimacã sícõ numiõ suti ãñurõ butiré, ñamu tiirõbiri sõã ñiisãñúre, bayirõ sõaré sãñagõ tiirõbiri niimiãwã.

Oro, ùtãperi wapapacáreména, “perla” wapapacáreména mamonorigo tiirõbiri niimiãwã.

¹⁷ Wãcũña manirõ ate wapapacáre ditipetijõãã, jñãdacua.

Niipetira doorépañu waatúra, teepawuména wãanetõrã, teepawupu paderá, niipetira díã pairímaapu wáarepawure paderá yoarõpu putuãpasajeaadacu.

¹⁸ Tiimacã jñũ, õme buseri ññarã, bayirõ busurõmema jñãdacua:

–Apemacã tiimacã tiirõbiri uputí niiri macã maniã, jñãdacua.

¹⁹ Bayirõ bóaneõre ñnorã, cãýe dupupãpu ditare maapéoadaacu. Uti, bayirõ busurõmema jñãdacua:

–Ade, ade, uputí niimiri macã ñañanetõjõãrõ wáajãã.

Tiimacã maquẽ niyeruména niipetira díã pairímaapu wáarepawu cuorã ãñurõ wap-atãmíãwãrã.

Wãcũña manirõ tiimacã ditijõãã, jñãdacua.

²⁰ Múã ãmuãsepu niirãpe, tiimacãrẽ cõãrĩ, useniña.

Múã Cõãmacãrẽ padeorã, Jesús cãýere wededutigu beserira, teero biiri profetas, useniña.

Tiimacã macãrã múãrẽ ñañarõ netõrĩ tiiwã méé.

Cãã teero tiirigue wapa Cõãmacũ cããrẽ ñañaré wapa tiii sãa.

²¹ Sícõ ángele tutuagu ùtãquicare nẽemucowí. Oteréperi yaaréperi wãñiãrĩquica tiirõbiri bauwã. Tiiquire díã pairímaapu déecõãñogũ, biiro jñwĩ:

–Atiquiré déecõãñorõ tiirõbiri Babilonia uputí niimiri macã petijõããdacu.

Ññanemoricu sãa.

²² Tiimacãpure búapãtère, basaré, peruri putiré, corneta busurére tuonemóricu sãa.

Tiimacãpure paderá ãñurõ menirã maniãdacua.

Tiimacãpure oteréperi wãñiãrĩ busurére tuonemóricu.

²³ Tiimacãpure siãwócore maniãdacu.

Tiimacãpure wãmosiara useni basapeorere tuonemóricu sãa.

Tiimacã macãrã dúari basocã apeyé dita macãrã nemorõ dúamenirã niimiãwã.

Tiimacã macãrã yáíwa oco sitará tiirénomema niipetire dita macãrãrẽ jñãditowa, jñwĩ.

²⁴ Tiimacã niipetira profetare, Cõãmacãrẽ padeorãre siãrigue wapa cuocú. Teero biiri niipetira atibúreco macãrãrẽ siãrigue wapa cuocú.

19

¹ Too síro yuu tuowá sũcã. Pau ãmuãsepu niirã bayirõ busurõmema wedeseri tuowá:

Cõãmacãrẽ usenire ticoa.

Maríyagu Cõãmacũ maríre netõñégũ niĩ.

Niipetirere dutimasígu, tutuanetõjõãgũ niĩ.

² Cũ ñañaré tiirãre wapa tiiré queoró niã; diamacũ niã.

Tiimacã sícõ numiõ ãmuãrẽ ñeeape wapatágo tiirõbiri wapa tiinóri macã putuãa.

Tiimacã ãpërãména ñañarõ ñeeopera tiirõbiri ugaripéanojĩrõ, niipetiro macãrãrẽ ñañowã.

Cõãmacũ cããrẽ pãdecoterare siãré wapa tiimacãrẽ ñañarõ tiicãméwĩ, jñwã.

³ Jñnemowã sũcã:

–Cõãmacãrẽ usenire ticoa. Tiimacã õme buserucujããdacu, jñwã.

⁴ Veinticuatro bútoã dutirá, bapari catirá Cõãmacũ tiipĩrõpu duigúre padeorã, ñicãcoberiména jeacũmuwã. Biiro jñwã:

—Teerora wáaaro. Cōāmacūrē usenire ticoa, jīwā.

⁵ Tiiprōpu sīcū wedesewionecori tuowú:

Marīyagu Cōāmacūrē usenire ticoaro.

Niipetira Cōāmacūrē padecotera, quioníremena cūūrē īnarā, bári niirā, upatí macārā teerora tiáro, jīiti.

Cordero wāmosíadari bosebureco

⁶ Yūu tuowú sūcā. Pañ wedesera tiiróbiro tuowú. Oco pairó ōmasāncōrōbiro busuwa. Buro bayiró páaro tiiróbiro busuwa. Biiro jīwā:

Cōāmacūrē usenire ticoa.

Cōāmacū marī Ōpū tutuanetōjōgū dutinucāi.

⁷ Ūsenico. Bayiró usenirā niico.

Cōāmacūrē “āñunetōjōāi” jīi, usenire ticoco.

Cordero cūūrē padeorámēna niinucāadari bureco jeatoaa.

Cūūrē padeorá cūū numo niigōdo tiiróbiro niīya.

Numo niigōdo coo basiro āñurō quēnoārigopu niico.

Cáá coo tiiróbiro quēnoārirapu niīya.

⁸ Cáá suti butiré, jūirīmaníre, bayiró asiyáre sãñoārira niīya, jīwā.

Suti butiré “Cōāmacūrē padeorá āñurō tiiré niīā” jīidugaro tiia.

⁹ Ángele yūure jīwī:

—Ateré jóaya: “Cordero cūū wāmosíari bosebureco niirīpu cūū boocóriya useniādacua”, jīwī.

Cūū yūure jīnemowī:

—Tee Cōāmacū wedesere diamacá niīā.

¹⁰ Ángele teero jīirī tuogú, cūūrē padeogú, cūū puto ñicācoberimena jeacūmumiwū. Yūu teero tiirí, yūure jīwī:

—Teeré tiiríjāña. Yūucá Cōāmacūrē padecotegura niīā. Mūu tiiróbirora, mūya wedera Jesuyére wederá tiiróbirora niīā. Cōāmacū dícuere ñicācoberimena jeacūmu, padeoyá, jīwī.

Espíritu Santo profetare masīrī tiiyigu. Tee masírē ticorémēna wedeyira. Teerora Jesuyére wederacá Espíritu Santo masírē ticorémēna wedecua.

Caballo butigú sotoapu pesagúye queti

¹¹ Yūu īñawū sūcā. Ūmūāse tusuri īñawū. Caballo butigú bauánucājeawi. Cūū sotoapu sīcū pesawi. Cūūrēna “wasoró manirō Cōāmacūyere diamacá wederucugu” jīīya. Cūū ñañaré tiiráre diamacú wapa tiiquí. Cāmerísiāgū wáagu, diamacá tiigú niīi.

¹² Cūū capeari pecame jūirīpōnabiro niiwū. Cūūya dupupure pee pesaré betori pesawa. Sicawāme jóature cuowí. Tiiwāmerē cūū dícu masīi.

¹³ Sutiró dí púuarirore sãñawí. Cūū wāmecutiwí Cōāmacū Wācūrere Wedegú.

¹⁴ Surara ūmūāse macārā cūūrē nunawā. Cáá suti butiré jūirīmanírere sãñawā. Cáá caballoa butirá sotoapu pesawa.

¹⁵ Cūūya useropu espada pñaníñape asoyóaripí súuwitiwū. Tiipīmena niipetire dita macārāre netōnucāgūdaqui. Tutuaromena dutigūdaqui. Cūū cūūrē usegudūcare cutamatōrō tiiróbiro wapa tiigūdaqui. Cūū teero tiigú, Cōāmacū tutuanetōjōgū cūāmena bayiró cúare ēñogūdaqui.

¹⁶ Cūūya sutirōpu, cūūya usebetōpu wāme jóatunowū. “NIIPETIRA ŌPĀRĀ NEMORŌ ŪPŪTÍ MACŪ”, jīi jóatunore tusawū.

¹⁷ Yūu īñawū sūcā. Sīcū Ángele muīpū búreco macūpūre nucūgúrē īñawū. Cūū niipetira ūmūāsepu wūuráre bayiró busurómēna wedewī:

—Neāña, Cōāmacū múārē boseyaadare quēnobosárere yaaadara.

¹⁸ Ōpārāyē diiré, surarare dutirāye diiré, tutuaraye diiré, caballoaye diiré, cúā sotoapu pesarāye diiré, niipetiraye diiré yaaadacu; dutiapenori basoca, dutiapenoña manirā, bári niirā, upatí macārāye diiré yaaadacu, jīwī.

¹⁹ Yūu īñawū sūcā. Quiogú peti, atibáreco macārā ōpārā, cúāyara surara neāwā. Cúā neārā, “jāmu, cāmerísiāco” jīwā. Teero tiirā, caballo sotoapu pesagūmēna, cūūyara suraramēna cāmerísiārā wāamiwā.

²⁰ Caballo sotoapu pesagúpe quiogú petire ñeewī. Cūūmēna “Cōāmacū tiimasírere ti-imasiā yūucā” jīiditorigucārē ñeewī. Cūū quiogú peti īñacoropu tiēñowī. Teemēna niipetira quiogú petire queorere jóatunorirare cūūrē weerigure padeorāre jīiditowí. Cáá puarā catirāra pecametaropu cōāñoconowā. Tiitaro “azufre” wāmecutire upe tiiróbiro sipirémēna juāā.

²¹ Āpērā cūā menamacārāpere caballo sotoarᵑ pesagúra sīāpetjāwī cūāya ɯseroᵑ sūuwitiripīmena. Teero sīāpetiari siro, niipetira wᵑurá cūāye diiré yaa, yapinetōjōāwā.

20

Mil cāmarī Jesús dutiadare

¹ Yᵑᵑ īñawū sūcā. Sīcū āngele ūmūāseᵑ niāriᵑ dīiātiwi. Cūā niiditidiari cope macā sawire, teero biiri pairida cōmedaré cuowī.

² Cūā pīnocare ñeewī. Cūā sicato atibáreco tiirī siro macā “pīno” jīnorigu niī. Cūā wātīārē dutigú, Šatanás niī. Cūārē cōmedaména mil cāmarī siatúcūwī.

³ Cūārē niiditidiari copeᵑ cōādiocowī. Cōādiocoari siro, tiicope soperé sawiména biajāwī. Mil cāmarī basocáre jīnditorijāārō jīᵑᵑ, teero tiiwī. Too siro jōānógūdu niigū tii. Yoari mee jōānóriᵑ niigūdaqui.

⁴ Yᵑᵑ īñawū sūcā. Ōpārā duirépīrīᵑ duiráre īñawū. Cōāmacū cūārē diamacá besemasīrere ticowī. Āpērārē īñawū. Cūā Cōāmacūye queti, Jesuyére wederá niiyira; cūā quioᵑᵑ peti, cūā weerigure padeorīyira; cūā queorére cūāye diapóariᵑ, cūāye wāmorīᵑ jóatudutiriyira. Teewapa cūāye dupupáre páatanoyira. Teero tiirā, cūā diarirarᵑ niipacara, masārira niiwā. Cūā masāri siro, Cristomena mil cāmarī basocáre dutiwa.

⁵ Teero tiinóriᵑ niijrā, āpērā diarira sūguero masāsuguetooadacua. (Āpērā diarirapeja masāmuāriwa ména. Dupupáre páatanorira mil cāmarī ōpārā niāri siro, masāmuāwā.)

⁶ Diarira masāsuguerira ñañaré manirā niīya; ɯseniya. Cūā dianemorīcua; pecamerᵑ wáarīcua. Cūā paiá niīadacua, Cōāmacūyere, Cristoyere padeadara. Cūā mil cāmarī Cristomena dutiadacua.

Satanás ditinetōjōāriᵑ

⁷ Mil cāmarī netōāri siro, tiicopeᵑ siatúcūnorigu Satanárē jōā, pāōwioneconogūdaqui.

⁸ Cūā niipetiroᵑ niipetire dita macārārē jīnditogu wáagūdaqui. Gog, Magog wāmecutiri macā macārācārē teorora tiigūdaqui. Cūāmena suo, cāmerīsiāᵑᵑᵑ jīᵑᵑ, néogūdaqui. Cūā paᵑ niīadacua ditatupari pairīmaa día wesa maquē tiiróbiro.

⁹ Cūā niipetiro tiiditapure jeaadacua. Cōāmacūrē padeorā niirōᵑ, cūā maīrī macārē niisodeaadacua. Cōāmacūpe pecame ticodiocogūdaqui, niisodearare sóeditiojāᵑᵑᵑ jīᵑᵑ. Niipetira sóeditioñadacua.

¹⁰ Wātīārē dutigú cūārē jīnditorīᵑ pecametarᵑ cōādioconogūdaqui. Tiitaroᵑ azufre juāā. Toopú quioᵑᵑ peti, “Cōāmacū tiimasīrere tiimasīā yᵑᵑᵑ” jīnditorīᵑᵑᵑ cōādioconowā. Toopú bárecori, ñamirī ñañarō netōrucúadacua.

Butiriprōᵑ duigú ñañaré tiirrare wapa tiirīᵑ

¹¹ Yᵑᵑ īñawū sūcā. Ōpū duiriprō pairiprō pairiprō butiriprōrē īñawū. Tiiprōᵑ duigúre īñawū. Cūā īñacoropure atibáreco, ūmūāse ditijōāwū. Baunemóriwᵑ sáa.

¹² Diarira tiiprō díamacᵑᵑ nucūrī īñawū. Cūā ɯpatí macārā, buri niirā niiwā. Cūā too nucūrī, jóaturepūrīrē pāōwī. Apepū catiré petihére ɯorá wāmerē jóaturipūcārē pāōwī. Diarira tiirīᵑᵑ teepūrīᵑ jóatunowū. Teepūrīᵑ jóariguere buetoagu, cūārē wapa tiiwī.

¹³ Día pairīmaarᵑ diarira tiiprō putoᵑᵑ jeawa. Diarira yeeripūna niirōᵑ niimiracā toopára jeawa. Cūācōrō cūā tiirīᵑᵑᵑ buegu, cūārē wapa tiiwī.

¹⁴ Diarira yeeripūna niirō cōādioconowā pecametarᵑ. Tiitaroᵑ cōārē dianemojōāre niīā.

¹⁵ Sīcū cūā wāmerē catiré petihére ɯorá wāmerē jóaturipūᵑᵑ jóatunoña manīᵑāno tiitaroᵑ cōādioconowī.

21

Mama ūmūāse, mama dita wasorīᵑ

¹ Yᵑᵑ īñawū sūcā. Mama ūmūāse, mama dita īñawū. Niisugueri ūmūāse, niisugueri dita ditipetijōāwū; día pairīmacā teorora.

² Ūmūāse Cōāmacū putoᵑᵑ Mama Jerusalén ñañaré manirī macārē diiātiri īñawū. Āñurō quēnoāri macā niiwū. Sīcō numiō wāmosiagodo manurē āñurō tusaaro jīᵑᵑ, quēnoāriᵑᵑ tiiróbiro niiwū.

³ Tiiprōᵑ sīcū bayirō busurómena wedesewionecori tuowú:

—Jāā, tuoyá: Mecāāmena Cōāmacū basocāmena niī. Cūāmena niirucujāᵑᵑᵑᵑ. Cūā cūāyara niīadacua. Cōāmacū basirora cūāmena niigūdaqui. Cūā cūāyagu Cōāmacū niigūdaqui.

⁴ Cūā yaco ocoré coseᵑᵑᵑᵑᵑ. Dianemorīcua sáa. Bóaneōre, utiré, pūniré maniādadu. Niipetire niisuguerigūe petijōāā, jīwī.

⁵ Tiipirõpũ duigũ jĩwĩ:

—Jãã, tũoyá: Yũũ niipetire mama dícu tiia, jĩwĩ.

Apeyé jĩnemowĩ:

—Yũũ wedesere padeoréno niia; diamacá niia. Teero tiigũ, jóaya, jĩwĩ.

⁶ Too siro yũũre wedewi:

—Niipetire túajeanoã. Yũũrã niisuguegu, niitugu niia. Yũũre bayiró maĩrã oco s̃nidugára tiiróbiro niĩya. Teero tiigũ, yũũ oco tĩagũ tiiróbiro cáãrẽ catiré petihére teorora ticojãgũda.

⁷ ãñurõ padeó cãmewitiranorẽ niipetire yũũ “ticoguda” jĩriguere ñeeãdacua. Yũũ cáãyagu Cõãmacũ niigãdacu; cáã yũũ põna niiaãdacua.

⁸ Cui yũũre padeodúrano, padeodugáherano, ñañanetõjõãrere tiiráno, basocã s̃iãrãno, ãpẽrãmẽna ñañarõ ñeeaperano, yáíwa oco sitarã jĩditoremena tiiré tiiráno, weerirare padeoráno, niipetira jĩditorepirano pecametaropũ wáaadacua. Tiitaropũ azufre upe tiiróbiro sipirẽmena jãũã. Toopũ wáare dianemojõãre niia, jĩwĩ.

Mama Jerusalén

⁹ S̃icũ ángele siete oro bapari cuorira menamacũ atiwĩ. Teebaparipara too sugeropũ siete ñañarẽ tiitũriguere posecutiwũ. Cũũ yũũre jĩwĩ:

—Jãmũ, Cordero nũmo niigõdore mũũrẽ ãñomá, jĩwĩ.

¹⁰ Yũũ cãnirĩpacari ñnarõpũre Espiritu quẽẽrõpũ tiiróbiro yũũre ãñonemowĩ sũcã. Quẽẽrõpũ ángele yũũre ãtãgũ pairigu ãmũãrigupũ néewawi. Jerusalén ñañarẽ manirĩ macãrẽ ãmũãsepu ãñowĩ. Tiimacã Cõãmacũ putopũ diiatiro tiiwũ.

¹¹ Cõãmacũ asibatẽremena bayiró asibatéwũ. Tiimacã wapapacãripe tiiróbiro asibatéwũ. Ʋtãpe “jaspe” tiiróbiro ocosusũwũ.

¹² Tiimacã wesare pairĩ sãnirõ ãmũãri sãnirõ niisodeawũ. Tiisãnirõpũ doce soperi niiwũ. Teesopericõrõ s̃icũ ángele nucũwĩ. Teesoperipũ wãme jóaturigue tusawũ. Teewãme Israelya põna macãrã doce põnarĩ macãrã wãme niiwũ.

¹³ Tiisãnirõpũre muĩpũ muãatirope itiãsope niiwũ; muĩpũ sããwarope itiãsope niiwũ; nortepe itiãsope niiwũ; surpe itiãsope niiwũ.

¹⁴ Ʋtãquiri docequiri sotoapũ tiimacã macã sãnirõ tiinóriro niiwũ. Teequiricõrõ doce Jesucristo cãũyere wededutigu beserira wãme jóaturigue tusawũ.

¹⁵ Yũũmena wedesegu sicagũ orogure cuowĩ. Tiigumẽna tiimacãrẽ, teesoperire, tiisãnirõrẽ queogũda tiiwĩ.

¹⁶ Tiimacã s̃icãrĩbiro yoa, s̃icãrĩbiro esawũ. Ángele tiigumẽna tiimacãrẽ queowĩ. Dos mil doscientos kilómetros niiwũ. Yoaro, esarõ, ãmũãrõcã nocõrõrã niiwũ.

¹⁷ Tiisãnirõrẽ queowĩ. Sesenta y cuatro metros niiwũ. Basocã queoróbiro queowĩ.

¹⁸ Tiisãnirõ “jaspemena” tiirĩ sãnirõ niiwũ. Tiimacã oromena tiirĩ macã niiwũ. Oro jũĩrĩmanirẽ, bídrũ sipioãriro tiiróbiro niiwũ.

¹⁹ Tiisãnirõrẽ tuuñerequiri niipetire wapapacãrequirimenta mamonorigue niiwũ. Niisugueriqui “jaspe” niiwũ. Too siro macãqui “zafiro”, too siro macãqui “ágata”, too siro macãqui “esmeralda”,

²⁰ too siro macãqui “ónice”, too siro macãqui “cornalina”, too siro macãqui “crisólito”, too siro macãqui “berilo”, too siro macãqui “topacio”, too siro macãqui “crisoprasa”, too siro macãqui “jacinto”, too siro macãqui “amatista” niiwũ.

²¹ Doce sopepãmarĩ perlapãmarĩ niiwũ. Sopepãmarĩcõrõ sicape perlapemena tiiré niiwũ. Macã deco niivarima oroma niiwũ. Bídrubiro ocosusúrima niiwũ.

²² Tiimacãpure Cõãmacãwiire ññariwu. Cõãmacũ marĩ Òpũ tutuanetõjõãgũrã, Corderora Cõãmacũwii niijãrã tiiwũ.

²³ Tiimacãpure muĩpũ búreco macũ, ñami macũ bóerere boorĩcu. Cõãmacũ bóebatecoremena bóerucua. Cordero tiimacã s̃iãwócoriga niĩ.

²⁴ Toopũre niipetire dita macãrã tiimacã bóeremena ãñurõ niiaãdacua. Atibúreco macãrã õpãrã niimirira cáã dutiri, cáãrẽ padeorĩguere usenipeoadara néesãwaadacua.

²⁵ Búrecore tiimacã maquẽ soperĩ tusurucujããdacu. Ñami niiaãdacu.

²⁶ Niipetire dita macãrã ãpẽrã cáãrẽ padeorĩguere usenipeoadara néesãwaadacua.

²⁷ Toopũ s̃icãrĩ ñañarẽno néesãwanoña maniãdacu. Ñañarẽ tiirã, jĩditorepira sããwaricua. Corderoyapũ catiré petihére cuorã wãmerẽ jóatunorira dícu sããwaadacua.

22

¹ Cũũ yũũre díare ãñowĩ. Tee oco catiré petihére ticoa. Bayiró ocosusúrima niiwũ. Tiimacã Cõãmacũ, Corderoyapirõpũ witiatiwũ.

² Tiimacã decopũ Ʋputĩ macãma ðapomena wáarima niiwũ. Tiimacã deco tii díã ãmayucowũ. Tiimacã pũãniĩparũga yucũgu catiré ticorĩgu wiĩrĩro niiwũ. Sicacãmarẽ docecõrõ dícu

ɔacacatiwɔ. Muĩpũrãcõrõ ɔacacatiwɔ. Tiigú maquẽ pũũ niipetire dita macãrãrẽ ucotire niĩwũ.

³ Toopãre basocá “ñañarõ wáaaro” jĩrẽ maniãdacu. Tiipĩrõ toopá niĩãdacu. Tiipĩrõ Cõãmacũyapĩrõ, teero biiri Corderoyapĩrõ niĩã. Cũãrẽ padecotera cũãrẽ padeoãdacu.

⁴ Cũãrẽ ñnarucujããdacu. Cũãye diapõaripu cũũ wãmerẽ cuoãdacu.

⁵ Ñami maniãdacu. Toopá niĩrã siãwõcoriga bóerere booriãdacu. Muĩpũ bóerere booriãdacu. Cõãmacũ marĩ Õpũ cũãrẽ bóebatecogudaqui. Toopá niĩrã Cõãmacũmena dutirucudacu.

Jesucristo máata putuaatigudaqui

⁶ Cũũ yũre jĩĩwĩ:

—Teo wedesere padeoréno niĩã; diamacú niĩã. Marĩ Õpũ Cõãmacũ cũũyara profetare wãcũrẽ ticogúra ángelere ticocowĩ, cũãrẽ padecoterare máata too síropũ wáaadarere ãñodutigu, jĩĩwĩ.

⁷ —Tuoýá múã: ¡Máata putuawaguda! Teero jĩĩriguere padeoráno, teero biiri atipũ jóariguere bue, padeoráno useniãdacu, jĩĩwĩ.

⁸ Yũũ Juan teerẽ tuowú; ññawũ. Tuo, ññatoagu, ángele yũre teerẽ ãñoãrigu puto ñicãcoberimena jeacũmumiwũ, cũãrẽ padeogúda.

⁹ Cũãpe yũre jĩĩwĩ:

—Teerẽ tiĩrjãña. Yũũcã Cõãmacũrẽ padecotegura niĩã. Mũũ muũya wedera profetas tiĩrõbiri niĩã. Niipetira atipũpá jóariguere bue, padeorã tiĩrõbirora niĩã. Cõãmacũ dícare jeacũmu, padeoyá, jĩĩwĩ.

¹⁰ Cũũ yũre jĩĩnemowĩ:

—Atipũpá “biĩro wáaadacu” jĩĩ mũũ jóarigüe queoró wáaadare péero ɔusaa. Teero tiigú, atipũ mũũ jóariguere yayíoropũ cuorijãña.

¹¹ Æpẽrãrẽ ñañarõ tiigáno teero ñañarõ tiitẽrjããrõ. Ñañanetõjõãgũcã teerora tiirucujããrõ sãa. Basocã ãñugũpe ãñurẽ tiĩáro. Cõãmacũ booró tiigú teerẽ tiirucujããrõ cũũcã, jĩĩwĩ.

¹² —Tuoýá: ¡Máata putuawaguda! Yũũ basocãre wapatĩrere cuoa. Cũãcõrõrẽ cũã tiĩrẽcõrõ wapa ticogúda.

¹³ Yũũrã niisũguegu, niitugu niĩã, jĩĩwĩ.

¹⁴ Suti coserĩra tiĩrõbiri niĩya basocã cũã ñañarẽ tiĩriguere acabónorira. Cũã useniãdacu. Catirẽ ticorĩgu ɔucare yaamasĩãdacu. Atimacã maquẽ soperĩpũ sããwamasĩãdacu.

¹⁵ Æpẽrãpẽja ñañarã niĩrrapeja soperũ putuãadacu. Cũã niĩya: Yáíwa oco sitarã jĩĩditoremena tiĩráno, Æpẽrãmẽna ñañarõ ñeapera, basocã siãrã, weerirare padeorã, niipetira jĩĩdutorere jĩĩusenirã niĩya.

¹⁶ —Yũũ Jesús ticocoawũ yáagu ángelere. Cũãrẽ tee quietire wededutiawũ. Yũure padeorẽ põnarĩ macãrã teerẽ tuoáro. Yũũ David pãrãmi niĩnũnusegu niĩã. Nõcõãwũ bóeriga ãñurõ bóero tiĩrõbiri niigú niĩã, jĩĩwĩ.

¹⁷ Cũũ teero jĩĩãri síro, Espĩritu Santo, teero biiri Jesurẽ padeorã: —Putuaatiya, jĩĩwã.

Atipũpá jóariguere tuorãnocã “putuaatiya sãa” jĩĩãrõ.

Cõãmacũ putopũ wãadugara oco sñidugãra tiĩrõbiri niĩya. Cũã oco catirẽ petihẽre ticorẽre sñidugãra atiaro wapatĩro manirõ.

¹⁸ Niipetira atipũpá jóariguere tuorãre wedeguda: Atipũpá jóariguere jóanemorãnorẽ ñañarõ wáaadacu. Cõãmacũ atipũpá “ñañarẽ wáaadacu” jĩĩ jóariguere cũãrẽ nemosãñũrõ tiigúdaqui.

¹⁹ Atipũ jóariguere nẽduoranorẽ Cõãmacũ atipũpá ãñurõ tiĩãdare jóanoriguere ticorĩqui: Yucugũ catirẽ petihẽre ticorĩgu ɔucare ticorĩqui; tiĩmacã ñañarẽ manirĩ macãpũ “sããatiya” jĩĩriqui.

²⁰ Atipũrẽ jóari tiĩrigu jĩĩ:

—Teerora niĩã. Máata putuawaguda, jĩĩ.

Teerora tiĩáro. ¡Putuaatiya, Õpũ Jesús!

²¹ Marĩ Õpũ Jesús múã niipetirare ãñurẽ ticoaro. Nõcõrõrã niĩã.

Juan